A. gr. b. 1011
~~586 n~~

Arrianus

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ.

Mit erklärenden Anmerkungen

herausgegeben

von

K. W. Krüger.

Berlin.

K. W. Krüger's Verlagsbuchhandlung.

1851.

London
Williams and Norgate
14 Henrietta Street, Covent Garden.

New-York
Garrigue
2 Astor House, Barclay Street.

15.2

Alle rechtmässigen Exemplare dieses Werkes führen hier den Stempel und die eigenhändige Namensschrift des Verfassers.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

BAYERISCHE STAATSBIBLIOTHEK MUENCHEN

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

[*ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.*]

Πτολεμαῖος ὁ *Λάγου* καὶ *Ἀριστόβουλος* ὁ *Ἀριστοβούλου* ὅσα μὲν 1
ταὐτὰ ἄμφω περὶ *Ἀλεξάνδρου* τοῦ *Φιλίππου* ξυνέγραψαν, ταῦτα ἐγὼ
ὡς πάντῃ ἀληθῆ ἀναγράφω, ὅσα δὲ οὐ ταὐτά, τούτων τὰ πιστότερα
ἐμοὶ φαινόμενα καὶ ἅμα ἀξιαφηγητότερα ἐπιλεξάμενος. ἄλλοι μὲν δὴ 2
ἄλλα ὑπὲρ *Ἀλεξάνδρου* ἀνέγραψαν, οὐδ' ἔστιν ὑπὲρ ὅτου πλείονες ἢ
ἀξυμφωνότεροι ἐς ἀλλήλους· ἀλλ' ἐμοὶ *Πτολεμαῖός* τε καὶ *Ἀριστό-
βουλος* πιστότεροι ἔδοξαν ἐς τὴν ἀφήγησιν, ὁ μὲν ὅτι συνεστράτευσε
βασιλεῖ *Ἀλεξάνδρῳ*, *Ἀριστόβουλος*· *Πτολεμαῖος* δὲ πρὸς τῷ ξυστρα-
τεῦσαι ὅτι καὶ αὐτῷ βασιλεῖ ὄντι αἰσχρότερον ἢ τῷ ἄλλῳ ψεύσασθαι
ἦν· ἄμφω δέ, ὅτι τετελευτηκότος ἤδη *Ἀλεξάνδρου* ξυγγράφουσιν αὐ-
τοῖς ἥ τε ἀνάγκη καὶ ὁ μισθὸς τοῦ ἄλλως τι ἢ ὡς συνηνέχθη ξυγ-
γράψαι ἀπῆν. ἔστι δὲ ἃ καὶ πρὸς ἄλλων ξυγγεγραμμένα, ὅτι καὶ 3
αὐτὰ ἀξιαφήγητά τέ μοι ἔδοξε καὶ οὐ πάντῃ ἄπιστα, ὡς λεγόμενα
μόνον ὑπὲρ *Ἀλεξάνδρου* ἀνέγραψα. ὅστις δὲ θαυμάσεται ἀνθ' ὅτου

§ 1. *ταὐτά* dasselbe d. h. übereinstimmend. (Vu.) — *ξυγγράφειν* bezieht sich mehr auf die Composition zu einem Ganzen, *ἀναγράφειν* auf die Mittheilung des Einzelnen. — *πάντῃ* völlig. vgl. 2, 12, 8. 5, 1, 2. Ein Attiker würde eher *πάντως* gesagt haben. — *τά* gehört zu *φαινόμενα* und *πιστότερα* ist Prädicat: das als zuverlässiger erscheinende. Spr. 50, 9 u. 56, 4, 3. — *ἐπιλεξάμενος* erg. *ἀναγράφω*. (Ra.) — *Ἐπιλέγεσθαι* auswählen ist herodoteischer Sprachgebrauch. § 2. *Ἄλλοι μὲν δή*. Ungeschickte Anknüpfung; mit diesem Gedanken hätte er besser das Prooimion angefangen. — *οὐδ' ἔστιν*. Spr. 61, 4, 5 u. 6. — *ὑπέρ* für *περί* auch bei Personennamen ist schlechtere Gräcität. — *ἐς ἀλλήλους*. 2, 10, 7: *φιλοτιμία ἐς ἀλλήλους*. Die Geschichte grosser Männer wird am meisten mythisch. — *πιστὸς ἐς*, wie 4, 14, 3. (Ra.) 5, 5, 1. 7, 27, 3. — *Ἀριστόβουλος*, Epexegema zu *ὁ μέν*: der eine, nämlich A. Ein häufiger Sprachgebrauch. vgl. 1, 15, 4. gr. Spr. 50, 1, 11. — *πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι* ausser dem dass er den Feldzug mitgemacht hatte. Spr. 50, 5, 3. Der Sinn: nicht bloss desshalb war er glaubwürdig, sondern auch weil u. s. w. (Ra.) — *καὶ αὐτῷ* ihm der gleichfalls, wie Alexander. — *ἄμφω δέ* erg. *πιστότεροι ἔδοξαν*. (Ra.) — *ὅτε* vor *αὐτοῖς* ist mit Schm. getilgt. — *τοῦ* gehört zu *ξυγγράψαι*. — *ξυνηνέχθη* für *συνέβη* herodoteisch. § 3. *πρός* mit dem Ge. bei Passiven, bei Arrian häufig, ist in der attischen Prosa selten. — *λεγόμενα* Sagen, Gerüchte, im Gegensatze zu dem völlig Beglaubigten. (Ra.) — *ἀνθ' ὅτου* wesshalb. — *τις* steht hier als Correlat zu *ὅστις*. — *ἀναλέγε-*

ἐπὶ τοσούτοις συγγραφεῦσι καὶ ἐμοὶ ἐπὶ νοῦν ἦλθεν ἥδε ἡ συγγραφή, τά τε ἐκείνων πάντα τις ἀναλεξάμενος καὶ τοῖσδε τοῖς ἡμετέροις ἐντυχὼν οὕτω θαυμαζέτω.

1 Λέγεται δὴ Φίλιππος μὲν τελευτῆσαι ἐπὶ ἄρχοντος Πυθοδήμου Ἀθή-
νησι· παραλαβόντα δὲ τὴν βασιλείαν Ἀλέξανδρον, παῖδα ὄντα Φιλίππου,
ἐς Πελοπόννησον παρελθεῖν· εἶναι δὲ τότε ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν ἔτη Ἀλέ-
2 ξανδρον. ἐνταῦθα ξυναγαγόντα τοὺς Ἕλληνας ὅσοι ἐντὸς Πελοποννή-
σου ἦσαν αἰτεῖν παρ' αὐτῶν τὴν ἡγεμονίαν τῆς ἐπὶ τοὺς Πέρσας στρα-
τιᾶς, ἥντινα Φιλίππῳ ἤδη ἔδοσαν· καὶ αἰτήσαντα λαβεῖν παρ' ἑκά-
στων πλὴν Λακεδαιμονίων· Λακεδαιμονίους δὲ ἀποκρίνασθαι μὴ
εἶναί σφισι πάτριον ἀκολουθεῖν ἄλλοις, ἀλλ' αὐτοὺς ἄλλων ἐξηγεῖ-
3 σθαι. νεωτερίσαι δὲ ἄττα καὶ τῶν Ἀθηναίων τὴν πόλιν· ἀλλὰ Ἀθη-
ναίους γε τῇ πρώτῃ ἐφόδῳ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντας καὶ πλείονα
ἔτι τῶν Φιλίππῳ δοθέντων Ἀλεξάνδρῳ εἰς τιμὴν ξυγχωρῆσαι. ἐπα-
νελθόντα δὲ ἐς Μακεδονίαν ἐν παρασκευῇ εἶναι τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου.
4 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι ἐλαύνειν ἐπὶ Θρᾴκης, ἐς Τριβαλλοὺς καὶ Ἰλλυ-
ριούς, ὅτι τε νεωτερίζειν ἐπύθετο Ἰλλυριούς τε καὶ Τριβαλλούς, καὶ
ἅμα ὁμόρους ὄντας οὐκ ἐδόκει ὑπολείπεσθαι ὅτι μὴ πάντῃ ταπεινω-
5 θέντας οὕτω μακρὰν ἀπὸ τῆς οἰκείας στελλόμενον. ὁρμηθέντα δὴ
ἐξ Ἀμφιπόλεως ἐμβαλεῖν ἐς Θρᾴκην τὴν τῶν αὐτονόμων καλουμέ-
νων Θρᾳκῶν, Φιλίππους πόλιν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντα καὶ τὸν Ὄρβηλον
τὸ ὄρος. διαβὰς δὲ τὸν Νέσσον ποταμὸν λέγουσιν ὅτι δεκαταῖος
6 ἀφίκετο ἐπὶ τὸ ὄρος τὸν Αἷμον. καὶ ἐνταῦθα ἀπήντων αὐτῷ κατὰ
τὰ στενὰ τῆς ἀνόδου τῆς ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν τε ἐμπόρων πολλοὶ ὡπλι-

σθαι, attisch *ἀναγιγνώσκειν* lesen. — *οὕτω θαυμαζέτω* dann wundre er sich, wenn er es nach dieser Vergleichung noch kann. vgl. 7, 30, 1. (Ra.)

§ **1.** *Φίλιππος*. eine Hs. *Φίλιππον* ohne *μέν*. Spr. 55, 4, 2. — *τελευτῆσαι*, ermordet Ol. 111, 1, v. Ch. G. 336. — *Ἀλέξανδρον*, geboren Ol. 106, 1, v. Ch. G. 356. — *ἐς Πελοπόννησον*, nach Korinthos. — *εἶναι* gewesen sein. Spr. 53, 2, 4. — *τὰ εἴκοσιν*. Der Artikel ist häufig bei ungefähren Zahlangaben. vgl. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 9. § **2.** *στρατιᾶς*. *στρατείας* will Schm.; allein jenes kann, wie *στόλος*, Heer und Heerzug bedeuten. — *ἔδοσαν*, kurz vorher, Ol. 110, 4. § **3.** *νεωτερίσαι*. Zur Empörung geneigt war man, weil des kräftigen Philippos Herrschaft verhasst geworden war und in Alexander ein Schwächling erwartet wurde. — *καὶ πλείονα* sogar mehr. Spr. 69, 28, 7. — *ἐν παρασκευῇ εἶναι* in der Rüstung begriffen sein. vgl. 2, 25, 3. § **4.** *ἦρι* Ol. 111, 1, v. Ch. G. 335. — *ἐλαύνειν* hängt gleichfalls noch von *λέγεται* § 1 ab. — *ἐς Τριβ. καὶ ἐς Τριβ.* vermuthet Kr. Denn der Einfall dass Arrian Triballien zu Thrake rechne widerlegt sich durch 5, 26, 6 u. 7, 9, 2. — *καὶ ἅμα* für *καὶ ἅμα ὅτι*, wie öfter. zu Xen. An. 3, 4, 31. — *ἐδόκει* es schien gut. Spr. 55, 3, 7. — *ὑπολείπεσθαι* für sich, d. h. mit Gefahr für sich, zurücklassen. vgl. 1, 10, 6. — *ὅτι μή* ausser nach einer Negation, häufig bei Arrian, selten bei Attikern, die meist *εἰ μή* vorziehen. — *στελλόμενον* für *στελλομένῳ*. Spr. 55, 2, 5. Xen. An. 4, 1, 26: *ἐδόκει συγκαλέσαντας λέγειν.* § **5.** *αὐτονόμων*, der Dier (*Δῖοι*) und andrer Gebirgsbewohner. Thuk. 2, 96. — *Φιλίππους πόλιν*. Diese Verbindung ohne Artikel ist bei Arrian häufig. vgl. 1, 5, 5. 12, 7. — *τὸν Ὄρβηλον τὸ ὄρος*. Spr. 50, 6, 2. — *Νέσσον* für *Νέον* oder *Νίσον* Paulmier. — *δεκαταῖος* am zehnten Tage (Spr. 57, 5, 4), vom Uebergange über den Nessos an gerechnet. § **6.** *ἐμπόρων*. *ἐγχωρίων* vermuthet Gr., *ὁμόρων* oder *ὀρείων* Kr., *ἐκ τῶν ὀρῶν*

σμένοι καὶ οἱ Θρᾷκες οἱ αὐτόνομοι, παρεσκευασμένοι εἴργειν τοῦ
πρόσω κατειληφότες τὴν ἄκραν τοῦ Αἵμου τὸν στόλον, παρ' ἣν ἦν
τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος. ξυναγαγόντες δὲ ἁμάξας καὶ προβαλό- 7
μενοι πρὸ σφῶν ἅμα μὲν χάρακι ἐχρῶντο ταῖς ἁμάξαις εἰς τὸ ἀπο-
μάχεσθαι ἀπ' αὐτῶν, εἰ βιάζοιντο· ἅμα δὲ ἐν νῷ εἶχον ἐπαφιέναι
ἀνιοῦσιν ᾗ ἀποτομώτατον τοῦ ὄρους ἐπὶ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδό-
νων τὰς ἁμάξας. γνώμην δὲ πεποίηντο ὅτι ὅσῳ πυκνοτέρᾳ τῇ φά-
λαγγι καταφερόμεναι συμμίξουσιν αἱ ἅμαξαι, τοσῷδε μᾶλλόν τι δια-
σκεδάσουσιν αὐτὴν βίᾳ ἐμπεσοῦσαι.
Ἀλεξάνδρῳ δὲ βουλὴ γίγνεται ὅπως ἀσφαλέστατα ὑπερβαλεῖ τὸ 8
ὄρος· καὶ ἐπειδὴ ἐδόκει διακινδυνευτέα, οὐ γὰρ εἶναι ἄλλῃ τὴν πά-
ροδον, παραγγέλλει τοῖς ὁπλίταις, ὁπότε καταφέροιντο κατὰ τοῦ ὀρ-
θίου αἱ ἅμαξαι, ὅσοις μὲν ὁδὸς πλατεῖα οὖσα παρέχοι λῦσαι τὴν
τάξιν, τούτους δὲ διαχωρῆσαι, ὡς δι' αὐτῶν ἐκπεσεῖν τὰς ἁμάξας·
ὅσοι δὲ περικαταλαμβάνοιντο, ξυννεύσαντας, τοὺς δὲ καὶ πεσόντας 9
ἐς γῆν συγκλεῖσαι ἐς ἀκριβὲς τὰς ἀσπίδας, τοῦ κατ' αὐτῶν φερομέ-
νας τὰς ἁμάξας καὶ τῇ ῥύμῃ κατὰ τὸ εἰκὸς ὑπερπηδώσας ἀβλαβῶς

Schm., **ἐπὶ τῶν ὀρῶν** Dö. — **τοῦ πρόσω** am weitern Vorrücken. (Ra.) — **τὸν στόλον** gehört zu **εἴργειν**. — **παρ' ἥν** für **παρ' ὅν** Yxem und Kr. **§ 7. σφῶν** gebraucht Arrian oft unattisch auch als directes Reflexiv. Spr. 51, 2, 2. — **ἐχρῶντο** wandten an, bestimmten. — **ἀπομάχεσθαι** das eig. Wort für einen Kampf von höhern Standpuncten herab. zu Thuk. 1, 90, 3. — **βιάζοιντο**, **οἱ Μακεδόνες**; oder passiv wie 3, 13, 4. 17, 14. — **τοῦ ὄρους** hängt von **ᾗ** ab: an welchem Puncte des Gebirges es (das Terrain vgl. Spr. 61, 4, 9) am abschüssigsten war. vgl. 4, 23, 4. 25, 2. — **γνώμην πεποίηντο** sie hatten die Ansicht gefasst, wie 4, 27, 5. 29, 5. Das Plusquamperfect findet sich bei Arrian bald mit bald ohne Augment. — **ὅσῳ** — **συμμίξουσιν** je dichter die Phalanx sei auf die sie herabstürzend träfen. Ueber den Artikel Spr. 50, 8, 1; über **καταφέρεσθαι** 52, 6; über **συμμίξουσιν** Spr. 52, 2, 9 u. 54, 6, 3. — **μᾶλλόν τι**, eig. um etwas mehr vgl. Spr. 48, 12, 9, gebraucht Arrian ungewöhnlich oft, hier jedoch anstössig wegen **τοσῷδε**. Bei Attikern wenigstens dürfte sich bei einem solchen Dativ nur **μᾶλλον** finden. — **διασκεδάσουσιν**, unattisches, bei Spätern öfter vorkommendes Futur für **διασκεδῶ**. **§ 8. βουλὴ γίγνεται**. Spr. 52, 8, 1. — **ὑπερβαλεῖ** für **ὑπερβάλῃ** Kr. Spr. 54, 8, 3. — **διακινδυνευτέα** erg. **εἶναι**. Spr. 56, 14. Nach dem Vorgange des Thukydides gebraucht auch Arrian öfter das Neutrum des Plurals der Verbalia auf **τέος** für den Singular. vgl. 1, 7, 4. (gr. Spr. 44, 4, 2.) — **εἶναι** hängt auch von **ἐδόκει** ab. — **κατὰ τοῦ ὀρθίου** auf dem abschüssigen Terrain herab. Spr. 68, 20, 1. — **τούτους δέ**. Wenn zwei hypothetische Perioden durch **μέν** und **δέ** einander entgegengesetzt werden, so pflegt auch im ersten Nachsatze **μέν**, im zweiten **δέ** zu stehen; doch findet sich **μέν** — **δέ** — (**δέ** — **δέ**) gleichfalls, wie Xen. An. 5, 7, 6. — **διαχωρῆσαι**, **διασχεῖν**, **διαστῆναι** aus einander treten. vgl. 3, 13, 6 u. Xen. An. 1, 8, 20. — **ἐκπεσεῖν** für **ἐμπεσεῖν** eine Hs. u. Schn., **διεκπεσεῖν** durch und herausstürzen Kr., wie 3, 13, 6. vgl. 3, 14, 5. 15, 3. Anders **ἐκπεσεῖν** 5, 24, 3. **§ 9. περικαταλαμβάνοιντο** von allen Seiten eingezwängt würden, wie es in Engpässen geschieht. (Ra.) — **ξυννεύσαντας** zusammengeneigt, um fester an einander zu schliessen. — **τοὺς δὲ καί** Manche aber auch, nach Maassgabe ihres Standpunctes. — **ἐς ἀκριβές**, **ἀκριβῶς**. vgl. 5, 12, 3. (Si.) Dies Zusammenschliessen der Schilde (**συνασπισμός**) einer auf den engsten Raum zusammengedrängten Truppenmasse bildete ein so festes Dach dass ungeheure Steine und Menschen darüber hinweg gehen konnten. — **τοῦ ἐπελθεῖν** da-

ἐπελθεῖν. καὶ οὕτω ξυνέβη ὅπως παρῄνεσέ τε Ἀλέξανδρος καὶ εἴκα-
10 σεν. οἱ μὲν γὰρ διέσχον τὴν φάλαγγα, αἱ δὲ ὑπὲρ τῶν ἀσπίδων ἐπι-
κυλισθεῖσαι ὀλίγα ἔβλαψαν· ἀπέθανε δὲ οὐδεὶς ὑπὸ ταῖς ἁμάξαις.
ἔνθα δὴ οἱ Μακεδόνες θαρσήσαντες, ὅτι ἀβλαβεῖς αὐτοῖς, ἃς μά-
λιστα ἐδεδίεσαν, αἱ ἅμαξαι ἐγένοντο, σὺν βοῇ ἐς τοὺς Θρᾷκας ἐνέ-
11 βαλον. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τοξότας μὲν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸ
τῆς ἄλλης φάλαγγος, ὅτι ταύτῃ εὐπορώτερα ἦν, ἐλθεῖν ἐκέλευσε καὶ
ἐκτοξεύειν ἐς τοὺς Θρᾷκας ὅπῃ προσφέροιντο· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν
τὸ ἄγημα καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας κατὰ τὸ εὐώνυμον
12 ἦγεν. ἔνθα δὴ οἱ τοξόται βάλλοντες τοὺς προεκθέοντας τῶν Θρᾳ-
κῶν ἀνέστελλον· καὶ ἡ φάλαγξ προσμίξασα οὐ χαλεπῶς ἐξέωσεν ἐκ
τῆς χώρας ἀνθρώπους ψιλοὺς καὶ κακῶς ὡπλισμένους βαρβάρους,
ὥστε Ἀλέξανδρον ἀπὸ τοῦ εὐωνύμου ἐπάγοντα οὐκέτι ἐδέξαντο, ἀλλὰ
ῥίψαντες ὡς ἑκάστοις προὐχώρει τὰ ὅπλα κατὰ τοῦ ὄρους ἔφυγον.
13 καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους, ζῶντες δὲ ἄν-
δρες μὲν ὀλίγοι ἐλήφθησαν δι' ὠκύτητα καὶ τῆς χώρας ἐμπειρίαν,
γυναῖκες δὲ ὅσαι ξυνείποντο αὐτοῖς ἑάλωσαν πᾶσαι, καὶ τὰ παιδάρια
καὶ ἡ λεία πᾶσα ἑάλω.
2. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν λείαν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ἐς τὰς πόλεις τὰς
ἐπὶ θαλάσσῃ, Λυσανίᾳ καὶ Φιλώτᾳ παραδοὺς διατίθεσθαι· αὐτὸς δὲ
τὸ ἄκρον ὑπερβαλὼν προῄει διὰ τοῦ Αἵμου ἐς Τριβαλλούς, καὶ ἀ-
φικνεῖται ἐπὶ τὸν Λύγινον ποταμόν· ἀπέχει δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ Ἴστρου
2 ὡς ἐπὶ τὸν Αἷμον ἰόντι σταθμοὺς τρεῖς. Σύρμος δὲ ὁ τῶν Τριβαλ-
λῶν βασιλεύς, ἐκ πολλοῦ πυνθανόμενος [τοῦ] Ἀλεξάνδρου τὸν στόλον,

mit hinübergingen. So bezeichnet der Genitiv des Infinitivs öfter eine Folge, meist eine beabsichtigte. (gr. Spr. 47, 22, 2.) vgl. 2, 9, 1. 5, 7, 3. — *κατὰ τὸ εἰκός* wie sich erwarten liess. **§ 10.** *τὴν φάλαγγα* ist wohl zu tilgen. Denn *διέχειν* in einer solchen Verbindung transitiv ist fremdartig; nur intransitiv findet es sich in diesem Werke. vgl. zu § 8. Ausgefallen scheint: *καὶ αἱ ἅμαξαι* (*αἱ μὲν δι' αὐτῶν*) *διεξέπεσον.* Wollte man so etwas bloss denken (Si.), so wäre der Gegensatz *αἱ δέ* — kaum erträglich. — *ἐνέβαλον.* Spr. 52, 2, 7. **§ 11.** *πρό* vor — hin. — *εὐπορώτερα ἦν* es waren weniger Schwierigkeiten. Der Plural eben so 2, 8, 10. 10, 1. vgl. zu Xen. An. 3, 4, 49. — *ἄγημα* Kernschaar, hier der Hypaspisten. — *ὅπῃ προσφέροιντο* wo immer sie andrängen, iterativ. Gr. 65, 6, 1. vgl. 1, 3, 4. 6, 4, 2. — *καὶ τούς* und die übrigen. vgl. 3, 11, 9. Das Ganze und der Theil werden oft bloss durch *καί* verbunden. vgl. 2, 8, 3. 7, 7, 1. — *Ἀγριᾶνες* waren Leichtbewaffnete. **§ 12.** *ἀναστέλλειν* ist der eig. Ausdruck vom Zurückwerfen. — *ἐπάγοντα,* die § 11 E. erwähnten Truppen. — *ὡς ἑκάστοις προὐχώρει* kann der Stellung nach nicht mit *ἔφυγον* unmittelbar verbunden werden und ist daher wohl zu erklären: wie es Jeglichen vorkam.

2. Capitel.

§ 1. *διατίθεσθαι* zu verkaufen. zu Xen. An. 6, 4, 37. Ueber den Infinitiv Spr. 55, 3, 10. — *ὑπερβάλλειν ἄκρον* über eine Berghöhe gehen. zu Xen. An. 4, 4, 20. — *ὡς* vor Präpositionen hat eig. den Begriff des Anscheinenden. (gr. Spr. 69, 63, 4.) — *ἰόντι* wenn man geht. Spr. 48, 5, 2. — *σταθμός* Station, nach Tagemärschen eine von der andern etwa vier Meilen entfernt. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 5 gr. A. **§ 2.** *πυνθανόμενος* nachdem er gehört hatte. Spr. 53, 1, 2. — *ἐκ πολλοῦ* längst, wie 1, 20, 3. 2, 21, 8. — *τοῦ* ist wohl zu tilgen, da Arrian überall *Ἀλέξανδρος,* wenn er diesen König meint, ohne Artikel gesetzt zu haben

γυναῖκας μὲν καὶ παῖδας τῶν Τριβαλλῶν προὔπεμψεν ἐπὶ τὸν Ἴστρον,
διαβαίνειν κελεύσας τὸν ποταμὸν ἐς νῆσόν τινα τῶν ἐν τῷ Ἴστρῳ·
Πεύκη ὄνομα τῇ νήσῳ ἐστίν. ἐς ταύτην δὲ τὴν νῆσον καὶ οἱ Θρᾷκες 3
οἱ πρόσχωροι τοῖς Τριβαλλοῖς προσάγοντος Ἀλεξάνδρου συμπεφευ-
γότες ἦσαν καὶ αὐτὸς ὁ Σύρμος ἐς ταύτην ξυμπεφεύγει ξὺν τοῖς
ἀμφ᾽ αὐτόν· τὸ δὲ πολὺ πλῆθος τῶν Τριβαλλῶν ἔφυγεν ὀπίσω ἐπὶ
τὸν ποταμόν, ἔνθενπερ τῇ προτεραίᾳ ὡρμήθη Ἀλέξανδρος.
Ὡς δὲ ἔμαθεν αὐτῶν τὴν ὁρμήν, καὶ αὐτὸς ὑποστρέψας τὸ ἔμ- 4
παλιν ἐπὶ τοὺς Τριβαλλοὺς ἦγε, καὶ καταλαμβάνει καταστρατοπεδεύ-
οντας ἤδη. καὶ οἱ μέν, καταληφθέντες πρὸς τῷ νάπει τῷ παρὰ τὸν
ποταμὸν παρετάσσοντο· Ἀλέξανδρος δὲ καὶ αὐτὸς τὴν μὲν φάλαγγα
ἐς βάθος ἐκτάξας ἐπῆγε, τοὺς τοξότας δὲ καὶ τοὺς σφενδονήτας προεκ-
θέοντας ἐκέλευσεν ἐκτοξεύειν τε καὶ σφενδονᾶν ἐς τοὺς βαρβάρους,
εἴ πως προκαλέσαιτο αὐτοὺς ἐς τὰ ψιλὰ ἐκ τοῦ νάπους. οἱ δὲ ὡς 5
ἐντὸς βέλους ἐγένοντο, παιόμενοι ἐξέθεον ἐπὶ τοὺς τοξότας, ὅπως
ἐς χεῖρας ξυμμίξειαν γυμνοῖς οὖσι τοῖς τοξόταις. Ἀλέξανδρος δὲ
ὡς προήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς νάπης ἔξω, Φιλώταν μὲν ἀναλαβόντα
τοὺς ἐκ τῆς ἄνωθεν Μακεδονίας ἱππέας προσέταξεν ἐμβάλλειν κατὰ
τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ᾗπερ μάλιστα προὐκεχωρήκεσαν ἐν τῇ ἐκδρομῇ·
Ἡρακλείδην δὲ καὶ Σώπολιν τοὺς ἐκ Βοττιαίας τε καὶ Ἀμφιπόλεως
ἱππέας κατὰ τὸ εὐώνυμον κέρας ἐπάγειν ἔταξε. τὴν δὲ φάλαγγα τῶν 6
πεζῶν καὶ τὴν ἄλλην ἵππον πρὸ τῆς φάλαγγος παρατείνας κατὰ μέ-
σους ἐπῆγε. καὶ ἔστε μὲν ἀκροβολισμὸς παρ᾽ ἑκατέρων ἦν οἱ Τρι-
βαλλοὶ οὐ μεῖον εἶχον· ὡς δὲ ἥ τε φάλαγξ πυκνὴ ἐνέβαλλεν ἐς αὐ-
τοὺς ἐῤῥωμένως καὶ οἱ ἱππεῖς οὐκ ἀκοντισμῷ ἔτι, ἀλλ᾽ αὐτοῖς ὠ-
θοῦντες τοῖς ἵπποις ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ προσέπιπτον, τότε δὴ ἐτράπησαν
διὰ τοῦ νάπους ἐς τὸν ποταμόν. καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν τρισχίλιοι ἐν 7
τῇ φυγῇ, ζῶντες δὲ ὀλίγοι καὶ τούτων ἐλήφθησαν, ὅτι ὕλη τε δασεῖα
πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἦν καὶ νὺξ ἐπιγενομένη τὴν ἀκρίβειαν τῆς διώξεως

scheint. — *γυναῖκας μέν.* Gegensatz *τὸ δὲ πολύ* § 3. (Si.) — *διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἐς νῆσον.* vgl. 1, 3, 5. Xen. Hell. 3, 2, 9: *διαβαίνει τὸν Ἑλλήσποντον εἰς τὴν Εὐρώπην.* — *Πεύκη.* Diese Art des Asyndeton, bei den Attikern sehr wenig üblich, ist dem antiken Stil Aelterer nachgeahmt. So auch 4, 28, 5. 5, 22, 2. 6, 21, 5. **§ 3.** *ξυμπεφεύγει, καταπεφεύγει*, nach dem lateinischen confugere, wie 4, 21, 1. 22, 8. 30, 5. — *τὸ πολὺ πλῆθος* die Hauptmasse. vgl 3, 24, 2. **§ 4.** *τὸ ἔμπαλιν* rückwärts, nach der Analogie von *στροφὴν στρέφειν.* Spr. 46, 3, 2. Xen. An. 6, 4, 38: *τοὔμπαλιν ὑποστρέφειν.* vgl. unten 3, 21, 5. Daneben *ἐς τὸ ἔμπαλιν* 2, 11, 6. 3, 12, 1. — *ἐς βάθος* so dass sie mehr Tiefe als Länge hatte. (Ra.) — *εἰ* versuchend ob, wie 2, 23, 3. (gr. Spr. 65, 1, 10) — *ψιλά* nicht mit Bäumen oder Strauchwerk bewachsene Stellen. vgl. Xen. An. 1, 5, 5. **§ 5.** *ἐντός* im, in den Bereich. — *ἐγένοντο* gekommen waren. Spr. 66, 1, 4. vgl. 2, 10, 3. 5, 16, 4. — *ἐς χεῖρας* zum Handgemenge, der regelmässige Ausdruck; bei Begriffen der Ruhe *ἐν χερσίν.* — *γυμνός* ohne Schild. zu Xen. An. 4, 3, 6. — *ἄνωθεν* für *ἄνω* weil eine Beziehung auf die Ebne vorschwebt. (gr. Spr. 50, 8, 17.) Eben so *ἐπάνωθεν* Thuk. 2, 99, 2. Ueber die Verbindung mit dem Artikel Spr. 50, 7, 3. **§ 6.** *πρὸ τῆς φ. παρατείνας* die er vor der Ph. entlang (*παρα* —) aufstellte. (Ra.) — *κατά* auf — zu. Spr. 68, 21, 1. — *μέσους* erg. *τοὺς πολεμίους.* — *μεῖον ἔχειν* den Kürzern ziehen. vgl. 3, 23, 5. 4, 29, 3. So auch Xen., *ἔλαττον ἔχειν* Thuk. — *τότε δή. τότε δέ* Kr. **§ 7.** *καὶ τούτων*, wie von den 1, 1, 13 erwähnten. — *ἀκρίβειαν* Schärfe. vgl. 1, 9, 4.

ἀφείλετο τοὺς Μακεδόνας. αὐτῶν δὲ [τῶν] Μακεδόνων τελευτῆσαι λέγει
Πτολεμαῖος ἱππέας μὲν ἕνδεκα, πεζοὺς δὲ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα.
3. Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης τριταῖος ἀφικνεῖται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν πο-
ταμὸν τὸν Ἴστρον, ποταμῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μέγιστον ὄντα
καὶ πλείστην γῆν ἐπερχόμενον καὶ ἔθνη μαχιμώτατα ἀπείργοντα, τὰ
2 μὲν πολλὰ Κελτικά, ὅθεν γε καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῷ ἀνίσχουσιν, ὧν τε-
λευταίους Κουάδους καὶ Μαρκομάνους· ἐπὶ δὲ Σαυροματῶν μοῖραν,
Ἰάζυγας· ἐπὶ δὲ Γέτας τοὺς ἀπαθανατίζοντας· ἐπὶ δὲ Σαυρομάτας
τοὺς πολλούς· ἐπὶ δὲ Σκύθας ἔστε ἐπὶ τὰς ἐκβολάς, ἵνα ἐκδιδοῖ
3 κατὰ πέντε στόματα ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον. ἐνταῦθα καταλαμβάνει
αὐτῷ ἡκούσας ναῦς μακρὰς ἐκ Βυζαντίου διὰ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξεί-
νου κατὰ τὸν ποταμόν. ταύτας ἐμπλήσας τοξοτῶν τε καὶ ὁπλιτῶν τῇ
νήσῳ ἐπέπλει ἵνα οἱ Τριβαλλοί τε καὶ οἱ Θρᾷκες ξυμπεφευγότες
ἦσαν, καὶ ἐπειρᾶτο βιάζεσθαι τὴν ἀπόβασιν. οἱ δὲ βάρβαροι ἀπήν-
4 των ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὅποι αἱ νῆες προσπίπτοιεν· αἱ δὲ ὀλίγαι τε
ἦσαν καὶ ἡ στρατιὰ οὐ πολλὴ ἐπ' αὐτῶν, καὶ τῆς νήσου τὰ πολλὰ
ἀπότομα ἐς προσβολήν, καὶ τὸ ῥεῦμα τοῦ ποταμοῦ τὸ παρ' αὐτήν,
οἷα δὴ ἐς στενὸν συγκεκλεισμένον, ὀξὺ καὶ ἄπορον προσφέρεσθαι.
5 Ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος ἀπαγαγὼν τὰς ναῦς ἔγνω διαβαίνειν τὸν
Ἴστρον ἐπὶ τοὺς Γέτας τοὺς πέραν τοῦ Ἴστρου ᾠκισμένους, ὅτι τε
συνειλεγμένους ἑώρα πολλοὺς ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἴστρου, ὡς εἴρξοντας,
εἰ διαβαίνοι (ἦσαν γὰρ ἱππεῖς μὲν ἐς τετρακισχιλίους, πεζοὶ δὲ πλεί-
ους τῶν μυρίων) καὶ ἅμα πόθος ἔλαβεν αὐτὸν ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἴστρου

3. Capitel.

§ 1. *μάχη* Schlachtfeld. zu Xen. An. 2, 2, 6. — *τὸν ποταμὸν τὸν Ἴστρον.* zu 5, 4, 3. — *ἀπείργοντα* abscheidend, in Bezug auf die Lage am andern (nördlichen) Ufer. vgl. 5, 5, 2. § 2. *ὅθεν, ἐκ Κελτῶν.* Spr. 66, 3, 1. Vollständig *οὗ ἀνίσχουσιν καὶ ὅθεν ἔρχονται.* vgl. zu 1, 29, 5. — *ἀνίσχειν* entspringen von Quellen gebraucht Arrian öfter; Attiker wohl nicht. vgl. 2, 4, 7. 6, 1, 3. — *τελευταίους.* Der Accusativ als ob nicht *ὧν*, sondern *καὶ τούτων* vorherginge. Luk. Symp. 38: *προὔκειτο πινάκιον Κλεοδήμῳ καὶ Ἴωνι, μεθ' οὓς τῷ νυμφίῳ καὶ ἐμοί.* — *ἐπὶ δέ* ausserdem, sodann, ohne Casus ist herodoteischer Sprachgebrauch, der auch bei den Spätesten selten ist. Oefter bei Arrian, wie 1, 14, 2. 2, 7, 5. 8, 4. 3, 22, 4. 5, 5, 1. — *ἀπαθανατίζοντας.* Sie schickten an ihren Gott Zalmoxis alle fünf Jahre einen durchs Loos gewählten Gesandten, der, mit allerlei Aufträgen versehen, an Händen und Füssen gefasst in die Höhe geworfen und von drei empor gehaltenen Lanzen aufgefangen wurde. Der so getödtete war unsterblich gemacht. Her. 3, 94 f. — *τοὺς πολλούς* das Hauptvolk, im Gegensatze zu der *μοῖρα* der Jazygen. (Gr.) — *ἔστε ἐπί* verbindet Arrian oft, Attiker sehr selten. zu Xen. An. 4, 5, 6. — *ἐκδιδοῖ.* Die Form wie die Bedeutung (sich ergiessen, attisch *ἐμβάλλειν*, *ἐςβάλλειν*, *ἐξίημι*) ist ionisch. Eben so 4, 6, 7. 5, 6, 4. 8. 7, 21, 4; daneben *ἐκδίδωσιν* 5, 4, 1. 7, 7, 4. 21, 3. — *πέντε.* *πεντάστομος* auch nach Herodot und Ephoros, *ἑπτάστομος* nach Spätern. § 3. *ἐνταῦθα* weist auf den Anfang des Capitels zurück. — *τοξοτῶν.* Spr. 47, 15. — *νήσῳ.* Spr. 48, 9. — *βιάζεσθαι* erzwingen. vgl. 1, 19, 8. § 4. *πολλή. πολλὴ ἡ* Kr. — *προσβολήν* Anlegen, Anlanden. vgl. 2, 21, 4. 6, 5, 4. — *οἷα δή* mit einem Particip häufig bei Herodot und Arrian, selten bei Attikern, die gewöhnlich *ἅτε* gebrauchen. Spr. 56. 11, 2. — *προσφέρεσθαι.* Spr. 55, 3, 5. vgl. 1, 29, 2. § 5. *ἦσαν γάρ.* Erklärung zu *πολλούς.* — *πόθος λαμβάνει,* feste Phrase bei Arrian, wie cupido incessit bei Cur-

ἐλθεῖν. τῶν μὲν δὴ νεῶν ἐπέβη αὐτός· τὰς δὲ διφθέρας ὑφ' αἷς 6
ἐσκήνουν τῆς κάφρης πληρώσας καὶ ὅσα μονόξυλα πλοῖα ἐκ τῆς χώ-
ρας ξυναγαγὼν (ἦν δὲ καὶ τούτων εὐπορία πολλή, ὅτι τούτοις χρῶν-
ται οἱ πρόσοικοι τῷ Ἴστρῳ ἐφ' ἁλιείᾳ τε τῇ ἐκ τοῦ Ἴστρου καὶ εἴ-
ποτε παρ' ἀλλήλους ἀνὰ τὸν ποταμὸν στέλλοιντο καὶ ληστεύοντες
ἀπ' αὐτῶν οἱ πολλοί) ταῦτα ὡς πλεῖστα ξυναγαγὼν διεβίβαζεν ἐπ' αὐ-
τῶν τῆς στρατιᾶς ὅσους δυνατὸν ἦν ἐν τῷ τοιῷδε τρόπῳ. καὶ γίγνον-
ται οἱ διαβάντες ἅμα Ἀλεξάνδρῳ ἱππεῖς μὲν ἐς χιλίους καὶ πεντα-
κοσίους, πεζοὶ δὲ ἐς τετρακισχιλίους.

Διέβαλον δὲ τῆς νυκτὸς ἡ λήϊον ἦν σίτου βαθὺ· καὶ ταύτῃ μᾶλ- 4.
λόν τι ἔλαθον προσσχόντες τῇ ὄχθῃ. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω Ἀλέξανδρος
διὰ τοῦ λήΐου ἦγε, παραγγείλας τοῖς πεζοῖς πλαγίαις ταῖς σαρίσσαις
ἐπικλίνοντας τὸν σῖτον οὕτω προάγειν ἐς τὰ οὐκ ἐργάσιμα. οἱ δὲ 2
ἱππεῖς ἔστε μὲν διὰ τοῦ λήΐου προήει ἡ φάλαγξ ἐφείποντο· ὡς δὲ
ἐκ τῶν ἐργασίμων ἐξήλασαν, τὴν μὲν ἵππον ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας αὐ-
τὸς Ἀλέξανδρος παρήγαγε, τὴν φάλαγγα δὲ ἐν πλαισίῳ Νικάνορα
ἄγειν ἐκέλευσεν. καὶ οἱ Γέται οὐδὲ τὴν πρώτην ἐμβολὴν τῶν ἱπ- 3
πέων ἐδέξαντο· παράδοξος μὲν γὰρ αὐτοῖς ἡ τόλμα ἐφάνη [τοῦ] Ἀλέ-
ξάνδρου, ὅτι εὐμαρῶς οὕτω τὸν μέγιστον τῶν ποταμῶν διεβεβήκει ἐν
μιᾷ νυκτὶ τὸν Ἴστρον οὐ γεφυρώσας τὸν πόρον, φοβερὰ δὲ καὶ τῆς
φάλαγγος ἡ ξύγκλεισις, βιαία δὲ ἡ τῶν ἱππέων ἐμβολή. καὶ τὰ μὲν 4
πρῶτα ἐς τὴν πόλιν καταφεύγουσιν, ἣ δὴ ἀπεῖχεν αὐτοῖς ὅσον παρα-
σάγγην τοῦ Ἴστρου· ὡς δὲ ἐπάγοντα εἶδον σπουδῇ Ἀλέξανδρον τὴν
μὲν φάλαγγα παρὰ τὸν ποταμόν, ὡς μὴ κυκλωθεῖέν πῃ οἱ πεζοὶ
ἐνεδρευσάντων τῶν Γετῶν, τοὺς ἱππέας δὲ κατὰ μέτωπον, λείπουσιν
αὖ καὶ τὴν πόλιν οἱ Γέται κακῶς τετειχισμένην, ἀναλαβόντες τῶν
παιδαρίων καὶ τῶν γυναικῶν ἐπὶ τοὺς ἵππους ὅσα φέρειν οἱ ἵπποι
ἠδύναντο· ἦν δὲ αὐτοῖς ἡ ὁρμὴ ὡς ποῤῥωτάτω ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐς
τὰ ἔρημα. Ἀλέξανδρος δὲ τήν τε πόλιν λαμβάνει καὶ τὴν λείαν πᾶ- 5
σαν ὅσην οἱ Γέται ὑπελείποντο. καὶ τὴν μὲν λείαν Μελεάγρῳ καὶ
Φιλίππῳ ἐπαναγαγεῖν δίδωσιν· αὐτὸς δὲ κατασκάψας τὴν πόλιν θύει τε

tius. (Si.) Her. 1, 165: ἔλαβε (αὐτοὺς) πόθος τῆς πόλιος. — **ἐλθεῖν.** Spr. 50, 5, 6. **§ 6. τὰς διφθέρας.** vgl. 3, 29, 4. — **πλοῖα** erg. ἦν. So wird besonders bei Arrian εἶναι nach ὅσος oft ausgelassen. — **ληστεύοντες,** ἐπὶ ληστείᾳ, erg. ἐχρῶντο. Die Griechen verbinden oft verschiedene Ausdrucksarten durch copulative und adversative Partikeln. Spr. 59, 2 A. — **ταῦτα ξυναγαγών.** Aehnliche Wiederholungen 1, 23, 2. 26, 5. 2, 20 7 f. — **γίγνονται** es kommen heraus, betragen. zu Xen. An. 1, 2, 9.

4. Capitel.

§ 1. διαβάλλειν, das Xenophon nie, Herodot und Thukydides einige Male für διαβαίνειν gebrauchen, findet sich so noch 1, 11, 6. 13, 3. 7, 20, 9. vgl. Spr. 52, 2, 7. — **προσσχόντες** für προσχόντες von προσέχειν Kr. hier und öfter. Spr. 52, 2, 3; über das Particip Spr. 56, 4, 1. — **ὑπό** um, während. Spr. 68, 41, 1. — **οὕτω.** Spr. 56, 9, 2. **§ 2. ἐν πλαισίῳ** im Quarree, um einem Reiterangriffe (vgl. 1, 3, 5) widerstehen zu können. **§ 3. τοῦ Ἀλ'. ἡ Ἀλ.** Kr. vgl. zu 1, 2, 2. — **εὐμαρῶς,** εὐμαρής leicht sind mehr poetische Wörter, von Arrian öfter gebraucht. **§ 4. τὰ πρῶτα** zuerst. Spr. 46, 1, 2. Der Plural auch 1, 6, 2. 2, 10, 3 und öfter; πρῶτα ohne τά 2, 23, 1. 3, 15 1 und öfter. (vgl. gr. Spr. 46, 3, 2.) — **ὅσον** ungefähr bei Zahlen. — **παρασάγγη,** persisch Farsang, dreissig Stadien, drei Viertel geogr. Meilen. — **κατὰ μέτωπον** auf der Fronte, vor der Phalanx. — **ἔρημα** Steppen. **§ 5. θύει τε.** Dem entspricht καὶ ἐπανάγει. (Si.) —

ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ἴστρου Διὶ Σωτῆρι καὶ Ἡρακλεῖ καὶ αὐτῷ τῷ Ἴστρῳ, ὅτι οὐκ ἄπορος αὐτῷ ἐγένετο, καὶ ἐπανάγει αὐτῆς ἡμέρας σώους σύμπαντας ἐπὶ τὸ στρατόπεδων.

6 Ἐνταῦθα ἀφίκοντο πρέσβεις ὡς Ἀλέξανδρον παρά τε τῶν ἄλλων ὅσα αὐτόνομα ἔθνη προσοικεῖ τῷ Ἴστρῳ καὶ παρὰ Σύρμου τοῦ Τριβαλλῶν βασιλέως· καὶ παρὰ Κελτῶν δὲ τῶν ἐπὶ τῷ Ἰονίῳ κόλπῳ ᾠκισμένων ἧκον· μεγάλοι οἱ Κελτοὶ τὰ σώματα καὶ μέγα ἐπὶ σφίσι φρονοῦντες· φιλίας δὲ πάντες τῆς Ἀλεξάνδρου ἐφιέμενοι ἥκειν ἔφα-
7 σαν. καὶ πᾶσιν ἔδωκε πίστεις Ἀλέξανδρος καὶ ἔλαβε· τοὺς Κελτοὺς δὲ καὶ ἤρετο ὅ τι μάλιστα δεδίττεται αὐτοὺς τῶν ἀνθρωπίνων, ἐλπίσας ὅτι μέγα ὄνομα τὸ αὐτοῦ καὶ ἐς Κελτοὺς καὶ ἔτι προσωτέρω ἥκει καὶ ὅτι αὐτὸν μάλιστα πάντων δεδιέναι φήσουσι. τῷ δὲ παρ' ἐλ-
8 πίδα ξυνέβη τῶν Κελτῶν ἡ ἀπόκρισις· οἷα γὰρ πόρρω τε ᾠκισμένοι Ἀλεξάνδρου καὶ χωρία δύσπορα οἰκοῦντες καὶ Ἀλεξάνδρου ἐς ἄλλα τὴν ὁρμὴν ὁρῶντες ἔφασαν δεδιέναι μήποτε ὁ οὐρανὸς αὐτοῖς ἐμπέσοι. καὶ τούτους φίλους τε ὀνομάσας καὶ ξυμμάχους ποιησάμενος ὀπίσω ἀπέπεμψε, τοσοῦτον ἐπειπὼν ὅτι ἀλαζόνες Κελτοί εἰσιν.

5. Αὐτὸς δὲ ἐπ' Ἀγριάνων καὶ Παιόνων προὐχώρει. ἔνθα δὴ ἄγγελοι ἀφίκοντο αὐτῷ Κλεῖτόν τε τὸν Βαρδύλεω ἀφεστάναι ἀγγέλλοντες καὶ Γλαυκίαν προσκεχωρηκέναι αὐτῷ τὸν Ταυλαντίων βασιλέα· οἱ δὲ καὶ τοὺς Αὐταριάτας ἐπιθήσεσθαι αὐτῷ κατὰ τὴν πορείαν
2 ἐξήγγελλον· ὧν δὴ ἕνεκα κατὰ σπουδὴν ἐδόκει ἀναζευγνύναι. Λάγγαρος δὲ ὁ τῶν Ἀγριάνων βασιλεύς, ἔτι μὲν καὶ Φιλίππου ζῶντος ἀσπαζόμενος Ἀλέξανδρον δῆλος ἦν καὶ ἰδίᾳ ἐπρέσβευσε παρ' αὐτόν, τότε δὲ παρῆν αὐτῷ μετὰ τῶν ὑπασπιστῶν, ὅσους τε καλλίστους καὶ
3 εὐοπλοτάτους ἀμφ' αὐτὸν εἶχε· καὶ ἐπειδὴ ἔμαθεν ὑπὲρ τῶν Αὐταριατῶν πυνθανόμενον Ἀλέξανδρον οἵτινές τε καὶ ὁπόσοι εἶεν, οὐκ ἔφη χρῆναι ἐν λόγῳ τίθεσθαι Αὐταριάτας· εἶναι γὰρ ἀπολεμωτάτους τῶν ταύτῃ· καὶ αὐτὸς ἐμβαλεῖν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν, ὡς ἀμφὶ τὰ σφέτερα μᾶλλόν τι ἔχοιεν. καὶ κελεύσαντος Ἀλεξάνδρου ἐσβάλλει ἐς αὐτούς· καὶ ἐμβαλὼν ἦγε καὶ ἔφερε τὴν χώραν αὐτῶν.

αὐτῆς ἡμέρας an diesem Tage selbst. vgl. die Anm. zu der gr. A. **§ 6.** *καὶ — δέ* und auch. Spr. 69, 28, 4. — *μεγάλοι.* Ein hartes Asyndeton, wie 3, 8, 3. vgl. zu 1, 2, 2. **§ 7.** *πίστεις* Bürgschaften der Treue, z. B. durch einen Eid. vgl. zu 1, 25, 3. — *ἐλπίζειν* findet sich bei Attikern in der Regel nur mit dem Infinitiv. Spr. 65, 1, 4. — *ὅτι μέγα ὄνομα τὸ αὐτοῦ* dass als grosser Name der seinige. Gewöhnlicher wäre *τὸ ὄνομα τό.* — *αὐτοῦ* für *αὐτοῦ* Kr. Spr. 51, 4, 2. — *οἷα* für *ἅτε* auch ohne *δή* noch 2, 4, 7. vgl. zu 1, 3, 4. — *ἐπειπών* dazu sagend für *ὑπειπών* vorhersagend Kr. — *ὁρμήν. οὖσαν* würde man dabei erwarten; doch vgl. Spr. 56, 7, 3.

5. Capitel.

§ 1. *αὐτός* ein betontes er, oft ohne Gegensatz den Alexander bezeichnend. — *οἱ δὲ καί* noch andre. (Ra.) zu Xen. An. 1, 3, 13. **§ 2.** *ἔτι* für *ὅτι* Pflugk und Si. — *ὅσους τε* und (mit denen) allen welche. Spr. 51, 12. **§ 3.** *πυνθανόμενον* dass er sich erkundige, Spr. 56, 7, 1. vgl. 2, 12, 1. 3, 19, 4. — *ἐν λόγῳ τίθεσθαι* in Betracht ziehen; ähnlich *ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιεῖσθαι* Her. 3, 50. 7, 14. 57. — *τῶν ταύτῃ* der Bewohner dieser Gegenden. Thuk. 2, 96, 2: *οἱ Γέται καὶ οἱ ταύτῃ.* Spr. 50, 4, 1. — *μᾶλλόν τι* als ihn anzugreifen. (Si.) — *ἔχειν ἀμφί τι* sich mit etwas beschäftigen, wie § 4 und 4, 2, 5. (Ra.) vgl. zu Xen. An. 5, 2, 26. Spr. 68, 29, 2. — *ἄγειν* auf Menschen und Vieh,

Αὐταριᾶται μὲν δὴ ἀμφὶ τὰ αὑτῶν εἶχον· Λάγγαρος δὲ τά τε 4
ἄλλα ἐτιμήθη μεγάλως πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ δῶρα ἔλαβεν ὅσα μέ-
γιστα παρὰ βασιλεῖ τῷ Μακεδόνων νομίζεται· καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν
Ἀλεξάνδρου Κύναν καὶ ταύτην ὡμολόγησε δώσειν αὐτῷ ἐς Πέλλαν
ἀφικομένῳ Ἀλέξανδρος.
Ἀλλὰ Λάγγαρος μὲν ἐπανελθὼν οἴκαδε νόσῳ ἐτελεύτησεν· Ἀλέ- 5
ξανδρος δὲ παρὰ τὸν Ἐριγόνα ποταμὸν πορευόμενος ἐς Πήλιον πό-
λιν ἐστέλλετο. ταύτην γὰρ κατειλήφει ὁ Κλεῖτος ὡς ὀχυρωτάτην τῆς
χώρας· καὶ πρὸς ταύτην ὡς ἧκεν Ἀλέξανδρος, καταστρατοπεδεύσας
πρὸς τῷ Ἐορδαϊκῷ ποταμῷ τῇ ὑστεραίᾳ ἐγνώκει προσβάλλειν τῷ
τείχει· οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον τὰ κύκλῳ τῆς πόλεως ὄρη, ὑπερδέξιά 6
τε ὄντα καὶ δασέα, κατεῖχον, ὡς πάντοθεν ἐπιτίθεσθαι τοῖς Μακε-
δόσιν, εἰ τῇ πόλει προσβάλλοιεν· Γλαυκίας δὲ αὐτῷ ὁ τῶν Ταυ-
λαντίων βασιλεὺς οὔπω παρῆν. Ἀλέξανδρος μὲν δὴ τῇ πόλει προσ- 7
ῆγεν· οἱ δὲ πολέμιοι σφαγιασάμενοι παῖδας τρεῖς καὶ κόρας ἴσας
τὸν ἀριθμὸν καὶ κριοὺς μέλανας τρεῖς, ὥρμηντο μὲν ὡς δεξόμενοι ἐς
χεῖρας τοὺς Μακεδόνας· ὁμοῦ δὲ γενομένων ἐξέλιπον καίτοι καρ-
τερὰ ὄντα τὰ κατειλημμένα πρὸς σφῶν χωρία, ὥστε καὶ τὰ σφάγια
αὐτῶν κατελήφθη ἔτι κείμενα.
Ταύτῃ μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ κατακλείσας αὐτοὺς ἐς τὴν πόλιν καὶ 8
στρατοπεδευσάμενος πρὸς τῷ τείχει ἐγνώκει περιτειχισμῷ ἀποκλεῖσαι
αὐτούς· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ παρῆν μετὰ πολλῆς δυνάμεως Γλαυκίας ὁ
τῶν Ταυλαντίων βασιλεύς. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος τὴν μὲν πόλιν ἀ-
πέγνω ἑλεῖν ἂν ξὺν τῇ παρούσῃ δυνάμει, πολλῶν μὲν ἐς αὐτὴν καὶ
μαχίμων ξυμπεφευγότων, πολλῶν δὲ ἅμα τῷ Γλαυκίᾳ προσκεισομέ-
νων, εἰ αὐτὸς τῷ τείχει προσμάχοιτο. Φιλώταν δὲ ἀναλαβόντα τῶν 9
ἱππέων ὅσους ἐς προφυλακὴν καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἐκ τοῦ στρατοπέ-
δου ἐς ἐπισιτισμὸν ἔπεμπεν. καὶ ὁ Γλαυκίας μαθὼν τὴν ὁρμὴν τῶν
ἀμφὶ Φιλώταν ἐξελαύνει ἐπ' αὐτούς, καὶ καταλαμβάνει τὰ κύκλῳ ὄρη
τοῦ πεδίου, ὅθεν οἱ ξὺν Φιλώτᾳ ἐπισιτιεῖσθαι ἔμελλον. Ἀλέξανδρος 10
δέ, ἐπειδὴ ἀπηγγέλθη αὐτῷ ὅτι κινδυνεύουσιν οἵ τε ἱππεῖς καὶ τὰ
ὑποζύγια, εἰ νὺξ αὐτοὺς καταλήψεται, αὐτὸς μὲν ἀναλαβὼν τούς τε
ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ ἱππέας ἐς τε-
τρακοσίους ἐβοήθει σπουδῇ· τὸ δὲ ἄλλο στράτευμα πρὸς τῇ πόλει
ἀπέλιπεν, ὡς μὴ ἀποχωρήσαντος παντὸς τοῦ στρατοῦ καὶ οἱ ἐκ τῆς
πόλεως ἐπιδραμόντες τοῖς ἀμφὶ Γλαυκίαν ξυμμίξειαν. ἔνθα δὴ Γλαυ- 11
κίας προσάγοντα Ἀλέξανδρον αἰσθόμενος ἐκλείπει τὰ ὄρη· οἱ δὲ
ξὺν Φιλώτᾳ ἀσφαλῶς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον διεσώθησαν. ἐδόκουν δ' ἔτι

φέρειν auf tragbare Gegenstände bezogen; beide oft mit dem Accusativ des Landes sowohl als der Einwohner die geplündert werden. (Ra. und Kr.) **§ 4.** *τὰ ἄλλα.* Spr. 46, 3, 2. vgl. 52, 4, 3. **§ 7.** *γενομένων* erg. *αὐτῶν, τῶν Μακεδόνων.* (Dö.) Die Auslassung des Subjects beim abs. Genitiv ist sehr gewöhnlich. zu Xen. An. 1, 2, 17. — *καίτοι* mit dem Particip, wie bei Attikern *καίπερ*, ist bei Spätern nicht selten. Spr. 56, 12, 2. vgl. 3, 26, 2. 7, 6, 2. 16, 3. 20, 8. **§ 8.** *ἑλεῖν ἄν*, weil es direct heissen würde: *οὐκ ἂν ἕλοιμι.* Spr. 54, 6, 4. vgl. 1, 28, 2. *ἀπέγνω αἱρήσειν* 3, 20, 3. In der Bedeutung aufgeben erfordert *ἀπογιγνώσκειν* den Infinitiv des Präsens oder Aorists ohne *ἄν*. **§ 9.** *ὅσους* hinreichende, *ἱκανούς.* vgl. Spr. 55, 3, 3. — *τὰ ἐκ τοῦ.* Spr. 50, 7, 7. **§ 10.** *καταλήψεται.* Spr. 65, 11, 1. — *ἱππέας* für *ἱππεῖς* Kr. Arrian scheint jene Form dieses Accusativs ausschliesslich gesetzt zu haben. **§ 11.** *τόν* tilgt Kr. zu 1, 2, 2; eben so *τῷ*

[τὸν] Ἀλέξανδρον ἐν δυσχωρίᾳ ἀπειληφέναι οἱ ἀμφὶ τὸν Κλεῖτον καὶ
Γλαυκίαν· τά τε γὰρ ὄρη τὰ ὑπερδέξια κατεῖχον πολλοῖς μὲν ἱππεῦσι,
πολλοῖς δὲ ἀκοντισταῖς καὶ σφενδονήταις καὶ ὁπλίταις δὲ οὐκ ὀλίγοις,
καὶ οἱ ἐν τῇ πόλει κατειλημμένοι προσκείσεσθαι ἀπαλλαττομένοις
12 ἔμελλον· τά τε χωρία δι' ὧν ἡ πάροδος ἦν [τῷ] Ἀλεξάνδρῳ στενὰ καὶ
ὑλώδη ἐφαίνετο, τῇ μὲν πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀπειργόμενα, τῇ δὲ ὄρος
ὑπερύψηλον ἦν καὶ κρημνοὶ πρὸς τοῦ ὄρους, ὥστε οὐδὲ ἐπὶ τεσσά-
ρων ἀσπίδων ἂν τῷ στρατεύματι ἡ πάροδος ἐγένετο.

6. Ἔνθα δὴ ἐκτάσσει τὸν στρατὸν Ἀλέξανδρος ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι
τὸ βάθος τῆς φάλαγγος. ἐπὶ τὸ κέρας δὲ ἑκατέρωθεν διακοσίους
ἱππέας ἐπιτάξας παρήγγελλε σιγῇ ἔχειν, τὸ παραγγελλόμενον ὀξέως
2 δεχομένους. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐσήμηνεν ὀρθὰ ἀνατεῖναι τὰ δόρατα
τοὺς ὁπλίτας, ἔπειτα ἀπὸ ξυνθήματος ἀποτεῖναι ἐς προβολήν, καὶ
νῦν μὲν ἐς τὸ δεξιὸν ἐγκλῖναι τῶν δοράτων τὴν σύγκλεισιν, αὖθις δὲ
3 ἐπὶ τὰ ἀριστερά. καὶ αὐτὴν δὲ τὴν φάλαγγα ἔς τε τὸ πρόσω ὀξέως
ἐκίνησε καὶ ἐπὶ τὰ κέρατα ἄλλοτε ἄλλῃ παρήγαγε. καὶ οὕτω πολλὰς
τάξεις τάξας τε καὶ μετακοσμήσας ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, κατὰ τὸ εὐώνυ-
μον οἷον ἔμβολον ποιήσας τῆς φάλαγγος ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς πολεμίους.
οἱ δὲ πάλαι μὲν ἐθαύμαζον τήν τε ὀξύτητα ὁρῶντες καὶ τὸν κόσμον
τῶν δρωμένων· τότε δὲ προσάγοντας ἤδη τοὺς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον
4 οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλὰ λείπουσι τοὺς πρώτους λόφους. ὁ δὲ καὶ ἐπα-
λαλάξαι ἐκέλευσε τοὺς Μακεδόνας καὶ τοῖς δόρασι δουπῆσαι πρὸς
τὰς ἀσπίδας· οἱ δὲ Ταυλάντιοι ἔτι μᾶλλον ἐκπλαγέντες πρὸς τῆς βοῆς
ὡς πρὸς τὴν πόλιν ἐπανήγαγον σπουδῇ τὸν στρατόν.

vor Ἀλ. τῷ § 12. — ἔμελλον es war zu erwarten dass. Spr. 53, 7, 8. **§ 12.** ἀπειργόμενα — ἦν. Ein ähnlicher Uebergang vom Particip zum bestimmten Tempus ist nicht selten. So bei μέν und δέ 3, 23, 5, bei καί 3, 3, 2, bei ἤ 7, 15, 2. — ἐπί hier von der Höhe, Breite des Zuges. Spr. 68, 36, 6. — ἀσπίδων für ἀσπιδοφόρων. zu Xen. An. 1, 7, 10. — ἂν ἐγένετο würde (möglich) geworden sein, wenn man den Versuch gemacht hätte. Spr. 54, 10, 2.

6. Capitel.

§ 1. ἐς für ἕως Kr. — ἱππέας für ἱππεῖς Kr. zu 1, 5, 10. — σιγῇ nach Art der Adverbien mit ἔχειν verbunden scheint sich bei Attikern so nicht zu finden, wohl aber bei Her. 9, 93: εἶχε σιγῇ καὶ ἔφραζε οὐδενί. (Ellendt.) vgl. 4, 11, 1. 7, 8, 3. (Ra.) — ὀξέως δέχεσθαι der eig. Ausdruck von prompter Befolgung militairischer Befehle. zu Thuk. 2, 11, 6. vgl. unten 3, 9, 8. **§ 2.** ἐσήμηνεν für ἐσήμανεν Kr., welche, bei Spätern freilich öfter vorkommende, Form Arrian in diesem Werke sonst nirgends gebraucht hat. (Ell.) — ἀνατεῖναι. Spr. 55, 3, 7. vgl. 1, 8, 3. — ἀπὸ ξυνθήματος auf ein verabredetes Zeichen, wie 2, 8, 10. 4, 4, 4. 26, 3. 30, 4. 5, 7, 3. — προβολή vom Fällen der Lanze das eig. Wort. zu Xen. An. 6, 3, 25. — ἐς τὸ δεξιὸν ἐγκλῖναι rechts um zu wenden. Es sollte den Feinden gezeigt werden dass, von welcher Seite sie auch angriffen, ein Lanzenwald ihnen entgegenstarren würde. — παρήγαγε er liess rechts und links aufmarschiren. zu Xen. An. 3, 4, 14. **§ 3.** οἷον eine Art von. — ἔμβολον eine keilförmige Schlachtordnung, die Spitze dem Feinde zugekehrt. vgl. 1, 15, 7. — ὀξύτητα Schnelligkeit, Praecision. vgl. 5, 7, 5. **§ 4.** δουπῆσαι. Ein poetisches u. onomatopoetisches Wort, das auch Xen. nur an einer Stelle gebraucht An. 1, 8, 18. Die Absicht war die Feinde zu schrecken. — πρός. zu Prooi. 3.

Ἀλέξανδρος δὲ λόφον τινὰς κατέχοντας ἰδὼν οὐ πολλοὺς τῶν 5
πολεμίων, παρ' ὃν αὐτῷ ἡ πάροδος ἐγίγνετο, παρήγγειλε τοῖς σω-
ματοφύλαξι καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἑταίροις, ἀναλαβόντας τὰς ἀσπίδας
ἀναβαίνειν ἐπὶ τοὺς ἵππους καὶ ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν γήλοφον· ἐκεῖσε δὲ
ἐλθόντας, εἰ ὑπομένοιεν οἱ κατειληφότες τὸ χωρίον, τοὺς ἡμίσεας
καταπηδῆσαι ἀπὸ τῶν ἵππων καὶ ἀναμιχθέντας τοῖς ἱππεῦσι πεζοὺς
μάχεσθαι. οἱ δὲ πολέμιοι τὴν ὁρμὴν τὴν Ἀλεξάνδρου ἰδόντες λεί- 6
πουσι τὸν γήλοφον καὶ παρεκκλίνουσιν ἐφ' ἑκάτερα τῶν ὀρῶν. ἔνθα
δὴ καταλαβὼν Ἀλέξανδρος τὸν γήλοφον σὺν τοῖς ἑταίροις τούς τε
Ἀγριᾶνας μεταπέμπεται καὶ τοὺς τοξότας, ὄντας ἐς δισχιλίους· τοὺς
δὲ ὑπασπιστὰς διαβαίνειν τὸν ποταμὸν ἐκέλευσε καὶ ἐπὶ τούτοις τὰς
τάξεις τῶν Μακεδόνων· ὁπότε δὲ διαβάντες τύχοιεν, ἐπ' ἀσπίδα ἐκ-
τάσσεσθαι, ὡς πυκνὴν εὐθὺς διαβάντων φαίνεσθαι τὴν φάλαγγα· αὐ-
τὸς δὲ ἐν προφυλακῇ ὢν ἀπὸ τοῦ λόφου ἀφεώρα τῶν πολεμίων τὴν
ὁρμήν. οἱ δέ, ὁρῶντες διαβαίνουσαν τὴν δύναμιν, κατὰ τὰ ὄρη ἀντε- 7
πῄεσαν, ὡς τοῖς μετὰ Ἀλεξάνδρου ἐπιθησόμενοι τελευταίοις ἀποχω-
ροῦσιν. ὁ δὲ πελαζόντων ἤδη αὐτὸς ἐκθεῖ σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτόν, καὶ
ἡ φάλαγξ, ὡς διὰ τοῦ ποταμοῦ ἐπιοῦσα, ἐπηλάλαξεν· οἱ δὲ πολέ-
μιοι πάντων ἐπὶ σφᾶς ἐλαυνόντων ἐγκλίναντες ἔφευγον· καὶ ἐν τούτῳ
ἐπῆγεν Ἀλέξανδρος τούς τε Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας δρόμῳ ὡς
ἐπὶ τὸν ποταμόν. καὶ πρῶτος μὲν αὐτὸς φθάσας διαβαίνει· τοῖς τε- 8
λευταίοις δὲ ὡς εἶδεν ἐπικειμένους τοὺς πολεμίους ἐπιστήσας ἐπὶ τῇ
ὄχθῃ τὰς μηχανὰς ἐξακοντίζειν ὡς προσωτάτω ἀπ' αὐτῶν ἐκέλευσεν
ὅσα ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἐξακοντίζεται· καὶ τοὺς τοξότας δὲ ἐκ μέσου
τοῦ ποταμοῦ ἐκτοξεύειν ἐπεσβάντας καὶ τούτους. καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ
τὸν Γλαυκίαν εἴσω βέλους παρελθεῖν οὐκ ἐτόλμων· οἱ Μακεδόνες
δὲ ἐν τούτῳ ἀσφαλῶς ἐπέρασαν τὸν ποταμόν, ὥστε οὐδεὶς ἀπέθανεν
ἐν τῇ ἀποχωρήσει αὐτῶν.

Τρίτῃ δὲ ἀπ' ἐκείνης ἡμέρᾳ καταμαθὼν Ἀλέξανδρος κακῶς αὐ- 9
λιζομένους τοὺς ἀμφὶ Κλεῖτον καὶ Γλαυκίαν, καὶ οὔτε φυλακὰς ἐν
τῇ τάξει αὐτοῖς φυλαττομένας οὔτε χάρακα ἢ τάφρον προβεβλημέ-
νους, οἷα δὴ ξὺν φόβῳ ἀπηλλάχθαι οἰομένων Ἀλέξανδρον, ἐς μῆκος
δὲ οὐκ ὠφέλιμον ἀποτεταμένην αὐτοῖς τὴν τάξιν, ὑπὸ νύκτα ἔτι
λαθὼν διαβαίνει τὸν ποταμόν, τούς τε ὑπασπιστὰς ἅμα οἷ ἄγων

§ **5.** *σωματοφύλακας* hatte Alexander sieben (6, 28, 4), die geehrtesten Officiere seiner Umgebung. Daneben gab es unter diesem Namen eine grössere Schaar, an die aber hier nicht zu denken ist. — *ἑταίροις* Genossen, eine grössere Schaar der angesehensten Krieger, die den König überall begleiteten. — *ἡμίσεας*. Diesen ionischen Accusativ gebraucht Arrian regelmässig. vgl. Kr. Dial. § 18, 6, 3. § **6.** *παρεκκλίνουσι*. *παρά* neben bezieht sich auf die Seiten. — *τάξεις*, sonst *πεζεταίρους*. — *διαβάντες*. Spr. 56, 4, 1. — *ἐπ' ἀσπίδα* schildwärts, links aufmarschirend. § **7.** *κατὰ τὰ ὄρη ἀντεπῄεσαν* rückten auf den Bergen den Makedonern gegenüber auf sie los. — *πελαζόντων*, erg. *αὐτῶν*. vgl. zu 1, 5, 7. — *ὡς ἐπιοῦσα* scheinbar als wollte sie angreifen. § **8.** *ἐπεσβάντας* nachdem sie nach den Vorangezogenen in den Fluss gegangen seien. — *καὶ τούτους* gleichfalls, wie die Vorangezogenen. § **9.** *κακῶς* nachlässig. (Ra.) — *αὐλιζομένους*. Spr. 56, 7, 1. vgl. 2, 7, 2. — *ἐν τῇ τάξει* auf der Linie die sie einnahmen. — *οὐκ ὠφέλιμον* nachtheilig, weil leicht zu durchbrechen. vgl. 2, 8, 8. — *ἀποτεταμένην* für *ἀποτεταγμένην* Vu. — *ὑπὸ νύκτα ἔτι* noch in der Nacht. (Ra.) — *ἅμα οἷ* gebraucht Arrian öfter so, unattisch. Spr. 51, 2, 2. —

καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τὴν Περδίκκου καὶ Κοί-
10 νου τάξιν καὶ προστέτακτο μὲν ἀκολουθεῖν τὴν ἄλλην στρατιάν·
ὡς δὲ καιρὸν εἶδεν εἰς ἐπίθεσιν, οὐ προσμείνας ὁμοῦ γενέσθαι πάν-
τας ἐφῆκε τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας· οἱ δὲ ἀπροσδόκητοί τε
ἐπιπεσόντες καὶ φάλαγγι κατὰ κέρας, ᾗπερ ἀσθενεστάτοις αὐτοῖς
καρτερωτάτῃ τῇ ἐμβολῇ προσμίξειν ἔμελλον, τοὺς μὲν ἔτι ἐν ταῖς εὐ-
ναῖς ἀπέκτεινον, τοὺς δὲ φεύγοντας εὐμαρῶς αἱροῦντες, ὥστε πολλοὶ
μὲν αὐτοῦ ἐγκατελήφθησαν καὶ ἀπέθανον, πολλοὶ δὲ ἐν τῇ ἀποχωρή-
σει ἀτάκτῳ καὶ φοβερᾷ γενομένῃ· οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ ζῶντες ἐλήφθη-
11 σαν. ἐγένετο δὲ ἡ δίωξις τοῖς ἀμφὶ Ἀλέξανδρον μέχρι πρὸς τὰ ὄρη
τῶν Ταυλαντίων· ὅσοι δὲ καὶ ἀπέφυγον αὐτῶν, γυμνοὶ τῶν ὅπλων
διεσώθησαν. Κλεῖτος δὲ ἐς τὴν πόλιν τὸ πρῶτον καταφυγὼν ἐμπρή-
σας τὴν πόλιν ἀπηλλάγη παρὰ Γλαυκίαν ἐς Ταυλαντίους.

7. Ἐν τούτῳ δὲ τῶν φυγάδων τινὲς τῶν ἐκ Θηβῶν φευγόντων πα-
ρελθόντες νύκτωρ ἐς τὰς Θήβας ἐπαγομένων τινῶν αὐτοὺς ἐπὶ νεω-
τερισμῷ ἐκ τῆς πόλεως Ἀμύνταν μὲν καὶ Τιμόλαον τῶν τὴν Καδμείαν
ἐχόντων οὐδὲν ὑποτοπήσαντας πολέμιον ἔξω τῆς Καδμείας ἀπέκτει-
2 ναν ξυλλαβόντες· ἐς δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρελθόντες ἐπῆραν τοὺς Θη-
βαίους ἀποστῆναι ἀπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐλευθερίαν τε προϊσχόμενοι,
παλαιὰ καὶ καλὰ ὀνόματα, καὶ τῆς βαρύτητος τῶν Μακεδόνων ἤδη
ποτὲ ἀπαλλαγῆναι. πιθανώτεροι δὲ ἐς τὸ πλῆθος ἐφαίνοντο τεθνη-
3 κέναι Ἀλέξανδρον ἰσχυριζόμενοι ἐν Ἰλλυριοῖς· καὶ γὰρ καὶ πολὺς

Κοίνου für τὴν Κοίνου. vgl. 1, 20, 5. 22, 4. 3, 24, 1. 25, 6 (Si.) **§ 10.** ἐφῆκε schickte gegen die Feinde, wie 5, 16, 4. vgl. 3, 13, 5. — ἀπροσδόκητοι Vielleicht ἀπροσδοκήτοις, wie 2, 2, 5. 3, 10, 1. So in solchen Verbindungen (meist) auch Thukydides, wiewohl er sonst das Wort auch passiv gebraucht. Kr. zu 2, 33, 3. — φάλαγγι κατὰ κέρας sie selbst in einer Phalanx auf den langen Zug der Feinde. — ἀσθενεστάτοις. vgl. 1, 13, 5. (Si.) — ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς wie sie noch auf ihren Lagern waren. Thuk. 3, 112, 2: ἐπιπίπτει τοῖς Ἀμπρακιώταις ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς. Mit ὤν unten 3, 17, 3. — ἀπέκτεινον für κατέκτεινον Kr., wie auch 3, 17, 3 aus einer guten Hs. gebessert ist; sonst findet sich κατακτείνειν in diesem Werke nirgends. — αἱροῦντες erg. ἀπέκτεινον. **§ 11.** μέχρι vor einer Praeposition findet sich bei Attikern selten, hin und wieder bei Spätern, schon bei Aristoteles. zu Xen. An 4, 5, 6. — καὶ ἀπέφυγον ja, wirklich entkamen. (Si.) — πόλιν, Pelion. (Freinsheim.)

7. Capitel.

§ 1. ἐπάγεσθαι herbeirufen, einladen. vgl. 1, 17, 11. synonym ἐπικαλεῖσθαι § 11. 2, 15, 6 und sonst. Spr. 52, 10, 1. — ἐπί zum Zwecke. Spr. 68, 37, 7. — ἐκ τῆς πόλεως gehört zu τινῶν: einige Bürger. (Ra.) — Καδμείαν, die Burg von Theben, hatten nach der Schlacht bei Chäronea die Makedoner besetzt. — ὑποτοπεῖν, in der gewöhnlichen attischen Prosa nicht üblich, gebraucht Thukydides öfter (Kr. zu 2, 5, 3); Arrian noch 3, 18 9. 4, 16, 7. 19, 4. **§ 2.** προϊσχόμενοι vorhaltend, als Reizmittel. — ὀνόματα, der Plural, indem nicht bloss an ἐλευθερίαν, sondern auch an ähnliche Begriffe gedacht wird. — ἤδη ποτέ endlich einmal. (Ra.) — ἀπαλλαγῆναι hängt mit ἐλευθερίαν verbunden von προϊσχόμενοι ab: vorhaltend (die Hoffnung auf) Befreiung. Spr. 59, 2 A. So zu verbinden zwingt das τέ, wenn nicht etwa καὶ παῤῥησίαν vor oder nach προϊσχόμενοι ausgefallen ist. — πιθανώτεροι als es ohne die folgende Versicherung der Fall gewesen wäre. — ἐς hier wie bei Begriffen des Sprechens. Spr. 68, 17, 4. Ueblicher ist πιθανὸς τῷ πλήθει. **§ 3.** Ἰλλυριοῖς. Τριβαλλοῖς? — καὶ γὰρ καί etenim etiam bei Attikern selten, bei Arrian ziemlich häufig.

ὁ λόγος οὗτος καὶ παρὰ πολλῶν ἐφοίτα, ὅτι τε χρόνον ἀπῆν οὐκ
ὀλίγον καὶ ὅτι οὐδεμία ἀγγελία παρ' αὐτοῦ ἀφῖκτο ὥστε, ὅπερ φιλεῖ
ἐν τοῖς τοιοῖσδε, οὐ γινώσκοντες τὰ ὄντα τὰ μάλιστα καθ' ἡδονήν
σφισιν εἴκαζον.
Πυθομένῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὰ τῶν Θηβαίων οὐδαμῶς ἐδόκει 4
ἀμελητέα εἶναι, τήν τε τῶν Ἀθηναίων πόλιν δι' ὑποψίας ἐκ πολλοῦ
ἔχοντι καὶ τῶν Θηβαίων τὸ τόλμημα οὐ φαῦλον ποιουμένῳ, εἰ Λα-
κεδαιμόνιοί τε πάλαι ἤδη ταῖς γνώμαις ἀφεστηκότες καί τινες καὶ
ἄλλοι τῶν ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Αἰτωλοὶ οὐ βέβαιοι ὄντες συνεπι-
λήψονται τοῦ νεωτερισμοῦ τοῖς Θηβαίοις. ἄγων δὴ παρὰ τὴν Ἐορ- 5
δαίαν τε καὶ τὴν Ἐλιμιῶτιν καὶ παρὰ τὰ τῆς Στυμφαίας καὶ Πα-
ραυαίας ἄκρα ἑβδομαῖος ἀφικνεῖται ἐς Πελλίναν τῆς Θετταλίας. ἔν-
θεν δὲ ὁρμηθεὶς ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἐσβάλλει ἐς τὴν Βοιωτίαν, ὥστε οὐ
πρόσθεν οἱ Θηβαῖοι ἔμαθον εἴσω Πυλῶν παρεληλυθότα αὐτὸν πρὶν
ἐν Ὀγχηστῷ γενέσθαι ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ. καὶ τότε δὲ οἱ πρά- 6
ξαντες τὴν ἀπόστασιν στράτευμα ἐκ Μακεδονίας Ἀντιπάτρου ἀφῖχθαι
ἔφασκον, αὐτὸν δὲ Ἀλέξανδρον τεθνάναι ἰσχυρίζοντο, καὶ τοῖς ἀπαγ-
γέλλουσιν ὅτι οὗτος αὐτὸς προσάγει Ἀλέξανδρος χαλεπῶς εἶχον· ἄλ-
λον γάρ τινα ἥκειν Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου.
Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐξ Ὀγχηστοῦ ἄρας τῇ ὑστεραίᾳ προσῆγε πρὸς 7
τὴν πόλιν τῶν Θηβαίων κατὰ τὸ τοῦ Ἰολάου τέμενος· οὗ δὴ καὶ ἐ-
στρατοπέδευσεν, ἐνδιδοὺς ἔτι τοῖς Θηβαίοις τριβήν, εἰ μεταγνόντες
ἐπὶ τοῖς κακῶς ἐγνωσμένοις πρεσβεύσαιντο παρ' αὐτόν. οἱ δὲ τοσού- 8
του ἐδέησαν ἐνδόσιμόν τι παρασχεῖν ἐς ξύμβασιν, ὥστε ἐκθέοντες ἐκ
τῆς πόλεως οἵ τε ἱππεῖς καὶ τῶν ψιλῶν οὐκ ὀλίγοι ἔστε ἐπὶ τὸ στρα-
τόπεδον ἠκροβολίζοντο ἐς τὰς προφυλακάς, καί τινας καὶ ἀπέκτειναν
οὐ πολλοὺς τῶν Μακεδόνων. καὶ Ἀλέξανδρος ἐκπέμπει τῶν ψιλῶν 9
καὶ τοξοτῶν, ὥστε αὐτῶν ἀναστεῖλαι τὴν ἐκδρομήν· καὶ οὗτοι οὐ χα-
λεπῶς ἀνέστειλαν, ἤδη τῷ στρατοπέδῳ αὐτῷ προσφερομένους. τῇ δὲ
ὑστεραίᾳ ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν πᾶσαν καὶ περιελθὼν κατὰ τὰς
πύλας τὰς φερούσας ἐπ' Ἐλευθεράς τε καὶ τὴν Ἀττικήν, οὐδὲ τότε
προσέμιξε τοῖς τείχεσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐστρατοπέδευσεν οὐ πολὺ ἀπέ-

— *φιλεῖ* (zu geschehen) pflegt, wie 6, 26, 1; mit zugefügtem *γίγνεσθαι* 3, 11, 2. 5, 28, 3. (Ellendt.) — *ἐν τοῖς τοιοῖσδε* unter solchen Umständen. vgl. zu 2, 7, 9 und über den Artikel gr. Spr. 50, 4, 6. — *τὰ καθ' ἡδονήν* das Behagende, Erwünschte. Thuk. 6, 17, 3: *καθ' ἡδονὴν λέγεται.* vgl. unten zu 2, 6, 4. **§ 4.** *δι' ὑποψίας.* Spr. 68, 18, 2. — *ἐκ πολλοῦ* seit langer Zeit. Spr. 43, 4, 2. — *ποιουμένῳ, ἡγουμένῳ.* vgl. 1, 25, 8. 3, 24, 5. (Ellendt.) — *τοῦ νεωτερισμοῦ.* Spr. 47, 14. **§ 5.** *Στυμφαίας. Τυμφαίας* Paulmier. — *Παραυαίας* für *Παρυαίας* derselbe. — *οὐ πρόσθεν πρίν.* zu Xen. An 3, 1, 16. — *παρεληλυθότα.* Spr. 56, 7, 1. vgl. 2, 12, 1. 3, 25, 7. — *πρὶν γενέσθαι.* zu 2, 11, 2. — *ἐν Ὀγχηστῷ,* nur 50 Stadien von Theben. **§ 6.** *αὐτόν.* Eigennamen stehen bei *αὐτός* selbst öfter ohne Artikel gegen Spr. 50, 8, 7. — *οὗτος αὐτὸς προσάγει Ἀ.* dieser der anrückt ist A. selbst. gr. Spr. 57, 3, 5. **§ 7.** *Ἀλέξανδρος* ist vielleicht zu tilgen. zu 1, 2, 2. — *Ἰολάου. Λαΐου* Unger Theban. rer. spec. 1 p. 42, da Alexander an der nördlichen oder genauer an der nordwestlichen Seite Thebens halt gemacht und *τὸ τοῦ Ἰολάου τέμενος* am östlichen (prötidischen) Thore gelegen. (Si.) — *ἐνδιδούς* gestattend. vgl. 4, 30, 3. — *πρεσβεύσαιντο. πρεσβεύσοιντο?* Doch ähnlich *νεωτερισθείη* 3, 19, 1. **§ 8.** *ἐνδόσιμόν τι* irgend eine Nachgiebigkeit. vgl. 4, 27, 6. **§ 9.** *τῶν ψιλῶν.* Spr. 47, 14, 2. — *καὶ τοξοτῶν*

χων τῆς Καδμείας, ὥστε ἐγγὺς εἶναι ὠφέλειαν τῶν Μακεδόνων τοῖς
10 τὴν Καδμείαν ἔχουσιν. οἱ γὰρ Θηβαῖοι τὴν Καδμείαν διπλῷ χάρακι ἐφρούρουν ἀποτειχίσαντες, ὡς μήτε ἔξωθέν τινα τοῖς ἐγκατειλημμένοις δύνασθαι ἐπωφελεῖν, μήτε αὐτοὺς ἐκθέοντας βλάπτειν τι σφᾶς ὁπότε τοῖς ἔξω πολεμίοις προσφέροιντο. Ἀλέξανδρος δέ (ἔτι γὰρ τοῖς Θηβαίοις διὰ φιλίας ἐλθεῖν μᾶλλόν τι ἢ διὰ κινδύνου ἤθελε)
11 διέτριβε πρὸς τῇ Καδμείᾳ κατεστρατοπεδευκώς. ἔνθα δὴ τῶν Θηβαίων οἱ μὲν τὰ βέλτιστα ἐς τὸ κοινὸν γιγνώσκοντες ἐξελθεῖν ὥρμηντο παρ' Ἀλέξανδρον καὶ εὑρέσθαι συγγνώμην τῷ πλήθει τῶν Θηβαίων τῆς ἀποστάσεως· οἱ φυγάδες δὲ καὶ ὅσοι τοὺς φυγάδας ἐπικεκλημένοι ἦσαν, οὐδενὸς φιλανθρώπου τυχεῖν ἂν παρ' Ἀλεξάνδρου ἀξιοῦντες, ἄλλως τε καὶ βοιωταρχοῦντες ἔστιν οἳ αὐτῶν, παντάπασιν ἐνῆγον τὸ πλῆθος ἐς τὸν πόλεμον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδ' ὣς τῇ πόλει προσέβαλεν.

8. Ἀλλὰ λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι Περδίκκας, προτεταγμένος τῆς φυλακῆς τοῦ στρατοπέδου σὺν τῇ αὑτοῦ τάξει καὶ τοῦ χάρακος τῶν πολεμίων οὐ πολὺ ἀφεστηκώς, οὐ προσμείνας παρ' Ἀλεξάνδρου τὸ ἐς τὴν μάχην ξύνθημα αὐτὸς πρῶτος προσέμιξε τῷ χάρακι καὶ διασπάσας αὐτὸν ἐνέβαλεν ἐς τῶν Θηβαίων τὴν προφυλακήν.
2 τούτῳ δὲ ἑπόμενος Ἀμύντας ὁ Ἀνδρομένους, ὅτι καὶ ξυντεταγμένος τῷ Περδίκκᾳ ἦν, ἐπήγαγε καὶ αὐτὸς τὴν αὑτοῦ τάξιν, ὡς εἶδε τὸν Περδίκκαν προεληλυθότα εἴσω τοῦ χάρακος. ταῦτα δὲ ἰδὼν Ἀλέξανδρος, ὡς μὴ μόνοι ἀποληφθέντες πρὸς τῶν Θηβαίων κινδυνεύσειαν,
3 ἐπῆγε τὴν ἄλλην στρατιάν. καὶ τοὺς μὲν τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐκδραμεῖν ἐσήμηνεν εἴσω τοῦ χάρακος, τὰ δὲ ἀγήματα καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς ἔτι ἔξω κατεῖχεν. ἔνθα δὴ Περδίκκας μὲν τοῦ δευτέρου χάρακος εἴσω παρελθεῖν βιαζόμενος αὐτὸς μὲν βληθεὶς πίπτει αὐτοῦ· καὶ ἀποκομίζεται κακῶς ἔχων ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ χαλεπῶς διεσώθη ἀπὸ τοῦ τραύματος· τοὺς μέντοι Θηβαίους ἐς τὴν κοίλην ὁδὸν τὴν κατὰ τὸ Ἡράκλειον φέρουσαν οἱ ἅμα αὐτῷ εἰσπεσόν-
4 τες ὁμοῦ τοῖς παρ' Ἀλεξάνδρου τοξόταις συνέκλεισαν. καὶ ἔστε μὲν ἐπὶ τὸ Ἡράκλειον ἀναχωροῦσιν εἵποντο τοῖς Θηβαίοις· ἐντεῦθεν δὲ ἐπιστρεψάντων αὖθις σὺν βοῇ τῶν Θηβαίων φυγὴ τῶν Μακεδόνων γίγνεται· καὶ Εὐρυβώτας τε ὁ Κρὴς πίπτει ὁ τοξάρχης καὶ αὐτῶν τῶν τοξοτῶν ἐς ἑβδομήκοντα· οἱ δὲ λοιποὶ κατέφυγον πρὸς τὸ ἄγημα
5 τὸ τῶν Μακεδόνων καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς τοὺς βασιλικούς. κἂν τούτῳ

und namentlich Bogenschützen. vgl. zu 1, 1, 11. **§ 10.** *βλάπτειν τι.* Spr. 46, 3, 2 u. 8 A. — *διὰ φιλίας.* Spr. 68, 18, 2. **§ 11.** *εὑρέσθαι* zu erlangen suchen. vgl. 2, 15, 3 und zu Xen. An. 2, 1, 8. — *ἀξιοῦντες* gewärtigend. (Si.) — *ἄλλως τε καί.* Spr. 69, 5. — *βοιωταρχοῦντες.* Es waren deren eilf, zwei Thebaeer. — *ἔστιν οἵ, ἔνιοι.* Spr. 61, 4, 7. Als Nominativ bei Attikern selten, bei Arrian öfter, wie 1, 24, 1. 2, 8, 7. 4, 3, 6. 4, 4. 5, 4, 4. 6, 11, 8. 18, 4; seltener *εἰσὶν οἵ* 3, 30, 8. 4, 9, 2. 7. 10, 3. 7, 24, 4. — *οὐδ' ὥς* auch so nicht, wie *μηδ' ὥς*, Negation von *καὶ ὥς.* Ausser diesen Verbindungen steht *ὥς* in der att. Prosa fast nie für *οὕτως.*

8. Capitel.

§ 2. *ὅτι καί* sowohl aus andern Gründen als auch weil. vgl. 1, 11, 5. 12, 10. (gr. Spr. 69, 32, 17.) — *προεληλυθότα. παρεληλυθότα* Si. So allerdings § 3. 1, 27, 2. 2, 1, 5. **§ 3.** *τὰ δὲ ἀγήματα. τὸ δὲ ἄγημά τε* Schm. vgl. § 4. Indess war dabei vielleicht auch ein *ἄγημα* von Bundesgenossen. vgl. § 8. **§ 4.** *ἀναχωροῦσιν* ist der Dativ des Particips und *ἔστε* gehört

Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν αὑτοῦ φεύγοντας κατιδών, τοὺς Θηβαίους δὲ λελυκότας ἐν τῇ διώξει τὴν τάξιν, ἐμβάλλει ἐς αὐτοὺς συντεταγμένῃ τῇ φάλαγγι· οἱ δὲ ὠθοῦσι τοὺς Θηβαίους εἴσω τῶν πυλῶν· καὶ τοῖς Θηβαίοις ἐς τοσόνδε ἡ φυγὴ φοβερὰ ἐγίγνετο, ὥστε διὰ τῶν πυλῶν ὠθούμενοι ἐς τὴν πόλιν οὐκ ἔφθησαν συγκλεῖσαι τὰς πύλας· ἀλλὰ συνεισπίπτουσι γὰρ αὐτοῖς εἴσω τοῦ τείχους ὅσοι τῶν Μακεδόνων ἐγγὺς φευγόντων εἴχοντο, ἅτε καὶ τῶν τειχῶν διὰ τὰς προφυλακὰς
τὰς πολλὰς ἐρήμων ὄντων. καὶ παρελθόντες εἰς τὴν Καδμείαν οἱ μὲν 6
ἐκεῖθεν κατὰ τὸ Ἀμφεῖον σὺν τοῖς κατέχουσι τὴν Καδμείαν ἐξέβαινον ἐς τὴν ἄλλην πόλιν· οἱ δὲ κατὰ τὰ τείχη, ἐχόμενα ἤδη πρὸς τῶν συνεισπεσόντων τοῖς φεύγουσιν, ὑπερβάντες ἐς τὴν ἀγορὰν δρόμῳ
ἐφέροντο. καὶ ὀλίγον μέν τινα χρόνον ἔμειναν οἱ τεταγμένοι τῶν 7
Θηβαίων κατὰ τὸ Ἀμφεῖον· ὡς δὲ πανταχόθεν αὐτοῖς οἱ Μακεδόνες καὶ Ἀλέξανδρος ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφαινόμενος προσέκειντο, οἱ μὲν ἱππεῖς τῶν Θηβαίων διεκπεσόντες διὰ τῆς πόλεως ἐς τὸ πεδίον ἐξέπιπτον,
οἱ δὲ πεζοὶ ὡς ἕκαστος προὐχώρει ἐσώζοντο. ἔνθα δὴ ὀργῇ 8
οὐχ οὕτως τι οἱ Μακεδόνες, ἀλλὰ Φωκεῖς τε καὶ Πλαταιεῖς καὶ οἱ ἄλλοι δὲ Βοιωτοὶ οὐδὲ ἀμυνομένους ἔτι τοὺς Θηβαίους οὐδενὶ κόσμῳ ἔκτεινον, τοὺς μὲν ἐν ταῖς οἰκίαις ἐπεισπίπτοντες, οὓς δὲ καὶ ἐς ἀλκὴν τετραμμένους, τοὺς δὲ καὶ πρὸς ἱεροῖς ἱκετεύοντας, οὔτε γυναικῶν οὔτε παίδων φειδόμενοι.

Καὶ πάθος τοῦτο Ἑλληνικὸν μεγέθει τε τῆς ἁλούσης πόλεως καὶ 9.
ὀξύτητι τοῦ ἔργου, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ τῷ παραλόγῳ ἔς τε τοὺς παθόντας καὶ τοὺς δράσαντας, οὐ μεῖόν τι τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἢ καὶ αὐτοὺς
τοὺς μετασχόντας τοῦ ἔργου ἐξέπληξε. τὰ μὲν γὰρ περὶ Σικελίαν 2
Ἀθηναίοις ξυνενεχθέντα, εἰ καὶ πλήθει τῶν ἀπολομένων οὐ μείονα

zu *ἐπί.* vgl. zu 1, 3, 2. § **5.** *τοὺς αὑτοῦ* die Seinigen. Spr. 47, 3, 3. — *οἱ δέ* bezieht sich auf *φάλαγξ.* (Si.) Spr. 58, 4, 1. — *ἐς τοσόνδε* ein bei Attikern so nicht üblicher Ausdruck, den Arrian räumlich oder zeitlich oder auch, wie hier, vom Maasse, Grade gebraucht. vgl. 4, 28, 2. 6, 15, 6. 26, 3. 7, 9, 4. — *ἔφθησαν* mit dem Infinitiv noch 1, 19, 11. 3, 18, 10. 6, 15, 10 (Ell.); gewöhnlich auch in diesem Werke mit dem Particip. Spr. 56, 5, 5. — *ἀλλὰ γάρ*, einen betonten Begriff einschiebend, gebraucht Arrian sehr oft schlechtweg für *ἀλλά*. Spätere geben mehrfach dergleichen auf Missverständniss beruhende „Eleganzen.“ — *φευγόντων* erg. *τῶν Θηβαίων.* § **6.** *τὴν ἄλλην*, sonst *τὴν κάτω* im Gegensatze zur *Καδμεία.* (Ra.) § **8.** *οὐχ οὕτω τι* nicht so sehr, eine bei Attikern ungewöhnliche Verbindung. vgl. 5, 21, 3 und etwas anders 4, 8, 5. — *Φωκεῖς* — *Βοιωτοί*, aus nachbarlicher Feindschaft, der die Thebaeer im Glücke vielfach Nahrungsstoff gegeben hatten. — *οὐδενὶ κόσμῳ* wild durch einander, nicht in Reih' und Glied. — *οὓς δέ* für *τοὺς δέ*, wie seit Demosthenes auch bei Attikern. gr. Spr. 50, 1, 2. — *ἐς ἀλκὴν τρέπεσθαι* sich zum Widerstande wenden, eine herodoteische Redensart, vereinzelt bei Thuk. 2, 84, 2. Dieser Satz steht im Widerspruche mit *οὐδὲ ἀμυνομένους ἔτι*, aber nur als Ausnahme von der Regel. Umkamen von den Thebaeern über 6000, von den Makedonern über 500.

9. Capitel.

§ **1.** *πάθος τοῦτο Ἑλ.* aufgelöst: *τοῦτο ἦν πάθος Ἑλ. ὅπερ.* Spr. 61, 6. — *οὐχ ἥκιστα* am meisten. Spr. 67, 1, 3. — *παράλογος* gebraucht Arrian, wie Thukydides, als masculines Substantiv. vgl. § 5; sonst so nur Spätere. — *οὐ μεῖον* für das übliche *οὐχ ἧσσον* bei Arrian öfter. — *τι.* Spr. 48, 12, 9. — *ἢ καί* als selbst. § **2.** *τὰ μέν.* Dem entspricht *Θηβαίοις δέ* § 6. Gemeint ist der Krieg von 415—413 v. Ch. G. — *καί* nach

*τὴν ξυμφορὰν τῇ πόλει ἤνεγκεν, ἀλλὰ τῷ τε πόῤῥω ἀπὸ τῆς οἰκείας
διαφθαρῆναι αὐτοῖς τὸν στρατὸν τὸν πολύν, ξυμμαχικὸν μᾶλλον ἢ
οἰκεῖον ὄντα, καὶ τῷ τὴν πόλιν αὐτοῖς περιλειφθῆναι, ὡς καὶ ἐς ὕ-
στερον ἐπὶ πολὺ τῷ πολέμῳ ἀντίσχειν Λακεδαιμονίοις τε καὶ τοῖς
ξυμμάχοις καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ πολεμοῦντας, οὔτε αὐτοῖς τοῖς πα-
θοῦσιν ἴσην τὴν αἴσθησιν τῆς ξυμφορᾶς προσέθηκεν, οὔτε τοῖς ἄλ-*
3 *λοις Ἕλλησι τὴν ἐπὶ τῷ πάθει ἔκπληξιν ὁμοίαν παρέσχε. καὶ τὸ ἐν
Αἰγὸς ποταμοῖς αὖθις Ἀθηναίων πταῖσμα ναυτικόν τε ἦν καὶ ἡ
πόλις οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τῶν μακρῶν τειχῶν καθαιρέσει καὶ νεῶν
τῶν πολλῶν παραδόσει καὶ στερήσει τῆς ἀρχῆς ἐς ταπεινότητα ἀφι-
κομένη τό τε σχῆμα τὸ πάτριον ὅμως ἐφύλαξε καὶ τὴν δύναμιν οὐ
διὰ μακροῦ τὴν πάλαι ἀνέλαβεν, ὡς τά τε μακρὰ τείχη ἐκτειχίσαι
καὶ τῆς θαλάσσης αὖθις ἐπικρατῆσαι καὶ τοὺς τότε φοβεροὺς σφισι
Λακεδαιμονίους καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθόντας ἀφανίσαι τὴν πόλιν αὐ-*
4 *τοὺς ἐν τῷ μέρει ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων διασώσασθαι. Λακεδαι-
μονίων τε αὖ τὸ κατὰ τὰ Λεῦκτρα καὶ Μαντίνειαν πταῖσμα τῷ πα-
ραλόγῳ μᾶλλόν τι τῆς ξυμφορᾶς ἢ τῷ πλήθει τῶν γε ἀπολομένων
τοὺς Λακεδαιμονίους ἐξέπληξεν· ἥ τε ξὺν Ἐπαμεινώνδᾳ Βοιωτῶν
καὶ Ἀρκάδων γενομένη προσβολὴ πρὸς τὴν Σπάρτην καὶ αὐτὴ τῷ
ἀήθει τῆς ὄψεως μᾶλλον ἢ τῇ ἀκριβείᾳ τῶν κινδύνων αὐτούς τε τοὺς
Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς ξυμμετασχόντας αὐτοῖς τῶν τότε πραγμά-*
5 *των ἐφόβησεν. ἡ δὲ δὴ Πλαταιέων ἅλωσις τῆς πόλεως τῇ σμικρό-
τητι τῶν ἐγκαταληφθέντων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν διαπεφεύγεσαν πά-
λαι ἐς τὰς Ἀθήνας, οὐ μέγα πάθημα ἐγένετο. καὶ ἡ Μήλου καὶ
Σκιώνης ἅλωσις, νησιωτικά τε πολίσματα ἦν καὶ τοῖς δράσασιν αἰ-
σχύνην μᾶλλόν τι προσέβαλεν ἢ ἐς τὸ ξύμπαν Ἑλληνικὸν μέγαν τὸν
παράλογον παρέσχε.*

στρατόν hat Kr. getilgt. — *ἐς ὕστερον* für die Zukunft. (gr. Spr. 66, 1, 4.) — *ἐπὶ πολύ* lange Zeit hin, wie 5, 1, 4. 10, 4. Spr. 68, 36, 1. — *τῷ πολέμῳ ἀντίσχειν.* vgl. 1, 23, 1. Thuk. 2, 64, 3: *πολέμοις μεγίστοις ἀντέσχομεν.* **§ 3.** *ἐν Αἰγὸς π.* Ol. 93, 4, v. Ch. G. 405. — *οὐδὲν ἄλλο.* Hinzudenken mag man *ἔπαθεν.* Spr. 62, 3, 3. — *ὅτι μή* für *ἤ* ist in dieser Verbindung unattisch. vgl. zu 1, 19, 8. „Die Bedingungen bei Xen. Hell. 2, 2, 20.“ (Ra.) — *τῶν πολλῶν* der meisten, 12 ausgenommen. (Ra.) — *σχῆμα, πολιτεία.* Die kurze Oligarchie der Dreissig wird dabei nicht berücksichtigt. — *διὰ μακροῦ* nach langer Zwischenzeit. vgl. § 7. 2, 11, 5. — *πάλαι ἀνέλαβεν* für *παλαιὰν ἔλαβεν* Gr. — *ἐκτειχίσαι.* Ol. 96, 4, v. Ch. G. 393. vgl. Xen. Hell 4, 8, 9. 12. — *παρ' ὀλίγον ἦλθον ἀφανίσαι* es fehlte nicht viel dass sie vernichteten. vgl. 1, 21, 3. 22, 7. — *ἐν τῷ μέρει* ihrerseits. (Si.) vgl 7, 9, 4. — *κινδύνων* die Epaminondas ihnen bereitete. **§ 4.** *Λεῦκτρα* Ol. 102, 2, v. Ch. G. 371. — *Μαντίνεια* Ol. 104, 2, v. Ch. G. 362. — *τῶν γε* für *τῶν τε* Ellendt, *τέ* tilgt Si. — *ἀπολομένων,* 1000 Lakedaemonier, Spartiaten 400. Xen. Hell. 6, 4, 15. — *προςβολή* Angriff. (Ra.) Ol. 102, 4, v. Ch. G. 369. (Si.) — *ἀκρίβεια* Grösse. (Ra.) vgl. zu 1, 2, 7. — *ξυμμετασχόντας,* Achaeer, Eleer, Athener, einen Theil der Arkader. Xen. Hell. 7, 5, 18. (Ra.) **§ 5.** *σμικρότητι* geringe Anzahl? Kr. will *καὶ ὀλίγων* für *τῶν,* Si. *καὶ (τῇ) ὀλιγότητι τῶν.* Gefangen und getödtet wurden nur etwa 200. Thuk. 3, 68, 2. — *οἱ πολλοί.* Thuk. 2, 6, 3. u. 3, 20 ff. — *Μῆλος* ward Ol. 91, 1, im Winter v. Ch. G. 415 und 416 erobert (Thuk. 5, 84 ff.), *Σκιώνη* Ol. 89, 3 oder 4, v. Ch. G. 421. (Thuk. 5, 32.) — *ἅλωσις* absolut, gleichsam als Ueberschrift: was die Eroberung anbetrifft. (Ra.) gr. Spr. 45, 2, 1. — *τοῖς δράσα-*

Θηβαίοις δὲ τὰ τῆς ἀποστάσεως ὀξέα καὶ ξὺν οὐδενὶ λογισμῷ 6
γενόμενα, καὶ ἡ ἅλωσις δι' ὀλίγου τε καὶ οὐ ξὺν πόνῳ τῶν ἑλόν-
των ξυνενεχθεῖσα, καὶ ὁ φόνος πολύς, οἷα δὴ ἐξ ὁμοφύλων τε καὶ
παλαιὰς ἀπεχθείας ἐπεξιόντων, καὶ ὁ τῆς πόλεως παντελὴς ἀνδραπο-
δισμός, δυνάμει τε καὶ δόξῃ ἐς τὰ πολέμια τῶν τότε προεχούσης
ἐν τοῖς Ἕλλησιν, οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος ἐς μῆνιν τὴν ἀπὸ τοῦ θείου
ἀνηνέχθη, ὡς τῆς τε ἐν τῷ Μηδικῷ πολέμῳ προδοσίας τῶν Ἑλλή- 7
νων διὰ μακροῦ ταύτην δίκην ἐκτίσαντας Θηβαίους, καὶ τῆς Πλα-
ταιῶν ἔν τε ταῖς σπονδαῖς καταλήψεως καὶ τοῦ παντελοῦς ἀνδρα-
ποδισμοῦ τῆς πόλεως, καὶ τῆς τῶν παραδόντων σφᾶς [αὐτοὺς] Λακε-
δαιμονίοις οὐχ Ἑλληνικῆς γενομένης διὰ Θηβαίους σφαγῆς, καὶ τοῦ
χωρίου τῆς ἐρημώσεως ἐν ὅτῳ οἱ Ἕλληνες παραταξάμενοι Μήδοις
ἀπώσαντο τῆς Ἑλλάδος τὸν κίνδυνον, καὶ ὅτι Ἀθηναίους αὐτοὶ τῇ
ψήφῳ ἀπώλλυον ὅτε ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πόλεως γνώμη προὐ-
τέθη ἐν τοῖς Λακεδαιμονίων ξυμμάχοις. ἐπεὶ καὶ πρὸ τῆς ξυμφορᾶς 8
πολλὰ ἀπὸ τοῦ θείου ἐπισημῆναι ἐλέγετο, ἃ δὴ ἐν μὲν τῷ παραυ-
τίκα ἠμελήθη· ὕστερον δὲ ἡ μνήμη αὐτὰ ἐς λογισμὸν τοῦ ἐκ πάλαι
ἐπὶ τοῖς ξυνενεχθεῖσι προσημανθῆναι ἀνήνεγκε.
Τοῖς δὲ μετασχοῦσι τοῦ ἔργου ξυμμάχοις, οἷς δὴ καὶ ἐπέτρε- 9
ψεν Ἀλέξανδρος τὰ κατὰ τὰς Θήβας διαθεῖναι, τὴν μὲν Καδμείαν
φρουρᾷ κατέχειν ἔδοξε, τὴν πόλιν δὲ κατασκάψαι εἰς ἔδαφος, καὶ
τὴν χώραν κατανεῖμαι τοῖς ξυμμάχοις ὅση μὴ ἱερὰ αὐτῆς· παῖδας
δὲ καὶ γυναῖκας καὶ ὅσοι ὑπελείποντο Θηβαίων, πλὴν τῶν ἱερέων
τε καὶ ἱερειῶν καὶ ὅσοι ξένοι Φιλίππου ἢ Ἀλεξάνδρου ἢ ὅσοι πρό-
ξενοι Μακεδόνων ἐγένοντο, ἀνδραποδίσαι. καὶ τὴν Πινδάρου δὲ τοῦ 10
ποιητοῦ οἰκίαν καὶ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Πινδάρου λέγουσιν ὅτι διε-

σιν, den Athenern. (Ra.) § 6. τὰ τῆς. Spr. 47, 3, 4. — δι' ὀλίγου, ταχέως. vgl. 1, 16, 2. 19, 2. — (ὁ?) πολύς das gross war, wenn nicht ξυνενεχθείς zu denken ist. — οἷα δή für ἅτε, wie beim Particip, indem ὤν stehen könnte. — ἐπεξιέναι verfolgen, rächen, — ἔξω τοῦ εἰκότος ohne Wahrscheinlichkeit. vgl. 2, 16, 6. 7, 14, 6. — ἀνηνέχθη. vgl. 3, 3, 4. 4, 9, 5. § 7. ὡς ἐκτίσαντας Θ. als ob die Th. gebüsst hätten, absoluter Accusativ, der bei ὡς und ὥσπερ neben dem Genitiv üblich ist. vgl. 2, 5, 4. 18, 9. (gr. Spr. 56, 9, 10.) — προδοσίας, in so fern sie sich 480 v. Ch. G. mit den Persern verbündet hatten. — ταύτην δίκην dies als Strafe. Spr. 61, 6, 2. — ἐν ταῖς σπονδαῖς. Sie brachen einen noch bestehenden Vertrag. vgl. Thuk. 2, 2 ff. — ἀνδραποδισμοῦ Ol. 101, 3, v. Ch. G. 374. — διὰ Θηβαίους den Th. zu Gefallen. — ἀπώσαντο. Nur in ἐξέωσεν hat ὠθεῖν in diesem Werke das Augment. — καὶ ὅτι ἀπώλλυον verbindet sich mit ὡς ἐκτίσαντας. Spr. 59, 2 A. — αὐτοί gerade sie. — γνώμη Berathung. § 8. ἐπεὶ καί da auch einen Grund angebend warum die Sache als göttliche Strafe erscheine. (Ra.) — ἐπισημῆναι in Bezug darauf als Zeichen erschienen sein, intransitiv, wie 2, 3, 8. vgl. zu Thuk. 2, 8, 2. Sonst so bei Attikern nicht üblich. — ἐς λογισμόν zur Berechnung, zur Einsicht. — ἐκ πάλαι oder ἔκπαλαι vorlängst, ist unattisch. (Lobeck.) — ἐπὶ τοῖς ξυνενεχθεῖσι zur Vorbedeutung des jetzt Geschehenen. § 9. ἔδοξε es schien gut, man beschloss. Spr. 55, 3, 7. — πρόξενοι Staatsgastfreunde, Thebaeer die der Makedoner Angelegenheiten in ihrer Vaterstadt besorgten, die Gesandten derselben aufnahmen und unterstützten. — αἰδοῖ τῇ Π. Ehrfurcht vor P. vgl. 1, 10, 6 u. Spr. 47, 5. — ἀνδραποδίσαι Es sollen

φύλαξεν Ἀλέξανδρος αἰδοῖ τῇ Πινδάρου. ἐπὶ τούτοις Ὀρχομενόν τε καὶ Πλαταιὰς ἀναστῆσαί τε καὶ τειχίσαι οἱ ξύμμαχοι ἔγνωσαν.

10. Ἐς δὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ὡς ἐξηγγέλθη τῶν Θηβαίων τὸ πάθος, Ἀρκάδες μὲν ὅσοι βοηθήσοντες Θηβαίοις ἀπὸ τῆς οἰκείας ὡρμήθησαν θάνατον κατεψηφίσαντο τῶν ἐπαράντων σφᾶς ἐς τὴν βοήθειαν· Ἠλεῖοι δὲ τοὺς φυγάδας σφῶν κατεδέξαντο, ὅτι ἐπιτήδειοι
2 Ἀλεξάνδρῳ ἦσαν· Αἰτωλοὶ δὲ πρεσβείας σφῶν κατὰ ἔθνη πέμψαντες ξυγγνώμης τυχεῖν ἐδέοντο, ὅτι καὶ αὐτοί τι πρὸς τὰ παρὰ τῶν Θηβαίων ἀπαγγελθέντα ἐνεωτέρισαν· Ἀθηναῖοι δέ, μυστηρίων τῶν μεγάλων ἀγομένων ὡς ἧκόν τινες τῶν Θηβαίων ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἔργου, τὰ μὲν μυστήρια ἐκπλαγέντες ἐξέλιπον, ἐκ δὲ τῶν ἀγρῶν ἐσκευ-
3 αγώγουν ἐς τὴν πόλιν. ὁ δῆμος δὲ ἐς ἐκκλησίαν συνελθὼν Δημάδου γράψαντος δέκα πρέσβεις ἐκ πάντων Ἀθηναίων ἐπιλεξάμενος πέμπει παρὰ Ἀλέξανδρον οὕστινας ἐπιτηδειοτάτους Ἀλεξάνδρῳ ἐγίγνωσκον, ὅτι τε σῶος ἐξ Ἰλλυριῶν καὶ Τριβαλλῶν ἐπανῆλθε χαίρειν τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων οὐκ ἐν καιρῷ ἀπαγγελοῦντας καὶ ὅτι Θη-
4 βαίους τοῦ νεωτερισμοῦ ἐτιμωρήσατο. ὁ δὲ τὰ μὲν ἄλλα φιλανθρώπως πρὸς τὴν πρεσβείαν ἀπεκρίνατο, ἐπιστολὴν δὲ γράψας πρὸς τὸν δῆμον ἐξῄτει τοὺς ἀμφὶ Δημοσθένην καὶ Λυκοῦργον· καὶ Ὑπερείδην δὲ ἐξῄτει καὶ Πολύευκτον καὶ Χάρητα καὶ Χαρίδημον καὶ Ἐφιάλτην
5 καὶ Διότιμον καὶ Μοιροκλέα· τούτους γὰρ αἰτίους εἶναι τῆς τε ἐν Χαιρωνείᾳ ξυμφορᾶς τῇ πόλει γενομένης καὶ τῶν ὕστερον ἐπὶ τῇ Φιλίππου τελευτῇ πλημμεληθέντων ἔς τε αὐτὸν καὶ ἐς Φίλιππον· καὶ Θηβαίοις δὲ τῆς τε ἀποστάσεως ἀπέφαινεν αἰτίους οὐ μεῖον ἢ
6 τοὺς αὐτῶν Θηβαίων νεωτερίσαντας. Ἀθηναῖοι δὲ τοὺς μὲν ἄνδρας οὐκ ἐξέδοσαν, πρεσβεύονται δὲ αὖθις παρὰ Ἀλέξανδρον, ἀφεῖναι δεόμενοι τὴν ὀργὴν τοῖς ἐξαιτηθεῖσι· καὶ Ἀλέξανδρος ἀφῆκε, τυχὸν μὲν αἰδοῖ τῆς πόλεως, τυχὸν δὲ σπουδῇ τοῦ ἐς τὴν Ἀσίαν στόλου,

etwa 30,000 verkauft sein. § **10.** *Ὀρχομενόν*, von den Thebaeern um oder vor 364 v. Ch. G. zerstört. Clinton Fasti Hell. p. 398. (406.)

10. Capitel.

§ **1.** *καταδέχεσθαι* von Verbannten, wie sonst *κατάγειν* und das diesem entsprechende *κατέρχεσθαι* oder *κατιέναι*. Spr. 68, 42, 10. § **2.** *κατὰ ἔθνη*. Spr. 68, 21, 4. Also: einzelne Staaten für sich. — *πρὸς τὰ ἀπαγγελθέντα* auf die Nachrichten von der Erhebung der Thebaeer. vgl. zu 2, 13, 5. — *μυστήρια τὰ μεγάλα* waren ein neuntägiges Fest, gefeiert vom 15—23 Boëdromion, im Anfange unsres Septembers. — *σκευαγωγεῖν* ist der eigentliche Ausdruck für das Fortschaffen des Geräthes vom Lande in die Stadt bei Erwartung eines feindlichen Einfalles; sonst auch *ἀνασκευάζεσθαι*. § **3.** *Δημάδης*, ein berühmter Redner der sich früher mehrfach als Freund der Makedoner bewiesen hatte. — *γράφειν* von einem schriftlichen Antrage. — *ἐπιτήδειος* zugethan. vgl. 5, 28, 4. — *χαίρειν* Glück wünschen. vgl. 7, 19, 1. — *οὐκ ἐν καιρῷ* gehört zu *ἀπαγγελοῦντας*, andeutend dass sie es früher hätten thun sollen. (Vu.) — *τοῦ νεωτερισμοῦ* wegen des Abfalles. Spr. 47, 20. vgl. 4, 13, 3. § **4.** *τοὺς ἀμφί*. Spr. 50, 4, 4. — *καὶ Ὑπερείδην δὲ ἐξῄτει* er forderte aber auch noch, ausser den Genannten selbst, so dass dies ein erklärender Zusatz ist, wenn die ganze Stelle bis *Μοιροκλέα* nicht vielleicht von einem Erklärer herrührt. § **5.** *τέ* vor *ἀποστάσεως* ist mit Sintenis getilgt. — *αὐτῶν Θηβαίων*. Der partitive Genitiv wird selten zwischen den Artikel und sein Substantiv eingeschoben. § **6.** *τυχόν* vielleicht, nach der Analogie von *ἐξόν* gebraucht. Spr. 56, 8, 2. — *ὕποπτον*. Verdächtig wä–

οὐκ ἐθέλων οὐδὲν ὕποπτον ἐν τοῖς Ἕλλησιν ὑπολείπεσθαι Χαρίδη-
μον μέντοι, μόνον τῶν ἐξαιτηθέντων τε καὶ οὐ δοθέντων, φεύγειν
ἐκέλευσε· καὶ φεύγει Χαρίδημος ἐς τὴν Ἀσίαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον.
Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπανῆλθεν εἰς Μακεδονίαν· καὶ τῷ 11.
τε Διὶ τῷ Ὀλυμπίῳ τὴν θυσίαν τὴν ἀπ' Ἀρχελάου ἔτι καθεστῶσαν
ἔθυσε καὶ τὸν ἀγῶνα ἐν Αἰγαῖς διέθηκε τὰ Ὀλύμπια· οἱ δὲ καὶ
ταῖς Μούσαις λέγουσιν ὅτι ἀγῶνα ἐποίησε. καὶ ἐν τούτῳ ἀγγέλλε- 2
ται τὸ Ὀρφέως τοῦ Οἰάγρου τοῦ Θρᾳκὸς ἄγαλμα τὸ ἐν Πιερίδι
ἱδρῶσαι ξυνεχῶς· καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐπεθείαζον τῶν μάντεων, Ἀρί-
στανδρος δέ, ἀνὴρ Τελμισσεύς, μάντις, θαῤῥεῖν ἐκέλευσεν Ἀλέξαν-
δρον· δηλοῦσθαι γὰρ ὅτι ποιηταῖς ἐπῶν τε καὶ μελῶν καὶ ὅσοι ἀμφὶ
ᾠδὴν ἔχουσι πολὺς πόνος ἔσται ποιεῖν τε καὶ ᾄδειν Ἀλέξανδρον καὶ
τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα.
Ἅμα δὲ τῷ ἦρι ἀρχομένῳ ἐξελαύνει ἐφ' Ἑλλησπόντου, τὰ μὲν 3
κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἕλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας, αὐ-
τὸς δὲ ἄγων πεζοὺς μὲν σὺν ψιλοῖς τε καὶ τοξόταις οὐ πολλῷ πλεί-
ους τῶν τρισμυρίων, ἱππέας δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. ἦν δὲ
αὐτῷ ὁ στόλος παρὰ τὴν λίμνην τὴν Κερκινῖτιν ὡς ἐπ' Ἀμφίπολιν
καὶ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ τὰς ἐκβολάς. διαβὰς δὲ τὸν Στρυμόνα 4
παρήμειβε τὸ Πάγγαιον ὄρος τὴν ὡς ἐπ' Ἄβδηρα καὶ Μαρώνειαν,
πόλεις Ἑλληνίδας ἐπὶ θαλάσσῃ ᾠκισμένας. ἔνθεν δὲ ἐπὶ τὸν Ἕβρον
ποταμὸν ἀφικόμενος διαβαίνει καὶ τὸν Ἕβρον εὐπετῶς. ἐκεῖθεν δὲ
διὰ τῆς Παιτικῆς ἐπὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν ἔρχεται. διαβὰς δὲ καὶ 5
τὸν Μέλανα ἐς Σηστὸν ἀφικνεῖται ἐν εἴκοσι ταῖς πάσαις ἡμέραις
ἀπὸ τῆς οἴκοθεν ἐξορμήσεως. ἐλθὼν δὲ ἐς Ἐλαιοῦντα θύει Πρω-
τεσιλάῳ ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ Πρωτεσιλάου, ὅτι καὶ Πρωτεσίλαος πρῶ-
τος ἐδόκει ἐκβῆναι ἐς τὴν Ἀσίαν τῶν Ἑλλήνων τῶν ἅμα Ἀγαμέμνονι

ren die Athener gewesen, wenn er sie durch Strenge gereizt hätte. Nur Einfältige hoffen durch Grausamkeit etwas zu gewinnen.

11. Capitel.

§ 1. *Ἀρχέλαος*, Sohn des Perdikkas, regierte von 413 bis 399; er organisirte die makedonische Macht und begründete die Hellenisirung des Volkes. Er hatte mit einem Viergespanne zu Olympia gesiegt (Solin 9, 18) und wohl desshalb stiftete er gleichfalls olympische Spiele. — *ἔτι* schon. vgl. 1, 12, 5. 23, 7. 6, 3, 5. (Ra.) — *τὰ Ὀλύμπια* ist Apposition zu *τὸν ἀγῶνα*. Spr. 57, 7. — *ταῖς Μούσαις*. Diese Spiele waren mit den Olympien verbunden, welche nach den neun Musen neun Tage lang dauerten. Wesseling z. Diod. 16, 55. — § 2. *ἱδρῶσαι*. Dies galt für Vorbedeutung von Schwierigkeiten. — *καὶ ἄλλοι μὲν ἄλλα* würde man erwarten. — *ἐπεθείαζον* deuteten daraus. (Vu.) *ἐπι* — auf Grund der Erscheinung. (Si.) Bei guten Schriftstellern in dieser Bedeutung nicht üblich. — *ἔπος* ein heroisches, *μέλος* ein lyrisches Gedicht, *ᾠδή* Gesang. (Ra.) — *ποιεῖν*. Spr. 50, 5, 5. § 3. *τῷ*. Spr. 50, 8, 1. — *τῷ ἦρι* 334 v. Ch. G. § 4. *παρήμειβεν* zog vorbei. vgl. 1, 12, 6. Ein seltener Gebrauch. — *τήν* erg. *ὁδὸν* (*τήν*.) Spr. 43, 3. — *ὡς* ist hier wohl aus § 3 wiederholt, wo es passt. Ein Attiker wenigstens hat wohl nie gesagt *ἡ ὁδὸς ἡ ὡς ἐπί*. — *καὶ τὸν Ἕβρον*. Auch Attiker wiederholen oft das Nomen statt ein Pronomen zu setzen. zu Xen An. 1, 3, 14. § 5. *ταῖς πάσαις* im Ganzen. vgl. 2, 5, 6. (gr. Spr. 50, 11, 13.) — *ὅτι καί* sowohl aus andern Gründen (weil Pr. ein Heros war) als auch weil. vgl. zu 1, 8, 2. — *τῶν Ἑλλήνων* hängt von *πρῶτος* ab. — *οἱ*. Der Singular dieses Pronomens findet sich in der gew. attischen Prosa nicht leicht betont. (gr. Spr.

ἐς Ἴλιον στρατευσάντων. καὶ ὁ νοῦς τῆς θυσίας ἦν ἐπιτυχεστέραν οἶ
γενέσθαι ἢ Πρωτεσιλάῳ τὴν ἀπόβασιν.
6 *Παρμενίων μὲν δὴ τῶν πεζῶν τοὺς πολλοὺς καὶ τὴν ἵππον δια-*
βιβάσαι ἐτάχθη ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἄβυδον· καὶ διέβησαν ἐν τριήρεσι μὲν
ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα, πλοίοις δὲ ἄλλοις πολλοῖς στρογγύλοις. Ἀλέ-
ξανδρον δὲ ἐξ Ἐλαιοῦντος ἐς τὸν Ἀχαιῶν λιμένα κατᾶραι ὁ πλείων
λόγος κατέχει, καὶ αὐτόν τε κυβερνῶντα τὴν στρατηγίδα ναῦν δια-
βάλλειν καὶ ἐπειδὴ κατὰ μέσον τὸν πόρον τοῦ Ἑλλησπόντου ἐγένετο,
σφάξαντα ταῦρον τῷ Ποσειδῶνι καὶ Νηρηίσι σπένδειν ἐκ χρυσῆς
7 *φιάλης ἐς τὸν πόντον. λέγουσι δὲ καὶ πρῶτον ἐκ τῆς νεὼς σὺν τοῖς*
ὅπλοις ἐκβῆναι αὐτὸν ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσίαν καὶ βωμοὺς ἱδρύσα-
σθαι ὅθεν τε ἐστάλη ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅπου ἐξέβη τῆς Ἀσίας
Διὸς ἀποβατηρίου καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους· ἀνελθόντα δὲ ἐς
Ἴλιον τῇ τε Ἀθηνᾷ θῦσαι τῇ Ἰλιάδι, καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν αὑ-
τοῦ ἀναθεῖναι ἐς τὸν νεών, καὶ καθελεῖν ἀντὶ ταύτης τῶν ἱερῶν τινὰ
8 *ὅπλων ἔτι ἐκ τοῦ Τρωικοῦ ἔργου σωζόμενα. καὶ ταῦτα λέγουσιν ὅτι*
οἱ ὑπασπισταὶ ἔφερον πρὸ αὐτοῦ ἐς τὰς μάχας. θῦσαι δὲ αὐτὸν καὶ
Πριάμῳ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ Ἑρκείου λόγος κατέχει, μῆνιν
Πριάμου παραιτούμενον τῷ Νεοπτολέμου γένει, ὃ δὴ ἐς αὐτὸν καθῆκεν.
12. *Ἀνιόντα δ' αὐτὸν ἐς Ἴλιον Μενοίτιός τε ὁ κυβερνήτης χρυσῷ*
στεφάνῳ ἐστεφάνωσε καὶ ἐπὶ τούτῳ Χάρης ὁ Ἀθηναῖος ἐκ Σιγείου
ἐλθὼν καί τινες καὶ ἄλλοι, οἱ μὲν Ἕλληνες, οἱ δὲ ἐπιχώριοι. Ἡφαι-
στίωνα δὲ λέγουσιν ὅτι τοῦ Πατρόκλου τὸν τάφον ἐστεφάνωσε· οἱ δέ,
ὅτι καὶ τὸν Ἀχιλλέως ἄρα τάφον ἐστεφάνωσε· καὶ εὐδαιμόνισεν ἄρα,
ὡς [ὁ] λόγος, Ἀλέξανδρος Ἀχιλλέα, ὅτι Ὁμήρου κήρυκος ἐς τὴν ἔ-
2 *πειτα μνήμην ἔτυχε. καὶ μέντοι καὶ ἦν Ἀλεξάνδρῳ οὐχ ἥκιστα τούτου*
ἕνεκα εὐδαιμονιστέος Ἀχιλλεύς, ὅτι αὐτῷ γε Ἀλεξάνδρῳ, οὐ κατὰ
τὴν ἄλλην ἐπιτυχίαν, τὸ χωρίον τοῦτο ἐκλιπὲς ξυνέβη οὐδὲ ἐξηνέχθη

51, 2, 4.) — *γενέσθαι* dass werden möge, in sofern *νοῦς* einen Zweck andeutet. Spr. 50, 5, 6. — *Πρωτεσιλάῳ*, der getödtet wurde Il. *β*, 701. (Ra.) **§ 6.** *ἐκ Σηστοῦ ἐς Ἀ.* Beide waren etwa 30 Stadien von einander entfernt, die Meerenge aber an der schmalsten Stelle nur sieben bis acht Stadien breit. — *καταίρειν* anlegen, anlanden. vgl. 1, 26, 4. 6, 28, 5. — *ὁ πλείων λόγος κατέχει* die allgemeinere Ueberlieferung besteht. vgl. 3, 3, 6. 7, 16, 3. *λόγος κατέχει* ist überall üblich; nicht eben so *ὁ πλείων λόγος*. — *σπένδειν ἐκ χρ. φ.* vgl. 6, 3, 1. (Si.) **§ 7.** *ὅθεν ἐστάλη.* Dort den zwölf obern Göttern, nach Justin 11, 7, 4. (Ra.) — *τῆς Ἀσίας.* Spr. 47, 28, 3. — *τῶν ἱερῶν τ. ὅ.* vgl. 6, 9, 3. **§ 8.** *οἱ ὑπασπισταί* hier seine Waffenträger. — *μῆνιν τῷ γένει* den Zorn gegen das Geschlecht. (Vu.) Neoptolemos hatte den Priamos am Heerde desselben erschlagen. (Ra.)

12. Capitel.

§ 1. *Χάρης*, gewiss ein anderer als der 1, 10, 4 und 3, 2, 6 erwähnte. — *Ἡφαιστίωνα λέγουσιν ὅτι.* vgl. 6, 11, 6 und Spr. 61, 5. — *οἱ δὲ ὅτι — ἐστεφάνωσε.* Diese Stelle, die in den Hsn. nach *ἐπιχώριοι* steht, ist mit Ell. hieher gestellt. Sintenis hat sie zurückversetzt, liest dabei aber *διότι καὶ αὐτὸς τόν* für *οἱ δὲ ὅτι καὶ τόν* mit Dübner, dem eine Hs. *ὅτι καὶ αὐτόν* bot. — *εὐδαιμόνισεν.* vgl. Cic. pro Archia 10, 24. — *ἄρα* nun. vgl. 5, 2, 4. 7, 23, 2. — *ὁ* fehlt hier und in derselben Formel 1, 16, 3 in einer guten Hs. **§ 2.** *καὶ μέντοι* und freilich. — *αὐτῷ. τῷ* kann bei einem Eigennamen fehlen. zu 1, 7, 6. — *οὐ κατά* nicht gemäss, vielmehr hierin unglücklich. (Ra.) — *τοῦτο τὸ χωρίον ἐκλιπὲς ξυνέβη* dieser Punct, die Beschreibung seiner Grossthaten, fiel man-

ἐς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα ἐπαξίως· οὔτ' οὖν καταλογά-
δην οὔτε τις ἐν μέτρῳ ἐποίησεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐν μέλει ᾔσθη Ἀλέξαν-
δρος, ἐν ὅτῳ Ἱέρων τε καὶ Γέλων καὶ Θήρων καὶ πολλοὶ ἄλλοι οὐ-
δέν τι Ἀλεξάνδρῳ ἐπεοικότες, ὥστε πολὺ μεῖον γιγνώσκεται τὰ Ἀλε-
ξάνδρου ἢ τὰ φαυλότατα τῶν πάλαι ἔργων· ὁπότε καὶ ἡ τῶν μυρίων 3
σὺν Κύρῳ ἄνοδος ἐπὶ βασιλέα Ἀρταξέρξην καὶ τὰ Κλεάρχου τε καὶ
τῶν ἅμα αὐτῷ ἁλόντων παθήματα καὶ ἡ κατάβασις αὐτῶν ἐκείνων,
ἣν Ξενοφῶν αὐτοὺς κατήγαγε, πολύ τι ἐπιφανέστερα ἐς ἀνθρώπους
Ξενοφῶντος ἕνεκά ἐστιν ἢ Ἀλέξανδρός τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα.
καίτοι [γε] Ἀλέξανδρος οὔτε ξὺν ἄλλῳ ἐστράτευσεν, οὔτε φεύγων μέγαν 4
βασιλέα τοὺς τῇ καθόδῳ τῇ ἐπὶ [τὴν] θάλατταν ἐμποδὼν γιγνομένους
ἐκράτησεν· ἀλλ' οὐκ ἔστιν ὅστις ἄλλος εἷς ἀνὴρ τοσαῦτα ἢ τηλικαῦτα
ἔργα κατὰ πλῆθος ἢ μέγεθος ἐν Ἕλλησιν ἢ βαρβάροις ἀπεδείξατο.
ἔνθεν καὶ αὐτὸς ὁρμηθῆναί φημι ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφήν, οὐκ ἀπα-
ξιώσας ἐμαυτὸν φανερὰ καταστήσειν ἐς ἀνθρώπους τὰ Ἀλεξάνδρου
ἔργα. ὅστις δὲ ὢν ταῦτα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ γιγνώσκω, τὸ μὲν ὄνομα 5
οὐδὲν δέομαι ἀναγράψαι, οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄγνωστον ἐς ἀνθρώπους
ἐστίν, οὐδὲ πατρίδα ἥτις μοί ἐστιν οὐδὲ [τὸ] γένος τὸ ἐμόν, οὐδὲ
εἰ δή τινα ἀρχὴν ἐν τῇ ἐμαυτοῦ ἦρξα· ἀλλ' ἐκεῖνο ἀναγράφω, ὅτι
ἐμοὶ πατρίς τε καὶ γένος καὶ ἀρχαὶ οἵδε οἱ λόγοι εἰσί τε καὶ ἀπὸ
νέου ἔτι ἐγένοντο. καὶ ἐπὶ τῷδε οὐκ ἀπαξιῶ ἐμαυτὸν τῶν πρώ-

gelhaft aus. (Ra.) In anderm Sinne stehen diese Worte bei dem hier ungeschickt nachgeahmten Thuk. 1, 97. — *οὖν* bestätigt: gewiss. vgl. 6, 26, 4. 7, 5, 2. — *καταλογάδην* in Prosa. Das *ἐπαξίως* hier zu ergänzen wäre sehr hart und daher ist vielleicht das Kolon vor *οὔτ' οὖν* zu tilgen. — *ἐν μέτρῳ* Gedacht wird vorzugsweise an Epopöen. — *ἀλλ' οὐδέ* ja auch nicht. zu Xen. An. 1, 3, 3. — *ᾔσθη* von *ᾄδειν*. — *Ἱέρων*, Tyrann der Syrakosier von 478 bis 467 v. Ch. G., vom Pindaros durch vier Oden verherrlicht. (Ra.) — *Γέλων*, Hierons Bruder, Tyrann von Gela seit 491, von Syrakus seit 485. Welcher Dichter ihn gepriesen ist unbekannt. (Ra.) — *Θήρων*, Tyrann von Akragas (Agrigentum), starb nach einer eilfjährigen Regierung 472 oder 471. Auch auf ihn hat Pindaros zwei Oden gedichtet. — *οὐδέν τι* ganz und gar nicht. vgl. 2, 16, 5. 3, 4, 2 u. zu Xen. An. 7, 3, 35. Der Gegensatz ist *πολύ τι*, beides Accusative. vgl. die Anmerk. zu § 3. **§ 3.** *ὁπότε* da. vgl 4, 11, 3. zu Xen. An. 3, 2, 2. — *ἄνοδος*, die Xenophons *ἀνάβασις* im ersten Buche beschreibt. — *παθήματα* Xen. An. 2, 5, 31. 6, 1. (Ra.) — *κατάβασις* Rückkehr aus dem Binnenlande nach der Meeresküste. vgl. § 3. Spr. 68, 42, 10. — *αὐτῶν* verdächtigt Kr. — *ἥν*. Spr. 46, 4. — *πολύ τι* auch 3, 29, 3. 5, 4, 2 u. 7, 7, 3. Häufig ist *πολλοί τινες* gr. Spr. 51, 16, 4. **§ 4.** *ξὺν ἄλλῳ*, wie die Zehntausend als Söldner des Kyros. (Ra.) — *φεύγων*, wie dieselben von den Persern verfolgt. — *ἐμποδών*. Spr. 66, 1, 3. — *οὐκ ἔστιν ὅστις*. Spr. 61, 4, 6. — *εἷς ἀνήρ*, im Gegensatze zu Völkern. vgl. zu Xen. An. 1, 9, 12. — *ἀπεδείξατο*. Spr. 52, 8, 4. — *ἔνθεν* desshalb. **§ 5.** *ὅστις*. Vorschwebt: um zu zeigen wer. — *ταῦτα* dass ich dazu befähigt sei. — *οὐδὲ γὰρ οὐδέ* „nach homerischer Weise verstärkte Negation, in Prosa selten, bei Arrian noch 5, 24, 6 und ein Mal bei Xen. Cyr. 7, 2, 20.“ (Si.) — *ὅτι ἐμοί*. Der Gedanke: alle meine anderweitigen Auszeichnungen ziehe ich nicht in Betracht gegen meine schriftstellerischen Leistungen. — *οἵδε οἱ λόγοι* dieses Werk, für das er schon von Jugend auf gesammelt zu haben scheint. — *ἐπὶ τῷδε* desshalb. (Vu.) vgl. 3, 5, 7. 4, 4, 9. 9, 7. — *τῶν πρώτων τῶν ἐν τῇ φ. τῇ Ἑ.* der Beschreibung der ersten, grössten Thaten die in hellenischer Sprache

των [τῶν] ἐν τῇ φωνῇ τῇ Ἑλλάδι, εἴπερ οὖν καὶ Ἀλέξανδρος τῶν ἐν
τοῖς ὅπλοις.
6 Ἐξ Ἰλίου δὲ ἐς Ἀρίσβην ἧκεν, οὗ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῷ διαβε-
βηκυῖα τὸν Ἑλλήσποντον ἐστρατοπεδεύκει, καὶ τῇ ὑστεραίᾳ ἐς Περκώ-
την· τῇ δὲ ἄλλῃ Λάμψακον παραμείψας πρὸς τῷ Πρακτίῳ ποταμῷ
ἐστρατοπέδευσεν, ὃς ῥέων ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν Ἰδαίων ἐκδιδοῖ ἐς θά-
λασσαν τὴν μεταξὺ τοῦ Ἑλλησπόντου τε καὶ τοῦ Εὐξείνου πόντου. ἔν-
7 θεν δὲ ἐς Ἕρμωτον ἀφίκετο, Κολωνὰς πόλιν παραμείψας. σκοποὶ δὲ
αὐτῷ ἐπέμποντο πρὸ τοῦ στρατεύματος· καὶ τούτων ἡγεμὼν ἦν Ἀμύν-
τας ὁ Ἀῤῥαβαίου, ἔχων τῶν τε ἑταίρων τὴν ἴλην τὴν ἐξ Ἀπολλωνίας,
ἧς ἰλάρχης ἦν Σωκράτης ὁ Σάθωνος, καὶ τῶν προδρόμων καλου-
μένων ἴλας τέσσαρας. κατὰ δὲ τὴν πάροδον Πρίαπον πόλιν ἐνδοθεῖ-
σαν πρὸς τῶν ἐνοικούντων τοὺς παραληψομένους ἀπέστειλε σὺν Πα-
νηγόρῳ τῷ Λυκαγόρου, ἑνὶ τῶν ἑταίρων.
8 Περσῶν δὲ στρατηγοὶ ἦσαν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ Πε-
τίνης καὶ Νιφάτης καὶ ξὺν τούτοις Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας καὶ Ἰω-
νίας σατράπης καὶ Ἀρσίτης ὁ τῆς πρὸς Ἑλλησπόντῳ Φρυγίας ὕπαρ-
χος. οὗτοι δὲ πρὸς Ζελείᾳ [τῇ] πόλει κατεστρατοπεδευκότες ἦσαν ξὺν τῇ
9 ἵππῳ τε τῇ βαρβαρικῇ καὶ τοῖς Ἕλλησι τοῖς μισθοφόροις. βουλευομέ-
νοις δὲ αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν παρόντων, ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος διαβεβηκὼς
ἠγγέλλετο, Μέμνων ὁ Ῥόδιος παρῄνει μὴ διὰ κινδύνου ἰέναι πρὸς
τοὺς Μακεδόνας, τῷ τε πεζῷ πολὺ περιόντας σφῶν καὶ αὐτοῦ Ἀλε-
ξάνδρου παρόντος, αὐτοῖς δὲ ἀπόντος Δαρείου· προϊόντας δὲ τόν τε
χιλὸν ἀφανίζειν καταπατοῦντας τῇ ἵππῳ καὶ τὸν ἐν τῇ γῇ καρπὸν ἐμ-
πιπράναι, μηδὲ τῶν πόλεων αὐτῶν φειδομένους. οὐ γὰρ μενεῖν ἐν
10 τῇ χώρᾳ Ἀλέξανδρον ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων. Ἀρσίτην δὲ λέγεται
εἰπεῖν ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν Περσῶν ὅτι οὐκ ἂν περιΐδοι μίαν οἰκίαν
ἐμπρησθεῖσαν τῶν ὑπὸ οἷ τεταγμένων ἀνθρώπων· καὶ τοὺς Πέρσας
Ἀρσίτῃ προσθέσθαι, ὅτι καὶ ὑποπτόν τι αὐτοῖς ἦν ἐς τὸν Μέμνονα,
τριβὰς ἐμποιεῖν ἑκόντα τῷ πολέμῳ τῆς ἐκ βασιλέως τιμῆς ἕνεκα.
13. Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ τὸν Γρανικὸν ποτα-
μὸν ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ, διπλῆν μὲν τὴν φάλαγγα τῶν ὁπλι-

überliefert werden. — εἴπερ οὖν wenn anders in der That. vgl. 7, 2, 3. 13, 4. 20, 1. — τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις. Vollständig: τῶν πρώτων τῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ἑαυτὸν οὐκ ἀπαξιοῖ auf den ersten Rang in den Waffen Ansprüche machen darf. Wenn nicht vielleicht Ἀλέξανδρον zu lesen ist. § 6. ἐς θάλασσαν τὴν — die Propontis. § 7. προδρόμων. Sie werden öfter erwähnt 1, 14, 6. 2, 9, 2. 3, 8, 1. 12, 3; als Späher auch 3, 7, 7. § 8. ὕπαρχος, σατράπης genannt von Paus. 1, 29, 7. — τῇ πόλει. vgl. 1, 24, 4: Ξάνθον τὴν πόλιν. § 9. διαβεβηκώς dass er übergegangen sei. Auch Attiker verbinden ἀγγέλλειν zuweilen mit dem Particip. (gr. Spr. 56, 7, 3.) — διά. Spr. 68, 18, 2. — περιόντας καὶ παρόντος. Verschiedene Casus des Particips werden oft durch copulative und adversative Partikeln verbunden. vgl. 4, 18, 6. 26, 4. — προϊέναι wird auch von sich Zurückziehenden gebraucht, weil sie auch so vorwärts gehen, wie Xen. An. 1, 4, 18. 6, 1. § 10. Περσῶν, nämlich der Feldherren. — περιορᾶν steht wie ὁρᾶν mit dem Particip. — ὑπὸ οἷ. οὗ und οἷ verbindet Arrian unattisch auch mit Präpositionen: ἕ gebraucht er nirgends. — ὅτι καί. zu 1, 8, 2. — ὕποπτόν τι einiger Argwohn. — τιμῆς, die er zu behalten wünschte. (Vu.)

13. Capitel.

§ 1. ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ. Spr. 48, 12, 12. Geordnet mar-

τῶν τάξας, τοὺς δὲ ἱππέας κατὰ τὰ κέρατα ἄγων, τὰ σκευοφόρα δὲ κατόπιν ἐπιτάξας ἕπεσθαι· τοὺς δὲ προκατασκεψομένους τὰ τῶν πολεμίων ἦγεν αὐτῷ Ἡγέλοχος, ἱππέας μὲν ἔχων τοὺς σαρισσοφόρους, τῶν δὲ ψιλῶν ἐς πεντακοσίους. καὶ Ἀλέξανδρός τε οὐ πολὺ ἀπεῖχεν 2
[ἀπὸ] τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γρανικοῦ καὶ οἱ ἀπὸ τῶν σκοπῶν σπουδῇ ἐλαύνοντες ἀπήγγελλον ἐπὶ τῷ Γρανικῷ πέραν τοὺς Πέρσας ἐφεστάναι τεταγμένους ὡς ἐς μάχην. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος μὲν τὴν στρατιὰν πᾶσαν συνέταττεν ὡς μαχουμένους· Παρμενίων δὲ προσελθὼν λέγει Ἀλεξάνδρῳ τάδε.

Ἐμοὶ δοκεῖ, βασιλεῦ, ἀγαθὸν εἶναι ἐν τῷ παρόντι καταστρατο- 3
πεδεῦσαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ ὡς ἔχομεν. τοὺς γὰρ πολεμίους οὐ δοκῶ τολμήσειν πολὺ τῷ πεζῷ λειπομένους πλησίον ἡμῶν αὐλισθῆναι, καὶ ταύτῃ παρέξειν ἕωθεν εὐπετῶς τῷ στρατῷ διαβαλεῖν τὸν πόρον· ὑποφθάσομεν γὰρ αὐτοὶ περάσαντες πρὶν ἐκείνους ἐς τάξιν καθίστασθαι. νῦν δὲ οὐκ ἀκινδύνως μοι δοκοῦμεν ἐπιχειρήσειν 4
τῷ ἔργῳ, ὅτι οὐχ οἷόν τε ἐν μετώπῳ διὰ τοῦ ποταμοῦ ἄγειν τὸν στρατόν. πολλὰ μὲν γὰρ αὐτοῦ ὁρᾶται βαθέα, αἱ δὲ ὄχθαι αὗται ὁρᾷς ὅτι ὑπερύψηλοι καὶ κρημνώδεις εἰσὶν αἵ αὐτῶν· ἀτάκτως τε 5
οὖν καὶ κατὰ κέρας, ᾗπερ ἀσθενέστατον, ἐκβαίνουσιν ἐπικείσονται ἐς φάλαγγα ξυντεταγμένοι τῶν πολεμίων οἱ ἱππεῖς, καὶ τὸ πρῶτον σφάλμα ἔς τε τὰ παρόντα χαλεπὸν καὶ ἐς τὴν ὑπὲρ παντὸς τοῦ πολέμου κρίσιν σφαλερόν.

Ἀλέξανδρος δέ, ταῦτα μέν, ἔφη, ὦ Παρμενίων, γιγνώσκω· 6
αἰσχύνομαι δέ, εἰ τὸν μὲν Ἑλλήσποντον διέβην εὐπετῶς, τοῦτο δέ,

schirte man nur wenn man auf Feinde zu stossen erwartete. Xen. An. 1, 7, 14. — *διπλῆν*, weil die Oertlichkeit in einer Colonne zu marschiren nicht gestatten mochte. (Ra.) — *κατόπιν*, in der attischen Prosa selten, in diesem Werke auch 1, 14, 4. 2, 7, 1. 5, 16, 3. 17, 1. — *ἐπιτάξας ἕπεσθαι* hinten gestellt sollten sie folgen. Spr. 55, 3, 6. § 2. *καὶ — τε* Durch *τέ* und das folgende *καί* (vor *οἱ ἀπό*) werden beide Sätze verbunden; die verbundenen Sätze als Ganzes durch das erste *καί* (vor *Ἀλέξανδρος*) an das Vorhergehende angefügt. zu Xen. An. 1, 2, 18. — *καὶ οἱ*. Vielleicht *καί οἱ* und ihm. — *τὴν στρατιὰν ὡς μαχουμένους*, eine Verbindung wie 1, 14, 5: *τὰ στρατεύματα — ἐφεστῶτες*. 29, 5: *πρεσβεία — δεόμενοι*. Spr. 63, 1, 1. § 3. *βασιλεῦ*. *ὦ βασιλεῦ* Ellendt, weil Arrian das *ὦ* vor *βασιλεῦ* und *Ἀλέξανδρε* nie auslasse. — *ἐπί* gehört zu *ὄχθῃ*. Die Einschiebung des Genitivs zwischen die Präposition und ihr Nomen ist vorzugsweise thukydideisch. vgl. § 7. 4, 4, 4. 16, 5. (gr. Spr. 47, 9, 19.) — *ὡς ἔχομεν* wie wir da sind, bewaffnet. (Ra.) vgl. 1, 27, 7. — *τῶν πεζῶν λειπομένους* an Fussvolk schwächer. (Vu.) Richtig, wenn man *τῷ πεζῷ* liest. Für die Erklärung: schwächer als unser Fussvolk ist der blosse Artikel hier nicht genügend; auch wäre der Plural anstössig. — *ταύτῃ* desshalb, wie bei Arrian öfter, z. B. 2, 21, 4. 3, 16, 2. 27, 3. — *ὑποφθάσομεν*. Dies Futur (für *φθήσομαι*) ist bei Spätern nicht selten. § 4. *ἐν μετώπῳ* in ausgedehnter Schlachtlinie, der 1, 14, 7 *λοξὴ τάξις* entgegen steht. (Ra.) — *βαθέα* ohne *ὄντα*, wie 2, 17, 1: *ἀσφαλῆ ὁρῶ*. Spr. 56, 7, 3. — *εἰσὶν αἵ* einige. Sonst nur *εἰσὶν οἵ* von Personen. zu 1, 7, 11. Es wird also *εἰσὶν αἱ* (als Artikel) zu lesen oder vielmehr *αἵ* zu tilgen sein. Spr. 51, 4, 3. § 5. *κατὰ κέρας* in langem Zuge. zu Xen. An. 4, 6, 6. — *ᾗπερ ἀσθενέστατον* wie es, der Zug, am schwächsten ist Spr. 61, 4, 9. vgl. zu 1, 6, 10. — *ἐς τὰ παρόντα*. vgl. 1, 18, 8. § 6. *εἰ τὸν μέν* wenn, während ich den. (gr. Spr. 69, 16, 3.) — *τοῦτο, σμικρὸν ῥεῦμα* dies da, ein kleines Fliess. vgl. 7, 9, 9: *κέ-*

σμικρὸν ῥεῦμα, οὕτω τῷ ὀνόματι τὸν Γρανικὸν ἐκφαυλίσας, εἴρξει
7 ἡμᾶς τοῦ μὴ οὐ διαβῆναι ὡς ἔχομεν. καὶ τοῦτο οὔτε πρὸς Μακε-
δόνων τῆς δόξης οὔτε πρὸς τῆς ἐμῆς ἐς τοὺς κινδύνους ὀξύτητος
ποιοῦμαι· ἀναθαῤῥήσειν τε δοκῶ τοὺς Πέρσας ὡς ἀξιομάχους Μακε-
δόσιν ὄντας, ὅτι οὐδὲν ἄξιον τοῦ σφῶν δέους ἐν τῷ παραυτίκα ἔπαθον.

14. Ταῦτα εἰπὼν Παρμενίωνα μὲν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας πέμπει
ἡγησόμενον, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸ δεξιὸν παρῆλασεν. προετάχθησαν δὲ αὐτῷ
τοῦ μὲν δεξιοῦ Φιλώτας ὁ Παρμενίωνος, ἔχων τοὺς ἑταίρους τοὺς
ἱππέας καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ἀκοντιστάς· Ἀμύν-
τας δὲ ὁ Ἀῤῥαβαίου τούς τε σαρισσοφόρους ἱππέας ἔχων Φιλώτᾳ
2 ἐπετάχθη καὶ τοὺς Παίονας καὶ τὴν ἴλην τὴν Σωκράτους. ἐχόμενοι
δὲ τούτων ἐτάχθησαν οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων, ὧν ἡγεῖτο Νικά-
νωρ ὁ Παρμενίωνος· ἐπὶ δὲ τούτοις ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου φά-
λαγξ· ἐπὶ δὲ ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους· ἐπὶ δὲ ἡ Κρατέρου τοῦ
Ἀλεξάνδρου· ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους· ἐπὶ δὲ ὧν Φί-
3 λιππος ὁ Ἀμύντου ἦρχε. τοῦ δὲ εὐωνύμου πρῶτοι μὲν οἱ Θετταλοὶ ἱππεῖς ἐτάχθησαν, ὧν ἡγεῖτο Κάλας ὁ Ἁρπάλου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου· ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ Θρᾷκες, ὧν ἦρχεν Ἀγάθων· ἐχόμενοι δὲ τούτων πεζοὶ ἥ τε Κρατέρου φάλαγξ καὶ ἡ Μελεάγρου καὶ ἡ Φιλίππου ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς ξυμπάσης τάξεως.

4 Περσῶν δὲ ἱππεῖς μὲν ἦσαν ἐς δισμυρίους, ξένοι δὲ πεζοὶ μισθοφόροι ὀλίγον ἀποδέοντες δισμυρίων· ἐτάχθησαν δὲ τὴν μὲν ἵππον παρατείναντες τῷ ποταμῷ κατὰ τὴν ὄχθην ἐπὶ φάλαγγα μακράν, τοὺς δὲ πεζοὺς κατόπιν τῶν ἱππέων· καὶ γὰρ ὑπερδέξια ἦν τὰ ὑπὲρ τὴν ὄχθην χωρία. ᾗ δὲ Ἀλέξανδρον αὐτὸν καθεώρων (δῆλος γὰρ

κτήμαι ταῦτα ὑμέτερα κτήματα. Pflugk vermuthet: εὐπετῶς οὕτω, τὸ δὲ σμικρὸν ῥεῦμα τοῦτο. — οὕτω — ἐκφαυλίσας, eingeschobener Zusatz des Schriftstellers, wie 1, 29, 2. — ὡς ἔχομεν hier: sofort. zu Xen. An. 4, 1, 19. — μὴ οὐ. Spr. 67, 12, 5. In dem vorhergehenden Bedingungssatze ist eine Negation enthalten. vgl. zu 2, 27, 2. § 7. πρὸς τῆς δόξης dem Ruhme gemäss, angemessen. Thuk. 3, 59: οὐ πρὸς τῆς ὑμετέρας δόξης τάδε (Ra.) Spr. 68, 33. — ποιοῦμαι halte, glaube. vgl. 7, 7, 7. (Si.) — ὡς hat Schneider hinzugefügt. — σφῶν schiebt Arrian öfter zwischen Artikel und Substantiv ein, unattisch. Spr. 51, 4, 3.

14. Capitel.

§ 1. παρήλασεν für παρῆγεν Kr. vgl. 5, 16, 2. 4; παράγειν kann nur von einer Schaar gebraucht werden. — προετάχθησαν nahmen die erste Stelle ein, vom rechten Flügel an gerechnet; ἐπετάχθη zunächst stand. (Schm.) — αὐτῷ für ὑπ' αὐτοῦ ist auch bei Attikern ganz gewöhnlich. Spr. 48, 12, 2. — τοὺς ἀκ. καὶ τοὺς ἀκ. Kr. vgl. 1, 28, 4. § 2. ἐχόμενοι τούτων an diese sich anschliessend, d. techn Ausd. Spr. 47, 11. — τῶν ἑταίρων. Spr. 47, 7. — ἐπὶ δέ. zu 1, 3, 2. erg. ἐτάχθησαν. — ὧν, οὗτοι ὧν. Spr. 50, 12. § 3. ἥ τε Κρατέρου φάλαγξ ist schon genannt. Der Name wird also zu tilgen und etwa zu lesen sein ἥ τε Μελεάγρου φάλαγξ καὶ ἡ Φ. — Φίλιππος, wie § 2, genannt, weil seine Truppen beide Flügel verbanden. (Schm.) — τὸ μέσον τῆς ξ. τ., der Punct wo beide Flügel an einander stiessen. (Schm.) § 4. ἀποδέοντες δισμυρίων. Spr. 47, 15, 2. vgl. 5, 14, 1. 18, 2. 24, 5. 6, 2, 4. An diesen Stellen hat das Zahlwort den Artikel, der, oft so summarisch gebraucht, wohl auch hier herzustellen ist. (gr. Spr. 50, 2, 9.) — τῷ ποταμῷ, παρὰ τὸν ποταμόν. vgl. 2, 10, 1 u. Ind. 24, 2. — ὑπέρ mit dem Accusativ auch bei Verben der Ruhe haben Arrian u.

ἦν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῇ σὺν ἐκπλή-
ξει θεραπε(ί)ᾳ) κατὰ τὸ εὐώνυμον σφῶν ἐπέχοντα, ταύτῃ πυκνὰς ἐπέ-
ταξαν τῇ ὄχθῃ τὰς ἴλας τῶν ἱππέων.

Χρόνον μὲν δὴ ἀμφότερα τὰ στρατεύματα ἐπ' ἄκρου τοῦ ποτα- 5
μοῦ ἐφεστῶτες ὑπὸ τοῦ τὸ μέλλον ὀκνεῖν ἡσυχίαν ἦγον καὶ σιγὴ ἦν
πολλὴ ἀφ' ἑκατέρων. οἱ γὰρ Πέρσαι προσέμενον τοὺς Μακεδόνας,
ὁπότε ἐσβήσονται ἐς τὸν πόρον, ὡς ἐπικεισόμενοι ἐκβαίνουσιν· Ἀλέ- 6
ξανδρος δὲ ἀναπηδήσας ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἐγκελευ-
σάμενος ἕπεσθαί τε καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς γίγνεσθαι, τοὺς μὲν προ-
δρόμους ἱππέας καὶ μὴν καὶ τοὺς Παίονας προεμβαλεῖν εἰς τὸν πο-
ταμὸν ἔχοντα Ἀμύνταν τὸν Ἀῤῥαβαίου καὶ τῶν πεζῶν μίαν τάξιν,
καὶ πρὸ τούτων τὴν Σωκράτους ἴλην Πτολεμαῖον τὸν Φιλίππου ἄ-
γοντα, ᾗ δὴ καὶ ἐτύγχανε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ ἱππικοῦ παντὸς ἔχουσα
[ἐν] ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· αὐτὸς δὲ ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπίγγων 7
τε καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ ἀλαλάζοντας ἐμβαίνει ἐς τὸν πόρον, λοξὴν ἀεὶ
παρατείνων τὴν τάξιν ᾗ παρεῖλκε τὸ ῥεῦμα, ἵνα δὴ μὴ ἐκβαίνοντι
αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας προσπίπτοιεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡς ἀνυ-
στὸν τῇ φάλαγγι προσμίξῃ αὐτοῖς.

Οἱ δὲ Πέρσαι ᾗ πρῶτοι οἱ ἀμφὶ Ἀμύνταν καὶ Σωκράτην προσ- 15.
έσχον τῇ ὄχθῃ, ταύτῃ καὶ αὐτοὶ ἄνωθεν ἔβαλλον, οἱ μὲν αὐτῶν
ἀπὸ τῆς ὄχθης ἐξ ὑπερδεξίου ἐς τὸν ποταμὸν ἐσακοντίζοντες, οἱ δὲ

Andre der Spätern öfter. vgl. 5, 13, 3. 15, 7. 25, 5. — λαμπρότητι. vgl. 6, 9, 5. — τῶν — θεραπείᾳ durch die mit Ehrfurcht verbundene Dienstbeflissenheit der ihn Umgebenden. — μέν vor σφῶν ist mit Ellendt getilgt. — ἐπέχοντα anrückend. Thuk. 8, 105: τὰς ἐπὶ σφίσι ναῦς ἐπεχούσας. Anders unten 2, 8, 11. — ἱππέων für ἵππων Kr. § 5. ἐφεστῶτες. zu 1, 13, 2. — ὑπὸ τοῦ weil sie. vgl. 1, 23, 2. Spr. 50, 5, 3. — ἀφ' ἑκατέρων. Xen. Hell. 4, 3, 17: σιγὴ ἦν πολλὴ ἀπ' ἀμφοτέρων. — προσέμενον τοὺς Μ. ὁπότε. Spr. 61, 5. § 6. ἐγκελεύεσθαι findet sich eben so 2. 22, 4. 23, 5. (6, 11, 1.) und sonst bei Spätern. — ἄνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι sich tapfer zu beweisen, feste Formel. — τοὺς ἱππέας. Die Accusative hängen von ἔχοντα ab. Dasselbe Hyperbaton bei ἄγοντα hier, 2, 2, 2 und 3, 2, 6. (Gr.) zu Xen. An. 1, 2, 21. — προεμβαλεῖν. κελεύει oder ein ähnliches Wort ist ausgefallen. (Ra.) — ἡγεμονία, die täglich wechselnde erste Stelle im Zuge. zu Xen. An. 4, 7, 8. — ἱππικοῦ. Spr. 43, 4, 6. § 7. ὑπὸ σαλπίγγων. Spr. 68, 39, 1. vgl. 4, 4, 5. — τε καί verbindet auch hier Verschiedenartiges, wie 1, 20, 1: χρημάτων τε ἀπορίᾳ καὶ ἅμα ὁρῶν. vgl. zu 1, 3, 6. — Ἐνυάλιος, Beiname des Ares, nach Andern ein von ihm verschiedener Gott. zu Xen. 1, 8, 18. — λοξή schräge, der eine Flügel dem Feinde näher als der andre. — παρεῖλκε sich hinzog, ein mir doch unbekannter Gebrauch. Vielleicht schrieb Arrian παρεῖκε. vgl. zu 2, 23, 3. — κατὰ κέρας auf den langen Zug, die Flanke. vgl. zu 1, 6, 10. — καὶ αὐτός, wie die Perser. (Ra.) — ὡς ἀνυστόν so weit es möglich war bei einer bloss schrägen Schlachtordnung. Der Ausdruck findet sich noch 4, 12, 6, selten bei Attikern. zu Xen. An. 1, 8, 11. — τῇ φάλαγγι mit (einem Theile) der Phalanx, der ausgedehnten Schlachtlinie. — προσμίξῃ bezieht sich mehr auf das thatsächlich zu erreichende Ziel, προσπίπτοιεν auf die in der Idee vorschwebende Beabsichtigung. gr. Spr. 54, 8, 2. Doch ist es bedenklich bei Spätern dergleichen Unterschiede zu verfolgen, da diese Schriftsteller hierin, wie sonst, syntaktisch unsicher sind.

15. Capitel.

§ 1. καὶ αὐτοί. Man erkläre: auch sie, von oben herab Ge-

2 κατὰ τὰ χθαμαλώτερα αὐτῆς ἔστε ἐπὶ τὸ ὕδωρ καταβαίνοντες. καὶ
ἦν τῶν τε ἱππέων ὠθισμός, τῶν μὲν ἐκβαίνειν ἐκ τοῦ ποταμοῦ, τῶν
δ' εἴργειν τὴν ἔκβασιν, καὶ παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄ-
φεσις, οἱ Μακεδόνες δὲ ξὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο. ἀλλὰ τῷ τε
πλήθει πολὺ ἐλαττούμενοι Μακεδόνες ἐκακοπάθουν ἐν τῇ πρώτῃ
προσβολῇ, [καὶ αὐτοὶ] ἐξ ἀβεβαίου τε καὶ ἅμα κάτωθεν ἐκ τοῦ πο-
ταμοῦ ἀμυνόμενοι, [οἱ δὲ Πέρσαι ἐξ ὑπερδεξίου τῆς ὄχθης] ἄλλως
τε καὶ τὸ κράτιστον τῆς Περσικῆς ἵππου ταύτῃ ἐπετέτακτο, οἵ τε
3 Μέμνονος παῖδες καὶ αὐτὸς [ὁ] Μέμνων μετὰ τούτων ἐκινδύνευε. καὶ
οἱ μὲν πρῶτοι τῶν Μακεδόνων ξυμμίξαντες τοῖς Πέρσαις κατεκό-
πησαν πρὸς αὐτῶν, ἄνδρες ἀγαθοὶ γενόμενοι, ὅσοι γε μὴ πρὸς Ἀλέ-
ξανδρον πελάζοντα ἀπέκλιναν αὐτῶν. Ἀλέξανδρος γὰρ ἤδη πλησίον
ἦν, ἅμα οἷ ἄγων τὸ κέρας τὸ δεξιόν, καὶ ἐμβάλλει ἐς τοὺς Πέρσας
πρῶτος ἵνα τὸ πᾶν στῖφος τῆς ἵππου καὶ αὐτοὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν
Περσῶν τεταγμένοι ἦσαν· καὶ περὶ αὐτὸν ξυνειστήκει μάχη καρτερά·
4 καὶ ἐν τούτῳ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις τῶν τάξεων τοῖς Μακεδόσι διέβαινον
οὐ χαλεπῶς ἤδη. καὶ ἦν μὲν ἀπὸ τῶν ἵππων ἡ μάχη, πεζομαχίᾳ δὲ
μᾶλλόν τι ἐῴκει. ξυνεχόμενοι γὰρ ἵπποι τε ἵπποις καὶ ἄνδρες ἀν-
δράσιν ἠγωνίζοντο, οἱ μὲν ἐξῶσαι εἰς ἅπαν ἀπὸ τῆς ὄχθης καὶ ἐς
5 τὸ πεδίον βιάσασθαι τοὺς Πέρσας, οἱ Μακεδόνες, οἱ δὲ εἶρξαί τε
αὐτῶν τὴν ἔκβασιν, οἱ Πέρσαι, καὶ ἐς τὸν ποταμὸν αὖθις ἀπώσα-
σθαι. καὶ ἐκ τούτου ἐπλεονέκτουν ἤδη οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῇ τε ἄλλῃ
ῥώμῃ καὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ὅτι ξυστοῖς κρανείνοις πρὸς παλτὰ ἐμάχοντο.

s c h o s s e w e r f e n d, griffen die Feinde an. **§ 2.** **ἐκβαίνειν** hängt von *ὠθισμός* ab, in sofern dies ein Streben andeutet. vgl. § 4: **ἠγωνίζοντο ἐξῶσαι.** 2, 10, 6: **τὸ ἔργον καρτερὸν ἦν ἀπώσασθαι.** — **π α λ τ ῶ ν.** Jeder Perser führte zwei Speere, einen zum Wurf, den andern zum Stossen. zu Xen. An. 1, 5, 15. — **ἐ μ ά χ ο ν τ ο.** Ein vollständiger Satz einem Satz t h e i l e (**ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν**) entgegengesetzt. Aehnliches öfter bei Herodot. — **ἐ λ α τ τ ο ύ μ ε ν ο ι ο ἱ Μ.** Kr. — **κ α ὶ α ὐ τ ο ί.** Formell könnten freilich **ἐλαττούμενοι** und **ἀμυνόμενοι** durch dies *καί* mit einander verbunden werden (mit Si.), allein es widerstrebt hier die durch das *αὐτοί* noch abgerissenere Stellung, um so mehr da das **ἐκακοπάθουν** wesentlich erst durch **ἐξ ἀβεβαίου ἀμυνόμενοι** motivirt wird. Daher ist **καὶ αὐτοί** wohl als aus § 1 entstanden zu tilgen. Dem **τέ** vor **πλήθει** entspricht dann das **τέ** nach **ἄλλως** und entgegengesetzt sind passend die Menge und die Tüchtigkeit der Feinde. — **ο ἱ δ ὲ — ὄ χ θ η ς,** ein ungefügiges Einschiebsel, unnütz nach § 1, woraus es entstanden. — **ἄ λ λ ω ς τ ε** u n d a u s s e r d e m, wie 2, 21, 5. Sehr selten findet sich **ἄλλως τε** (*καί*) bei Attikern in einem selbsständigen Satze, in der Regel in der Bedeutung z u m a l mit dem Particip vor einem hypothetischen oder temporalen Satze. — **τ ὸ κ ρ ά τ ι σ τ ο ν.** Spr. 43, 4, 6. **§ 3.** **α ὐ τ ῶ ν.** Die Entfernung des partitiven Genitivs von dem ihn regierenden Relativ ist sehr gewöhnlich. vgl. 4, 19, 1. zu Xen. An. 1, 7, 13. — **τ ὸ π ᾶ ν σ τ ῖ φ ο ς** d i e (g e d r ä n g t e) H a u p t m a s s e, im Gegensatze zu abgesonderten Theilen. Spr. 50, 8, 5. — **ξ υ ν ε ι σ τ ή κ ε ι μ ά χ η,** eine dem Arrian geläufige Redensart. vgl. 4, 29, 6. 6, 10, 4. mit *ἱππομαχία* 2, 11, 2. 3, 13, 4. 15, 2. 4, 8, 6. — **ἔ ρ γ ο ν** 5, 17, 3. So auch Her. 1, 74. Dagegen sagt Thuk. 4, 96, 2: (**τὰ στρατόπεδα**) **καρτερᾷ μάχῃ καὶ ὠθισμῷ ἀσπίδων ξυνεστήκει.** Wohl aber findet sich bei Attikern *συνέστη πόλεμος*. zu Thuk. 1, 15, 2. **§ 4.** **ἀ π ό** v o n — h e r a b. zu Xen. An. 1, 2, 7. — **ἐ ξ ῶ σ α ι.** zu **ἐκβαίνειν** § 2. — **ε ἰ ς ἅ π α ν** v ö l l i g. vgl. 4, 11, 8. 7, 27, 3 u. Thuk. 5, 103, 1. — **ο ἱ Μ α κ ε δ ό ν ε ς.** zu Proö. § 2. **§ 5.** **τ ῇ τ ε ἄ λ λ ῃ ῥ ώ μ ῃ** s o w o h l a n d e r w e i t i g d u r c h K r a f t. vgl. 3, 26, 4 u. zu Xen. An. 1, 5, 5. — **κ ρ α ν ε ί ν ο ι ς.**

Ἔνθα δὴ καὶ Ἀλεξάνδρῳ ξυντρίβεται τὸ δόρυ ἐν τῇ μάχῃ· ὁ 6
δὲ Ἀρέτην ᾔτει δόρυ ἕτερον, ἀναβολέα τῶν βασιλικῶν· τῷ δὲ καὶ
αὐτῷ πονουμένῳ συντετριμμένον τὸ δόρυ ἦν, ὁ δὲ τῷ ἡμίσει κεκλα-
σμένου τοῦ δόρατος οὐκ ἀφανῶς ἐμάχετο, καὶ τοῦτο δείξας Ἀλε-
ξάνδρῳ ἄλλον αἰτεῖν ἐκέλευε· Δημάρατος δέ, ἀνὴρ Κορίνθιος, τῶν
ἀμφ' αὐτὸν ἑταίρων, δίδωσιν αὐτῷ τὸ αὑτοῦ δόρυ. καὶ ὃς ἀναλα- 7
βὼν καὶ ἰδὼν Μιθριδάτην τὸν Δαρείου γαμβρὸν πολὺ πρὸ τῶν ἄλ-
λων προϊππεύοντα καὶ ἐπάγοντα ἅμα οἷ ὥσπερ ἔμβολον τῶν ἱππέων,
ἐξελαύνει καὶ αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων· καὶ παίσας ἐς τὸ πρόσωπον
τῷ δόρατι καταβάλλει τὸν Μιθριδάτην. ἐν δὲ τούτῳ Ῥοισάκης μὲν
ἐπελαύνει τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παίει Ἀλεξάνδρου τὴν κεφαλὴν τῇ
κοπίδι· καὶ τοῦ μὲν κράνους τι ἀπέθραυσε, τὴν πληγὴν δὲ ἔσχε τὸ
κράνος. καὶ καταβάλλει καὶ τοῦτον Ἀλέξανδρος παίσας τῷ ξυστῷ 8
διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στέρνον. Σπιθριδάτης δὲ ἀνετέτατο μὲν ἤδη
ἐπ' Ἀλέξανδρον ὄπισθεν τὴν κοπίδα, ὑποφθάσας δὲ αὐτὸν Κλεῖτος ὁ
Δρωπίδου παίει κατὰ τοῦ ὤμου καὶ ἀποκόπτει τὸν ὦμον τοῦ Σπιθρι-
δάτου ξὺν τῇ κοπίδι· καὶ ἐν τούτῳ ἐπεκβαίνοντες ἀεὶ τῶν ἱππέων ὅσοις
προὐχώρει κατὰ τὸν ποταμὸν προσεγίγνοντο τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον.
Καὶ οἱ Πέρσαι παιόμενοί τε πανταχόθεν ἤδη ἐς τὰ πρόσωπα 16.
αὐτοί τε καὶ [οἱ] ἵπποι τοῖς ξυστοῖς καὶ πρὸς τῶν ἱππέων ἐξωθού-
μενοι, πολλὰ δὲ καὶ πρὸς τῶν ψιλῶν ἀναμεμιγμένων τοῖς ἱππεῦσι
βλαπτόμενοι ἐγκλίνουσι ταύτῃ πρῶτον ᾗ Ἀλέξανδρος προεκινδύνευεν.
ὡς δὲ τὸ μέσον ἐνεδεδώκει αὐτοῖς, παρεῤῥήγνυτο δὴ καὶ τὰ ἐφ' ἑκά-
τερα τῆς ἵππου, καὶ ἦν δὴ φυγὴ καρτερά. τῶν μὲν δὴ ἱππέων τῶν 2
Περσῶν ἀπέθανον εἰς χιλίους. οὐ γὰρ πολλὴ ἡ δίωξις ἐγένετο, ὅτι
ἐξετράπη Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοὺς ξένους τοὺς μισθοφόρους· ὧν τὸ στῖ-
φος ᾗ τὸ πρῶτον ἐτάχθη ἐκπλήξει μᾶλλόν τι τοῦ παραλόγου ἢ λογι-
σμῷ βεβαίῳ ἔμενε. καὶ τούτοις τήν τε φάλαγγα ἐπαγαγὼν καὶ τοὺς
ἱππέας πάντῃ προσπεσεῖν κελεύσας ἐν μέσῳ δι' ὀλίγου κατακόπτει

Das Holz des Kornelkirschbaumes wurde wegen seiner Härte zu Speeren gebraucht. — παλτά. Vielleicht ist ein Adjectiv der Holzart ausgefallen. § 6. καὶ Ἀλεξάνδρῳ. Das καί steht nicht mit Bezug auf ξυντρίβεται, sondern es schwebt vor: auch dem Al. begegnete etwas. — Ἀρέτην für Ἄρετιν Kr. — ἀναβολέα Stallmeister, in sofern derselbe βασιλέα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέβαλλεν, ἀνεβίβαζεν. zu Xen. 4, 4, 4. — τῶν βασιλικῶν erg. ἀναβολέων. — ὁ δέ. vgl. zu 1, 16, 6. — τῷ ἡμίσει. Wenn nämlich die vordere Spitze abgebrochen war, so konnte man noch mit der hintern, dem σαυρωτήρ oder στύραξ, kämpfen. (Dö.) zu Xen. An. 4, 7, 16. — τῶν ἑταίρων hängt von Δημάρατος ab. zu Xen. An. 1, 8, 1. § 7. καὶ ὅς und er. Spr. 50, 1, 3. — ἀναλαβών. λαβών Kr. — ἔμβολον. zu 1, 6, 3. — τῷ tilgt Kr. zu 1, 2, 2. — τι. Plut. Al. 16: τὸν λόφον ἀπήῤῥαξε μετὰ θατέρου πτεροῦ. — ἔσχε hielt ab. vgl. 4, 23, 3. 24, 4. (Ra.) § 8. ξύν mitsammt. (Freinsheim.)

16. Capitel.

§ 1. ἐς könnte auch fehlen. Spr. 52, 4, 2. vgl. 3, 14, 3. — οἱ fehlt in zwei Hsn. — πολλά. Spr. 46, 3, 2 u. 52, 4, 3. — ἐνεδεδώκει gewichen war, wie öfter bei Thuk. zu 4, 35, 1. — παρεῤῥήγνυτο. Der technische Ausdruck für das Absprengen der Flügel von der Hauptlinie. zu Thuk. 4, 96, 4. — τὰ ἐφ' ἑκάτερα die nach beiden Seiten hin befindlichen Theile. § 2. εἰς χιλίους. Vielleicht ἐς δισχιλίους nach Diod. 17, 21; 2500 nach Plut. Alex. 16. — γάρ. Nicht mehr: denn. (Si.) — δι' ὀλίγου. zu 1, 9, 6. — διέλαθε verdächtigt Kr., weil

αὐτούς, ὥστε διέφυγε μὲν οὐδείς, ὅτι μὴ διέλαθέ τις ἐν τοῖς νεκροῖς,
3 ἐζωγρήθησαν δὲ ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. ἔπεσον δὲ καὶ [οἱ] ἡγεμόνες
τῶν Περσῶν Νιφάτης τε καὶ Πετίνης καὶ Σπιθριδάτης ὁ Λυδίας σα-
τράπης, καὶ ὁ τῶν Καππαδόκων ὕπαρχος Μιθροβουζάνης καὶ Μι-
θριδάτης ὁ Δαρείου γαμβρὸς καὶ Ἀρβουπάλης ὁ Δαρείου τοῦ
Ἀρταξέρξου παῖς καὶ Φαρνάκης, ἀδελφὸς οὗτος τῆς Δαρείου γυναι-
κός, καὶ ὁ τῶν ξένων ἡγεμὼν Ὠμάρης. Ἀρσίτης δὲ ἐκ μὲν τῆς μά-
χης φεύγει ἐς Φρυγίαν, ἐκεῖ δὲ ἀποθνήσκει αὐτὸς πρὸς αὑτοῦ, ὡς [ὁ]
λόγος, ὅτι αἴτιος ἐδόκει Πέρσαις γενέσθαι τοῦ ἐν τῷ τότε πταίσματος.
4 Μακεδόνων δὲ τῶν μὲν ἑταίρων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι καὶ πέντε ἐν
τῇ πρώτῃ προσβολῇ ἀπέθανον· καὶ τούτων χαλκαῖ εἰκόνες ἐν Δίῳ
ἑστᾶσιν, Ἀλεξάνδρου κελεύσαντος Λύσιππον ποιῆσαι, ὅσπερ καὶ
Ἀλέξανδρον μόνος προκριθεὶς ἐποίει· τῶν δὲ ἄλλων ἱππέων ὑπὲρ
5 τοὺς ἑξήκοντα, πεζοὶ δὲ ἐς τοὺς τριάκοντα. καὶ τούτους τῇ ὑστε-
ραίᾳ ἔθαψεν Ἀλέξανδρος ξὺν τοῖς ὅπλοις τε καὶ ἄλλῳ κόσμῳ· γο-
νεῦσι δὲ αὐτῶν καὶ παισὶ τῶν τε κατὰ τὴν χώραν ἀτέλειαν ἔδωκε
καὶ ὅσαι ἄλλαι ἢ τῷ σώματι λειτουργίαι ἢ κατὰ τὰς κτήσεις ἑκά-
στων εἰσφοραί. καὶ τῶν τετρωμένων δὲ πολλὴν πρόνοιαν ἔσχεν, ἐπελ-
θών τε αὐτὸς ἑκάστους καὶ τὰ τραύματα ἰδὼν καὶ ὅπως τις ἐτρώθη
ἐρόμενος καὶ ὅ τι πράττων εἰπεῖν τε καὶ ἀλαζονεύσασθαί οἱ παρα-
6 σχών. ὁ δὲ καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ἡγεμόνας ἔθαψεν· ἔθαψε δὲ καὶ
τοὺς μισθοφόρους Ἕλληνας οἳ ξὺν τοῖς πολεμίοις στρατεύοντες ἀπέ-
θανον· ὅσους δὲ αὐτῶν αἰχμαλώτους ἔλαβε, τούτους δὲ δήσας ἐν
πέδαις ἐς Μακεδονίαν ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι, ὅτι παρὰ τὰ κοινῇ
δόξαντα τοῖς Ἕλλησιν Ἕλληνες ὄντες ἐναντία τῇ Ἑλλάδι ὑπὲρ τῶν
7 βαρβάρων ἐμάχοντο. ἀποπέμπει δὲ καὶ εἰς Ἀθήνας τριακοσίας πανο-
πλίας Περσικὰς ἀνάθημα εἶναι τῇ Ἀθηνᾷ ἐν πόλει· καὶ ἐπίγραμμα

ὅτι μή auch in diesem Werke nur noch in der sehr zweifelhaften Stelle 6, 24, 2 mit dem Indicativ vorkommt. Vielleicht *διαλαθών*. **§ 3.** *οἱ*, das eine gute Hs. auslässt, kann heissen folgende. vgl. Xen. An. 5, 10, 1. — *Καππαδόκων* für *Καππαδοκῶν* Kr. vgl. 5, 25, 4. Wiewohl bei Andern auch *Καππαδόκαι* vorkommt. — *Μιθροβουζάνης*. *Μιθροβαρζάνης* Kr. — *οὗτος*. zu 1, 22, 7. — *πρός*, wie sonst *ὑπό* bei solchen Neutren, hat Arrian öfter. Spr. 52, 3, 1. — *αἴτιος*, wegen 1, 12, 10. (Ra.) **§ 4.** *ἐν Δίῳ*, wo auch die Bildsäulen der makedonischen Könige sich befanden. **§ 5.** *ἄλλῳ*. *τῷ ἄλλῳ* Kr. — *τῶν κατὰ τὴν χώραν* vom Ertrage des Landbaues und vermuthlich auch der Viehzucht, wohl eine Art von Zehnten. vgl. Thuk. 6, 54, 5. — *τῷ σώματι λειτουργίαι* persönliche Leistungen. — *κατὰ τὰς κτήσεις εἰσφοραί* (ausserordentliche) Vermögensteuern. — *ἐπέρχεσθαι* besuchen. vgl. 2, 12, 1. 7, 13, 4. — *ὅπως* — *παρασχών* indem er, fragend wie und was verrichtend ein Jeder verwundet worden, ihm Gelegenheit gewährte es auszusprechen und damit zu prahlen. (Ra.) **§ 6.** *ὁ δέ* lässt Arrian öfter auf das vorhergehende Subject sich beziehen. vgl. 2, 11, 5. 12, 3. 23, 5. So auch Herodotos, sehr selten die Attiker. (gr. Spr. 50, 1, 4) — *αἰχμαλώτους ἔλαβε*. Spr. 57, 4. — *τούτους δέ*. zu 1, 1, 8. — *ἐν πέδαις* „gehört nach festem Sprachgebrauch zu *δήσας*.“ (Si.) zu Xen. An. 4, 3, 8. — *ἐργάζεσθαι* wird oft vorzugsweise von Landarbeiten gebraucht, an die man auch hier denken kann. Ueber den Infinitiv Spr. 55, 3, 10. — *παρά*. Spr. 68, 32, 5. — *ἐναντία*. Spr. 46, 3, 2. vgl. 1, 29, 6. — *ἐμάχοντο* sie hatten gekämpft. Spr. 53, 2, 3. **§ 7.** *ἀνάθημα*. Der Singular, weil alle zusammen ein Weihgeschenk bildeten. — *εἶναι*, wie nach *ἀφῆκεν* 17, 4, unattisch, wiewohl andre Infinitive nach *πέμπειν* auch

ἐπιγραφῆναι ἐκέλευσε τόδε· Ἀλέξανδρος Φιλίππου καὶ οἱ Ἕλ-
ληνες πλὴν Λακεδαιμονίων ἀπὸ τῶν βαρβάρων τῶν τὴν
Ἀσίαν κατοικούντων.

Καταστήσας δὲ Κάλαν σατραπεύειν ἧς Ἀρσίτης ἦρχε καὶ τοὺς 17.
φόρους τοὺς αὐτοὺς ἀποφέρειν τάξας οὕσπερ Δαρείῳ ἔφερον, ὅσοι
μὲν τῶν βαρβάρων κατιόντες ἐκ τῶν ὀρῶν ἐνεχείριζον σφᾶς, τούτους
μὲν ἀπαλλάττεσθαι ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἑκάστους ἐκέλευε· Ζελείτας δὲ 2
ἀφῆκε τῆς αἰτίας, ὅτι πρὸς βίαν ἔγνω συστρατεῦσαι τοῖς βαρβάροις·
Δασκύλιον δὲ παραληψόμενον Παρμενίωνα ἐκπέμπει· καὶ παραλαμ-
βάνει Δασκύλιον Παρμενίων ἐκλιπόντων τῶν φρουρῶν.

Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Σάρδεων προὐχώρει· καὶ ἀπέχοντος αὐτοῦ ὅσον 3
ἑβδομήκοντα σταδίους Σάρδεων ἧκον παρ' αὐτὸν Μιθρίνης τε ὁ φρού-
ραρχος τῆς ἀκροπόλεως τῆς ἐν Σάρδεσι καὶ Σαρδιανῶν οἱ δυνατώ-
τατοι, ἐνδιδόντες οἱ μὲν τὴν πόλιν, ὁ δὲ Μιθρίνης τὴν ἄκραν καὶ τὰ
χρήματα. Ἀλέξανδρος δὲ αὐτὸς μὲν κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῷ Ἕρμῳ 4
ποταμῷ· ἀπέχει δὲ ὁ Ἕρμος ἀπὸ Σάρδεων σταδίους ὅσον εἴκοσιν·
Ἀμύνταν δὲ τὸν Ἀνδρομένους τὴν ἄκραν παραληψόμενον ἐκπέμπει
ἐς Σάρδεις· καὶ Μιθρίνην μὲν ἐν τιμῇ ἅμα οἷ ἦγε, Σαρδιανοὺς δὲ
καὶ τοὺς ἄλλους Λυδοὺς τοῖς νόμοις τε τοῖς πάλαι Λυδῶν χρῆσθαι
ἔδωκε καὶ ἐλευθέρους εἶναι ἀφῆκεν. ἀνῆλθε δὲ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἄ- 5
κραν, ἵνα τὸ φρούριον ἦν τῶν Περσῶν· καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὀχυρὸν τὸ
χωρίον· ὑπερύψηλόν τε γὰρ ἦν καὶ ἀπότομον πάντῃ καὶ τριπλῷ τεί-
χει πεφραγμένον· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τῇ ἄκρᾳ ναόν τε οἰκοδομῆσαι Διὸς
Ὀλυμπίου ἐπενόει καὶ βωμὸν ἱδρύσασθαι. σκοποῦντι δὲ αὐτῷ τῆς 6
ἄκρας ὅπερ ἐπιτηδειότατον χωρίον ὥρᾳ ἔτους ἐξαίφνης χειμὼν ἐπι-
γίγνεται καὶ βρονταὶ σκληραὶ καὶ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ πίπτει οὗ τὰ τῶν
Λυδῶν βασίλεια· καὶ ἐντεῦθεν Ἀλεξάνδρῳ ἔδοξεν ἐκ θεοῦ σημανθῆ-
ναι ἵνα χρὴ οἰκοδομεῖσθαι τῷ Διὶ τὸν νεών, καὶ οὕτως ἐκέλευσε.
κατέλιπε δὲ τῆς μὲν ἄκρας τῆς Σάρδεων ἐπιμελητὴν Παυσανίαν τῶν 7
ἑταίρων, τῶν δὲ φόρων τῆς συντάξεώς τε καὶ ἀποφορᾶς Νικίαν,

bei Attikern nicht selten sind. — *πόλις* hiess vorzugsweise die Burg von Athen. vgl. 3, 16, 8 u. zu Xen. An. 7, 1, 27. — *ἀπό* steht regelmässig so bei solchen Weihgeschenken, um zu bezeichnen über welchen Gegner sie errungen sind.

17. Capitel.

§ 1. *ἧς, τῆς χώρας ἧς.* (Ra.) Spr. 43, 3. Ueber die Sache 1, 12, 8. — *ἀποφέρειν* abtragen von etwas Schuldigem, wie 1, 18, 2. 27, 4. 2, 5, 9. Spr. 68, 42, 6. — *τούτους μέν.* zu 1, 1, 8. — *ἐπὶ τὰ αὑτῶν ἤθη* sagt Arrian gewöhnlich. (Si.) Bloss *τὰ αὐτῶν* auch 3, 20, 2. *ἐπὶ τὰ σφῶν* 3, 28, 10. **§ 2.** *τῆς αἰτίας.* Spr. 47, 12, 2. vgl. 3, 27, 2. 6, 27, 5. — *πρὸς βίαν.* zu 4, 21, 10. **§ 3.** *Μιθρίνης* für *Μιθρήνης* Schm. — *ἐνδιδόντες.* Das Wort steht sowohl von wirklicher als von eben angetragener Uebergabe, wie auch *διδόναι* oft unserm anbieten entspricht. vgl. 1, 18, 1. 4. 6, 22, 2. vgl. zu Thuk. 4, 76, 2. **§ 4.** *Λυδούς.* Arrian erlaubt sich mit *διδόναι* auch den Accusativ mit dem Infiniliv zu verbinden, wie 3, 5, 4. vgl. zu 1, 19, 6; hier vielleicht weil beim Gebrauch des Dativs (vgl. 1, 23, 8. 6, 27, 1) die Endung *οις* sieben Mal folgte. — *ἔδωκε* liess, von schon Besessenem, wie auch 1, 19, 6. 4, 21, 9. 5, 29, 5. (Ra.) — *εἶναι* haben bei *ἐλεύθερον ἀφιέναι* zuweilen auch Attiker. zu Thuk. 2, 13, 2. Ohne *εἶναι* unten 3, 27, 5. **§ 5.** *ἀνῆλθε* er ging hinauf. Spr. 68, 42, 9. **§ 6.** *ὥρᾳ ἔτους* in der Sommerzeit, den Frühling mit gerechnet. (Si.) — *ἐπιγίγνεται* tritt dazu ein, wie 2, 6, 2. — *ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ* Regen, wie 2, 6, 2. 3, 3, 4 u. Xen. An. 4, 2, 2. (Ra.) **§ 7.** *σύνταξις* Bestimmung. —

Ἄσανδρον δὲ τὸν Φιλώτα Λυδίας καὶ τῆς ἄλλης τῆς Σπιθριδάτου ἀρχῆς, δοὺς αὐτῷ ἱππέας τε καὶ ψιλοὺς ὅσοι ἱκανοὶ πρὸς τὰ παρόντα
8 ἐδόκουν. Κάλαν δὲ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν Ἀερόπου ἐπὶ τὴν χώραν τὴν Μέμνονος ἐκπέμπει, ἄγοντας τούς τε Πελοποννησίους καὶ τῶν ἄλλων ξυμμάχων τοὺς πολλοὺς πλὴν Ἀργείων· οὗτοι δὲ ἐν Σάρδεσι κατελείφθησαν τὴν ἄκραν φυλάττειν.

9 Ἐν τούτῳ δὲ ὡς τὰ ὑπὲρ τῆς ἱππομαχίας ἐξηγγέλθη, οἵ τε τὴν Ἔφεσον φρουροῦντες μισθοφόροι ᾤχοντο φεύγοντες, δύο τριήρεις τῶν Ἐφεσίων λαβόντες, καὶ ξὺν αὐτοῖς Ἀμύντας ὁ Ἀντιόχου, ὃς ἔφυγεν ἐκ Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, παθὼν μὲν οὐδὲν πρὸς Ἀλεξάνδρου, δυσνοίᾳ δὲ τῇ πρὸς Ἀλέξανδρον [καὶ αὐτὸς] ἀπαξιώσας τι παθεῖν
10 πρὸς αὐτοῦ ἄχαρι. τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἐς Ἔφεσον ἀφικόμενος τούς τε φυγάδας ὅσοι δι' αὐτὸν ἐξέπεσον τῆς πόλεως κατήγαγε καὶ τὴν
11 ὀλιγαρχίαν καταλύσας δημοκρατίαν κατέστησε· τοὺς δὲ φόρους ὅσους τοῖς βαρβάροις ἀπέφερον τῇ Ἀρτέμιδι ξυντελεῖν ἐκέλευσεν. ὁ δὲ δῆμος ὁ τῶν Ἐφεσίων, ὡς ἀφῃρέθη αὐτοῖς ὁ ἀπὸ τῶν ὀλίγων φόβος, τούς τε Μέμνονα ἐπαγαγομένους καὶ τοὺς τὸ ἱερὸν συλήσαντας τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τοὺς τὴν εἰκόνα τὴν Φιλίππου τὴν ἐν τῷ ἱερῷ καταβαλόντας καὶ τὸν τάφον ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀνορύξαντας τὸν Ἡροπύθου
12 τοῦ ἐλευθερώσαντος τὴν πόλιν ὥρμησαν ἀποκτεῖναι. καὶ Σύρφακα μὲν καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ Πελάγοντα καὶ τοὺς τῶν ἀδελφῶν τοῦ Σύρφακος παῖδας ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐξαγαγόντες κατέλευσαν· τοὺς δὲ ἄλλους διεκώλυσεν Ἀλέξανδρος προσωτέρω ἐπιζητεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι, γνοὺς ὅτι ὁμοῦ τοῖς αἰτίοις καὶ οὐ ξὺν δίκῃ τινάς, τοὺς μὲν κατ' ἔχθραν, τοὺς δὲ κατὰ ἁρπαγὴν χρημάτων ἀποκτενεῖ ξυγχωρηθὲν αὐτῷ ὁ δῆμος. καὶ εἰ δή τῳ ἄλλῳ, καὶ τοῖς ἐν Ἐφέσῳ πραχθεῖσιν Ἀλέξανδρος ἐν τῷ τότε εὐδοκίμει.

18. Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ Μαγνησίας τε καὶ Τράλλεων παρ' αὐτὸν ἧκον ἐνδιδόντες τὰς πόλεις· καὶ ὃς πέμπει Παρμενίωνα, δοὺς αὐτῷ δισχιλίους καὶ πεντακοσίους πεζοὺς τῶν ξένων καὶ Μακεδόνας παραπλησίους, ἱππέας δὲ τῶν ἑταίρων ἐς διακοσίους. Ἀντίμαχον δὲ τὸν Ἀγαθοκλέους ἐπὶ τὰς Αἰολίδας τε πόλεις ξὺν δυνάμει οὐκ ἐλάττονι

Φιλώτα für *Φιλώτου* Schm. vgl. 3, 11, 10. 29, 7. — *Λυδίας* erg. *ἐπιμελητήν*. § **8.** *τὴν Μέμνονος*, unbekannt welches. — *φυλάττειν.* Xen. An. 5, 2, 1: *τὸ ἥμισυ φυλάττειν κατέλιπε.* Spr. 55, 3, 10. § **9.** *ᾤχοντο φεύγοντες.* Spr. 56, 5, 6. vgl. 2, 4, 4. — *παθὼν πρός*, attisch *πάσχειν ὑπό τινος.* zu Pro. 3. — *καὶ αὐτός.* Wenn Arrian dies hinzugefügt hat, so dachte er: *δύσνους ὢν Ἀλεξάνδρῳ καὶ αὐτὸς τὴν ἐκείνου δύσνοιαν ἐφοβεῖτο.* (Freinsheim.) — *ἀπαξιώσας τι παθεῖν* etwas zu leiden vermeiden wollend. — *ἄχαρι.* Hier ist wohl eine Lücke. § **10.** *δι' αὐτόν*, wegen ihrer Anhänglichkeit an Alexander. vgl. 3, 6, 6. (Gr.) — *τῆς πόλεως.* Spr. 47, 22. — *κατήγαγε* zu 1, 10, 1. — *καταλύειν* ist das eigentliche Wort von Aufhebung einer Verfassung. § **11.** *ἀπό* vor. Xen. Kyr. 3, 3, 53: *ὁ ἀπὸ τῶν πολεμίων φόβος.* — *ἐπαγαγομένους* für *ἐπαγομένους* Kr. — *ἐκ* mit Bezug auf das damit verbundene Fortschaffen. (Si.) § **12.** *ξυγχωρηθέν* wenn es ihm gestattet worden. (Vu.) vgl. Spr. 55, 8, 2. Zu ergänzen ist dabei *ἀποκτείνειν.* Spr. 55, 4, 4. — *εἴ τῳ ἄλλῳ, καί* wenn durch irgend etwas, so auch vorzugsweise. vgl. 4, 7, 5. — *ἐν τῷ τότε* in der damaligen Zeit. vgl. 2, 1, 3. 3, 11, 2. Spr. 50, 4, 5.

18. Capitel.

§ **1.** *Ἀντίμαχον.* *Λυσίμαχον* Si. vgl. 6, 28, 4. — *ὅσαι Ἰωνικαί*

ἐξέπεμψε καὶ ὅσαι Ἰωνικαὶ ὑπὸ τοῖς βαρβάροις ἔτι ἦσαν. καὶ τὰς 2
μὲν ὀλιγαρχίας πανταχοῦ καταλύειν ἐκέλευσε, δημοκρατίας δέ [τε] ἐγ-
καθιστάναι καὶ τοὺς νόμους τοὺς σφῶν ἑκάστοις ἀποδοῦναι, καὶ
τοὺς φόρους ἀνεῖναι ὅσους τοῖς βαρβάροις ἀπέφερον. αὐτὸς δὲ ὑπο-
μείνας ἐν Ἐφέσῳ θυσίαν τε ἔθυσε τῇ Ἀρτέμιδι καὶ πομπὴν ἔπεμψε
ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ ὡπλισμένῃ τε καὶ ὡς ἐς μάχην ξυντεταγμένῃ.
Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀναλαβὼν τῶν τε πεζῶν τοὺς λοιποὺς καὶ τοὺς 3
τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς Θρᾷκας ἱππέας καὶ τῶν ἑταί-
ρων τήν τε βασιλικὴν ἴλην καὶ πρὸς ταύτῃ τρεῖς ἄλλας ἐπὶ Μιλήτου
ἐστέλλετο· καὶ τὴν μὲν ἔξω καλουμένην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν ἐκ-
λιπούσης τῆς φυλακῆς· ἐνταῦθα δὲ καταστρατοπεδεύσας ἔγνω ἀπο-
τειχίζειν τὴν εἴσω πόλιν. Ἡγησίστρατος γάρ, ὅτῳ ἡ φρουρὰ ἡ Μι- 4
λησίων ἐκ βασιλέως ἐπετέτραπτο, πρόσθεν γράμματα παρ' Ἀλέξαν-
δρον ἔπεμπεν ἐνδιδοὺς τὴν Μίλητον· τότε δὲ ἀναθαρρήσας ἐπὶ τῷ
Περσῶν στρατῷ οὐ μακρὰν ὄντι διασώζειν τοῖς Πέρσαις ἐπενόει τὴν
πόλιν. Νικάνωρ δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν ἄγων ὑποφθάνει τοὺς
Πέρσας τρισὶν ἡμέραις πρότερον καταπλεύσας ἢ τοὺς Πέρσας Μιλήτῳ
προσσχεῖν, καὶ ὁρμίζεται ναυσὶν ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν ἐν τῇ νήσῳ τῇ
Λάδῃ· κεῖται δὲ αὕτη ἐπὶ τῇ Μιλήτῳ. αἱ δὲ τῶν Περσῶν νῆες ὑ- 5
στερήσασαι, ἐπειδὴ ἔμαθον οἱ ναύαρχοι τῶν ἀμφὶ Νικάνορα τὴν ἐν
τῇ Λάδῃ προκαταγωγήν, πρὸς τῇ Μυκάλῃ τῷ ὄρει ὡρμίσθησαν. τὴν
γὰρ Λάδην τὴν νῆσον προκατειλήφει Ἀλέξανδρος, οὐ τῶν νεῶν μό-
νον τῇ ἐγκαθορμίσει, ἀλλὰ καὶ τοὺς Θρᾷκας καὶ τῶν ἄλλων ξένων
ἐς τετρακισχιλίους διαβιβάσας ἐς αὐτήν. ἦσαν δὲ τῶν βαρβάρων αἱ
νῆες ἀμφὶ τὰς τετρακοσίας.
Παρμενίων μὲν δὴ καὶ ὣς παρῄνει Ἀλεξάνδρῳ ναυμαχεῖν, τά 6
τε ἄλλα κρατήσειν τῷ ναυτικῷ τοὺς Ἕλληνας ἐπελπίζων καί τι καὶ
θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι ἀετὸς ὤφθη καθήμενος ἐπὶ τοῦ αἰγια-
λοῦ κατὰ πρύμναν τῶν Ἀλεξάνδρου νεῶν. καὶ γὰρ δὴ νικήσαντας
μὲν μεγάλα ὠφεληθήσεσθαι ἐς τὰ ὅλα· νικηθεῖσι δὲ οὐ παρὰ μέγα

für *ἐπὶ τὰς Ἰωνικὰς ὅσαι.* (Ra.) Spr. 51, 12. **§ 2.** *δέ τε* hat auch Arrian nirgends. Ich tilge *τέ*, Plugk will *δὲ ἀντικαθιστάναι.* **§ 3.** ***Μιλήτου,*** wohin die Perser unter Memnon geflüchtet waren. — ***ἐξ ἐφόδου*** vom Anmarsche aus, der feste Ausdruck für einen militairischen Handstreich (coup de main). — ***ἔξω*** für *ἔξωθα* Freinsheim. **§ 4.** ***ὅτῳ.*** Eines Unterschiedes zwischen *ὅς* und *ὅστις* ist Arrian sich nicht recht bewusst; namentlich gebraucht er oft *ὅστις* wo *ὅς* stehen sollte. Spr. 51, 8. — ***ἐκ*** gebraucht Arrian, wie Herodot, häufig bei Passiven; sehr selten die Attiker. — ***στρατῷ.*** *ναυτικῷ* Kr. Denn *στρατός* und *στρατιά* schlechtweg können von Seetruppen nur stehen wo keine Zweideutigkeit eintritt. — ***τρισὶν ἡμέραις.*** Spr. 48, 12, 8. — ***πρότερον*** für *πρότερος* Pflugk, wegen *ἢ τοὺς Π. Μ. προσσχεῖν.* — ***τῇ νήσῳ τῇ Λάδῃ.*** Thuk. 4, 8, 4: *ἡ νῆσος ἡ Σφακτηρία.* Spr. 50, 6, 2. vgl. zu 1, 19, 9. — ***ἐπὶ*** nahe bei. Her. 6, 7: *ἡ Λάδη ἐστὶ νῆσος μικρὴ ἐπὶ τῇ πόλει τῶν Μιλησίων κειμένη.* **§ 5.** ***τῇ Μυκάλῃ τῷ ὄρει.*** Spr. 50, 6, 2. — ***ἡ Λάδη ἡ νῆσος.*** So *ἡ Ἄραδος ἡ νῆσος* 2, 13, 8. vgl. zu 1, 19, 9. — ***τῇ ἐγκαθορμίσει, ἀλλὰ καὶ διαβιβάσας*** zu 1, 3, 6. **§ 6.** ***καὶ ὥς*** auch so, trotz ihrer viel geringern Anzahl von Schiffen. vgl. § 4. (Ra.) — ***τά τε ἄλλα*** sowohl aus andern Gründen. vgl. 3, 2, 2. 18, 11. 23, 7. 7, 14, 4. (Ra.) — ***ἐπελπίζων καὶ ἀνέπειθεν.*** Ein Uebergang zum bestimmten Verbum, wie 1, 5, 12. — ***θεῖον*** ein gottgesandtes Vorzeichen. zu Xen. An. 1, 4, 18. — ***κατὰ πρύμναν*** am Hintertheile, das die Alten dem Lande zukehrten. (Gr.) — ***μεγάλα.*** Spr. 46, 8

ἔσεσθαι τὸ πταῖσμα· καὶ ὣς γὰρ θαλαττοκρατεῖν τοὺς Πέρσας. καὶ
αὐτὸς δὲ ἔφη ἐπιβῆναι ἐθέλειν τῶν νεῶν καὶ τοῦ κινδύνου μετέχειν.
7 Ἀλέξανδρος δὲ τῇ τε γνώμῃ ἁμαρτάνειν ἔφη Παρμενίωνα καὶ τοῦ
σημείου τῇ οὐ κατὰ τὸ εἰκὸς ξυμβλήσει· ὀλίγαις τε γὰρ ναυσὶ πρὸς
πολλῷ πλείους ξὺν οὐδενὶ λογισμῷ ναυμαχήσειν καὶ οὐ μεμελετηκότι
τῷ σφῶν ναυτικῷ πρὸς ἠσκημένον τὸ τῶν Κυπρίων τε καὶ Φοινί-
8 κων· τήν τε ἐμπειρίαν τῶν Μακεδόνων καὶ τὴν τόλμαν ἐν ἀβεβαίῳ
χωρίῳ οὐκ ἐθέλειν παραδοῦναι τοῖς βαρβάροις· καὶ ἡττηθεῖσι τῇ
ναυμαχίᾳ οὐ μικρὰν τὴν βλάβην ἔσεσθαι ἐς τοῦ πολέμου τὴν πρώ-
την δόξαν, τά τε ἄλλα καὶ τοὺς Ἕλληνας νεωτεριεῖν πρὸς τοῦ ναυ-
9 τικοῦ πταίσματος τὴν ἀπαγγελίαν ἐπαρθέντας. ταῦτα μὲν τῷ λογι-
σμῷ ξυντιθεὶς οὐκ ἐν καιρῷ ἀπέφαινε ναυμαχεῖν· τὸ θεῖον δὲ αὐ-
τὸς ἄλλῃ ἐξηγεῖσθαι· εἶναι μὲν γὰρ πρὸς αὐτοῦ τὸν ἀετόν, ἀλλ' ὅ-
τι ἐπὶ γῆς καθήμενος ἐφαίνετο, δοκεῖν οἱ μᾶλλόν τι σημαίνειν ὅτι
ἐκ γῆς κρατήσει τοῦ Περσῶν ναυτικοῦ.

19. Καὶ ἐν τούτῳ Γλαύκιππος, ἀνὴρ τῶν δοκίμων ἐν Μιλήτῳ, ἐκ-
πεμφθεὶς παρὰ Ἀλέξανδρον παρὰ τοῦ δήμου τε καὶ τῶν ξένων τῶν
μισθοφόρων, οἷς μᾶλλόν τι ἐπετέτραπτο ἡ πόλις, τά τε τείχη ἔφη
ἐθέλειν τοὺς Μιλησίους καὶ τοὺς λιμένας παρέχειν κοινοὺς Ἀλεξάν-
2 δρῳ καὶ Πέρσαις· καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπὶ τούτοις λύειν ἠξίου. Ἀλέ-
ξανδρος δὲ Γλαυκίππῳ μὲν προστάσσει ἀπαλλάττεσθαι κατὰ τάχος
ἐς τὴν πόλιν καὶ Μιλησίοις ἐπαγγέλλειν παρασκευάζεσθαι ὡς μα-
χουμένους ἕωθεν. αὐτὸς δ' ἐπιστήσας τῷ τείχει μηχανάς, καὶ τὰ
μὲν καταβαλὼν δι' ὀλίγου τῶν τειχῶν, τὰ δὲ κατασείσας ἐπὶ πολὺ
προσῆγε τὴν στρατιὰν ὡς ἐπιβησομένους ᾗ κατερήριπτο ἢ ἐσεσάλευτο

u. 52, 4, 3. — *οὐ παρὰ μέγα ἔσεσθαι* es werde nicht viel verschlagen. vgl. 1, 23, 5. Eur. Or. 569: *παρ' οὐδὲν αὐταῖς ἦν ἂν ὀλλύναι πόσεις.* — *καὶ ὣς γάρ* denn auch so schon; Alexander werde also durch eine Niederlage die Seeherrschaft nicht erst verlieren. **§ 7.** *γνώμῃ,* neben *γνώμης ἁμαρτάνειν.* zu Thuk. 6, 78, 3. — *τῇ οὐ κατὰ τὸ εἰκὸς ξυμβλήσει* der nicht der Wahrscheinlichkeit gemässen Combination (Deutung). vgl. 2, 3, 6: *ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον.* **§ 8.** *χωρίῳ*, das hier, wo der Stand auf den Schiffen gemeint ist, nicht recht passt, möcht' ich streichen. vgl. 1, 15, 2. — *παραδοῦναι* bloss stellen. — *τὴν πρώτην δόξαν* 1, 13, 5. (Ra.) — *τά τε ἄλλα καὶ τοὺς Ἕ. νεωτεριεῖν* sowohl aus andern Gründen als auch (weil) die H. sich empören würden. — *πρός* gehört zu *τὴν ἀπαγγελίαν.* zu 1, 19, 7. vgl. zu 1, 10, 2. — *ἀπαγγελίαν* für *ἐπαγγελίαν* Vu. **§ 9.** *τῷ λογισμῷ ξυντιθεὶς* in der Berechnung zusammenstellend, erwägend. vgl. 5, 16, 2. — *οὐκ ἐν καιρῷ* unzeitig, unangemessen. Xen. Kyr. 1, 4, 6: *οὐ προσήει, εἰ μὴ προΐδοι εἰ καιρὸς εἴη.* (Ra.) vgl. 1, 10, 3 u. 4, 15, 5. Zugefügt erwartet man *ὄν*; doch vgl. Spr. 56, 7, 3. — *πρὸς αὐτοῦ* ihm günstig, ihm Glück bedeutend. (Vu.) vgl. 3, 7, 6. Spr. 68, 33, 1.

19. Capitel.

§ 1. *μᾶλλόν τι* mehr als den Milesiern selbst. — *λιμένας* hatten die Milesier vier, einen selbst für eine Kriegsflotte ausreichend. — *ἐπὶ τούτοις* nach (Annahme) dieser Bedingung. Spr. 68, 37, 8. **§ 2.** *μαχουμένους.* zu 1, 13, 2. — *ἐπιστήσας τῷ τείχει* nachdem er an, gegen die Mauer aufgestellt hatte. (Vu) — *ἐπὶ πολύ* auf eine beträchtliche Strecke (der Mauer). vgl. 2, 27, 4. 7, 21, 3. Spr. 68, 38, 1. — *ἐπιβησομένους.* zu 1, 13, 2. — *τὸ τεῖχος.* *τοῦ τείχους* Si. vgl.

τὸ τεῖχος, ἐφορμούντων καὶ μόνον οὐ θεωμένων τῶν Περσῶν ἀπὸ τῆς Μυκάλης πολιορκουμένους τοὺς φίλους σφῶν καὶ ξυμμάχους.
Ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἀμφὶ Νικάνορα ἀπὸ τῆς Λάδης τὴν ὁρμὴν 3
τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ κατιδόντες ἐς τὸν λιμένα ἐπέπλεον τῶν Μιλησίων παρὰ γῆν τὴν εἰρεσίαν ποιούμενοι, καὶ κατὰ τὸ στόμα τοῦ λιμένος ᾗπερ τὸ στενώτατον ἦν ἀντιπρῴρους βύζην τὰς τριήρεις ὁρμίσαντες ἀποκεκλείκεσαν τῷ μὲν Περσικῷ ναυτικῷ τὸν λιμένα, τοῖς Μιλησίοις δὲ τὴν ἐκ τῶν Περσῶν ὠφέλειαν. ἔνθα οἱ Μιλήσιοί τε καὶ οἱ μι- 4
σθοφόροι πανταχόθεν ἤδη προσκειμένων σφίσι τῶν Μακεδόνων οἱ μὲν αὐτῶν ῥιπτοῦντες σφᾶς ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ὑπτίων ἐς νησῖδά τινα ἀνώνυμον, τῇ πόλει ἐπικειμένην, διενήχοντο· οἱ δὲ ἐς κελήτια ἐμβαίνοντες καὶ ἐπειγόμενοι ὑποφθάσαι τὰς τριήρεις τῶν Μακεδόνων ἐγκατελήφθησαν ἐν τῷ στόματι τοῦ λιμένος πρὸς τῶν τριηρῶν· οἱ δὲ πολλοὶ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἀπώλλυντο.
Ἀλέξανδρος δὲ ἐχομένης ἤδη τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἐς τὴν νῆσον 5
καταπεφευγότας ἐπέπλει αὐτός, κλίμακας φέρειν ἐπὶ τὰς πρῴρας τῶν τριηρῶν κελεύσας, ὡς κατὰ τὰ ἀπότομα τῆς νήσου, καθάπερ πρὸς τεῖχος, ἐκ τῶν νεῶν τὴν ἀπόβασιν ποιησόμενος. ὡς δὲ διακινδυνεύειν 6
ἐθέλοντας τοὺς ἐν τῇ νήσῳ ἑώρα, οἶκτος λαμβάνει αὐτὸν τῶν ἀνδρῶν, ὅτι γενναῖοί τε καὶ πιστοὶ αὐτῷ ἐφαίνοντο, καὶ σπένδεται πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῷδε ὡς αὐτῷ ξυστρατεύειν· ἦσαν δὲ οὗτοι μισθοφόροι Ἕλληνες ἐς τριακοσίους. αὐτοὺς δὲ Μιλησίους, ὅσοι μὴ ἐν τῇ καταλήψει τῆς πόλεως ἔπεσον, ἀφῆκε καὶ ἐλευθέρους εἶναι ἔδωκεν.
Οἱ δὲ βάρβαροι ἀπὸ τῆς Μυκάλης ὁρμώμενοι ταῖς μὲν ἡμέραις 7
ἐπέπλεον τῷ Ἑλληνικῷ ναυτικῷ, προκαλέσασθαι ἐς ναυμαχίαν ἐλπίζοντες· τὰς δὲ νύκτας πρὸς τῇ Μυκάλῃ οὐκ ἐν καλῷ ὡρμίζοντο, ὅτι ὑδρεύεσθαι ἀπὸ τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν διὰ μακροῦ ἠναγκάζοντο. Ἀλέξανδρος δὲ ταῖς μὲν ναυσὶ τὸν λιμένα ἐφύλαττε τῶν 8
Μιλησίων, ὡς μὴ βιάσαιντο οἱ βάρβαροι τὸν ἔσπλουν. ἐκπέμπει δ' ἐς τὴν Μυκάλην Φιλώταν, ἄγοντα τούς τε ἱππέας καὶ τῶν πεζῶν τάξεις τρεῖς, παραγγείλας εἴργειν τῆς ἀποβάσεως τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν.

zu 2, 22, 7. — *ἐφορμούντων* für *ἐφομαρτούντων* Ra. (aus Vu.) und Pflugk. — *μόνον οὐ* beinahe. vgl. 1, 21, 6. Spr. 67, 13, 3. § 3. *τὸν λιμένα.* Gemeint ist der grosse. zu § 1. — *εἰρεσίαν ποιούμενοι.* Spr. 52, 8, 1. — *ἀντιπρῴρους* die Vordertheile der See zugekehrt gegen einen von der persischen Flotte erwarteten Angriff. vgl. 2, 20, 9. (Ra.) — *ἐκ* wie 2, 6, 6. vgl. zu Thuk. 6, 12, 2: *ὠφελεῖσθαι ἐκ τῆς ἀρχῆς.* § 4. *οἱ Μιλήσιοι — οἱ μέν.* Spr. 50, 1, 4. Unregelmässig ist die Hinzufügung des *αὐτῶν*, aus der Entfernung des Nomens erklärlich. — *ἐν τῇ θαλάσσῃ*, woraus zu *ῥιπτοῦντες* leicht *ἐς τὴν θάλασσαν* zu denken ist, gehört zu *διενήχοντο.* — *ὕπτιος* von Schilden auch Thuk. 7, 82, 3 u. sonst. Ueber den Artikel Spr. 50, 8, 1. — *ἐπικειμένην* nahe gelegen. zu Thuk. 2, 27, 1. § 6. *τῶν ἀνδρῶν.* Spr. 47, 5. — *ἐπὶ τῷδε ὡς* unter der Bedingung dass, wie 4, 27, 3. Attisch *ἐφ' ᾧτε.* Spr. 55, 3, 4. — *ἐς τριακοσίους.* Spr. 60, 7. — *ἐλευθέρους εἶναι ἔδωκεν*, wie 5, 2, 2. vgl. Il. λ, 20 u. ρ, 131. Eine bei Attikern in der Regel nicht übliche Construction. § 7. *προκαλέσασθαι.* Spr. 53, 1, 6. — *οὐκ ἐν καλῷ* an einem ungelegenen Puncte. Xen. Hell. 2, 1, 26: *οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὁρμεῖν.* vgl. unten 4, 1, 3. u. 7, 21, 7. — *ἀπό* gehört zu *τῶν ἐκβολῶν.* zu *ἐπί* 1, 13, 3. Die Entfernung der Mündung betrug achtzig Stadien. — *διὰ μακροῦ* in weiter Entfernung, in weitem Zwischenraume, wie 4, 4, 4. 5, 24, 7. § 8. *βιάσαιντο.* zu 1, 3, 3. — *τοὺς ἀπὸ τῶν νεῶν* so viel als *ἀπὸ*

οἱ δέ, ὕδατός τε σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων οὐδὲν ἄλλο ὅτι
μὴ πολιορκούμενοι ἐν ταῖς ναυσίν, ἐς Σάμον ἀπέπλευσαν· ἐκεῖθεν
9 δὲ ἐπισιτισάμενοι αὖθις ἐπέπλεον τῇ Μιλήτῳ. καὶ τὰς μὲν πολλὰς
τῶν νεῶν πρὸ τοῦ λιμένος ἐν μετεώρῳ παρέταξαν, εἴ πῃ ἐκκαλέσαιντο
ἐς τὸ πέλαγος τοὺς Μακεδόνας· πέντε δὲ αὐτῶν εἰσέπλευσαν εἰς τὸν
μεταξὺ τῆς τε Λάδης νήσου καὶ τοῦ στρατοπέδου λιμένα, ἐλπίσαντες
κενὰς καταλήψεσθαι τὰς Ἀλεξάνδρου ναῦς, ὅτι τοὺς ναύτας ἀποσκε-
δάννυσθαι τὸ πολὺ ἀπὸ τῶν νεῶν τοὺς μὲν ἐπὶ φρυγανισμῷ, τοὺς δὲ
ἐπὶ ξυγκομιδῇ τῶν ἐπιτηδείων, τοὺς δὲ καὶ εἰς προνομὰς ταττομένους,
10 πεπυσμένοι ἦσαν. ἀλλὰ μέρος μέν τι ἀπῆν τῶν ναυτῶν· ἐκ δὲ τῶν
παρόντων ξυμπληρώσας Ἀλέξανδρος δέκα ναῦς, ὡς προσπλεούσας
τὰς πέντε τῶν Περσῶν κατεῖδε, πέμπει ἐπ' αὐτὰς κατὰ σπουδήν, ἐμ-
βάλλειν ἀντιπρῴρους κελεύσας. οἱ δὲ ἐν ταῖς πέντε ναυσὶ τῶν Περ-
σῶν, ὡς παρ' ἐλπίδα ἀναγομένους τοὺς Μακεδόνας ἐπὶ σφᾶς εἶδον,
11 ὑποστρέψαντας ἐκ πολλοῦ ἔφευγον πρὸς τὸ ἄλλο ναυτικόν. καὶ ἡ μὲν
Ἰασσέων ναῦς ἁλίσκεται αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐν τῇ φυγῇ, οὐ ταχυναυ-
τοῦσα· αἱ δὲ τέσσαρες ἔφθασαν καταφυγεῖν εἰς τὰς οἰκείας τριήρεις.
οὕτω μὲν δὴ ἀπέπλευσαν ἄπρακτοι ἐκ Μιλήτου οἱ Πέρσαι.

20. Ἀλέξανδρος δὲ καταλῦσαι ἔγνω τὸ ναυτικὸν χρημάτων τε ἐν τῷ
τότε ἀπορίᾳ καὶ ἅμα οὐκ ἀξιόμαχον ὁρῶν τὸ αὑτοῦ ναυτικὸν τῷ
Περσικῷ, οὔκουν ἐθέλων οὐδὲ μέρει τινὶ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύειν.
ἄλλως τε ἐπενόει, κατέχων ἤδη τῷ πεζῷ τὴν Ἀσίαν, ὅτι οὔτε ναυτι-
κοῦ ἔτι δέοιτο, τάς τε παραλίους πόλεις λαβὼν καταλύσει τὸ Περσῶν
ναυτικόν, οὔτε ὁπόθεν τὰς ὑπηρεσίας συμπληρώσουσιν οὔτε ὅπῃ τῆς
Ἀσίας προσέξουσιν ἔχοντας. καὶ τὸν ἀετὸν ταύτῃ συνέβαλλεν ὅτι ἐσή-
μηνεν αὐτῷ ἐκ τῆς γῆς κρατήσειν τῶν νεῶν.
2 Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐπὶ Καρίας ἐστέλλετο, ὅτι ἐν Ἁλι-
καρνασσῷ συνεστηκέναι οὐ φαύλην δύναμιν τῶν τε βαρβάρων καὶ
ξένων ἐξηγγέλλετο. ὅσαι δὲ ἐν μέσῳ πόλεις Μιλήτου τε καὶ Ἁλι-
καρνασσοῦ, ταύτας δὲ ἐξ ἐφόδου λαβὼν καταστρατοπεδεύει πρὸς Ἁλι-
καρνασσῷ, ἀπέχων τῆς πόλεως ἐς πέντε μάλιστα σταδίους, ὡς ἐπὶ
3 χρονίῳ πολιορκίᾳ. ἥ τε γὰρ φύσις τοῦ χωρίου ὀχυρὸν ἐποίει αὐτὸ

τῶν νεῶν τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν. Spr. 50, 7, 7. — *ὅτι μή.* zu 1, 9, 3. Spr. 62, 3, 3. **§ 9.** *εἰ* versuchend ob. vgl. 4, 17, 3. gr. Spr. 65, 1, 10. — *Λάδης* für *ἄλλης* Paulmier. Die Stellung wie in *ὁ Εὐφράτης ποταμός.* Spr. 50, 6, 2. Aehnlich bei Spätern; attisch *Λάδη ἡ νῆσος*, wie 5, 5, 2, oder auch *ἡ νῆσος ἡ Λάδη.* — *τὸ πολύ* meistens, wie 3, 18, 6. 6, 25, 3. 7, 7, 5. (Gr.) Die Attiker sagen *ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.* **§ 10.** *ἐκ πολλοῦ* bei (noch) weiter Entfernung der Makedoner. (Ra.) zu Xen. An. 1, 10, 11. **§ 11.** *ἡ μὲν Ἰασσέων ναῦς* das eine Schiff, eins der Jassier. — *αὐτοῖς ἀνδράσιν* mit sammt der Mannschaft. Spr. 48, 12, 12. Bei Arrian erscheint diese Form immer ohne Präposition und Artikel.

20. Capitel.

§ 1. *ἀπορίᾳ καὶ ὁρῶν.* Spr. 59, 2 A. — *καταλύσοι* wäre hier ungriechisch. Eben so wenig kann man sagen *εἶπεν ὅτι καταλύσοι*, wenn nicht etwa in der Bedeutung: dass er vernichten wolle. — *ὑπηρεσίας* Schiffsmannschaft mit Ausnahme der Seesoldaten, *ἐπιβάται.* zu Thuk. 1, 143. — *ἔχοντας* für *ἐχόντων*, indem der Ac. *ναυτικόν* vorwaltenden Einfluss übt. — *ταύτῃ συνέβαλλεν* deutete er so. (Vu.) — *συνέβαλεν* Kr. **§ 2.** *τῶν τε β. καὶ* ohne ein zweites *τῶν*, eine häufige Ungenauigkeit. zu Xen. An. 2, 2, 8. — *ταύτας δέ.* zu 1, 1, 8. — *μάλιστα* ungefähr. zu Xen. An. 5, 4, 12. — *ὡς ἐπί* anscheinend zum Be-

καὶ ὅπῃ τι ἐνδεῖν ὡς πρὸς ἀσφάλειαν ἐφαίνετο, ξύμπαντα ταῦτα
Μέμνων τε αὐτὸς παρών, ἤδη ἀποδεδειγμένος πρὸς Δαρείου τῆς τε
κάτω Ἀσίας καὶ τοῦ ναυτικοῦ παντὸς ἡγεμών, ἐκ πολλοῦ παρεσκευά-
κει, καὶ στρατιῶται πολλοὶ μὲν ξένοι μισθοφόροι ἐν τῇ πόλει ἐγκατε-
λείφθησαν, πολλοὶ δὲ καὶ Περσῶν αὐτῶν· αἵ τε τριήρεις ἐφώρμουν
τῷ λιμένι, ὡς καὶ ἀπὸ τῶν ναυτῶν πολλὴν ὠφέλειαν γίγνεσθαι ἐς
τὰ ἔργα.
Τῇ μὲν δὴ πρώτῃ ἡμέρᾳ ποσάγοντος Ἀλεξάνδρου τῷ τείχει κατὰ 4
τὰς ἐπὶ Μύλασσα φερούσας πύλας ἐκδρομή τε γίγνεται τῶν ἐκ τῆς
πόλεως καὶ ἀκροβολισμός· καὶ τούτους οὐ χαλεπῶς ἀνέστειλάν τε οἱ
παρ' Ἀλεξάνδρου ἀντεκδραμόντες καὶ ἐς τὴν πόλιν κατέκλεισαν.
Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τούς τε 5
ὑπασπιστὰς καὶ τὴν τῶν ἑταίρων ἵππον καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Περ-
δίκκου καὶ Μελεάγρου τάξιν τὴν πεζικὴν καὶ πρὸς τούτοις τοὺς το-
ξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας περιῆλθε τῆς πόλεως ἐς τὸ πρὸς Μύνδου
μέρος, τό τε τεῖχος κατοψόμενος, εἰ ταύτῃ ἐπιμαχώτερον τυγχάνει ὄν
ἐς τὴν προσβολὴν καὶ ἅμα εἰ τὴν Μύνδον ἐξ ἐπιδρομῆς δύναιτο λα-
θὼν κατασχεῖν· ἔσεσθαι γὰρ οὐ σμικρὰν τὴν ὠφέλειαν ἐς τὴν τῆς
Ἁλικαρνασσοῦ πολιορκίαν τὴν Μύνδον οἰκείαν γενομένην· καί τι καὶ
ἐνεδίδοτο αὐτῷ ἐκ τῶν Μυνδίων, εἰ λάθοι νυκτὸς προσελθών. αὐ- 6
τὸς μὲν δὴ κατὰ τὰ συγκείμενα ἀμφὶ μέσας νύκτας προσῆλθε τῷ τεί-
χει· ὡς δὲ οὐδὲν ἐνεδίδοτο ἀπὸ τῶν ἔνδον, αἵ τε μηχαναὶ καὶ αἱ
κλίμακες αὐτῷ οὐ παρῆσαν, οἷα δὴ οὐκ ἐπὶ πολιορκίαν σταλέντι,
ἀλλ' ὡς ἐπὶ προδοσίᾳ ἐνδιδομένης τῆς πολεως, προσήγαγε καὶ ὧς
τῶν Μακεδόνων τὴν φάλαγγα, ὑπορύττειν κελεύσας τὸ τεῖχος. καὶ 7
ἕνα γε πύργον κατέβαλον οἱ Μακεδόνες· οὐ μέντοι ἐγύμνωσέ γε τὸ
τεῖχος πεσών· καὶ οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἅμα εὐρώστως ἀμυνόμενοι καὶ
ἐκ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἤδη κατὰ θάλασσαν πολλοὶ παραβεβοηθηκότες
ἄπορον ἐποίησαν [τῷ] Ἀλεξάνδρῳ τὴν αὐτοσχέδιόν τε καὶ ἐξ ἐπιδρομῆς
κατάληψιν τῆς Μύνδου. οὕτω μὲν δὴ ἐπανέρχεται Ἀλέξανδρος οὐδὲν
πράξας ὧν ἕνεκα ὡρμήθη, καὶ τῇ πολιορκίᾳ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ αὖ-
θις προσεῖχε.
Καὶ [τὰ] πρῶτα μὲν τὴν τάφρον ἣ πρὸ τῆς πόλεως ὀρώρυκτο αὐ- 8
τοῖς, πλάτος μὲν τριάκοντα μάλιστα πήχεων, βάθος δὲ ἐς πεντεκαί-

huf. § 3. *ξύμπαντα* bezieht sich auf das collective *τι*. Spr. 58, 4, 5. — *μισθοφόροι* verbindet Arrian öfter mit *ξένοι*, weil die Söldner nicht nothwendig Fremde sind. vgl. zu Thuk. 8, 25, 2. § 5. *πρὸς Μύνδου* nach M.. zu Spr. 68, 33, 1. — *ἅμα εἰ* zugleich versuchend ob. zu 1, 19, 9. — *καί τι καί* für *καί τι* oder *καί τοι* Ellendt. *Καί τις καί* hat, wie Thukydides, auch Arrian öfter, wie 1, 18, 6. 23, 3. 25, 6. — *τὴν ὠφ. τινα ὠφ.* Pflugk, wohl mit Recht. — *τὴν Μ. οἰκείαν γενομένην* die Erwerbung von M. — *ἐνεδίδοτό τι* es wurden einige Anerbietungen zur Unterstützung der Eroberung gemacht. vgl. § 6 u. 1, 22, 7. (Ra.) § 6. *κατὰ τὰ συγκείμενα* nach der Verabredung. vgl. 1, 26, 5 und zu 29, 2. — *μέσας νύκτας.* zu Xen. An. 1, 7, 1. — *οἷα δή.* zu 1, 2, 4. — *καὶ ὥς,* obgleich der Verrath nicht erfolgte und die Maschinen fehlten. — *ὑπορύττειν.* Untergraben der Mauern, um ihren Einsturz zu bewirken, war häufig. vgl. 1, 21, 4. 5, 24, 4. 6, 7, 4. 5. 9, 2. § 7. *ἐγύμνωσε* machte keine Bresche. — *πεσών* durch seinen Einsturz. — *τῷ.* zu 1, 2, 2. — *αὐτοσχέδιος* aus dem Stegereif, improvisirt. vgl. 1, 26, 5. § 8. *τά* tilgt Si., weil Arr. nur *πρῶτα μέν* oder *τὰ μὲν πρῶτα* sage. — *πλάτος.* Spr. 46, 2, 2. Ohne Arti-

δεκα, ἐχώννυε, τοῦ ῥαδίαν εἶναι τὴν προσαγωγὴν τῶν τε πύργων
ἀφ' ὧν ἔμελλε τοὺς ἀκροβολισμοὺς ἐς τοὺς προμαχομένους τοῦ τεί-
χους ποιεῖσθαι καὶ τῶν ἄλλων μηχανῶν αἷς κατασείειν ἐπενόει τὸ
τεῖχος. καὶ ἥ τε τάφρος αὐτῷ ἐχώσθη οὐ χαλεπῶς καὶ οἱ πύργοι
9 προσήγοντο ἤδη. οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ νυκτὸς ἐκδραμόντες,
ὡς ἐμπρῆσαι τούς τε πύργους καὶ ὅσαι ἄλλαι μηχαναὶ προσηγμέναι
ἢ οὐ πόῤῥω τοῦ προσάγεσθαι ἦσαν, ὑπὸ τῶν φυλάκων τε τῶν Μα-
κεδόνων καὶ ὅσοι ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ἐξεγερθέντες παρεβοήθησαν οὐ
10 χαλεπῶς κατεκλείσθησαν ἐς τὰ τείχη αὖθις. καὶ ἀπέθανον αὐτῶν
ἄλλοι τε ἐς ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν καὶ [ὁ] Νεοπτόλεμος ὁ Ἀῤῥα-
βαίου, τοῦ Ἀμύντου ἀδελφός, τῶν παρὰ Δαρεῖον αὐτομολησάντων·
τῶν δ' Ἀλεξάνδρου στρατιωτῶν ἀπέθανον μὲν ἐς ἑκκαίδεκα, τραυ-
ματίαι δὲ ἐγένοντο ἐς τριακοσίους, ὅτι ἐν νυκτὶ γενομένης τῆς ἐκδρο-
μῆς ἀφυλακτότεροι ἐς τὸ τιτρώσκεσθαι ἦσαν.
21. Οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον δύο τῶν Μακεδόνων ὁπλῖται
ἐκ τῆς Περδίκκου τάξεως, ξυσκηνοῦντές τε καὶ ἅμα ξυμπίνοντες, αὐ-
τόν τε καὶ τὰ αὑτοῦ ἑκάτερος ἐπὶ μέγα τῷ λόγῳ ἦγεν. ἔνθα δὴ φι-
λοτιμία τε ἐσπίπτει αὐτοῖς, καί τι καὶ ὁ οἶνος ὑπεθέρμαινεν, ὥστε
ὁπλισάμενοι αὐτοὶ ἐπὶ σφῶν προσβάλλουσι τῷ τείχει κατὰ τὴν ἄκραν
τὴν πρὸς Μύλασσα μάλιστα τετραμμένην, ὡς ἐπίδειξιν τῆς σφῶν
ῥώμης μᾶλλόν τι ἢ πρὸς πολεμίους μετὰ κινδύνου τὸν ἀγῶνα ποιη-
2 σόμενοι. καὶ τούτους κατιδόντες τινὲς τῶν ἐκ τῆς πόλεως δύο τε ὄν-
τας καὶ οὐ ξὺν λογισμῷ προσφερομένους τῷ τείχει ἐπεκθέουσιν. οἱ δὲ
τοὺς μὲν ἐγγὺς πελάσαντας ἀπέκτειναν, πρὸς δὲ τοὺς ἀφεστηκότας ἠ-
κροβολίζοντο, πλεονεκτούμενοι τῷ τε πλήθει καὶ τοῦ χωρίου τῇ χαλε-
πότητι, ὅτι ἐξ ὑπερδεξίου τοῖς πολεμίοις ἡ ἐπιδρομή τε καὶ ὁ ἀκρο-
3 βολισμὸς ἐγίγνετο. καὶ ἐν τούτῳ ἀντεκθέουσί τινες καὶ ἄλλοι τῶν
τοῦ Περδίκκου στρατιωτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἄλλοι· καὶ
ξυμπίπτει μάχη καρτερὰ πρὸς τῷ τείχει· καὶ κατακλείονται αὖθις
πρὸς τῶν Μακεδόνων εἴσω τῶν πυλῶν οἱ ἐπεκδραμόντες. παρ' ὀλί-
4 γον δὲ ἦλθε καὶ ἁλῶναι ἡ πόλις. τά τε γὰρ τείχη ἐν τῷ τότε οὐκ ἐν
ἀκριβεῖ φυλακῇ ἦν καὶ δύο πύργοι καὶ μεσοπύργιον ἐς ἔδαφος κατα-
πεπτωκότα οὐ χαλεπὴν ἂν τῷ στρατεύματι, εἰ ἅπαντες προσήψαντο
τοῦ ἔργου, τὴν ἐς τὸ τεῖχος πάροδον παρέσχε. καὶ ὁ τρίτος πύργος
κατασεσεισμένος οὐδὲ οὗτος χαλεπῶς ἂν ἠρείφθη ὑπορυσσόμενος·

kel finden sich solche Accusative (εὖρος, βάθος, πλάτος) häufig. — χώννυμι, ύω spätere Form für χόω. — τοῦ εἶναι. zu 1, 1, 9. § 9. οὐ πόῤῥω τοῦ προσάγεσθαι ἦσαν ist ein ungewöhnlicher Ausdruck. Aehnlich ἐγγύς 2, 21, 9. — καὶ ὅσοι, καὶ (ὑπὸ) τούτων ὅσοι. Spr. 50, 12. § 10. Ἀῤῥαβαίου. Ἀντιόχου Schm. — τῶν αὐτομολησάντων. zu 1, 14, 2.

21. Capitel.

§ 1. ὕστερον vor Περδίκκου ist nach Gronov getilgt. — ἐπὶ μέγα auf einen hohen Standpunct. vgl. 6, 3, 3. Thuk. 1, 16: προχωρησάντων ἐπὶ μέγα τῶν πραγμάτων. — ἦγεν. ἦρεν Yxem. vgl. 2, 7, 9. 18, 4. — ἐσπίπτει. ἐμπίπτει Ellendt. vgl. 2, 10, 7, was jeden Falls das regelmässige. zu Thuk. 4, 4, 1. — ἐπὶ σφῶν für sich, gesondert. Spr. 68, 36, 6. Attisch wäre ἐφ' ἑαυτῶν. — τῆς σφῶν. zu 1, 13, 7. § 2. πλεονεκτούμενοι im Nachtheile stehend. „vgl. 3, 17, 5.“ (Ra.) § 3. παρ' ὀλίγον. zu 1, 9, 3. § 4. οὐδὲ οὗτος, καὶ οὗτοι οὐ gleichfalls nicht, wie 5, 27, 5. Spr. 69, 45. Ueber das ähnlich gebrauchte καὶ οὗτος zu Xen. An. 1, 1, 11. — ἂν ἠρείφθη für ἂν ἠρίφθη Ellendt. —

ἀλλὰ ἔφθησαν γὰρ ἀντὶ τοῦ πεπτωκότος τείχους ἔσωθεν πλίνθινον
μηνοειδὲς ἀντοικοδομησάμενοι οὐ χαλεπῶς, ὑπὸ πολυχειρίας.
Καὶ τούτῳ ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὰς μηχανὰς Ἀλέξανδρος· καὶ ἐκ- 5
δρομὴ αὖθις γίνεται τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τῷ ἐμπρῆσαι τὰς μηχα-
νάς· καὶ μέρος μέν τι τῶν πλησίον τοῦ τείχους γέῤῥων καὶ ἑνὸς τῶν
πύργων τῶν ξυλίνων κατεκαύθη, τὰ δὲ ἄλλα διεφύλαξαν οἱ περὶ Φι-
λώταν τε καὶ Ἑλλάνικον, οἷς ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἐπετέτραπτο· ὡς δὲ καὶ
Ἀλέξανδρος ἐπεφάνη ἐν τῇ ἐκδρομῇ, τάς τε δᾷδας ὅσας ἔχοντες ἐκβε-
βοηθήκεσαν ἀφέντες καὶ τὰ ὅπλα οἱ πολλοὶ αὐτῶν ῥίψαντες εἴσω τοῦ
τείχους ἔφευγον. καίτοι τά γε πρῶτα τῇ φύσει τε τοῦ χωρίου, ὑπερ- 6
δεξίου ὄντος, ἐπεκράτουν καὶ οὐ κατὰ μέτωπον μόνον ἠκροβολίζοντο
ἐς τοὺς προμαχομένους τῶν μηχανῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πύργων, οἳ
δὴ ἑκατέρωθεν τοῦ ἐρηριμμένου τείχους αὐτοὶ ὑπολελειμμένοι ἐκ πλα-
γίου τε καὶ μόνον οὐ κατὰ νώτου παρεῖχον ἀκροβολίζεσθαι ἐς τοὺς
τῷ ἀντῳκοδομημένῳ τείχει προσάγοντας.
Οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐπάγοντος αὖθις Ἀλεξάνδρου 22.
τὰς μηχανὰς τῷ πλινθίνῳ τῷ ἐντὸς τείχει καὶ αὐτοῦ ἐφεστηκότος τῷ
ἔργῳ ἐκδρομὴ γίγνεται πανδημεὶ ἐκ τῆς πόλεως τῶν μὲν κατὰ τὸ ἐρη-
ριμμένον τεῖχος, ᾗ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπετέτακτο, τῶν δὲ κατὰ τὸ
Τρίπυλον, ᾗ οὐδὲ πάνυ τι προσδεχομένοις τοῖς Μακεδόσιν ἦν. καὶ 2
οἱ μὲν δᾷδάς τε ταῖς μηχαναῖς ἐνέβαλλον καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τὸ ἐξάψαι
τε φλόγα καὶ ἐπὶ μέγα προκαλέσασθαι· τῶν δὲ ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον αὐ-
τῶν τε ἐμβαλλόντων ἐς αὐτοὺς ἐῤῥωμένως καὶ ταῖς μηχαναῖς ἀπὸ τῶν
πύργων λίθων τε μεγάλων ἀφιεμένων καὶ βελῶν ἐξακοντιζομένων οὐ
χαλεπῶς ἀπεστράφησάν τε καὶ ἔφυγον ἐς τὴν πόλιν. καὶ φόνος ταύτῃ 3
οὐκ ὀλίγος ἐγένετο, ὅσῳ πλείονές τε καὶ ξὺν μείζονι τῇ τόλμῃ ἐξέδρα-
μον. οἱ μὲν γὰρ εἰς χεῖρας ἐλθόντες τοῖς Μακεδόσιν ἀπέθανον, οἱ
δὲ ἀμφὶ τῷ τείχει τῷ καταπεπτωκότι, στενωτέρας τε ἢ κατὰ τὸ πλῆ-
θος αὐτῶν τῆς παρόδου οὔσης καὶ τῶν κατερηριμμένων τοῦ τείχους
χαλεπὴν τὴν ὑπέρβασιν αὐτοῖς παρεχόντων.
Τοῖς δὲ κατὰ τὸ Τρίπυλον ἐκδραμοῦσιν ἀπήντα Πτολεμαῖος ὁ 4

μηνοειδές eine halbmondförmige Mauer führte man von Innen oft auf, um eine erwartete Bresche zu ergänzen. **§ 5.** *ἐπὶ τῷ.* Spr. 50, 5, 3. — *γέῤῥα* Schirmwände von Weidengeflecht, die, auf Rädern herangerückt, die Belagerer deckten. Veget. 4, 15. (Dö.) **§ 6.** *ἐπεκράτουν, ἐπλεονέκτουν.* zu § 2. — *ἐρηριμμένου* poetische Form. Kr. dialektische Forml. § 39 unter *ἐρείπω.* — *αὐτοί* allein, nachdem die nahe Mauer eingestürzt war. gr. Spr. 51, 6, 7. Pflugk will *αὐτοῖς.*

22. Capitel.

§ 1. *τῷ πλινθίνῳ τῷ.* gr. Spr. 50, 9, 1. — *αὐτοῦ* für *αὐτῷ* Kr. aus Facius. vgl. 4, 21, 4. 29, 7. — *Τρίπυλον*, Name eines Thores, wie Athen ein *Δίπυλον* hatte. § 6: *περὶ ταῖς πύλαις αὐταῖς.* (Schm.) — *οὐδὲ πάνυ, καὶ πάνυ οὐ* ganz und gar nicht. vgl. 2, 10, 1. So *οὐδὲ παντάπασιν* Xen. An. 2, 5, 18. vgl. Spr. 67, 1, 3 und 69, 28, 8. Ueber *τι* gr. Spr. 51, 16, 5. — *προσδεχομένοις ἦν* es war erwartet, eine in Verbindung mit diesem Particip seltene Redeweise. zu Thuk. 6, 46, 2. **§ 2.** *οἱ μέν, οἱ κατὰ τὸ ἐρηριμμένον τεῖχος ἐκδραμόντες.* Dem *μέν* entspricht *τοῖς δέ* § 4. (Si.) — *ὅσα ἐς.* zu 1, 5, 9. — *ἐπὶ μέγα.* 7, 21, 3: *αὔξουσιν αὐτῷ τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα.* vgl. zu 1, 21, 1. **§ 3.** *ὅσῳ*, als ob *τοσούτῳ πλείων* vorherginge. (Si.) — *τῇ.* Spr. 50, 8, 1. — *ἀμφί* mit dem Dativ, der attischen Prosa fremd, haben spätere Prosaiker hin und wieder. vgl. 2, 3, 8. 3, 14, 6. — *στενωτέρας* für *στενοτέρας* Ellendt. — *ἢ κατά.* Spr. 49, 2, 3.

σωματοφύλαξ ὁ βασιλικός, τήν τε Ἀδδαίου καὶ Τιμάνδρου ἅμα οἳ τάξιν ἄγων καὶ ἔστιν οὓς τῶν ψιλῶν· καὶ οὗτοι οὐδὲ αὐτοὶ χαλεπῶς
5 ἐτρέψαντο τοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ξυνέβη δὲ καὶ τούτοις ἐν τῇ ἀποχωρήσει κατὰ στενὴν γέφυραν τὴν ἐπὶ τῆς τάφρου πεποιημένην φεύγουσι τήν τε γέφυραν αὐτὴν ὑπὸ πλήθους ξυντρῖψαι καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἐς τὴν τάφρον ἐμπεσόντας τοὺς μὲν ὑπὸ σφῶν καταπατηθέντας διαφθα-
6 ρῆναι, τοὺς δὲ καὶ ἄνωθεν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων βαλλομένους. ὁ πλεῖστος δὲ φόνος περὶ ταῖς πύλαις αὐταῖς ξυνέβη, ὅτι ἡ ξύγκλεισις τῶν πυλῶν φοβερά τε καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ γενομένη, δεισάντων μὴ συνεισπέσοιεν τοῖς φεύγουσιν ἐχόμενοι αὐτῶν οἱ Μακεδόνες, πολλοὺς καὶ τῶν φιλίων τῆς εἰσόδου ἀπέκλεισεν, οὓς πρὸς αὐτοῖς τοῖς τείχε-
7 σιν οἱ Μακεδόνες διέφθειραν. καὶ παρ' ὀλίγον ἧκεν ἁλῶναι ἡ πόλις, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀνεκαλέσατο τὸ στράτευμα, ἔτι διασῶσαι ἐθέλων τὴν Ἁλικαρνασσόν, εἴ τι φίλιον ἐνδοθείη ἐκ τῶν Ἁλικαρνασσέων. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν ἐκ τῆς πόλεως ἐς χιλίους, τῶν δὲ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἀμφὶ τοὺς τεσσαράκοντα, καὶ ἐν τούτοις Πτολεμαῖός τε ὁ σωματοφύλαξ καὶ Κλέαρχος ὁ τοξάρχης καὶ Ἀδδαῖος, χιλιάρχης οὗτος, καὶ ἄλλοι τῶν οὐκ ἠμελημένων Μακεδόνων.

23. Ἔνθα δὴ ξυνελθόντες οἱ ἡγεμόνες τῶν Περσῶν, Ὀροντοβάτης τε καὶ Μέμνων, καὶ ἐκ τῶν παρόντων γνόντες σφᾶς τε οὐ δυναμένους ἐπὶ πολὺ ἀντέχειν τῇ πολιορκίᾳ καὶ τοῦ τείχους τὸ μέν τι καταπεπτωκὸς ἤδη ὁρῶντες, τὸ δὲ [καὶ] κατασεσεισμένον, πολλοὺς δὲ τῶν στρατιωτῶν
2 ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς τοὺς μὲν διεφθαρμένους, τοὺς δὲ [καὶ] ὑπὸ τοῦ τετρῶσθαι ἀπομάχους ὄντας, ταῦτα ἐν νῷ λαβόντες ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν τῆς νυκτὸς τόν τε ξύλινον πύργον ὃν αὐτοὶ ἀντῳκοδόμησαν ταῖς μηχαναῖς τῶν πολεμίων ἐμπιπρᾶσι καὶ τὰς στοὰς ἐν αἷς τὰ βέλη αὐ-
3 τοῖς ἀπέκειτο. ἐνέβαλον δὲ καὶ ταῖς οἰκίαις πῦρ ταῖς πλησίον τοῦ τείχους· τῶν δὲ καὶ προσήψατο ἡ φλὸξ ἀπό τε τῶν στοῶν καὶ τοῦ πύργου πολλὴ ἐπενεχθεῖσα καί τι καὶ τοῦ ἀνέμου ταύτῃ ἐπιφέροντος· αὐτῶν δὲ οἱ μὲν ἐς τὴν Ἀρκόννησον ἀπεχώρησαν, οἱ δὲ ἐς τὴν Σαλ-

§ 4. τήν τε Ἀ. καὶ Τ. zu 1, 6, 9. — οἵ. zu 1, 6, 9. — οὐδὲ αὐτοί gleichfalls nicht, wie Alexander mit den Seinigen. vgl. zu 1, 21, 4. § 5. καὶ τούτοις. zu 1, 15, 6. § 6. περὶ ταῖς. Spr. 68, 28. vgl. 1, 27, 1. § 7. εἰ μή. Vollständig: καὶ ἑάλω ἄν, εἰ μή. Thuk. 3, 74, 2: ἡ πόλις ἐκινδύνευσε διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος. — ἀνακαλεῖσθαι ist der feste Ausdruck von dem Zeichen zum Rückzuge. — χιλιάρχης οὗτος, καί für χιλιάρχης, οὗτοι καί Pflugk. vgl. 1, 16, 3. 3, 8, 3. — οὐκ ἠμελημένων bedeutender. vgl. 2, 10, 7.

23. Capitel.

§ 1. ἐκ τῶν παρόντων. Spr. 68, 13, 6. — ἐπὶ πολύ. zu 1, 9, 2. — ἀντέχειν τῇ. zu 1, 9, 2. — τὸ μέν τι ein Theil, unbestimmt welcher. So findet sich τὶς oft bei dem unbestimmten ὁ μέν und ὁ δέ, οἱ μέν und οἱ δέ. gr. Spr. 50, 1, 9. — πολλοὺς — τοὺς μέν. Spr. 50, 1, 4. § 2. ταῦτα —. zu 1, 3, 6. — ἐν νῷ λαμβάνειν, dem häufigen ἐν νῷ ἔχειν entsprechend ist selten. Plut. reip. ger. praecc. 13: ἐν νῷ λαβὼν τὰ ὀφλήματα κουφίσαι. — φυλακάς Nachtwachen als Zeitabtheilungen zählten die Griechen drei, vier die Römer, denen Arr. folgt. vgl. 5, 24, 2. — στοάς lange, hallenartige Gebäude hatte man als Zeughäuser. — ἀπέκειτο aufbewahrt wurden, der eig. Ausdruck. Xen. An. 2, 3, 15. § 3. τῶν δέ andre (Häuser) aber. — προσήψατο erfasste (von selbst). — ἐπενεχθεῖσα καὶ ἐπιφέροντος zu 1, 12, 9. — ἐπιφέρειν das eig. Wort. vgl. 2, 19, 3; daher ἄνεμος ἐπίφορος. z. B. Thuk. 2, 77, 4. — Ἀρκόννησον für ἄκραν τὴν ἐν τῇ νήσῳ Gr. vgl. Strabo 14, 2 S. 656: πρό-

μακίδα ἄκραν οὕτω καλουμένην. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ὡς ἀπηγγέλθη ταῦτα 4
πρός τινων αὐτομολησάντων ἐκ τοῦ ἔργου καὶ τὸ πῦρ πολὺ καθεώρα
αὐτός, καίτοι ἀμφί που μέσας νύκτας ἦν τὸ γιγνόμενον, ὁ δὲ καὶ ὥς
ἐξαγαγὼν τοὺς Μακεδόνας τοὺς μὲν ἔτι ἐμπιπράντας τὴν πόλιν ἔκτει-
νεν· ὅσοι δὲ ἐν ταῖς οἰκίαις καταλαμβάνοιντο τῶν Ἁλικαρνασσέων,
τούτους δὲ σώζειν παρήγγειλεν.
Ἤδη τε ἕως ὑπέφαινε καὶ κατιδὼν τὰς ἄκρας ἃς οἵ τε Πέρσαι 5
καὶ οἱ μισθοφόροι κατειλήφεσαν, ταύτας μὲν ἀπέγνω πολιορκεῖν, τρι-
βήν τε ἐπινοῶν οὐκ ὀλίγην ἔσεσθαί οἱ ἀμφ' αὐτὰς τῇ φύσει τῶν χω-
ρίων καὶ οὐ παρὰ μέγα εἶναι ἐξελόντι οἱ τὴν πόλιν ἤδη πᾶσαν. θά-
ψας δὲ τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῇ νυκτὶ τὰς μὲν μηχανὰς ἐς Τράλλεις
ἀπαγαγεῖν ἐκέλευσε τοὺς ἐπ' αὐταῖς τεταγμένους· αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν 6
εἰς ἔδαφος κατασκάψας αὐτῆς τε ταύτης καὶ τῆς ἄλλης Καρίας φυλα-
κὴν ἐγκαταλιπὼν ξένους μὲν πεζοὺς τρισχιλίους, ἱππέας δὲ ἐς διακο-
σίους καὶ Πτολεμαῖον ἡγεμόνα αὐτῶν ἐπὶ Φρυγίας ἐστέλλετο. τῆς δὲ 7
Καρίας ξυμπάσης σατραπεύειν ἔταξεν Ἄδαν, θυγατέρα μὲν Ἑκατό-
μνου, γυναῖκα δὲ Ἰδριέως, ὃς καὶ ἀδελφὸς αὐτῇ ὢν κατὰ νόμον τῶν
Καρῶν ξυνῴκει. καὶ ὁ μὲν Ἰδριεὺς τελευτῶν ταύτῃ ἐπέτρεψε τὰ πρά-
γματα, νενομισμένον ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἔτι ἀπὸ Σεμιράμεως καὶ γυναῖκας
ἄρχειν ἀνδρῶν. Πιξώδαρος δὲ τὴν μὲν ἐκβάλλει τῆς ἀρχῆς, αὐτὸς δὲ
κατεῖχε τὰ πράγματα. τελευτήσαντος δὲ Πιξωδάρου Ὀροντοβάτης τὴν 8
Καρῶν ἀρχὴν ἐκ βασιλέως πεμφθεὶς εἶχε, γαμβρὸς ὢν Πιξωδάρου.
Ἄδα δὲ Ἄλινδα μόνον κατεῖχε, χωρίον τῆς Καρίας ἐν τοῖς ὀχυρώτα-
τον, καὶ ἐσβαλόντι Ἀλεξάνδρῳ ἐς Καρίαν ἀπήντα, τά τε Ἄλινδα ἐν-
διδοῦσα καὶ παῖδά οἱ τιθεμένη Ἀλέξανδρον. καὶ Ἀλέξανδρος τά τε
Ἄλινδα αὐτῇ ἐπέτρεψε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ παιδὸς οὐκ ἀπηξίωσε, καὶ
ἐπειδὴ Ἁλικαρνασσόν τε ἐξεῖλε καὶ τῆς ἄλλης Καρίας ἐπεκράτησεν,
αὐτῇ ἄρχειν ἁπάσης ἔδωκε.

κεῖται δ' αὐτῆς (Ἁλικαρνασσοῦ) ἡ Ἀρκόννησος. — **καλούμενος**, λεγόμενος, ὀνομαζόμενος so genannt gebrauchen die Attiker ohne οὕτω, das Spätere zuweilen hinzufügen. (Schäfer.) vgl. 7, 23, 3. § **4.** **πολύ** ohne ὄν. Spr. 56, 7, 3. — **καίτοι ἦν.** Attisch wäre καίπερ ὄντος. zu 1, 5, 7. Es gehört zum Folgenden: er führte, obgleich u. s. w. — **ὁ δέ** so im Nachsatze gebraucht ist herodoteisch. zu Thuk. 2, 65, 3. — **τούτους δέ.** zu 1, 1, 8. § **5.** **ἕως** für ἠώς Kr. Sonst findet sich in diesem Werke stets ἕως. (Ellendt.) — **ὑπέφαινε.** Spr. 52, 2, 9. — **καὶ κ.** übersetzen wir durch als. zu ἤδη 1, 28, 5 und Xen. An. 1, 8, 1. — **ταύτας** nimmt den Begriff nach dem Zwischensatze wieder auf: ein gewöhnlicher Sprachgebrauch. vgl. 2, 1, 3. 2, 2. gr. Spr. 51, 5, 1. — **παρὰ μέγα.** zu 1, 18, 6. — **εἶναι.** Als Subject denke man: es, die Nichteroberung der Burgen. § **6.** **ἐπ' αὐταῖς.** Spr. 69, 37, 4. — **ἱππέας,** für ἱππεῖς Kr. — **Φρυγίας.** Λυκίας Schm. § **7.** **Ἑκατόμνου,** dessen älteste Kinder Mausolos und Artemisia das Reich ihren Geschwistern Idrieus und Ada hinterliessen. — **ξυνῴκει** früher vermählt lebte, gelebt hatte. Spr. 53, 2, 3. — **πράγματα** Regierung, wie oft. — **νενομισμένον** da es herkömmlich war. Aehnlich τεταγμένον 1, 24, 5, προστεταγμένον 4, 2, 4. 7, 3, 6, παρηγγελμένον 4, 19, 3. (Gr.) Spr. 56, 8, 2. (gr. Spr. 56, 9, 5.) — **ἔτι.** zu 1, 11, 1. — **γυναῖκας.** Von Weibern beherrscht zu werden schien freien Männern nicht bloss unfrei, sondern noch knechtischer als knechtisch. Tac. Ger. 45. (Ra.) — **Πιξώδαρος** war der dritte Bruder der Ada. § **8.** **ἐν τοῖς** beim Superlativ: vor allen, bei Weitem. gr. Spr. 49, 10, 6. — **τιθεμένη** annehmend, erklärend. Plut. Alex. 22: Ἄδαν ἐποιήσατο μητέρα. — **αὐτῇ** ist der Stellung wegen zu betonen: ipsi, im Gegensatze zu Pixodaros. vgl. 1, 25, 2 u. 3.

24. Τῶν Μακεδόνων δὲ ἔστιν οἳ συνεστρατευμένοι Ἀλεξάνδρῳ ἦσαν
νεωστὶ πρὸ τῆς στρατιᾶς γεγαμηκότες· καὶ τούτων ἔγνω οὐκ ἀμελη-
τέα εἶναί οἱ [ὁ] Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκπέμπει γὰρ αὐτοὺς ἐκ Καρίας
διαχειμάσοντας ἐν Μακεδονίᾳ ἅμα ταῖς γυναιξίν, ἐπιτάξας αὐτοῖς
Πτολεμαῖόν τε τὸν Σελεύκου, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν,
καὶ τῶν στρατηγῶν Κοῖνόν τε τὸν Πολεμοκράτους καὶ Μελέαγρον τὸν
2 Νεοπτολέμου, ὅτι καὶ αὐτοὶ τῶν νεογάμων ἦσαν, προστάξας, ἐπειδὰν
αὐτοί τε ἐπανίωσι καὶ τοὺς μετὰ σφῶν ἐκπεμφθέντας ἐπαναγάγωσι,
καταλέξαι ἱππέας τε καὶ πεζοὺς ἐκ τῆς χώρας ὅσους πλείστους. καὶ
τῷ ἔργῳ τῷδε, εἴπερ τινὶ ἄλλῳ, εὐδοκίμησε παρὰ Μακεδόσιν Ἀλέ-
ξανδρος. ἔπεμψε δὲ καὶ Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐπὶ ξυλλογῇ
στρατιωτῶν εἰς Πελοπόννησον.
3 Παρμενίωνα δὲ πέμπει ἐπὶ Σάρδεων, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ἑταί-
ρων ἱππαρχίαν καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμά-
χους καὶ τὰς ἁμάξας ἄγειν· καὶ κελεύει προϊέναι ἀπὸ Σάρδεων ἐπὶ
Φρυγίαν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ Λυκίας τε καὶ Παμφυλίας ᾔει, ὡς τῆς παρα-
4 λίου κρατήσας ἀχρεῖον καταστῆσαι τοῖς πολεμίοις τὸ ναυτικόν. καὶ
πρῶτον μὲν ἐν παρόδῳ Ὕπαρνα, χωρίον ὀχυρόν, φυλακὴν ἔχον ξέ-
νους μισθοφόρους, ἐξ ἐφόδου ἔλαβεν· οἱ δ' ἐκ τῆς ἄκρας ξένοι ὑπό-
σπονδοι ἐξῆλθον. ἔπειτα εἰσβαλὼν ἐς Λυκίαν Τελμισσέας μὲν ὁμο-
λογίᾳ προσηγάγετο· περάσας δὲ τὸν Ξάνθον ποταμὸν Πίναρα καὶ
Ξάνθον τὴν πόλιν καὶ Πάταρα ἐνδοθέντα ἔλαβεν καὶ ἄλλα ἐλάττω
πολίσματα ἐς τριάκοντα.
5 Ταῦτα καταπράξας ἐν ἀκμῇ ἤδη τοῦ χειμῶνος ἐς τὴν Μιλυάδα
καλουμένην χώραν ἐσβάλλει, ἥ ἐστι μὲν τῆς μεγάλης Φρυγίας, ξυν-
ετέλει δὲ ἐς τὴν Λυκίαν τότε, οὕτως ἐκ βασιλέως μεγάλου τεταγμένον.
καὶ ἐνταῦθα Φασηλιτῶν πρέσβεις ἧκον περὶ φιλίας τε καὶ χρυσῷ στε-
φάνῳ στεφανῶσαι Ἀλέξανδρον· καὶ ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἐπικηρυκευόμενοι
6 ἐπρέσβευον Λυκίων τῶν κάτω οἱ πολλοί. Ἀλέξανδρος δὲ Φασηλίτας
τε καὶ Λυκίους παραδοῦναι τὰς πόλεις τοῖς ἐπὶ τούτῳ στελλομένοις
ἐκέλευσε· καὶ παρεδόθησαν ξύμπασαι. αὐτὸς δὲ ὀλίγον ὕστερον ἐς
τὴν Φασηλίδα παραγενόμενος συνεξαιρεῖ αὐτοῖς φρούριον ὀχυρόν,

24. Capitel.

§ 1. *ἔστιν οἵ.* zu 1, 7, 11. — *ἦσαν* gehört zu *συνεστρατευμένοι.* (Si.) Spr. 56, 3, 1. — *στρατιᾶς.* zu 1, 1, 2. — *ἀμελητέα.* zu 1, 1, 8. — *ἀλλὰ — γάρ.* zu 1, 8, 5. **§ 2.** *ἐπανίωσι. ἐπανήκωσι* Kr.: wenn sie nach Makedonien zurückgekehrt seien. Denn die Werbungen sollten dort oder von dort aus gemacht werden. vgl. 1, 29, 4. Ueber die aoristische Bedeutung des Conjunctivs von *ἥκειν* zu Xen. An. 1, 4, 13. — *ὅσους πλείστους* möglichst viele. vgl. 2, 13, 4 u. gr. Spr. 49, 10, 4. — *ἐκ τῆς χώρας,* aus Makedonien. — *εἴπερ.* zu 1, 17, 12. — *Κλέανδρον.* vgl. 2, 20, 5. **§ 4.** *ὁμολογία* Capitulation, das eig. Wort. zu Thuk. 1, 29, 3. — *προςάγεσθαι, οἰκειοῦσθαι.* Schol. Thuk. 5, 82, 4. vgl. unten 1, 28, 8. 3, 2, 6. — *περάσας.* Dass Pinara jenseits des Xanthos gesetzt wird ist ein entschiedener Irrthum. (Kiepert.) — *τὴν πόλιν.* zu 1, 12, 8. **§ 5.** *ἀκμῇ* zu 4, 7, 1. — *ἡ Μιλυὰς γῆ* erstreckte sich jetzt weiter gegen Süden als später. — *ἔστι τῆς* gehört zu. vgl. 1, 29, 5. 2, 6, 1. Spr. 47, 4. — *ξυνετέλει ἐς* stand in staatlicher Verbindung mit. zu Thuk. 2, 15, 2. — *περὶ φιλίας τε καὶ στεφανῶσαι.* zu 1, 3, 6. Auch bei den Begriffen des Gehens findet sich zuweilen der Infinitiv. zu Thuk. 1, 128, 2. vgl. unten 6, 19, 5: *ἀνέπλει ἀπιδεῖν.* — *τῶν κάτω* der die Küsten bewohnenden. **§ 6.** *ἐπὶ τούτοις*

ἐπιτετειχισμένον τῇ χώρᾳ πρὸς Πισιδῶν, ὅθεν ὁρμώμενοι οἱ βάρβαροι πολλὰ ἔβλαπτον τῶν Φασηλιτῶν τοὺς τὴν γῆν ἐργαζομένους.
Ἔτι δὲ αὐτῷ περὶ τὴν Φασηλίδα ὄντι ἐξαγγέλλεται Ἀλέξανδρον 25.
τὸν Ἀερόπου ἐπιβουλεύειν, τά τε ἄλλα τῶν ἑταίρων ὄντα καὶ ἐν τῷ
τότε Θεσσαλῶν τῆς ἵππου ἄρχοντα. ἦν μὲν δὴ ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος
ἀδελφὸς Ἡρομένους τε καὶ Ἀῤῥαβαίου τῶν ξυνεπιλαβόντων τῆς σφα-
γῆς τῆς Φιλίππου· καὶ τότε αἰτίαν σχόντα αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἀφῆ- 2
κεν, ὅτι ἐν πρώτοις τε ἀφίκετο τῶν φίλων παρ' αὐτὸν ἐπειδὴ Φίλιπ-
πος ἐτελεύτησε, καὶ τὸν θώρακα ἐνδὺς συνηκολούθησεν αὐτῷ εἰς
τὰ βασίλεια· ὕστερον δὲ καὶ ἐν τιμῇ ἀμφ' αὐτὸν εἶχε, στρατηγόν τε
ἐπὶ Θρᾴκης στείλας καὶ ἐπειδὴ Κάλας ὁ τῶν Θετταλῶν ἵππαρχος ἐπὶ
σατραπείᾳ ἐξεπέμφθη, αὐτὸν ἀπέδειξεν ἄρχειν τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου.
τὰ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐξηγγέλθη ὧδε.
Δαρεῖος, ἐπειδὴ Ἀμύντας αὐτομολήσας παρ' αὐτὸν λόγους τέ τι- 3
νας καὶ γράμματα παρὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τούτου ἐκόμισε, καταπέμ-
πει ἐπὶ θάλασσαν Σισίνην, ἄνδρα Πέρσην, τῶν ἀμφ' αὐτὸν πιστῶν,
πρόφασιν μὲν παρὰ Ἀτιζύην τὸν Φρυγίας σατράπην, τῇ δὲ ἀληθείᾳ
τῷ Ἀλεξάνδρῳ τούτῳ συνεσόμενον καὶ πίστεις δώσοντα, εἰ ἀποκτεί-
νειε βασιλέα Ἀλέξανδρον, αὐτὸν βασιλέα καταστήσειν [τῆς] Μακεδο-
νίας καὶ χρυσίου τάλαντα πρὸς τῇ βασιλείᾳ ἐπιδώσειν χίλια. ὁ δὲ 4
Σισίνης ἁλοὺς πρὸς Παρμενίωνος λέγει πρὸς Παρμενίωνα ὧν ἕνεκα
ἀπεστάλη· καὶ τοῦτον αὐτίκα ἐν φυλακῇ πέμπει Παρμενίων παρ' Ἀλέ-
ξανδρον, καὶ πυνθάνεται ταῦτα παρ' αὐτοῦ Ἀλέξανδρος. συναγαγὼν
δὲ τοὺς φίλους βουλὴν προυτίθει ὅ τι χρὴ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου γνῶναι.
καὶ ἐδόκει τοῖς ἑταίροις μήτε πάλαι εὖ βεβουλεῦσθαι τὸ κράτιστον 5
τοῦ ἱππικοῦ ἀνδρὶ οὐ πιστῷ ἐπιτρέψας, νῦν τε χρῆναι αὐτὸν κατὰ
τάχος ἐκποδὼν ποιεῖσθαι, πρὶν καὶ ἐπιτηδειότερον γενόμενον τοῖς
Θετταλοῖς ξὺν αὐτοῖς τι νεωτερίσαι. καί τι καὶ θεῖον ἐφόβει αὐτούς. 6
ἔτι γὰρ πολιορκοῦντος αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου Ἁλικαρνασσὸν ἀναπαύεσθαι
μὲν ἐν μεσημβρίᾳ, χελιδόνα δὲ περιπέτεσθαι ὑπὲρ [τῆς] κεφαλῆς τρίζου-
σαν μεγάλα καὶ τῆς εὐνῆς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐπικαθίζειν, θορυβωδέστερον
ἢ κατὰ τὸ εἰωθὸς ᾄδουσαν. τὸν δὲ ὑπὸ καμάτου ἐγερθῆναι μὲν ἀ- 7

dazu, ihre Unterwerfung anzunehmen. — ἐπιτετειχισμένον τῇ χώρᾳ gegen das Land aufgeführt und befestigt, um es von dort aus zu befehden. — πολλά. zu 1, 7, 10.

25. Capitel.

§ 1. τά τε ἄλλα — ὄντα der nicht nur im übrigen (als) einer der Hetären (ausgezeichnet) war. — τῶν ἑταίρων. Spr. 47, 7, 1. — τῶν ξυνεπιλαβόντων die Theil genommen hatten ist Apposition zu Ἡρομένους τε καὶ Ἀῤῥαβαίου. § 2. ἐνδύς für συνενδύς Ellendt. — ἐπὶ Θρᾴκης. vgl. 4, 7, 2. — ἐπὶ σατραπείᾳ Phrygiens 1, 17, 1. — ἀπέδειξεν ἄρχειν auch 2, 12, 2, wohl unattisch für ἄρχοντα, obschon αἱροῦμαι ἄρχειν üblich ist. — τὰ τῆς ἐπιβουλῆς. Spr. 47, 3, 4. § 3. τῶν πιστῶν. zu 1, 15, 6. — πρόφασιν, λόγῳ, vorgeblich. vgl. 4, 1, 2. 7, 19, 6. So öfter Thukydides. vgl. zu 5, 53, 1. — πίστεις Bürgschaften, nach persischer Sitte die im Namen des Königs gegebene Rechte. Xen. An. 2, 4, 1. — καταστήσειν hängt von πίστεις δώσοντα ab. Spr. 50, 5, 6. § 6. θεῖον eine von den Göttern gesandte Vorbedeutung. zu Xen. An. 1, 4, 18. — αὐτοῦ steht wohl mit Bezug darauf dass dem Alexander selbst die Sache begegnete, so dass die Tilgung des Ἀλεξάνδρου nicht nöthig scheint. — ἀναπαύεσθαι hängt von einem vorschwebenden λέγεται ab. vgl. § 8. — μεγάλα. Spr. 46, 3, 2. — τῆς εὐ-

δυνάτως ἔχειν ἐκ τοῦ ὕπνου, ἐνοχλούμενον δὲ πρὸς τῆς φωνῆς τῇ χειρὶ οὐ βαρέως ἀποσοβῆσαι τὴν χελιδόνα· τὴν δὲ τοσούτου ἄρα δεῆσαι ἀποφυγεῖν πληγεῖσαν ὥστε ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου καθημένην μὴ πρόσθεν ἀνεῖναι πρὶν παντελῶς ἐξεγερθῆναι Ἀλέ-
8 *ξανδρον. καὶ Ἀλέξανδρος οὐ φαῦλον ποιησάμενος τὸ τῆς χελιδόνος ἀνεκοίνωσεν Ἀριστάνδρῳ τῷ Τελμισσεῖ, μάντει· Ἀρίστανδρον δὲ ἐπιβουλὴν μὲν ἔκ του τῶν φίλων σημαίνεσθαι αὐτῷ εἰπεῖν· σημαίνεσθαι δὲ καὶ ὅτι καταφανὴς ἔσται. τὴν γὰρ χελιδόνα σύντροφόν τε εἶναι ὄρνιθα καὶ εὔνουν ἀνθρώποις καὶ λάλον μᾶλλον ἢ ἄλλην ὄρνιθα.*

9 *Ταῦτά τε οὖν καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ Πέρσου ξυνθεὶς πέμπει ὡς Παρμενίωνα Ἀμφοτερὸν τὸν Ἀλεξάνδρου μὲν παῖδα, ἀδελφὸν δὲ Κρατέρου. καὶ ξυμπέμπει αὐτῷ τῶν Περγαίων τινὰς τὴν ὁδὸν ἡγησομένους. καὶ ὁ Ἀμφοτερὸς στολὴν ἐνδὺς ἐπιχώριον, ὡς μὴ γνώριμος*
10 *εἶναι κατὰ τὴν ὁδόν, λανθάνει ἀφικόμενος παρὰ Παρμενίωνα· καὶ γράμματα μὲν οὐ κομίζει παρ᾽ Ἀλεξάνδρου· οὐ γὰρ ἔδοξε γράφειν ὑπὲρ οὐδενὸς τοιούτου ἐς τὸ ἐμφανές· τὰ δὲ ἀπὸ γλώσσης οἱ ἐντεταλμένα ἐξήγγειλε. καὶ οὕτω ξυλλαμβάνεται ὁ Ἀλέξανδρος οὗτος καὶ ἐν φυλακῇ ἦν.*

26. *Ἀλέξανδρος δὲ ἄρας ἐκ Φασηλίδος μέρος μέν τι τῆς στρατιᾶς διὰ τῶν ὀρῶν πέμπει ἐπὶ Πέργης, ᾗ ὡδοπεποιήκεσαν αὐτῷ οἱ Θρᾷκες χαλεπὴν ἄλλως καὶ μακρὰν οὖσαν τὴν πάροδον· αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ἦγε τοὺς ἀμφ᾽ αὐτόν. ἔστι δὲ ταύτῃ ἡ ὁδὸς οὐκ ἄλλως ὅτι μὴ τῶν ἀπ᾽ ἄρκτου ἀνέμων πνεόντων· εἰ δὲ*
2 *νότοι κατέχοιεν, ἀπόρως ἔχει διὰ τοῦ αἰγιαλοῦ ὁδοιπορεῖν. τῷ δὲ ἐκ νότων σκληρῶν βορέαι ἐπιπνεύσαντες, οὐκ ἄνευ τοῦ θείου, ὡς αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἐξηγοῦντο, εὐμαρῆ καὶ ταχεῖαν τὴν πάροδον παρέσχον. ἐκ Πέργης δὲ ὡς προήει, ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Ἀσπενδίων αὐτοκράτορες, τὴν μὲν πόλιν ἐνδιδόν-*
3 *τες, φρουρὰν δὲ μὴ εἰσάγειν δεόμενοι. καὶ περὶ μὲν τῆς φρουρᾶς πράξαντες ἀπῆλθον ὅσα ἠξίουν· πεντήκοντα δὲ τάλαντα κελεύει τῇ στρατιᾷ δοῦναι αὐτοῖς ἐς μισθὸν καὶ τοὺς ἵππους οὓς δασμὸν βασιλεῖ ἔτρεφον. οἱ δὲ ὑπέρ τε τοῦ ἀργυρίου καὶ τοὺς ἵππους παραδώσειν ξυνθέμενοι ἀπῆλθον.*

νῆς. Spr. 47, 28, 3. **§ 7.** *τοῦ Ἀ. τῆς Ἀ.* Kr. **§ 8.** *φαῦλον* unbedeutend. **§ 9.** *τὰ ἀπὸ τοῦ* die Aussagen des. **§ 10.** *ἔδοξε* es schien räthlich. (Ra.) Spr. 55, 3, 7. — *γράφειν ἐς τὸ ἐμφανές* einem verrätherischen Briefe anzuvertrauen. (Dö.) — *ἀπὸ γλώσσης* mündlich, feste Formel.

26. Capitel.

§ 1. *ὡδοπεποιήκεσαν.* Ueber das doppelte Augment gr. Spr. 28, 15, 3. — *ὅτι μή.* zu 1, 1, 4. — *κατέχοιεν.* Spr. 52, 2, 3. Ind. 21, 1: *τὰ ἐτήσια πνεύματα τοῦ θέρεος τὴν ὥρην πᾶσαν κατέχει ἐκ τοῦ πελάγεος ἐπιπνέοντα ἐπὶ τὴν γῆν.* **§ 2.** *ἐκ* nach. Spr. 68, 13, 3. — *ἐπιπνεῖν* herwehen vgl. zu § 1. — *οὐκ ἄνευ τοῦ θείου, θείᾳ τινὶ τύχῃ* Plut. Alex. 17. vgl. 7, 30, 2. — *ἐνδιδόντες.* zu 1, 17, 3. **§ 3.** *κελεύειν* mit dem Dativ nur noch 7, 12, 4. Doch ist es bedenklich zu ändern, da sich bei Spätern diese Construction auch sonst findet. gr. Spr. 48, 7, 10. — *ἐς μισθόν* zum Behuf der Besoldung. vgl. zu Xen. An. 1, 2, 27. Ohne *ἐς* hiesse es: als Sold, wie *δασμόν* als Tribut. — *ἵππους* finden wir auch sonst als Tribut erwähnt, wie Xen. An. 4, 5, 24. — *ὑπέρ τε.* Man construire: *ὑπέρ τε τοῦ ἀργυρίου ξυνθέμενοι καὶ ἵππους παραδώσειν ξυνθέμενοι.*

Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ Σίδης ᾔει. εἰσὶ δὲ οἱ Σιδῆται Κυμαῖοι ἐκ 4
Κύμης τῆς Αἰολίδος· καὶ οὗτοι λέγουσιν ὑπὲρ σφῶν τόνδε τὸν λόγον,
ὅτι ὡς κατῆράν τε ἐς τὴν γῆν ἐκείνην οἱ πρῶτοι ἐκ Κύμης σταλέν-
τες καὶ ἐπὶ οἰκισμῷ ἐξέβησαν, αὐτίκα τὴν μὲν Ἑλλάδα γλῶσσαν ἐξε-
λάθοντο, εὐθὺς δὲ βάρβαρον φωνὴν ἵεσαν, καὶ οὐδὲ τῶν προσχώρων
βαρβάρων, ἀλλὰ ἰδίαν σφῶν οὔπω πρόσθεν οὖσαν τὴν φωνήν· καὶ
ἐκ τότε οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους προσχώρους Σιδῆται ἐβαρβάριζον. κα- 5
ταλιπὼν δὲ φρουρὰν ἐν [τῇ] Σίδῃ προήει ἐπὶ Σύλλιον, χωρίον ὀχυρὸν
καὶ φρουρὰν ἔχον ξένων μισθοφόρων καὶ αὐτῶν [τῶν] ἐπιχωρίων
βαρβάρων. ἀλλ᾽ οὔτε τὸ Σύλλιον ἐξ ἐφόδου αὐτοσχεδίου ἠδυνήθη
λαβεῖν, ἐπεί τε ἠγγέλθη αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν τοὺς Ἀσπενδίους ὅτι
οὐδὲν τῶν ξυγκειμένων πρᾶξαι ἐθέλοιεν, οὔτε τοὺς ἵππους παραδοῦ-
ναι τοῖς πεμφθεῖσιν οὔτε ἀπαριθμῆσαι τὰ χρήματα, καὶ τὰ ἐκ τῆς
χώρας ὅτι ἀνασκευασάμενοι ἐς τὴν πόλιν τάς τε πύλας ἀποκεκλείκασι
τοῖς παρ᾽ Ἀλεξάνδρου καὶ τὰ τείχη ὅπῃ πεπονηκότα ἦν ἐπισκευάζουσι,
ταῦτα πυθόμενος ἐπὶ Ἀσπένδου ἀνεζεύγνυεν.

Ὤικισται δὲ τῆς Ἀσπένδου τὰ μὲν πολλὰ ἐπὶ ἄκρᾳ ὀχυρᾷ καὶ 27.
ἀποτόμῳ καὶ παρ᾽ αὐτὴν τὴν ἄκραν ὁ Εὐρυμέδων ποταμὸς ῥεῖ·
ἦσαν δὲ αὐτοῖς καὶ περὶ τῇ ἄκρᾳ ἐν τῷ χθαμαλῷ οὐκ ὀλίγαι οἰκή-
σεις καὶ τεῖχος περιεβέβλητο αὐταῖς οὐ μέγα. τὸ μὲν δὴ τεῖχος εὐ- 2
θύς, ὡς προσάγοντα Ἀλέξανδρον ἔγνωσαν, ἐκλείπουσιν ὅσοι ἐπῴ-
κουν καὶ τὰς οἰκίας ὅσας ἐν τῷ χθαμαλῷ ᾠκισμένας οὐκ ἐδόκουν
διαφυλάξαι ἂν δύνασθαι, αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ξυμφεύγουσιν. Ἀλέ-
ξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο ξὺν τῇ δυνάμει, εἴσω τοῦ ἐρήμου τείχους
παρελθὼν κατεστρατοπέδευσεν ἐν ταῖς οἰκίαις ταῖς καταλελειμμέναις
πρὸς τῶν Ἀσπενδίων. οἱ δὲ Ἀσπένδιοι ὡς εἶδον αὐτόν τε Ἀλέξαν- 3
δρον παρ᾽ ἐλπίδα ἥκοντα καὶ τὸ στρατόπεδον ἐν κύκλῳ σφῶν πάν-
τῃ, πέμψαντες πρέσβεις ἐδέοντο ἐφ᾽ οἷσπερ τὸ πρότερον ξυμβῆναι.
καὶ Ἀλέξανδρος τό τε χωρίον ὀχυρὸν ἰδὼν καὶ αὐτὸς [ὡς] οὐκ ἐπὶ
χρόνιον πολιορκίαν παρεσκευασμένος ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς μὲν οὐδὲ ὣς
ξυνέβη πρὸς αὐτούς· ὁμήρους δὲ δοῦναι σφῶν τοὺς δυνατωτάτους 4
ἐκέλευσε καὶ τοὺς ἵππους οὓς πρόσθεν ὡμολόγησαν καὶ ἑκατὸν τά-
λαντα ἀντὶ τῶν πεντήκοντα, καὶ πείθεσθαι τῷ σατράπῃ τῷ ὑπ᾽ Ἀλε-

§ 4. *Σιδῆται* für *Συΐται* hier und im Folgenden Blancard. — *ὑπέρ.* zu Pro. 2. — *ἐπὶ οἰκισμῷ.* zu 1, 7, 1. — *φωνήν* oder *γλῶσσαν ἱέναι* ist der feste Ausdruck für eine Sprache sprechen. — *τήν.* Spr. 50, 8, 1. — *ἰδίαν σφῶν* ist eine wohl nicht attische Verbindung. — *φωνήν.* So wiederholt Arrian ein Nomen öfter, wie 2, 24, 6. 6, 23, 3. — *ἐκ τότε* für *ἐκ τοῦ τότε* sagten nur Spätere. gr. Spr. 66, 1, 4. — *κατά* gemäss, in der Weise. vgl. 4, 25, 3. (Si.) § 5. *αὐτοσχεδίου.* zu 1, 20, 7. — *ἐπεί τε* für *ἔπειτα* Kr. Das *τέ* entspricht dem *οὔτε.* — *ἠγγέλθη τοὺς Ἀ.* für *ἠγγέλθησαν οἱ Ἀ.* gr. Spr. 61, 6, 3. — *συγκειμένων.* zu 1, 20, 6. — *ἀπαριθμῆσαι.* Spr. 68, 42, 6. — *τὰ χρήματα* § 3. — *ταῦτα.* zu 1, 3, 6.

27. Capitel.

§ 1. *αὐτοῖς, τοῖς Ἀσπενδίοις.* vgl. 2, 5, 9. (Ra.) Spr. 58, 4, 2. — *περὶ τῇ.* zu 1, 22, 6. § 2. *προσάγοντα.* Spr. 56, 7, 1. — *τῇ* seiner. vgl. 1, 29, 3. Spr. 50, 2, 2. vgl. zu Xen. An. 3, 4, 3. § 3. *κύκλῳ,* wie öfter, neben *πάντῃ* oder *πανταχῇ*, weil es allein nicht nothwendig die ganze Umgebung bezeichnet. vgl. 4, 3, 2 u. zu Xen. An. 3, 1, 2. — *ἐφ᾽ οἷσπερ, ἐπὶ τούτοις ἐφ᾽ οἷσπερ.* Spr. 68, 37, 8. — *τὸ πρότερον* erg. *ξυνέβη.* Spr. 62, 4. — *οὐδ᾽ ὥς,* trotz den eben erwähnten Schwierigkeiten.

ξάνδρου ταχθέντι καὶ φόρους ἀποφέρειν ὅσα ἔτη Μακεδόσι, καὶ ὑπὲρ τῆς χώρας διακριθῆναι ἣν τῶν προσχώρων οὖσαν βίᾳ κατέχειν ἐν αἰτίᾳ ἦσαν.

5 Ὡς δὲ πάντα οἱ ἐπεχώρησαν, ἀνέζευξεν ἐς Πέργην, κἀκεῖθεν ἐς Φρυγίαν ὥρμητο· ἦν δὲ αὐτῷ ἡ πορεία παρὰ Τελμισσὸν πόλιν. οἱ δὲ ἄνθρωποι οὗτοι τὸ μὲν γένος Πισίδαι εἰσὶ βάρβαροι, χωρίον δὲ οἰκοῦσιν ὑπερύψηλον καὶ πάντῃ ἀπότομον· καὶ ἡ ὁδὸς παρὰ τὴν πό-
6 λιν χαλεπή. καθήκει γὰρ ἐκ τῆς πόλεως ὄρος ἔστε ἐπὶ τὴν ὁδόν, καὶ τοῦτο μὲν αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ἀποπαύεται· ἀντίπορον δὲ αὐτῷ ὄρος ἄλλο ἐστὶν οὐ μεῖον ἀπότομον. καὶ ταῦτα τὰ ὄρη ὥσπερ πύλας ποιεῖ ἐπὶ τῇ ὁδῷ, καὶ ἔστιν ὀλίγῃ φυλακῇ κατέχοντας τὰ ὄρη ταῦτα ἄπορον ποιεῖν τὴν πάροδον. καὶ τότε οἱ Τελμισσεῖς πανδημεὶ ἐκβεβοη-
7 θηκότες ἀμφότερα τὰ ὄρη κατεῖχον. ταῦτα δὴ ἰδὼν Ἀλέξανδρος στρατοπεδεύεσθαι αὐτοῦ ὅπως εἶχον ἐκέλευε τοὺς Μακεδόνας, γνοὺς ὅτι οὐ μενοῦσι πανδημεὶ οἱ Τελμισσεῖς αὐλιζομένους σφᾶς ἰδόντες, ἀλλ᾽ ἀποχωρήσουσιν ἐς τὴν πόλιν, πλησίον οὖσαν, οἱ πολλοὶ αὐτῶν, ὅσον φυλακὴν καταλιπόντες ἐπὶ τοῖς ὄρεσι· καὶ ξυνέβη ὅπως εἴκασεν· οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ αὐτῶν ἀπῆλθον, αἱ φυλακαὶ δὲ ἐγκατέμει-
8 ναν. καὶ ἐπὶ τούτους εὐθὺς ἀναλαβὼν τούς τε τοξότας καὶ τὰς τῶν ἀκοντιστῶν τάξεις καὶ τῶν ὁπλιτῶν ὅσοι κουφότεροι ἐπήγαγεν. οἱ δὲ οὐχ ἔμειναν βαλλόμενοι, ἀλλὰ ἔλιπον τὸ χωρίον· καὶ Ἀλέξανδρος ὑπερβαλὼν τὰ στενὰ πρὸς τῇ πόλει κατεστρατοπέδευσε.

28. Καὶ ἐνταῦθα ἀφικνοῦνται παρ᾽ αὐτὸν Σελγέων πρέσβεις. οἱ δέ εἰσι καὶ αὐτοὶ Πισίδαι βάρβαροι καὶ πόλιν μεγάλην οἰκοῦσι καὶ μάχιμοί εἰσιν· ὅτι δὲ πολέμιοι τοῖς Τελμισσεῦσιν ἐκ παλαιοῦ ἐτύγχανον, ὑπὲρ φιλίας πρὸς Ἀλέξανδρον πεπρεσβευμένοι ἦσαν. καὶ πρὸς τούτους σπένδεται Ἀλέξανδρος, καὶ ἐκ τούτου πιστοῖς ἐς ἅπαντα
2 ἐχρήσατο. τὴν Τελμισσὸν δὲ ἀπέγνω ἑλεῖν ἂν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, ἀλλ᾽ ἐπὶ Σαγαλασσοῦ ἐστέλλετο. ἦν δὲ καὶ αὕτη οὐ μικρὰ πόλις· Πισίδαι καὶ ταύτην ᾤκουν, καὶ ἐδόκουν πάντων Πισιδῶν μαχίμων ὄντων αὐτοὶ εἶναι οἱ μαχιμώτατοι· καὶ τότε τὸν λόφον τὸν πρὸ τῆς πόλεως, ὅτι καὶ οὗτος οὐ μεῖον τοῦ τείχους ὀχυρὸς ἐς τὸ ἀπομάχε-
3 σθαι ἦν, κατειληφότες προσέμενον. Ἀλέξανδρος δὲ τὴν μὲν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων τάττει ὧδε. ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως, ἵνα καὶ αὐτὸς ἐπετέτακτο, τοὺς ὑπασπιστὰς εἶχεν, ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς πεζεταίρους ἔστε ἐπὶ τὸ εὐώνυμον παρατείνας, ὡς ἑκάστοις τῶν

vgl. zu 1, 7, 11. **§ 4.** *ὅσα ἔτη* jährlich, quot annis, wie *ὅσοι μῆνες* quot mensibus, *ὅσαι ἡμέραι*. vgl. 3, 17, 6. 4, 8, 1. gr. Spr. 51, 13, 15. — *τῶν προσχώρων οὖσαν*. Spr. 47, 4, 2. — *ἐν αἰτίᾳ ἦσαν* beschuldigt wurden. Ueblicher ist, zumal bei zugefügtem Infinitiv, *αἰτίαν ἔχειν*. **§ 5.** *ἐπιχωρεῖν* hat auch Arrian nur hier für *συγχωρεῖν*; ähnlich *ἐπιχώρησις* 6, 25, 2. (Ellendt.) **§ 6.** *αὐτοῦ* dort wird oft durch eine Präposition mit ihrem Casus näher bestimmt. vgl 3, 19, 1. 4, 16, 1. — *ἀντίπορος* gegenüberliegend, wie 4, 27, 3 u. Xen. An. 4, 2, 18. — *οὐ μεῖον*. zu 1, 9, 1. — *ἔστιν* es ist möglich dass. Spr. 55, 3, 1. **§ 7.** *ὅπως εἶχον*. zu 1, 13, 3. — *ὅσον* so viel als, hinreichend zu. zu Xen. An. 7, 3, 20. — *εἴκασεν* für *εἴκαζεν* Si., weil Arr. in dieser Formel stets den Ao. gebraucht; vgl. jedoch 5, 23, 7.

28. Capitel.

§ 1. *αὐτοί* vor *μάχιμοι* tilgt Kr. **§ 2.** *ὀχυρὸς ἐς τὸ ἀ.*, wie 4, 23, 2. — *ἀπομάχεσθαι* ist das eig. Wort für die Vertheidigung von

στρατηγῶν ἡ ἡγεμονία τῆς τάξεως ἐν τῇ τότε ἡμέρᾳ ἦν. ἐπὶ δὲ τῷ 4
εὐωνύμῳ ἐπέταξεν ἡγεμόνα Ἀμύνταν τὸν Ἀῤῥαβαίου. προετάχθη-
σαν δὲ αὐτῷ τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρως οἵ τε τοξόται καὶ οἱ Ἀγριᾶνες·
τοῦ δὲ εὐωνύμου οἱ ἀκοντισταὶ οἱ Θρᾷκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης· οἱ
γὰρ ἱππεῖς αὐτῷ οὐκ ὠφέλιμοι ἐν τῇ δυσχωρίᾳ ἦσαν. τοῖς Πισίδαις
δὲ καὶ Τελμισσεῖς προσβεβοηθηκότες ξυνετάξαντο.
Ἤδη δὲ οἱ ἀμφ' Ἀλέξανδρον προσβεβληκότες τῷ ὄρει ὅπερ κα- 5
τεῖχον οἱ Πισίδαι κατ' αὐτὸ τὸ ἀποτομώτατον τῆς ἀνόδου ἦσαν, καὶ
ἐν τούτῳ ἐπιτίθενται αὐτοῖς οἱ βάρβαροι λόχοις κατὰ κέρας ἑκάτε-
ρον ᾗ σφίσι μὲν εὐπροσοδώτατον ἦν, τοῖς πολεμίοις δὲ χαλεπωτάτη
ἡ πρόσβασις. καὶ τοὺς μὲν τοξότας, οἷα δὴ οὔτε ἀκριβῶς ὡπλισμέ-
νους καὶ πρώτους πελάσαντας, ἐτρέψαντο· οἱ δὲ Ἀγριᾶνες ἔμειναν. 6
ἐγγὺς γὰρ ἤδη καὶ ἡ φάλαγξ τῶν Μακεδόνων προσῆγε καὶ πρὸ αὐ-
τῆς Ἀλέξανδρος ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, γυμνοί
τε οἱ βάρβαροι ὄντες ὁπλίταις προσεφέροντο καὶ πάντῃ κατατιτρω-
σκόμενοι ἔπιπτον, ἐνταῦθα δὴ ἐγκλίνουσι. καὶ ἀπέθανον μὲν αὐτῶν 7
ἐς πεντακοσίους. *** κοῦφοι γὰρ ὄντες καὶ ἔμπειροι τῶν χωρίων οὐ
χαλεπῶς ἀπεχώρουν· καὶ οἱ Μακεδόνες διὰ βαρύτητα τῶν ὅπλων
καὶ ἀπειρίαν τῶν ὁδῶν οὐ θαῤῥαλέοι ἐς τὸ διώκειν ἦσαν. Ἀλέξαν- 8
δρος δὲ ἐχόμενος τῶν φευγόντων τὴν πόλιν αὐτῶν αἱρεῖ κατὰ κρά-
τος. τῶν δὲ ξὺν αὐτῷ Κλέανδρός τε ὁ στρατηγὸς τῶν τοξοτῶν ἀπο-
θνήσκει καὶ τῶν ἄλλων ἀμφὶ τοὺς εἴκοσιν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοὺς
ἄλλους Πισίδας ἦγε· καὶ τὰ μέν τινα τῶν φρουρίων βίᾳ ἐξεῖλε, τὰ
δὲ ὁμολογίᾳ προσηγάγετο.
Ἐντεῦθεν δὲ ᾔει ἐπὶ Φρυγίας παρὰ τὴν λίμνην ᾗ ὄνομα Ἀσκα- 29.
νία, ἐν ᾗ ἅλες πηγνυνται αὐτόματοι, καὶ τούτοις χρῶνται οἱ ἐπιχώ-
ριοι οὐδὲ θαλάσσης τι ἐπὶ τούτῳ δέονται· καὶ ἀφικνεῖται ἐς Κελαι-
νὰς πεμπταῖος. ἐν δὲ ταῖς Κελαιναῖς ἄκρα ἦν πάντῃ ἀπότομος, καὶ
ταύτην φυλακὴ κατεῖχεν ἐκ τοῦ σατράπου τῆς Φρυγίας Κᾶρες μὲν χί-
λιοι, Ἕλληνες δὲ μισθοφόροι ἑκατόν. καὶ οὗτοι πρεσβεύονται παρ' Ἀ- 2
λέξανδρον, ἐπαγγελλόμενοι, εἰ μὴ ἀφίκοιτό σφισι βοήθεια ἐν ἡμέρᾳ
ᾗ ξυνέκειτο, φράσαντες τὴν ἡμέραν, ὅτι παραδώσουσι τὸ χωρίον. καὶ

Mauern oder Höhen herab. **§ 3.** *ἡ ἡγεμονία.* zu 1, 14, 6. **§ 4.** *προετάχθησαν*, in der Flanke, nicht vor der Schlachtreihe. (Schm.) **§ 5.** *ἤδη — καί.* vgl. 1, 23, 5. Für *δέ* dürfte Arrian auch hier *τε* geschrieben haben. vgl. 3, 13, 2. 16, 3. 5, 16, 4. 6, 9, 4. — *ἐν τούτῳ* fügt auch Arrian bei dieser Verbindung gew. nicht hinzu; vgl. jedoch 2, 3, 5 u. 6, 10, 4. — *λόχοις* *ὄχλοι* Pflugk, *ὀρθίοις τοῖς λόχοις* Kr.; in einzelnen Haufen kann *λόχοις* nicht heissen. — *εὐπροσοδώτατον ἦν.* zu 1, 1, 7. — *οὔτε — καί* entsprechen sich auch bei Arrian selten. vgl. 2, 10, 5. 3, 11, 1. 5, 22, 5. 7, 2, 3. **§ 6.** *γυμνοί* unbewehrt, ohne Schild. zu Xen. An. 4, 3, 6. **§ 7.** *πεντακοσίους.* *ἑάλωσαν δ' οὐ πολλοί* oder etwas Aehnliches vermisst Kr.

29. Capitel.

§ 1. *λίμνη.* Man hält ihn für denselben mit dem bei der Stadt *Ἄνανα* (Her. 7, 30) zwischen Kelaenae und Kolossae, jetzt Chardak Ghieul. (Si.) — *πεμπταῖος.* zu 1, 1, 5. — *ἑκατόν.* Die Zahl scheint zu geringe. **§ 2.** *ᾗ.* *ᾗ* Kr. Thuk. 4, 111, 1: *σημεῖον ὃ ξυνέκειτο.* Dem. 35, 12: *συγκείμενος χρόνος.* — *ξυνέκειτο* ist das Plusquamperfect des Passivs zu *συντίθεσθαι* verabreden, und es muss also „an eine früher getroffene Vereinbarung mit Dareios" (Si.) gedacht werden. — *φράσαντες.* zu *οὕτω* 1, 13, 6.

ἔδοξε ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ὠφελιμώτερα ἢ πολιορκεῖν ἄπορον πάντῃ
3 προσφέρεσθαι τὴν ἄκραν. πρὸς μὲν δὴ ταῖς Κελαιναῖς φυλακὴν καταλείπει στρατιώτας ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους. μείνας δὲ αὐτοῦ ἡμέρας δέκα καὶ σατράπην ἀποδείξας Φρυγίας Ἀντίγονον τὸν Φιλίππου, ἐπὶ δὲ τοὺς ξυμμάχους ἀντ' ἐκείνου στρατηγὸν Βάλακρον τὸν Ἀμύντου ἐπιτάξας, αὐτὸς ἐπὶ Γορδίου ἐστέλλετο. καὶ Παρμενίωνι ἐπέστειλεν, ἄγοντα ἅμα οἷ τὴν δύναμιν ἐκεῖσε ἀπαντᾶν· καὶ ἀπήντα
4 ξὺν τῇ δυνάμει Παρμενίων. καὶ οἱ νεόγαμοι δὲ οἱ ἐπὶ Μακεδονίας σταλέντες εἰς Γόρδιον ἧκον καὶ ξὺν αὐτοῖς ἄλλη στρατιὰ καταλεχθεῖσα, ἣν ἦγε Πτολεμαῖός τε ὁ Σελεύκου καὶ Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους καὶ Μελέαγρος ὁ Νεοπτολέμου, πεζοὶ μὲν Μακεδόνες τρισχίλιοι, ἱππεῖς δὲ ἐς τριακοσίους καὶ Θεσσαλῶν ἱππεῖς διακόσιοι, Ἠλείων δὲ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, ὧν ἡγεῖτο Ἀλκίας [ὁ] Ἠλεῖος.

5 Τὸ δὲ Γόρδιον ἔστι μὲν τῆς Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλλησπόντου, κεῖται δὲ ἐπὶ τῷ Σαγγαρίῳ ποταμῷ· τοῦ δὲ Σαγγαρίου αἱ μὲν πηγαὶ ἐκ Φρυγίας εἰσίν· αὐτὸς δὲ διὰ τῆς Θρᾳκῶν τῶν Βιθυνῶν χώρας ἐξίησιν εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον. ἐνταῦθα καὶ Ἀθηναίων πρεσβεία παρ' Ἀλέξανδρον ἀφίκετο, δεόμενοι Ἀλεξάνδρου ἀφεῖναί σφισι τοὺς αἰχμαλώτους οἳ ἐπὶ Γρανικῷ ποταμῷ ἐλήφθησαν Ἀθηναίων ξυστρατευόμενοι τοῖς Πέρσαις καὶ τότε ἐν Μακεδονίᾳ ξὺν τοῖς δισχιλίοις
6 δεδεμένοι ἦσαν· καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἄπρακτοι ἐν τῷ τότε ἀπῆλθον. οὐ γὰρ ἐδόκει ἀσφαλὲς εἶναι Ἀλεξάνδρῳ ἔτι συνεστῶτος τοῦ πρὸς τὸν Πέρσην πολέμου ἀνεῖναί τι τοῦ φόβου τοῖς Ἕλλησιν ὅσοι ἐναντία τῇ Ἑλλάδι στρατεύεσθαι ὑπὲρ τῶν βαρβάρων οὐκ ἀπηξίωσαν· ἀλλ' ἀποκρίνεται, ἐπειδὰν τὰ παρόντα καλῶς γένηται, τότε ἥκειν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν πρεσβευομένους.

— *ἄπορον* ist das Fem. zu *ἄκραν* gehörig und der Ausdruck wie *ὁδὸς ἀμήχανος εἰςελθεῖν* Xen. An. 1, 2, 21. gr. Spr. 55, 3, 7. vgl. zu 1, 3, 4. **§ 3.** *ἐπὶ τούς.* vgl. 3, 5, 6. 27, 4. Ueblicher wäre *ἐπὶ τοῖς*, wie 3, 28, 1. **§ 4.** *οἱ νεόγαμοι* 1, 24, 1. **§ 5.** *τῷ Σαγγαρίῳ ποταμῷ* für *τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ* Kr. Der Dativ steht bei *ἐπί* zur Bezeichnung der Lage an Flüssen regelmässig. — *ἐκ Φ. εἰσιν* sind in und kommen aus P. vgl. 3, 28, 5. 30, 7 u. Kr. zu Xen. An. 1, 2, 7. — *ἐξίησιν.* zu 1, 3, 2. vgl. 3, 29, 2. — *δεόμενοι.* zu 1, 13, 2. — *καὶ τότε.* vgl. 1, 16, 2 und 6. **§ 6.** *συνεστῶτος* eig. mit Bezug auf das Gegenüberstehen der Kämpfenden. So auch Thuk. 1, 15, 2: *πόλεμος ξυνέστη.* — *ἐναντία.* zu 1, 16, 6. — *ἥκειν* sie möchten kommen, von *ἀποκρίνεται* regiert. Xen. Hell. 3, 1, 15: *ἀπεκρίνατο φυλάττειν αὐτά.* Spr. 55, 3, 7. (Ellendt.) — *καλῶς γένηται.* Spr. 62, 2, 3.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ
ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Ἐκ δὲ τούτου Μέμνων τοῦ τε ναυτικοῦ παντὸς ἡγεμὼν ἐκ βασι- 1.
λέως Δαρείου καθεστηκὼς καὶ τῆς παραλίου ξυμπάσης, ὡς ἐς Μα-
κεδονίαν τε καὶ τὴν Ἑλλάδα ἀποστρέψων τὸν πόλεμον, Χίον μὲν
λαμβάνει προδοσίᾳ ἐνδοθεῖσαν· ἔνθεν δὲ ἐπὶ Λέσβου πλεύσας, ὡς
οὐ προσεῖχον αὐτῷ οἱ Μιτυληναῖοι, τὰς ἄλλας πόλεις τῆς Λέσβου
προσηγάγετο. ταύτας δὲ παραστησάμενος καὶ προσσχὼν τῇ Μιτυ- 2
λήνῃ τὴν μὲν πόλιν χάρακι διπλῷ ἐκ θαλάττης ἐς θάλατταν ἀπε-
τείχισε, στρατόπεδα δὲ πέντε ἐποικοδομησάμενος τῆς γῆς ἐκράτει οὐ
χαλεπῶς. καὶ μέρος μέν τι τῶν νεῶν τὸν λιμένα αὐτῶν ἐφύλασσε,
τὰς δὲ ἐπὶ τὴν ἄκραν τῆς Λέσβου τὸ Σίγριον, ἵνα ἡ προσβολὴ μά-
λιστά ἐστι ταῖς ἀπό τε Χίου καὶ Γεραιστοῦ καὶ Μαλέας ὁλκάσιν,
ἀποστείλας τὸν παράπλουν ἐν φυλακῇ εἶχεν, ὡς μή τινα ὠφέλειαν
κατὰ θάλατταν γίγνεσθαι [τοῖς] Μιτυληναίοις. καὶ ἐν τούτῳ αὐτὸς μὲν 3
νόσῳ τελευτᾷ, καὶ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐν τῷ τότε ἔβλαψε τὰ
βασιλέως πράγματα. Αὐτοφραδάτης δὲ καὶ Φαρνάβαζος ὁ Ἀρτα-
βάζου, ὅτῳ καὶ ἐπέτρεψε τελευτῶν ὁ Μέμνων τὴν αὑτοῦ ἀρχὴν ἔστε
Δαρεῖόν τι ὑπὲρ αὐτῆς γνῶναι, ἀδελφιδῷ αὑτοῦ ὄντι, οὗτοι τῇ πο-
λιορκίᾳ οὐκ ἀῤῥώστως προσέκειντο. καὶ οἱ Μιτυληναῖοι τῆς τε γῆς 4
εἰργόμενοι καὶ ἀπὸ θαλάττης πολλαῖς ναυσὶν ἐφορμούσαις φρουρού-
μενοι πέμψαντες παρὰ τὸν Φαρνάβαζον ὁμολογίας ἐποιήσαντο, τοὺς
μὲν ξένους τοὺς παρ᾽ Ἀλεξάνδρου σφίσι κατὰ συμμαχίαν ἥκοντας
ἀπελθεῖν, Μιτυληναίους δὲ καθελεῖν μὲν τὰς πρὸς Ἀλέξανδρόν
σφισι γενομένας στήλας, ξυμμάχους δὲ εἶναι Δαρείου κατὰ τὴν εἰρή-

1. Capitel.

§ 1. *ἐκ* gebraucht Arrian bei neutralen Verben wie bei Passiven. zu 1, 18, 4. — *ὡς ἀποστρέψων* bezieht sich auf die folgenden Handlungen: *λαμβάνει*, *προσηγάγετο* u. s. w. (Vu.) — *τὰς ἄλλας πόλεις*, Antissa, Methymna, Pyrrha und Eresos. (Schm.) **§ 2.** *παραστησάμενοι* nachdem er sie sich unterworfen hatte, der eig. Ausdruck. zu Thuk 1, 29, 3. — *προσσχών* für *προσχών* hier und sonst Kr. von *προσέχειν* anlanden. — *ἐκ θ. εἰς θ.* zu Xen. An 1, 2, 22. — *τὴν ἄκραν τὸ Σίγριον.* Spr. 50, 6, 2. — *προσβολή* Platz zum Anlegen. zu Thuk. 4, 1, 1. — *ἀποστείλας* für *ἀποκλείσας* Kr. — *τὸν παράπλουν*, *τὰ παραπλέοντα πλοῖα*, um sie zu kapern. **§ 3.** *ἔστε* construirt Arrian nach der Analogie von *πρίν* mit dem Infinitiv, noch 4, 7, 1. 5, 9, 3. 14, 2. 16, 1; nicht attisch. — *ἀδελφιδῷ*, Sohn der Schwester Memnons. — *οὗτος* erneuert das Nomen oft nach einem Zwischensatze. vgl. zu 1, 23, 5. **§ 4.** *ἀπελθεῖν.* Spr. 50, 5, 6. — *γενομένας* wahrscheinlich nach der Schlacht am Granikos. — *στήλας* errichtete man zur Beglaubigung von Verträgen, die als Inschriften darauf eingehauen waren. Daher bezeichnete *στῆλαι* auch einen Vertrag. Die Säulen niederreissen (*καθαιρεῖν*) hiess den Vertrag aufheben. vgl. 2, 2, 2 und Kr. hist. phil. Stu-

νην τὴν ἐπ' Ἀνταλκίδου γενομένην πρὸς βασιλέα Δαρεῖον, τοὺς φυγά-
δας δὲ αὐτῶν κατιέναι ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσι τῶν τότε ὄντων ὅτε ἔφυγον.
5 ἐπὶ τούτοις μὲν δὴ ἡ ξύμβασις τοῖς Μιτυληναίοις πρὸς τοὺς Πέρσας
ξυνέβη. Φαρνάβαζος δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης, ὡς παρῆλθον ἅπαξ εἴ-
σω τῆς πόλεως, φρουράν τε ἐς αὐτὴν εἰσήγαγον καὶ φρούραρχον
ἐπ' αὐτῇ Λυκομήδην Ῥόδιον, καὶ τύραννον ἐγκατέστησαν τῇ πόλει
Διογένην, ἕνα τῶν φυγάδων· χρήματά τε εἰσέπραξαν τοὺς Μιτυ-
ληναίους τὰ μὲν βίᾳ ἀφελόμενοι τοὺς ἔχοντας, τὰ δὲ ἐς τὸ κοινὸν
ἐπιβαλόντες.

2. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι Φαρνάβαζος μὲν ἔπλει ἐπὶ Λυκίας
ἄγων τοὺς μισθοφόρους· Αὐτοφραδάτης δὲ ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους.
καὶ ἐν τούτῳ καταπέμπει Δαρεῖος Θυμώνδαν τὸν Μέντορος, αὐτὸν
μὲν τοὺς ξένους παρὰ Φαρναβάζου παραληψόμενον καὶ ἀνάξοντα
παρὰ βασιλέα, Φαρναβάζῳ δὲ ἐροῦντα ἄρχειν ὅσων Μέμνων ἦρχε.
καὶ παραδοὺς τούτῳ τοὺς ξένους Φαρνάβαζος ἔπλει παρ' Αὐτοφρα-
2 δάτην ἐπὶ τὰς ναῦς. ὡς δὲ ὁμοῦ ἐγένοντο, δέκα μὲν ναῦς στέλλου-
σιν ἐπὶ τὰς Κυκλάδας νήσους Δατάμην ἄνδρα Πέρσην ἄγοντα, αὐ-
τοὶ δὲ ναυσὶν ἑκατὸν ἐπὶ Τενέδου ἔπλευσαν· κατακομισθέντες δὲ
τῆς Τενέδου εἰς τὸν Βόρειον καλούμενον λιμένα πέμπουσι παρὰ τοὺς
Τενεδίους καὶ κελεύουσι τὰς στήλας τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ τοὺς
Ἕλληνας γενομένας σφίσι, ταύτας μὲν καθελεῖν, πρὸς Δαρεῖον δὲ
3 ἄγειν τὴν εἰρήνην ἣν ἐπὶ Ἀνταλκίδου Δαρείῳ συνέθεντο. Τενεδίοις
δὲ τὰ μὲν τῆς εὐνοίας ἐς Ἀλέξανδρόν τε καὶ τοὺς Ἕλληνας ἐποίει
μᾶλλον· ἐν δὲ τῷ παρόντι ἄπορον ἄλλως ἐδόκει ὅτι μὴ προσχωρή-
σαντας τοῖς Πέρσαις σώζεσθαι· ἐπεὶ οὐδὲ Ἡγελόχῳ, ὅτῳ προσετέ-
τακτο ὑπ' Ἀλεξάνδρου αὖθις ξυναγαγεῖν δύναμιν ναυτικήν, τοσαύτη
ξυνηγμένη ἦν ὡς δι' ὀλίγου προσδοκᾶν ἔσεσθαι ἂν σφισι παρ' αὐ-
τοῦ τινα ὠφέλειαν. οὕτω μὲν δὴ οἱ ἀμφὶ Φαρνάβαζον τοὺς Τενε-
δίους φόβῳ μᾶλλον ἢ ἐθέλοντας παρεστήσαντο.

4 Ἐν δὲ τούτῳ Πρωτέας ὁ Ἀνδρονίκου ἐτύγχανε μὲν ξυναγαγὼν
ἐξ Εὐβοίας τε καὶ Πελοποννήσου ναῦς μακρὰς ὑπὸ Ἀντιπάτρου τε-
ταγμένος, ὡς εἶναί τινα ταῖς τε νήσοις φυλακὴν καὶ αὐτῇ τῇ Ἑλ-

dien B. 1 S. 82. — *ἐπ' Ἀ.* unter Leitung. gr. Spr. 68, 40, 4. — *γενομένην* v. Ch. G. 387. — *Δαρεῖον* will Schm. hier und 2, 2, 2 streichen. Vielleicht ist es ein Irrthum Arrians. Regiert hatte damals Artaxerxes Mnemon. — *ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσι* unter der Bedingung dass ihnen (nur) die Hälfte zurückerstattet werde. (Ra.) Thuk. 5, 31, 2: *ἐπὶ τῇ ἡμισείᾳ τῆς γῆς καταλύειν τὸν πόλεμον.* Spr. 68, 37, 8. — *τῶν τότε ὄντων* des damals von ihnen Besessenen. **§ 5.** *ὡς ἅπαξ* wie einmal. vgl. 2, 27, 7 und zu Xen. An. 1, 9, 10. — *ἐπ' αὐτῇ.* zu 1, 29, 3. — *εἰσέπραξαν τούς.* Spr. 46, 9. — *ἔχοντας.* Spr. 52, 1, 2. — *ἐς τὸ κοινόν* auf die Gesammtheit. — *ἐπιβάλλειν* auflegen. vgl. 2, 5, 5. 12, 2. (Ra.) vgl. Thuk. 8, 108, 3.

2. Capitel.

§ 1. *τὰς ἄλλας* im Ggs. zu Lesbos. — *τοὺς ξένους.* vgl. 2, 13, 2. (Schm.) — *ἄρχειν.* zu 1, 29, 6. — *ἦρχε.* zu 1, 23, 7. **§ 2.** *ἐπί* nach, um die Befehlshaberschaft zu übernehmen. — *ἄγοντα* zu 1, 14, 6. — *ταύτας.* zu 2, 1, 3. — *Δαρείῳ.* zu 2, 1, 4. **§ 3.** *τὰ τῆς εὐνοίας.* Spr. 47, 3, 4. — *ἐποίει* äusserte, neigte sich. Oefter ähnlich bei Spätern nach der vereinzelten Stelle Thuk. 2, 8, 3: *ἡ εὔνοια παρὰ πολὺ ἐποίει τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους.* — *ὅτι μή.* zu 1, 1, 4. —

λάδι, εἰ, καθάπερ ἐξηγγέλλετο, ἐπιπλέοιεν οἱ βάρβαροι· πυθόμενος
δὲ Δατάμην περὶ Σίφνον ὁρμεῖν δέκα ναυσίν, αὐτὸς ἔχων πεντεκαί-
δεκα νυκτὸς ἀνάγεται ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐπὶ τῷ Εὐρίπῳ· καὶ προσ- 5
σχὼν ἕωθεν Κύθνῳ τῇ νήσῳ τὴν μὲν ἡμέραν αὐτοῦ αὐλίζεται, ὡς
σαφέστερόν τε διαπυθέσθαι τὰ περὶ τῶν δέκα νεῶν καὶ ἅμα ἐν νυ-
κτὶ φοβερώτερον προσπεσεῖν τοῖς Φοίνιξιν· ὡς δὲ ἔμαθε σαφῶς τὸν
Δατάμην ξὺν ταῖς ναυσὶν ἐν Σίφνῳ ὁρμοῦντα, ἐπιπλεύσας ἔτι νυκτὸς
ὑπ' αὐτὴν τὴν ἕω καὶ ἀπροσδοκήτοις ἐπιπεσὼν ὀκτὼ μὲν ναῦς αὐ-
τοῖς ἀνδράσιν ἔλαβε· Δατάμης δὲ μετὰ δυοῖν τριηροῖν ἐν τῇ πρώ-
τῃ προσμίξει τῶν ἅμα Πρωτέᾳ νεῶν ὑπεκφυγὼν ἀπεσώθη πρὸς τὸ
ἄλλο ναυτικόν.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐς Γόρδιον παρῆλθε, πόθος λαμβάνει αὐ- 3.
τὸν ἀνελθόντα ἐς τὴν ἄκραν, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια ἦν τὰ Γορδίου καὶ
τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Μίδου, τὴν ἅμαξαν ἰδεῖν τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ
ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν. λόγος δὲ περὶ τῆς ἁμάξης ἐκείνης 2
παρὰ τοῖς προσχώροις πολὺς κατεῖχε, Γόρδιον εἶναι τῶν πάλαι Φρυ-
γῶν ἄνδρα πένητα καὶ ὀλίγην εἶναι αὐτῷ γῆν ἐργάζεσθαι καὶ ζεύγη
βοῶν δύο· καὶ τῷ μὲν ἀροτριᾶν, τῷ δὲ ἁμαξεύειν τὸν Γόρδιον. καί 3
ποτε ἀροῦντος αὐτοῦ ἐπιπτῆναι ἐπὶ τὸν ζυγὸν ἀετὸν καὶ ἐπιμεῖναι
ἔστε ἐπὶ βουλυτὸν καθήμενον· τὸν δὲ ἐκπλαγέντα τῇ ὄψει ἰέναι
κοινώσοντα ὑπὲρ τοῦ θείου παρὰ τοὺς Τελμισσέας τοὺς μάντεις· εἶ-
ναι γὰρ τοὺς Τελμισσέας σοφοὺς τὰ θεῖα ἐξηγεῖσθαι καί σφισιν
ἀπὸ γένους δεδόσθαι αὐτοῖς καὶ γυναιξὶ καὶ παισὶ τὴν μαντείαν.
προσάγοντα δὲ κώμῃ τινὶ τῶν Τελμισσέων ἐντυχεῖν παρθένῳ ὑδρευ- 4
ομένῃ καὶ πρὸς ταύτην εἰπεῖν ὅπως οἱ τὸ τοῦ ἀετοῦ ἔσχε· τὴν δέ,
εἶναι γὰρ καὶ αὐτὴν τοῦ μαντικοῦ γένους, θύειν κελεῦσαι τῷ Διὶ τῷ
βασιλεῖ, ἐπανελθόντα εἰς τὸν τόπον αὐτόν. καὶ δεηθῆναι γὰρ αὐτῆς
Γόρδιον, τὴν θυσίαν ξυνεπισπομένην οἱ αὐτὴν ἐξηγήσασθαι, θῦσαί
τε ὅπως ἐκείνη ὑπετίθετο τὸν Γόρδιον καὶ ξυγγενέσθαι ἐπὶ γάμῳ τῇ
παιδὶ καὶ γενέσθαι αὐτοῖν παῖδα Μίδαν ὄνομα. ἤδη τε ἄνδρα εἶναι 5
τὸν Μίδαν καλὸν καὶ γενναῖον καὶ ἐν τούτῳ στάσει πιέζεσθαι ἐν
σφίσι τοὺς Φρύγας, καὶ γενέσθαι αὐτοῖς χρησμὸν ὅτι ἅμαξα ἄξει
αὐτοῖς βασιλέα καὶ ὅτι οὗτος αὐτοῖς καταπαύσει τὴν στάσιν. ἔτι δὲ
περὶ αὐτῶν τούτων βουλευομένοις ἐλθεῖν τὸν Μίδαν ὁμοῦ τῷ πατρὶ
καὶ τῇ μητρὶ καὶ ἐπιστῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτῇ ἁμάξῃ. τοὺς δέ, ξυμ- 6
βαλόντας τὸ μαντεῖον τοῦτον ἐκεῖνον γνῶναι ὄντα ὅντινα ὁ θεὸς αὐ-

δι' ὀλίγου. zu 1, 9, 6. **§ 4.** *ἀπὸ Χ.* für *ἐπὶ Χ.* Pflugk. **§ 5.** *τῇ νήσῳ. Σάμου τῆς νήσου* 5, 5, 2. vgl. zu 1, 18, 4 u 5. — *ἔτι νυκτός* als es noch Nacht war. zu Thuk. 8, 101, 2. — *αὐτήν* gerade. Thuk. 2, 3, 3: *αὐτὸ τὸ περίορθρον.* gr. Spr. 51, 6, 9. — *ἀπροσδοκήτοις.* zu 1, 6, 10.

3. Capitel.

§ 3. *ἐπιπτῆναι* für *ἐπιστῆναι* Lobeck. Den poetischen Ao. von *πέτεσθαι* gebrauchen Spätere oft. — *ἀπὸ γένους* erblich. **§ 4.** *προσάγοντα.* Als Object schwebt wohl *τὴν ἅμαξαν* vor. zu 6, 9, 6. — *τὸν τόπον*, wo ihm der Adler erschienen war. — *καὶ δεηθῆναι γάρ.* Das *καί* schliesst eig. den Hauptsatz *θῦσαι* an: und da er gebeten —, habe er nicht nur geopfert. vgl. 4, 4, 9. 7, 27, 2. Denn das *τέ* bezieht sich auf das *καί* vor *ξυγγενέσθαι.* **§ 5.** *ἤδη τε — καὶ ἐν τούτῳ.* zu 1, 28, 5. — *αὐτῇ ἁμάξῃ.* So *αὐτοῖς ἵπποις* 3, 8, 2. 4, 5, 8. 5, 15, 2. **§ 6.** *ξυμβαλόντας τὸ μαντεῖον* nachdem sie das Orakel mit der

τοῖς ἔφραζεν ὅτι ἄξει ἡ ἅμαξα· καὶ καταστῆσαι μὲν αὐτοὺς βασιλέα τὸν Μίδαν, Μίδαν δὲ αὐτοῖς τὴν στάσιν καταπαῦσαι, καὶ τὴν ἅμαξαν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ ἄκρᾳ ἀναθεῖναι χαριστήρια τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοῦ ἀετοῦ τῇ πομπῇ. πρὸς δὲ δὴ τούτοις καὶ τόδε περὶ τῆς ἁμάξης ἐμυθεύετο, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμάξης τὸν δεσμόν,
7 *τοῦτον χρῆναι ἄρξαι τῆς Ἀσίας. ἦν δὲ ὁ δεσμὸς ἐκ φλοιοῦ κρανείας καὶ τούτου οὔτε τέλος οὔτε ἀρχὴ ἐφαίνετο. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπόρως μὲν εἶχεν ἐξευρεῖν λύσιν τοῦ δεσμοῦ, ἄλυτον δὲ περιιδεῖν οὐκ ἤθελε, μή τινα καὶ τοῦτο ἐς τοὺς πολλοὺς κίνησιν ἐργάσηται, οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι παίσας τῷ ξίφει διέκοψε τὸν δεσμὸν καὶ λελύσθαι ἔφη· Ἀριστόβουλος δὲ λέγει ἐξελόντα τὸν ἕστορα τοῦ ῥυμοῦ, ὃς ἦν τύλος διαβεβλημένος διὰ τοῦ ῥυμοῦ διαμπάξ, ξυνέχων τὸν δεσμόν. ἐξελ-*
8 *κύσαι ἔξω τοῦ ῥυμοῦ τὸν ζυγόν. ὅπως μὲν δὴ ἐπράχθη τὰ ἀμφὶ τῷ δεσμῷ τούτῳ Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἔχω ἰσχυρίσασθαι. ἀπηλλάγη δ' οὖν ἀπὸ τῆς ἁμάξης αὐτός τε καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν ὡς τοῦ λογίου τοῦ ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ δεσμοῦ ξυμβεβηκότος. καὶ γὰρ καὶ τῆς νυκτὸς ἐκείνης βρονταί τε καὶ σέλας ἐξ οὐρανοῦ ἐπεσήμηναν· καὶ ἐπὶ τούτοις ἔθυε τῇ ὑστεραίᾳ Ἀλέξανδρος τοῖς φήνασι θεοῖς τά τε σημεῖα καὶ τοῦ δεσμοῦ τὴν λύσιν.*

4. *Αὐτὸς δὲ [τῇ ὑστεραίᾳ] ἐπ' Ἀγκύρας τῆς Γαλατικῆς ἐστέλλετο· κἀκεῖ αὐτῷ πρεσβεία ἀφικνεῖται Παφλαγόνων, τό τε ἔθνος ἐνδιδόντων καὶ ἐς ὁμολογίαν ξυμβαινόντων· ἐς δὲ τὴν χώραν ξὺν τῇ δυνά-*
2 *μει μὴ ἐσβαλεῖν ἐδέοντο. τούτοις μὲν δὴ προστάσσει Ἀλέξανδρος ὑπακούειν Κάλᾳ τῷ σατράπῃ τῆς Φρυγίας· αὐτὸς δὲ ἐπὶ [τῆς] Καππαδοκίας ἐλάσας ξύμπασαν τὴν ἐντὸς Ἅλυος ποταμοῦ προσηγάγετο καὶ ἔτι ὑπὲρ τὸν Ἅλυν πολλήν· καταστήσας δὲ Καππαδόκων Σα-*
3 *βίκταν σατράπην αὐτὸς προῆγεν ἐπὶ τὰς πύλας τὰς Κιλικίας. καὶ ἀφικόμενος ἐπὶ τὸ Κύρου τοῦ ξὺν Ξενοφῶντι στρατόπεδον, ὡς κατεχομένας τὰς πύλας φυλακαῖς ἰσχυραῖς εἶδε, Παρμενίωνα μὲν αὐτοῦ καταλείπει σὺν ταῖς τάξεσι τῶν πεζῶν ὅσοι βαρύτερον ὡπλισμένοι ἦσαν· αὐτὸς δὲ ἀμφὶ πρώτην φυλακὴν ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας προῆγε τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὰς*
4 *πύλας, ὡς οὐ προσδεχομένοις τοῖς φύλαξιν ἐπιπεσεῖν. καὶ προσάγων μὲν οὐκ ἔλαθεν, ἐς ἴσον δὲ αὐτῷ κατέστη ἡ τόλμα. οἱ γὰρ φύλακες*

vorliegenden Thatsache verglichen und erwogen hatten. — ***χρῆναι*** wie öfter, besonders bei Her., von einer Schicksalsbestimmung. vgl. 2, 6, 7. — ***ἄρξαι*** Herrscher werden. Spr. 53, 5, 1. **§ 7.** ***καὶ τοῦτο*** auch dies (die Nichtlösung der Verknotung) wie manches Andre. — ***τοὺς πολλούς*** die Masse auch der Asiaten. (Schm.) — ***κίνησις*** Aufregung. **§ 8.** ***ἀμφὶ τῷ.*** zu 1, 22, 3. — ***δ' οὖν*** gewiss aber ist dass —, welche von beiden Angaben auch die wahre sein mag. zu Xen. An. 1, 2, 12. — ***ξυμβαίνειν*** eintreffen, erfüllt werden, wie 3, 15, 7. 4, 4, 9. (Ra.) — ***καὶ γὰρ καί.*** zu 1, 7, 3. — ***ἐπεσήμηναν.*** zu 1, 9, 8. — ***ἐπὶ τούτοις*** in Bezug darauf. vgl. 3, 1, 5 u. zu Xen. An. 3, 5, 18. — ***φαίνειν*** eine vorbedeutende Erscheinung geben, das eig. Wort. zu Xen. An. 4, 3, 13. In anderm Sinne steht es mit Bezug auf ***τὴν λύσιν.***

4. Capitel.

§ 1. ***τῇ ὑστεραίᾳ*** streicht Kr. — ***Γαλατικῆς,*** unter den Römern; zu Alexanders Zeit gehörte Ankyra zu Grossphrygien. (St. Croix.) **§ 2.** ***ὑπὲρ τόν.*** zu 1, 14, 4. — ***τὰς πύλας τὰς Κ.*** zu Xen. An. 1, 2, 20 u. 21. **§ 3.** ***τὸ Κύρου.*** Xen. An. 1, 2, 20. (Ra.) **§ 4.** ***ἐς ἴσον αὐτῷ κα-***

αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον αὐτὸν προσάγοντα λιπόντες τὴν φυλακὴν ᾤ-
χοντο φεύγοντες. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἅμα τῇ ἕῳ ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ
ὑπερβαλὼν τὰς πύλας κατέβαινεν ἐς τὴν Κιλικίαν. καὶ ἐνταῦθα ἀγ- 5
γέλλεται αὐτῷ Ἀρσάμης ὅτι πρόσθεν μὲν ἐπενόει διασώζειν Πέρσαις
τὴν Ταρσόν, ὡς δὲ ὑπερβεβληκότα ἤδη τὰς πύλας ἐπύθετο Ἀλέξαν-
δρον, ἐκλιπεῖν ἐν νῷ ἔχειν τὴν πόλιν· δεδιέναι οὖν τοὺς Ταρσέας
μὴ ἐφ᾽ ἁρπαγὴν τραπεὶς οὕτω τὴν ἀπόλειψιν τῆς Ταρσοῦ ποιήσηται.
ταῦτα ἀκούσας δρόμῳ ἦγεν ἐπὶ τὴν Ταρσὸν τούς τε ἱππέας καὶ τῶν 6
ψιλῶν ὅσοι κουφότατοι, ὥστε ὁ Ἀρσάμης μαθὼν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν
σπουδῇ φεύγει ἐκ τῆς Ταρσοῦ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον οὐδὲν βλάψας
τὴν πόλιν.

Ἀλέξανδρος δέ, ὡς μὲν Ἀριστοβούλῳ λέλεκται, ὑπὸ καμάτου ἐ- 7
νόσησεν· οἱ δὲ εἰς τὸν Κύδνον ποταμὸν λέγουσι ῥίψαντα νήξασθαι,
ἐπιθυμήσαντα τοῦ ὕδατος, ἱδρῶντα καὶ καύματι ἐχόμενον. ὁ δὲ
Κύδνος ῥέει διὰ μέσης τῆς πόλεως· οἷα δὲ ἐκ τοῦ Ταύρου ὄρους
τῶν πηγῶν οἱ ἀνισχουσῶν καὶ διὰ χώρου καθαροῦ ῥέων, ψυχρός τέ
ἐστι καὶ τὸ ὕδωρ καθαρός· σπασμῷ τε οὖν ἔχεσθαι Ἀλέξανδρον καὶ 8
θέρμαις ἰσχυραῖς καὶ ἀγρυπνίᾳ ξυνεχεῖ. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους ἰα-
τροὺς οὐκ οἴεσθαι εἶναι βιώσιμον· Φίλιππον δὲ Ἀκαρνᾶνα, ἰατρόν,
ξυνόντα Ἀλεξάνδρῳ καὶ τά τε ἀμφὶ ἰατρικὴν ἐς τὰ μάλιστα πιστευ-
όμενον καὶ τὰ ἄλλα οὐκ ἀδόκιμον ἐν τῷ στρατῷ ὄντα, καθῆραι ἐ-
θέλειν Ἀλέξανδρον φαρμάκῳ· καὶ τὸν κελεύειν καθῆραι. τὸν μὲν 9
δὴ παρασκευάζειν τὴν κύλικα· ἐν τούτῳ δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοθῆναι ἐ-
πιστολὴν παρὰ Παρμενίωνος φυλάξασθαι Φίλιππον· ἀκούειν γὰρ
διεφθάρθαι ὑπὸ Δαρείου χρήμασιν ὥστε φαρμάκῳ ἀποκτεῖναι Ἀλέ-
ξανδρον. τὸν δέ, ἀναγνόντα τὴν ἐπιστολὴν καὶ ἔτι μετὰ χεῖρας ἔ-
χοντα αὐτὸν μὲν λαβεῖν τὴν κύλικα ἐν ᾗ ἦν τὸ φάρμακον· τὴν ἐπι-
στολὴν δὲ τῷ Φιλίππῳ δοῦναι ἀναγνῶναι. καὶ ὁμοῦ τόν τε Ἀλέξαν- 10
δρον πίνειν καὶ τὸν Φίλιππον ἀναγινώσκειν τὰ παρὰ τοῦ Παρμενίω-
νος. Φίλιππον δὲ εὐθὺς ἔνδηλον γενέσθαι ὅτι καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ
φαρμάκου· οὐ γὰρ ἐκπλαγῆναι πρὸς τὴν ἐπιστολήν, ἀλλὰ τοσόνδε μό-
νον παρακαλέσαι Ἀλέξανδρον, καὶ ἐς τὰ ἄλλα οἱ πείθεσθαι ὅσα ἐ-
παγγέλλοιτο· σωθήσεσθαι γὰρ πειθόμενον. καὶ τὸν μὲν καθαρθῆ- 11

τέστη führte zu demselben Erfolge als wenn er unbemerkt herangekommen wäre. (Ra.) — *αὐτόν* ohne Artikel. zu 1, 7, 6. **§ 5.** *ἔχειν* für *εἶχε* eine gute Hs. Der Uebergang von *ὅτι* zum Infinitiv ist nicht selten. — *Ταρσέας* für *Ταρσεῖς* Kr. — *τὴν ἀπόλειψιν ποιήσηται.* Spr. 52, 8, 1. **§ 7.** *ἐνόσησε.* Spr. 53, 5, 1. — *ῥίπτειν* findet sich intransitiv: sich stürzen, selten, in der attischen Prosa vielleicht nie. — *ἱδρῶντα* für *ἱδροῦντα* eine gute Hs. gr. Spr. 32, 3, 5. — *ῥέει* für *ῥεῖ* eine gute Hs. vgl. zu 4, 6, 6. — *οἷα δέ.* zu 1, 4, 8. — *ἀνισχουσῶν καὶ ῥέων.* zu 1, 12, 9. **§ 8.** *βιώσιμον* rettbar. vgl. 6, 11, 1. 12, 3. 7, 27, 3. (Ra.) — *ἀμφί* ist in dieser Verbindung seltner als *περί.* gr. Spr. 68, 30, 3. — *ἐς τὰ μάλιστα* aufs höchste. vgl. 6, 30, 2 u. 2, 15, 4. — *πιστευόμενον.* Spr. 52, 4, 2. — *καθῆραι* von Abführung. vgl. § 11. (Ra.) — *καὶ τόν.* Spr. 50, 1, 3. **§ 9.** *φυλάξασθαι* dass er sich hüten solle, regiert von *δοθῆναι ἐπιστολήν.* Spr. 50, 5, 6 u. 55, 3, 7. — *μετὰ χεῖρας, ἐν χερσίν*, was üblicher. vgl. 4, 26, 7. 7, 22, 3. gr. Spr. 68, 27, 2. — *ἀναγνῶναι.* Spr. 55, 3, 10. **§ 10.** *τόν τε. αὐτόν τε* Kr. vgl. zu 1, 2, 2. — *ἐπαγγέλλοιτο. ἐπαγγελοῖτο* Kr. — *καλῶς ἔχει τὰ τοῦ φ.* dass er bei dem Mittel ein gutes Gewissen habe. (Vu.) — *πρός.* zu 1, 18, 8.

ναί τε καὶ ῥαῖσαι [αὐτῷ] τὸ νόσημα· Φιλίππῳ δὲ ἐπιδεῖξαι ὅτι πιστός ἐστιν αὐτῷ φίλος καὶ [τοῖς] ἄλλοις δὲ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν ὅτι αὐτοῖς τε τοῖς φίλοις βέβαιος εἰς τὸ ἀνύποπτον τυγχάνει ὢν καὶ πρὸς τὸ ἀποθανεῖν ἐῤῥωμένος.

5. Ἐκ δὲ τούτου Παρμενίωνα μὲν πέμπει ἐπὶ τὰς ἄλλας πύλας, αἳ δὴ ὁρίζουσι τὴν Κιλίκων τε καὶ Ἀσσυρίων χώραν, προκαταλαβεῖν καὶ φυλάσσειν τὴν πάροδον, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ξυμμάχων τοὺς πεζοὺς καὶ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους καὶ τοὺς Θρᾷκας, ὧν Σιτάλ-
2 κης ἡγεῖτο, καὶ τοὺς ἱππέας δὲ τοὺς Θεσσαλούς. αὐτὸς δὲ ὕστερος ἄρας ἐκ Ταρσοῦ τῇ μὲν πρώτῃ ἐς Ἀγχίαλον πόλιν ἀφικνεῖται. ταύτην δὲ Σαρδανάπαλον κτίσαι τὸν Ἀσσύριον λόγος· καὶ τῷ περιβόλῳ δὲ καὶ τοῖς θεμελίοις τῶν τειχῶν δήλη ἐστὶ μεγάλη τε πόλις κτι-
3 σθεῖσα καὶ ἐπὶ μέγα ἐλθοῦσα δυνάμεως. καὶ τὸ μνῆμα τοῦ Σαρδαναπάλου ἐγγὺς ἦν τῶν τειχῶν τῶν Ἀγχιάλου· καὶ αὐτὸς ἐφειστήκει ἐπ᾽ αὐτῷ Σαρδανάπαλος συμβεβληκὼς τὰς χεῖρας ἀλλήλαις ὡς μάλιστα ἐς κρότον συμβάλλονται, καὶ ἐπίγραμμα ἐπεγέγραπτο αὐτῷ
4 Ἀσσύρια γράμματα· οἱ μὲν Ἀσσύριοι καὶ μέτρον ἔφασκον ἐπεῖναι τῷ ἐπιγράμματι, ὁ δὲ νοῦς ἦν αὐτῷ ὃν ἔφραζε τὰ ἔπη, ὅτι Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυνδαράξου παῖς Ἀγχίαλον καὶ Ταρσὸν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐδείματο. σὺ δέ, ὦ ξένε, ἔσθιε καὶ πῖνε καὶ παῖζε, ὡς τἆλλα τὰ ἀνθρώπινα οὐκ ὄντα τούτου ἄξια· τὸν ψόφον αἰνισσόμενος ὅνπερ αἱ χεῖρες ἐπὶ τῷ κρότῳ ποιοῦσι· καὶ τὸ παῖζε ῥᾳδιουργότερον ἐγγεγράφθαι ἔφασαν τῷ Ἀσσυρίῳ ὀνόματι.
5 Ἐκ δὲ τῆς Ἀγχιάλου ἐς Σόλους ἀφίκετο· καὶ φρουρὰν ἐσήγαγεν ἐς Σόλους καὶ ἐπέβαλεν αὐτοῖς τάλαντα ἀργυρίου διακόσια ζη-
6 μίαν, ὅτι πρὸς τοὺς Πέρσας μᾶλλόν τι τὸν νοῦν εἶχον. ἔνθεν δὲ ἀναλαβὼν τῶν μὲν πεζῶν τῶν Μακεδόνων τρεῖς τάξεις, τοὺς τοξότας δὲ πάντας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐξελαύνει ἐπὶ τοὺς τὰ ὄρη κατέχοντας Κίλικας. καὶ ἐν ἑπτὰ ταῖς πάσαις ἡμέραις τοὺς μὲν βίᾳ ἐξελών,

§ **11.** *αὐτῷ* ist wohl zu tilgen oder *αὐτόν* zu lesen. Denn man sagt *ὁ νοσῶν ῥαΐζει*, nicht *ἡ νόσος ῥαΐζει*; *τὸ νόσημα* ist dann nach Spr. 46, 2 zu erklären.

5. Capitel.

§ **1.** *τὰς ἄλλας πύλας.* Xen. An. 1, 4, 4. — *προκαταλαβεῖν.* Spr. 55, 3, 10. § **2.** *ὕστερος* für *ὕστερον* eine gute Hs. Spr. 57, 5, 3. — *τῇ πρώτῃ*, *ἡμέρᾳ*. Spr. 43, 3. — *μεγάλη πόλις κτισθεῖσα* dass es (als) eine grosse Stadt gegründet worden. Spr. 56, 4, 4. — *ἐπὶ μέγα* auf eine hohe Stufe. vgl. 4, 1, 3. Thuk. 2, 97, 4: *ἐπὶ μέγα ἡ βασιλεία ἦλθεν ἰσχύος.* § **3.** *μνῆμα* Grabmal. — *αὐτός*, eine steinerne Bildsäule. — *τὰς χεῖρας.* Nach Aristobulos und Strabon *συμβεβληκὼς τῆς δεξιᾶς χειρὸς τοὺς δακτύλους ὡς ἂν ἐπικροτοῦντα* (schnippend). — *ὡς μάλιστα* wie eben. — *ἐπίγραμμα* als Inschrift. (Si.) — *αὐτῷ* auf die steinerne Säule. — *γράμματα* bezeichnet öfter Schrift und Sprache. — *οἱ μέν*, ein Asyndeton wie Xen. An. 1, 2, 25 u. 2, 1, 6. — *αὐτῷ*, *τῷ ἐπιγράμματι.* § **4.** *ἐδείματο*, ein poetisches Wort, auch 3, 1, 5. Dial. Forml. § 39 unter *δέμω.* — *ὡς ὄντα.* zu 1, 9, 7. — *τἆλλα τὰ ἀνθρώπινα* eig. ein enges Appositionsverhältniss und daher mit doppeltem Artikel, regelmässig wenn der zweite Begriff eine Substantivirung ist; aber nicht etwa *τὰ ἄλλα τὰ πράγματα.* vgl. 2, 8, 9. gr. Spr. 50, 9, 2. — *τὸν ψόφον* erklärt das *τούτου.* — *ῥᾳδιουργότερον* in einem unanständigern Sinne für *ἀφροδισίαζε.* § **5.** *ἐσήγαγεν* für *ἐπήγαγεν* Pflugk. § **6.** *τοὺς τὰ ὄρη κατέχοντας* die Bewohner *τῆς τραχείας Κιλικίας*, im Ggs. zu der

τοὺς δὲ ὁμολογίᾳ παραστησάμενος ἐπανῆκεν ἐς τοὺς Σόλους. καὶ 7
ἐνταῦθα μανθάνει Πτολεμαῖον καὶ Ἄσανδρον ὅτι ἐκράτησαν Ὀρον-
τοβάτου τοῦ Πέρσου, ὃς τήν τε ἄκραν τῆς Ἁλικαρνασσοῦ ἐφύλασσε
καὶ Μύνδον καὶ Καῦνον καὶ Θήραν καὶ Καλλίπολιν κατεῖχε· προσ-
ῆκτο δὲ καὶ Κῶ καὶ Τριόπιον· τοῦτον ἡττῆσθαι ἔγραφον μάχῃ με-
γάλῃ· καὶ ἀποθανεῖν μὲν τῶν ἀμφ᾿ αὐτὸν πεζοὺς ἐς ἑπτακοσίους
καὶ ἱππέας ἐς πεντήκοντα, ἁλῶναι δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν χιλίων. Ἀλέ- 8
ξανδρος δὲ ἐν Σόλοις θύσας τε τῷ Ἀσκληπιῷ καὶ πομπεύσας αὐτός
τε καὶ ἡ στρατιὰ πᾶσα καὶ λαμπάδα ἐπιτελέσας καὶ ἀγῶνα διαθεὶς
γυμνικὸν καὶ μουσικὸν Σολεῦσι μὲν δημοκρατεῖσθαι ἔδωκεν· αὐτὸς
δὲ ἀναζεύξας ἐς Ταρσὸν τοὺς μὲν ἱππέας ἀπέστειλε Φιλώτᾳ δοὺς
ἄγειν διὰ τοῦ Ἀληΐου πεδίου ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πύραμον· αὐ- 9
τὸς δὲ σὺν τοῖς πεζοῖς καὶ τῇ ἴλῃ τῇ βασιλικῇ ἐς Μαγαρσὸν ἧκε
καὶ τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Μαγαρσίδι ἔθυσεν. ἐντεῦθεν δὲ ἐς Μαλλὸν ἀ-
φίκετο καὶ Ἀμφιλόχῳ ὅσα ἥρωϊ ἐνήγισε· καὶ στασιάζοντας καταλα-
βὼν τὴν στάσιν αὐτοῖς κατέπαυσε· καὶ τοὺς φόρους οὓς βασιλεῖ
Δαρείῳ ἀπέφερον ἀνῆκεν, ὅτι Ἀργείων μὲν Μαλλωταὶ ἄποικοι ἦσαν,
αὐτὸς δὲ ἀπ᾿ Ἄργους τῶν Ἡρακλειδῶν εἶναι ἠξίου.

Ἔτι δὲ ἐν Μαλλῷ ὄντι αὐτῷ ἀγγέλλεται Δαρεῖον ἐν Σώχοις 6.
ξὺν τῇ πάσῃ δυνάμει στρατοπεδεύειν. ὁ δὲ χῶρος οὗτος ἔστι μὲν
τῆς Ἀσσυρίας γῆς, ἀπέχει δὲ τῶν πυλῶν τῶν Ἀσσυρίων ἐς δύο μά-
λιστα σταθμούς. ἔνθα δὴ ξυναγαγὼν τοὺς ἑταίρους φράζει αὐτοῖς
τὰ ἐξηγγελμένα ὑπὲρ Δαρείου τε καὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Δαρείου. οἱ
δὲ αὐτόθεν ὡς εἶχεν ἄγειν ἐκέλευον. ὁ δὲ τότε μὲν ἐπαινέσας αὐ- 2
τοὺς διέλυσε τὸν ξύλλογον· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ προῆγεν ὡς ἐπὶ Δαρεῖόν
τε καὶ τοὺς Πέρσας. δευτεραῖος δὲ ὑπερβαλὼν τὰς πύλας ἐστρα-
τοπέδευσε πρὸς Μυριάνδρῳ πόλει· καὶ τῆς νυκτὸς χειμὼν ἐπιγίγνε-
ται σκληρὸς καὶ ὕδωρ τε ἐξ οὐρανοῦ καὶ πνεῦμα βίαιον· τοῦτο κα-
τέσχεν ἐν τῷ στρατοπέδῳ Ἀλέξανδρον.

Δαρεῖος δὲ τέως μὲν ξὺν τῇ στρατιᾷ διέτριβεν, ἐπιλεξάμενος 3
τῆς Ἀσσυρίας γῆς πεδίον πάντῃ ἀναπεπταμένον καὶ τῷ τε πλήθει
τῆς στρατιᾶς ἐπιτήδειον καὶ ἐνιππάσασθαι τῇ ἵππῳ ξύμφορον. καὶ
τοῦτο τὸ χωρίον ξυνεβούλευεν αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν Ἀμύντας ὁ [τοῦ]
Ἀντιόχου, ὁ παρ᾿ Ἀλεξάνδρου αὐτόμολος· εἶναι γὰρ τὴν εὐρυχωρίαν

παιδιάς. (Schm.) vgl. 2, 6, 4. — ταῖς πάσαις. zu 1, 11, 5. § 7. Ἄσανδρον ὅτι. Spr. 61, 5. § 8. λαμπάς, λαμπαδηφορία. Die Aufgabe war im Lauf brennende Fackeln, die man in bestimmten Stationen einem Nachfolger übergab, unerloschen ans Ziel zu bringen. Gefeiert wurde dies Spiel zu Ehren des Hephaestos. Ein Heer war bei den Hellenen ein wandernder Staat, dem auch die Erheiterungen und Festlichkeiten des bürgerlichen Lebens, zumal die gymnischen Spiele, nicht fehlen durften. § 9. Μαγαρσίδι. Μαγαρσίᾳ Ellendt. — ὅσα wie viel d. h. das Gebührende. (Si.) Erg. ἐναγίζειν. zu 1, 5, 9 u. Spr. 55, 4, 4. — τῶν Ἡρακλειδῶν hängt von εἶναι ab: er war ein Nachkomme der H. Spr. 47, 4, 1. Er war ein Temenide. Thuk. 2, 99, 2.

6. Capitel.

§ 1. ἔστι τῆς Ἀ. γῆς. zu 1, 24, 5. — αὐτόθεν von dort, auf der Stelle. vgl. 3, 9, 3. — ὡς εἶχεν. zu 1, 13, 3. § 2. τὰς πύλας, die syrischen. (Schm.) — ὕδωρ ἐξ οὐ. zu 1, 17, 6. § 3. τέως μέν einstweilen, mit Bezug auf ὡς δέ § 4. vgl. 2, 8, 3. 27, 1. (Ra.) zu Xen. An. 4, 2, 12. — ἐνιππάσασθαι. zu προσφέρεσθαι 1, 3, 4. — πρὸς

πρὸς τοῦ πλήθους τε καὶ τῆς σκευῆς τῶν Περσῶν. καὶ ἔμενε Δα-
4 *ρεῖος. ὡς δὲ Ἀλεξάνδρῳ πολλὴ μὲν ἐν Ταρσῷ τριβὴ ἐπὶ τῇ νόσῳ*
ἐγίγνετο, οὐκ ὀλίγη δὲ ἐν Σόλοις, ἵνα ἔθυέ τε καὶ ἐπόμπευε, καὶ
ἐπὶ τοὺς ὀρεινοὺς Κίλικας διέτριψεν ἐξελάσας, τοῦτο ἔσφηλε Δαρεῖον
τῆς γνώμης· καὶ αὐτός τε ὅ τιπερ ἥδιστον ἦν δοξασθέν, ἐς τοῦτο
οὐκ ἀκουσίως ὑπήχθη καὶ ὑπὸ τῶν καθ' ἡδονὴν ξυνόντων τε καὶ
ξυνεσομένων ἐπὶ κακῷ τοῖς ἀεὶ βασιλεύουσιν ἐπαιρόμενος ἔγνω μη-
5 *κέτι Ἀλέξανδρον ἐθέλειν προϊέναι τοῦ πρόσω· ἀλλ' ὀκνεῖν γὰρ πυν-*
θανόμενον ὅτι αὐτὸς προσάγοι· καταπατήσειν τε τῇ ἵππῳ τῶν Μα-
κεδόνων τὴν στρατιὰν ἄλλος ἄλλοθεν αὐτῷ ἐπαίροντες ἔλεγον· καί-
τοι γε Ἀμύντας ἥξειν τε Ἀλέξανδρον ἰσχυρίζετο ὅπου ἂν πύθηται
6 *Δαρεῖον ὄντα, καὶ αὐτοῦ προσμένειν ἐκέλευεν. ἀλλὰ τὰ χείρω μᾶλ-*
λον, ὅτι καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ἡδίω ἀκοῦσαι ἦν, ἔπειθε· καί τι καὶ
δαιμόνιον τυχὸν ἦγεν αὐτὸν εἰς ἐκεῖνον τὸν χῶρον οὗ μήτε ἐκ τῆς
ἵππου πολλὴ ὠφέλεια αὐτῷ ἐγένετο, μήτε ἐκ τοῦ πλήθους αὐτοῦ τῶν
τε ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀκοντίων τε καὶ τοξευμάτων, μηδὲ τὴν λαμ-
πρότητα αὐτὴν τῆς στρατιᾶς ἐπιδεῖξαι ἠδυνήθη, ἀλλὰ Ἀλεξάνδρῳ τε
7 *καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν εὐμαρῶς τὴν νίκην παρέδωκεν. ἐχρῆν γὰρ ἤδη*
καὶ Πέρσας πρὸς Μακεδόνων ἀφαιρεθῆναι τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχήν,
καθάπερ οὖν Μῆδοι μὲν πρὸς Περσῶν ἀφῃρέθησαν, πρὸς Μήδων
δὲ ἔτι ἔμπροσθεν Ἀσσύριοι.

7. *Ὑπερβαλὼν δὴ τὸ ὄρος Δαρεῖος τὸ κατὰ τὰς πύλας τὰς Ἀμα-*
νικὰς καλουμένας ὡς ἐπὶ Ἰσσὸν προῆγε· καὶ ἐγένετο κατόπιν Ἀλε-
ξάνδρου λαθών. τὴν δὲ Ἰσσὸν κατασχών, ὅσους διὰ νόσον ὑπολε-
λειμμένους αὐτοῦ τῶν Μακεδόνων κατέλαβε, τούτους χαλεπῶς αἰκι-
σάμενος ἀπέκτεινεν· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν προυχώρει ἐπὶ τὸν ποτα-
2 *μὸν τὸν Πίναρον. καὶ Ἀλέξανδρος ὡς ἤκουσεν ἐν τῷ ὄπισθεν αὐ-*

τοῦ vortheilhaft für die. vgl. 2, 18, 2 u. zu 1, 18, 9. — **σκευῆς**. Denn das persische Fussvolk war grösstentheils leichter bewaffnet als das makedonische. § 4. **ὀρεινοὺς δὲ Κ.** Pflugk. — **τοῦτο**, τὸ διατρίβειν. — **ἔσφηλε τῆς γνώμης** machte ihn in dem Plane irre. Thuk. 4, 85, 1: *σφαλέντες τῆς δόξης*. — **ὅ τιπερ ἥδιστον ἦν δοξασθέν** was ihm am erwünschtesten gemeint, vorgeschlagen wurde. (Ra.) — **ὑπήχθη** er liess sich unvermerkt überleiten. — **καθ' ἡδονήν** gemäss dem Belieben des Königs, ihm nach dem Munde redend. vgl. 5, 27, 3. 7, 29, 1. Der Ausdruck ist gewöhnlich. — **τε καὶ — βασιλεύουσιν** passt nur für einen allgemeinen Satz. Aehnlich wird öfter, wenn auch nicht leicht so hart, dem Besondern etwas Allgemeines zugesellt. Dasselbe Urtheil 7, 29, 1. — **ἀεί** jedes Mal, wie oft, besonders beim Artikel. vgl. 4, 8, 3 u. gr. Spr. 50, 8, 9. — **τοῦ πρόσω** vorwärts, wie 5, 24, 8. 25, 3. 28, 2. 6, 7, 1. vgl. zu Xen. An. 1, 3, 1. § 5. **αὐτός**, *Δαρεῖος*. — **ἔλεγον** für *ἐπέλεγον* Vu., das aus **ἐπαίροντες** entstanden, wie *συνενδύς* aus *συνήκ.* 1, 25, 2. *Ἐπιλέγειν* dazu oder dabei sagen ist mit einem persönlichen Dativ kaum vereinbar. — **καίτοι γε.** *καίτοι ὅ γε* Si., da Arrian sonst zwischen *καίτοι* und *γέ* immer ein Wort einschiebe. Zw. 1, 12, 4. — **ὅτι καί.** zu 1, 8, 2. § 6. **αὐτήν** auch nur für *αὐτῆς* Kr. vgl. 6, 13, 3. § 7. **ἐχρῆν γάρ.** Her. 1, 8: *χρῆν γὰρ Κανδαύλῃ γενέσθαι κακῶς*. vgl. zu 2, 3, 6. — **καθάπερ οὖν** wie allerdings 4, 7, 5. 5, 1, 5. 5, 3. 7, 1. — **ἔμπροσθεν** für *πρόσθεν* eine gute Hs., bestätigt durch 6, 26, 1.

7. Capitel.

§ 1. **ὑπερβαλὼν τὸ ὄρος**, nämlich durch die Pässe selbst gezogen. — **ἐγένετο κατόπιν** kam in den Rücken. vgl. zu 1, 2, 5. u. 1, 13, 1.

τοῦ ὄντα Δαρεῖον, ἐπεὶ οὐ πιστὸς αὐτῷ ὁ λόγος ἐφαίνετο, ἀνα-
βιβάσας ἐς τριακόντορον τῶν ἑταίρων τινὰς ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ
Ἰσσόν, κατασκεψομένους εἰ τὰ ὄντα ἐξαγγέλλεται. οἱ δέ, ἀναπλεύ-
σαντες τῇ τριακοντόρῳ, ὅτι κολπώδης ἦν ἡ ταύτῃ θάλασσα, μᾶλ-
λόν τι εὐπετῶς κατέμαθον αὐτοῦ στρατοπεδεύοντας τοὺς Πέρσας· καὶ
ἀπαγγέλλουσιν Ἀλεξάνδρῳ ἐν χερσὶν εἶναι Δαρεῖον.
Ὁ δὲ συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν ξυμμάχων 3
τοὺς ἡγεμόνας παρεκάλει θαῤῥεῖν μὲν ἐκ τῶν ἤδη σφίσι καλῶς κεκιν-
δυνευμένων καὶ ὅτι πρὸς νενικημένους ὁ ἀγὼν νενικηκόσιν αὐτοῖς ἔ-
σται καὶ ὅτι ὁ θεὸς ὑπὲρ σφῶν στρατηγεῖ ἄμεινον, ἐπὶ νοῦν Δαρείῳ
ἀγαγὼν καθεῖρξαι τὴν δύναμιν ἐκ τῆς εὐρυχωρίας ἐς τὰ στενόπορα,
ἵνα σφίσι μὲν ξύμμετρον τὸ χωρίον ἀναπτύξαι τὴν φάλαγγα, τοῖς δὲ
ἀχρεῖον τὸ πλῆθος [ὅτι] ἔσται τῇ μάχῃ, οὔτε τὰ σώματα οὔτε τὰς
γνώμας παραπλησίοις. Μακεδόνας τε γὰρ Πέρσαις καὶ Μήδοις, ἐκ 4
πάνυ πολλοῦ τρυφῶσιν, αὐτοὺς ἐν τοῖς πόνοις τοῖς πολεμικοῖς πάλαι
ἤδη μετὰ κινδύνων ἀσκουμένους, ἄλλως τε καὶ δούλοις ἀνθρώποις
ἐλευθέρους, ἐς χεῖρας ἥξειν· ὅσοι τε Ἕλληνες Ἕλλησιν, οὐχ ὑπὲρ
τῶν αὐτῶν μαχεῖσθαι, ἀλλὰ τοὺς μὲν ξὺν Δαρείῳ ἐπὶ μισθῷ καὶ
οὐδὲ τούτῳ πολλῷ κινδυνεύοντας· τοὺς δὲ ξὺν σφίσιν, ὑπὲρ τῆς Ἑλ-
λάδος ἑκόντας ἀμυνομένους· βαρβάρων τε αὖ Θρᾷκας καὶ Παίονας 5
καὶ Ἰλλυριοὺς καὶ Ἀγριᾶνας τοὺς εὐρωστοτάτους τε τῶν κατὰ τὴν
Εὐρώπην καὶ μαχιμωτάτους πρὸς τὰ απονώτατά τε καὶ μαλακώτατα
τῆς Ἀσίας γένη ἀντιτάξεσθαι· ἐπὶ δὲ Ἀλέξανδρον ἀντιστρατηγεῖν
Δαρείῳ. ταῦτα μὲν οὖν ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος ἐπεξῄει. τὰ δὲ 6
ἆθλα ὅτι μεγάλα ἔσται σφίσι τοῦ κινδύνου ἐπεδείκνυεν. οὐ γὰρ τοὺς
σατράπας τοὺς Δαρείου ἐν τῷ τότε κρατήσειν, οὐδὲ τὴν ἵππον τὴν
ἐπὶ Γρανικῷ ταχθεῖσαν, οὐδὲ τοὺς δισμυρίους ξένους τοὺς μισθοφό-
ρους, ἀλλὰ Περσῶν τε ὅ τιπερ ὄφελος καὶ Μήδων καὶ ὅσα ἄλλα
ἔθνη Πέρσαις καὶ Μήδοις ὑπήκοα ἐποικεῖ τὴν Ἀσίαν καὶ αὐτὸν μέ-
γαν βασιλέα παρόντα, καὶ ὡς οὐδὲν ὑπολειφθήσεταί σφισιν ἐπὶ τῷδε
τῷ ἀγῶνι ὅτι μὴ κρατεῖν τῆς Ἀσίας ξυμπάσης καὶ πέρας τοῖς πολ-
λοῖς πόνοις ἐπιθεῖναι. ἐπὶ τούτοις δὲ τῶν τε ἐς τὸ κοινὸν ξὺν λαμ- 7
πρότητι ἤδη πεπραγμένων ὑπεμίμνησκε καὶ εἰ δή τῳ ἰδίᾳ τι δια-
πρεπὲς ἐς κάλλος τετολμημένον, ὀνομαστὶ ἕκαστον ἐπὶ τῷ ἔργῳ ἀνα-

§ 2. *ἐν χερσίν* nahe, sonst vom Handgemenge. § 3. *στρατηγούς τε καὶ ἰ.* In solchen Verbindungen fehlt der Artikel öfter. zu Xen. An. 3, 5, 7. — *μέν.* Dem entspricht *τὰ δὲ ἆθλα* § 6. — *ἀναπτύξαι.* zu 2, 8, 2. — *ὅτι* vor *πρός* wird durch *καί* mit *ἐκ τῶν* — verbunden. (Si.) Spr. 59, 2 A. — *ὅτι ἔσται. οὕτω ἔσται* Pflugk; Kr. streicht *ὅτι.* § 4. *Μακεδόνας τε* steht in Bezug auf *ὅσοι τε Ἕλληνες* und *βαρβάρων τε.* — *αὐτούς* ihrerseits. — *μετὰ κ.* Thuk. 1, 18, 7: *ἐμπειρότεροι ἐγένοντο μετὰ κινδύνων τὰς μελετὰς ποιούμενοι.* — *Ἕλλησιν* erg. *ἐς χεῖρας ἥξουσιν.* (Ra.) — *ἀμυνομένους* erg. *μαχεῖσθαι.* § 5. *ἀντιτάξεσθαι* für *ἀντιτάξασθαι* Kr. — *ἐπί* zudem. zu 1, 3, 2. § 6. *ἐς πλεονεξίαν τοῦ ἀγῶνος* zum Beweise ihrer Vorzüge im Kampfe. — *ἐπεξῄει* ging durch, wie § 7. — *τοὺς σατράπας* ist Object. Hingedeutet wird auf den Sieg am Granikos. vgl. 1, 12, 8. (Ra.) — *ξένους* 1, 14, 4. — *ὅ τι περ ὄφελος* alle die eben tüchtig, wie 5, 15, 4. (Ra.) — *καὶ ὡς,* als ob *ἔλεγεν* vorherginge; das aus *ἐπεδείκνυεν* vorschwebt. — *ἐπί* nach. (Ra.) Spr. 68, 37, 3. § 7. *εἰς τὸ κοινόν* für das gemeinsame Wirken. — *τῶν τε* — *καὶ εἰ δή τῳ.* Spr. 59, 2. — *ἐς κάλλος* zur Auszeichnung, ausgezeichnet. vgl. zu Thuk. 1, 14, 2. — *ὀνομαστί.* Namentlich vom Feldherren ange-

καλῶν. καὶ τὸ αὐτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον ἐν ταῖς μάχαις ὡς ἀνεπαχθέ-
8 *στατα ἐπεξῄει. λέγεται δὲ καὶ Ξενοφῶντος καὶ τῶν ἅμα Ξενοφῶντι*
μυρίων ἐς μνήμην ἐλθεῖν, ὡς οὐδέν τι οὔτε κατὰ τὸ πλῆθος οὔτε
κατὰ τὴν ἄλλην ἀξίωσιν σφίσιν ἐπεοικότες, οὐδὲ ἱππέων αὐτοῖς πα-
ρόντων Θεσσαλῶν, οὐδὲ Βοιωτῶν ἢ Πελοποννησίων, οὐδὲ Μακεδό-
νων ἢ Θρᾳκῶν, οὐδ᾽ ὅση ἄλλη σφίσιν ἵππος ξυντέτακται, οὐδὲ τοξο-
τῶν ἢ σφενδονητῶν, ὅτι μὴ Κρητῶν ἢ Ῥοδίων ὀλίγων, καὶ τούτων
9 *ἐν τῷ κινδύνῳ ὑπὸ Ξενοφῶντος αὐτοσχεδιασθέντων, οἱ δὲ βασιλέα*
τε ξὺν πάσῃ τῇ δυνάμει πρὸς Βαβυλῶνι αὐτῇ ἐτρέψαντο καὶ ἔθνη
ὅσα [ἄλλα] κατιόντων εἰς τὸν Εὔξεινον πόντον καθ᾽ ὁδόν σφισιν ἐ-
πεγένετο νικῶντες ἐπῆλθον· ὅσα τε ἄλλα ἐν τῷ τοιῷδε πρὸ τῶν
κινδύνων ἐς παράκλησιν ἀνδράσιν ἀγαθοῖς ἐξ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος πα-
ραινεῖσθαι εἰκός. οἱ δὲ ἄλλος ἄλλος ἄλλοθεν δεξιούμενοί τε τὸν βα-
σιλέα καὶ τῷ λόγῳ ἐπαίροντες ἄγειν ἤδη ἐκέλευον.

8. *Ὁ δὲ τότε μὲν δειπνοποιεῖσθαι παραγγέλλει· προπέμπει δὲ ὡς*
ἐπὶ τὰς πύλας τῶν τε ἱππέων ὀλίγους καὶ τῶν τοξοτῶν προκατασκε-
ψομένους τὴν ὁδὸν τὴν ὀπίσω· καὶ αὐτὸς τῆς νυκτὸς ἀναλαβὼν τὴν
2 *στρατιὰν πᾶσαν ᾔει, ὡς κατασχεῖν αὖθις τὰς πύλας. ὡς δὲ ἀμφὶ*
μέσας νύκτας ἐκράτησεν αὖθις τῶν παρόδων, ἀνέπαυε τὴν στρατιὰν
τὸ λοιπὸν τῆς νυκτὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν πετρῶν, προφυλακὰς ἀκριβεῖς
καταστησάμενος. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω κατῄει ἀπὸ τῶν πυλῶν κατὰ τὴν
ὁδόν· καὶ ἕως μὲν πάντῃ στενόπορα ἦν τὰ χωρία, ἐπὶ κέρως ἦγεν·
ὡς δὲ διεχώρει ἐς πλάτος, ἀνέπτυσσεν ἀεὶ τὸ κέρας ἐς φάλαγγα,
ἄλλην καὶ ἄλλην τῶν ὁπλιτῶν τάξιν παράγων, τῇ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ
3 *ὄρος, ἐν ἀριστερᾷ δὲ ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν. οἱ δὲ ἱππεῖς αὐτῷ*

sprochen zu werden galt als Anerkennung des Verdienstes und befeuerte zu neuen Leistungen. vgl. 2, 10, 2. — ***ἐπὶ τῷ ἔργῳ*** wegen der bezüglichen That, daran gemahnend. — ***τὸ αὐτοῦ ἀκίνδυνον*** seine eigne Weise sich Gefahren nicht zu entziehen. — ***ὡς ἀνεπαχθέστατα*** möglichst wenig durch Prahlerei anstössig. **§ 8.** *οὐδέν τι.* zu 1, 12, 2. — ***ἀξίωσις*** Bedeutung, Werth, wie bei Thuk. 1, 69, 2 u. öfter. So auch bei Arrian in diesem Werke häufig, nie *ἀξίωμα*. — ***σφίσιν.*** Spr. 58, 4, 3. — ***ἐπεοικότες οὐδὲ παρόντων.*** zu 1, 12, 9. — ***τούτων ἐν τῷ. τούτων ἐν αὐτῷ τῷ*** Kr. — ***αὐτοσχεδιασθέντων*** aus dem Stegereife geschaffen. Xen. An. 3, 3, 20. **§ 9.** *οἱ δέ* unattisch nach einem Particip, auch 2, 12, 1. 4, 18, 6. 7, 2, 4. vgl. 2, 12, 6. — ***πρὸς Βαβυλῶνι,*** freilich noch 360 Stadien entfernt nach Xen. An. 2, 2, 6, doch *ἐπὶ ταῖς θύραις βασιλέως* hyperbolisch eb. 2, 4, 4. (Ra.) Nach Plut. Art. 8 betrug die Entfernung 500 Stadien (Si.) — ***κατιόντων.*** zu *γενομένων* 1, 5, 7. — ***ἐπῆλθον*** überzogen, durchzogen, wie 7, 13, 4. (Ra.) So auch sonst bei Spätern. — ***ὅσα τε ἄλλα*** hängt noch von *ἐπεδείκνυεν* ab. — ***ἐν τῷ τοιῷδε*** unter solchen Umständen, wie 7, 3, 1. (Ra.) vgl. 3, 10, 2 und zu 1, 7, 3. — ***ἄλλος ἄλλοθεν*** der Eine von dieser, der Andre von jener Seite. Man denke sich Alexander umringt von seinen höchsten Officieren. — ***τῷ λόγῳ ἐπαίροντες*** durch ihre Worte (noch mehr) anregend. vgl. 2, 6, 4 u. 5. (Ra.) — ***ἤδη*** sofort. zu Xen. An. 1, 3, 11.

8. Capitel.

§ 1. ***ᾔει. ἦγεν*** Kr. **§ 2.** ***αὐτοῦ ἐπί,*** wie 5, 15, 4. 20, 1. vgl. zu 1, 27, 6. — ***ἐπὶ κέρως*** in langem Zuge, der Phalanx entgegengesetzt. zu Thuk. 6, 32, 2. — ***ἀνέπτυσσεν*** breitete aus. (Ra.) — ***ἀεί,*** bei jeder Erweiterung der Oertlichkeit (*διαχωρεῖν*). — ***καὶ ἄλλην*** und wieder eine andre. zu Xen. An. 1, 5, 12. — ***παράγων.*** zu 1, 6, 2. — ***τῇ μὲν*** an der einen Stelle; statt *τῇ δέ* an der andern, wie 1, 5, 12 und

τέως μὲν κατόπιν τῶν πεζῶν τεταγμένοι ἦσαν· ὡς δὲ ἐς τὴν εὐρυ-
χωρίαν προήεσαν, συνέτασσεν ἤδη τὴν στρατιὰν ὡς ἐς μάχην, πρώ-
τους μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως πρὸς τῷ ὄρει τῶν πεζῶν τό τε ἄ-
γημα καὶ τοὺς ὑπασπιστάς, ὧν ἡγεῖτο Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος, ἐ-
χομένην δὲ τούτων τὴν Κοίνου τάξιν, ἐπὶ δὲ τούτοις τὴν Περδίκ-
κου. οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῶν ὁπλιτῶν ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ
ἀρξαμένῳ τεταγμένοι ἦσαν. ἐπὶ δὲ τοῦ εὐωνύμου πρώτη μὲν ἡ 4
Ἀμύντου τάξις ἦν, ἐπὶ δὲ ἡ Πτολεμαίου, ἐχομένη δὲ ταύτης ἡ Με-
λεάγρου. τοῦ δὲ εὐωνύμου τοῖς πεζοῖς μὲν Κράτερος ἐπετέτακτο ἄρ-
χειν, τοῦ δὲ ξύμπαντος εὐωνύμου Παρμενίων ἡγεῖτο· καὶ παρήγ-
γελτο αὐτῷ μὴ ἀπολείπειν τὴν θάλασσαν, ὡς μὴ κυκλωθεῖεν ἐκ τῶν
βαρβάρων, ὅτι πάντῃ ὑπερφαλαγγήσειν αὐτῶν διὰ πλῆθος ἔμελλον.
Δαρεῖος δέ, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος 5
ὡς ἐς μάχην, τῶν μὲν ἱππέων διαβιβάζει πέραν τοῦ ποταμοῦ τοῦ
Πινάρου ἐς τρισμυρίους μάλιστα τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τούτων τῶν
πεζῶν ἐς δισμυρίους, ὅπως τὴν λοιπὴν δύναμιν καθ᾽ ἡσυχίαν συντά-
ξειε. καὶ πρώτους μὲν τοῦ ὁπλιτικοῦ τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφό- 6
ρους ἔταξεν ἐς τρισμυρίους κατὰ τὴν φάλαγγα τῶν Μακεδόνων· ἐπὶ
δὲ τούτοις τῶν Καρδάκων καλουμένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐς ἑξακισμυ-
ρίους· ὁπλῖται δὲ ἦσαν καὶ οὗτοι. τοσούτους γὰρ ἐπὶ φάλαγγος ἁ-
πλῆς ἐδέχετο τὸ χωρίον ἵνα ἐτάσσοντο. ἐπέταξε δὲ καὶ τῷ ὄρει τῷ 7
ἐν ἀριστερᾷ σφῶν κατὰ τὸ Ἀλεξάνδρου δεξιὸν ἐς δισμυρίους· καὶ
τούτων ἔστιν οἳ κατὰ νώτου ἐγένοντο τῆς Ἀλεξάνδρου στρατιᾶς. τὸ
γὰρ ὄρος ἵνα ἐπετάχθησαν πῇ μὲν διεχώρει ἐς βάθος καὶ κολπῶ-
δές τι αὐτοῦ ὥσπερ ἐν θαλάσσῃ ἐγίνετο· ἔπειτα ἐς ἐπικαμπὴν προ-
ϊὸν τοὺς ἐπὶ ταῖς ὑπωρείαις τεταγμένους κατόπιν τοῦ δεξιοῦ κέρως
τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐποίει. τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος αὐτοῦ ψιλῶν τε καὶ 8
ὁπλιτῶν, κατὰ ἔθνη συντεταγμένον ἐς βάθος οὐκ ὠφέλιμον, ὄπισθεν
ἦν τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων καὶ τοῦ ἐπὶ φάλαγγος τεταγμέ-
νου βαρβαρικοῦ. ἐλέγετο γὰρ ἡ πᾶσα ἡ ξὺν Δαρείῳ στρατιὰ μάλι-
στα ἐς ἑξήκοντα μυριάδας μαχίμους εἶναι.
Ἀλέξανδρος δέ, ὡς αὐτῷ πρόσω ἰόντι τὸ χωρίον διέσχεν ὀλί- 9
γον ἐς πλάτος, παρήγαγε τοὺς ἱππέας, τούς τε ἑταίρους καλουμέ-

sonst, folgt *ἐν ἀριστερᾷ δέ.* vgl. 3, 18, 8. **§ 3.** *ἀρξαμένῳ*, wenn man (zu betrachten, zu rechnen) anfing. vgl. zu *ἰόντι* 1, 2, 1. **§ 4.** *μὲν ἡ Ἀ.* für *μὲν Ἀ.* Kr. — *ἄρχειν* pflegt Arrian dem *ἐπιτάσσειν* sonst nicht beizufügen. — *ἡγεῖτο* als Oberbefehlshaber nicht bloss über das Fussvolk. — *αὐτῶν.* Spr. 47, 22. **§ 5.** *ἐξηγγέλθη* mit dem Particip, wie 3, 25, 5. 28, 9. Spr. 56, 7, 1. (gr. Spr. 56, 7, 3.) **§ 6.** *κάρδα* hiess mannhaft, kriegerisch; *κάρδακες* eine Schaar auserlesener Truppen, bewaffnet mit einem rhombosförmigen *γέῤῥον* (zu Xen. An. 1, 9, 8), einem Schuppenpanzer und einem Filzhelme, einer Streitaxt und einem Säbel, einem Bogen und einer Schleuder. — *ἔνθεν καὶ ἔνθεν* zu beiden Seiten. Spr. 47, 28, 1. vgl. 4, 5, 8. Es muss aber *αὐτοῦ* oder etwas Aehnliches ausgefallen sein. — *ἁπλῆς*, ohne eine zweite im Rücken derselben. **§ 7.** *σφῶν.* Spr. 58, 4, 3 u. zu 1, 1, 7. — *διεχώρει ἐς βάθος* breitete sich in die Tiefe aus. vgl. § 9. — *ἐς ἐπικαμπὴν προϊόν* (für *προϊών* Ellendt) zur Ueberflügelung (der Makedoner in der Queere) sich erstreckend. — *ἐποίει* brachte sie mit ihrer Stellung. zu Xen. An. 5, 2, 11. **§ 8.** *οὐκ ὠφέλιμον*, da die Hinteren sich am Kampfe nicht betheiligen konnten. (Ra.) vgl. 1, 6, 9. — *ἡ πᾶσα ἡ* für *ἡ πᾶσα* Kr. gr. Spr. 50, 9, 1.; vgl. 2, 5, 4. **§ 9.** *διέσχεν.* *διεῖχεν* Kr., vgl. *διεχώρει* 2, 8, 2 u. 7; das Imperfect

νους καὶ τοὺς Θεσσαλοὺς καὶ τοὺς Μακεδόνας. καὶ τούτους μὲν ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ ἅμα οἷ ἔταξε· τοὺς δὲ ἐκ Πελοποννήσου καὶ τὸ ἄλλο τὸ συμμαχικὸν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πέμπει ὡς Παρμενίωνα.

10 *Δαρεῖος δέ, ὡς συντεταγμένη ἤδη ἦν αὐτῷ ἡ φάλαγξ, τοὺς ἱππέας οὕστινας πρὸ τοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τῷδε προτετάχει ὅπως ἀσφαλῶς αὐτῷ ἡ ἔκταξις τῆς στρατιᾶς γένοιτο, ἀνεκάλεσεν ἀπὸ ξυνθήματος. καὶ τούτων τοὺς μὲν πολλοὺς ἐπὶ τῷ δεξιῷ κέρᾳ πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατὰ Παρμενίωνα ἔταξεν, ὅτι ταύτῃ μᾶλλόν τι ἱππάσιμα ἦν· μέρος δέ τι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὸ εὐώνυμον πρὸς τὰ ὄρη παρήγαγεν.*
11 *ὡς δὲ ἀχρεῖοι ἐνταῦθα διὰ στενότητα τῶν χωρίων ἐφαίνοντο, καὶ τούτων τοὺς πολλοὺς παριππεῦσαι ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας σφῶν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δὲ Δαρεῖος τὸ μέσον τῆς πάσης τάξεως ἐπεῖχε, καθάπερ νόμος τοῖς Περσῶν βασιλεῦσι τετάχθαι· καὶ τὸν νοῦν τῆς τάξεως ταύτης Ξενοφῶν ὁ τοῦ Γρύλλου ἀναγέγραφεν.*

9. *Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος κατιδὼν ὀλίγου πᾶσαν τὴν τῶν Περσῶν ἵππον μετακεχωρηκυῖαν ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τὸ ἑαυτοῦ ὡς πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτῷ δὲ τοὺς Πελοποννησίους μόνους καὶ τοὺς ἄλλους τῶν ξυμμάχων ἱππέας ταύτῃ τεταγμένους, πέμπει κατὰ τάχος τοὺς Θεσσαλοὺς ἱππέας ἐπὶ τὸ εὐώνυμον, κελεύσας μὴ πρὸ τοῦ μετώπου τῆς πάσης τάξεως παριππεῦσαι, τοῦ μὴ καταφανεῖς τοῖς πολεμίοις γενέσθαι μεταχωροῦντας, ἀλλὰ κατόπιν τῆς φάλαγγος ἀφανῶς διελ-*
2 *θεῖν. προέταξε δὲ τῶν μὲν ἱππέων κατὰ τὸ δεξιὸν τοὺς προδρόμους, ὧν ἡγεῖτο Πρωτόμαχος, καὶ τοὺς Παίονας, ὧν ἡγεῖτο Ἀρίστων· τῶν δὲ πεζῶν τοὺς τοξότας, ὧν ἦρχεν Ἀντίοχος· τοὺς δὲ Ἀγριᾶνας, ὧν ἦρχεν Ἄτταλος, καὶ τῶν ἱππέων τινὰς καὶ τῶν τοξοτῶν ἐς ἐπικαμπὴν πρὸς τὸ ὄρος τὸ κατὰ νώτου ἔταξεν, ὥστε κατὰ τὸ δεξιὸν αὐτῷ τὴν φάλαγγα ἐς δύο κέρατα διέχουσαν τετάχθαι, τὸ μὲν ὡς πρὸς Δαρεῖόν τε καὶ τοὺς πέραν τοῦ ποταμοῦ τοὺς πάντας Πέρσας· τὸ δὲ ὡς πρὸς τοὺς ἐπὶ τῷ ὄρει κατὰ νώτου σφῶν τεταγμέ-*
3 *νους. τοῦ δὲ εὐωνύμου προετάχθησαν τῶν μὲν πεζῶν οἵ τε Κρῆτες τοξόται καὶ οἱ Θρᾶκες, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης· πρὸ τούτων δὲ ἡ ἵππος ἡ κατὰ τὸ εὐώνυμον. οἱ δε μισθοφόροι ξένοι πᾶσιν ἐπετάχθησαν. ἐπεὶ δὲ οὔτε πυκνὴ αὐτῷ ἡ φάλαγξ κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ ἑαυτοῦ ἐφαίνετο, πολύ τε ταύτῃ ὑπερφαλαγγήσειν οἱ Πέρσαι ἐδόκουν, ἐκ τοῦ μέσου ἐκέλευσε δύο ἴλας τῶν ἑταίρων, τήν τε Ἀνθεμουσίαν, ἧς ἰλάρχης ἦν Περοίδας ὁ Μενεσθέως, καὶ τὴν Λευγαίαν καλουμένην, ἧς ἡγεῖτο Παντόρδανος ὁ Κλεάνδρου, ἐπὶ τὸ δεξιὸν ἀφανῶς πα-*

ist überhaupt bei topographischen Angaben regelmässig. — *τὸ ἄλλο τό.* zu 2, 5, 4. **§ 10.** *ἀνεκάλεσεν. ἀνεκαλέσατο* wäre das regelmässige, was hier wegen *ἀπό* leicht verfälscht werden konnte. — *ἀπὸ ξυνθήματος.* zu 1, 6, 2. — *ἱππάσιμα.* zu 1, 1, 11. **§ 11.** *νοῦν* Zweck. — *Ξενοφῶν* Anab. 1, 8, 21 f.

9. Capitel.

§ 1. *ὀλίγου* beinahe findet sich ohne *δεῖν* nicht bloss bei Thukydides. gr. Spr. 47, 16, 6. — *τοῦ γενέσθαι.* zu 1, 1, 9. **§ 2.** *προέταξε τῶν ἱππέων* hier: er stellte zur Seite der Reiter. vgl. § 3. — *ἐς ἐπικαμπήν* d. h. so dass sie mit dem rechten Flügel des Hauptheeres einen Winkel bildeten, um die Umzingelung (2, 8, 7) zu verhüten. — *αὐτῷ τὴν φάλαγγα* für *αὐτῷ τῆς φάλαγγος* Schm. — *τοὺς πάντας Π.* die Hauptmacht der P., sonst *τοὺς πολλοὺς τῶν Π.* (Schm.) zu 1, 15, 3. **§ 3.** *Λευγαίαν*, ungewiss woher so genannt.

ρελθεῖν. καὶ τοὺς τοξότας δὲ καὶ μέρος τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν Ἑλ- 4
λήνων μισθοφόρων ἔστιν οὓς κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ αὐτοῦ ἐπὶ μετώπου
παραγαγὼν ἐξέτεινεν ὑπὲρ τὸ τῶν Περσῶν κέρας τὴν φάλαγγα. ἐπεὶ
γὰρ οἱ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τεταγμένοι οὔτε κατῄεσαν, ἐκδρομῆς τε ἐ-
π᾽ αὐτοὺς τῶν Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγων κατὰ πρόσταξιν Ἀλε-
ξάνδρου γενομένης ῥᾳδίως ἀπὸ τῆς ὑπωρείας ἀνασταλέντες ἐς τὸ ἄ-
κρον ἀνέφυγον, ἔγνω καὶ τοῖς κατ᾽ αὐτοὺς τεταγμένοις δυνατὸν ὂν
χρήσασθαι ἐς ἀναπλήρωσιν τῆς φάλαγγος· ἐκείνοις δὲ ἱππέας τρια-
κοσίους ἐπιτάξαι ἐξήρκεσεν.
Οὕτω δὴ τεταγμένους χρόνον μέν τινα προῆγεν ἀναπαύων, ὥστε 10.
καὶ πάνυ ἔδοξε σχολαία γενέσθαι αὐτῶν ἡ πρόσοδος. τοὺς γὰρ βαρ-
βάρους, ὅπως τὰ πρῶτα ἐτάχθησαν, οὐκέτι ἀντεπῆγε Δαρεῖος, ἀλλ᾽ ἐπὶ
τοῦ ποταμοῦ ταῖς ὄχθαις, πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνοις οὔσαις, ἔστι
δὲ ὅπου καὶ χάρακα παρατείνας αὐταῖς, ἵνα εὐεφοδώτερα ἐφαίνετο,
οὕτως ἔμενεν. καὶ ταύτῃ εὐθὺς δῆλος ἐγένετο τοῖς ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον
τῇ γνώμῃ δεδουλωμένος. ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἦν τὰ στρατόπεδα, ἐν- 2
ταῦθα παριππεύων πάντῃ Ἀλέξανδρος παρεκάλει ἄνδρας ἀγαθοὺς
γίγνεσθαι, οὐ τῶν ἡγεμόνων μόνον τὰ ὀνόματα ξὺν τῷ πρέποντι κό-
σμῳ ἀνακαλῶν, ἀλλὰ καὶ ἰλάρχας καὶ λοχαγοὺς ὀνομαστὶ καὶ τῶν
ξένων τῶν μισθοφόρων ὅσοι κατ᾽ ἀξίωσιν ἤ τινα ἀρετὴν γνωριμώ-
τεροι ἦσαν· καὶ αὐτῷ πανταχόθεν βοὴ ἐγίνετο μὴ διατρίβειν, ἀλλὰ
ἐσβάλλειν ἐς τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ ἦγεν ἐν τάξει ἔτι, τὰ μὲν πρῶτα, 3
καίπερ ἐν ἀπόπτῳ ἤδη ἔχων τὴν Δαρείου δύναμιν, βάδην, τοῦ μὴ
διασπασθῆναί τι ἐν τῇ ξυντονωτέρᾳ πορείᾳ κυμῆναν τῆς φάλαγγος·
ὡς δὲ ἐντὸς βέλους ἐγίγνοντο, πρῶτοι δὴ οἱ κατ᾽ Ἀλέξανδρον καὶ
αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένος δρόμῳ ἐς τὸν ποταμὸν
ἐνέβαλον, ὡς τῇ τε ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλῆξαι τοὺς Πέρσας καὶ
τοῦ θᾶσσον ἐς χεῖρας ἐλθόντας ὀλίγα πρὸς τῶν τοξοτῶν βλάπτε-
σθαι. καὶ ξυνέβη ὅπως εἴκασεν Ἀλέξανδρος. εὐθὺς γὰρ ὡς ἐν χερ- 4
σὶν ἡ μάχη ἐγένετο, τρέπονται τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος οἱ τῷ
ἀριστερῷ κέρᾳ ἐπιτεταγμένοι· καὶ ταύτῃ μὲν λαμπρῶς ἐνίκα Ἀλέ-
ξανδρός τε καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτόν· οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι οἱ
ξὺν Δαρείῳ, ᾗ διέσχε τῶν Μακεδόνων ἡ φάλαγξ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν
κέρας παραῤῥαγεῖσα, ὅτι Ἀλέξανδρος μὲν σπουδῇ ἐς τὸν ποταμὸν 5
ἐμβαλὼν καὶ ἐν χερσὶ τὴν μάχην ποιήσας ἐξώθει ἤδη τοὺς ταύτῃ τε-
ταγμένους τῶν Περσῶν, οἱ δὲ κατὰ μέσον τῶν Μακεδόνων οὔτε τῇ

10. Capitel.

§ 1. *ἀναπαύων.* Er liess sie öfter halt machen, damit sie nicht erschöpft zum Angriffe schritten. — *καὶ πάνυ.* Spr. 69, 28, 7. — *οὔσαις, ἔστι δ᾽ ὅπου παρατείνας.* zu 1, 12, 9. — *εὐεφοδώτερα.* zu 1, 1, 11. — *τῇ γνώμῃ δουλοῦσθαι* von gesunkenem Muthe Thuk. 4, 34, 1. vgl. unten 5, 19, 1. 6, 16, 2. § 2. *ἀρετήν* Verdienst. — *διατρίβειν.* Spr. 50, 5, 6. § 3. *ἔτι* im Ggs. zu der Auflösung § 5. — *ἐν ἀπόπτῳ ἔχων* aus der Ferne übersehend. — *κυμῆναν. ἐκκυμῆναν* auswogend Kr. vgl. Xen. An. 1, 8, 18: *πορευομένων ἐξεκύμαινέ τι τῆς φάλαγγος.* — *ὡς ἐκπλῆξαι καὶ τοῦ βλάπτεσθαι* um zu erschrecken und wegen des Beschädigtwerdens. Aehnlich, wenn auch in umgekehrter Stellung, 5, 7, 5: *τοῦ γίγνεσθαι καὶ ὡς εἶναι.* § 4. *λαμπρῶς, φανερῶς,* vgl. 5, 18, 1, wie Thuk. 1, 49, 6. *λαμπρὰ νίκη* eb. 7, 55, 1. — *διέσχε. διεῖχε* Kr. zu 2, 8, 9. Eine Lücke war erfolgt, weil Alexander mit dem äussersten rechten Flügel vorausgeeilt war. — *παραῤῥαγεῖσα.* vgl. 2, 11, 1. 3, 14, 2 u. 5. *πα-*

ἴσῃ σπουδῇ ἥψαντο τοῦ ἔργου καὶ πολλαχῇ κρημνώδεσι ταῖς ὄχθαις
ἐντυγχάνοντες τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγος οὐ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐν τῇ
αὐτῇ τάξει διασώσασθαι, ταύτῃ ἐμβάλλουσιν οἱ Ἕλληνες τοῖς Μα-
κεδόσιν, ᾗ μάλιστα διεσπασμένην αὐτοῖς τὴν φάλαγγα κατεῖδον.
6 καὶ τὸ ἔργον ἐνταῦθα καρτερὸν ἦν, τῶν μὲν ἐς τὸν ποταμὸν ἀπώ-
σασθαι τοὺς Μακεδόνας καὶ τὴν νίκην τοῖς ἤδη φεύγουσι σφῶν
ἀνασώσασθαι· τῶν Μακεδόνων δὲ τῆς τε Ἀλεξάνδρου ἤδη φαινομέ-
νης εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι καὶ τὴν δόξαν τῆς φάλαγγος, ὡς ἀμά-
7 χου δὴ ἐς τὸ τότε διαβεβοημένης, μὴ ἀφανίσαι. καί τι καὶ τοῖς
γένεσι τῷ τε Ἑλληνικῷ καὶ τῷ Μακεδονικῷ φιλοτιμίας ἐνέπεσεν ἐς
ἀλλήλους. καὶ ἐνταῦθα πίπτει Πτολεμαῖος τε ὁ Σελεύκου, ἀνὴρ
ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ἄλλοι ἐς εἴκοσι μάλιστα καὶ ἑκατὸν τῶν οὐκ
ἠμελημένων Μακεδόνων.

11. Ἐν τούτῳ δὲ αἱ ἀπό τε τοῦ δεξιοῦ κέρως τάξεις, τετραμμένους
ἤδη τοὺς κατὰ σφᾶς τῶν Περσῶν ὁρῶντες, ἐπὶ τοὺς ξένους τε τοὺς
μισθοφόρους τοὺς Δαρείου καὶ τὸ πονούμενον σφῶν ἐπικάμψαντες
ἀπό τε τοῦ ποταμοῦ ἀπώσαντο αὐτοὺς καὶ κατὰ τὸ παρεῤῥωγὸς τοῦ
Περσικοῦ στρατεύματος ὑπερφαλαγγήσαντες ἐς τὰ πλάγια ἐμβεβλη-
2 κότες ἤδη ἔκοπτον τοὺς ξένους· καὶ οἱ ἱππεῖς δὲ οἱ τῶν Περσῶν
κατὰ τοὺς Θεσσαλοὺς τεταγμένοι οὐκ ἔμειναν ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ
ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, ἀλλ᾽ ἐπιδιαβάντες εὐρώστως ἐνέβαλλον εἰς τὰς
ἴλας τῶν Θεσσαλῶν· καὶ ταύτῃ ξυνέστη ἱππομαχία καρτερά· οὐδὲ
πρόσθεν ἐνέκλιναν οἱ Πέρσαι πρὶν Δαρεῖόν τε πεφευγότα ᾔσθοντο
καὶ πρὶν ἀποῤῥαγῆναι σφῶν τοὺς μισθοφόρους συγκοπέντας ὑπὸ τῆς
3 φάλαγγος. τότε δὲ ἤδη λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων ἡ φυγὴ ἐγίγνετο·
καὶ οἵ τε τῶν Περσῶν ἵπποι ἐν τῇ ἀναχωρήσει ἐκακοπάθουν, βα-
ρέως ὡπλισμένους τοὺς ἀμβάτας σφῶν φέροντες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἱπ-
πεῖς, κατὰ στενὰς ὁδοὺς πλήθει τε πολλοὶ καὶ πεφοβημένως ξὺν
ἀταξίᾳ ἀποχωροῦντες, οὐ μεῖον ὑπ᾽ ἀλλήλων καταπατούμενοι ἢ πρὸς
τῆς διώξεως τῶν πολεμίων ἐβλάπτοντο. καὶ οἱ Θεσσαλοὶ εὐρώστως

ῥάῤῥηξις 2, 11, 7. (Ra.) zu 1, 16, 1. **§ 5.** *ταύτῃ* bezieht sich auf *ᾗ* § 4. — *οἱ Ἕλληνες.* Das Subject wird öfter nach Zwischensätzen wiederholt. — *ᾗ*, ein zweiter relativer Satz auf *ταύτῃ* bezogen, das *ᾗ διέσχε* § 4 genauer ausführend. **§ 6.** *ἀπώσασθαι* hängt von *ἔργον ἦν* ab. zu 1, 15, 2. — ***λείπεσθαί τινος*** hinter einer Person oder Sache zurückbleiben. Spr. 47, 18.

11. Capitel.

§ 1. ***αἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ*** für *αἱ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ*. Spr. 50, 7, 7. — ***τὸ πονούμενον*** der bedrängte Theil. Spr. 43, 4, 6. *Πονεῖσθαι* und *πιέζεσθαι* sind in diesem Sinne die eig. Ausdrücke. — ***κατὰ τὸ παρεῤῥωγός*** an der abgerissenen, von den zurückgewichenen Persern entblössten Seite gegen die hellenischen Söldner. vgl. 2, 10, 4 f. **§ 2.** ***καὶ–δέ.*** Das *καί* auch gehört zu *ἐνέβαλλον* (*ἐνέβαλον?*) als ob da stände: *καὶ οἱ ἱππεῖς δὲ τῶν Περσῶν, οὐ μείναντες, εὐρώστως ἐνέβαλλον.* zu Xen. An. 1, 9, 14. 7, 3, 16. — ***ἐπιδιαβαίνειν*** sonst: nach Jemand, hier gegen die Feinde übergehen. — ***καρτερά*** für *κρατερά* Ellendt, weil die poetische Form auch in diesem Werke sonst nicht vorkommt. — ***ἀποῤῥαγῆναι.*** zu 1, 7, 5. **§ 3.** ***λαμπρά.*** vgl. 4, 4, 8 u. zu 2, 10, 4. — ***ἐκ*** würde besser fehlen; über die Verbindung *λαμπρά τε καὶ πάντων* zu 1, 3, 6. — ***ἀμβάτης*** sagt Arrian auch sonst; *ἀναβάτης* nur 3, 13, 5. — ***πλήθει πολλοί*** auch 5, 20, 4. vgl. zu 5, 19, 5. — ***πολλοὶ καὶ πεφοβημένως.*** zu Spr. 59, 2 A. — ***καταπατούμενοι*** durch das Niedergetretenwerden. Spr. 56, 11, 1. vgl.

αὐτοῖς ἐπέκειντο, ὥστε οὐ μεῖον ἢ ὡς πεζῶν φόνος ἐν τῇ φυγῇ τῶν
ἱππέων ἐγίγνετο.
Δαρεῖος δέ, ὡς αὐτῷ τὸ πρῶτον ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου ἐφοβήθη τὸ 4
κέρας τὸ εὐώνυμον καὶ ταύτῃ ἀποῤῥηγνύμενον κατεῖδε τοῦ ἄλλου
στρατοπέδου, εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐπὶ τοῦ ἅρματος ξὺν τοῖς πρώτοις ἔ-
φευγε. καὶ ἔστε μὲν ὁμαλοῖς χωρίοις ἐν τῇ φυγῇ ἐπετύγχανεν, ἐπὶ 5
τοῦ ἅρματος διεσώζετο· ὡς δὲ φάραγξί τε καὶ ἄλλαις δυσχωρίαις
ἐνέκυρσε, τὸ μὲν ἅρμα ἀπολείπει αὐτοῦ καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸν κάν-
δυν ἐκδύς· ὁ δὲ καὶ τὸ τόξον ἀπολείπει ἐπὶ τοῦ ἅρματος· αὐτὸς δὲ
ἵππου ἐπιβὰς ἔφευγε· καὶ ἡ νὺξ οὐ διὰ μακροῦ ἐπιγενομένη ἀφείλετο
αὐτὸν τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἁλῶναι. Ἀλέξανδρος γὰρ ἔστε μὲν φάος 6
ἦν ἀνὰ κράτος ἐδίωκεν· ὡς δὲ συνεσκόταζέ τε ἤδη καὶ τὰ πρὸ ποδῶν
ἀφανῆ ἦν, ἐς τὸ ἔμπαλιν ἀπετράπετο ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, τὸ μέν-
τοι ἅρμα τὸ Δαρείου ἔλαβε καὶ τὴν ἀσπίδα ἐπ᾽ αὐτῷ καὶ τὸν κάν-
δυν καὶ τὸ τόξον. καὶ γὰρ καὶ ἡ δίωξις βραδυτέρα αὐτῷ ἐγεγόνει, 7
ὅτι ἐν τῇ πρώτῃ παραῤῥήξει τῆς φάλαγγος ἐπιστρέψας καὶ αὐτὸς οὐ
πρόσθεν ἐς τὸ διώκειν ἐτράπετο πρὶν τούς τε μισθοφόρους τοὺς ξένους
καὶ τὸ τῶν Περσῶν ἱππικὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπωσθέντας κατεῖδε.
Τῶν δὲ Περσῶν ἀπέθανον μὲν Ἀρσάμης καὶ Ῥεομίθρης καὶ 8
Ἀτιζύης τῶν ἐπὶ Γρανικῷ ἡγησαμένων τοῦ ἱππικοῦ· ἀποθνήσκει δὲ
καὶ Σαβάκης ὁ Αἰγύπτου σατράπης καὶ Βουβάκης τῶν ἐντίμων Περ-
σῶν· τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος εἰς δέκα μάλιστα μυριάδας καὶ ἐν τούτοις
ἱππεῖς ὑπὲρ τοὺς μυρίους, ὥστε λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ξυνεπι-
σπόμενος τότε Ἀλεξάνδρῳ, τοὺς μετὰ σφῶν διώκοντας Δαρεῖον, ὡς
ἐπὶ φάραγγί τινι ἐν τῇ διώξει ἐγένοντο, ἐπὶ τῶν νεκρῶν διαβῆναι
τὴν φάραγγα. τὸ δὲ στρατόπεδον τὸ Δαρείου εὐθὺς ἐξ ἐφόδου ἑά- 9
λω καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ γυνή, αὐτὴ δὲ καὶ ἀδελφὴ Δαρείου, καὶ υἱὸς
Δαρείου νήπιος· καὶ θυγατέρες δύο ἑάλωσαν καὶ ἄλλαι ἀμφ᾽ αὐτὰς
Περσῶν τῶν ὁμοτίμων γυναῖκες οὐ πολλαί. οἱ γὰρ ἄλλοι Πέρσαι
τὰς γυναῖκας σφῶν ξὺν τῇ ἄλλῃ κατασκευῇ ἐς Δαμασκὸν ἔτυχον ἐ-
σταλκότες, ἐπεὶ καὶ Δαρεῖος τῶν τε χρημάτων τὰ πολλὰ καὶ ὅσα 10
ἄλλα μεγάλῳ βασιλεῖ ἐς πολυτελῆ δίαιταν καὶ στρατευομένῳ ὅμως

59, 2 A. — *μεῖον* in geringerm Masse; *μείων* würde es heissen, wenn *ὁ φόνος* folgte. — *ἢ ὡς. ἢ τῶν* Martin. Vielleicht ist zu erklären: als wenn es Fusssoldaten gewesen wären. **§ 4.** *ὡς εἶχεν.* zu 1, 13, 3. **§ 5.** *ἐνέκυρσε* auch 5, 23, 5, eine poetische Form. — *ὁ δέ.* zu 1, 16, 6. — *διὰ μακροῦ.* zu 1, 9, 6. — *ἀφείλετο* — *ἁλῶναι*, eine etwas fremdartige Ausdrucksweise. — *Ἀλεξάνδρου* für *Ἀλέξανδρον* Schm., nicht schlechterdings nothwendig. **§ 6.** *φάος* poetisch für *φῶς* auch 3, 15, 3. 18, 6. vgl. Aristot. *π. ψυχῆς* 3, 3, 13. — *συνεσκόταζε.* Spr. 61, 4, 9. **§ 7.** *καὶ αὐτός* gleichfalls gehört zu *ἐπιστρέψας*, mit Bezug auf *ἐπικάμψαντες* § 1. — *ἀπωσθέντας.* zu 1, 13, 2. **§ 8.** *τῶν ἡγησαμένων.* Spr. 47, 7. — *πλῆθος.* Die Angaben Andrer sind nicht sehr verschieden; über den jeden Falls geringen Verlust der Makedoner haben wir von keinem zuverlässigen Schriftsteller eine Angabe: denn 2, 10, 7 giebt natürlich nur einen Theil an. vgl. die Erkl. zu Curt. 3, 11, 27. — *ὥστε*, durch den Begriff der Menge veranlasst, wird zu *λέγει* construirt u. zu *διαβῆναι* gedacht. vgl. 6, 10, 1. **§ 9.** *δέ* für *τε* Kr. — *αὐτή. ἡ αὐτή* Pflugk; vielleicht nicht nöthig: selbige auch eine Schwester. — *νήπιος* sechsjährig. — *θυγατέρες*, schon erwachsene. — *ὁμότιμοι* Pairs, die der höchsten Vorrechte Theilhaftigen. **§ 10.** *ὅμως.* Spr. 56, 12, 3. —

συνέπεται πεπόμφει ἐς Δαμασκόν, ὥστε ἐν τῷ στρατεύματι οὐ πλείονα ἢ τρισχίλια τάλαντα ἑάλω. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν Δαμασκῷ χρήματα ὀλίγον ὕστερον ἑάλω ὑπὸ Παρμενίωνος ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο σταλέντος. τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Νικοκράτους μηνὸς Μαιμακτηριῶνος.

12. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ, καίπερ τετρωμένος τὸν μηρὸν ξίφει Ἀλέξανδρος, ὁ δὲ τοὺς τραυματίας ἐπῆλθε, καὶ τοὺς νεκροὺς ξυναγαγὼν ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ ἐκτεταγμένῃ λαμπρότατα ὡς ἐς πόλεμον· καὶ λόγῳ τε ἐπεκόσμησεν ὅσοις τι διαπρεπὲς ἔργον ἐν τῇ μάχῃ ἢ αὐτὸς ξυνέγνω εἰργασμένον ἢ ἀκοῇ συμφωνούμενον ἔ-
2 μαθε· καὶ χρημάτων ἐπιδόσει ὡς ἑκάστους ξὺν τῇ ἀξίᾳ ἐτίμησε. καὶ Κιλικίας μὲν ἀποδεικνύει σατράπην Βάλακρον τὸν Νικάνορος, ἕνα τῶν σωματοφυλάκων τῶν βασιλικῶν· ἀντὶ δὲ τούτου ἐς τοὺς σωματοφύλακας κατέλεξε Μένητα τὸν Διονυσίου· ἀντὶ δὲ Πτολεμαίου τοῦ Σελεύκου τοῦ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Πολυσπέρχοντα τὸν Σιμμίου ἄρχειν ἀπέδειξε τῆς ἐκείνου τάξεως. καὶ Σολεῦσι τά τε πεντήκοντα τάλαντα ἃ ἔτι ἐνδεᾶ ἦν ἐκ τῶν ἐπιβληθέντων σφίσι χρημάτων ἀνῆκε καὶ τοὺς ὁμήρους ἀπέδωκεν.

3 Ὁ δὲ οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς Δαρείου οὐδὲ τῆς γυναικὸς ἢ τῶν παίδων ἠμέλησεν. ἀλλὰ λέγουσί τινες τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, τῆς νυκτὸς αὐτῆς ᾗ ἀπὸ τῆς διώξεως τῆς Δαρείου ἐπανῆκεν ἐς τὴν σκηνὴν παρελθόντα αὐτὸν τὴν Δαρείου, ἥτις αὐτῷ ἐξῃρημένη ἦν, ἀκοῦσαι γυναικῶν οἰμωγὴν καὶ ἄλλον τοιοῦτον θόρυβον οὐ πόῤῥω τῆς
4 σκηνῆς· πυθέσθαι οὖν αἵτινες γυναῖκες καὶ ἀνθ᾽ ὅτου οὕτως ἐγγὺς παρασκηνοῦσαι· καί τινα ἐξαγγεῖλαι, ὅτι, ὦ βασιλεῦ, ἡ μήτηρ τε καὶ ἡ γυνὴ Δαρείου καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐξηγγέλθη αὐταῖς ὅτι τὸ τόξον τε τὸ Δαρείου ἔχεις καὶ τὸν κάνδυν τὸν βασιλικὸν καὶ ἡ ἀσπὶς ὅτι κεκόμισται ὀπίσω ἡ Δαρείου ὡς ἐπὶ τεθνεῶτι Δαρείῳ ἀνοιμώ-
5 ζουσι. ταῦτα ἀκούσαντα Ἀλέξανδρον πέμψαι πρὸς αὐτὰς Λεοννάτον, ἕνα τῶν ἑταίρων, ἐντειλάμενον φράσαι ὅτι ζῇ Δαρεῖος· τὰ δὲ ὅπλα καὶ τὸν κάνδυν ὅτι φεύγων ἀπέλιπεν ἐπὶ τῷ ἅρματι καὶ ταῦτα ὅτι μόνα ἔχει Ἀλέξανδρος. καὶ Λεοννάτον παρελθόντα ἐς τὴν σκηνὴν τά τε περὶ Δαρείου εἰπεῖν καὶ ὅτι τὴν θεραπείαν αὐταῖς ξυγχωρεῖ Ἀλέξανδρος τὴν βασιλικὴν καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας, ἐπεὶ οὐδὲ κατὰ ἔχθραν οἱ γενέσθαι τὸν πόλεμον πρὸς Δαρεῖον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἀσίας διαπεπολεμῆσθαι ἐννόμως.

στρατεύματι. στρατοπέδῳ Si. — *Νικοκράτους* für *Νικοστράτου* Kr. Ol. 111, 4. — *Μαιμακτηριῶνος* November, vielleicht schon Ende des October.

12. Capitel.

§ 1. *ὁ δέ.* zu 2, 7, 9. — *ξυνέγνω* so nur an dieser Stelle; herodoteisch. Attisch wäre in solcher Verbindung *ξυνῄδει.* — *συμφωνούμενον.* zu *πυνθανόμενον* 1, 5, 3. — *ὡς ἑκάστους* wie (er) jegliche ehrte, das *ἐτίμησε* doppelt gedacht. zu Thuk. 1, 3, 4. § 2. *ἄρχειν ἀπέδειξε.* zu 1, 25, 2. — *Σολεῦσι.* vgl. 2, 5, 5. (Ra.) § 3. *ὁ δέ.* zu 1, 15, 6. — *τινές,* im Ggs. zu Vielen, die darüber nichts gemeldet. § 4. *αἵτινες.* αἵτινες αἱ Kr. vgl. 1, 5, 3. — *παρασκηνοῦσαι.* παρασκηνοῦσι Si. — *ὅτι* steht oft vor unverändert angeführten Worten, unsre Anführungszeichen vertretend. — *ἡ γυνή.* ἡ γυνὴ ἡ Kr. — *τε τό* für τε τοῦ Kr. § 5. *τὸν κόσμον καὶ καλεῖσθαι.* zu ἀπαλλαγῆναι 1, 7, 2. — *γενέσθαι.* In obliquer Rede findet sich der Infinitiv auch nach Relativen und den Conjunctionen ὡς, ὅτε, ἐπεί, ἐπειδή. gr. Spr. 55, 4, 9. „vgl. 3, 29, 6." (Si.) § 6.

ταῦτα μὲν Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος λέγουσι· λόγος δὲ ἔχει καὶ 6
αὐτὸν Ἀλέξανδρον τῇ ὑστεραίᾳ παρελθεῖν εἴσω ξὺν Ἡφαιστίωνι μόνῳ
τῶν ἑταίρων· καὶ τὴν μητέρα τὴν Δαρείου, ἀμφιγνοήσασαν ὅστις ὁ
βασιλεὺς εἴη αὐτοῖν, ἐστάλθαι γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ κόσμῳ, τὴν δὲ
Ἡφαιστίωνι προσελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι, ὅτι μείζων αὐτῇ ἐφάνη ἐ-
κεῖνος. ὡς δὲ ὁ Ἡφαιστίων τε ὀπίσω ὑπεχώρησε καί τις τῶν ἀμφ' αὐ- 7
τήν, τὸν Ἀλέξανδρον δείξας, ἐκεῖνον ἔφη εἶναι Ἀλέξανδρον, τὴν μὲν
καταιδεσθεῖσαν τῇ διαμαρτίᾳ ὑποχωρεῖν, Ἀλέξανδρον δὲ οὐ φάναι
αὐτὴν ἁμαρτεῖν· καὶ γὰρ ἐκεῖνον εἶναι Ἀλέξανδρον. καὶ ταῦτα ἐγὼ 8
οὔθ' ὡς ἀληθῆ οὔτε ὡς πάντῃ ἄπιστα ἀνέγραψα. ἀλλ' εἴτε οὕτως
ἐπράχθη ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον τῆς τε ἐς τὰς γυναῖκας κατοικτίσεως καὶ
τῆς ἐς τὸν ἑταῖρον πίστεως καὶ τιμῆς· εἴτε πιθανὸς δοκεῖ τοῖς ξυγ-
γράψασιν Ἀλέξανδρος ὡς καὶ ταῦτα ἂν πράξας καὶ εἰπὼν καὶ ἐπὶ
τῷδε ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον.

Δαρεῖος δὲ τὴν μὲν νύκτα ξὺν ὀλίγοις τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἔφυγε, 13.
τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἀναλαμβάνων ἀεὶ τῶν τε Περσῶν τοὺς διασωθέντας
ἐκ τῆς μάχης καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων, ἐς τετρακισχιλίους
ἔχων τοὺς πάντας, ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην
ποταμὸν σπουδῇ ἤλαυνεν, ὡς τάχιστα μέσον αὐτοῦ τε καὶ [τοῦ] Ἀλε-
ξάνδρου τὸν Εὐφράτην ποιῆσαι. Ἀμύντας δὲ ὁ Ἀντιόχου καὶ Θυ- 2
μώνδας ὁ Μέντορος καὶ Ἀριστομήδης ὁ Φεραῖος καὶ Βιάνωρ ὁ Ἀ-
καρνάν, ξύμπαντες οὗτοι αὐτόμολοι, μετὰ τῶν ἀμφ' αὐτοὺς στρα-
τιωτῶν ὡς ὀκτακισχιλίων εὐθὺς ὡς τεταγμένοι ἦσαν κατὰ τὰ ὄρη
φεύγοντες ἀφίκοντο ἐς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης καὶ ἐνταῦθα κατα- 3
λαβόντες τὰς ναῦς νενεωλκημένας ἐφ' ὧν πρόσθεν ἐκ Λέσβου διακε-
κομισμένοι ἦσαν, τούτων ὅσαι μὲν ἱκαναί σφισιν ἐς τὴν κομιδὴν ἐδό-
κουν, ταύτας καθελκύσαντες, τὰς δὲ ἄλλας αὐτοῦ ἐν τοῖς νεωρίοις
κατακαύσαντες, ὡς μὴ παρασχεῖν ταχεῖαν σφῶν τὴν δίωξιν, ἐπὶ Κύ-
πρου ἔφυγον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἴγυπτον, ἵναπερ ὀλίγον ὕστερον πο-
λυπραγμονῶν τι Ἀμύντας ἀποθνήσκει ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων.

Φαρνάβαζος δὲ καὶ Αὐτοφραδάτης τέως μὲν περὶ τὴν Χίον διέ- 4
τριβον· καταστήσαντες δὲ φρουρὰν τῆς Χίου τὰς μέν τινας τῶν νεῶν
ἐς Κῶ καὶ Ἁλικαρνασσὸν ἔστειλαν· αὐτοὶ δὲ ἑκατὸν ναυσὶ ταῖς ἄ-

ἔχει. **κατέχει** sagt Arrian sonst stets in dieser Formel. Für **ἔχει** vergleicht Si. Plut. Alex. 38, Dem. 28. — **τὴν δέ.** Attisch wäre **ταύτην** ohne **δέ.** zu 1, 23, 5. **§ 8.** **ἐπαινῶ τῆς.** Spr. 47, 20. vgl. 7, 23, 3. — **πίστεως** Vertrauen, in sofern er sich dadurch nicht verletzt zeigte. — **πιθανός.** zu 1, 7, 2.

13. Capitel.

§ 1. **τῇ ἡμέρᾳ.** *τῆς ἡμέρας* Kr. — **τοὺς πάντας.** zu 1, 11, 5. — **μέσον αὐτοῦ.** Spr. 47, 25, 4. **§ 2.** **Ἀμύντας** 1, 17, 9. 25, 3. 2, 6, 3. — **Θυμώνδας** für *Θυμώδης* Paulmier. vgl. 2, 2, 1. — **οὗτοι.** zu 1, 22, 7. vgl. 2, 16, 3. — **ὡς τεταγμένοι ἦσαν,** wie *ὡς ξυνετάχθησαν* 3, 16, 1. — **τῆς Φοινίκης** in Ph., von dem Eigennamen abhängig. zu Xen. An. 2, 2, 6. **§ 3.** **πρόσθεν** 2, 2, 1. — **κομιδήν** Transport — **ταύτας. μέν** hinzugefügt wäre die Rede regelmässiger. zu 1, 1, 8. — **ἵναπερ** wo eben, bei Attikern gew. *οὗπερ.* — **πολυπραγμονῶν τι** Händel, etwas Unerlaubtes betreibend. Xen. An. 5, 1, 15: *Ἐν Θρᾴκῃ πολυπραγμονῶν τι ἀπέθανεν ὑπὸ Νικάνδρου.* Amyntas wollte Aegypten für sich erobern. — **ὑπό.** Spr. 52, 3, 1. vgl. 2, 14, 5. **§ 4.** **τέως μέν,** während der Vorgänge bei Issos. (Ra.) zu 2, 6, 3. — **ἐς Κῶ καὶ Ἁ.,** um für die Insel und die

ριστα πλεούσαις ἀναγαγόμενοι ἐς Σίφνον κατέσχον. καὶ παρ' αὐτοὺς
ἀφικνεῖται Ἄγις ὁ τῶν Λακεδαιμονίων βασιλεὺς ἐπὶ μιᾶς τριήρους,
χρήματά τε αἰτήσων ἐς τὸν πόλεμον καὶ δύναμιν ναυτικήν τε καὶ
πεζικὴν ὅσην πλείστην ἀξιώσων συμπέμψαι οἱ ἐς τὴν Πελοπόννησον.
5 καὶ ἐν τούτῳ ἀγγελία αὐτοῖς ἔρχεται τῆς μάχης τῆς πρὸς Ἰσσῷ γε-
νομένης. ἐκπλαγέντες δὲ πρὸς τὰ ἐξαγγελθέντα Φαρνάβαζος μὲν σὺν
δώδεκα τριήρεσι καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ξὺν χιλίοις καὶ πεντα-
κοσίοις ἐπὶ Χίου ἐστάλη, δείσας μή τι πρὸς τὴν ἀγγελίαν τῆς ἥττης
6 οἱ Χῖοι νεωτερίσωσιν. Ἄγις δὲ παρ' Αὐτοφραδάτου τάλαντα ἀρ-
γυρίου λαβὼν τριάκοντα καὶ τριήρεις δέκα, ταύτας μὲν Ἱππίαν ἄ-
ξοντα ἀποστέλλει παρὰ τὸν ἀδελφὸν τὸν αὐτοῦ Ἀγησίλαον ἐπὶ Ταί-
ναρον· καὶ παραγγέλλειν ἐκέλευσεν Ἀγησιλάῳ, διδόντα τοῖς ναύταις
ἐντελῆ τὸν μισθὸν πλεῖν τὴν ταχίστην ἐπὶ Κρήτης, ὡς τὰ ἐκεῖ κα-
ταστησόμενον. αὐτὸς δὲ τότε μὲν αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις ὑπέμενεν, ὕ-
στερον δὲ εἰς Ἁλικαρνασσὸν παρ' Αὐτοφραδάτην ἀφίκετο.
7 Ἀλέξανδρος δὲ σατράπην μὲν Συρίᾳ τῇ κοίλῃ Μένωνα τὸν Κερ-
δίμμα ἐπέταξε, δοὺς αὐτῷ ἐς φυλακὴν τῆς χώρας τοὺς τῶν ξυμμά-
χων ἱππέας· αὐτὸς δὲ ἐπὶ Φοινίκης ᾔει. καὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ κατὰ τὴν
ὁδὸν Στράτων ὁ Γηροστράτου παῖς τοῦ Ἀραδίων τε καὶ τῶν Ἀράδῳ
προσοίκων βασιλέως· ὁ δὲ Γηρόστρατος αὐτὸς μετ' Αὐτοφραδάτου ἔ-
πλει ἐπὶ τῶν νεῶν, καὶ οἱ ἄλλοι οἵ τε τῶν Φοινίκων καὶ οἱ τῶν Κυ-
8 πρίων βασιλεῖς καὶ αὐτοὶ Αὐτοφραδάτῃ ξυνέπλεον. Στράτων δὲ Ἀλε-
ξάνδρῳ ἐντυχὼν στεφανοῖ χρυσῷ στεφάνῳ αὐτόν, καὶ τήν τε Ἄραδον
αὐτῷ τὴν νῆσον καὶ τὴν Μάραθον τὴν καταντικρὺ τῆς Ἀράδου ἐν τῇ
ἠπείρῳ ᾠκισμένην πόλιν, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα, [καὶ Σιγῶνα] καὶ
Μαριάμμην πόλιν καὶ τἆλλα ὅσα τῆς σφῶν ἐπικρατείας ἐνδίδωσιν.
14. Ἔτι δὲ ἐν Μαράθῳ Ἀλεξάνδρου ὄντος ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου
πρέσβεις, ἐπιστολήν τε κομίζοντες Δαρείου καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώσσης
δεησόμενοι ἀφεῖναι Δαρείῳ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖ-
2 δας. ἐδήλου δὲ ἡ ἐπιστολή, ὅτι Φιλίππῳ τε πρὸς Ἀρταξέρξην φιλία
καὶ ξυμμαχία ἐγένετο· καὶ ἐπειδὴ Ἄρσης ὁ υἱὸς Ἀρταξέρξου ἐβασί-
λευσεν, ὅτι Φίλιππος ἀδικίας πρῶτος ἐς βασιλέα Ἄρσην ἦρξεν οὐδὲν
ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθών. ἐξ οὗ δὲ αὐτὸς βασιλεύει Περσῶν, οὔτε
πέμψαι τινὰ Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν ἐς βεβαίωσιν τῆς πάλαι οὔσης
φιλίας τε καὶ ξυμμαχίας, διαβῆναί τε ξὺν στρατιᾷ ἐς τὴν Ἀσίαν καὶ
3 πολλὰ κακὰ ἐργάσασθαι Πέρσας. τούτου ἕνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ
χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῴαν ἀνασώσων. τὴν μὲν δὴ
μάχην ὡς θεῶν τῳ ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ
βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἁ-

Burg von H. den Persern zu erhalten. — *ἀναγαγόμενοι* für *ἀναγόμενοι* Kr. — *ὅσην πλείστην* quantam poterat maximam. zu 1, 24, 2. **§ 5.** *πρὸς τά* in Bezug auf, wegen. vgl. 4, 4, 4. 6, 13, 5 u. zu Thuk. 8, 39, 2. — *πρὸς τήν.* zu 1, 10, 2. vgl. 1, 18, 8. **§ 6.** *τὸν αὐτοῦ.* zu 1, 4, 7. — *διδόντα* für *διδόντι.* zu 1, 1, 4 u. Xen. An. 1, 2, 1. — *τὴν ταχίστην* schleunigst. zu Xen. An. 1, 3, 14. — *καταστησόμενον.* zu 5, 20, 7. — *αὐτοῦ ἐν.* zu 1, 27, 6. **§ 7.** *Μένωνα τὸν Κερδίμμα.* *Ἀρίμμαν τὸν Κερδίμμα* Kr. zu 3, 6, 8. — *οἱ ἄλλοι οἵ.* zu 2, 15, 1. **§ 8.** *σφῶν.* zu 1, 13, 7. — *ἐπικρατείας.* Spr. 47, 4.

14. Capitel.

§ 2. *ἐβασίλευσεν.* Spr. 53, 5, 1. — *ἐκ,* attisch *ὑπό.* vgl. § 8 u. zu 2, 1, 1. **§ 3.** *τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν* für *τὴν χώραν ἀμύνων* Kr. —

λόντας, καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ ξύμμαχος εἶναι Ἀλεξάνδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἠξίου Ἀλέξανδρον παρ᾽ αὐτὸν ξὺν Μενίσκῳ τε καὶ Ἀρσίμᾳ τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐκ Περσῶν ἥκουσι τοὺς τὰ πιστὰ ληψομένους τε καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

Πρὸς ταῦτα ἀντιγράφει Ἀλέξανδρος καὶ ξυμπέμπει τοῖς παρὰ 4
Δαρείου ἐλθοῦσι Θέρσιππον, παραγγείλας τὴν ἐπιστολὴν δοῦναι Δαρείῳ, αὐτὸν δὲ μὴ διαλέγεσθαι ὑπὲρ μηδενός. ἡ δὲ ἐπιστολὴ Ἀλεξάνδρου ὧδε εἶχεν. Οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ [εἰς] τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμὼν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, ὑπαρξάντων ὑμῶν. καὶ 5
γὰρ Περινθίοις ἐβοηθήσατε, οἳ τὸν ἐμὸν πατέρα ἠδίκουν, καὶ εἰς Θρᾴκην, ἧς ἡμεῖς ἤρχομεν, δύναμιν ἔπεμψεν Ὦχος. τοῦ δὲ πατρὸς ἀποθανόντος ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων, οὓς ὑμεῖς συνετάξατε, ὡς αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς πρὸς ἅπαντας ἐκομπάσατε, καὶ Ἄρσην ἀποκτείναντός σου μετὰ Βαγώου, καὶ τὴν ἀρχὴν κατασχόντος οὐ δικαίως οὐδὲ κατὰ τὸν Περσῶν νόμον, ἀλλὰ ἀδικοῦντος Πέρσας, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας γράμματα οὐκ ἐπιτήδεια πέμποντος, ὅπως πρός με πολεμῶσι, καὶ χρήματα ἀποστέλλοντος πρὸς Λακεδαιμονί- 6
ους καὶ ἄλλους τινὰς τῶν Ἑλλήνων, καὶ τῶν μὲν ἄλλων πόλεων οὐδεμιᾶς δεχομένης, Λακεδαιμονίων δὲ λαβόντων, καὶ τῶν παρὰ σοῦ πεμφθέντων τοὺς ἐμοὺς φίλους διαφθειράντων καὶ τὴν εἰρήνην ἣν τοῖς Ἕλλησι κατεσκεύασα διαλύειν ἐπιχειρούντων ἐστράτευσα ἐπὶ σὲ ὑπάρξαντος σοῦ τῆς ἔχθρας. ἐπειδὴ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν 7
τοὺς σοὺς στρατηγοὺς καὶ σατράπας, νῦν δὲ καὶ σὲ καὶ τὴν μετὰ σοῦ δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχω, τῶν θεῶν μοι δόντων, ὅσοι τῶν μετὰ σοῦ παραταξαμένων μὴ ἐν τῇ μάχῃ ἀπέθανον, ἀλλὰ παρ᾽ ἐμὲ κατέφυγον, τούτων ἐπιμέλομαι καὶ οὐκ ἄκοντες παρ᾽ ἐμοί εἰσιν, ἀλλὰ [καὶ] αὐτοὶ ἑκόντες ξυστρατεύονται μετ᾽ ἐμοῦ. ὡς οὖν ἐμοῦ τῆς Ἀ- 8
σίας ἁπάσης κυρίου ὄντος ἥκε πρὸς ἐμέ. εἰ δὲ φοβῇ μὴ ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων τὰ πιστὰ ληψομένους. ἐλθὼν δὲ πρός με τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι ἐθέλεις, αἴτει καὶ λάμβανε. ὅ τι γὰρ ἂν πείσῃς ἐμὲ ἔσται σοι. καὶ τοῦ λοιποῦ ὅταν πέμπῃς παρ᾽ ἐμέ, ὡς πρὸς βα- 9
σιλέα τῆς Ἀσίας πέμπε, μηδὲ ἃ [βούλει] ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ᾽ ὡς

πιστά Beglaubigungen. zu Xen. An. 1, 6, 7. **§ 4.** *ἐπιστολή.* ἐπιστολὴ ἡ Kr. — *εἶχεν* für ἔχει Kr. Denn bei ἔχει müsste man denken dass Arrian eine Sammlung von Briefen Alexanders vor sich gehabt, wovon sich bei ihm nirgends eine Spur findet. — *ὑμέτεροι* deine und deiner Völker. — *ἐλθόντες*, bei dem Einfalle in Hellas 480 v. Ch. G. **§ 5.** *Περινθίοις* v. Ch. G. 341. Diod. 16, 75. (Schm.) — *μετά* mit Hülfe des. Curt. 6, 3, 12. (Ra.) — *οὐκ ἐπιτήδεια* Feindseliges. vgl. 5, 26, 6. (Ra.) — *πρός με.* vgl. § 8 u. zu Xen. An. 3, 3, 2. **§ 6.** *δέ* für τε Schneider. **§ 7.** *ὅσοι* bezieht sich auf das folgende *τούτων.* Spr. 51, 11. **§ 8.** *ἐθέλεις* für *θέλεις* Kr. Arrian scheint in diesem Werke nur *ἐθέλειν* gebraucht zu haben. — *πείσῃς* für *πείθῃς* Kr. Spr. 53, 6, 4. — *ἔσται σοι* sollst du erhalten. zu Xen. An. 1, 7, 8. **§ 9** *τοῦ λοιποῦ* künftig. gr. Spr 46, 3, 2. Ind. 11, 6: *σιωπᾶν εἶναι ἐπάναγκες τοῦ λοιποῦ.* (Ra.) — *ἐξ ἴσου* an einen Gleichgestellten. (Ra.) vgl. Xen. Hier. 8, 5: *διαλεγόμενοι ἀγαλλόμεθα τοῖς προτετιμημένοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐκ τοῦ ἴσου ἡμῖν οὖσιν.*

κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζε εἴ του δέῃ· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βου-
λεύσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος. εἰ δὲ ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασι-
λείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγώνισαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ
σὲ πορεύσομαι οὗ ἂν ᾖς.
15. Πρὸς μὲν Δαρεῖον ταῦτα ἐπέστειλεν. ἐπεὶ δὲ ἔμαθε τά τε χρή-
ματα ὅσα σὺν Κωφῆνι τῷ Ἀρταβάζου ἀποπεπόμφει ἐς Δαμασκὸν
Δαρεῖος ὅτι ἑαλώκει, καὶ ὅσοι Περσῶν ἀμφ' αὐτὰ ἐγκατελείφθησαν
σὺν τῇ ἄλλῃ βασιλικῇ κατασκευῇ ὅτι καὶ οὗτοι ἑάλωσαν, ταῦτα
μὲν ὀπίσω κομίσαντα ἐς Δαμασκὸν Παρμενίωνα φυλάσσειν ἐκέλευε.
2 τοὺς δὲ πρέσβεις τῶν Ἑλλήνων οἳ πρὸς Δαρεῖον πρὸ τῆς μάχης ἀφι-
γμένοι ἦσαν, ἐπεὶ καὶ τούτους ἑαλωκέναι ἔμαθε, παρ' αὐτὸν πέμπειν
ἐκέλευσεν. ἦσαν δὲ Εὐθυκλῆς μὲν Σπαρτιάτης, Θεσσαλίσκος δὲ Ἰσμη-
νίου καὶ Διονυσόδωρος Ὀλυμπιονίκης, Θηβαῖοι, Ἰφικράτης δὲ ὁ Ἰφι-
3 κράτους τοῦ στρατηγοῦ, Ἀθηναῖος. καὶ οὗτοι ὡς ἧκον παρ' Ἀλέξαν-
δρον, Θεσσαλίσκον μὲν καὶ Διονυσόδωρον, καίπερ Θηβαίους ὄντας,
εὐθὺς ἀφῆκε, τὸ μέν τι κατοικτίσει τῶν Θηβῶν, τὸ δὲ ὅτι συγγνωστὰ
δεδρακέναι ἐφαίνοντο, ἠνδραποδισμένης ὑπὸ Μακεδόνων τῆς πατρί-
δος σφίσιν τε ἥντινα ἠδύναντο ὠφέλειαν εὑρισκόμενοι καὶ εἰ δή τινα
καὶ τῇ πατρίδι ἐκ Περσῶν καὶ Δαρείου, ταῦτα μὲν ὑπὲρ ἀμφοῖν ἐπι-
4 εικῆ ἐνθυμηθείς, ἰδίᾳ δὲ καὶ Θεσσαλίσκον μὲν αἰδοῖ τοῦ γένους ἀ-
φιέναι εἶπεν, ὅτι τῶν ἐπιφανῶν Θηβαίων ἦν, Διονυσόδωρον δὲ ἐπὶ
τῇ νίκῃ τῶν Ὀλυμπίων. Ἰφικράτην δὲ φιλίᾳ τε τῆς Ἀθηναίων πό-
λεως καὶ μνήμῃ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς ζῶντά τε ἀμφ' αὐτὸν ἔχων ἐς
τὰ μάλιστα ἐτίμησε καὶ νόσῳ τελευτήσαντος τὰ ὀστᾶ ἐς τὰς Ἀθήνας
5 τοῖς πρὸς γένους ἀπέπεμψεν. Εὐθυκλέα δέ, Λακεδαιμόνιόν τε ὄντα,
πόλεως περιφανῶς ἐχθρᾶς ἐν τῷ τότε, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἰδίᾳ εὑρισκό-
μενον ἐς ξυγγνώμην ὅ τι [γε] καὶ λόγου ἄξιον, τὰ μὲν πρῶτα ἐν
φυλακῇ ἀδέσμῳ εἶχεν· ὕστερον δὲ ὡς μεγάλα εὐτύχει, καὶ τοῦτον
ἀφῆκεν.
6 Ἐκ Μαράθου δὲ ὁρμηθεὶς Βύβλον τε λαμβάνει ὁμολογίᾳ ἐνδο-
θεῖσαν, καὶ Σιδῶνα αὐτῶν Σιδωνίων ἐπικαλεσαμένων κατὰ [τὸ] ἔ-
χθος τὸ Περσῶν καὶ Δαρείου. ἐντεῦθεν δὲ προὐχώρει ὡς ἐπὶ Τύρον·
καὶ ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πρέσβεις Τυρίων ἀπὸ τοῦ κοι-
νοῦ ἐσταλμένοι ὡς ἐγνωκότων Τυρίων πράσσειν ὅ τι ἂν ἐπαγγέλλῃ
7 Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ τήν τε πόλιν ἐπαινέσας καὶ τοὺς πρέσβεις (καὶ

15. Capitel.

§ **1.** *τῇ ἄλλῃ.* τῇ ἄλλῃ τῇ Kr. vgl. 2, 13, 7. 5, 5, 3. — *ὀπίσω.* attisch wäre *πάλιν.* § **3.** *Θηβαίους,* die von ihm abgefallen waren. — *τὸ μέν τι* theils. vgl. 3, 3, 1 u. gr. Spr. 50, 1, 15. — *κατοικτίσει, τὸ δὲ ὅτι.* Aehnlich *ἀπορίᾳ τε καὶ ὅτι* 6, 25, 2. — *δεδρακέναι.* Spr. 56, 4, 2. — *καὶ εἰ δή τινα καὶ τῇ πατρίδι* und wenn sie eben irgend einen auch für das Vaterland (erlangen könnten). Der Satz steht als Object. gr. Spr. 60, 10, 2. — *ταῦτα ἐνθυμηθείς* erg. *ἀφῆκε.* Die Wiederholung ist ähnlich wie in *ταῦτα ξυναγαγών* 1, 3, 6; zugleich mit dem Folgenden verkettend. — *ἐπιεικῆ* als Glimpfliches, Milderndes. vgl. 4, 10, 1. 5, 25, 1. — § **4.** *φιλίᾳ τῆς.* Spr. 47, 5. — *ἐς τὰ μάλιστα.* zu 2, 4, 8. — *τοῖς πρὸς γένους* den Verwandten. Spr. 68, 33, 1. § **5.** *πόλεως* erg. *ὄντα.* Xen. An. 7, 3, 19: *σὺ πόλεως μεγίστης εἶ.* Spr. 47, 4, 1. — *αὐτόν* persönlich. — *εὑρισκόμενον* für sich ermittelnd. — *μεγάλα.* Spr. 46, 3, 2. vgl. Xen. An. 6, 1, 6: *εὐτυχήσαντες τοῦτο τὸ εὐτύχημα.* § **6.** *ὡς ἐγνωκότων Τ.* als ob, erklärend dass die T. beschlossen hätten. Spr. 69, 55, 3.

γὰρ ἦσαν τῶν ἐπιφανῶν ἐν Τύρῳ οἵ τε ἄλλοι καὶ ὁ τοῦ βασιλέως
τῶν Τυρίων παῖς· αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος μετ᾽ Αὐτοφρα-
δάτου ἔπλει) ἐκέλευσεν ἐπανελθόντας φράσαι Τυρίοις ὅτι ἐθέλει πα-
ρελθὼν ἐς τὴν πόλιν θῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ.
Ἔστι γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν Ἡρακλέους παλαιότατον ὧν μνήμη ἀν- 16.
θρωπίνη διασώζεται, οὐ τοῦ Ἀργείου Ἡρακλέους τοῦ τῆς Ἀλκμήνης·
πολλαῖς γὰρ γενεαῖς πρότερον τιμᾶται ἐν Τύρῳ Ἡρακλῆς ἢ Κάδμον
ἐκ Φοινίκης ὁρμηθέντα Θήβας κατασχεῖν καὶ τὴν παῖδα Κάδμῳ τὴν
Σεμέλην γενέσθαι, ἐξ ἧς καὶ ὁ τοῦ Διὸς Διόνυσος γίνεται. Διόνυ- 2
σος μὲν δὴ τρίτος ἂν ἀπὸ Κάδμου εἴη, κατὰ Λάβδακον τὸν Πολυ-
δώρου τοῦ Κάδμου παῖδα· Ἡρακλῆς δὲ ὁ Ἀργεῖος κατ᾽ Οἰδίποδα
μάλιστα τὸν Λαΐου. σέβουσι δὲ καὶ Αἰγύπτιοι ἄλλον Ἡρακλέα, οὐχ
ὅνπερ οἱ Τύριοι ἢ Ἕλληνες. ἀλλὰ λέγει Ἡρόδοτος ὅτι τῶν δώδεκα θεῶν 3
Ἡρακλέα ἄγουσιν Αἰγύπτιοι, καθάπερ καὶ Ἀθηναῖοι Διόνυσον τὸν
Διὸς καὶ Κόρης σέβουσιν, ἄλλον τοῦτον Διόνυσον· καὶ ὁ Ἴακχος ὁ
μυστικὸς τούτῳ τῷ Διονύσῳ, οὐχὶ τῷ Θηβαίῳ, ἐπᾴδεται. ὡς τόν γε 4
ἐν Ταρτησσῷ πρὸς Ἰβήρων τιμώμενον Ἡρακλέα, ἵνα καὶ στῆλαί τινες
Ἡρακλέους ὠνομασμέναι εἰσί, δοκῶ ἐγὼ τὸν Τύριον εἶναι Ἡρακλέα,
ὅτι Φοινίκων κτίσμα ἡ Ταρτησσὸς καὶ τῷ Φοινίκων νόμῳ ὅ τε νεὼς
πεποίηται τῷ Ἡρακλεῖ τῷ ἐκεῖ καὶ αἱ θυσίαι θύονται. Γηρυόνην δέ, 5
ἐφ᾽ ὅντινα ὁ Ἀργεῖος Ἡρακλῆς ἐστάλη πρὸς Εὐρυσθέως τὰς βοῦς ἀ-
πελάσαι τὰς Γηρυόνου καὶ ἀγαγεῖν ἐς Μυκήνας, οὐδέν τι προσήκειν
τῇ γῇ τῶν Ἰβήρων Ἑκαταῖος ὁ λογοποιὸς λέγει· οὐδὲ ἐπὶ νῆσόν τινα
Ἐρύθειαν ἔξω τῆς μεγάλης θαλάσσης σταλῆναι Ἡρακλέα, ἀλλὰ τῆς
ἠπείρου τῆς περὶ Ἀμβρακίαν τε καὶ Ἀμφιλόχους βασιλέα γενέσθαι
Γηρυόνην καὶ ἐκ τῆς ἠπείρου ταύτης ἀπελάσαι Ἡρακλέα τὰς βοῦς,
οὐδὲ τοῦτον φαῦλον ἆθλον τιθέμενον. οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ εἰς τοῦτο ἔτι 6
εὔβοτον τὴν ἤπειρον ταύτην καὶ βοῦς τρέφουσαν καλλίστας· καὶ ἐς
Εὐρυσθέα τῶν μὲν ἐξ Ἠπείρου βοῶν κλέος ἀφῖχθαι καὶ τοῦ βασι-
λέως τῆς Ἠπείρου τὸ ὄνομα τὸν Γηρυόνην οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος τί-
θεμαι· τῶν δὲ ἐσχάτων τῆς Εὐρώπης Ἰβήρων οὔτ᾽ ἂν τοῦ βασιλέως
τὸ ὄνομα γιγνώσκειν Εὐρυσθέα, οὔτε εἰ βοῦς καλαὶ ἐν τῇ χώρᾳ
ταύτῃ νέμονται, εἰ μή τις τὴν Ἥραν τούτοις ἐπάγων, ὡς αὐτὴν ταῦτα

16. Capitel.

§ 1. Ἡρακλέους, des Baal der Bibel. — ὁ τοῦ Διός der Sohn des Zeus. gr. Spr. 47, 5, 4. § 2. κατά zur Zeit. Spr. 68, 21, 1. — Οἰδίποδα, der gew. Ac. Οἰδίπουν. § 3. τῶν δ. θεῶν Ἡ. ἄγουσιν halten den H. für einen der zwölf Götter. gr. Spr. 47, 9, 3. — ἄγειν ist in diesem Sinne bei Attikern selten. Thuk. 8, 81, 2: τιμιώτερον αὐτὸν ἄγειν. — Ἴακχος, Beiname des Dionysos, aber auch ein Festgesang auf ihn. § 4. ὥς τόν γε. Der Zusammenhang scheint zu sein: wie ich auch glaube (eben so glaube ich auch) dass der Tartessische Herakles nicht der hellenische ist, sondern der tyrische. Das γέ ist etwa zu erklären: wenigstens der tartessische, wenn nicht noch andere. § 5. ὅντινα für ὅν. zu 1, 18, 4. — λογοποιός, herodoteisch für συγγραφεύς. — ἔξω tilgt Kr.: denn die Insel lag nicht ausser, sondern in dem Ocean. Oder es ist ἡμετέρας für μεγάλης zu lesen. vgl. 6, 20, 3. § 6. εἰς τοῦτο bis auf diese Zeit. (Vu.) vgl. 7, 30, 2 u. Spr. 43, 4, 2. — ἐς mit dem Namen einer Person in sofern diese einen localen Begriff vertritt. (Si.) — τὸ ὄνομα τὸν Γ. Spr. 50, 6, 2. — ἔξω τοῦ εἰκότος. zu 1, 9, 6. — γινώσκειν hängt noch von οὐκ ἔξω τοῦ εἰκότος τίθεμαι ab. — βοῦς unattischer Nominativ für βόες. — ἐπάγων einmischend. § 7. τῷ

Ἡρακλεῖ δι' Εὐρυσθέως ἐπαγγέλλουσαν, τὸ οὐ πιστὸν τοῦ λόγου ἀ-
ποκρύπτειν ἐθέλοι τῷ μύθῳ.
7 Τούτῳ τῷ Ἡρακλεῖ τῷ Τυρίῳ ἔφη ἐθέλειν θῦσαι Ἀλέξανδρος.
ὡς δὲ ἀπηγγέλθη ταῦτα πρὸς τῶν πρέσβεων εἰς τὴν Τύρον, τὰ μὲν
ἄλλα ἔδοξέ σφισι ποιεῖν ὅ τιπερ ἐπαγγέλλει Ἀλέξανδρος, εἰς δὲ τὴν
πόλιν μήτε τινὰ Περσῶν μήτε Μακεδόνων δέχεσθαι, ὡς τοῦτο ἔς τε
τὰ παρόντα τῷ λόγῳ εὐπρεπέστατον καὶ ἐς τοῦ πολέμου τὴν κρίσιν,
8 ἄδηλον ἔτι οὖσαν, ἀσφαλέστατόν σφισι γενησόμενον· ὡς δὲ ἐξηγγέλθη
Ἀλεξάνδρῳ τὰ ἐκ τῆς Τύρου, τοὺς μὲν πρέσβεις πρὸς ὀργὴν ὀπίσω
ἀπέπεμψεν· αὐτὸς δὲ ξυναγαγὼν τούς τε ἑταίρους καὶ τοὺς ἡγεμόνας
τῆς στρατιᾶς καὶ ταξιάρχας καὶ ἰλάρχας ἔλεξεν ὧδε.
17. Ἄνδρες φίλοι καὶ ξύμμαχοι, ἡμῖν οὔτε τὴν ἐπ' Αἴγυπτον πο-
ρείαν ἀσφαλῆ ὁρῶ θαλασσοκρατούντων Περσῶν, Δαρεῖόν τε διώκειν
ὑπολειπομένους αὐτήν τε ὀπίσω τὴν [τῶν] Τυρίων πόλιν ἀμφίβολον
καὶ Αἴγυπτον καὶ Κύπρον ἐχομένας πρὸς Περσῶν, οὐδὲ τοῦτο ἀσφα-
2 λὲς ἔς τε τὰ ἄλλα καὶ μάλιστα δὴ ἐς τὰ Ἑλληνικὰ πράγματα, μή
ποτ' ἄρα ἐπικρατήσαντες αὖθις τῶν ἐπὶ θαλάσσῃ χωρίων οἱ Πέρ-
σαι, προχωρησάντων ἡμῶν ξὺν τῇ δυνάμει ὡς ἐπὶ Βαβυλῶνά τε καὶ
Δαρεῖον, αὐτοὶ ξὺν πλείονι στόλῳ μεταγάγοιεν τὸν πόλεμον ἐς τὴν
Ἑλλάδα, Λακεδαιμονίων μὲν ἐκ τοῦ εὐθέος ἡμῖν πολεμούντων, τῆς
δὲ Ἀθηναίων πόλεως φόβῳ μᾶλλόν τι ἢ εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ἡμᾶς πρὸς
3 τὸ παρὸν κατεχομένης. ἐξαιρεθείσης δὲ Τύρου ἥ τε Φοινίκη ἔχοιτο
ἂν πᾶσα καὶ τὸ ναυτικὸν ὅπερ πλεῖστόν τε καὶ κράτιστον τοῦ Περ-
σικοῦ, τὸ Φοινίκων, παρ' ἡμᾶς μεταχωρήσειν εἰκός· οὐ γὰρ ἀνέξον-
ται οὔτε οἱ ἐρέται οὔτε οἱ ἐπιβάται Φοίνικες ἐχομένων σφίσι τῶν πό-
λεων αὐτοὶ ὑπὲρ ἄλλων πλέοντες κινδυνεύειν· Κύπρος δὲ ἐπὶ τῷδε ἢ
οὐ χαλεπῶς ἡμῖν προσχωρήσει ἢ ἐξ ἐπίπλου εὐμαρῶς ληφθήσεται.
4 καὶ ταῖς τε ἐκ Μακεδονίας ναυσὶ καὶ ταῖς Φοινίσσαις πλεόντων ὑμῶν
τὴν θάλασσαν καὶ Κύπρου ἅμα προσγενομένης θαλασσοκρατοῖμέν τε
ἂν βεβαίως καὶ ὁ ἐς Αἴγυπτον στόλος εὐμαρῶς ἡμῖν ἐν ταὐτῷ γίνε-
ται. Αἴγυπτον δὲ παραστησαμένοις ὑπέρ τε τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς οἰ-
κείας οὐδὲν ἔτι ὕποπτον ὑπολείπεται, τόν τε ἐπὶ Βαβυλῶνος στόλον
μετὰ τοῦ ἐς τὰ οἴκοι ἀσφαλοῦς καὶ ξὺν μείζονι ἅμα ἀξιώσει ποιησό-
μεθα ἀποτετμημένοι τήν τε θάλασσαν Περσῶν ξύμπασαν καὶ τὴν ἐπὶ
τάδε τοῦ Εὐφράτου γῆν.

λόγῳ εὐπρεπέστατον für die (ablehnende) Rede das Scheinbarste. — **γενησόμενον** für **γνωσόμενοι** Lobeck. — **ἐπαγγέλλει.** ἐπαγγελεῖ Kr. **§ 8.** **πρὸς ὀργήν** mit Heftigkeit. zu Thuk. 2, 65, 5.

17. Capitel.

§ 1. **ἀσφαλῆ ὁρῶ.** vgl. 5, 18, 6 u. zu 1, 13, 4. — **διώκειν** hängt vom folgenden *ἀσφαλές* ab. — **οὐδὲ τοῦτο.** zu 4, 7, 4 und 1, 21, 4. **§ 2.** **ἄρα.** Spr 69, 7. — **μεταγάγοιεν.** *μετανάγοιεν* Kr. Der Optativ ist unregelmässig. Spr. 54, 8 u. zu 1, 14, 7. — **ἐκ τοῦ εὐθέος** offen. vgl. 5, 27, 1 zu Thuk. 1, 14, 2. **§ 3.** **ἀνέχεσθαι** mit dem Infinitiv auch 5, 29, 1. (Si.) — **δὲ ἐπί.** *τε ἐπί* Kr. — **ἐπὶ τῷδε** darauf. (Ra.) — **ἐξ ἐπίπλου,** wie von Landtruppen *ἐξ ἐφόδου.* (Ra.) zu 1, 18, 3. **§ 4.** **ἐν ταὐτῷ** zugleich. vgl. 2, 18, 6. 4, 7, 5. — **γίνεται** tritt ein, wird möglich. Spr. 62, 2, 3. — **μετὰ τοῦ ἐς τὰ οἴκοι ἀσφαλοῦς** in Verbindung mit der Sicherung in Bezug auf die heimischen Verhältnisse. — **ἐπὶ τάδε** diesseits, feste Formel.

Ταῦτα λέγων οὐ χαλεπῶς ἔπειθεν ἐπιχειρεῖν τῇ Τύρῳ· καί τι 18.
καὶ θεῖον ἀνέπειθεν αὐτόν, ὅτι ἐνύπνιον αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐ-
δόκει αὐτὸς μὲν τῷ τείχει προσάγειν τῶν Τυρίων, τὸν δὲ Ἡρακλέα
δεξιοῦσθαί τε αὐτὸν καὶ ἀνάγειν ἐς τὴν πόλιν. καὶ τοῦτο ἐξηγεῖτο
Ἀρίστανδρος ὡς ξὺν πόνῳ ἁλωσομένην τὴν Τύρον, ὅτι καὶ τὰ τοῦ
Ἡρακλέους ἔργα ξὺν πόνῳ ἐγένετο. καὶ γὰρ καὶ μέγα ἔργον τῆς Τύ- 2
ρου ἡ πολιορκία ἐφαίνετο. νῆσός τε γὰρ αὐτοῖς ἡ πόλις ἦν καὶ τεί-
χεσιν ὑψηλοῖς πάντη ὠχύρωτο· καὶ τὰ ἀπὸ θαλάσσης πρὸς τῶν Τυ-
ρίων μᾶλλόν τι ἐν τῷ τότε ἐφαίνετο, τῶν τε Περσῶν ἔτι θαλασσοκρα-
τούντων καὶ αὐτοῖς τοῖς Τυρίοις νεῶν ἔτι πολλῶν περιουσῶν.
Ὡς δὲ ταῦτα ὅμως ἐκράτησε, χῶμα ἔγνω χωννύναι ἐκ τῆς ἠπεί- 3
ρου ὡς ἐπὶ τὴν πόλιν. ἔστι δὲ πορθμὸς τεναγώδης τὸ χωρίον· καὶ
τὰ μὲν πρὸς τῇ ἠπείρῳ τῆς θαλάσσης βραχέα καὶ πηλώδη αὐτοῦ, τὰ
δὲ πρὸς αὐτῇ τῇ πόλει, ἵνα τὸ βαθύτατον τοῦ διάπλου, τριῶν μάλι-
στα ὀργυιῶν τὸ βάθος. ἀλλὰ λίθων τε πολλῶν ἀφθονία ἦν καὶ ὕ-
λης, ἥντινα τοῖς λίθοις ἄνωθεν ἐπεφόρουν· χάρακές τε οὐ χαλεπῶς
κατεπήγνυντο ἐν τῷ πηλῷ, καὶ αὐτὸς ὁ πηλὸς ξύνδεσμος τοῖς λίθοις
ἐς τὸ ἐπιμένειν ἐγίγνετο. καὶ προθυμία τῶν Μακεδόνων εἰς τὸ ἔρ- 4
γον καὶ Ἀλεξάνδρου πολλὴ ἦν παρόντος τε καὶ αὐτοῦ ἕκαστα ἐξηγου-
μένου καὶ τὰ μὲν λόγῳ ἐπαίροντος, τὰ δὲ καὶ χρήμασι, τούς τι ἐκ-
πρεπέστερον κατ' ἀρετὴν πονουμένους ἐπικουφίζοντος. ἀλλ' ἔστε μὲν
τὸ πρὸς τῇ ἠπείρῳ ἐχώννυτο, οὐ χαλεπῶς προὐχώρει τὸ ἔργον, ἐπὶ
βάθος τε ὀλίγον χωννύμενον καὶ οὐδενὸς ἐξείργοντος. ὡς δὲ τῷ τε 5
βαθυτέρῳ ἤδη ἐπέλαζον καὶ ἅμα τῇ πόλει αὐτῇ ἐγγὺς ἐγίγνοντο, ἀπό
τε τῶν τειχῶν, ὑψηλῶν ὄντων, βαλλόμενοι ἐκακοπάθουν, ἅτε καὶ
ἐπ' ἐργασίᾳ μᾶλλόν τι ἢ ὡς ἐς μάχην ἀκριβῶς ἐσταλμένοι, καὶ ταῖς
τριήρεσιν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τοῦ χώματος ἐπιπλέοντες οἱ Τύριοι, ἅτε δὴ
θαλασσοκρατοῦντες ἔτι, ἄπορον πολλαχῇ τὴν πρόσχωσιν τοῖς Μακεδό-
σιν ἐποίουν. καὶ οἱ Μακεδόνες πύργους ἐπάνω τοῦ χώματος, ὅ τι- 6
περ προκεχωρήκει αὐτοῖς ἐπὶ πολὺ τῆς θαλάσσης, ἐπέστησαν δύο καὶ
μηχανὰς ἐπὶ τοῖς πύργοις. προκαλύμματα δὲ δέρρεις καὶ διφθέραι
αὐτοῖς ἦσαν, ὡς μήτε πυρφόροις βέλεσιν ἀπὸ τοῦ τείχους βάλλεσθαι,

18. Capitel.

§ 1. **ἐνύπνιον** im Traum, der Ac., in der attischen Prosa ὄναρ. Od. ξ, 495: θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος. — **ὡς ἁλωσομένην**. zu 1, 9, 7. § 2. **νῆσος**, drei bis vier Stadien vom Festlande entfernt. § 3. **ταῦτα** die Gründe für die Belagerung. — **αὐτοῦ**, τοῦ χωρίου, nicht von θαλάσσης abhängig, sondern von τὰ πρὸς τῇ ἠπείρῳ τῆς θαλάσσης die am Lande liegenden Meeresstellen desselben. — **ὀργυιῶν** hängt nicht von τὸ βάθος ab, sondern es ist zu construiren: τὰ πρὸς τῇ πόλει (ἐστι) τριῶν ὀργυιῶν. Spr. 47, 6, 2 u. 3. — **ξύνδεσμος** Bindemittel. vgl. Thuk. 2, 102, 3. — **ἐς τὸ ἐπιμένειν** so dass sie fest blieben. (Ra.) vgl. Xen. An. 7, 8, 20. § 4. **ἐπαίροντος**. zu 2, 7, 9. — **τούς τι** für τούς τε Pflugk. — **ἐπικουφίζοντος**. Xen. Kyr. 1, 6, 25: ἐπικουφίζει τι ἡ τιμὴ τοὺς πόνους τῷ ἄρχοντι. — **ἐξείργοντος**. Der absolute Genitiv mit einem Nominativ verbunden, wie 2, 20, 7 f. 4, 18, 6. 5, 23, 2. vgl. zu 1, 12, 9. § 5. **ἅτε δή** auch 7, 7, 7, sonst in diesem Werke ἅτε ohne δή, oder οἷα δή. zu 1, 3, 4. Vielleicht ist an beiden Stellen οἷα δή zu lesen. § 6. **ἐπὶ πολύ** über eine weite Strecke. vgl. 2, 27, 4. Thuk. 4, 3, 2: ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας. — **προκαλύμματα** Schutzvorhänge, **δέρρεις** unbearbeitete, **διφθέραι** bearbeitete Häute. zu Thuk. 2, 75, 4. — **ἔμελλον**. zu 1, 5, 11.

τοῖς τε ἐργαζομένοις προβολὴν ἐν τῷ αὐτῷ εἶναι πρὸς τὰ τοξεύματα·
ἅμα τε ὅσοι προσπλέοντες τῶν Τυρίων ἔβλαπτον τοὺς χωννύντας, ἀπὸ
τῶν πύργων βαλλόμενοι οὐ χαλεπῶς ἀνασταλήσεσθαι ἔμελλον.
19. Οἱ δὲ Τύριοι πρὸς ταῦτα ἀντιμηχανῶνται τοιόνδε. ναῦν ἱππα-
γωγὸν κλημάτων τε ξηρῶν καὶ ἄλλης ὕλης εὐφλέκτου ἐμπλήσαντες
δύο ἱστοὺς ἐπὶ τῇ πρῴρᾳ καταπηγνύουσι καὶ ἐν κύκλῳ περιφράσσου-
σιν ἐς ὅσον μακρότατον, ὡς φορυτόν τε ταύτῃ καὶ δᾷδας ὅσας πλεί-
στας δέξασθαι· πρὸς δὲ πίσσαν τε καὶ θεῖον καὶ ὅσα ἄλλα ἐς τὸ
2 παρακαλέσαι μεγάλην φλόγα ἐπὶ ταύτῃ ἐπεφόρησαν. παρέτειναν δὲ
καὶ κεραίαν διπλῆν ἐπὶ τοῖς ἱστοῖς ἀμφοτέροις, καὶ ἀπὸ ταύτης ἐξήρ-
τησαν ἐν λέβησιν ὅσα ἐπιχυθέντα ἢ ἐπιβληθέντα ἐπὶ μέγα τὴν φλόγα
ἐξάψειν ἔμελλεν· ἕρματά τε ἐς τὴν πρύμναν ἐνέθεσαν, τοῦ ἐξᾶραι
3 εἰς ὕψος τὴν πρῷραν πιεζομένης κατὰ πρύμναν τῆς νεώς. ἔπειτα ἄ-
νεμον τηρήσαντες ὡς ἐπὶ τὸ χῶμα ἐπιφέροντα ἐξάψαντες τριήρεσι τὴν
ναῦν κατ' οὐρὰν εἷλκον. ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη τῷ τε χώματι καὶ τοῖς
πύργοις, πῦρ ἐμβαλόντες εἰς τὴν ὕλην καὶ ὡς βιαιότατα ἅμα ταῖς
τριήρεσιν ἐπανελκύσαντες τὴν ναῦν ἐνσείουσιν ἄκρῳ τῷ χώματι· αὐτοὶ
4 δὲ οἱ ἐν τῇ νηὶ καιομένῃ ἤδη ἐξενήξαντο οὐ χαλεπῶς. καὶ ἐν τούτῳ
ἥ τε φλὸξ πολλὴ ἐνέπιπτε τοῖς πύργοις καὶ αἱ κεραῖαι περικλασθεῖσαι
ἐξέχεαν ἐς τὸ πῦρ ὅσα ἐς ἔξαψιν τῆς φλογὸς παρεσκευασμένα ἦν. οἱ
δὲ ὑπὸ τῶν τριηρῶν πλησίον τοῦ χώματος ἀνακωχεύοντες ἐτόξευον ἐς
τοὺς πύργους, ὡς μὴ ἀσφαλὲς εἶναι πελάσαι ὅσοι σβεστήριόν τι τῇ
5 φλογὶ ἐπέφερον. καὶ ἐν τούτῳ κατεχομένων ἤδη ἐκ τοῦ πυρὸς τῶν
πύργων ἐκδραμόντες ἐκ τῆς πόλεως πολλοὶ καὶ ἐς κελήτια ἐμβάντες
ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐποκείλαντες τοῦ χώματος τόν τε χάρακα οὐ χαλεπῶς
διέσπασαν τὸν πρὸ αὐτοῦ προβεβλημένον καὶ τὰς μηχανὰς ξυμπάσας
6 κατέφλεξαν ὅσας μὴ τὸ ἀπὸ τῆς νεὼς πῦρ ἐπέσχεν. Ἀλέξανδρος δὲ
τό τε χῶμα ἀπὸ τῆς ἠπείρου ἀρξαμένους πλατύτερον χωννύναι, ὡς
πλέονας δέξασθαι πύργους, καὶ τοὺς μηχανοποιοὺς μηχανὰς ἄλλας
κατασκευάζειν ἐκέλευσεν. ὡς δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο, αὐτὸς τούς τε
ὑπασπιστὰς ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐπὶ Σιδῶνος ἐστάλη, ὡς
ἀθροίσων ἐκεῖ ὅσαι ἤδη ἦσαν αὐτῷ τριήρεις, ὅτι ἀπορώτερα τὰ τῆς
πολιορκίας ἐφαίνετο θαλασσοκρατούντων τῶν Τυρίων.

19. Capitel.

§ 1. **τοιόνδε**, gew. in dieser Verbindung *τοιόνδε τι.* zu Thuk. 4, 67, 2. — **ἐς ὅσον.** *ὅσον ἐς* Kr., da eine solche Einschiebung des *ὅσον* nicht statthaft scheint. Ueber die Sprechweise zu 1, 24, 2. — **ταύτῃ** in dem innern Raume der Umzäunung. (Dö.) — **πρὸς δέ.** Spr. 68, 1, 1. — **ὅσα ἐς.** zu 1, 5, 9. 22, 2. 4, 28, 7. — **ἐπὶ ταύτῃ**, *τῇ πρῴρα.* (Schm.) *ἐπ' αὐτήν* Kr. Denn es passt weder der Dativ noch *οὗτος.* § 2. **ἕρματα** Ballast, Steine und Sand. — **τοῦ ἐξᾶραι.** zu 1, 1, 9. § 3. **ἐπιφέροντα.** zu 1, 23, 3. — **ἐξάψαντες τριήρεσιν** an Trieren befestigen, „ins Schlepptau nehmen." (Dö.) — **τὴν ὕλην** den Brennstoff § 1. — **ταῖς τριήρεσιν** hängt nicht von *ἅμα* ab: zugleich zogen sie mit den Trieren das Schiff nach. (Vu.) § 4. **πολλή.** Spr. 50, 8, 1. Xen. Anab. 7, 1, 21: *οἱ στρατιῶται προςπίπτουσιν αὐτῷ πολλοί.* — **ἀνακωχεύειν** ist dem Herodotos entlehnt, der es jedoch in eig. Bedeutung nicht intransitiv gebraucht. vgl. 2, 22, 3. 23, 3. — **ὅσοι.** Spr. 50, 12. § 5. **τὸν χάρακα** das zu beiden Seiten der Mole eingerammte Phahlwerk. vgl. 2, 18, 3. Ueber den Singular Spr. 44, 1. (Schm.) — **πρὸ αὐτοῦ** d. h. an den Seiten, wie *πρό* öfter auf die Seiten bezogen wird. vgl. zu 2, 9, 2. (Schm.)

Ἐν τούτῳ δὲ Γηρόστρατός τε ὁ Ἀράδου βασιλεὺς καὶ Ἔνυλος ὁ 20
Βύβλου ὡς ἔμαθον τὰς πόλεις σφῶν ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐχομένας, ἀ-
πολιπόντες Αὐτοφραδάτην τε καὶ τὰς ξὺν αὐτῷ νέας παρ' Ἀλέξανδρον
σὺν τῷ ναυτικῷ τῷ σφετέρῳ ἀφίκοντο καὶ αἱ τῶν Σιδωνίων τριήρεις
σὺν αὐτοῖς, ὥστε Φοινίκων μὲν νῆες ὀγδοήκοντα μάλιστα αὐτῷ παρε-
γένοντο. ἧκον δὲ ἐν ταῖς αὐταῖς ἡμέραις καὶ ἐκ Ῥόδου τριήρεις ἥ τε 2
περίπολος καλουμένη καὶ ξὺν ταύτῃ ἄλλαι ἐννέα, καὶ ἐκ Σόλων καὶ
Μαλλοῦ τρεῖς καὶ Λυκίας δέκα, ἐκ Μακεδονίας δὲ πεντηκόντορος,
ἐφ' ἧς Πρωτέας [ὁ] Ἀνδρονίκου ἐπέπλει. οὐ πολλῷ δ' ὕστερον καὶ 3
οἱ τῆς Κύπρου βασιλεῖς ἐς τὴν Σιδῶνα κατέσχον ναυσὶν ἑκατὸν μάλι-
στα καὶ εἴκοσιν, ἐπειδὴ τήν τε ἧσσαν τὴν κατ' Ἰσσὸν Δαρείου ἐπύ-
θοντο καὶ ἡ Φοινίκη πᾶσα ἐχομένη ἤδη ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐφόβει αὐ-
τούς. καὶ τούτοις πᾶσιν ἔδωκεν Ἀλέξανδρος ἄδειαν τῶν πρόσθεν,
ὅτι ὑπ' ἀνάγκης μᾶλλόν τι ἢ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν ἐδόκουν ξυντα-
χθῆναι τοῖς Πέρσαις ἐς τὸ ναυτικόν.

Ἐν ᾧ δὲ αἵ τε μηχαναὶ αὐτῷ ξυνεπήγνυντο καὶ αἱ νῆες ὡς εἰς 4
ἐπίπλουν τε καὶ ναυμαχίας ἀπόπειραν ἐξηρτύοντο, ἐν τούτῳ δὲ ἀνα-
λαβὼν τῶν τε ἱππέων ἴλας ἔστιν ἃς καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς
Ἀγριᾶνάς τε καὶ τοὺς τοξότας ἐπ' Ἀραβίας στέλλεται εἰς τὸν Ἀντιλί-
βανον καλούμενον τὸ ὄρος· καὶ τὰ μὲν βίᾳ τῶν ταύτῃ ἐξελών, τὰ 5
δὲ ὁμολογίᾳ παραστησάμενος ἐν δέκα ἡμέραις ἐπανῆγεν εἰς τὴν Σι-
δῶνα, καὶ καταλαμβάνει Κλέανδρον τὸν Πολεμοκράτους ἐκ Πελο-
ποννήσου ἥκοντα καὶ ξὺν αὐτῷ μισθοφόρους Ἕλληνας ἐς τετρακισ-
χιλίους.

Ὡς δὲ συνετέτακτο αὐτῷ τὸ ναυτικόν, ἐπιβιβάσας τοῖς καταστρώ- 6
μασι τῶν ὑπασπιστῶν ὅσοι ἱκανοὶ ἐδόκουν ἐς τὸ ἔργον, εἰ μὴ διέκ-
πλοις μᾶλλόν τι ἢ ἐν χερσὶν ἡ ναυμαχία γίγνοιτο, ἄρας ἐκ τῆς Σιδῶ-
νος ἐπέπλει τῇ Τύρῳ ξυντεταγμέναις ταῖς ναυσὶν αὐτὸς μὲν κατὰ τὸ
δεξιὸν κέρας, ὃ δὴ ἐς τὸ πέλαγος αὐτῷ ἀνεῖχε, καὶ ξὺν αὐτῷ οἵ τε
Κυπρίων βασιλεῖς καὶ ὅσοι Φοινίκων, πλὴν Πνυταγόρου· οὗτος δὲ
καὶ Κράτερος τὸ εὐώνυμον κέρας εἶχεν τῆς πάσης τάξεως. τοῖς δὲ 7
Τυρίοις πρότερον μὲν ναυμαχεῖν ἐγνωσμένον ἦν, εἰ κατὰ θάλατταν
ἐπιπλέοι σφίσιν Ἀλέξανδρος. τότε δὲ πλῆθος νεῶν πολὺ ἀπροσδοκή-
τως κατιδόντες (οὐ γάρ πω πεπυσμένοι ἦσαν τάς τε Κυπρίων ναῦς

20. Capitel.

§ 1. *Γηρόστρατος* 2, 13, 7. — *νέας* ionisch für *ναῦς* auch 5, 6, 5. § 2. *ἡ περίπολος* Wanderschiff, das wahrscheinlich zu allerlei Verrichtungen bestimmt war, wie zu Athen die Staatsschiffe Paralos und Salaminia. — *Λυκίας*. *Λύκιαι* Kr., weil die Ergänzung des *ἐκ* hier hart ist. — *Πρωτέας* 2, 2, 4. § 3. *ἡ Φ. πᾶσα ἐχομένη* die Einnahme des ganzen Ph. Spr. 50, 8, 3. — *ἄδειαν* Straflosigkeit. vgl. 2, 24, 5. 6, 15, 7. (Ra.) — *σφῶν* stellt Arrian auch mit wiederholtem Artikel nach dem Substantiv, unattisch. vgl. zu 1, 13, 7. § 4. *ἐν τούτῳ δέ*. Das *δέ* steht wie in den zu 1, 1, 8 erwähnten Verbindungen. — *τὸν Ἀ. τὸ ὄρος*. zu 1, 1, 5. § 5. *τὰ ταύτῃ* die dortigen Gegenden. — *ἐπανῆγεν*. *ἐπανῆκεν* Kr., weil Arrian *ἐπανάγειν* erg. *τὸν στρατόν* sonst nicht gebraucht. — *Κλέανδρον* 1, 24, 2. § 6. *διέκπλους* Durchfahrt zwischen feindlichen Schiffen, um ihre Seiten und Ruder zu beschädigen und dann schnell gewendet sie von Hinten anzugreifen. Die Erklärer zu Thuk. 1, 49, 2. — *ἀνεῖχε* mit Bezug auf das hohe Meer. Spr. 68, 42, 9. vgl. 52, 2, 3. § 7. *κατιδόντες καὶ γιγνομένου*. zu

καὶ τὰς Φοινίκων ξυμπάσας Ἀλέξανδρον ἔχοντα) καὶ ἅμα ξυντετα-
8 γμένως τοῦ ἐπίπλου γιγνομένου (ὀλίγον γὰρ πρὶν προσσχεῖν τῇ πόλει ἀνεκώχευσαν ἔτι πελάγιαι αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ νῆες· ἔπειτα οὕτω ξυνταξάμενοι, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο, πολλῷ τῷ ῥοθίῳ ἐπέπλεον) ταῦτα ὁρῶντες οἱ Τύριοι ναυμαχεῖν μὲν ἀπέγνωσαν· τριήρεσι δὲ ὅσας τῶν λιμένων τὰ στόματα ἐδέχοντο βύζην τὸν ἔσπλουν φραξάμενοι ἐφύλασσον, ὡς μὴ ἐς τῶν λιμένων τινὰ ἐγκαθορμισθῆναι τῶν πολεμίων τὸν στόλον.

9 Ἀλέξανδρος δέ, ὡς οὐκ ἀντανήγοντο οἱ Τύριοι, ἐπέπλει τῇ πόλει· καὶ ἐς μὲν τὸν λιμένα τὸν πρὸς Σιδῶνος βιάζεσθαι ἀπέγνω διὰ στενότητα τοῦ στόματος καὶ ἅμα ἀντιπρῴροις τριήρεσι πολλαῖς ὁρῶν πεφραγμένον τὸν ἔσπλουν· τρεῖς δὲ τὰς ἐξωτάτω ἐφορμούσας τῷ στόματι τριήρεις προσπεσόντες οἱ Φοίνικες καὶ ἀντίπρῳροι ἐμβαλόντες καταδύουσιν· οἱ δὲ ἐν ταῖς ναυσὶν οὐ χαλεπῶς ἀπενήξαντο ἐς
10 τὴν γῆν, φιλίαν οὖσαν. τότε μὲν δὴ οὐ πόῤῥω τοῦ ποιητοῦ χώματος κατὰ τὸν αἰγιαλόν, ἵνα σκέπη τῶν ἀνέμων ἐφαίνετο, οἱ σὺν Ἀλεξάνδρῳ ὡρμίσαντο. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τοὺς μὲν Κυπρίους ξὺν ταῖς σφετέραις ναυσὶ καὶ Ἀνδρομάχῳ τῷ ναυάρχῳ κατὰ τὸν λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος φέροντα ἐκέλευσεν ἐφορμεῖν τῇ πόλει, τοὺς δὲ Φοίνικας κατὰ τὸν ἐπ᾽ ἐκεῖνα τοῦ χώματος τὸν πρὸς Αἴγυπτον ἀνέχοντα, ἵνα καὶ αὐτῷ ἡ σκηνὴ ἦν.

21. Ἤδη δὲ καὶ μηχανοποιῶν αὐτῷ πολλῶν ἔκ τε Κύπρου καὶ Φοινίκης ἁπάσης συλλελεγμένων μηχαναὶ πολλαὶ συμπεπηγμέναι ἦσαν, οἱ μὲν ἐπὶ τοῦ χώματος, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν ἱππαγωγῶν νεῶν, ἃς ἐκ Σιδῶνος ἅμα οἷ ἐκόμισεν, αἱ δὲ ἐπὶ τῶν τριηρῶν ὅσαι αὐτῶν οὐ
2 ταχυναυτοῦσαι ἦσαν. ὡς δὲ παρεσκεύαστο ἤδη ξύμπαντα, προσῆγον τὰς μηχανὰς κατά τε τὸ ποιητὸν χῶμα καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τοῦ τείχους προσορμιζομένων τε καὶ ἀποπειρωμένων τοῦ τείχους.

3 Οἱ δὲ Τύριοι ἐπί τε τῶν ἐπάλξεων τῶν κατὰ τὸ χῶμα πύργους ξυλίνους ἐπέστησαν, ὡς ἀπομάχεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ εἴ πῃ ἄλλῃ αἱ μηχαναὶ προσήγοντο, βέλεσί τε ἠμύνοντο καὶ πυρφόροις οἰστοῖς ἔβαλλον αὐτὰς τὰς ναῦς, ὥστε φόβον παρέχειν τοῖς Μακεδόσι πε-

2, 18, 4. — *ξυντεταγμένως γιγνομένου.* Spr. 62, 2, 3. **§ 8.** *πολλῷ τῷ.* Spr. 50, 8. 1. — *ταῦτα ὁρῶντες* nach *κατιδόντες* eine verdeutlichende und vervollständigende Wiederholung. vgl zu 1, 3, 6. — *τῶν λιμένων*, von denen der eine nach Sidon, der andre nach Aegypten zu lag. **§ 9.** *πρὸς Σιδῶνος.* zu 1, 20, 5. — *διὰ στενότητα καὶ ὁρῶν.* zu 1, 3, 6. — *ἀντίπρῳροι* für *ἀντιπρῴροις* Bloomfield zu Thuk. 4, 8. vgl. oben zu 1, 19, 3. **§ 10.** *ἐκ* nach — zu, gewöhnlich so *πρός* mit dem Genitiv, noch 2, 24, 1 und an einigen Stellen des Thukydides, der jedoch das ungehörige *φέροντα* nicht hinzufügt. vgl. 2, 21, 8. — *ἐπ᾽ ἐκεῖνα* jenseits (zu 1, 17, 4), an der Südwestseite.

21. Capitel.

§ 1. *συλλέλεγμαι* auch 6, 22, 4. 26, 2; *συνείλεγμαι*, die Form der attischen Prosa 1, 3, 5. 3, 19, 2. 4, 2, 3. — *συμπέπηγμαι* unattisch für *συμπέπηγα* auch 5, 12, 4. 24, 4. — *ἦσαν.* Spr. 56, 3, 1. **§ 2.** *ἀπό* für *ἐπί.* (Ra.) Gr.: sie führten sie von den Schiffen. — *ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ* an verschiedenen Stellen. — *τοῦ τείχους.* Spr. 47, 28, 3. **§ 3.** *προσήγοντο*, mit den Schiffen. (Ra.) — *φόβον παρέχειν πελάζειν.* Spr. 50, 5, 6 u. 55, 3, 9. **§ 4.** *καὶ τὰ τείχη* auch die

λάζειν τῷ τείχει. ἦν δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ τείχη κατὰ τὸ χῶμα τό τε 4
ὕψος εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν μάλιστα πόδας καὶ ἐς πλάτος ξύμ-
μετρον λίθοις μεγάλοις ἐν γύψῳ κειμένοις ξυμπεπηγότα. ταῖς δὲ
ἱππαγωγοῖς τε καὶ ταῖς τριήρεσι τῶν Μακεδόνων, ὅσαι τὰς μηχανὰς
προσῆγον τῷ τείχει, καὶ ταύτῃ οὐκ εὔπορον ἐγίγνετο πελάζειν τῇ πό-
λει, ὅτι λίθοι πολλοὶ ἐς τὸ πέλαγος προβεβλημένοι ἐξεῖργον αὐτῶν
τὴν ἐγγὺς προσβολήν. καὶ τούτους Ἀλέξανδρος ἔγνω ἐξελκύσαι ἐκ 5
τῆς θαλάσσης· ἠνύετο δὲ χαλεπῶς τοῦτο τὸ ἔργον, οἷα δὴ ἀπὸ νεῶν
καὶ οὐκ ἀπὸ γῆς βεβαίου γινόμενον, ἄλλως τε καὶ οἱ Τύριοι ναῦς
καταφράξαντες παρὰ τὰς ἀγκύρας ἐπῆγον τῶν τριηρῶν καὶ ὑποτέ-
μνοντες τὰς σχοίνους τῶν ἀγκυρῶν ἄπορον τὴν προσόρμισιν ταῖς πο-
λεμίαις ναυσὶν ἐποίουν. Ἀλέξανδρος δὲ τριακοντόρους πολλὰς ἐς τὸν 6
αὐτὸν τρόπον φράξας ἐπέστησεν ἐγκαρσίας πρὸ τῶν ἀγκυρῶν, ὡς
ὑπ᾽ αὐτῶν ἀναστέλλεσθαι τὸν ἐπίπλουν τῶν νεῶν. ἀλλὰ καὶ ὣς ὕφα-
λοι κολυμβηταὶ τὰς σχοίνους αὐτοῖς ὑπέτεμνον. οἱ δὲ ἁλύσεσιν ἀντὶ
σχοίνων εἰς τὰς ἀγκύρας χρώμενοι, οἱ Μακεδόνες, καθίεσαν, ὥστε
μηδὲν ἔτι πλέον τοῖς κολυμβηταῖς γίγνεσθαι. ἐξάπτοντες οὖν βρόχους 7
τῶν λίθων ἀπὸ τοῦ χώματος ἀνέσπων αὐτοὺς ἔξω τῆς θαλάσσης·
ἔπειτα μηχαναῖς μετεωρίσαντες κατὰ βάθους ἀφίεσαν, ἵνα οὐκέτι προ-
βεβλημένοι βλάψειν ἔμελλον. ὅπου δὲ καθαρὸν πεποίητο τῶν προβό-
λων τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἤδη ταύτῃ αἱ νῆες προσεῖχον.

Οἱ δὲ Τύριοι, πάντῃ ἄποροι γιγνόμενοι, ἔγνωσαν ἐπίπλουν ποι- 8
ήσασθαι ταῖς Κυπρίαις ναυσίν, αἳ κατὰ τὸν λιμένα ἐφώρμουν τὸν ἐς
Σιδῶνα τετραμμένον· ἐκ πολλοῦ δὴ καταπετάσαντες τοῦ λιμένος τὸ
στόμα ἱστίοις, τοῦ μὴ καταφανῆ γενέσθαι τῶν τριηρῶν τὴν πλήρω-
σιν, ἀμφὶ μέσον ἡμέρας, ὁπότε οἵ τε ναῦται ἐπὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐσκε-
δασμένοι ἦσαν καὶ Ἀλέξανδρος ἐν τούτῳ μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἐπὶ θά-
τερα τῆς πόλεως ναυτικοῦ ἐπὶ τὴν σκηνὴν ἀπεχώρει, πληρώσαντες 9
πεντήρεις μὲν τρεῖς καὶ τετρήρεις ἴσας, τριήρεις δὲ ἑπτὰ ὡς ἀκριβε-
στάτοις τε τοῖς πληρώμασι καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν καταστρωμάτων μάχε-
σθαι μέλλουσιν εὐοπλοτάτοις καὶ ἅμα καὶ εὐθαρσεστάτοις ἐς τοὺς
ναυτικοὺς ἀγῶνας, τὰ μὲν πρῶτα ἀτρέμα τῇ εἰρεσίᾳ ἐπὶ μιᾶς νεὼς
ἐξέπλεον ἄνευ κελευστῶν τὰς κώπας παραφέροντες· ὡς δὲ ἐπέστρε-
φον ἤδη ἐπὶ τοὺς Κυπρίους καὶ ἐγγὺς τοῦ καθορᾶσθαι ἦσαν, τότε δὴ

Mauern, wie die Vertheidigung, eine bedeutende Schutzwehr. — *κατὰ τὸ χῶμα* der Mole gegenüber. (Vu.) — *ξύμμετρον* angemessen, um eine so hohe Mauer zu tragen. (Ra.) — *καὶ ταύτῃ* auch desshalb. zu 1, 13, 3. **§ 5.** *ἄλλως τε καί.* zu 1, 15, 2. — *καταφράξαντες* mit Schirmwehren gegen die Geschosse der Feinde. **§ 6.** *ἀναστέλλεσθαι.* zu 1, 1, 12. — *τὸν ἐπίπλουν*, τοὺς ἐπιπλέοντας. vgl. zu 2, 1, 2. — *καὶ ὥς.* zu 1, 7, 11. — *οἱ δέ, οἱ Μακεδόνες.* zu Proö. 2. — *καθίεσαν*, τὰς ἁλύσεις. Spr. 60, 4, 2. — *μηδὲν πλέον τοῖς κ. γίγνεσθαι* die T. konnten nichts ausrichten. vgl. 3, 27, 3. 4, 29, 2 **§ 7.** *κατά* in — hinab. vgl. 3, 29, 3. Spr. 68, 20, 1. — *πρόβολοι* vor der Mauer ins Meer gelegte Steine. **§ 8.** *ἐν τούτῳ μάλιστα* gerade zu dieser Zeit, um Mittag. (Ra.) Es ist ein Uebergang von dem eig. relativen ὁπότε zum Demonstrativ. Spr. 60, 5. **§ 9.** *ἀκριβεστάτοις* den tüchtigsten. So ἀκρίβεια τοῦ ναυτικοῦ Thuk. 7, 13, 3. — *ἐπὶ μιᾶς νεώς* ein Schiff hinter dem andern, nicht mehrere neben einander. zu 1, 5, 12. — *ἄνευ κελευστῶν*, um jedes Geräusch zu vermeiden. — *τὰς κώπας παραφέρειν* rudern. (Ra.) — *ἐγγὺς τοῦ.* zu 1, 20, 9. — *τότε δή.* τότε δέ Kr. zu 1, 1, 8.

ξὺν βοῇ τε πολλῇ καὶ ἐγκελευσμῷ ἐς ἀλλήλους καὶ ἅμα τῇ εἰρεσίᾳ
ξυντόνῳ ἐπεφέροντο.

22. Ξυνέβη δὲ ἐκείνῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ Ἀλέξανδρον ἀποχωρῆσαι ἐπὶ τὴν
σκηνήν, οὐ διατρίψαντα δὲ κατὰ τὸ εἰωθός, δι᾽ ὀλίγου ἐπὶ τὰς ναῦς
2 ἐπανελθεῖν. οἱ δὲ Τύριοι προσπεσόντες ἀπροσδοκήτως ταῖς ναυσὶν
ὁρμούσαις, καὶ ταῖς μὲν πάντῃ κεναῖς ἐπιτυχόντες, τῶν δ᾽ ὑπ᾽ αὐτὴν
τὴν βοὴν καὶ τὸν ἐπίπλουν χαλεπῶς ἐκ τῶν παρόντων πληρουμένων,
τήν τε Πνυταγόρου τοῦ βασιλέως πεντήρη εὐθὺς ὑπὸ τῇ πρώτῃ ἐμ-
βολῇ κατέδυσαν καὶ τὴν Ἀνδροκλέους τοῦ Ἀμαθουσίου καὶ τὴν Πα-
σικράτους τοῦ Κουριέως, τὰς δὲ ἄλλας ἐς τὸν αἰγιαλὸν ἐξωθοῦντες
ἔκοπτον.
3 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ᾔσθετο τὸν ἔκπλουν τῶν Τυρίων τριηρῶν,
τὰς μὲν πολλὰς τῶν ξὺν αὐτῷ νεῶν, ὅπως ἑκάστη πληρωθείη, ἐπὶ
τῷ στόματι τοῦ λιμένος ἀνακωχεύειν ἔταξεν, ὡς μὴ καὶ ἄλλαι ἐκ-
πλεύσειαν τῶν Τυρίων νῆες· αὐτὸς δὲ πεντήρεις τε τὰς ξὺν αὐτῷ
ἀναλαβὼν καὶ τῶν τριηρῶν ἐς πέντε μάλιστα, ὅσαι ἔφθησαν αὐτῷ
κατὰ τάχος πληρωθεῖσαι, περιέπλει τὴν πόλιν ὡς ἐπὶ τοὺς ἐκπεπλευ-
4 κότας τῶν Τυρίων. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, τόν τε ἐπίπλουν τῶν
πολεμίων κατιδόντες καὶ Ἀλέξανδρον αὐτὸν ἐπὶ τῶν νεῶν, βοῇ τε
ἐπανάγειν ἐνεκελεύοντο τοῖς ἐκ τῶν σφετέρων νεῶν καὶ ὡς οὐκ ἐξα-
κουστὸν ἦν ὑπὸ θορύβου ξυνεχομένων ἐν τῷ ἔργῳ, σημείοις ἄλλοις
καὶ ἄλλοις ἐπεκάλουν ἐς τὴν ἀναχώρησιν. οἱ δὲ ὀψέ ποτε αἰσθόμε-
νοι τὸν ἐπίπλουν τῶν ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον ὑποστρέψαντες εἰς τὸν λι-
5 μένα ἔφευγον. καὶ ὀλίγαι μὲν τῶν νεῶν φθάνουσιν ὑπεκφυγοῦσαι,
ταῖς δὲ πλείοσιν ἐμβαλοῦσαι αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ τὰς μὲν αὐτῶν ἀ-
πλους ἐποίησαν, πεντήρης δέ τις καὶ τετρήρης αὐτῶν ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ
στόματι τοῦ λιμένος ἐλήφθησαν. φόνος δὲ τῶν ἐπιβατῶν οὐ πολὺς
ἐγένετο. ὡς γὰρ ᾔσθοντο ἐχομένας τὰς ναῦς, ἀπενήξαντο οὐ χαλε-
πῶς ἐς τὸν λιμένα.
6 Ὡς δὲ οὐδεμία ἔτι τοῖς Τυρίοις ἐκ τῶν νεῶν ὠφέλεια ἦν, ἐπῆ-
γον ἤδη οἱ Μακεδόνες τὰς μηχανὰς τῷ τείχει αὐτῷ. κατὰ μὲν δὴ
τὸ χῶμα προσαγόμεναι διὰ ἰσχὺν τοῦ τείχους οὐδὲν ἤνυον ὅ τι καὶ
λόγου ἄξιον· οἱ δὲ κατὰ τὸ πρὸς Σιδῶνα τετραμμένον τῆς πόλεως
7 τῶν νεῶν τινὰς τῶν μηχανοφόρων προσῆγον. ὡς δὲ οὐδὲ ταύτῃ
ἤνυον, ἐς τὸ πρὸς νότον αὖ ἄνεμον καὶ πρὸς Αἴγυπτον ἀνέχον
τεῖχος μετῄει, πάντῃ ἀποπειρώμενος τοῦ ἔργου. καὶ ἐνταῦθα πρῶ-
τον κατεσείσθη τε τὸ τεῖχος ἐπὶ μέγα καί τι καὶ κατηρείφθη αὐ-

22. Capitel.

§ 2. *ταῖς μὲν ἐπιτυχόντες, τῶν δὲ πληρουμένων.* zu 1, 12, 9. — *ὑπὸ τῇ. ἐπὶ τῇ.* Kr. vgl. 4, 2, 4. — *Κουριέως* für *Θουριέως* Dö. Der Thurier hiess *Θούριος*. — *κόπτειν* das eig. Wort vom Stossen mit den Schiffsschnäbeln. zu Thuk. 4, 14, 1. § 3. *τοῦ λιμένος*, des nach Aegypten zu liegenden. (Schm.) § 4. *ἐπανάγειν. ἐπαναπλεῖν* Kr., weil jenes so ohne Object von Schiffen wohl nicht vorkommt. — *ἐκ τῶν νεῶν*, weil eine Beziehung auf die Stadt vorschwebt. Xen. An 5, 7, 15: *ταῦτα συνωμολόγουν αὐτῷ οἱ ἐκ τοῦ πλοίου σύσκηνοι.* — *ἐξακουστὸν ἦν* es war hörbar, ohne Ergänzung. zu *ἀποτομώτατον* 1, 1, 7. — *ἐπεκάλουν. ἀπεκάλουν* Pflugk. § 6. *αὐτῷ* für *αὐτῶν* Yxem. § 7. *ταύτῃ. οὐδὲ ταύτῃ* oder *ταύτῃ τι* Kr. Doch Si. vergleicht *περιπλ. π. εὐξ.* 3: *ταύτῃ καὶ ἠνύτομεν μόγις καὶ χαλεπῶς τῇ εἰρεσίᾳ.* — *μετῄει*, *Ἀλέξανδρος.* — *τὸ τεῖχος. τοῦ τείχους* Pflugk. vgl. zu 2, 23, 1. — *ἐπὶ μέγα.* zu 1, 22, 2. — *κατη-*

τοῦ παραῤῥαγέν. τότε μὲν δὴ ὅσον ἐπιβαλὼν γεφύρας ᾗ ἐρήριπτο
τοῦ τείχους, ἀπεπειράθη ἐς ὀλίγον τῆς προσβολῆς· καὶ οἱ Τύριοι οὐ
χαλεπῶς ἀπεκρούσαντο τοὺς Μακεδόνας.
Τρίτῃ δὲ ἀπὸ ταύτης ἡμέρᾳ νηνεμίαν τε φυλάξας καὶ παρακαλέ- 23.
σας τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἐς τὸ ἔργον ἐπῆγε τῇ πόλει ἐπὶ τῶν
νεῶν τὰς μηχανάς. καὶ πρῶτα μὲν κατέσεισε τοῦ τείχους ἐπὶ μέγα.
ὡς δὲ ἀποχρῶν εἰς πλάτος ἐφάνη τὸ παρεῤῥηγμένον, τὰς μὲν μηχα-
νοφόρους ναῦς ἐπανάγειν ἐκέλευσεν· ὁ δὲ δύο ἄλλας ἐπῆγεν, αἳ τὰς 2
γεφύρας αὐτῷ ἔφερον, ἃς δὴ ἐπιβάλλειν ἐπενόει τῷ κατεῤῥηγμένῳ τοῦ
τείχους. καὶ τὴν μὲν μίαν τῶν νεῶν οἱ ὑπασπισταὶ ἔλαβον, ᾗ ἐπετέ-
τακτο Ἄδμητος· τὴν ἑτέραν δὲ ἡ Κοίνου τάξις οἱ πεζέταιροι καλού-
μενοι· καὶ αὐτὸς ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπιβήσεσθαι τοῦ τείχους ᾗ
παρείκοι ἔμελλε. τὰς τριήρεις δὲ τὰς μὲν ἐπιπλεῖν κατὰ τοὺς λιμέ- 3
νας ἀμφοτέρους ἐκέλευσεν, εἴ πως πρὸς σφᾶς τετραμμένων τῶν Τυ-
ρίων βιάσαιντο τὸν ἔσπλουν· ὅσαι δὲ αὐτῶν βέλη ἀπὸ μηχανῶν
βαλλόμενα εἶχον ἢ ὅσαι τοξότας ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων ἔφερον,
ταύτας δὲ ἐκέλευσεν ἐν κύκλῳ περιπλεούσας τὸ τεῖχος ἐποκέλλειν τε
ὅπῃ παρείκοι καὶ ἀνακωχεύειν ἐντὸς βέλους, ἔστε τὸ ἐποκεῖλαι ἄπορον
γίγνοιτο, ὡς πανταχόθεν βαλλομένους τοὺς Τυρίους ἐν τῷ δεινῷ ἀμ-
φιβόλους γίγνεσθαι.
Ὡς δὲ αἵ τε νῆες αἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ προσέσχον τῇ πόλει καὶ αἱ 4
γέφυραι ἐπεβλήθησαν τῷ τείχει ἀπ᾿ αὐτῶν, ἐνταῦθα οἱ ὑπασπισταὶ
εὐρώστως κατὰ ταύτας ἀνέβαινον ἐπὶ τὸ τεῖχος. ὅ τε γὰρ Ἄδμητος
ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τῷ τότε ἐγένετο καὶ ἅμα Ἀλέξανδρος εἵπετο αὐτοῖς,
τοῦ τε ἔργου αὐτὸς καρτερῶς ἁπτόμενος καὶ θεατὴς τῶν ἄλλων, ὅτῳ
τι λαμπρὸν κατ᾿ ἀρετὴν ἐν τῷ κινδύνῳ ἐτολμᾶτο. καὶ ταύτῃ πρῶτον 5
ᾗ ἐπετέτακτο Ἀλέξανδρος ἐλήφθη τὸ τεῖχος, οὐ χαλεπῶς ἀποκρου-
σθέντων ἀπ᾿ αὐτοῦ τῶν Τυρίων, ἐπειδὴ πρῶτον βεβαίῳ τε καὶ ἅμα
οὐ πάντῃ ἀποτόμῳ τῇ προσβάσει ἐχρήσαντο οἱ Μακεδόνες. καὶ Ἄ-
δμητος μέν, πρῶτος ἐπιβὰς τοῦ τείχους καὶ τοῖς ἀμφ᾿ αὐτὸν ἐγκελευ-
όμενος ἐπιβαίνειν, βληθεὶς λόγχῃ ἀποθνήσκει αὐτοῦ· ἐπὶ δὲ αὐτῷ
Ἀλέξανδρος ἔσχε τὸ τεῖχος ξὺν τοῖς ἑταίροις. ὡς δὲ εἴχοντο αὐτῷ 6
πύργοι τε ἔστιν οἳ καὶ μεταπύργια, αὐτὸς μὲν παρῄει διὰ τῶν ἐπάλ-

ρείφθη für κατηρίφθη Lennep. — ὅσον wenigstens Dö., tilgt Kr. vgl. 4, 26, 6. — ᾗ τοῦ τείχους. Spr. 47, 28, 3. — ἐρήριπτο für ἐρέριπτο Ellendt. — ἐς ὀλίγον für eine kurze Zeit. (Dö.) Andre: ein wenig, schwach.

23. Capitel.

§ 1. τοῦ τείχους hängt von ἐπὶ μέγα ab: (über) einen grossen Theil der Mauer. vgl. 2, 27, 4 u. zu Thuk. 2, 76, 3. — παρεῤῥηγμένον Bresche, wie κατεῤῥηγμένον § 2. (Si.) § 2. ὁ δέ. zu 1, 16, 6. — μίαν verdächtigt Kr. — πεζέταιροι für ἀσθέ(νέσ)τεροι Blancard — ᾗ παρείκοι wo es gelegen wäre. vgl. § 3 u. 6, 9, 2. § 3. εἴ πως. zu 1, 19, 9. — ταύτας δέ. zu 1, 1, 8. — ἔστε so lange als; bis würde εὔπορον erfordern. — βαλλομένους, wie 4, 29, 4, sollte fehlen, wie 3, 18, 8. Doch schrieb es Arrian vielleicht die Stelle Thuk. 4, 36, 3 missdeutend und ἀμφίβολοι in dem Sinne: nicht wissend wohin sie sich wenden sollten nehmend. § 4. γάρ führt für das εὐρώστως ἀναβαίνειν zwei Gründe an: die Tapferkeit des Führers und die Anwesenheit und Theilnahme des Königs. (Si.) — αὐτός für αὐτοῦ Kr. u. Pflugk. vgl. zu 1, 22, 1. § 5. οὐ πάντῃ ἀποτόμῳ, wie auf den Sturmbrücken und dem Mauerrande. (Schm.) — ἐπὶ δὲ αὐτῷ nach ihm und seiner Truppe. „vgl. 2, 27, 6.“ (Si.) zu 3, 11, 10.

ξεων ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια, ὅτι ταύτῃ εὐπορωτέρα ἐφαίνετο ἐς τὴν πόλιν ἡ κάθοδος.

24. Οἱ δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν, οἵ τε Φοίνικες κατὰ τὸν λιμένα τὸν πρὸς Αἴγυπτον, καθ' ὅνπερ καὶ ἐφορμοῦντες ἐτύγχανον, βιασάμενοι καὶ τὰ κλεῖθρα διασπάσαντες ἔκοπτον τὰς ναῦς ἐν τῷ λιμένι, ταῖς μὲν μετεώροις ἐμβάλλοντες, τὰς δὲ ἐς τὴν γῆν ἐξωθοῦντες, καὶ οἱ Κύπριοι κατὰ τὸν ἄλλον λιμένα τὸν ἐκ Σιδῶνος φέροντα, οὐδὲ κλεῖθρον
2 τοῦτόν γε ἔχοντα, εἰσπλεύσαντες εἷλον εὐθὺς ταύτῃ τὴν πόλιν. τὸ δὲ πλῆθος τῶν Τυρίων τὸ μὲν τεῖχος, ὡς ἐχόμενον εἶδον, ἐκλείπουσιν· ἀθροισθέντες δὲ κατὰ τὸ Ἀγηνόριον καλούμενον ἐπέστρεψαν ταύτῃ ἐπὶ τοὺς Μακεδόνας. καὶ Ἀλέξανδρος ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς ἐπὶ τούτους χωρήσας τοὺς μὲν αὐτοῦ μαχομένους διέφθειρεν αὐτῶν, τοῖς δὲ
3 φεύγουσιν ἐφείπετο. καὶ φόνος ἦν πολύς, τῶν τε ἀπὸ τοῦ λιμένος ἐχόντων ἤδη τὴν πόλιν καὶ τῆς Κοίνου τάξεως παρεληλυθυίας εἰς αὐτήν. ὀργῇ γὰρ ἐχώρουν ἐπὶ πᾶν οἱ Μακεδόνες, τῆς τε πολιορκίας τῇ τριβῇ ἀχθόμενοι καὶ ὅτι λαβόντες τινὰς αὐτῶν οἱ Τύριοι πλέοντας ἐκ Σιδῶνος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβιβάσαντες, ὅπως ἄποπτον εἴη ἀπὸ
4 τοῦ στρατοπέδου, σφάξαντες ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν. ἀπέθανον δὲ τῶν μὲν Τυρίων ἐς ὀκτακισχιλίους· τῶν Μακεδόνων δὲ ἐν τῇ τότε προσβολῇ Ἄδμητός τε, ὁ πρῶτος ἑλὼν τὸ τεῖχος, ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος, καὶ ξὺν αὐτῷ εἴκοσι τῶν ὑπασπιστῶν· ἐν δὲ τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ μάλιστα ἐς τετρακοσίους.

5 Τοῖς δὲ ἐς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους καταφυγοῦσιν (ἦσαν δὲ αὐτῶν τε τῶν Τυρίων οἱ μάλιστα ἐν τέλει καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀζέμιλκος καὶ Καρχηδονίων τινὲς θεωροὶ ἐς τιμὴν τοῦ Ἡρακλέους κατὰ δή τινα νόμον παλαιὸν εἰς τὴν μητρόπολιν ἀφικόμενοι) τούτοις ξύμπασιν ἄδειαν δίδωσιν Ἀλέξανδρος· τοὺς δὲ ἄλλους ἠνδραπόδισε, καὶ ἐπράθησαν Τυρίων τε καὶ τῶν ξένων ὅσοι ἐγκατελήφθησαν, μάλιστα ἐς
6 τρισμυρίους. Ἀλέξανδρος δὲ τῷ Ἡρακλεῖ ἔθυσέ τε καὶ πομπὴν ἔστειλε ξὺν τῇ δυνάμει ὡπλισμένῃ· καὶ αἱ νῆες ξυνεπόμπευσαν τῷ Ἡρακλεῖ, καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λαμπάδα ἐποίησε· καὶ τὴν μηχανὴν ᾗ τὸ τεῖχος κατεσείσθη ἀνέθηκεν εἰς τὸν νεών· καὶ τὴν ναῦν τὴν Τυρίαν τὴν ἱερὰν τοῦ Ἡρακλέους, ἥντινα ἐν τῷ ἐπίπλῳ ἔλαβε, καὶ ταύτην τῷ Ἡραακλεῖ ἀνέθηκε καὶ ἐπίγραμμα ἐπ' αὐτῇ, ἢ αὐτὸς ποιήσας ἢ ὅτου δὴ ἄλλου ποιήσαντος, οὐκ ἄξιον μνήμης τὸ ἐπίγραμμα διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ αὐτὸ ἀναγράψαι ἀπηξίωσα. Τύρος μὲν δὴ οὕτως ἑάλω ἐπὶ ἄρχοντος Ἀνικήτου Ἀθήνησι μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος.

24. Capitel.

§ 1. *οἵ τε Φ.* bezieht sich auf *καὶ οἱ Κύπριοι.* — *πρὸς Αἰγύπτου.* zu 1, 20, 5. — *κλεῖθρα.* Enge Mündungen der Häfen sperrte man mit Ketten. — *μετεώροις*, in der Mitte des Hafens. — *φέροντα.* zu 2, 20, 20. **§ 3.** *ἐπὶ πᾶν* im Allgemeinen. zu Thuk. 2, 51, 1. — *τῇ τριβῇ*, fast sieben Monate lang. **§ 4.** *τῇ πάσῃ* im Ggs. zu *τῇ τότε προσβολῇ.* zu 2, 9, 2. **§ 5.** *οἱ μάλιστα ἐν τέλει* die in den höchsten Stellen. zu Thuk. 1, 10, 6. — *τούτοις.* zu 1, 23, 5. **§ 6.** *γυμνικόν. καὶ μουσικὸν* ist vielleicht ausgefallen; vgl. jedoch 3, 16, 9. 25, 1. — *λαμπάδα.* zu 2, 5, 8. — *ὅτου δὴ ποιήσαντος. ποιήσαντος ὅστις δὴ ἐποίησε.* Xen. An. 4, 7, 25: *ἐξαπίνης ὅτου δὴ παρεγγυήσαντος οἱ στρατιῶται φέρουσι λίθους.* Ueber die Verbindung *ἢ ποιήσας ἢ ποιήσαντος* zu 2, 18, 4. — *τὸ ἐπίγραμμα.* zu 1, 26, 4. — *Ἀνικήτου. Νικήτου* Meursius vgl. Dionys. Din. p. 649. Das Jahr Ol. 112, 1, v. Ch. G. 332.

Ἔτι δὲ ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Τύρου ξυνεχομένου Ἀλεξάνδρου ἀφί- 25.
κοντο παρὰ Δαρείου πρέσβεις ὡς αὐτόν, ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητρός τε καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων δοῦναι ἐθέλειν Ἀλεξάνδρῳ Δαρεῖον· τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς Εὐφράτου ποταμοῦ ἔστε ἐπὶ θάλασσαν τὴν Ἑλληνικὴν Ἀλεξάνδρου εἶναι· γήμαντα δὲ τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ ξύμμαχον. καὶ τούτων ἐν τῷ ξυλλόγῳ τῶν ἑταίρων ἀπαγγελθέν- 2
των Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἰπεῖν ὅτι αὐτὸς ἂν Ἀλέξανδρος ὢν ἐπὶ τούτοις ἠγάπησε καταλύσας τὸν πόλεμον μηκέτι πρόσω κινδυνεύειν. Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι ὅτι καὶ αὐτὸς ἄν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δὲ Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρινεῖσθαι Δαρείῳ ἅπερ δὴ καὶ ἀπεκρίνατο. ἔφη γὰρ οὔτε χρημά- 3
των δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης τὸ μέρος· εἶναι γὰρ τά τε χρήματα καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ πᾶσαν· γῆμαί τε ἂν ἐθέλῃ τὴν Δαρείου παῖδα, γῆμαι ἂν καὶ οὐ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τε αὐτὸν ἥκειν, εἴ τι εὑρέσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ. ταῦτα ὡς ἤκουσε Δαρεῖος, τὰς μὲν ξυμβάσεις ἀπέγνω τὰς πρὸς Ἀλέξανδρον, ἐν παρασκευῇ δὲ τοῦ πολέμου αὖθις ἦν.

Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ' Αἴγυπτον ἔγνω ποιεῖσθαι τὸν στόλον. καὶ 4
ἦν αὐτῷ τὰ μὲν ἄλλα τῆς Παλαιστίνης καλουμένης Συρίας προσκεχωρηκότα ἤδη· εὐνοῦχος δέ τις, ᾧ ὄνομα ἦν Βάτις, κρατῶν τῆς Γαζαίων πόλεως, οὐ προσεῖχεν Ἀλεξάνδρῳ, ἀλλὰ Ἄραβάς τε μισθωτοὺς ἐπαγόμενος καὶ σῖτον ἐκ πολλοῦ παρεσκευακὼς διαρκῆ ἐς χρόνιον πολιορκίαν καὶ τῷ χωρίῳ πιστεύων μήποτε ἂν βίᾳ ἁλῶναι, ἔγνω μὴ δέχεσθαι τῇ πόλει Ἀλέξανδρον.

Ἀπέχει δὲ ἡ Γάζα τῆς μὲν θαλάσσης εἴκοσι μάλιστα σταδίους, 26.
καὶ ἔστι ψαμμώδης καὶ βαθεῖα ἐς αὐτὴν ἡ ἄνοδος καὶ ἡ θάλασσα ἡ κατὰ τὴν πόλιν τεναγώδης πᾶσα. μεγάλη δὲ πόλις ἡ Γάζα ἦν καὶ ἐπὶ χώματος ὑψηλοῦ ᾤκιστο καὶ τεῖχος περιεβέβλητο αὐτῇ ὀχυρόν. ἐσχάτη δὲ ᾠκεῖτο ὡς ἐπ' Αἴγυπτον ἐκ Φοινίκης ἰόντι ἐπὶ τῇ ἀρχῇ τῆς ἐρήμου.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν, τῇ μὲν πρώτῃ κα- 2
τεστρατοπέδευσεν ᾗ μάλιστα ἐπίμαχον αὐτῷ ἐφαίνετο τὸ τεῖχος, καὶ μηχανὰς συμπηγνύναι ἐκέλευσεν. οἱ δὲ μηχανοποιοὶ γνώμην ἀπεδείκνυντο ἄπορον εἶναι βίᾳ ἑλεῖν τὸ τεῖχος διὰ ὕψος τοῦ χώματος. ἀλλ' Ἀ- 3
λεξάνδρῳ αἱρετέον ἐδόκει εἶναι ὅσῳ ἀπορώτερον· ἐκπλήξειν γὰρ

25. Capitel.

§ 1. *εἶναι* hängt von *δοῦναι* ab. vgl. zu 1, 19, 6. § 2. *ἐπὶ τούτοις* unter diesen Bedingungen. (Ra.) — *ἀποκρινεῖσθαι* für *ἀποκρίνασθαι* Kr. § 3. *τῆς χώρας λαβεῖν*. gr. Spr. 61, 6, 8 u. zu Xen. An. 5, 4, 9. — *οὐ διδόντος* wenn er sie versage, *μὴ διδόντος* wenn er sie nicht gebe. (Si.) — *εὑρέσθαι*. zu 1, 7, 11. — *ἐν παρασκευῇ*. zu 1, 1, 3. § 4. *ἐπαγόμενος* noch fortwährend an sich ziehend. — *τῷ χωρίῳ πιστεύων μήποτ' ἂν ἁλῶναι*. gr. Spr. 61, 6, 8. — *δέχεσθαι πόλει*, wie 3, 1, 2, ist ein regelmässiger Ausdruck. zu Thuk. 6, 44, 2. vgl. Xen. An. 7, 2, 6. Selten ist die Redensart nur in sofern die Sache selten ist.

26. Capitel.

§ 1. *εἴκοσι*, nur sieben nach Strabon. — *χῶμα* Anhöhe. — *Αἴγυπτον* für *Αἰγύπτου* Kr. Spr. 68, 36, 3. — *ἰόντι*. zu 1, 2, 1. § 2. *πρώτῃ* erg. *ἡμέρᾳ*. Spr. 43, 3. — *γνώμην* als Meinung, Prädicat zu *ἄπορον εἶναι*. zu Xen. An. 1, 6, 9. § 3. *ὅσῳ*. vollständig wäre *τοσούτῳ*

τοὺς πολεμίους τὸ ἔργον τῷ παραλόγῳ ἐπὶ μέγα, καὶ τὸ μὴ ἑλεῖν αἰσχρὸν εἶναί οἱ λεγόμενον ἔς τε τοὺς Ἕλληνας καὶ ἐς Δαρεῖον. ἐδόκει δὴ χῶμα ἐν κύκλῳ τῆς πόλεως χωννύναι, ὡς ἐξ ἴσου ἀπὸ τοῦ χωσθέντος ἐπάγεσθαι τὰς μηχανὰς τοῖς τείχεσι. καὶ ἐχώννυτο κατὰ τὸ νότιον μάλιστα τῆς πόλεως τεῖχος, ἵνα ἐπιμαχώτερα ἐφαίνετο.
4 *ὡς δὲ ἐδόκει ἐξῆρθαι συμμέτρως τὸ χῶμα, μηχανὰς ἐπιστήσαντες οἱ Μακεδόνες ἐπῆγον ὡς ἐπὶ τὸ τεῖχος τῶν Γαζαίων. καὶ ἐν τούτῳ θύοντι Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐστεφανωμένῳ τε καὶ κατάρχεσθαι μέλλοντι τοῦ πρώτου ἱερείου κατὰ νόμον τῶν τις σαρκοφάγων ὀρνίθων ὑπερπετόμενος [ὑπὲρ] τοῦ βωμοῦ λίθον ἐμβάλλει εἰς τὴν κεφαλὴν ὅντινα τοῖν ποδοῖν ἔφερε. καὶ Ἀλέξανδρος ἤρετο Ἀρίστανδρον τὸν μάντιν ὅ τι νοοῖ ὁ οἰωνός. ὁ δὲ ἀποκρίνεται ὅτι, ὦ βασιλεῦ, τὴν μὲν πόλιν αἱρήσεις, αὐτῷ δέ σοι φυλακτέα ἐστὶν ἐπὶ τῇδε τῇ ἡμέρᾳ.*

27. *Ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος τέως μὲν πρὸς ταῖς μηχαναῖς ἔξω βέλους αὑτὸν εἶχεν· ὡς δὲ ἐκδρομή τε ἐκ τῆς πόλεως καρτερὰ ἐγίγνετο καὶ πῦρ τε ἐπέφερον ταῖς μηχαναῖς οἱ Ἄραβες καὶ τοὺς Μακεδόνας ἀμυνομένους κάτωθεν αὐτοὶ ἐξ ὑπερδεξίου τοῦ χωρίου ἔβαλλόν τε καὶ ὤθουν κατὰ τοῦ ποιητοῦ χώματος, ἐνταῦθα ἢ ἑκὼν ἀπειθεῖ Ἀλέξανδρος τῷ μάντει ἢ ἐκπλαγεὶς ἐν τῷ ἔργῳ οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς μαντείας, ἀλλ' ἀναλαβὼν τοὺς ὑπασπιστὰς παρεβοήθει ἵνα μάλιστα*
2 *ἐπιέζοντο οἱ Μακεδόνες. καὶ τούτους μὲν ἔσχε τὸ μὴ οὐκ αἰσχρᾷ φυγῇ ὠσθῆναι κατὰ τοῦ χώματος· αὐτὸς δὲ βάλλεται καταπέλτῃ διὰ τῆς ἀσπίδος διαμπὰξ καὶ τοῦ θώρακος ἐς τὸν ὦμον. ὡς δὲ ἔγνω τὰ ἀμφὶ τὸ τραῦμα ἀληθεύσαντα [τὸν] Ἀρίστανδρον, ἐχάρη, ὅτι καὶ τὴν πόλιν δὴ αἱρήσειν ἐδόκει Ἀριστάνδρου ἕνεκα.*
3 *Καὶ αὐτὸς μὲν τὸ τραῦμα ἐθεραπεύετο χαλεπῶς· ἀφικνοῦνται δ' αὐτῷ μετάπεμπτοι ἀπὸ θαλάσσης αἱ μηχαναὶ αἷς Τύρον εἷλε· καὶ χῶμα χωννύναι ἐν κύκλῳ πάντοθεν τῆς πόλεως ἐκέλευσεν, εὖρός μὲν*
4 *ἐς δύο σταδίους, ὕψος δὲ ἐς πόδας πεντήκοντα καὶ διακοσίους. ὡς δὲ αἵ τε μηχαναὶ αὐτῷ ἐποιήθησαν καὶ ἐπαχθεῖσαι κατὰ τὸ χῶμα κατέσεισαν τοῦ τείχους ἐπὶ πολύ, ὑπονόμων τε ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ὀρυσσομένων καὶ τοῦ χοῦ ἀφανῶς ἐκφερομένου τὸ τεῖχος πολλαχῇ ἠρεί-*

μᾶλλον ὅσῳ. — **τὸ ἔργον**, das Unternehmen und der gewünschte Erfolg. — **ἐπὶ μέγα** in hohem Grade. (Si.) zu 1, 22, 2. — **ἐς**. Spr. 68, 17, 2. — **χῶμα** collectiv für *χώματα*. Spr. 44, 1, 1. — **κύκλος** bezeichnet nicht immer den ganzen Umkreis (zu 1, 27, 3), hier etwa nur einen Halbkreis. Gemeint sind einzelne Dämme die als Radien eines Kreises nach der Mauer zu aufgeführt wurden. — **ἐξ ἴσου** in gleicher Höhe, *ἐξ ὁμαλοῦ* 4, 21, 2 u. 5. — **ἐπιμαχώτερα.** zu 1, 1, 11. **§ 4.** **ἐστεφανωμένῳ.** Bekränzung war bei Opfern, wie bei Symposien, herrschende Sitte. — **τις** zwischen dem Artikel und seinem Nomen, eig. ionisch, findet sich auch 7, 3, 4. 22, 3. 5. 24, 2. — **νοοῖ** bedeute, das eig. Wort, auch 7, 18, 4. vgl. 7, 1, 5. — **φυλακτέα.** zu 1, 1, 8. — **ἐπί** wie 3, 4, 2. vgl. 7, 25, 2.

27. Capitel.

§ 1. **τέως μέν.** zu 2, 6, 3. — **ἐκπλαγείς** bestürzt, bedachtlos. zu Xen. An. 1, 8, 20. — **ἵνα** dahin wo, wie *ἔνθα* Xen. An. 4, 1, 2. **§ 2.** **τό** ist der Accusativ: in Bezug auf das, wie 4, 8, 3. 23, 3. — **μὴ οὐκ**, ein Sprachfehler Arrians wie 4, 8, 3. 23, 3; eig. nur statthaft wenn *οὐκ ἔσχε* vorherginge. Spr. 67, 12, 5. — **Ἀ. ἕνεκα** wegen Alexanders Weissagung. (Ra.) **§ 3.** **μετάπεμπτοι.** Spr. 52, 10, 1 u. 56, 14, 3. — **ἐν κύκλῳ πάντοθεν.** zu 1, 27, 3. **§ 4.** **ἐπὶ πολύ.** zu 1,

*πετο ὑφιζάνον κατὰ τὸ κενούμενον, τοῖς τε βέλεσιν ἐπὶ πολὺ κατεῖ-
χον οἱ Μακεδόνες, ἀναστέλλοντες τοὺς προμαχομένους ἐκ τῶν πύρ-
γων, ἐς μὲν τρεῖς προσβολὰς οἱ ἐκ τῆς πόλεως ἀποθνησκόντων τε
αὐτοῖς πολλῶν καὶ τιτρωσκομένων ὅμως ἀντεῖχον· τῇ τετάρτῃ δὲ τῶν* 5
*Μακεδόνων τὴν φάλαγγα πάντοθεν προσαγαγὼν Ἀλέξανδρος τῇ μὲν
ὑπορυσσόμενον τὸ τεῖχος καταβάλλει, τῇ δὲ παιόμενον ταῖς μηχαναῖς
κατασείει ἐπὶ πολύ, ὡς μὴ χαλεπὴν ταῖς κλίμαξι τὴν προσβολὴν κατὰ
τὰ ἐρηριμμένα ἐνδοῦναι. αἵ τε οὖν κλίμακες προσήγοντο τῷ τείχει* 6
*καὶ ἔρις πολλὴ ἦν τῶν Μακεδόνων ὅσοι τι ἀρετῆς μετεποιοῦντο ὅστις
πρῶτος αἱρήσει τὸ τεῖχος· καὶ αἱρεῖ πρῶτος Νεοπτόλεμος τῶν ἑ-
ταίρων τοῦ Αἰακιδῶν γένους· ἐπὶ δὲ αὐτῷ ἄλλαι καὶ ἄλλαι τάξεις
ὁμοῦ τοῖς ἡγεμόσιν ἀνέβαινον. ὡς δὲ ἅπαξ παρῆλθόν τινες ἐντὸς* 7
*[τοῦ] τείχους τῶν Μακεδόνων, κατασχίσαντες ἄλλας καὶ ἄλλας πύ-
λας, ὅσαις ἕκαστοι ἐπετύγχανον, δέχονται εἴσω τὴν στρατιὰν πᾶσαν.
οἱ δὲ Γαζαῖοι καὶ τῆς πόλεώς σφισιν ἤδη ἐχομένης ξυνεστηκότες ὅ-
μως ἐμάχοντο· καὶ ἀπέθανον πάντες αὐτοῦ μαχόμενοι ὡς ἕκαστοι
ἐτάχθησαν· παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐξηνδραπόδισεν αὐτῶν Ἀλέξαν-
δρος. τὴν πόλιν δὲ ξυνοικίσας ἐκ τῶν περιοίκων ἐχρῆτο ὅσα φρου-
ρίῳ ἐς τὸν πόλεμον.*

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

Ἀλέξανδρος δὲ ἐπ᾽ Αἰγύπτου, ἵναπερ τὸ πρῶτον ὡρμήθη, ἐστέλλετο, 1.
*καὶ ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς Γάζης ἐλαύνων ἧκεν ἐς Πηλούσιον τῆς
Αἰγύπτου. ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς παρέπλει αὐτῷ ἐκ Φοινίκης ὡς
ἐπ᾽ Αἴγυπτον· καὶ καταλαμβάνει τὰς ναῦς ἐν Πηλουσίῳ ὁρμούσας.*

19, 2 u. 2, 22, 7. — ***ὑφιζάνον*** sich senkend. zu Thuk. 2, 76, 1. — ***κατεῖχον*** reichten ab. (Ra.) — ***ἐς τρεῖς*** bis auf drei. vgl. gr. Spr. 66, 1, 3. **§ 5.** ***ὡς ἐνδοῦναι*** dass die Mauer gestattete. **§ 6.** ***ὅσοι τι ἀρετῆς μετεποιοῦντο*** die einige (einigen Ruf der) Tüchtigkeit erstrebten, aus Thuk. 2, 51, 3: *οἱ ἀρετῆς τι μεταποιούμενοι.* vgl. 3, 27, 5. — ***τῶν ἑταίρων.*** zu 1, 15, 6. — ***τοῦ Ἀ. γένους*** hängt gleichfalls von *Νεοπτόλεμος* ab. **§ 7.** ***ἅπαξ.*** zu 2, 1, 5. — ***ὅσα*** eig. zu so viel als, nach der Analogie von *χρῆσθαι τι.* Spr. 46, 3, 2 und zu Thuk. 1, 3, 4. Das Verbum ist eig. zu *ὅσα* nochmals zu denken.

3. Buch.

1. Capitel.

§ 1. ***ἵναπερ*** wohin eben, in diesem Sinne unattisch, eben so *ἵνα* 3, 19, 8. 5, 23, 7. — ***ναυτικὸς στρατός*** auch 6, 19, 5. **§ 2.** ***σα-***

2 Μαζάκης δὲ ὁ Πέρσης, ὃς ἦν σατράπης Αἰγύπτου ἐκ Δαρείου κα-
θεστηκώς, τήν τε ἐν Ἰσσῷ μάχην ὅπως συνέβη πεπυσμένος καὶ Δα-
ρεῖον ὅτι αἰσχρᾷ φυγῇ ἔφυγε, καὶ Φοινίκην τε καὶ Συρίαν καὶ τῆς
Ἀραβίας [τὰ] πολλὰ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐχόμενα, αὐτῷ τε οὐκ οὔσης
δυνάμεως Περσικῆς, ἐδέχετο ταῖς πόλεσι φιλίως καὶ τῇ χώρᾳ Ἀλέ-
3 ξανδρον. ὁ δὲ εἰς μὲν Πηλούσιον φυλακὴν εἰσήγαγε, τοὺς δὲ ἐπὶ
τῶν νεῶν ἀναπλεῖν κατὰ τὸν ποταμὸν κελεύσας ἔστε ἐπὶ Μέμφιν πό-
λιν αὐτὸς ἐφ' Ἡλιουπόλεως ᾔει, ἐν δεξιᾷ ἔχων τὸν ποταμὸν τὸν Νεῖ-
λον, καὶ ὅσα καθ' ὁδὸν χωρία ἐνδιδόντων τῶν ἐνοικούντων κατα-
4 σχὼν διὰ τῆς ἐρήμου ἀφίκετο ἐς Ἡλιούπολιν. ἐκεῖθεν δὲ διαβὰς
τὸν πόρον ἧκεν ἐς Μέμφιν· καὶ θύει ἐκεῖ τοῖς τε ἄλλοις θεοῖς καὶ
τῷ Ἄπιδι καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν· ἧκον δὲ
αὐτῷ οἱ ἀμφὶ ταῦτα τεχνῖται ἐκ τῆς Ἑλλάδος οἱ δοκιμώτατοι. ἐκ
δὲ Μέμφιος κατέπλει κατὰ τὸν ποταμὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν τούς τε
ὑπασπιστὰς [ἐπὶ τῶν νεῶν] λαβὼν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶ-
5 νας καὶ τῶν ἱππέων τὴν βασιλικὴν ἴλην τὴν τῶν ἑταίρων. ἐλθὼν
δὲ ἐς Κάνωβον καὶ κατὰ τὴν λίμνην τὴν Μαρίαν περιπλεύσας ἀπο-
βαίνει ὅπου νῦν Ἀλεξάνδρεια πόλις ᾤκισται, Ἀλεξάνδρου ἐπώνυμος.
καὶ ἔδοξεν αὐτῷ ὁ χῶρος κάλλιστος κτίσαι ἐν αὐτῷ πόλιν καὶ γενέ-
σθαι ἂν εὐδαίμονα τὴν πόλιν. πόθος οὖν λαμβάνει αὐτὸν τοῦ ἔρ-
γου, καὶ αὐτὸς τὰ σημεῖα τῇ πόλει ἔθηκεν, ἵνα τε ἀγορὰν ἐν αὐτῇ
δείμασθαι ἔδει καὶ ἱερὰ ὅσα καὶ θεῶν ὧν τινῶν, τῶν μὲν Ἑλληνι-
κῶν, Ἴσιδος δὲ Αἰγυπτίας, καὶ τὸ τεῖχος ᾗ περιβεβλῆσθαι. καὶ ἐπὶ
τούτοις ἐθύετο, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἐφαίνετο.
2. Λέγεται δέ τις καὶ τοιόσδε λόγος, οὐκ ἄπιστος ἔμοιγε· ἐθέλειν
μὲν Ἀλέξανδρον καταλιπεῖν αὐτὸν τὰ σημεῖα τοῦ τειχισμοῦ τοῖς τέ-
κτοσιν, οὐκ εἶναι δὲ ὅτῳ τὴν γῆν ἐπιγράψουσι· τῶν δὴ τεκτόνων
τινὰ ἐπιφρασθέντα, ὅσα ἐν τεύχεσιν ἄλφιτα οἱ στρατιῶται ἐκόμιζον
ξυναγαγόντα ἐπιβάλλειν τῇ γῇ ἵναπερ ὁ βασιλεὺς ὑφηγεῖτο, καὶ τὸν
κύκλον οὕτω περιγραφῆναι τοῦ περιτειχισμοῦ ὅντινα τῇ πόλει ἐποίει.
2 τοῦτο δὲ ἐπιλεξαμένους τοὺς μάντεις καὶ μάλιστα δὴ Ἀρίστανδρον
τὸν Τελμισσέα, ὃς δὴ πολλὰ [μὲν] καὶ ἄλλα ἀληθεῦσαι ἐλέγετο Ἀλε-

τράπης für den Sabakes 2, 11, 8. — *ἐκ* für *ὑπό*, unattisch. zu 2, 14, 2. — *τήν τε* entspricht dem *αὐτῷ τε*, indem *πεπυσμένος* und *οὔσης* verbunden werden. vgl. zu 2, 8, 4. — *τὴν μάχην ὅπως.* Spr. 61, 5. — *τά* vor *πολλά* tilgt Kr. — *ἐχόμενα* hängt auch von *πεπυσμένος* ab, ein Wechsel der Construction, wie Arrian ihn liebt. **§ 3.** *ἀναπλεῖν* stromaufwärts schiffen. (Dö.) **§ 4.** *Ἄπιδι.* Her. 3, 27 f. (Schm.) — *ἐπὶ τῶν νεῶν* tilgt Schm. als aus § 3 entstanden. — *τὴν τῶν.* *καὶ μίαν τῶν* Kr. vgl. 3, 8, 1. **§ 5.** *ἔδοξε κάλλιστος καὶ γενέσθαι ἂν τὴν πόλιν.* Ein ähnlicher Wechsel der Construction 3, 7, 6. vgl. zu Xen. An. 1, 4, 18. — *ἵνα τε* entspricht dem *καί* vor *τὸ τεῖχος.* — *δείμασθαι* zu 2, 5, 4. — *καὶ ἱερὰ ὅσα* und wo man Tempel bauen sollte so viele man bauen sollte. — *Ἴσιδος δὲ Α.* für *τῆς δὲ Αἰγυπτίας, τῆς Ἴσιδος*, eine pikante Verkürzung. — *ἐπὶ τούτοις.* zu 2, 3, 8.

2. Capitel.

§ 1. *καταλιπεῖν.* *καταλευκαίνειν* Kr. Man gebrauchte dazu Kreide. — *ἐπιγράψουσιν.* Spr. 53, 7, 6. — *ἐπιφρασθέντα* nachdem er es dabei ausgesonnen, herodoteisch. Dial. Forml. § 40 unter *φράζω* vgl. 4, 8, 2. — *ἐποίει.* *ἐπενόει* Kr. vgl. 4, 4, 1. 7, 1, 4. 2, 2. **§ 2** *μὲν καὶ ἄλλα.* *καὶ μεγάλα* Pflugk; Kr. tilgt *μέν.* Wenn die La. richtig ist, so

ξάνδρῳ, φάναι εὐδαίμονα ἔσεσθαι τὴν πόλιν τά τε ἄλλα καὶ τῶν ἐκ
γῆς καρπῶν εἵνεκα.
Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ἡγέλοχος κατέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἀ- 3
παγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ Τενεδίους τε ἀποστάντας Περσῶν σφίσι προσ-
θέσθαι (καὶ γὰρ καὶ ἄκοντας Πέρσαις προσχωρῆσαι) καὶ Χίων ὅτι
δὴ ὁ δῆμος ἐπηγάγετο σφᾶς βίᾳ τῶν κατεχόντων τὴν πόλιν, οὓς Αὐ-
τοφραδάτης τε καὶ Φαρνάβαζος ἐγκατέστησαν· ἁλῶναι δὲ αὐτόθι 4
καὶ Φαρνάβαζον ἐγκαταληφθέντα καὶ Ἀριστόνικον Μηθυμναῖον τὸν
τύραννον ἐσπλεύσαντα ἐς τὸν λιμένα τῆς Χίου ξὺν ἡμιολίαις λῃστρι-
ταῖς πέντε, ὑπὸ σφῶν ἐχόμενον τὸν λιμένα οὐ γνόντα, ἀλλ' ἐξαπατη-
θέντα γὰρ πρὸς τῶν τὰ κλεῖθρα ἐχόντων τοῦ λιμένος, ὅτι τὸ Φαρνα-
βάζου ἄρα ναυτικὸν ὁρμεῖ ἐν αὐτῷ· καὶ τοὺς μὲν λῃστὰς πάντας αὐ- 5
τοῦ κατακοπῆναι πρὸς σφῶν, Ἀριστόνικον δὲ ἦγε παρ' Ἀλέξανδρον
καὶ Ἀπολλωνίδην τὸν Χῖον καὶ Φισινὸν καὶ Μεγαρέα καὶ τοὺς ἄλ-
λους ὅσοι τῆς τε ἀποστάσεως τῆς Χίων ξυνεπελάβοντο καὶ ἐν τῷ
τότε τὰ πράγματα τῆς νήσου βίᾳ εἶχον· καὶ Μιτυλήνην δὲ Χάρητα 6
ἔχοντα ὅτι ἀφείλετο καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν Λέσβῳ πόλεις καὶ αὐτὰς
ὁμολογίᾳ προσηγάγετο, Ἀμφοτερὸν δὲ ξὺν ἑξήκοντα ναυσὶν ἐπὶ Κῶ
ἔπεμψεν· ἐπικαλεῖσθαι γὰρ σφᾶς τοὺς Κῴους· καὶ αὐτὸς κατα-
πλεύσας ὅτι εὗρε τὴν Κῶ πρὸς Ἀμφοτεροῦ ἤδη ἐχομένην. καὶ τοὺς 7
μὲν ἄλλους ὅσοι αἰχμάλωτοι ἦγεν Ἡγέλοχος, Φαρνάβαζος δὲ ἀπέδρα
ἐν Κῷ λαθὼν τοὺς φύλακας. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς τυράννους μὲν
τοὺς ἐκ τῶν πόλεων ἐς τὰς πόλεις πέμπει, χρήσασθαι ὅπως ἐθέλοιεν·
τοὺς δὲ ἀμφ' Ἀπολλωνίδην τοὺς Χίους ἐς Ἐλεφαντίνην πόλιν Αἰγυ-
πτίαν ξὺν φυλακῇ ἀκριβεῖ ἔπεμψεν.
Ἐπὶ τούτοις δὲ πόθος λαμβάνει αὐτὸν ἐλθεῖν παρ' Ἄμμωνα ἐς 3.
Λιβύην, τὸ μέν τι τῷ θεῷ χρησόμενον, ὅτι ἀτρεκὲς ἐλέγετο εἶναι τὸ
μαντεῖον τοῦ Ἄμμωνος καὶ χρήσασθαι αὐτῷ Περσέα τε καὶ Ἡρα-
κλέα, τὸν μὲν ἐπὶ τὴν Γοργόνα ὅτε πρὸς Πολυδέκτου ἐστέλλετο, τὸν
δὲ ὅτε παρ' Ἀνταῖον ᾔει εἰς Λιβύην καὶ παρὰ Βούσιριν εἰς Αἴγυ-
πτον. Ἀλεξάνδρῳ δὲ φιλοτιμία ἦν πρὸς Περσέα καὶ Ἡρακλέα, ἀπὸ 2
γένους τε ὄντι τοῦ ἀμφοῖν καί τι καὶ αὐτὸς τῆς γενέσεως τῆς ἑαυτοῦ

denke man als Ggs.: *νῦν δὲ καὶ τοῦτο.* — *τά τε ἄλλα.* zu 1, 18, 6. **§ 3.** *Ἡγέλοχος* 2, 2, 3, *Τενεδίους* 2, 2, 2 f., **Χίων** 2, 13, 4 f. (Schm.) — *βίᾳ* wider Willen. zu Xen. An. 7, 8, 17. **§ 4.** *ἡμιολία* oder *ἡμιόλιος* erg. *ναῦς*, Piratenschiff nur halb mit Rudern besetzt; den übrigen Raum nahmen die Kämpfer ein. — *ἐξαπατηθέντα ὅτι* getäuscht durch die Angabe dass. (Vu.) vgl. Xen. An. 5, 7, 6. — *ἄρα* Spr. 69, 7. **§ 5.** *ἦγε* plötzlicher Uebergang zur Erzählung des Schriftstellers, um so auffallender, da § 6 wieder der Bericht des Hegelochos eintritt; doch wäre es gewagt *ἄγειν* zu bessern. **§ 6.** *ὅτι* schliesst sich noch an *ἀπαγγέλλει* § 3 an. (Schm.) **§ 7.** *ὅπως. ὅ τι* Kr., was in dieser Verbindung regelmässig. vgl. 3, 23, 8 u. zu Thuk. 2, 4, 4. — *ἐθέλοιεν. βούλεσθαι* sagen die Attiker in dieser Verbindung.

3. Capitel.

§ 1. *ἐλθεῖν.* Spr. 50, 5, 6. — *τὸ μέν τι,* angefangen als ob § 2 folgen sollte *τὸ δέ τι καὶ φιλοτιμίᾳ τῇ πρὸς Περσέα καὶ Ἡρακλέα*: Namen deren Erwähnung zur Voranstellung des *Ἀλεξάνδρῳ δέ* veranlasste. Ueber *τὶ* zu 3, 8, 2. vgl. 2, 15, 3. — *ἀτρεκές*, ein ionisches Wort, das Arrian öfter gebraucht; eben so *ἀτρεκῶς.* **§ 2.** *τε ὄντι καὶ ἀνέφερε.* zu 1, 5, 12. — *τοῦ ἀμφοῖν,* des Herakles vgl. 2, 5, 9, des Perseus, von dem die Mut-

ἐς Ἄμμωνα ἀνέφερε, καθάπερ οἱ μῦθοι τὴν Ἡρακλέους τε καὶ Περσέως ἐς Δία. καὶ οὖν παρ᾽ Ἄμμωνα ταύτῃ τῇ γνώμῃ ἐστέλλετο, ὡς καὶ τὰ αὑτοῦ ἀτρεκέστερον εἰσόμενος ἢ φήσων γε ἐγνωκέναι.

3 Μέχρι μὲν δὴ Παραιτονίου παρὰ θάλασσαν ᾔει δι᾽ ἐρήμου, οὐ μέντοι δι᾽ ἀνύδρου τῆς χώρας, σταδίους ἐς χιλίους καὶ ἑξακοσίους, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. ἐντεῦθεν δὲ ἐς τὴν μεσόγαιαν ἐτράπετο, ἵνα τὸ μαντεῖον ἦν τοῦ Ἄμμωνος. ἔστι δὲ ἐρήμη τε ἡ ὁδὸς καὶ ψάμ-
4 μος ἡ πολλὴ αὐτῆς καὶ ἄνυδρος. ὕδωρ δὲ ἐξ οὐρανοῦ Ἀλεξάνδρῳ πολὺ ἐγένετο, καὶ τοῦτο ἐς τὸ θεῖον ἀνηνέχθη. ἀνηνέχθη δὲ ἐς τὸ θεῖον καὶ τόδε· ἄνεμος νότος ἐπὰν πνεύσῃ ἐν ἐκείνῳ τῷ χώρῳ, τῆς ψάμμου ἐπιφορεῖ κατὰ τῆς ὁδοῦ ἐπὶ μέγα, καὶ ἀφανίζεται τῆς ὁδοῦ τὰ σημεῖα οὐδὲ ἔστιν εἰδέναι ἵνα χρὴ πορεύεσθαι καθάπερ ἐν πελάγει τῇ ψάμμῳ, ὅτι [σημεῖα] οὐκ ἔστι κατὰ τὴν ὁδὸν οὔτε που ὄρος οὔτε δένδρον οὔτε γήλοφοι βέβαιοι ἀνεστηκότες, οἷστισιν οἱ ὁδῖται τεκμαίροιντο ἂν τὴν πορείαν, καθάπερ οἱ ναῦται τοῖς ἄστροις· ἀλλ᾽ ἐπλανᾶτο γὰρ ἡ στρατιὰ Ἀλεξάνδρῳ καὶ οἱ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ ἀμ-
5 φίβολοι ἦσαν. Πτολεμαῖος μὲν δὴ ὁ Λάγου λέγει δράκοντας δύο ἰέναι πρὸ τοῦ στρατεύματος φωνὴν ἱέντας, καὶ τούτοις Ἀλέξανδρον κελεῦσαι ἕπεσθαι τοὺς ἡγεμόνας πιστεύσαντας τῷ θείῳ· τοὺς δὲ
6 ἡγήσασθαι τὴν ὁδὸν τήν τε ἐς τὸ μαντεῖον καὶ ὀπίσω αὖθις· Ἀριστόβουλος δέ, καὶ ὁ πλείων λόγος ταύτῃ κατέχει, κόρακας δύο προπετομένους πρὸ τῆς στρατιᾶς, τούτους γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ τοὺς ἡγεμόνας. καὶ ὅτι μὲν θεῖόν τι ξυνεπέλαβεν αὐτῷ ἔχω ἰσχυρίσασθαι, ὅτι καὶ τὸ εἰκὸς ταύτῃ ἔχει· τὸ δὲ ἀτρεκὲς τοῦ λόγου ἀφείλοντο οἱ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐξηγησάμενοι.

4. Ὁ δὲ χῶρος ἵναπερ τοῦ Ἄμμωνος τὸ ἱερόν ἐστι τὰ μὲν κύκλῳ πάντα ἔρημα καὶ ψάμμον τὸ πᾶν ἔχει καὶ ἀνυδρίαν. αὐτὸς δὲ ἐν μέσῳ ὀλίγος ὢν (ὅσον γὰρ πλεῖστον αὐτοῦ ἐς πλάτος διέχει ἐς τεσσαράκοντα μάλιστα σταδίους ἔρχεται) κατάπλεώς ἐστιν ἡμέρων δέν-
2 δρων, ἐλαιῶν καὶ φοινίκων, καὶ ἔνδροσος μόνος τῶν πέριξ. καὶ πηγὴ ἐξ αὐτοῦ ἀνίσχει οὐδέν τι ἐοικυῖα ταῖς πηγαῖς ὅσαι ἄλλαι ἐκ γῆς ἀνίσχουσιν. ἐν μὲν γὰρ μεσημβρίᾳ ψυχρὸν τὸ ὕδωρ γευσαμένῳ τε καὶ ἔτι μᾶλλον ἁψαμένῳ οἷον ψυχρότατον· ἐγκλίναντος δὲ τοῦ ἡλίου ἐς ἑσπέραν θερμότερον, καὶ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἔτι θερμότερον ἔστε ἐπὶ μέσας νύκτας, μέσων δὲ νυκτῶν ἑαυτοῦ θερμότατον· ἀπὸ δὲ μέσων νυκτῶν ψύχεται ἐν τάξει, καὶ ἕωθεν ψυχρὸν ἤδη ἐστί, ψυ-

ter jenes eine Enkelin war. (Schm.) — τήν für τῆς Kr. — τὰ αὐτοῦ seinen Ursprung. (Ra.) § 4. ὕδωρ — ἐγένετο, wie im Winter (vgl. 3, 6, 1) dort nicht selten. (Schm.) — τῆς ψάμμου. Spr. 47, 14, 2. — ἐπὶ μέγα. zu 2, 5, 2. — ὅτι σημεῖα weil als Merkzeichen; doch scheint σημεῖα fälschlich wiederholt. — ἀνεστηκότες. vgl. 6, 26, 4. § 6. τούτους stellt den Begriff in schärfern Gegensatz zu δράκοντας. (Si.) gr. Spr. 51, 7, 5 u. zu Xen. An. 1, 6, 9. — θεῖόν τι. Raben und Raubvögel sind in der Wüste Anzeichen naher Quellen. (Si.) — ὑπέρ. zu Prooe. 2.

4. Capitel.

§ 1. ὁ χῶρος, jetzt die Oase Siwah, über zwei deutsche Meilen lang, nirgends mehr als eine halbe breit. (Si.) — ἀνυδρίαν für ἄνυδρος Kr. vgl. 3, 3, 4. § 2. πηγή, ἡλίου κρήνη genannt. — οἷος wird ähnlich wie ὅσος mit dem Superlativ verbunden. zu 2, 13, 4. — τάς vor νύκτας tilgt Kr. gr. Spr. 50, 2, 12. — ἑαυτοῦ beim Superlativ bezeichnet dass die Wärme so gross sei wie sonst nie. gr. Spr. 49, 9. — ἐν τάξει, das

χρότατον δὲ μεσημβρίας· καὶ τοῦτο δὴ ἀμείβει ἐν τάξει ἐπὶ ἑκάστῃ
ἡμέρᾳ. γίγνονται δὲ καὶ ἅλες αὐτόματοι ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ὀρυ- 3
κτοί· καὶ τούτων ἔστιν οὓς ἐς Αἴγυπτον φέρουσι τῶν ἱερέων τινὲς
τοῦ Ἄμμωνος. ἐπειδὰν γὰρ ἐπ' Αἴγυπτον στέλλωνται ἐς κοιτίδας πλε-
κτὰς ἐκ φοίνικος ἐσβαλόντες δῶρον τῷ βασιλεῖ ἀποφέρουσιν ἢ εἴ τῳ
ἄλλῳ. ἔστι δὲ μακρός τε ὁ χόνδρος καὶ ἤδη τινὲς αὐτῶν καὶ ὑπὲρ 4
τρεῖς δακτύλους, καὶ καθαρὸς ὥσπερ κρύσταλλος· καὶ τούτῳ ἐπὶ
ταῖς θυσίαις χρῶνται, ὡς καθαρωτέρῳ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἁλῶν,
Αἰγύπτιοί τε καὶ ὅσοι ἄλλοι τοῦ θείου οὐκ ἀμελῶς ἔχουσιν. ἐνταῦθα 5
Ἀλέξανδρος τόν τε χῶρον ἐθαύμασε καὶ τῷ θεῷ ἐχρήσατο· καὶ ἀ-
κούσας ὅσα αὐτῷ πρὸς θυμοῦ ἦν, ὡς ἔλεγεν, ἀνέζευξεν ἐπ' Αἰγύ-
πτου, ὡς μὲν Ἀριστόβουλος λέγει, τὴν αὐτὴν ὀπίσω ὁδόν, ὡς δὲ
Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ἄλλην εὐθεῖαν ὡς ἐπὶ Μέμφιν.

Εἰς Μέμφιν δὲ αὐτῷ πρεσβεῖαι τε πολλαὶ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἧκον, 5.
καὶ οὐκ ἔστιν ὅντινα ἀτυχήσαντα ὧν ἐδεῖτο ἀπέπεμψε, καὶ στρατιὰ
παραγίνεται παρὰ μὲν Ἀντιπάτρου μισθοφόροι Ἕλληνες ἐς τετρακο-
σίους, ὧν ἡγεῖτο Μενίδας ὁ Ἡγησάνδρου, ἐκ Θρᾴκης δὲ ἱππεῖς ἐς
πεντακοσίους, ὧν ἦρχεν Ἀσκληπιόδωρος ὁ Εὐνίκου. ἐνταῦθα θύει 2
τῷ Διὶ τῷ βασιλεῖ καὶ πομπεύει ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ
ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικὸν καὶ μουσικόν. καὶ τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐν-
ταῦθα ἐκόσμησε· δύο μὲν νομάρχας Αἰγύπτου κατέστησεν Αἰγυ-
πτίους, Δολόασπιν καὶ Πέτισιν, καὶ τούτοις διένειμε τὴν χώραν τὴν
Αἰγυπτίαν· Πετίσιος δὲ ἀπειπαμένου τὴν ἀρχὴν Δολόασπις ἐκδέχεται
πᾶσαν. Φρουράρχους δὲ τῶν ἑταίρων ἐν Μέμφει μὲν Πανταλέοντα 3
κατέστησε τὸν Πυδναῖον, ἐν Πηλουσίῳ δὲ Πολέμωνα τὸν Μεγακλέους,
Πελλαῖον· τῶν ξένων δὲ ἄρχειν Λυκίδαν Αἰτωλόν, γραμματέα δὲ
ἐπὶ τῶν ξένων Εὔγνωστον τὸν Ξενοφάντου τῶν ἑταίρων· ἐπισκόπους
δὲ αὐτῶν Αἰσχύλον τε καὶ Ἔφιππον τὸν Χαλκιδέως. Λιβύης δὲ τῆς 4
προσχώρου ἄρχειν δίδωσιν Ἀπολλώνιον Χαρίνου, Ἀραβίας δὲ τῆς
πρὸς Ἡρώων πόλει Κλεομένην τὸν ἐκ Ναυκράτιος· καὶ τούτῳ πα-
ρηγγέλλετο τοὺς μὲν νομάρχας ἐᾶν ἄρχειν τῶν νομῶν τῶν κατὰ σφᾶς
καθάπερ ἐκ παλαιοῦ καθειστήκει, αὐτὸν δὲ ἐκλέγειν παρ' αὐτῶν τοὺς
φόρους· οἱ δὲ ἀποφέρειν αὐτῷ ἐτάχθησαν. στρατηγοὺς δὲ τῇ στρα- 5
τιᾷ κατέστησεν ἥντινα ἐν Αἰγύπτῳ ὑπελείπετο Πευκέσταν τε τὸν Μα-
καρτάτου καὶ Βάλακρον τὸν Ἀμύντου, ναύαρχον δὲ ἐπὶ τῶν νεῶν

zweite, in einigen Hsn. ausgelassen und hier nicht recht passend, könnte aus der vorhergehenden Zeile eingefälscht sein. — ἐπί. zu 2, 26, 4. — τῇ nach ἑκάστῃ tilgt Kr., weil ἕκαστος sich in diesem Werke stets ohne den Artikel findet. § 3. ἐπειδάν für ἐπειδή und στέλλωνται für στέλλονται Pflugk. — κοιτίδας, die dort noch jetzt sehr schön geflochten werden. (Dö.) — δῶρον, τὰς ἅλας δῶρον als Geschenk. zu ἐς μισθόν 1, 26, 3. § 4. ἤδη, als ob ἐγένοντο für ἔστι da stände; ähnlich hervorhebend ἤδη δέ τινες 5, 21, 6. 6, 4, 2. 28, 1, bei Attikern in solcher Art kaum nachweislich. § 5. πρὸς θυμοῦ erwünscht, wie 5, 2, 1. 7, 6, 2. 12, 7. (Ra.) vgl. 4, 12, 1. (Si.)

5. Capitel.

§ 1. τε entspricht dem καί vor στρατιά. (Si.) — Μενίδας für Μενοίτας Schm. § 2. νομάρχας. Her. 2, 164: κατὰ γὰρ δὴ νομοὺς Αἴγυπτος ἅπασα διαραίρηται. § 3. τῶν ἑταίρων. Spr. 47, 7. — ἄρχειν erg. κατέστησε, wie ἄρχειν ἐπέστησε § 6. (Ra.) vgl. 3, 6, 4. 6 u. 16, 4. Aus Attikern ist mir dergleichen nicht bekannt. § 4. ἄρχειν δίδωσιν. zu 1, 17, 4. § 5. κατέστησεν. ἐπέστησεν Kr. vgl. 3, 5, 6. 5, 9, 1. Jenes ist wohl aus § 3 entstanden. — ἐπὶ τῶν νεῶν. Spr. 68,

Πολέμωνα τὸν Θηραμένους· σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Ἀῤῥύβα [τὸν]
6 Λεοννάτον τὸν Ἀντέου ἔταξεν· Ἀῤῥύβας γὰρ νόσῳ ἀπέθανεν. ἀ-
πέθανε δὲ καὶ Ἀντίοχος ὁ ἄρχων τῶν τοξοτῶν, καὶ ἀντὶ τούτου ἄρ-
χειν ἐπέστησε τοῖς τοξόταις Ὀμβρίωνα Κρῆτα. ἐπὶ δὲ τοὺς ξυμμάχους
τοὺς πεζούς, ὧν Βάλακρος ἡγεῖτο, ἐπεὶ Βάλακρος ἐν Αἰγύπτῳ ὑπε-
7 λείπετο, Κάλανον κατέστησεν ἡγεμόνα. κατανεῖμαι δὲ ἐλέγετο ἐς πολ-
λοὺς τὴν ἀρχὴν τὴν Αἰγύπτου, τήν τε φύσιν τῆς χώρας θαυμάσας καὶ
τὴν ὀχυρότητα, ὅτι οὐκ ἀσφαλές οἱ ἐφαίνετο ἑνὶ ἐπιτρέψαι ἄρχειν
Αἰγύπτου πάσης. καὶ Ῥωμαῖοί μοι δοκοῦσι παρ' Ἀλεξάνδρου μα-
θόντες ἐν φυλακῇ ἔχειν Αἴγυπτον καὶ μηδένα τῶν ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ
τῷδε ἐκπέμπειν ὕπαρχον Αἰγύπτου, ἀλλὰ τῶν εἰς τοὺς ἱππέας σφίσι
ξυντελούντων.

6. Ἀλέξανδρος δὲ ἅμα τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι ἐκ Μέμφιος ᾔει ἐπὶ
Φοινίκης· καὶ ἐγεφυρώθη αὐτῷ ὅ τε κατὰ Μέμφιν πόρος τοῦ Νεί-
λου καὶ αἱ διώρυχες αὐτοῦ πᾶσαι ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς Τύρον, κα-
ταλαμβάνει ἐνταῦθα ἥκον αὐτῷ ἤδη καὶ τὸ ναυτικόν. ἐν Τύρῳ δὲ
αὖθις θύει τῷ Ἡρακλεῖ καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ μουσικόν.
2 ἐνταῦθα ἀφικνεῖται παρ' αὐτὸν ἐξ Ἀθηνῶν ἡ Πάραλος πρέσβεις ἄ-
γουσα Διόφαντον καὶ Ἀχιλλέα· ξυνεπρέσβευον δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ Πά-
ραλοι ξύμπαντες. καὶ οὗτοι τῶν τε ἄλλων ἔτυχον ὧν ἕνεκα ἐστάλη-
σαν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἀφῆκεν Ἀθηναίοις ὅσοι ἐπὶ Γρανικῷ Ἀ-
3 θηναίων ἑάλωσαν. τὰ δ' ἐν Πελοποννήσῳ ὅτι αὐτῷ νενεωτερίσθαι
ἀπήγγελτο, Ἀμφοτερὸν πέμπει βοηθεῖν Πελοποννησίων ὅσοι ἔς τε
τὸν Περσικὸν πόλεμον βέβαιοι ἦσαν καὶ Λακεδαιμονίων οὐ κατή-
κοον. Φοίνιξι δὲ καὶ Κυπρίοις προσετάχθη ἑκατὸν ναῦς ἄλλας
πρὸς αἷς ἔχοντα Ἀμφοτερὸν ἔπεμπε στέλλειν ἐπὶ Πελοποννήσου.
4 Αὐτὸς δὲ ἤδη ἄνω ὡρμᾶτο ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε καὶ τὸν Εὐ-
φράτην ποταμόν, ἐν Φοινίκῃ μὲν ἐπὶ τῶν φόρων τῇ ξυλλογῇ κατα-
στήσας Κοίρανον Βεροιαῖον, Φιλόξενον δὲ τῆς Ἀσίας τὰ ἐπὶ τάδε
τοῦ Ταύρου ἐκλέγειν. τῶν ξὺν αὐτῷ δὲ χρημάτων τὴν φυλακὴν ἀντὶ
τούτων ἐπέτρεψεν Ἁρπάλῳ τῷ Μαχάτα ἄρτι ἐκ τῆς φυγῆς ἥκοντι.
5 Ἅρπαλος γὰρ τὰ μὲν πρῶτα ἔφυγε, Φιλίππου ἔτι βασιλεύοντος, ὅτι
πιστὸς ἦν, καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἔφυγε καὶ Νέαρ-
χος ὁ Ἀνδροτίμου καὶ Ἐρίγυιος ὁ Λαρίχου καὶ Λαομέδων ὁ τούτου
ἀδελφός, ὅτι ὕποπτα ἦν Ἀλεξάνδρῳ ἐς Φίλιππον, ἐπειδὴ Εὐρυδί-
κην γυναῖκα ἠγάγετο Φίλιππος, Ὀλυμπιάδα δὲ τὴν Ἀλεξάνδρου μη-

37, 4. — *Ἀῤῥύβα* für *Βαλάκρου* Schm. — *τόν*, das nächste tilgt Kr. zu Xen. 6, 2, 13. — *Ἀντέου* für *Ὀνάσου* Kr. vgl. 6, 28, 4. **§ 6.** *ἐπὶ τούς.* zu 1, 29, 3. — *ἐν φυλακῇ ἔχειν* in strenger Hut zu halten.

6. Capitel.

§ 1. *ἦρι* v. Ch. G 331. **§ 2.** *Πάραλοι*, die Mannschaft der *Πάραλος*, eines der *Σαλαμινία* ähnlichen Staatsschiffes (zu 2, 20, 2), lauter freigeborne Athener. zu Thuk. 8, 73, 4. **§ 3.** *ὅσοι*, *τούτοις ὅσοι.* (Ellendt.) Spr. 51, 12. — *πρὸς αἷς*, *πρὸς ταύταις ἅς.* (Ra.) Spr. 51, 10, 2. **§ 4.** *ἄνω* nach dem Binnenlande. (Ra.) zu Xen. An. 1, 2, 1. — *ἐπί* gehört zu *τῇ ξ.* zu 1, 13, 3. — *ἐπὶ τάδε* diesseits, Ggs. zu *ἐπ' ἐκεῖνα.* zu 2, 20, 10. Standpunct der Betrachtung ist Alexanders Aufenthaltsort. (Schm.) — *ἐκλέγειν.* vgl. 3, 5, 4. 16, 4. **§ 5.** *πιστός*, *Ἀλεξάνδρῳ.* (Ra.) Eine harte Ergänzung; vielleicht ist *ὕποπτος* zu lesen. — *Ἀνδροτίμου* für *Ἀνδροτίνου* Schm. — *ὕποπτα.* zu *εὐπορώτερα* 1, 1, 11. **§ 6.**

τέρα ἠτίμασε. τελευτήσαντος δὲ Φιλίππου κατελθόντας ἀπὸ τῆς φυ- 6
γῆς ὅσοι δι᾽ αὐτὸν ἔφευγον Πτολεμαῖον μὲν σωματοφύλακα κατέστη-
σεν, Ἅρπαλον δὲ ἐπὶ τῶν χρημάτων, ὅτι αὐτῷ τὸ σῶμα ἐς τὰ πο-
λέμια ἀχρεῖον ἦν, Ἐρίγυιον δὲ ἱππάρχην τῶν ξυμμάχων, Λαομέ-
δοντα δὲ τὸν τούτου ἀδελφόν, ὅτι δίγλωσσος ἦν [ἐς τὰ βαρβαρικὰ
γράμματα], ἐπὶ τοῖς αἰχμαλώτοις βαρβάροις, Νέαρχον δὲ σατραπεύ-
ειν Λυκίας καὶ τῆς ἐχομένης Λυκίας χώρας ἔστε ἐπὶ τὸν Ταῦρον τὸ
ὄρος. ὀλίγον δὲ πρόσθεν τῆς μάχης τῆς ἐν Ἰσσῷ γενομένης ἀναπει- 7
σθεὶς πρὸς Ταυρίσκου, ἀνδρὸς κακοῦ, Ἅρπαλος φεύγει ξὺν Ταυ-
ρίσκῳ. καὶ ὁ μὲν Ταυρίσκος παρ᾽ Ἀλέξανδρον τὸν Ἠπειρώτην ἐς
Ἰταλίαν σταλεὶς ἐκεῖ ἐτελεύτησεν· Ἁρπάλῳ δὲ ἐν τῇ Μεγαρίδι ἡ φυγὴ
ἦν. ἀλλ᾽ Ἀλέξανδρος πείθει αὐτὸν κατελθεῖν, πίστεις δοὺς οὐδέν οἱ
μεῖον ἔσεσθαι ἐπὶ τῇ φυγῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἐπανελθόντι, ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν
χρημάτων αὖθις ἐτάχθη Ἅρπαλος. ἐς Λυδίαν δὲ σατράπην Μέναν- 8
δρον ἐκπέμπει τῶν ἑταίρων· ἐπὶ δὲ τοῖς ξένοις, ὧν ἡγεῖτο Μέναν-
δρος, Κλέαρχος αὐτῷ ἐτάχθη. ἀντὶ δὲ Ἀρίμμα σατράπην Συρίας
Ἀσκληπιόδωρον τὸν Εὐνίκου ἀπέδειξεν, ὅτι Ἀρίμμας βλακεῦσαι ἐδό-
κει αὐτῷ ἐν τῇ παρασκευῇ ἥντινα ἐτάχθη παρασκευάσαι τῇ στρατιᾷ
κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄνω.

Καὶ ἀφίκετο ἐς Θάψακον Ἀλέξανδρος μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος 7.
ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθήνησιν Ἀριστοφάνους· καὶ καταλαμβάνει δυοῖν γε-
φύραιν ἐξευγμένον τὸν πόρον. καὶ γὰρ [καὶ] Μαζαῖος, ὅτῳ ἡ φυ-
λακὴ τοῦ ποταμοῦ ἐκ Δαρείου ἐπετέτραπτο, ἱππέας [μὲν] ἔχων περὶ
τρισχιλίους καὶ τούτων Ἕλληνας μισθοφόρους δισχιλίους τέως μὲν
αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ ἐφύλασσε, καὶ ἐπὶ τῷδε οὐ ξυνεχὴς ἡ γέφυρα 2
ἦν ἐξευγμένη ἔστε ἐπὶ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην τοῖς Μακεδόσι, δειμαί-
νουσι μὴ ἐπίθοιντο οἱ ἀμφὶ Μαζαῖον τῇ γεφύρᾳ ἵνα ἐπαύετο· Μα-
ζαῖος δὲ ὡς ἤκουσεν ἤδη προσάγοντα Ἀλέξανδρον, ᾤχετο φεύγων
ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ· καὶ εὐθὺς ὡς ἔφυγε Μαζαῖος ἐπεβλήθησαν
αἱ γέφυραι τῇ ὄχθῃ τῇ πέραν καὶ διέβη ἐπ᾽ αὐτῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ
Ἀλέξανδρος.

δι᾽ αὐτόν, Alexanders wegen. (Ra.) — *ἐς τὰ βαρβαρικὰ γράμματα* verdächtigt Kr. § 7. *παρ᾽ Ἀλέξανδρον*, den die Tarentiner gegen die Bruttier zur Hülfe gerufen hatten. (Schm.) — *ἡ φυγή* der Aufenthaltsort während seiner Selbstverbannung. — *μεῖον ἔσεσθαι* Nachtheil haben solle. (Ra.) — *ἐγένετο* erg. *μεῖον*. (Ra.) § 8. *Ἀρίμμα.* zu 2, 13, 7. — *βλακεῦσαι* für *βασιλεῦσαι* Schneider. vgl. 6, 9, 3.

7. Capitel.

§ 1. *Ἀριστοφάνους* Ol. 112, 2. — *ἐξευγμένον*, durch Schiffe. vgl. 5, 7, 1. (Schm.) — *τὸν πόρον.* Es ist wohl etwas über die Unvollständigkeit der Brücke ausgefallen. Denn auf § 2: *ἐπὶ τῷδε* kann sich *καὶ γὰρ* nicht füglich beziehen. — *μέν* vor *ἔχων* streicht Kr. Dass als Gegensatz eine Angabe über eine Anzahl Fussvolk ausgefallen sei ist nicht wahrscheinlich, da es angemessen war nur Reiter dort aufzustellen, um einen schnellen Rückzug möglich zu machen. — *αὐτοῦ ἐπί.* zu 1, 27, 6. vgl. 5, 15, 4. 20, 1. § 2. *ἀντιπέραν* für *ἀντιπέρας* Kr. nach Arrians Gebrauche. Doch hat eine gute Hs. an den drei übrigen Stellen *ἀντιπέρας*. — *δειμαίνειν* ist in der attischen Prosa selten. — *ἐπαύετο*, wie *ἀποπαύεσθαι* 1, 27, 6. (Ra.) vgl. 7, 7, 5 und Strabon 4, 1 p. 177: *τὸ ὄρος παύεται.* — *Μαζαῖος δὲ ὡς.* Diese Stellung veranlasst das nächst Vorherge-

3 Ἔνθεν δὲ ἐχώρει ἄνω, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὸν Εὐφράτην ποτα-
μὸν καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη, διὰ τῆς Μεσοποταμίας καλουμένης
χώρας. οὐκ εὐθεῖαν δὲ ἐπὶ Βαβυλῶνος ἦγεν ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου ὁρ-
μηθείς, ὅτι τὴν ἑτέραν ἰόντι εὐπορώτερα τὰ ξύμπαντα τῷ στρατῷ
ἦν, καὶ χιλὸς τοῖς ἵπποις καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν,
4 καὶ τὸ καῦμα οὐχ ὡσαύτως ἐπιφλέγον. ἁλόντες δέ τινες κατὰ τὴν
ὁδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρατεύματος κατασκοπῆς ἕνεκα ἀπεσκε-
δασμένων ἐξήγγειλαν ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ κάθη-
ται, ἐγνωκὼς εἴργειν Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνοι· καὶ εἶναι αὐτῷ
5 στρατιὰν πολὺ μείζονα ἢ ξὺν ᾗ ἐν Κιλικίᾳ ἐμάχετο. ταῦτα Ἀλέξαν-
δρος ἀκούσας ᾔει σπουδῇ ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα. ὡς δὲ ἀφίκετο, οὔτε
αὐτὸν Δαρεῖον καταλαμβάνει οὔτε τὴν φυλακὴν ἥντινα ἀπολελοίπει
Δαρεῖος, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον, χαλεπῶς μὲν δι' ὀξύτητα τοῦ
ῥοῦ, οὐδενὸς δὲ εἴργοντος.
6 Ἐνταῦθα ἀναπαύει τὸν στρατόν· καὶ τῆς σελήνης τὸ πολὺ ἐκλι-
πὲς ἐγένετο· καὶ Ἀλέξανδρος ἔθυε τῇ τε σελήνῃ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ
γῇ, ὅτων τὸ ἔργον τοῦτο λόγος εἶναι κατέχει. καὶ ἐδόκει Ἀριστάν-
δρῳ πρὸς Μακεδόνων καὶ Ἀλεξάνδρου εἶναι τῆς σελήνης τὸ πάθημα
καὶ ἐκείνου τοῦ μηνὸς ἔσεσθαι ἡ μάχη, καὶ ἐκ τῶν ἱερῶν νίκην ση-
7 μαίνεσθαι Ἀλεξάνδρῳ. ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ᾔει διὰ τῆς Ἀ-
τουρίας χώρας, ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἔχων τὰ Γορδυαίων ὄρη, ἐν δεξιᾷ
δὲ αὐτὸν τὸν Τίγρητα. τετάρτῃ δὲ ἡμέρᾳ ἀπὸ τῆς διαβάσεως οἱ πρό-
δρομοι αὐτῷ ἐξαγγέλλουσιν ὅτι ἱππεῖς [οὗτοι] πολέμιοι ἀνὰ τὸ πε-
δίον φαίνονται, ὅσοι δέ, οὐκ ἔχειν εἰκάσαι. ξυντάξας οὖν τὴν στρα-
τιὰν προὐχώρει ὡς ἐς μάχην· καὶ ἄλλοι αὖ τῶν προδρόμων προσε-
λάσαντες ἀκριβέστερον οὗτοι κατιδόντες ἔφασκον δοκεῖν εἶναί σφισιν
οὐ πλείους ἢ χιλίους τοὺς ἱππέας.
8. Ἀναλαβὼν οὖν τήν τε βασιλικὴν ἴλην καὶ τῶν ἑταίρων μίαν καὶ
τῶν προδρόμων τοὺς Παίονας ἤλαυνε σπουδῇ, τὴν δὲ ἄλλην στρα-
τιὰν βάδην ἕπεσθαι ἐκέλευσεν. οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἱππεῖς, κατιδόν-
τες τοὺς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ὀξέως ἐπάγοντας, ἔφευγον ἀνὰ κράτος.
2 καὶ Ἀλέξανδρος διώκων ἐνέκειτο· καὶ οἱ μὲν πολλοὶ ἀπέφυγον, τοὺς
δέ τινας καὶ ἀπέκτειναν, ὅσοις οἱ ἵπποι ἐν τῇ φυγῇ ἔκαμον, τοὺς
δὲ καὶ ζῶντας αὐτοῖς ἵπποις ἔλαβον· καὶ παρὰ τούτων ἔμαθον ὅτι
οὐ πόρρω εἴη Δαρεῖος ξὺν δυνάμει πολλῇ.
3 Βεβοηθήκεσαν γὰρ Δαρείῳ Ἰνδῶν τε ὅσοι Βακτρίοις ὅμοροι καὶ
αὐτοὶ Βάκτριοι καὶ Σογδιανοί· τούτων μὲν πάντων ἡγεῖτο Βῆσσος

hende statt der dem *τέως μέν* entsprechenden *ὡς δὲ M.* **§ 3.** *χιλὸς λαμβάνειν* (*ἦν*). Xen. An. 2, 1, 6: *ἅμαξαι ἦσαν φέρεσθαι.* vgl. dort die Anm. **§ 5.** *ἀπολελοίπει* für *ἀπολέλοιπε* Ellendt. — *χαλεπῶς μέν, οὐδενὸς δὲ εἴργοντος* zu 1, 3, 6. **§ 6.** *ἐγένετο*, in der Nacht vom 20 zum 21 September. — *πρὸς M.* zu 2, 6, 3. Eine ähnliche Deutung bei Her. 7, 37. (Ra.) — *ἡ μάχη — νίκην.* zu 3, 1, 5. **§ 7.** *Ἀτουρίας* für *Συρίας* oder *Ἀσσυρίας* Freinsheim. — *Γορδυαίων* für *Σογδιανῶν* Paulmier. — *οὗτοι* könnte hier, dort übersetzt werden (zu Xen. An. 3, 5, 9 vgl. oben 1, 7, 6), wenn Alexander schon eine Kunde von den Reitern gehabt hätte. Da dies nicht der Fall war, so wird *οὗτοι* zu tilgen sein; *ἔστιν οἵ* vermuthet Schm.

8. Capitel.

§ 2. *τοὺς δέ τινας.* So steht bei *ὁ μέν* und *ὁ δέ*, wenn sie sich nicht auf bestimmte Gegenstände beziehen, oft noch *τὶς*, um die Unbestimmt-

ὁ τῆς Βακτρίων χώρας σατράπης. εἵποντο δὲ αὐτοῖς καὶ Σάκαι,
Σκυθικὸν τοῦτο γένος τῶν τὴν Ἀσίαν ἐποικούντων Σκυθῶν, οὐχ ὑ-
πήκοοι οὗτοι Βήσσου, ἀλλὰ κατὰ συμμαχίαν τὴν Δαρείου· ἡγεῖτο
δὲ αὐτῶν Μαυάκης· αὐτοὶ δὲ ἱπποτοξόται ἦσαν. Βαρσαέντης δὲ 4
Ἀραχωτῶν σατράπης Ἀραχώτους τε ἦγε καὶ τοὺς ὀρείους Ἰνδοὺς κα-
λουμένους. Σατιβαρζάνης δὲ ὁ Ἀρείων σατράπης Ἀρείους ἦγε.
Παρθυαίους δὲ καὶ Ὑρκανίους καὶ Ταπούρους, τοὺς πάντας ἱππέας,
Φραταφέρνης ἦγεν. Μήδων δὲ ἡγεῖτο Ἀτροπάτης· ξυνετάττοντο δὲ
Μήδοις Καδούσιοί τε καὶ Ἀλβανοὶ καὶ Σακεσίναι. τοὺς δὲ προσοί- 5
κους τῇ ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ Ὀκονδοβάτης καὶ Ἀριοβαρζάνης καὶ Ὀτάνης
ἐκόσμουν. Οὔξιοι δὲ καὶ Σουσιανοὶ ἡγεμόνα παρείχοντο Ὀξάθρην
τὸν Ἀβουλίτου. Βουπάρης δὲ Βαβυλωνίων ἡγεῖτο. οἱ δ' ἀνάσπα-
στοι Κᾶρες καὶ Σιτακηνοὶ σὺν Βαβυλωνίοις ἐτετάχατο. Ἀρμενίων
δὲ Ὀρόντης καὶ Μιθραύστης ἦρχε, καὶ Ἀριάκης Καππαδόκων. Σύ- 6
ρους δὲ τούς τε ἐκ τῆς κοίλης καὶ ὅσοι τῆς μεταξὺ τῶν ποταμῶν Συ-
ρίας Μαζαῖος ἦγεν. ἐλέγετο δὲ ἡ πᾶσα στρατιὰ ἡ Δαρείου ἱππεῖς
μὲν ἐς τετρακισμυρίους, πεζοὶ δὲ ἐς ἑκατὸν μυριάδας, καὶ ἅρματα
δρεπανηφόρα διακόσια, ἐλέφαντες δὲ οὐ πολλοί, ἀλλὰ ἐς πεντεκαίδεκα
μάλιστα Ἰνδοῖς τοῖς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ἦσαν.

Ξὺν ταύτῃ τῇ δυνάμει ἐστρατοπεδεύκει Δαρεῖος ἐν Γαυγαμήλοις 7
πρὸς ποταμῷ Βουμώδῳ, ἀπέχων Ἀρβήλων τῆς πόλεως ὅσον ἑξακο-
σίους σταδίους, ἐν χώρῳ ὁμαλῷ πάντῃ. καὶ γὰρ καὶ ὅσα ἀνώμαλα
αὐτοῦ ἐς ἱππασίαν, ταῦτα δὲ ἐκ πολλοῦ οἱ Πέρσαι τοῖς τε ἅρμασιν
ἐπελαύνειν εὔπετῆ πεποιήκεσαν καὶ τῇ ἵππῳ ἱππάσιμα. ἦσαν γὰρ οἳ
ἀνέπειθον Δαρεῖον ὑπὲρ τῆς πρὸς Ἰσσῷ γενομένης μάχης ὅτι ἄρα
ἐμειονέκτησε τῶν χωρίων τῇ στενότητι· καὶ Δαρεῖος οὐ χαλεπῶς
ἐπείθετο.

Ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ πρὸς τῶν κατασκόπων τῶν 9.
Περσῶν ὅσοι ἑάλωσαν, ἔμεινεν αὐτοῦ ἵνα ἐξηγγέλθη ἡμέρας τέσσα-
ρας· καὶ τήν τε στρατιὰν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνέπαυσε, τό τε στρατόπεδον
τάφρῳ τε καὶ χάρακι ἐτείχισεν. ἔγνω γὰρ τὰ μὲν σκευοφόρα ἀπο-

heit mehr hervorzuheben. gr. Spr. 50, 1, 9. **§ 3.** *τό* vor *γένος* tilgen Kr. und Pflugk. Denn *γένος* ist Prädicat: d i e s e i n s k y t h i s c h e s G e s c h l e c h t. vgl. zu 2, 13, 2. — ***αὐτοί.*** *οὗτοι* Kr. **§ 4.** ***Βαρσαέντης*** für *Βαρσαέτης* Schm. vgl. 3, 21, 1. — ***δέ.*** *δὲ ὁ* Pflugk. — ***Ταπούρους*** für *Τοπείρους* Blancard. — ***τοὺς πάντας*** i n s g e s a m m t. (Si.) *τούτους πάντας* oder vielmehr *πάντας τούτους* Kr. (vgl. zu 1, 22, 7.) — ***Ἀτροπάτης*** für *Ἀτροκάτης* Blancard. **§ 5.** ***ἐρυθρὰ θάλασσα,*** mare rubrum, das Meer im Süden von Asien. — ***Ὀκονδοβάτης*** für *ὁ Κονδοβάτης* Schm., *Ὀροντοβάτης* Blancard. — ***ἐκόσμουν,*** in diesem Sinne mehr homerisch. vgl. 3, 11, 8. 12, 1. 7, 28, 2. — ***Ὀξάθρην τὸν Ἀβουλίτου*** für *Ὀξάνθην τὸν Ἀβουλήτου* Blancard. — ***ἀνάσπαστοι*** v e r p f l a n z t e, ein bei den Persern, wie noch jetzt bei den Russen, beliebtes Verfahren. — ***Σιτακηνοί*** für *Σιτακινοί* Wesseling. — ***ἐτετάχατο.*** Spr. 30, 2, 7. Die antike Form hat Arrian in diesem Worte öfter. — ***Μιθραύστης.*** *Τιθραύστης* Kr. — ***Ἀριάκης.*** *Ἀριαράθης* Paulmier. **§ 6.** ***τῶν ποταμῶν,*** *τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος* 7, 7, 3. vgl. 3, 11, 4. 5, 25, 4 und 7, 9, 8; daneben *Μεσοποταμία* 3, 7, 3, der einheimische Name 7, 7, 3. — ***πεζοί*** für *πεζούς* Kr. — ***δρεπανηφόρα.*** zu Xen. An. 1, 8, 10. **§ 7.** ***Γαυγαμήλοις*** 6, 11, 4 ff. (Schm.) — ***Βουμώδῳ*** 6, 11, 5. — ***ταῦτα δέ.*** zu 1, 1, 8. — ***ἐπελαύνειν.*** Spr. 55, 3, 5. — ***ὑπέρ*** verdächtigt Kr., vermuthend (*ἐν*) *τῇ πρὸς Ἰσσῷ γενομένῃ μάχῃ.* — ***ὅτι ἄρα.*** zu 3, 2, 4.

λείπειν καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν, αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς
μαχίμοις οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ ὅπλα φέρουσιν ἰέναι ἐς τὸν ἀγῶνα.
2 ἀναλαβὼν οὖν τὴν δύναμιν νυκτὸς ἦγεν ἀμφὶ δευτέραν φυλακὴν μά-
λιστα, ὡς ἅμ' ἡμέρᾳ προσμῖξαι τοῖς βαρβάροις. Δαρεῖος δέ, ὡς
προσηγγέλθη αὐτῷ προσάγων ἤδη Ἀλέξανδρος, ἐκτάσσει τὴν στρατιὰν
ὡς ἐς μάχην· καὶ Ἀλέξανδρος ἦγεν ὡσαύτως τεταγμένους. καὶ ἀπεῖχε
μὲν ἀλλήλων τὰ στρατόπεδα ὅσον ἑξήκοντα σταδίους, οὔ μήν πω κα-
θεώρων ἀλλήλους· γήλοφοι γὰρ ἐν μέσῳ ἐπίπροσθεν ἀμφοῖν ἦσαν.
3 Ὡς δὲ ἀπεῖχεν Ἀλέξανδρος ὅσον ἐς τριάκοντα σταδίους καὶ
κατ' αὐτῶν ἤδη τῶν γηλόφων ᾔει αὐτῷ ὁ στρατός, ἐνταῦθα, ὡς εἶδε
τοὺς βαρβάρους, ἔστησε τὴν αὑτοῦ φάλαγγα· καὶ ξυγκαλέσας αὐτούς
τε τοὺς ἑταίρους καὶ στρατηγοὺς καὶ ἰλάρχας καὶ τῶν συμμάχων τε
καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων τοὺς ἡγεμόνας ἐβουλεύετο εἰ αὐτόθεν
4 ἐπάγοι ἤδη τὴν φάλαγγα, ὡς οἱ πλεῖστοι [ἄγειν] ἐκέλευον, ἢ καθάπερ
Παρμενίωνι [καλῶς] ἐδόκει, τότε μὲν αὐτοῦ καταστρατοπεδεύειν, κα-
τασκέψασθαι δὲ τόν τε χῶρον ξύμπαντα, εἰ δή τι ὕποπτον αὐτοῦ ἢ
ἄπορον εἴη, ἢ εἴ πῃ τάφροι ἢ σκόλοπες καταπεπηγότες ἀφανεῖς, καὶ
τὰς τάξεις τῶν πολεμίων ἀκριβέστερον κατιδεῖν. καὶ νικᾷ Παρμε-
νίων τῇ γνώμῃ, καὶ καταστρατοπεδεύουσιν αὐτοῦ ὅπως τεταγμένοι
ἔμελλον ἰέναι ἐς τὴν μάχην
5 Ἀλέξανδρος δέ, ἀναλαβὼν τοὺς ψιλοὺς καὶ τῶν ἱππέων τοὺς
ἑταίρους, περιῄει ἐν κύκλῳ σκοπῶν τὴν χώραν πᾶσαν ἵνα τὸ ἔργον
αὐτῷ ἔσεσθαι ἔμελλεν. ἐπανελθὼν δὲ καὶ ξυγκαλέσας αὖθις τοὺς
αὐτοὺς ἡγεμόνας, αὐτοὺς μὲν οὐκ ἔφη χρῆναι παρακαλεῖσθαι πρὸς
οὗ ἐς τὸν ἀγῶνα· πάλαι γὰρ εἶναι δι' ἀρετήν τε τὴν σφῶν παρακε-
κλημένους καὶ ὑπὸ τῶν πολλάκις ἤδη καλῶν ἔργων ἀποδεδειγμένων.
6 τοὺς κατὰ σφᾶς δὲ ἑκάστους ἐξορμᾶν ἠξίου, λοχαγόν τε λοχίτας καὶ
ἰλάρχην τὴν ἴλην τὴν αὑτοῦ ἕκαστον καὶ ταξιάρχους τὰς τάξεις, τούς
τε ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἕκαστον τήν οἱ ἐπιτετραμμένην,
ὡς ἐν τῇδε τῇ μάχῃ οὐχ ὑπὲρ Κοίλης Συρίας ἢ Φοινίκης, οὐδὲ ὑπὲρ
Αἰγύπτου, ὡς πρόσθεν, μαχουμένους, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ξυμπάσης
7 Ἀσίας, οὕστινας χρὴ ἄρχειν, ἐν τῷ τότε κριθησόμενον. οὔκουν τὴν
ἐς τὰ καλὰ ἐξόρμησιν διὰ πολλῶν ἀναγκαίαν αὐτοῖς εἶναι οἴκοθεν
τοῦτο ἔχουσιν, ἀλλὰ κόσμου τε ἐν τῷ κινδύνῳ ὅπως τις καθ' αὑτὸν
ἐπιμελήσεται καὶ σιγῆς ἀκριβοῦς ὁπότε σιγῶντας ἐπιέναι δέοι, καὶ
αὖ λαμπρᾶς τῆς βοῆς ἵνα ἐμβοῆσαι καλόν, καὶ ἀλαλαγμοῦ ὡς φο-
8 βερωτάτου ὁπότε ἐπαλαλάξαι καιρός· αὐτοί τε ὅπως ὀξέως κατα-
κούοιεν τῶν τε παραγγελλομένων, καὶ παρ' αὐτῶν αὖ ὅπως ἐς τὰς

9. Capitel.

§ 2. *προσηγγέλθη.* ἐξηγγέλθη Ellendt, da Arrian jenes sonst nicht gebraucht. Vielleicht ἠγγέλθη, da προς — aus προσάγων entstehen konnte. § 3. *αὐτόθεν.* zu 2, 6, 1. § 4. *ἄγειν* verdächtigt Kr. — *καλῶς.* καὶ ἄλλοις Kr., weil καλῶς δοκεῖν sprachwidrig ist. — *καταστρατοπεδεύειν.* Die Infinitive hängen von dem im Zwischensatze stehenden ἐδόκει ab; eine erträgliche Anakoluthie für καταστρατοπεδεύοι, κατασκέψαιτο, κατίδοι. — *εἴη* für ἢ Ellendt, von einigen Hsn. ausgelassen. — *πῃ* für ποι e. Hs.; που Kr. — zu *νικᾷ.* Xen. An. 5, 9, 18. § 5. *ἀποδεδειγμένων.* gr. Spr. 50, 10, 3. § 6. *μαχουμένους, ἀλλὰ κριθησόμενον.* zu 1, 12, 9. § 7. *οἴκοθεν* von ihrer Geburt, Abstammung. — *τοῦτο, τὸ ὁρμᾶν ἐς τὰ καλά.* — *ὅπως* bezieht sich, wie § 8, auf einen aus τὴν ἐξόρμησιν ἀναγκαίαν εἶναι vorschwebenden Begriff des Ermunterns. — *τις καθ' αὑτόν* Jeder für sich. (Ra.) § 8. *ὀξέως.* zu 1, 6, 1. — *παρ' αὐτῶν* von

τάξεις ὀξέως παραδιδῶνται τὰ παραγγέλματα· ἔν τε τῷ καθ' αὑτὸν
ἕκαστον καὶ τὸ πᾶν μεμνῆσθαι ξυγκινδυνεῦόν τε ἀμελουμένῳ καὶ
δι' ἐπιμελείας ἐκπονουμένῳ ξυνορθούμενον.

Ταῦτα καὶ τοιαῦτα ἄλλα οὐ πολλὰ παρακαλέσας τε καὶ ἀντι- 10.
παρακληθεὶς πρὸς τῶν ἡγεμόνων, θαῤῥῶν ἐπὶ σφίσι δειπνοποιεῖ-
σθαί τε καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν. Παρμενίων δὲ λέ-
γουσιν ὅτι ἀφικόμενος παρ' αὐτὸν ἐπὶ τὴν σκηνήν, νύκτωρ παρῄνει
ἐπιθέσθαι τοῖς Πέρσαις· ἀπροσδοκήτοις τε γὰρ καὶ ἀνατεταραγμέ-
νοις καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ φοβερωτέρους ἐπιθήσεσθαι. ὁ δὲ ἐκείνῳ μὲν 2
ἀποκρίνεται, ὅτι καὶ ἄλλοι κατήκουον τῶν λόγων, αἰσχρὸν εἶναι κλέ-
ψαι τὴν νίκην, ἀλλὰ φανερῶς καὶ ἄνευ σοφίσματος χρῆναι νικῆσαι
Ἀλέξανδρον. καὶ τὸ μεγαλήγορον αὐτοῦ τοῦτο οὐχ ὑπέρογκον μᾶλ-
λόν τι ἢ εὐθαρσὲς ἐν τοῖς κινδύνοις ἐφαίνετο. δοκεῖν δ' ἔμοιγε,
καὶ λογισμῷ ἀκριβεῖ ἐχρήσατο ἐν τῷ τοιῷδε· ἐν νυκτὶ γὰρ τοῖς τε 3
ἀποχρώντως καὶ τοῖς ἐνδεῶς πρὸς τὰς μάχας παρεσκευασμένοις πολλὰ
ἐκ τοῦ παραλόγου ξυμβάντα τοὺς μὲν ἔσφηλε, τοὺς κρείσσονας, τοῖς
χείροσι δὲ παρὰ τὰ ἐξ ἀμφοῖν ἐλπισθέντα τὴν νίκην παρέδωκεν·
αὐτῷ τε κινδυνεύοντι τὸ πολὺ ἐν ταῖς μάχαις σφαλερὰ ἡ νὺξ κατε-
φαίνετο, καὶ ἅμα ἡττηθέντι τε αὖθις Δαρείῳ τὴν ξυγχώρησιν τοῦ
χείρονι ὄντι [καὶ] χειρόνων ἡγεῖσθαι ἢ λαθραία τε καὶ νυκτερινὴ ἐκ
σφῶν ἐπίθεσις ἀφῃρεῖτο, εἴ τε τι ἐκ τοῦ παραλόγου πταῖσμα σφίσι 4
ξυμπέσοι, τοῖς μὲν πολεμίοις τὰ κύκλῳ φίλια καὶ αὐτοὶ τῆς χώρας
ἔμπειροι· σφεῖς δὲ ἄπειροι ἐν πολεμίοις τοῖς πᾶσιν, ὧν οὐ μικρὰ
μοῖρα οἱ αἰχμάλωτοι ἦσαν, ξυνεπιθησόμενοι ἐν νυκτὶ μὴ ὅτι πταί-

sich, ihrerseits aussprechend. — μεμνῆσθαι hängt von einem aus ἀναγκαίαν εἶναι zu ergänzenden ἀναγκαῖον εἶναι ab: es sei nöthig zu bedenken dass in dem jeden Einzelnen Betreffenden (von ihm zu Leistenden), wenn es vernachlässigt würde, das Ganze mit gefährdet, wenn es mit Sorgsamkeit ausgeführt würde, mit gefördert werde. — δι' ἐπιμελείας. Spr. 68, 18, 2.

10. Capitel.

§ 1. θαῤῥῶν. θαῤῥεῖν eine Hs., dies mit σφίσι zum Vorhergehenden gezogen — σφίσι. Spr. 58, 4, 3. — Παρμενίων. 1, 1, 5: διαβὰς δὲ λέγουσιν ὅτι. — νύκτωρ gehört zu ἐπιτίθεσθαι. (Schm.) — φοβερωτέρους für φοβερωτέροις Kr. 2, 2, 4: καὶ ἅμα ἐν νυκτὶ φοβερώτερον προσπεσεῖν τοῖς Φοίνιξιν. § 2. μέν. Dem entspricht δοκεῖν δ' ἔμοιγε. (Si.) — ὅτι, desshalb so kühn weil er auch den Anwesenden Zuversicht einflössen wollte. (Schm.) vgl. § 4 E. — κλέψαι diebesartig entwenden. zu Xen. An. 4, 6, 11. — Ἀλέξανδρον, bedeutsame Nennung des eignen Namens, wie Xen. An. 1, 4, 16. — τὸ μεγαλήγορον — ἐφαίνετο diese seine hochherzige Aeusserung wurde minder als Hochmuth denn als Zuversicht in Gefahren betrachtet. — ἐν τῷ τοιῷδε. zu 2, 7, 9. § 3. τοὺς μέν, τοὺς κρείσσονας. zu Prooe. § 2. — ἔσφηλε. Spr. 53, 9, 2. — κινδυνεύοντι der sich persönlich Gefahren aussetzte. (Gronov.) — τὸ πολύ. zu 1, 19, 9. — ἡττηθέντι τε. Dem entspricht εἴ τε ξυμπέσοι. — τοῦ χείρονι ὄντι. Spr. 55, 2, 3. Das ἡγεῖσθαι wird auch hinzu gedacht. — ἀφῃρεῖτο entzog, hätte entzogen. gr. Spr. 53, 10, 5. § 4. εἴ τε und wenn findet sich so öfter nur bei Thukydides. — σφεῖς. gr. Spr. 51, 1, 3. — πολεμίοις ist das Neutrum, wie φίλια. — πᾶσι lauter, gew. ohne Artikel (gr. Spr. 50, 11, 10), der hier als hinweisend gedacht werden kann. — μὴ ὅτι nicht nur, wie 5, 6, 7. 18, 4. (Ra.) So auch 3, 26, 4. 4, 10, 6 für οὐχ ὅτι. Spr. 67, 13, 1.

σασιν, ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ παρὰ πολὺ νικῶντες φαίνοιντο. τούτων τε τῶν λογισμῶν ἕνεκα ἐπαινῶ Ἀλέξανδρον καὶ τοῦ ἐς τὸ φανερὸν ὑπερόγκου οὐ μεῖον.

11. *Δαρεῖος δὲ καὶ ὁ ξὺν Δαρείῳ στρατὸς οὕτως ὅπως τὴν ἀρχὴν ἐτάξαντο ἔμειναν τῆς νυκτὸς ξυντεταγμένοι, ὅτι οὔτε στρατόπεδον αὐτοῖς περιεβέβλητο ἀκριβὲς καὶ ἅμα ἐφοβοῦντο μή σφισι νύκτωρ*
2 *ἐπίθοιντο οἱ πολέμιοι. καὶ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο ἐκάκωσε τοῖς Πέρσαις ἐν τῷ τότε τὰ πράγματα, ἡ στάσις ἡ πολλὴ ἡ ξὺν τοῖς ὅπλοις καὶ τὸ δέος, ὅ τιπερ φιλεῖ πρὸ τῶν μεγάλων κινδύνων γίγνεσθαι, οὐκ ἐκ τοῦ παραυτίκα σχεδιασθέν, ἀλλ᾽ ἐν πολλῷ χρόνῳ μελετηθέν τε καὶ τὴν γνώμην αὐτοῖς δουλωσάμενον.*

3 *Ἐτάχθη δὲ αὐτῷ ἡ στρατιὰ ὧδε· ἑάλω γὰρ ὕστερον ἡ τάξις ἥντινα ἔταξε Δαρεῖος γεγραμμένη, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. τὸ μὲν εὐώνυμον [αὐτῷ] κέρας οἵ τε Βάκτριοι ἱππεῖς εἶχον καὶ ξὺν τούτοις Δάαι καὶ Ἀραχῶτοι· ἐπὶ δὲ τούτοις Πέρσαι ἐτετάχατο, ἱππεῖς τε ὁμοῦ καὶ πεζοὶ ἀναμεμιγμένοι, καὶ Σούσιοι ἐπὶ Πέρσαις, ἐπὶ δὲ*
4 *Σουσίοις Καδούσιοι. αὕτη μὲν ἡ τοῦ εὐωνύμου κέρως ἔστε ἐπὶ τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος τάξις ἦν· κατὰ δὲ τὸ δεξιὸν οἵ τε ἐκ Κοίλης Συρίας καὶ οἱ ἐκ τῆς μέσης τῶν ποταμῶν ἐτετάχατο, καὶ Μῆδοι ἔτι κατὰ τὸ δεξιόν, ἐπὶ δὲ Παρθυαῖοι καὶ Σάκαι, ἐπὶ δὲ Τάπουροι καὶ Ὑρκάνιοι, ἐπὶ δὲ Ἀλβανοὶ καὶ Σακεσίναι, οὗτοι μὲν ἔστε ἐπὶ*
5 *τὸ μέσον τῆς πάσης φάλαγγος. κατὰ τὸ μέσον δέ, ἵνα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος, οἵ τε ξυγγενεῖς οἱ βασιλέως ἐτετάχατο καὶ οἱ μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καλούμενοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται· Οὔξιοι δὲ καὶ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ πρὸς τῇ ἐρυθρᾷ*
6 *θαλάσσῃ καὶ Σιτακηνοὶ ἐς βάθος ἐπιτεταγμένοι ἦσαν. προετετάχατο δὲ ἐπὶ μὲν τοῦ εὐωνύμου κατὰ τὸ δεξιὸν τὸ Ἀλεξάνδρου οἵ τε Σκύθαι ἱππεῖς καὶ τῶν Βακτριανῶν ἐς χιλίους καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατόν. οἱ δὲ ἐλέφαντες ἔστησαν κατὰ τὴν Δαρείου ἴλην τὴν βασιλι-*
7 *κὴν καὶ ἅρματα ἐς πεντήκοντα. τοῦ δὲ δεξιοῦ οἵ τε Ἀρμενίων καὶ Καππαδόκων ἱππεῖς προετετάχατο καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα πεντήκοντα. οἱ δὲ Ἕλληνες οἱ μισθοφόροι παρὰ Δαρεῖόν τε αὐτὸν ἑκατέρωθεν καὶ τοὺς ἅμα αὐτῷ Πέρσας κατὰ τὴν φάλαγγα αὐτὴν τῶν Μακεδόνων, ὡς μόνοι δὴ ἀντίῤῥοποι τῇ φάλαγγι, ἐτάχθησαν.*

8 *Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἡ στρατιὰ ἐκοσμήθη ὧδε. τὸ μὲν δεξιὸν αὐτῷ εἶχον τῶν ἱππέων οἱ ἑταῖροι, ὧν προετέτακτο ἡ ἴλη ἡ βασιλική, ἧς Κλεῖτος ὁ Δρωπίδου ἰλάρχης ἦν, ἐπὶ δὲ ταύτῃ ἡ Γλαυκίου ἴλη, ἐχομένη δὲ αὐτῆς ἡ Ἀρίστωνος, ἐπὶ δὲ ἡ Σωπόλιδος τοῦ Ἑρμοδώρου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἡρακλείδου τοῦ Ἀντιόχου, ἐπὶ ταύτῃ δὲ ἡ Δημητρίου τοῦ Ἀλθαιμένους, ταύτης δὲ ἐχομένη ἡ Μελεάγρου, τελευταία δὲ τῶν βασιλικῶν ἰλῶν ἧς Ἡγέλοχος ὁ Ἱπποστράτου ἰλάρχης ἦν. ξυμπά-*

11. Capitel.

§ 1. *οὔτε — καί.* zu 1, 28, 5. — *στρατόπεδον περιεβέβλητο* ein Lager war ringsherum befestigt. (Ra.) **§ 2.** *τοῦτο, ἡ στάσις.* Spr. 57, 10, 4. — *γνώμην.* Spr. 44, 1, 2. — *δουλωσάμενον.* zu 2, 10, 1. — **§ 4.** *Τάπουροι* für *Τόπειροι* hier und sonst Blancard. — *Ἀλβανοί* für *Ἀλβάνιοι* Schm. **§ 5.** *ξυγγενεῖς*, ein Ehrentitel, nach Curtius 15000 Mann. — *μηλοφόροι*, nach Her. 7, 41 so genannt, weil sie *ἀντὶ τῶν σαυρωτήρων ῥοιάς εἶχον*, goldne, 1000 unter ihnen, silberne, 9000. (Schm.) **§ 6.** *τὸ Ἀλ.* für *τοῦ Ἀλ.* Kr. **§ 8.** *δὲ ἡ Ἡρ.* für *δὲ Ἡρ.* Ellendt. — *Ἡρακλείδου* für *Ἡρακλείτου* Schm. **§ 9.**

σης δὲ τῆς ἵππου τῶν ἑταίρων Φιλώτας ἦρχεν ὁ Παρμενίωνος. τῆς 9
δὲ φάλαγγος τῶν Μακεδόνων ἐχόμενον τῶν ἱππέων πρῶτον τὸ ἄγημα ἐτέτακτο τῶν ὑπασπιστῶν καὶ ἐπὶ τούτῳ οἱ ἄλλοι ὑπασπισταί· ἡγεῖτο δὲ αὐτῶν Νικάνωρ ὁ Παρμενίωνος· τούτων δὲ ἐχομένη ἡ Κοίνου τοῦ Πολεμοκράτους τάξις ἦν, μετὰ δὲ τούτους ἡ Περδίκκου τοῦ Ὀρόντου, ἔπειτα ἡ Μελεάγρου τοῦ Νεοπτολέμου, ἐπὶ δὲ ἡ Πολυσπέρχοντος τοῦ Σιμμίου, ἐπὶ δὲ ἡ Ἀμύντου τοῦ Ἀνδρομένους· ταύτης δὲ ἡγεῖτο Σιμμίας, ὅτι Ἀμύντας ἐπὶ Μακεδονίας ἐς ξυλλογὴν
στρατιᾶς ἐσταλμένος ἦν. τὸ δὲ εὐώνυμον τῆς φάλαγγος τῶν Μακε- 10
δόνων ἡ Κρατέρου τοῦ Ἀλεξάνδρου τάξις εἶχε, καὶ αὐτὸς Κράτερος ἐξῆρχε τοῦ εὐωνύμου τῶν πεζῶν· καὶ ἱππεῖς ἐχόμενοι αὐτοῦ οἱ ξύμμαχοι, ὧν ἡγεῖτο Ἐρίγυιος ὁ Λαρίχου· τούτων δὲ ἐχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Φίλιππος ὁ Μενελάου. ξύμπαν δὲ τὸ εὐώνυμον ἦγε Παρμενίων ὁ Φιλώτα, καὶ ἀμφ᾽ αὐτὸν οἱ τῶν Φαρσαλίων ἱππεῖς οἱ κράτιστοί τε καὶ πλεῖστοι τῆς Θεσσαλικῆς ἵππου ἀνεστρέφοντο.

Ἡ μὲν ἐπὶ μετώπου τάξις Ἀλεξάνδρῳ ὧδε κεκόσμητο· ἐπέταξε 12.
δὲ καὶ δευτέραν τάξιν ὡς εἶναι τὴν φάλαγγα ἀμφίστομον. καὶ παρήγγελτο τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἐπιτεταγμένων, εἰ κυκλουμένους τοὺς σφῶν ὑπὸ τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος κατίδοιεν, ἐπιστρέψαντας ἐς
τὸ ἔμπαλιν δέχεσθαι τοὺς βαρβάρους· ἐς ἐπικαμπὴν δέ, εἴ που ἀ- 2
νάγκη καταλαμβάνοι ἢ ἀναπτύξαι ἢ ξυγκλεῖσαι τὴν φάλαγγα, κατὰ μὲν τὸ δεξιὸν κέρας ἐχόμενοι τῆς βασιλικῆς ἴλης τῶν Ἀγριάνων ἐτάχθησαν οἱ ἡμίσεες, ὧν ἡγεῖτο Ἄτταλος, καὶ μετὰ τούτων οἱ Μακεδόνες τοξόται, ὧν Βρίσων ἦρχεν, ἐχόμενοι δὲ τῶν τοξοτῶν οἱ ἀρ-
χαῖοι καλούμενοι ξένοι καὶ ἄρχων τούτων Κλέανδρος. προετάχθη- 3
σαν δὲ τῶν τε Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἵ τε πρόδρομοι ἱππεῖς καὶ οἱ Παίονες, ὧν Ἀρέτης καὶ Ἀρίστων ἡγοῦντο. ξυμπάντων δὲ προτεταγμένοι ἦσαν οἱ μισθοφόροι ἱππεῖς, ὧν Μενίδας ἦρχε. τῆς δὲ βασιλικῆς ἴλης καὶ τῶν ἄλλων ἑταίρων προτεταγμένοι ἦσαν τῶν τε Ἀγριάνων καὶ τῶν τοξοτῶν οἱ ἡμίσεες, καὶ οἱ Βαλάκρου ἀκον-
τισταί· οὗτοι κατὰ τὰ ἅρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐτετάχατο. Μενίδᾳ 4
δὲ καὶ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν παρήγγελτο, εἰ περιϊππεύοιεν οἱ πολέμιοι τὸ κέρας σφῶν, ἐς πλαγίους ἐμβάλλειν αὐτοὺς ἐπικάμψαντας. τὰ μὲν ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ κέρως οὕτως ἐτέτακτο Ἀλεξάνδρῳ· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον ἐς ἐπικαμπὴν οἵ τε Θρᾷκες ἐτετάχατο, ὧν ἡγεῖτο Σιτάλκης, καὶ ἐπὶ τούτοις οἱ ξύμμαχοι ἱππεῖς, ὧν ἦρχε Κοίρανος, ἐπὶ δὲ οἱ
Ὀδρύσαι ἱππεῖς, ὧν ἡγεῖτο Ἀγάθων ὁ Τυρίμμα. ξυμπάντων δὲ 5
ταύτῃ προετάχθη ἡ ξενικὴ ἵππος ἡ τῶν μισθοφόρων, ὧν Ἀνδρομα-

τῆς φάλαγγος von der Ph. (Ra.) Ab hängt der Genitiv zunächst von *τὸ ἄγημα*. Spr. 47, 7. — *Ἀνδρομένους* für *Φιλίππου* Paulmier. — *ἐσταλμένος ἦν*, gleich nach der Eroberung von Gaza. **§ 10.** *αὐτοῦ* an ihn und die Seinigen. zu 2, 23, 5.

12. Capitel.

§ 1. *ἀμφίστομον*, eine zweite parallele Schlachtlinie, um bei einer Umzingelung rückwärts gekehrt zu kämpfen. **§ 2.** *ἐπικαμπήν*. zu 2, 8, 7. — *καταλαμβάνοι* einträte, mit zugefügtem *αὐτούς* 5, 7, 2. vgl. zu Thuk. 2, 18, 1. — *ἀναπτύξαι*. zu 2, 8, 2. — *ἡμίσεες*, wie § 3. 3, 15, 6, ionische Form; die contrahirte findet sich von dem Worte in diesem Werke weder für den No. noch für den Ac. des Plu. — *τοξόται* für *οἱ τοξόται* Kr. **§ 3.** *Βαλάκρου* für *Βάλακροι* Freinsheim. — *τὰ ἅρ-*

χος ὁ Ἱέρωνος ἦρχεν. ἐπὶ δὲ τοῖς σκευοφόροις οἱ ἀπὸ Θρᾴκης πε-
ζοὶ ἐς φυλακὴν ἐτάχθησαν. ἡ πᾶσα δὲ στρατιὰ Ἀλεξάνδρου ἱππεῖς
μὲν ἐς ἑπτακισχιλίους, πεζοὶ δὲ ἀμφὶ τὰς τέσσαρας μυριάδας.
13. Ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη τὰ στρατόπεδα ἐγίγνετο, ὤφθη Δαρεῖός τε καὶ
οἱ ἀμφ᾽ αὐτόν, οἵ τε μηλοφόροι Πέρσαι καὶ Ἰνδοὶ καὶ Ἀλβανοὶ καὶ
Κᾶρες οἱ ἀνάσπαστοι καὶ οἱ Μάρδοι τοξόται κατ᾽ αὐτὸν Ἀλέξανδρον
τεταγμένοι καὶ τὴν ἴλην τὴν βασιλικήν. ἦγε δὲ ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τὸ
αὐτοῦ Ἀλέξανδρος μᾶλλον, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντιπαρῆγον, ὑπερφαλαγ-
2 γοῦντες πολὺ ἐπὶ τῷ σφῶν εὐωνύμῳ. ἤδη τε οἱ τῶν Σκυθῶν ἱπ-
πεῖς παριππεύοντες ἥπτοντο τῶν προτεταγμένων τῆς Ἀλεξάνδρου τά-
ξεως καὶ Ἀλέξανδρος ἔτι ὅμως ἦγεν ἐπὶ δόρυ, καὶ ἐγγὺς ἦν τοῦ
ἐξαλλάσσειν τὸν ὡδοπεποιημένον πρὸς τῶν Περσῶν χῶρον. ἔνθα
δὴ δείσας Δαρεῖος μὴ προχωρησάντων ἐς τὰ οὐχ ὁμαλὰ τῶν Μακε-
δόνων ἀχρεῖά σφισι γένηται τὰ ἅρματα, κελεύει τοὺς προτεταγμένους
τοῦ εὐωνύμου περιϊππεύειν τὸ κέρας τὸ δεξιόν, ᾗ Ἀλέξανδρος ἦγε,
3 τοῦ μηκέτι προσωτέρω αὐτοὺς ἐξάγειν τὸ κέρας. τούτου δὲ γενομέ-
νου Ἀλέξανδρος ἐμβάλλειν κελεύει ἐς αὐτοὺς τοὺς μισθοφόρους ἱπ-
πέας, ὧν Μενίδας ἡγεῖτο. ἀντεκδραμόντες δὲ ἐπ᾽ αὐτοὺς οἵ τε Σκύ-
θαι ἱππεῖς καὶ τῶν Βακτρίων οἱ ξυντεταγμένοι τοῖς Σκύθαις τρέ-
πουσιν ὀλίγους ὄντας πολλῷ πλείονες. Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς περὶ
Ἀρίστωνά τε, τοὺς Παίονας, καὶ τοὺς ξένους ἐμβαλεῖν τοῖς Σκύθαις
4 ἐκέλευσε· καὶ ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι. Βάκτριοι δὲ οἱ ἄλλοι πε-
λάσαντες τοῖς Παίοσί τε καὶ ξένοις τούς τε σφῶν φεύγοντας ἤδη ἀ-
νέστρεψαν ἐς τὴν μάχην καὶ τὴν ἱππομαχίαν ξυστῆναι ἐποίησαν. καὶ
ἔπιπτον μὲν πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου, τῷ τε πλήθει τῶν βαρβάρων
βιαζόμενοι καὶ ὅτι αὐτοί τε οἱ Σκύθαι καὶ οἱ ἵπποι αὐτοῖς ἀκριβέ-
στερον ἐς φυλακὴν πεφραγμένοι ἦσαν. ἀλλὰ καὶ ὣς τάς τε προσβο-
λὰς αὐτῶν ἐδέχοντο οἱ Μακεδόνες καὶ βίᾳ κατ᾽ ἴλας προσπίπτοντες
ἐξώθουν ἐκ τῆς τάξεως.
5 Καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἅρματα τὰ δρεπανηφόρα ἐφῆκαν οἱ βάρβα-
ροι κατ᾽ αὐτὸν Ἀλέξανδρον, ὡς ἀναταράξοντες αὐτῷ τὴν φάλαγγα.
καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐψεύσθησαν· τὰ μὲν γὰρ εὐθὺς ὡς προσεφέ-
ρετο κατηκόντισαν οἵ τε Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ξὺν Βαλάκρῳ ἀκοντισταὶ
οἱ προτεταγμένοι τῆς ἵππου τῶν ἑταίρων· τὰ δὲ τῶν ῥυτήρων ἀν-
τιλαμβανόμενοι τούς τε ἀμβάτας κατέσπων καὶ τοὺς ἵππους περιϊ-
6 στάμενοι ἔκοπτον. ἔστι δὲ ἃ καὶ διεξέπεσε διὰ τῶν τάξεων. διέ-
σχον γάρ, ὥσπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, ἵνα προσέπιπτε τὰ ἅρματα·
καὶ ταύτῃ μάλιστα ξυνέβη αὐτά τε σῶα καὶ οἷς ἐπηλάθη ἀβλαβῶς

ματα τά für ἅρματα Kr., das zweite τά von einer Hs. bestätigt. § 5. στρατιά erg. ἦν. (Si.) Kr. vermuthet dass ἐλέγοντο (εἶναι) ausgefallen.

13. Capitel.

§ 1. ὡς ἐπὶ τὸ δεξιόν, in schiefer Schlachtordnung rechtshin. (Ra.) — ἀντιπαρῆγον. Das παρά neben bezieht sich auf den rechten Flügel der Makedoner. § 2. ἤδη τε — καί. zu 1, 28, 5. — τῶν προτεταγμένων 3, 12, 3. — ἐπὶ δόρυ rechts. zu 1, 6, 6. — σφίσι. Spr. 58, 4, 3. — τοῦ ἐξάγειν. zu 1, 1, 9. § 3. Ἀρίστωνα für Ἀρέτην Schm. § 4. σφῶν. zu 1, 10, 5 u. 13, 7. — τῷ τε πλήθει καὶ ὅτι. zu 2, 15, 3. — πεφραγμένοι mit Schuppenpanzern versehen. § 5. ταύτῃ hier; anders τοῦτο ἐψεύσθησαν Xen. An. 2, 2, 14. — κατηκόντισαν, nämlich die Pferde. — τὰ δέ. τοῖς δέ Kr. — ἀμβάτας für ἀναβάτας Kr. zu 2, 11, 3. § 6. διέσχον, διίσταντο Xen. An. 1, 8, 20. — ἀβλαβῶς für ἀβλαβεῖς Pflugk. vgl. 1, 1, 9.

διελθεῖν· ἀλλὰ καὶ τούτων οἵ τε ἱπποκόμοι τῆς Ἀλεξάνδρου στρα-
τιᾶς καὶ οἱ ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοὶ ἐκράτησαν.
Ὡς δὲ Δαρεῖος ἐπῆγεν ἤδη τὴν φάλαγγα πᾶσαν, ἐνταῦθα Ἀλέ- 14.
ξανδρος Ἀρέτην μὲν κελεύει ἐμβαλεῖν τοῖς περιϊππεύουσι τὸ κέρας
σφῶν τὸ δεξιὸν ὡς ἐς κύκλωσιν· αὐτὸς δὲ τέως μὲν ἐπὶ κέρως τοὺς
ἀμφ᾽ αὐτὸν ἦγε· τῶν δὲ ἐκβοηθησάντων ἱππέων [τοῖς κυκλουμένοις 2
τὸ κέρας τὸ δεξιὸν] παραῤῥηξάντων τι τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν
βαρβάρων ἐπιστρέψας κατὰ τὸ διέχον καὶ ὥσπερ ἔμβολον ποιήσας
τῆς τε ἵππου τῆς ἑταιρικῆς καὶ τῆς φάλαγγος τῆς ταύτῃ τεταγμένης
ἦγε δρόμῳ τε καὶ ἀλαλαγμῷ ὡς ἐπὶ αὐτὸν Δαρεῖον. καὶ χρόνον μέν 3
τινα ὀλίγον ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο· ὡς δὲ οἵ τε ἱππεῖς οἱ ἀμφ᾽ Ἀ-
λέξανδρον καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος εὐρώστως ἐνέκειντο, ὠθισμοῖς τε
χρώμενοι καὶ τοῖς ξυστοῖς τὰ πρόσωπα τῶν Περσῶν κόπτοντες, ἥ τε
φάλαγξ ἡ Μακεδονικὴ πυκνὴ καὶ ταῖς σαρίσσαις πεφρικυῖα ἐμβεβλή-
κει ἤδη αὐτοῖς, καὶ πάντα ὁμοῦ τὰ δεινὰ καὶ πάλαι ἤδη φοβερῷ
ὄντι Δαρείῳ ἐφαίνετο, πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφευγεν· ἐφοβή-
θησαν δὲ καὶ οἱ περιϊππεύοντες τῶν Περσῶν τὸ κέρας ἐμβαλόντων
ἐς αὐτοὺς εὐρώστως τῶν περὶ Ἀρέτην.
Ταύτῃ μὲν δὴ τῶν Περσῶν φυγὴ καρτερὰ ἦν, καὶ οἱ Μακεδό- 4
νες ἑπόμενοι ἐφόνευον τοὺς φεύγοντας. οἱ δὲ ἀμφὶ Σιμμίαν καὶ
ἡ τούτου τάξις οὐκέτι συνεξορμῆσαι Ἀλεξάνδρῳ δυνατοὶ ἐγένοντο ἐς
τὴν δίωξιν, ἀλλ᾽ ἐπιστήσαντες τὴν φάλαγγα αὐτοῦ ἠγωνίζοντο, ὅτι
τὸ εὐώνυμον τῶν Μακεδόνων πονεῖσθαι ἠγγέλλετο. καὶ ταύτῃ πα- 5
ραῤῥαγείσης αὐτοῖς τῆς τάξεως κατὰ τὸ διέχον διεκπαίουσι τῶν τε
Ἰνδῶν τινες καὶ τῆς Περσικῆς ἵππου ὡς ἐπὶ τὰ σκευοφόρα τῶν Μα-
κεδόνων· καὶ τὸ ἔργον ἐκεῖ καρτερὸν ἐγίγνετο. οἵ τε γὰρ Πέρσαι
θρασέως ἐνέκειντο ἀνόπλοις τοῖς πολλοῖς καὶ οὐ προσδοκήσασιν ἐπὶ
σφᾶς διεκπεσεῖσθαί τινας διακόψαντας διπλῆν τὴν φάλαγγα, καὶ οἱ
αἰχμάλωτοι βάρβαροι ἐμβαλλόντων τῶν Περσῶν ξυνεπέθεντο καὶ αὐ-
τοὶ τοῖς Μακεδόσιν ἐν τῷ ἔργῳ. τῶν δὲ ἐπιτεταγμένων τῇ πρώτῃ 6
φάλαγγι οἱ ἡγεμόνες ὀξέως, μαθόντες τὸ γιγνόμενον, μεταβαλόντες,
ᾗπερ παρήγγελτο αὐτοῖς, τὴν τάξιν ἐπιγίγνονται κατὰ νώτου τοῖς Πέρ-
σαις, καὶ πολλοὺς μὲν αὐτῶν αὐτοῦ ἀμφὶ τοῖς σκευοφόροις ξυνεχομέ-
νους ἀπέκτειναν· οἱ δὲ αὐτῶν ἐγκλίναντες ἔφευγον. οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ
δεξιοῦ κέρως τῶν Περσῶν, οὔπω τῆς φυγῆς τῆς Δαρείου ᾐσθημένοι,
περιϊππεύσαντες τὸ Ἀλεξάνδρου εὐώνυμον κατὰ κέρας τοῖς ἀμφὶ τὸν
Παρμενίωνα ἐνέβαλον.
Καὶ ἐν τούτῳ ἀμφιβόλων τὰ πρῶτα γιγνομένων τῶν Μακεδό- 15.
νων πέμπει Παρμενίων παρ᾽ Ἀλέξανδρον σπουδῇ ἀγγελοῦντα ὅτι ἐν
ἀγῶνι ξυνέχεται τὸ κατὰ σφᾶς καὶ βοηθεῖν δεῖ. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλ-
θη Ἀλεξάνδρῳ, τοῦ μὲν διώκειν ἔτι ἀπετράπετο, ἐπιστρέψας δὲ σὺν
τῇ ἵππῳ τῶν ἑταίρων ὡς ἐπὶ τὸ δεξιὸν τῶν βαρβάρων ἦγε δρόμῳ.
καὶ πρῶτα μὲν τοῖς φεύγουσι τῶν πολεμίων ἱππεῦσι, τοῖς τε Παρ-

14. Capitel.

§ 1. *ἐπὶ κέρως.* zu 2, 8, 2. § 2. *τοῖς κ. τὸ κ. τὸ δεξιόν* verdächtigt Kr. — *ἔμβολον.* zu 1, 6, 3. § 3. *οἵ τε.* Dem entspricht *ἥ τε.* — *ἐμβεβλήκει* für *ἐμβέβληκε* Kr. — *καὶ πάλαι.* Spr. 69, 28, 8. § 5. *διεκπαίειν* durchbrechen, wie 3, 15, 2. (Ra.) § 6. *παρήγγελτο* 3, 12, 1. (Ra.)

15. Capitel.

§ 1. *ἀμφιβόλων.* zu 2, 23, 3. — *ἔτι* weiter. (Ra.) — *τοῖς φεύ-*

θυαίοις καὶ τῶν Ἰνδῶν ἔστιν οἷς καὶ Πέρσαις τοῖς πλείστοις καὶ κρα-
2 *τίστοις ἐμβάλλει. καὶ ἱππομαχία αὕτη καρτερωτάτη τοῦ παντὸς ἔρ-*
γου ξυνέστη. ἐς βάθος τε γάρ, οἷα δὴ ἰληδὸν τεταγμένοι, ἀνέστρε-
φον οἱ βάρβαροι καὶ ἀντιμέτωποι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ξυμπεσόν-
τες οὔτε ἀκοντισμῷ ἔτι οὔτ' ἐξελιγμοῖς τῶν ἵππων, ἧπερ ἱππομαχίας
δίκη, ἐχρῶντο, ἀλλὰ διεκπαῖσαι πᾶς τις τὸ καθ' αὑτόν, ὡς μόνην
ταύτην σωτηρίαν σφίσιν οὖσαν ἐπειγόμενοι, ἔκοπτόν τε καὶ ἐκόπτοντο
ἀφειδῶς, οἷα δὴ οὐχ ὑπὲρ νίκης ἀλλοτρίας ἔτι, ἀλλ' ὑπὲρ σωτηρίας
οἰκείας ἀγωνιζόμενοι. καὶ ἐνταῦθα πίπτουσιν μὲν ἀμφὶ ἑξήκοντα
τῶν ἑταίρων [τοῦ Ἀλεξάνδρου], καὶ τιτρώσκεται Ἡφαιστίων τε αὐ-
τὸς καὶ Κοῖνος καὶ Μενίδας· ἀλλ' ἐκράτησε καὶ τούτων Ἀλέξανδρος.
3 *Καὶ τούτων μὲν ὅσοι διεξέπεσον διὰ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἔ-*
φευγον ἀνὰ κράτος· Ἀλέξανδρος δὲ ἐγγὺς ἦν προσμῖξαι ἤδη τῷ δε-
ξιῷ κέρατι τῶν πολεμίων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ Θεσσαλοὶ ἱππεῖς λαμ-
πρῶς ἀγωνισάμενοι οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου· ἀλλὰ
γὰρ ἔφευγον ἤδη οἱ ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν βαρβάρων, ὁπότε
Ἀλέξανδρος αὐτοῖς συνέμιξεν, ὥστε ἀποτραπόμενος Ἀλέξανδρος ἐς
4 *τὸ διώκειν αὖθις Δαρεῖον ἐξώρμησε· καὶ ἐδίωξεν ἔστε φάος ἦν· καὶ*
οἱ ἀμφὶ Παρμενίωνα τὸ καθ' αὑτοὺς διώκοντες εἵποντο. ἀλλὰ Ἀλέ-
ξανδρος μὲν διαβὰς τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον κατεστρατοπέδευσεν αὐ-
τοῦ, ὡς ἀναπαῦσαι ὀλίγον τούς τε ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους· Παρμε-
νίων δὲ τό τε στρατόπεδον τῶν βαρβάρων εἷλε καὶ τὰ σκευοφόρα
καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τὰς καμήλους.
5 *Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἱππέας ἔστε ἐπὶ*
μέσας νύκτας προὐχώρει αὖθις κατὰ σπουδὴν ἐπ' Ἄρβηλα, ὡς Δα-
ρεῖόν τε αἱρήσων ἐκεῖ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν
τὴν βασιλικήν. καὶ ἀφίκετο εἰς Ἄρβηλα τῇ ὑστεραίᾳ, διώξας τοὺς
πάντας ἐκ τῆς μάχης σταδίους μάλιστα ἐς ἑξακοσίους. καὶ Δαρεῖον
μὲν οὐ καταλαμβάνει ἐν Ἀρβήλοις, ἀλλ' ἔφευγεν οὐδέν τι ἐλινύσας
Δαρεῖος· τὰ χρήματα δὲ ἐγκατελήφθη καὶ ἡ κατασκευὴ πᾶσα, καὶ
τὸ ἅρμα τὸ Δαρείου αὖθις ἐγκατελήφθη καὶ ἡ ἀσπὶς αὖθις καὶ τὰ
τόξα ἑάλω.
6 *Ἀπέθανον δὲ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἄνδρες μὲν ἐς ἑκατὸν μά-*
λιστα, ἵπποι δὲ ἔκ τε τῶν τραυμάτων καὶ τῆς κακοπαθείας τῆς ἐν

γουσι 3, 14, 6. (Schm.) **§ 2.** *αὕτη.* Man construire: *αὕτη κατέστη ἱππομαχία καρτερωτάτη.* Spr. 61, 6. — *ἀνέστρεφον* wandten sich, wie 4, 29, 3. (Ra.) — *ἧπερ* für *ᾗπερ* Si. — *δίκη* für *δίκῃ* Si. und Kr. Spr. 61, 6. Die Redeweise ist homerisch, z. B. Od. δ, 691: *ἥ τ' ἐστὶ δίκη θείων βασιλήων.* — *πᾶς τις* jeder, wer es auch sein mochte, wie 3, 15, 2. gr. Spr. 51, 16, 11. — *τὸ καθ' αὑτόν* für sich, wie 3, 9, 8 und 4, 12, 6. (Ra.) Das *τό* als Objectsaccusativ genommen müsste *διεκπαίειν* transitiv stehen gegen 3, 14, 5. — *ὡς οὖσαν.* zu 1, 9, 7. — *ταύτην.* Spr. 61, 6, 2. vgl. oben zu *αὕτη.* — *ἀλλοτρίας*, des Königs. (Si.) — *ἀμφί. ἀμφὶ τούς* Kr. — *τοῦ Ἀλεξάνδρου* tilgt Kr., weil die Truppe der Hetaeren sonst so nicht bezeichnet wird. vgl. auch zu 1, 2, 2. **§ 3.** *ἐγγὺς ἦν* mit dem Infinitiv ohne *τοῦ* auch 6, 10, 2. (Ra.) anstössiger als mit *τοῦ* 2, 21, 9. 3, 13, 2 — *τοῦ ἔργου.* 2, 10, 6: *τῆς Ἀλεξάνδρου εὐπραγίας μὴ λειφθῆναι.* **§ 4.** *τὸ κατ' αὐτούς* die ihnen entgegen Stehenden. vgl. 5, 17, 2. (Ra.) zu Xen. An. 1, 8, 21. **§ 5.** *τοὺς πάντας* im Ganzen. (Ra.) zu 1, 11, 5. — *ἐκ* nach, wie 3, 16, 1. 2 und 6. (Ra.) zu 1, 26, 2. — *ἐλινύσας*, ein mehr dialektisches Wort. — *αὖθις*, wie früher 2, 11, 6. (Si.) **§ 6.** *ἑκατόν.* *πεντακοσίους* Schm. So nach Diodor; unter 300 nach Cur-

τῇ διώξει ὑπὲρ τοὺς χιλίους, καὶ τούτων τῆς ἑταιρικῆς ἵππου σχε-
δόν τι οἱ ἡμίσεες. τῶν βαρβάρων δὲ νεκροὶ μὲν ἐλέγοντο ἐς τριά-
κοντα μυριάδας, ἑάλωσαν δὲ πολλῷ πλείονες τῶν ἀποθανόντων καὶ
οἱ ἐλέφαντες καὶ τῶν ἁρμάτων ὅσα μὴ κατεκόπη ἐν τῇ μάχῃ.
Τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ ταύτῃ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναί- 7
οις Ἀριστοφάνους μηνὸς Πυανεψιῶνος· καὶ Ἀριστάνδρῳ ξυνέβη ἡ
μαντεία ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ ἐν ὅτῳ ἡ σελήνη ἐκλιπὴς ἐφάνη τήν τε μά-
χην Ἀλεξάνδρῳ καὶ τὴν νίκην γενέσθαι.
Δαρεῖος μὲν δὴ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης παρὰ τὰ ὄρη τὰ Ἀρμενίων 16.
ἤλαυνεν ἐπὶ Μηδίας, καὶ ξὺν αὐτῷ οἵ τε Βάκτριοι ἱππεῖς, ὡς τότε
ἐν τῇ μάχῃ ξυνετάχθησαν, ἔφευγον καὶ Περσῶν οἵ τε συγγενεῖς οἱ
βασιλέως καὶ τῶν μηλοφόρων καλουμένων οὐ πολλοί. προσεγένοντο 2
δὲ αὐτῷ κατὰ τὴν φυγὴν καὶ τῶν μισθοφόρων ξένων ἐς δισχιλίους,
οὓς Πάρων τε ὁ Φωκεὺς καὶ Γλαῦκος ὁ Αἰτωλὸς ἦγον. ταύτῃ δὲ
αὐτῷ ἡ φυγὴ ἐπὶ Μηδίας ἐγίγνετο ὅτι ἐδόκει τὴν ἐπὶ Σούσων τε καὶ
Βαβυλῶνος ἥξειν Ἀλέξανδρον ἐκ τῆς μάχης, ὅτι οἰκουμένη τε ἐκείνη
πᾶσα ἦν καὶ ὁδὸς τοῖς σκευοφόροις οὐ χαλεπή, καὶ ἅμα τοῦ πο-
λέμου τὸ ἆθλον ἡ Βαβυλὼν καὶ τὰ Σοῦσα ἐφαίνετο· ἡ δὲ ἐπὶ Μη-
δίας μεγάλῳ στρατεύματι οὐκ εὔπορος.
Καὶ οὐκ ἐψεύσθη Δαρεῖος. Ἀλέξανδρος γὰρ ἐξ Ἀρβήλων ὁρ- 3
μηθεὶς τὴν ἐπὶ Βαβυλῶνος εὐθὺς προὐχώρει. ἤδη τε οὐ πόῤῥω Βα-
βυλῶνος ἦν, καὶ τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἦγε, καὶ
οἱ Βαβυλώνιοι πανδημεὶ ἀπήντων αὐτῷ ξὺν ἱερεῦσί τε σφῶν καὶ
ἄρχουσι, δῶρά τε ὡς ἕκαστοι φέροντες καὶ τὴν πόλιν ἐνδιδόντες καὶ
τὴν ἄκραν καὶ τὰ χρήματα. Ἀλέξανδρος δὲ παρελθὼν εἰς τὴν Βα- 4
βυλῶνα τὰ ἱερὰ ἃ Ξέρξης καθεῖλεν ἀνοικοδομεῖν προσέταξε Βαβυ-
λωνίοις, τά τε ἄλλα καὶ τοῦ Βήλου τὸ ἱερόν, ὃν μάλιστα θεῶν τι-
μῶσι Βαβυλώνιοι. σατράπην δὲ κατέστησε Βαβυλωνίων Μαζαῖον,
Ἀπολλόδωρον δὲ τὸν Ἀμφιπολίτην στρατηγὸν τῶν μετὰ Μαζαίου
ὑπολειπομένων στρατιωτῶν, καὶ Ἀσκληπιόδωρον τὸν Φίλωνος τοὺς
φόρους ἐκλέγειν. κατέπεμψε δὲ καὶ ἐς Ἀρμενίαν Μιθρίνην σατρά- 5
πην, ὃς τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν Ἀλεξάνδρῳ ἐνέδωκεν. ἔνθα δὴ
καὶ τοῖς Χαλδαίοις ἐνέτυχεν, καὶ ὅσα ἐδόκει Χαλδαίοις ἀμφὶ τὰ ἱερὰ
τὰ ἐν Βαβυλῶνι ἔπραξε, τά τε ἄλλα καὶ τῷ Βήλῳ καθ' ἃ ἐκεῖνοι
ἐξηγοῦντο ἔθυσεν.
Αὐτὸς δὲ ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· καὶ ἐντυγχάνει αὐτῷ κατὰ 6
τὴν ὁδὸν ὅ τε παῖς τοῦ Σουσίων σατράπου καὶ παρὰ Φιλοξένου ἐ-
πιστολεύς. Φιλόξενον γὰρ εὐθὺς ἐκ τῆς μάχης ἐπὶ Σούσων ἐστάλ-
κει Ἀλέξανδρος. τῇ δὲ ἐπιστολῇ τῇ παρὰ Φιλοξένου ἐνεγέγραπτο
ὅτι τήν τε πόλιν οἱ Σούσιοι παραδεδώκασιν καὶ τὰ χρήματα πάντα

tius. — *νεκροί* für *νεκρῶν* Kr. — *τριάκοντα. ἐννέα* Schm. **§ 7.** *Πυανεψιῶνος. Μαιμακτηριῶνος* Ideler. Die Schlacht fiel auf den ersten October. — *ξυνέβη.* zu 2, 3, 8. — *ἡ μαντεία* 3, 7, 6. — *ἐκλιπής*, in der Nacht vom 21 zum 22 September.

16. Capitel.

§ 1. *ὡς ξυνετάχθησαν.* zu 2, 13, 2. **§ 2.** *ὁδός. ἡ ὁδός* Kr. — *καὶ ἅμα.* zu 1, 1, 4. **§ 3.** *ἱερεῦσι*, Magier und Chaldäer. — *ἄρχουσι* den höhern Beamten, die, wie die Priester aller Orten, sich drängten dem Sieger zu huldigen. **§ 4.** *καθεῖλεν* 7, 17, 2. — *ἐκλέγειν.* zu 3, 6, 4. **§ 5.** *ἱερά* Cultus. **§ 6.** *σατρά-*

7 σῶά ἐστιν Ἀλεξάνδρῳ. ἀφίκετο δὲ ἐς Σοῦσα Ἀλέξανδρος ἐκ Βα-
βυλῶνος ἐν ἡμέραις εἴκοσι· καὶ παρελθὼν εἰς τὴν πόλιν τά τε χρή-
ματα παρέλαβεν, ὄντα ἀργυρίου τάλαντα ἐς πεντακισμύρια, καὶ τὴν
ἄλλην κατασκευὴν τὴν βασιλικήν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατελήφθη αὐ-
τοῦ, ὅσα Ξέρξης ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἄγων ἦλθε, τά τε ἄλλα καὶ Ἁρ-
8 μοδίου καὶ Ἀριστογείτονος χαλκαῖ εἰκόνες. καὶ ταύτας Ἀθηναίοις
ὀπίσω πέμπει Ἀλέξανδρος, καὶ νῦν κεῖνται Ἀθήνησιν ἐν Κεραμεικῷ
αἱ εἰκόνες, ᾗ ἄνιμεν ἐς πόλιν, καταντικρὺ μάλιστα τοῦ Μητρῴου, οὐ
μακρὰν τῶν Εὐδανέμων τοῦ βωμοῦ· ὅστις δὲ μεμύηται ταῖν θεαῖν
ἐν Ἐλευσῖνι, οἶδε τὸν Εὐδανέμου βωμὸν ἐπὶ τοῦ δαπέδου ὄντα.
9 Ἐνταῦθα θύσας τῷ πατρίῳ νόμῳ Ἀλέξανδρος καὶ λαμπάδα ποι-
ήσας καὶ ἀγῶνα γυμνικόν, καταλιπὼν σατράπην μὲν τῆς Σουσιανῆς
Ἀβουλίτην, ἄνδρα Πέρσην, φρούραρχον δὲ ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν Σούσων
Μάζαρον τῶν ἑταίρων καὶ στρατηγὸν Ἀρχέλαον τὸν Θεοδώρου, προὐ-
χώρει ὡς ἐπὶ Πέρσας· ἐπὶ θάλασσαν δὲ κατέπεμψεν ὕπαρχον Συ-
10 ρίας καὶ Φοινίκης καὶ Κιλικίας Μένητα. καὶ τούτῳ ἔδωκεν ἀργυ-
ρίου τάλαντα ἐς τρισχίλια φέρειν ἐπὶ θάλασσαν, καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν ἀ-
ποστεῖλαι παρ᾽ Ἀντίπατρον ὅσων ἂν δέηται Ἀντίπατρος ἐς τὸν πρὸς
Λακεδαιμονίους πόλεμον. ἐνταῦθα καὶ Ἀμύντας ὁ Ἀνδρομένους ξὺν
11 τῇ δυνάμει ἀφίκετο ἣν ἐκ Μακεδονίας ἦγε. καὶ τούτων τοὺς μὲν
ἱππέας ἐς τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικὴν κατέταξεν Ἀλέξανδρος, τοὺς πε-
ζοὺς δὲ προσέθηκε ταῖς τάξεσι ταῖς ἄλλαις, κατὰ ἔθνη ἑκάστους ξυν-
τάξας. κατέστησε δὲ καὶ λόχους δύο ἐν ἑκάστῃ ἴλῃ, οὐ πρόσθεν ὄν-
τας λόχους ἱππικούς, καὶ λοχαγοὺς ἐπέστησε τοὺς κατ᾽ ἀρετὴν προ-
κριθέντας ἐκ τῶν ἑταίρων.
17. Ἄρας δὲ ἐκ Σούσων καὶ διαβὰς τὸν Πασιτίγρην ποταμὸν ἐμ-
βάλλει εἰς τὴν Οὐξίων γῆν. Οὐξίων δὲ οἱ μὲν τὰ πεδία οἰκοῦντες
τοῦ τε σατράπου τῶν Περσῶν ἤκουον καὶ τότε Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐν-
έδοσαν· οἱ δὲ ὄρειοι καλούμενοι Οὔξιοι Πέρσαις τε οὐχ ὑπήκοοι
ἦσαν καὶ τότε πέμψαντες παρ᾽ Ἀλέξανδρον οὐκ ἄλλως παρήσειν ἔφα-
σαν τὴν ἐπὶ Πέρσας ἰόντα ξὺν τῇ δυνάμει ἢ λαβεῖν ὅσα καὶ παρὰ
2 τοῦ Περσῶν βασιλέως ἐπὶ τῇ παρόδῳ ἐλάμβανον. καὶ τούτους ἀπο-
πέμπει Ἀλέξανδρος, ἥκειν κελεύσας ἐπὶ τὰ στενὰ ὧν κρατοῦντες ἐπὶ
σφίσιν ἐδόκουν τὴν πάροδον εἶναι τὴν ἐς Πέρσας, ἵνα καὶ παρ᾽ αὐ-
τοῦ λάβοιεν τὰ τεταγμένα. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς σωματοφύλακας
τοὺς βασιλικοὺς καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἐς ὀ-
κτακισχιλίους τῆς νυκτὸς ᾔει ἄλλην ἢ τὴν φανερὰν ἡγησαμένων αὐτῷ
3 τῶν Σουσίων. καὶ διελθὼν ὁδὸν τραχεῖαν καὶ δύσπορον ἐν μιᾷ ἡ-
μέρᾳ ἐπιπίπτει ταῖς κώμαις τῶν Οὐξίων, καὶ λείαν τε πολλὴν ἔλαβε

που, des Abulites. (Schm.) § **7**. *εἰκόνες* 7, 19, 2. § **8**. *Κεραμεικῷ*, dem innerhalb der Mauern. (Schm.) Mit dem äussern verband ihn das Dipylon. (Si.) — *πόλιν*. zu 1, 16, 7. — *Μητρῷον*, *μητρὸς θεῶν ἱερόν*. (Ra.) — *Εὐδανέμων*. Hierüber steht nichts fest. — *ταῖν θεαῖν*, der Demeter und Persephone. § **9**. *λαμπάδα*. zu 2, 5, 8. § **10**. *ἀποστεῖλαι* hängt von einem aus *ἔδωκε* zu denkenden *ἐκέλευσεν* ab. — *Ἀμύντας* 3, 11, 9. § **11**. *λόχους* wiederholt wie *ἵπποι* 6, 3, 4. (Si.)

17. Capitel.

§ **1**. *παρήσειν*, durch die Gebürgspässe § 2. — *ἢ λαβεῖν* für *ἢ εἰ λάβοιεν*. zu Thuk. 4, 66, 2. § **2**. *ἐπὶ σφίσιν*. Spr. 68, 37, 9. — *τεταγμένα* feste Abgabe. — *τοὺς βασιλικοὺς* ist wohl mit Gronov nach *ὑπασπιστάς* zu stellen. § **3**. *ἐν μιᾷ*. *ἅμα* Schm. — *οἱ δέ*

καὶ αὐτῶν ἔτι ἐν ταῖς εὐναῖς ὄντων πολλοὺς ἀπέκτεινεν· οἱ δὲ ἀπέ-
φυγον εἰς τὰ ὄρη. αὐτὸς δὲ ᾔει σπουδῇ ἐπὶ τὰ στενά, ἵνα ἀπαντή-
σεσθαι οἱ Οὔξιοι πανδημεὶ ἐδόκουν, ληψόμενοι τὰ τεταγμένα. Κρά- 4
τερον δὲ ἔτι πρόσθεν ἀπέστειλε τὰ ἄκρα καταληψόμενον ἔνθα ᾤετο
βιαζομένους τοὺς Οὐξίους ἀποχωρήσειν. αὐτὸς δὲ πολλῷ τάχει ᾔει·
καὶ φθάνει τε κρατήσας τῶν παρόδων καὶ ξυντεταγμένους τοὺς ἀμφ' αὐ-
τὸν ἔχων ἐξ ὑπερδεξίων χωρίων ἐπῆγεν ὡς ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. οἱ 5
δέ, τῷ τε τάχει τῷ Ἀλεξάνδρου ἐκπλαγέντες καὶ τοῖς χωρίοις, οἷς
μάλιστα δὴ ἐπεποίθεσαν, πλεονεκτούμενοι, ἔφυγον οὐδὲ εἰς χεῖρας
ἐλθόντες· καὶ οἱ μὲν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐν τῇ φυγῇ
ἀπέθανον, πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τὴν ὁδόν, κρημνώδη οὖσαν· οἱ πλεῖ-
στοι δὲ ἐπὶ τὰ ὄρη ἀναφεύγοντες ἐμπίπτουσιν ἐς τοὺς ἀμφὶ Κράτερον
καὶ ὑπὸ τούτων ἀπώλοντο. ταῦτα τὰ γέρα παρ' Ἀλεξάνδρου λαβόν- 6
τες χαλεπῶς εὕροντο δεόμενοι παρ' αὐτοῦ τὴν χώραν τὴν σφῶν ἔχον-
τες φόρους ὅσα ἔτη Ἀλεξάνδρῳ ἀποφέρειν. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου
λέγει τὴν Δαρείου μητέρα δεηθῆναι ὑπὲρ αὐτῶν Ἀλέξανδρον δοῦναί
σφισι τὴν χώραν οἰκεῖν. ὁ φόρος δὲ ὁ συνταχθεὶς ἦν ἵπποι ἐς ἔτος
ἑκατὸν καὶ ὑποζύγια πεντακόσια καὶ πρόβατα τρισμύρια. χρήματα
γὰρ οὐκ ἦν Οὐξίοις οὐδὲ [ἡ] γῆ οἵα ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ νομεῖς αὐτῶν
οἱ πολλοὶ ἦσαν.

Ἐκ δὲ τούτου τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τοὺς Θετταλοὺς ἱππέας 18.
καὶ τοὺς ξυμμάχους καὶ τοὺς μισθοφόρους τοὺς ξένους καὶ ὅσοι
ἄλλοι τοῦ στρατεύματος βαρύτερον ὡπλισμένοι [ἦσαν] ξὺν Παρμενίωνι
ἐκπέμπει, ὡς ἐπὶ Πέρσας ἄγειν κατὰ τὴν ἁμαξιτὸν τὴν ἐς Πέρσας
φέρουσαν. αὐτὸς δὲ τοὺς πεζοὺς τοὺς Μακεδόνας ἀναλαβὼν καὶ 2
τὴν ἵππον τὴν ἑταιρικὴν καὶ τοὺς προδρόμους ἱππέας καὶ τοὺς Ἀ-
γριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας ᾔει σπουδῇ τὴν διὰ τῶν ὀρῶν. ὡς δὲ ἐπὶ
τὰς πύλας τὰς Περσίδας ἀφίκετο, καταλαμβάνει αὐτοῦ Ἀριοβαρζάνην
τὸν Περσῶν σατράπην, πεζοὺς μὲν ἐς τετρακισμυρίους ἔχοντα, ἱππέας
δὲ ἐς ἑπτακοσίους, διατετειχικότα τὰς πύλας καὶ αὐτοῦ πρὸς τῷ τεί-
χει ἐστρατοπεδευκότα, ὡς εἴργειν τῆς παρόδου Ἀλέξανδρον.

Τότε μὲν δὴ αὐτοῦ κατεστρατοπεδεύσατο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ξυν- 3
τάξας τὴν στρατιὰν ἐπῆγε τῷ τείχει. ὡς δὲ ἄπορόν τε διὰ δυσχω-
ρίαν ἐφαίνετο αἱρεθῆναι καὶ πολλὰς πληγὰς οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἐλάμ-
βανον ἐξ ὑπερδεξίου τε χωρίου καὶ ἀπὸ μηχανῶν βαλλόμενοι, τότε
μὲν ἀποχωρεῖ ἐς τὸ στρατόπεδον· τῶν δὲ αἰχμαλώτων φρασάντων 4
ἄλλην ὁδὸν περιάξειν αὐτόν, ὡς εἴσω παρελθεῖν τῶν πυλῶν, ἐπεὶ
τραχεῖαν τὴν ὁδὸν καὶ στενὴν ἐπύθετο, Κράτερον μὲν αὐτοῦ κατα-
λείπει ἐπὶ στρατοπέδου, τήν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τὴν Μελεά-
γρου καὶ τῶν τοξοτῶν ὀλίγους καὶ τῶν ἱππέων ἐς πεντακοσίους, καὶ 5

steht einem im Vorigen enthaltenen **τοὺς μέν** entgegen. zu Xen. An. 2, 3, 10. **§ 4.** **ἔτι πρόσθεν** schon früher. (Vu.) vgl. 4, 22, 8. (Si.) vgl. zu 2, 6, 7. — **ἔνθα** wohin. (Vu.) Spr. 66, 3, 2. **§ 5.** **πλεονεκτούμενοι.** zu 1, 21, 6. **§ 6.** *ὅσα ἔτη.* zu 1, 27, 4. — *τὴν Δ. μητέρα*, Sysigambis. (Si.) — **οἷα ἐργάζεσθαι.** Spr. 55, 3, 3.

18. Capitel.

§ 2. **Περσίδας**, an der Grenze von Persis gegen die Uxier. — **αὐτοῦ πρός**, wie 7, 11, 2. vgl. zu 1, 27, 6. **§ 3.** **αἱρεθῆναι**, üblicher **ἑλεῖν**. gr. Spr. 55, 3, 5. — **χωρίου.** *τοῦ χωρίου* Kr. vgl. 2, 27, 1. **§ 4.** **στενὴν ἐπύθετο.** Spr. 56, 7, 3. — **ἐπὶ στρατοπέδου** und *ἀπὸ στρ.* ste-

*προστάττει αὐτῷ, ἐπειδὰν ἐκπεριεληλυθότα αὐτὸν αἴσθηται καὶ προσ-
άγοντα ἤδη τῷ στρατοπέδῳ τῶν Περσῶν, (αἰσθήσεσθαι δὲ οὐ χα-
λεπῶς, σημανεῖν γὰρ αὐτῷ τὰς σάλπιγγας) τότε δὲ προσβαλεῖν τῷ
τείχει· αὐτὸς δὲ προὐχώρει νύκτωρ, καὶ διελθὼν ὅσον ἑκατὸν στα-
δίους ἀναλαμβάνει τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τὴν Περδίκκου τάξιν καὶ
τῶν τοξοτῶν τοὺς κουφοτάτους καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἑταί-
ρων τὴν ἴλην τὴν βασιλικὴν καὶ τετραρχίαν πρὸς ταύτῃ μίαν ἱππι-
κήν, καὶ ξὺν τούτοις ᾔει ἐπικάμψας ὡς ἐπὶ τὰς πύλας ἵν' οἱ αἰχμά-
6 λωτοι ἦγον. Ἀμύνταν δὲ καὶ Φιλώταν καὶ Κοῖνον τὴν ἄλλην στρα-
τιὰν ὡς ἐπὶ τὸ πεδίον ἄγειν καὶ τὸν ποταμὸν ὃν ἐχρῆν περᾶσαι
ἰόντα ἐπὶ Πέρσας γεφυροῦν ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ ᾔει ὁδὸν χαλεπὴν
καὶ τραχεῖαν καὶ ταύτην δρόμῳ τὸ πολὺ ἦγε. τὴν μὲν δὴ πρώτην
φυλακὴν τῶν βαρβάρων πρὶν φάους ἐπιπεσὼν διέφθειρε καὶ τῶν
7 δευτέρων τοὺς πολλούς· τῆς τρίτης δὲ οἱ πλείους διέφυγον, καὶ οὐδὲ
οὗτοι εἰς τὸ στρατόπεδον τὸ Ἀριοβαρζάνου ἔφυγον, ἀλλ' αὐτόθεν
ὡς εἶχον ἐς τὰ ὄρη πεφοβημένοι, ὥστε ἔλαθεν ὑπὸ τὴν ἕω ἐπιπε-
σὼν τῷ στρατοπέδῳ τῶν πολεμίων. καὶ ἅμα μὲν προσέβαλλε τῇ τά-
φρῳ, ἅμα δὲ καὶ αἱ σάλπιγγες ἐσήμαινον τοῖς ἀμφὶ Κράτερον, καὶ Κρά-
8 τερος προσῆγε τῷ προτειχίσματι. οἱ πολέμιοι δὲ πάντοθεν ἀμφί-
βολοι γιγνόμενοι οὐδὲ ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἔφυγον, ἀλλὰ πανταχόθεν
γὰρ εἴργοντο, τῇ μὲν Ἀλεξάνδρου ἐπικειμένου, ἄλλῃ δὲ τῶν ἀμφὶ
Κράτερον παραθεόντων, ὥστε ἠναγκάσθησαν οἱ πολλοὶ αὐτῶν ἐς τὰ
τείχη ἀποστρέψαντες φεύγειν· εἴχετο δὲ καὶ τὰ τείχη πρὸς τῶν Μα-
9 κεδόνων ἤδη. Ἀλέξανδρος γὰρ τοῦτο αὐτὸ ὅπερ ξυνέβη ὑποτοπήσας
Πτολεμαῖον ἀπολελοίπει αὐτοῦ, ἔχοντα τῶν πεζῶν ἐς τρισχιλίους,
ὥστε οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν βαρβάρων ἐν χερσὶ πρὸς τῶν Μακεδόνων
κατεκόπησαν· οἱ δὲ [καὶ] ἐν τῇ φυγῇ, φοβερᾷ γενομένῃ, κατὰ τῶν
κρημνῶν ῥίψαντες ἀπώλοντο· αὐτὸς δὲ ὁ Ἀριοβαρζάνης ξὺν ὀλίγοις
ἱππεῦσιν ἐς τὰ ὄρη ἀπέφυγεν.*

*10 Ἀλέξανδρος δὲ σπουδῇ [αὖθις] ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ
καταλαμβάνει ἤδη πεποιημένην ἐπ' αὐτοῦ γέφυραν, καὶ διαβαίνει ξὺν
τῇ στρατιᾷ εὐπετῶς. ἐντεῦθεν δὲ αὖθις σπουδῇ ἤλαυνεν ἐς Πέρ-
σας, ὥστε ἔφθη ἀφικέσθαι πρὶν τὰ χρήματα διαρπάσασθαι τοὺς φύ-
λακας. ἔλαβε δὲ καὶ τὰ ἐν Πασαργάδαις χρήματα ἐν τοῖς Κύρου
11 τοῦ πρώτου θησαυροῖς. σατράπην μὲν δὴ Περσῶν κατέστησε Φρα-
σαόρτην τὸν Ῥεομίθρου παῖδα· τὰ βασίλεια δὲ τὰ Περσικὰ ἐνέ-
πρησε, Παρμενίωνος σώζειν συμβουλεύοντος, τά τε ἄλλα καὶ ὅτι οὐ
καλὸν αὐτοῦ κτήματα ἤδη ἀπολλύναι καὶ ὅτι οὐχ ὡσαύτως προσ-
έξουσιν αὐτῷ οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἄνθρωποι, ὡς οὐδὲ αὐτῷ ἐγνωκότι
12 κατέχειν τῆς Ἀσίας τὴν ἀρχήν, ἀλλ' ἐπελθεῖν μόνον νικῶντα. ὁ δὲ
τιμωρήσασθαι ἐθέλειν Πέρσας ἔφασκεν ἀνθ' ὧν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα*

hen oft ohne Artikel. zu Xen. An. 6, 3, 4. **§ 5.** *σημανεῖν* für *σημαίνειν* Kr. — *τότε δέ.* *τότε δή* Kr. **§ 6.** *τὸν ποταμόν*, den Araxes bei Persepolis. — *ἰόντα* für *ἰόντι* Kr. — *ταύτην.* 3, 21, 2: *μακρὰς ὁδοὺς ἄγοντα.* 3, 23, 1: *ταύτην ἦγε.* vgl. 3, 25, 6. — *πρίν* mit dem Genitiv unattisch und überhaupt sehr selten. **§ 7.** *καὶ οὐδέ.* *ἀλλ' οὐδέ* Pflugk. — *ὡς εἶχον.* zu 1, 13, 6. — *ὑπό* für *ἐπί* Ellendt. **§ 9.** *αὐτοῦ, κατὰ τὰ τείχη.* (Schm.) — *ῥίψαντες.* zu 2, 4, 7. **§ 10.** [*αὖθις*] verdächtigt Schm. — *ἔφθη ἀφικέσθαι.* zu 1, 8, 5. — *τοῦ πρώτου*, *τοῦ ἀρχαίου* Xen. An. 1, 9, 1. **§ 11.** *τά τε ἄλλα.* zu 1, 18, 6. — *αὐτοῦ κτήματα ἤδη* bereits sein Besitzthum Gewordenes. (Dö.) — *ἐπελ-*

ἐλάσαντες τάς τε Ἀθήνας κατέσκαψαν καὶ τὰ ἱερὰ ἐνέπρησαν, καὶ ὅσα ἄλλα κακὰ τοὺς Ἕλληνας εἰργάσαντο, ὑπὲρ τούτων δίκας λαβεῖν. ἀλλ' οὐδ' ἐμοὶ δοκεῖ σὺν νῷ δρᾶσαι τοῦτό γε Ἀλέξανδρος οὐδὲ εἶναί τις αὕτη Περσῶν τῶν πάλαι τιμωρία.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος προὐχώρει ἐπὶ Μηδίας· ἐκεῖ γὰρ ἐ- 19.
πυνθάνετο εἶναι Δαρεῖον. γνώμην δὲ ἐπεποίητο Δαρεῖος, εἰ μὲν ἐπὶ Σούσων καὶ Βαβυλῶνος μένοι Ἀλέξανδρος, αὐτοῦ προσμένειν καὶ αὐτὸς ἐν Μήδοις, εἰ δή τι νεωτερισθείη τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον· εἰ δὲ ἐλαύνοι ἐπ' αὐτόν, αὐτὸς δὲ ἄνω ἰέναι τὴν ἐπὶ Παρθυαίους τε καὶ Ὑρκανίαν, ἔστε ἐπὶ Βάκτρα τήν τε χώραν φθείρων πᾶσαν καὶ ἄπορον ποιῶν Ἀλεξάνδρῳ τὴν πρόσω ὁδόν. τὰς μὲν δὴ γυναῖκας 2
καὶ τὴν ἄλλην τὴν ἔτι ἀμφ' αὐτὸν κατασκευὴν καὶ τὰς ἁρμαμάξας ἐπὶ τὰς Κασπίας καλουμένας πύλας πέμπει· αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ δυνάμει ἥτις ἐκ τῶν παρόντων ξυνείλεκτο αὐτῷ προσέμενεν ἐν Ἐκβατάνοις. ταῦτα ἀκούων Ἀλέξανδρος προὐχώρει ἐπὶ Μηδίας. καὶ Παραιτάκας μὲν ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλὼν κατεστρέψατο καὶ σατραπεύειν ἔταξεν αὐτῶν Ὀξάθρην τὸν Ἀβουλίτου τοῦ [πρότερον] Σούσων σατράπου παῖδα. αὐτὸς δὲ ὡς ἠγγέλθη κατὰ τὴν ὁδὸν ὅτι ἐγνω- 3
κὼς εἴη Δαρεῖος ἀπαντᾶν τε αὐτῷ ὡς ἐς μάχην καὶ αὖθις διακινδυνεύειν (Σκύθας τε γὰρ αὐτῷ ἥκειν καὶ Καδουσίους συμμάχους) τὰ μὲν ὑποζύγια καὶ τοὺς τούτων φύλακας καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἕπεσθαι ἐκέλευσε· τὴν στρατιὰν δὲ τὴν ἄλλην ἀναλαβὼν ἦγεν ἐσταλμένους ὡς ἐς μάχην. καὶ ἀφικνεῖται δωδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐς Μη- 4
δίαν. ἔνθα ἔμαθεν οὐκ οὖσαν ἀξιόμαχον δύναμιν Δαρείῳ οὐδὲ Καδουσίους ἢ Σκύθας αὐτῷ συμμάχους ἥκοντας, ἀλλ' ὅτι φεύγειν ἐγνωκὼς εἴη Δαρεῖος· ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον ἦγε σπουδῇ. ὡς δὲ ἀπεῖχεν Ἐκβατάνων ὅσον τριῶν ἡμερῶν ὁδόν, ἐνταῦθα ἀπήντα αὐτῷ Βιστάνης ὁ Ὤχου παῖς, τοῦ πρὸ Δαρείου βασιλεύσαντος Περσῶν· καὶ οὗτος 5
ἀπήγγειλεν ὅτι Δαρεῖος ἐς πέμπτην ἡμέραν εἴη πεφευγώς, ἔχων τά τε χρήματα τὰ ἐκ Μήδων ἐς ἑπτακισχίλια τάλαντα καὶ στρατιὰν ἱππέας μὲν ἐς τρισχιλίους, πεζοὺς δὲ ἐς ἑξακισχιλίους.

Ἐλθὼν δὲ ἐς Ἐκβάτανα Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν Θετταλοὺς ἱππέας καὶ τοὺς ἄλλους ξυμμάχους ἀποπέμπει ὀπίσω ἐπὶ θάλασσαν, τόν τε μισθὸν ἀποδοὺς αὐτοῖς ἐντελῆ τὸν ξυντεταγμένον καὶ δισχίλια παρ' αὐτοῦ τάλαντα ἐπιδούς· ὅστις δὲ ἰδίᾳ βούλοιτο ἔτι μισθο- 6

θεῖν. zu 2, 7, 9. **§ 12.** *ὑπέρ* kann verdächtig scheinen, da *δίκη* sonst mit dem blossen Genitiv üblich. — *οὐδ' ἐμοί*, wie auch dem Parmenion nicht. (Si.)

19. Capitel.

§ 1. *γνώμην ἐπεποίητο* e r h a t t e d e n E n t s c h l u s s g e f a s s t. vgl. 3, 21, 5. — *νεωτερισθείη.* zu 1, 7, 7. — *τῶν* ist Neutrum. (Ra.) — *αὐτὸς δέ*, der Nachsatz als Gegensatz gedacht. zu Xen. An. 5, 6, 12. **§ 2.** *ἔτι*, im Ggs. zu dem Verlorenen. — *ἁρμαμάξας.* zu Xen. An. 1, 2, 16. — *πρότερον* verdächtigt Schm., weil Abulites auch jetzt noch Satrap geblieben. vgl. 7, 4, 1. **§ 3.** *ἐσταλμένους.* zu 1, 13, 2. **§ 4.** *ἔμαθεν* erst mit dem Particip, wie 1, 5, 3, dann mit *ὅτι*, wie 3, 30, 1. 6, 8, 1. vgl. Spr. 56, 7, 1 und 6. — *ὁ δέ.* zu 1, 16, 6. **§ 5.** *ἐς* b i s a u f. vgl. 5, 28, 3. Bezeichnet wird die Entfernung nach Tagemärschen. — *τά* nach *χρήματα* hat Kr. zugefügt. — *ἱππέας μέν* für *ἱππεῖς μέν* Kr. — *Ἐκβάτανα.* zu 5, 27, 5. — *ἀποδούς.* Spr. 68, 42, 6. — *παρ' αὐτοῦ* v o n s i c h, als f r e i w i l l i g e Zugabe. (Ra.) **§ 6.** *ἰδίᾳ* a u f e i g n e

φορεῖν παρ᾽ αὐτῷ, ἀπογράφεσθαι ἐκέλευσε· καὶ ἐγένοντο οἱ ἀπογραψάμενοι οὐκ ὀλίγοι. Ἐπόκιλλον δὲ τὸν Πολυειδοῦς ἔταξε καταγαγεῖν αὐτοὺς ὡς ἐπὶ θάλασσαν, ἱππέας ἄλλους ἔχοντα ἐς φυλακὴν αὐτῶν· οἱ γὰρ Θεσσαλοὶ τοὺς ἵππους αὐτοῦ ἀπέδοντο. ἐπέστειλε δὲ καὶ Μένητι, ἐπειδὰν ἀφίκωνται ἐπὶ θάλασσαν, [καὶ] ἐπιμεληθῆναι
7 ὅπως ἐπὶ τριηρῶν κομισθήσονται ἐς Εὔβοιαν. Παρμενίωνα δὲ προσέταξε τὰ χρήματα τὰ ἐκ Περσῶν κομιζόμενα εἰς τὴν ἄκραν τὴν ἐν Ἐκβατάνοις καταθέσθαι καὶ Ἁρπάλῳ παραδοῦναι· Ἅρπαλον γὰρ ἐπὶ τῶν χρημάτων ἀπέλιπε καὶ φυλακὴν τῶν χρημάτων Μακεδόνας ἐς ἑξακισχιλίους καὶ ἱππέας καὶ ψιλοὺς ὀλίγους· αὐτὸν δὲ Παρμενίωνα τοὺς ξένους ἀναλαβόντα καὶ τοὺς Θρᾷκας καὶ ὅσοι ἄλλοι ἱππεῖς ἔξω τῆς ἵππου τῆς ἑταιρικῆς παρὰ τὴν χώραν τὴν Καδουσίων
8 ἐλαύνειν ἐς Ὑρκανίαν. Κλείτῳ δὲ τῷ τῆς βασιλικῆς ἴλης ἡγεμόνι ἐπέστειλεν, ἐπειδὰν ἐκ Σούσων εἰς Ἐκβάτανα ἀφίκηται, καταλέλειπτο γὰρ ἐν Σούσοις ἀῤῥωστῶν, ἀναλαβόντα τοὺς Μακεδόνας τοὺς ἐπὶ τῶν χρημάτων τότε ὑπολειφθέντας, ἰέναι τὴν ἐπὶ Παρθυαίους, ἵνα καὶ αὐτὸς ἥξειν ἔμελλεν.

20. Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τήν τε ἵππον τῶν ἑταίρων καὶ τοὺς προδρόμους καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας, ὧν Ἐρίγυιος ἡγεῖτο, καὶ τὴν φάλαγγα τὴν Μακεδονικὴν ἔξω τῶν ἐπὶ τοῖς χρήμασι ταχθέντων καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ Δαρεῖον, καὶ αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν σπουδῇ γιγνομένην τῶν τε στρατιωτῶν πολ-
2 λοὶ κάμνοντες ὑπελείποντο καὶ ἵπποι ἀπέθνησκον· ἀλλὰ καὶ ὣς ἦγε, καὶ ἀφικνεῖται ἐς Ῥάγας ἑνδεκάτῃ ἡμέρᾳ. διέχει δὲ ὁ χῶρος οὗτος ἀπὸ τῶν Κασπίων πυλῶν ὁδὸν ἡμέρας μιᾶς ἐλαύνοντι ὡς Ἀλέξανδρος ἦγε. Δαρεῖος δὲ ἐφθάκει ἤδη παρεληλυθὼς εἴσω τῶν πυλῶν τῶν Κασπίων. τῶν δὲ ξυμφευγόντων Δαρείῳ πολλοὶ μὲν ἀπολιπόντες αὐτὸν ἐν τῇ φυγῇ ἐπὶ τὰ αὐτῶν ἕκαστοι ἀπεχώρουν,
3 οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ Ἀλεξάνδρῳ σφᾶς ἐνεδίδοσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀπέγνω κατὰ πόδας αἱρήσειν Δαρεῖον, μείνας αὐτοῦ πέντε ἡμέρας καὶ ἀναπαύσας τὸν στρατὸν Μηδίας μὲν σατράπην ἀπέδειξεν Ὀξοδάτην, Πέρσην ἄνδρα, ὃς ἐτύγχανε πρὸς Δαρείου ξυνειλημμένος καὶ ἐν Σούσοις εἰργόμενος· τοῦτο αὐτῷ ἐς πίστιν ἦν πρὸς Ἀλέξανδρον·
4 αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγε. καὶ τῇ πρώτῃ μὲν πρὸς ταῖς Κασπίαις πύλαις ἐστρατοπέδευσε· τῇ δευτέρᾳ δὲ εἴσω παρῆλθε τῶν πυλῶν ἔστε οἰκούμενα ἦν. ἐπισιτισόμενος δὲ αὐτόθεν, ὅτι ἔρημον τὴν πρόσω χώραν ἤκουεν, ἐς προνομὴν ἐκπέμπει Κοῖνον ξὺν ἱππεῦσί τε καὶ τῶν πεζῶν ὀλίγοις.

21. Καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνεῖται παρ᾽ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρατο-

Hand, nicht vom Staate gestellt. (Gronov.) — *ἀπογράψασθαι* sich in die Listen eintragen lassen, das eig. Wort. Spr. 52, 11. — *Μένητι* 3, 16, 10. § 7. *ψιλοὺς* für *φίλους* Schm. — *ἐλαύνειν* hängt noch von *προσέταξε* ab

20. Capitel.

§ 2. *ὁδόν*, 500 Stadien nach Strabon. — *ἐλαύνοντι*. zu 1, 2, 1. § 3. *Ὀξοδάτην* für *Ὀξυδάτην* Schm. vgl. 4, 18, 3. — *εἰργόμενος* mit Bezug auf die frühere Dauer. zu Xen. An. 1, 2, 3. *εἰργμένος* will Pflugk. — *ἐς πίστιν* zur Begründung des Vertrauens. § 4. *ἔστε οἰκούμενα ἦν*. *ἐς τὴν οἰκουμένην* oder *ἔστε ἐν (τῇ) οἰκουμένῃ ἦν* Kr. vgl. 6, 21, 4, da die Conjunction *ἔστε* örtlich so nicht vorzukommen scheint. — *ἐπισιτισόμενος* für *ἐπισιτισάμενος* Kr.

πέδου Βαγιστάνης, Βαβυλώνιος ἀνήρ, τῶν γνωρίμων, καὶ ξὺν τούτῳ
Ἀντίβηλος τῶν Μαζαίου παίδων. οὗτοι ἀπήγγειλαν ὅτι Ναβαρζά-
νης τε, χιλιάρχης τῶν ξὺν Δαρείῳ φευγόντων ἱππέων, καὶ Βῆσσος
ὁ Βακτρίων σατράπης καὶ Βαρσαέντης ὁ Ἀραχώτων καὶ Δράγγων
σατράπης ξυνειληφότες εἶεν Δαρεῖον. ταῦτα ἀκούσας Ἀλέξανδρος ἔτι 2
μᾶλλον ἦγε σπουδῇ, τοὺς ἑταίρους μόνους ἔχων ἀμφ᾽ αὑτὸν καὶ τοὺς
προδρόμους ἱππέας καὶ τῶν πεζῶν τοὺς εὐρωστοτάτους τε καὶ κου-
φοτάτους ἐπιλεξάμενος, οὐδὲ τοὺς ἀμφὶ Κοῖνον προσμείνας ἐκ τῆς
προνομῆς ἐπανελθεῖν. τοῖς δὲ ὑπολειπομένοις ἐπιστήσας Κράτε-
ρον προστάττει ἕπεσθαι μὴ μακρὰς ὁδοὺς ἄγοντα. οἱ δὲ ἀμφ᾽ αὐ- 3
τὸν τὰ ὅπλα εἶχον μόνον καὶ δύο ἡμερῶν σιτία. ἐλθὼν δὲ τήν τε
νύκτα ὅλην καὶ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας μέχρι μεσημβρίας ὀλίγον χρόνον
ἀναπαύσας τὸν στρατὸν αὖθις ᾔει ὅλην [τὴν] νύκτα, καὶ ἅμα ἡμέρᾳ
ὑποφαινούσῃ παρῆν εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅθεν ἀφωρμήκει ὀπίσω
Βαγιστάνης. καὶ τοὺς μὲν πολεμίους οὐ κατέλαβε, Δαρείου δὲ πέρι 4
ἐπύθετο αὐτὸν μὲν συνειλημμένον ἄγεσθαι ἐφ᾽ ἁρμαμάξης, Βήσσῳ
δὲ ἀντὶ Δαρείου γενέσθαι τὸ κράτος καὶ ἡγεμόνα ὠνομάσθαι Βῆσσον
πρός τε τῶν Βακτρίων ἱππέων καὶ τῶν ἄλλων ὅσοι βάρβαροι ξυνέ-
φευγον Δαρείῳ, πλὴν Ἀρταβάζου καὶ τῶν Ἀρταβάζου παίδων καὶ
τῶν Ἑλλήνων τῶν μισθοφόρων· τούτους δὲ πιστοὺς εἶναι Δαρείῳ,
καὶ εἴργειν μὲν τὰ γιγνόμενα οὐ δυνατοὺς εἶναι, ἐκτραπέντας δὲ ἔξω
τῆς λεωφόρου ὁδοῦ ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰέναι κατὰ σφᾶς, οὐ μετέχοντας
τοῖς ἀμφὶ Βῆσσον τοῦ ἔργου. γνώμην δὲ πεποιῆσθαι τοὺς ξυλλα- 5
βόντας Δαρεῖον, εἰ μὲν διώκοντα σφᾶς Ἀλέξανδρον πυνθάνοιντο,
παραδοῦναι Δαρεῖον Ἀλεξάνδρῳ καὶ σφίσι τι ἀγαθὸν εὑρίσκεσθαι·
εἰ δὲ τὸ ἔμπαλιν ἐπανεληλυθότα μάθοιεν, τοὺς δὲ στρατιάν τε ξυλ-
λέγειν ὅσην πλείστην δύναιντο καὶ διασώζειν ἐς τὸ κοινὸν τὴν ἀρχήν·
Βῆσσον δὲ ἐν τῷ παρόντι ἐξηγεῖσθαι κατ᾽ οἰκειότητά τε τὴν Δαρείου
καὶ ὅτι ἐν τῇ αὐτοῦ σατραπείᾳ τὸ ἔργον ἐγίγνετο.

Ταῦτα ἀκούσαντι Ἀλεξάνδρῳ ἀνὰ κράτος διωκτέα ἐφαίνετο. 6
καὶ ἤδη μὲν ἐξέκαμνον οἵ τε ἄνδρες καὶ οἱ ἵπποι ὑπὸ τῇ ταλαιπω-
ρίᾳ τῇ ξυνεχεῖ· ἀλλὰ καὶ ὣς ἦγε, καὶ διελθὼν ὁδὸν πολλὴν τῆς τε
νυκτὸς καὶ τῆς ἐπὶ ταύτῃ ἡμέρας ἔςτε ἐπὶ μεσημβρίαν ἀφικνεῖται ἔς
τινα κώμην, ἵνα τῇ προτεραίᾳ ἐστρατοπεδεύκεσαν οἱ Δαρεῖον ἄγον-
τες. ἐνταῦθα ἀκούσας ὅτι νυκτὸς ποιεῖσθαι τὴν πορείαν ἐγνωσμέ- 7
νον εἴη τοῖς βαρβάροις, ἤλεγχε τοὺς προσχώρους εἰ δή τινα εἰδεῖεν
ἐπιτομωτέραν ὁδὸν ἐπὶ τοὺς φεύγοντας. οἱ δὲ εἰδέναι μὲν ἔφασαν,
ἐρήμην δὲ εἶναι τὴν ὁδὸν δι᾽ ἀνυδρίαν. ὁ δὲ ταύτην ἄγειν ἐκέλευσε·
καὶ γνοὺς ὅτι οὐχ ἕψονται οἱ πεζοὶ αὐτῷ σπουδῇ ἐλαύνοντι τῶν μὲν
ἱππέων ἐς πεντακοσίους κατεβίβασεν ἀπὸ τῶν ἵππων· τοὺς ἡγεμό-

21. Capitel.

§ 1. *Ἀντίβηλος.* *Ἀρτιβόλης* 7, 6, 4? (Schm.) — *τῶν παίδων.* zu *ἑταίρων* 1, 14, 2. — *Βαρσαέντης* für *Βράζας* (*Βαρσαέτης*) Schm. § 3. *μόνον.* *μόνα?* — *ἡμερῶν.* Spr. 47, 6, 2. — *παρῆν εἰς.* zu Xen. An. 1, 2, 2. § 4. *κατὰ σφᾶς* für sich. (Facius.) § 5. *εὑρίσκεσθαι.* zu 1, 7, 11. — *τὸ ἔμπαλιν.* zu 1, 2, 4. — *τοὺς δέ* nach *εἰ*, wie 7, 29, 2. vgl. zu 1, 23, 4. — *ὅσην.* zu 1, 24, 2. — *ἐς τὸ κοινόν* zu gemeinschaftlichem Besitze. (Ra.) — *ἐξηγεῖσθαι* hängt von *γνώμην πεποιῆσθαι* ab. (Ra.) von *ἐπύθετο* meint Si. — *αὐτοῦ* betont (ipsius) hat die Stellung von *ἐμαυτοῦ* und *σαυτοῦ.* Spr. 51, 4, 2. vgl. 3, 22, 4. § 6. *διωκτέα.* zu 1, 1, 8. — *ὑπὸ τῇ* wie 6, 11, 2. § 7. *ἤλεγχε τοὺς*

νας δὲ τῶν πεζῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιλεξάμενος τοὺς κρατιστεύοντας
ἐπιβῆναι τῶν ἵππων ἐκέλευσεν οὕτως ὅπως οἱ πεζοὶ ὡπλισμένοι
8 ἦσαν. Νικάνορα δὲ τὸν τῶν ὑπασπιστῶν ἡγεμόνα καὶ Ἄτταλον τὸν
τῶν Ἀγριανων κατὰ τὴν ὁδὸν ἥντινα οἱ ἀμφὶ Βῆσσον προὐκεχωρήκε-
σαν τοὺς ὑπολειφθέντας ἄγειν ἐκέλευσε, καὶ τούτους ὡς κουφότατα
9 ἐσταλμένους, τοὺς δὲ ἄλλους πεζοὺς ἐν τάξει ἕπεσθαι. αὐτὸς δὲ
ἀμφὶ δείλην ἄγειν ἀρξάμενος δρόμῳ ἡγεῖτο· διελθὼν δὲ τῆς νυκτὸς
σταδίους ἐς τετρακοσίους ὑπὸ τὴν ἕω ἐπιτυγχάνει τοῖς βαρβάροις
ἀτάκτως ἰοῦσι καὶ ἀνόπλοις, ὥστε ὀλίγοι μέν τινες αὐτῶν ὡς ἀμυ-
νούμενοι ὥρμησαν· οἱ δὲ πολλοὶ εὐθὺς ὡς Ἀλέξανδρον αὐτὸν κα-
τεῖδον οὐδὲ ἐς χεῖρας ἐλθόντες ἔφευγον· καὶ οἱ τραπέντες ἐς ἀλκὴν
10 ὀλίγων πεσόντων καὶ οὗτοι ἔφυγον. Βῆσσος δὲ καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ τέως
μὲν ἐφ' ἁρμαμάξης Δαρεῖον μετὰ σφῶν ἐκόμιζον· ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη
ἦν Ἀλέξανδρος, Δαρεῖον μὲν Ναβαρζάνης καὶ Βαρσαέντης κατατρώ-
σαντες αὐτοῦ ἀπέλιπον· αὐτοὶ δὲ ἔφυγον ξὺν ἱππεῦσιν ἑξακοσίοις.
Δαρεῖος δὲ ἀποθνήσκει ὀλίγον ὕστερον ἐκ τῶν τραυμάτων πρὶν ὀ-
φθῆναι Ἀλεξάνδρῳ.

22. Ἀλέξανδρος δὲ τὸ μὲν σῶμα τὸ Δαρείου ἐς Πέρσας ἔπεμψε,
θάψαι κελεύσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι
οἱ πρὸ Δαρείου βασιλεῖς· σατράπην δὲ ἀπέδειξε Παρθυαίων καὶ
Ὑρκανίων Ἀμμινάσπην Παρθυαῖον· ἦν δὲ οὗτος τῶν Αἴγυπτον ἐν-
δόντων Ἀλεξάνδρῳ μετὰ Μαζάκου. Τληπόλεμος δὲ Πυθοφάνους
τῶν ἑταίρων ξυνετάχθη αὐτῷ σκοπεῖν τὰ ἐν Παρθυαίοις τε καὶ
Ὑρκανίοις.
2 Τοῦτο τὸ τέλος Δαρείῳ ἐγένετο ἐπὶ ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἀρι-
στοφῶντος μηνὸς Ἑκατομβαιῶνος, ἀνδρὶ τὰ μὲν πολέμια, εἴπερ τινὶ
ἄλλῳ, μαλθακῷ τε καὶ οὐ φρενήρει, εἰς δὲ τὰ ἄλλα οὐδὲν ἀνεπιει-
κὲς ἔργον ἀποδειξαμένῳ ἢ οὐδὲ ἐγγενόμενον αὐτῷ ἀποδείξασθαι, ὅτι
ὁμοῦ μὲν εἰς τὴν βασιλείαν παρελθεῖν, ὁμοῦ δὲ προσπολεμεῖσθαι
πρός τε Μακεδόνων καὶ τῶν Ἑλλήνων ξυνέβη. οὔκουν οὐδὲ ἐθέλοντι
ἐξῆν ἔτι ὑβρίζειν ἐς τοὺς ὑπηκόους, ἐν μείζονι κινδύνῳ ἤπερ ἐκεῖνοι
3 καθεστηκότι. ζῶντι μὲν δὴ ξυμφοραὶ αὐτῷ ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ξυν-
ηνέχθησαν, οὐδέ τις ἀνακωχὴ ἐγένετο ἐπειδὴ πρῶτον ἐς τὴν ἀρχὴν
παρῆλθεν· ἀλλὰ εὐθὺς μὲν τὸ τῶν σατραπῶν ἐπὶ Γρανικῷ πταῖσμα
ξυνέβη τὸ ἱππικόν, εὐθὺς δὲ Ἰωνία τε καὶ Αἰολὶς εἴχοντο καὶ Φρύ-
4 γες ἀμφότεροι καὶ Λυδία καὶ Κᾶρες πλὴν Ἁλικαρνασσέων· ὀλίγον

π. εἰ. zu Xen. An. 3, 5, 14: *ἤλεγχε τὴν χώραν τίς ἑκάστη εἴη.* — *ὡπλισμένους* ohne *ἦσαν* Kr. § **9.** *ἀλκήν.* zu 1, 8, 8. § **10.** *Ναβαρζάνης* für *Σατιβαρζάνης* Schm.

22. Capitel.

§ **1.** *τὸ Δαρείου* für *τὸν Δ.* Si., weil Arrian diesem Namen sonst nirgends den Artikel beifüge. — ***Μαζάκου*** für *Μαζαίου* Freinsheim. vgl. 3, 1, 2. — ***σκοπεῖν.*** *ἐπισκοπεῖν* Kr. vgl. 3, 5, 3. 28, 4. § **2.** ***Ἀριστοφῶντος*** Ol. 112, 3, v. Ch. G. 330. — ***εἴπερ τινὶ ἄλλῳ*** dem *ἀνδρί* assimilirt. vgl. 7, 15, 6 und zu Thuk. 7, 21, 5. — ***ἀποδειξαμένῳ ἢ οὐδὲ ἐγγενόμενον.*** zu 1, 12, 9 und Spr. 56, 8, 2. — ***ὁμοῦ.*** *οἱ ὁμοῦ* Kr. — ***εἰς τὴν β. παρελθεῖν*** 336 v. Ch. G. — ***οὐδὲ ἐθέλοντι*** für *εἰ καὶ ἤθελεν, οὐκ.* § **3.** ***ξυνηνέχθησαν.*** zu Prooe. 2. — ***ἀνακωχή*** eig. unattisch, doch bei Thukydides öfter; so wie hier von Rast 4, 117, 2: *γενομένης ἀνακωχῆς κακῶν.* vgl. zu 2, 19, 4. — ***ἐπειδὴ πρῶτον*** sobald als. vgl. 6, 13, 1 und gr. Spr. 65, 7, 4. — ***ἀμφότεροι***, Gross- und Klein-Phrygiens. § **4.**

δὲ ὕστερον καὶ Ἁλικαρνασσὸς ἐξῄρητο, ἐπὶ δὲ ἡ παραλία πᾶσα ἔστε
ἐπὶ τὴν Κιλικίαν· ἔνθεν δὲ ἡ αὐτοῦ ἐπ᾽ Ἰσσῷ ἧσσα, ἵνα τήν τε
μητέρα αἰχμαλωτισθεῖσαν καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας ἐπεῖδεν·
ἐπὶ [τῷ]δε Φοινίκη τε ἀπώλετο καὶ Αἴγυπτος πᾶσα· ἐπὶ δὲ αὐτὸς
ἐν Ἀρβήλοις ἔφυγέ τε ἐν πρώτοις αἰσχρῶς καὶ στρατιὰν πλείστην
παντὸς τοῦ βαρβαρικοῦ γένους ἀπώλεσε· φυγάς τε ἐκ τούτου τῆς 5
αὐτοῦ ἀρχῆς πλανώμενος, καὶ τελευτῶν πρὸς τῶν ἀμφ᾽ αὐτὸν ἐς τὰ
ἔσχατα προδοθείς, βασιλεύς τε ἐν τῷ αὐτῷ καὶ δεσμώτης ξὺν ἀτιμίᾳ
ἀγόμενος, τέλος δὲ πρὸς τῶν οἰκειοτάτων ἐπιβουλευθεὶς ἀπώλετο.
ζῶντι μὲν Δαρείῳ τοιαῦτα ξυνηνέχθη· τελευτήσαντι δὲ ταφή τε ἡ 6
βασιλικὴ καὶ τῶν παίδων ὁποία καὶ βασιλεύοντος αὐτοῦ τροφή τε
Ἀλεξάνδρου καὶ παίδευσις, καὶ γαμβρὸς Ἀλέξανδρος. ὁπότε δὲ ἐτε-
λεύτα ἐγεγόνει ἀμφὶ τὰ πεντήκοντα ἔτη.

Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ὑπολειφθέντας ἐν τῇ διώξει τῆς στρατιᾶς 23.
ἀναλαβὼν ἐς Ὑρκανίαν προὐχώρει. κεῖται δὲ ἡ Ὑρκανία χώρα ἐν
ἀριστερᾷ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπὶ Βάκτρα φερούσης· καὶ τῇ μὲν ὄρεσιν
ἀπείργεται δασέσι καὶ ὑψηλοῖς, τὸ πεδίον δὲ αὐτῆς καθήκει ἔστε ἐπὶ
τὴν μεγάλην τὴν ταύτῃ θάλασσαν. ταύτην δὲ ἦγεν, ὅτι ταύτῃ τοὺς
ξένους τοὺς ἀμφὶ Δαρεῖον διαπεφευγέναι ἐς τὰ τῶν Ταπούρων ὄρη
ἐπύθετο καὶ αὐτοὺς ἅμα τοὺς Ταπούρους χειρωσόμενος. τριχῇ δὲ 2
διελὼν τὸν στρατὸν αὐτὸς μὲν τὴν ἐπιτομωτάτην καὶ χαλεπωτάτην
ἡγήσατο, τὸ πλεῖστον καὶ ἅμα τὸ κουφότατον τῆς δυνάμεως ἄγων·
Κράτερον δὲ τήν τε αὐτοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τὴν Ἀμύντου καὶ τῶν
τοξοτῶν ἔστιν οὓς καὶ ὀλίγους τῶν ἱππέων ἐπὶ Ταπούρων ἔστειλεν·
Ἐρίγυιον δὲ τούς τε ξένους καὶ τὴν λοιπὴν ἵππον ἀναλαβόντα τὴν λεω-
φόρον τε καὶ μακροτέραν ἡγεῖσθαι ἐκέλευσε, τὰς ἁμάξας καὶ τὰ
σκευοφόρα καὶ τὸν ἄλλον ὅμιλον ἄγοντα.

Ὑπερβαλὼν δὲ τὰ πρῶτα ὄρη καὶ καταστρατοπεδεύσας αὐτοῦ 3
ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τῆς Μακεδονικῆς φάλαγγος τοὺς
κουφοτάτους καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὓς ᾔει χαλεπὴν ὁδὸν καὶ δύσ-
πορον, φύλακας τῶν ὁδῶν καταλιπὼν ἵνα σφαλερόν τι αὐτῷ ἐφαί-
νετο, ὡς μὴ τοῖς ἑπομένοις κατ᾽ ἐκεῖνο ἐπίθοιντο οἱ τὰ ὄρη ἔχοντες
τῶν βαρβάρων. αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν τοξοτῶν διελθὼν τὰ στενὰ ἐν τῷ 4
πεδίῳ κατεστρατοπέδευσε πρὸς ποταμῷ οὐ μεγάλῳ. καὶ ἐνταῦθα ὄν-
τος αὐτοῦ Ναβαρζάνης τε ὁ Δαρείου χιλιάρχης καὶ Φραταφέρνης ὁ
Ὑρκανίας τε καὶ Παρθυαίων σατράπης καὶ ἄλλοι τῶν ἀμφὶ Δαρεῖον
Περσῶν οἱ ἐπιφανέστατοι ἀφικόμενοι παρέδοσαν σφᾶς αὐτούς. ὑπο- 5
μείνας δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τέσσαρας ἡμέρας ἀνέλαβε τοὺς ὑπολει-

ἧσσα erg. *ἦν, ἐγένετο.* — *ἐπεῖδεν* belebte. zu Xen. An. 3, 1, 13. **§ 5.** *φυγὰς τῆς αὐτοῦ ἀρχῆς.* Thuk. 8, 6, 1: *φυγάδες τῆς ἑαυτῶν ἀμφότεροι.* — *ἐς τὰ ἔσχατα* stellt Kr. nach *ἀρχῆς.* **§ 6.** *Ἀλεξάνδρου.* *ἐξ Ἀλ.* Kr. — *γαμβρός* 7, 4, 4. (Schm.)

23. Capitel.

§ 1. *τοὺς ὑπολειφθέντας* 3, 21, 8. (Ra.) — *τὸ πεδίον δέ.* *τῇ δὲ πεδίον* eine gute Hs. gr. Spr. 50, 1, 6. Doch Arrian liebt das minder Concinne. — *τὴν μεγάλην τήν.* zu 2, 16, 5. — *ταύτην ἦγε.* zu 3, 18, 6. — *τοὺς ξένους* 3, 21, 4. — *Ταπούρων* für *Πάγρων* hier und bald darauf Schm. — *ὅτι ἐπύθετο καὶ ἅμα χειρωσόμενος.* zu 1, 3, 6. **§ 3.** *ἐκεῖνο, τὸ σφαλερόν.* (Ra.) *ἐκεῖνα* Kr., weil *σφαλερόν τι* collectiv ist. — *οἱ ἔχοντες* die besetzt hielten. (Ra.) **§ 4.** *ὁ Δ. χιλιάρχης* 3, 21, 1. (Si.) — *Φραταφέρνης* für *Φραδαφέρνης* Schm. **§ 5.** *ἐπέθεντο.*

φθέντας κατὰ τὴν ὁδόν, τοὺς μὲν ἄλλους ἀσφαλῶς διελθόντας, τοῖς
δὲ Ἀγριᾶσιν ὀπισθοφυλακοῦσιν ἐπέθεντο οἱ ὄρειοι τῶν βαρβάρων,
καὶ μεῖον ἔχοντες τῷ ἀκροβολισμῷ ἀπηλλάγησαν.
6 Ἄρας δὲ ἐντεῦθεν προῄει ὡς ἐφ' Ὑρκανίας εἰς Ζαδράκαρτα, πό-
λιν Ὑρκανίων. καὶ ἐν τούτῳ οἱ περὶ Κράτερον ξυνέμιξαν αὐτῷ, τοῖς
μὲν ξένοις τοῖς Δαρείου οὐκ ἐντετυχηκότες, τὴν χώραν δὲ ὅσην δια-
πεπορευμένοι ἦσαν τὴν μὲν βίᾳ, τὴν δὲ ἐνδιδόντων τῶν κατοικούντων
προσπεποιημένοι. ἐνταῦθα καὶ Ἐρίγυιος ἧκε ξὺν τοῖς σκευοφόροις
7 καὶ ταῖς ἁμάξαις. ὀλίγον δὲ ὕστερον Ἀρτάβαζος ἀφίκετο παρ' Ἀλέ-
ξανδρον καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ Κωφὴν καὶ Ἀριοβαρζάνης καὶ Ἀρ-
σάμης καὶ ξὺν τούτοις παρὰ τῶν ξένων τῶν ξὺν Δαρείῳ πρέσβεις
καὶ Αὐτοφραδάτης ὁ Ταπούρων σατράπης. Αὐτοφραδάτῃ μὲν δὴ
τὴν σατραπείαν ἀπέδωκεν· Ἀρτάβαζον δὲ καὶ τοὺς παῖδας ἅμα οἷ
ἐν τιμῇ ἦγε, τά τε ἄλλα ἐν τοῖς πρώτοις Περσῶν ὄντας καὶ τῆς ἐς
8 Δαρεῖον πίστεως ἕνεκα. τοῖς πρέσβεσι δὲ τῶν Ἑλλήνων δεομένοις
σπείσασθαί σφισιν ὑπὲρ τοῦ παντὸς ξενικοῦ ἀπεκρίνατο ὁμολογίαν
μὲν οὐκ ἂν ποιήσασθαι πρὸς αὐτοὺς οὐδεμίαν· ἀδικεῖν γὰρ μεγάλα
τοὺς στρατευομένους ἐναντία τῇ Ἑλλάδι παρὰ τοῖς βαρβάροις παρὰ
τὰ δόγματα τὰ τῶν Ἑλλήνων· ἐκέλευσε δὲ ἥκειν ξύμπαντας καὶ πα-
ραδιδόναι σφᾶς αὐτοὺς ἐπιτρέποντας Ἀλεξάνδρῳ χρῆσθαι ὅ τι καὶ
9 βούλοιτο ἢ σώζεσθαι ὅπῃ δύναιντο. οἱ δὲ ἐπιτρέπειν ἔφασαν σφᾶς
τε αὐτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀλεξάνδρῳ· ξυμπέμπειν τε ἐκέλευον τὸν
ἡγησόμενον αὐτοῖς, ὡς ἀσφαλῶς διακομισθεῖεν παρ' αὐτόν· εἶναι
δὲ ἐλέγοντο ἐς χιλίους καὶ πεντακοσίους. καὶ Ἀλέξανδρος πέμπει
Ἀνδρόνικον τὸν Ἀγέῤῥου καὶ Ἀρτάβαζον παρ' αὐτούς.
24. Αὐτὸς δὲ προῆγεν ὡς ἐπὶ Μάρδους, ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπι-
στὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὴν Κοίνου καὶ Ἀμύν-
του τάξιν καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς ἱππακοντι-
2 στάς· ἤδη γὰρ αὐτῷ καὶ ἱππακοντισταὶ ἦσαν τάξις. ἐπελθὼν δὲ τὸ
πολὺ [μέρος] τῆς χώρας τῶν Μάρδων πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν
φεύγοντας, οὓς δέ τινας ἐς ἀλκὴν τετραμμένους, πολλοὺς δὲ ζῶντας
ἔλαβεν. οὐ γὰρ ἔστιν ὅστις χρόνου ἐμβεβλήκει ἐς τὴν γῆν αὐτῶν ἐπὶ
πολέμῳ διά τε δυσχωρίαν καὶ ὅτι πένητες οἱ Μάρδοι καὶ μάχιμοι
ἐπὶ τῇ πενίᾳ ἦσαν. οὔκουν οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐμβαλεῖν ἄν ποτε δεί-
σαντες, ἄλλως τε καὶ προκεχωρηκότα ἤδη ἐς τὸ πρόσω, ταύτῃ μᾶλλόν
3 τι ἀφύλακτοι ἡλίσκοντο. πολλοὶ δὲ αὐτῶν καὶ εἰς τὰ ὄρη κατέφυγον,
ἃ δὴ ὑπερύψηλά τε καὶ ἀπότομα αὐτοῖς ἐν τῇ χώρᾳ ἐστίν, ὡς πρὸς

Uebergang vom Particip zum bestimmten Tempus wie 1, 5, 12. — ***μεῖον ἔχοντες.*** zu 1, 2, 6. § **6.** ***ἐν τούτῳ.*** *ἐνταῦθα* Kr., weil hier keine Zeitbestimmung vorliegt. § **7.** ***τά τε ἄλλα.*** zu 1, 25, 1. § **8.** ***ἐναντία.*** zu 1, 16, 6. — ***παρὰ τὰ δόγματα*** 1, 1, 2. 16, 6. (Schm.) — ***ὅ τι.*** zu 3, 2, 7. — ***καί*** eben, nur. gr. Spr. 68, 32, 16. § **9.** ***τὸν ἡγησόμενον.*** zu Xen. An. 2, 3, 5.

24. Capitel.

§ **1.** ***προῆγεν***, von der Rückkehr. vgl. § 2. (Schmiederus.) — ***ἱππακοντισταί.*** Spr. 60, 2, 3. § **2.** ***οὓς δέ.*** zu 1, 8, 8. — ***τινάς.*** zu 3, 8, 2. — ***ἐς.*** *καὶ ἐς* Kr. — ***γάρ*** erklärt den raschen Erfolg. (Si.) — ***χρόνου*** seit geraumer Zeit. Spr. 47, 1, 3. Der adjectivische Begriff liegt in dem Worte. Doch wird es im Genitiv selten so gebraucht. Ar. Ritter 944: *ἀγαθὸς πολίτης, οἷος οὐδείς πω χρόνου ἀνὴρ γεγένηται τοῖς πολλοῖσι τοὐβολοῦ.* — ***ἐμβαλεῖν*** für *μὴ ἐμβάλοι* mehr dichterisch. Spr. 54, 8, 5 und

ταῦτά γε οὐχ ἥξοντα Ἀλέξανδρον. ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτῃ προσῆγεν, οἱ δὲ πέμψαντες πρέσβεις σφᾶς τε αὐτοὺς ἐνέδοσαν καὶ τὴν χώραν· καὶ Ἀλέξανδρος αὐτοὺς μὲν ἀφῆκεν, σατράπην δὲ ἀπέδειξεν αὐτῶν Αὐτοφραδάτην, ὅνπερ καὶ Ταπούρων.

Αὐτὸς δ' ἐπανελθὼν ἐς τὸ στρατόπεδον ἔνθενπερ ὡρμήθη ἐς 4
τῶν Μάρδων τὴν γῆν κατέλαβε τοὺς Ἕλληνας τοὺς μισθοφόρους ἥ-
κοντας καὶ τοὺς Λακεδαιμονίων πρέσβεις οἳ παρὰ βασιλέα Δαρεῖον
ἐπρέσβευον, Καλλικρατίδαν τε καὶ Παύσιππον καὶ Μόνιμον καὶ Ὀ-
νόμαντα, καὶ Ἀθηναίων Δρωπίδην. τούτους μὲν δὴ ξυλλαβὼν ἐν
φυλακῇ εἶχε· τοὺς Σινωπέων δὲ ἀφῆκεν, ὅτι Σινωπεῖς οὔτε τοῦ κοι-
νοῦ τῶν Ἑλλήνων μετεῖχον, ὑπὸ Πέρσαις τε τεταγμένοι οὐκ ἀπεικότα
ποιεῖν ἐδόκουν παρὰ τὸν βασιλέα σφῶν πρεσβεύοντες. ἀφῆκε δὲ καὶ 5
τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὅσοι πρὸ τῆς εἰρήνης τε καὶ τῆς ξυμμαχίας τῆς
πρὸς Μακεδόνας γενομένης παρὰ Πέρσαις ἐμισθοφόρουν, καὶ Καλχη-
δονίων Ἡρακλείδην τὸν πρεσβευτὴν ἀφῆκε· τοὺς δὲ ἄλλους ξυστρα-
τεύεσθαί οἱ ἐπὶ μισθῷ τῷ αὐτῷ ἐκέλευσε· καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς Ἀν-
δρόνικον, ὅσπερ ἤγαγέ τε αὐτοὺς καὶ ἔνδηλος ἐγεγόνει οὐ φαῦλον
ποιούμενος σῶσαι τοὺς ἄνδρας.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἦγεν ὡς ἐπὶ Ζαδράκαρτα, τὴν μεγί- 25.
στην πόλιν τῆς Ὑρκανίας, ἵνα καὶ τὰ βασίλεια τοῖς Ὑρκανίοις ἦν.
καὶ ἐνταῦθα διατρίψας ἡμέρας πεντικαίδεκα καὶ θύσας τοῖς θεοῖς
ὡς νόμος καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ποιήσας ὡς ἐπὶ Παρθυαίους ἦγεν·
ἐκεῖθεν δὲ ἐπὶ τὰ τῆς Ἀρείας ὅρια καὶ Σουσίαν, πόλιν τῆς Ἀρείας,
ἵνα καὶ Σατιβαρζάνης ἧκε παρ' αὐτὸν ὁ τῶν Ἀρείων σατράπης. τού- 2
τῳ μὲν δὴ τὴν σατραπείαν ἀποδοὺς ξυμπέμπει αὐτῷ Ἀνάξιππον τῶν
ἑταίρων, δοὺς αὐτῷ τῶν ἱππακοντιστῶν ἐς τεσσαράκοντα, ὡς ἔχοι
φύλακας καθιστάναι τῶν τόπων, τοῦ μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς Ἀρείους
πρὸς τῆς στρατιᾶς κατὰ τὴν πάροδον.

Ἐν τούτῳ δὲ ἀφικνοῦνται παρ' αὐτὸν Περσῶν τινές, οἳ ἤγγελλον 3
Βῆσσον τήν τε τιάραν ὀρθὴν ἔχειν καὶ τὴν Περσικὴν στολὴν φοροῦντα
Ἀρταξέρξην τε καλεῖσθαι ἀντὶ Βήσσου καὶ βασιλέα φάσκειν εἶναι τῆς
Ἀσίας· ἔχειν τε ἀμφ' αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς ἐς Βάκτρα διαφυγόν-
τας καὶ αὐτῶν Βακτριανῶν πολλούς· προσδοκᾶσθαι δὲ ἥξειν αὐτῷ
καὶ Σκύθας ξυμμάχους.

Ἀλέξανδρος δὲ ὁμοῦ ἤδη ἔχων τὴν πᾶσαν δύναμιν ᾔει ἐπὶ Βά- 4
κτρων, ἵνα καὶ Φίλιππος ὁ Μενελάου παρ' αὐτὸν ἀφίκετο ἐκ Μηδίας,
ἔχων τούς τε μισθοφόρους ἱππέας, ὧν ἡγεῖτο αὐτός, καὶ Θεσσαλῶν
τοὺς ἐθελοντὰς ὑπομείναντας καὶ τοὺς ξένους τοὺς Ἀνδρομάχου. Νι-
κάνωρ δὲ ὁ Παρμενίωνος ὁ τῶν ὑπασπιστῶν ἄρχων τετελευτήκει ἤδη
νόσῳ. ἰόντι δὲ Ἀλεξάνδρῳ τὴν ἐπὶ Βάκτρα ἐξηγγέλθη Σατιβαρζάνης 5

55, 3, 9. § 3. ὡς ἥξοντα. zu 1, 9, 7. — οἱ δέ. zu 1, 23, 4. § 5. ἄλλους. ξένους vermisst Kr. — φαῦλον. vgl. 1, 7, 4. — ποιούμενος. Spr. 56, 4, 4.

25. Capitel.

§ 2. τοῦ ἀδικεῖσθαι. zu 1, 1, 9. § 3. ὀρθήν, wie nur der König durfte. vgl. 6, 29, 3 und zu Xen. An. 2, 5, 23. — Περσικήν. eig. Μηδικήν. zu Xen. An. 1, 2, 27. — Ἀρταξέρξης. Annahme eines solchen Namens war bei der Thronbesteigung nicht ungewöhnlich. (Schm.) § 4. ἐθελοντής, wie üblicher ἐθελούσιος. Spr. 57, 5, 2. vgl. 3, 29, 5. — ὑπομείναντας 3, 19, 6. (Ra.) — Νικάνωρ bis νόσῳ dürfte mit Schm.

ὁ Ἀρείων σατράπης Ἀνάξιππον μὲν καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς τοὺς ξὺν αὐτῷ ἀπεκτονώς, ὁπλίζων δὲ τοὺς Ἀρείους καὶ ξυνάγων εἰς Ἀρτακόανα πόλιν, ἵνα τὸ βασίλειον ἦν τῶν Ἀρείων· ἐκεῖθεν δὲ ὅτι ἐγνωκει, ἐπειδὰν προκεχωρηκότα Ἀλέξανδρον πύθηται, ἰέναι ξὺν τῇ δυνάμει παρὰ Βῆσσον, ὡς ξὺν ἐκείνῳ ἐπιθησόμενος ὅπῃ ἂν τύχῃ τοῖς
6 Μακεδόσιν. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη αὐτῷ, τὴν μὲν ἐπὶ Βάκτρα ὁδὸν οὐκ ἦγεν· ἀναλαβὼν δὲ τούς τε ἑταίρους ἱππέας καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὴν Ἀμύντου τε καὶ Κοίνου τάξιν, τὴν δὲ ἄλλην δύναμιν αὐτοῦ καταλιπὼν καὶ ἐπ' αὐτῇ Κράτερον ἡγεμόνα σπουδῇ ἦγεν ὡς ἐπὶ Σατιβαρζάνην τε καὶ τοὺς Ἀρείους, καὶ διελθὼν ἐν δυσὶν ἡμέραις σταδίους ἐς ἑξακοσίους πρὸς Ἀρτακόανα ἧκε.

7 Σατιβαρζάνης μὲν οὖν, ὡς ἔγνω ἐγγὺς ὄντα Ἀλέξανδρον, τῇ ὀξύτητι τῆς ἐφόδου ἐκπλαγεὶς ξὺν ὀλίγοις ἱππεῦσι τῶν Ἀρείων ἔφυγε· πρὸς γὰρ τῶν πολλῶν στρατιωτῶν κατελείφθη ἐν τῇ φυγῇ, ὡς κἀκεῖνοι ἔμαθον προσάγοντα Ἀλέξανδρον. Ἀλέξανδρος δέ, ὅσους ξυναιτίους τῆς ἀποστάσεως κατέμαθε καὶ ἐν τῷ τότε ἀπολελοιπότας τὰς κώμας, τούτους δὲ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ, ὀξείας τὰς διώξεις ποιησάμενος, τοὺς μὲν ἀπέκτεινε, τοὺς δὲ ἠνδραπόδισε· σατράπην δὲ Ἀρείων
8 ἀπέδειξεν Ἀρσάμην, ἄνδρα Πέρσην. αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς ἀμφὶ Κράτερον ὑπολελειμμένοις, ὁμοῦ οὖσιν ἤδη, ὡς ἐπὶ τὴν Ζαραγγαίων χώραν ἦγε· καὶ ἀφικνεῖται ἵνα τὰ βασίλεια τῶν Ζαραγγαίων ἦν. Βαρσαέντης δέ, ὃς τότε κατεῖχε τὴν χώραν, εἷς ὢν τῶν ξυνεπιθεμένων Δαρείῳ ἐν τῇ φυγῇ, προσιόντα Ἀλέξανδρον μαθὼν ἐς Ἰνδοὺς τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἔφυγε. ξυλλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἰνδοὶ παρ' Ἀλέξανδρον ἀπέστειλαν· καὶ ἀποθνήσκει πρὸς Ἀλεξάνδρου τῆς ἐς Δαρεῖον ἀδικίας ἕνεκα.

26. Ἐνταῦθα καὶ τὴν Φιλώτα ἐπιβουλὴν τοῦ Παρμενίωνος ἔμαθεν Ἀλέξανδρος, καὶ λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος ὅτι προηγγελμένην ἤδη οἱ καὶ πρότερον ἐν Αἰγύπτῳ, οὐ μέντοι πιστή γε ἐφάνη τῆς τε φιλίας τῆς πάλαι εἵνεκα καὶ τῆς ἐξ αὐτοῦ ἐς Παρμενίωνά τε
2 τὸν πατέρα τὸν Φιλώτα τιμῆς καὶ ἐς αὐτὸν Φιλώταν πίστεως. Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου λέγει εἰσαχθῆναι ἐς Μακεδόνας Φιλώταν· καὶ κατηγορῆσαι μὲν αὐτοῦ ἰσχυρῶς Ἀλέξανδρον, ἀπολογήσασθαι δὲ αὐτὸν Φιλώταν· καὶ τοὺς ἐπιμηνυτὰς τοῦ ἔργου παρελθόντας ἐξελέγξαι Φιλώταν τε καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἄλλοις τε ἐλέγχοις οὐκ ἀφανέσι καὶ μάλιστα δὴ ὅτι αὐτὸς Φιλώτας πεπύσθαι μὲν ἐπιβουλήν τινα Ἀλεξάνδρῳ παρασκευαζομένην συνέφη, ἐξηλέγχετο δὲ κατασιωπήσας

nach ἐπιβουλῆς 3, 26, 3 zu stellen sein. **§ 5.** *ἐγνώκει* für ἔγνωκεν Kr. **§ 6.** *δυσίν* unattisch für δυοῖν auch 4, 3, 1. **§ 7.** *ξυναιτίους κατέμαθε.* Spr. 56, 7, 3. — *τούτους δέ.* zu 1, 1, 8. — *Ἀρσάμην* für Ἀρσάκην Blancard.

26. Capitel.

§ 1. *ὅτι προηγγελμένην* erg. ἔμαθε: dass er sie kennen lernte, nachdem sie vorher gemeldet war. Aehnlich 4, 3, 5. Dem Particip folgt ein bestimmtes Tempus wie 3, 23, 5. „Ueber die Sache Plut. Alex. 48." (Schm.) — *ἐς Μακεδόνας.* Das Heer, ein wandernder Staat, war zu einer ἐκκλησία berufen. vgl. 3, 26, 2. Der König war nicht Despot. **§ 2.** *ἐπιμηνυτάς* Nachangeber, mit Bezug auf die erste Angabe § 1. — *ὅτι* dadurch dass, dem Dativ angefügt wie 2, 15, 3. vgl. 3, 13, 4. — *κατασιωπήσας.* Spr. 56, 7, 2. — *καίτοι.* zu 1, 5, 7. — *ὁσημέραι*, neben

ταύτην πρὸς Ἀλέξανδρον, καίτοι δὶς ἐπὶ τὴν σκηνὴν ὅσημέραι τὴν
Ἀλεξάνδρου φοιτῶν. καὶ Φιλώταν μὲν κατακοντισθῆναι πρὸς τῶν 3
Μακεδόνων καὶ ὅσοι ἄλλοι μετέσχον αὐτῷ τῆς ἐπιβουλῆς· ἐπὶ Παρ-
μενίωνα δὲ σταλῆναι Πολυδάμαντα, ἕνα τῶν ἑταίρων, γράμματα φέ-
ροντα παρ᾽ Ἀλεξάνδρου πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τοὺς ἐν Μηδίᾳ, Κλέ-
ανδρόν τε καὶ Σιτάλκην καὶ Μενίδαν· οὗτοι γὰρ ἐπὶ τῆς στρατιᾶς
ἧς Παρμενίων ἦρχε τεταγμένοι ἦσαν· καὶ πρὸς τούτων ἀποθανεῖν 4
Παρμενίωνα, τυχὸν μὲν ὅτι οὐ πιστὸν ἐδόκει εἶναι Ἀλεξάνδρῳ Φι-
λώτα ἐπιβουλεύοντος μὴ ξυμμετασχεῖν Παρμενίωνα τῷ παιδὶ τοῦ ἐπι-
βουλεύματος· τυχὸν δὲ ὅτι, εἰ καὶ μὴ ξυμμετέσχε, σφαλερὸς ἤδη ἦν
περιὼν Παρμενίων τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ἀνῃρημένου, ἐν τοσαύτῃ ὢν
ἀξιώσει παρά τε αὐτῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐς τὸ ἄλλο στράτευμα, μὴ
ὅτι τὸ Μακεδονικόν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ξένων, ὧν πολλάκις καὶ
ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος κατὰ πρόσταξιν τὴν Ἀλεξάνδρου ξὺν
χάριτι ἐξηγεῖτο.

Λέγουσι δὲ καὶ Ἀμύνταν τὸν Ἀνδρομένους κατὰ τὸν αὐτὸν χρό- 27.
νον ὑπαχθῆναι ἐς κρίσιν καὶ Πολέμωνα καὶ Ἄτταλον καὶ Σιμμίαν
τοὺς Ἀμύντου ἀδελφούς, ὡς ξυμμετασχόντας καὶ αὐτοὺς τῆς ἐπιβου-
λῆς τῆς κατ᾽ Ἀλεξάνδρου κατὰ πίστιν τε καὶ ἑταιρίαν τὴν Φιλώτα.
καὶ ἐδόκει πιστοτέρα ἡ ἐπιβουλὴ ἐς τὸ πλῆθος, ὅτι Πολέμων, εἷς 2
τῶν ἀδελφῶν τῶν Ἀμύντου, ξυλληφθέντος Φιλώτα ἔφυγεν ἐς τοὺς
πολεμίους. ἀλλ᾽ Ἀμύντας γε ξὺν τοῖς ἀδελφοῖς ὑπομείνας τὴν δί-
κην καὶ ἀπολογησάμενος ἐν Μακεδόσι καρτερῶς ἀφίεται τῆς αἰτίας·
καὶ εὐθὺς ὡς ἀπέφυγεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἠξίωσεν ἐφεθῆναί οἱ ἐλθεῖν
παρὰ τὸν ἀδελφὸν καὶ ἐπαναγαγεῖν αὐτὸν παρ᾽ Ἀλέξανδρον· καὶ οἱ
Μακεδόνες ξυγχωροῦσιν. ὁ δὲ ἀπελθὼν αὐτῇ [τῇ] ἡμέρᾳ τὸν Πολέ- 3
μωνα ἐπανήγαγε· καὶ ταύτῃ πολὺ ἔτι μᾶλλον ἢ πρόσθεν ἔξω αἰ-
τίας ἐφάνη Ἀμύντας. ἀλλ᾽ ὀλίγον [γε] ὕστερον κώμην τινὰ πολιορ-
κῶν τοξευθεὶς ἐκ τῆς πληγῆς ἐτελεύτησεν, ὥστε οὐδὲν πλέον αὐτῷ
γίγνεσθαι τὴν κρίσιν ἀποφυγόντι ὅτι μὴ ἀγαθῷ νομιζομένῳ ἀποθανεῖν.

Ἀλέξανδρος δέ, καταστήσας ἐπὶ τοὺς ἑταίρους ἱππάρχας δύο, 4
Ἡφαιστίωνά τε τὸν Ἀμύντορος καὶ Κλεῖτον τὸν Δρωπίδου, καὶ δίχα
διελὼν τὴν τάξιν τῶν ἑταίρων, ὅτι οὐδὲ φίλον [ἂν] ἠβούλετο ἕνα το-
σούτων ἱππέων, ἄλλως τε καὶ τῶν κρατίστων τοῦ παντὸς ἱππικοῦ
κατά τε ἀξίωσιν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν ἐξηγεῖσθαι, ἀφικνεῖται ἐς

ὅσαι ἡμέραι, wie *ὅσα ἔτη* 1, 27, 4. **§ 3.** *Μενίδαν* für *Μενίδην* Ellendt. — *ἐπί*. Spr. 68, 37, 4. **§ 4.** *τυχόν*. zu 1, 10, 6. — *ἀξιώσει*. zu 2, 7, 8; mit *ἐς* in Bezug auf, bei, wie 5, 27, 3. — *μὴ ὅτι*. Richtiger wäre *οὐχ ὅτι*. Spr. 67, 13, 1. vgl. 5, 18, 4. — *τῶν ἄλλων*. zu 1, 15, 5. — *τῷ* vor *μέρει* hat Schneider zugefügt. vgl. zu 1, 9, 3. — *ξὺν χάριτι* mit dem Beifall Alexanders. vgl. 7, 5, 3.

27. Capitel.

§ 2. *πιστοτέρα ἐς*. zu Prooe. 2. — *ἀπέφυγεν* er ward freigesprochen. vgl. § 3. — *ἐφεθῆναι* für *ἀφεθῆναι* Kr. vgl. 6, 3, 2 und zu Xen. An. 6, 4, 31. Jenes, aus *ἀφίεται* entstanden, ist so nicht üblich. **§ 3.** *τῇ* tilgt Kr. zu 1, 4, 5. — *γε*. *γάρ* Si. Unanstössig wäre es bei der Stellung *ὕστερόν γε ὀλίγον*. — *πλέον* Vortheil. zu 2, 21, 6. — *γίγνεσθαι* für *γίγνεται* Kr. — *ἀγαθῷ*, indem die Beschuldigung als unwahr erschien. — *νομιζομένῳ*. Spr. 55, 2, 3. **§ 4.** *ἐπὶ τούς*. zu 1, 29, 3. — *δίχα*. Philotas hatte die ganze Truppe befehligt 3, 11, 8. (Ra.) — *φίλον* für *Φιλώταν* Kr., *φίλων* Freinsheim. — *ἄν*. *ἔτ᾽ ἄνδρα* Pflugk; viel-

τοὺς πάλαι μὲν Ἀριάσπας καλουμένους, ὕστερον δὲ Εὐεργέτας ἐπονομασθέντας, ὅτι Κύρῳ τῷ Καμβύσου ξυνεπελάβοντο τῆς ἐς Σκύθας
5 ἐλάσεως. καὶ τούτους Ἀλέξανδρος ὧν τε ἐς Κῦρον ὑπῆρξαν οἱ πρόγονοι αὐτῶν τιμήσας καὶ αὐτὸς καταμαθὼν ἄνδρας οὐ κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ βαρβάρους πολιτεύοντας, ἀλλὰ τοῦ δικαίου ἴσα καὶ τοῖς κρατίστοις τῶν Ἑλλήνων μεταποιουμένους, ἐλευθέρους τε ἀφῆκε καὶ χώραν τῆς ὁμόρου ὅσην [αὐτοὶ] σφίσιν ᾔτησαν, οὐ πολλὴν δὲ οὐδ᾽ αὐτοὶ ᾔτησαν, προσέθηκεν. ἐνταῦθα θύσας τῷ Ἀπόλλωνι Δημήτριον μὲν ἕνα τῶν σωματοφυλάκων, ὑποπτεύσας μετασχεῖν Φιλώτᾳ τῆς ἐπιβουλῆς, ξυνέλαβε· σωματοφύλακα δὲ ἀντὶ Δημητρίου ἀπέδειξε Πτολεμαῖον τὸν Λάγου.

28. Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος προῄει ὡς ἐπὶ Βάκτρα τε καὶ Βῆσσον, Δράγγας τε καὶ Γαδρωσοὺς ἐν τῇ παρόδῳ παραστησάμενος. παρεστήσατο δὲ καὶ τοὺς Ἀραχώτους καὶ σατράπην κατέστησεν ἐπ᾽ αὐτοῖς Μένωνα. ἐπῆλθε δὲ καὶ τῶν Ἰνδῶν τοὺς προσχώρους Ἀραχώτοις. ξύμπαντα δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη διὰ χιόνος τε πολλῆς καὶ ξὺν ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων καὶ τῶν στρατιωτῶν ταλαιπωρίᾳ ἐπῆλθε.
2 μαθὼν δὲ τοὺς Ἀρείους αὖθις ἀφεστάναι, Σατιβαρζάνου ἐς τὴν χώραν αὐτῶν ἐμβαλόντος σὺν ἱππεῦσι δισχιλίοις, οὓς παρὰ Βήσσου ἔλαβεν, ἀποστέλλει παρ᾽ αὐτοὺς Ἀρτάβαζόν τε τὸν Πέρσην καὶ Ἐρίγυιον καὶ Κάρανον τῶν ἑταίρων· προσέταξε δὲ καὶ Φραταφέρνην, τὸν τῶν Παρθυαίων σατράπην ξυνεμβαλεῖν αὐτοῖς ἐς τοὺς Ἀρείους.
3 καὶ γίγνεται μάχη τοῖς ἀμφὶ Ἐρίγυιον καὶ Κάρανον πρὸς Σατιβαρζάνην καρτερά, οὐδὲ πρόσθεν οἱ βάρβαροι ἐνέκλιναν πρὶν Σατιβαρζάνην ξυμπεσόντα Ἐριγυίῳ πληγέντα δόρατι ἐς τὸ πρόσωπον ἀποθανεῖν. τότε δὲ ἐγκλίναντες οἱ βάρβαροι προτροπάδην ἔφευγον.
4 Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρὸς τὸν Καύκασον τὸ ὄρος ἦγεν, ἵνα καὶ πόλιν ἔκτισε καὶ ὠνόμασεν Ἀλεξάνδρειαν· καὶ θύσας ἐνταῦθα τοῖς θεοῖς ὅσοις νόμος αὐτῷ ὑπερέβαλε τὸ ὄρος τὸν Καύκασον, σατράπην μὲν τῇ χώρᾳ ἐπιτάξας Προέξην, ἄνδρα Πέρσην, τῶν δὲ ἑταίρων Νειλόξενον τὸν Σατύρου ἐπίσκοπον ξὺν στρατιᾷ ἀπολιπών.
5 Τὸ δὲ ὄρος ὁ Καύκασος ὑψηλὸν μέν ἐστιν ὥσπερ τι ἄλλο τῆς Ἀσίας, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ψιλὸν δὲ τὸ πολὺ αὐτοῦ τό γε ταύτῃ. μακρὸν γὰρ ὄρος παρατέταται ὁ Καύκασος, ὥστε καὶ τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος, ὃς δὴ τὴν Κιλικίαν τε καὶ Παμφυλίαν ἀπείργει, ἀπὸ τοῦ Καυκάσου εἶναι λέγουσι καὶ ἄλλα ὄρη μεγάλα, διακεκριμένα ἀπὸ τοῦ Καυκάσου ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐπωνυμίᾳ κατὰ ἤθη τὰ ἑκάστων.
6 ἀλλὰ ἔν γε τούτῳ τῷ Καυκάσῳ οὐδὲν ἄλλο ὅτι μὴ τέρμινθοι πεφύκασι καὶ σίλφιον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος· ἀλλὰ καὶ ὣς ἐπῳκεῖτο

leicht ist bloss ἄν, aus Φιλώταν enstanden, zu tilgen. — **τῆς ἐλάσεως.** zu 1, 7, 4. § **5.** **ὧν, τούτων ἅ** für das was. Spr. 47, 20; über den Ac. zu Thuk. 2, 67, 4. — **κατά.** zu 1, 26, 4. — **ἴσα** adverbial, der attischen Prosa meist fremd. zu Thuk. 3, 14. — **κρατίστοις.** ἀρίστοις Kr., weil im moralischen Sinne dies üblich. — **Φιλώτᾳ** für Φιλώτα Ellendt.

28. Capitel.

§ **1.** **Γαδρωσούς** für Ἀραγωγούς Gr. — **τοὺς προσχώρους,** die Parapamisaden 4, 22, 4. 5, 3, 2. (Si.) § **3.** **πρὶν ἀποθανεῖν.** zu 1, 7, 5. § **5.** **ὥσπερ,** wie 6, 14, 2; sonst εἴπερ. zu 1, 17, 12. — **ἀπείργει.** zu 1, 3, 1. — **κατὰ ἤθη** nach den (zugehörigen) Wohnsitzen. In diesem Sinne ist ἤθη, bei Arrian häufig, dichterisch und herodo-

πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ πρόβατα πολλὰ καὶ κτήνη ἐνέμοντο, ὅτι
[καὶ] χαίρουσι τῷ σιλφίῳ τὰ πρόβατα, καὶ εἰ ἐκ πολλοῦ πρόβατον
σιλφίου αἴσθοιτο, [καὶ] θεῖ ἐπ᾽ αὐτὸ καὶ τό τε ἄνθος ἐπινέμεται καὶ
τὴν ῥίζαν ἀνορύττον καὶ ταύτην κατεσθίει. ἐπὶ τῷδε ἐν Κυρήνῃ ὡς 7
μακροτάτω ἀπελαύνουσιν τὰς ποίμνας τῶν χωρίων ἵνα αὐτοῖς τὸ σίλ-
φιον φύεται· οἱ δὲ καὶ περιφράσσουσι τὸν χῶρον, τοῦ μηδ᾽ εἰ πε-
λάσειεν αὐτῷ [τὰ] πρόβατα, δυνατὰ γενέσθαι εἴσω παρελθεῖν, ὅτι
πολλοῦ ἄξιον Κυρηναίοις τὸ σίλφιον.

Βῆσσος δέ, ἔχων ἀμφ᾽ αὐτὸν Περσῶν τε τοὺς μετασχόντας αὐτῷ 8
τῆς Δαρείου συλλήψεως καὶ αὐτῶν Βακτρίων ἐς ἑπτακισχιλίους καὶ
Δάας τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Ταναΐδος ποταμοῦ ἐποικοῦντας, ἔφθειρε
τὴν ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ Καυκάσῳ, ὡς ἐρημίᾳ τε τῆς χώρας τῆς ἐν μέ-
σῳ αὐτοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἀπείρξων
Ἀλέξανδρον τοῦ μὴ ἐλαύνειν πρόσω. ἀλλ᾽ Ἀλέξανδρος ἤλαυνεν οὐ- 9
δὲν μεῖον, χαλεπῶς μὲν διά τε χιόνος πολλῆς καὶ ἐνδείᾳ τῶν ἀναγ-
καίων, ᾔει δὲ ὅμως. Βῆσσος δέ, ἐπεὶ ἐξηγγέλλετο αὐτῷ οὐ πόῤῥω
ἤδη ὢν Ἀλέξανδρος, διαβὰς τὸν Ὦξον ποταμὸν τὰ μὲν πλοῖα ἐφ᾽ ὧν
διέβη κατέκαυσεν, αὐτὸς δὲ εἰς Ναύτακα τῆς Σογδιανῆς χώρας ἀπε-
χώρει. εἵποντο δὲ αὐτῷ οἵ τε ἀμφὶ Σπιταμένην καὶ Ὀξυάρτην, ἔχον- 10
τες τοὺς ἐκ τῆς Σογδιανῆς ἱππέας, καὶ Δάαι οἱ ἀπὸ τοῦ Ταναΐδος.
οἱ δὲ τῶν Βακτρίων ἱππεῖς ὡς φεύγειν ἐγνωκότα ἔμαθον Βῆσσον,
ἄλλος ἄλλῃ ἐπὶ τὰ σφῶν ἕκαστοι ἀπηλλάγησαν.

Ἀλέξανδρος δὲ ἐς Δράψακα ἀφικόμενος καὶ ἀναπαύσας τὴν 29.
στρατιὰν ἐς Ἄορνόν τε ἦγε καὶ Βάκτρα, αἳ δὴ μέγισταί εἰσι πόλεις
ἐν τῇ Βακτρίων χώρᾳ. καὶ ταύτας τε ἐξ ἐφόδου ἔλαβε καὶ φυλακὴν
ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς Ἀόρνου ἀπέλιπε καὶ ἐπὶ ταύτης Ἀρχέλαον τὸν Ἀν-
δρόκλου τῶν ἑταίρων· τοῖς δὲ ἄλλοις Βακτρίοις, οὐ χαλεπῶς προσ-
χωρήσασιν, ἐπέταξε σατράπην Ἀρτάβαζον τὸν Πέρσην.

Αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν Ὦξον ποταμόν. ὁ δὲ Ὦξος ῥέει μὲν 2
ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ Καυκάσου, ἔστι δὲ ποταμῶν μέγιστος τῶν ἐν τῇ
Ἀσίᾳ, ὅσους γε δὴ καὶ Ἀλέξανδρος καὶ οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐπῆλθον,
πλὴν τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν· οἱ δὲ Ἰνδοὶ πάντων ποταμῶν μέγιστοί
εἰσιν. ἐξίησι δὲ ὁ Ὦξος ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν καθ᾽ Ὑρκα-
νίαν. διαβάλλειν δὲ ἐπιχειροῦντι αὐτῷ τὸν ποταμὸν πάντῃ ἄπορον 3
ἐφαίνετο· τὸ μὲν γὰρ εὖρος ἦν ἐς ἓξ μάλιστα σταδίους, βάθος δὲ
οὐ πρὸς λόγον τοῦ εὔρους, ἀλλὰ πολὺ δή τι βαθύτερος καὶ ψαμμώ-
δης καὶ ῥεῦμα ὀξὺ ἔχων, ὡς τὰ καταπηγνύμενα πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ἐκ-
στρέφεσθαι ἐκ τῆς γῆς οὐ χαλεπῶς, οἷα δὴ οὐ βεβαίως κατὰ τῆς ψάμμου
ἱδρυμένα. ἄλλως δὲ καὶ ἀπορία ὕλης ἐν τοῖς τόποις ἦν καὶ τριβὴ 4

teisch. § 6. *καί* vor *χαίρουσι* ist wohl aus dessen erster Sylbe entstanden. — *καί* vor *θεῖ* ist zu tilgen oder *καταθεῖ* zu lesen. § 7. *τῷδε.* *τῷδε δή* oder *ἐφ᾽ ᾧ δή* Kr. — *τοῦ γενέσθαι.* zu 1, 1, 9. — *πελάσειεν* für *πελάσαιεν* Kr., *πελάσειαν* Ellendt, weil diese Formation in dem Werke üblich ist. § 10. *τὰ σφῶν.* zu 1, 17, 1.

29. Capitel.

§ 1. *Ἄορνον* für *Ἀόρνους* Schm. § 2. *ῥέει* auch 4, 6, 6. 7, 21, 4. vgl. 2, 4, 7. 3, 30, 8. — *ὅσους γε* für *ὅσους τε* Ellendt. — *ἐξίησι.* zu 1, 29, 5. — *θάλασσαν*, das kaspische oder hyrkanische. § 3. *πρὸς λόγον* im Verhältnisse zu. Ind. 9, 6 und 15, 6: *πρὸς λόγον τοῦ μεγέθεος.* (Ra.) — *πολύ τι.* zu 1, 12, 3. — *πρὸς τοῦ ῥοῦ* gehört zu *ἐκστρέφεσθαι.* (Ra.) — *κατά.* zu 2, 21, 7. § 4. *ὅσα.* zu 1, 5, 9. — *καταδῆσαι.*

πολλὴ ἐφαίνετο, εἰ μακρόθεν μετίοιεν ὅσα ἐς γεφύρωσιν τοῦ πόρου.
ξυναγαγὼν οὖν τὰς διφθέρας ὑφ᾽ αἷς ἐσκήνουν οἱ στρατιῶται φορυ-
τοῦ ἐμπλῆσαι ἐκέλευσεν ὡς ξηροτάτου καὶ καταδῆσαί τε καὶ ξυῤῥάψαι
ἀκριβῶς, τοῦ μὴ ἐσδύεσθαι ἐς αὐτὰς τοῦ ὕδατος. ἐμπλησθεῖσαι δὲ καὶ
ξυῤῥαφεῖσαι ἱκαναὶ ἐγένοντο διαβιβάσαι τὸν στρατὸν ἐν πέντε ἡμέραις.
5 Πρὶν δὲ διαβαίνειν τὸν ποταμὸν τῶν τε Μακεδόνων ἐπιλέξας τοὺς
πρεσβυτάτους καὶ ἤδη ἀπολέμους καὶ τῶν Θεσσαλῶν τοὺς ἐθελοντὰς
καταμείναντας ἐπ᾽ οἴκου ἀπέστειλεν. ἐκπέμπει δὲ καὶ Στασάνορα,
ἕνα τῶν ἑταίρων, ἐς Ἀρείους, προστάξας Ἀρσάμην μὲν τὸν σατράπην
τῶν Ἀρείων ξυλλαβεῖν, ὅτι ἐθελοκακεῖν αὐτῷ Ἀρσάμης ἔδοξεν, αὐ-
τὸν δὲ σατράπην εἶναι ἀντ᾽ ἐκείνου Ἀρείων.
6 Περάσας δὲ τὸν Ὦξον ποταμὸν ἦγε κατὰ σπουδὴν ἵνα Βῆσσον
εἶναι ξὺν τῇ δυνάμει ἐπυνθάνετο. καὶ ἐν τούτῳ ἀφικνοῦνται παρὰ
Σπιταμένους καὶ Δαταφέρνου πρὸς αὐτὸν ἀγγέλλοντες ὅτι Σπιταμένης
καὶ Δαταφέρνης, εἰ πεμφθείη αὐτοῖς καὶ ὀλίγη στρατιὰ καὶ ἡγεμὼν τῇ
στρατιᾷ, ξυλλήψονται Βῆσσον καὶ παραδώσουσιν Ἀλεξάνδρῳ, ἐπεὶ
7 καὶ νῦν ἀδέσμῳ φυλακῇ φυλάσσεσθαι πρὸς αὐτῶν Βῆσσον. ταῦτα
ὡς ἤκουσεν Ἀλέξανδρος, αὐτὸς μὲν ἀναπαύων ἦγε τὴν στρατιὰν σχο-
λαίτερον ἢ πρόσθεν· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου ἀποστέλλει τῶν τε
ἑταίρων ἱππαρχίας τρεῖς ἄγοντα καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς ξύμπαντας,
πεζῶν δὲ τήν τε Φιλώτα τάξιν καὶ τῶν ὑπασπιστῶν χιλιαρχίαν μίαν
καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας πάντας καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, σπουδῇ
ἐλαύνειν κελεύσας ὡς Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρνην. καὶ Πτολεμαῖος
ᾔει ὡς ἐτέτακτο, καὶ διελθὼν ἐν ἡμέραις τέσσαρσι σταθμοὺς δέκα
ἀφικνεῖται ἐς τὸ στρατόπεδον οὗ τῇ προτεραίᾳ ηὐλισμένοι ἦσαν οἱ
ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην βάρβαροι.
30. Ἐνταῦθα ἔμαθε Πτολεμαῖος ὅτι οὐ βεβαία τῷ Σπιταμένει καὶ
Δαταφέρνῃ ἡ γνώμη ἐστὶν ἀμφὶ τῇ παδαδόσει τοῦ Βήσσου. τοὺς μὲν
δὴ πεζοὺς κατέλιπε, προστάξας ἕπεσθαι ἐν τάξει, αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς
ἱππεῦσιν ἐλάσας ἀφίκετο πρὸς κώμην τινά, ἵν᾽ ὁ Βῆσσος ἦν ξὺν ὀλί-
2 γοις στρατιώταις. οἱ γὰρ ἀμφὶ τὸν Σπιταμένην μετακεχωρήκεσαν ἤδη
ἐκεῖθεν, καταιδεσθέντες αὐτοὶ παραδοῦναι τὸν Βῆσσον. Πτολεμαῖος
δὲ περιστήσας ἐν κύκλῳ τῆς κώμης τοὺς ἱππέας (ἦν γάρ τι καὶ τεῖχος
περιβεβλημένον καὶ πύλαι κατ᾽ αὐτό) ἐπεκηρυκεύετο τοῖς ἐν τῇ κώμῃ
βαρβάροις ἀπαθεῖς σφᾶς ἀπαλλάσσεσθαι παραδόντας Βῆσσον. οἱ δὲ
3 ἐδέχοντο τοὺς ξὺν Πτολεμαίῳ ἐς τὴν κώμην. καὶ Πτολεμαῖος ξυλλα-
βὼν Βῆσσον ὀπίσω ἐπανῄει· προπέμψας δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρον ὅπως
χρὴ ἐς ὄψιν ἄγειν Ἀλέξανδρου Βῆσσον. καὶ Ἀλέξανδρος γυμνὸν ἐν
κλοιῷ δήσαντα οὕτως ἄγειν ἐκέλευσε καὶ καταστήσαντα ἐν δεξιᾷ τῆς
ὁδοῦ ᾗ αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὰ παρελεύσεσθαι ἔμελλε. καὶ Πτολεμαῖος
οὕτως ἐποίησεν.
4 Ἀλέξανδρος δὲ ἰδὼν τὸν Βῆσσον ἐπιστήσας τὸ ἅρμα ἤρετο ἀνθ᾽ ὅ-
του [τὸν] βασιλέα τὸν αὑτοῦ καὶ ἅμα καὶ οἰκεῖον καὶ εὐεργέτην Δα-

Ueber die Sache zu Xen. An. 1, 5, 10. — **τοῦ ὕδατος**. Spr. 47, 14, 2.
§ 5. ἐθελοντάς. vgl. 3, 19, 6. (Ra.) — **Ἀρσάμην** und **Ἀρσάμης** für Ἀρσά-
κην und Ἀρσάκης Blancard. **§ 6. ἵνα.** zu 2, 27, 1. — **φυλάσσεσθαι.**
zu 2, 12, 5. **§ 7. ἀναπαύων.** zu 2, 10, 1. (Si.)

30. Capitel.

§ 1. Σπιταμένει für Σπιταμένῃ Si. — **ἀμφὶ τῇ.** zu 1, 22, 3.
§ 3. ἤρετο liess fragen. (Vu.) Spr. 52, 1, 4. — **παρελεύσεσθαι** für
παρελάσεσθαι Pflugk. Denn das Medium von **ἐλαύνειν** ist so nicht üblich;

ρεῖον γενόμενον τὰ μὲν πρῶτα ξυνέλαβε καὶ δήσας ἦγεν, ἔπειτα ἀπέκτεινε. καὶ ὁ Βῆσσος οὐ μόνῳ οἷ ταῦτα δόξαντα πρᾶξαι ἔφη, ἀλλὰ ξὺν τοῖς τότε ἀμφὶ Δαρεῖον οὖσιν, ὡς σωτηρίαν σφίσιν εὑρέσθαι
παρ' Ἀλεξάνδρου. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τοῖσδε μαστιγοῦν ἐκέλευσεν αὐ- 5
τὸν καὶ ἐπιλέγειν τὸν κήρυκα ταὐτὰ ἐκεῖνα ὅσα αὐτὸς τῷ Βήσσῳ ἐν τῇ πύστει ὠνείδισε. Βῆσσος μὲν δὴ οὕτως αἰκισθεὶς ἀποπέμπεται ἐς Βάκτρα ἀποθανούμενος. καὶ ταῦτα Πτολεμαῖος ὑπὲρ Βήσσου ἀνέγραψεν· Ἀριστόβουλος δέ, τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην τε καὶ Δαταφέρνην Πτολεμαίῳ ἀγαγεῖν Βῆσσον καὶ παραδοῦναι [Ἀλεξάνδρῳ] γυμνὸν ἐν κλοιῷ δήσαντας.

Ἀλέξανδρος δὲ ἀναπληρώσας τὸ ἱππικὸν ἐκ τῶν αὐτόθεν ἵππων 6
(πολλοὶ γὰρ αὐτῷ ἵπποι ἔν τε τῇ ὑπερβολῇ τοῦ Καυκάσου καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τὸν Ὦξόν τε καὶ ἀπὸ τοῦ Ὤξου πορείᾳ ἐξέλιπον) ὡς ἐπὶ Μαράκανδα ἦγε· τὰ δέ ἐστι βασίλεια τῆς Σογδιανῶν χώρας. ἔνθεν δὲ ἐπὶ 7
τὸν Τάναϊν ποταμὸν προῄει. τῷ δὲ Ταναΐδι τούτῳ, ὃν δὴ καὶ Ἰαξάρτην ἄλλῳ ὀνόματι πρὸς τῶν ἐπιχωρίων βαρβάρων καλεῖσθαι λέγει Ἀριστόβουλος, αἱ πηγαὶ μὲν ἐκ τοῦ Καυκάσου ὄρους καὶ αὐτῷ εἰσίν· ἐξίησι δὲ καὶ οὗτος ὁ ποταμὸς ἐς τὴν Ὑρκανίαν θάλασσαν. ἄλλος 8
δ' ἂν εἴη Τάναϊς ὑπὲρ ὅτου λέγει ὁ Ἡρόδοτος ὁ λογοποιὸς ὄγδοον εἶναι τῶν ποταμῶν τῶν Σκυθικῶν Τάναϊν, καὶ ῥέειν μὲν ἐκ λίμνης μεγάλης ἀνίσχοντα, ἐκδιδόναι δὲ ἐς μείζω ἔτι λίμνην, τὴν καλουμένην Μαιῶτιν· καὶ τὸν Τάναϊν τοῦτον εἰσὶν οἳ ὅρον ποιοῦσι τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης, οἷς δὴ ἀπὸ τοῦ μυχοῦ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξείνου ἡ λίμνη 9
τε ἡ Μαιῶτις καὶ ὁ ἐς ταύτην ἐξιεὶς ποταμὸς ὁ Τάναϊς οὗτος διείργει τὴν Ἀσίαν τε καὶ τὴν Εὐρώπην, καθάπερ ἡ κατὰ Γάδειρά τε καὶ τοὺς ἀντιπέραν Γαδείρων Λίβυας τοὺς Νομάδας θάλασσα τὴν Λιβύην αὖ καὶ τὴν Εὐρώπην διείργει, οἷς γε δὴ ἡ Λιβύη ἀπὸ τῆς Ἀσίας τῆς ἄλλης τῷ Νείλῳ ποταμῷ διακέκριται.

Ἐνταῦθα ἀποσκεδασθέντες τινὲς τῶν Μακεδόνων ἐς προνομὴν κα- 10
τακόπτονται πρὸς τῶν βαρβάρων· οἱ δὲ δράσαντες τὸ ἔργον ἀπέφυγον ἐς ὄρος τραχύτατον καὶ πάντῃ ἀπότομον· ἦσαν δὲ τὸ πλῆθος ἐς τρισμυρίους. καὶ ἐπὶ τούτους Ἀλέξανδρος τοὺς κουφοτάτους τῆς στρατιᾶς ἀναλαβὼν ἦγεν. ἔνθα δὴ προσβολαὶ πολλαὶ ἐγίγνοντο τοῖς Μακεδό- 11
σιν ἐς τὸ ὄρος· καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἀπεκρούοντο βαλλόμενοι ἐκ τῶν βαρβάρων, καὶ ἄλλοι τε πολλοὶ τραυματίαι ἐγένοντο καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐς τὴν κνήμην τοξεύεται διαμπὰξ καὶ τῆς περόνης τι ἀποθραύεται αὐτῷ ἐκ τοῦ τοξεύματος. ἀλλὰ καὶ ὣς ἔλαβέ τε τὸ χωρίον καὶ τῶν βαρβάρων οἱ μὲν αὐτοῦ κατεκόπησαν πρὸς τῶν Μακεδόνων, πολλοὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν πετρῶν ῥίψαντες σφᾶς ἀπέθανον, ὥστε ἐκ τρισμυρίων οὐ πλείους ἀποσωθῆναι ὀκτακισχιλίων.

εὑρέσθαι bei Spätern häufig. vgl. 6, 12, 3. **§ 4.** *οἷ.* zu 1, 11, 5. **§ 5.** ***ταὐτά*** für *ταῦτα* Kr.; *ταῦτα ἐκεῖνα* hat eine andere Bedeutung. gr. Spr. 51, 7, 11. Doch wäre *αὐτά* richtig. vgl. 5, 16, 2. 28, 3. 7, 9, 3. — ***ἐν τῇ πύστει*** bei der Frage § 4. Das Wort ist bei den Attikern selten. — ***Ἀλεξάνδρῳ*** tilgt Kr. **§ 6.** ***ἐξέλιπον*** waren erschöpft. vgl. 6, 25, 1. **§ 7.** ***Ἰαξάρτην*** für *Ὀρξάντην* Paulmier. — ***καὶ αὐτῷ***, wie der Oxos 3, 29, 2. (Schm.) — ***εἰσὶν ἐκ.*** zu 1, 29, 5. **§ 8.** ***Ἡρόδοτος*** 4, 47 und 57. (Schm.) **§ 9.** ***οἷς*** denen, nach deren Meinung, zu *διείργει* gehörig. vgl. zu 5, 6, 1. — ***Λίβυας*** für (*τοὺς*) *Λίβυς* bei Spätern, wie bei Herodotos, regelmässig. — ***τῆς ἄλλης.*** Viele rechneten Libyen zu Asien. **§ 10.** ***τούτους*** für *τούτοις* Schm. **§ 11.** ***ὀκτακισχιλίων.*** *τῶν ὀκτακισχιλίων* Kr. vgl. 2, 5, 7 u. 4, 6. 2.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

1. *Οὐ πολλαῖς δὲ ἡμέραις ὕστερον ἀφικνοῦνται παρ᾽ Ἀλέξανδρον πρέ-
σβεις παρά τε Σκυθῶν τῶν Ἀβίων καλουμένων, (οὓς καὶ Ὅμηρος
δικαιοτάτους ἀνθρώπους εἰπὼν ἐν τῇ ποιήσει ἐπήνεσεν· οἰκοῦσι δὲ
ἐν τῇ Ἀσίᾳ [καὶ] οὗτοι αὐτόνομοι, οὐχ ἥκιστα διὰ πενίαν τε καὶ δι-
καιότητα) καὶ παρὰ τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης Σκυθῶν, οἳ δὴ τὸ μέγι-*
2 *στον ἔθνος ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἐποικοῦσι. καὶ τούτοις ξυμπέμπει Ἀλέ-
ξανδρος τῶν ἑταίρων, πρόφασιν μὲν κατὰ πρεσβείαν φιλίαν ξυνθη-
σομένους, ὁ δὲ νοῦς τῆς πομπῆς ἐς κατασκοπήν τι μᾶλλον ἔφερε φύ-
σεώς τε τῆς χώρας τῆς Σκυθικῆς καὶ πλήθους αὐτῶν καὶ νομαίων
καὶ ὁπλίσεως ἥντινα ἔχοντες στέλλονται ἐς τὰς μάχας.*
3 *Αὐτὸς δὲ πρὸς τῷ Ταναΐδι ποταμῷ ἐπενόει πόλιν οἰκίσαι, καὶ
ταύτην ἑαυτοῦ ἐπώνυμον. ὅ τε γὰρ χῶρος ἐπιτήδειος αὐτῷ ἐφαίνετο
αὐξῆσαι τὴν πόλιν ἐπὶ μέγα καὶ ἐν καλῷ οἰκισθήσεσθαι τῆς ἐπὶ Σκύ-
θας, εἴποτε ξυμβαίνοι, ἐλάσεως καὶ τῆς προφυλακῆς τῆς χώρας πρὸς*
4 *τὰς καταδρομὰς τῶν πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐποικούντων βαρβάρων. ἐ-
δόκει δ᾽ ἂν καὶ μεγάλη γενέσθαι ἡ πόλις πλήθει τε τῶν ἐς αὐτὴν
ξυνοικιζομένων καὶ τοῦ ὀνόματος τῇ λαμπρότητι. καὶ ἐν τούτῳ οἱ
πρόσχωροι τῷ ποταμῷ βάρβαροι τούς τε τὰ φρούρια ἐν ταῖς πόλεσι
σφῶν ἔχοντας στρατιώτας τῶν Μακεδόνων ξυλλαβόντες ἀπέκτειναν*
5 *καὶ τὰς πόλεις ἐς ἀσφάλειάν τινα μᾶλλον ὠχύρουν. ξυνεπελάβοντο
δὲ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως καὶ τῶν Σογδιανῶν οἱ πολλοί, ἐπαρθέντες
πρὸς τῶν ξυλλαβόντων Βῆσσον, ὥστε καὶ τῶν Βακτριανῶν ἔστιν οὓς
σφισιν οὗτοι ξυναπέστησαν, εἴτε δὴ καὶ δείσαντας Ἀλέξανδρον, εἴτε
καὶ λόγον ἐπὶ τῇ ἀποστάσει διδόντες ὅτι ἐς ἕνα ξύλλογον ἐπηγγέλ-*

Viertes Buch.

1. Capitel.

§ **1.** *Ὅμηρος* Il. 13, 6. (Ra.) — *Σκυθικόν* nach *ἔθνος* ist mit Schm. getilgt. § **2.** *τῶν ἑταίρων.* Spr. 47, 14, 2. — *πρόφασιν.* zu 1, 25, 3. — *κατά* durch. (Vu.) — *τι μᾶλλον* auch 7, 17, 1. Sonst stellt Arrian stets *μᾶλλόν τι.* (Si.) — *ἔφερε* zielte. (Vu.) vgl. 7, 17, 1. (Si.) Aehnlich dem *ὁδὸς φέρει.* vgl. zu 4, 12, 6. Der Uebergang zum bestimmten Tempus wie 1, 5, 12. § **3.** *αὐξῆσαι.* Spr. 55, 3, 5. — *ἐπὶ μέγα.* zu 2, 5, 2. — *οἰκισθήσεσθαι* wird durch *τε καί* mit *ἐπιτήδειος* verbunden: ein Wechsel der Construction bei *ἐφαίνετο* wie bei *ἐδόκει* 3, 1, 5. — *τῆς ἐλάσεως* in Ansehung des Marsches. gr. Spr. 47, 10, 6. § **5.** *δείσαντας* für *δείσαντες* Yxem. Ueber die Verbindung mit *διδόντες* zu 1, 12, 9. — *λόγον διδόντες* als Grund angebend. (Vu.) Als Grund zur Anregung des Abfalles. Pflugk will *διαδόντες.* — *ὅτι* den Umstand dass. — *ἐπηγγέλκει, προσέταξε.* Thuk. 6, 56, 1: *ἐπαγγείλαντες ἥκειν (τὴν κόρην).* Spr. 55, 3,

κει Ἀλέξανδρος ξυνελθεῖν τοὺς ὑπάρχους τῆς χώρας ἐκείνης εἰς Ζαρίασπα, τὴν μεγίστην πόλιν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενὶ τοῦ ξυλλόγου γιγνομένου.

Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, παραγγείλας τοῖς πεζοῖς κατὰ 2.
λόχους κλίμακας ποιεῖσθαι ὅσαι ἑκάστῳ λόχῳ ἐπηγγέλθησαν, αὐτὸς
μὲν ἐπὶ τὴν πρώτην ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ὁρμηθεὶς πόλιν προὐχώ-
ρει, ᾗ ὄνομα ἦν Γάζα· ἐς γὰρ ἑπτὰ πόλεις συμπεφευγέναι ἐλέγοντο
οἱ ἐκ τῆς χώρας βάρβαροι· Κράτερον δὲ ἐκπέμπει πρὸς τὴν καλου- 2
μένην Κυρούπολιν, ἥπερ μεγίστη πασῶν καὶ ἐς αὐτὴν οἱ πλεῖστοι ξυν-
ειλεγμένοι ἦσαν τῶν βαρβάρων. παρήγγελτο δὲ αὐτῷ στρατοπεδεῦ-
σαι πλησίον τῆς πόλεως καὶ τάφρον τε ἐν κύκλῳ αὐτῆς ὀρύξαι καὶ
χάρακα περιβαλέσθαι καὶ τὰς μηχανὰς ὅσαις χρῆσθαι [προσῆκον]
ξυμπηγνύναι, ὡς πρὸς τοὺς ἀμφὶ Κράτερον τὴν γνώμην τετραμμένοι
οἱ ἐκ τῆς πόλεως ταύτης ἀδύνατοι ὦσι ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐπωφε-
λεῖν. αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὴν Γάζαν ἐπεὶ ἀφίκετο, ὡς εἶχεν ἐξ ἐφόδου ση- 3
μαίνει προσβάλλειν τῷ τείχει, γηΐνῳ τε καὶ οὐχ ὑψηλῷ ὄντι, προσ-
θέντας ἐν κύκλῳ πάντοθεν τὰς κλίμακας· οἱ δὲ σφενδονῆται αὐτῷ
καὶ οἱ τοξόται τε καὶ οἱ ἀκοντισταὶ ὁμοῦ τῇ ἐφόδῳ τῶν πεζῶν ἐσηκόν-
τιζον εἰς τοὺς προμαχομένους ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ βέλη ἀπὸ μηχανῶν
ἠφίετο, ὥστε ὀξέως μὲν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν ἐγυμνώθη τὸ
τεῖχος τῶν προμαχομένων, ταχεῖα δὲ ἡ πρόσθεσις τῶν κλιμάκων καὶ
ἡ ἀνάβασις τῶν Μακεδόνων ἡ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐγίγνετο. τοὺς μὲν δὴ 4
ἄνδρας πάντας ἀπέκτειναν, οὕτως ἐξ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον·
γυναῖκας δὲ καὶ παῖδας καὶ τὴν ἄλλην λείαν διήρπασαν. ἔνθεν δὲ
εὐθὺς ἦγεν ἐπὶ τὴν δευτέραν ἀπ' ἐκείνης πόλιν ᾠκισμένην· καὶ ταύ-
την τῷ αὐτῷ τε τρόπῳ καὶ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ λαμβάνει καὶ τοὺς ἁλόν-
τας τὰ αὐτὰ ἔπραξεν. ὁ δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν τρίτην πόλιν, καὶ ταύτην
τῇ ὑστεραίᾳ ἐπὶ τῇ πρώτῃ προσβολῇ εἷλεν.

Ἐν ᾧ δὲ αὐτὸς ξὺν τοῖς πεζοῖς ἀμφὶ ταῦτα εἶχε, τοὺς ἱππέας 5
ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο τὰς πλησίον πόλεις, προστάξας παραφυλάττειν
τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔνδον, μήποτε τὴν ἅλωσιν αἰσθόμενοι τῶν
πλησίον πόλεων καὶ ἅμα τὴν αὐτοῦ οὐ διὰ μακροῦ ἔφοδον, οἱ δὲ ἐς
φυγὴν τραπέντες ἄποροι αὐτῷ διώκειν γένωνται. καὶ ξυνέβη δὲ οὕ-
τως ὅπως εἴκασε, καὶ ἐν δέοντι ἐγένετο αὐτῷ ἡ πομπὴ τῶν ἱππέων.

7. — ὡς mit Bezug auf λόγον διδόντες: als ob (äussernd dass) sie zu einem verderblichen Vorhaben statt finde.

2. Capitel.

§ 1. ἐπηγγέλθησαν. zu Thuk. 3, 16, 3. — ὁρμηθεὶς. ὁρμηθέντι drei Hsn. § 2. αὐτήν. Spr. 60, 5, 2. — προσῆκον fehlt in den meisten Hsn. und ὅσος findet sich ähnlich mit dem Infinitiv 7, 28, 3 zwei Mal. vgl. zu 1, 5, 9. — τὴν γνώμην τετραμμένοι, etwas fremdartig für προσέχοντες. § 3. ὡς εἶχεν. zu 1, 13, 3. — σημαίνει προσβάλλειν. zu 1, 6, 2. — προσθέντας bezieht sich auf ein bei προσβάλλειν zu denkendes τοὺς στρατιώτας. Spr. 55, 2, 4. — κύκλῳ πάντοθεν. zu 1, 27, 3. — ἠφίετο. Spr. 38, 1, 4. § 4. προστεταγμένον. zu 1, 23, 7. — δευτέραν ist Prädicat: die als die zweite nächst jener gelegene Stadt. (Schm.?) Spr. 57, 5, 3. — ἔπραξεν. ἔδρασεν Kr. Denn jenes ist in dieser Verbindung ungewöhnlich. vgl. jedoch gr. Spr. 46, 12, 2. — ἐπὶ τῇ. zu 2, 22, 2. § 5. ἀμφί. zu 1, 5, 3. — ἐς, weil bei πόλεις deren Umgebungen mit gedacht werden. vgl. 1, 11, 5. gr. Spr. 68, 21, 8. — τὰς δύο τάς, wie § 6. zu 2, 5, 4. — διὰ μακροῦ. zu 1, 9, 3. — οἱ δέ. zu 2, 7, 9. — ἐν δέοντι zu Pass. § 6.

6 οἱ γὰρ τὰς δύο τὰς οὔπω ἑαλωκυίας πόλεις ἔχοντες τῶν βαρβάρων,
ὡς καπνόν τε εἶδον ἀπὸ τῆς πρὸ σφῶν πόλεως ἐμπιπραμένης καί
τινες καὶ ἀπὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ διαφυγόντες αὐτάγγελοι τῆς ἁλώ-
σεως ἐγένοντο, ὡς τάχους ἕκαστοι εἶχον ἀθρόοι ἐκ τῶν πόλεων φεύ-
γοντες ἐμπίπτουσιν εἰς τὸ στῖφος τῶν ἱππέων ξυντεταγμένον καὶ κα-
τεκόπησαν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν.
3. Οὕτω δὴ τὰς πέντε πόλεις ἐν δυσὶν ἡμέραις ἑλών τε καὶ ἐξαν-
δραποδισάμενος ᾔει ἐπὶ τὴν μεγίστην αὐτῶν τὴν Κυρούπολιν. ἡ δὲ
τετειχισμένη τε ἦν ὑψηλοτέρῳ τείχει ἤπερ αἱ ἄλλαι, οἷα δὴ ὑπὸ Κύ-
ρου οἰκισθεῖσα, καὶ τοῦ πλείστου καὶ μαχιμωτάτου τῶν ταύτῃ βαρ-
βάρων ἐς αὐτὴν συμπεφευγότος οὐχ ὡσαύτως ῥᾳδία ἐξ ἐφόδου ἑλεῖν
τοῖς Μακεδόσιν ἐγίγνετο. ἀλλὰ μηχανὰς γὰρ προσάγων τῷ τείχει
Ἀλέξανδρος ταύτῃ μὲν κατασείειν ἐπενόει τὸ τεῖχος καὶ κατὰ τὸ ἀεὶ
2 παραῤῥηγνύμενον αὐτοῦ τὰς προσβολὰς ποιεῖσθαι. αὐτὸς δὲ ὡς κα-
τεῖδε τοὺς ἔκρους τοῦ ποταμοῦ, ὃς διὰ τῆς πόλεως χειμάῤῥους ὢν δι-
έρχεται, ξηροὺς ἐν τῷ τότε ὕδατος καὶ οὐ ξυνεχεῖς τοῖς τείχεσιν,
ἀλλ᾽ οἵους παρασχεῖν πάροδον τοῖς στρατιώταις διαδῦναι ἐς τὴν πό-
λιν, ἀναλαβὼν τούς τε σωματοφύλακας καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς
τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας τετραμμένων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς
μηχανὰς καὶ τοὺς ταύτῃ προσμαχομένους λανθάνει κατὰ τοὺς ἔκρους
3 ξὺν ὀλίγοις τὸ πρῶτον παρελθὼν ἐς τὴν πόλιν· ἀναῤῥήξας δὲ ἔνδο-
θεν τῶν πυλῶν αἳ κατὰ τοῦτο τὸ χωρίον ἦσαν δέχεται καὶ τοὺς ἄλ-
λους στρατιώτας εὐπετῶς. ἔνθα δὴ οἱ βάρβαροι ἐχομένην ἤδη τὴν
πόλιν αἰσθόμενοι ἐπὶ τοὺς ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον ὅμως ἐτράπησαν· καὶ
γίνεται προσβολὴ αὐτῶν καρτερά· καὶ βάλλεται λίθῳ αὐτὸς Ἀλέξαν-
δρος βιαίως τήν τε κεφαλὴν καὶ τὸν αὐχένα καὶ Κράτερος τοξεύματι
καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων· ἀλλὰ καὶ ὣς ἐξέωσαν ἐκ τῆς ἀγο-
4 ρᾶς τοὺς βαρβάρους. καὶ ἐν τούτῳ οἱ κατὰ τὸ τεῖχος προσβεβληκότες
ἔρημον ἤδη τὸ τεῖχος τῶν προμαχομένων αἱροῦσιν. ἐν μὲν δὴ τῇ
πρώτῃ καταλήψει τῆς πόλεως ἀπέθανον τῶν πολεμίων μάλιστα ἐς
ὀκτακισχιλίους· οἱ δὲ λοιποί (ἦσαν γὰρ οἱ πάντες ἐς μυρίους καὶ
πεντακισχιλίους μαχίμους οἱ ξυνεληλυθότες) καταφεύγουσιν ἐς τὴν ἄ-
κραν. καὶ τούτους περιστρατοπεδεύσας Ἀλέξανδρος ἡμέρᾳ μιᾷ ἐφρού-
ρησεν· οἱ δὲ ἐνδείᾳ ὕδατος ἐνεχείρισαν σφᾶς Ἀλεξάνδρῳ.
5 Τὴν δὲ ἑβδόμην πόλιν ἐξ ἐφόδου ἔλαβε, Πτολεμαῖος μὲν λέγει
ὅτι αὐτοὺς σφᾶς ἐνδόντας· Ἀριστόβουλος δὲ ὅτι βίᾳ καὶ ταύτην

ἐμπιπραμένης. zu 3, 9, 5. — **ὡς τάχους εἶχον** so schnell sie konnten, wie 5, 13, 1. 23, 3. (Vu.) gr. Spr. 47, 10, 5.

3. Capitel.

§ 1. **δυσίν.** zu 3, 25, 6. (Si.) — **ἤπερ** für ἤ auch 4, 10, 7. 21, 4. und öfter. Attisch nach dem Comparativ ἤ. — **οἷα δή,** wie sich von einer Anlage des Kyros erwarten liess. (Dö.) — **τοῦ πλείστου.** Spr. 43, 4, 6. — **αὐτήν** für ταύτην Kr.; jenes verdankt dem vorhergehenden ταύτῃ seinen Ursprung. — **ταύτῃ μέν** im Ggs. zu seinem Angriffe auf der Seite des Flusses § 2. (Ra.) — **παραῤῥηγνύμενον.** zu 2, 23, 1. § 2. **οἵους παρασχεῖν.** zu 3, 17, 6. — **ξηροὺς ὕδατος.** Spr. 47, 25, 5. § 3. **τῶν πυλῶν αἵ** von den Thoren das welches. Spr. 47, 27, 2. — **βιαίως.** Xen. An. 1, 8, 26: παίοντα αὐτὸν ἀκοντίζει τις βιαίως. — **καὶ ὥς,** ungeachtet des kräftigen Widerstandes. zu 1, 18, 6. § 4. **πρώτῃ** im Ggs. zur Einnahme der Burg. (Si.) — **ἡμέρᾳ μιᾷ** gehört zu περιστρατοπεδεύσας. § 5. **Πτολεμαῖος.** καὶ Πτολεμαῖος Kr., wie 3, 26, 1. Das Asyndeton wäre kaum erträglich. — **ὅτι ἐνδόντας.** zu 3, 26, 1.

ἐξεῖλε καὶ ὅτι πάντας τοὺς καταληφθέντας ἐν αὐτῇ ἀπέκτεινε. Πτο-
λεμαῖος δὲ κατανεῖμαι λέγει αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους τῇ στρατιᾷ καὶ
δεδεμένους κελεῦσαι φυλάσσεσθαι ἔστ' ἂν ἐκ τῆς χώρας ἀπαλλάττηται
αὐτός, ὡς μηδένα ἀπολείπεσθαι τῶν τὴν ἀπόστασιν πραξάντων.
Ἐν τούτῳ δὲ τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας Σκυθῶν στρατιὰ ἀφικνεῖται πρὸς 6
τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ταναΐδος, ἀκούσαντες οἱ πολλοὶ αὐτῶν
ὅτι ἔστιν οἳ καὶ τῶν ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ ποταμοῦ βαρβάρων ἀπ' Ἀλεξάν-
δρου ἀφεστᾶσιν, ὡς εἰ δή τι λόγου [ἂν] ἄξιον νεωτερίζοιτο, καὶ αὐτοὶ
ἐπιθησόμενοι τοῖς Μακεδόσι. καὶ οἱ ἀμφὶ Σπιταμένην δὲ ἀπηγγέλ-
θησαν ὅτι τοὺς ἐν Μαρακάνδοις καταλειφθέντας ἐν τῇ ἄκρᾳ πολιορ-
κοῦσιν. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος ἐπὶ μὲν τοὺς ἀμφὶ Σπιταμένην Ἀνδρό- 7
μαχόν τε ἀποστέλλει καὶ Μενέδημον καὶ Κάρανον, ἱππέας μὲν ἔχον-
τας τῶν ἑταίρων ἐς ἑξήκοντα καὶ τῶν μισθοφόρων ὀκτακοσίους, ὧν
Κάρανος ἡγεῖτο, πεζοὺς δὲ μισθοφόρους ἐς χιλίους (καὶ) πεντακοσί-
ους. ἐπιτάσσει δὲ αὐτοῖς Φαρνούχην τὸν ἑρμηνέα, τὸ μὲν γένος Λύ-
κιον τὸν Φαρνούχην, ἐμπείρως δὲ τῆς τε φωνῆς τῶν ταύτῃ βαρβάρων
ἔχοντα καὶ τὰ ἄλλα ὁμιλῆσαι αὐτοῖς δεξιὸν φαινόμενον.
Αὐτὸς δὲ τὴν πόλιν ἣν ἐπενόει τειχίσας ἐν ἡμέραις εἴκοσι καὶ 4.
ξυνοικίσας ἐς αὐτὴν τῶν τε Ἑλλήνων (τῶν) μισθοφόρων καὶ ὅστις τῶν
προσοικούντων βαρβάρων ἐθελοντὴς μετέσχε τῆς ξυνοικήσεως καί τι-
νας καὶ τῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου Μακεδόνων, ὅσοι ἀπόμαχοι ἤδη
ἦσαν, θύσας τοῖς θεοῖς ὡς νόμος αὐτῷ καὶ ἀγῶνα ἱππικόν τε καὶ
γυμνικὸν ποιήσας, ὡς οὐκ ἀπαλλασσομένους ἑώρα τοὺς Σκύθας ἀπὸ
τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἐκτοξεύοντες ἐς τὸν ποταμὸν ἑωρῶντο, 2
οὐ πλατὺν ταύτῃ ὄντα, καί τινα καὶ πρὸς ὕβριν τὴν Ἀλεξάνδρου
βαρβαρικῶς ἐθρασύναντο, ὡς οὐκ ἂν τολμήσαντα Ἀλέξανδρον ἅψα-
σθαι Σκυθῶν ἢ μαθόντα ἂν ὅ τιπερ τὸ διάφορον Σκύθαις τε καὶ
τοῖς Ἀσιανοῖς βαρβάροις, ὑπὸ τούτων παροξυνόμενος ἐπενόει διαβαί-
νειν ἐπ' αὐτοὺς καὶ τὰς διφθέρας παρεσκεύαζεν ἐπὶ τῷ πόρῳ. θυο- 3
μένῳ δὲ ἐπὶ τῇ διαβάσει τὰ ἱερὰ οὐκ ἐγίγνετο· ὁ δὲ βαρέως μὲν
ἔφερεν οὐ γιγνομένων· ὅμως δὲ ἐκαρτέρει καὶ ἔμενεν. ὡς δὲ οὐκ
ἀνίεσαν οἱ Σκύθαι, αὖθις ἐπὶ τῇ διαβάσει ἐθύετο· καὶ αὖ ἐς κίνδυ-
νον αὐτῷ σημαίνεσθαι Ἀρίστανδρος ὁ μάντις ἔφραζεν· ὁ δὲ κρεῖσ-
σον ἔφη ἐς ἔσχατον κινδύνου ἐλθεῖν ἢ κατεστραμμένον ξύμπασαν
ὀλίγου δεῖν τὴν Ἀσίαν γέλωτα εἶναι Σκύθαις, καθάπερ Δαρεῖος ὁ
Ξέρξου πατὴρ πάλαι ἐγένετο. Ἀρίστανδρος δὲ οὐκ ἔφη παρὰ τὰ

§ **6.** *ἄν.* *ἄρα* Pflugk, vielleicht mit Recht, da sich *εἴ* — *ἄν* in diesem Werke so nicht findet. — *ἀπηγγέλθησαν ὅτι*, wie *ἀγγέλλεται Ἀρσάμης ὅτι* 2, 4, 5. vgl. zu 1, 26, 5. — *Μαρακάνδοις* für *Παρακάδοις* Blancard. § **7.** *ἱππέας* für *ἱππεῖς* Kr. — *τῶν ἑταίρων.* Spr. 47, 7. — *χιλίους. χιλίους καί* Kr. nach Arrians Weise. — *τὸν Φαρνούχην.* zu *φωνήν* 1, 26, 4.

4. Capitel.

§ **1.** *ἣν ἐπενόει* 4, 1, 3. — *τῶν μισθοφόρων.* Spr. 47, 14, 2. — *ἦσαν, θύσας* für *ἦσαν. Θύσας* Kr. § **2.** *τήν* für *τοῦ Ἀλ.* Si. vgl. 4, 12, 6 und zu 1, 2, 2. — *ὡς οὐκ ἂν τολμήσαντα* (sich äussernd) als ob er nicht wagen würde. Ueber *ὡς* zu 1, 9, 7, über *ἄν* Spr. 69, 6, 5. — *τὰς διφθέρας* 3, 29, 4. § **3.** *ἐπὶ τῇ.* zu 2, 3, 8. — *ἐγίγνετο*, ohne *καλά*, wie 5, 3, 6 und 28, 4, immer bei Xenophon. — *οὐκ ἀνίεσαν*, in Schmähungen. — *ἐς κ. σημαίνεσθαι* es werde auf Gefahr gedeutet. (Vu.) — *ἐς ἔσχατον*, wie § 9. — *Δαρεῖος* v. Ch. G. 513. Her. 4, 122 — 144. (Schm.) — *ἄλλα. ἄττα* könnte man vermuthen,

ἐκ τοῦ θείου σημαινόμενα ἄλλα ἀποδείξασθαι, ὅτι ἄλλα ἐθέλει ἀκοῦσαι Ἀλέξανδρος.

4 Ὁ δέ, ὡς αἵ τε διφθέραι αὐτῷ παρεσκευασμέναι ἦσαν ἐπὶ τῷ πόρῳ καὶ ὁ στρατὸς ἐξωπλισμένος ἐφειστήκει τῷ ποταμῷ, αἵ τε μηχαναὶ ἀπὸ ξυνθήματος ἐξηκόντιζον ἐς τοὺς Σκύθας παριππεύοντας ἐπὶ τῇ ὄχθῃ καὶ ἔστιν οἳ αὐτῶν ἐτιτρώσκοντο ἐκ τῶν βελῶν, εἷς δὲ δὴ διὰ τοῦ γέῤῥου τε καὶ τοῦ θώρακος διαμπὰξ πληγεὶς πίπτει ἀπὸ τοῦ ἵππου, οἱ μὲν ἐξεπλάγησαν πρός τε τῶν βελῶν τὴν διὰ μακροῦ ἄφεσιν καὶ ὅτι ἀνὴρ ἀγαθὸς αὐτοῖς τετελευτήκει, καὶ ὀλίγον ἀνεχώ-
5 ρησαν ἀπὸ τῆς ὄχθης· Ἀλέξανδρος δὲ τεταραγμένους πρὸς τὰ βέλη ἰδὼν ὑπὸ σαλπίγγων ἐπέρα τὸν ποταμὸν αὐτὸς ἡγούμενος· εἵπετο δὲ αὐτῷ καὶ ἡ ἄλλη στρατιά. πρῶτον μὲν δὴ τοὺς τοξότας καὶ [τοὺς] σφενδονήτας ἀποβιβάσας σφενδονᾶν τε καὶ ἐκτοξεύειν ἐκέλευσεν ἐς τοὺς Σκύθας, ὡς μὴ πελάζειν αὐτοὺς τῇ φάλαγγι τῶν πεζῶν ἐκβαι-
6 νούσῃ πρὶν τὴν ἵππον αὐτῷ διαβῆναι πᾶσαν. ὡς δὲ ἀθρόοι ἐπὶ τῇ ὄχθῃ ἐγένοντο, ἐφῆκεν ἐπὶ τοὺς Σκύθας τὸ μὲν πρῶτον μίαν ἱππαρχίαν τῶν ξένων καὶ τῶν σαρισσοφόρων ἴλας τέσσαρας· καὶ τούτους δεξάμενοι οἱ Σκύθαι καὶ ἐς κύκλους περιιππεύοντες ἔβαλλόν τε πολλοὶ ὀλίγους, αὐτοὶ δὲ οὐ χαλεπῶς διεφύγγανον. Ἀλέξανδρος δὲ τούς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς ἄλλους ψιλούς, ὧν Βάλακρος
7 ἦρχεν, ἀναμίξας τοῖς ἱππεῦσιν ἐπῆγεν ἐπὶ τοὺς Σκύθας. ὡς δὲ ὁμοῦ ἤδη ἐγίγνοντο, ἐλάσαι ἐκέλευσεν ἐς αὐτοὺς τῶν τε ἑταίρων τρεῖς ἱππαρχίας καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς ξύμπαντας· καὶ αὐτὸς δὲ τὴν λοιπὴν ἵππον ἄγων σπουδῇ ἐνέβαλεν ὀρθίαις ταῖς ἴλαις. οὔκουν ἔτι οἷοί τε ἦσαν ἐξελίσσειν τὴν ἱππασίαν ἐς κύκλους, ὡς πρόσθεν ἔτι· ὁμοῦ μὲν γὰρ ἡ ἵππος προσέκειτο αὐτοῖς, ὁμοῦ δὲ οἱ ψιλοὶ ἀναμεμιγμένοι τοῖς ἱππεῦσι, καὶ οὐκ ἦν τὰς ἐπιστροφὰς ἀσφαλεῖς ποιεῖ-
8 σθαι. ἔνθα (δὴ) λαμπρὰ ἤδη φυγὴ τῶν Σκυθῶν ἦν· καὶ πίπτουσι μὲν αὐτῶν ἐς χιλίους καὶ εἷς τῶν ἡγεμόνων, Σατράκης, ἑάλωσαν δὲ ἐς ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα. ὡς δὲ ἡ δίωξις ὀξεῖά τε καὶ διὰ καύματος πολλοῦ ταλαιπώρως ἐγίγνετο, δίψει τε ἡ στρατιὰ πᾶσα εἴχετο καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐλαύνων πίνει ὁποῖον ἦν ὕδωρ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ.
9 καὶ ἦν γὰρ πονηρὸν τὸ ὕδωρ, ῥεῦμα ἀθρόον κατασκήπτει αὐτῷ ἐς

da das *ἄλλα* schon in *παρά* wider liegt. Doch ist ein solcher Pleonasmos nicht anstössig. **§ 4.** *ὁ δὲ ὡς.* Man könnte *ὡς δέ* vermuthen; allein dies Subject, bei dem der Gedanke *Ἀλέξανδρος δὲ* — § 5 vorschwebte, hat Arrian anakoluthisch fallen lassen. — *ἐξωπλισμένους* vollständig bewaffnet. zu Xen. An. 1, 8, 3. — *ἀπὸ ξυνθήματος* zu 1, 6, 2. — *δὲ δή.* zu Xen. An. 1, 3, 14. — *πρὸς τὴν ἄφεσιν.* zu 2, 13, 5; über die Stellung zu 1, 13, 3. — *διὰ μακροῦ* bei weitem Zwischenraume, wie 5, 24, 7. **§ 5.** *ὑπό.* Spr. 68, 39, 1. — *ἐκβαινούσῃ* wenn sie ans Ufer stiege. (Ra.) — *πρὶν διαβῆναι.* zu 1, 7, 5. **§ 6.** *ἐς κύκλους* zu, in Umkreisungen. vgl. § 7 und 5, 16, 1. — *τέ* entspricht dem *αὐτοὶ δέ.* zu Xen. An. 6, 1, 16. Doch ist vielleicht *βάλλοντες* für *ἔβαλλόν τε* zu lesen und *δέ* mit drei Hsn. zu tilgen. — *διεφύγγανον,* eine seltene doch auch Thuk. 7, 44, 8 vorkommende Form. **§ 7.** *ὀρθίαις ταῖς ἴλαις* die Ilen in Reihen gesetzt, von jeder Ile immer ein Mann hinter dem andern. vgl. 4, 25, 2 und zu Xen. An. 4, 2, 11; über den Artikel Spr. 50, 8, 1. — *ἔτι.* zu 2, 6, 7. — *ἐπιστροφάς* Wendungen zum Angriffe. vgl. 5, 17, 5 (Ra.) zu Thuk. 2, 90, 4. **§ 8.** *λαμπρά.* zu 2, 10, 4. **§ 9.** *καὶ ἦν γάρ.* zu 2, 3, 4. — *κατασκήπτειν τινί* und *ἔς τι* wird gesagt. Elmsley zu Eur. Med. 93. — *πάν-*

τὴν γαστέρα· καὶ ἐπὶ τῷδε ἡ δίωξις οὐκ ἐπὶ πάντων Σκυθῶν ἐγέ-
νετο· εἰ δὲ μή, δοκοῦσιν ἄν μοι καὶ πάντες διαφθαρῆναι ἐν τῇ
φυγῇ, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος τὸ σῶμα ἔκαμε. καὶ αὐτὸς ἐς ἔσχατον κιν-
δύνου ἐλθὼν ἐκομίσθη ὀπίσω ἐς τὸ στρατόπεδον. καὶ οὕτω ξυνέβη
ἡ μαντεία Ἀριστάνδρῳ.

Ὀλίγον δὲ ὕστερον παρὰ τῶν Σκυθῶν καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως 5.
αὐτῶν ἀφικνοῦνται παρ' Ἀλέξανδρον πρέσβεις, ὑπὲρ τῶν πραχθέν-
των ἐς ἀπολογίαν ἐκπεμφθέντες, ὅτι οὐκ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυ-
θῶν ἐπράχθη, ἀλλὰ καθ' ἁρπαγὴν λῃστρικῷ τρόπῳ σταλέντων, καὶ
αὐτὸς ὅτι ἐθέλει ποιεῖν τὰ ἐπαγγελλόμενα. καὶ τούτῳ φιλάνθρωπα
ἐπιστέλλει Ἀλέξανδρος, ὅτι οὔτε ἀπιστοῦντα μὴ ἐπεξιέναι καλὸν αὐτῷ
ἐφαίνετο, οὔτε κατὰ καιρὸν ἦν ἐν τῷ τότε ἐπεξιέναι.

Οἱ δὲ ἐν Μαρακάνδοις ἐν τῇ ἄκρᾳ φρουρούμενοι Μακεδόνες 2
προσβολῆς γενομένης τῇ ἄκρᾳ ἐκ Σπιταμένους τε καὶ τῶν ἀμφ' αὐ-
τὸν ἐπεκδραμόντες ἀπέκτειναν τε τῶν πολεμίων ἔστιν οὓς καὶ ἀπώ-
σαντο ξύμπαντας, καὶ αὐτοὶ ἀπαθεῖς ἀπεχώρησαν ἐς τὴν ἄκραν. ὡς 3
δὲ καὶ οἱ ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐσταλμένοι ἐς Μαράκανδα ἤδη προσάγον-
τες Σπιταμένει ἐξηγγέλλοντο, τὴν μὲν πολιορκίαν ἐκλείπει τῆς ἄκρας,
αὐτὸς δὲ ὡς ἐς τὰ βασίλεια τῆς Σογδιανῆς ἀνεχώρει. Φαρνούχης δὲ
καὶ οἱ ξὺν αὐτῷ στρατηγοὶ σπεύδοντες ἐξελάσαι αὐτὸν παντάπασιν
ἐπί τε τὰ ὅρια τῆς Σογδιανῆς ξυνείποντο ὑποχωροῦντι καὶ εἰς τοὺς
Νομάδας [τοὺς] Σκύθας οὐδενὶ λογισμῷ ξυνεσβάλλουσιν. ἔνθα δὴ 4
προσλαβὼν ὁ Σπιταμένης τῶν Σκυθῶν ἱππέων ἐς ἑξακοσίους ἐπήρθη
ὑπὸ τῆς ξυμμαχίας τῆς Σκυθικῆς δέξασθαι ἐπιόντας τοὺς Μακεδόνας·
παραταξάμενος δὲ ἐν χωρίῳ ὁμαλῷ πρὸς τῇ ἐρήμῳ τῆς Σκυθικῆς ὑ-
πομεῖναι μὲν τοὺς πολεμίους ἢ αὐτὸς ἐς αὐτοὺς ἐμβαλεῖν οὐκ ἤθελε,
περιιππεύων δὲ ἐτόξευεν ἐς τὴν φάλαγγα τῶν πεζῶν. καὶ ἐπελαυνόν- 5
των μὲν αὐτῷ τῶν ἀμφὶ Φαρνούχην ἔφευγεν εὐπετῶς, οἷα δὴ ὠκυτέ-
ρων τε αὐτοῖς καὶ ἐν τῷ τότε ἀκμαιοτέρων ὄντων τῶν ἵππων, τοῖς
δ' ἀμφὶ Ἀνδρόμαχον ὑπό τε τῆς ξυνεχοῦς πορείας καὶ ἅμα χιλοῦ
ἀπορίᾳ κεκάκωτο ἡ ἵππος· μένουσι δὲ ἢ ὑποχωροῦσιν ἐπέκειντο
εὐρώστως οἱ Σκύθαι. ἔνθα δὴ πολλῶν μὲν τιτρωσκομένων ἐκ τῶν 6
τοξευμάτων, ἔστι δ' ὧν καὶ πιπτόντων ἐς πλαίσιον ἰσόπλευρον τά-
ξαντες τοὺς στρατιώτας ἀνεχώρουν ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Πολυ-
τίμητον, ὅτι νάπος ταύτῃ ἦν, ὡς μήτε τοῖς βαρβάροις εὐπετὲς ἔτι εἶ-
ναι ἐκτοξεύειν ἐς αὐτούς, σφίσι τε οἱ πεζοὶ ὠφελιμώτεροι ὦσι.

των. πᾶν τῶν Pflugk. Der Genitiv bei ἐπί ist in dieser Verbindung anstössig; über ἐπὶ πᾶν zu 2, 24, 3. — εἰ δὲ μή sonst, für εἰ δὲ ἐγένετο gr. Spr. 65, 5, 12. — Ἀλέξανδρος für Ἀλεξάνδρῳ Kr. vgl. 7, 4, 1. Dieser hypothetische Satz ist ein Epexegem des vorhergehenden εἰ δὲ μή.

5. Capitel.

§ 1. κοινοῦ Gemeinwesen, Staat. vgl. 7, 9, 4. — σταλέντων, erg. Σκυθῶν (τινῶν) hängt nicht von ἀπό ab, sondern wird als absoluter Genitiv durch ἀλλά mit ἀπὸ κοινοῦ verbunden. zu 1, 3, 6. — ἀπιστοῦντα Zweifel an der Wahrheit der Versicherung äussernd. § 2. ἐκ für ὑπό auch bei γίγνεσθαι wie bei Passiven; unattisch. vgl. 4, 8, 3. 12, 7. § 3. οἱ ἐσταλμένοι 4, 3, 6. (Si.) — προσάγοντες ἐξηγγέλλοντο. zu 1, 12, 9. — τὰ βασίλεια. τὰς ἐσχατιάς Kr. vgl 3, 30, 6. (Schm.) — οὐδενὶ λ. ξὺν οὐδενὶ λ. 1, 18, 7. 21, 2. § 4. ἐπήρθη für προσεπήρθη Kr. § 5. Ἀνδρόμαχον für Ἀριστόμαχον Paulmier. § 6. εἶναι. εἶεν Pflugk; doch s. zu ὑπέρ τε 1, 26, 3. vgl. zu 1, 3, 6. § 8.

7 *Κάρανος δὲ ὁ ἱππάρχης οὐκ ἀνακοινώσας Ἀνδρομάχῳ διαβαί-
νειν ἐπεχείρησε τὸν ποταμὸν ὡς ἐς ἀσφαλὲς ταύτῃ καταστήσων τὴν
ἵππον· καὶ οἱ πεζοὶ αὐτῷ ἐπηκολούθησαν, οὐκ ἐκ παραγγέλματος,
ἀλλὰ φοβερά τε καὶ οὐδενὶ κόσμῳ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ ἔςβασις ἡ ἐς τὸν
8 ποταμὸν κατὰ κρημνώδεις τὰς ὄχθας. καὶ οἱ βάρβαροι αἰσθόμενοι
τὴν ἁμαρτίαν τῶν Μακεδόνων αὐτοῖς ἵπποις ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐσ-
βάλλουσιν ἐς τὸν πόρον. καὶ οἱ μὲν τῶν ἤδη διαβεβηκότων καὶ
ἀποχωρούντων εἴχοντο, οἱ δὲ τοὺς διαβαίνοντας ἀντιμέτωποι ταχθέν-
τες ἀνεῖλουν ἐς τὸν ποταμόν, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πλαγίων ἐξειόξευον ἐς
9 αὐτούς, οἱ δὲ τοῖς ἔτι ἐσβαίνουσιν ἐπέκειντο, ὥστε ἀπορίᾳ πάντοθεν
ξυνεχόμενοι οἱ Μακεδόνες ἐς νῆσόν τινα τῶν ἐν τῷ ποταμῷ ξυμφεύ-
γουσιν οὐ μεγάλην. καὶ περιστάντες αὐτοὺς οἱ Σκύθαι τε καὶ οἱ ξὺν
Σπιταμένει ἱππεῖς ἐν κύκλῳ πάντας κατετόξευσαν· ὀλίγους δὲ ἠν-
δραποδίσαντο αὐτῶν, καὶ τούτους πάντας ἀπέκτειναν.*

6. *Ἀριστόβουλος δὲ ἐνέδρᾳ τὸ πολὺ τῆς στρατιᾶς διαφθαρῆναι λέ-
γει, [τῶν] Σκυθῶν ἐν παραδείσῳ κρυφθέντων, οἳ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς ἐπε-
γένοντο τοῖς Μακεδόσιν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ· ἵνα τὸν μὲν Φαρνούχην
παραχωρεῖν τῆς ἡγεμονίας τοῖς ξυμπεμφθεῖσι Μακεδόσιν, ὡς οὐκ ἐμ-
πείρως ἔχοντα ἔργων πολεμικῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καθομιλῆσαι τοὺς βαρ-
βάρους μᾶλλόν τι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἢ ἐπὶ τῷ ἐν ταῖς μάχαις ἐξηγεῖ-
σθαι ἐσταλμένον, τοὺς δὲ Μακεδόνας τε εἶναι καὶ ἑταίρους βασιλέως.
2 Ἀνδρόμαχον δὲ καὶ Κάρανον καὶ Μενέδημον οὐ δέξασθαι τὴν ἡγε-
μονίαν, τὸ μέν τι ὡς μὴ δοκεῖν παρὰ τὰ ἐπηγγελμένα ὑπὸ Ἀλεξάν-
δρου αὐτούς τι κατὰ σφᾶς νεωτερίζειν· τὸ δὲ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ δεινῷ
οὐκ ἐθελήσαντας, εἰ δή τι πταίσειαν, μὴ ὅσον κατ' ἄνδρα μόνον με-
τέχειν αὐτούς, ἀλλὰ καὶ ὡς τὸ πᾶν αὐτοὺς κακῶς ἐξηγησαμένους. ἐν
τούτῳ δὴ τῷ θορύβῳ τε καὶ τῇ ἀταξίᾳ ἐπιθεμένους αὐτοῖς τοὺς βαρ-
βάρους κατακόψαι πάντας, ὥςτε ἱππέας μὲν μὴ πλείονας τῶν τεσσα-
ράκοντα ἀποσωθῆναι, πεζοὺς δὲ ἐς τριακοσίους.
3 Ταῦτα δὴ ὡς ἠγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, ἤλγησέ τε τῷ πάθει τῶν
στρατιωτῶν καὶ ἔγνω σπουδῇ ἐλαύνειν ὡς ἐπὶ Σπιταμένην τε καὶ
τοὺς ἀμφ' αὐτὸν βαρβάρους. ἀναλαβὼν οὖν τῶν τε ἑταίρων ἱππέων
τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς ὑπασπιστὰς ξύμπαντας καὶ τοὺς τοξότας καὶ
τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῆς φάλαγγος τοὺς κουφοτάτους ᾔει ὡς ἐπὶ Μα-
ράκανδα, ἵνα ἐπανήκειν Σπιταμένην ἐπυνθάνετο καὶ αὖθις πολιορκεῖν
4 τοὺς ἐν τῇ ἄκρᾳ. καὶ αὐτὸς μὲν ἐν τρισὶν ἡμέραις διελθὼν χιλίους
καὶ πεντακοσίους σταδίους τῇ τετάρτῃ ὑπὸ τὴν ἕω προσῆγε τῇ πόλει.
Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἀμφ' αὐτόν, ὡς ἐξηγγέλθη προσάγων Ἀλέξαν-
5 δρος, οὐκ ἔμειναν, ἀλλ' ἐκλιπόντες τὴν πόλιν φεύγουσιν. ὁ δέ, ἐχό-
μενος αὐτῶν ἐδίωκεν· ὡς δὲ ἐπὶ τὸν χῶρον ἧκεν οὗ ἡ μάχη ἐγένετο,*

ἔνθεν καὶ ἔνθεν zu beiden Seiten der makedonischen Truppen (Schm.) — **ἀνεῖλουν** drängten zurück. Thuk. 7, 81, 5: *ἀνειληθέντες ἐς χωρίον.*

6. Capitel.

§ **1.** **τῶν Σκ.** *ἔστιν ὧν Σκ.* oder *τῶν* tilgen will Kr. — **παραχωρεῖν** habe abtreten wollen. (Vu.) Ueber den Infinitiv Spr. 53, 2, 4. — **τοῖς ξυμπεμφθεῖσι** 4, 3, 7. (Ra.) § **2.** **κατὰ σφᾶς** nach eignem Ermessen. (Ra.) vgl. zu 3, 21, 4. — **πταίσειαν** für *πταίσαν(τος)* oder *πταίσματος* Schneider und Ellendt. — **ὅσον.** Thuk 6, 105, 2: *Ἀργείων κελευόντων ὅσον σχόντας μόνον ξὺν ὅπλοις ἐς τὴν Λακωνικὴν ἀπελθεῖν.* — **κατ' ἄνδρα** persönlich. (Dö.) — **ἐξηγησαμένους** erg. *μετέχειν*; hier rücksichtlich der Schuld. § **4.** **τρισίν.** *ὀκτώ* Kr. Denn so schnell kann kein Heer marschiren.

θάψας τοὺς στρατιώτας ἐκ τῶν παρόντων εἵπετο ἔστε ἐπὶ τὴν ἔρημον
τοῖς φεύγουσιν. ἐκεῖθεν δ᾽ ἀναστρέφων ἐπόρθει τὴν χώραν καὶ τοὺς
ἐς τὰ ἐρύματα καταπεφευγότας τῶν βαρβάρων ἔκτεινεν, ὅτι ξυνεπιθέ-
σθαι ἐξηγγέλλοντο καὶ αὐτοὶ τοῖς Μακεδόσι· καὶ ἐπῆλθε πᾶσαν τὴν
χώραν ὅσην ὁ ποταμὸς ὁ Πολυτίμητος ἐπάρδων ἐπέρχεται. ἵνα δὲ 6
ἀφανίζεται τῷ ποταμῷ τὸ ὕδωρ, ἐντεῦθεν ἤδη τὰ ἐπ᾽ ἐκεῖνα ἔρημος
ἡ χώρα ἐστίν· ἀφανίζεται δέ, καίπερ πολλοῦ ὢν ὕδατος, ἐς τὴν
ψάμμον. καὶ ἄλλοι ποταμοὶ ὡσαύτως ἐκεῖ ἀφανίζονται μεγάλοι καὶ
ἀέναοι, ὅ τε Ἔπαρδος, ὃς ῥέει διὰ Μάρδων τῆς χώρας, καὶ Ἄρειος,
ὅτου ἐπώνυμος ἡ τῶν Ἀρείων γῆ ἐστί, καὶ Ἐτύμανδρος, ὃς δι᾽ Εὐερ-
γετῶν ῥέει. καὶ εἰσὶ ξύμπαντες οὗτοι τηλικοῦτοι ποταμοὶ ὥστε οὐδεὶς 7
αὐτῶν μείων ἐστὶ τοῦ Πηνειοῦ τοῦ Θεσσαλικοῦ ποταμοῦ, ὃς διὰ τῶν
Τεμπῶν ῥέων ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν· ὁ δὲ Πολυτίμητος πολὺ ἔτι
μείζων ἢ κατὰ τὸν Πηνειὸν ποταμόν ἐστι.

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενος ἐς Ζαρίασπα ἀφίκετο· καὶ αὐτοῦ κα- 7.
τέμενεν ἔστε παρελθεῖν τὸ ἀκμαῖον τοῦ χειμῶνος. ἐν τούτῳ δὲ ἀφί-
κοντο παρ᾽ αὐτὸν Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαίων σατράπης καὶ Στα-
σάνωρ ὁ ἐς Ἀρείους ἀποπεμφθεὶς ὡς Ἀρσάμην συλληψόμενος, τόν
τε Ἀρσάμην δεδεμένον ἄγοντες καὶ Βαρζάνην, ὅντινα Βῆσσος τῆς
Παρθυαίων σατράπην κατέστησε, καί τινας (καὶ) ἄλλους τῶν τότε
ξὺν Βήσσῳ ἀποστάντων. ἧκον δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Ἐπόκιλλος καὶ Με- 2
λαμνίδας καὶ Πτολεμαῖος ὁ τῶν Θρᾳκῶν στρατηγὸς ἀπὸ θαλάσσης,
οἳ τά τε χρήματα (τὰ) ξὺν Μένητι πεμφθέντα καὶ τοὺς ξυμμάχους ὡς
ἐπὶ θάλασσαν κατήγαγον. καὶ Ἄσανδρος δὲ ἐν τούτῳ ἧκε καὶ Νέ-
αρχος, στρατιὰν Ἑλλήνων μισθοφόρων ἄγοντες, καὶ Ἀσκληπιόδωρος
τε ὁ Συρίας σατράπης καὶ Μένης ὁ ὕπαρχος [ἀπὸ θαλάσσης], καὶ
οὗτοι στρατιὰν ἄγοντες.

Ἔνθα δὴ ξύλλογον ἐκ τῶν παρόντων ξυναγαγὼν Ἀλέξανδρος 3
παρήγαγεν ἐς αὐτοὺς Βῆσσον· καὶ κατηγορήσας τὴν Δαρείου προ-
δοσίαν τήν τε ῥῖνα Βήσσου ἀποτμηθῆναι καὶ τὰ ὦτα ἄκρα ἐκέλευσεν,
αὐτὸν δὲ ἐς Ἐκβάτανα ἄγεσθαι, ὡς ἐκεῖ ἐν τῷ Μήδων τε καὶ Περ-
σῶν ξυλλόγῳ ἀποθανούμενον. καὶ ἐγὼ οὔτε τὴν ἄγαν ταύτην τιμω- 4
ρίαν Βήσσου ἐπαινῶ, ἀλλὰ βαρβαρικὸν εἶναι τίθεμαι τῶν ἀκρωτη-
ρίων τὴν λώβην καὶ ὑπαχθῆναι Ἀλέξανδρον ξύμφημι ἐς ζῆλον τοῦ

§ 5. *ἐπὶ τὸν χ.* für *ἐπὶ χ.* Schm. — *ἐκ τῶν παρόντων.* zu 1, 23, 1 u. 6, 2, 1. Xen. An. 6, 2, 9: *ἔθαψαν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὡς ἐδύναντο κάλλιστα.* § 6. *τῷ ποταμῷ.* 7, 21, 3: *αὔξουσιν αὐτῷ τὸ ὕδωρ.* (Ellendt.) — *πολλοῦ ὢν ὕδατος*, wie ohne *εἶναι* 6, 21, 4. 25, 5. Spr. 47, 6, 1. — *καὶ ὁ Ἄρειος — καὶ ὁ Ἐτύμανδρος* Kr. § 7. *ἐκδιδοῖ.* zu 1, 3, 2. — *κατά.* Spr. 68, 21, 2. vgl. 5, 26, 5. 6, 22, 4.

7. Capitel.

§ 1. *ἔστε παρελθεῖν.* zu 2, 1, 3. — *ἀκμαῖον*, wie 4, 18, 2, *ἀκμή* 1, 24, 5. — *τοῦ χειμῶνος* v. Ch. G. 429 und 428. — *Στασάνωρ* 3, 29, 5. (Schm.) — *Ἀρσάμην* für *Ἀρσάκην* Blancard. — *καί τινας καὶ ἄλλους* Kr. vgl. 1, 7, 4. 12, 1. 4, 13, 7. § 2. *Ἐπόκιλλος* 3, 19, 6. (Ra.) — *τὰ* nach *χρήματα* fügt Kr. hinzu. — *Μένητι* 3, 16, 9. — *Ἀσκληπιόδωρος* für *Βῆσσος* Schm. — *Μένης* für *Ἀσκληπιόδωρος* Schm. — *ἀπὸ θαλάσσης* glaubt Ellendt aus dem Anfang des § eingefälscht. § 3. *ἄκρα.* Spr. 50, 8, 2. vgl. § 4. — *ξυλλόγῳ* Versammlung der Vornehmsten, der Pairs. vgl. 1, 12, 10. 4, 1, 5. — *ἀποθανούμενον* um von ihnen verurtheilt und hingerichtet zu werden. § 4. *πλοῦτον. ὄγκον* Vu. Indess *ὁ πλοῦτος πολὺς γενόμενος ὑπερόπτας καὶ ἀηδεῖς ἐποίησεν.* Aristot.

Μηδικοῦ τε καὶ Περσικοῦ πλούτου καὶ τῆς κατὰ τοὺς βαρβάρους βα-
σιλέας οὐκ ἴσης ἐς τοὺς ὑπηκόους ξυνδιαιτήσεως, ἐσθῆτά τε ὅτι Μη-
δικὴν ἀντὶ τῆς Μακεδονικῆς τε καὶ πατρίου Ἡρακλείδης ὢν μετέλα-
βεν [οὐδαμῇ ἐπαινῶ] καὶ τὴν κίταριν τὴν Περσικὴν τῶν νενικημένων
ἀντὶ ὧν αὐτὸς ὁ νικῶν πάλαι ἐφόρει ἀμεῖψαι οὐκ ἐπῃδέσθη, οὐδὲν
5 τούτων ἐπαινῶ, ἀλλ᾽ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου μεγάλα
πράγματα ἐς τεκμηρίωσιν τίθεμαι ὡς οὔτε τὸ σῶμα ὅτῳ εἴη καρτε-
ρόν, οὔτε ὅστις γένει ἐπιφανής, οὔτε κατὰ πόλεμον εἰ δή τις διευτυ-
χοίη ἔτι μᾶλλον ἢ Ἀλέξανδρος, οὐδὲ εἰ τὴν Λιβύην τις πρὸς τῇ Ἀ-
σίᾳ, καθάπερ οὖν ἐπενόει ἐκεῖνος, ἐκπεριπλεύσας κατάσχοι, οὐδὲ εἰ
τὴν Εὐρώπην ἐπὶ τῇ Ἀσίᾳ τε καὶ Λιβύῃ τρίτην, τούτων οὐδέν τι ὄ-
φελος ἐς εὐδαιμονίαν ἀνθρώπου, εἰ μὴ σωφρονεῖν ἐν ταὐτῷ ὑπάρ-
χει τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὰ μεγάλα, ὡς δοκεῖ, πράγματα πράξαντι.
8. Ἔνθα δὴ καὶ τὸ Κλείτου τοῦ Δρωπίδου πάθημα καὶ τὴν Ἀλε-
ξάνδρου ἐπ᾽ αὐτῷ συμφοράν, εἰ καὶ ὀλίγον ὕστερον ἐπράχθη, οὐκ
ἔξω τοῦ καιροῦ ἀφηγήσομαι. εἶναι μὲν γὰρ ἡμέραν τοῦ Διονύσου
2 Μακεδόσι καὶ θύειν Διονύσῳ ὅσα ἔτη ἐν αὐτῇ Ἀλέξανδρον· τὸν δὲ
τοῦ Διονύσου μὲν ἐν τῷ τότε ἀμελῆσαι λέγουσι, Διοσκούροιν δὲ θῦ-
σαι, ἐξ ὅτου δὴ ἐπιφρασθέντα τοῖν Διοσκούροιν τὴν θυσίαν· πόῤῥω
δὲ τοῦ πότου προϊόντος (καὶ γὰρ καὶ τὰ τῶν πότων ἤδη Ἀλεξάνδρῳ
ἐς τὸ βαρβαρικώτερον νενεωτέριστο) ἀλλ᾽ ἔν γε τῷ πότῳ τότε ὑπὲρ
τοῖν Διοσκούροιν λόγους γίγνεσθαι, ὅπως ἐς Δία ἀνηνέχθη αὐτοῖν ἡ
3 γένεσις ἀφαιρεθεῖσα Τυνδάρεω. καί τινας τῶν παρόντων κολακείᾳ
τῇ Ἀλεξάνδρου, οἷοι δὴ ἄνδρες διέφθειράν τε ἀεὶ καὶ οὔποτε παύ-
σονται ἐπιτρίβοντες τὰ τῶν ἀεὶ βασιλέων πράγματα, κατ᾽ οὐδὲν ἀ-
ξιοῦν συμβάλλειν Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς Ἀλεξάνδρου ἔργοις τὸν Πο-
λυδεύκην καὶ τὸν Κάστορα. οἱ δὲ οὐδὲ τοῦ Ἡρακλέους ἀπείχοντο ἐν
τῷ πότῳ· ἀλλὰ τὸν φθόνον γὰρ ἐμποδὼν ἵστασθαι τοῖς ζῶσι τὸ μὴ
οὐ τὰς δικαίας τιμὰς αὐτοῖς ἐκ τῶν ξυνόντων γίγνεσθαι.
4 Κλεῖτον δὲ δῆλον μὲν εἶναι πάλαι ἤδη ἀχθόμενον τοῦ τε Ἀλε-

gr. Mor. 2. Jede Art der Aristokratie ist grausam. — *τῆς κατὰ — ξυνδιαιτήσεως* des bei barbarischen Fürsten gegen ihre Unterthanen nicht gleichheitlichen Zusammenlebens. Ein Despot erkennt in dem Menschen nicht Seinesgleichen, sondern tief unter ihm stehende Geschöpfe. — *ἐσθῆτά τε* entspricht dem *οὔτε*. — *οὐκ.* *ὅτι οὐκ* Kr. — *οὐδὲν τούτων.* *οὐδὲ τοῦτο* Kr. vgl. 2, 17, 1. 5, 7, 2. **§ 5.** *ἐς τεκμηρίωσιν* zur Bezeugung, wie 5, 4, 2. vgl. zu 5, 3, 4. — *ὑπάρχει.* zu 7, 29, 1.

8. Capitel.

§ 1. *Ἔνθα δή*, gesagt als ob es sich an *ἐπράχθη* anschliessen sollte. — *πάθημα* gewaltsamer Tod. vgl. 1, 12, 3. (Ra.) — *συμφοράν*, seine Trauer, Verzweiflung. — *οὐκ ἔξω τοῦ καιροῦ* steht zwischensätzlich: was hier nicht an unpassender Stelle geschieht. Aehnlich *οὐκ ἐν καιρῷ* 1, 10, 3. — **§ 2.** *Διόσκουροι* für *Διόσκοροι* ist ionisch und dichterisch. — *ἐξ ὅτου δή* ich weiss nicht aus welchem Grunde. zu 2, 24, 6. — *ἐπιφρασθέντα.* zu 3, 2, 1. — *ἐς τὸ β.* vgl. 7, 13, 3 und Thuk. 7, 87, 1: *ἐς ἀσθένειαν ἐνεωτέριζον.* (Bloomfield.) — *ἀλλά* steht nach der Parenthese epanaleptisch. (Ra.) vgl. Xen. An. 1, 8, 13. **§ 3.** *τῇ Ἀλ.* Spr. 47, 5. — *οἷοι.* vgl. 2, 6, 4. (Ra.) — *τῶν ἀεί.* zu 2, 6, 4. — *οἱ δέ.* zu 1, 16, 6. — *τὸ γίγνεσθαι* in Bezug auf das Werden. (Si.) Xen. An. 4, 8, 14: *οὗτοί εἰσιν ἡμῖν ἐμποδὼν τὸ μὴ ἤδη εἶναι ἔνθα πάλαι σπεύδομεν.* — *μὴ οὐ.* zu 2, 27, 2. **§ 4.** *τοῦ τε.* *αὐτοῦ τε* Si. — *ἀ-*

ξάνδρου τῇ ἐς τὸ βαρβαρικώτερον μετακινήσει καὶ τῶν κολακευόντων
αὐτὸν τοῖς λόγοις· τότε δὲ καὶ αὐτὸν πρὸς τοῦ οἴνου παροξυνόμενον
οὐκ ἐᾶν οὔτε ἐς τὸ θεῖον ὑβρίζειν, οὔτε τὰ τῶν πάλαι ἡρώων ἔργα
ἐκφαυλίζοντας χάριν ταύτην ἄχαριν προστιθέναι Ἀλεξάνδρῳ. εἶναι 5
γὰρ οὖν οὐδὲ τὰ Ἀλεξάνδρου οὕτω τι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ ὡς ἐ-
κεῖνοι ἐπαίρουσιν· οὔκουν μόνον γε καταπρᾶξαι αὐτά, ἀλλὰ τὸ πολὺ
γὰρ μέρος Μακεδόνων εἶναι τὰ ἔργα. καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἀνιᾶσαι
Ἀλέξανδρον λεχθέντα. οὐδὲ ἐγὼ ἐπαινῶ τὸν λόγον, ἀλλὰ ἱκανὸν γὰρ
εἶναι τίθεμαι ἐν τοιᾷδε παροινίᾳ τὸ καθ᾽ αὑτὸν σιγῶντα ἔχειν μηδὲ
τὰ αὐτὰ τοῖς ἄλλοις ἐς κολακείαν πλημμελεῖν. ὡς δὲ καὶ τῶν Φι- 6
λίππου τινὲς ἔργων, ὅτι οὐ μεγάλα οὐδὲ θαυμαστὰ Φιλίππῳ κατε-
πράχθη, οὐδεμιᾷ ξὺν δίκῃ ἐπεμνήσθησαν, χαριζόμενοι καὶ οὗτοι Ἀλε-
ξάνδρῳ, τὸν Κλεῖτον ἤδη, οὐκέτι ἐν ἑαυτοῦ ὄντα, πρεσβεύειν μὲν τὰ
[τοῦ] Φιλίππου, καταβάλλειν δὲ Ἀλέξανδρόν τε καὶ τὰ τούτου ἔργα,
παροινοῦντα ἤδη τὸν Κλεῖτον, τά τε ἄλλα καὶ πολὺν εἶναι ἐξονειδί-
ζοντα Ἀλεξάνδρῳ ὅτι πρὸς αὐτοῦ ἄρα ἐσώθη, ὁπότε ἡ ἱππομαχία ἡ
ἐπὶ Γρανικῷ ξυνειστήκει πρὸς Πέρσας· καὶ δὴ καὶ τὴν δεξιὰν τὴν 7
αὑτοῦ σοβαρῶς ἀνατείναντα, αὕτη σε ἡ χείρ, φάναι, ὦ Ἀλέξανδρε,
ἐν τῷ τότε ἔσωσε. καὶ Ἀλέξανδρον οὐκέτι φέρειν τοῦ Κλείτου τὴν
παροινίαν τε καὶ ὕβριν, ἀλλὰ ἀναπηδᾶν γὰρ ξὺν ὀργῇ ἐπ᾽ αὐτόν,
κατέχεσθαι δὲ ὑπὸ τῶν ξυμπινόντων. Κλεῖτον δὲ οὐκ ἀνιέναι ὑβρί-
ζοντα. Ἀλέξανδρος δὲ ἐβόα ἀνακαλῶν τοὺς ὑπασπιστάς· οὐδενὸς 8
δὲ ὑπακούοντος ἐς ταὐτὰ ἔφη καθεστηκέναι Δαρείῳ, ὁπότε πρὸς Βήσ-
σου τε καὶ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον ξυλληφθεὶς ἤγετο οὐδέ τι ἄλλο ὅτι μὴ
ὄνομα ἦν βασιλέως. οὔκουν ἔτι οἵους τε εἶναι κατέχειν αὐτὸν τοὺς
ἑταίρους, ἀλλ᾽ ἀναπηδήσαντα γὰρ οἱ μὲν λόγχην ἁρπάσαι λέγουσι τῶν
σωματοφυλάκων τινὸς καὶ ταύτῃ παίσαντα Κλεῖτον ἀποκτεῖναι· οἱ
δὲ σάρισσαν παρὰ τῶν φυλάκων τινὸς καὶ ταύτην. Ἀριστόβουλος 9
δὲ ὅθεν μὲν ἡ παροινία ὡρμήθη οὐ λέγει· Κλείτου δὲ γενέσθαι
μόνου τὴν ἁμαρτίαν, ὅν γε ὠργισμένου Ἀλεξάνδρου καὶ ἀναπηδήσαν-
τος ἐπ᾽ αὐτὸν ὡς διαχρησομένου ἀπαχθῆναι μὲν διὰ θυρῶν ἔξω ὑ-
πὲρ τὸ τεῖχός τε καὶ τὴν τάφρον τῆς ἄκρας, ἵνα ἐπίνετο, πρὸς Πτο-
λεμαίου τοῦ Λάγου τοῦ σωματοφύλακος· οὐ καρτερήσαντα δὲ ἀνα-

χθόμενον. Spr. 56, 4, 4. — *μετακινήσει*, *μετακοσμήσει* 4, 9, 9. — *ταύτην.* Spr. 61, 6, 2. — *ἄχαριν χάριν* Gefälligkeit die keine Gunst verdient. § **5.** *οὖν* in der That — *οὐδέ* selbst nicht, wie gross immer. — *οὕτω τι.* zu 1, 8, 8. — *οὔκουν — γε* gewiss wenigstens nicht. — *τὸ καθ᾽ αὑτόν* jeder für sich, wie 4, 12, 6. — *ἔχειν.* *μετέχειν* Kr. Denn *ἔχειν* mit dem Particip scheint sprachwidrig. § **6.** *οὐδεμιᾷ ξὺν δίκῃ.* Die Einschiebung der Präposition ist selten. vgl. 5, 26, 1 und gr. Spr. 68, 4, 2. — *ἤδη οὐκέτι* ohne Komma wäre verbunden sprachwidrig. — *ἐν ἑαυτοῦ* seiner (seines Zornes) mächtig gr. Spr. 47, 6, 6. — *πρεσβεύειν* erheben, wie 6, 30, 3, in d. attischen Prosa so transitiv wohl nicht gebräuchlich. — *τά τε ἄλλα* erg. *ἔργα*, von *καταβάλλειν* regiert. — *πολὺν εἶναι* weitläufig sein, sich ergiessen. Dion. Arch. 7, 54: *ἦν πολὺς ὀδυρόμενος.* Aesch. 2, 41: *πολὺς ἦν τοῖς ἐπαίνοις καὶ ἐπαχθής.* — *ξυνειστήκει* für *ξυνεστήκει* Ell., weil Arrian *εἱστήκειν* stets mit dem Augment gebrauche. § **7.** *ἀνιέναι ὑβρίζοντα.* Plat. Ges. 731, b: *μηδὲν ἀνιέναι κολάζοντα.* vgl. Spr. 56, 5, 2. § **8.** *ταὐτὰ Δαρείῳ* dieselbe Lage wie D. zu Xen. An. 2, 6, 22. § **9.** *διαχρῆσθαι* tödten ist herodoteisch und thukydideisch, nur an dieser Stelle des Werkes. — *θύραι* bei einer Präposition steht oft ohne Artikel. zu Xen. An. 2, 5, 31.

στρέψαι αὖθις καὶ περιπετῆ Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι Κλεῖτον ἀνακα-
λοῦντι, καὶ φάναι ὅτι οὗτός τοι ἐγὼ ὁ Κλεῖτος, ὦ Ἀλέξανδρε· καὶ
ἐν τούτῳ πληγέντα τῇ σαρίσσῃ ἀποθανεῖν.
9. *Καὶ ἐγὼ Κλεῖτον μὲν τῆς ὕβρεως τῆς ἐς τὸν βασιλέα τὸν αὐ-*
τοῦ μεγαλωστὶ μέμφομαι· Ἀλέξανδρον δὲ τῆς συμφορᾶς οἰκτείρω,
ὅτι δυοῖν κακοῖν ἐν τῷ τότε ἡττημένον ἐπέδειξεν αὐτόν, ὑφ᾽ ὅτων δὴ
καὶ τοῦ ἑτέρου οὐκ ἐπέοικεν ἄνδρα σωφρονοῦντα ἐξηττᾶσθαι, ὀργῆς
2 *τε καὶ παροινίας. ἀλλὰ τὰ ἐπὶ τοῖσδε αὖ ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου ὅτι*
παραυτίκα ἔγνω σχέτλιον ἔργον ἐργασάμενος. καὶ λέγουσιν εἰσὶν οἳ
[τὸν Ἀλέξανδρον] ὅτι ἐρείσας τὴν σάρισσαν πρὸς τὸν τοῖχον ἐπι-
πίπτειν ἐγνώκει αὐτῇ, ὡς οὐ καλὸν αὐτῷ ζῆν ἀποκτείναντι φίλον
3 *αὐτοῦ ἐν [τῷ] οἴνῳ. οἱ πολλοὶ δὲ ξυγγραφεῖς τοῦτο μὲν οὐ λέγου-*
σιν· ἀπελθόντα δὲ ἐς τὴν εὐνὴν κεῖσθαι ὀδυρόμενον, αὐτόν τε τὸν
Κλεῖτον ὀνομαστὶ ἀνακαλοῦντα καὶ τὴν Κλείτου μὲν ἀδελφήν, αὐτὸν
δὲ ἀναθρεψαμένην, Λανίκην τὴν Δρωπίδου παῖδα, ὡς καλὰ ἄρα
4 *αὐτῇ τροφεῖα ἀποτετικὼς εἴη ἀνδρωθείς, ἥ γε τοὺς μὲν παῖδας τοὺς*
ἑαυτῆς ὑπὲρ αὐτοῦ μαχομένους ἐπεῖδεν ἀποθανόντας, τὸν ἀδελφὸν δὲ
αὐτῆς αὐτὸς αὐτοχειρίᾳ ἔκτεινε· φονέα τε τῶν φίλων οὐ διαλείπειν
αὑτὸν ἀνακαλοῦντα, ἄσιτόν τε καὶ ἄποτον καρτερεῖν ἔστε ἐπὶ τρεῖς
ἡμέρας, οὐδέ τινα ἄλλην θεραπείαν θεραπεῦσαι τὸ σῶμα.
5 *Καὶ ἐπὶ τούτοις τῶν μάντεών τινες μῆνιν ἐκ Διονύσου ᾖδον,*
ὅτι ἡ θυσία ἐξελείφθη Ἀλεξάνδρῳ ἡ τοῦ Διονύσου. καὶ Ἀλέξαν-
δρος μόγις πρὸς τῶν ἑταίρων πεισθεὶς σίτου τε ἥψατο καὶ τὸ σῶ-
μα καλῶς ἐθεράπευσε· καὶ τῷ Διονύσῳ τὴν θυσίαν ἀπέδωκεν, ἐπεὶ
οὐδὲ αὐτῷ ἄκοντι ἦν ἐς μῆνιν τοῦ θείου μᾶλλόν τι ἢ τὴν αὐτοῦ κα-
6 *κότητα ἀναφέρεσθαι τὴν ξυμφοράν. ταῦτα μεγαλωστὶ ἐπαινῶ Ἀλε-*
ξάνδρου, τὸ μήτε ἀπαυθαδιάσασθαι ἐπὶ κακῷ, μήτε προστάτην τε
καὶ ξυνήγορον κακίονα ἔτι γενέσθαι τοῦ ἁμαρτηθέντος, ἀλλὰ συμ-
φῆσαι γὰρ ἐπταικέναι ἄνθρωπόν γε ὄντα.

— ***ἐπίνετο*** für *ἐγίνετο* oder *ἐγένετο* Kr. — ***περιπετῆ γενέσθαι*** für *περιπεσεῖν*. (Si.) Ein seltener Ausdruck, zumal in dieser Weise. — ***φάναι ὅτι*** noch 4, 12, 5. 7, 14, 9. 23, 6. vgl. zu 1, 4, 7. — ***οὗτος ἐγώ*** dies, da bin ich. Spr. 61, 6. — ***ἐγὼ ὁ.*** Spr. 50, 6, 3.

9. Capitel.

§ **1.** ***τῆς ὕβρεως.*** Spr. 47, 20. — ***μεγαλωστί*** homerisch und herodoteisch, auch § 6. 4, 12, 1. 21, 7. — ***κακοῖν.*** Spr. 47, 18. — ***καὶ τοῦ ἑτέρου*** auch nur von dem einen, geschweige denn von beiden. (Ra.) § **2.** ***ἐπί.*** Spr. 68, 37, 3. — ***ἐργασάμενος.*** Spr. 56, 7, 1. — ***τὸν Ἀλέξανδρον*** für *τὰ Ἀλεξάνδρου* Gr., Kr. tilgt es, *τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ξυγγραψάντων* Vu. — ***ἐπιπίπτειν.*** *περιπίπτειν* Kr., wie gewöhnlich so. — § **4.** ***αὐτῆς.*** Spr. 60, 5, 2. — ***οὐ διαλείπω ἀνακαλῶν.*** Spr. 56, 5, 3. — ***ἄποτον*** ohne *ὄντα*. gr. Spr. 56, 5, 4. — ***οὐδέ.*** zu 4, 11, 3. — ***θεραπείαν θεραπεῦσαι τὸ σῶμα.*** Spr. 46, 7. § **5.** ***ᾄδειν*** das eig. Wort von Wahrsagern. Thuk. 2, 8, 2: *πολλὰ χρησμολόγοι ᾖδον.* — ***καλῶς*** gehörig; *ἀναγκαίως* vermuthet Pflugk, *ἱκανῶς* Si. — ***ἀπέδωκεν***, das geschuldete 4, 8, 1. vgl. Spr. 68, 42, 6. — ***οὐδὲ αὐτῷ*** auch ihm nicht, wie den Wahrsagern. (Ra.) — ***ἄκοντι ἦν*** es war ihm unerwünscht. gr. Spr. 48, 6, 4. Selten steht so der Dativ dieses Wortes. Eu. Jon. 642: *ὃ εὐκτὸν ἀνθρώποισι, κἂν ἄκουσιν ᾖ.* § **6.** ***ταῦτα, τό.*** Spr. 57, 10, 3. — ***ἀπαυθαδιάσασθαι*** hartnäckig widerstrebend beharren. Das Wort ist weniger gut. — ***προστάτην*** Vertreter. (Si.) — ***τοῦ ἁμαρτηθέντος*** hängt von *κακίονα* ab (als das Gefrevelte), schwebt aber auch bei den Substantiven vor. — ***ἄνθρωπόν γε ὄντα***, was ver-

Εἰσὶ δὲ οἵ λέγουσιν Ἀνάξαρχον τὸν σοφιστὴν ἐλθεῖν μὲν παρ' Ἀ- 7
λέξανδρον κληθέντα, ὡς παραμυθησόμενον· εὑρόντα δὲ κείμενον
καὶ [ἐπι]στένοντα ἐπιγελάσαντα, ἀγνοεῖν, φάναι, διότι ἐπὶ τῷδε οἱ πά-
λαι σοφοὶ ἄνδρες τὴν Δίκην πάρεδρον τῷ Διὶ ἐποίησαν ὡς ὅ τι ἂν
πρὸς τοῦ Διὸς κυρωθῇ, τοῦτο ξὺν δίκῃ πεπραγμένον· καὶ οὖν καὶ
τὰ ἐκ βασιλέως μεγάλου γιγνόμενα δίκαια χρῆναι νομίζεσθαι, πρῶ-
τα μὲν πρὸς αὐτοῦ βασιλέως, ἔπειτα πρὸς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.
ταῦτα εἰπόντα παραμυθήσασθαι μὲν Ἀλέξανδρον ἐν τῷ τότε· κακὸν 8
δὲ μέγα, ὡς ἐγώ φημι, ἐξεργάσασθαι Ἀλεξάνδρῳ καὶ μεῖζον ἔτι ἢ
ὅτῳ τότε ξυνείχετο, εἴπερ οὖν σοφοῦ ἀνδρὸς τήνδε ἔγνω τὴν δόξαν,
ὡς οὐ τὰ δίκαια ἄρα χρὴ σπουδῇ ἐπιλεγόμενον πράττειν τὸν βασιλέα,
ἀλλὰ ὅ τι ἂν καὶ ὅπως οὖν ἐκ βασιλέως πραχθῇ, τοῦτο δίκαιον νο-
μίζειν. ἐπεὶ καὶ προσκυνεῖσθαι ἐθέλειν Ἀλέξανδρον λόγος κατέχει, 9
ὑπούσης μὲν αὐτῷ καὶ τῆς ἀμφὶ τοῦ Ἄμμωνος πατρὸς μᾶλλόν τι ἢ
Φιλίππου δόξης, θαυμάζοντα δὲ ἤδη τὰ Περσῶν καὶ Μήδων τῆς τε
ἐσθῆτος τῇ ἀμείψει καὶ τῆς ἄλλης θεραπείας τῇ μετακοσμήσει. οὐκ
ἐνδεῆσαι δὲ οὐδὲ πρὸς τοῦτο αὐτῷ τοὺς κολακείᾳ ἐς αὐτὸ ἐνδιδόντας,
ἄλλους τέ τινας καὶ δὴ καὶ τῶν σοφιστῶν τῶν ἀμφ' αὐτὸν Ἀνάξαρ-
χόν τε καὶ Ἆγιν Ἀργεῖον, ἐποποιόν.

Καλλισθένην δὲ τὸν Ὀλύνθιον Ἀριστοτέλους τε τῶν λόγων δια- 10.
κηκοότα καὶ τὸν τρόπον ὄντα ὑπαγροικότερον οὐκ ἐπαινεῖν ταῦτα.
τούτου μὲν δὴ ἕνεκα καὶ αὐτὸς Καλλισθένει ξυμφέρομαι· ἐκεῖνα δὲ
οὐκέτι ἐπιεικῆ δοκῶ τοῦ Καλλισθένους, εἴπερ ἀληθῆ ξυγγέγραπται,
ὅτι ὑφ' αὐτῷ εἶναι ἀπέφαινε καὶ τῇ αὐτοῦ ξυγγραφῇ Ἀλέξανδρόν
τε καὶ τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα. οὔκουν αὐτὸς ἀφῖχθαι ἐξ Ἀλεξάνδρου 2
δόξαν κτησόμενος, ἀλλὰ ἐκεῖνον εὐκλεᾶ ἐς ἀνθρώπους ποιήσων. καὶ
οὖν καὶ τοῦ θείου τὴν μετουσίαν Ἀλεξάνδρῳ οὐκ ἐξ ὧν Ὀλυμπιὰς
ὑπὲρ τῆς γενέσεως αὐτοῦ ψεύδεται ἀνηρτῆσθαι, ἀλλ' ἐξ ὧν ἂν αὐτὸς
ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου συγγράψας ἐξενέγκῃ ἐς ἀνθρώπους. εἰσὶ δὲ οἳ 3
καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ὡς ἄρα ἤρετό ποτε αὐτὸν Φιλώτας ὅντινα οἴ-
οιτο μάλιστα τιμηθῆναι πρὸς τῆς Ἀθηναίων πόλεως· τὸν δὲ ἀπο-
κρίνασθαι Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ὅτι τὸν ἕτερον τοῖν τυράν-
νοιν ἔκτειναν καὶ τυραννίδα ὅτι κατέλυσαν. ἐρέσθαι αὖθις τὸν Φι- 4
λώταν εἰ τῷ τύραννον κτείναντι ὑπάρχει παρ' οὕστινας ἐθέλει τῶν

zeihlich, da er ja ein Mensch sei. § 7. *ἐπιστένοντα*, *ἐπί* in Bezug auf das Unglück. — *διότι* für *ὅτι* nur an dieser Stelle des Werkes, sonst bei Spätern öfter. — *ὡς πεπραγμένον.* zu 1, 23, 7. — *βασιλεύς*, wie ein Eigenname, bei *αὐτοῦ* ohne Artikel. zu Xen. An. 1, 7, 11. § 8. *ἐπιλεγόμενον.* zu Prooe. 1. § 9. *ἐπεὶ καί* ja auch, fast wie quid quod. vgl. 5, 4, 2. 22, 2. 6, 11, 4. 7, 2, 1. 18, 1. 30, 3 und zu Thuk. 1, 12, 1. — *Φιλίππου* erg. *πατρός*: dass Ph. sein Vater sei. — *θαυμάζοντα τῇ ἀμείψει* seine Schätzung durch Vertauschung ausdrückend.

10. Capitel.

§ 1. *ἐπιεικῆ* glimpflich. zu Thuk. 3, 4, 2. — *ὑφ' αὐτῷ. ἐφ' αὐτῷ* Pflugk; vielleicht richtig. Spr. 68, 37, 9. Ueber die Sache Kr. hist. philol. Studien B. 2 S. 18 ff. § 2. *εὐκλεᾶ ἐς.* Spr. 68, 17, 4. — *ἐξενέγκῃ.* Spr. 53, 6, 4. § 3. *τὸν ἕτερον*, den Hipparchos, Bruder des eig. Tyrannen Hippias. Jener ward 514 erfolglos getödtet, dieser erst 510 mit Hülfe der Lakedaemonier vertrieben. § 4. *ἐρέσθαι.* Solche Asyndeta bei zugefügtem Subject sind nicht selten, indem der Gedanke gleichsam als etwas ganz Neues eintritt. Xen. An. 4, 8, 7; *ἠρώτων ἐκεῖνοι.* vgl.

Ἑλλήνων φυγόντα σώζεσθαι· καὶ ἀποκρίνασθαι αὖθις Καλλισθένην,
εἰ καὶ μὴ παρ᾽ ἄλλους, παρά γε Ἀθηναίους ὅτι φυγόντι ὑπάρχει
σώζεσθαι. τούτους γὰρ καὶ πρὸς Εὐρυσθέα πολεμῆσαι ὑπὲρ τῶν
παίδων τῶν Ἡρακλέους, τυραννοῦντα ἐν τῷ τότε τῆς Ἑλλάδος.
5 Ὑπὲρ δὲ τῆς προσκυνήσεως ὅπως ἠναντιώθη Ἀλεξάνδρῳ, καὶ
τοιόσδε κατέχει λόγος. ξυγκεῖσθαι μὲν γὰρ [τῷ] Ἀλεξάνδρῳ πρὸς
τοὺς σοφιστάς τε καὶ τοὺς ἀμφ᾽ αὐτὸν Περσῶν καὶ Μήδων τοὺς δο-
6 κιμωτάτους μνήμην τοῦ λόγου τοῦδε ἐν πότῳ ἐμβαλεῖν· ἄρξαι δὲ
τοῦ λόγου Ἀνάξαρχον, ὡς πολὺ δικαιότερον ἂν θεὸν νομιζόμενον
Ἀλέξανδρον Διονύσου τε καὶ Ἡρακλέους, μὴ ὅτι τῶν ἔργων ἕνεκα
ὅσα καὶ ἡλίκα καταπέπρακται Ἀλεξάνδρῳ, ἀλλὰ καὶ ὅτι Διόνυσος μὲν
Θηβαῖος ἦν, οὐδέν τι προσήκων Μακεδόσι, καὶ Ἡρακλῆς Ἀργεῖος,
οὐδὲ οὗτος προσήκων, ὅτι μὴ κατὰ γένος τὸ Ἀλεξάνδρου· Ἡρακλεί-
7 δην γὰρ εἶναι Ἀλέξανδρον· Μακεδόνας δὲ αὖ τὸν σφῶν βασιλέα δι-
καιότερον θείαις τιμαῖς κοσμοῦντας. καὶ γὰρ οὐδὲ ἐκεῖνο εἶναι ἀμ-
φίλογον ὅτι ἀπελθόντα γε ἐξ ἀνθρώπων ὡς θεὸν τιμήσουσι· πόσῳ
δὴ δικαιότερον ζῶντα γεραίρειν ἤπερ τελευτήσαντα ἐς οὐδὲν ὄφελος
τῷ τιμωμένῳ.

11. Λεχθέντων δὲ τούτων τε καὶ τοιούτων λόγων πρὸς Ἀναξάρχου
τοὺς μὲν μετεσχηκότας τῆς βουλῆς ἐπαινεῖν τὸν λόγον καὶ ἤδη ἐθέ-
λειν ἄρχεσθαι τῆς προσκυνήσεως· τοὺς Μακεδόνας δὲ τοὺς πολλοὺς
2 ἀχθομένους τῷ λόγῳ σιγῇ ἔχειν. Καλλισθένην δὲ ὑπολαβόντα, Ἀλέ-
ξανδρον μέν, εἰπεῖν, ὦ Ἀνάξαρχε, οὐδεμιᾶς ἀνάξιον ἀποφαίνω τιμῆς
ὅσαι ξύμμετροι ἀνθρώπῳ· ἀλλὰ διακεκρίσθαι γὰρ τοῖς ἀνθρώποις
ὅσαι τε ἀνθρώπιναι τιμαὶ καὶ ὅσαι θεῖαι πολλοῖς μὲν καὶ ἄλλοις,
καθάπερ ναῶν τε οἰκοδομήσει καὶ ἀγαλμάτων ἀναστάσει καὶ τεμένη ὅτι
τοῖς θεοῖς ἐξαιρεῖται καὶ θύεται ἐκείνοις καὶ σπένδεται, καὶ ὕμνοι
μὲν ἐς τοὺς θεοὺς ποιοῦνται, ἔπαινοι δὲ ἐς ἀνθρώπους· ἀτὰρ οὐχ
3 ἥκιστα τῷ τῆς προσκυνήσεως νόμῳ. τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους φιλεῖ-
σθαι πρὸς τῶν ἀσπαζομένων· τὸ θεῖον δέ, ὅτι ἄνω που ἱδρυμένον
[καὶ] οὐδὲ ψαῦσαι αὐτοῦ θέμις, ἐπὶ τῷδε ἄρα τῇ προσκυνήσει γεραί-
ρεται, καὶ χοροὶ τοῖς θεοῖς ἵστανται καὶ παιῶνες ἐπὶ τοῖς θεοῖς ᾄδον-
ται. καὶ οὐδὲν θαυμαστόν, ὁπότε γε καὶ αὐτῶν τῶν θεῶν ἄλλοις
ἄλλαι τιμαὶ πρόσκεινται, καὶ ναὶ μὰ Δία ἥρωσιν ἄλλαι, καὶ αὗται
4 ἀποκεκριμέναι τοῦ θείου. οὔκουν εἰκὸς ξύμπαντα ταῦτα ἀναταράσ-

Kr. hist. philol. Studien B. 2 S. 113. — *φυγόντα.* Spr. 55, 2, 4. — *τυραννοῦντα τῆς Ἑ.* nur in sofern er überwiegende Macht besass; Fürst war er nur in Mykenae. § **5.** *ξυγκεῖσθαι.* zu 1, 20, 6. § **6.** *ἂν νομιζόμενον.* Spr. 69, 6, 5. — *μὴ ὅτι.* zu 3, 26, 4. § **7** *αὖ.* *ἂν* Kr. — *κοσμοῦντας* hängt noch von *ὡς* (*ἂν*) § 6 ab.

11. Capitel.

§ **1.** *ἀχθομένους* für *μαχομένους* Yxem. — *σιγῇ.* zu 1, 6, 1. § **2.** *διακεκρίσθαι.* Uebergang zur indirecten Rede; häufiger ist das Umgekehrte. — *μέν.* Dem entspricht *ἀτάρ.* (Ra.) — *καὶ ὅτι* und dadurch dass. § **3.** *φιλεῖσθαι* geküsst werden. (Vu.) — *καί* vor *οὐδέ* fehlt in einer guten Hs. So steht *οὐδέ* unregelmässig nach einem affirmativen Satze auch § 6 u. 4, 15, 7. (Si.) So bei Arrian ziemlich oft. Spr. 69, 44. — *οὐδὲν θαυμαστόν*, dass eine solche Verschiedenartigkeit der Ehrenbezeigungen statt findet — *ὁπότε.* zu 1, 12, 3. — *ναὶ μὰ Δία* eine Steigerung: ja sogar. — *τοῦ θείου* von den Ehrenbezeigungen gegen die Gottheit. (Vu.) § **4.** *ἀναταράσσοντας* dass man ver-

σοντας τοὺς μὲν ἀνθρώπους ἐς σχῆμα ὑπέρογκον καθιστάναι τῶν τιμῶν
ταῖς ὑπερβολαῖς, τοὺς θεοὺς δὲ τό γε ἐπὶ σφίσιν ἐς ταπεινότητα οὐ
πρέπουσαν καταβάλλειν τὰ ἴσα ἀνθρώποις τιμῶντας. οὔκουν οὐδὲ
Ἀλέξανδρον ἀνασχέσθαι ἄν, εἰ τῶν ἰδιωτῶν τις εἰσποιοῖτο ταῖς βα-
σιλικαῖς τιμαῖς χειροτονίᾳ ἢ ψήφῳ οὐ δικαίᾳ. πολὺ ἂν οὖν δικαιό- 5
τερον τοὺς θεοὺς δυσχεραίνειν ὅσοι ἄνθρωποι ἐς τὰς θείας τιμὰς
σφᾶς εἰσποιοῦσιν ἢ πρὸς τῶν ἄλλων εἰσποιούμενοι ἀνέχονται. Ἀλε-
ξανδρον δὲ πόῤῥω τοῦ ἱκανοῦ ἀνδρῶν ἀγαθῶν τὸν ἄριστον εἶναι τε
καὶ δοκεῖν, καὶ βασιλέων τὸν βασιλικώτατον καὶ στρατηγῶν τὸν ἀξιο-
στρατηγότατον. καὶ σέ, εἴπερ τινὰ ἄλλον, ὦ Ἀνάξαρχε, εἰσηγητήν τε 6
τούτων τῶν λόγων ἐχρῆν γίγνεσθαι καὶ κωλυτὴν τῶν ἐναντίων, ἐπὶ
σοφίᾳ γε καὶ παιδεύσει Ἀλεξάνδρῳ ξυνόντα. οὔκουν ἄρχειν σε τοῦδε
τοῦ λόγου πρέπον ἦν, ἀλλὰ μεμνῆσθαι γὰρ οὐ Καμβύσῃ οὐδὲ Ξέρξῃ
ξυνόντα ἢ συμβουλεύοντα, ἀλλὰ Φιλίππου μὲν παιδί, Ἡρακλείδῃ δὲ
ἀπὸ γένους καὶ Αἰακίδῃ, ὅτου οἱ πρόγονοι ἐξ Ἄργους εἰς Μακεδο-
νίαν ἦλθον, οὐδὲ βίᾳ, ἀλλὰ νόμῳ Μακεδόνων ἄρχοντες διετέλεσαν.
οὔκουν οὐδὲ αὐτῷ τῷ Ἡρακλεῖ ζῶντι ἔτι θεῖαι τιμαὶ παρ᾽ Ἑλλήνων ἐγέ- 7
νοντο, ἀλλ᾽ οὐδὲ τελευτήσαντι πρόσθεν ἢ πρὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελ-
φοῖς ἐπιθεσπισθῆναι ὡς θεὸν τιμᾶν Ἡρακλέα. εἰ δέ, ὅτι ἐν τῇ βαρ-
βάρῳ γῇ οἱ λόγοι γίγνονται, βαρβαρικὰ χρὴ ἔχειν τὰ φρονήματα, καὶ
ἐγὼ τῆς Ἑλλάδος μεμνῆσθαί σε ἀξιῶ, ὦ Ἀλέξανδρε, ἧς ἕνεκα ὁ πᾶς
στόλος σοι ἐγένετο προσθεῖναι τὴν Ἀσίαν τῇ Ἑλλάδι. καὶ οὖν ἐνθυ- 8
μήθητι, ἐκεῖσε ἐπανελθὼν ἆρά γε καὶ τοὺς Ἕλληνας τοὺς ἐλευθερω-
τάτους προσαναγκάσεις ἐς τὴν προσκύνησιν, ἢ Ἑλλήνων μὲν ἀφέξῃ,
Μακεδόσι δὲ προσθήσεις τήνδε τὴν ἀτιμίαν, ἢ διακεκριμένα ἔσται
σοι αὐτῷ τὰ τῶν τιμῶν ἐς ἅπαν, ὡς πρὸς Ἑλλήνων μὲν καὶ Μακε-
δόνων ἀνθρωπίνως τε καὶ Ἑλληνικῶς τιμᾶσθαι, πρὸς δὲ τῶν βαρβά-
ρων μόνων βαρβαρικῶς. εἰ δὲ ὑπὲρ Κύρου τοῦ Καμβύσου λέγεται 9
πρῶτον προσκυνηθῆναι ἀνθρώπων Κῦρον καὶ ἐπὶ τῷδε ἐμμεῖναι Πέρ-
σαις τε καὶ Μήδοις τήνδε τὴν ταπεινότητα, χρὴ ἐνθυμεῖσθαι ὅτι τὸν
Κῦρον ἐκεῖνον Σκύθαι ἐσωφρόνισαν, πένητες ἄνδρες καὶ αὐτόνομοι,
καὶ Δαρεῖον ἄλλοι αὖ Σκύθαι, καὶ Ξέρξην Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαι-
μόνιοι, καὶ Ἀρταξέρξην Κλέαρχος καὶ Ξενοφῶν καὶ οἱ ξὺν τούτοις
μύριοι, καὶ Δαρεῖον τοῦτον Ἀλέξανδρος μὴ προσκυνούμενος.

wirrend. Spr. 55, 2, 4. — *τό γε ἐπὶ σφίσιν* so viel an ihnen liegt. (Ra.) Das *τό* ist Accusativ des Bezuges. Spr. 46, 2; über *ἐπί* 68, 37, 9; *σφίσιν* bezieht sich auf das beim Inf. gedachte *τινάς* oder *ἀνθρώπους*. — *τὰ ἴσα*, mit nicht höhern Ehrenbezeigungen. (Ra.) Spr. 46, 3, 2. — *ἀνθρώποις. ἀνθρώπους*, von *τιμῶντας* regiert, konnte auch gesagt werden. — *εἰςποιοῖτο* sich eindrängte. vgl. § 5. Der Ausdruck ist ungewöhnlich. **§ 5.** *ὅσοι, τούτοις ὅσοι.* Spr. 51, 12. — *πόῤῥω τοῦ ἱκανοῦ* weit mehr als erforderlich. (Dö.) — *ἀξιοστράτηγος* gebraucht auch Xen. An. 6, 1, 24. **§ 6.** *ἐπί.* Spr. 68, 37, 7. **§ 7.** *ἀλλ᾽ οὐδέ* ja auch nicht. zu Xen. An. 1, 3, 3. — *τιμᾶν.* Spr. 55, 3, 7. — *ἔχειν καὶ τὰ φρονήματα; ἐγώ* Kr. — *ἧς ἕνεκα προςθεῖναι* eine Art Anticipation für: dem beizufügen u. so w. gr. Spr. 61, 6, 9. **§ 8.** *αὐτῷ. οὕτω* Pflugk und Si., *αὐτά* Kr.: gerade der Punct über die Ehrenbezeigungen. — *ἐς ἅπαν* völlig. vgl. 7, 27, 3; *εἰς ἅπαντας* eine Hs. **§ 9.** *πρῶτον*, nach Xen. Kyr. 8, 3, 14. (Ra.) — *Σκύθαι*, die Massageten. vgl. Her. 1, 214. (Si.) Diod. 2, 44 und Iust. 1, 8. (Ra.) — *ἐσωφρόνισαν* brachten zur Raison. zu Xen. An. 7, 7, 7, 24. — *ἄλλοι Σκύθαι.* zu 4, 4, 3.

12. Ταῦτα δὴ καὶ τοιαῦτα εἰπόντος Καλλισθένους ἀνιᾶσαι μὲν με-
γαλωστὶ Ἀλέξανδρον, Μακεδόσι δὲ πρὸς θυμοῦ εἰπεῖν καὶ τοῦτο
γνόντα Ἀλέξανδρον πέμψαντα κωλῦσαι Μακεδόνας μεμνῆσθαι ἔτι τῆς
2 προσκυνήσεως. ἀλλὰ σιγῆς γὰρ γενομένης ἐπὶ τοῖς λόγοις ἀναστάντας
Περσῶν τοὺς πρεσβυτάτους ἐφεξῆς προσκυνεῖν. Λεοννάτον δέ, ἕνα
τῶν ἑταίρων, ἐπειδή τις ἐδόκει τῶν Περσῶν αὐτῷ οὐκ ἐν κόσμῳ προσ-
κυνῆσαι, τὸν δὲ ἐπιγελάσαι τῷ σχήματι τοῦ Πέρσου, ὡς ταπεινόν·
3 καὶ τούτῳ χαλεπήναντα τότε Ἀλέξανδρον ξυναλλαγῆναι αὖθις. ἀναγέ-
γραπται δὲ δὴ καὶ τοιόσδε λόγος. προπίνειν φιάλην χρυσῆν ἐν κύκλῳ
Ἀλέξανδρον πρώτοις μὲν τούτοις πρὸς οὕστινας ξυνέκειτο αὐτῷ τὰ
τῆς προσκυνήσεως· τὸν δὲ πρῶτον ἐκπιόντα τὴν φιάλην προσκυνῆσαί
τε ἀναστάντα καὶ φιληθῆναι πρὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ἐφεξῆς διὰ πάν-
4 των χωρῆσαι. ὡς δὲ ἐς Καλλισθένην ἧκεν ἡ πρόποσις ἀναστῆναι μὲν
Καλλισθένην καὶ ἐκπιεῖν τὴν φιάλην, καὶ προσελθόντα ἐθέλειν φιλῆ-
σαι οὐ προσκυνήσαντα. τὸν δὲ τυχεῖν μὲν τότε διαλεγόμενον Ἡφαι-
στίωνι· ουκουν προσέχειν τὸν νοῦν, εἰ καὶ τὰ τῆς προσκυνήσεως ἐπι-
5 τελῆ [αὐτῷ] Καλλισθένει ἐγένετο. ἀλλὰ Δημήτριον γὰρ τὸν Πυθώ-
νακτος, ἕνα τῶν ἑταίρων, ὡς προσῄει αὐτῷ ὁ Καλλισθένης φιλήσων,
φάναι ὅτι οὐ προσκυνήσας πρόσεισι· καὶ τὸν Ἀλέξανδρον οὐ παρα-
σχεῖν φιλῆσαι ἑαυτόν· τὸν δὲ Καλλισθένην, φιλήματι, φάναι, ἔλαττον
ἔχων ἄπειμι.
6 Καὶ τούτων ἐγὼ ὅσα ἐς ὕβριν τε τὴν Ἀλεξάνδρου τὴν ἐν τῷ πα-
ραυτίκα καὶ ἐς σκαιότητα τὴν Καλλισθένους φέροντα, οὐδὲν οὐδαμῇ
ἐπαινῶ· ἀλλὰ τὸ καθ᾽ αὑτὸν γὰρ κοσμίως τίθεσθαι ἐξαρκεῖν φημί,
αὔξοντα ὡς ἀνυστὸν τὰ βασιλέως πράγματα ὅτῳ τις ξυνεῖναι οὐκ ἀπη-
7 ξίωσεν. οὔκουν ἀπεικότως δι᾽ ἀπεχθείας γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ Καλ-
λισθένην τίθεμαι ἐπὶ τῇ ἀκαίρῳ τε παῤῥησίᾳ καὶ ὑπερόγκῳ ἀβελτηρίᾳ.
ἐφ᾽ ὅτῳ τεκμαίρομαι μὴ χαλεπῶς πιστευθῆναι τοὺς κατειπόντας Καλ-
λισθένους (τοὺς μὲν) ὅτι μετέσχε τῆς ἐπιβουλῆς τῆς γενομένης Ἀλεξάν-
δρῳ ἐκ τῶν παίδων, τοὺς δὲ ὅτι καὶ ἐπῆρεν αὐτὸς εἰς τὸ ἐπιβουλεῦσαι.
ξυνέβη δὲ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς ὧδε.

13. Ἐκ Φιλίππου ἦν ἤδη καθεστηκὸς τῶν ἐν τέλει Μακεδόνων τοὺς
παῖδας ὅσοι ἐς ἡλικίαν ἐμειρακιοῦντο καταλέγεσθαι ἐς θεραπείαν τοῦ
βασιλέως, τά τε περὶ τὴν ἄλλην δίαιταν τοῦ σώματος διακονεῖσθαι
βασιλεῖ καὶ κοιμώμενον φυλάσσειν τούτοις ἐπετέτραπτο· καὶ ὁπότε
ἐξελαύνοι βασιλεὺς τοὺς ἵππους παρὰ τῶν ἱπποκόμων δεχόμενοι ἐκεῖ-

12. Capitel.

§ 1. *πρὸς θυμοῦ*. zu 3, 4, 5. § 2. *τὸν δέ*. zu 1, 23, 4. — *ὡς ταπεινόν* (*ὄν*) als ob es etwas Gemeines wäre. gr. Spr. 56, 9, 7. § 3. *χωρῆσαι* wie 5, 7, 4. § 4. *αὐτῷ τῷ* Pflugk, *αὐτῷ* tilgt Kr. als aus dem folgenden *αὐτῷ ὁ Καλλισθένης* entstanden. § 6. *σκαιότης* Unschicklichkeit, die hier einem freigebornen Hellenen keine scheinen konnte. — *φέροντα* sich beziehend. vgl. 5, 28, 4. 7, 8, 2 und zu 4, 1, 2. — *τὸ καθ᾽ αὑτόν* seine persönliche Rolle. — *κοσμίως* anständig, ohne Servilität. — *ὡς ἀνυστόν*. zu 1, 14, 7. § 7. *δι᾽ ἀπεχθείας*. Spr. 68, 18, 2. — *ὅτι μετέσχε*. *τοὺς μὲν ὅτι μετέσχε* Kr., weil sonst *τοὺς δέ* hier sehr anstössig wäre. — *καὶ ἐπῆρεν* sogar angestiftet, nicht bloss Theilnehmer gewesen. (Ra.) — *εἰς*, wie 4, 14, 1.

13. Capitel.

§ 1. *τῶν ἐν τέλει*. zu 2, 24, 4. — *ἐμειρακιοῦντο* für *ἐμειρακίσαντο* oder *ἐμειρακιεύοντο* Dübner. — *διακονεῖσθαι* hängt von *καταλέγεσθαι* ab;

νοι προσῆγον καὶ ἀνέβαλλον οὗτοι βασιλέα τὸν Περσικὸν τρόπον καὶ τῆς ἐπὶ θήρᾳ φιλοτιμίας βασιλεῖ κοινωνοὶ ἦσαν. τούτων καὶ Ἑρμόλαος 2 ἦν, Σωπόλιδος μὲν παῖς, φιλοσοφίᾳ δὲ ἐδόκει προσέχειν τὸν νοῦν καὶ Καλλισθένην θεραπεύειν ἐπὶ τῷδε. ὑπὲρ τούτου λόγος κατέχει ὅτι ἐν θήρᾳ προσφερομένου Ἀλεξάνδρῳ συὸς ἔφθη βαλὼν τὸν σῦν ὁ Ἑρμόλαος· καὶ ὁ μὲν σῦς πίπτει βληθείς, Ἀλέξανδρος δὲ τοῦ καιροῦ ὑστερήσας ἐχαλέπηνε τῷ Ἑρμολάῳ καὶ κελεύει αὐτὸν πρὸς ὀργὴν πληγὰς λαβεῖν ὁρώντων τῶν ἄλλων παίδων, καὶ τὸν ἵππον αὐτὸν ἀφείλετο.

Τοῦτον τὸν Ἑρμόλαον ἀλγήσαντα τῇ ὕβρει φράσαι πρὸς Σώσιρα- 3 τον τὸν Ἀμύντου, ἡλικιώτην τε ἑαυτοῦ καὶ ἐραστὴν ὄντα, ὅτι οὐ βιωτόν οἱ ἐστι μὴ τιμωρησαμένῳ Ἀλέξανδρον τῆς ὕβρεως, καὶ τὸν Σώστρατον οὐ χαλεπῶς συμπεῖσαι μετασχεῖν τοῦ ἔργου, ἅτε ἐρῶντα. ὑπὸ 4 τούτων δὲ ἀναπεισθῆναι Ἀντίπατρόν τε τὸν Ἀσκληπιοδώρου τοῦ Συρίας σατραπεύσαντος καὶ Ἐπιμένην τὸν Ἀρσέου καὶ Ἀντικλέα τὸν Θεοκρίτου καὶ Φιλώταν τὸν Κάρσιδος τοῦ Θρᾳκός. ὡς οὖν περιῆκεν ἐς Ἀντίπατρον ἡ νυκτερινὴ φυλακή, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ξυγκείμενον εἶναι ἀποκτεῖναι Ἀλέξανδρον, κοιμωμένῳ ἐπιπεσόντας.

Ξυμβῆναι δὲ οἱ μὲν αὐτομάτως λέγουσιν ἔστε (ἐφ᾽) ἡμέραν πίνειν Ἀ- 5 λέξανδρον· Ἀριστόβουλος δὲ ὧδε ἀνέγραψε. Σύραν γυναῖκα ἐφομαρτεῖν Ἀλεξάνδρῳ κάτοχον ἐκ τοῦ θείου γιγνομένην· καὶ ταύτην τὸ μὲν πρῶτον γέλωτα εἶναι Ἀλεξάνδρῳ τε καὶ τοῖς ἀμφ᾽ αὐτόν· ὡς δὲ τὰ πάντα ἐν τῇ κατοχῇ ἀληθεύουσα ἐφαίνετο, οὐκέτι ἀμελεῖσθαι ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου, ἀλλ᾽ εἶναι γὰρ τῇ Σύρᾳ πρόσοδον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ νύκτωρ καὶ μεθ᾽ ἡμέραν, καὶ καθεύδοντι πολλάκις ἤδη ἐπιστῆναι. καὶ δὴ 6 καὶ τότε ἀπαλλασσομένου ἐκ τοῦ πότου κατεχομένην ἐκ τοῦ θείου ἐντυχεῖν, καὶ δεῖσθαι ἐπανελθόντα πίνειν ὅλην τὴν νύκτα· καὶ Ἀλέξανδρον θεῖόν τι εἶναι νομίσαντα ἐπανελθεῖν τε καὶ πίνειν, καὶ οὕτω τοῖς παισὶ διαπεσεῖν τὸ ἔργον.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Ἐπιμένης ὁ Ἀρσέου τῶν μετεχόντων τῆς ἐπιβου- 7 λῆς φράζει τὴν πρᾶξιν Χαρικλεῖ τῷ Μενάνδρου, ἐραστῇ ἑαυτοῦ γεγονότι· Χαρικλῆς δὲ φράζει Εὐρυλόχῳ τῷ ἀδελφῷ τῷ Ἐπιμένους. καὶ ὁ Εὐρύλοχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τὴν Ἀλεξάνδρου Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου τῷ σωματοφύλακι καταλέγει ἅπαν τὸ πρᾶγμα· ὁ δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασε. καὶ Ἀλέξανδρος ξυλλαβεῖν κελεύει ὧν τὰ ὀνόματα εἶπεν ὁ Εὐρύλοχος· καὶ οὗτοι στρεβλούμενοι σφῶν τε αὐτῶν κατεῖπον τὴν ἐπιβουλὴν καί τινας καὶ ἄλλους ὠνόμασαν.

Ἀριστόβουλος μὲν λέγει ὅτι καὶ Καλλισθένην ἐπᾶραι σφᾶς ἔφα- 14. σαν ἐς τὸ τόλμημα· καὶ Πτολεμαῖος ὡσαύτως λέγει. οἱ δὲ πολλοὶ οὐ ταύτῃ λέγουσιν, ἀλλὰ διὰ μῖσος γὰρ τὸ ἤδη ὂν πρὸς Καλλισθένην ἐξ Ἀλεξάνδρου καὶ ὅτι ὁ Ἑρμόλαος ἐς τὰ μάλιστα ἐπιτήδειος

dann tritt ein Uebergang zu dem bestimmten Tempus ein. zu Xen. An. 4, 7, 17. — ἀνέβαλλον, zu ἀναβολεύς 1, 15, 6. § 2. ἐδόκει, ein Uebergang wie 1, 5, 12. — τοῦ καιροῦ. Spr. 47, 17. Xen. An. 1, 7, 12: ὑστέρησε τῆς μάχης. § 3. τῆς ὕβρεως. Spr. 47, 20. § 5. ἔστε. ἔστε ἐφ' Kr., wie Arrian in diesem Werke sonst immmer sagt. — κάτοχον ἐκ. Xen. Symp. 1, 10: ἐκ θεῶν του κατεχόμενοι. § 6. διαπεσεῖν sei vereitelt. (Vu.) vgl. Aesch. 2, 39: τὸ συκοφάντημα διέπιπτεν αὐτῷ. § 7. τῶν μετεχόντων hängt von Ἐπιμένης ab. Spr. 47, 7, 1.

14. Capitel.

§ 1. δὲ πολλοί. πολλοὶ δέ Kr. vgl. 4, 23, 5. 27, 2 und gr. Spr. 68,

ἦν τῷ Καλλισθένει, οὐ χαλεπῶς πιστεῦσαι τὰ χείρω ὑπὲρ Καλλισθέ-
2 νους Ἀλέξανδρον. ἤδη δέ τινες καὶ τάδε ἀνέγραψαν, τὸν Ἑρμόλαον
προαχθέντα ἐς τοὺς Μακεδόνας ὁμολογεῖν τε ἐπιβουλεῦσαι (καὶ γὰρ
οὐκ εἶναι ἔτι ἐλευθέρῳ ἀνδρὶ φέρειν τὴν ὕβριν τὴν Ἀλεξάνδρου)
πάντα καταλέγοντα, τήν τε Φιλώτα οὐκ ἔνδικον τελευτὴν καὶ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ Παρμενίωνος (τὴν) ἔτι ἐκνομωτέραν καὶ τῶν ἄλλων τῶν τότε
ἀποθανόντων, καὶ τὴν Κλείτου ἐν μέθῃ ἀναίρεσιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα
τὴν Μηδικήν, καὶ τὴν προσκύνησιν τὴν βουλευθεῖσαν καὶ οὔπω πε-
παυμένην, καὶ πότους τε καὶ ὕπνους τοὺς Ἀλεξάνδρου· ταῦτα οὐ
φέροντα ἔτι ἐλευθερῶσαι ἐθελῆσαι ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους Μακε-
3 δόνας. τοῦτον μὲν δὴ αὐτόν τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ξυλληφθέντας κα-
ταλευσθῆναι πρὸς τῶν παρόντων. Καλλισθένην δὲ Ἀριστόβουλος μὲν
λέγει δεδεμένον ἐν πέδαις ξυμπεριάγεσθαι τῇ στρατιᾷ, ἔπειτα νόσῳ
τελευτῆσαι, Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου στρεβλωθέντα καὶ κρεμασθέντα
ἀποθανεῖν. οὕτως οὐδὲ οἱ πάνυ πιστοὶ ἐς τὴν ἀφήγησιν καὶ ξυγγε-
νόμενοι ἐν τῷ τότε Ἀλεξάνδρῳ ὑπὲρ τῶν γνωρίμων τε καὶ οὐ λα-
4 θόντων σφᾶς ὅπως διεπράχθη ξύμφωνα ἀνέγραψαν. πολλὰ δὲ καὶ
ἄλλα ὑπὲρ τούτων αὐτῶν ἄλλοι ἄλλως ἀφηγήσαντο· ἀλλ᾽ ἐμοὶ ταῦτα
ἀποχρῶντα ἔστω ἀναγεγραμμένα. ταῦτα μὲν δὴ οὐ πολλῷ ὕστερον
πραχθέντα ἐγὼ ἐν τοῖσδε τοῖς ἀμφὶ Κλεῖτον ξυνενεχθεῖσιν Ἀλεξάνδρῳ
ἀνέγραψα, τούτοις μᾶλλόν τι οἰκεῖα ὑπολαβὼν ἐς τὴν ἀφήγησιν.

15. Παρ᾽ Ἀλέξανδρον δὲ ἧκε καὶ αὖθις Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐ-
ρώπης πρεσβεία ξὺν τοῖς πρέσβεσιν οἷς αὐτὸς ἐς Σκύθας ἔστειλεν.
ὁ μὲν δὴ τότε βασιλεὺς τῶν Σκυθῶν ὅτε οὗτοι ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου ἐ-
πέμποντο τετελευτηκὼς ἐτύγχανεν· ἀδελφὸς δὲ ἐκείνου ἐβασίλευεν.
2 ἦν δὲ ὁ νοῦς τῆς πρεσβείας ἐθέλειν ποιεῖν πᾶν τὸ ἐξ Ἀλεξάνδρου
ἐπαγγελλόμενον Σκύθας· καὶ δῶρα ἔφερον Ἀλεξάνδρῳ παρὰ τοῦ
βασιλέως τῶν Σκυθῶν ὅσα μέγιστα νομίζεται ἐν Σκύθαις· καὶ τὴν
θυγατέρα ὅτι ἐθέλει Ἀλεξάνδρῳ δοῦναι γυναῖκα βεβαιότητος εἵνεκα
3 τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον φιλίας τε καὶ συμμαχίας. εἰ δὲ ἀπαξιοῖ τὴν
Σκυθῶν βασίλισσαν γῆμαι Ἀλέξανδρος, ἀλλὰ τῶν γε σατραπῶν τῶν
τῆς Σκυθικῆς χώρας καὶ ὅσοι ἄλλοι δυνάσται κατὰ τὴν γῆν τὴν Σκυ-
θίδα, τούτων τὰς παῖδας ἐθέλειν δοῦναι τοῖς πιστοτάτοις τῶν ἀμφ᾽ Ἀ-
λέξανδρον· ἥξειν δὲ καὶ αὐτὸς ἔφασκεν, εἰ κελεύοιτο, ὡς παρ᾽ αὐ-
4 τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀκοῦσαι ὅσα ἐπαγγέλλοι. ἀφίκετο δὲ ἐν τούτῳ
παρ᾽ Ἀλέξανδρον καὶ Φαρασμάνης ὁ Χωρασμίων βασιλεὺς ξὺν ἱππεῦσι

5, 4. § 2. ἤδη δέ. zu 5, 21, 6. — ἐς τοὺς Μ. Spr. 68, 17, 2. — ἐπιβουλεῦσαι καὶ γὰρ οὐ. ἐπιβουλεῦσαι καί, οὐ γάρ Pflugk. Doch ist hier vielleicht eine Anakoluthie: der Schriftsteller fing an als ob folgen sollte: καὶ εἰπεῖν ἐλευθερῶσαι ἐθελῆσαι, welche Folge die Zwischengedanken störten. — Φιλώτα 3, 16, 1 ff (Si.) — πότους 7, 29, 4. (Ra.) — ὕπνους. Spr. 44, 3. § 3. ἐν πέδαις gehört zu δεδεμένον. zu Xen. An. 4, 3, 8. — νόσῳ, an der Läusesucht. — πιστοὶ ἐς. zu Prooe. 2. – διεπράχθη. δὴ ἐπράχθη Si. § 4. ὕστερον 4, 22, 2. (Schm.)

15. Capitel.

§ 1. Fortsetzung der im 6 Capitel abgebrochenen Erzählung. (Si.) — ἔστειλεν 4, 1, 2. (Si.) § 2. ἐθέλειν. Spr. 50, 5, 5. — ὅτι gehört noch zu νοῦς ἦν, aus dem der Begriff des Meldens vorschwebt. (Si.) — εἵνεκα für οὕνεκα Kr., weil die mehr dichterische Form sich nur an dieser Stelle des Werkes findet. § 3. δοῦναι, βασιλέα (Si.) § 5.

*χιλίοις καὶ πεντακοσίοις. ἔφασκε δὲ ὁ Φαρασμάνης ὅμορος οἰκεῖν
τῷ τε Κόλχων γένει καὶ ταῖς γυναιξὶ ταῖς Ἀμαζόσι, καὶ εἰ ἐθέλοι
Ἀλέξανδρος ἐπὶ Κόλχους τε καὶ Ἀμαζόνας ἐλάσας καταστρέψασθαι
τὰ ἐπὶ τὸν πόντον τὸν Εὔξεινον ταύτῃ καθήκοντα γένη, ὁδῶν τε ἡγε-
μὼν ἔσεσθαι ἐπηγγέλλετο καὶ τὰ ἐπιτήδεια τῇ στρατιᾷ παρασκευάσειν.
Τοῖς τε οὖν παρὰ τῶν Σκυθῶν ἥκουσι φιλάνθρωπα ἀποκρίνε- 5
ται Ἀλέξανδρος καὶ ἐς τὸν τότε καιρὸν ξύμφορα, γάμου δὲ οὐδὲν
δεῖσθαι Σκυθικοῦ, καὶ Φαρασμάνην ἐπαινέσας τε καὶ φιλίαν καὶ
ξυμμαχίαν πρὸς αὐτὸν ξυνθέμενος αὐτῷ μὲν τότε οὐκ ἔφη ἐν καιρῷ
εἶναι ἐλαύνειν ἐπὶ τὸν Πόντον· Ἀρταβάζῳ δὲ τῷ Πέρσῃ, ὅτῳ τὰ
Βακτρίων ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπετέτραπτο, καὶ ὅσοι ἄλλοι πρόσχωροι
τούτῳ σατράπαι ξυστήσας Φαρασμάνην ἀποπέμπει ἐς τὰ ἤθη τὰ αὑ-
τοῦ. αὑτῷ δὲ τὰ Ἰνδῶν ἔφη ἐν τῷ τότε μέλειν. τούτους γὰρ κατα- 6
στρεψάμενος πᾶσαν ἂν ἤδη ἔχειν τὴν Ἀσίαν· ἐχομένης δὲ τῆς Ἀσίας
ἐπανιέναι [ἂν] ἐς τὴν Ἑλλάδα· κἀκεῖθεν δὲ ἐφ' Ἑλλησπόντου τε καὶ
τῆς Προποντίδος ξὺν τῇ δυνάμει πάσῃ τῇ τε ναυτικῇ καὶ τῇ πεζικῇ
ἐλάσειν εἴσω τοῦ Πόντου· καὶ ἐς τὸ τότε ἠξίου ἀποθέσθαι Φαρα-
σμάνην ὅσα ἐν τῷ παραυτίκα ἐπηγγέλλετο.
Αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὦξον τὸν ποταμὸν ᾔει αὖθις καὶ ἐς τὴν Σο- 7
γδιανὴν προχωρεῖν ἐγνώκει, ὅτι πολλοὺς τῶν Σογδιανῶν ἐς τὰ ἐρύ-
ματα ξυμπεφευγέναι ἠγγέλλετο οὐδὲ ἐθέλειν κατακούειν τοῦ σατρά-
που ὅστις αὐτοῖς ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπετέτακτο. στρατοπεδεύοντος δὲ
αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ὤξῳ οὐ μακρὰν τῆς σκηνῆς τῆς αὐτοῦ Ἀ-
λεξάνδρου πηγὴ ὕδατος καὶ ἄλλη ἐλαίου πηγὴ πλησίον αὐτῆς ἀνέσχε.
καὶ Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου τῷ σωματοφύλακι ἐπειδὴ ἐσηγγέλθη τὸ 8
τέρας, Πτολεμαῖος Ἀλεξάνδρῳ ἔφρασεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἔθυεν ἐπὶ
τῷ φάσματι ὅσα οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. Ἀρίστανδρος δὲ πόνων εἶ-
ναι σημεῖον τοῦ ἐλαίου τὴν πηγὴν ἔφασκεν· ἀλλὰ καὶ νίκην ἐπὶ τοῖς
πόνοις σημαίνειν.
Διαβὰς οὖν ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ἐς τὴν Σογδιανήν, Πολυ- 16.
σπέρχοντα δὲ καὶ Ἄτταλον καὶ Γοργίαν καὶ Μελέαγρον αὐτοῦ ἐν
Βάκτροις ὑπολειπόμενος τούτοις μὲν παρήγγειλε τήν τε χώραν ἐν φυ-
λακῇ ἔχειν, ὡς μή τι νεωτερίσωσιν οἱ ταύτῃ βάρβαροι, καὶ τοὺς ἤδη
ἀφεστηκότας αὐτῶν ἐξαιρεῖν· αὐτὸς δὲ ἐς πέντε μέρη διελὼν τὴν 2
ἅμα οἷ στρατιὰν τῶν μὲν Ἡφαιστίωνα ἄρχειν ἔταξε, τῶν δὲ Πτολε-
μαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα· τοῖς τρίτοις δὲ Περδίκκαν
ἐπέταξε· τῆς δὲ τετάρτης τάξεως Κοῖνος καὶ Ἀρτάβαζος ἡγοῦντο
αὐτῷ· τὴν δὲ πέμπτην μοῖραν ἀναλαβὼν αὐτὸς ἐπῄει τὴν χώραν ὡς
ἐπὶ Μαράκανδα. καὶ οἱ ἄλλοι ὡς ἑκάστοις προὐχώρει ἐπῄεσαν, 3
τοὺς μέν τινας τῶν ἐς τὰ ἐρύματα ξυμπεφευγότων βίᾳ ἐξαιροῦντες,
τοὺς δὲ καὶ ὁμολογίᾳ προσχωροῦντάς σφισι παραλαμβάνοντες. ὡς*

ἐν καιρῷ. zu 1, 18, 9. — *Ἀρταβάζῳ* 3, 29, 1. (Si.) — *ξυνιστάναι* vorstellen, empfehlen. (Vu.) zu Xen. An. 3, 1, 8. **§ 6.** *ἀποθέσθαι* aufsparen. (Vu.) **§ 7.** *Ὦξον τόν* für *Ὦξόν τε* Kr. zu 6, 11, 5. — *μακρὰν τῆς* weit von dem, wie 4, 23, 5. 5, 23, 4. Eine so wohl nicht attische Verbindung. — *ὕδατος.* Spr. 47, 6.

16. Capitel.

§ 1. *διαβάς, τὸν Ὦξον.* (Schm.) — *ὑπολειπόμενος* für *ὑπολιπόμενος* Si. — *ἐξαιρεῖν.* vgl. 2, 20, 5. (Si.) **§ 2.** *αὐτῷ* für *αὐτῶν* Si. **§ 3.** *προὐχώρει.* zu 1, 1, 12. — *σφισι παραλαμβάνοντες* für *σφισιν*

δὲ ξύμπασα αὐτῷ ἡ δύναμις, ἐπελθοῦσα τῶν Σογδιανῶν τῆς χώρας τὴν πολλήν, ἐς Μαράκανδα ἀφίκετο, Ἡφαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει τὰς ἐν τῇ Σογδιανῇ πόλεις συνοικίζειν, Κοῖνον δὲ καὶ Ἀρτάβαζον ὡς ἐς Σκύθας, ὅτι ἐς Σκύθας καταπεφευγέναι Σπιταμένης αὐτῷ ἐξηγγέλλετο, αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ λοιπῇ στρατιᾷ ἐπιὼν τῆς Σογδιανῆς ὅσα ἔτι πρὸς τῶν ἀφεστηκότων κατείχετο ταῦτα οὐ χαλεπῶς ἐξῄρει.

4 Ἐν τούτοις δὲ Ἀλεξάνδρου ὄντος Σπιταμένης τε καὶ σὺν αὐτῷ τῶν Σογδιανῶν τινες φυγάδων ἐς τῶν Σκυθῶν τῶν Μασσαγετῶν καλουμένων τὴν χώραν ξυμπεφευγότες ξυναγαγόντες τῶν Μασσαγετῶν ἱππέας ἑξακοσίους ἀφίκοντο πρός τι φρούριον τῶν κατὰ τὴν
5 Βακτριανήν. καὶ τῷ τε φρουράρχῳ οὐδὲν πολέμιον προσδεχομένῳ ἐπιπεσόντες καὶ τοῖς ξὺν τούτῳ τὴν φυλακὴν ἔχουσι τοὺς μὲν στρατιώτας διαφθείρουσι, τὸν φρούραρχον δὲ ἑλόντες ἐν φυλακῇ εἶχον. θαῤῥήσαντες δὲ ἐπὶ τοῦ φρουρίου τῇ καταλήψει ὀλίγαις ἡμέραις ὕστερον Ζαριάσποις πελάσαντες τῇ μὲν πόλει προσβαλεῖν ἀπέγνωσαν, λείαν δὲ πολλὴν περιβαλλόμενοι ἤλαυνον.

6 Ἦσαν δὲ ἐν τοῖς Ζαριάσποις, νόσῳ ὑπολελειμμένοι, τῶν ἑταίρων ἱππέων οὐ πολλοὶ καὶ ξὺν τούτοις Πείθων τε ὁ Σωσικλέους, ἐπὶ τῆς βασιλικῆς θεραπείας τῆς ἐν Ζαριάσποις τεταγμένος, καὶ Ἀριστόνικος ὁ κιθαρῳδός. καὶ οὗτοι αἰσθόμενοι τῶν Σκυθῶν τὴν καταδρομὴν (ἤδη γὰρ ἐκ τῆς νόσου αναῤῥωσθέντες ὅπλα τε ἔφερον καὶ τῶν ἵππων ἐπέβαινον) ξυναγαγόντες τούς τε μισθοφόρους ἱππέας ἐς ὀγδοήκοντα, οἳ ἐπὶ φυλακῇ τῇ Ζαριάσπων ὑπολελειμμένοι ἦσαν, καὶ τῶν παίδων τινὰς τῶν βασιλικῶν ἐκβοηθοῦσιν ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας.
7 καὶ τῇ μὲν πρώτῃ προσβολῇ οὐδὲν ὑποτοπήσασι τοῖς Σκύθαις ἐπιπεσόντες τήν τε λείαν ξύμπασαν ἀφείλοντο αὐτοὺς καὶ τῶν ἀγόντων τὴν λείαν οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν. ἐπανιόντες δὲ αὐτοὶ ἀτάκτως, ἅτε οὐδενὸς ἐξηγουμένου, ἐνεδρευθέντες πρὸς Σπιταμένους καὶ τῶν Σκυθῶν τῶν μὲν ἑταίρων ἀποβάλλουσιν ἑπτά, τῶν δὲ μισθοφόρων ἱππέων ἑξήκοντα· καὶ Ἀριστόνικος ὁ κιθαρῳδὸς αὐτοῦ ἀποθνήσκει, οὐ κατὰ κιθαρῳδὸν ἀνὴρ ἀγαθὸς γενόμενος. Πείθων δὲ τρωθεὶς ζῶν λαμβάνεται πρὸς τῶν Σκυθῶν.

17. Καὶ ταῦτα ὡς Κρατέρῳ ἐξηγγέλθη, σπουδῇ ἐπὶ τοὺς Μασσαγέτας ἤλαυνεν. οἱ δὲ ὡς ἐπύθοντο πλησίον ἐπελαύνοντά σφισι Κράτερον, ἔφευγον ἀνὰ κράτος ὡς ἐς τὴν ἐρήμην. καὶ Κράτερος ἐχόμενος αὐτῶν αὐτοῖς τε ἐκείνοις περιπίπτει οὐ πόῤῥω τῆς ἐρήμου
2 καὶ ἄλλοις ἱππεῦσι Μασσαγετῶν ὑπὲρ τοὺς χιλίους. καὶ μάχη γίνεται τῶν [τε] Μακεδόνων καὶ τῶν Σκυθῶν καρτερά· καὶ ἐνίκων οἱ Μακεδόνες. τῶν δὲ Σκυθῶν ἀπέθανον μὲν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἱππεῖς· οἱ δὲ ἄλλοι οὐ χαλεπῶς ἐς τὴν ἐρήμην διεσώθησαν, ὅτι ἄπορον ἦν προσωτέρω τοῖς Μακεδόσι διώκειν.
3 Καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέξανδρος Ἀρτάβαζον μὲν τῆς σατραπείας τῆς

ἀναλ. Kr. — **συνοικίζειν** aufs neue zu bevölkern. (Dö.) Ueber den Infinitiv zu 1, 16, 7. **§ 5.** *ἐν φυλακῇ* für *ἐς φυλακήν* Kr. — **περιβάλλεσθαι** sich verschaffen, von Beute auch Xen. An. 6, 1, 3. — **ἤλαυνον** trieben. (Vu.) *ἀπήλαυνον* Kr. **§ 6.** **θεραπείας.** Alexander scheint, wie die Perserkönige, in allen Hauptstädten einen Hofstaat angestellt zu haben. (Freinsheim.) **§ 7.** **οὐ κατά** nicht wie-, sondern als tapfrer Krieger. (Vu.) vgl. zu 4, 25, 3.

17. Capitel.

§ 3. **διὰ γῆρας.** Er kam im 95 Jahre zum Alexander. Curt. 6, 5, 3.

Βακτρίων ἀπαλλάττει δεηθέντα διὰ γῆρας, Ἀμύνταν δὲ τὸν Νικολάου
σατράπην ἀντ᾽ αὐτοῦ καθίστησι. Κοῖνον δὲ ἀπολείπει αὐτοῦ τήν τε
αὐτοῦ τάξιν καὶ τὴν Μελεάγρου ἔχοντα καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων ἐς
τετρακοσίους καὶ τοὺς ἱππακοντιστὰς πάντας καὶ τῶν Βακτρίων τε
καὶ Σογδιανῶν καὶ ὅσοι ἄλλοι μετὰ Ἀμύντου ἐτάχθησαν, προστάξας
ἅπασιν ἀκούειν Κοίνου καὶ διαχειμάζειν αὐτοῦ ἐν τῇ Σογδιανῇ, τῆς
τε χώρας ἕνεκα τῆς φυλακῆς καὶ εἴ πῃ ἄρα Σπιταμένην περιφερόμε-
νον κατὰ τὸν χειμῶνα ἐνεδρεύσαντας ξυλλαβεῖν.
Σπιταμένης δὲ καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτὸν ὡς φρουραῖς τε πάντα κατει- 4
λημμένα ἑώρων ἐκ τῶν Μακεδόνων καί σφισιν ἄπορα πάντῃ τὰ τῆς
φυγῆς ἐγίγνετο, ὡς ἐπὶ Κοῖνόν τε καὶ τὴν ξὺν τούτῳ στρατιὰν ἐτρά-
ποντο, ὡς ταύτῃ μᾶλλόν τι ἀξιόμαχοι ἐσόμενοι. ἀφικόμενοι δὲ ἐς
Βαγάς, χωρίον τῆς Σογδιανῆς ὀχυρόν, ἐν μεθορίῳ τῆς τε Σογδιανῶν
γῆς καὶ τῆς Μασσαγετῶν Σκυθῶν ᾠκισμένον, ἀναπείθουσιν οὐ χαλε-
πῶς τῶν Σκυθῶν ἱππέας ἐς τρισχιλίους συνεμβάλλειν σφίσιν ἐς τὴν
Σογδιανήν. οἱ δὲ Σκύθαι οὗτοι ἀπορίᾳ τε πολλῇ ἔχονται καὶ ἅμα 5
ὅτι οὔτε πόλεις εἰσὶν αὐτοῖς οὔτε ἑδραῖοι οἰκοῦσιν, ὡς δειμαίνειν ἂν
περὶ τῶν φιλτάτων, οὐ χαλεποὶ ἀναπεισθῆναί εἰσιν ἐς ἄλλον καὶ ἄλ-
λον πόλεμον. ὡς δὲ Κοῖνός τε καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἔμαθον προσιόν-
τας τοὺς ξὺν Σπιταμένει ἱππέας, ἀπήντων καὶ αὐτοὶ μετὰ τῆς στρα-
τιᾶς. καὶ γίγνεται αὐτῶν μάχη καρτερά· καὶ νικῶσιν οἱ Μακεδό- 6
νες, ὥστε τῶν μὲν βαρβάρων ἱππέων ὑπὲρ τοὺς ὀκτακοσίους πεσεῖν
ἐν τῇ μάχῃ, τῶν δὲ ξὺν Κοίνῳ ἱππέας μὲν ἐς εἴκοσι καὶ πέντε, πε-
ζοὺς δὲ δώδεκα. οἵ τε οὖν Σογδιανοὶ οἱ ἔτι ὑπολειπόμενοι ξὺν
Σπιταμένει καὶ τῶν Βακτρίων οἱ πολλοὶ ἀπολείπουσιν ἐν τῇ φυγῇ
Σπιταμένην καὶ ἀφικόμενοι παρὰ Κοῖνον παρέδοσαν σφᾶς αὐτοὺς
Κοίνῳ, οἵ τε Μασσαγέται [οἱ] Σκύθαι κακῶς πεπραγότες τὰ μὲν 7
σκευοφόρα τῶν ξυμπαραταξαμένων σφίσι Βακτρίων τε καὶ Σογδιανῶν
διήρπασαν, αὐτοὶ δὲ ξὺν Σπιταμένει ἐς τὴν ἔρημον ἔφευγον. ὡς δὲ
ἐξήγγελτο αὐτοῖς Ἀλέξανδρος ἐν ὁρμῇ ὢν ἐπὶ τὴν ἔρημον ἐλαύνειν
ἀποτεμόντες τοῦ Σπιταμένους τὴν κεφαλὴν παρὰ Ἀλέξανδρον πέμ-
πουσιν, ὡς ἀποστρέψοντες ἀπὸ σφῶν αὐτὸν τούτῳ τῷ ἔργῳ.
Καὶ ἐν τούτῳ Κοῖνός τε ἐς Ναύτακα παρ᾽ Ἀλέξανδρον ἐπανέρχε- 18.
ται καὶ οἱ ἀμφὶ Κρατερόν τε καὶ Φραταφέρνην τὸν τῶν Παρθυαίων
σατράπην καὶ Στασάνωρ ὁ Ἀρείων, πεπραγμένων σφίσι πάντων ὅσα
ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο. Ἀλέξανδρος δέ, περὶ Ναύτακα ἀναπαύων 2
τὴν στρατιὰν ὅ τιπερ ἀκμαῖον τοῦ χειμῶνος ἦν, Φραταφέρνην μὲν ἀ-

— ὅσοι ἄλλοι für τῶν ἄλλων (τούτους) ὅσοι. Spr. 51, 12. — εἴ πῃ, wie εἴ που 4, 30, 6 und im Lateinischen si forte adverbartig ei geschoben: und um, wo möglich. — ξυλλαβεῖν. ξυλλάβοιεν Schneider. Allerdings ist kein Wort da von dem der Infinitiv recht abhängen könnte. vgl. jedoch 3, 9, 4. § 4. σφίσιν für σφιν Kr. — πάντῃ für πάντα Si. vgl. 2, 21, 8. 3, 29, 3. 4, 21, 6. (Si.) § 5. ἑδραῖοι fest angesiedelt. Ind. 40, 8: πόλιας ἐπέκτισε τοῦ μὴ νομάδας ἔτι εἶναι, ἀλλ᾽ ἀροτῆρας καὶ γῆς ἐργάτας καὶ ἔχειν ὑπὲρ ὅτων δειμαίνοντες μὴ κακὰ ἀλλήλους ἐργάσωνται. — ἄν. Spr. 69, 6, 5. — καὶ ἄλλον. zu 2, 8, 2. § 6. ἱππέας für ἱππεῖς Kr. § 7. οἱ vor Σκύθαι tilgt Kr. vgl zu Xen. An. 6, 2, 2 gr. Ausg.

18. Capitel.

§ 1. Φραταφέρνην — Στασάνωρ. Ein Widerspruch gegen 4, 7, 1. (Schm.) Hier mag Arrian einer andern Quelle gefolgt sein. § 2. ὅ τιπερ oder ὅτεπερ für ὅτι περ Kr. Der Sinn ist bei ὅ τιπερ so lange als. —

ποστέλλει ἐς Μάρδους καὶ Ταπούρους, Αὐτοφραδάτην ἐπανάξοντα
τὸν σατράπην, ὅτι πολλάκις ἤδη μετάπεμπτος ἐξ Ἀλεξάνδρου γεγενη-
μένος οὐχ ὑπήκουε καλοῦντι. Στασάνορα δὲ ἐς Δράγγας σατράπην
ἐκπέμπει, ἐς Μήδους δὲ Ἀτροπάτην ἐπὶ σατραπείᾳ καὶ τοῦτον τῇ
3 Μήδων, ὅτι Ὀξοδάτης ἐθελοκακεῖν αὐτῷ ἐφαίνετο. Σταμένην δὲ ἐπὶ
Βαβυλῶνος στέλλει, ὅτι Μαζαῖος ὁ Βαβυλώνιος ὕπαρχος τετελευτη-
κέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. Σώπολιν δὲ καὶ Ἐπόκιλλον καὶ Μενίδαν ἐς
Μακεδονίαν ἐκπέμπει, τὴν στρατιὰν τὴν ἐκ Μακεδονίας αὐτῷ ἀνάξοντας.
4 Ἅμα δὲ τῷ ἦρι ὑποφαίνοντι προὐχώρει ὡς ἐπὶ τὴν ἐν τῇ Σο-
γδιανῇ πέτραν, ἐς ἣν πολλοὺς μὲν τῶν Σογδιανῶν ξυμπεφευγέναι αὐτῷ
ἐξηγγέλλετο· καὶ ἡ Ὀξυάρτου δὲ γυνὴ τοῦ Βακτρίου καὶ αἱ παῖδες
αἱ Ὀξυάρτου ἐς τὴν πέτραν ταύτην ξυμπεφευγέναι ἐλέγοντο, Ὀξυάρτου
αὐτὰς ὡς ἐς ἀνάλωτον δῆθεν τὸ χωρίον ἐκεῖνο ὑπεκθεμένου, ὅτι καὶ
αὐτὸς ἀφειστήκει ἀπ᾽ Ἀλεξάνδρου. ταύτης γὰρ ἐξαιρεθείσης οὐκέτι
οὐδὲν ὑπολειφθήσεσθαι ἐδόκει τῶν Σογδιανῶν τοῖς νεωτερίζειν ἐθέ-
5 λουσιν. ὡς δὲ ἐπέλασαν τῇ πέτρᾳ καταλαμβάνει πάντῃ ἀπότομον ἐς
[τὴν] προσβολήν, σιτία τε ξυγκεκομισμένους τοὺς βαρβάρους ὡς ἐς
χρόνιον πολιορκίαν· καὶ χιὼν πολλὴ ἐπιπεσοῦσα τήν τε πρόσβασιν
ἀπορωτέραν ἐποίει τοῖς Μακεδόσι καὶ ἅμα ἐν ἀφθονίᾳ ὕδατος τοὺς
6 βαρβάρους διῆγεν. ἀλλὰ καὶ ὣς προσβάλλειν ἐδόκει τῷ χωρίῳ. καὶ
γάρ τι καὶ ὑπέρογκον ὑπὸ τῶν βαρβάρων λεχθὲν ἐς φιλοτιμίαν ξὺν
ὀργῇ ἐμβεβλήκει Ἀλέξανδρον. προκληθέντες γὰρ ἐς ξύμβασιν καὶ
προτεινομένου σφίσιν ὅτι σώοις ὑπάρξει ἐπὶ τὰ σφέτερα ἀπαλλαγῆναι
παραδοῦσι τὸ χωρίον, οἱ δὲ σὺν γέλωτι βαρβαρίζοντες πτηνοὺς ἐκέ-
λευον ζητεῖν στρατιώτας Ἀλέξανδρον, οἵτινες αὐτῷ ἐξαιρήσουσι τὸ
ὄρος, ὡς τῶν γε ἄλλων ἀνθρώπων οὐδεμίαν ὤραν σφίσιν οὖσαν.
7 ἔνθα δὴ ἐκήρυξεν Ἀλέξανδρος τῷ μὲν πρώτῳ ἀναβάντι δώδεκα τά-
λαντα εἶναι τὸ γέρας, δευτέρῳ δὲ ἐπὶ τούτῳ τὰ δεύτερα καὶ τρίτῳ
τὰ ἐφεξῆς, ὡς τελευταῖον εἶναι τῷ τελευταίῳ ἀνελθόντι τριακοσίους
Δαρεικοὺς τὸ γέρας. καὶ τοῦτο τὸ κήρυγμα παρώξυνεν ἔτι μᾶλλον
καὶ ἄλλως τοὺς Μακεδόνας ὡρμημένους.

19. Ξυνταξάμενοι δὴ ὅσοι πετροβατεῖν ἐν ταῖς πολιορκίαις αὐτῶν

ἀκμαῖον. zu 4, 7, 1. — Αὐτοφραδάτην für Φραδάτην Blancard. vgl. 3, 23, 7. 24, 3. (Schm.) — γεγενημένος für γιγνόμενος Kr. Die Ausdrucksweise ist etwas fremdartig; ähnlich jedoch ἔκπυστον γίγνεσθαι bei Thuk. z. B. 3, 30, 1 und κατάγγελτον γίγνεσθαι 7, 48, 1. § 3. ἀνάξοντας. Spr. 68, 42, 9. § 4. τῷ. Spr. 50, 8, 1. — ἦρι im J. 427 v. Ch. G. — ὑποφαίνοντι. Spr. 52, 2, 9. — δῆθεν wie man glaubte. zu Thuk. 1, 92. — ὑπεκτίθεσθαι in Sicherheit bringen. zu Thuk. 1, 89, 3. — γάρ erklärt warum Alexander diese Feste angriff. (Ra.) § 5. τήν tilgt Kr. vgl. 1, 3, 4. 6, 6, 5. (4, 21, 2.) — διῆγεν brachte durch, erhielt. Dem. 18, 89 p. 255: ὁ πόλεμος ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν πόλεμον ἀφθονωτέροις διήγαγεν ὑμᾶς τῆς νῦν εἰρήνης. (Si.) § 6. προτεινομένου, Ἀλεξάνδρου; über die Verbindung mit προκληθέντες zu 2, 18, 4. — οἱ δέ. zu 2, 7, 9. — βαρβαρίζοντες mit barbarischem Hochmuthe, Hohne. — ἐξαιρήσουσιν. Spr. 53, 7, 6. — ὡς οὖσαν. zu 1, 9, 7. — ὤρα Sorge, nur an dieser Stelle des Werkes dem Herodot nachgebraucht. § 7. τῷ πρώτῳ. Spr. 57, 5, 3. — τὰ δεύτερα eilf Talente; τὰ ἐφεξῆς zehn Talente. (Ra.) — τελευταίῳ, dem zwölften. Es ist nur eine ungenaue Erzählung, wenn der Gedanke angeregt wird als sei Allen ein Preis ausgesetzt worden. — τριακοσίους Δ., ein Talent. (Ra.) — καὶ ἄλλως gehört zu ὡρμημένους. Doch ist τοὺς Μακεδόνας vielleicht zu tilgen.

μεμελετήκεσαν, ἐς τριακοσίους τὸν ἀριθμόν, καὶ πασσάλους μικροὺς
σιδηροῦς, οἷς αἱ σκηναὶ καταπεπήγεσαν αὐτοῖς, παρασκευάσαντες, τοῦ
καταπηγνύναι αὐτοὺς ἔς τε τὴν χιόνα ὅπου πεπηγυῖα φανείη καὶ εἴ
πού τι τῆς χώρας ἔρημον χιόνος ὑποφαίνοιτο, καὶ τούτους καλωδίοις
ἐκ λίνου ἰσχυροῖς ἐκδήσαντες τῆς νυκτὸς προὐχώρουν κατὰ τὸ ἀπο-
τομώτατόν τε τῆς πέτρας καὶ ταύτῃ ἀφυλακτότατον. καὶ τούτους τοὺς 2
πασσάλους καταπηγνύντες τοὺς μὲν εἰς τὴν γῆν, ὅπου διεφαίνετο,
τοὺς δὲ καὶ τῆς χιόνος ἐς τὰ μάλιστα οὐ θρυφθησόμενα, ἀνεῖλκον
σφᾶς αὐτοὺς ἄλλοι ἄλλῃ τῆς πέτρας. καὶ τούτων ἐς τριάκοντα μὲν
ἐν τῇ ἀναβάσει διεφθάρησαν, ὥστε οὐδὲ τὰ σώματα αὐτῶν ἐς τα-
φὴν εὑρέθη, ἐμπεσόντα ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς χιόνος. οἱ δὲ λοιποὶ ἀ- 3
ναβάντες ὑπὸ τὴν ἕω καὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὄρους καταλαβόντες σινδόνας
κατέσειον ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τῶν Μακεδόνων, οὕτως αὐτοῖς ἐξ
Ἀλεξάνδρου παρηγγελμένον. πέμψας δὲ κήρυκα ἐμβοῆσαι ἐκέλευσε
τοῖς προφυλάσσουσι τῶν βαρβάρων μὴ διατρίβειν ἔτι, ἀλλὰ παραδι-
δόναι σφᾶς· ἐξευρῆσθαι γὰρ δὴ τοὺς πτηνοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔχε-
σθαι ὑπ' αὐτῶν τοῦ ὄρους τὰ ἄκρα· καὶ ἅμα ἐδείκνυεν τοὺς ὑπὲρ
τῆς κορυφῆς στρατιώτας.
Οἱ δὲ βάρβαροι ἐκπλαγέντες τῷ παραλόγῳ τῆς ὄψεως καὶ πλεί- 4
ονάς τε ὑποτοπήσαντες εἶναι τοὺς κατέχοντας τὰ ἄκρα καὶ ἀκριβῶς
ὡπλισμένους ἐνέδοσαν σφᾶς αὐτούς· οὕτω πρὸς τὴν ὄψιν τῶν ὀλί-
γων ἐκείνων Μακεδόνων φοβεροὶ ἐγένοντο. ἔνθα δὴ ἄλλων τε πολ-
λῶν γυναῖκες καὶ παῖδες ἐλήφθησαν καὶ ἡ γυνὴ ἡ Ὀξυάρτου καὶ οἱ
παῖδες. καὶ ἦν γὰρ Ὀξυάρτου παῖς παρθένος ἐν ὥρᾳ γάμου, Ῥω- 5
ξάνη ὀνόματι, ἣν δὴ καλλίστην τῶν Ἀσιανῶν γυναικῶν λέγουσιν ὀ-
φθῆναι οἱ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες μετά γε τὴν Δαρείου γυ-
ναῖκα, [καὶ] ταύτην ἰδόντα Ἀλέξανδρον ἐς ἔρωτα ἐλθεῖν αὐτῆς· ἐ-
ρασθέντα δὲ οὐκ ἐθελῆσαι ὑβρίσαι καθάπερ αἰχμάλωτον, ἀλλὰ γῆ-
μαι γὰρ οὐκ ἀπαξιῶσαι. καὶ τοῦτο ἐγὼ Ἀλεξάνδρου τὸ ἔργον ἐ- 6
παινῶ μᾶλλόν τι ἢ μέμφομαι. καίτοι τῆς γε Δαρείου γυναικός, ἣ
καλλίστη δὴ ἐλέγετο τῶν ἐν τῇ Ἀσίᾳ γυναικῶν, ἢ οὐκ ἦλθεν ἐς ἐπι-
θυμίαν ἢ καρτερὸς αὐτὸς αὑτοῦ ἐγένετο, νέος τε ὢν καὶ τὰ μάλιστα
ἐν ἀκμῇ τῆς εὐτυχίας, ὁπότε ὑβρίζουσιν οἱ ἄνθρωποι, ὁ δὲ κατηδέ-
σθη τε καὶ ἐφείσατο, σωφροσύνῃ τε πολλῇ διαχρώμενος καὶ δόξης
ἅμα ἀγαθῆς οὐκ ἀτόπῳ ἐφέσει.
Καὶ τοίνυν καὶ λόγος κατέχει ὀλίγον μετὰ τὴν μάχην ἣ πρὸς 20.

19. Capitel.

§ 1. *αὐτῶν.* zu 1, 15, 3. — *μεμελετήκεσαν* für *μεμελετήκεισαν* Ellendt, nach Arrians Gebrauche. § 2. *ἐς τὰ μάλιστα οὐ θρυφθησόμενα* in die Stellen wo ein Lockerwerden, Nichthalten des gefrorenen Schnees, am wenigsten zu erwarten stand. — *τῆς πέτρας.* Spr. 47, 28, 3. § 3. *παρηγγελμένον.* zu 1, 23, 7. — *τούς,* hinweisend auf 4, 18, 6. — *ἐδείκνυεν* für *ἐδείκνυον* Kr., erg. *ὁ κῆρυξ.* § 4. *παραλόγῳ.* zu 1, 9, 1. § 5. *γυναῖκα, ταύτην,* das *καί* getilgt, Kr., die Rede geformt wie 2, 3, 4. § 6. *καρτερὸς αὑτοῦ.* vgl. 7, 11, 3. Spr. 47, 25, 7. Doch ist dieses Wort so gebraucht aus Attikern wohl nicht nachweislich. — *ὢν* kann zu *ᾐδέσθη* gezogen werden, indem man nach *ἄνθρωποι* ein Komma setzt; *ὁ δέ* steht dann ähnlich wie 4, 28, 6. 7, 2, 4. — *οὐκ ἄτοπος* gebührlich, würdig.

20. Capitel.

§ 1. *καὶ τοίνυν* knüpft der vorhergehenden Behauptung Gemässes

Ἰσσῷ Δαρείῳ τε καὶ Ἀλεξάνδρῳ συνέβη ἀποδράντα ἐλθεῖν παρὰ Δαρεῖον τὸν εὐνοῦχον τὸν φύλακα αὐτῷ τῆς γυναικός. καὶ τοῦτον ὡς εἶδε Δαρεῖος, πρῶτα μὲν πυθέσθαι εἰ ζῶσιν αὐτῷ οἱ παῖδες καὶ
2 ἡ γυνή τε καὶ ἡ μήτηρ. ὡς δὲ ζώσας τε ἐπύθετο καὶ βασίλισσαι ἔτι καλοῦνται καὶ ἡ θεραπεία ὅτι ἀμφ' αὐτάς ἐστιν ἥντινα καὶ ἐπὶ Δαρείου ἐθεραπεύοντο, ἐπὶ τῷδε αὖ πυθέσθαι εἰ σωφρονεῖ αὐτῷ ἡ γυνὴ ἔτι. ὡς δὲ σωφρονοῦσαν ἐπύθετο, αὖθις ἐρέσθαι μή τι βίαιον ἐξ Ἀλεξάνδρου αὐτῇ ἐς ὕβριν ξυνέβη· καὶ τὸν εὐνοῦχον ἐπομόσαντα φάναι ὅτι, ὦ βασιλεῦ, οὕτω τοι ὡς ἀπέλιπες ἔχει ἡ σὴ γυνή, καὶ
3 Ἀλέξανδρος ἀνδρῶν ἄριστός τέ ἐστι καὶ σωφρονέστατος. ἐπὶ τοῖσδε (δὴ) ἀνατεῖναι Δαρεῖον ἐς τὸν οὐρανὸν τὰς χεῖρας καὶ εὔξασθαι ὧδε. ἀλλ' ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, ὅτῳ ἐπιτέτραπται νέμειν τὰ βασιλέων πράγματα ἐν ἀνθρώποις, σὺ νῦν μάλιστα μὲν ἐμοὶ φύλαξον Περσῶν τε καὶ Μήδων τὴν ἀρχήν, ὥσπερ οὖν καὶ ἔδωκας· εἰ δὲ δὴ ἐγὼ οὐκέτι σοι βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, σὺ δὲ μηδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Ἀλεξάνδρῳ παραδοῦναι τὸ ἐμὸν κράτος. οὕτως οὐδὲ πρὸς τῶν πολεμίων ἄρα ἀμελεῖται ὅσα σώφρονα ἔργα.

4 Ὀξυάρτης δὲ ἀκούσας τοὺς παῖδας ἐχομένους, ἀκούσας δὲ καὶ ὑπὲρ Ῥωξάνης τῆς θυγατρὸς ὅτι μέλει αὐτῆς Ἀλεξάνδρῳ, θαρσήσας ἀφίκετο παρ' Ἀλέξανδρον, καὶ ἦν ἐν τιμῇ παρ' αὐτῷ, ἧπερ εἰκὸς ἐπὶ ξυντυχίᾳ τοιαύτῃ.

21. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς τὰ ἐν Σογδιανοῖς αὐτῷ διεπέπρακτο, ἐχομένης ἤδη καὶ τῆς πέτρας ἐς Παραιτάκας προυχώρει, ὅτι καὶ ἐν Παραιτάκαις χωρίον τι ὀχυρόν, ἄλλην πέτραν, κατέχειν ἐλέγοντο πολλοὶ τῶν βαρβάρων. ἐκαλεῖτο δὲ αὕτη Χοριήνου [ἡ] πέτρα· καὶ ἐς αὐτὴν αὐτός τε ὁ Χοριήνης ξυμπεφεύγει καὶ ἄλλοι τῶν ὑπάρχων οὐκ ὀλί-
2 γοι. ἦν δὲ τὸ μὲν ὕψος τῆς πέτρας ἐς σταδίους εἴκοσι, κύκλος δὲ ἐς ἑξήκοντα· αὐτὴ δὲ ἀπότομος πάντοθεν, ἄνοδος δὲ ἐς αὐτὴν μία καὶ αὕτη στενή τε καὶ οὐκ εὔπορος, οἷα δὴ παρὰ τὴν φύσιν τοῦ χωρίου πεποιημένη, ὡς χαλεπὴν εἶναι καὶ μηδενὸς εἴργοντος καὶ καθ' ἕνα ἀνελθεῖν. φάραγξ δὲ κύκλῳ περιεῖργε τὴν πέτραν βαθεῖα, ὥστε ὅστις προσάξειν στρατιὰν τῇ πέτρᾳ ἔμελλε, [πολὺ] πρόσθεν αὐτῷ τὴν φάραγγα εἶναι χωστέον, ὡς ἐξ ὁμαλοῦ ὁρμᾶσθαι προσάγοντα ἐς προσβολὴν τὸν στρατόν.

3 Ἀλλὰ καὶ ὣς Ἀλέξανδρος ἥπτετο τοῦ ἔργου· οὕτω πάντα ᾤετο χρῆναι βατά τε αὐτῷ καὶ ἐξαιρετέα εἶναι, ἐς τοσόνδε (τε) τόλμης τε καὶ

an. (Si.) **§ 2.** *ἥντινα.* Spr. 52, 4, 3. — *ἐπὶ Δαρείου.* zu 2, 1, 4. — *σωφρονεῖ* züchtig, treu sei. (Ra.) — *μή.* zu 7, 24, 3. — *τοι.* Spr. 69, 53. **§ 3.** *μάλιστα μέν.* Spr. 65, 5, 8. — *οὐκέτι.* gr. Spr. 67, 4, 1. — *σοι* nach deinem Willen. (Si.) gr. Spr. 48, 6, 5. — *σὺ δέ.* zu 3, 19, 1. vgl. 5, 11, 4. — *παραδοῦναι.* Der Infinitiv steht öfter imperativisch. gr. Spr. 55, 1, 5. vgl. 5, 11, 4. 23, 7. **§ 4.** *τὰς παῖδας ἐχομένας* Si. vgl. 4, 18, 4. 19, 4, Doch sagte man wohl auch *οἱ παῖδες* die Kinder von blossen Töchtern.

21. Capitel.

§ 1. *καὶ τῆς πέτρας* auf die Felsenburg, wie andre Orte. — *ξυμπεφεύγει.* zu 1, 2, 3. **§ 2.** *αὕτη* für *αὐτή* Kr. — *καὶ καθ' ἕνα* selbst einzeln. (Si.) — *περιεῖργε* für *περιέργει* Kr. zu Xen. An. 1, 4, 9. — *πολύ* verdächtigt Kr. Es ist unpassend und wohl auch nicht sprachgemäss. — *αὐτῷ.* Spr. 51, 5. — *ἐξ ὁμαλοῦ.* zu 2, 26, 3. **§ 3.** *ἐς τοσόνδε. ἐς τοσόνδε τε* Kr. vgl. 6, 23, 5. Denn das Asyndeton ist hart. —

εὐτυχίας προὐκεχωρήκει. τεμὼν δὴ τὰς ἐλάτας (πολλαὶ γὰρ καὶ ὑπερ-
ύψηλοι ἐλάται ἦσαν ἐν κύκλῳ τοῦ ὄρους) κλίμακας ἐκ τούτων ἐποίει,
ὡς κάθοδον εἶναι ἐς τὴν φάραγγα τῇ στρατιᾷ· οὐ γὰρ ἦν ἄλλως 4
κατελθεῖν ἐς αὐτήν. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐφειστή-
κει τῷ ἔργῳ, τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ ἔχων ἐργαζόμενον· τὰς δὲ νύ-
κτας ἐν μέρει οἱ σωματοφύλακες αὐτῷ εἰργάζοντο Περδίκκας τε καὶ
Λεοννάτος καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου τῷ λοιπῷ μέρει τῆς στρατιᾶς,
τριχῇ διανενεμημένῳ ὅπερ αὐτῷ ἐς τὴν νύκτα ἐπετέτακτο. ἤνυτον δὲ
τῆς ἡμέρας οὐ πλέον ἤπερ εἴκοσι πήχεις καὶ τῆς νυκτὸς ὀλίγον ἀπο-
δέον, καίτοι ξυμπάσης τῆς στρατιᾶς ἐργαζομένης· οὕτω τό τε χωρίον
ἄπορον ἦν καὶ τὸ ἔργον ἐν αὐτῷ χαλεπόν. καιιόντες δὲ ἐς τὴν φά- 5
ραγγα πασσάλους κατεπήγνυον ἐς τὸ ὀξύτατον τῆς φάραγγος, διέχον-
τας ἀλλήλων ὅσον ξύμμετρον πρὸς ἰσχύν τε καὶ ξυνοχὴν τῶν ἐπιβαλ-
λομένων. ἐπέβαλλον δὲ πλέγματα ἐκ λύγων εἰς γεφύρας μάλιστα
ἰδέαν, καὶ ταῦτα ξυνδοῦντες χοῦν ἄνωθεν ἐπεφόρουν, ὡς ἐξ ὁμαλοῦ
γίγνεσθαι τῇ στρατιᾷ τὴν πρόσοδον τὴν πρὸς τὴν πέτραν.

Οἱ δὲ βάρβαροι τὰ μὲν πρῶτα κατεφρόνουν ὡς ἀπόρου πάντῃ 6
τοῦ ἐγχειρήματος· ὡς δὲ τοξεύματα ἤδη εἰς τὴν πέτραν ἐξικνεῖτο καὶ
αὐτοὶ ἀδύνατοι ἦσαν ἄνωθεν ἐξείργειν τοὺς Μακεδόνας (ἐπεποίητο
γὰρ αὐτοῖς προκαλύμματα πρὸς τὰ βέλη, ὥςτε ὑπ᾽ αὐτοῖς ἀβλαβῶς
ἐργάζεσθαι) ἐκπλαγεὶς ὁ Χοριήνης πρὸς τὰ γιγνόμενα κήρυκα πέμ-
πει πρὸς Ἀλέξανδρον, δεόμενος Ὀξυάρτην οἱ ἀναπέμψαι· καὶ πέμ-
πει Ὀξυάρτην Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ ἀφικόμενος πείθει Χοριήνην ἐπι- 7
τρέψαι Ἀλεξάνδρῳ αὐτόν τε καὶ τὸ χωρίον. βίᾳ μὲν γὰρ οὐδὲν ὅ
τι οὐχ ἁλωτὸν εἶναι Ἀλεξάνδρῳ καὶ τῇ στρατιᾷ τῇ ἐκείνου· ἐς πί-
στιν δὲ ἐλθόντος καὶ φιλίαν, τὴν πίστιν τε καὶ δικαιότητα μεγαλω-
στὶ ἐπῄνει τοῦ βασιλέως, τά τ᾽ ἄλλα καὶ τὸ αὑτοῦ ἐν πρώτοις ἐς
βεβαίωσιν τοῦ λόγου προφέρων. τούτοις πεισθεὶς ὁ Χοριήνης αὐ- 8
τός τε ἧκε παρ᾽ Ἀλέξανδρον καὶ τῶν οἰκείων τινὲς καὶ [τῶν] ἑταί-
ρων αὐτοῦ. ἐλθόντι δὲ Χοριήνῃ φιλάνθρωπά τε ἀποκρινάμενος καὶ
πίστιν ἐς φιλίαν δοὺς αὐτὸν μὲν κατέχει, πέμψαι δὲ κελεύει τῶν συγ-
κατελθόντων τινὰς αὐτῷ ἐς τὴν πέτραν τοὺς κελεύσοντας ἐνδοῦναι
τὸ χωρίον. καὶ ἐνδίδοται ὑπὸ τῶν ξυμπεφευγότων, ὥςτε καὶ αὐτὸς 9
Ἀλέξανδρος ἀναλαβὼν τῶν ὑπασπιστῶν ἐς πεντακοσίους ἀνέβη κατὰ
θέαν τῆς πέτρας, καὶ τοσούτου ἐδέησαν ἀνεπιεικές τι ἐς τὸν Χοριήνην
ἔργον ἀποδείξασθαι ὥςτε καὶ αὐτὸ τὸ χωρίον ἐκεῖνο ἐπιτρέπει Χο-
ριήνῃ καὶ ὕπαρχον εἶναι ὅσωνπερ καὶ πρόσθεν ἔδωκε.

Ξυνέβη δὲ τῷ χειμῶνί τε κακοπαθῆσαι αὐτῷ τὴν στρατιὰν πολ- 10
λῆς χιόνος ἐπιπεσούσης ἐν τῇ πολιορκίᾳ καὶ ἅμα ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτη-
δείων ἐπιέσθησαν. ἀλλὰ Χοριήνης ἐς δίμηνον σιτία ἔφη δώσειν τῇ

προὐκεχωρήκει für προκεχωρήκει Pflügk und eine Hs. Doch findet sich auch das active Plusquamperfect bei Arrian öfter ohne Augment, wie 1, 19, 3. 21, 5. 2, 8, 10. 15, 1. 18, 6. 3, 7, 5. 8, 3 u. 7. 18, 9. 25, 4. 30, 2. **§ 4.** ἐν μέρει abwechselnd, ablösend. vgl. 5, 18, 7. 7, 10, 1. — τριχῇ — ἐπετέτακτο indem der Theil der für die Nacht hinbeordert war in drei Theile getheilt worden war. **§ 4.** καίτοι. zu 1, 5, 7. **§ 5.** τὸ ὀξύτατον. Den steilsten Theil der Schlucht wählten sie wohl weil er der schmalste war. — ξύμμετρον. zu 2, 21, 4. — ἰσχύν Tragekraft. vgl. 5, 7, 4. (Si.) **§ 7.** ἐλθόντος eig. Χοριήνου. Folgen sollte etwa: μεγίστην εἶναι τὴν πίστιν κτλ., wofür eine etwas andere Wendung eintritt. — τὸ αὑτοῦ den Fall mit ihm. **§ 9.**

στρατιᾷ καὶ ἔδωκε σῖτόν τε καὶ οἶνον τῶν ἐν τῇ πέτρᾳ ἀποθέτων κρέα τε ταριχηρὰ κατὰ σκηνήν. καὶ ταῦτα δοὺς οὐκ ἔφασκεν ἀναλῶσαι τῶν παρεσκευασμένων ἐς τὴν πολιορκίαν οὐδὲ τὴν δεκάτην μοῖραν. ἔνθεν (δὴ) ἐν τιμῇ μᾶλλόν τι Ἀλεξάνδρῳ ἦν ὡς οὐ πρὸς βίαν μᾶλλον ἢ κατὰ γνώμην ἐνδοὺς τὴν πέτραν.

22. Ταῦτα δὲ καταπραξάμενος Ἀλέξανδρος αὐτὸς μὲν ἐς Βάκτρα ᾔει· Κράτερον δὲ τῶν ἑταίρων ἱππέας ἔχοντα ἑξακοσίους καὶ τῶν πεζῶν τήν τε αὑτοῦ τάξιν καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος καὶ Ἀττάλου καὶ τὴν Ἀλκέτα ἐπὶ Κατάνην τε καὶ Αὐστάνην ἐκπέμπει, οἳ δὴ μόνοι ἔτι ὑπελεί-
2 ποντο ἐν τῇ Παραιτακηνῶν χώρᾳ ἀφεστηκότες. καὶ μάχης γενομένης πρὸς αὐτοὺς καρτερᾶς νικῶσιν οἱ ἀμφὶ Κράτερον τῇ μάχῃ· καὶ Κατάνης μὲν ἀποθνήσκει αὐτοῦ μαχόμενος, Αὐστάνης δὲ ξυλληφθεὶς ἀνήχθη παρ' Ἀλέξανδρον· τῶν δὲ ξὺν αὐτοῖς βαρβάρων ἱππεῖς μὲν ἀπέθανον ἐς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, πεζοὶ δὲ ἀμφὶ τοὺς χιλίους (καὶ) πεντακοσίους. ταῦτα δὲ ὡς ἐπράχθη τοῖς ἀμφὶ Κράτερον, καὶ οὗτοι ἐς Βάκτρα ᾔεσαν. καὶ ἐν Βάκτροις τὸ ἀμφὶ Καλλισθένην τε καὶ τοὺς παῖδας πάθημα Ἀλεξάνδρῳ ξυνηνέχθη.
3 Ἐκ Βάκτρων δὲ ἐξήκοντος ἤδη τοῦ ἦρος ἀναλαβὼν τὴν στρατιὰν προὐχώρει ὡς ἐπὶ Ἰνδούς, Ἀμύνταν ἀπολιπὼν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Βακτρίων καὶ ξὺν αὐτῷ ἱππέας μὲν τρισχιλίους καὶ πεντακοσίους, πεζοὺς
4 δὲ μυρίους. ὑπερβαλὼν δὲ τὸν Καύκασον ἐν δέκα ἡμέραις ἀφίκετο ἐς Ἀλεξάνδρειαν πόλιν, τὴν κτισθεῖσαν ἐν Παραπαμισάδαις ὅτε τὸ πρῶτον ἐπὶ Βάκτρων ἐστέλλετο. καὶ τὸν μὲν ὕπαρχον ὅστις αὐτῷ ἐπὶ τῆς πόλεως τότε ἐτάχθη παραλύει τῆς ἀρχῆς, ὅτι οὐ καλῶς ἐξηγεῖ-
5 σθαι ἔδοξε· προσκατοικίσας δὲ καὶ ἄλλους τῶν περιοίκων τε καὶ ὅσοι τῶν στρατιωτῶν ἀπόμαχοι ἦσαν ἐς τὴν Ἀλεξάνδρειαν Νικάνορα μέν, ἕνα τῶν ἑταίρων, τὴν πόλιν αὐτὴν κοσμεῖν ἐκέλευσε· σατράπην δὲ Τυριάσπην κατέστησε τῆς τε χώρας τῆς Παραπαμισαδῶν καὶ τῆς ἄλλης
6 ἔστε ἐπὶ τὸν Κωφῆνα ποταμόν. ἀφικόμενος δὲ ἐς Νίκαιαν πόλιν καὶ τῇ Ἀθηνᾷ θύσας προὐχώρει ὡς ἐπὶ τὸν Κωφῆνα, προπέμψας κήρυκα ὡς Ταξίλην τε καὶ τοὺς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, κελεύσας ἀπαντᾶν ὅπως ἂν ἑκάστοις προχωρῇ. καὶ Ταξίλης τε καὶ οἱ ἄλλοι ὕπαρχοι ἀπήντων, δῶρα τὰ μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς νομιζόμενα κομίζοντες, καὶ τοὺς ἐλέφαντας δώσειν ἔφασκον τοὺς παρὰ σφίσιν ὄντας, ἀριθμὸν ἐς πέντε καὶ εἴκοσιν
7 Ἔνθα δὴ διελὼν τὴν στρατιὰν Ἡφαιστίωνα μὲν καὶ Περδίκκαν ἐκπέμπει ἐς τὴν Πευκελαῶτιν χώραν ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, ἔχοντας τήν τε Γοργίου τάξιν καὶ Κλείτου καὶ Μελεάγρου καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων τοὺς ἡμίσεας καὶ τοὺς μισθοφόρους ἱππέας ξύμπαντας, προστάξας τά τε κατὰ τὴν ὁδὸν χωρία ἢ βίᾳ ἐξαιρεῖν ἢ ὁμολογίᾳ παρίστασθαι· καὶ ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἀφικομένους παρασκευάζειν ὅσα ἐς τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ [ξύμφορα]. ξὺν τούτοις δὲ καὶ Ταξίλης

τοσούτου. Spr. 47, 15, 2. **§ 10.** **κακοπαθῆσαι καὶ ἅμα ἐπιέσθησαν.** zu 1, 5, 12. — (δὴ) fügt Kr. hinzu. — τι für τῷ Kr.

22. Capitel.

§ 2. **ᾔεσαν** für ᾖσαν Ra. — **πάθημα** 4, 11, 1 ff. (Si.) **§ 4.** **ὅτε τὸ πρῶτον** 3, 28, 4. (Ra.) — **παραλύει.** Thuk. 7, 16, 1: Νικίαν οὐ παρέλυσαν τῆς ἀρχῆς. **§ 6** **Ταξίλης** war die bleibende Benennung des Fürsten; der jetzige hiess Omphis. Curt. 8, 12, 14. (Dö.) — **ἐπὶ τάδε.** zu 3, 6, 4. — **ἀριθμόν** an Zahl, gewöhnlich mit, ἀριθμῷ ohne Artikel.

καὶ οἱ ἄλλοι ὕπαρχοι στέλλονται. καὶ οὗτοι ὡς ἀφίκοντο πρὸς τὸν 8
Ἰνδὸν ποταμόν, ἔπρασσον ὅσα ἐξ Ἀλεξάνδρου ἦν τεταγμένα. Ἄστης
δὲ ὁ τῆς Πευκελαώτιδος χώρας ὕπαρχος νεωτερίσας αὐτός τε ἀπόλλυ-
ται καὶ τὴν πόλιν προσαπώλεσεν ἐς ἥντινα ξυμπεφεύγει. ἐξεῖλον γὰρ
αὐτὴν ἐν τριάκοντα ἡμέραις προσκαθήμενοι οἱ ξὺν Ἡφαιστίωνι. καὶ
αὐτὸς μὲν Ἄστης ἀποθνήσκει, τῆς πόλεως δὲ ἐτάχθη ἐπιμελεῖσθαι
Σαγγαῖος, ὃς ἔτι πρόσθεν πεφευγὼς Ἄστην παρὰ Ταξίλην ηὐτομολή-
κει· καὶ τοῦτο ἦν αὐτῷ τὸ πιστὸν πρὸς Ἀλέξανδρον.
Ἀλέξανδρος δέ, ἄγων τοὺς ὑπασπιστὰς καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων 23.
ὅσοι μὴ ξὺν Ἡφαιστίωνι ἐτετάχατο καὶ τῶν πεζεταίρων καλουμένων
τὰς τάξεις καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς ἱππακοντι-
στάς, προὐχώρει ἐς τὴν Ἀσπασίων τε καὶ Γουραίων χώραν καὶ Ἀσσα-
κηνῶν. πορευθεὶς δὲ παρὰ τὸν Χόην καλούμενον ποταμὸν ὀρεινήν τε 2
ὁδὸν καὶ τραχεῖαν καὶ τοῦτον διαβὰς χαλεπῶς τῶν μὲν πεζῶν τὸ πλῆ-
θος βάδην ἕπεσθαί οἱ ἐκέλευσεν· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τοὺς ἱππέας
ξύμπαντας καὶ τῶν πεζῶν τῶν Μακεδόνων ἐς ὀκτακοσίους ἐπιβιβάσας
τῶν ἵππων ξὺν ταῖς ἀσπίσι ταῖς πεζικαῖς σπουδῇ ἦγεν, ὅτι τοὺς ταύτῃ
οἰκοῦντας βαρβάρους ξυμπεφευγέναι ἔς τε τὰ ὄρη τὰ κατὰ τὴν χώραν
ἐξηγγέλλετο αὐτῷ καὶ ἐς τὰς πόλεις ὅσαι ὀχυραὶ αὐτῶν ἐς τὸ ἀπομά-
χεσθαι. καὶ τούτων τῇ πρώτῃ καθ᾽ ὁδὸν πόλει ᾠκισμένῃ προσβαλὼν 3
τοὺς μὲν πρὸ τῆς πόλεως τεταγμένους ὡς εἶχεν ἐξ ἐφόδου ἐτρέψατο
καὶ κατέκλεισεν ἐς τὴν πόλιν· αὐτὸς δὲ τιτρώσκεται βέλει διὰ τοῦ
θώρακος ἐς τὸν ὦμον· τὸ δὲ τραῦμα οὐ χαλεπὸν αὐτῷ ἐγένετο· ὁ
γὰρ θώραξ ἔσχε τὸ μὴ οὐ διαμπὰξ διὰ τοῦ ὤμου ἐλθεῖν τὸ βέλος·
καὶ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐτρώθη καὶ Λεοννάτος.
Τότε μὲν δὴ ἵνα ἐπιμαχώτατον τοῦ τείχους ἐφαίνετο ἐστρατοπε- 4
δεύσατο πρὸς τῇ πόλει· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὑπὸ τὴν ἕω, διπλοῦν γὰρ τεῖ-
χος περιεβέβλητο τῇ πόλει, ἐς μὲν τὸ πρῶτον, ἅτε οὐκ ἀκριβῶς τετει-
χισμένον, οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ Μακεδόνες· πρὸς δὲ τῷ δευτέρῳ
ὀλίγον ἀντισχόντες οἱ βάρβαροι, ὡς αἵ τε κλίμακες προσέκειντο ἤδη
καὶ ὑπὸ τῶν βελῶν πάντοθεν ἐτιτρώσκοντο οἱ προμαχόμενοι, οὐκ ἔμει-
ναν, ἀλλὰ κατὰ τὰς πύλας ὡς ἐπὶ τὰ ὄρη ἐκπίπτουσιν ἐκ τῆς πόλεως.
καὶ τούτων οἱ μὲν ἐν τῇ φυγῇ ἀποθνήσκουσιν· ὅσους δὲ ζῶντας ἔλα- 5
βον αὐτῶν, ξύμπαντας ἀποκτείνουσιν οἱ Μακεδόνες, ὅτι ἐτρώθη ὑπ᾽ αὐ-
τῶν Ἀλέξανδρος ὀργιζόμενοι· οἱ πολλοὶ δὲ ἐς τὰ ὄρη, ὅτι οὐ μα-
κρὰν τῆς πόλεως τὰ ὄρη ἦν, ἀπέφυγον. τὴν πόλιν δὲ κατασκάψας ἐς
Ἄνδακα ἄλλην πόλιν ἦγε. ταύτην δὲ ὁμολογίᾳ ἐνδοθεῖσαν κατασχὼν
Κράτερον μὲν ξὺν τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι τῶν πεζῶν καταλείπει αὐτοῦ
ἐξαιρεῖν ὅσαι ἂν ἄλλαι πόλεις μὴ ἑκοῦσαι προσχωρῶσι καὶ τὰ κατὰ
τὴν χώραν ὅπως ξυμφορώτατον ἐς τὰ παρόντα κοσμεῖν.

der vielleicht hier, wie in einer Hs. 5, 29, 4, ausgefallen ist. vgl. 1, 5, 7. 2, 8, 5. 4, 19, 1. § 8. ἔτι zu 2, 6, 7. — πιστόν. zu 3, 20, 3. (Si.)

23. Capitel.

§ 1. Ἀσπασίων für Ἀσπίων Gr. — Γουραίων für Θυραίων Gr. — Ἀσσακηνῶν für Ἀρασάκων Ell., Ἀσσακανῶν Gr. § 3. ἔσχε. zu 1, 15, 7. — τὸ μὴ οὐ. zu 2, 27, 2 und 4, 8, 3. § 4. ἐπιμαχώτατον. zu 1, 1, 7. — τείχους hängt von ἵνα ab. zu 1, 1, 7. vgl. 4, 25, 2. — γάρ zur Erklärung des folgenden τὸ πρῶτον. § 5. ἐξαιρεῖν. zu 1, 16, 7. vgl. 4, 28, 7. — ὅσαι. Spr. 51, 12.

24\. *Αὐτὸς δέ, ἄγων τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς
Ἀγριᾶνας καὶ τὴν Κοίνου τε καὶ Ἀττάλου τάξιν καὶ τῶν ἱππέων τὸ
ἄγημα καὶ τῶν ἄλλων ἑταίρων ἐς τέσσαρας μάλιστα ἱππαρχίας καὶ
τῶν ἱπποτοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ὡς ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν Εὔας πόλεως
προὐχώρει, ἵνα ὁ τῶν Ἀσπασίων ὕπαρχος ἦν· καὶ διελθὼν πολλὴν
2 ὁδὸν δευτεραῖος ἀφίκετο πρὸς τὴν πόλιν. οἱ δὲ βάρβαροι προσά-
γοντα αἰσθόμενοι Ἀλέξανδρον ἐμπρήσαντες τὴν πόλιν ἔφευγον πρὸς
τὰ ὄρη. οἱ δὲ ἀμφ' Ἀλέξανδρον εἵχοντο τῶν φευγόντων ἔστε ἐπὶ
τὰ ὄρη, καὶ φόνος πολὺς γίγνεται τῶν βαρβάρων, πρὶν ἐς τὰς δυσ-
χωρίας φθάσαι ἀπελθόντας.*

3 *Τὸν δὲ ἡγεμόνα αὐτὸν τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν Πτολεμαῖος ὁ Λάγου
πρός τινι ἤδη γηλόφῳ κατιδὼν ὄντα καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἔστιν οὓς
ἀμφ' αὐτὸν ξὺν πολὺ ἐλάττοσιν αὐτὸς ὢν ὅμως ἐδίωκεν ἔτι ἐκ τοῦ
ἵππου· ὡς δὲ χαλεπὸς ὁ γήλοφος τῷ ἵππῳ ἀναδραμεῖν ἦν, τοῦτον
μὲν αὐτοῦ καταλείπει, παραδούς τινι τῶν ὑπασπιστῶν ἄγειν· αὐτὸς
4 δὲ ὡς εἶχε πεζὸς τῷ Ἰνδῷ εἵπετο. ὁ δὲ ὡς πελάζοντα ἤδη κατεῖδε
τὸν Πτολεμαῖον, αὐτός τε μεταβάλλεται ἐς τοὔμπαλιν καὶ οἱ ὑπασπι-
σταὶ ξὺν αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν Ἰνδὸς τοῦ Πτολεμαίου διὰ τοῦ θώρακος
παίει ἐκ χειρὸς ἐς τὸ στῆθος ξυστῷ μακρῷ, καὶ ὁ θώραξ ἔσχε τὴν
πληγήν· Πτολεμαῖος δὲ τὸν μηρὸν διαμπὰξ βαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ κατα-
5 βάλλει τε καὶ σκυλεύει αὐτόν. ὡς δὲ τὸν ἡγεμόνα σφῶν κείμενον
οἱ ἀμφ' αὐτὸν εἶδον, οὗτοι μὲν οὐκέτι ἔμενον· οἱ δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν
αἰρόμενον τὸν νεκρὸν τοῦ ὑπάρχου ἰδόντες πρὸς τῶν πολεμίων ἤλγη-
σάν τε καὶ καταδραμόντες ξυνάπτουσιν ἐπ' αὐτῷ μάχην καρτερὰν
πρὸς τῷ γηλόφῳ. ἤδη γὰρ καὶ Ἀλέξανδρος ἔχων τοὺς ἀπὸ τῶν ἵπ-
πων καταβεβηκότας πεζοὺς πρὸς τῷ γηλόφῳ ἦν. καὶ οὗτοι ἐπιγενό-
μενοι μόγις ἐξέωσαν τοὺς Ἰνδοὺς ἐς τὰ ὄρη καὶ τοῦ νεκροῦ ἐκράτησαν.*

6 *Ὑπερβαλὼν δὲ τὰ ὄρη Ἀλέξανδρος ἐς πόλιν κατῆλθεν ᾗ ὄνομα
ἦν Ἀριγαῖον· καὶ ταύτην καταλαμβάνει ἐμπεπρησμένην ὑπὸ τῶν ἐνοι-
κούντων καὶ τοὺς ἀνθρώπους πεφευγότας. ἐνταῦθα δὲ ἀφίκοντο
αὐτῷ καὶ οἱ ἀμφὶ Κράτερον ξὺν τῇ στρατιᾷ, πεπραγμένων σφίσι
7 ξυμπάντων ὅσα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐτέτακτο. ταύτην μὲν δὴ τὴν πό-
λιν, ὅτι ἐν ἐπικαίρῳ χωρίῳ ἐδόκει ᾠκίσθαι, ἐκτειχίσαι τε προστάσ-
σει Κρατέρῳ καὶ ξυνοικίσαι ἐς αὐτὴν τούς τε προσχώρους ὅσοι ἐθε-
λονταὶ καὶ εἰ δή τινες ἀπόμαχοι τῆς στρατιᾶς. αὐτὸς δὲ προὐχώ-
ρει ἵνα ξυμπεφευγέναι ἐπυνθάνετο τοὺς πολλοὺς τῶν ταύτῃ βαρβά-
ρων. ἐλθὼν δὲ πρός τι ὄρος κατεστρατοπέδευσεν ὑπὸ ταῖς ὑπωρείαις
τοῦ ὄρους.*

8 *Καὶ ἐν τούτῳ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ἐκπεμφθεὶς μὲν ὑπὸ Ἀλε-
ξάνδρου ἐς προνομήν, προελθὼν δὲ προσωτέρω αὐτὸς ξὺν ὀλίγοις ὡς
ἐς κατασκοπήν, ἀπαγγέλλει Ἀλεξάνδρῳ πυρὰ κατιδεῖν τῶν βαρβάρων
9 πλείονα ἢ ἐν τῷ Ἀλεξάνδρου στρατοπέδῳ. καὶ Ἀλέξανδρος τῷ μὲν*

24\. Capitel.

§ 1. ***Εὔας πόλεως*** für ***Εὔασπλα*** die meisten Hsn. Doch steckt hier wohl noch ein Fehler. — *δευτεραῖος.* zu 1, 1, 5. § 2. *ἔστε ἐπὶ τὰ ὄρη* gehört zu *εἵχοντο.* (Vu.) § 3. *ἔτι* noch weiter, obgleich mit wenigen Begleitern. — *ἐκ τοῦ ἵππου* zu Pferde, wie *ἀπὸ ἵππου* Xen. An. 1, 2, 7. § 4. *μεταβάλλεται* kehrt um, für *μεταβάλλει* Kr. vgl. 4, 26, 2. 6, 7, 4. § 7. *τοῦ ὄρους* ist kaum ein Pleonasmos, da der Begriff *ὄρος* in *ὑπώρεια* verwischt war. So schon *ὑπωρέη οὐρέων* Her. 4, 23

[πλήθει τῶν πυρῶν] ἠπίστησεν· εἶναι δέ τι ξυνεστηκὸς τῶν ταύτῃ βαρβάρων αἰσθόμενος μέρος μὲν τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ καταλείπει πρὸς τῷ ὄρει ὡς εἶχον ἐστρατοπεδευμένους· αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ὅσοι ἀποχρῶντες ἐς τὰ ἀπηγγελμένα ἐφαίνοντο, ὡς πλησίον ἤδη ἀφεώρων τὰ πυρά, τριχῇ διανέμει τὴν στρατιάν. καὶ τῷ μὲν ἑνὶ ἐπέταξε Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα, ξυντάξας αὐτῷ τήν τε Ἀττάλου καὶ τὴν Βαλάκρου τάξιν· τὴν δευτέραν δὲ μοῖραν Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου ἄγειν ἔδωκε, τῶν τε ὑπασπιστῶν τῶν βασιλικῶν τὸ τρίτον μέρος καὶ τὴν Φιλίππου καὶ Φιλώτα τάξιν καὶ δύο χιλιαρχίας τῶν τοξοτῶν καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν ἱππέων τοὺς ἡμίσεας· τὴν δὲ τρίτην μοῖραν αὐτὸς ἦγεν ἵνα οἱ πλεῖστοι τῶν βαρβάρων ἐφαίνοιτο.

Οἱ δὲ ὡς ᾔσθοντο προσάγοντας τοὺς Μακεδόνας, κατεῖχον γὰρ 25.
χωρία ὑπερδέξια, τῷ τε πλήθει σφῶν θαρσήσαντες καὶ τῶν Μακε-
δόνων, ὅτι ὀλίγοι ἐφαίνοντο, καταφρονήσαντες ἐς τὸ πεδίον ὑποκατέ-
βησαν· καὶ μάχη γίγνεται καρτερά. ἀλλὰ τούτους μὲν οὐ ξὺν πόνῳ
ἐνίκα Ἀλέξανδρος· οἱ δὲ ἀμφὶ Πτολεμαῖον οὐκ ἐν τῷ ὁμαλῷ παρε- 2
τάξαντο, ἀλλὰ γήλοφον γὰρ κατεῖχον οἱ βάρβαροι, ὀρθίους ποιήσαν-
τες τοὺς λόχους Πτολεμαῖος προσῆγεν ᾗπερ ἐπιμαχώτατον τοῦ λόφου
ἐφαίνετο, οὐ πάντῃ τὸν λόφον κυκλωσάμενος, ἀλλ' ἀπολιπών, εἰ φεύ-
γειν ἐθέλοιεν οἱ βάρβαροι, χώραν αὐτοῖς ἐς τὴν φυγήν. καὶ γίγνεται 3
καὶ τούτοις μάχη καρτερά, τοῦ χωρίου τῇ χαλεπότητι καὶ ὅτι οὐ κατὰ
τοὺς ἄλλους τοὺς ταύτῃ βαρβάρους οἱ Ἰνδοί, ἀλλὰ πολὺ δή τι ἀλκι-
μώτατοι τῶν προσχώρων εἰσίν. ἐξώσθησαν δὲ καὶ οὗτοι ἀπὸ τοῦ
ὄρους ὑπὸ τῶν Μακεδόνων· καὶ οἱ ἀμφὶ Λεοννάτον τῇ τρίτῃ μοίρᾳ
τῆς στρατιᾶς ὡσαύτως ἔπραξαν· ἐνίκων γὰρ καὶ οὗτοι τοὺς κατὰ
σφᾶς. καὶ λέγει Πτολεμαῖος ἀνθρώπους μὲν ληφθῆναι τοὺς πάντας 4
ὑπὲρ (τοὺς) τετρακισμυρίους, βοῶν δὲ ὑπὲρ τὰς τρεῖς καὶ εἴκοσι μυριά-
δας· καὶ τούτων τὰς καλλίστας ἐπιλεξάμενον Ἀλέξανδρον, ὅτι διαφέ-
ρουσαι αὐτῷ κάλλει τε καὶ μεγέθει ἐφαίνοντο, πέμψαι [ἐθέλειν] ἐς
Μακεδονίαν ἐργάζεσθαι τὴν χώραν.

und öfter. vgl. zu Xen. An. 4, 7, 22. § 9. *πλήθει.* Die Construction ist anstössig; aber auch das nahe liegende *ἀληθεῖ* missfällt. — *ξυνεστηκός* zusammenhaltend, den Versprengten entgegengesetzt. zu Xen. An. 7, 6, 26. — *ἐς τὰ ἀπηγγελμένα* in Bezug auf die, nach den eingegangenen Meldungen von der Stärke der Feinde.

25. Capitel.

§ 2. *ἀλλά* gehört nicht zu *κατεῖχον*, sondern zu *προσῆγεν* und *γάρ* führt einen Zwischensatz ein, wie 6, 23, 2. Doch ist dabei eben so wenig als bei *καὶ — γάρ* 2, 3, 4 ein Komma zu setzen. zu Xen. An. 3, 1, 24. Folgen sollte eig. etwa: sondern am Fusse des Hügels, was nur angedeutet wird. — *ὀρθίους.* zu 4, 4, 7. — *ποιήσαντες. ποιήσας* Si. und Pflugk, ohne Noth. Denn statt *ποιησάντων* kann *ποιήσαντες* stehen, weil zu dessen Subject der Begriff *Πτολεμαῖος* einen Theil bildet. Her. 8, 83: *καὶ οἱ σύλλογον ποιησάμενοι προηγόρευε Θεμιστοκλέης.* vgl. gr. Spr. 56, 9, 1. — *τοῦ λόφου.* zu *τοῦ ὄρους* 1, 1, 7. vgl. 4, 26, 5. § 3. *κατὰ τούς* vergleichbar den, wie 4, 16, 7. Ind. 6, 9: *οἱ βορειότεροι τούτων κατ' Αἰγυπτίους μάλιστα ἂν εἶεν τὰ σώματα.* (Ra.) — *τοὺς ἄλλους τούς.* zu 2, 5, 4. vgl. 5, 5, 3. — *ἀλκιμώτατοι τῶν προσχώρων* kurz für: tapfrer als die Anwohner und bezüglich die tapfersten. vgl. 6, 8, 7. gr. Spr. 47, 28, 10. — *ὡσαύτως ἔπραξαν* hatten gleichen Erfolg. (Vu.) Xen. An. 3, 4, 6: *οἱ πολέμιοι οὕτω πράξαντες ἀπῆλθον.* — *κατά.* zu 3, 15, 4. § 4. *τοὺς πάντας.* zu 1, 11, 5. — *ἐπιλεξάμενον.* zu Prooe. 1. — *ἐργάζεσθαι.*

5 Ἐντεῦθεν ἐπὶ τὴν τῶν Ἀσσακηνῶν χώραν ἦγεν· τούτους γὰρ
ἐξηγγέλλετο παρεσκευάσθαι ὡς μαχουμένους, ἱππέας μὲν ἐς δισμυ-
ρίους ἔχοντας, πεζοὺς δὲ ὑπὲρ τοὺς τρισμυρίους, τριάκοντα δὲ ἐλέ-
φαντας. Κράτερος μὲν δή, ἐκτετειχικὼς ἤδη τὴν πόλιν ἐφ᾽ ἧς τῷ οἰ-
κισμῷ κατελέλειπτο, τούς τε βαρύτερον ὡπλισμένους τῆς στρατιᾶς
6 Ἀλεξάνδρῳ ἦγεν καὶ τὰς μηχανάς, εἴ που πολιορκίας δεήσειεν. αὐ-
τὸς δὲ Ἀλέξανδρος, τούς τε ἑταίρους ἱππέας ἄγων καὶ τοὺς ἱππα-
κοντιστὰς καὶ τὴν Κοίνου καὶ Πολυσπέρχοντος τάξιν καὶ τοὺς Ἀγρι-
ᾶνας τοὺς χιλίους καὶ τοὺς τοξότας, ᾔει ὡς ἐπὶ τοὺς Ἀσσακηνούς·
7 ἦγε δὲ διὰ τῆς Γουραίων χώρας. καὶ τὸν ποταμὸν τὸν ἐπώνυμον
τῆς χώρας τὸν Γουραῖον χαλεπῶς διέβη, διά βαθύτητά τε καὶ ὅτι
ὀξὺς ὁ ῥοῦς ἦν αὐτῷ καὶ οἱ λίθοι στρογγύλοι ἐν τῷ ποταμῷ ὄντες
σφαλεροὶ τοῖς ἐπιβαίνουσιν ἐγίγνοντο. οἱ δὲ βάρβαροι ὡς προσά-
γοντα ᾔσθοντο Ἀλέξανδρον, ἀθρόοι μὲν ἐς μάχην καταστῆναι οὐκ
ἐτόλμησαν· διαλυθέντες δὲ ὡς ἕκαστοι κατὰ πόλιν ταύτας ἐπενόουν
ἀπομαχόμενοι διασώζειν.

26. Καὶ Ἀλέξανδρος πρῶτα μὲν ἐπὶ Μάσσαγα ἦγε, τὴν μεγίστην
τῶν ταύτῃ πόλεων. ὡς δὲ προσῆγεν ἤδη τοῖς τείχεσι, θαῤῥήσαντες
οἱ βάρβαροι τοῖς μισθοφόροις τοῖς ἐκ τῶν πρὸς ἕω Ἰνδῶν, ἦσαν γὰρ
οὗτοι ἐς ἑπτακισχιλίους, ὡς στρατοπεδευομένους εἶδον τοὺς Μακε-
2 δόνας, δρόμῳ ἐπ᾽ αὐτοὺς ᾔεσαν. καὶ Ἀλέξανδρος ἰδὼν πλησίον τῆς
πόλεως ἐσομένην τὴν μάχην, προσωτέρω ἐκκαλέσασθαι αὐτοὺς βου-
ληθεὶς τῶν τειχῶν, ὡς εἰ τροπὴ γίγνοιτο, ἐγίνωσκε γὰρ ἐσομένην,
μὴ δι᾽ ὀλίγου ἐς τὴν πόλιν καταφυγόντες εὐμαρῶς διασώζοιντο, ὡς ἐκ-
θέοντας εἶδε τοὺς βαρβάρους, μεταβαλλομένους κελεύει τοὺς Μακε-
δόνας ὀπίσω ἀποχωρεῖν ὡς πρὸς γήλοφόν τινα, ἀπέχοντα ἀπὸ τοῦ
χωρίου ἵναπερ στρατοπεδεύειν ἐγνώκει ἑπτά που μάλιστα σταδίους.
3 καὶ οἱ πολέμιοι ἀναθαρσήσαντες, ὡς ἐγκεκλικότων ἤδη τῶν Μακε-
δόνων, δρόμῳ τε καὶ ξὺν οὐδενὶ κόσμῳ ἐφέροντο ἐς αὐτούς. ὡς δὲ
ἐξικνεῖτο ἤδη τὰ τοξεύματα, ἐνταῦθα Ἀλέξανδρος ἀπὸ ξυνθήματος
ἐπιστρέψας ἐς αὐτοὺς [τὴν φάλαγγα] δρόμῳ ἀντεπῆγε. πρῶτοι δὲ οἱ
ἱππακοντισταί τε αὐτῷ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες καὶ οἱ τοξόται ἐκδραμόντες
ξυνέμιξαν τοῖς βαρβάροις· αὐτὸς δὲ τὴν φάλαγγα ἐν τάξει ἦγεν.
4 οἱ δὲ Ἰνδοὶ τῷ τε παραλόγῳ ἐκπλαγέντες καὶ ἅμα ἐν χερσὶ γεγενη-
μένης τῆς μάχης ἐγκλίναντες ἔφευγον ἐς τὴν πόλιν. καὶ ἀπέθανον
μὲν αὐτῶν ἀμφὶ τοὺς διακοσίους, οἱ δὲ λοιποὶ ἐς τὰ τείχη κατεκλεί-
σθησαν. καὶ Ἀλέξανδρος προσῆγε τῷ τείχει τὴν φάλαγγα, καὶ ἐν-
τεῦθεν τοξεύεται μὲν ἀπὸ τοῦ τείχους ἐς τὸ σφυρὸν οὐ χαλεπῶς.
5 ἐπαγαγὼν δὲ τὰς μηχανὰς τῇ ὑστεραίᾳ τῶν μὲν τειχῶν τι εὐμαρῶς
κατέσεισε· βιαζομένους δὲ ταύτῃ τοὺς Μακεδόνας ᾗ παρέῤῥηκτο τοῦ

zu 1, 16, 7. **§ 5.** *ἐφ᾽ ἧς τῷ* und *ἧς ἐπὶ τῷ* war statthaft. gr. Spr. 47, 9, 19. **§ 6.** *χιλίους. ψιλούς* Kr. vgl. 4, 30, 6. **§ 7.** *σφαλεροί* zum Falle bringend, weil *ὀλισθηροί.* vgl. Xen An. 4, 3, 6.

26. Capitel

§ 1. *θαῤῥήσαντες τοῖς* auf die. Thuk. 2, 79, 4: *θαρσήσαντες τοῖς προσγιγνομένοις.* — *οὗτοι* für *αὐτοί* Kr., *αὐτοῖς* Pflugk. **§ 2.** *δι᾽ ὀλίγου* bei geringem Zwischenraume. (Vu.) zu Thuk. 2, 89, 7. Sonst in diesem Werke temporal. zu 1, 9, 6. — *οὐδενὶ κόσμῳ* erscheint gewöhnlich ohne *σύν.* **§ 3.** *ἐνταῦθα*, hebt den Nachsatz an, wie noch häufiger und nachdrucksvoller *ἐνταῦθα δή.* zu Xen. An. 2, 6, 3. **§ 4.** *ἐντεῦθεν* hierauf. **§ 5.** *παρέῤῥηκτο* es war eine Bresche

τείχους οὐκ ἀτόλμως οἱ Ἰνδοὶ ἠμύνοντο, ὥστε ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ
ἀνεκαλέσατο τὴν στρατιάν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ τῶν τε Μακεδόνων αὐ-
τῶν ἡ προσβολὴ καρτερωτέρα ἐγίγνετο καὶ πύργος ἐπήχθη ξύλινος
τοῖς τείχεσιν, ὅθεν ἐκτοξεύσαντες οἱ τοξόται καὶ βέλη ἀπὸ μηχανῶν
ἀφιέμενα ἀνέστελλον ἐπὶ πολὺ τοὺς Ἰνδούς. ἀλλ' οὐδ' ὣς βιάσα-
σθαι εἴσω τοῦ τείχους οἷοί τε ἐγένοντο.

Τῇ δὲ τρίτῃ προσαγαγὼν αὖθις τὴν φάλαγγα καὶ ἀπὸ μηχανῆς 6
γέφυραν ἐπιβαλὼν τοῦ τείχους ᾗ παρερρωγὸς ἦν, ταύτῃ ἐπῆγε τοὺς
ὑπασπιστάς, οἵπερ αὐτῷ καὶ Τύρον ὡσαύτως ἐξεῖλον. πολλῶν δὲ
ὑπὸ προθυμίας ὠθουμένων ἄχθος λαβοῦσα μεῖζον ἡ γέφυρα κατερ-
ράγη καὶ πίπτουσι ξὺν αὐτῇ οἱ Μακεδόνες. οἱ δὲ βάρβαροι ἰδόντες 7
τὸ γιγνόμενον λίθοις τε ξὺν βοῇ ἀπὸ τῶν τειχῶν καὶ τοξεύμασι καὶ
ἄλλῳ ὅτῳ τις μετὰ χεῖρας ἔχων ἐτύγχανεν ἢ ὅτῳ τις ἐν τῷ τότε ἔλα-
βεν ἐξηκόντιζον ἐς τοὺς Μακεδόνας· οἱ δὲ καὶ κατὰ θύρας, αἵτινες
αὐτοῖς κατὰ τὰ μεσοπύργια μικραὶ ἦσαν, ἐκθέοντες ἐκ χειρὸς ἔπαιον
τεταραγμένους.

Ἀλέξανδρος δὲ πέμπει Ἀλκέταν ξὺν τῇ αὐτοῦ τάξει τούς τε κα- 27.
τατετρωμένους ἀναλαβεῖν καὶ ὅσοι προσεμάχοντο ἐπανακαλέσασθαι
ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. καὶ τῇ τετάρτῃ ὡσαύτως ἐπ' ἄλλης μηχανῆς
ἄλλη ἐπιβάθρα αὐτῷ προσήγετο πρὸς τὸ τεῖχος.

Καὶ οἱ Ἰνδοί, ἕως μὲν αὐτοῖς ὁ ἡγεμὼν τοῦ χωρίου περιῆν, ἀπε- 2
μάχοντο καρτερῶς· ὡς δὲ βέλει ἀπὸ μηχανῆς τυπεὶς ἀποθνήσκει
ἐκεῖνος, αὐτῶν τε οἱ μέν τινες πεπτωκότες ἐν τῇ ξυνεχεῖ πολιορκίᾳ,
οἱ πολλοὶ δὲ τραυματίαι τε καὶ ἀπόμαχοι ἦσαν, ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς
Ἀλέξανδρον. τῷ δὲ ἀσμένῳ γίνεται ἄνδρας ἀγαθοὺς διασῶσαι· καὶ 3
ξυμβαίνει ἐπὶ τῷδε Ἀλέξανδρος τοῖς μισθοφόροις Ἰνδοῖς ὡς κατα-
ταχθέντας ἐς τὴν ἄλλην στρατιὰν ξὺν αὐτῷ στρατεύεσθαι. οἱ μὲν δὴ
ἐξῆλθον ξὺν τοῖς ὅπλοις, καὶ κατεστρατοπέδευσαν κατὰ σφᾶς ἐπὶ γη-
λόφῳ ὃς ἦν ἀντίπορος τοῦ τῶν Μακεδόνων στρατοπέδου. νυκτὸς δὲ
ἐπενόουν δρασμῷ διαχρησάμενοι ἐς τὰ σφέτερα ἤθη ἀπαναστῆναι, οὐκ
ἐθέλοντες ἐναντία αἴρεσθαι τοῖς ἄλλοις Ἰνδοῖς ὅπλα. καὶ ταῦτα ὡς 4
ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, περιστήσας τῆς νυκτὸς τῷ γηλόφῳ τὴν στρα-
τιὰν πᾶσαν κατακόπτει τοὺς Ἰνδοὺς ἐν μέσῳ ἀπολαβών, τήν τε πόλιν
αἱρεῖ κατὰ κράτος, ἐρημωθεῖσαν τῶν προμαχομένων, καὶ τὴν μητέρα
τὴν Ἀσσακήνου καὶ τὴν παῖδα ἔλαβεν. ἀπέθανον δὲ ἐν τῇ πάσῃ πο-
λιορκίᾳ τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ ἐς πέντε καὶ εἴκοσιν.

Ἔνθεν δὲ Κοῖνον μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα ἐκπέμπει, γνώμην ποιη- 5
σάμενος ὅτι μαθόντες τῶν Μασσάγων τὴν ἅλωσιν ἐνδώσουσι σφᾶς
αὐτούς. Ἄτταλον δὲ καὶ Ἀλκέταν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρχην ἐπὶ
Ὧρα στέλλει, ἄλλην πόλιν, παραγγείλας περιτειχίζειν τὴν πόλιν ἔστ' ἂν

gemacht. vgl. § 6 und zu 2, 23, 1. — ἐκτοξεύσαντες — ἀφιέμενα, verbunden wie 4, 30, 1. § 6. Τύρον 2, 23, 4. § 7. ὅτῳ. ὅστις findet sich bei Attikern wohl nicht eben so wie ὅς assimilirt.

27. Capitel.

§ 2. ἕως für τέως Kr. § 3. ἀσμένῳ. zu 4, 9, 5. — ἐπὶ τῷδε ὡς. zu 1, 19, 6. — καταταχθέντας für καταταχθέντες Ellendt. — κατὰ σφᾶς. zu 3, 21, 4. — ἀντίπορος für ἀντίρροπος Schneider zu Xen. An. 4, 2, 18, wo, wie oben 1, 27, 6, der Dativ damit verbunden ist. — δρασμός ist in der attischen Prosa sehr selten. — αἴρεσθαι für αἱρεῖσθαι Locella. § 4. μητέρα, Kleophis. Curt. 8, 10, 22. § 5. ὅτι. zu 1, 4, 7. —

6 ἀφίκηται αὐτός. καὶ γίγνεται ἐκδρομὴ τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ τοὺς ἀμφὶ Ἀλκέταν. οὐ χαλεπῶς δὲ τρεψάμενοι αὐτοὺς οἱ Μακεδόνες εἴσω τοῦ τείχους ἐς τὴν πόλιν ἀποστρέφουσι. καὶ Κοίνῳ οὐ προχωρεῖ τὰ ἐν τοῖς Βαζίροις, ἀλλὰ πιστεύοντες γὰρ τοῦ χωρίου τῇ ὀχυρότητι, ὅτι ὑπερύψηλόν τε ἦν καὶ πάντῃ ἀκριβῶς τετειχισμένον, οὐδὲν ξυμβατικὸν ἐνεδίδοσαν.

7 Ταῦτα μαθὼν Ἀλέξανδρος ὥρμητο μὲν ὡς ἐπὶ Βάζιρα· γνοὺς δὲ ὅτι τῶν προσοίκων τινὲς βαρβάρων παριέναι ἐς τὰ Ὧρα τὴν πόλιν λαθόντες μέλλουσι, πρὸς Ἀβισάρου ἐπὶ τῷδε ἐσταλμένοι, ἐπὶ τὰ Ὧρα πρῶτον ἦγε· Κοῖνον δὲ ἐπιτειχίσαι τῇ πόλει τῶν Βαζιρέων καρτερόν τι χωρίον προσέταξε, καὶ ἐν τούτῳ φυλακὴν καταλιπόντα ἀποχωρῶσαν, ὡς μὴ ἄδεια εἴη τοῖς ἐν τῇ πόλει χρῆσθαι τῇ χώρᾳ, αὐτὸν
8 ἄγοντα τῆς στρατιᾶς τὴν λοιπὴν παρ᾽ αὐτὸν ἰέναι. οἱ δὲ ἐκ τῶν Βαζίρων ὡς εἶδον ἀπιόντα ξὺν τῷ πλείστῳ τῆς στρατιᾶς τὸν Κοῖνον, καταφρονήσαντες τῶν Μακεδόνων, ὡς οὐ γενομένων ἂν σφισιν ἀξιομάχων, ἐπεκθέουσιν ἐς τὸ πεδίον· καὶ γίγνεται αὐτῶν μάχη καρτερά. καὶ ἐν ταύτῃ πίπτουσι μὲν τῶν βαρβάρων ἐς πεντακοσίους, ζῶντες δὲ ἐλήφθησαν ὑπὲρ τοὺς ἑβδομήκοντα· οἱ δὲ λοιποὶ ἐν τῇ πόλει ξυμπεφευγότες βεβαιότερον ἤδη εἴργοντο τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ἐκ
9 τοῦ ἐπιτειχίσματος. καὶ Ἀλεξάνδρῳ δὲ τῶν Ὥρων ἡ πολιορκία οὐ χαλεπὴ ἐγένετο, ἀλλ᾽ εὐθὺς ἐξ ἐφόδου προσβαλὼν τοῖς τείχεσι τῆς πόλεως ἐκράτησε, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τοὺς ἐγκαταλειφθέντας ἔλαβε.

28. Καὶ ταῦτα οἱ ἐν τοῖς Βαζίροις ὡς ἔμαθον, ἀπογνόντες τὰ σφέτερα πράγματα ἀμφὶ μέσας νύκτας τὴν πόλιν ἐκλείπουσιν. ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι βάρβαροι ἔπραττον· ἀπολιπόντες τὰς πόλεις ξύμπαντες ἔφευγον ἐς τὴν πέτραν τὴν ἐν τῇ χώρᾳ τὴν Ἄορνον καλουμένην. μέγα γάρ τι τοῦτο χρῆμα πέτρας ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἐστί, καὶ λόγος ὑπὲρ αὐτῆς
2 κατέχει οὐδὲ Ἡρακλεῖ τῷ Διὸς ἁλωτὸν γενέσθαι τὴν πέτραν. εἰ μὲν δὴ καὶ ἐς Ἰνδοὺς ἀφίκετο ὁ Ἡρακλῆς ὁ Θηβαῖος ἢ ὁ Τύριος ἢ ὁ Αἰγύπτιος ἐς οὐδέτερα ἔχω ἰσχυρίσασθαι· μᾶλλον δὲ δοκῶ ὅτι οὐκ ἀφίκετο, ἀλλὰ πάντα γὰρ ὅσα χαλεπὰ οἱ ἄνθρωποι ἐς τοσόνδε ἄρα αὔξουσιν αὐτῶν τὴν χαλεπότητα ὡς καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἂν ἄπορα γενέσθαι μυθεύειν. κἀγὼ ὑπὲρ τῆς πέτρας ταύτης οὕτω γιγνώσκω, τὸν Ἡρακλέα
3 ἐς κόμπον τοῦ λόγου ἐπιφημίζεσθαι. τὸν μὲν δὴ κύκλον τῆς πέτρας λέγουσιν ἐς διακοσίους σταδίους μάλιστα εἶναι, ὕψος δὲ αὐτῆς, ἵναπερ χθαμαλώτατον, σταδίων ἕνδεκα, καὶ ἀνάβασιν χειροποίητον μίαν χα-

Μασσάγων für Μασσακηνῶν oder Ἀσσακηνῶν Schm. **§ 6.** **ξυμβατικόν.** zu 1, 7, 8. **§ 7.** **Ἀβισάρου** 5, 8, 3. vgl. 4, 30, 7. — **ἐπιτειχίσαι** zu 1, 24, 6. **§ 8.** **γενομένων ἂν** aufzulösen in οὐκ ἂν γένοιντο. Spr. 69, 6, 5. — **ξυμπεφευγότες** für ξυμφυγόντες Kr., weil auch Arrian, wie die Attiker, ἐν nur bei Perfecten von Verben der Bewegung gebraucht.

28. Capitel.

§ 1. **ἔφυγον δ᾽ ἐς τὴν πέτραν** nach ἐκλείπουσιν ist mit Gr. getilgt. — **ὡς** für οὕτως vor δὲ καί auch 6, 26, 1 und Ar. Lys. 804: ein freilich seltener Gebrauch. — **ἀπολιπόντες**, epexegetisches Asyndeton. Spr. 59, 1, 4. — **τοῦτο.** Spr. 61, 6. — **ἁλωτόν** für ἁλωτήν, bei Prosaikern sehr selten. Kr. dial. Forml. 22, 2, 2. **§ 2.** **ἐς οὐδέτερα** weder für noch gegen. (Ra.) — **ὅτι.** zu ἐλπίζειν 1, 4, 7. — **ἂν γενέσθαι** aus ἂν ἐγένετο. vgl. zu 4, 27, 8. Angedeutet wird dass der Mythos aus dem wäre, ein ist geworden macht. **§ 3.** **χθαμαλώτατον** ist zu erklären wie ἀποτομώτα-

λεπήν· εἶναι δὲ καὶ ὕδωρ ἐν ἄκρᾳ τῇ πέτρᾳ πολὺ καὶ καθαρόν, πηγὴν ἀνίσχουσαν, ὡς καὶ ἀποῤῥεῖν ἀπὸ τῆς πηγῆς ὕδωρ, καὶ ὕλην καὶ γῆν ἀγαθὴν ἐργάσιμον ὅσην καὶ χιλίοις ἀνθρώποις ἀποχρῶσαν ἂν εἶναι ἐργάζεσθαι.

Καὶ ταῦτα ἀκούοντα Ἀλέξανδρον πόθος λαμβάνει ἐξελεῖν καὶ 4
τοῦτο τὸ ὄρος, οὐχ ἥκιστα ἐπὶ τῷ ἀμφὶ τὸν Ἡρακλέα μύθῳ πεφημισμένῳ. τὰ μὲν δὴ Ὦρα καὶ τὰ Μάσσαγα φρούρια ἐποίησεν ἐπὶ τῇ χώρᾳ· τὰ Βάζιρα δὲ (τὴν) πόλιν ἐξετείχισε. καὶ οἱ ἀμφὶ Ἡφαιστίωνά τε 5
καὶ Περδίκκαν αὐτῷ ἄλλην πόλιν ἐκτειχίσαντες, Ὀροβάτις ὄνομα τῇ πόλει ἦν, καὶ φρουρὰν καταλιπόντες, ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ᾔεσαν· ὡς δὲ ἀφίκοντο, ἔπρασσον ἤδη ὅσα ἐς τὸ ζεῦξαι τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐτέτακτο.

Ἀλέξανδρος δὲ τῆς μὲν χώρας τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ 6
σατράπην κατέστησε Νικάνορα τῶν ἑταίρων. αὐτὸς δὲ τὰ μὲν πρῶτα ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἦγε, καὶ πόλιν τε Πευκελαῶτιν οὐ πόῤῥω τοῦ Ἰνδοῦ ᾠκισμένην ὁμολογίᾳ παρεστήσατο καὶ ἐν αὐτῇ φρουρὰν καταστήσας τῶν Μακεδόνων καὶ Φίλιππον ἐπὶ τῇ φρουρᾷ ἡγεμόνα, ὁ δὲ καὶ ἄλλα προσηγάγετο μικρὰ πολίσματα πρὸς τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ ᾠκισμένα· ξυνείποντο δὲ αὐτῷ Κωφαῖός τε καὶ Ἀσσαγέτης οἱ ὕπαρχοι τῆς χώρας. ἀφικόμενος δὲ ἐς Ἐμβόλιμα πόλιν, ἣ ξύνεγγυς τῆς 7
πέτρας τῆς Ἀόρνου ᾠκεῖτο, Κράτερον μὲν ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς καταλείπει αὐτοῦ, σῖτόν τε ἐς τὴν πόλιν ὡς πλεῖστον ξυνάγειν καὶ ὅσα ἄλλα ἐς χρόνιον τριβήν, ὡς ἐντεῦθεν ὁρμωμένους τοὺς Μακεδόνας χρονίῳ πολιορκίᾳ ἐκτρυχῶσαι τοὺς κατέχοντας τὴν πέτραν, εἰ μὴ ἐξ ἐφόδου ληφθείη. αὐτὸς δὲ τοὺς τοξότας τε ἀναλαβὼν καὶ τοὺς Ἀγρι- 8
ᾶνας καὶ τὴν Κοίνου τάξιν καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλης φάλαγγος ἐπιλέξας τοὺς κουφοτάτους τε καὶ ἅμα εὐοπλοτάτους καὶ τῶν ἑταίρων ἱππέων ἐς διακοσίους καὶ ἱπποτοξότας ἐς ἑκατὸν προσῆγε τῇ πέτρᾳ. καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ κατεστρατοπεδεύσατο ἵνα ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφαίνετο· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὀλίγον προελθὼν ὡς πρὸς τὴν πέτραν αὖθις ἐστρατοπεδεύσατο.

Καὶ ἐν τούτῳ ἧκον παρ᾽ αὐτὸν τῶν προσχώρων τινές, σφᾶς τε 29.
αὐτοὺς ἐνδιδόντες καὶ ἡγήσεσθαι φάσκοντες ἐς τῆς πέτρας τὸ ἐπιμαχώτατον, ὅθεν οὐ χαλεπὸν αὐτῷ ἔσεσθαι ἑλεῖν τὸ χωρίον. καὶ ξὺν τούτοις πέμπει Πτολεμαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα, τούς τε Ἀγριᾶνας ἄγοντα καὶ τοὺς ψιλοὺς τοὺς ἄλλους καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ἐπιλέκτους, προστάξας, ἐπειδὰν καταλάβῃ τὸ χωρίον, κατέχειν μὲν αὐτὸ ἰσχυρᾷ φυλακῇ, οἷ δὲ σημαίνειν ὅτι ἔχεται. καὶ Πτολεμαῖος ἐλ- 2
θὼν ὁδὸν τραχεῖάν τε καὶ δύσπορον λανθάνει τοὺς βαρβάρους κατασχὼν τὸν τόπον· καὶ τοῦτον χάρακι ἐν κύκλῳ καὶ τάφρῳ ὀχυρώσας πυρσὸν αἴρει ἀπὸ τοῦ ὄρους ἔνθεν ὀφθήσεσθαι ὑπ᾽ Ἀλεξάνδρου ἔμελλε. καὶ ὤφθη τε [ἅμα] ἡ φλὸξ καὶ Ἀλέξανδρος ἐπῆγε τῇ ὑστεραίᾳ τὴν

τον 1, 1, 7. — ἄκρᾳ. zu 4, 7, 3. — πηγὴν ἀνίσχουσαν, Apposition zu ὕδωρ, da ἀνίσχειν in diesem Sinne transitiv wohl nicht vorkommt. § 4. ἐπὶ τῇ gegen, zur Beherrschung. Spr. 68, 37, 7. § 5. Ὀροβάτις. Ueber das Asyndeton zu 1, 2, 2. § 6. πόλις steht selten vor dem Namen. vgl. 5, 3, 6. 6, 4. — Πευκελαῶτιν für Πευκελιῶτιν Schm. — ὁ δέ. zu 2, 7, 9.

29. Capitel.

§ 1. ἡγήσεσθαι für ἡγήσασθαι Schneider. — ὅθεν ἔσεσθαι. zu 2, 12, 5. § 2. ἀπό. Thuk. 7, 41, 1: ἀπὸ τῶν ὁλκάδων ἠρμέναι. — ἅμα,

στρατιάν· ἀμυνομένων δὲ τῶν βαρβάρων οὐδὲν πλέον αὐτῷ ὑπὸ δυσ-
3 χωρίας ἐγίγνετο. ὡς δὲ Ἀλεξάνδρῳ ἄπορον τὴν προσβολὴν κατέμαθον οἱ βάρβαροι, ἀναστρέψαντες τοῖς ἀμφὶ Πτολεμαῖον αὐτοὶ προςέβαλλον· καὶ γίνεται αὐτῶν τε καὶ τῶν Μακεδόνων μάχη καρτερά, τῶν μὲν διασπάσαι τὸν χάρακα σπουδὴν ποιουμένων, τῶν Ἰνδῶν, Πτολεμαίου δὲ διαφυλάξαι τὸ χωρίον· καὶ μεῖον σχόντες οἱ βάρβαροι ἐν τῷ ἀκροβολισμῷ νυκτὸς ἐπιγενομένης ἀπεχώρησαν.

4 Ἀλέξανδρος δὲ τῶν Ἰνδῶν τινα τῶν αὐτομόλων, πιστόν τε ἄλλως καὶ τῶν χωρίων δαήμονα, ἐπιλεξάμενος πέμπει παρὰ Πτολεμαῖον τῆς νυκτός, γράμματα φέροντα τὸν Ἰνδόν, ἵνα ἐνεγέγραπτο, ἐπειδὰν αὐτὸς προσβάλῃ τῇ πέτρᾳ, τὸν δὲ ἐπιέναι τοῖς βαρβάροις κατὰ τὸ ὄρος, μηδὲ ἀγαπᾶν ἐν φυλακῇ ἔχοντα τὸ χωρίον, ὡς ἀμφοτέρωθεν
5 βαλλομένους τοὺς Ἰνδοὺς ἀμφιβόλους γίγνεσθαι. καὶ αὐτὸς ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἄρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου προσῆγε τὴν στρατιὰν κατὰ τὴν πρόσβασιν ᾗ Πτολεμαῖος λαθὼν ἀνέβη, γνώμην ποιούμενος ὡς εἰ ταύτῃ βιασάμενος ξυμμίξει τοῖς ἀμφὶ Πτολεμαῖον, οὐ χαλεπὸν ἔτι ἐσόμενον
6 αὐτῷ τὸ ἔργον. καὶ ξυνέβη οὕτως. ἔστε μὲν γὰρ ἐπὶ μεσημβρίαν ξυνειστήκει καρτερὰ μάχη τοῖς τε Ἰνδοῖς καὶ τοῖς Μακεδόσιν, τῶν μὲν ἐκβιαζομένων ἐς τὴν πρόσβασιν, τῶν δὲ βαλλόντων ἀνιόντας· ὡς δὲ οὐκ ἀνίεσαν οἱ Μακεδόνες, ἄλλοι ἐπ᾽ ἄλλοις ἐπιόντες, οἱ δὲ πρόσθεν ἀναπαυόμενοι, μόγις δὴ ἀμφὶ δείλην ἐκράτησαν τῆς παρόδου καὶ ξυνέμιξαν τοῖς ξὺν Πτολεμαίῳ. ἐκεῖθεν δὲ ὁμοῦ ἤδη γενομένη ἡ στρατιὰ πᾶσα ἐπήγετο αὖθις ὡς ἐπ᾽ αὐτὴν τὴν πέτραν· ἀλλὰ γὰρ ἔτι ἄπορος ἦν αὕτη ἡ προσβολή. ταύτῃ μὲν δὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦτο τὸ τέλος γίγνεται.

7 Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω παραγγέλλει στρατιώτῃ ἑκάστῳ κόπτειν χάρακας ἑκατὸν κατ᾽ ἄνδρα. καὶ οὗτοι κεκομμένοι ἦσαν καὶ αὐτὸς ἐχώννυεν ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ἵνα ἐστρατοπεδευκότες ἦσαν ὡς ἐπὶ τὴν πέτραν χῶμα μέγα, ἔνθεν τοξεύματά τε ἂν ἐξικνεῖσθαι ἐς τοὺς προμαχομένους [δυνατὰ] αὐτῷ ἐφαίνετο καὶ ἀπὸ μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα· καὶ ἐχώννυεν αὐτῷ πᾶς τις ἀντιλαμβανόμενος τοῦ ἔργου· καὶ αὐτὸς ἐφειστήκει θεατὴς καὶ ἐπαινέτης τοῦ ξὺν προθυμίᾳ περαινομένου, κολαστὴς δὲ τοῦ ἐν τῷ παραχρῆμα ἐκλιποῦς.

30. Τῇ μὲν δὴ πρώτῃ ἡμέρᾳ ὡς ἐπὶ στάδιον ἔχωσεν αὐτῷ ὁ στρατός. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν οἵ τε σφενδονῆται σφενδονῶντες ἐς τοὺς Ἰνδοὺς ἐκ τοῦ ἤδη κεχωσμένου καὶ ἀπὸ τῶν μηχανῶν βέλη ἀφιέμενα

in solcher Verbindung, sonst Gleichzeitigkeit bezeichnend, stimmt wenig mit τῇ ὑστεραίᾳ. (Si.) Eins von beiden könnte verdächtig scheinen. — *οὐδὲν πλέον.* zu 2, 21, 6. **§ 3.** *προσέβαλλον.* προσέβαλον Si. — *διασπάσαι.* Spr. 50, 5, 6. — *σπουδὴν ποιεῖσθαι* auch 5, 16, 4. (Ra.) Spr. 52, 8, 1. — *τῶν Ἰνδῶν.* zu Prooe 2. — *Πτολεμαίου δέ* erg. σπουδὴν ποιουμένου. — *μεῖον.* zu 1, 2, 6. **§ 4.** *δαήμονα* eig. dichterisch, auch bei Xen. an zwei Stellen. vgl. 7, 28, 2. — *τὸν Ἰνδόν.* zu φωνήν 1, 26, 4. — *τὸν δέ.* zu 1, 23, 4. — *ἐπιέναι* hängt von ἐνεγέγραπτο ab. Spr. 55, 3, 7. — *ἀγαπᾶν ἔχοντα* sich begnügen zu halten. (Vu.) Spr. 56, 6. — *ἀμφιβόλους.* zu 2, 23, 3. **§ 6.** *τῶν μέν* geht auf den nähern Begriff, wie oft. zu Xen. An. 1, 10, 4. — *ἀνίεσαν* für ἀνῄεσαν Kr. und Pflugk. vgl. zu 4, 4, 3. — *οἱ πρόσθεν.* οἱ πρόσθεν ἐπιόντες oder ἐπελθόντες. **§ 7.** *αὐτός.* εὐθύς Kr. — *δυνατά* tilgt Kr. als nicht vereinbar mit dem ἄν; erträglich wäre δύνασθαι. — *πᾶς τις.* zu 3, 15, 2. — *ἐκλιποῦς* Lässigkeit. vgl. 5, 7, 5.

*ἀνέστελλε τῶν Ἰνδῶν τὰς ἐκδρομὰς τὰς ἐπὶ τοὺς χωννύοντας. καὶ
ἐχώννυτο αὐτῷ ἐς τρεῖς ἡμέρας ξυνεχῶς τὸ χωρίον. τῇ τετάρτῃ δὲ
βιασάμενοι τῶν Μακεδόνων οὐ πολλοὶ κατέσχον ὀλίγον γήλοφον ἰσό-
πεδον τῇ πέτρᾳ· καὶ Ἀλέξανδρος οὐδέν τι ἐλινύων ἐπῆγε τὸ χῶμα,
ξυνάψαι ἐθέλων τὸ χωννύμενον τῷ γηλόφῳ ὅντινα οἱ ὀλίγοι αὐτῷ
ἤδη κατεῖχον.*

Οἱ δὲ Ἰνδοὶ πρός τε τὴν ἀδιήγητον τόλμαν τῶν ἐς τὸν γήλοφον 2
*βιασαμένων Μακεδόνων ἐκπλαγέντες καὶ τὸ χῶμα ξυνάπτον ἤδη ὁ-
ρῶντες, τοῦ μὲν ἀπομάχεσθαι ἔτι ἀπείχοντο· πέμψαντες δὲ κήρυκα
σφῶν παρ᾽ Ἀλέξανδρον ἐθέλειν ἔφασκον ἐνδοῦναι τὴν πέτραν, εἴ
σφισι σπένδοιτο. γνώμην δὲ ἐπεποίηντο ἐν τῷ ἔτι διαμέλλοντι τῶν
σπονδῶν διαγαγόντες τὴν ἡμέραν νυκτὸς ὡς ἕκαστοι διασκεδάννυ-
σθαι ἐπὶ τὰ σφέτερα ἤθη. καὶ τοῦτο ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, ἐν-* 3
*δίδωσιν αὐτοῖς χρόνον τε ἐς τὴν ἀποχώρησιν καὶ τῆς φυλακῆς τὴν
κύκλωσιν τὴν πάντῃ ἀφελεῖν. καὶ αὐτὸς ἔμενεν ἔστε ἤρξαντο τῆς
ἀποχωρήσεως· καὶ ἐν τούτῳ ἀναλαβὼν τῶν σωματοφυλάκων καὶ τῶν
ὑπασπιστῶν ἐς ἑπτακοσίους κατὰ τὸ ἐκλελειμμένον τῆς πέτρας ἀνέρ-
χεται ἐς αὐτὴν πρῶτος, καὶ οἱ Μακεδόνες ἄλλος ἄλλῃ ἀνιμῶντες
ἀλλήλους ἀνῄεσαν. καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς ἀποχωροῦντας τῶν βαρβά-* 4
*ρων τραπόμενοι ἀπὸ ξυνθήματος, πολλοὺς μὲν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ
ἀπέκτειναν· οἱ δὲ καὶ πεφοβημένως ἀποχωροῦντες κατὰ τῶν κρη-
μνῶν ῥίψαντες σφᾶς [αὐτοὺς] ἀπέθανον. εἴχετό τε Ἀλεξάνδρῳ ἡ
πέτρα ἡ τῷ Ἡρακλεῖ ἄπορος γενομένη, καὶ ἔθυεν ἐπ᾽ αὐτῇ Ἀλέξαν-
δρος καὶ κατεσκεύασε φρούριον, παραδοὺς Σισικόττῳ ἐπιμελεῖσθαι
τῆς φρουρᾶς, ὃς ἐξ Ἰνδῶν μὲν πάλαι ηὐτομολήκει ἐς Βάκτρα παρὰ
Βῆσσον, Ἀλεξάνδρου δὲ κατασχόντος τὴν χώραν τὴν Βακτρίαν ξυνε-
στράτευέ τε αὐτῷ καὶ πιστὸς ἐς τὰ μάλιστα ἐφαίνετο.*

Ἄρας δ᾽ ἐκ τῆς πέτρας ἐς τὴν [τῶν] Ἀσσακηνῶν χώραν ἐμβάλλει. 5
*τὸν γὰρ ἀδελφὸν τὸν Ἀσσακηνοῦ ἐξηγγέλλετο τούς τε ἐλέφαντας ἔ-
χοντα καὶ τῶν προσχώρων βαρβάρων πολλοὺς ξυμπεφευγέναι ἐς τὰ
ταύτῃ ὄρη. καὶ ἀφικόμενος εἰς Δύρτα πόλιν τῶν μὲν ἐνοικούντων
οὐδένα καταλαμβάνει οὐδὲ ἐν τῇ χώρᾳ τῇ πρὸς τῇ πόλει· ἐς δὲ τὴν
ὑστεραίαν Νέαρχόν τε καὶ Ἀντίοχον τοὺς χιλιάρχους τῶν ὑπασπιστῶν
ἐκπέμπει· καὶ Νεάρχῳ μὲν τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ψιλοὺς ἄγειν ἔδω-* 6
*κεν, Ἀντιόχῳ δὲ τήν τε αὑτοῦ χιλιαρχίαν καὶ δύο ἐπὶ ταύτῃ ἄλλας.
ἐστέλλοντο δὲ τά τε χωρία κατοψόμενοι καὶ εἴ πού τινας τῶν βαρβά-
ρων ξυλλαβεῖν ἐς ἔλεγχον τῶν κατὰ τὴν χώραν, τῶν τε ἄλλων καὶ
μάλιστα δὴ τὰ ἀμφὶ τοὺς ἐλέφαντας ἔμελεν αὐτῷ μαθεῖν.*

30. Capitel.

§ **1.** *χωρίον. χῶμα* Ellendt. Aehnlich jedoch *τάφρον χωννύναι* 1, 20, 8. § **2.** *πρός* zu 2, 13, 5. — *ξυνάπτον* anschliessend. Strabon 11, 14 p 527: *ὁ Καύκασος συνάπτων τοῖς Ἀρμενίοις.* — *διαμέλλον* Verzögerung, ein mehr thukydideischer Gebrauch des Particips. Thuk. 1, 42, 2: *τὸ μέλλον τοῦ πολέμου ἐν ἀφανεῖ ἔτι κεῖται.* § **3.** *χρόνον τε καὶ ἀφελεῖν.* Spr. 59, 2. vgl. 1, 7, 2 und 2, 12, 5. — *πάντῃ.* zu 1, 27, 3. — *ἀνιμῶντες.* Xen An. 4, 2, 8: *ἀνίμων ἀλλήλους τοῖς δόρασιν.* § **5.** *ἐς τὴν τῶν Ἀ. ἐς τῶν Ἀ. τὴν* Kr., bei welcher Stellung man *χώρα* eher als Ggs. zu *πέτρα* denken kann, während bei der vorliegenden *Ἀσσακηνῶν* betont wird. — *ἐνοικούντων* für *οἰκούντων* Schm. § **6.** *τοὺς ψιλούς. καὶ τοὺς ψ.* Gronov, vgl. 4, 4, 6. 29, 1. 6, 8, 7. Es wird wohl epexegetisch zu fassen sein: sie die leicht bewaffnet waren. — *ξυλ-*

7 Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤδη ἦγε, καὶ ἡ στρατιὰ
αὐτῷ ὡδοποιεῖτο πρόσω ἰοῦσα ἄπορα ἄλλως ὄντα τὰ ταύτῃ χωρία.
ἐνταῦθα ξυλλαμβάνει ὀλίγους τῶν βαρβάρων, καὶ παρὰ τούτων ἔμα-
θεν ὅτι οἱ μὲν ἐν τῇ χώρᾳ Ἰνδοὶ παρὰ Ἀβισάρῃ ἀποπεφευγότες εἶεν,
τοὺς δὲ ἐλέφαντας ὅτι αὐτοῦ κατέλιπον νέμεσθαι πρὸς τῷ ποταμῷ
τῷ Ἰνδῷ· καὶ τούτους ἡγήσασθαί οἱ τὴν ὁδὸν ἐκέλευσεν ὡς ἐπὶ τοὺς
8 ἐλέφαντας. εἰσὶ δὲ Ἰνδῶν πολλοὶ κυνηγέται τῶν ἐλεφάντων, καὶ τού-
τους σπουδῇ ἀμφ' αὐτὸν εἶχεν Ἀλέξανδρος, καὶ τότε ἐθήρα ξὺν τού-
τοις τοὺς ἐλέφαντας· καὶ δύο μὲν αὐτῶν ἀπόλλυνται κατὰ κρημνοῦ
σφᾶς ῥίψαντες ἐν τῇ διώξει, οἱ δὲ ἄλλοι ξυλληφθέντες ἔφερόν τε
9 τοὺς ἀμβάτας καὶ τῇ στρατιᾷ ξυνετάσσοντο. ἐπεὶ δὲ καὶ ὕλῃ ἐργα-
σίμῳ ἐνέτυχε παρὰ τὸν ποταμόν, καὶ αὕτη ἐκόπη αὐτῷ ὑπὸ τῆς στρα-
τιᾶς καὶ ναῦς ἐποιήθησαν. καὶ αὗται κατὰ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν ἤγοντο
ὡς ἐπὶ τὴν γέφυραν ἥντινα Ἡφαιστίων καὶ Περδίκκας αὐτῷ ἐξῳκοδο-
μηκότες πάλαι ἦσαν.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΕΜΠΤΟΝ.

1. Ἐν δὲ τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἥντινα μεταξὺ τοῦ τε Κωφῆνος καὶ τοῦ Ἰνδοῦ
ποταμοῦ ἐπῆλθεν Ἀλέξανδρος, καὶ Νῦσαν πόλιν οἰκεῖσθαι λέγουσι· τὸ
δὲ κτίσμα εἶναι Διονύσου· Διόνυσον δὲ κτίσαι τὴν Νῦσαν ἐπεί τε
Ἰνδοὺς ἐχειρώσατο. ὅστις δὲ οὗτος ὁ Διόνυσος καὶ ὁπότε ἢ ὅθεν
2 ἐπ' Ἰνδοὺς ἐστράτευσεν οὐκ ἔχω φράσαι· οὐ γὰρ ἔχω συμβαλεῖν εἰ

λαβεῖν. ξυλλάβοιεν Kr. zu 4, 17, 3. — τῶν τε ἄλλων καὶ ἔμελεν. zu 1, 15, 2. vgl. 6, 23, 1. § 7. ὡδοποιεῖτο. ὡδοποίει τὸ Pflugk; neben dem Medium ist αὐτῷ anstössig; τὸ πρόσω findet sich noch so 7, 20, 7 und 8, wenn nicht an diesen Stellen τοῦ πρόσω zu lesen ist. zu Xen. An. 1, 3, 1. — Ἀβισάρῃ für Βαρισάδῃ Freinsheim; παρά mit dem Dativ wie ἐν τῇ χώρᾳ stehen könnte. zu 4, 27, 8. § 8. τῶν ἐλεφάντων, hier der gezähmten; denn die ungezähmten wurden anders gejagt. Ind. 14 u. 15. (Schm.) § 9. ἐργασίμῳ. ναυπηγησίμῳ Kr. — ναῦς für νῆες Spätere.

Fünftes Buch.

1. Capitel.

§ 1. ἐπεί τε, ionisch für ἐπειδή. (Schn.) Die einzige Stelle des Werkes wo es so vorkommt; daher ἐπεὶ τούς Kr. — ἐχειρώσατο, ὅστις δὴ οὗτος Vu. und Gr., der dann οὐκ ἔχω φράσαι, was nur einige Hsn. haben,

ὁ Θηβαῖος Διόνυσος [ὃς ἐκ Θηβῶν] ἢ [καὶ] ἐκ Τμώλου τοῦ Λυδίου ὁρμηθεὶς ἐπ' Ἰνδοὺς ἧκε στρατιὰν ἄγων, τοσαῦτα μὲν ἔθνη μάχιμα καὶ ἄγνωστα τοῖς τότε Ἕλλησιν ἐπελθών, οὐδὲν δὲ ἄλλο αὐτῶν ὅτι μὴ τὸ Ἰνδῶν βίᾳ χειρωσάμενος· πλήν γε δὴ ὅτι οὐκ ἀκριβῆ ἐξεταστὴν χρὴ εἶναι τῶν ὑπὲρ τοῦ θείου ἐκ παλαιοῦ μεμυθευμένων. τὰ γάρ τοι κατὰ τὸ εἰκὸς ξυντιθέντι οὐ πιστά, ἐπειδὰν τὸ θεῖόν τις προσθῇ τῷ λόγῳ, οὐ πάντῃ ἄπιστα φαίνεται.

Ὡς δὲ ἐπέβη τῇ Νύσῃ Ἀλέξανδρος, ἐκπέμπουσι παρ' αὐτὸν οἱ 3
Νυσαῖοι τὸν κρατιστεύοντα σφῶν, ὄνομα δὲ ἦν αὐτῷ Ἄκουφις, καὶ ξὺν αὐτῷ πρέσβεις τῶν δοκιμωτάτων τριάκοντα, δεησομένους Ἀλεξάνδρου ἀφεῖναι τῷ θεῷ τὴν πόλιν. παρελθεῖν τε [δὴ] ἐς τὴν σκηνὴν 4
τὴν Ἀλεξάνδρου τοὺς πρέσβεις καὶ καταλαβεῖν καθήμενον κεκονιμένον ἔτι ἐκ τῆς ὁδοῦ ξὺν τοῖς ὅπλοις τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὸ κράνος περικείμενον καὶ τὸ δόρυ ἔχοντα· θαμβῆσαί τε ἰδόντας τὴν ὄψιν καὶ πεσόντας ἐς γῆν ἐπὶ πολὺ σιγὴν ἔχειν. ὡς δὲ ἐξανέστησέ τε αὐτοὺς Ἀλέξανδρος καὶ θαρρεῖν ἐκέλευσε, τότε δὴ τὸν Ἄκουφιν ἀρξάμενον λέγειν ὧδε.

Ὦ βασιλεῦ, δέονταί σου Νυσαῖοι ἐᾶσαι σφᾶς ἐλευθέρους τε καὶ 5
αὐτονόμους αἰδοῖ τοῦ Διονύσου. Διόνυσος γὰρ ἐπειδὴ χειρωσάμενος τὸ Ἰνδῶν ἔθνος ἐπὶ θάλασσαν ὀπίσω κατῄει τὴν Ἑλληνικήν, ἐκ τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν, οἳ δὴ καὶ Βάκχοι αὐτῷ ἦσαν, κτίζει τὴν πόλιν τήνδε μνημόσυνον τῆς αὑτοῦ πλάνης τε καὶ νίκης τοῖς ἔπειτα ἐσόμενον, καθάπερ οὖν καὶ σὺ αὐτὸς Ἀλεξάνδρειάν τε ἔκτισας τὴν πρὸς Καυκάσῳ ὄρει καὶ ἄλλην Ἀλεξάνδρειαν ἐν τῇ Αἰγυπτίων γῇ, καὶ ἄλλας πολλὰς τὰς μὲν ἔκτισας ἤδη, τὰς δὲ καὶ κτίσεις ἀνὰ χρόνον, οἷα δὴ πλείονα Διονύσου ἔργα ἀποδειξάμενος. Νῦσάν τε οὖν 6
ἐκάλεσε τὴν πόλιν ὁ Διόνυσος ἐπὶ τῆς τροφοῦ τῆς Νύσης καὶ τὴν χώραν Νυσαίαν· τὸ δὲ ὄρος ὅ τιπερ πλησίον ἐστὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦτο Μηρὸν ἐπωνόμασε Διόνυσος, ὅτι δὴ κατὰ τὸν μῦθον ἐν μηρῷ τῷ τοῦ Διὸς ηὐξήθη. καὶ ἐκ τούτου ἐλευθέραν τε οἰκοῦμεν τὴν Νῦσαν καὶ αὐτοὶ αὐτόνομοι καὶ ἐν κόσμῳ πολιτεύοντες· τῆς δὲ ἐκ Διονύσου οἰκίσεως καὶ τόδε σοι γενέσθω τεκμήριον· κιττὸς γὰρ οὐκ ἄλλῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς φυόμενος παρ' ἡμῖν φύεται.

streicht. vgl. zu 4, 8, 2. **§ 2.** *ὅς* verdächtigt Ellendt, *ὅς ἐκ Θηβῶν* Schneider, wobei *ὁρμηθείς* hiesse: ein ausgegangener — *πλήν γε δὴ ὅτι* mit Bezug auf *ἔχω συμβαλεῖν*, aus dem etwa: ich weiss zu entnehmen. (Si.) Etwas verschieden steht *πλήν γε δὴ ὅτι* 7, 1, 6. 13, 2; ohne *ὅτι* 7, 15, 6. — *τὰ — οὐ πιστά* das einem der (menschlichen) Wahrscheinlickeit gemäss Erwägenden Unzuverlässige, unzuverlässig Erscheinende. (Facius.) vgl. 2, 16, 6. (Gr.) — *ξυντιθέντι* wie 1, 18, 9. 5, 16, 2. 20, 9. Ueber den Dativ Spr. 48, 5, 2. — *οὐ πάντῃ.* Spr. 67, 1, 3. **§ 3.** *ἐπιβαίνειν*, sonst mit dem Genitiv, mit dem Dativ auch 7, 3, 5, wenn die La. richtig ist. — *ἀφεῖναι* erklärt durch § 5. (Si.) **§ 4.** *παρελθεῖν.* Rückkehr zur abhängigen Darstellung (§ 1 *λέγουσι*). (Si.) — *τοῖς τε ἄλλοις καὶ περικείμενον.* Spr. 59, 2. — *κράνος.* Spr. 52, 4, 2. — *σιγὴν.* *σιγῇ*? zu 1, 6, 1. **§ 5.** *αἰδοῖ τοῦ.* *αἰδοῖ τῇ*, wie 1, 9, 10? — *Καυκάσῳ ὄρει.* *τῷ Καυκάσῳ (τῷ) ὄρει* Kr., da in diesem Werke bei *ὄρος* stets der Artikel dem Namen beigefügt wird. — *ἀνὰ χρόνον* mit der Zeit. **§ 6.** *ἐπὶ τῆς* nach der, neben *ἀπὸ τῆς* bei Verben des Nennens ist besonders bei Herodot häufig. vgl. 7, 20, 4. — *καὶ τοῦτο* gehört nur zu *ἐπωνόμασε*: *καὶ τοῦτο ἐπωνόμασε, Μηρὸν καλῶν.* (Si. und Kr.) vgl. zu 1, 15, 1.

2. Καὶ ταῦτα πάντα Ἀλεξάνδρῳ πρὸς θυμοῦ ἐγίγνετο ἀκούειν καὶ
ἤθελε πιστὰ εἶναι τὰ ὑπὲρ τοῦ Διονύσου τῆς πλάνης μυθευόμενα·
καὶ κτίσμα εἶναι Διονύσου τὴν Νῦσαν ἤθελεν, ὡς ἤδη τε ἥκειν αὐτὸς
ἔνθα ἦλθε Διόνυσος καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἂν ἐλθεῖν Διονύσου· οὐδ' ἂν
Μακεδόνας τὸ πρόσω ἀπαξιῶσαι συμπονεῖν οἱ ἔτι κατὰ ζῆλον τῶν
2 Διονύσου ἔργων. καὶ δίδωσιν ἐλευθέρους τε εἶναι τοὺς οἰκήτορας
τῆς Νύσης καὶ αὐτονόμους. ὡς δὲ καὶ τοὺς νόμους ἐπύθετο αὐτῶν
καὶ ὅτι πρὸς τῶν ἀρίστων τὸ πολίτευμα ἔχεται, ταῦτά τε ἐπῄνεσε καὶ
ἠξίωσε τῶν τε ἱππέων οἱ ξυμπέμψαι ἐς τριακοσίους καὶ τῶν προε-
στώτων τοῦ πολιτεύματος, ἦσαν δὲ καὶ αὐτοὶ τριακόσιοι, ἑκατὸν τοὺς
ἀρίστους ἐπιλεξαμένους· Ἄκουφιν δὲ εἶναι τὸν ἐπιλεγόμενον, ὅν-
3 τινα καὶ ὕπαρχον τῆς χώρας τῆς Νυσαίας κατέστησεν αὐτός. τὸν
δὲ Ἄκουφιν ταῦτα ἀκούσαντα ἐπιμειδιᾶσαι λέγεται τῷ λόγῳ· καὶ
Ἀλέξανδρον ἐρέσθαι ἐφ' ὅτῳ ἐγέλασεν· ἀποκρίνασθαι δ' Ἄκουφιν·
καὶ πῶς ἄν, ὦ βασιλεῦ, μία πόλις ἑκατὸν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἐρημω-
θεῖσα ἔτι καλῶς πολιτεύοιτο· ἀλλὰ σύ, εἴ σοι μέλει Νυσαίων, τοὺς
ἱππέας μὲν ἄγεσθαι τοὺς τριακοσίους καὶ εἰ βούλει, ἔτι τούτων πλεί-
ονας· ἀντὶ δὲ τῶν ἑκατόν, οὕστινας τοὺς ἀρίστους ἐπιλέξαι σὺ κε-
λεύεις, διπλασίους τῶν ἄλλων τῶν κακῶν ἄγεσθαι, ἵνα σοι καὶ αὖ-
θις ἀφικομένῳ δεῦρο ἐν τῷ αὐτῷ τούτῳ κόσμῳ φανείη ἡ πόλις.
4 ταῦτα λέγοντα, λέγειν γὰρ δόξαι φρόνιμα, πεῖσαι Ἀλέξανδρον. καὶ
τοὺς μὲν ἱππέας ξυμπέμπειν οἱ ἐκέλευσε, τοὺς δὲ ἑκατὸν τοὺς ἐπιλέ-
κτους μηκέτι αἰτῆσαι, ἀλλὰ μηδ' ἀντ' αὐτῶν ἄλλους· τὸν δὲ παῖδα
ἄρα τοῦ Ἀκούφιος καὶ τῆς θυγατρὸς τὸν παῖδα ξυμπέμψαι αὐτῷ
Ἄκουφιν.
5 Ἀλέξανδρον δὲ πόθος ἔλαβεν ἰδεῖν τὸν χῶρον ὅπου τινὰ ὑπο-
μνήματα τοῦ Διονύσου οἱ Νυσαῖοι ἐκόμπαζον. ἐλθεῖν τε ἐς τὸ ὄρος
τὸν Μηρὸν ξὺν τοῖς ἑταίροις τοῖς ἱππεῦσι καὶ τῷ πεζικῷ ἀγήματι καὶ
ἰδεῖν κισσοῦ τε ἀνάπλεων καὶ δάφνης τὸ ὄρος καὶ ἄλση παντοῖα·

2. Capitel.

§ 1. *πρὸς θυμοῦ.* zu 3, 4, 5. — *ὡς ἥκειν* damit er gekommen sei, zu sein scheine, wie *ὡς πεπλευκέναι* 6, 19, 5. — *ἂν ἐλθεῖν* für *ἐλθεῖν* Kr.: damit es scheine dass er kommen würde. — *οὐδέ.* zu 4, 11, 3. — *τὸ πρόσω, τοὺς πρόσω πόνους.* Spr. 46, 3, 2. — *ἀπαξιῶσαι* hängt von einem aus *ἤθελεν* zu entnehmenden *ἐνόμιζεν* ab. **§ 2.** *εἶναι.* zu 1, 19, 6. — *τοὺς νόμους καὶ ὅτι.* Spr. 59, 2. vgl. 5, 19, 1. 24, 6. 6, 4, 3. — *πυνθάνεσθαι* findet sich gewöhnlich mit dem Accusativ eines substantivirten Neutrums, wie *ταῦτα, πάντα*; daneben auch mit dem Accusativ eines factischen Substantivs, wie *βοήθειαν, παρασκευήν, ναυμαχίαν, νίκην* bei Thukydides; fremdartig scheint *πυνθάνεσθαι νόμους.* — *αὐτοί. οὗτοι* Kr. — *ἐπιλεξαμένους* für *ἐπιλεξάμενος* Si. und Kr.: *ἠξίωσε τοὺς Νυσαίους, ἐπιλεξαμένους ἑκατὸν τοὺς ἀρίστους, ξυμπέμψαι.* vgl. 5, 13, 4. 6, 14, 3. „Der Zweck war wohl Geisseln zu haben.“ (Schm.) vgl. 6, 14, 3. **§ 3.** *ἄγεσθαι.* zu 4, 20, 3. — *ἀντὶ τῶν ἑκατόν.* Der Artikel bei der Zahl, weil das Substantiv fehlt, wie 5, 20, 9? — *οὕςτινας* als welche. (Si.) Spr. 57, 3, 3. — *ἐπιλέξαι.* Das Activ wie 3, 29, 5. 4, 28, 8; viel öfter das Medium. — *διπλασίους τῶν* zwei Mal so viel als. zu *ἡμιόλιον.* Xen. An. 1, 3, 21. — *καὶ αὖθις* auch künftig, wie Xen. An. 7, 5, 3. — *φανείη* für *φανῇ* (Spr. 54, 8), vielleicht weil der Gedanke als Wunsch vorschwebt. **§ 4.** *ἐκέλευσε. κελεῦσαι* wäre concinner. — *μηκέτι* für *οὐκέτι*, wie überhaupt die Spätern mehrfach *μή* für *οὐ* gebrauchen. — *ἀλλὰ μηδ'.* zu 1, 12, 2. **§ 5.** *ὅπου* für *ὅπου ὄντα.* — *παντοίᾳ ὕλῃ σύσκια* oder *ἄλσει παντοίῳ*

καὶ ἰδεῖν σύσκιον, καὶ θήρας ἐν αὐτῷ εἶναι θηρίων παντοδαπῶν.
καὶ τοὺς Μακεδόνας ἡδέως τὸν κισσὸν ἰδόντας, οἷα δὴ διὰ μακροῦ 6
ὀφθέντα (οὐ γὰρ εἶναι ἐν τῇ Ἰνδῶν χώρᾳ κισσόν, οὐδὲ ἵναπερ αὐ-
τοῖς ἄμπελοι ἦσαν) στεφάνους σπουδῇ ἀπ' αὐτοῦ ποιεῖσθαι καὶ στε-
φανώσασθαι ὡς εἶχον ἐφυμνοῦντας τὸν Διόνυσόν τε καὶ τὰς ἐπωνυ-
μίας τοῦ θεοῦ ἀνακαλοῦντας. θῦσαι τε αὐτοῦ Ἀλέξανδρον τῷ Διο-
νύσῳ καὶ εὐωχηθῆναι ὁμοῦ τοῖς ἑταίροις. οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, 7
εἰ δή τῳ πιστὰ καὶ ταῦτα, πολλοὺς τῶν ἀμφ' αὐτὸν τῶν οὐκ ἠμελη-
*μένων Μακεδόνων τῷ τε κισσῷ ἐστεφανωμένους καὶ *** ὑπὸ τῇ*
κατακλήσει τοῦ θεοῦ κατασχεθῆναί τε πρὸς τοῦ Διονύσου καὶ ἀνευάσαι
τὸν θεὸν καὶ βακχεῦσαι.

Καὶ ταῦτα ὅπως τις ἐθέλει ὑπολαβὼν ἀπιστείτω ἢ πιστευέτω. οὐ 3.
γὰρ ἔγωγε Ἐρατοσθένει τῷ Κυρηναίῳ πάντη ξυμφέρομαι, ὃς λέγει
πάντα ὅσα ἐς τὸ θεῖον ἀναφέρεται ἐκ Μακεδόνων πρὸς χάριν τὴν Ἀ-
λεξάνδρου ἐς τὸ ὑπέρογκον ἐπιφημισθῆναι. καὶ γὰρ καὶ σπήλαιον 2
λέγει ἰδόντας ἐν Παραπαμισάδαις τοὺς Μακεδόνας καί τινα μῦθον
ἐπιχώριον ἀκούσαντας ἢ καὶ αὐτοὺς ξυνθέντας φημίσαι ὅτι τοῦτο ἄρα
ἦν τοῦ Προμηθέως τὸ ἄντρον, ἵνα ἐδέδετο, καὶ ὁ ἀετὸς ὅτι ἐκεῖσε
ἐφοίτα δαισόμενος τῶν σπλάγχνων τοῦ Προμηθέως, καὶ ὁ Ἡρακλῆς
ὅτι ἐκεῖσε ἀφικόμενος τόν τε ἀετὸν ἀπέκτεινε καὶ τὸν Προμηθέα τῶν
δεσμῶν ἀπέλυσε. τὸν δὲ Καύκασον τὸ ὄρος ἐκ τοῦ Πόντου ἐς τὰ πρὸς 3
ἕω μέρη τῆς γῆς καὶ τὴν Παραπαμισαδῶν χώραν ὡς ἐπὶ Ἰνδοὺς μετάγειν
τῷ λόγῳ τοὺς Μακεδόνας, Παραπάμισον ὄντα τὸ ὄρος αὐτοὺς καλοῦν-
τας Καύκασον τῆς Ἀλεξάνδρου ἕνεκα δόξης, ὡς ὑπὲρ τὸν Καύκασον
ἄρα ἐλθόντα Ἀλέξανδρον. ἔν τε αὐτῇ τῇ Ἰνδῶν γῇ βοῦς ἰδόντας ἐγ- 4
κεκαυμένας ῥόπαλον τεκμηριοῦσθαι ἐπὶ τῷδε ὅτι Ἡρακλῆς ἐς Ἰνδοὺς
ἀφίκετο. ὅμοια δὲ καὶ ὑπὲρ (τοῦ) Διονύσου τῆς πλάνης ἀπιστεῖ Ἐ-
ρατοσθένης· ἐμοὶ δ' ἐν μέσῳ κείσθων οἱ ὑπὲρ τούτων λόγοι.

Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἀφίκετο ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, καταλαμβά- 5
νει γέφυράν τε ἐπ' αὐτῷ πεποιημένην πρὸς Ἡφαιστίωνος καὶ πλοῖα
πολλὰ μὲν σμικρότερα, δύο δὲ τριακοντόρους, καὶ παρὰ Ταξίλου τοῦ

σύσκιον Kr. vgl. 7, 20, 3 und Ind. 22, 7. Pflugk wollte bloss *ἰδεῖν* in *ἴδην* verändern; unzureichend. § 6. *διὰ μακροῦ.* zu 1, 9, 3. — *ποιεῖσθαι.* Spr. 53, 2, 4. — *ὡς εἶχον* Vu. und Schneider; die Hsn. haben *ὡς* nach *ποιεῖσθαι.* — *ἐπωνυμίας*, wie *Λυαῖος*, *Βρόμιος*, *Ἴακχος*, *Εὔιος*, *Ληναῖος*. (Ra. und Si.) § 7. *ἐστεφανωμένους* für *στεφανομένους* Ra.; *στεφανωσαμένους* eine gute Hs. — *καὶ ** ὑπό.* Die Lücke bemerkte Schneider. — *ὑπό. ἐπί* Pflugk. — *κατακλήσει* für *κατακλίσει* Pflugk und Si. vgl. Plut. Them. 13: *οἱ πολλοὶ τὸν θεὸν ἅμα κοινῇ κατεκαλοῦντο φωνῇ.* (Si.) — *κατασχεθῆναι.* Ein nicht attischer Aorist, auch 7, 22, 2. Spr. 40 unter *ἔχω.* — *ἀνευάσαι, τὸ εὐοῖ ᾆσαι. ἔστι δὲ τοῦτο ὕμνος εἰς Διόνυσον.* Suidas. (Gr.) Ueber die Sache Curt. 8, 10, 15.

3. Capitel.

§ 1. *ἀναφέρεται* wird zugeschrieben, hergeleitet, wie 3, 3, 4. (Ra.) — *ἐς τὸ ὑπέρογκον* zum Uebermässigen, Uebermenschlichen. — *ἐπιφημισθῆναι* für *ἐπευφημισθῆναι* Lobeck: es sei erhoben, vergöttlicht worden. § 2. *ὁ ἀετός* der aus dem Mythos bekannte. (Si.) — *δαισόμενος*, ein poetisches Wort. Kr. dial. Forml. § 39 unter *δαίνυμι.* — *τῶν σπλάγχνων.* Spr. 47, 14, 1. § 3. *ὡς ἐλθόντα.* zu 1, 9, 7. § 4. *ἐπὶ τῷδε* darauf gestützt. (Si.) — *Διονύσου. τοῦ Διονύσου* Kr., wie 5, 2, 1 und sonst in gleicher Verbindung. — *ἐν μέσῳ* dahin gestellt. § 5. *γέφυραν* 4, 30, 9. (Si.) —

*Ἰνδοῦ δῶρα ἧκοντα ἀργυρίου μὲν τάλαντα ἐς διακόσια, ἱερεῖα δὲ βοῦς
μὲν τρισχιλίας, πρόβατα δὲ ὑπὲρ (τὰ) μύρια, ἐλέφαντας δὲ ἐς τριά-
6 κοντα· καὶ ἱππεῖς δὲ ἑπτακόσιοι αὐτῷ Ἰνδῶν ἐς ξυμμαχίαν παρὰ
Ταξίλου ἧκον· καὶ [τὴν] πόλιν Τάξιλα, τὴν μεγίστην μεταξὺ Ἰνδοῦ
τε ποταμοῦ καὶ Ὑδάσπου, ὅτι αὐτῷ Ταξίλης ἐνδίδωσιν. ἐνταῦθα
θύει Ἀλέξανδρος τοῖς θεοῖς ὅσοις αὐτῷ νόμος καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυ-
μνικὸν καὶ ἱππικὸν ἐπὶ τῷ ποταμῷ· καὶ γίγνεται αὐτῷ ἐπὶ τῇ διαβά-
σει τὰ ἱερά.*

4. *Ὁ δ' Ἰνδὸς ποταμὸς ὅτι μέγιστος ποταμῶν ἐστι τῶν κατὰ τὴν
Ἀσίαν τε καὶ [τὴν] Εὐρώπην, πλὴν Γάγγου, καὶ τούτου Ἰνδοῦ ποτα-
μοῦ, καὶ ὅτι αἱ πηγαί εἰσιν αὐτῷ ἐπὶ τάδε τοῦ ὄρους τοῦ Παραπα-
μίσου ἢ Καυκάσου, καὶ ὅτι ἐκδίδωσιν εἰς τὴν μεγάλην θάλασσαν τὴν
κατὰ Ἰνδοὺς ὡς ἐπὶ νότον ἄνεμον, καὶ ὅτι δίστομός ἐστιν ὁ Ἰνδὸς
καὶ αἱ ἐκβολαὶ αὐτοῦ ἀμφότεραι τεναγώδεις, καθάπερ αἱ πέντε τοῦ
Ἴστρου, καὶ ὅτι Δέλτα ποιεῖ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ τῷ Αἰγυπτίῳ
Δέλτα παραπλήσιον καὶ τοῦτο Πάτταλα καλεῖται τῇ Ἰνδῶν φωνῇ, ταῦτα
μὲν ὑπὲρ τοῦ Ἰνδοῦ, τὰ μάλιστα οὐκ ἀμφίλογα, καὶ ἐμοὶ ἀναγεγρά-
2 φθω. ἐπεὶ καὶ ὁ Ὑδάσπης καὶ Ἀκεσίνης καὶ Ὑδραώτης καὶ Ὕφασις,
καὶ οὗτοι Ἰνδοὶ ποταμοὶ ὄντες, τῶν μὲν ἄλλων τῶν Ἀσιανῶν ποτα-
μῶν πολύ τι κατὰ μέγεθος ὑπερφέρουσι· τοῦ Ἰνδοῦ δὲ μείονές εἰσι
καὶ πολλῷ δὴ μείονες, ὅπου καὶ αὐτὸς ὁ Ἰνδὸς τοῦ Γάγγου. Κτησίας
μέν, εἰ δή τῳ ἱκανὸς καὶ Κτησίας ἐς τεκμηριῶσιν, ἵνα μὲν στενώτα-
τος αὐτὸς αὑτοῦ ὁ Ἰνδός ἐστι τεσσαράκοντα σταδίους ὅτι διέχουσιν
αὐτῷ αἱ ὄχθαι· ἵνα δὲ πλατύτατος καὶ ἑκατόν· τὸ πολὺ δὲ εἶναι αὐ-
τοῦ τὸ μέσον τούτοιν.*

3 *Τοῦτον τὸν ποταμὸν τὸν Ἰνδὸν ὑπὸ τὴν ἕω διέβαινε ξὺν τῇ στρα-
τιᾷ Ἀλέξανδρος ἐς τῶν Ἰνδῶν τὴν γῆν· ὑπὲρ ὧν ἐγὼ οὔτε οἷς τισι
νόμοις διαχρῶνται ἐν τῇδε τῇ ξυγγραφῇ ἀνέγραψα, οὔτε ζῶα εἰ δή*

ἱερεῖα als Schlachtvieh. (Si.) — *τά* vor *μύρια* fügt Kr. hinzu; bei *ὑπέρ* hat die Zahl den Artikel regelmässig. Zw. ist 5, 19, 1. **§ 6.** *πόλιν* ohne *τήν* ist mit einer Hs. (vgl. 4, 28, 6 und 5, 6, 4) oder *τὴν πόλιν τά* zu lesen. vgl. 6, 20, 1 und zu Xen. An. 1, 2, 26. — *Ἰνδοῦ ποταμοῦ* ohne Artikel, wie 2, 25, 1. 3, 8, 7. 5, 6, 2. 8, 2. gr. Spr. 50, 7, 1. — *ὅτι* bezieht sich auf ein aus *καταλαμβάνει* zu entnehmendes: er vernimmt. — *γίγνεται.* zu 4, 4, 3.

4. Capitel.

§ 1. *ὅτι* schliesst sich dem *ἀναγεγράφθω* am Ende des § 1 an. (Schm.) — *καὶ τούτου* auch dieses (gleichfalls) eines. vgl. § 2. — *δίστομος*, nach der spätern Ansicht ergiesst er sich in sieben Mündungen. (Si.) — *Αἰγυπτίῳ* für *Αἰγύπτου, Αἰγυπτίῳ* oder *Αἰγυπτίων* Dübner. vgl. 6, 17, 2. — *Πάτταλα* für *Πάταλα* Ellendt. **§ 2.** *ἐπεὶ καί.* zu 4, 9, 9. — *πολύ τι.* zu 1, 12, 3. — *ὑπερφέρουσιν* übertreffen. zu Thuk. 1, 81, 1. — *ὅπου* da, wie. (Ra.) zu Thuk. 8, 27, 2. — *Κτησίας. καὶ Κτησίας* Vu. — *μέν. δέ* Ellendt, als Ggs. zu *ταῦτα μέν* § 1. Wenn die La. richtig ist, so schwebt als Ggs. vor: Andre aber melden Anderes. gr. Spr. 69, 35, 2. — *καὶ Κτησίας* auch K., der freilich lügnerische. (Si.) — *τεκμηριῶσιν.* zu 4, 7, 4. — *ὅτι. λέγει ὅτι* Ellendt; aus *ἀναγεγράφθω* § 1 ein solches Verbum zu ergänzen ist nicht füglich zulässig. — *στενώτατος αὑτοῦ* seine geringste Breite hat. vgl. 6, 18, 5 und zu 3, 4, 2. — *αὐτὸς αὑτοῦ.* vgl. 7, 1, 4 und zu Xen An. 2, 4, 10. — *καὶ ἑκατόν* sogar hundert. vgl. 6, 14, 5. 20, 5. 22, 7. zu Xen. An. 3, 3, 16. — *τὸ πολὺ αὐτοῦ* die grösste Strecke desselben. **§ 3.** *τοῦτον. τοῦτον δή* Kr. — *ἐν τῇδε*, wohl aber *ἐν τῇ Ἰνδικῇ.* — *ἀνέγραψα.* Spr. 53, 9, 1.

τινα ἄτοπα ἡ χώρα αὐτοῖς ἐκφέρει, οὔτε ἰχθύας ἢ κήτη ὅσα ἢ οἷα ὁ
Ἰνδὸς ἢ ὁ Ὑδάσπης ἢ ὁ Γάγγης ἢ οἱ ἄλλοι (οἱ) Ἰνδοὶ ποταμοὶ φέ-
ρουσιν, οὐδὲ τοὺς μύρμηκας τοὺς τὸν χρυσόν σφισιν ἐργαζομένους,
οὐδὲ τοὺς γρύπας τοὺς φύλακας, οὐδὲ ὅσα ἄλλα ἐφ' ἡδονῇ μᾶλλόν τι
πεποίηται ἢ ἐς ἀφήγησιν τῶν ὄντων, ὡς τά γε κατ' Ἰνδοὺς ὅσα ἂν ἄ-
τοπα ψεύσωνται, οὐκ ἐξελεγχθησόμενα πρὸς οὐδαμῶν. ἀλλὰ Ἀλέξαν- 4
δρος γὰρ καὶ οἱ ξὺν τούτῳ στρατεύσαντες τὰ πολλὰ ἐξήλεγξαν, ὅσα
γε μὴ καὶ αὐτῶν ἔστιν οἳ ἐψεύσαντο· ἀχρύσους τε εἶναι Ἰνδοὺς ἐξή-
λεγξαν, ὅσους γε δὴ Ἀλέξανδρος ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπῆλθε, πολλοὺς δὲ
ἐπῆλθε, καὶ ἥκιστα χλιδῶντας κατὰ τὴν δίαιταν, ἀλλὰ μεγάλους [μὲν]
τὰ σώματα, οἵους μεγίστους τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν, πενταπήχεις τοὺς
πολλοὺς ἢ ὀλίγον ἀποδέοντας· καὶ μελαντέρους τῶν ἄλλων ἀνθρώπων,
πλὴν Αἰθιόπων, καὶ τὰ πολέμια πολύ τι γενναιοτάτους τῶν γε δὴ
τότε ἐποίκων τῆς Ἀσίας. τὸ γὰρ Περσῶν τῶν πάλαι, ξὺν οἷς ὁρμη- 5
θεὶς ὁ Κῦρος ὁ Καμβύσου Μήδους τε τὴν ἀρχὴν τῆς Ἀσίας ἀφείλετο
καὶ ἄλλα ἔθνη τὰ μὲν κατεστρέψατο, τὰ δὲ προσχωρήσαντά οἱ ἑκόντα
κατέσχεν, οὐκ ἔχω ἀτρεκῶς ὥς γε δὴ πρὸς τὰ Ἰνδῶν ξυμβαλεῖν. καὶ
γὰρ καὶ Πέρσαι τότε πένητές τε ἦσαν καὶ χώρας τραχείας οἰκήτορες,
καὶ νόμιμά σφισιν ἦν οἷα ἐγγύτατω εἶναι τῇ Λακωνικῇ παιδεύσει.
τὸ δὲ τραῦμα τὸ γενόμενον Πέρσαις ἐν τῇ Σκυθικῇ γῇ οὐδὲ τοῦτο
ἔχω ἀτρεκῶς ξυμβαλεῖν πότερα δυσχωρίαις ξυνενεχθεῖσιν ἢ τινι ἄλλῃ
Κύρου ἁμαρτίᾳ ξυνέβη ἢ Σκυθῶν γε τῶν ταύτῃ κακίους τὰ πολέμια
Πέρσαι ἦσαν.

Ἀλλ' ὑπὲρ Ἰνδῶν ἰδίᾳ μοι γεγράψεται ὅσα πιστότατα ἐς ἀφή- 5.
γησιν οἵ τε ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατεύσαντες καὶ ὁ ἐκπεριπλεύσας τῆς
μεγάλης θαλάσσης τὸ κατ' Ἰνδοὺς Νέαρχος, ἐπὶ δὲ ὅσα Μεγασθένης
τε καὶ Ἐρατοσθένης, δοκίμω ἄνδρε, ξυνεγραψάτην, καὶ νόμιμα ἄττα
Ἰνδοῖς ἐστι καὶ εἰ δή τινα ζῶα ἄτοπα αὐτόθι φύεται καὶ τὸν παρά-
πλουν αὐτὸν τῆς ἔξω θαλάσσης. νῦν δὲ ὅσον ἐς τὰ Ἀλεξάνδρου ἔργα 2
ἀποχρῶν ἐφαίνετο, τοσόνδε μοι ἀναγεγράφθω· τὸν Ταῦρον τὸ ὄρος
ἀπείργειν τὴν Ἀσίαν, ἀρχόμενον μὲν ἀπὸ Μυκάλης τοῦ καταντικρὺ
Σάμου τῆς νήσου ὄρους, ἀποτεμνόμενον δὲ τήν τε Παμφυλίων καὶ
Κιλίκων γῆν ἔνθεν μὲν ὡς ἐς Ἀρμενίων παρήκειν· ἀπὸ δ' Ἀρμενίων

— *ἰχθύας* dichterische Form des Accusativs, hin und wieder auch bei spätern Prosaikern. — *ὅσα*. Ind. 30, 1. (Ra.) — *οἱ Ἰνδοί* für *Ἰνδῶν* Kr. vgl. 3, 29, 2. 5, 4, 1 und 2. 9, 4. 20, 8. 21, 4. — *μύρμηκας* Ind. 15, 5. (Ra.) — *ὡς ἐξελεγχθησόμενα.* zu 1, 9, 7. — *οὐδαμῶν*, ionisch für *οὐδένων*, das die Baseler Ausgabe hat. **§ 4.** *ἐξελέγχειν* ist oft unser ans Licht bringen. — *τε* schliesst nicht an, sondern entspricht dem *καί* vor *ἥκιστα*. zu Xen. An. 5, 4, 34. — *οἷος* findet sich wie *ὡς* beim Superlativ. gr. Spr. 49, 10, 4. — *πολύ τι* mit dem Superlativ auch 4, 25, 3. **§ 5.** *τὸ γάρ*. *τὰ γάρ* Kr., wenn nicht *ἔθνος* ausgefallen ist. Denn es aus *ἔθνη* zu ergänzen wäre sehr hart. — *Μήδους*. Spr. 47, 12, 5. — *ὥς γε δὴ πρός* wenigstens verglichen mit. (Ra.) — *οἷα εἶναι*. Spr. 55, 3, 3. Ind. 26, 9: *πλοίοισι ἐπιτυγχάνουσι σμικροῖσι, οἷα ἁλιέων εἶναι πλοῖα*· — *ἐγγύς* mit dem Dativ wie 1, 7, 9. 2, 18, 5. gr. Spr. 48, 14. — *τραῦμα* Niederlage. (Vu.) — *ξυνενεχθεῖσιν*. zu Prooe. 2. — *γε τῶν*. *τῶν γε* Kr.

5. Capitel.

§ 1. *ἰδίᾳ*, *ἐν τῇ Ἰνδικῇ* erg. *συγγραφῇ*. (Ra.) — *τὸν παράπλουν* für *ὑπὲρ τοῦ παράπλου*. (Schm.) Es schwebt bloss *γράψω* vor. — *θάλασσα ἡ ἐντός* dass mittelländische Meer 5, 6, 7. 6, 1, 3; *ἡ ἔξω* das freie Meer, der Ocean 6, 18, 5. 28, 5. **§ 2.** *ἔνθεν μέν* von, auf der einen Seite.

3 ὡς ἐπὶ Μηδίαν παρὰ Παρθυαίους τε καὶ Χωρασμίους· κατὰ δὲ Βα-
κτρίους ξυμβάλλειν τῷ Παραπαμίσῳ ὄρει, ὃ δὴ Καύκασον ἐκάλουν οἱ
Ἀλεξάνδρῳ ξυστρατεύσαντες Μακεδόνες, ὡς μὲν λέγεται τὰ Ἀλεξάν-
δρου αὔξοντες, ὅτι δὴ καὶ ἐπ' ἐκεῖνα ἄρα τοῦ Καυκάσου κρατῶν τοῖς
ὅπλοις ἦλθεν Ἀλέξανδρος· τυχὸν δὲ καὶ ξυνεχὲς τυγχάνει ὂν τοῦτο τὸ
ὄρος τῷ ἄλλῳ τῷ Σκυθικῷ Καυκάσῳ, καθάπερ οὖν αὐτῷ τούτῳ ὁ
Ταῦρος· καὶ ἐμοὶ αὐτῷ πρότερόν ποτε ἐπὶ τῷδε λέλεκται Καύκασος
4 τὸ ὄρος τοῦτο καὶ ὕστερον τῷδε τῷ ὀνόματι κληθήσεται. τὸν δὲ
Καύκασον τοῦτον καθήκειν ἔςτε ἐπὶ τὴν μεγάλην τὴν πρὸς ἕω τε καὶ
Ἰνδοὺς θάλασσαν. τοὺς οὖν ποταμοὺς ὅσοι κατὰ τὴν Ἀσίαν λόγου
ἄξιοι ἐκ τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ Καυκάσου ἀνίσχοντας τοὺς μὲν ὡς
ἐπ' ἄρκτον τετραμμένον ἔχειν τὸ ὕδωρ, καὶ τούτων τοὺς μὲν ἐς τὴν
λίμνην ἐκδιδόναι τὴν Μαιῶτιν, τοὺς δὲ ἐς τὴν Ὑρκανίαν καλουμένην
5 θάλασσαν, καὶ ταύτην κόλπον οὖσαν τῆς μεγάλης θαλάσσης· τοὺς δὲ
ὡς ἐπὶ νότον ἄνεμον τὸν Εὐφράτην τε εἶναι καὶ τὸν Τίγρητα καὶ τὸν
Ἰνδόν τε καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ Ἀκεσίνην καὶ Ὑδραώτην καὶ Ὕφασιν
καὶ ὅσοι ἐν μέσῳ τούτων τε καὶ τοῦ Γάγγου ποταμοῦ ἐς θάλασσαν
καὶ οὗτοι ἐσβάλλουσιν ἢ εἰς τενάγη ἀναχεόμενοι ἀφανίζονται, καθάπερ
ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἀφανίζεται.

6. Ὅτῳ δὴ τὰ τῆς Ἀσίας ὧδε ἔχει ὡς πρὸς τοῦ Ταύρου τε καὶ τοῦ
Καυκάσου τέμνεσθαι ἀπ' ἀνέμου ζεφύρου ὡς ἐπ' ἀπηλιώτην ἄνεμον
τὴν Ἀσίαν, τούτῳ δύο μὲν αὗται μέγισται πρὸς αὐτοῦ τοῦ Ταύρου
τῆς Ἀσίας μοῖραι γίγνονται, ἡ μὲν πρὸς μεσημβρίαν τε καὶ νότον
ἄνεμον [τοῦ Ταύρου] κεκλιμένη, ἡ δὲ ἐπ' ἄρκτον τε καὶ ἄνεμον βορ-
2 ῥᾶν. τῆς δὲ ὡς ἐπὶ νότον Ἀσίας τετραχῇ αὖ τεμνομένης μεγίστην μὲν
μοῖραν τὴν Ἰνδῶν γῆν ποιεῖ Ἐρατοσθένης τε καὶ Μεγασθένης, ὃς ξυν-
ῆν μὲν Σιβυρτίῳ τῷ σατράπῃ τῆς Ἀραχωσίας, πολλάκις δὲ λέγει
ἀφικέσθαι παρὰ Σανδράκοττον τὸν Ἰνδῶν βασιλέα· ἐλαχίστην δὲ ὅσην
ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἀπείργει ὡς πρὸς τὴν ἐντὸς τὴν ἡμετέραν θά-
λασσαν. δύο δὲ αἱ μεταξὺ Εὐφράτου τε ποταμοῦ καὶ τοῦ Ἰνδοῦ ἀ-
πειργόμεναι αἱ δύο ξυντεθεῖσαι μόλις ἄξιαι τῇ Ἰνδῶν γῇ ξυμβαλεῖν.
3 ἀπείργεσθαι δὲ τὴν Ἰνδῶν χώραν πρὸς μὲν ἕω τε καὶ ἀπηλιώτην ἄνε-
μον ἔστε ἐπὶ [τὴν] μεσημβρίαν τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ· τὸ πρὸς βοῤῥᾶν
δὲ αὐτῆς ἀπείργειν τὸν Καύκασον τὸ ὄρος ἔστε ἐπὶ τοῦ Ταύρου τὴν
ξυμβολήν· τὴν δὲ πρὸς ἑσπέραν τε καὶ ἄνεμον Ἰάπυγα ἔστε ἐπὶ τὴν
μεγάλην θάλασσαν ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς ἀποτέμνεται. καὶ ἔστι πεδίον ἡ
πολλὴ αὐτῆς, καὶ τοῦτο, ὡς εἰκάζουσιν, ἐκ τῶν ποταμῶν προσκεχω-

vgl. 7, 21, 3 und zu 2, 8, 6. — *ἀπείργειν.* zu 1, 3, 1. **§ 3.** *ὄρει* ohne *τῷ*, wie 1, 11, 4. 2, 4, 7. 3, 30, 7. — *τῷ ἄλλῳ τῷ.* zu 4, 25, 3. — *πρότερον* 5, 4, 1. (Ra.) — *ὀνόματι*, wie 3, 30, 7; *ὄνομα* wäre üblicher. zu Thuk. 1, 122, 4. Aehnlich jedoch findet sich *ὀνόματι προσαγορεύεσθαι* Isokr. 7, 20 u. Plat. Phaed. 104 a. **§ 4.** *τὴν* vor *μεγάλην* setzt Kr. hinzu. — *οὖσαν. ὄντα* wäre üblicher. gr. Spr. 63, 6 A. vgl. 7, 16, 2. **§ 5.** *ἄνεμον. τετραμμένον ἔχοντας τὸ ὕδωρ* zu ergänzen ist kaum statthaft und nicht nöthig. 5, 6, 2: *ἡ ὡς ἐπὶ νότον Ἀσία.* — *καὶ οὗτοι* gleichfalls.

6. Capitel.

§ 1. *ὅτῳ ὧδε ἔχει* wem, nach wessen Auffassung, sich so verhält, wer es so auffasst. (Ra.) zu 3, 30, 9. — [*τοῦ Ταύρου*] tilgt Vu. **§ 2.** *ποιεῖ.* Spr. 63, 4. — *Σιβυρτίῳ* 6, 27, 1. — *τὴν ἡμετέραν.* zu § 7. — *αἱ δύο*, wie *οἱ τέσσαρες* nach *τέσσαρες* 6, 14, 5. vgl. zu *φωνήν* 1, 26, 4.

σμένον. εἶναι γὰρ οὖν καὶ τῆς ἄλλης γῆς ὅσα πεδία οὐ πρόσω θα- 4
λάσσης τὰ πολλὰ τῶν ποταμῶν παρ' ἑκάστοις ποιήματα, ὥςτε καὶ
τῆς χώρας τὴν ἐπωνυμίαν τοῖς ποταμοῖς ἐκ παλαιοῦ προσκεῖσθαι,
καθάπερ Ἕρμου τέ τι πεδίον λέγεσθαι, ὃς κατὰ τὴν Ἀσίαν γῆν ἀνί-
σχων ἐξ ὄρους Μητρὸς Δινδυμήνης παρὰ πόλιν Σμύρναν Αἰολικὴν
ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν· καὶ ἄλλο Καΰστρου πεδίον Λύδιον ἀπὸ Λυδίου
ποταμοῦ καὶ Καΐκου ἄλλο ἐν Μυσίᾳ καὶ Μαιάνδρου τὸ Καρικὸν ἔστε
ἐπὶ Μίλητον, πόλιν Ἰωνικήν. Αἴγυπτόν τε Ἡρόδοτός τε καὶ Ἑκαταῖος 5
οἱ λογοποιοὶ ἢ εἰ δή του ἄλλου ἢ Ἑκαταίου ἐστὶ τὰ ἀμφὶ τῇ γῇ τῇ
Αἰγυπτίᾳ ποιήματα δῶρόν τε τοῦ ποταμοῦ ἀμφότεροι ὡσαύτως ὀνο-
μάζουσι καὶ οὐκ ἀμαυροῖς τεκμηρίοις ὅτι ταύτῃ ἔχει Ἡροδότῳ ἐπιδέ-
δεικται, ὡς καὶ τὴν γῆν αὐτὴν τυχὸν τοῦ ποταμοῦ εἶναι ἐπώνυμον.
Αἴγυπτος γὰρ τὸ παλαιὸν ὁ ποταμὸς ὅτι ἐκαλεῖτο ὅντινα νῦν Νεῖλον
Αἰγύπτιοί τε καὶ οἱ ἔξω Αἰγύπτου ἄνθρωποι ὀνομάζουσιν, ἱκανὸς
τεκμηριῶσαι Ὅμηρος, λέγων ἐπὶ τῇ ἐκβολῇ τοῦ Αἰγύπτου ποταμοῦ
τὸν Μενέλεων στῆσαι τὰς νέας. εἰ δὴ οὖν εἷς τε ποταμὸς παρ' ἑκά- 6
στοις καὶ οὐ μεγάλοι οὗτοι ποταμοὶ ἱκανοὶ γῆν πολλὴν ποιῆσαι ἐς θά-
λασσαν προχεόμενοι, ὁπότε ἰλὺν καταφέροιεν, καὶ πηλὸν ἐκ τῶν ἄνω-
θεν τόπων ἔνθενπερ αὐτοῖς αἱ πηγαί εἰσιν, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς Ἰνδῶν ἄρα
χώρας ἐς ἀπιστίαν ἰέναι ἄξιον, ὅπως πεδίον τε ἡ πολλή ἐστι καὶ ἐκ
τῶν ποταμῶν τὸ πεδίον ἔχει προσκεχωσμένον. Ἕρμον μὲν γὰρ καὶ 7
Κάϋστρον καὶ Κάϊκόν τε καὶ Μαίανδρον ἢ ὅσοι ἄλλοι ποταμοὶ τῆς Ἀσίας
ἐς τήνδε τὴν ἐντὸς θάλασσαν ἐκδιδοῦσιν οὐδὲ ξύμπαντας ξυντεθέν-
τας ἑνὶ τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν ἄξιον ξυμβαλεῖν πλήθους ἕνεκα τοῦ ὕ-
δατος, μὴ ὅτι τῷ Γάγγῃ τῷ μεγίστῳ, ὅτῳ οὔτε τὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ
τοῦ Αἰγυπτίου οὔτε ὁ Ἴστρος ὁ κατὰ τὴν Εὐρώπην ῥέων ἄξιοι ξυμ- 8
βαλεῖν, ἀλλ' οὐδὲ τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ ἐκεῖνοί γε πάντες ξυμμιχθέντες

§ 4. *γῆς* für *χώρας* Kr. Denn es wird allgemein gesprochen. Weniger ansprechend wäre *ἄλλῃ* oder *ἄλλων* für *ἄλλης*. — ***πρόσω θ.*** f e r n v o m M. (Vu.) Vielleicht ist *ἀπό* ausgefallen. vgl. 6, 23, 1. Denn *πρόσω θαλάσσης* würde heissen: w e i t i n s M e e r h i n e i n. (vgl. 6, 26, 1?) Doch wäre auch *πόῤῥω* für *πρόσω* richtig. vgl. 6, 5, 1. — ***τῶν ποταμῶν τῶν*** Pflugk. — ***παρ' ἑκάστοις***, den Anwohnern, wie 3, 28, 5. — ***Ἀσία*** K l e i n a s i e n, wie oft. vgl § 8. (Schm.) — ***ὄρους***, jetzt M o r a d d a g h. (Si.) — ***ἐκδιδοῖ.*** zu 1, 3, 2. — ***Λύδιον.*** *Λυδίας* Paulmier. — ***Λυδίου.*** *Καΰστρου* Paulmier; jenes kann ohne den Artikel hier nicht auf den Kaystros gehen. — ***τὸ Καρικόν*** erg. *πεδίον.* **§ 5.** ***Ἡρόδοτος*** 2, 5. (Schm.) — ***ἀμφὶ τῇ.*** zu 1, 22, 3. — ***ποιήματα*** S c h r i f t e n. (Vu.) — ***τυχόν.*** zu 1, 10, 6. — ***Ὅμηρος*** Od. 4, 581. (Ra.) — ***Μενέλεως.*** Dieselbe Form Isokr. 12, 80. — ***νέας.*** zu 2, 20, 1. **§ 6.** ***οὗτοι,*** (*ὄντες*) *οὐ μεγαλοὶ ποταμοί* ist zu construiren; der Plural, weil *εἷς παρ' ἑκάστοις* eine Mehrheit bezeichnet. — ***ὁπότε καταφέροιεν*** für *ὁπόταν καταφέρωσιν*, wie *ὡς τύχοιεν* für *ὡς ἂν τύχωσιν* 5, 7, 5. vgl. 7, 7, 5. Dergleichen Unrichtigkeiten sind bei Spätern nicht selten. — ***ἐκ τῶν ἄνωθεν τόπων*** für *ἄνωθεν ἐκ τῶν ἄνω τόπων*, wie ähnlich *ἐξ* und *ἀπό* vorkommen. Spr. 50, 7, 7. vgl. gr. Spr. 50, 8, 15. — ***εἰσίν.*** vgl. 5, 9, 4 und zu 1, 29, 5. — ***ἰέναι*** für *εἶναι* Kr. So *ἰέναι ἐς ἀμφίλογον* 7, 22, 5. (Si.) — ***ὅπως*** w i e, a u f w e l c h e A r t u n d W e i s e. (Ra.) Hier doch dem *ὅτι* ziemlich gleich. gr. Spr. 69, 46, 1. **§ 7.** ***ἄλλοι*** für *πολλοί* Schm. — ***τὴν ἐντός*** steht eig. appositiv zu *τήνδε.* vgl. 6, 20, 3 und zu Xen. An. 7, 5, 3. — ***ἐκδιδοῦσιν***, in der attischen Prosa *ἐκδιδόασιν*, wie 5, 25, 6. gr. Spr. 36, 4, 1. — ***μὴ ὅτι.*** zu 3, 26, 4. — ***τὸ τοῦ*** ist aus e. Hs. zugefügt. So *τὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ* Strabon 15, 1 p. 695. vgl. 696. — ***ξυμβαλεῖν.*** Spr.

ἐς ἴσον ἔρχονται, ὅς μέγας τε εὐθὺς ἀπὸ τῶν πηγῶν ἀνίσχει καὶ πεντεκαίδεκα ποταμούς, πάντας τῶν Ἀσιανῶν μείζονας, παραλαβὼν καὶ τῇ ἐπωνυμίᾳ κρατήσας οὕτως ἐκδιδοῖ ἐς θάλασσαν. ταῦτα μοι ἐν τῷ παρόντι περὶ (τῶν) Ἰνδῶν τῆς χώρας λελέχθω· τὰ δὲ ἄλλα ἀποκείσθω ἐς τὴν Ἰνδικὴν ξυγγραφήν.

7. Τὸ δὲ ζεῦγμα τὸ ἐπὶ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ὅπως μὲν ἐποιήθη Ἀλεξάνδρῳ οὔτε Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος, οἷς μάλιστα ἐγὼ ἕπομαι, λέγουσιν· οὐδὲ αὐτὸς ἔχω ἀτρεκῶς εἰκάσαι, πότερα πλοίοις ἐζεύχθη ὁ πόρος, καθάπερ οὖν ὁ Ἑλλήσποντός τε πρὸς Ξέρξου καὶ ὁ Βόσπορός τε καὶ ὁ Ἴστρος πρὸς Δαρείου, ἢ γέφυρα κατὰ τοῦ ποταμοῦ διηνεκὴς ἐποιήθη αὐτῷ· δοκεῖ δὲ ἔμοιγε πλοίοις μᾶλλον ζευχθῆναι· οὐ γὰρ ἂν δέξασθαι γέφυραν τὸ βάθος τοῦ ὕδατος, οὐδ' ἂν
2 ἐν τοσῷδε χρόνῳ ἔργον οὕτως ἄτοπον ξυντελεσθῆναι. εἰ δὲ δὴ πλοίοις ἐζεύχθη ὁ πόρος, πότερα ξυνδεθεῖσαι αἱ νῆες σχοίνοις καὶ κατὰ στοῖχον ὁρμισθεῖσαι ἐς τὸ ζεῦγμα ἀπήρκεσαν, ὡς λέγει Ἡρόδοτος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ζευχθῆναι τὸν Ἑλλήσποντον, ἢ ὅτῳ τρόπῳ Ῥωμαίοις ἐπὶ τῷ Ἴστρῳ ποταμῷ ζεῦγμα ποιεῖται καὶ ἐπὶ τῷ Ῥήνῳ τῷ Κελτικῷ, καὶ τὸν Εὐφράτην καὶ τὸν Τίγρητα, ὁσάκις κατέλαβεν αὐτοὺς ἀνάγκη,
3 ἐγεφύρωσαν, οὐδὲ τοῦτο ἔχω ξυμβαλεῖν. καίτοι ταχυτάτη γε ὧν ἐγὼ οἶδα Ῥωμαίοις ἡ γεφύρωσις ἡ διὰ τῶν νεῶν γίγνεται, καὶ ταύτην ἐγὼ ἀφηγήσομαι ἐν τῷ παρόντι, ὅτι λόγου ἀξία. αἱ νῆες αὐτοῖς κατὰ τοῦ ῥοῦ ἀφίενται ἀπὸ ξυνθήματος, οὐκ ἐπ' εὐθύ, ἀλλὰ καθάπερ αἱ πρύμναν κρουόμεναι. ταύτας ὑποφέρει μέν, οἷα εἰκός, ὁ ῥοῦς, ἀνέχει δὲ κελήτιον ἐπῆρες, ἔστ' ἂν καταστήσῃ ἐς τὸ τεταγμένον χωρίον· καὶ ἐνταῦθα ἤδη καθίεται πλέγματα ἐκ λύγου πυραμοειδῆ πλήρη λίθων λογάδων ἀπὸ πρῴρας ἑκάστης νεώς, τοῦ ἀνέ-
4 χειν τὴν ναῦν πρὸς τὸν ῥοῦν. ἅμα τε δὴ μία τις τῶν νεῶν ἐσχέθη, καὶ ἄλλη, ἀπὸ ταύτης διέχουσα ὅσον ξύμμετρον πρὸς ἰσχὺν τῶν ἐπιβαλλομένων, ἀντίπρῳρος πρὸς τὸ ῥεῦμα ὁρμίζεται· καὶ ἀπ' ἀμφοῖν ξύλα τε ἐς εὐθὺ ὀξέως ἐπιβάλλεται καὶ σανίδες ἐγκάρσιαι ἐς τὸ ξυν-

55, 3, 5. § 8. *ποταμῷ* hängt von *ἐς ἴσον ἔρχονται* ab. — *ἔρχονται* wie 6, 14, 5. vgl. 3, 4, 1. — *πεντεκαίδεκα* Ind. 2, 3. (Schm.) — *Ἰνδῶν. τῶν Ἰνδῶν* Kr. zu 5, 3, 4. — *ἀποκείσθω.* zu 1, 23, 2 u. 4, 15, 6.

7. Capitel.

§ 1. *ὁ Ἑλλήσποντος* Her. 7, 33 — 36. (Schm.) — *ὁ Βόσπορος τε καὶ Ἴστρος* Her. 4, 83 — 86 und 139. (Schm.) — *διηνεκής*, ein dialektisch poetisches Wort, das auch spätere Prosaiker gebrauchen. vgl. 7, 29, 1. — *ἂν δέξασθαι* hätte zugelassen, ausführbar gemacht. Ab hängt es von *δοκεῖ*. gr. Spr. 69, 14, 5. § 2. *ἀπήρκεσαν. ἀντήρκεσαν?* — *ἢ ὅτῳ τρόπῳ, ἢ ἐζεύχθη ὁ πόρος τούτῳ τῷ τρόπῳ ὅτῳ.* — *τῷ Κελτικῷ*, im Ggs. zu dem italischen Rhenus, jetzt Reno, bei Bononia (Bologna), der bei Plinius Bononiensis heisst. (Dö.) — *καὶ τόν* erg. *καὶ ἐζεύχθη ὁ πόρος τούτῳ τῷ τρόπῳ ὅτῳ.* § 3. *ὧν* für *ὡς* Kr. Thuk. 1, 4: *παλαίτατος ὧν ἀκοῇ ἴσμεν.* — *τοῦ ῥοῦ* oder *τὸν ῥοῦν* für *πόρου* Kr. Suidas unter *ζεῦγμα: ἀφιᾶσι μίαν πρώτην ναῦν κατὰ ῥοῦν φέρεσθαι.* — *πρύμναν κρούεσθαι* rückwärts rudern, ohne das Schiff gewendet zu haben. (Va.) — *ὑποφέρει* führt abwärts. — *ἐπῆρες* ausgerüstet oder nach Ra. angefügt? — *καθίεται, ὥσπερ ἄγκυρα.* (Suidas) — *λογάδων. λογάδην* Kr. nach Thuk. 4, 4, 1. 6, 66, 2. — *τοῦ ἀνέχειν.* zu 1, 1, 9. § 4. *ἅμα τε* für *ὅτε δέ* Kr., das *ἅμα* (*δὲ*) *δή* nach *νεῶν* getilgt. vgl. 6, 3, 2. Ind. 22, 1: *ἅμα τε ὁ ἄνεμος, ἐπαύσατο καὶ οἱ ἀνήγοντο.* — *ἰσχύν.* zu 4, 21, 5. — *ἐς εὐθύ* geradeaus, nach den entgegengesetzten Ufern zu. vgl. 6, 5,

δεῖν. καὶ διὰ πασῶν οὕτω τῶν νεῶν, ὅσαι ἱκαναὶ γεφυρῶσαι τὸν
πόρον, χωρεῖ τὸ ἔργον. ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ ζεύγματος κλίμακες προ- 5
βάλλονται καταπηγνύμεναι, τοῦ ἀσφαλεστέραν τοῖς τε ἵπποις καὶ τοῖς
ζεύγεσι τὴν ἔφοδον γίγνεσθαι, καὶ ἅμα ὡς σύνδεσμος εἶναι τοῦ ζεύ-
γματος. δι᾽ ὀλίγου τε ξυντελεῖται ἅπαν καὶ ξὺν πολλῷ θορύβῳ, καὶ
τὸ τεταγμένον ἐν τῷ δρωμένῳ ὅμως οὐκ ἄπεστιν· οἵ τε παρακελευ-
σμοὶ ὡς τύχοιεν κατὰ ναῦν ἑκάστην καὶ αἱ ἐπιτιμήσεις τοῦ ἐκλιποῦς
οὔτε τὴν κατάκουσιν τῶν παραγγελμάτων οὔτε τὴν ὀξύτητα τοῦ ἔργου
ἀφαιροῦνται.
Ῥωμαίοις μὲν δὴ οὕτω ταῦτα ἐκ παλαιοῦ ἐπήσκηται· Ἀλεξάν- 8.
δρῳ δὲ ὅπως ἐζεύχθη ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς οὐκ ἔχω εἰπεῖν, ὅτι μηδὲ οἱ
ξυστρατεύσαντες αὐτῷ εἶπον. ἀλλά μοι δοκεῖ ὡς ἐγγυτάτω τούτων
ἐζεῦχθαι, ἢ εἰ δή τινι ἄλλῃ μηχανῇ, ἐκείνῃ ἐχέτω. ὡς δὲ διέβη πέ- 2
ραν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, καὶ ἐνταῦθα αὖ θύει κατὰ νόμον Ἀλέξαν-
δρος. ἄρας δὲ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς Τάξιλα ἀφίκετο, πόλιν μεγάλην
καὶ εὐδαίμονα, τὴν μεγίστην τῶν μεταξὺ Ἰνδοῦ τε ποταμοῦ καὶ Ὑδά-
σπου. καὶ ἐδέχετο αὐτὸν Ταξίλης ὁ ὕπαρχος τῆς πόλεως καὶ αὐτοὶ
οἱ ταύτῃ Ἰνδοὶ φιλίως· καὶ Ἀλέξανδρος προστίθησιν αὐτοῖς χώραν
τῆς ὁμόρου ὅσης ἐδέοντο. ἧκον δὲ ἐνταῦθα παρ᾽ αὐτὸν καὶ παρὰ 3
Ἀβισάρου πρέσβεις τοῦ τῶν ὀρείων Ἰνδῶν βασιλέως ὅ τε ἀδελφὸς
τοῦ Ἀβισάρου καὶ ἄλλοι ξὺν αὐτῷ οἱ δοκιμώτατοι, καὶ παρὰ Δο-
ξάρεως νομάρχου ἄλλοι, δῶρα φέροντες. καὶ ἐνταῦθα αὖ Ἀλέξαν-
δρος ἐν Ταξίλοις θύει ὅσα οἱ νόμος καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε
καὶ ἱππικόν. καὶ ἀποδείξας σατράπην τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν Φίλιππον
τὸν Μαχάτα φρουράν τε ἀπολείπει ἐν Ταξίλοις καὶ τοὺς ἀπομάχους
τῶν στρατιωτῶν διὰ νόσον· αὐτὸς δὲ ἦγεν ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν.
Ἐπ᾽ ἐκεῖνα γὰρ τοῦ Ὑδάσπου Πῶρος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλλετο 4
ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ, ἐγνωκὼς εἴργειν τοῦ πόρου αὐτὸν ἢ περῶντι
ἐπιτίθεσθαι. ταῦτα ὡς ἔγνω Ἀλέξανδρος, Κοῖνον μὲν τὸν Πολεμο-
κράτους πέμψας ὀπίσω ἐπὶ τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν τὰ πλοῖα ὅσα παρε-
σκεύαστο αὐτῷ ἐπὶ τῷ πόρῳ τοῦ Ἰνδοῦ ξυντεμόντα κελεύει φέρειν

2. — *ἐγκάρσιαι*, dem Laufe des Flusses parallel, über die Balken, *ξύλα*. § 5. *κλίμακες* Geländer. (Gr.) — *προβάλλονται*, zum Schutz. (Si.) — *ἔφοδον* Uebergang. (Ra.) — *τοῦ γίγνεσθαι καὶ ὡς εἶναι.* zu 4, 5, 6. — *δι᾽ ὀλίγου.* zu 1, 9, 6. — *ξύν. οὐ ξύν* Pflugk. — *τὸ τεταγμένον ἐν τῷ δρωμένῳ* die Ordnung in der Thätigkeit: eine thukydideische Sprechweise. zu Thuk. 1, 142, 4. — *ὡς τύχοιεν.* zu 5, 6, 6. — *τοῦ ἐκλιποῦς* zu 4, 29, 7. — *κατάκουσις*, ein seltenes Wort.

8. Capitel.

§ 1. *ἐπήσκηται ἔτι ἤσκηται* Kr. 1, 12, 5: *ἀπὸ νέου ἔτι.* 6, 3, 5: *ἀπὸ Διονύσου ἔτι.* 6, 29, 7: *ἔτι ἀπὸ Καμβύσου.* Oder heisst es: ist zugeübt, durch Uebung vervollkommnet? Einiger Massen geschützt wird das nur an dieser Stelle des Werkes vorkommende Wort durch den Gebrauch des Herodotos. — *ὅτι μή* für *ὅτι οὐ* auch 6, 6, 3. 16, 1. 21, 3. vgl. zu 3, 26, 4. — *ἐκείνῃ ἐχέτω* so möge es so statt gefunden haben. Aehnlich *ταύτῃ ἔχεν* 5, 6, 5 und *ᾗπερ εἶχον* Xen. An. 2, 2, 21. 6, 2, 11. § 2. *καὶ ἐνταῦθα* wie 5, 3, 6. (Si.) § 3. *τοῦ. ὁ* Kr. — *Ἀβισάρου.* Auch dieser Königsname stimmt mit dem Namen des Landes überein. vgl. zu 4, 22, 6. Gemeint ist der südwestliche Theil von Kaschmir, im Sanskrit Abhisaram. (Si.) — *Δοξάρεως. Δοξάρεω* Kr. Doch findet sich so *Ἄρης, Ἄρεως* u. Anderes. § 4. *Πῶρος*, sein Reich nach Ritter das heutige Lahore. (Si.) — *ξυντέμνειν* aus einander nehmen, wozu sie eingerichtet waren. Curt. 8,

5 ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν. καὶ ξυνετμήθη τε τὰ πλοῖα καὶ ἐκομίσθη αὐτῷ, ὅσα μὲν βραχύτερα διχῇ διατμηθέντα, αἱ τριακόντοροι δὲ τριχῇ ἐτμήθησαν, καὶ τὰ τμήματα ἐπὶ ζευγῶν διεκομίσθη ἔστε ἐπὶ τὴν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου· κἀκεῖ ξυμπηχθὲν τὸ ναυτικὸν αὖθις δὴ ὁμοῦ ὤφθη ἐν τῷ Ὑδάσπῃ. αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν ἥν τε δύναμιν· ἔχων ἧκεν ἐς Τάξιλα καὶ πεντακισχιλίους τῶν Ἰνδῶν οὓς Ταξίλης τε καὶ οἱ ταύτῃ ὕπαρχοι ἦγον ᾔει ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν.

9. Καὶ Ἀλέξανδρός τε κατεστρατοπέδευσεν ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου, καὶ Πῶρος κατὰ τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ὤφθη ξὺν πάσῃ τῇ στρατιᾷ καὶ τῶν ἐλεφάντων τῷ στίφει. ταύτῃ μὲν δὴ ᾗ κατεστρατοπεδευκότα εἶδεν Ἀλέξανδρον αὐτὸς μένων ἐφύλαττε τὸν πόρον· ὅσα δὲ ἄλλα τοῦ ποταμοῦ εὐπορώτερα, ἐπὶ ταῦτα φρουρὰς διαπέμψας καὶ ἡγεμόνας ἐπιστήσας ἑκάστοις εἴργειν ἐπενόει τοῦ πόρου τοὺς
2 Μακεδόνας. ταῦτα δὲ ὁρῶντι Ἀλεξάνδρῳ κινητέα καὶ αὐτῷ ἐδόκει [ἡ στρατιὰ] πολλαχῇ, ὡς τὸν Πῶρον ἀμφίβολον γίγνεσθαι. διελὼν δὲ ἐς πολλὰ τὸν στρατὸν τοὺς μὲν αὐτὸς ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἦγε τῆς χώρας, τὰ μὲν πορθῶν ὅσα πολέμια, τὰ δὲ σκοπῶν ὅπῃ εὐπορώτερος αὐτῷ ὁ ποταμὸς φανεῖται, τοὺς δὲ τῶν ἡγεμόνων ἄλλοις καὶ ἄλλοις
3 ἐπιτρέψας καὶ αὐτοὺς πολλαχῇ διέπεμπε. σῖτος δὲ αὐτῷ πάντοθεν ἐκ τῆς ἐπὶ τάδε τοῦ Ὑδάσπου χώρας ἐς τὸ στρατόπεδον ξυνεκομίζετο, ὡς δῆλον εἶναι τῷ Πώρῳ ὅτι ἐγνωκὼς εἴη προσλιπαρεῖν τῇ ὄχθῃ, ἔστε τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ μεῖον γενόμενον τοῦ χειμῶνος πολλαχῇ παραδοῦναί οἱ τὸν πόρον· τά τε πλοῖα αὐτῷ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ παραπλέοντα καὶ αἱ διφθέραι τῆς κάρφης ἐμπιπλάμεναι καὶ ἡ ὄχθη πλήρης πᾶσα φαινομένη τῇ μὲν ἱππέων, τῇ δὲ πεζῶν, οὐκ εἴα ἠρεμεῖν τὸν Πῶρον, οὐδὲ ἕν τι ἐπιλεξάμενον ἐς φυλακὴν ξύμφορον, ἐς τοῦτο
4 ἐκ πάντων παρασκευάζεσθαι. ἄλλως τε ἐν μὲν τῷ τότε οἱ ποταμοὶ πάντες οἱ Ἰνδοὶ πολλοῦ τε ὕδατος καὶ θολεροῦ ἔρρεον καὶ ὀξέος τοῦ ῥεύματος· ἦν γὰρ ὥρα ἔτους ᾗ μετὰ τροπὰς μάλιστα ἐν θέρει τρέπεται ὁ ἥλιος· ταύτῃ δὲ τῇ ὥρᾳ ὕδατά τε ἐξ οὐρανοῦ ἀθρόα τε καταφέρεται ἐς τὴν γῆν τὴν Ἰνδικὴν καὶ αἱ χιόνες αἱ ἐκ τοῦ Καυκάσου, ἔνθενπερ τῶν πολλῶν ποταμῶν αἱ πηγαί εἰσι, κατατηκόμεναι αὔξουσιν αὐτοῖς τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα· χειμῶνος δὲ ἔμπαλιν ἴσχουσιν, ὀλίγοι τε γίγνονται καὶ καθαροὶ ἰδεῖν καὶ ἔστιν ὅπου περάσιμοι, πλήν γε

10, 3. § 5. *διατμηθέντα* — *διετμήθησαν.* zu 1, 5, 12. — *ξυμπηχθέν.* Derselbe Aorist 5, 24, 1. 7, 19, 3 u. schon bei Eur. Kykl. 302.

9. Capitel.

§ 1. *ταῦτα. ταῦτα δέ* Kr. zu 1, 1, 8. § 2. *ἡ στρατιά* verdächtigt Kr. vgl. zu *διακινδυνευτέα* 1, 1, 8. — *ἀμφίβολον.* zu 2, 23, 3. — *τῆς χώρας.* Spr. 47, 28, 3. — *ἐπιτρέψας* für *ἐπιτάξας* Kr. 3, 9, 6: *τοὺς ἡγεμόνας τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα ἕκαστον τὴν οἱ ἐπιτετραμμένην.* § 3. *ἔστε.* zu 2, 1, 3. — *διφθέραι.* zu 1, 3, 6. — *ἕν τι* etwas Einzelnes, bestimmtes. (Gr.) — *ἐς φυλακήν* zur Deckung des Ufers. (Gr.) — *ξύμφορον* zu tilgen? — *ἐκ πάντων* mit allen Mitteln. (Gr.) Spr. 68, 13, 5. § 4. *ὕδατος*, der materiale Genitiv. vgl. Spr. 47, 15. — *ἡ μετὰ τροπὰς μάλιστα ἃς ἐν* Kr., bloss *κατά* für *μετά* Si. — *αἱ χιόνες*, ein auch sonst vorkommender Plural. vgl. 7, 21, 3. — *ἔνθενπερ* — *εἰσιν.* zu 1, 29, 5. — *ἔμπαλιν ἴσχουσιν* verhalten sie sich umgekehrt, fallen. Doch ist die La. wohl nicht richtig. — *ὀλίγοι* niedrig. vgl. 7, 21, 4. Ueber das Asyndeton (denn das *τέ* entspricht dem folgenden *καί*) vgl. zu Xen. An. 5, 4, 34. — *ἔστιν ὅπου* an manchen Stellen. Spr. 61, 4, 8.

δὴ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ Γάγγου, καὶ τυχὸν καὶ ἄλλου του· ἀλλ᾽ ὅ γ᾽ Ὑδά-
σπης περατὸς γίνεται.
Ταύτην οὖν τὴν ὥραν τοῦ ἔτους προσμένειν ἐς τὸ φανερὸν ἔφα- 10.
σκεν, εἰ ἐν τῷ τότε εἴργοιτο· ὁ δὲ οὐδὲν μεῖον ἐφεδρεύων ἔμενεν,
εἴ πῃ λάθοι ὑφαρπάσας ὀξέως τὸν πόρον. ᾗ μὲν δὴ αὐτὸς Πῶρος
κατεστρατοπεδεύκει πρὸς τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου, ἔγνω ἀδύνατος ὢν
περᾶσαι ὑπὸ πλήθους τε τῶν ἐλεφάντων καὶ ὅτι πολλὴ στρατιὰ καὶ
αὕτη τεταγμένη τε καὶ ἀκριβῶς ὡπλισμένη ἐκβαίνουσιν αὐτοῖς ἐπιθή-
σεσθαι ἔμελλεν· οἵ τε ἵπποι οὐκ ἂν ἐδόκουν αὐτῷ ἐθελῆσαι οὐδὲ 2
ἐπιβῆναι τῆς ὄχθης τῆς πέραν, προσκειμένων σφίσιν εὐθὺς τῶν ἐλε-
φάντων καὶ τῇ τε ὄψει ἅμα καὶ τῇ φωνῇ φοβούντων, οὐδ᾽ ἂν ἔτι
πρόσθεν μεῖναι ἐπὶ τῶν διφθερῶν κατὰ τὸν πόρον, ἀλλ᾽ ἐκπηδᾶν
γὰρ ἐς τὸ ὕδωρ ἀφορῶντες πέραν τοὺς ἐλέφαντας [καὶ] ἔκφρονες γι-
γνόμενοι. κλέψαι οὖν ἐπενόει τὴν διάβασιν ὧδε πράττων. νύκτωρ 3
παραγαγὼν ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ τῆς ὄχθης τοὺς πολλοὺς τῶν ἱππέων βοήν
τε ἐποίει καὶ ἠλαλάζετο τῷ Ἐνυαλίῳ καὶ τἆλλα ὅσα ἐπὶ διαβάσει
συσκευαζομένων θόρυβος παντοδαπὸς ἐγίγνετο. καὶ ὁ Πῶρός τε
ἀντιπαρῄει πρὸς τὴν βοὴν ἐπάγων τοὺς ἐλέφαντας καὶ Ἀλέξανδρος
ἐς ἔθος αὐτὸν τῆς ἀντιπαραγωγῆς καθίστη. ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ τοῦτο 4
ἐγίγνετο καὶ βοὴ μόνον καὶ ἀλαλαγμὸς ἦν, οὐκέτι ὁ Πῶρος μετεκι-
νεῖτο πρὸς τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἱππέων, ἀλλὰ κενὸν γὰρ γνοὺς τὸν φό-
βον κατὰ χώραν ἐπὶ στρατοπέδου ἔμενε· σκοποὶ δὲ αὐτῷ πολλαχοῦ
τῆς ὄχθης καθειστήκεσαν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐξείργαστο αὐτῷ ἄφο-
βον τὸ τοῦ Πώρου εἰς τὰς νυκτερινὰς ἐπιχειρήσεις μηχανᾶταί τι τοιόνδε.
Ἄκρα ἦν ἀνέχουσα τῆς ὄχθης τοῦ Ὑδάσπου ἵνα ἐπέκαμπτεν ὁ 11.
ποταμὸς λόγου ἀξίως, αὐτή τε δασεῖα εἴδει παντοίων δένδρων καὶ
κατ᾽ αὐτὴν νῆσος ἐν τῷ ποταμῷ ὑλώδης τε καὶ ἀστιβὴς ὑπ᾽ ἐρημίας.
ταύτην καταμαθὼν τὴν νῆσον καταντικρὺ τῆς ἄκρας, ἀμφότερα ὑλώδη

10. Capitel.

§ 1. προσμένειν für προσμενεῖν, in sofern sich die Sache schon an die Gegenwart anknüpft. — ἐς τὸ φανερόν ins Publicum, öffentlich. — ὁ δέ. zu 1, 16, 6. — οὐδὲν μεῖον, trotz dieser Erklärung. (Si.) vgl zu 1, 9, 1. — λάθοι ὑφαρπάσας τὸν πόρον heimlich überrumpelnd (ὑπό) den Uebergang erziele. — μὲν δή. Der Gegensatz, durch Zwischensätze gestört, ist der Sache nach in § 3 enthalten. — ὤν. Spr. 56, 7, 1. — ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ ὅτι. zu 3, 13, 4. — αὕτη für αὐτή Kr. § 2. προσκειμένων. προσκειμένων ἂν Kr. — οὐδὲ — οὐδ᾽ nicht einmal — noch auch, wie 6, 11, 6 und Xen. An. 3, 1, 27. — ἀφορῶντες durch den Anblick. § 3. κλέψαι. zu 3, 10, 2. — ἠλαλάζετο. ἀλαλαζόντων Kr. Auch Arrian gebraucht sonst nirgends das Medium. — τἆλλα ὅσα. Man construire συσκευαζομένων τἆλλα ὅσα (συσκευάζονται). (Si.) — ἀντιπαρῄει zog am Ufer entlang dem Alexander gegenüber. zu Xen. An. 4, 3, 17. § 4. ἐπὶ πολύ. zu 1, 9, 2. — πρὸς τάς in Folge der. — κενόν für ἐκείνων oder ἐκεῖνον Kr. — κατὰ χώραν. zu 1, 16, 5. — ἐπὶ στρατοπέδου. zu 3, 18, 4. vgl. 5, 11, 3 und 4. — τὸ τοῦ Π. den Sinn des P. — εἰς in Bezug auf.

11. Capitel.

§ 1. τῆς ὄχθης hängt von ἵνα ab. zu 4, 23, 4. — εἴδει. ὕλῃ oder ἄλσει Kr. — κατ᾽ gegenüber. (Dö.) wie 5, 12, 4. zu 3, 15, 4. — ἀστιβής. Thuk. 4, 29, 2: ἀτριβὴς διὰ τὴν ἀεὶ ἐρημίαν. — ἄκρας, οὖσαν würde man dabei erwarten; doch vgl. Dem. 4, 50: ἅπαντα καθ᾽ ὑμῶν εὕρηται. Spr. 56, 7, 3. — ἀμφότερα, die Insel und der Felsen. (Ra.) Die (geringe) Härte

τὰ χωρία καὶ οἷα κρύψαι τῆς διαβάσεως τὴν ἐπιχείρησιν, ταύτῃ ἔγνω
2 *διαβιβάζειν τὸν στρατόν. ἀπεῖχε δὲ ἥ τε ἄκρα καὶ ἡ νῆσος τοῦ με-*
γάλου στρατοπέδου ἐς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν σταδίους. παρὰ πᾶσαν
δὲ τὴν ὄχθην φυλακαί τε αὐτῷ καθεστηκυῖαι ἦσαν, διαλείπουσαι ὅσον
ξύμμετρον ἐς τὸ ξυνορᾶν τε ἀλλήλους καὶ κατακούειν εὐπετῶς ὁπό-
θεν τι παραγγέλλοιτο, καὶ πανταχόθεν βοαί τε νύκτωρ ἐπὶ πολλὰς
νύκτας ἐγίγνοντο καὶ πυρὰ ἐκαίετο.
3 *Ἐπειδὴ δὲ ἔγνω ἐπιχειρεῖν τῷ πόρῳ, κατὰ μὲν τὸ στρατόπεδον*
φανερῶς αὐτῷ τὰ τῆς διαβάσεως παρεσκευάζετο. καὶ Κράτερος ὑπε-
λέλειπτο ἐπὶ στρατοπέδου τήν τε αὑτοῦ ἔχων ἱππαρχίαν καὶ τοὺς ἐξ
Ἀραχώτων καὶ Παραπαμισαδῶν ἱππέας καὶ τῆς φάλαγγος τῶν Μα-
κεδόνων τήν τε Ἀλκέτου καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος τάξιν καὶ τοὺς νο-
μάρχας τῶν ἐπὶ τάδε (τοῦ Ἰνδοῦ) Ἰνδῶν καὶ τοὺς ἅμα τούτοις τοὺς
4 *πεντακισχιλίους. παρήγγελτο δὲ Κρατέρῳ μὴ πρὶν διαβαίνειν τὸν πό-*
ρον πρὶν ἀπαλλαγῆναι Πῶρον ὡς ἐπὶ σφᾶς ξὺν τῇ δυνάμει ἢ φεύ-
γοντα μαθεῖν, αὐτοὺς δὲ νικῶντας· ἢν δὲ μέρος μέν τι τῆς στρατιᾶς
ἀναλαβὼν Πῶρος ἐπ᾽ ἐμὲ ἄγῃ, μέρος δέ τι ὑπολειφθῇ αὐτῷ ἐπὶ
στρατοπέδου καὶ ἐλέφαντες, σὺ δὲ δὴ καὶ ὣς μένειν κατὰ χώραν· εἰ
δὲ τοὺς ἐλέφαντας ξύμπαντας ἅμα οἷ ἄγει Πῶρος ἐπ᾽ ἐμέ, τῆς δὲ
ἄλλης στρατιᾶς ὑπολείποιτό τι ἐπὶ στρατοπέδου, σὺ δὲ διαβαίνειν
σπουδῇ· οἱ γὰρ ἐλέφαντες μόνοι, ἔφη, ἄποροί εἰσιν πρὸς τοὺς ἐκ-
βαίνοντας ἵππους· ἡ δὲ ἄλλη στρατιὰ εὔπορος.
12. *Ταῦτα μὲν Κρατέρῳ ἐνετέλλετο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς νήσου τε καὶ*
τοῦ μεγάλου στρατοπέδου, ἵνα αὐτῷ Κράτερος ὑπολέλειπτο, Μελέα-
γρός τε καὶ Ἄτταλος καὶ Γοργίας ξὺν τοῖς μισθοφόροις ἱππεῦσί τε
καὶ πεζοῖς ἐτετάχατο· καὶ τούτοις διαβαίνειν παρηγγέλλετο κατὰ μέ-
ρος, [διελόντας τὸν στρατόν,] ὁπότε ξυνεχομένους ἤδη ἐν τῇ μάχῃ
τοὺς Ἰνδοὺς ἴδοιεν.
2 *Αὐτὸς δὲ ἐπιλεξάμενος τῶν τε ἑταίρων τὸ ἄγημα καὶ τὴν Ἡφαι-*
στίωνος ἱππαρχίαν καὶ τὴν Περδίκκου τε καὶ Δημητρίου καὶ τοὺς ἐκ
Βάκτρων καὶ Σογδιανῶν καὶ τοὺς Σκύθας ἱππέας καὶ Δάας τοὺς
ἱπποτοξότας καὶ τῆς φάλαγγος τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τὴν Κλείτου
τε καὶ Κοίνου τάξιν καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας, ἦγεν ἀφα-

verschwände, wenn man *καὶ ἀμφότερα* läse. — *οἷα* geeignet. Spr. 55, 3, 3. **§ 2.** *ἀπεῖχε* für *ἀπέχει* Kr. — *ξυνορᾶν* sich gegenseitig, ein Posten den andern, zu erblicken. vgl. Xen. An. 4, 1, 11. **§ 3.** *κατὰ μέν*. Der Gegensatz ist wie 5, 10, 1 gestört, der Sache nach in *ἦγεν ἀφανῶς* 5, 12, 2 (vgl. eb. § 4) fügt Kr. hinzu enthalten. — *τοῦ Ἰνδοῦ* fügt Kr. zu. — *τοὺς πεντακισχιλίους* 5, 8, 5. (Ra.) **§ 4.** *παρηγγέλλετο παρήγγελτο* Schneider. — *μὴ πρίν. μὴ πρόσθεν* Kr., weil *πρίν* sich sonst in diesem Werke so nicht findet. — *πρίν* mit dem Infinitiv nach einer Negation findet sich in diesem Werke öfter, wie 1, 7, 5. 2, 11, 2. 6, 11, 4. vgl. Spr. 54, 14, 2. — *αὐτούς*, den Alexander und seine Begleiter. Spr. 58, 4, 3. — *ἢν δέ*. Uebergang zur directen Rede, wie oft. zu Xen. An. 1, 3, 14. — *σὺ δέ*. zu 4, 20, 3. — *δὴ καὶ ὥς* für *δικαίως* Jacobs. — *μένειν*. zu 4, 20, 3. — *εἰ δέ*. *ἢν δέ* mit dem Conjunctiv wäre auch hier das Richtige. vgl. zu 5, 6, 6. — *εὔπορος* macht keine Schwierigkeiten, eine Bedeutung die der Gegensatz veranlasste.

12. Capitel.

§ 1. *διελόντας τὸν στρατόν* tilgt Kr. als Glossem zu *κατὰ μέρος*, wie Xen. An. 5, 1, 9: *κατὰ μέρος μερισθέντες φυλάττωμεν*, das *μερισθέντες* als ein-

νῶς, πολύ τι ἀπέχων τῆς ὄχθης, τοῦ μὴ καταφανὴς εἶναι ἄγων ἐπὶ
τὴν νῆσον καὶ τὴν ἄκραν ἔνθεν διαβαίνειν αὐτῷ ἦν ἐγνωσμένον. καὶ 3
ἐνταῦθα ἐπληροῦντο τῆς νυκτὸς αἱ διφθέραι τῆς κάρφης, ἐκ πολλοῦ
ἤδη παρενηνεγμέναι, καὶ κατεῤῥάπτοντο ἐς ἀκρίβειαν· ὕδωρ τε ἐξ
οὐρανοῦ τῆς νυκτὸς λάβρον ἐπιγίνεται. ταύτῃ καὶ μᾶλλόν τι ἡ πα-
ρασκευή τε αὐτῷ καὶ ἡ ἐπιχείρησις ἡ ἐς τὴν διάβασιν οὐ φανερὰ κα-
τέστη τῷ κτύπῳ τῷ ἀπὸ τῶν ὅπλων καὶ τῷ θορύβῳ τῷ ἀπὸ τῶν πα-
ραγγελμάτων τῶν τε βροντῶν καὶ τοῦ ὄμβρου ἀντιπαταγούντων. καὶ 4
τῶν πλοίων δὲ τὰ πολλὰ αὐτῷ ξυντετμημένα παρεκεκόμιστο ἐς τὸν
χῶρον τοῦτον καὶ ἀφανῶς αὖθις ξυμπεπηγμένα ἐν τῇ ὕλῃ ἐκρύπτετο,
τά τε ἄλλα καὶ αἱ τριακόντοροι. ὑπὸ δὲ τὴν ἕω ὅ τε ἄνεμος καὶ ὁ
ὄμβρος κεκοίμητο. καὶ ἡ μὲν ἄλλη στρατιὰ αὐτῷ ἡ ἱππικὴ τῶν δι-
φθερῶν ἐπιβᾶσα καὶ ὅσους τῶν πεζῶν τὰ πλοῖα ἐδέχετο ἐπέρα κατὰ
τὴν νῆσον, ὡς μὴ πρόσθεν ὀφθεῖεν πρὸς τῶν σκοπῶν τῶν ἐκ Πώ-
ρου καθεστηκότων πρὶν παραλλάξαντας τὴν νῆσον ὀλίγον ἔτι ἀπέχειν
τῆς ὄχθης.

Αὐτὸς δὲ ἐπιβὰς τριακοντόρου ἐπέρα καὶ ἅμα αὐτῷ Πτολεμαῖός 13.
τε καὶ Περδίκκας καὶ Λυσίμαχος οἱ σωματοφύλακες καὶ Σέλευκος
τῶν ἑταίρων, ὁ βασιλεύσας ὕστερον, καὶ τῶν ὑπασπιστῶν οἱ ἡμίσεες·
τοὺς δὲ ἄλλους ὑπασπιστὰς ἄλλαι τριακόντοροι ἔφερον. ὡς δὲ τὴν
νῆσον παρήλλαξεν ἡ στρατιά, φανερῶς ἤδη ἐπεῖχον τῇ ὄχθῃ· καὶ οἱ
σκοποὶ κατιδόντες αὐτῶν τὴν ὁρμὴν ὡς ἑκάστοις τάχους οἱ ἵπποι εἶ-
χον ἤλαυνον ὡς ἐπὶ τὸν Πῶρον. ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος πρῶτος 2
αὐτὸς ἐκβὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων τριακοντόρων ἀναλαβὼν ξυνέ-
ταττε τοὺς ἀεὶ ἐκβαίνοντας τῶν ἱππέων· οἱ γὰρ ἱππεῖς πρῶτοι ἐτε-
τάχατο αὐτῷ ἐκβαίνειν· καὶ τούτους ἄγων προῄει ἐν τάξει. ἔλαθε
δὲ οὐκ ἐς βέβαιον χωρίον ἐκβὰς ἀγνοίᾳ τῶν τόπων, ἀλλὰ ἐς νῆσον
γὰρ καὶ αὐτὴν [μὲν] μεγάλην, ᾗ δὴ καὶ μᾶλλον νῆσος οὖσα ἔλαθεν, οὐ
πολλῷ δὲ ὕδατι πρὸς τοῦ ποταμοῦ ἀποτεμνομένην ἀπὸ τῆς ἄλλης
γῆς. καὶ ἅμα ηὐξήκει τὸ ὕδωρ ὁ ὄμβρος λάβρος τε καὶ ἐπὶ πολὺ 3
τῆς νυκτὸς κατασχών, ὥστε οὐκ ἐξεύρισκον αὐτῷ οἱ ἱππεῖς τὸν πό-
ρον, καὶ δέος ἦν αὖθις ἄλλου δεῆσαι αὐτῷ ἐπὶ τῇ διαβάσει ἴσου τῷ
πρώτῳ πόνου. ὡς δὲ ἐξευρέθη ποτὲ ὁ πόρος, ἦγε κατ᾽ αὐτὸν χαλε-
πῶς· ἦν γὰρ τῶν μὲν πεζῶν ὑπὲρ τοὺς μαστοὺς τὸ ὕδωρ ἵναπερ
τὸ βαθύτατον αὐτοῦ· τῶν δὲ ἵππων ὅσον τὰς κεφαλὰς ὑπερίσχειν
τοῦ ποταμοῦ. ὡς δὲ καὶ τοῦτο ἐπεπέρατο αὐτῷ τὸ ὕδωρ, ἐπὶ μὲν 4

gefälscht erwiesen ist. Kr. hist. philol. Studien B. 2 S. 105. § 3. *ἐκ πολλοῦ* 5, 9, 3. (Si.) — *παρενηνεγμένης* Kr. — *ἐς ἀκρίβειαν* zu 1, 1, 9. (Si.) — *ταύτῃ μᾶλλόν τι*, neben dem gewöhnlichern *ᾗ καὶ μᾶλλον*, auch 1, 4, 1. 3, 24, 2. vgl. 5, 27, 8; doch dürfte *καὶ ταύτῃ* zu stellen sein, wie 1, 4, 1. — *τῷ κτύπῳ* hängt von *ἀντιπαταγούντων* ab. Thuk. 3, 22, 1: *ψόφῳ τῷ ἐκ τοῦ προσιέναι αὐτοὺς ἀντιπαταγοῦντος τοῦ ἀνέμου οὐ κατακούσαντες.* § 4. *ξυμπεπηγμένα.* zu 2, 21, 1. — *κατά.* zu 5, 11, 1.

13. Capitel.

§ 1. *Σέλευκος,* später *Νικάτωρ* zubenannt, König von Syrien und Ahnherr der Seleukiden. vgl. 7, 22, 5. (Si.) — *βασιλεύσας.* zu *ἄρξαι* 2, 3, 6. — *ἐπεῖχον* steuerten hin. vgl. 7, 16, 6. (Ra.) — *τάχους.* zu 4, 2, 6. § 2. *ἀεί.* zu 2, 6, 4. — *καὶ αὐτήν* gehört zu *νῆσον*: auf ein Terrain das gleichfalls eine Insel war. — *ᾗ* wesshalb, der Grösse wegen. (Si.) § 3. *δεῆσαι.* Soph. Bruchst. 751: *οὔπω δέος ἐς ἀλίβαντα καταπεσεῖν αὐτόν.* vgl. zu 3, 24, 2. — *πεζῶν* hängt von *μαστούς* ab, *ἵππων* von

τὸ δεξιὸν κέρας παρήγαγε τό τε ἄγημα τῶν ἱππέων καὶ τῶν ἄλλων
ἱππαρχιῶν τοὺς κρατίστους ἐπιλεξάμενος· τοὺς δὲ ἱπποτοξότας τῆς
πάσης ἵππου προέταξε· τῶν δὲ πεζῶν πρώτους μὲν τοὺς ὑπασπιστὰς
τοὺς βασιλικούς, ὧν ἡγεῖτο Σέλευκος, ἐπέταξε τῇ ἵππῳ· ἐπὶ δὲ τού-
τοις τὸ ἄγημα τὸ βασιλικόν· ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ἄλλους ὑπα-
σπιστάς, ὡς ἑκάστοις αἱ ἡγεμονίαι ἐν τῷ τότε ξυνέβαινον· κατὰ δὲ
τὰ ἄκρα τῆς φάλαγγος οἱ τοξόται αὐτῷ καὶ οἱ Ἀγριᾶνες καὶ οἱ ἀ-
κοντισταὶ ἑκατέρωθεν ἐπέστησαν.

14. Οὕτως ἐκτάξας τὸν μὲν πεζὸν στρατὸν ἐν κόσμῳ βάδην ἕπεσθαι
ἐκέλευσεν, οὐ πολὺ ἀποδέοντας τῶν ἑξακισχιλίων· αὐτὸς δέ, ὅτι κρα-
τεῖν ἐδόκει τῇ ἵππῳ, τοὺς ἱππέας μόνους ἀναλαβὼν σπουδῇ ἡγεῖτο,
ὄντας ἐς πεντακισχιλίους. Ταύρωνι δὲ τῷ τοξάρχῃ προσέταξε τοὺς
2 τοξότας ἐπάγειν τῇ ἵππῳ καὶ αὐτοὺς σπουδῇ. γνώμην δὲ ἐπεποίητο,
ὡς εἰ μὲν προσμίξειαν αὐτῷ οἱ ἀμφὶ [τὸν] Πῶρον ξὺν τῇ δυνάμει
ἁπάσῃ, ἢ κρατήσειν αὐτῶν οὐ χαλεπῶς τῇ ἵππῳ προσβαλὼν ἢ ἀπομα-
χεῖσθαί γε ἔστε τοὺς πεζοὺς ἐν τῷ ἔργῳ ἐπιγενέσθαι· εἰ δὲ πρὸς
τὴν τόλμαν τῆς διαβάσεως ἄτοπον γενομένην οἱ Ἰνδοὶ ἐκπλαγέντες
φεύγοιεν, οὐ πόῤῥωθεν ἔξεσθαι αὐτῶν κατὰ τὴν φυγήν, ὡς πλείονα
ἐν τῇ ἀποχωρήσει τὸν φόνον γενόμενον ὀλίγον ἔτι ὑπολείπεσθαι αὐ-
τῷ τὸ ἔργον.

3 Ἀριστόβουλος δὲ τὸν Πώρου παῖδα λέγει φθάσαι ἀφικόμενον
ξὺν ἅρμασιν ὡς ἑξήκοντα πρὶν τὸ ὕστερον ἐκ τῆς νήσου τῆς μακρᾶς
περᾶσαι Ἀλέξανδρον· καὶ τοῦτον δυνηθῆναι ἂν εἶρξαι Ἀλέξανδρον
τῆς διαβάσεως, χαλεπῶς καὶ μηδενὸς εἴργοντος περαιωθέντα, εἴπερ
οὖν καταπηδήσαντες οἱ Ἰνδοὶ ἐκ τῶν ἁρμάτων προσέκειντο τοῖς πρώ-
τοις τῶν ἐκβαινόντων· ἀλλὰ παραλλάξαι γὰρ ξὺν τοῖς ἅρμασι καὶ
ἀκίνδυνον ποιῆσαι Ἀλεξάνδρῳ τὴν διάβασιν· καὶ ἐπὶ τούτους ἀφεῖ-
ναι Ἀλέξανδρον τοὺς ἱπποτοξότας, καὶ τραπῆναι αὐτοὺς οὐ χαλεπῶς,
4 πληγὰς λαμβάνοντας. οἱ δὲ καὶ μάχην λέγουσιν ἐν τῇ ἐκβάσει γενέ-
σθαι τῶν Ἰνδῶν τῶν ξὺν τῷ παιδὶ τῷ Πώρου ἀφιγμένων πρὸς Ἀ-
λέξανδρόν τε καὶ τοὺς ξὺν αὐτῷ ἱππέας. καὶ γὰρ καὶ ἀφικέσθαι ξὺν
μείζονι δυνάμει τὸν Πώρου παῖδα, καὶ αὐτόν τε Ἀλέξανδρον τρω-
θῆναι πρὸς αὐτοῦ καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ ἀποθανεῖν τὸν Βουκεφάλαν,
φίλτατον Ἀλεξάνδρῳ ὄντα τὸν ἵππον, καὶ τοῦτον τρωθέντα ὑπὸ τοῦ
5 παιδὸς τοῦ Πώρου. ἀλλὰ Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ὅτῳ καὶ ἐγὼ ξυμ-
φέρομαι, ἄλλως λέγει. ἐκπεμφθῆναι μὲν γὰρ τὸν παῖδα ὑπὸ τοῦ

κεφαλάς. (Vu.) — *ὅσον.* zu 4, 2, 2. § **7.** *ἐπεπέρατο* für *ἐπεραῖο* Pflugk. — *προέταξε.* zu 1, 14, 1. — *τοὺς ἄλλους ὑπασπιστάς* die *τάξεις* des Kleitos und Koinos? (Schm.) — *ὡς* für *ὧν* Schm. — *αἱ ἡγεμονίαι.* zu 1, 14, 6. — *τὰ ἄκρα* der äusserste rechte und äusserste linke Flügel.

14. Capitel.

§ **1.** *ἀποδέοντας.* zu 1, 13, 2 und 14, 4. — *ὅτι* — *ἵππῳ,* *ἅτε ἱπποκρατῶν* 5, 16, 2. § **2.** *κρατήσειν* als ob *ὡς* nicht vorherginge. (Si.) gr. Spr. 55, 4, 10. — *ἀπομαχεῖσθαι* für *ἀπομάχεσθαι* Kr. — *ἔστε.* zu 2, 1, 3. — *ἐν* während, wenn es nicht zu tilgen ist. vgl. 5, 18, 1. — *πρός.* zu 2, 13, 5. — *ὑπολείπεσθαι* kann in solcher Weise nicht übrig lassen heissen. 3, 15, 3: *οὐχ ὑπελείποντο Ἀλεξάνδρῳ τοῦ ἔργου.* So wird auch hier *τοῦ ἔργου* zu lesen und nach *ἔτι* eine Lücke anzunehmen sein. § **3.** *μακρᾶς* für *μικρᾶς* Schm. vgl. 5, 13, 2. 14, 6. — *καὶ μηδενός* selbst da Niemand. (Vu.) § **4.** *τὸν ἵππον.* Ueber die Wiederholung zu 1, 26, 4. — *καὶ τοῦτον* gleichfalls, wie Alexander.

Πῶρον λέγει καὶ οὗτος, ἀλλ᾽ οὐχ ἑξήκοντα μόνα ἅρματα ἄγοντα. οὐδὲ γὰρ εἰκὸς Πῶρον ἀκούσαντα ἐκ τῶν σκοπῶν ὅτι δὴ ἢ αὐτὸς Ἀλέξανδρος διαβέβηκει τοῦ Ὑδάσπου τὸν πόρον ἢ μέρος γέ τι τῆς στρατιᾶς, σὺν ἑξήκοντα ἅρμασι μόνοις ἐκπέμψαι τὸν αὑτοῦ παῖδα· ἃ δὴ ὡς μὲν ἐπὶ κατασκοπὴν ἐκπεμπόμενα πολλά τε καὶ οὐκ εὔζωνα 6
ἐς τὴν ἀποχώρησιν ἦν· ὡς δὲ εἰς τὸ εἶρξαί τε τοὺς οὔπω πεπερακότας τῶν πολεμίων καὶ τοῖς ἤδη ἐκβεβηκόσιν ἐπιθέσθαι, οὐδαμῇ ἀξιόμαχα. ἀλλὰ δισχιλίους γάρ λέγει ἱππέας ἄγοντα ἀφικέσθαι τοῦ Πώρου τὸν παῖδα, ἅρματα δὲ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι· φθάσαι δὲ περάσαντα Ἀλέξανδρον καὶ τὸν ἐκ τῆς νήσου τὸν τελευταῖον πόρον.

Καὶ ἐπὶ τούτους τὰ μὲν πρῶτα ἐκπέμψαι Ἀλέξανδρον καὶ οὗ- 15.
τος λέγει τοὺς ἱπποτοξότας, αὐτὸν δ᾽ ἄγειν τοὺς ἱππέας· προσάγειν γὰρ οἰηθῆναι Πῶρον ξὺν τῇ πάσῃ δυνάμει· τὴν δὲ ἵππον ταύτην προτεταγμένην αὐτῷ [προ]πορεύεσθαι πρὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ. ὡς 2
δὲ κατέμαθεν ἀτρεκῶς τὸ πλῆθος τὸ τῶν Ἰνδῶν, ἐνταῦθα δὴ ὀξέως ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς ξὺν τῇ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἵππῳ· τοὺς δὲ ἐγκλῖναι, ὡς Ἀλέξανδρόν τε αὐτὸν κατεῖδον καὶ τὸ στῖφος ἀμφ᾽ αὐτὸν τῶν ἱππέων, οὐκ ἐπὶ μετώπου, ἀλλὰ κατ᾽ ἴλας ἐμβεβληκός. καὶ τούτων ἱππέας μὲν πεσεῖν ἐς τετρακοσίους, πεσεῖν δὲ καὶ τοῦ Πώρου τὸν παῖδα· τὰ δὲ ἅρματα αὐτοῖς ἵπποις ἁλῶναι ἔν τε τῇ ἀποχωρήσει βαρέα γιγνόμενα καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ ὑπὸ πηλοῦ ἀχρεῖα.

Πῶρος δὲ ὡς αὐτῷ ὅσοι ἱππεῖς ἐκ τῆς φυγῆς διεσώζοντο Ἀλέ- 3
ξανδρόν τε αὐτὸν πεπερακότα ξὺν τῆς στρατιᾶς τῷ καρτερωτάτῳ καὶ τὸν παῖδα ἐν τῇ μάχῃ τετελευτηκότα ἤγγειλαν, ἐγίγνετο μὲν καὶ ὣς ἀμφίβολος τῇ γνώμῃ, ὅτι καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ καταντικρὺ τοῦ μεγάλου στρατοπέδου οἱ ξὺν Κρατέρῳ ὑπολελειμμένοι ἐπιχειροῦντες τῇ διαβάσει ἐφαίνοντο· εἵλετο δ᾽ οὖν ἐπ᾽ αὐτὸν Ἀλέξανδρον ἐλάσας ξὺν 4
τῇ στρατιᾷ πάσῃ πρὸς τὸ καρτερώτατόν τε τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα διαγωνίσασθαι. ἀλλὰ καὶ ὣς ὀλίγους τῶν ἐλεφάντων σὺν οὐ πολλῇ στρατιᾷ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου ἀπέλιπεν, ὡς φοβεῖν ἀπὸ τῆς ὄχθης τοὺς ξὺν Κρατέρῳ ἱππέας. αὐτὸς δὲ τήν τε ἵππον ἀναλαβὼν πᾶσαν, ἐς τετρακισχιλίους ἱππέας, καὶ τὰ ἅρματα πάντα, τριακόσια ὄντα, καὶ τῶν ἐλεφάντων διακοσίους καὶ τῶν πεζῶν ὅ τιπερ ὄφελος, ἐς τρισμυρίους, ἤλαυνεν ὡς ἐπ᾽ Ἀλέξανδρον. ὡς δ᾽ ἐνέτυχε χωρίῳ ἵνα οὐ πηλὸς αὐτῷ ἐφαίνετο, ἀλλ᾽ ὑπὸ ψάμμου 5
γὰρ ξύμπαν ἦν ἄπεδον καὶ στερεὸν ἐς τὰς ἐφόδους τε καὶ ἀναστροφὰς τῶν ἵππων, ἐνταῦθα ἔτασσε τὴν στρατιάν, πρώτους μὲν τοὺς ἐλέ-

§ 5. *οὐδὲ γάρ* für *καὶ γὰρ οὐ*, wie oft. vgl. 5, 27, 7. gr. Spr. 69, 32, 21. — *διαβεβήκει* für *διαβέβηκε* Kr., wie wegen *εἰκός* (*ἐστι*) nothwendig scheint. **§ 6.** *ἐκπεμπόμενα.* *ἐκπεπεμμένα* Kr. — *ἦν* wären gewesen. gr. Spr. 53, 10, 5. — *πολλά* zu viele. (Freinsheim.) Spr. 49, 1. — *τὸν ἐκ τῆς νήσου τόν.* zu 2, 8, 8. vgl. 5, 15, 3.

15. Capitel.

§ 1. *αὐτῷ*, vom Poros. (Schm.) **§ 2.** *στῖφος.* *στίφος τό* Kr. **§ 3.** *τῆς στρατιᾶς τῷ καρτερωτάτῳ* für *τῇ στρατιᾷ ἐς τὸ καρτερώτατον* Kr. vgl. § 4. — *καὶ ὥς*, obschon diese Nachrichten zum Vorrücken gegen Alexander aufforderten. — *οἱ ἀπό* die von dort Hergekommenen. zu Xen. An. 7, 2, 19: *ὁ Ἀθηναῖος ὁ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος.* — *τοῦ καταντικρὺ τοῦ.* zu 5, 14, 6. **§ 4.** *δ᾽ οὖν.* zu Xen. An. 1, 3, 5. — *καὶ ὥς*, obgleich entschlossen gegen Alexander selbst zu kämpfen. — *αὐτοῦ ἐπί.* zu 2, 8, 1. — *ὄφελος.* zu 2, 7, 6. **§ 5.** *διέχοντα.* gr. Spr. 56, 9, 1.

φαντας ἐπὶ μετώπου, διέχοντα ἐλέφαντα ἐλέφαντος οὐ μεῖον πλέθρου,
ὡς πρὸ πάσης τε τῆς φάλαγγος τῶν πεζῶν παραταθῆναι αὐτῷ τοὺς
ἐλέφαντας ἐπὶ μετώπου καὶ φόβον πάντῃ παρέχειν τοῖς ἀμφ' Ἀλέ-
6 ξανδρον ἱππεῦσιν. ἄλλως τε οὐδὲ ἠξίου ἐς τὰ διαλείποντα τῶν ἐλε-
φάντων τολμῆσαι ἄν τινα ὤσασθαι τῶν πολεμίων, οὔτε ξὺν ἵπποις
διὰ τὸν φόβον τῶν ἵππων, πεζούς τε ἔτι μεῖον· κατὰ στόμα τε γὰρ
ἂν πρὸς τῶν ὁπλιτῶν προσβαλλόντων εἴργεσθαι καὶ καταπατηθήσε-
7 σθαι ἐπιστρεψάντων ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἐλεφάντων. ἐπὶ τούτοις δὲ οἱ
πεζοὶ αὐτῷ ἐτετάχατο, οὐκ ἴσον τὸ μέτωπον τοῖς θηρίοις ἐπέχοντες,
ἀλλ' ἐν δευτέρῳ μετώπῳ μετὰ τοὺς ἐλέφαντας, ὅσον ἐς τὰ διαλεί-
ποντα ἐπ' ὀλίγον ἐμβεβλῆσθαι τοὺς λόχους. ἦσαν δὲ αὐτῷ καὶ κατὰ
τὰ κέρατα ἔτι ὑπὲρ τοὺς ἐλέφαντας πεζοὶ ἐφεστηκότες ἑκατέρωθεν δὲ
τῶν πεζῶν ἡ ἵππος αὐτῷ ἐτέτακτο καὶ πρὸ ταύτης τὰ ἅρματα ἑκα-
τέρωθεν.

16. Αὕτη μὲν ἡ Πώρου τάξις ἦν. Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἤδη καθεώρα
τοὺς Ἰνδοὺς ἐκτασσομένους, ἐπέστησε τοὺς ἱππέας τοῦ πρόσω, ὡς
ἀναλαμβάνειν τῶν πεζῶν τοὺς ἀεὶ προσάγοντας. ὡς δὲ καὶ ἡ φάλαγξ
αὐτῷ δρόμῳ συνάψασα ὁμοῦ ἤδη ἦν, ὁ δὲ οὐκ εὐθὺς ἐκτάξας ἐπῆ-
γεν, ὡς μὴ καματηρούς τε καὶ πνευστιῶντας ἀκμῆσι παραδοῦναι τοῖς
βαρβάροις, ἀλλὰ ἐς κύκλους παριππεύων ἀνέπαυε τοὺς πεζοὺς ἔστε
2 καταστῆναι αὐτοῖς τὸν θυμόν. ὡς δὲ τὴν τάξιν κατεῖδε τῶν Ἰνδῶν,
κατὰ μέσον μέν, ἵνα οἱ ἐλέφαντες προεβέβληντο καὶ πυκνὴ ἡ φάλαγξ
κατὰ τὰ διαλείποντα αὐτῶν ἐπετέτακτο, οὐκ ἔγνω προάγειν, αὐτὰ
ἐκεῖνα ὀκνήσας ἅπερ ὁ Πῶρος τῷ λογισμῷ ξυνθεὶς ταύτῃ ἔταξεν·
ἀλλὰ αὐτὸς μέν, ἅτε ἱπποκρατῶν, τὴν πολλὴν τῆς ἵππου ἀναλαβὼν
ἐπὶ τὸ εὐώνυμον κέρας τῶν πολεμίων παρήλαυνεν, ὡς ταύτῃ ἐπιθη-
3 σόμενος· Κοῖνον δὲ πέμπει ὡς ἐπὶ τὸ δεξιόν, τὴν Δημητρίου καὶ
τὴν αὑτοῦ ἔχοντα ἱππαρχίαν, κελεύσας, ἐπειδὰν τὸ κατὰ σφᾶς στῖ-
φος τῶν ἱππέων ἰδόντες οἱ βάρβαροι ἀντιπαριππεύσωσιν, αὐτὸν κα-
τόπιν ἔχεσθαι αὐτῶν· τῶν πεζῶν δὲ τὴν φάλαγγα Σελεύκῳ καὶ Ἀν-
τιγένει καὶ Ταύρωνι προσέταξεν ἄγειν· μὴ πρόσθεν δὲ ἅπτεσθαι
τοῦ ἔργου πρὶν ὑπὸ τῆς ἵππου τῆς ἀμφ' αὐτὸν τεταραγμένην τήν τε
φάλαγγα τῶν πεζῶν καὶ τοὺς ἱππέας κατίδωσιν.

§ 6. ἄλλως τε. ἄλλως δέ Kr. vgl 3, 29, 4. — οὐδὲ ἠξίου. Spr. 67, 1, 2. — πεζοὺς δέ Kr. vgl. Xen. An. 6, 1, 16. § 7. ἐπέχοντες einnehmend, wie 2, 8, 11. — ὅσον — λόχους so dass die (vordersten Soldaten der) Lochen ein wenig in die Zwischenräume eingerückt waren. (Vu.) Ueber ὅσον zu 4, 2, 2. — ὑπέρ über — hinaus, wo keine Elephanten mehr standen. (Gr.)

16. Capitel.

§ 1. ἐπέστησε liess Halt machen. (Vu.) — τοῦ πρόσω, ähnlich wie εἶργε τοῦ πρόσω. zu 1, 1, 6. — ὁ δέ. zu 1, 23, 4. — παραδοῦναι. zu 1, 18, 8. — ἐς κύκλους. zu 4, 4, 5. — καταστῆναι τὸν θυμόν sie sich von der Anstrengung erholt hätten. § 2. ἅπερ. Spr. 51, 9, 2. — ξυνθείς. zu 5, 1, 2. § 3. τὸ δεξιόν, des Poros. vgl. 5, 15, 7. (Schm.) — τὸ κατὰ σφᾶς στῖφος die unter Alexander ihnen entgengerückte Schaar. (Schm.) Ueber κατά zu 3, 21, 4 — ἀντιπαριππεύσωσιν vom rechten Flügel längs der Schlachtlinie nach dem linken entgegen ritten, um Alexander und seine Begleiter zu bekämpfen. (Schm) vgl 5, 17, 1. Der Aorist, für den zwei Hsn. das Präsens haben, bezeichnet das Eintreten, den Anfang der Handlung. Spr. 53, 5, 1. — πρίν mit dem Conjunctiv ohne ἄν findet sich öfter auch bei Attikern. gr. Spr. 54,

Ἤδη τε ἐντὸς βέλους ἐγίγνετο καὶ ἐφῆκεν ἐπὶ τὸ κέρας τὸ εὐώ- 4
νυμον τῶν Ἰνδῶν τοὺς ἱπποτοξότας, ὄντας ἐς χιλίους, ὡς ταράξαι
τοὺς ταύτῃ ἐφεστηκότας τῶν πολεμίων τῇ πυκνότητί τε τῶν τοξευμά-
των καὶ τῶν ἵππων τῇ ἐπελάσει. καὶ αὐτὸς δὲ τοὺς ἑταίρους ἔχων
τοὺς ἱππέας παρήλαυνεν ὀξέως ἐπὶ τὸ εὐώνυμον τῶν βαρβάρων,
κατὰ κέρας ἔτι τεταραγμένοις ἐμβαλεῖν σπουδὴν ποιούμενος, πρὶν
ἐπὶ φάλαγγος ἐκταθῆναι αὐτοῖς τὴν ἵππον.
Ἐν τούτῳ δὲ οἵ τε Ἰνδοὶ τοὺς ἱππέας πάντοθεν ξυναλίσαντες 17.
παρίππευον Ἀλεξάνδρῳ ἀντιπαρεξάγοντες τῇ ἐλάσει, καὶ οἱ περὶ Κοῖ-
νον, ὡς παρήγγελτο, κατόπιν αὐτοῖς ἐπεφαίνοντο. ταῦτα ξυνιδόντες
οἱ Ἰνδοὶ ἀμφίστομον ἠναγκάσθησαν ποιῆσαι τὴν τάξιν τῆς ἵππου,
τὴν μὲν ὡς ἐπ᾽ Ἀλέξανδρον τὴν πολλήν τε καὶ κρατίστην· οἱ δὲ
ἐπὶ Κοῖνόν τε καὶ τοὺς ἅμα τούτῳ ἀνέστρεφον. τοῦτό τε οὖν εὐ- 2
θὺς ἐτάραξε τὰς τάξεις τε καὶ τὰς γνώμας τῶν Ἰνδῶν καὶ Ἀλέξαν-
δρος ἰδὼν τὸν καιρὸν ἐν αὐτῇ τῇ ἐπὶ θάτερα ἐπιστροφῇ τῆς ἵππου
ἐπιτίθεται τοῖς καθ᾽ αὑτόν, ὥστε οὐδὲ τὴν ἐμβολὴν ἐδέξαντο τῶν
ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον ἱππέων οἱ Ἰνδοί, ἀλλὰ κατηράχθησαν ὥσπερ εἰς
τεῖχός τι φίλιον τοὺς ἐλέφαντας. καὶ ἐν τούτῳ οἱ ἐπιβάται τῶν ἐλε- 3
φάντων ἀντεπῆγον τῇ ἵππῳ τὰ θηρία, καὶ ἡ φάλαγξ αὐτὴ (ἡ) τῶν Μα-
κεδόνων ἀντεπῄει πρὸς τοὺς ἐλέφαντας, ἔς τε τοὺς ἐπιβάτας αὐτῶν
ἀκοντίζοντες καὶ αὐτὰ τὰ θηρία περισταδὸν πάντοθεν βάλλοντες. καὶ
ἦν τὸ ἔργον οὐδενὶ τῶν πρόσθεν ἀγώνων ἐοικός· τά τε γὰρ θηρία
ἐπεκθέοντα ἐς τὰς τάξεις τῶν πεζῶν, ὅπῃ ἐπιστρέψειεν, ἐκεράιζε καί-
περ πυκνὴν οὖσαν τὴν τῶν Μακεδόνων φάλαγγα καὶ οἱ ἱππεῖς οἱ τῶν
Ἰνδῶν, τοῖς πεζοῖς ἰδόντες ξυνεστηκὸς τὸ ἔργον, ἐπιστρέψαντες αὖ-
θις καὶ αὐτοὶ ἐπήλαυνον τῇ ἵππῳ. ὡς δὲ πάλιν ἐκράτησαν αὐτῶν 4
οἱ ἀμφ᾽ Ἀλέξανδρον, τῇ τε ῥώμῃ καὶ τῇ ἐμπειρίᾳ πολὺ προέχοντες,
ὡς ἐπὶ τοὺς ἐλέφαντας αὖθις κατειλήθησαν. καὶ ἐν τούτῳ πᾶσα ἡ
ἵππος Ἀλεξάνδρῳ ἐς μίαν ἴλην ἤδη ξυνηγμένη, οὐκ ἐκ παραγγέλματος,
ἀλλὰ ἐν τῷ ἀγῶνι αὐτὴ ἐς τήνδε τὴν τάξιν καταστᾶσα, ὅποι προσ-
πέσοι τῶν Ἰνδῶν ταῖς τάξεσι ξὺν πολλῷ φόνῳ ἀπελύοντο. καὶ ἐς 5

17, 3. § 4. *ἐφῆκεν.* zu 1, 6, 10. — *κατὰ κέρας.* zu 1, 6, 10. — *ἔτι τεταραγμένοις,* mit Bezug auf das obige *ταράξαι* gesagt. — *ἐμβαλεῖν.* Spr. 50, 5, 6. — *ἐπὶ φάλαγγος* in eine dem Flankenangriffe Alexanders entgegengesetzte, geänderte Phalanx. zu 1, 6, 10. (Ra.)

17. Capitel.

§ 1. *συναλίσαντες.* *ἁλίζειν* gebraucht auch Xenophon, doch ist es sonst mehr dialektisch. — *Ἀλεξάνδρῳ ἀντιπαρεξάγοντες* dem Alexander entgegen längs (*παρά*) der Schlachtlinie aus (*ἐξ*) der frühern Stellung vorrückend. — *ἀμφίστομον.* zu 3, 12, 1. — (*τὴν*) *τῆς πολλῆς τε καὶ κρατίστης* Kr. § 2. *κατηράχθησαν* für *κατηῤῥάχθησαν* Kr. Thuk. 7, 6, 3: *τὸ στράτευμα κατηράχθη εἰς τὰ τειχίσματα.* — *ὥσπερ εἰς.* Spr. 68, 4, 2. § 3. *ἐπιβάται* für *ἐπιστάται* Kr. Ael. Thiergesch. 13, 9: *ὁ στρατιώτης ἐλέφας ἐπὶ τοῦ καλουμένου θωρακίου ἢ καὶ νὴ Δία τοῦ νώτου γυμνοῦ καὶ ἐλευθέρου (φέρει) πολεμιστὰς μὲν τρεῖς παρ᾽ ἑκάτερα βάλλοντας καὶ τὸν τρίτον κατόπιν· τέταρτον δὲ τὸν τὴν ἅρπην κατέχοντα διὰ χειρῶν καὶ ἐκείνῃ τὸν θῆρα ἰθύνοντα ὡς οἴακι ναῦν κυβερνητικὸν ἄνδρα καὶ ἐπιστάτην τῆς νεώς.* (Si.) — *ἀκοντίζοντες.* zu 1, 13, 2. — *ἐοικός.* vgl. 6, 3, 3. Thuk. 7, 71, 2: *ὁ φόβος ἦν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος οὐδενὶ ἐοικώς.* — *ἐκεράιζε,* ein poetisch dialektisches Wort. — *ξυνεστηκός.* zu 1, 15, 3. — *τῇ ἵππῳ.* Spr 48, 12, 12. § 4. *Ἀλεξάνδρῳ.* *Ἀλεξάνδρου* eine gute Hs., dem *ἡ* vorzusetzen wäre. vgl. § 5. — *αὐτή* für *αὐτῷ* von selbst Kr. — *ὅποι.* *ὅπῃ* Kr. — *ἀπελύοντο* dis-

στενὸν ἤδη κατειλημένων τῶν θηρίων οὐ μείω πρὸς αὐτῶν οἱ φίλοι
ἤπερ οἱ πολέμιοι ἐβλάπτοντο, ἐν ταῖς ἐπιστροφαῖς τε καὶ τοῖς ὠθι-
σμοῖς καταπατούμενοι. τῶν τε οὖν ἱππέων, οἷα δὴ ἐν στενῷ περὶ
τοὺς ἐλέφαντας εἰλουμένων, πολὺς φόνος ἐγίγνετο καὶ οἱ ἡγεμόνες
τῶν ἐλεφάντων οἱ πολλοὶ κατηκοντισμένοι ἦσαν, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐλέ-
φαντες τὰ μὲν τιτρωσκόμενοι, τὰ δὲ ὑπό τε τῶν πόνων καὶ ἐρημίᾳ
6 ἡγεμόνων οὐκέτι διακεκριμένοι ἐν τῇ μάχῃ ἦσαν· ἀλλ' οἷα δὴ ὑπὸ
τοῦ κακοῦ ἔκφρονες φιλίοις τε ὁμοῦ καὶ πολεμίοις προσφερόμενοι
πάντα τρόπον ἐξώθουν τε καὶ κατεπάτουν καὶ κατέκαινον. ἀλλ' οἱ
μὲν Μακεδόνες, ἅτε ἐν εὐρυχωρίᾳ τε καὶ κατὰ γνώμην τὴν σφῶν
προσφερόμενοι τοῖς θηρίοις ὅπῃ μὲν ἐπιφέροιντο εἶκον, ἀποστραφέν-
των δὲ εἴχοντο ἐσακοντίζοντες· οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἐν αὐτοῖς ἀναστρεφόμενοι
7 τὰ πλείω ἤδη πρὸς ἐκείνων ἐβλάπτοντο. ὡς δὲ καματηρά τε ἦν τὰ
θηρία καὶ οὐκέτι αὐτοῖς ἐῤῥωμέναι αἱ ἐκδρομαὶ ἐγίγνοντο, ἀλλὰ συ-
ριγμῷ μόνον διαχρώμενα ὥσπερ αἱ πρύμναν κρουόμεναι νῆες ἐπὶ
πόδα ὑπεχώρουν, αὐτὸς μὲν Ἀλέξανδρος περιβάλλει ἐν κύκλῳ τὴν
ἵππον τῇ πάσῃ τάξει, τοὺς πεζοὺς δὲ ξυνασπίσαντας ὡς ἐς πυκνοτά-
την ξύγκλεισιν ἐπάγειν τὴν φάλαγγα ἐσήμηνε. καὶ οὕτως οἱ μὲν ἱπ-
πεῖς τῶν Ἰνδῶν πλὴν ὀλίγων κατεκόπησαν ἐν τῷ ἔργῳ· ἐκόπτοντο
δὲ καὶ οἱ πεζοὶ πανταχόθεν ἤδη προσκειμένων σφίσι τῶν Μακεδό-
νων. καὶ ἐν τούτῳ ἵνα διέσχεν ἡ ἵππος ἡ Ἀλεξάνδρου ἐς φυγὴν
πάντες ἐπεστράφησαν.

18. Καὶ ἐν τῷ αὐτῷ Κράτερος τε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι τῆς στρατιᾶς
τῆς Ἀλεξάνδρου ἐπὶ τῇ ὄχθῃ τοῦ Ὑδάσπου ὑπολελειμμένοι ἡγεμόνες
ἦσαν, ὡς νικῶντα λαμπρῶς Ἀλέξανδρον κατεῖδον, ἐπέρων καὶ αὐτοὶ
τὸν ποταμόν. καὶ οὗτοι οὐ μείονα τὸν φόνον ἐν τῇ ἀποχωρήσει τῶν
Ἰνδῶν ἐποίησαν, ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπι-
γενόμενοι τῇ διώξει.

2 Ἀπέθανον δὲ τῶν Ἰνδῶν πεζοὶ μὲν ὀλίγον ἀποδέοντες τῶν δισ-
μυρίων, ἱππεῖς δὲ ἐς τρισχιλίους, τὰ δὲ ἅρματα ξύμπαντα κατεκόπη·
καὶ Πώρου δύο παῖδες ἀπέθανον καὶ Σπιτάκης ὁ νομάρχης τῶν
ταύτῃ Ἰνδῶν καὶ τῶν ἐλεφάντων καὶ ἁρμάτων οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ
ἱππάρχαι καὶ οἱ στρατηγοὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Πώρου ξύμπαντες. * * *
ἐλήφθησαν δὲ καὶ οἱ ἐλέφαντες, ὅσοι γε αὐτῶν μὴ αὐτοῦ ἀπέθανον.
3 τῶν δ' ἀμφ' Ἀλέξανδρον πεζοὶ μὲν ἀπὸ ἑξακισχιλίων τῶν ἐν τῇ
πρώτῃ προσβολῇ γενομένων ἐς ὀγδοήκοντα μάλιστα ἀπέθανον· ἱπ-
πεῖς δὲ τῶν μὲν ἱπποτοξοτῶν, οἳ δὴ καὶ πρῶτοι τοῦ ἔργου ἥψαντο,
δέκα· τῆς δὲ ἑταιρικῆς ἵππου ἀμφὶ τοὺς εἴκοσι· τῶν δὲ ἄλλων ἱπ-
πέων ὡς διακόσιοι.

cedebant Vu. vgl. zu Thuk. 1, 49, 2, wenn die La. richtig ist. **§ 5.** *κατειλημένων* für *κατειλημμένων* Ellendt. — *μείω.* Spr. 52, 4, 3. vgl. 46, 3, 2. — *ἐρημίᾳ* für *ἐρημίας* Kr. Gegen *ἐρημίας* spricht der Ge. *τῶν ἡγεμόνων.* vgl. 3, 28, 8: *ἐρημίᾳ τῆς χώρας.* Die Verbindung eben so 4, 5, 5: *ὑπό τε τῆς ξυνεχοῦς πορείας καὶ ἅμα χιλοῦ ἀπορίᾳ κεκάκωτο ἡ ἵππος.* vgl. 3, 28, 9. **§ 6.** *ἐν αὐτοῖς* unter, zwischen ihnen. — *τὰ πλείω,* der Artikel wegen des Gegensatzes zu *μείω.* gr. Spr. 50, 2, 8. **§ 7.** *κρουόμενοι.* zu 5, 7, 3. — *ἐπὶ πόδα* das Gesicht dem Feinde zugekehrt. zu Xen. An. 5, 2, 31 (gr. A.) — *ἐπάγειν.* zu *ἀνατεῖναι* 1, 6, 3.

18. Capitel.

§ 1. *λαμπρῶς.* zu 2, 10, 4. **§ 2.** *ἐλήφθησαν.* Ausgefallen ist vorher, wie das nächste *καί* zeigt, eine Angabe über die Zahl gefangener

Πῶρος δὲ μεγάλα ἔργα ἐν τῇ μάχῃ ἀποδειξάμενος μὴ ὅτι στρα- 4
τηγοῦ, ἀλλὰ καὶ στρατιώτου γενναίου, ὡς τῶν τε ἱππέων τὸν φό-
νον κατεῖδε καὶ τῶν ἐλεφάντων τοὺς μὲν αὐτοῦ πεπτωκότας, τοὺς
δὲ ἐρήμους τῶν ἡγεμόνων λυγροὺς πεπλανημένους, τῶν δὲ πεζῶν
αὐτῷ οἱ πλείους ἀπολώλεσαν, οὐχ ἧπερ Δαρεῖος ὁ μέγας βασιλεὺς
ἐξάρχων τοῖς ἀμφ᾽ αὐτὸν τῆς φυγῆς ἀπεχώρει, ἀλλὰ ἔστε γὰρ ὑπέ- 5
μενέ τι τῶν Ἰνδῶν ἐν τῇ μάχῃ ξυνεστηκός, ἐς τοσόνδε ἀγωνισάμενος,
τετρωμένος δὲ τὸν δεξιὸν ὦμον, ὃν δὴ γυμνὸν μόνον ἔχων ἐν τῇ μάχῃ
ἀνεστρέφετο, (ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ἤρκει αὐτῷ τὰ βέλη ὁ
θώραξ, περιττὸς ὢν κατά τε τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν ἁρμονίαν, ὡς ὕστε-
ρον καταμαθεῖν θεωμένοις ἦν) τότε δὴ καὶ αὐτὸς ἀπεχώρει ἐπιστρέ-
ψας τὸν ἐλέφαντα. καὶ Ἀλέξανδρος μέγαν τε αὐτὸν καὶ γενναῖον 6
ἄνδρα ἰδὼν ἐν τῇ μάχῃ σῶσαι ἐπεθύμησε. πέμπει δὴ παρ᾽ αὐτὸν
πρῶτα μὲν Ταξίλην τὸν Ἰνδόν· καὶ Ταξίλης προσιππεύσας ἐφ᾽ ὅσον
οἱ ἀσφαλὲς ἐφαίνετο τῷ ἐλέφαντι ὅς ἔφερε τὸν Πῶρον ἐπιστῆσαί
τε ἠξίου τὸ θηρίον, οὐ γὰρ εἶναί οἱ ἔτι φεύγειν, καὶ ἀκοῦσαι τῶν
παρ᾽ Ἀλεξάνδρου λόγων. ὁ δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐχθρὸν ἐκ παλαιοῦ τὸν 7
Ταξίλην ἐπιστρέψας ἀνήγετο ὡς ἀκοντίσων· καὶ ἂν καὶ κατέκανεν
τυχόν, εἰ μὴ ὑποφθάσας ἐκεῖνος ἀπήλασεν ἀπὸ τοῦ Πώρου πρόσω
τὸν ἵππον. Ἀλέξανδρος δὲ οὐδὲ ἐπὶ τῷδε τῷ Πώρῳ χαλεπὸς ἐγέ-
νετο, ἀλλ᾽ ἄλλους τε ἐν μέρει ἔπεμπε καὶ δὴ καὶ Μερόην ἄνδρα Ἰν-
δόν, ὅτι φίλον εἶναι ἐκ παλαιοῦ τῷ Πώρῳ τὸν Μερόην ἔμαθε. Πῶ- 8
ρος δὲ ὡς τὰ παρὰ τοῦ Μερόου ἤκουσε καὶ ἐκ τοῦ δίψους ἅμα ἐ-
κρατεῖτο, ἐπέστησέ τε τὸν ἐλέφαντα καὶ κατέβη ἀπ᾽ αὐτοῦ· ὡς δὲ ἔπιέ
τε καὶ ἀνέψυξεν, ἄγειν αὐτὸν σπουδῇ ἐκέλευσεν παρ᾽ Ἀλέξανδρον.
Καὶ ὁ μὲν ἤγετο· Ἀλέξανδρος δὲ ὡς προσάγοντα ἐπύθετο, προ- 19.
ιππεύσας πρὸ τῆς τάξεως ξὺν ὀλίγοις τῶν ἑταίρων ἀπαντᾷ τῷ Πώ-
ρῳ· καὶ ἐπιστήσας τὸν ἵππον τό τε μέγεθος ἐθαύμαζεν, [ὑπὲρ] πέντε
πήχεις μάλιστα ξυμβαῖνον, καὶ τὸ κάλλος τοῦ Πώρου καὶ ὅτι οὐ δε-
δουλωμένος τῇ γνώμῃ ἐφαίνετο, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς ἀνδρὶ
ἀγαθῷ προσέλθοι ὑπὲρ βασιλείας τῆς αὑτοῦ πρὸς βασιλέα ἄλλον
καλῶς ἠγωνισμένος. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρος πρῶτος προσειπὼν αὐ- 2
τὸν λέγειν ἐκέλευσεν ὅ τι οἱ γενέσθαι ἐθέλοι. Πῶρον δὲ ἀποκρίνα-
σθαι λόγος, ὅτι βασιλικῶς μοι χρῆσαι, ὦ Ἀλέξανδρε. καὶ Ἀλέξαν-
δρος, ἡσθεὶς τῷ λόγῳ, τοῦτο μὲν ἔσται σοι, ὦ Πῶρε, ἔφη, ἐμοῦ

Menschen, nach Diodor über 9000. § **4**. *μὴ ὅτι* zu 3, 26, 4. — *λυγρούς* für *λυπηρούς* Kr. § **5**. *ξυνεστηκός.* zu 4, 24, 9. — *γυμνόν.* zu 1, 2, 5. — *ἤρκει* hielt ab, in diesem Sinne so wenig prosaisch dass *ἤρυκεν*, ein nicht ausschliesslich poetisches Wort, herzustellen sein wird. — *ἁρμονία* das Passen, Anschliessen. (Ra.) — *τοῖς θεωμένοις* Kr. § **6**. *μέγαν.* Spr. 56, 7, 3. § **7**. *ἀνήγετο* schickte sich an, wie 7, 11, 5. (Ra.) — *ἀκοντίσων.* zu 3, 20, 4. — *καὶ ἂν καί* auch Ind. 9, 11 und 11, 7. (Si.) — *χαλεπός*: Dem. 16, 8: *χαλεποὶ τοῖς Μεγαλοπολίταις.* § **8**. *ἀνέψυξεν αὐτόν, ἄγειν σπουδῇ* könnte man vermuthen; doch s. Jacobitz gr. Lex. unter *ἀναψύχειν.*

19. Capitel.

§ **1**. *προσάγοντα, Μερόην τὸν Πῶρον.* (Si.) — *προϊππεύσας* für *προσιππεύσας* Ellendt. — *ὑπέρ* verdächtigt Kr. *ἐς*? vgl. zu *μάλιστα* 1, 20, 2. — *δεδουλωμένος.* zu 2, 10, 1. — *ἀλλ᾽ ὥσπερ, ἀλλὰ προσῆλθεν ὥσπερ.* — *ἂν ἀνήρ* für *ἀνήρ.* § **2**. *οἱ γενέσθαι* ihm zu Theil werden. (Vu.) — *ὅτι.* zu 2, 12, 4. — *χρῆσαι. χρῆσθαι* Kr. § **3**. *αὑτοῦ* für *αὐ-*

ἕνεκα· σὺ δὲ σαυτοῦ ἕνεκα ὅ τι σοι φίλον ἄξιον. ὁ δὲ πάντα ἔφη
3 ἐν τούτῳ ἐνεῖναι· καὶ Ἀλέξανδρος τούτῳ ἔτι μᾶλλον τῷ λόγῳ ἡσθεὶς
τήν τε ἀρχὴν τῷ Πώρῳ τῶν τε αὐτοῦ Ἰνδῶν ἔδωκε καὶ ἄλλην ἔτι
χώραν πρὸς τῇ πάλαι οὔσῃ πλείονα τῆς πρόσθεν προσέθηκε· καὶ
οὕτως αὐτός τε βασιλικῶς κεχρημένος ἦν ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ ἐκείνῳ
ἐκ τούτου ἐς ἅπαντα πιστῷ ἐχρήσατο. τοῦτο τὸ τέλος τῇ μάχῃ τῇ
πρὸς [τὸν] Πῶρόν τε καὶ τοὺς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ὑδάσπου ποταμοῦ Ἰν-
δοὺς Ἀλεξάνδρῳ ἐγένετο ἐπ' ἄρχοντος Ἀθηναίοις Ἡγεμόνος μηνὸς
Μεταγειτνιῶνος.
4 Ἵνα δὲ ἡ μάχη ξυνέβη καὶ ἔνθεν ὁρμηθεὶς ἐπέρασε τὸν Ὑδά-
σπην ποταμὸν πόλεις ἔκτισεν Ἀλέξανδρος. καὶ τὴν μὲν Νίκαιαν τῆς
νίκης τῆς κατ' Ἰνδῶν ἐπώνυμον ὠνόμασε· τὴν δὲ Βουκέφαλα ἐς
τοῦ ἵππου τοῦ Βουκεφάλα τὴν μνήμην, ὃς ἀπέθανεν αὐτοῦ, οὐ βλη-
5 θεὶς πρὸς οὐδενός, ἀλλ' ὑπὸ καμάτου τε καὶ ἡλικίας. ἦν γὰρ ἀμφὶ
τὰ τριάκοντα ἔτη, [καματηρὸς γενόμενος] πολλὰ δὲ πρόσθεν ξυγκα-
μών τε καὶ συγκινδυνεύσας Ἀλεξάνδρῳ, ἀναβαινόμενός τε πρὸς μό-
νου Ἀλεξάνδρου ὁ Βουκεφάλας οὗτος, ὅτι τοὺς ἄλλους πάντας ἀπη-
ξίου ἀμβάτας, καὶ μεγέθει μέγας καὶ τῷ θυμῷ γενναῖος. σημεῖον
δὲ οἱ ἦν βοὸς κεφαλὴ ἐγκεχαραγμένη, ἐφ' ὅτου καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο
λέγουσιν ὅτι ἔφερεν· οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι λευκὸν σῆμα εἶχεν ἐπὶ τῆς
6 κεφαλῆς, μέλας ὢν αὐτός, ἐς βοὸς κεφαλὴν μάλιστα εἰκασμένον. οὗ-
τος ὁ ἵππος ἐν τῇ Οὐξίων χώρᾳ ἀφανὴς ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ, καὶ
Ἀλέξανδρος προεκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πάντας ἀποκτενεῖν Οὐξίους,
εἰ μὴ ἀπάξουσιν αὐτῷ τὸν ἵππον· καὶ ἀπήχθη εὐθὺς ἐπὶ τῷ κηρύ-
γματι. τοσήνδε μὲν σπουδὴ Ἀλεξάνδρῳ ἀμφ' αὐτὸν ἦν, τοσόσδε δὲ
Ἀλεξάνδρου φόβος τοῖς βαρβάροις. καὶ ἐμοὶ ἐς τοσόνδε τετιμήσθω
ὁ Βουκεφάλας οὗτος Ἀλεξάνδρου ἕνεκα.
20. Ἀλεξάνδρῳ δὲ ἐπειδὴ οἱ ἀποθανόντες ἐν τῇ μάχῃ κεκόσμηντο
τῷ πρέποντι κόσμῳ, ὁ δὲ τοῖς θεοῖς τὰ νομιζόμενα ἐπινίκια ἔθυε·
καὶ ἀγὼν ἐποιεῖτο αὐτῷ γυμνικός τε καὶ ἱππικὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ
2 τοῦ Ὑδάσπου ἵναπερ τὸ πρῶτον διέβη ἅμα τῷ στρατῷ. Κράτερον
μὲν δὴ ξὺν μέρει τῆς στρατιᾶς ὑπελείπετο, τὰς πόλεις ἅστινας ταύτῃ
ἔκτιζεν ἀναστήσοντά τε καὶ ἐκτειχιοῦντα· αὐτὸς δὲ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ
τοὺς προσχώρους τῇ [τοῦ] Πώρου ἀρχῇ Ἰνδούς. ὄνομα δὲ ἦν τῷ
ἔθνει Γλαυγανῖκαι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, ὡς δὲ Πτολεμαῖος,
3 Γλαῦσαι· ὁποτέρως δὲ ἔχει τὸ ὄνομα οὔ μοι μέλει. ἐπῄει δὲ τὴν

τῶν Kr. — *πλείονα* etwas unlogisch für *ὥστε τὴν νῦν πλείονα εἶναι.* — *Μεταγειτνιῶνος* für *Μουνυχιῶνος* Schm. **§ 4.** *ἔκτισεν. ἔκτιζεν* Si. vgl. 5, 20, 2. Doch kann hier die Sache füglich als concentrirt gedacht werden. — *Βουκέφαλα* für *Βουκεφάλαν* Gr. vgl. 5, 29, 5. — *καμάτου* für *καύματος* Kr. mit Facius. **§ 5.** *καματηρὸς γενόμενος* tilgt Kr. — *μεγέθει μέγας*, wie 5, 25, 1 und 7, 23, 7. — *ὅτου* für *ὅτῳ* Kr. zu 5, 1, 6. **§ 6.** *προεκήρυξεν* für *προςεκήρυξεν* Kr. — *ἀπάξουσιν.* Spr. 68, 42, 6. — *τοσόσδε δέ* für *τόσος δέ* Kr. wie 6, 27, 5. Diese Stellen berichtigt findet sich in dem Werke nirgends *τόσος* für *τοσόσδε* oder *τοσοῦτος.* — *Ἀλεξάνδρου.* Spr. 47, 5. — *τοῖς βαρβάροις.* Xen. An. 1, 2, 18: *φόβος πολὺς καὶ ἄλλοις.*

20. Capitel.

§ 1. *ὁ δέ.* zu 1, 23, 4. **§ 2.** *ἀναστήσοντα* um zu erbauen, in diesem Sinne selten. Her. 1, 165: *ἐκ θεοπροπίου ἀνεστήσαντο πό-*

χώραν αὐτῶν Ἀλέξανδρος τῶν τε ἑταίρων ἱππέων ἔχων τοὺς ἡμίσεας
καὶ τῶν πεζῶν ἀπὸ φάλαγγος ἑκάστης ἐπιλέκτους καὶ τοὺς ἱπποτοξό-
τας ξύμπαντας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τοὺς τοξότας· καὶ προσεχώ-
ρουν αὐτῷ ὁμολογίᾳ πάντες. καὶ ἔλαβε πόλεις μὲν ἐς τριάκοντα 4
καὶ ἑπτά, ὧν ἵνα ὀλίγιστοι ἦσαν οἰκήτορες πεντακισχιλίων οὐκ ἐλάτ-
τους ἦσαν, πολλῶν δὲ καὶ ὑπὲρ τοὺς μυρίους· καὶ κώμας πλήθει τε
πολλὰς ἔλαβε καὶ πολυανθρώπους οὐ μεῖον τῶν πόλεων. καὶ ταύ-
της τῆς χώρας Πώρῳ ἄρχειν ἔδωκε· καὶ Ταξίλῃ δὲ διαλλάττει Πῶ-
ρον καὶ Ταξίλην ἀποπέμπει ὀπίσω εἰς τὰ ἤθη τὰ αὐτοῦ.
Ἐν τούτῳ δὲ παρά τε Ἀβισάρου πρέσβεις ἧκον, ἐνδιδόντες αὐ- 5
τόν τε Ἀλεξάνδρῳ Ἀβισάρην καὶ τὴν χώραν ὅσης ἦρχε. καίτοι πρό
γε τῆς μάχης τῆς πρὸς Πῶρον γενομένης Ἀλεξάνδρῳ ἐπενόει Ἀβι-
σάρης καὶ αὐτὸς ξὺν Πώρῳ τάσσεσθαι· τότε δὲ καὶ τὸν ἀδελφὸν
τὸν αὐτοῦ ξὺν τοῖς ἄλλοις πρέσβεσι παρ' Ἀλέξανδρον ἔπεμψε, χρή-
ματά τε κομίζοντα καὶ ἐλέφαντας τεσσαράκοντα δῶρον Ἀλεξάνδρῳ.
ἧκον δὲ καὶ παρὰ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν πρέσβεις παρ' Ἀλέξανδρον 6
καὶ παρὰ Πώρου ἄλλου του ὑπάρχου Ἰνδῶν. Ἀλέξανδρος δὲ διὰ
τάχους Ἀβισάρην ἰέναι παρ' αὐτὸν κελεύει, ἐπαπειλήσας, εἰ μὴ ἔλθοι,
ὅτι αὐτὸν ὄψεται ἥκοντα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἵνα οὐ χαιρήσει ἰδών.
Ἐν τούτῳ δὲ Φραταφέρνης τε ὁ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίας σα- 7
τράπης τοὺς καταλειφθέντας παρὰ οἱ Θρᾷκας ἄγων ἧκεν ὡς Ἀλέ-
ξανδρον καὶ παρὰ Σισικόττου τοῦ Ἀσσακηνῶν σατράπου ἄγγελοι,
ὅτι τόν τε ὕπαρχον σφῶν ἀπεκτονότες εἶεν οἱ Ἀσσακηνοὶ καὶ ἀπ' Ἀ-
λεξάνδρου ἀφεστηκότες· καὶ ἐπὶ τούτους Φίλιππον ἐκπέμπει καὶ Τυ-
ριάσπην σὺν στρατιᾷ, τὰ περὶ τὴν Ἀσσακηνῶν χώραν καταστησομέ-
νους καὶ κοσμήσοντας.
Αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμὸν προυχώρει· τούτου 8
τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὸ μέγεθος μόνου τῶν Ἰνδῶν ποταμῶν Πτο-
λεμαῖος ὁ Λάγου ἀνέγραψεν· εἶναι γὰρ ἵνα ἐπέρασεν Ἀλέξανδρος
αὐτὸν ἐπὶ τῶν πλοίων τε καὶ τῶν διφθερῶν ξὺν τῇ στρατιᾷ τὸ μὲν
ῥεῦμα ὀξὺ τοῦ Ἀκεσίνου πέτραις μεγάλαις καὶ ὀξείαις, καθ' ὧν φε-
ρόμενον βίᾳ τὸ ὕδωρ κυμαίνεσθαί τε καὶ καχλάζειν· τὸ δὲ εὖρος
σταδίους ἐπέχειν πεντεκαίδεκα. τοῖς μὲν δὴ ἐπὶ τῶν διφθερῶν πε- 9
ρῶσιν εὐμαρῆ γενέσθαι τὸν πόρον· τοὺς δὲ ἐν τοῖς πλοίοις διαβάλ-
λοντας ἐποκειλάντων πολλῶν πλοίων ἐπὶ ταῖς πέτραις καὶ ξυναρα-
χθέντων οὐκ ὀλίγους αὐτοῦ ἐν τῷ ὕδατι διαφθαρῆναι. εἴη ἂν οὖν ἐκ
τοῦδε τοῦ λόγου ξυντιθέντι τεκμηριοῦσθαι ὅτι οὐ πόῤῥω τοῦ ἀληθοῦς
ἀναγέγραπται τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὸ μέγεθος ὅσοις ἐς τεσσαράκοντα
σταδίους δοκεῖ τοῦ Ἰνδοῦ εἶναι τὸ εὖρος ἵνα μέσως ἔχει αὐτὸς αὑτοῦ

λιν. (Si.) § **4.** *μέν.* Dem entspricht das *καί* vor *κώμας* wie Xen. An. 5, 2, 21. — *ὀλίγιστοι* für *ὀλιγοστοί* Kr. — *καὶ Τ. δέ* und nicht dies allein that er zu Gunsten des P. sondern auch, wenn *δέ* nicht zu tilgen oder *δή* zu lesen ist. § **6.** *του ὑπάρχου* [*ὄντος*] für *τοῦ ὑπάρχοντος* Kr., bestätigt von einer Hs., die *τοῦ ὑπάρχου* ohne *ὄντος* hat. — *οὐ χαιρήσει* es solle ihm übel ergehen. zu Xen. An 5, 6, 32. — *ἰδών.* Spr. 56, 6, 2. § **7.** *Φραταφέρνης.* vgl. 4, 18, 2. (Schm.) — *Φίλιππον*, wohl den 4, 28, 6 erwähnten. (Schm.) — *καθίστασθαι* seinen Interessen gemäss einrichten. vgl. 2, 13, 6. 5, 27, 7 und Thuk. 5, 11, 3: *τὰ περὶ τὴν Ἀμφίπολιν καθίσταντο.* § **9.** *τοὺς δὲ — οὐκ ὀλίγους.* Spr. 57, 8. — *ξυναραχθέντων* für *ξυναῤῥαχθέντων* Kr. — *αὐτοῦ* mit *μέσως* verbunden, wie sonst mit dem Superlativ. zu 5, 4, 2. —

ὁ Ἰνδός· ἵνα δὲ στενώτατός τε καὶ διὰ στενότητα βαθύτατος ἐς τοὺς
πεντεκαίδεκα ξυνάγεσθαι· καὶ ταῦτα πολλαχῇ εἶναι τοῦ Ἰνδοῦ. καὶ
γὰρ καὶ τοῦ Ἀκεσίνου τεκμαίρομαι ἐπιλέξασθαι Ἀλέξανδρον ἵνα-
περ τὸ πλατύτατον ἦν τοῦ πόρου, ὡς σχολαιτέρῳ χρήσασθαι τῷ
ῥεύματι.

21. Περάσας δὲ τὸν ποταμὸν Κοῖνον μὲν ξὺν τῇ αὑτοῦ τάξει ἀπο-
λείπει αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ὄχθῃ, προστάξας ἐπιμελεῖσθαι τῆς ὑπολελειμμέ-
νης στρατιᾶς τῆς διαβάσεως, οἵ τόν τε σῖτον αὐτῷ τὸν ἐκ τῆς ἤδη
ὑπηκόου τῶν Ἰνδῶν χώρας καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτήδεια παρακομίζειν ἔ-
2 μελλον. Πῶρον δὲ ἐς τὰ αὑτοῦ ἤθη ἀποπέμπει, κελεύσας Ἰνδῶν τε
τοὺς μαχιμωτάτους ἐπιλεξάμενον καὶ εἴ τινας παρ᾽ αὑτῷ ἔχοι ἐλέ-
φαντας, τούτους δὲ ἀναλαβόντα ἰέναι παρ᾽ αὐτόν. αὐτὸς δὲ Πῶρον
τὸν ἕτερον τὸν κακόν, ὅτι ἐξηγγέλθη πεφευγέναι ἀπολιπὼν τὴν χώ-
ραν ἧς ἦρχεν, ἐπενόει διώκειν σὺν τοῖς κουφοτάτοις τῆς στρατιᾶς.
3 ὁ γὰρ Πῶρος οὗτος, ἔςτε μὲν πολέμια ξυνειστήκει Ἀλεξάνδρῳ τὰ
πρὸς τὸν ἄλλον Πῶρον, πρέσβεις παρ᾽ Ἀλέξανδρον πέμπων, αὑτόν
τε καὶ τὴν ὑπὸ οἷ χώραν ἐνεδίδου Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ ἔχθος τὸ Πώ-
ρου μᾶλλον ἢ φιλίᾳ τῇ Ἀλεξάνδρου· ὡς δὲ ἀφειμένον τε ἐκεῖνον
καὶ πρὸς τῇ αὑτοῦ καὶ ἄλλης πολλῆς ἄρχοντα ἔμαθε, τότε δὴ φο-
βηθείς, οὐχ οὕτω τι Ἀλέξανδρον, ὡς τὸν Πῶρον ἐκεῖνον τὸν ὁμώνυ-
μον, φεύγει τὴν ἑαυτοῦ, ἀναλαβὼν ὅσους τῶν μαχίμων ξυμπεῖσαι
ἠδυνήθη μετασχεῖν οἱ τῆς φυγῆς.
4 Ἐπὶ τοῦτον ἐλαύνων Ἀλέξανδρος ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸν Ὑδραώ-
την ποταμόν, ἄλλον αὖ τοῦτον Ἰνδὸν ποταμόν, τὸ μὲν εὖρος οὐ μεί-
ονα τοῦ Ἀκεσίνου, ὀξύτητι δὲ τοῦ ῥοῦ μείονα. ὅσην δὲ τῆς χώρας
ἔστε ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην ἐπῆλθε, φυλακὰς ὑπέλιπεν ἐν τοῖς ἐπικαιρο-
τάτοις χωρίοις, ὅπως οἱ ἀμφὶ Κράτερόν τε καὶ Κοῖνον δι᾽ ἀσφα-
5 λείας ἐπέρχοιντο τῆς χώρας τὴν πολλὴν προνομεύοντες. ἐνταῦθα Ἡ-
φαιστίωνα μὲν ἐκπέμπει, δοὺς αὐτῷ μέρος τῆς στρατιᾶς, πεζῶν μὲν
φάλαγγας δύο, ἱππέων δὲ τήν τε αὑτοῦ καὶ [τὴν] Δημητρίου ἱπ-
παρχίαν καὶ τῶν τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας, ἐς τὴν Πώρου τοῦ ἀφεστη-
κότος χώραν, κελεύσας παραδιδόναι ταύτην Πώρῳ τῷ ἄλλῳ, καὶ εἰ
δή τινα πρὸς ταῖς ὄχθαις τοῦ Ὑδραώτου ποταμοῦ αὐτόνομα ἔθνη
Ἰνδῶν νέμεται, καὶ ταῦτα προσαγαγόμενον τῷ Πώρῳ ἄρχειν ἐγχει-
6 ρίσαι. αὐτὸς δὲ ἐπέρα τὸν Ὑδραώτην ποταμόν, οὐ καθάπερ τὸν
Ἀκεσίνην χαλεπῶς. προχωροῦντι δὲ αὐτῷ ἐπ᾽ ἐκεῖνα τῆς ὄχθης τοῦ
Ὑδραώτου τοὺς μὲν πολλοὺς καθ᾽ ὁμολογίαν προσχωρεῖν ξυνέβαι-
νεν· ἤδη δέ τινας ξὺν ὅπλοις ἀπαντήσαντας, τοὺς δὲ καὶ ὑποφεύ-
γοντας ἑλὼν βίᾳ κατεστρέψατο.

ταῦτα, diese Verschiedenartigkeit beträchtlich grösserer und geringerer Breite. — **τοῦ πόρου.** τὸν πόρον Kr. — **σχολαιτέρῳ** sanfter. (Vu.)

21. Capitel.

§ 1. **στρατιᾶς** hängt von *διαβάσεως* ab. — **οἵ.** Spr. 58, 4, 1. — **τὰ ἄλλα.** τὰ ἄλλα τά Kr. zu 2, 5, 4. **§ 2.** **τε τοὺς μ. καὶ εἰ.** Eine ähnliche Verbindung 7, 20, 10. vgl. zu 1, 3, 6. **§ 3.** **οὕτω τι.** zu 1, 8, 8. **§ 4.** **αὖ** seinerseits. Spr. 69, 10. — **ὅσην δὲ τῆς χ.** Wir erwarten gestellt: *τῆς δὲ χ. ὅσην.* Abhängt jedoch der Genitiv von *ὅσην*, wie bald darauf *τῆς χ. τὴν πολλήν* gesagt wird. gr. Spr. 47, 28, 9. — **δι᾽ ἀσφαλείας.** zu 3, 9, 8. **§ 6** **ξυνέβαινεν** es machte sich, zur Bezeichnung einer Folge nicht näher anzugebender Einwirkungen. zu Thuk. 1, 1, 2. — **ἤδη δέ τινας** wie 6, 4, 2. vgl. zu 3, 4, 4.

Ἐν τούτῳ δὲ ἐξαγγέλλεται Ἀλεξάνδρῳ τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν 22.
ἄλλους τέ τινας καὶ τοὺς καλουμένους Καθαίους αὐτούς τε παρασκευ-
άζεσθαι ὡς ἐς μάχην, εἰ προσάγοι τῇ χώρᾳ αὐτῶν Ἀλέξανδρος, καὶ
ὅσα ὅμορά σφισιν [ὡσαύτως] αὐτόνομα, καὶ ταῦτα παρακαλεῖν ἐς τὸ ἔργον·
εἶναι δὲ τήν τε πόλιν ὀχυρὰν πρὸς ᾗ ἐπενόουν ἀγωνίσασθαι, Σάγ- 2
γαλα ᾗν τῇ πόλει ὄνομα, καὶ αὐτοὶ οἱ Καθαῖοι εὐτολμότατοί τε καὶ
τὰ πολέμια κράτιστοι ἐνομίζοντο· καὶ τούτοις κατὰ τὰ αὐτὰ Ὀξυ-
δράκαι, ἄλλο Ἰνδῶν ἔθνος, καὶ Μαλλοί, ἄλλο καὶ τοῦτο· ἐπεὶ καὶ
ὀλίγῳ πρόσθεν στρατεύσαντας ἐπ' αὐτοὺς Πῶρόν τε καὶ Ἀβισάρην
ξύν τε τῇ σφετέρᾳ δυνάμει καὶ πολλὰ ἄλλα ἔθνη τῶν αὐτονόμων
Ἰνδῶν ἀναστήσαντας οὐδὲν πράξαντας τῆς παρασκευῆς ἄξιον ξυνέβη
ἀπελθεῖν.
Ταῦθ' ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, σπουδῇ ἤλαυνεν ὡς ἐπὶ τοὺς 3
Καθαίους. καὶ δευτεραῖος [μὲν] ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραώτου
πρὸς πόλιν ἧκεν ᾗ ὄνομα Πίμπραμα· τὸ δ' ἔθνος τοῦτο τῶν Ἰν-
δῶν Ἀδραϊσταὶ ἐκαλοῦντο. οὗτοι μὲν δὴ προσεχώρησαν ὁμολογίᾳ
Ἀλεξάνδρῳ. καὶ Ἀλέξανδρος ἀναπαύσας τῇ ὑστεραίᾳ τὴν στρατιὰν 4
τῇ τρίτῃ προὐχώρει ἐπὶ τὰ Σάγγαλα, ἵνα οἱ Καθαῖοί τε καὶ οἱ ἄλ-
λοι (οἱ) πρόσχωροι αὐτοῖς ξυνεληλυθότες πρὸ τῆς πόλεως παρατετα-
γμένοι ἦσαν ἐπὶ γηλόφου οὐ πάντῃ ἀποτόμου· κύκλῳ δὲ τοῦ γηλό-
φου ἁμάξας περιστήσαντες ἐντὸς αὐτῶν ἐστρατοπέδευον, ὡς τριπλοῦν
χάρακα περιβεβλῆσθαι τῶν ἁμαξῶν. Ἀλέξανδρος δὲ τό τε πλῆθος 5
κατιδὼν τῶν βαρβάρων καὶ τοῦ χωρίου τὴν φύσιν, ὡς μάλιστα πρὸς
τὰ παρόντα ἐν καιρῷ οἱ ἐφαίνετο παρετάσσετο· καὶ τοὺς μὲν ἱπ-
ποτοξότας εὐθὺς ὡς εἶχεν ἐκπέμπει ἐπ' αὐτούς, ἀκροβολίζεσθαι κε-
λεύσας παριππεύοντας, ὡς μήτε ἐκδρομήν τινα ποιήσασθαι τοὺς Ἰν-
δοὺς πρὶν ξυνταχθῆναι αὐτῷ τὴν στρατιὰν καὶ ὡς πληγὰς γίγνεσθαι
αὐτοῖς καὶ πρὸ τῆς μάχης ἐντὸς τοῦ ὀχυρώματος. αὐτὸς δὲ ἐπὶ μὲν 6
τοῦ δεξιοῦ κέρως τῶν ἱππέων τὸ ἄγημα κατέστησε καὶ τὴν Κλείτου
ἱππαρχίαν, ἐχομένους δὲ τούτων τοὺς ὑπασπιστάς, καὶ ἐπὶ τούτοις
τοὺς Ἀγριᾶνας· κατὰ δὲ τὸ εὐώνυμον Περδίκκας αὐτῷ ἐτέτακτο,
τήν τε αὐτοῦ ἔχων ἱππαρχίαν καὶ τὰς τῶν πεζεταίρων τάξεις· ἐπὶ
κέρως δὲ ἑκατέρου οἱ τοξόται αὐτῷ διχῇ διακριθέντες ἐτάχθησαν.
ἐκτάσσοντι δὲ αὐτῷ παρεγένοντο καὶ οἱ ἀπὸ τῆς ὀπισθοφυλακίας πε- 7
ζοί τε καὶ ἱππεῖς. καὶ τούτων τοὺς μὲν ἱππέας ἐπὶ τὰ κέρατα διε-

22. Capitel.

§ 2. ᾗ für ᾗν Pflugk. — *Σάγγαλα.* Isae. 6, 20: *ἀπελεύθερος, Δίων ὄνομα αὐτῷ.* vgl. zu *Πεύκη* 1, 2, 2. — *τούτοις* hängt von *τὰ αὐτά* ab. zu 4, 8, 8. — *κατὰ τὰ αὐτά* eben so, erg. *τὰ πολέμια κράτιστα ἐνομίζοντο.* zu Thuk. 5, 18, 7. — *ξύν τε τῇ δυνάμει καὶ ἀναστήσαντας*, verbunden wie Thuk. 1, 26, 3: *στρατεύοντες μετὰ τῶν φυγάδων καὶ τοὺς Ἰλλυριοὺς προςλαβόντες.* vgl. unten 6, 28, 7 und zu 1, 3, 6. § 3. *μέν* verdächtigt Kr. Denn eine Beziehung auf *καὶ τῇ τρίτῃ* § 4. (vgl. zu 5, 20, 4) wäre hier doch seltsam. § 4. *οἱ ἄλλοι. οἱ ἄλλοι οἱ* Pflugk. vgl. zu 2, 15, 1. — *τῶν ἁμαξῶν* hängt von *χάρακα* ab. (Schm.) Spr. 47, 6. § 5. *μήτε.* Dem entspricht *καὶ ὡς.* zu 1, 28, 5. — *ἐν καιρῷ.* zu 1, 18, 9. § 6. *κέρως.* *τὸ κέρας* 1, 6, 1 u. *τῷ κέρᾳ* 2, 8, 9 beim Activ 1, 6, 16; beim Passiv der Genitiv 3, 11, 6. 12, 4. (14, 6.) 5, 22, 7. (vgl. 1, 28, 3), der hier nur in der Formel *ἐπὶ κέρως* anstössig ist. zu 2, 8, 2. Daher könnte man *ἐπὶ κερῶν δὲ ἑκατέρωθεν* vermuthen. vgl. 1, 6, 1 und 5, 13, 4. 15, 7. — *ἑκατέρου* ohne Artikel gegen Spr. 50, 8, 8. Indess finden sich besonders bei Spätern zuweilen Ausnahmen, wie schon bei Plat. Soph. 268, a, Ges. 670,

λων παρήγαγεν· ἀπὸ δὲ τῶν πεζῶν τῶν προσγενομένων πυκνοτέραν
τὴν σύγκλεισιν τῆς φάλαγγος ποιήσας αὐτὸς ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν
ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ τεταγμένην παρήγαγεν ἐπὶ τὰς κατὰ τὸ εὐώνυμον τῶν
Ἰνδῶν ἁμάξας. ταύτῃ γὰρ εὐπροσοδώτερον αὐτῷ ἐφαίνετο [τὸ χω-
ρίον] καὶ οὐ πυκναὶ ὡσαύτως αἱ ἅμαξαι ἐφειστήκεσαν.
23. Ὡς δὲ ἐπὶ τὴν ἵππον προσαγαγοῦσαν οὐκ ἐξέδραμον οἱ Ἰνδοὶ
ἔξω τῶν ἁμαξῶν, ἀλλ' ἐπιβεβηκότες αὐτῶν ἀφ' ὑψηλοῦ ἠκροβολίζοντο,
γνοὺς Ἀλέξανδρος ὅτι οὐκ εἴη τῶν ἱππέων τὸ ἔργον καταπηδήσας
2 ἀπὸ τοῦ ἵππου πεζὸς ἐπῆγε τῶν πεζῶν τὴν φάλαγγα. καὶ ἀπὸ μὲν
τῶν πρώτων ἁμαξῶν οὐ χαλεπῶς ἐβιάσαντο οἱ Μακεδόνες τοὺς Ἰν-
δούς· πρὸ δὲ τῶν δευτέρων οἱ Ἰνδοὶ παραταξάμενοι ῥᾷον ἀπεμά-
χοντο, οἷα δὴ πυκνότεροί τε ἐφεστηκότες ἐν ἐλάττονι τῷ κύκλῳ καὶ
τῶν Μακεδόνων οὐ κατ' εὐρυχωρίαν ὡσαύτως προσαγόντων σφίσιν,
ἐν ᾧ τάς τε πρώιας ἁμάξας ὑπεξῆγον καὶ κατὰ τὰ διαλείμματα αὐ-
τῶν ὡς ἑκάστοις προὐχώρει ἀτάκτως προσέβαλλον· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ
τούτων ὅμως ἐξώσθησαν οἱ Ἰνδοὶ βιασθέντες πρὸς τῆς φάλαγγος.
3 οἱ δὲ οὐκέτι ἐπὶ τῶν τρίτων ἔμενον, ἀλλ' ὡς τάχους εἶχον φυγῇ εἰς
τὴν πόλιν κατεκλείσθησαν. καὶ Ἀλέξανδρος ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν
περιεστρατοπέδευσε τοῖς πεζοῖς τὴν πόλιν ὅσα γε ἠδυνήθη αὐτῷ πε-
ριλαβεῖν ἡ φάλαγξ· ἐπὶ πολὺ γὰρ ἐπέχον τὸ τεῖχος τῷ στρατοπέδῳ
4 κυκλώσασθαι οὐ δυνατὸς ἐγένετο· κατὰ δὲ τὰ διαλείποντα αὐτοῦ,
ἵνα καὶ λίμνη οὐ μακρὰν τοῦ τείχους ἦν, τοὺς ἱππέας ἐπέταξεν ἐν
κύκλῳ τῆς λίμνης, γνοὺς οὐ βαθεῖαν οὖσαν τὴν λίμνην καὶ ἅμα εἰ-
κάσας ὅτι φοβεροὶ γενόμενοι οἱ Ἰνδοὶ ἀπὸ τῆς προτέρας ἥττης ἀπο-
λείψουσι τῆς νυκτὸς τὴν πόλιν. καὶ ξυνέβη οὕτως ὅπως εἴκασεν·
5 ἀμφὶ γὰρ δευτέραν φυλακὴν ἐκπίπτοντες ἐκ τοῦ τείχους οἱ πολλοὶ
αὐτῶν ἐνέκυρσαν ταῖς προφυλακαῖς τῶν ἱππέων, καὶ οἱ μὲν πρῶτοι
αὐτῶν κατεκόπησαν πρὸς τῶν ἱππέων· οἱ δὲ ἐπὶ τούτοις αἰσθό-
μενοι ὅτι φυλάσσεται ἐν κύκλῳ ἡ λίμνη ἐς τὴν πόλιν αὖθις ἀνε-
χώρησαν.
6 Ἀλέξανδρος δὲ χάρακί τε διπλῷ περιβάλλει ἵναπερ μὴ εἶργεν ἡ
λίμνη τὴν πόλιν καὶ φυλακὰς ἐν κύκλῳ τῆς λίμνης ἀκριβεστέρας κα-
τέστησεν. αὐτὸς δὲ μηχανὰς προσάγειν τῷ τείχει ἐπενόει, ὡς κατα-
σείειν τὸ τεῖχος. αὐτομολήσαντες δὲ αὐτῷ τῶν ἐκ τῆς πόλεώς τι-
νες φράζουσιν ὅτι ἐν νῷ ἔχοιεν αὐτῆς ἐκείνης τῆς νυκτὸς ἐκπίπτειν
ἐκ τῆς πόλεως οἱ Ἰνδοὶ κατὰ τὴν λίμνην ἵναπερ τὸ ἐκλιπὲς ἦν τοῦ
7 χάρακος. ὁ δὲ Πτολεμαῖον τὸν Λάγου ἐπιτάττει ἐνταῦθα, τῶν τε

a, Aristot. π. οὐρ. 3, 1. vgl. oben 1, 28, 5. § 7. *τὸ χωρίον* tilgt Kr. vgl. zu (ἀποτομώτατον) 1, 1, 7.

23. Capitel.

§ 2. *τε ἐφεστηκότες καὶ προσαγόντων.* zu 2, 18, 4. — *ἐν ᾧ* während, wie 2, 20, 4 und 6, 12, 1. § 3. *οἱ δέ.* zu 1, 16, 6. — *τρίτων* erg. ἁμαξῶν, der dritten Wagenreihe. (Ra.) — *φυγῇ.* φυγόντες Kr. vgl. 6, 8, 8. — *κατεκλείσθησαν.* *κατειλήθησαν* Si., wobei φυγῇ immer noch hart wäre. — *περιλαβεῖν* für περιβαλεῖν Pflugk. — *ἐπὶ πολύ* gehört zu ἐπέχον: die weithin sich erstreckende. (Vu.) § 4. *αὐτοῦ, τοῦ στρατοπέδου.* (Vu.) — *ὅτι.* zu 1, 4, 7. § 5. *δευτέραν* in dieser Formel ohne Artikel auch 1, 23, 2. 3, 9, 2. 6, 25, 5.; eben so *πρώτην* 2, 4, 3. 6, 7, 1. (Ind. 27, 6), *τετάρτην* 5, 24, 2, nur bei andrer Bedeutung steht der Artikel 3, 18, 6, der Ind. 26, 2 wohl zu streichen ist. — *ἐνέκυρσαν.* zu 2, 11, 5. — *οἱ ἐπὶ τούτοις* die Folgenden. Spr. 68,

ὑπασπιστῶν αὐτῷ δοὺς χιλιαρχίας τρεῖς καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ξύμπαν-
τας καὶ μίαν τάξιν τῶν τοξοτῶν, ἀποδείξας τὸ χωρίον ᾗπερ μάλιστα
εἴκαζε βιάσεσθαι τοὺς βαρβάρους· σὺ δὲ ἐπειδὰν αἴσθῃ, ἔφη, βια-
ζομένους ταύτῃ, αὐτὸς μὲν ξὺν τῇ στρατιᾷ εἴργειν τοὺς βαρβάρους
τοῦ πρόσω, τὸν δὲ σαλπιγκτὴν κέλευε σημαίνειν· ὑμεῖς δέ, ἄνδρες
ἡγεμόνες, ἐπειδὰν σημανθῇ, ξὺν τοῖς καθ᾽ αὑτοὺς ἕκαστοι ξυντετα-
γμένοι ἰέναι ἐπὶ τὸν θόρυβον ἵν᾽ ἂν ἡ σάλπιγξ παρακαλῇ. ἀποστα-
τήσω δὲ οὐδὲ ἐγὼ τοῦ ἔργου.
Ὁ μὲν ταῦτα παρήγγειλε· Πτολεμαῖος δὲ ἁμάξας τε ἐκ τῶν ἀ- 24.
πολελειμμένων ἐν τῇ πρώτῃ φυγῇ ἁμαξῶν ταύτῃ ξυναγαγὼν ὡς πλεί-
στας κατέστησεν ἐγκαρσίας, ἵνα πολλὰ ἐν νυκτὶ τὰ ἄπορα φαίνηται
τοῖς φεύγουσι, καὶ τοῦ χάρακος τοῦ κεκομμένου τε καὶ οὐ καταπη-
χθέντος συννῆσαι ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ ἐκέλευσεν ἐν μέσῳ τῆς τε λίμνης καὶ
τοῦ τείχους. καὶ ταῦτα αὐτῷ οἱ στρατιῶται ἐν τῇ νυκτὶ ἐξειργάσαντο.
ἤδη τε ἦν ἀμφὶ τετάρτην φυλακὴν καὶ οἱ βάρβαροι, καθάπερ ἐξήγ- 2
γελτο Ἀλεξάνδρῳ, ἀνοίξαντες τὰς ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην πύλας δρόμῳ
ἐπ᾽ αὐτὴν ἐφέροντο. οὐ μὴν ἔλαθον τὰς ταύτῃ φυλακὰς οὐδὲ Πτολε-
μαῖον τὸν ἐπ᾽ αὐταῖς τεταγμένον· ἀλλὰ ἐν τούτῳ οἵ τε σαλπιγκταὶ
ἐσήμαινον αὐτῷ καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ὡπλισμένην τε καὶ συντετα-
γμένην ἔχων ἐχώρει ἐπὶ τοὺς βαρβάρους. τοῖς δὲ αἵ τε ἅμαξαι ἐμ- 3
ποδὼν ἦσαν καὶ ὁ χάραξ ἐν μέσῳ καταβεβλημένος. ὡς δὲ ἥ τε σάλ-
πιγξ ἐφθέγξατο καὶ οἱ ἀμφὶ Πτολεμαῖον προσέκειντο αὐτοῖς, τοὺς
ἀεὶ ἐκπίπτοντας διὰ τῶν ἁμαξῶν κατακαίνοντες, ἐνταῦθα δὴ ἀπο-
στρέφονται αὖθις ἐς τὴν πόλιν. καὶ ἀπέθανον αὐτῶν ἐν τῇ ἀποχω-
ρήσει ἐς πεντακοσίους.
Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Πῶρος ἀφίκετο, τούς τε ὑπολοίπους ἐλέφαν- 4
τας ἅμα οἷ ἄγων καὶ τῶν Ἰνδῶν ἐς πεντακισχιλίους· αἵ τε μηχαναὶ
Ἀλεξάνδρῳ ξυμπεπηγμέναι ἦσαν καὶ προσήγοντο ἤδη τῷ τείχει. ἀλλὰ
οἱ Μακεδόνες, πρὶν καὶ κατασεισθῆναί τι τοῦ τείχους, ὑπορύττοντές
τε αὐτοὶ πλίνθινον ὂν τὸ τεῖχος καὶ τὰς κλίμακας ἐν κύκλῳ πάντῃ
προσθέντες αἱροῦσι κατὰ κράτος τὴν πόλιν. καὶ ἀποθνήσκουσι μὲν 5
ἐν τῇ καταλήψει τῶν Ἰνδῶν ἐς μυρίους καὶ ἑπτακισχιλίους, ἑάλωσαν
δὲ ὑπὲρ τὰς ἑπτὰ μυριάδας καὶ ἅρματα τριακόσια καὶ ἱππεῖς πεντα-
κόσιοι. τῆς δὲ ξὺν Ἀλεξάνδρῳ στρατιᾶς ἀπέθανον μὲν ὀλίγον ἀπο-
δέοντες τῶν ἑκατὸν ἐν τῇ πάσῃ πολιορκίᾳ· τραυματίαι δὲ οὐ κατὰ
τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν ἐγένοντο, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τοὺς χιλίους καὶ διακο-
σίους, καὶ ἐν τούτοις τῶν ἡγεμόνων ἄλλοι τε καὶ Λυσίμαχος ὁ σω-
ματοφύλαξ.
Θάψας δὲ ὡς νόμος αὐτῷ τοὺς τελευτήσαντας Εὐμένη τὸν γραμ- 6
ματέα ἐκπέμπει ἐς τὰς δύο πόλεις τὰς ξυναφεστώσας τοῖς Σαγγάλοις,

37, 3. § 7. *εἴργειν.* zu 5, 11, 4. — *ἵνα* wohin, erg. *ἰέναι.* zu 3, 19, 8 und Spr. 55, 4, 4. — *ἀποστατήσω δέ* für *ἀποστάτης ὧδε* Schn.

24. Capitel.

§ 1. *ταύτῃ* bezieht sich auf *τὸ χωρίον ᾗπερ* 5, 23, 7. (Si.) — *τά* die sich darbietenden. Spr. 50, 8, 1. — *τοῦ χάρακος* erg. *τι* einen Theil des Pfahlwerkes. Spr. 47, 14, 2. — *καταπηχθέντος.* zu 5, 8, 5. § 2. *ἐξήγγελτο* für *ἐξηγγέλλετο* Kr. — *ἐπ᾽ αὐταῖς* hinter ihnen. (Ra.) § 4. *ξυμπεπηγμέναι.* zu 2, 21, 1. — *καὶ κατασεισθῆναι* auch nur erschüttert war. (Si.) Spr. 69, 28, 8. — *πάντῃ.* zu 1, 27, 3. § 5. *οὐ κατά* nicht im Verhältniss zu, sondern viel mehrere. (Gr.) zu 4, 16, 7. Thuk. 7, 45: *ὅπλα ἔτι πλείω ἢ κατὰ τοὺς νεκροὺς ἐλήφθη.* § 6.

δοὺς αὐτῷ τῶν ἱππέων ἐς τριακοσίους, φράσοντα τοῖς ἔχουσι τὰς
πόλεις τῶν τε Σαγγάλων τὴν ἅλωσιν καὶ ὅτι αὐτοῖς οὐδὲν ἔσται χα-
λεπὸν ἐξ Ἀλεξάνδρου ὑπομένουσί τε καὶ δεχομένοις φιλίως Ἀλέξαν-
δρον· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ ἄλλοις τισὶ γενέσθαι τῶν αὐτονόμων Ἰνδῶν
7 ὅσοι ἑκόντες σφᾶς ἐνέδοσαν. οἱ δέ (ἤδη γὰρ ἐξήγγελτο αὐτοῖς κατὰ
κράτος ἑαλωκότα πρὸς Ἀλεξάνδρου τὰ Σάγγαλα) φοβεροὶ γενόμενοι
ἔφευγον ἀπολιπόντες τὰς πόλεις. καὶ Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ ἐξηγγέλθη
αὐτῷ ἡ φυγή, σπουδῇ ἐδίωκεν· ἀλλὰ οἱ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἔφθα-
σαν ἀποφυγόντες, διὰ μακροῦ γὰρ ἡ δίωξις ἐγίνετο· ὅσοι δὲ κατὰ
τὴν ἀποχώρησιν ἀσθενείᾳ ὑπελείποντο, οὗτοι ἐγκαταληφθέντες πρὸς
8 τῆς στρατιᾶς ἀπέθανον ἐς πεντακοσίους μάλιστα. ὡς δὲ ἀπέγνω
διώκειν τοῦ πρόσω τοὺς φεύγοντας, ἐπανελθὼν ἐς τὰ Σάγγαλα τὴν
πόλιν μὲν κατέσκαψε, τὴν χώραν δὲ τῶν Ἰνδῶν τοῖς πάλαι μὲν αὐ-
τονόμοις, τότε δὲ ἑκουσίως προσχωρήσασι προσέθηκε. καὶ Πῶρον
μὲν ξὺν τῇ δυνάμει τῇ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἐκπέμπει ἐπὶ τὰς πόλεις αἳ προσ-
κεχωρήκεσαν, φρουρὰς εἰσάξοντα εἰς αὐτάς· αὐτὸς δὲ ξὺν τῇ στρα-
τιᾷ ἐπὶ τὸν Ὕφασιν ποταμὸν προὐχώρει, ὡς καὶ τοὺς ἐπ᾽ ἐκεῖνα Ἰν-
δοὺς καταστρέψαιτο. οὐδὲ ἐφαίνετο αὐτῷ πέρας τι τοῦ πολέμου ἔστε
ὑπελείπετό τι πολέμιον.

25. Τὰ δὲ δὴ πέραν τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ εὐδαίμονά τε τὴν χώ-
ραν εἶναι ἐξηγγέλλετο καὶ ἀνθρώπους ἀγαθοὺς μὲν γῆς ἐργάτας,
γενναίους δὲ τὰ πολέμια καὶ εἰς τὰ ἴδια δὲ σφῶν ἐν κόσμῳ πολιτεύ-
οντας· πρὸς γὰρ τῶν ἀρίστων ἄρχεσθαι τοὺς πολλούς, τοὺς δὲ οὐ-
δὲν ἔξω τοῦ ἐπιεικοῦς ἐξηγεῖσθαι. πλῆθός τε ἐλεφάντων εἶναι τοῖς
ταύτῃ ἀνθρώποις πολύ τι ὑπὲρ τοὺς ἄλλους Ἰνδοὺς καὶ μεγέθει με-
2 γίστους [τε] καὶ ἀνδρείᾳ. ταῦτα δὴ ἐξαγγελλόμενα Ἀλέξανδρον μὲν
παρώξυνεν ἐς ἐπιθυμίαν τοῦ πρόσω ἰέναι· οἱ Μακεδόνες δὲ ἐξέκα-
μνον ἤδη ταῖς γνώμαις, πόνους τε ἐκ πόνων καὶ κινδύνους ἐκ κινδύ-
νων ἐπαναιρούμενον ὁρῶντες τὸν βασιλέα· ξύλλογοί τε ἐγίγνοντο
κατὰ τὸ στρατόπεδον τῶν μὲν τὰ σφέτερα ὀδυρομένων, ὅσοι ἐπιεικέ-
στατοι, τῶν δὲ οὐκ ἀκολουθήσειν, οὐδ᾽ ἢν ἄγῃ Ἀλέξανδρος, ἀπισχυ-
ριζομένων. ταῦτα ὡς ἐπύθετο Ἀλέξανδρος, πρὶν καὶ ἐπὶ μεῖζον
προελθεῖν τὴν ταραχὴν τοῖς στρατιώταις καὶ τὴν ἀθυμίαν, ξυγκαλέσας
τοὺς ἡγεμόνας τῶν τάξεων ἔλεξεν ὧδε.
3 Ὁρῶν ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Μακεδόνες τε καὶ ξύμμαχοι, οὐχ ὁμοίᾳ
ἔτι τῇ γνώμῃ ἑπομένους μοι ἐς τοὺς κινδύνους, ξυνήγαγον ἐς ταὐτό,
ὡς ἢ πείσας ἄγειν τοῦ πρόσω ἢ πεισθεὶς ὀπίσω ἀποστρέφεσθαι. εἰ
μὲν δὴ μεμπτοί εἰσιν ὑμῖν οἱ μέχρι δεῦρο πονηθέντες πόνοι καὶ αὐ-

φράσοντα für φράσοντας Kr. — τὴν ἅλωσιν καὶ ὅτι. zu 5, 2, 2. — οὐδὲ γὰρ οὐδέ. zu 1, 12, 5. — γενέσθαι, χαλεπόν τι. § 7. διὰ μακροῦ. zu 4, 4, 4. — οὗτοι ἐγκατ. οὗτοι δὲ κατ. Si. § 8. τοῦ πρόσω. zu 2, 6, 4. — ἑκουσίως. ἑκουσίοις oder ἑκοῦσι Kr. vgl. 5, 25, 6 u. 6, 27, 5.

25 Capitel.

§ 1. τὴν χώραν. Spr. 46, 2. — εἰς τά wie εἰς τὰ ἄλλα 3, 22, 2. — ἴδια, politische und bürgerliche Verhältnisse. — πολιτεύοντας. Spr. 52, 8, 6. — ἐπιεικοῦς. zu 4, 10, 1. — ἀνδρείᾳ, διαφέροντας wird aus μεγίστους zu denken sein, wenn nicht vielmehr ἐκπρεπεστάτους ausgefallen ist. vgl. 7, 23, 7. § 2. δή für δέ Kr. — ἐκ. zu 1, 26, 2. — ξύλλογοι Zusammenrottungen. zu Xen. An. 5, 7, 2. — ἐπὶ μεῖζον. zu 2, 5, 2. § 3. ταὐτό. zu 6, 4, 1. — μεμπτοί verächtlich, rücksichtlich der

τὸς ἐγὼ ἡγούμενος, οὐδὲν ἔτι προὔργου λέγειν μοί ἐστιν. εἰ δὲ Ἰω- 4
νία τε πρὸς ἡμῶν διὰ τούσδε τοὺς πόνους ἔχεται καὶ Ἑλλήσποντος
καὶ Φρύγες ἀμφότεροι καὶ Καππαδόκες καὶ Παφλαγόνες καὶ Λυδοὶ
καὶ Κᾶρες καὶ Λύκιοι καὶ Παμφυλία δὲ καὶ Φοινίκη καὶ Αἴγυπτος
ξὺν τῇ Λιβύῃ τῇ Ἑλληνικῇ καὶ Ἀραβίας ἔστιν ἃ καὶ Συρία ἥ τε
κοίλη καὶ ἡ μέση τῶν ποταμῶν, καὶ Βαβυλὼν δὲ ἔχεται καὶ τὸ Σου- 5
σίων ἔθνος καὶ Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ ὅσων Πέρσαι καὶ Μῆδοι ἐ-
πῆρχον, καὶ ὅσων δὲ οὐκ ἦρχον, τὰ ὑπὲρ τὰς Κασπίας πύλας, τὰ
ἐπ᾽ ἐκεῖνα τοῦ Καυκάσου, ὁ Τάναϊς, τὰ πρόσω ἔτι τοῦ Ταναΐδος,
Βακτριανοί, Ὑρκάνιοι, ἡ θάλασσα ἡ Ὑρκανία, Σκύθας τε ἀνεστεί-
λαμεν ἔστε ἐπὶ τὴν ἔρημον, ἐπὶ τούτοις μέντοι καὶ ὁ Ἰνδὸς ποταμὸς
διὰ τῆς ἡμετέρας ῥεῖ, ὁ Ὑδάσπης διὰ τῆς ἡμετέρας, ὁ Ἀκεσίνης, ὁ
Ὑδαώτης, τί ὀκνεῖτε καὶ τὸν Ὕφασιν καὶ τὰ ἐπ᾽ ἐκεῖνα τοῦ Ὑφά-
σιος γένη προσθεῖναι τῇ ὑμετέρᾳ Μακεδόνων ἀρχῇ; ἢ δέδιτε μὴ δέ- 6
ξωνται ὑμᾶς ἔτι ἄλλοι βάρβαροι ἐπιόντας; ὧν γε οἱ μὲν προσχωροῦ-
σιν ἑκόντες, οἱ δὲ φεύγοντες ἁλίσκονται, οἱ δὲ ἀποφυγόντες τὴν χώ-
ραν ἡμῖν ἔρημον παραδιδόασιν, ἡ δὲ τοῖς ξυμμάχοις τε καὶ τοῖς ἑ-
κοῦσι προσχωρήσασι προστίθεται.

Πέρας δὲ τῶν πόνων γενναίῳ μὲν ἀνδρὶ οὐδὲν δοκῶ ἔγωγε ὅτι 26.
μὴ αὐτοὺς τοὺς πόνους, ὅσοι αὐτῶν ἐς καλὰ ἔργα φέρουσιν. εἰ δέ
τις καὶ αὐτῷ τῷ πολεμεῖν ποθεῖ ἀκοῦσαι ὅ τιπερ ἔσται πέρας, μα-
θέτω ὅτι οὐ πολλὴ ἔτι ἡμῖν ἡ λοιπή ἐστιν ἔστε ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν
Γάγγην καὶ τὴν ἑῴαν θάλασσαν· ταύτῃ δὲ λέγω ὑμῖν ξυναφὴς φα-
νεῖται ἡ Ὑρκανία θάλασσα· ἐκπεριέρχεται γὰρ γῆν περὶ πᾶσαν ἡ
μεγάλη θάλασσα. καὶ ἐγὼ ἐπιδείξω Μακεδόσι τε καὶ τοῖς ξυμμά- 2
χοις τὸν μὲν Ἰνδικὸν κόλπον ξύρρουν ὄντα τῷ Περσικῷ, τὴν δὲ Ὑρ-
κανίαν τῷ Ἰνδικῷ· ἀπὸ δὲ τοῦ Περσικοῦ ἐς Λιβύην περιπλευσθή-
σεται στόλῳ ἡμετέρῳ τὰ μέχρι Ἡρακλέους Στηλῶν· ἀπὸ δὲ Στηλῶν
ἡ ἐντὸς Λιβύη πᾶσα ἡμετέρα γίγνεται καὶ ἡ Ἀσία δὴ οὕτω πᾶσα,
καὶ ὅροι τῆς ταύτῃ ἀρχῆς οὕσπερ καὶ τῆς γῆς ὅρους ὁ θεὸς ἐποίησε.
νῦν δὲ δὴ ἀποτρεπομένων πολλὰ μὲν μάχιμα ὑπολείπεται γένη ἐπ᾽ ἐ- 3
κεῖνα τοῦ Ὑφάσιος ἔστε ἐπὶ τὴν ἑῴαν θάλασσαν, πολλὰ δὲ ἀπὸ τού-
των ἔτι ἐπὶ τὴν Ὑρκανίαν ὡς ἐπὶ βορρᾶν ἄνεμον, καὶ τὰ Σκυθικὰ

Ergebnisse. zu Thuk. 6, 13, 3. **§ 4.** *ἀμφότεροι.* zu 3, 22, 3. — *ἡ μέση τῶν π.* vgl. 7, 7, 3. **§ 5.** *ὁ Τάναϊς* für *ὅ τι ἂν ἐς* Pflugk. — *τὰ πρόσω τοῦ.* Ind. 2, 8 und 4, 1: *πρόσω Ὑφάσιος.* — *ἡ θάλασσα ἡ Ὑρκανία.* *ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Ὑρκανίαν* Kr. vgl. 7, 10, 6. — *τί. δέ?* — *Μακεδόνων* ist Apposition zu dem in *ὑμετέρᾳ* enthaltenen *ὑμῶν.* Spr. 50, 6, 3. Die Zufügung des Artikels ist gerade nicht nothwendig. gr. Spr. 50, 8, 4.

26. Capitel.

§ 1. *μέν.* Ggs.: bei einem Andern ist es freilich anders. zu 3, 2, 2. — *τοὺς πόνους,* indem er immer neue Anstrengungen sucht, so lange er noch etwas zu erringen hat. (Ra.) — *καλά. τὰ καλά?* wie § 4. 3, 9, 7 u. sonst in solcher Weise. — *φέρουσιν.* Isokr. 5, 65: *τὰ φέροντα πρὸς τὴν δύναμιν ταύτην.* vgl. zu 4, 12, 6. — *τὸν Γάγγην* für *τε Γάγγην* Kr. zu 6, 11, 5. — *λέγω.* gr. Spr. 55, 4, 8. — *περί.* zu 4, 8, 6. **§ 2.** *ἐντός* erg. *Στηλῶν.* — *ἡ Ἀσία.* zu 3, 30, 9. — *ὅρους,* der Atlas und das Meer. **§ 3.** *ἀποτρεπομένων* erg. *ἡμῶν.* Denn wie *αὐτῶν* (zu 1, 5, 7), so kann auch *ἐμοῦ* und *ἡμῶν, σοῦ* und *ὑμῶν* so ergänzt werden. gr. Spr. 47, 4, 3. vgl. Xen. An. 5, 8, 13. — *ἔτι. ἔστε* Pflugk. — *ἄνεμον. ἰόντι* ist wohl aus-

γένη οὐ πόῤῥω τούτων, ὥστε δέος μὴ ἀπελθόντων ὀπίσω καὶ τὰ νῦν κατεχόμενα οὐ βέβαια ὄντα ἐπαρθῇ πρὸς ἀπόστασιν πρὸς τῶν μήπω
4 ἐχομένων. καὶ τότε δὴ ἀνόνητοι ἡμῖν ἔσονται οἱ πολλοὶ πόνοι ἢ ἄλλων αὖθις ἐξ ἀρχῆς δεήσει πόνων τε καὶ κινδύνων. ἀλλὰ παραμείνατε, ἄνδρες Μακεδόνες καὶ ξύμμαχοι. πονούντων τοι καὶ κινδυνευόντων τὰ καλὰ ἔργα· καὶ ζῆν τε ξὺν ἀρετῇ ἡδὺ καὶ ἀποθνήσκειν
5 κλέος ἀθάνατον ὑπολειπομένους. ἢ οὐκ ἴστε ὅτι ὁ πρόγονος ὁ ἡμέτερος οὐκ ἐν Τίρυνθι οὐδ' ἐν Ἄργει, ἀλλ' οὐδὲ ἐν Πελοποννήσῳ ἢ Θήβαις μένων ἐς τοσόνδε κλέους ἦλθεν ὡς θεὸς ἐξ ἀνθρώπου γενέσθαι [ἢ] δοκεῖν; οὐ μὲν δὴ οὐδὲ Διονύσου, ἁκροτέρου τούτου θεοῦ ἢ καθ' Ἡρακλέα, ὀλίγοι πόνοι. ἀλλὰ ἡμεῖς γε καὶ ἐπ' ἐκεῖνα τῆς Νύσης ἀφίγμεθα καὶ ἡ Ἄορνος πέτρα ἡ τῷ Ἡρακλεῖ ἀνάλωτος πρὸς
6 ἡμῶν ἔχεται. ὑμεῖς δὲ καὶ τὰ ἔτι ὑπόλοιπα τῆς Ἀσίας πρόσθετε τοῖς ἤδη κεκτημένοις [καὶ] τὰ ὀλίγα τοῖς πολλοῖς. ἐπεὶ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τί ἂν μέγα καὶ καλὸν κατεπέπρακτο, εἰ ἐν Μακεδονίᾳ καθήμενοι ἱκανὸν ἐποιούμεθα ἀπόνως τὴν οἰκείαν διασώζειν, Θρᾷκας τοὺς ὁμόρους ἢ Ἰλλυριοὺς ἢ Τριβαλλοὺς ἢ καὶ τῶν Ἑλλήνων ὅσοι οὐκ ἐπιτήδειοι ἐς τὰ σφέτερα ἀνασιέλλοντες.

7 Εἰ μὲν δὴ ὑμᾶς πονοῦντας καὶ κινδυνεύοντας αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀκινδύνως ἐξηγούμενος ἦγον, οὐκ ἀπεικότως ἂν προεκάμνετε ταῖς γνώμαις, τῶν μὲν πόνων μόνοις ὑμῖν μετόν, τὰ δὲ ἆθλα αὐτῶν ἄλλοις περιποιοῦντες· νῦν δὲ κοινοὶ μὲν ἡμῖν οἱ πόνοι, ἴσον δὲ μέ-
8 τεστι τῶν κινδύνων, τὰ δὲ ἆθλα ἐν μέσῳ κεῖται ξύμπασιν. ἥ τε γὰρ χώρα ὑμετέρα καὶ ὑμεῖς αὐτῆς σατραπεύετε. καὶ τῶν χρημάτων τὸ μέρος νῦν τε ἐς ὑμᾶς τὸ πολὺ ἔρχεται καὶ ἐπειδὰν ἐπεξέλθωμεν τὴν Ἀσίαν, τότε οὐκ ἐμπλήσας μὰ Δία ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ ὑπερβαλὼν ὅσα ἕκαστος ἐλπίζει ἀγαθὰ ἔσεσθαι τοὺς μὲν ἀπιέναι οἴκαδε ἐθέλοντας εἰς τὴν οἰκείαν ἀποπέμψω ἢ ἐπανάξω αὐτός· τοὺς δὲ αὐτοῦ μένοντας ζηλωτοὺς τοῖς ἀπερχομένοις ποιήσω.

27. Ταῦτα καὶ [τὰ] τοιαῦτα εἰπόντος Ἀλεξάνδρου πολὺν μὲν χρόνον σιωπὴ ἦν οὔτε ἀντιλέγειν τολμώντων πρὸς τὸν βασιλέα ἐκ τοῦ εὐθέος οὔτε ξυγχωρεῖν ἐθελόντων. ἐν δὲ τούτῳ πολλάκις μὲν Ἀλέξανδρος ἐκέλευε λέγειν τὸν βουλόμενον, εἰ δή τις τὰ ἐναντία τοῖς ὑπ' αὐτοῦ

gefallen. — *δέος* zu befürchten. Dem. 9, 7: *ἔστι δέος μὴ εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ.* gr. Spr. 61, 7, 5. **§ 4.** *τοι* ja. Spr. 69, 53. **§ 5.** *ὁ πρόγονος*, Herakles. zu 3, 3, 2. — *Τίρυνθι* für *Τιρύνθῳ* Gronov. — *ἀλλ' οὐδέ.* zu 4, 11, 7. — *κλέους* für *κλέος* Kr. vgl. 4, 21, 3. gr. Spr. 47, 10, 3. — *ἢ* vor *δοκεῖν* tilgt Kr. — *μὲν δή.* Spr. 69, 31, 1. — *τούτου.* zu 1, 22, 7. — *καθ' Ἡ.* zu 4, 6, 7. — *ἀνάλωτος. γενομένη* vermiss' ich ungern. vgl. 4, 28, 1. 30, 4 **§ 6.** *ὑμεῖς δὴ καί* Kr. — *κεκτημένοις* findet sich öfter auch passiv. zu Thuk. 2, 62, 4. — *καί* tilgt Kr. — *ἐπεί* denn. vgl. Lex. zu Xen. An. — *σφέτερα* für *ἡμέτερα* Kr. vgl. 1, 5, 3. — *ἀναστέλλοντες.* zu 1, 1, 12. **§ 7.** *προεκάμνετε* vor den noch übrigen Thaten. (Si.) — *πόνων.* Spr. 47, 14, 1. — *μετόν.* Spr. 56, 8, 2. Ueber die Verbindung mit *περιποιοῦντες* zu 1, 12, 9. — *ἐν μέσῳ* ausgesetzt, erreichbar. Xen. An. 3, 1, 21: *ἐν μέσῳ ἤδη κεῖται τὰ ἆθλα.* **§ 8.** *αὐτῆς.* Spr. 47, 19.

27. Capitel.

§ 1. *ἐκ τοῦ εὐθέος.* zu 2, 17, 2. — *τοιάδε* etwa Folgendes, auf Genauigkeit des Berichtes verzichtend. zu Thuk. 6, 8, 3. — *ἔμενον* für *ἔμενε*

*λεχθεῖσι γινώσκει· ἔμενον δὲ καὶ ὡς ἐπὶ πολὺ σιωπῇ· ὀψὲ δέ ποτε
θαρσήσας Κοῖνος ὁ Πολεμοκράτους ἔλεξε τοιάδε.*
Ἐπειδὴ καὶ αὐτός, ὦ βασιλεῦ, οὐ κατὰ πρόσταγμα ἐθέλεις Μακε- 2
*δόνων ἐξηγεῖσθαι, ἀλλὰ πείσας μὲν ἄξειν φής, πεισθεὶς δὲ οὐ βιά-
σεσθαι, οὐχ ὑπὲρ ἡμῶν τῶνδε ποιήσομαι ἐγὼ τοὺς λόγους, οἳ καὶ
προτιμώμενοι τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἆθλα τῶν πόνων οἱ πολλοὶ ἤδη
κεκομισμένοι καὶ τῷ κρατιστεύειν παρὰ τοὺς ἄλλους πρόθυμοί σοι ἐς
πάντα ἐσμέν, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς τῆς πολλῆς. οὐδὲ ὑπὲρ ταύ-* 3
*της ἐρῶ τὰ καθ᾽ ἡδονὴν ἐκείνοις, ἀλλ᾽ ἃ νομίζω ξύμφορά τέ σοι ἐς
τὰ παρόντα καὶ ἐς τὰ μέλλοντα μάλιστα ἀσφαλῆ εἶναι. δίκαιος δέ
εἰμι καθ᾽ ἡλικίαν τε μὴ ἀποκρύπτεσθαι τὰ δοκοῦντα βέλτιστα καὶ
κατὰ τὴν ἐκ σοῦ μοι οὖσαν καὶ ἐς τοὺς ἄλλους ἀξίωσιν καὶ κατὰ τὴν
ἐν τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις ἐς τόδε ἀπροφάσιστον τόλμαν. ὅσῳ* 4
*γάρ τοι πλεῖστα καὶ μέγιστα σοί τε ἡγουμένῳ καταπέπρακται καὶ τοῖς
ἅμα σοὶ οἴκοθεν ὁρμηθεῖσι, τοσῷδε μᾶλλόν τι ξύμφορόν μοι δοκεῖ
πέρας τι ἐπιθεῖναι τοῖς πόνοις τε καὶ κινδύνοις. αὐτὸς γάρ τοι ὁ-
ρᾷς ὅσοι μὲν Μακεδόνων τε καὶ Ἑλλήνων ἅμα σοὶ ὡρμήθημεν, ὅ-
σοι δὲ ὑπολελείμμεθα· ὧν Θετταλοὺς μὲν ἀπ᾽ Ἐκβατάνων εὐθύς, οὐ* 5
*προθύμους ἔτι ἐς τοὺς πόνους αἰσθόμενος, οἴκαδε, καλῶς ποιῶν,
ἀπέπεμψας· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων οἱ μὲν ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς
πρὸς σοῦ οἰκισθείσαις κατῳκισμένοι οὐδ᾽ οὗτοι πάντες ἑκόντες μέ-
νουσιν· οἱ δέ, ξυμπονοῦντές τε ἔτι καὶ ξυγκινδυνεύοντες αὐτοί τε καὶ
ἡ Μακεδονικὴ στρατιά, τοὺς μὲν ἐν ταῖς μάχαις ἀπολωλέκασιν, οἱ
δὲ ἐκ τῶν τραυμάτων ἀπόμαχοι γεγενημένοι ἄλλοι ἄλλῃ τῆς Ἀσίας
ὑπολελειμμένοι εἰσίν· οἱ πλείους δὲ νόσῳ ἀπολώλασιν, ὀλίγοι τε ἐκ* 6
*πολλῶν ὑπολείπονται, καὶ (οὗτοι) οὔτε τοῖς σώμασιν ἔτι ὡσαύτως
ἐῤῥωμένοι, ταῖς τε γνώμαις πολὺ ἔτι μᾶλλον προκεκμηκότες καὶ
τούτοις ξύμπασι πόθος μὲν γονέων ἐστίν, ὅσοις ἔτι σώζονται, πόθος
δὲ γυναικῶν καὶ παίδων, πόθος δὲ δὴ τῆς γῆς αὐτῆς τῆς οἰκείας, ἣν
ξὺν τῷ ἐκ σοῦ πορισθέντι σφίσι κόσμῳ, μεγάλοι τε ἀντὶ μικρῶν καὶ
πλούσιοι ἐκ πενήτων ἀναστρέφοντες, ξύγγνωστοί εἰσιν ἐπιδεῖν ποθοῦν-
τες. σὺ δὲ νῦν μὴ ἄγειν ἄκοντας· οὐδὲ γὰρ ὁμοίοις ἔτι χρήσῃ ἐς* 7
*τοὺς κινδύνους, οἷς τὸ ἑκούσιον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ἀπέσται· ἐπανελθὼν
δ᾽ αὐτός τε, εἰ δοκεῖ, ἐς τὴν οἰκείαν καὶ τὴν μητέρα τὴν σαυτοῦ ἰδὼν
καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καταστησάμενος καὶ τὰς νίκας ταύτας τὰς πολ-
λὰς καὶ μεγάλας ἐς τὸν πατρῷον οἶκον κομίσας οὕτω δὴ ἐξ ἀρχῆς
ἄλλον στόλον στέλλεσθαι, εἰ μὲν βούλει, ἐπ᾽ αὐτὰ ταῦτα τὰ πρὸς τὴν
ἔω ᾠκισμένα Ἰνδῶν γένη· εἰ δὲ βούλει, ἐς τὸν Εὔξεινον πόντον· εἰ*

und *σιωπῇ* für *ἡ σιωπή* Kr. Denn *μένει σιωπή* ist schwerlich griechisch. vgl. 7, 11, 2: *σιγῇ ἔμενον.* Eur. Herk. 930: *ἔστη σιωπῇ.* Erträglich wäre auch *ἐνέμενον τῇ σιωπῇ.* **§ 2.** *καὶ τῷ* auch dadurch dass. — *παρά* vor. Spr. 68, 32, 4. — *τῆς πολλῆς* der Masse. vgl. zu 6, 22, 3. **§ 3.** *τὰ καθ᾽ ἡδονήν.* zu 1, 7, 3. — *δίκαιός εἰμι* ich bin befugt, es ist recht dass ich. gr. Spr. 55, 3, 10. — *ἐς τούς.* zu 3, 26, 4. — *ἀξίωσις.* zu 2, 7, 8. **§ 4.** *τοσῷδε μᾶλλόν τι.* zu 1, 1, 7. **§ 5.** *ἀπ᾽ Ἐκβατάνων* für *ἀπὸ Βάκτρων* Kr. vgl. 3, 19, 5. **§ 6.** *ὀλίγοι τε* für *ὀλίγοι δέ* Kr. — *καὶ οὗτοι οὔτε* für *καὶ οὔτε* Kr. — *γονέων.* Spr. 47, 5. — *σώζονται* am Leben sind. (Ra.) — *συγγνωστοί εἰσι ποθοῦντες* es ist verzeihlich dass sie sich sehnen; ein Gebrauch der mir aus Attikern nicht bekannt ist. vgl. gr. Spr. 61, 5, 8. **§ 7.** *ἄγειν.* zu 4, 20, 3. — *οὐδὲ γάρ.* zu 5, 14, 5. — *οὔτω.* Spr. 56, 9, 2.

8 δέ, ἐπὶ Καρχηδόνα καὶ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα Καρχηδονίων τῆς Λιβύης. ταῦτα
δὲ σὸν ἤδη ἐξηγεῖσθαι. ἕψονται δέ σοι ἄλλοι Μακεδόνες καὶ ἄλλοι
Ἕλληνες, νέοι τε ἀντὶ γερόντων καὶ ἀκμῆτες ἀντὶ κεκμηκότων, καὶ
οἷς τὰ τοῦ πολέμου διὰ τὸ ἀπείρατον ἔς τε τὸ παραυτίκα οὐ φο-
βερὰ καὶ κατὰ τὴν τοῦ μέλλοντος ἐλπίδα ἐν σπουδῇ ἔσται· οὓς καὶ
ταύτῃ ἔτι προθυμότερον ἀκολουθήσειν σοι εἰκός, ὁρῶντας τοὺς πρό-
τερον ξυμπονήσαντάς τε καὶ ξυγκινδυνεύσαντας ἐς τὰ σφέτερα ἤθη
ἐπανεληλυθότας, πλουσίους τε ἀντὶ πενήτων καὶ ἀντὶ ἀφανῶν τῶν
9 πάλαι εὐκλεεῖς. καλὸν δέ, ὦ βασιλεῦ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, καὶ
ἡ ἐν τῷ εὐτυχεῖν σωφροσύνη. σοὶ μὲν γὰρ αὐτῷ ἡγουμένῳ καὶ
στρατιὰν τοιαύτην ἄγοντι ἐκ μὲν πολεμίων δέος οὐδέν· τὰ δὲ
ἐκ τοῦ δαιμονίου ἀδόκητά τε καὶ ταύτῃ καὶ ἀφύλακτα τοῖς ἀν-
θρώποις ἐστί.

28. Τοιαῦτα εἰπόντος τοῦ Κοίνου θόρυβον γενέσθαι ἐκ τῶν παρόν-
των ἐπὶ τοῖς λόγοις· πολλοῖς δὲ δὴ καὶ δάκρυα προχυθέντα ἔτι
μᾶλλον δηλῶσαι τό τε ἀκούσιον τῆς γνώμης ἐς τοὺς πρόσω κινδύ-
νους καὶ [τὸ] καθ' ἡδονήν σφισιν εἶναι τὴν ἀναχώρησιν. Ἀλέξανδρος
δὲ τότε μὲν ἀχθεσθεὶς τοῦ τε Κοίνου τῇ παῤῥησίᾳ καὶ τῷ ὄκνῳ τῶν
2 ἄλλων ἡγεμόνων διέλυσε τὸν ξύλλογον· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν ξυγκαλέ-
σας αὖθις ξὺν ὀργῇ τοὺς αὐτοὺς αὐτὸς μὲν ἰέναι ἔφη τοῦ πρόσω, βιά-
σεσθαι δὲ οὐδένα ἄκοντα Μακεδόνων ξυνέπεσθαι· ἕξειν γὰρ τοὺς ἀ-
κολουθήσοντας τῷ βασιλεῖ σφῶν ἑκόντας· τοῖς δὲ καὶ ἀπιέναι οἴ-
καδε ἐθέλουσιν ὑπάρχειν ἀπιέναι καὶ ἐξαγγέλλειν τοῖς οἰκείοις ὅτι
τὸν βασιλέα σφῶν ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἐπανήκουσιν ἀπολιπόν-
3 τες. ταῦτ' εἰπόντα ἀπελθεῖν ἐς τὴν σκηνήν, μηδέ τινα τῶν ἑταίρων
προσέσθαι αὐτῆς τε ἐκείνης τῆς ἡμέρας καὶ ἐς τρίτην ἔτι ἀπ' ἐκεί-
νης, ὑπομένοντα εἰ δή τις τροπὴ ταῖς γνώμαις τῶν Μακεδόνων τε
καὶ ξυμμάχων, οἷα δὴ ἐν ὄχλῳ στρατιωτῶν τὰ πολλὰ φιλεῖ γίγνε-
4 σθαι, ἐμπεσοῦσα εὐπειθεστέρους παρέξει αὐτούς. ὡς δὲ σιγὴ αὖ
πολλὴ ἦν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον καὶ ἀχθόμενοι μὲν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ δῆ-
λοι ἦσαν, οὐ μὴν μεταβαλλόμενοί γε ὑπ' αὐτῆς, ἐνταῦθα δὴ λέγει
Πτολεμαῖος ὁ Λάγου ὅτι ἐπὶ τῇ διαβάσει οὐδὲν μεῖον ἐθύετο, θυο-
μένῳ δὲ οὐκ ἐγίγνετο αὐτῷ τὰ ἱερά. τότε δὴ τοὺς πρεσβυτάτους τε
τῶν ἑταίρων καὶ μάλιστα τοὺς ἐπιτηδείους αὐτῷ ξυναγαγών, ὡς πάντα
ἐς τὴν ὀπίσω ἀναχώρησιν αὐτῷ ἔφερεν, ἐκφαίνει ἐς τὴν στρατιὰν ὅτι
ἔγνωσται ὀπίσω ἀποστρέφειν.

§ 8. ἤδη dann. (Vu) — ἐξηγεῖσθαι anordnen. (Ra.) — διὰ τὸ ἀπείρατον weil sie die Schwierigkeiten und Gefahren noch nicht kennen. (Vu.) — ἐν σπουδῇ ἔσται werden darauf erpicht sein vgl. 6, 23, 1. § 9. εἴπερ. zu 1, 17, 12. — ἀδόκητος haben von Attikern die Tragiker und Thukydides.

28. Capitel.

§ 1. θόρυβος, als Beifall. — γενέσθαι als ob ein λέγεται vorherginge. zu 1, 25, 6. — πολλοῖς gehört zu προχυθέντα. (Vu.) — τό, das zweite, tilgt Kr. § 2. αὐτός. zu 7, 18, 5. — καί vor ἀπιέναι will Si. vor das zweite ἀπιέναι stellen. — ὑπάρχειν, εἶναι, ἐξεῖναι. § 3. προσέσθαι von ἵημι. § 4. ἐνταῦθα δή gehört dem Sinne nach zu ἐθύετο. — ἐπὶ τῇ. zu 2, 3, 8. — ἐγίγνετο. zu 4, 4, 3. — μάλιστα τούς. τοὺς μάλιστα Kr. — ἐκφαίνει ἐς. Spr. 68, 17, 2. vgl. 1, 12, 4. 4, 10, 2. 6, 15, 2.

Οἱ δὲ ἐβόων τε οἷα ἂν ὄχλος ξυμμιγὴς χαίρων βοήσειε καὶ ἐδά- 29.
κρυον οἱ πολλοὶ αὐτῶν· οἱ δὲ καὶ τῇ σκηνῇ τῇ βασιλικῇ πελάζον-
τες εὔχοντο Ἀλεξάνδρῳ πολλὰ καὶ ἀγαθά, ὅτι πρὸς σφῶν μόνων
νικηθῆναι ἠνέσχετο. ἔνθα δὴ διελὼν κατὰ τάξεις τὴν στρατιὰν δώ-
δεκα βωμοὺς κατασκευάζειν προστάττει, ὕψος μὲν κατὰ τοὺς μεγί-
στους πύργους, εὖρος δὲ μείζονας ἔτι ἢ κατὰ πύργους, χαριστήρια
τοῖς θεοῖς τοῖς ἐς τοσόνδε ἀγαγοῦσιν αὐτὸν νικῶντα καὶ μνημεῖα τῶν
αὐτοῦ πόνων. ὡς δὲ κατεσκευασμένοι αὐτῷ οἱ βωμοὶ ἦσαν, θύει δὴ 2
ἐπ᾽ αὐτῶν ὡς νόμος καὶ ἀγῶνα ποιεῖ γυμνικόν τε καὶ ἱππικόν. καὶ
τὴν μὲν χώραν τὴν μέχρι τοῦ Ὑφάσιος ποταμοῦ Πώρῳ ἄρχειν προσ-
έθηκεν, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην ἀνέστρεφε. διαβὰς δὲ τὸν Ὑ-
δραώτην ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην αὖ ἐπανήει ὀπίσω. καὶ ἐνταῦθα κατα- 3
λαμβάνει τὴν πόλιν ἐξῳκοδομημένην ἥντινα Ἡφαιστίων αὐτῷ ἐκτειχίσαι
ἐτάχθη· καὶ ἐς ταύτην ξυνοικίσας τῶν τε προσχώρων ὅσοι ἐθελον-
ταὶ κατῳκίζοντο καὶ τῶν μισθοφόρων ὅ τιπερ ἀπόμαχον αὐτὸς τὰ ἐπὶ
τῷ κατάπλῳ παρεσκευάζετο τῷ ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν.
Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο πρὸς αὐτὸν Ἀρσάκης τε ὁ τῆς ὁμόρου 4
Ἀβισάρῃ χώρας ὕπαρχος καὶ ὁ ἀδελφὸς (ὁ) Ἀβισάρου καὶ οἱ ἄλλοι
οἰκεῖοι, δῶρά τε κομίζοντες ἃ μέγιστα παρ᾽ Ἰνδοῖς καὶ τοὺς παρ᾽ Ἀ-
βισάρου ἐλέφαντας, ἐς τριάκοντα τὸν ἀριθμόν· Ἀβισάρην γὰρ νόσῳ
ἀδύνατον γενέσθαι ἐλθεῖν. ξυνέβαινον δὲ τούτοις καὶ οἱ παρ᾽ Ἀλε-
ξάνδρου ἐκπεμφθέντες πρέσβεις πρὸς Ἀβισάρην. καὶ ταῦτα οὐ χα- 5
λεπῶς πιστεύσας οὕτως ἔχειν Ἀβισάρῃ τε τῆς αὐτοῦ χώρας σατραπεύ-
ειν ἔδωκε καὶ Ἀρσάκην τῇ Ἀβισάρου ἐπικρατείᾳ προσέθηκε· καὶ φό-
ρους οὕστινας ἀποίσουσι τάξας θύει αὖ καὶ ἐπὶ τῷ Ἀκεσίνῃ ποτα-
μῷ. καὶ τὸν Ἀκεσίνην αὖ διαβὰς ἐπὶ τὸν Ὑδάσπην ἧκεν, ἵνα καὶ
τῶν πόλεων τῆς τε Νικαίας καὶ τῶν Βουκεφάλων ὅσα πρὸς τῶν
ὄμβρων πεπονηκότα ἦν ξὺν τῇ στρατιᾷ ἐπεσκεύασε καὶ τὰ ἄλλα τὰ
κατὰ τὴν χώραν ἐκόσμει.

29. Capitel.

§ **1.** *οἷα βοήσειε.* Spr. 46, 3, 2. — ***εὔχοντο*** für *ηὔχοντο* Kr. — ***νικηθῆναι.*** zu 2, 17, 3. § **2.** *προσέθηκε.* zu 6, 15, 3. — *ἀνέστρεφεν. ἀνέστρεψεν?* § **3.** *τὴν πόλιν.* von ihr ist oben nichts erwähnt. (Schm.) — *ὅ τιπερ.* zu 2, 7, 6. vgl. Spr. 43, 4, 6. — ***τὰ ἐπὶ τῷ*** das dazu Nöthige. (Vu.) § **4.** *ὁ ἀδελφός.* *ὁ ἀδελφὸς ὁ* Kr. — *ἃ μέγιστα* erg. *ἐστίν.* vgl. 6, 14, 1. — ***τοὺς παρ᾽ Ἀβισάρου*** für ***τοὺς παρ᾽ Ἀβισάρῃ*** Kr. Spr. 50, 7, 7. — ***γενέσθαι*** erg. ***ἔλεγον οἱ κομίζοντες.*** (Vu.) — ***ξυνέβαινον τούτοις*** ihnen stimmten bei, bestätigend. (Vu.)

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΚΤΟΝ.

1. Ἀλέξανδρος δέ, ἐπειδὴ παρεσκευάσθησαν αὐτῷ ἐπὶ τοῦ Ὑδάσπου ταῖς ὄχθαις πολλαὶ μὲν τριακόντοροι καὶ ἡμιόλιαι, πολλὰ δὲ καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα καὶ ἄλλα ὅσα ἐς κατακομιδὴν στρατιᾶς ποταμῷ [εὔπορα], ἔγνω καταπλεῖν κατὰ τὸν Ὑδάσπην ὡς ἐπὶ τὴν μεγάλην θά-
2 λασσαν. πρότερον μέν γε ἐν τῷ Ἰνδῷ ποταμῷ κροκοδείλους ἰδών, μόνῳ τῶν ἄλλων ποταμῶν πλὴν Νείλου, πρὸς δὲ ταῖς ὄχθαις τοῦ Ἀκεσίνου κυάμους πεφυκότας ὁποίους ἡ γῆ ἐκφέρει ἡ Αἰγυπτία, καὶ ἀκούσας ὅτι ὁ Ἀκεσίνης ἐμβάλλει εἰς τὸν Ἰνδόν, ἔδοξεν ἐξευρηκέναι
3 τοῦ Νείλου τὰς ἀρχάς, ὡς τὸν Νεῖλον ἐνθένδε ποθὲν ἐξ Ἰνδῶν ἀνίσχοντα καὶ δι' ἐρήμου πολλῆς γῆς ῥέοντα καὶ ταύτῃ ἀπολλύοντα τὸν Ἰνδὸν τὸ ὄνομα ἔπειτα ὁπόθεν ἄρχεται διὰ τῆς οἰκουμένης χώρας ῥεῖν Νεῖλον ἤδη πρὸς Αἰθιόπων τε τῶν ταύτῃ καὶ Αἰγυπτίων καλούμενον, ὡς Ὅμηρος ἐποίησεν ἐπώνυμον τῆς Αἰγύπτου Αἴγυπτον,
4 οὕτω δὴ ἐκδιδόναι ἐς τὴν ἐντὸς θάλασσαν. καὶ δὴ καὶ πρὸς τὴν Ὀλυμπιάδα γράφοντα ὑπὲρ τῶν Ἰνδῶν τῆς γῆς ἄλλα τε γράψαι καὶ ὅτι δοκοίη αὐτῷ ἐξευρηκέναι τοῦ Νείλου τὰς πηγάς, μικροῖς δή τισι καὶ
5 φαύλοις ὑπὲρ τῶν τηλικούτων τεκμαιρόμενον. ἐπεὶ μέντοι ἀτρεκέστερον ἐξήλεγξε τὰ ἀμφὶ τῷ ποταμῷ τῷ Ἰνδῷ, οὕτω δὴ μαθεῖν παρὰ τῶν ἐπιχωρίων τὸν μὲν Ὑδάσπην τῷ Ἀκεσίνῃ, τὸν Ἀκεσίνην δὲ τῷ Ἰνδῷ τό τε ὕδωρ ξυμβάλλοντας καὶ τῷ ὀνόματι ξυγχωροῦντας, τὸν

Sechstes Buch.

1. Capitel.

§ 1. *κατακομιδήν* für *παρακομιδήν* Kr. Dieses gebraucht man von der Fahrt längs der Seeküste. — *ποταμῷ* durch den, auf dem Flusse. vgl. 6, 14, 4. — *εὔπορα* wohl geeignet. Doch ist diese Bedeutung sehr anstössig; *ξύμφορα* steht 4, 22, 7. Aber jenes wie dieses wird zu tilgen sein. **§ 2.** *μέν γε* mag echt, *μὲν γάρ* würde hier richtiger sein. zu Thuk. 1, 40, 3. „Dem *μέν* entspricht *μέντοι* § 5." (Si.) — *μόνῳ τῶν ἄλλων* allein unter allen im Ggs. zu den übrigen. gr. Spr. 47, 28, 10. — *κυάμους* die Frucht des Lotos, Nelumbium speciosum oder Cyathus Smithii. (Si.) vgl. Her. 2, 37. (Schm.) **§ 3.** *ὡς* gehört zu *ἐκδιδόναι*: so dass, indem er annahm dass, freilich hart, eine Art Anakoluthie. — *τὸν Ἰνδὸν τὸ ὄνομα.* Spr. 50, 6, 2. — *ἔπειτα.* Spr. 56, 9, 2. Vor *ἔπειτα* setzte man sonst ein Kolon. — *Ὅμηρος* Od. 4, 581. (Ra.) vgl. zu 5, 6, 5. — *οὕτω δή.* Spr. 56, 9, 2. — *ἐκδιδόναι. ἐκδιδόντα* Kr. vgl. zu 1, 9, 7. — *τὴν ἐντός* das mittelländische. Vielleicht ist vorher *τήνδε τήν* ausgefallen. vgl. zu 5, 6, 7 und Ind. 30, 1. **§ 4.** *καὶ δὴ καί* und eben (in der That) auch. — *γράψαι* erg. *λέγεται.* zu 5, 28, 1. **§ 5.** *ἀμφὶ τῷ.* zu 1, 22, 3. — *μαθεῖν ξυμβάλλοντας.* zu *πυνθανόμενον* 1, 5, 3. — *ξυγχωροῦντας* weichend, ihre Namen verlierend. vgl. 6, 14,

Ἰνδὸν δὲ ἐκδιδόντα ἤδη ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, δίστομον τὸν Ἰν-
δὸν ὄντα, οὐδέν τι αὐτῷ προσῆκον τῆς γῆς τῆς Αἰγυπτίας· τηνικαῦτα
δὲ τῆς ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὴν μητέρα τοῦτο (τὸ) ἀμφὶ τῷ Νείλῳ γρα-
φὲν ἀφελεῖν. καὶ τὸν κατάπλουν τὸν κατὰ τοὺς ποταμοὺς ἔστε ἐπὶ 6
τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐπινοοῦντα παρασκευασθῆναί οἱ ἐπὶ τῷδε κε-
λεῦσαι τὰς ναῦς. αἱ δ' ὑπηρεσίαι αὐτῷ ἐς τὰς ναῦς ξυνεπληρώθη-
σαν ἐκ τῶν ξυνεπομένων τῇ στρατιᾷ Φοινίκων καὶ Κυπρίων καὶ Κα-
ρῶν καὶ Αἰγυπτίων.

Ἐν δὲ τούτῳ Κοῖνος μέν, ἐν τοῖς πιστοτάτοις Ἀλεξάνδρῳ ὢν 2.
τῶν ἑταίρων, νόσῳ τελευτᾷ· καὶ τοῦτον θάπτει ἐκ τῶν παρόντων
μεγαλοπρεπῶς. αὐτὸς δὲ ξυναγαγὼν τούς τε ἑταίρους καὶ ὅσοι Ἰν-
δῶν πρέσβεις παρ' αὐτὸν ἀφιγμένοι ἦσαν βασιλέα μὲν τῆς ἑαλωκυίας
ἤδη Ἰνδῶν γῆς ἀπέδειξε Πῶρον ἑπτὰ μὲν ἐθνῶν τῶν ξυμπάντων,
πόλεων δὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τὰς δισχιλίας. τὴν στρατιὰν δὲ διέ- 2
νειμεν ὧδε. αὐτὸς μὲν τοὺς ὑπασπιστάς τε ἅμα οἷ ξύμπαντας ἐπὶ
τὰς ναῦς ἀνεβίβασε καὶ τοὺς τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὸ ἄ-
γημα τῶν ἱππέων· Κράτερος δὲ αὐτῷ μοῖράν τε τῶν πεζῶν καὶ τῶν
ἱππέων παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ Ὑδάσπου τὴν ἐν δεξιᾷ ἦγε· κατὰ δὲ
τὴν ἑτέραν ὄχθην τὸ πλεῖστόν τε καὶ κράτιστον τῆς στρατιᾶς καὶ τοὺς
ἐλέφαντας Ἡφαιστίων προὐχώρει ἄγων, ἤδη ὄντας ἐς διακοσίους·
τούτοις δὲ ἦν παρηγγελμένον ὡς τάχιστα ἄγειν ἵναπερ τὰ Σωπείθου
βασίλεια· Φιλίππῳ δὲ τῷ σατράπῃ τῆς ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ Ἰνδοῦ ὡς ἐπὶ 3
Βακτρίους γῆς διαλείποντα τρεῖς ἡμέρας παρήγγελτο ἕπεσθαι ξὺν τοῖς
ἀμφ' αὐτόν. τοὺς ἱππέας δὲ τοὺς Νυσαίους ὀπίσω ἀποπέμπει ἐς τὴν
Νῦσαν. τοῦ μὲν δὴ ναυτικοῦ παντὸς Νέαρχος αὐτῷ ἐξηγεῖτο, τῆς δὲ
αὐτοῦ νεὼς κυβερνήτης Ὀνησίκριτος, ὃς ἐν τῇ ξυγγραφῇ ἥντινα ὑπὲρ
Ἀλεξάνδρου ξυνέγραψε καὶ τοῦτο ἐψεύσατο, ναύαρχον ἑαυτὸν εἶναι
γράψας, κυβερνήτην ὄντα. ἦν δὲ τὸ ξύμπαν πλῆθος τῶν νεῶν, ὡς 4
λέγει Πτολεμαῖος ὁ Λάγου, ᾧ μάλιστα ἐγὼ ἕπομαι, τριακόντοροι
μὲν ἐς ὀγδοήκοντα· τὰ δὲ πάντα πλοῖα σὺν τοῖς ἱππαγωγοῖς τε καὶ
κερκούροις καὶ ὅσα ἄλλα ποτάμια ἢ τῶν πάλαι πλεόντων κατὰ τοὺς
ποταμοὺς ἢ ἐν τῷ τότε ποιηθέντων οὐ πολὺ ἀποδέοντα τῶν [δισ]-
χιλίων.

Ὡς δὲ ξύμπαντα αὐτῷ παρεσκεύαστο, ὑπὸ τὴν ἕω ὁ μὲν στρα- 3.
τὸς ἐπέβαινε τῶν νεῶν, αὐτὸς δὲ ἔθυε τοῖς θεοῖς ὡς νόμος καὶ τῷ
ποταμῷ τῷ Ὑδάσπῃ ὅπως οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο. καὶ ἐπιβὰς τῆς
νεὼς ἀπὸ τῆς πρῴρας ἐκ χρυσῆς φιάλης ἔσπενδεν ἐς τὸν ποταμόν,

5. — *τὸν Ἰνδόν.* zu 1, 26, 4. — *οὐδέν τι.* zu 1, 12, 2. — *προσῆκον.* Spr. 56, 8, 2. — *τοῦτο τό* für τοῦτο Kr. — *ὑπηρεσίαις.* zu 1, 20, 1.

2. Capitel.

§ 1. *ἐκ τῶν παρόντων.* zu 4, 6, 5. — *τῶν ξυμπάντων* im Ganzen. zu 1, 11, 5. — *ὑπὲρ τάς* steht hier ungewöhnlich im Verhältnisse eines Dativs; für den Genitiv 4, 17, 1. Spr. 60, 7. § 2. *αὐτός* mit 8000 Mann nach Ind. 19, 2. — *τε τῶν.* τῶν τε Si. § 3. *διαλείποντα* für διαλιπόντι Bas., διαλειπόντι eine gute Hs. vgl. Spr. 55, 2, 5. vgl. 6, 5, 6: τρισὶν ἡμέραις ὑπολειπόμενον ἕπεσθαι ἐκέλευσεν. — *αὐτοῦ* ipsius (Alexanders). zu 3, 21, 5. — *γράψας* dass er geschrieben hat. — *ναύαρχον ἑαυτόν* für ναύαρχος. gr. Spr. 55, 2, 3. § 4. *τριακόντοροι.* Spr. 60, 2, 3. — *χιλίων* für δισχιλίων Kr. mit den Angaben Andrer ausgleichend.

τόν τε Ἀκεσίνην ξυνεπικαλούμενος τῷ Ὑδάσπῃ, ὅντινα μέγιστον αὖ τῶν ἄλλων ποταμῶν ξυμβάλλειν τῷ Ὑδάσπῃ ἐπέπυστο καὶ οὐ πόῤῥω αὐτῶν εἶναι τὰς ξυμβολάς, καὶ τὸν Ἰνδόν, ἐς ὅντινα ὁ Ἀκεσίνης
2 *ξὺν τῷ Ὑδάσπῃ ἐμβάλλει. ἐπὶ δὲ Ἡρακλεῖ τε τῷ προπάτορι σπείσας καὶ Ἄμμωνι καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ὅσοις αὐτῷ νόμος σημῆναι ἐς ἀναγωγὴν κελεύει τῇ σάλπιγγι. ἅμα τε δὴ ἐσημάνθη καὶ ἀνήγοντο ἐν κόσμῳ. παρήγγελτο γὰρ ἐφ' ὅσων τε τὰ σκευοφόρα πλοῖα ἐχρῆν τετάχθαι καὶ ἐφ' ὅσων τὰ ἱππαγωγά, ἐφ' ὅσων δὲ τὰς μαχίμους τῶν νεῶν, ὡς μὴ συμπίπτειν ἀλλήλαις κατὰ τὸν πόρον εἰκῇ πλεούσας·*
3 *καὶ ταῖς ταχυναυτούσαις φθάνειν οὐκ ἐφίετο ἔξω τῆς τάξεως. ἦν δὲ ὅ τε κτύπος τῆς εἰρεσίας οὐδενὶ ἄλλῳ ἐοικώς, ἅτε ἀπὸ πολλῶν νεῶν ἐν ταὐτῷ ἐρεσσομένων, καὶ βοὴ ἀπό τε τῶν κελευστῶν ἐνδιδόντων τὰς ἀρχάς τε καὶ ἀναπαύλας τῆς εἰρεσίας, καὶ τῶν ἐρετῶν ὁπότε ἀθρόοι ἐμπίπτοντες τῷ ῥοθίῳ ἐπαλαλάξειαν· αἵ τε ὄχθαι, ὑψηλότεραι τῶν νεῶν πολλαχῇ οὖσαι, ἐς στενόν τε τὴν βοὴν ξυναγουσαι καὶ τῇ ξυναγωγῇ αὐτῇ ἐπὶ μέγα ηὐξημένην ἐς ἀλλήλας ἀντέπεμ-*
4 *πον· καί που καὶ νάπαι ἑκατέρωθεν τοῦ ποταμοῦ τῇ τε ἐρημίᾳ καὶ τῇ ἀντιπέμψει τοῦ κτύπου καὶ αὗται ξυνεπελάμβανον· οἵ τε ἵπποι διαφαινόμενοι διὰ τῶν ἱππαγωγῶν πλοίων, οὐ πρόσθεν ἵπποι ἐπὶ νεῶν ὀφθέντες ἐν τῇ Ἰνδῶν γῇ, (καὶ γὰρ καὶ τὸν Διονύσου ἐπ' Ἰνδοὺς στόλον οὐκ ἐμέμνηντο γενέσθαι ναυτικόν) ἔκπληξιν παρεῖχον τοῖς θεωμένοις τῶν βαρβάρων, ὥστε οἱ μὲν αὐτῶν αὐτόθεν τῇ ἀνα-*
5 *γωγῇ παραγενόμενοι ἐπὶ πολὺ ἐφωμάρτουν· ἐς ὅσους δὲ τῶν ἤδη Ἀλεξάνδρῳ προσκεχωρηκότων Ἰνδῶν ἡ βοὴ τῶν ἐρετῶν ἢ ὁ κτύπος τῆς εἰρεσίας ἐξίκετο, καὶ οὗτοι ἐπὶ τὴν ὄχθην κατέθεον καὶ ξυνείποντο ἐπᾴδοντες βαρβαρικῶς. φιλῳδοὶ γάρ, εἴπερ τινὲς ἄλλοι, Ἰνδοὶ καὶ φιλορχήμονες ἀπὸ Διονύσου ἔτι καὶ τῶν ἅμα Διονύσῳ βακχευσάντων κατὰ τὴν Ἰνδῶν γῆν.*

4. *Οὕτω δὴ πλέων τρίτῃ ἡμέρᾳ κατέσχεν ἵναπερ Ἡφαιστίωνί τε καὶ Κρατέρῳ κατὰ τὸ αὐτὸ στρατοπεδεύειν ἐπὶ ταῖς ἀντιπέραν ὄχθαις πα-*

3. Capitel.

§ 1. *ἔσπενδεν.* zu 1, 11, 6. — *μέγιστον τῶν ἄλλων.* zu *ἀλκιμώτατοι* 4, 25, 3. — *αὖ* seinerseits. § 2. *ἐπί* ausserdem. zu 1, 3, 2. — *προπάτορι.* zu 3, 3, 2. — *ἅμα τε.* zu 5, 7, 4. — *ἐφ' ὅσων* wie viele Schiffe neben einander. Spr. 68, 36, 6. — *ἐφ' ὅσων δὲ τάς* für *ἐφ' ὅσων τε τάς* Kr. Denn *τε* — *καί* — *τε* bei Verbindung einzelner Begriffe ist in diesem Werke nicht üblich. Die Fälschung mochte, wie oft, aus der vorhergehenden Zeile entstehen. § 3. *ἐοικώς.* zu 5, 17, 3. — *πολλῶν,* 800, auf denen er 8000 Mann führte. Ind. 19, 2 und 7. — *ἐνδιδόναι* angeben, bezeichnen, wohl das technische Wort. — *ἐπαλαλάξειαν* zu dem Ruderschlage ihr Geschrei erhoben hatten. — *ἐς στενόν τε καὶ ηὐξημένην.* Spr. 59, 2. — *ἐπὶ μέγα.* zu 2, 5, 2. — *καὶ αὗται* gleichfalls. — *ξυνεπελάμβανον* wirkten mit. Das Activ ist bei Arrian nicht selten. vgl. 1, 7, 4. 25, 1. 3, 3, 6. 4, 1, 5. Ind. 20, 5. Thuk. 2, 8, 3: *καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ξυνεπιλαμβάνειν.* Sonst ist freilich das Medium gewöhnlicher. § 4. *διά. δή* oder *ἐπί* Kr. — *ἵπποι.* zu 1, 26, 4. — *αὐτόθεν,* von dem Orte der Abfahrt. (Ra.) § 5. *τὴν ὄχθην* für *τῇ ὄχθῃ* Kr. Denn es ist unmöglich *ἐπὶ τῇ ὄχθῃ καταθεῖν,* sondern *παρά* oder *κατὰ τὴν ὄχθην.* — *ἄλλοι. ἄλλοι, καὶ (οἱ)* Kr. zu 1, 17, 12. — *ἔτι.* zu 1, 11, 1.

4. Capitel.

§ 1. *κατὰ τὸ αὐτό* an demselben Puncte auf den entgegenge-

ρήγγελτο. μείνας δὲ ἐνταῦθα ἡμέρας δύο, ὡς καὶ Φίλιππος αὐτῷ
ξὺν τῇ λοιπῇ στρατιᾷ ἀφίκετο, τοῦτον μὲν ἐπὶ τὸν Ἀκεσίνην ποταμὸν
ἐκπέμπει ξὺν οἷς ἔχων ἧκε, τάξας παρὰ τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ τὴν
ὄχθην πορεύεσθαι· τοὺς δὲ ἀμφὶ Κράτερόν τε καὶ Ἡφαιστίωνα
αὖθις ἐκπέμπει, παραγγείλας ὅπως χρὴ τὴν πορείαν ποιεῖσθαι. αὐ- 2
τὸς δὲ ἔπλει κατὰ τὸν Ὑδάσπην ποταμόν, οὐδαμοῦ μείονα ἐν τῷ κα-
τάπλῳ εἴκοσι σταδίων τὸ εὖρος. προσορμιζόμενος δὲ ὅπῃ τύχοι ταῖς
ὄχθαις τοὺς προσοικοῦντας τῷ Ὑδάσπῃ Ἰνδῶν τοὺς μὲν ἐνδιδόντας
σφᾶς ὁμολογίαις παρελάμβανεν· ἤδη δέ τινας καὶ ἐς ἀλκὴν χωρή-
σαντας βίᾳ κατεστρέψατο. αὐτὸς δὲ ὡς ἐπὶ τὴν Μαλλῶν τε καὶ 3
Ὀξυδρακῶν γῆν σπουδῇ ἔπλει, πλείστους τε καὶ μαχιμωτάτους τῶν
ταύτῃ Ἰνδῶν πυνθανόμενος καὶ ὅτι ἐξηγγέλλοντο αὐτῷ παῖδας μὲν
καὶ γυναῖκας ὑπεκτεθεῖσθαι ἐς τὰς ὀχυρωτάτας τῶν πόλεων, αὐτοὶ δὲ
ἐγνωκέναι διὰ μάχης ἰέναι πρὸς αὐτόν· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ σπουδῇ
πλείονι ἐποιεῖτο τὸν πλοῦν, ὅπως μὴ καθεστηκόσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ ἐν
τῷ ἐνδεεῖ τε ἔτι τῆς παρασκευῆς καὶ τεταραγμένῳ προσφέρηται. ἔν- 4
θεν δὲ ὡρμήθη τὸ δεύτερον [καὶ] πέμπτῃ ἀφίκετο ἡμέρᾳ ἐπὶ τὴν
ξυμβολὴν τοῦ τε Ὑδάσπου καὶ τοῦ Ἀκεσίνου. ἵνα δὲ ξυμβάλλουσιν
οἱ ποταμοὶ οὗτοι στενώτατος εἷς ποταμὸς ἐκ τοῖν δυοῖν γίγνεται
καὶ τὸ ῥεῦμα αὐτῷ ὀξὺ ἐπὶ τῇ στενότητι καὶ δῖναι ἄτοποι ὑποστρέ-
φοντος τοῦ ῥοῦ, καὶ τὸ ὕδωρ κυμαίνεταί τε καὶ καχλάζει ἐπὶ μέγα,
ὡς καὶ πόῤῥω ἔτι ὄντων ἐξακούεσθαι τὸν κτύπον τοῦ κύματος. καὶ 5
ἦν μὲν προεξηγγελμένα ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐκ τῶν ἐγχωρίων καὶ (ἐξ)
Ἀλεξάνδρου τῇ στρατιᾷ· ὅμως δὲ ἐπειδὴ ἐπέλαζεν αὐτῷ ταῖς ξυμ-
βολαῖς ὁ στρατός, ἐς τοσόνδε ὁ ἀπὸ τοῦ ῥοῦ κτύπος κατεῖχεν, ὥστε
ἐπέστησαν τῆς εἰρεσίας οἱ ναῦται, οὐκ ἐκ παραγγέλματος, ἀλλὰ τῶν
τε κελευστῶν ὑπὸ θαύματος ἐκσιωπησάντων καὶ αὐτοὶ μετέωροι πρὸς
τὸν κτύπον γενόμενοι.

Ὡς δὲ οὐ πόῤῥω τῶν ξυμβολῶν ἦσαν, ἐνταῦθα δὴ οἱ κυβερνῆ- 5.
ται παραγγέλλουσιν ὡς βιαιοτάτῃ (τῇ) εἰρεσίᾳ χρωμένους ἐξελαύνειν
ἐκ τῶν στενῶν, τοῦ μὴ ἐμπιπτούσας τὰς ναῦς ἐς τὰς δίνας ἀναστρέ-

setzten Ufern. (Ra.) vgl. 6, 2, 2. — *ὡς* nachdem. vgl. 1, 2, 4 und 5. (Ra.) **§ 2.** *Ἰνδῶν.* *Ἰνδούς* oder *τῶν Ἰνδῶν* Kr. — *παρελάμβανεν* für *κατελάμβανεν* Kr. vgl. zu 4, 16, 3. — *τύχοι* erg. *προσορμιζόμενος.* gr. Spr. 56, 4, 2. — *ἤδη δέ.* zu 5, 21, 6. — *ἀλκήν.* zu 1, 8, 8. — *χωρήσαντας* ist auffallend, da sonst *τρέπεσθαι* in dieser Verbindung regelmässig ist. **§ 3.** *πλείστους.* Spr. 56, 7, 3. — *μαχιμωτάτους* 5, 22, 2. — *καὶ ὅτι.* Spr. 56, 7, 6 und zu 5, 2, 2. — *ὑπεκτεθεῖσθαι* für *ἀποτεθεῖσθαι* Kr. vgl. zu 4, 18, 4. — *διὰ μάχης.* zu 1, 7, 10. — *πρὸς αὐτόν* für das regelmässige *αὐτῷ*, wie 1, 12, 9. — *ἐφ' ὅτῳ* wesshalb, wie 6, 6, 3. 7, 10, 3. (Ra.) — *καθεστηκόσιν* organisirt und festgesetzt. (Ra.) zu Thuk. 3, 86, 2. — *ἐνδεεῖ* Unzulänglichkeit. — *τεταραγμένῳ.* zu 5, 7, 5. **§ 4.** *ἔνθεν* von da von wo. (Schm.) — *τὸ δεύτερον* § 2. — *καί* vor *πέμπτῃ* ist nach Schm. zu tilgen. — *ἄτοποι* ungewöhnlich starke. — *ὑποστρέφοντος* sich wendet, von der graden Strömung kreisförmig. — *ἐπὶ μέγα.* zu 2, 5, 2. — *ὄντων* erg. (*τῶν*) *ἀνθρώπων.* gr. Spr. 47, 4, 3. **§ 5.** *καὶ ἐξ* für *καί* Kr. — *αὐτῷ.* *αὐταῖς?* — *κατεῖχεν* waltete, war stark. — *τῆς* für *τάς* Kr. Thuk. 2, 91, 3: *ἐπέστησαν τοῦ πλοῦ.* Ueber den Genitiv oben zu 5, 16, 1. — *ἐκσιωπησάντων καὶ γενόμενοι.* zu 1, 12, 9. — *μετέωροι* aufgeregt, erschreckt. — *πρὸς τόν.* zu 1, 18, 8.

5. Capitel.

§ 1. *τῇ* fügt Kr. hinzu. Spr. 50, 8, 1. vgl. 2, 21, 9. — *τοῦ μή.* zu

φεσθαι πρὸς αὐτῶν, ἀλλὰ κρατεῖν γὰρ τῇ εἰρεσίᾳ τῶν ἐπιστροφῶν
2 τοῦ ὕδατος. τὰ μὲν δὴ στρογγύλα πλοῖα ὅσα καὶ ἔτυχεν αὐτῶν περιστραφέντα πρὸς τοῦ ῥοῦ, οὐδέν τι παθόντα ἐν τῇ ἐπιστροφῇ, ὅτι μὴ συνταράξαντα τοὺς ἐμπλέοντας, καιέστη ἐς εὐθύ, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ῥοῦ ὀρθωθέντα· αἱ δὲ μακραὶ νῆες οὐχ ὡσαύτως ἀπαθεῖς ἀπῆλθον [ἐν τῇ ἐπιστροφῇ], οὔτε μετέωροι ἐπὶ τοῦ καχλάζοντος κύματος ὡσαύτως οὖσαι, ὅσαι τε δίκροτοι αὐτῶν τὰς κάτω κώπας οὐκ ἐπὶ πολὺ
3 ἔξω ἔχουσαι τοῦ ὕδατος· καὶ αἱ κῶπαι δὴ αὐτοῖς, πλαγίοις ἐν ταῖς δίναις γενομένοις, συνετρίβοντο, ὅσων γε ἐγκατελήφθησαν ὑπὸ τοῦ ὕδατος οὐ φθασάντων αὐτὰς μετεωρίσαι, ὡς πολλὰς μὲν πονῆσαι τῶν νεῶν, δύο δὲ δὴ περιπεσούσας ἀλλήλαις αὐτάς τε διαφθαρῆναι καὶ τῶν ἐμπλεόντων ἐν αὐταῖς πολλούς. ὡς δὲ ἐς πλάτος ἤδη ὁ ποταμὸς διέσχεν, ἐνταῦθα δὴ ὅ τε ῥοῦς οὐκέτι ὡσαύτως χαλεπὸς ἦν καὶ
4 αἱ δῖναι οὐχ ὁμοίᾳ τῇ βίᾳ ἐπέστρεφον. προσορμίσας οὖν τῇ ἐν δεξιᾷ ὄχθῃ Ἀλέξανδρος τὸν στρατόν, ἵνα σκέπη τε ἦν τοῦ ῥοῦ καὶ προσβολὴ ταῖς ναυσὶ καί τις καὶ ἄκρα τοῦ ποταμοῦ ἐπιτηδείως ἀνεῖχεν ἐς τῶν ναυαγίων τε τὴν ξυναγωγὴν καὶ εἴ τινες ἐπ᾽ αὐτῶν ζῶντες ἔτι ἐφέροντο, τούτους τε διέσωσε καὶ ἐπισκευάσας τὰς πεπονηκυίας τῶν νεῶν Νέαρχον μὲν καταπλεῖν κελεύει ἔστ᾽ ἂν ἀφίκηται ἐπὶ τὰ ὅρια τοῦ Μαλλῶν ἔθνους· αὐτὸς δὲ τῶν βαρβάρων τῶν οὐ προσχωρούντων καταδρομὴν τῆς χώρας ποιησάμενος καὶ κωλύσας ἐπικουρῆσαι αὐτοὺς τοῖς Μαλλοῖς, οὕτω δὴ αὖθις ξυνέμιξε τῷ ναυτικῷ.
5 Καὶ ἐνταῦθα Ἡφαιστίων τε αὐτῷ καὶ Κράτερος καὶ Φίλιππος ξὺν τοῖς ἀμφ᾽ αὐτοὺς ὁμοῦ ἤδη ἦσαν. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἐλέφαντας καὶ τὴν Πολυσπέρχοντος τάξιν [καὶ τοὺς ἱπποτοξότας] καὶ Φίλιππον ξὺν τῇ ἀμφ᾽ αὐτὸν στρατιᾷ διαβιβάσας τὸν Ὑδάσπην ποταμὸν Κρατέρῳ ἄγειν προσέταξε· Νέαρχον δὲ ξὺν τῷ ναυτικῷ πέμπει, τρισὶν ἡμέ-
6 ραις τὴν στρατιὰν κελεύσας φθάνειν κατὰ τὸν πλοῦν. τὸν δὲ ἄλλον στρατὸν τριχῇ διένειμε· καὶ Ἡφαιστίωνα μὲν πέντε ἡμέραις προϊέναι ἔταξεν, ὡς εἴ τινες τοὺς ξὺν αὐτῷ τεταγμένους φεύγοντες ἐς τὸ

1, 1, 9. — *ἐπιστροφαί* Wirbel, Strudel. (Ra.) **§ 2.** *κατέστη ἐς εὐθύ* stellte sich in gerade Richtung, das Vordertheil voran. (Gr.) vgl. zu 5, 7, 4. — *ἐν τῇ ἐπιστροφῇ* ist wohl zu tilgen, entstanden aus einer Wiederholung. — *μετέωροι*, durch die Last tiefer ins Wasser gedrückt. — *ὅσαι τε.* Entgegengesetzt werden durch *οὔτε* und *τε* das *οὖσαι* und *ἔχουσαι*. — *ἐπὶ πολύ.* zu 1, 19, 2. — *ἔξω*, die untern Ruder waren zu tief im Wasser. (Dö.) **§ 3.** *δή* eben für *δὲ* Kr. vgl. 6, 7, 3. — *πλαγίοις γενομένοις. πλάγιαι γενόμεναι* Kr. — *ὅσων* erg. *αἱ κῶπαι.* (Ra.) — *οὐ φθασάντων αὐτὰς μετεωρίσαι* die sie nicht schnell genug emporgehoben hatten; über den Infinitiv zu 1, 8, 5. — *πονῆσαι* beschädigt wurden. vgl. § 4. 6, 18, 4. 7, 7, 2. (Ra.) — *διέσχεν. διεῖχεν* Kr. zu 2, 8, 9. **§ 4.** *προσβολή.* zu 2, 1, 2. — *ἀνεῖχεν* vorsprang. (Vu.) — *καὶ εἴ τινες* d. h. *καὶ ἐς τὴν ξυναγωγὴν τούτων οἵτινες.* gr. Spr. 60, 10, 1. — *τῶν βαρβάρων* hängt von *τῆς χώρας* ab. (Schm.) — *ἐπικουρῆσαι.* vgl. 6, 11, 3. (Ra.) **§ 5.** *καὶ τοὺς ἱπποτοξότας* tilgt Kr. zu 6, 6, 1. — *Φίλιππον*, der, früher nach dem Akesines geschickt 6, 4, 1, jetzt über den Hydaspes gehen musste, um sich mit Krateros zu vereinigen. (Schm.) — *διαβιβάσας τόν.* Diese Construction findet sich schon bei Platon Ges. 10, 900, c: *ἐγὼ (αὐτοὺς) διαβιβῶ τὸν ποταμόν.* — *τρισὶν ἡμέραις* um drei Tage, bei *φθάνειν* wie bei *ὑστερεῖν.* zu Xen. An. 1, 2, 25. **§ 6.** *Ἡφαιστίωνα*, der früher am linken Ufer des Hydaspes marschirt war 6, 2, 2 und jetzt über den Akesines gesetzt

πρόσω κατὰ σπουδὴν ἴοιεν, τοῖς ἀμφ' Ἡφαιστίωνα ἐμπίπτοντες ἁλί-
σκωνται· Πτολεμαῖον δὲ τὸν Λάγου, δοὺς καὶ τούτῳ τῆς στρατιᾶς
μέρος, τρισὶν ἡμέραις ὑπολειπόμενον ἕπεσθαι ἐκέλευσεν, ὡς ὅσοι
τοὔμπαλιν ὑποστρέφοιεν αὐτὸν φεύγοντες, οὗτοι δὲ εἰς τοὺς ἀμφὶ τὸν
Πτολεμαῖον ἐμπίπτοιεν. ἐπὰν δὲ ἀφίκωνται ἐς τὰς ξυμβολὰς τοῦ τε 7
Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ὑδραώτου ποταμοῦ, ἐνταῦθα δὲ τούς τε φθάνον-
τας ὑπομένειν ἐκέλευσεν ἔστ' ἂν ἥκῃ αὐτὸς καὶ τοὺς ἀμφὶ Κράτερον
καὶ Πτολεμαῖον αὐτῷ ξυμβαλεῖν.

Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν τούς τε ὑπασπιστὰς καὶ τοὺς τοξότας καὶ 6.
τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τῶν πεζεταίρων καλουμένων τὴν Πείθωνος τά-
ξιν καὶ τοὺς ἱπποτοξότας δὲ πάντας καὶ τῶν ἱππέων τῶν ἑταίρων
τοὺς ἡμίσεας διὰ γῆς ἀνύδρου ὡς ἐπὶ Μαλλοὺς ἦγεν, ἔθνος Ἰνδικὸν
Ἰνδῶν τῶν αὐτονόμων. καὶ τῇ μὲν πρώτῃ καταστρατοπέδευσε πρὸς 2
ὕδατι οὐ πολλῷ, ὃ δὴ ἀπεῖχε τοῦ Ἀκεσίνου ποταμοῦ σταδίους εἰς
ἑκατόν· δειπνοποιησάμενος δὲ καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν οὐ πο-
λὺν χρόνον παραγγέλλει ὅ τι τις ἔχει ἄγγος ἐμπλῆσαι ὕδατος. διελ-
θὼν δὲ τῆς τε ἡμέρας τὸ ἔτι ὑπολειπόμενον καὶ τὴν νύκτα ὅλην ἐς
τετρακοσίους μάλιστα σταδίους ἅμα ἡμέρᾳ πρὸς πόλιν ἀφίκετο ἐς
ἣν ξυμπεφεύγεσαν πολλοὶ τῶν Μαλλῶν. οἱ δὲ οὔποτ' ἂν οἰηθέντες 3
διὰ τῆς ἀνύδρου ἐλθεῖν ἐπὶ σφᾶς Ἀλέξανδρον ἔξω τε τῆς πόλεως οἱ
πολλοὶ καὶ ἄνοπλοι ἦσαν· ἐφ' ὅτῳ καὶ δῆλος ἐγένετο ταύτην ἀγαγὼν
Ἀλέξανδρος, ἣν ὅτι [αὐτῷ] ἀγαγεῖν χαλεπὸν ἦν, ἐπὶ τῷδε οὐδὲ τοῖς
πολεμίοις ὅτι ἄξει πιστὸν ἐφαίνετο. τούτοις μὲν δὴ οὐ προσδοκήσα-
σιν ἐπιπεσὼν τοὺς μὲν πολλοὺς ἀπέκτεινεν αὐτῶν οὐδὲ εἰς ἀλκήν,
οἷα δὴ ἀνόπλους, τραπέντας· τῶν δὲ ἄλλων ἐς τὴν πόλιν κατειλη-
θέντων κύκλῳ περιστήσας τῷ τείχει τοὺς ἱππέας, ὅτι μήπω ἡ φά-
λαγξ τῶν πεζῶν ἠκολουθήκει αὐτῷ, ἀντὶ χάρακος ἐχρήσατο τῇ ἵππῳ.
ὡς δὲ τάχιστα οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο, Περδίκκαν μὲν τήν τε αὑτοῦ ἱπ- 4
παρχίαν ἔχοντα καὶ τὴν Κλείτου καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας πρὸς ἄλλην πό-
λιν ἐκπέμπει τῶν Μαλλῶν, οἷ ξυμπεφευγότες ἦσαν πολλοὶ τῶν ταύτῃ
Ἰνδῶν, φυλάσσειν τοὺς ἐν τῇ πόλει κελεύσας, ἔργου δὲ μὴ ἔχεσθαι
ἔστ' ἂν ἀφίκηται αὐτός, ὡς μηδὲ ἀπὸ ταύτης τῆς πόλεως διαφυγόν-
τας τινὰς αὐτῶν ἀγγέλους γενέσθαι τοῖς ἄλλοις βαρβάροις ὅτι προσ-
άγει ἤδη Ἀλέξανδρος· αὐτὸς δὲ προσέβαλλε τῷ τείχει. οἱ δὲ βάρ- 5
βαροι τὸ μὲν τεῖχος ἐκλείπουσιν, ὡς οὐκ ἂν διαφυλάξαντες αὐτὸ ἔτι,
πολλῶν ἐν τῇ καταλήψει τεθνηκότων, τῶν δὲ καὶ ἀπὸ τραυμάτων ἀ-

sein musste, um am linken Ufer desselben zu marschiren. (Schm.) — *τοὔμπαλιν.* zu 1, 2, 4. — *οὗτοι δέ.* zu 1, 1, 8. **§ 7.** *ἐνταῦθα δέ.* zu 2, 20, 4. — *ξυμβαλεῖν* hängt auch von *ἔστε* ab. So findet sich *πρὶν* 2, 11, 2 mit dem Conjunctiv und Infinitiv, *ὡς* 4, 5, 6 mit dem Infinitiv und Conjunctiv.

6. Capitel.

§ 1. *ἱπποτοξότας,* ein Widerspruch mit 6, 5, 5. (Schm.) An einer von beiden Stellen vermuthet Si. *ἱππακοντιστάς.* Alexander bedurfte dieser Art von Truppen; dem Krateros waren sie entbehrlich. zu 6, 5, 5. — *δέ* für *τε* Kr. — *Ἰνδῶν* fehlt in der besten Hs.; entbehrlicher wäre *Ἰνδικόν.* **§ 3.** *ἂν οἰηθέντες* aus *οὐκ ἂν ᾠήθησαν.* Spr. 69, 6, 5. — *ἣν* gehört zu *ἀγαγεῖν* wie zu *ἄξει* (Si.) — *οἷα δή* auch beim blossen Adjectiv ohne *ὄντας,* wie *ἅτε* 7, 7, 7. vgl. 6, 10, 2. — *ὅτι μήπω.* zu 5, 2, 4. **§ 4.** *οἱ.* *ᾗ* zwei Hsn. — *ἔργου* Bestürmung. — *μηδέ* auch nicht. (Ra.) — *τῷ τείχει* der § 3 erwähnten Stadt. (Si.) **§ 5.** *διαφυλάξαντες* für *διαφυλάξοντες* Kr. zu 4, 4, 2. — *καταλήψει* Ueberfall, *ἐπιπεσών* § 3. vgl.

*πομάχων γεγενημένων· ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυγόντες χρόνον μέν
τινα ἠμύνοντο ἐξ ὑπερδεξίου τε χωρίου καὶ χαλεποῦ ἐς προσβολήν·
προσκειμένων δὲ πάντοθεν εὐρώστως τῶν Μακεδόνων καὶ αὐτοῦ
Ἀλεξάνδρου ἄλλοτε ἄλλῃ ἐπιφαινομένου τῷ ἔργῳ ἥ τε ἄκρα κατὰ
κράτος ἑάλω καὶ οἱ ξυμφυγόντες ἐς αὐτὴν πάντες ἀπέθανον· ἦσαν
δὲ ἐς δισχιλίους.*

6 *Περδίκκας δὲ ἐς τὴν πόλιν ἐφ᾽ ἥντινα ἐστάλη ἀφικόμενος τὴν
μὲν πόλιν ἐρήμην καταλαμβάνει· μαθὼν δὲ ὅτι οὐ πρὸ πολλοῦ πε-
φεύγεσαν ἐξ αὐτῆς οἱ ἐνοικοῦντες δρόμῳ ἤλαυνε κατὰ στίβον τῶν
φευγόντων· οἱ δὲ ψιλοὶ ὡς τάχους εἶχον ποδῶν αὐτῷ ἐφείποντο.
καταλαβὼν δὲ τῶν φευγόντων κατέκοψεν ὅσοι γε μὴ ἔφθασαν ἐς τὰ
ἕλη ξυμφυγόντες.*

7. *Ἀλέξανδρος δὲ δειπνοποιησάμενός τε καὶ ἀναπαύσας τοὺς ἀμφ᾽ αὐ-
τὸν ἔστε ἐπὶ πρώτην φυλακὴν ᾔει τοῦ πρόσω· καὶ τὴν νύκτα διελ-
θὼν πολλὴν ὁδὸν ἅμα ἡμέρᾳ ἀφίκετο πρὸς τὸν Ὑδραώτην ποταμόν.
ἔνθα δὴ τῶν Μαλλῶν τοὺς μὲν πολλοὺς διαβεβηκότας ἤδη ἔμαθε,
τοῖς δὲ καὶ διαβαίνουσιν ἐπιγενόμενος περὶ αὐτὸν τὸν πόρον πολλοὺς*
2 *αὐτῶν διέφθειρε. καὶ αὐτὸς ὡς εἶχε ξυνδιαβὰς κατὰ τὸν αὐτὸν πό-
ρον διώκων εἴχετο τῶν φθασάντων ἐς τὴν ἀποχώρησιν. καὶ πολλοὺς
μὲν ἀπέκτεινεν αὐτῶν, τοὺς δὲ καὶ ζῶντας ἔλαβεν, οἱ πλείους δὲ κα-
τέφυγον ἔς τι χωρίον ὀχυρὸν καὶ τετειχισμένον. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς
οἱ πεζοὶ ἀφίκοντο αὐτῷ, ἀποστέλλει ἐπὶ τούτους Πείθωνα τήν τε αὐ-*
3 *τοῦ τάξιν ἔχοντα καὶ τῶν ἱππέων δύο ἱππαρχίας. καὶ οὗτοι δὴ ἐξ
ἐφόδου προσβαλόντες λαμβάνουσι τὸ χωρίον καὶ τοὺς καταπεφευγό-
τας ἐς αὐτὸ ἠνδραπόδισαν, ὅσοι γε μὴ ἐν τῇ προσβολῇ διεφθάρησαν.
ταῦτα δὲ οἱ ἀμφὶ τὸν Πείθωνα διαπραξάμενοι ἐπανῆλθον αὖθις ἐς
τὸ στρατόπεδον.*

4 *Αὐτὸς δὲ Ἀλέξανδρος ὡς ἐπὶ τῶν Βραχμάνων τινὰ πόλιν ἦγεν,
ὅτι καὶ ἐς ταύτην ξυμπεφευγέναι τινὰς τῶν Μαλλῶν ἔμαθεν. ὡς
δὲ ἀφίκετο πρὸς αὐτήν, ἐπῆγε τῷ τείχει πάντοθεν πυκνὴν τὴν φάλαγγα.
οἱ δὲ ὑπορυσσόμενα τὰ τείχη ἰδόντες καὶ ἐκ τῶν βελῶν ἀναστελλό-
μενοι τὰ μὲν τείχη καὶ οὗτοι ἐκλείπουσιν, ἐς δὲ τὴν ἄκραν ξυμφυ-
γόντες ἐκεῖθεν ἠμύνοντο· ξυνεισπεσόντων δὲ αὐτοῖς ὀλίγων Μακεδό-
νων μεταβαλλόμενοι καὶ ξυστραφέντες τοὺς μὲν ἐξέωσαν αὐτῶν, ἀπέ-*
5 *κτειναν δὲ ἐν τῇ ὑποστροφῇ ἐς πέντε καὶ εἴκοσι. καὶ ἐν τούτῳ Ἀλέ-
ξανδρος τάς τε κλίμακας πάντοθεν κελεύει προστιθέναι τῇ ἄκρᾳ καὶ
ὑπορύττειν τὸ τεῖχος. ὡς δὲ πύργος τε ἔπεσεν ὑπορυσσόμενος καὶ
τοῦ μεταπυργίου τι παραῤῥαγὲν ἐπιμαχωτέραν ταύτῃ ἐποίησε τὴν ἄ-
κραν, πρῶτος Ἀλέξανδρος ἐπιβὰς τοῦ τείχους ὤφθη ἔχων τὸ τεῖχος.*

1, 9, 7. — ***τε χωρίου. τοῦ*** oder ***τε τοῦ χωρίου*** Kr. zu 3, 18, 3. **§ 6.** ***καταλαβών*** erg. ***αὐτούς.*** — ***τῶν φευγόντων*** hängt von ***ὅσοι*** ab: ***τῶν φευγόντων τούτους (πάντας) ὅσοι.***

7. Capitel.

§ 1. ***τοῦ πρόσω.*** zu 2, 6, 4. — ***τὴν νύκτα. τῆς νυκτός*** Kr. vgl. 3, 17, 2. 21, 6 und 9. **§ 2.** ***ξυνδιαβάς***, zugleich mit denen ***οἷς διαβαίνουσιν ἐπεγένετο.*** — ***εἴχετο*** verfolgte sie auf den Fersen. vgl. 1, 22, 6. 4, 17, 1. (Ra) — ***ὀχυρόν*** von Natur fest. (Vu.) **§ 4.** ***Βραχμᾶνες*** Priestercaste der Hindu (Ind. 11), doch auch wohl die Völkerschaften bei denen sie heimisch waren. (Schm.) — ***ὑπορυσσόμενα.*** zu 1, 20, 6. — ***καὶ οὗτοι***, wie die 6, 6, 5. (Ra.) **§ 5.** ***παραῤῥαγέν.***

καὶ τοῦτον ἰδόντες οἱ ἄλλοι Μακεδόνες αἰσχυνθέντες ἄλλος ἄλλῃ ἀ- 6
νῄεσαν. εἴχετό τε ἤδη ἡ ἄκρα, καὶ τῶν Ἰνδῶν οἱ μὲν τὰς οἰκίας ἐν-
επίμπρασαν καὶ ἐν αὐταῖς ἐγκαταλαμβανόμενοι ἀπέθνησκον, οἱ πολ-
λοὶ δὲ μαχόμενοι αὐτῶν. ἀπέθανον δὲ οἱ πάντες ἐς πεντακισχιλίους,
ζῶντες δὲ δι' ἀνδρείαν ὀλίγοι ἐλήφθησαν.
Μείνας δὲ αὐτοῦ μίαν ἡμέραν καὶ ἀναπαύσας τὴν στρατιὰν τῇ 8.
ὑστεραίᾳ προὐχώρει ὡς ἐπὶ τοὺς ἄλλους Μαλλούς. καὶ τὰς μὲν πό-
λεις ἐκλελοιπότας καταλαμβάνει, αὐτοὺς δὲ ἔμαθεν ὅτι πεφευγότες
εἶεν ἐς τὴν ἔρημον. καὶ ἐνταῦθα αὖθις μίαν ἡμέραν ἀναπαύσας τὴν 2
στρατιὰν ἐς τὴν ἐπιοῦσαν Πείθωνα μὲν καὶ Δημήτριον τὸν ἱππάρ-
χην πρὸς τὸν ποταμὸν ὀπίσω ἀπέπεμψεν ὧν τε αὐτοὶ ἡγοῦντο ἄγον-
τας καὶ πρὸς τούτοις ψιλῶν τάξεις δοὺς αὐτοῖς ὅσαι ἱκαναὶ πρὸς
τὸ ἔργον. προσέταξε δὲ παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ ἰόντας, εἴ τισι 3
περιτυγχάνοιεν τῶν ἐς τὰς ὕλας ξυμπεφευγότων, αἳ δὴ πολλαὶ πρὸς
τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ ἦσαν, τούτους κτείνειν, ὅσοι μὴ ἐθελονταὶ σφᾶς
ἐνδιδοῖεν. καὶ πολλοὺς καταλαβόντες ἐν ταῖς ὕλαις οἱ ἀμφὶ Πείθωνά
τε καὶ Δημήτριον ἀπέκτειναν.
Αὐτὸς δὲ ἦγεν ἐπὶ τὴν μεγίστην τῶν Μαλλῶν πόλιν, ἵνα καὶ ἐκ 4
τῶν ἄλλων πόλεων πολλοὺς ξυμπεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο. ἀλλὰ
καὶ ταύτην ἐξέλιπον οἱ Ἰνδοὶ ὡς προσάγοντα Ἀλέξανδρον ἔμαθον·
διαβάντες δὲ τὸν Ὑδραώτην ποταμὸν ἐπὶ ταῖς ὄχθαις αὐτοῦ, ὅτι ὑ-
ψηλαὶ αἱ ὄχθαι ἦσαν, παρατεταγμένοι ἔμενον, ὡς εἵρξοντες τοῦ πό-
ρου Ἀλέξανδρον. καὶ ταῦτα ὡς ἤκουσεν, ἀναλαβὼν τὴν ἵππον τὴν 5
ἅμα οἷ πᾶσαν ᾔει ὡς ἐπὶ τὸν Ὑδραώτην, ἵναπερ παρατετάχθαι τοὺς
Μαλλοὺς ἐξηγγέλλετο· οἱ δὲ πεζοὶ ἕπεσθαι αὐτῷ ἐτάχθησαν. ὡς
δὲ ἀφίκετό τε ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐν τῷ πέραν τοὺς πολεμίους κατεῖδε τε-
ταγμένους, ὡς εἶχεν ἐκ τῆς ὁδοῦ ἐμβάλλει ἐς τὸν πόρον ξὺν τῇ ἵππῳ
μόνῃ. οἱ δέ, ἰδόντες ἐν μέσῳ τοῦ ποταμοῦ ὄντα ἤδη Ἀλέξανδρον, 6
κατὰ σπουδὴν μέν, ξυντεταγμένοι δὲ ὅμως ἀπεχώρουν ἀπὸ τῆς ὄχθης·
καὶ Ἀλέξανδρος μὲν ξὺν μόνῃ τῇ ἵππῳ εἵπετο. ὡς δὲ κατεῖδον ἱπ-
πέας μόνους, ἐπιστρέψαντες οἱ Ἰνδοὶ καρτερῶς ἐμάχοντο, πλῆθος
ὄντες ἐς πέντε μυριάδας. καὶ Ἀλέξανδρος ὡς τήν τε φάλαγγα αὐ-
τῶν πυκνὴν κατεῖδε καὶ αὐτῷ οἱ πεζοὶ ἀπῆσαν, προσβολὰς μὲν ἐποι-
εῖτο ἐς κύκλους παριππεύων· ἐς χεῖρας δὲ οὐκ ᾔει τοῖς Ἰνδοῖς. καὶ 7
ἐν τούτῳ παραγίνονται αὐτῷ οἵ τε Ἀγριᾶνες καὶ ἄλλαι τάξεις τῶν
ψιλῶν, ἃς δὴ ἐπιλέκτους ἅμα οἷ ἦγε, καὶ οἱ τοξόται· οὐ πόῤῥωθεν δὲ
οὐδὲ ἡ φάλαγξ ἐφαίνετο τῶν πεζῶν. καὶ οἱ Ἰνδοὶ ὁμοῦ σφίσι πάν- 8
των τῶν δεινῶν προσκειμένων ἀποστρέψαντες ἤδη προτροπάδην ἔφευ-
γον ἐς πόλιν ὀχυρωτάτην τῶν πλησίον. καὶ Ἀλέξανδρος ἑπόμενός
τε αὐτοῖς πολλοὺς ἔκτεινε καὶ ὡς ἐς τὴν πόλιν οἱ διαφυγόντες κατει-

zu 2, 23, 1. § 6. *εἴχετο τε,* wie 4, 30, 4. — *ἀνῄεσαν* für *ἀνί-εσαν* Ellendt. — *οἱ πάντες.* zu 1, 11, 5.

8. Capitel.

§ 1. *αὐτοὺς ὅτι.* Spr. 61, 5. § 2. *ἐς τὴν ἐπιοῦσαν,* wie *ἐς τὴν ὑστεραίαν* 7, 11, 1. 17, 5 u. öfter. vgl. zu Xen. An. 1, 7, 1. § 3. *τὴν ὄχθην* für *τῇ ὄχθῃ* Kr. Spr. 68, 31. § 5. *ἅμα οἱ* für *ἅμα αὐτῷ* Kr. Denn jenes hat Arrian für *ἅμα αὐτῷ* in diesem Werke ausschliesslich gebraucht. — *ἐκ τῆς ὁδοῦ* vom Marsche aus, ohne vorher anzuhalten. § 6. *ἐποιεῖτο ἐς* für *ἐποίει τούς* Kr., *ἐποίει ἐς* Dörner und Ellendt. zu 4, 4, 6. § 7. *πόῤῥωθεν* für *πόῤῥω* Kr. — *ὀχυρωτάτην τῶν πλησίον.* zu 4, 25, 3. § 8. *πολύ τι* für *πολύ τε* Kr. vgl.

λήθησαν, πρῶτα μὲν τοῖς ἱππεῦσιν ἐξ ἐφόδου ἐκυκλώσατο τὴν πόλιν· ὡς δὲ οἱ πεζοὶ αὐτῷ παρῆσαν, ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ περιστρατοπεδεύει ἐν κύκλῳ τοῦ τείχους, ὅτι οὐ πολύ τι τῆς ἡμέρας ὑπελείπετο ἐς τὴν προσβολήν· καὶ ἡ στρατιὰ αὐτῷ ὑπό τε πορείας μακρᾶς οἱ πεζοὶ καὶ ὑπὸ διώξεως συνεχοῦς οἱ ἵπποι καὶ οὐχ ἥκιστα κατὰ τὸν πόρον τοῦ ποταμοῦ τεταλαιπωρήκεσαν.

9. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ διχῇ διελὼν τὸν στρατὸν τοῦ μὲν ἑτέρου αὐτὸς ἡγούμενος προσέβαλλε τῷ τείχει, τὸ δὲ ἕτερον Περδίκκας προσῆγε. καὶ ἐν τούτῳ οὐ δεξάμενοι οἱ Ἰνδοὶ τῶν Μακεδόνων τὴν ὁρμὴν τὰ μὲν τείχη τῆς πόλεως λείπουσιν, αὐτοὶ δὲ ἐς τὴν ἄκραν ξυνέφευγον.
2 Ἀλέξανδρος μὲν οὖν καὶ οἱ ἀμφ' αὐτὸν πυλίδα τινὰ κατασχίσαντες παρῆλθον εἰς τὴν πόλιν πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων· οἱ δὲ ὁμοῦ Περδίκκᾳ τεταγμένοι ὑστέρησαν ὑπερβαίνοντες κατὰ τὰ τείχη οὐκ εὐπετῶς, οὐδὲ τὰς κλίμακας οἱ πολλοὶ αὐτῶν φέροντες, ὅτι ἑαλωκέναι αὐτοῖς ἐδόκει ἡ πόλις, ἐρημούμενα τῶν προμαχομένων τὰ τείχη ὡς κατεῖδον. ὡς δὲ ἡ ἄκρα ἐχομένη πρὸς τῶν πολεμίων καὶ πρὸ ταύτης τεταγμένοι εἰς τὸ ἀπομάχεσθαι πολλοὶ ἐφάνησαν, ἐνταῦθα δὴ οἱ μὲν ὑπορύσσοντες τὸ τεῖχος, οἱ δὲ προσθέσει ὅπῃ παρείκοι τῶν κλιμάκων
3 βιάσασθαι ἐπειρῶντο εἰς τὴν ἄκραν. Ἀλέξανδρος δέ, ὡς βλακεύειν αὐτῷ ἐδόκουν τῶν Μακεδόνων οἱ φέροντες τὰς κλίμακας, ἁρπάσας κλίμακα ἑνὸς τῶν φερόντων προσέθηκε τῷ τείχει αὐτὸς καὶ εἰληθεὶς ὑπὸ τῇ ἀσπίδι ἀνέβαινεν· ἐπὶ δὲ αὐτῷ Πευκέστας ὁ τὴν ἱερὰν ἀσπίδα φέρων, ἣν ἐκ τοῦ νεὼ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς Ἰλιάδος λαβὼν ἅμα οἷ εἶχεν Ἀλέξανδρος καὶ πρὸ αὐτοῦ ἐφέρετο ἐν ταῖς μάχαις· ἐπὶ δὲ τούτῳ Λεοννάτος ὁ σωματοφύλαξ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀνῄει κλίμακα· κατὰ δὲ ἄλλην κλίμακα Ἀβρέας τῶν διμοιριτῶν τις στρατευομένων.
4 ἤδη τε πρὸς τῇ ἐπάλξει τοῦ τείχους ὁ βασιλεὺς ἦν καὶ ἐρείσας ἐπ' αὐτῇ τὴν ἀσπίδα τοὺς μὲν ὤθει εἴσω τοῦ τείχους τῶν Ἰνδῶν, τοὺς δὲ καὶ αὐτοῦ τῷ ξίφει ἀποκτείνας γεγυμνώκει τὸ ταύτῃ τεῖχος, καὶ οἱ ὑπασπισταὶ ὑπέρφοβοι γενόμενοι ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σπουδῇ ὠθούμενοι κατὰ τὴν αὐτὴν κλίμακα συντρίβουσιν αὐτήν, ὥστε οἱ μὲν ἤδη ἀνιόντες αὐτῶν κάτω ἔπεσον, τοῖς δὲ ἄλλοις ἄπορον ἐποίησαν τὴν ἄνοδον.

5 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ τείχους στὰς κύκλῳ τε ἀπὸ τῶν πλησίον πύργων ἐβάλλετο, οὐ γὰρ πελάσαι γε ἐτόλμα τις αὐτῷ τῶν Ἰνδῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς πόλεως, οὐ πόῤῥωθεν τούτων γε ἐσακοντιζόντων, ἔτυχε γάρ τι καὶ προσκεχωσμένον ταύτῃ πρὸς τὸ τεῖχος, (καὶ) δῆλος μὲν ἦν Ἀλέξανδρος ὢν τῶν τε ὅπλων τῇ λαμπρότητι καὶ τῷ

zu 1, 12, 3. — *ὑπελείπετο*. ὑπελέλειπτο? — *ἡ στρατιὰ* — *οἱ πεζοί*. Spr. 57, 8.

9. Capitel.

§ 2. *παρείκοι*. zu 2, 23, 2. § 3. *τὴν ἱερὰν ἀσπίδα* 1, 11, 8. (Schm.) — *καὶ πρό* für *καὶ ἢ πρό*. Spr. 60, 5, 1. — *τῶν* gehört zu *στρατευομένων*: von den als Dimoiriten Dienenden. Spr. 50, 9. gr. Spr. 50, 12, 1. — *διμοιρῖται*, duplares, die doppelte Löhnung erhielten. vgl. 7, 23, 3. (Ra.) — *τις* findet sich so (nicht unmittelbar nach dem Artikel) auch bei Attikern eingeschoben. vgl. 4, 8, 6. 6, 18, 1. 7, 4, 8 und zu Xen. An. 2, 5, 32. § 4. *ἤδη τε*. Dem *τέ* entspricht das *καί* vor *οἱ ὑπασπισταί*. vgl. zu 1, 28, 5. — *τῶν Ἰνδῶν* hängt von *τοὺς μέν* ab, dem der Ge. oft so entrückt wird. § 5. *πόλεως* erg. *ἐβάλλετο*. — *οὐ πόῤῥωθεν* für *οὐδὲ πόῤῥω* Kr. Schlecht vertheidigt würde *οὐδέ* durch Stel-

ἀτόπῳ τῆς τόλμης, ἔγνω δὲ ὅτι αὐτοῦ μὲν μένων κινδυνεύσει μηδὲν
ὅ τι καὶ λόγου ἄξιον ἀποδεικνύμενος, καταπηδήσας δὲ εἴσω τοῦ τεί-
χους τυχὸν μὲν αὐτῷ τούτῳ ἐκπλήξει τοὺς Ἰνδούς, εἰ δὲ μή, καὶ κιν-
δυνεύειν δέοι, μεγάλα ἔργα καὶ τοῖς ἔπειτα πυθέσθαι ἄξια ἐργασά-
μενος οὐκ ἀσπουδεὶ (οὐδ' ἀκλεῶς) ἀποθανεῖται, ταῦτα γνοὺς κατα-
πηδᾷ ἀπὸ τοῦ τείχους ἐς τὴν ἄκραν. ἔνθα δὴ ἐρεισθεὶς πρὸς τῷ 6
τείχει τοὺς μέν τινας ἐς χεῖρας ἐλθόντας καὶ τόν γε ἡγεμόνα τῶν Ἰν-
δῶν προσφερόμενόν οἱ θρασύτερον παίσας τῷ ξίφει ἀποκτείνει· ἄλ-
λον δὲ πελάζοντα λίθῳ βαλὼν ἔσχε, καὶ ἄλλον λίθῳ, τὸν δὲ ἐγγυ-
τέρω προσάττοντα τῷ ξίφει αὖθις. οἱ δὲ βάρβαροι πελάζειν μὲν
αὐτῷ οὐκέτι ἤθελον, ἔβαλλον δὲ πάντοθεν περιεστηκότες ὅ τι τις
ἔχων βέλος ἐτύγχανεν ἢ ἐν τῷ τότε ἔλαβεν.
Ἐν τούτῳ δὲ Πευκέστας τε καὶ ὁ διμοιρίτης Ἀβρέας καὶ ἐπ' αὐ- 10.
τοῖς Λεοννάτος, οἳ δὴ μόνοι ἔτυχον πρὶν ξυντριβῆναι τὰς κλίμακας
ἀναβεβηκότες ἐπὶ τὸ τεῖχος, καταπηδήσαντες καὶ αὐτοὶ πρὸ τοῦ βασι-
λέως ἐμάχοντο. καὶ Ἀβρέας μὲν ὁ διμοιρίτης πίπτει αὐτοῦ, τοξευ-
θεὶς ἐς τὸ πρόσωπον. Ἀλέξανδρος δὲ βάλλεται καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ
θώρακος ἐς τὸ στῆθος τοξεύματι ὑπὲρ τὸν μαστόν, ὥστε λέγει Πτο-
λεμαῖος ὅτι καὶ πνεῦμα ὁμοῦ τῷ αἵματι ἐκ τοῦ τραύματος ἐξεπνεῖτο.
ὁ δέ, ἔστε μὲν ἔτι θερμὸν ἦν αὐτῷ τὸ αἷμα, καίπερ κακῶς ἔχων, 2
ἠμύνετο· πολλοῦ δὲ δὴ τοῦ αἵματος καὶ ἀθρόου, οἷα δὴ ξὺν πνεύ-
ματι, ἐκρυέντος, ἴλιγγός τε αὐτὸν καὶ λειποψυχία κατέσχε καὶ πίπτει
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ξυννεύσας. Πευκέστας δὲ περιβὰς πεπτωκότι
καὶ ὑπερσχὼν τὴν ἱερὰν τὴν ἐξ Ἰλίου ἀσπίδα πρὸ αὐτοῦ καὶ Λεοννά-
τος ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα αὐτοί τε βάλλονται ἀμφότεροι καὶ Ἀλέξανδρος
ἐγγὺς ἦν ἤδη ὑπὸ τοῦ αἵματος ἐκλιπεῖν. τοῖς γὰρ Μακεδόσι καὶ 3
ταύτῃ ἐν ἀπόρῳ γεγένητο τὰ τῆς προσβολῆς ὅτι οἱ τὸν Ἀλέξανδρον
βαλλόμενόν τε ἐπὶ τῷ τείχει ἰδόντες καὶ πηδῶντα εἴσω ἐς τὴν ἄκραν,
ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ φόβου, μή τι αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς πάθῃ οὐ ξὺν νῷ
κινδυνεύων, τὰς κλίμακας συντετριφότες ἄλλοι ἄλλας μηχανὰς ἐς τὸ

len wie 2, 16, 5 und 24, 1. — *καὶ δῆλος* für δῆλος Kr. Denn der Nachsatz fängt erst mit ταῦτα γνούς an. vgl. zu 1, 3, 6. — *ὤν.* Spr. 56, 4, 4. Dieser Satz enthält die Begründung des Eifers der Feinde. — *καὶ λόγου.* Spr. 69, 28, 8. — *εἰ δὲ δὴ καί* Pflugk; aber das gegensätzliche εἰ δὲ μή ist nicht wohl entbehrlich. — *ἀσπουδεί.* Il. 22, 304: μὴ μὰν ἀσπουδεί γε καὶ ἀκλειῶς ἀπολοίμην, ἀλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι. (Gr.) Ausgefallen ist wohl οὐδ' ἀκλεῶς, das nöthiger ist als ἀσπουδεί. **§ 6.** *τινάς.* zu 1, 23, 1. — *λίθῳ.* δόρατι (oder καὶ ἄλλον δὲ λίθῳ). Kr. — *καὶ ἄλλον* und noch einen andern. zu Xen. An. 1, 5, 12. — *προσάττοντα* für προσάγοντα Kr. vgl. gr. Spr. 40 unter ἄσσω. Eine öfter vorgekommene Verwechselung. Von Einzelnen hat auch Arrian προσάγει wohl nicht gebraucht — *οὐκέτι ἤθελον* mochten, wagten nicht mehr. zu Xen. An. 1, 3, 8.

10. Capitel.

§ 1. *δέ* für τε Ellendt. — *τὰς κλίμακας* scheint, da 6, 9, 4 nur eine erwähnt ist, auf das erst unten § 3 zu Erzählende hinzuweisen. — *ὥστε λέγει* für ὥστε, καθάπερ λέγει. zu 2, 11, 8. — *πνεῦμα* Luft, also eine Verwundung der Lunge, an sich nicht tödtlich. (Schm.) **§ 2.** *οἷα δή.* zu 6, 6, 3. — *ξυννεύσας* zusammengesunken. — *αὐτοί* für οὗτοι Kr. — *ἐγγύς.* zu 3, 15, 3. — *ὑπὸ τοῦ αἵματος* in Folge des Blutverlustes. (Dö.) **§ 3.** *γάρ* erklärt die Verzögerung der Hülfe aus der Verschiedenartigkeit der Bestrebungen. — *εἴσω* für ἔσω Kr. — *νῷ*

ἀνελθεῖν ἐπὶ τὸ τεῖχος ὡς ἐν ἀπόροις ἐμηχανῶντο, οἱ μὲν πασσάλους ἐμπηγνύοντες ἐς τὸ τεῖχος, γήινον ὄν, καὶ κατὰ τούτους ἐκκρεμαννύ-
4 *μενοι χαλεπῶς ἀνεῖρπον, οἱ δέ, ἄλλοι ἐπ' ἄλλους ἐπιβαίνοντες. ὁ δὲ πρῶτος ἀνελθὼν ἐρρίπτει ἑαυτὸν κατὰ τοῦ τείχους ἐς τὴν πόλιν, ἵναπερ τὸν βασιλέα ἑώρων κείμενον, ξὺν οἰμωγῇ καὶ ἀλαλαγμῷ πάντες. ἤδη τε ἀμφ' αὐτῷ πεπτωκότι καρτερὰ μάχη ξυνειστήκει ἄλλου ἐπ' ἄλλῳ τῶν Μακεδόνων προασπίζοντος, καὶ ἐν τούτῳ οἱ μὲν τὸν μοχλὸν ὅτῳ εἴχετο ἡ κατὰ τὸ μεταπύργιον πύλη κατασχίσαντες, ἐπ' ὀλίγους παρῄεσαν· οἱ δὲ καθ' ὅ τι ἡ πύλη διέσχε τοὺς ὤμους ὑποθέντες καὶ ὤσαντες ἐς τὸ εἴσω τοῦ τείχους ἀνεπέτασαν ταύτῃ τὴν ἄκραν.*

11. *Ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν ἔκτεινον τοὺς Ἰνδούς, καὶ ἀπέκτεινάν γε πάντας οὐδὲ γυναῖκα ἢ παῖδα ὑπολείποντες· οἱ δὲ ἐξέφερον τὸν βασιλέα ἐπὶ τῆς ἀσπίδος κακῶς ἔχοντα, οὔπω γιγνώσκοντες βιώσιμον ὄντα. τὸ δὲ βέλος ἐξελκύσαι ἐκ τοῦ τραύματος ἐπιτεμόντα τὴν πληγὴν οἱ μὲν Κριτόδημον ἀνέγραψαν, ἰατρὸν Κῷον, τὸ γένος Ἀσκληπιάδην· οἱ δέ, Περδίκκαν τὸν σωματοφύλακα, οὗ παρόντος ἐν τῷ δεινῷ ἰατροῦ, ἐγκελευσαμένου Ἀλεξάνδρου τῷ ξίφει ἐπιτεμεῖν τὴν*
2 *πληγὴν καὶ κομίσασθαι τὸ βέλος. ἐν δὲ τῇ κομιδῇ φορὰ αἵματος πολλοῦ γίγνεται, ὥστε λειποψυχῆσαι αὖθις Ἀλέξανδρον καὶ οὕτω σχεθῆναι αὐτῷ τὸ αἷμα ὑπὸ τῇ λειποψυχίᾳ. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἀναγέγραπται τοῖς ξυγγραφεῦσιν ὑπὲρ τοῦ παθήματος, καὶ ἡ φήμη παραδεξαμένη αὐτὰ κατὰ τοὺς πρώτους ψευσαμένους ἔτι καὶ εἰς ἡμᾶς διασώζει, οὐδὲ ἀφήσει παραδιδοῦσα καὶ ἐφεξῆς ἄλλοις τὰ ψευδῆ, εἰ μὴ ὑπὸ τῆσδε τῆς ξυγγραφῆς παύσεται.*
3 *Αὐτίκα ἐν Ὀξυδράκαις τὸ πάθημα τοῦτο γενέσθαι Ἀλεξάνδρῳ ὁ πᾶς λόγος κατέχει· τὸ δὲ ἐν Μαλλοῖς, ἔθνει αὐτονόμῳ Ἰνδικῷ, ξυνέβη, καὶ ἥ τε πόλις Μαλλῶν ἦν καὶ οἱ βαλόντες Ἀλέξανδρον Μαλλοί· οἳ δὴ ἐγνώκεσαν μὲν ξυμμίξαντες τοῖς Ὀξυδράκαις οὕτω διαγωνίζεσθαι, ἔφθη δὲ διὰ τῆς ἀνύδρου ἐπ' αὐτοὺς ἐλάσας πρίν τινα ὠφέλειαν αὐτοῖς παρὰ τῶν Ὀξυδρακῶν γενέσθαι ἢ αὐτοὺς ἐκείνοις*
4 *τι ἐπωφελῆσαι. ἐπεὶ καὶ τὴν τελευταίαν μάχην τὴν πρὸς Δαρεῖον γενομένην, καθ' ἥντινα ἔφυγε Δαρεῖος οὐδὲ πρόσθεν ἔληξε τῆς φυ-*

für *νόῳ* Kr. — ***ὡς ἐν ἀπόροις*** so gut sie in der Verlegenheit konnten. — ***οἱ δέ*** erg. *ἀνεῖρπον*. **§ 4.** ***τοῦ τείχους*** für *τὸ τεῖχος* Kr. — ***ὁ πρῶτος ἀνελθών*** bezieht sich auf mehrere Stellen und mehrere Menschen. Ueber *πρῶτος* zu 4, 18, 7. vgl. 4, 12, 3 und 6, 11, 2. — ***ἐπ' ἄλλῳ*** nach dem Andern. (Ra.) — ***καὶ ἐν τούτῳ.*** zu 1, 28, 4. — ***ἐπ' ὀλίγους*** wenige neben einander. Spr. 68, 36, 6. — ***εἴσω*** für *ἔσω* Kr. — ***τοῦ τείχους*** für *τὸ τεῖχος* Kr.

11. Capitel.

§ 1. ***ὑπολείποντες*** für *ὑπελείποντο* Kr. Denn *οὐδέ* muss hier nicht einmal heissen. vgl. 6, 9, 2. — ***βιώσιμον.*** zu 2, 4, 8. — ***ἐπιτεμόντα τὴν πληγήν*** nachdem er die Wunde durch einen Schnitt erweitert. vgl. Curt. 9, 5, 28. (Ra.) **§ 2.** ***τῇ λειποψυχίᾳ.*** zu 3, 21, 6. — ***οὐδέ***, wie § 4. vgl. zu 4, 11, 3. — ***ἀφήσει*** wird ablassen. Dem. 17, 20: *σκευωρούμενοι οὐ πρότερον ἀφεῖσαν.* Selten. (Jacobitz Lex. unter dem W.) Ueblicher wäre *ἀνήσει*. vgl. 4, 8, 7. — ***ἐφεξῆς*** wird nach *παραδιδοῦσα* oder nach *ἄλλοις* zu stellen sein. — ***παύσεται.*** *παυθήσεται* Kr. **§ 3.** ***αὐτίκα*** so zum Beispiel. — ***ὁ πᾶς λόγος*** die gewöhnliche Sage, wie § 4, bei Attikern so nicht üblich. — ***κατέχει.*** zu 2, 12, 6. — ***τὸ δέ.*** zu 1, 16, 6. — ***οὕτω.*** Spr 56, 9, 2. — ***ἐκείνοις.*** Den Dativ verbinden seit

γῆς πρὶν ξυλληφθῆναι ὑπὸ τῶν ἀμφὶ Βῆσσον καὶ προσάγοντος ἤδη Ἀλεξάνδρου ἀποθανεῖν, πρὸς Ἀρβήλοις γενέσθαι ὁ πᾶς λόγος κατέχει, καθάπερ οὖν καὶ τὴν πρὸ ταύτης ἐν Ἰσσῷ, καὶ τὴν πρώτην ἱππομαχίαν πρὸς Γρανικῷ. ἀλλὰ πρὸς Γρανικῷ μὲν ξυνέβη μάχη ἱπ- 5
πικὴ καὶ πρὸς Ἰσσῷ ἡ αὖθις πρὸς Δαρεῖον μάχη· Ἄρβηλα δὲ τοῦ χώρου ἐν ᾧ τὴν ἐσχάτην μάχην Δαρεῖός τε καὶ Ἀλέξανδρος ἐμαχέσαντο οἱ μὲν τὰ πλεῖστα ξυγγράψαντας λέγουσιν ὅτι ἑξακοσίους σταδίους ἀπέχει, οἱ δὲ τὰ ἐλάχιστα, ὅτι ἐς πεντακοσίους. ἀλλὰ ἐν Γαυγαμήλοις γὰρ γενέσθαι τὴν μάχην πρὸς τῷ ποταμῷ (τῷ) Βουμώδῳ λέγει Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος. πόλις δὲ οὐκ ἦν τὰ Γαυγά- 6
μηλα, ἀλλὰ κώμη μεγάλη, οὐδὲ ὀνομαστὸς ὁ χῶρος οὐδὲ εἰς ἀκοὴν ἡδὺ τὸ ὄνομα· ἔνθεν δή μοι δοκεῖ πόλις οὖσα τὰ Ἄρβηλα ἀπηνέγκατο τὴν δόξαν τῆς μεγάλης μάχης. εἰ δὲ πρὸς Ἀρβήλοις χρὴ οἴεσθαι γενέσθαι τὸ ἔργον ἐκεῖνο, εἰς τοσόνδε Ἀρβήλων ἀπέχον, καὶ τὴν ἐν Σαλαμῖνι γενομένην ναυμαχίαν πρὸς ἰσθμῷ τῷ Κορινθίων ἔξεστι λέγειν ὅτι ἐγένετο, καὶ τὴν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῆς Εὐβοίας πρὸς Αἰγίνῃ ἢ Σουνίῳ.

Καὶ μὴν ὑπὲρ τῶν ὑπερασπισάντων ἐν τῷ κινδύνῳ Ἀλεξάνδρου, 7
Πευκέσταν μὲν γενέσθαι ξύμπαντες ὁμολογοῦσιν, ὑπὲρ Λεοννάτου δὲ οὐκέτι ξυμφέρονται οὐδὲ ὑπὲρ Ἀβρέου τοῦ διμοιρίτου. καὶ οἱ μὲν ξύλῳ πληγέντα κατὰ τοῦ κράνους Ἀλέξανδρον καὶ ἰλιγγιάσαντα πεσεῖν, αὖθις δὲ ἀναστάντα βληθῆναι βέλει διὰ τοῦ θώρακος ἐς τὸ στῆθος· Πτολεμαῖος δὲ ὁ Λάγου ταύτην μόνην τὴν πληγὴν πληγῆναι λέγει τὴν ἐς τὸ στῆθος. τὸ δὲ δὴ μέγιστον πλημμέλημα τῶν 8
ξυγγραψάντων τὰ ἀμφὶ Ἀλέξανδρον ἐκεῖνο τίθεμαι ἔγωγε. Πτολεμαῖον γὰρ τὸν Λάγου ἔστιν οἳ ἀνέγραψαν ξυναναβῆναί τε Ἀλεξάνδρῳ κατὰ τὴν κλίμακα ὁμοῦ Πευκέστᾳ καὶ ὑπερασπίσαι κειμένου, καὶ ἐπὶ τῷδε Σωτῆρα ἐπικληθῆναι τὸν Πτολεμαῖον· καίτοι αὐτὸς Πτολεμαῖος ἀναγέγραφεν οὐδὲ παραγενέσθαι τούτῳ τῷ ἔργῳ· ἀλλὰ στρατιᾶς γὰρ αὐτὸς ἡγούμενος ἄλλας μάχεσθαι μάχας καὶ πρὸς ἄλλους βαρβάρους. ταῦτα μὲν δὴ ἐν ἐκβολῇ τοῦ λόγου ἀναγεγράφθω μοι, ὡς μὴ ἀταλαίπωρον γίγνεσθαι τοῖς ἔπειτα ἀνθρώποις τὴν ὑπὲρ τῶν τηλικούτων ἔργων τε καὶ παθημάτων ἀφήγησιν.

Aristoteles auch Prosaiker zuweilen mit ὠφελεῖν. gr. Spr. 46, 7, 1. § 4. ἐπεὶ καί. zu 4, 9, 9. — πρίν. zu 5, 11, 4. § 5. ἀπέχει. ἀπεῖχε? — τῷ ποταμῷ τῷ für τῷ ποταμῷ Kr. Oder beide Artikel sind wegzulassen. vgl 3, 8, 7. An den meisten Stellen ist der zweite Artikel aus Hsn. oder alten Ausgaben hergestellt. § 6. οὐδέ. zu 5, 10, 2. — εἰς ἀκοὴν ἡδύ. Aus Lucians Schrift über Geschichtschreibung erfahren wir dass barbarisch klingende Namen von Manchen gescheut wurden. — ἔνθεν δή (δὲ δή) für ἔνθεν δέ Kr. — μοι δοκεῖ und ähnliche Formeln werden oft ohne ὅτι oder ὡς selbstständigen Sätzen zugefügt, wie Aehnliches im Deutschen. gr. Spr. 55, 4, 8. — εἰς τοσόνδε so weit, ungewöhnlich. 7, 15, 6: ἐς τοσόνδε ἀπὸ τῆς οἰκείας πρεσβεῦσαι. § 7. οὐκέτι nicht auch. zu Xen. An. 1, 10, 12. — ὑπὲρ τῶν was anbetrifft, wie sonst περί vorkommt. gr. Spr. 68, 31, 3. Doch ist ὑπέρ vielleicht zu tilgen oder in καί zu verwandeln. Denn 3, 30, 8. 4, 20, 4. 6, 28, 2 sind doch verschieden. — — πληγήν. Spr. 52, 4, 3. § 8. τὰ ἀμφὶ Ἀ. auch 6, 24, 1; sonst τὰ Ἀλεξάνδρου. — ἔστιν οἵ. zu 1, 7, 11. — κειμένου. Spr. 47, 22. — σωτήρ ward er erst im J. 304 von den Rhodiern benannt, als er sie gegen Demetrios Poliorketes unterstützte. Paus. 1, 8, 6. (Si.) — ἐκβολή Abschweifung, nach Thuk. 1, 97, 2 von Spätern neben παρέκβασις öfter so

12. Ἐν ᾧ δὲ Ἀλέξανδρος αὐτοῦ μένων τὸ τραῦμα ἐθεραπεύετο, ἐς
τὸ στρατόπεδον ἔνθενπερ ὡρμήθη ἐπὶ τοὺς Μαλλοὺς ὁ μὲν πρῶτος
λόγος ἧκεν ὅτι τεθνηκὼς εἴη ἐκ τοῦ τραύματος· καὶ τὰ μὲν πρῶτα
οἰμωγὴ ἦν τῆς στρατιᾶς ξυμπάσης, ἄλλου ἄλλῳ παραδιδόντος τὴν
φήμην· παυσάμενοι δὲ τῆς οἰμωγῆς ἄθυμοί τε καὶ ἄποροι ἦσαν
2 ὅστις μὲν (ὁ) ἐξηγούμενος ἔσται τῆς στρατιᾶς· (πολλοῖς γὰρ δὴ ἐν ἴσῳ
τὰ τῆς ἀξιώσεως ἐδόκει πρός τε αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ πρὸς Μακε-
δόνων καθεστηκέναι) ὅπως δὲ ἀποσωθήσονται εἰς τὴν οἰκείαν, το-
σούτων μὲν ἐθνῶν μαχίμων περιειργόντων σφᾶς ἐν κύκλῳ, τῶν μὲν
οὔπω προσκεχωρηκότων, ἃ δὴ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας εἴκαζον ἀγωνι-
εῖσθαι καρτερῶς, τῶν δὲ ἀποστησομένων, ἀφαιρεθέντος αὐτοῖς τοῦ
Ἀλεξάνδρου φόβου, ποταμῶν δὲ ἐν μέσῳ ἀδιαβάτων τῆς οἴκαδε ὁ-
δοῦ διειργόντων. καὶ πάντα σφίσιν ἄπορα καὶ ἀμήχανα ἐρήμοις
3 Ἀλεξάνδρου ἐφαίνετο. ὡς δὲ ἧκέ ποτε (ὁ) λόγος ὅτι ζῇ Ἀλέξανδρος,
τούτῳ μὲν μόγις ξυνεχώρησαν· εἰ δὲ καὶ βιώσιμός ἐστιν, οὔπω ἐ-
πιστεύετο. ὡς δὲ καὶ γράμματα παρ᾽ αὐτοῦ ἧκεν ὅτι ὅσον οὔπω κα-
τελεύσεται ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, οὐδὲ ταῦτα τοῖς πολλοῖς ὑπὸ τοῦ ἄ-
γαν δέους πιστὰ ἐφαίνετο, ἀλλὰ πλάττεσθαι γὰρ πρὸς τῶν ἀμφ᾽ αὐ-
τὸν σωματοφυλάκων τε καὶ στρατηγῶν εἰκάζετο.

13. Καὶ ταῦτα ἐννοήσας Ἀλέξανδρος, μή τι νεωτερισθείη ἐν τῇ στρα-
τιᾷ ὅτε πρῶτον ἠδυνήθη κομίζεται ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ὑδραώτου
τὰς ὄχθας· καὶ πλέων κατὰ τὸν ποταμόν, (ἦν γὰρ τὸ στρατόπεδον
ἐπὶ ταῖς ξυμβολαῖς τοῦ τε Ὑδραώτου καὶ τοῦ Ἀκεσίνου, ἵνα Ἡφαι-
στίων τε ἐπὶ τῆς στρατιᾶς ἦν καὶ Νέαρχος τὸ ναυτικὸν αὐτῷ εἶχεν)
ὡς ἐπέλαζεν ἡ ναῦς ἤδη τῷ στρατοπέδῳ (ἡ) τὸν βασιλέα φέρουσα,
κελεύει δὴ ἀφελεῖν τὴν σκηνὴν ἀπὸ τῆς πρύμνης, ὡς καταφανὴς εἶναι
2 πᾶσιν. οἱ δὲ ἔτι ἠπίστουν, ὡς νεκροῦ δῆθεν κομιζομένου Ἀλεξάν-
δρου, πρίν γε δὴ προσσχούσης τῆς νεὼς τῇ ὄχθῃ ὁ μὲν τὴν χεῖρα
ἀνέτεινεν ἐς τὸ πλῆθος· οἱ δὲ ἀνεβόησαν, ἐς τὸν οὐρανὸν ἀνασχόν-
τες τὰς χεῖρας, οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξανδρον· πολλοῖς δὲ καὶ δά-

gebraucht. — *ὡς μή.* Der Sinn: damit Spätere, durch diesen Tadel gewarnt, eine weniger lässige Kritik üben. Thuk. 1, 20, 4: *οὕτως ἀταλαίπωρος τοῖς πολλοῖς ἡ ζήτησις τῆς ἀληθείας καὶ ἐπὶ τὰ ἑτοῖμα μᾶλλον τρέπονται.*

12. Capitel.

§ **1.** *τὸ τραῦμα.* Spr. 52, 4, 3. — *τὸ στρατόπεδον ἔνθενπερ* das Heer von dem er. An demselben Orte befand es sich nicht mehr, sondern nicht weit vom Zusammenflusse des Akesines und Hydraotes 6, 13, 1. 14, 4. (Schm.) Der Ausdruck ist jedoch schlecht gewählt. — *μὲν ὁ* für *μέν* Pflugk. § **2.** *ἐν ἴσῳ καθεστηκέναι* gleich gestellt zu sein. — *τὰ τῆς ἀξιώσεως* ihre Verdienste und Ansprüche. zu 2, 7, 8. — *τοῦ* gehört zu *φόβου.* zu Xen. An. 1, 8, 13. — *Ἀλεξάνδρου·* zu 5, 19, 6. — *ὅπως* schliesst sich noch an *ἄποροι ἦσαν* an. — *δὲ ἐν* für *τε ἐν* Kr. — *τῆς οἴκαδε ὁδοῦ διειργόντων* für *τότε δ' ἐδόκουν εἶναι* Kr. Denn es ist eine Reminiscenz aus Xen. An. 3, 1, 2: *ποταμοὶ δὲ διεῖργον ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε ὁδοῦ.* § **3.** *λόγος.* *ὁ λόγος* Kr. — *κατελεύσεται.* zu 3, 30, 3.

13. Capitel.

§ **1.** *μή* schliesst sich an *κομίζεται* an. — *πλέων* für *πλέον* oder *πλοίων* Kr. und Si. — *ὡς* für *ὡς δέ* Kr. — *ἡ τόν* für *τόν* Kr. § **2.** *δῆθεν* wie sie glaubten. zu 4, 18, 4. — *πρίν δή* bis. gr. Spr. 54, 17, 6. vgl. 7, 22, 1. — *ἀνεβόησαν, οἱ μὲν ἐς* würde man erwarten; doch s.

κρυα ἐπὶ τῷ ἀνελπίστῳ προεχύθη ἀκούσια. καὶ οἱ μὲν τῶν ὑπα-
σπιστῶν κλίνην προσέφερον αὐτῷ ἐκκομιζομένῳ ἐκ τῆς νεώς· ὁ δὲ
τὸν ἵππον προσαγαγεῖν ἐκέλευσεν. ὡς δὲ ἐπιβὰς τοῦ ἵππου ὤφθη 3
αὖθις, κρότῳ δὴ πολλῷ ἐπεκτύπησεν ἡ στρατιὰ πᾶσα· ἐπήχησαν δὲ
αἵ τε ὄχθαι καὶ αἱ πλησίον αὐτῶν νάπαι. προσάγων δὲ ἤδη τῇ
σκηνῇ καταβαίνει ἀπὸ τοῦ ἵππου, ὥστε καὶ βαδίζων ὀφθῆναι. οἱ δὲ
ἐπέλαζον ἄλλοθεν ἄλλος, οἱ μὲν χειρῶν, οἱ δὲ γονάτων, οἱ δὲ τῆς
ἐσθῆτος αὐτῆς ἁπτόμενοι· οἱ δὲ καὶ ἰδεῖν ἐγγύθεν καί τι καὶ ἐπευ-
φημήσαντες ἀπελθεῖν· οἱ δὲ ταινίαις ἔβαλλον, οἱ δὲ ἄνθεσιν, ὅσα
ἐν τῷ τότε ἡ Ἰνδῶν γῆ παρεῖχε.
Νέαρχος δὲ λέγει ὅτι χαλεποὶ αὐτῷ τῶν φίλων ἐγένοντο ὅσοι ἐ- 4
κάκιζον ὅτι αὐτὸς πρὸ τῆς στρατιᾶς κινδυνεύοι· οὐ γὰρ στρατηγοῦ
ταῦτα, ἀλλὰ στρατιώτου εἶναι. καί μοι δοκεῖ ἄχθεσθαι Ἀλέξανδρος
τοῖσδε τοῖς λόγοις, ὅτι ἀληθεῖς τε ὄντας ἐγίνωσκε καὶ αὑτὸν ὑπαί-
τιον τῇ ἐπιτιμήσει. καὶ ὅμως ὑπὸ μένους τε τοῦ ἐν ταῖς μάχαις καὶ
τοῦ ἔρωτος τῆς δόξης, καθάπερ οἱ ἄλλης τινὸς ἡδονῆς ἐξηττώμενοι,
οὐ καρτερὸς ἦν ἀπέχεσθαι τῶν κινδύνων. ἄνθρωπον δέ τινα πρεσβύ- 5
τερον λέγει Βοιώτιον, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου οὐ λέγει, ὡς ἀ-
χθόμενόν τε πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις τῶν φίλων κατέμαθεν Ἀλέξανδρον
καὶ ἐσκυθρωπακότα, προσελθόντα τοῦτον βοιωτιάζοντα ἅμα τῇ φωνῇ
τάδε φάναι· ὦ Ἀλέξανδρε, ἀνδρῶν τὰ ἔργα· καί τι καὶ ἰαμβεῖον
ἐπειπεῖν, τὸν δὲ νοῦν εἶναι τοῦ ἰαμβείου ὅτι τῷ τι δρῶντι καὶ πα-
θεῖν ἐστὶν ὀφειλόμενον. καὶ τοῦτον ἔν τε τῷ παραυτίκα εὐδοκιμῆσαι
καὶ ἐπιτηδειότερον ἐς τὸ ἔπειτα Ἀλεξάνδρῳ γενέσθαι.
Ἐν τούτῳ δὲ ἀφίκοντο παρ' Ἀλέξανδρον τῶν Μαλλῶν τῶν ὑπο- 14.
λειπομένων πρέσβεις, ἐνδιδόντες τὸ ἔθνος, καὶ παρὰ Ὀξυδρακῶν οἵ
τε ἡγεμόνες τῶν πόλεων καὶ οἱ νομάρχαι αὐτοὶ καὶ ἄλλοι ἅμα τού-
τοις ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα οἱ γνωριμώτατοι αὐτοκράτορες περὶ σπον-
δῶν δῶρά τε ὅσα μέγιστα παρ' Ἰνδοῖς κομίζοντες καὶ τὸ ἔθνος καὶ
οὗτοι ἐνδιδόντες. συγγνωστὰ δὲ ἁμαρτεῖν ἔφασαν οὐ πάλαι παρ' αὐ- 2
τὸν πρεσβευσάμενοι· ἐπιθυμεῖν γάρ, ὥσπερ τινὲς ἄλλοι, ἔτι μᾶλλον
αὐτοὶ ἐλευθερίας τε καὶ αὐτόνομοι εἶναι, ἥντινα [ἐλευθερίαν] ἐξ ὅ-
του Διόνυσος ἐς Ἰνδοὺς ἧκε σώαν σφίσιν εἶναι ἐς Ἀλέξανδρον· εἰ

zu Xen. An. 2, 3, 10. — ὑπασπιστῶν hier Schildträger. § 3. δή. ἤδη? — προσάγων als Object denke man seine Begleiter; Si. meint τὸν ἵππον. — ἄλλοθεν ἄλλος. ἄλλος ἄλλοθεν zwei Hsn., wie 2, 6, 5. 7, 8. Doch die ungewöhnlichere Stellung ist vorzuziehen. — αὐτῆς. zu 2, 6, 6. — ἰδεῖν hängt von ἐπέλαζον ab. (Ra.) vgl zu 1, 24, 5 Doch ist dies hier hart und wohl ἐφιέμενοι oder ein ähnliches Wort ausgefallen. § 4. μένος homerisch, nur an dieser Stelle des Werkes. § 5. πρός. zu 2, 13, 5. — βοιωτιάζοντα im boeotischen Dialekt sprechend. — τάδε für ταῦτα Kr. nach Arrians Gebrauche. Spr. 51, 7, 4. — νοῦν. Worte des Aeschylos Bruchst. 267: δράσαντι γάρ τοι καὶ παθεῖν ὀφείλεται — εὐδοκιμῆσαι habe gefallen. (Vu.) — ἐπιτηδειότερον werther. (Vu.)

14. Capitel.

§ 1. ὑπολειπομένων übrig gebliebene. (Vu.) οἱ ἔτι σωζόμενοι § 3. — κομίζοντες. νομίζεται wäre zuzufügen nach 1, 5, 4. 4, 15, 2. 4, 22, 6; dagegen 6, 15, 6. § 2. ὥσπερ. zu 3, 28, 5. — ἔτι μᾶλλον. warum noch mehr zeigen die Worte ἥντινα ἐλευθερίαν u. s. w. — ἐλευθερίας τε καὶ εἶναι. zu 4, 30, 3. — ἥντινα εἶναι. zu 2, 12, 5. — ἐλευθερίαν ist lästig und entbehrlich. vgl. zu Xen. An. 2, 5, 8. — δοκοῦν.

δὲ Ἀλεξάνδρῳ δοκοῦν ἐστίν, ὅτι καὶ Ἀλέξανδρον ἀπὸ θεῶν γενέσθαι
λόγος κατέχει, σατράπην τε ἀναδέξεσθαι ὅντινα τάττοι Ἀλέξανδρος
καὶ φόρους ἀποίσειν τοὺς Ἀλεξάνδρῳ δόξαντας· διδόναι δὲ καὶ ὁ-
3 μήρους ἐθέλειν ὅσους ἂν αἰτῇ Ἀλέξανδρος. ὁ δὲ χιλίους ᾔτησε τοὺς
κρατιστεύοντας τοῦ ἔθνους, οὕς, εἰ μὲν βούλοιτο, ἀντὶ ὁμήρων κα-
θέξειν· εἰ δὲ μή, ξυστρατεύοντας ἕξειν ἔστ᾽ ἂν διαπολεμηθῇ αὐτῷ
πρὸς τοὺς ἄλλους Ἰνδούς. οἱ δὲ τούς τε χιλίους ἔπεμψαν, τοὺς κρα-
τίστους καὶ μεγίστους σφῶν ἐπιλεξάμενοι, καὶ ἅρματα πεντακόσια
οὐκ αἰτηθέντες καὶ τοὺς ἀμβάτας τῶν ἁρμάτων. Ἀλέξανδρος δὲ σα-
τράπην μὲν τούτοις τε καὶ τῶν Μαλλῶν τοῖς ἔτι σωζομένοις ἐπέταξε
Φίλιππον· τοὺς ὁμήρους δὲ αὐτοῖς ἀφῆκε, τὰ δὲ ἅρματα ἔλαβεν.
4 Ὡς δε ταῦτα αὐτῷ κεκόσμητο καὶ πλοῖα ἐπὶ τῇ διατριβῇ τῇ ἐκ
τοῦ τραύματος πολλὰ προσενεναυπήγητο, ἀναβιβάσας ἐς τὰς ναῦς τῶν
μὲν ἑταίρων ἱππέας ἑπτακοσίους καὶ χιλίους, τῶν ψιλῶν δὲ ὅσουσ-
περ καὶ πρότερον, πεζοὺς δὲ ἐς μυρίους, ὀλίγον μέν τι τῷ Ὑδρα-
ώτῃ ποταμῷ κατέπλευσεν· ὡς δὲ συνέμιξεν ὁ Ὑδραώτης τῷ Ἀκε-
σίνῃ, ὅτι ὁ Ἀκεσίνης κρατεῖ τοῦ Ὑδραώτου τῇ ἐπωνυμίᾳ, κατὰ τὸν
Ἀκεσίνην αὖ ἔπλει, ἔστε ἐπὶ τὴν ξυμβολὴν τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰν-
5 δοῦ ἧκε. τέσσαρες γὰρ οὗτοι μεγάλοι ποταμοὶ καὶ ναυσίποροι οἱ
τέσσαρες εἰς τὸν Ἰνδὸν ποταμὸν τὸ ὕδωρ ξυμβάλλουσιν, οὐ ξὺν τῇ
σφετέρᾳ ἕκαστος ἐπωνυμίᾳ, ἀλλὰ ὁ Ὑδάσπης μὲν ἐς τὸν Ἀκεσίνην
ἐμβάλλει, ἐμβαλὼν δὲ τὸ πᾶν ὕδωρ Ἀκεσίνην παρέχεται καλούμενον·
αὖθις δὲ ὁ Ἀκεσίνης οὗτος ξυμβάλλει τῷ Ὑδραώτῃ, καὶ παραλαβὼν
τοῦτον ἔτι Ἀκεσίνης ἐστί· καὶ τὸν Ὕφασιν ἐπὶ τούτῳ ὁ Ἀκεσίνης πα-
ραλαβὼν τῷ αὑτοῦ δὴ ὀνόματι ἐς τὸν Ἰνδὸν ἐμβάλλει· ξυμβαλὼν
δὲ ξυγχωρεῖ ἤδη τῷ Ἰνδῷ. ἔνθεν δὴ ὁ Ἰνδὸς πρὶν ἐς τὸ Δέλτα σχι-
σθῆναι οὐκ ἀπιστῶ ὅτι καὶ ἐς ἑκατὸν σταδίους ἔρχεται καὶ ὑπὲρ τοὺς
ἑκατὸν τυχὸν ἵναπερ λιμνάζει μᾶλλον.
15. Ἐνταῦθα ἐπὶ ταῖς ξυμβολαῖς τοῦ Ἀκεσίνου καὶ τοῦ Ἰνδοῦ προσέ-
μενεν ἔστε ἀφίκετο αὐτῷ ξὺν τῇ στρατιᾷ Περδίκκας, καταστρεψάμε-
νος ἐν παρόδῳ τὸ Ἀβαστανῶν ἔθνος αὐτόνομον. ἐν τούτῳ δὲ ἄλ-
λαι τε προσγίγνονται Ἀλεξάνδρῳ τριακόντοροι καὶ πλοῖα στρογγύλα
ἄλλα, ἃ δὴ ἐν Ξάθροις ἐναυπηγήθη αὐτῷ, οἳ δὴ ἄλλο ἔθνος Ἰνδῶν
αὐτόνομον προσεχώρησαν. καὶ παρὰ Ὀσσαδίων, καὶ τούτου γένους
αὐτονόμου Ἰνδικοῦ, πρέσβεις ἧκον, ἐνδιδόντες καὶ οὗτοι τοὺς Ὀσσα-
2 δίους. Φιλίππῳ μὲν δὴ τῆς σατραπείας ὅρους ἔταξε τὰς συμβολὰς
τοῦ τε Ἀκεσίνου καὶ Ἰνδοῦ, καὶ ἀπολείπει ξὺν αὐτῷ τούς τε Θρᾷκας

Spr. 56, 3, 1. — *δόξαντας.* zu Xen. An. 1, 3, 20. **§ 3.** *ἀμβάται*, je zwei *παραβάται* und ein *ἡνίοχος* nach Strabon 15, 1 p. 709. (Si.) **§ 4.** *κεκόσμητο* für *κεκόμιστο* Si. — *ἐπί* über, in Folge. (Si.) — *καὶ πρότερον* 6, 2, 2. (Schm.) — *τῷ ποταμῷ.* zu 6, 1, 1. — *συνέμιξεν*, so nur an dieser Stelle des Werkes; doch *συμμιχθῆναι* 5, 6, 8. — *ἧκε* könnte fehlen. vgl. 6, 18, 2. 7, 20, 8; verschieden 6, 5, 4. **§ 5.** *οἱ τέσσαρες.* zu 5, 6, 2. — *αὑτοῦ* für *αὐτῷ* oder *αὐτοῦ* Si. So Ind. 4, 10: *τῇ ἐπικλήσει νικήσας αὐτὸς τῷ ἑωυτοῦ ἤδη ὀνόματι ἐσβάλλει ἐς τὸν Ἰνδόν.* — *ξυμβαλών.* *ἐμβαλών* Si., nicht nöthig. vgl. 1, 5, 3. — *ξυγχωρεῖ.* zu 6, 1, 5. — *ἀπιστῶ ὅτι.* zu 1, 4, 7. — *καὶ ἐς ἑκατόν.* zu 5, 4, 2. — *ἑκατόν.* vgl. 5, 4, 2. (Si.)

15. Capitel.

§ 1. *ἔθνος* schwebt doppelt vor: *τὸ Ἀ. ἔθνος, ἔθνος αὐτόνομον ὄν.* — *οἳ δή* für *καί* Gr. aus Facius. **§ 2.** *Θρᾷκας* 2, 9, 3. 3, 12, 5. (Ra.)

πάντας καὶ ἐκ τῶν τάξεων ὅσοι ἐς φυλακὴν τῆς χώρας ἱκανοὶ ἐφαί-
νοντο. πόλιν τε ἐνταῦθα κτίσαι ἐκέλευσεν ἐπ᾿ αὐτῇ τῇ ξυμβολῇ τοῖν
ποταμοῖν, ἐλπίσας μεγάλην τε ἔσεσθαι καὶ ἐπιφανῆ ἐς ἀνθρώπους,
καὶ νεωσοίκους ποιηθῆναι. ἐν τούτῳ δὲ καὶ Ὀξυάρτης ὁ Βάκτριος, 3
ὁ Ῥωξάνης τῆς γυναικὸς (τῆς) Ἀλεξάνδρου πατήρ, ἧκε παρ᾿ Ἀλέ-
ξανδρον· καὶ προστίθησιν αὐτῷ Παραπαμισάδας σατραπεύειν, ἀ-
παλλάξας Τιρυάσπην τὸν πρόσθεν σατράπην, ὅτι οὐκ ἐν κόσμῳ ἐξη-
γεῖσθαι αὐτῷ ὁ Τιρυάσπης ἐξηγγέλλετο.
Ἔνθα δὴ διαβιβάσας Κράτερόν τε καὶ τῆς στρατιᾶς τὴν πολλὴν 4
καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἐπ᾿ ἀριστερὰ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ, ὅτι εὐπορώ-
τερά τε ταύτῃ τὰ παρὰ τὸν ποταμὸν στρατιᾷ βαρείᾳ ἐφαίνετο καὶ τὰ
ἔθνη τὰ προσοικοῦντα οὐ πάντῃ φίλια ἦν, αὐτὸς κατέπλει ἐς τῶν
Σόγδων τὸ βασίλειον. καὶ ἐνταῦθα πόλιν τε ἐτείχιζεν ἄλλην καὶ νε-
ωσοίκους ἐποίει ἄλλους καὶ τὰ πλοῖα αὐτῷ τὰ πεπονηκότα ἐπεσκευά-
σθη. τῆς δὲ ἀπὸ τῶν ξυμβολῶν τοῦ τε Ἰνδοῦ καὶ Ἀκεσίνου χώρας
ἔστε ἐπὶ θάλασσαν σατράπην ἀπέδειξεν Ὀξυάρτην καὶ (στρατηγὸν)
Πείθωνα ξὺν τῇ παραλίᾳ πάσῃ τῆς Ἰνδῶν γῆς.
Καὶ Κράτερον μὲν ἐκπέμπει αὖθις ξὺν τῇ στρατιᾷ [διὰ τῆς Ἀ- 5
ραχώτων καὶ Δράγγων γῆς]· αὐτὸς δὲ κατέπλει ἐς τὴν Μουσικα-
νοῦ ἐπικράτειαν, ἥντινα εὐδαιμονεστάτην τῆς Ἰνδῶν γῆς εἶναι ἐξηγ-
γέλλετο, ὅτι οὔπω οὔτε ἀπηντήκει αὐτῷ Μουσικανὸς ἐνδιδοὺς αὑτόν
τε καὶ τὴν χώραν οὔτε πρέσβεις ἐπὶ φιλίᾳ ἐκπέμπει, οὐδέ τι οὔτε αὐ-
τὸς ἐπεπόμφει ἃ δὴ μεγάλῳ βασιλεῖ εἰκός, οὔτε τι ᾐτήκει ἐξ Ἀλε-
ξάνδρου. καὶ γίγνεται αὐτῷ ὁ πλοῦς κατὰ τὸν ποταμὸν ἐς τοσόνδε 6
ἐσπουδασμένος ὥστε ἔφθη ἐπὶ τοῖς ὁρίοις γενέσθαι τῆς Μουσικανοῦ
χώρας πρὶν πυθέσθαι Μουσικανὸν ὅτι ὥρμηται ὡς ἐπ᾿ αὐτὸν Ἀλέ-
ξανδρος. οὕτω δὴ ἐκπλαγεὶς κατὰ τάχος ἀπήντα Ἀλεξάνδρῳ, δῶρά
τε τὰ πλείστου ἄξια παρ᾿ Ἰνδοῖς κομίζων καὶ τοὺς ἐλέφαντας ξύμ-
παντας ἄγων καὶ τὸ ἔθνος τε καὶ αὑτὸν ἐνδιδοὺς καὶ ὁμολογῶν ἀ-
δικεῖν, ὅπερ μέγιστον παρ᾿ Ἀλεξάνδρῳ ἦν ἐς τὸ τυχεῖν ὧν τις δέοιτο.
καὶ οὖν καὶ Μουσικανῷ ἐπὶ τοῖσδε ἄδεια ἐδόθη ἐξ Ἀλεξάνδρου, καὶ 7
τὴν πόλιν ἐθαύμασεν Ἀλέξανδρος καὶ τὴν χώραν, καὶ ἄρχειν αὐτῆς
Μουσικανῷ ἔδωκε. Κράτερος δὲ [ἐν] τῇ πόλει ἐτάχθη τὴν ἄκραν
ἐκτειχίσαι· καὶ παρόντος ἔτι ἐτειχίσθη Ἀλεξάνδρου καὶ φυλακὴ κα-
τεστάθη, ὅτι ἐπιτήδειον αὐτῷ ἐφάνη τὸ χωρίον ἐς τὸ κατέχεσθαι τὰ
κύκλῳ ἔθνη φυλαττόμενα.

— **πόλιν**, Alexandria genannt, wenn Diod. 17, 102 sie meint; jetzt Mittunkote nach Ritter Erdkunde 5, 471. (Si.) — **αὐτῇ.** *αὐτῇ τῇ* Ellendt und eine Hs. zu 1, 4, 5. — **ἐπιφανῆ ἐς.** zu 5, 28, 4. **§ 3.** (*τῆς*) fügt Kr. zu. — **Παραπαμισάδας** für *Παραπαμισαδῶν* Kr. 5, 29, 2: *τὴν χώραν Πώρῳ ἄρχειν προςέθηκεν.* Unstatthaft ist *προςτίθημί τινι ἄρχειν τινός.* — **σατραπεύειν.** Spr. 55, 3, 10. (gr. Spr. 61, 6, 8.) — **Τυριάσπην** für *Τυριέστην* oder *Τιρύστην* Schm. **§ 4.** **τὴν πολλήν.** zu 1, 3, 2. — **ἐπ᾿ ἀριστερά** für *ἐν ἀριστερᾷ* Kr. — **στρατηγόν** von Kr. zugefügt. **§ 5.** [**διὰ — γῆς**] tilgt Schm. — **ἐκπέμπει.** **ἐστάλκει?** — **οὐδέ** schliesst die folgenden durch *οὔτε* — *οὔτε* verbundenen Sätze als Ganzes an das Vorhergehende an. — **οὔτε τι.** Her. 4, 19: *οὔτε τι σπείροντες οὐδὲν οὔτε ἀροῦντες.* **§ 6.** **ἐς τοσόνδε.** zu 1, 8, 5. — **ἔφθη γενέσθαι.** zu 1, 8, 5. **§ 7.** **τὴν πόλιν**, nach Ritter 5, 472 jetzt Bukhur mit seinen Ruinen. (Si.) — **ἐν** vor *τῇ πόλει* ist zu tilgen oder beides mit *ἐκτειχίσαι* zu verbinden Denn *ἐτάχθη* bedeutet hier: er wurde geheissen. vgl. 6, 8, 5. 20, 1 und zu

16. Ἔνθεν δὲ ἀναλαβὼν τούς τε τοξότας καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας καὶ τὴν ἵππον τὴν ἅμα οἷ πλέουσαν ἐξελαύνει ἐπὶ τὸν νομάρχην τῆς ταύτῃ γῆς, ὄνομα δὲ ἦν Ὀξυκανός, ὅτι μήτε αὐτὸς ἀφῖκτο μήτε
2 πρέσβεις παρ᾽ αὐτοῦ ἧκον ἐνδιδόντες αὐτόν τε καὶ τὴν χώραν. δύο μὲν δὴ πόλεις τὰς μεγίστας τῶν ὑπὸ τῷ Ὀξυκανῷ ἐξ ἐφόδου κατὰ κράτος ἔλαβεν· ἐν δὲ τῇ ἑτέρᾳ τούτων καὶ αὐτὸς Ὀξυκανὸς ἑάλω. ὁ δὲ τὴν μὲν λείαν τῇ στρατιᾷ δίδωσι, τοὺς ἐλέφαντας δὲ ἅμα οἷ ἦγε. καὶ ἄλλαι δὲ πόλεις αὐτῷ αἱ ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἐνεδίδοντο ἐπιόντι οὐδέ τις ἐτράπετο ἐς ἀλκήν. οὕτω καὶ Ἰνδοὶ πάντες ἐδεδούλωντο ἤδη τῇ γνώμῃ πρὸς Ἀλεξάνδρου τε καὶ τῆς Ἀλεξάνδρου τύχης.
3 Ὁ δὲ ἐπὶ Σάμβον αὖ ἦγε, τῶν ὀρείων Ἰνδῶν σατράπην ὑπ᾽ αὐτοῦ κατασταθέντα, ὃς πεφευγέναι αὐτῷ ἐξηγγέλλετο ὅτι Μουσικανὸν ἀφειμένον πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐπύθετο καὶ τῆς χώρας τῆς ἑαυτοῦ ἄρ-
4 χοντα· τὰ γὰρ πρὸς Μουσικανὸν αὐτῷ πολέμια ἦν. ὡς δὲ ἐπέλαζεν ἤδη τῇ πόλει Ἀλέξανδρος ἥντινα μητρόπολιν εἶχεν ἡ τοῦ Σάμβου χώρα, ὄνομα ἦν τῇ πόλει Σινδίμανα, αἵ τε πύλαι αὐτῷ ἀνοίγονται προσάγοντι καὶ οἱ οἰκεῖοι οἱ τοῦ Σάμβου τά τε χρήματα ἀπηρίθμησαν καὶ τοὺς ἐλέφαντας μετὰ σφῶν ἄγοντες ἀπήντων· οὐ γὰρ δὴ Ἀλεξάνδρῳ γε πολεμίως ἔχοντα Σάμβον φυγεῖν, ἀλλὰ Μουσικανοῦ τὴν
5 ἄφεσιν δείσαντα. ὁ δὲ καὶ ἄλλην πόλιν ἐν τούτῳ ἀποστᾶσαν εἷλε, καὶ τῶν Βραχμάνων, οἳ δὴ σοφισταὶ τοῖς Ἰνδοῖς εἰσίν, ὅσοι αἴτιοι τῆς ἀποστάσεως ἐγένοντο ἀπέκτεινεν· ὑπὲρ ὧν ἐγὼ τῆς σοφίας, εἰ δή τίς ἐστιν, ἐν τῇ Ἰνδικῇ ξυγγραφῇ δηλώσω.

17. Καὶ ἐν τούτῳ Μουσικανὸς αὐτῷ ἀφεστάναι ἐξηγγέλλετο. καὶ ἐπὶ τοῦτον μὲν ἐκπέμπει Πείθωνα τὸν Ἀγήνορος σατράπην ξὺν στρατιᾷ ἀποχρώσῃ. αὐτὸς δὲ τὰς πόλεις τὰς ὑπὸ Μουσικανῷ τεταγμένας ἐπελθὼν τὰς μὲν ἐξανδραποδίσας αὐτῶν κατέσκαψεν, εἰς ἃς δὲ φρουρὰς εἰσήγαγε καὶ ἄκρας ἐξετείχισε. ταῦτα δὲ διαπραξά-
2 μενος ἐπὶ τὸ στρατόπεδόν τε ἐπανῆκε καὶ τὸν στόλον. ἔνθα δὴ Μουσικανός τε ξυλληφθεὶς ἄγεται πρὸς Πείθωνος καὶ τοῦτόν (τε) κρεμάσαι Ἀλέξανδρος κελεύει ἐν τῇ αὐτοῦ γῇ καὶ τῶν Βραχμάνων ὅσοι αἴτιοι τῆς ἀποστάσεως [τῷ] Μουσικανῷ κατέστησαν· ἀφίκετο δὲ αὐτῷ καὶ ὁ τῶν Πατταλέων τῆς χώρας ἄρχων, ὃ δὴ τὸ Δέλτα

30, 2. Ἐν τῇ πόλει τάσσειν oder etwas Aehnliches wird man in solcher Verbindung in dem Werke nicht finden.

16. Capitel.

§ 1. ὄνομα. Hart fehlt hier, wie sonst nirgends in diesem Werke, der Dativ; vielleicht ist zu lesen: ᾧ ὄνομα ἦν. vgl. 2, 25, 4. 4, 2, 1.
§ 2. δύο. αἱ δύο würde stehen, wenn die Städte schon früher erwähnt wären, wie 4, 2, 5 und 6. 5, 2, 4. 24, 6. vgl. 2, 20, 9. Ungriechisch ist αἱ δύο μέγισται πόλεις. vgl. Plat. Ges. 963: τὰ δύο τἆλλα. — ἦγε. καί. ἦγεν. αἱ Si., nicht passend, da er nicht gegen alle ἐπῄει. αἵ ἐστιν αἵ Kr., wenn αἱ nicht zu tilgen ist. — ἐδεδούλωντο. zu 2, 10, 1. § 3. ὑπ᾽ αὐτοῦ. Der indische Fürst hatte also wohl schon vor Alexanders Annäherung seine Unterwerfung erklärt und war von diesem als Satrap im Besitze seines Landes gelassen. Die Erzählung ist hier mangelhaft. (Schm.) — ὑπέρ gehört zu τῆς σοφίας. gr. Spr. 47, 9, 19.

17. Capitel.

§ 1. εἰς ἃς δέ. zu 1, 8, 8. — στόλον Flotte. (Vu.) § 2. τοῦτον. τοῦτόν τε Kr. — αὐτοῦ bezieht sich, wie oft, auf das Object, weil dies Gedankensubject ist. So steht ἑαυτοῦ 6, 16, 3. 29, 1. — Πατταλέων

ἔφην εἶναι τὸ πρὸς τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ποιούμενον, μεῖζον ἔτι
τοῦ Δέλτα τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ οὗτος τήν τε χώραν αὐτῷ ἐνεδίδου
πᾶσαν καὶ αὐτόν τε καὶ τὰ αὑτοῦ ἐπέτρεψε. τοῦτον μὲν δὴ ἐπὶ τῇ 3
αὑτοῦ ἀρχῇ ἐκπέμπει αὖθις, παραγγείλας παρασκευάζειν ὅσα ἐς ὑπο-
δοχὴν τῇ στρατιᾷ· αὐτὸς δὲ Κράτερον μὲν τήν τε Ἀττάλου τάξιν
ἄγοντα καὶ τὴν Μελεάγρου καὶ Ἀντιγένους καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν
οὓς καὶ τῶν ἑταίρων τε καὶ ἄλλων Μακεδόνων ὅσους ἐς Μακεδο-
νίαν ἀπομάχους ὄντας ἤδη ἔστελλε τὴν ἐπ' Ἀραχώτων καὶ Ζααγγῶν
ἔπεμπεν ἐς Καρμανίαν, καὶ τοὺς ἐλέφαντας τούτῳ ἄγειν ἔδωκε· τῇ 4
δὲ ἄλλῃ στρατιᾷ, ὅση γε μὴ ξὺν αὐτῷ κατέπλει ὡς ἐπὶ θάλασσαν,
Ἡφαιστίων ἐπετάχθη· Πείθωνα δὲ τούς τε ἱππακοντιστὰς ἄγοντα
καὶ τοὺς Ἀγριᾶνας ἐς τὴν ἐπ' ἐκεῖνα ὄχθην τοῦ Ἰνδοῦ διαβιβάσας,
οὐχ ᾗπερ Ἡφαιστίων τὴν στρατιὰν ἄγειν ἔμελλε, τάς τε ἐκτετειχισμέ-
νας ἤδη πόλεις ξυνοικίσαι ἐκέλευσε καὶ εἴ δή τινα νεωτερίζοιτο πρὸς
τῶν ταύτῃ Ἰνδῶν καὶ ταῦτα ἐς κόσμον καταστήσαντα ξυμβαλεῖν οἱ ἐς
τὰ Πάτταλα.

Ἤδη δὲ τρίτην ἡμέραν αὐτῷ τοῦ πλοῦ ἔχοντι ἐξαγγέλλεται ὅτι 5
ὁ τῶν Παττάλων ὕπαρχος ξυλλαβὼν τῶν Παττaλέων τοὺς πολλοὺς
ἀποδεδρακὼς οἴχοιτο, ἀπολιπὼν τὴν χώραν ἔρημον· καὶ ἐπὶ τούτῳ
πλείονι ἢ πρόσθεν σπουδῇ κατέπλει Ἀλέξανδρος. ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς
τὰ Πάτταλα, τήν τε πόλιν καὶ τὴν χώραν ἔρημον καταλαμβάνει τῶν
ἐνοικούντων τε καὶ ἐ[πε]ργαζομένων. ὁ δὲ κατὰ δίωξιν τῶν φευγόν- 6
των ἐκπέμψας τῆς στρατιᾶς τοὺς κουφοτάτους, ἐπεί τινες αὐτῶν ξυν-
ελήφθησαν, ἀποπέμπει τούτους παρὰ τοὺς ἄλλους, ἐντειλάμενος (εἰ-
πεῖν) ἐπανιέναι θαῤῥοῦντας· εἶναι γὰρ αὐτοῖς τήν τε πόλιν οἰκεῖν
ὡς πρόσθεν καὶ τὴν χώραν ἐργάζεσθαι. καὶ ἐπανῆλθον οἱ πολλοὶ
αὐτῶν.

Αὐτὸς δὲ Ἡφαιστίωνι προστάξας τειχίζειν ἐν τοῖς Παττάλοις 18.
ἄκραν ἀποπέμπει ἐς τὴν ἄνυδρον τῆς πλησίον γῆς φρέατά τε ὀρύ-
ξοντας καὶ οἰκήσιμον τὴν χώραν κατασκευάσοντας. καὶ τούτοις ἐπέ-
θεντο τῶν προσχώρων τινὲς βαρβάρων, καὶ ἔστι μὲν οὓς διέφθειραν
αὐτῶν ἄφνω προσπεσόντες, πολλοὺς δὲ καὶ σφῶν ἀποβαλόντες ἔφυ-
γον εἰς τὴν ἔρημον, ὥστε ἐπιτελεσθῆναι τοῖς ἐκπεμφθεῖσι τὰ ἔργα,
προσγενομένης αὐτοῖς καὶ ἄλλης στρατιᾶς, ἣν Ἀλέξανδρος πυθόμε-
νος τῶν βαρβάρων τὴν ἐπίθεσιν ἐστάλκει μεθέξοντας τοῦ ἔργου.

für **Παττάλων** Kr. Denn in der guten Prosa ist so wenig *ἡ χώρα τῆς* **Βοιωτίας** üblich als *ἡ* **πόλις τῶν Ἀθηνῶν.** gr. Spr. 50, 7, 7. „Patâla, im Sanscrit die Unterwelt, übergetragen die Niederung." (Si.) — *ἔφην* 5, 4, 1. (Si.) **§ 3.** *ἐπὶ τῇ* unter Belassung. zu 2, 1, 4. — *ὅσα ἐς.* zu 1, 5, 9. — **τῇ στρατιᾷ.** So **ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ** 6, 23, 5. (Si.) Die Stelle ist doch verschieden und die Verbindung mit **παρασκευάζειν** richtig. **§ 4.** **τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιᾷ** für **τὴν δὲ ἄλλην στρατιάν** Ellendt. — **Ἡφαιστίων,** der auf dem rechten Ufer marschirte. (Si.) — **ἔμελλε** mit dem Infinitiv des Präsens nicht bloss 1, 20, 8. 5, 21, 1, sondern auch 2, 21, 9. 26, 4. — **τὰς πόλεις** 6, 15, 2 und 4. — **ξυμβαλεῖν** für **ξυμβάλλειν** Kr. vgl. 6, 5, 15. **§ 5.** **ἔχοντι. προελθόντι** Kr. vgl. 6, 20, 4. — **ὁ τῶν** für **τῶν** Ellendt. — **ἐργαζομένων** für **ἐπεργαζομένων** Kr. Denn das Compositum ist so nicht üblich. **§ 6.** **ἐπανιέναι. εἰπεῖν ἐπανιέναι** Kr. vgl. 2, 12, 5 u. Spr. 55, 3, 7. — **εἶναι** für **ἐξεῖναι.** zu Xen. An. 3, 4, 39.

18. Capitel.

§ 1. **τειχίζειν** anlegen. (Vu.) — **μεθέξοντας.** zu 1, 13, 2. vgl.

2 *Περὶ δὲ τοῖς Παττάλοις σχίζεται τοῦ Ἰνδοῦ τὸ ὕδωρ ἐς δύο
ποταμοὺς μεγάλους· καὶ οὗτοι ἀμφότεροι σώζουσι τὸν Ἰνδὸν τὸ
ὄνομα ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ἐνταῦθα ναύσταθμόν τε καὶ νεωσοί-
κους ἐποίει Ἀλέξανδρος. ὡς δὲ προὐκεχωρήκει αὐτῷ τὰ ἔργα, ὁ δὲ
καταπλεῖν ἐπενόει ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἐν δεξιᾷ ῥέοντος ποτα-
3 μοῦ ἐς τὴν θάλασσαν. Λεοννάτον μὲν δή, δοὺς αὐτῷ τῶν τε ἱπ-
πέων ἐς χιλίους καὶ τῶν ὁπλιτῶν τε καὶ ψιλῶν ἐς ὀκτακισχιλίους,
κατὰ τὴν νῆσον τὰ Πάτταλα ἐκπέμπει ἀντιπαράγειν τῷ στόλῳ· αὐ-
τὸς δὲ τὰς μάλιστα τῶν νεῶν ταχυναυτούσας ἀναλαβὼν ὅσαι τε ἡμι-
όλιαι καὶ τὰς τριακοντόρους πάσας καὶ τῶν κερκούρων ἔστιν οὓς
4 ἔπλει κατὰ τὸν ποταμὸν τὸν ἐν δεξιᾷ. οὐκ ἔχοντι δὲ αὐτῷ ἡγεμόνα
τοῦ πλοῦ, ὅτι πεφεύγεσαν οἱ ταύτῃ Ἰνδοί, ἀπορώτερα τὰ τοῦ κατά-
πλου ἦν· χειμών τε ἐπιγίγνεται ἐς τὴν ὑστεραίαν ἀπὸ τῆς ἀναγωγῆς
καὶ ὁ ἄνεμος τῷ ῥόῳ πνέων ὑπεναντίος κοῖλόν τε ἐποίει τὸν ποτα-
μὸν καὶ τὰ σκάφη διέσειεν, ὥστε ἐπόνησαν αὐτῷ αἱ πλεῖσται τῶν
νεῶν· τῶν δὲ τριακοντόρων ἔστιν αἳ καὶ πάντῃ διελύθησαν. ἔ-
φθασαν δὲ ἐποκείλαντες αὐτὰς πρὶν παντάπασι διαπεσεῖν ἐν τῷ ὕδατι.
5 ἕτεραι οὖν ξυνεπήγνυντο. καὶ τῶν ψιλῶν τοὺς κουφοτάτους ἐκπέμ-
ψας ἐς τὴν προσωτέρω τῆς ὄχθης χώραν ξυλλαμβάνει τινὰς τῶν Ἰν-
δῶν, καὶ οὗτοι τὸ ἀπὸ τοῦδε ἐξηγοῦντο αὐτῷ τὸν πόρον. ὡς δὲ ἧ-
κον ἵναπερ ἀναχεῖται ἐς εὖρος ὁ ποταμός, ὡς καὶ διακοσίους ταύτῃ
σταδίους ἐπέχειν ᾗπερ εὐρύτατος αὐτὸς αὑτοῦ ἦν, τό τε πνεῦμα κα-
τήει μέγα ἀπὸ τῆς ἔξω θαλάσσης καὶ αἱ κῶπαι ἐν κλύδωνι χαλεπῶς
ἀνεφέροντο, ξυμφεύγουσιν αὖ ἐς διώχυρα ἐς ἥντινα οἱ ἡγεμόνες
αὐτῷ καθηγήσαντο.*

19. *Ἐνταῦθα ὁρμισάντων τὸ πάθημα ἐπιγίγνεται τῆς μεγάλης θα-
λάσσης ἡ ἄμπωτις, ὥστε ἐπὶ ξηροῦ ἀπελείφθησαν αὐτοῖς αἱ νῆες.
καὶ τοῦτο οὔπω πρότερον ἐγνωκόσι τοῖς ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἔκπλη-
ξιν μὲν καὶ αὐτὸ οὐ σμικρὰν παρέσχε· πολὺ δὲ δὴ ἔτι μείζονα ὁ-
πότε διελθούσης τῆς ὥρας προσῄει τε τὸ ὕδωρ καὶ τὰ σκάφη ἐμε-
2 τεωρίζοντο. ὅσας μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐν τῷ πηλῷ ἑδραίας κατέλαβεν,
αὗται δὲ ἀβλαβῶς τε ἐμετεωρίσθησαν καὶ οὐδὲν χαλεπὸν παθοῦσαι
ἔπλεον αὖθις· ὅσαι δὲ ἐν ξηροτέρᾳ τε τῇ γῇ καὶ οὐ βεβαίως [γε]*

6, 20. 5. **§ 2.** *περὶ τοῖς.* zu 1, 22, 6. (Vu.) — *τὸν Ἰνδόν* für *τοῦ Ἰνδοῦ* Kr. vgl. 6, 1, 3 und Spr. 50, 6, 2. — *ἐνταῦθα*, wo der Fluss sich scheidet. vgl. 6, 20, 1. (Schm.) — *ὁ δέ.* zu 1, 23, 4. — *ἐς τὴν θάλασσαν* gehört zu *καταπλεῖν.* (Schm.) **§ 3.** *τὴν νῆσον τά.* zu 1, 18, 4 und 7, 20, 4. — *ἀντιπαράγειν τῷ στόλῳ* der Flotte gegenüber am Ufer entlang zu ziehen. zu 5, 10, 3. **§ 4.** *ὑπεναντίος.* Spr. 57, 5, 1. — *κοῖλον* hoch gehend. Polyb. 1. 60, 6: *δυσχερῆ γενόμενον τὸν ἀνάπλουν πρὸς ἀντίον τὸ πνεῦμα κοιλῆς καὶ τραχείας οὔσης τῆς θαλάττης.* (Ra.) Sonst wird es von seichten Flüssen gebraucht. — *ὕδατι.* Hier ist wohl eine Lücke. **§ 5.** *αὑτοῦ.* zu 5, 4, 2. — *κατήει*, das eig. Wort vom Winde. zu Thuk. 2, 25, 3. — *ἀνεφέροντο.* So *μετεωρίζειν* 6, 5, 3. Thuk. 2, 84, 2: *τὰς κώπας ἀδύνατοι ὄντες ἐν κλυδωνίῳ ἀναφέρειν.* (Gr.) — *αὖ* mit Bezug auf *ἐποκείλαντες* § 4. (Si.)

19. Capitel.

§ 1. *ἄμπωτις*, die im mittelländischen Meere kaum bemerkbar ist. — *καὶ αὐτό* schon an und für sich. — *ἐμετεωρίζοντο.* Der Plural des Verbums beim Plural eines Neutrums ist bei Arrian selten; anders 3, 28, 6. 5, 17, 6. 5, 17, 7. (Ellendt.) **§ 2.** *κατέλαβεν*, *τὸ ὕδωρ.* (Ra.) —

τὴν στάσιν ἔχουσαι ὑπελείφθησαν, αὗται δὲ ἀθρόου ἐπελθόντος τοῦ
κύματος αἱ μὲν αὐτῶν ἐμπεσοῦσαι ἐς ἀλλήλας, αἱ δὲ πρὸς τῇ γῇ
ἀραχθεῖσαι ξυνετρίβησαν. ταύτας τε οὖν ἐπεσκεύασεν Ἀλέξανδρος ἐκ 3
τῶν παρόντων καὶ ἐν κερκούροιν δυοῖν προπέμπει κατὰ τὸν ποταμὸν
τοὺς κατασκεψομένους τὴν νῆσον ἐς ἥντινα οἱ ἐπιχώριοι ἔφασκον
ὁρμιστέα εἶναι αὐτῷ κατὰ τὸν πλοῦν τὸν ἐπὶ θάλασσαν· Κιλλουτὰ
δὲ τῆς νήσου τὸ ὄνομα ἔλεγον. ὡς δὲ ἐξηγγέλθη ὅτι ὅρμοι
τε ἐν τῇ νήσῳ εἰσὶ καὶ αὐτὴ μεγάλη καὶ ὕδωρ ἔχουσα, ὁ μὲν ἄλλος
αὐτῷ στόλος ἐς τὴν νῆσον κατέσχεν· αὐτὸς δὲ ταῖς ἄριστα πλεούσαις
τῶν νεῶν ἐπ᾿ ἐκεῖνα προὐχώρει, ὡς ἀπιδεῖν τοῦ ποταμοῦ τὴν
ἐκβολὴν τὴν ἐς τὴν θάλασσαν, εἰ παρέχοι τὸν ἔκπλουν εὔπορον. προ- 4
ελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς νήσου σταδίους ὅσον διακοσίους ἀφορῶσιν ἄλλην
νῆσον, ταύτην ἤδη ἐν τῇ θαλάσσῃ. τότε μὲν δὴ ἐπανῆλθον ἐς
τὴν ἐν τῷ ποταμῷ νῆσον, καὶ πρὸς τοῖς ἄκροις αὐτῆς καθορμισθεὶς
θύει τοῖς θεοῖς Ἀλέξανδρος ὅσοις ἔφασκεν ὅτι παρὰ τοῦ Ἄμμωνος
ἐπηγγελμένον ἦν θῦσαι αὐτῷ. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κατέπλει ὡς ἐπὶ
τὴν ἄλλην τὴν ἐν τῷ πόντῳ νῆσον· καὶ προσσχὼν καὶ ταύτῃ θύει
καὶ ἐνταῦθα ἄλλας αὖ θυσίας ἄλλοις τε θεοῖς καὶ ἄλλῳ τρόπῳ·
καὶ ταύτας δὲ κατ᾿ ἐπιθεσπισμὸν θύει τοῦ Ἄμμωνος. αὐτὸς δὲ ὑ- 5
περβαλὼν τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ τὰς ἐκβολὰς ἐς τὸ πέλαγος ἀνέπλει,
ὡς μὲν ἔλεγεν, ἀπιδεῖν εἴ πού τις χώρα πλησίον ἀνίσχει ἐν τῷ πόντῳ·
ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, οὐχ ἥκιστα ὡς πεπλευκέναι τὴν μεγάλην τὴν ἔξω Ἰνδῶν θάλασσαν. ἐνταῦθα ταύρους τε σφάξας τῷ Ποσειδῶνι ἀφῆκεν
ἐς τὴν θάλασσαν καὶ σπείσας ἐπὶ τῇ θυσίᾳ τήν τε φιάλην, χρυσῆν
οὖσαν, καὶ κρατῆρας χρυσοῦς ἐνέβαλεν ἐς τὸν πόντον χαριστήρια, εὐχόμενος σῶόν οἱ παραπέμψαι τὸν στρατὸν τὸν ναυτικόν, ὅντινα ξὺν
Νεάρχῳ ἐπενόει στέλλειν ὡς ἐπὶ τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν καὶ τὰς
ἐκβολὰς τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος.

Ἐπανελθὼν δὲ ὀπίσω ἐς τὰ Πάτταλα τήν τε ἄκραν τετειχισμέ- 20.
νην καταλαμβάνει καὶ Πείθωνα ξὺν τῇ στρατιᾷ ἀφιγμένον καὶ τούτῳ ξύμπαντα καταπεπραγμένα ἐφ᾿ οἷσπερ ἐστάλη. Ἡφαιστίων μὲν
δὴ ἐτάχθη παρασκευάζειν τὰ πρὸς τὸν ἐκτειχισμόν τε τοῦ ναυστάθμου
καὶ τῶν νεωσοίκων τὴν κατασκευήν· καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἐπενόει
στόλον ὑπολείπεσθαι νεῶν οὐκ ὀλίγων πρὸς τῇ πόλει τοῖς Παττάλοις, ἵναπερ ἐσχίζετο ὁ ποταμὸς ὁ Ἰνδός.

Αὐτὸς δὲ κατὰ τὸ ἕτερον στόμα τοῦ Ἰνδοῦ [ποταμοῦ] κατέπλει 2
αὖθις ἐς τὴν μεγάλην θάλασσαν, ὡς καταμαθεῖν ὅπῃ εὐπορωτέρα ἡ

αὗται δέ. zu 1, 1, 8. **§ 3.** *ὁρμιστέα.* zu 1, 1, 8. — *τῆς νήσου* für *τῇ νήσῳ* Kr. Denn *ἔλεγον* in diesem Sinne mit dem Dativ verbunden ist wohl unerhört. vgl. 6, 13, 5: *τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου οὐ λέγει.* Eine Hs. hat *τὴν νῆσον*, was gut wäre, wenn *ἐκάλουν* folgte. — *κατέσχεν* legte an, landete. zu Xen. An. 5, 9, 33. **§ 4.** *νῆσον, ταύτην.* *νῆσον ταύτῃ,* oder *νῆσον, ταύτην δέ* Kr. Nicht der Gebrauch des *οὗτος* sondern die Stellung ist anstössig. zu 1, 22, 7. vgl. 2, 16, 3. 3, 8, 3. 5, 26, 5. — *ἔφασκεν ὅτι.* zu 7, 14, 9. Sonst auch in diesem Werke mit dem Infinitiv. **§ 5.** *ἀπιδεῖν.* zu 1, 24, 5. — *ὡς πεπλευκέναι.* zu 5, 2, 1. — *τὴν ἔξω Ἰνδῶν* das jenseits der Inder befindliche. — *ἐνέβαλεν* für *ἐνέβαλλεν* Pflugk. — *χαριστήρια.* Spr. 57, 3. vgl. 2, 3, 6. — *ξὺν Νεάρχῳ.* zu 7, 20, 9.

20. Capitel.

§ 1. *ἄκραν* 6, 18, 1. (Ra.) — *Πείθωνα* 6, 17, 4. (Ra.) **§ 3.**

ἐκβολὴ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς τὸν πόντον γίνεται· ἀπέχει δὲ ἀλλήλων τὰ στόματα τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰνδοῦ ἐς σταδίους μάλιστα ὀκτακοσίους καὶ
3 χιλίους. ἐν δὲ τῷ κατάπλῳ ἀφίκετο τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ ἐς λίμνην μεγάλην, ἥντινα ἀναχεόμενος ὁ ποταμός, τυχὸν δὲ καὶ ἐκ τῶν πέριξ ὑδάτων ἐμβαλόντων ἐς αὐτήν, μεγάλην τε ποιεῖ καὶ κόλπῳ μάλιστα θαλάσσης ἐοικυῖαν· καὶ γὰρ καὶ ἰχθύες ἤδη ἐν αὐτῇ τῶν ἀπὸ θαλάσσης ἐφαίνοντο, μείζονες τῶν ἐν τῇδε τῇ ἡμετέρᾳ θαλάσσῃ. προσορμισθεὶς οὖν κατὰ τὴν λίμνην ἵναπερ οἱ καθηγεμόνες ἐξηγοῦντο, τῶν μὲν στρατιωτῶν τοὺς πολλοὺς καταλείπει σὺν Λεοννάτῳ
4 αὐτοῦ καὶ τοὺς κερκούρους ξύμπαντας. αὐτὸς δὲ ταῖς τριακοντόροις τε καὶ ἡμιολίαις ὑπερβαλὼν τὴν ἐκβολὴν τοῦ Ἰνδοῦ καὶ προελθὼν καὶ ταύτῃ ἐς τὴν θάλασσαν εὐπορωτέραν τε κατέμαθε τὴν ἐπὶ τάδε τοῦ Ἰνδοῦ ἐκβολὴν καὶ αὐτὸς προσορμισθεὶς τῷ αἰγιαλῷ καὶ τῶν ἱππέων τινὰς ἅμα οἷ ἔχων παρὰ θάλασσαν ᾔει σταθμοὺς τρεῖς, τήν τε χώραν ὁποία τίς ἐστιν ἡ ἐν τῷ παράπλῳ ἐπισκεπτόμενος καὶ φρέ-
5 ατα ὀρύττεσθαι κελεύων, ὅπως ἔχοιεν ὑδρεύεσθαι οἱ πλέοντες. αὐτὸς μὲν δὴ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὰς ναῦς ἀνέπλει ἐς τὰ Πάτταλα· μέρος δέ τι τῆς στρατιᾶς τὰ αὐτὰ ταῦτα ἐργασομένους κατὰ τὴν παραλίαν ἔπεμψεν, ἐπανιέναι καὶ τούτοις προστάξας ἐς τὰ Πάτταλα. αὖθις δὲ ὡς ἐπὶ τὴν λίμνην καταπλεύσας ἄλλον ναύσταθμον καὶ ἄλλους νεωσοίκους ἐνταῦθα κατεσκεύασε, καὶ φυλακὴν καταλιπὼν τῷ χωρίῳ σῖτόν τε ὅσον καὶ ἐς τέσσαρας μῆνας ἐξαρκέσαι τῇ στρατιᾷ ἐπηγάγετο καὶ τἆλλα ὅσα ἐνέδει τῷ παράπλῳ παρεσκεύασεν.

21. Ἦν δὲ ἐν μὲν τῷ τότε ἄπορος ἡ ὥρα ἐς τὸν πλοῦν· οἱ γὰρ ἐτήσιοι ἄνεμοι κατεῖχον, οἳ δὴ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ οὐ καθάπερ παρ' ἡμῖν ἀπ' ἄρκτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς μεγάλης θαλάσσης κατὰ νότον μάλιστα
2 ἄνεμον ἵστανται. ἀπὸ δὲ τοῦ χειμῶνος τῆς ἀρχῆς τὸ ἀπὸ Πλειάδων

τῆς ἐκβολῆς hängt von *λίμνην* ab, gesagt wie *ἀφίκετο τῆς Ἀττικῆς ἐς Ἀχαρνάς.* zu Xen. An. 2, 2, 6. — **ἐκ τῶν ὑδάτων** verbindet sich mit *ἀναχεόμενος*: der Fluss bildet sie durch Ueberströmung und vielleicht auch durch (Zuthun). vgl. 1, 3, 6. Dabei ist eine kleine Ungenauigkeit, der die Tilgung des *ἐκ* (mit Si.) nicht abhilft. — **ἐμβαλόντων** gestellt wie *ἀποδεδειγμένων* 3, 9, 5. — **τῇ ἡμετέρᾳ.** zu 5, 6, 7. § **4.** **εὐπορωτέραν.** zu 1, 5, 3. — **ἡ ἐν τῷ παράπλῳ** das an dem Küstenstriche an dem man hinschiffte gelegene. Ind. 43, 8: *νήσους τινὰς κατεσκέψαντο ἐν τῷ παράπλῳ κειμένας.* § **5.** **τὰ αὐτὰ ταῦτα**, Untersuchung des Landes und Sorge für Wasser. — **ἐργασομένους.** zu 1, 13, 2. — **ὅσον.** zu 1, 5, 9. — **καὶ ἐς τέσσαρας.** zu 5, 4, 2. — **ὅσα ἐν τῷ παράπλῳ** was zur Küstenfahrt nöthig. (Vu.) Die Stelle ist wohl verfälscht; *ἐνέδει* für *ἐν* Kr. Der Dativ gehört dann zu *παρεσκεύασε.* vgl. 6, 23, 1 und 1, 20, 3: *ὅπῃ τι ἐνδεῖν ἐφαίνετο, ξύμπαντα παρεσκευάκει.*

21. Capitel.

§ **1.** **ἐτήσιοι ἄνεμοι** Passatwinde, jetzt mit arabischem Namen la mousson, the moussoon genannt. Vom Mai bis zum October wehen sie aus Südwesten; vom October bis zum April aus Nordosten, unter heftigen Orkanen zur Zeit wo sie sich umsetzen. (Dö.) — **παρ' ἡμῖν**, in Hellas besonders regelmässig vom 20 Juli an 55 Tage lang. vgl. Wachsmuth hellen. Alterthumskunde erste Beilage zum 1 B. und Kruse Hellas 1 S. 246. 249. 265. — **κατὰ νότον ἵστανται** im Süden stehend, d. h. dauernd aus dem Süden kommend. vgl. § 2. Thuk. 6, 104, 3: *ἄνεμος ἐκπνεῖ ταύτῃ μέγας κατὰ βορέαν ἑστηκώς.* § **2.** **Πλειάδων δύσις**, am 26 October.

δύσεως ἔστε ἐπὶ τροπὰς ἃς ἐν χειμῶνι ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει πλόϊμα εἶ-
ναι ταύτῃ ἐξηγγέλλετο. τότε γὰρ κατὰ γῆν μᾶλλον, οἷα δὴ πολλῷ
ὕδατι ἐξ οὐρανοῦ βεβρεγμένην, αὔρας ἵστασθαι μαλθακὰς καὶ ἐς
τὸν παράπλουν ταῖς τε κώπαις καὶ τοῖς ἱστίοις ξυμμέτρους.
Νέαρχος μὲν δὴ ἐπιταχθεὶς τῷ ναυτικῷ προσέμενε τὴν ὥραν 3
τοῦ παράπλου· αὐτὸς δὲ ἄρας ἐκ Παττάλων ἔστε μὲν ἐπὶ τὸν πο-
ταμὸν τὸν Ἀράβιον ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ προὐχώρει. ἐκεῖθεν δέ,
ἀναλαβὼν τῶν ὑπασπιστῶν τε καὶ [τῶν] τοξοτῶν τοὺς ἡμίσεας καὶ
τῶν πεζεταίρων καλουμένων τὰς τάξεις καὶ τῆς ἵππου τῆς ἑταιρικῆς
τό τε ἄγημα καὶ ἴλην ἀφ' ἑκάστης ἱππαρχίας καὶ τοὺς ἱπποτοξότας
ξύμπαντας, ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐν ἀριστερᾷ ἐτράπετο, ὕδατά τε
ὀρύσσειν, ὡς κατὰ τὸν παράπλουν ἄφθονα εἶναι τῇ στρατιᾷ τῇ πα-
ραπλεούσῃ καὶ ἅμα ὡς τοῖς Ὠρείταις τοῖς ταύτῃ Ἰνδοῖς, αὐτονόμοις
ἐκ πολλοῦ οὖσιν, ἄφνω ἐπιπεσεῖν, ὅτι μηδὲν φίλιον αὐτοῖς ἐς αὐτόν
τε καὶ τὴν στρατιὰν ἐπέπρακτο. τῆς δὲ ὑπολειφθείσης δυνάμεως
Ἡφαιστίων αὐτῷ ἀφηγεῖτο. Ἀραβῖται μὲν δή, ἔθνος καὶ τοῦτο αὐ- 4
τόνομον τῶν περὶ τὸν Ἀράβιον ποταμὸν νεμομένων, οὔτε ἀξιόμα-
χοι δόξαντες εἶναι Ἀλεξάνδρῳ οὔτε ὑποδῦναι ἐθελήσαντες, ὡς προσά-
γοντα ἐπύθοντο Ἀλέξανδρον, φεύγουσιν ἐς τὴν ἔρημον. Ἀλέξανδρος
δὲ διαβὰς τὸν Ἀράβιον ποταμόν, στενόν τε καὶ ὀλίγου ὕδατος, καὶ
διελθὼν ἐν νυκτὶ τῆς ἐρήμου τὴν πολλὴν ὑπὸ τὴν ἕω πρὸς τῇ οἰ-
κουμένῃ ἦν· καὶ τοὺς μὲν πεζοὺς ἐν τάξει ἐκέλευσεν ἕπεσθαι, τοὺς
δὲ ἱππέας ἀναλαβὼν αὐτὸς καὶ ἐς ἴλας κατανείμας, ὅπως ἐπὶ πλεῖ-
στον τοῦ πεδίου ἐπέχοιεν, ἐπῄει τὴν χώραν τῶν Ὠρειτῶν. ὅσοι μὲν 5
δὴ ἐς ἀλκὴν ἐτράποντο αὐτῶν κατεκόπησαν πρὸς τῶν ἱππέων· πολ-
λοὶ δὲ καὶ ζῶντες ἑάλωσαν. ὁ δὲ τότε μὲν κατεστρατοπέδευσε πρὸς
ὕδατι οὐ πολλῷ· ὡς δὲ καὶ οἱ περὶ Ἡφαιστίωνα αὐτῷ ὁμοῦ ἤδη
ἦσαν, προὐχώρει ἐς τὸ πρόσω. ἀφικόμενος δὲ ἐς κώμην ἥπερ ἦν με-
γίστη τοῦ ἔθνους τοῦ Ὠρειτῶν, Ῥαμβακία ἐκαλεῖτο ἡ κώμη, τόν τε
χῶρον ἐπῄνεσε καὶ ἐδόκει ἂν αὐτῷ πόλις ξυνοικισθεῖσα μεγάλη καὶ
εὐδαίμων γενέσθαι. * * * Ἡφαιστίωνα μὲν δὴ ἐπὶ τούτοις ὑπελείπετο.
Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν αὖθις τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τῶν Ἀγριάνων 22.
τοὺς ἡμίσεας καὶ τὸ ἄγημα τῶν ἱππέων καὶ τοὺς ἱπποτοξότας προ-
ῄει ὡς ἐπὶ τὰ ὅρια τῶν τε Γαδρωσῶν καὶ Ὠρειτῶν, ἵναπερ στενή
τε ἡ πάροδος αὐτῷ εἶναι ἐξηγγέλλετο καὶ οἱ Ὠρεῖται τοῖς Γαδρωσοῖς
ξυντεταγμένοι πρὸ τῶν στενοπόρων στρατοπεδεύειν, ὡς εἴρξοντες τῆς
παρόδου Ἀλέξανδρον. καὶ ἦσαν μὲν ταύτῃ τεταγμένοι· ὡς δὲ προσ- 2
άγων ἤδη ἐξηγγέλλετο, οἱ μὲν πολλοὶ ἔφυγον ἐκ τῶν στενῶν λιπόν-
τες τὴν φυλακήν· οἱ δὲ ἡγεμόνες τῶν Ὠρειτῶν ἀφίκοντο παρ' αὐ-

— πλόϊμά ἐστιν es findet Schiffbarkeit statt. zu Thuk. 1, 7, 1. vgl. oben zu 1, 1, 11. **§ 3.** αὐτὸς δέ. Ἀλέξανδρος ist wohl ausgefallen. — Ἀράβιον. Ἄρβιν Saumaise. — ἐν ἀριστερᾷ, οὖσαν. (Si.) Hart; vielleicht ἐπ' ἀριστερά oder ἐς ἀριστερά, wie Ind. 22, 7. — ὀρύσσειν. zu 1, 24, 5. — καί nach Ὠρείταις, vermisst Saumaise. — ὅτι μηδέν. zu 5, 2, 4. — ἀφηγεῖτο. ἐξηγεῖτο Kr.; da Arrian sonst nur dieses so gebraucht. **§ 4.** Ἀραβῖται. Ἀρβῖται Saumaise. — στενόν τε καὶ ὀλίγου ὕδατος. zu 1, 1, 6; über den Genitiv zu 4, 6, 6. — τὴν ἕω für τῇ ἕῳ Kr. — ἐπὶ πλεῖστον. zu 1, 19, 2. **§ 5.** Ῥαμβακία. Ueber das Asyndeton zu 1, 2, 2. — ἂν γενέσθαι. Spr. 54, 6, 4. Eine Lücke bemerkt hier Kr.

22. Capitel.

§ 2. καὶ ἦσαν μέν. καὶ ἦσαν δέ Kr.: und sie waren auch wirk-

τὸν σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὸ ἔθνος ἐνδιδόντες. τούτοις μὲν δὴ προστάττει, ξυγκαλέσαντας τὸ πλῆθος τῶν Ὠρειτῶν πέμπειν ἐπὶ τὰ σφέτερα ἤθη, ὡς δεινὸν οὐδὲν πεισομένους· σατράπην δὲ καὶ τούτοις
3 ἐπιτάσσει Ἀπολλοφάνην. καὶ ξὺν τούτῳ ἀπολείπει Λεοννάτον τὸν σωματοφύλακα ἐν Ὥροις, ἔχοντα τούς τε Ἀγριᾶνας ξύμπαντας καὶ τῶν τοξοτῶν ἔστιν οὓς καὶ τῶν ἱππέων καὶ [τοὺς] ἄλλους πεζούς τε καὶ ἱππέας Ἕλληνας μισθοφόρους, τό τε ναυτικὸν ὑπομένειν ἔστ' ἂν περιπλεύσῃ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ξυνοικίζειν καὶ τὰ κατὰ τοὺς Ὠρείτας κοσμεῖν, ὅπως μᾶλλόν τι προσέχοιεν τῷ σατράπῃ τὸν νοῦν. αὐτὸς δὲ ξὺν τῆς στρατιᾶς τῇ πολλῇ, καὶ γὰρ καὶ Ἡφαιστίων ἀφίκετο ἄγων αὐτῷ τοὺς ὑπολειφθέντας, προὐχώρει ὡς ἐπὶ Γαδρωσοὺς ἔρημον τὴν πολλήν.

4 Καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ λέγει Ἀριστόβουλος σμύρνης πολλὰ δένδρα πεφυκέναι μείζονα ἢ κατὰ τὴν ἄλλην σμύρναν· καὶ τοὺς Φοίνικας τοὺς κατ' ἐμπορίαν τῇ στρατιᾷ ξυνεπομένους ξυλλέγοντας τὸ δάκρυον τῆς σμύρνης (πολὺ γὰρ εἶναι, οἷα δὴ ἐκ μεγάλων τε τῶν πρέμνων καὶ οὔπω πρόσθεν ξυλλελεγμένον) ἐμπλήσαντας τὰ ὑποζύ-
5 για ἄγειν. ἔχειν δὲ τὴν ἔρημον ταύτην καὶ νάρδου ῥίζαν πολλήν τε καὶ εὔοδμον· καὶ ταύτην ξυλλέγειν τοὺς Φοίνικας· πολὺ δὲ εἶναι αὐτῆς τὸ καταπατούμενον πρὸς τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ πατουμένου ὀδμὴν ἡδεῖαν κατέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς χώρας· τοσόνδε εἶναι τὸ
6 πλῆθος. εἶναι δὲ καὶ ἄλλα δένδρα ἐν τῇ ἐρήμῳ, τὸ μέν τι δάφνῃ ἐοικὸς τὸ φύλλον, καὶ τοῦτο ἐν τοῖς προσκλυζομένοις τῇ θαλάσσῃ χωρίοις πεφυκέναι· καὶ ἀπολείπεσθαι μὲν τὰ δένδρα πρὸς τῆς ἀμπώτεως ἐπὶ ξηροῦ, ἐπελθόντος δὲ τοῦ ὕδατος ἐν τῇ θαλάσσῃ πεφυκότα φαίνεσθαι· τῶν δὲ καὶ ἀεὶ τὰς ῥίζας τῇ θαλάσσῃ ἐπικλύζεσθαι, ὅσα ἐν κοίλοις χωρίοις ἐπεφύκει, ἔνθενπερ οὐχ ὑπενόστει τὸ ὕδωρ, καὶ
7 ὅμως οὐ διαφθείρεσθαι τὸ δένδρον πρὸς τῆς θαλάσσης. εἶναι δὲ τὰ δένδρα ταῦτα πήχεων καὶ τριάκοντα ἔστιν ἃ αὐτῶν, τυχεῖν τε ἀνθοῦντα ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ τὸ ἄνθος εἶναι τῷ λευκῷ μάλιστα ἴῳ προσφερές, τὴν ὀδμὴν δὲ πολύ τι ὑπερφέρον, καὶ ἄλλον εἶναι καυλὸν ἐκ γῆς πεφυκότα ἀκάνθης, καὶ τούτῳ ἐπεῖναι ἰσχυρὰν τὴν ἄκανθαν, ὥστε ἤδη τινῶν καὶ παριππευόντων ἐμπλακεῖσαν τῇ ἐσθῆτι κατασπάσαι ἀπὸ τοῦ ἵππου μᾶλλόν τι τὸν ἱππέα ἢ αὐτὴν ἀποσχισθῆναι ἀπὸ
8 τοῦ καυλοῦ. καὶ τῶν λαγῶν λέγεται ὅτι παραθεόντων ἔχονται ἐν ταῖς θριξὶν αἱ ἄκανθαι, καὶ [ὅτι] οὕτως ἡλίσκοντο οἱ λαγῴ, καθάπερ ὑπὸ ἰξοῦ αἱ ὄρνιθες ἢ τοῖς ἀγκίστροις οἱ ἰχθύες· σιδήρῳ

lich; nicht bloss gemeldet ward es. — **συγκαλέσαντας.** zu 1, 1, 4. — **καὶ τούτοις**, wie andere und zwar den Ap. (Si.) **§ 3.** *ἔχοντα* für *σχόντα* Kr. — **ὑπομένειν** um zu erwarten. Spr. 55, 3, 10. — **τὴν πόλιν** 6, 21, 5. (Schm.) — **τῆς στρατιᾶς** für *τῇ στρατιᾷ* Kr. vgl. 5, 16, 2. 6, 15, 4. 27, 3. 7, 7, 1. — **προὐχώρει ἔρημον** (*γῆν*), wie *γῆν πορεύεσθαι*. zu 6, 23, 1. **§ 4.** **ἢ κατά.** zu 4, 6, 7. — **δάκρυον** der ausschwitzende Saft. — **ἐκ μεγάλων τε τῶν πρέμνων καὶ ξυλλελεγμένον.** zu 1, 3, 6. **§ 5.** **εὔοδμον.** Die ionischen Formen *ὀδμή* und *εὔοδμος* sind seit Aristoteles bei Spätern nicht selten. — **καὶ ταύτην.** *καὶ ταύτην δέ* Kr. **§ 6.** **τὸ μέν τι.** zu 3, 3, 1. — **καὶ ἀεί** sogar immer. (Si.) zu 5, 4, 2. **§ 7.** **πήχεων.** Spr. 47, 6, 3. Gemeint ist die Höhe. (Schm.) — **καὶ τριάκοντα.** zu 5, 4, 2. — **ὑπερφέρον.** zu 5, 4, 2. — **καυλὸν ἀκάνθης**, eine Akazienart. (Dö.) — **ἤδη τινῶν.** zu 3, 4, 4. — **καὶ παριππευόντων** nicht bloss Fussgängern sondern sogar Vorbei-

δὲ ὅτι διακοπῆναι οὐ χαλεπὴ ἦν· καὶ ὀπὸν ὅτι ἀνίει πολὺν ὁ καυ-
λὸς τῆς ἀκάνθης τεμνομένης, ἔτι πλείονα ἢ αἱ συκαῖ τοῦ ἦρος καὶ
δριμύτερον.
Ἔνθεν δὲ διὰ τῆς Γαδρωσῶν χώρας ᾔει ὁδὸν χαλεπὴν καὶ ἄπο- 23.
ρον τῶν ἐπιτηδείων, τῶν τε ἄλλων καὶ ὕδωρ πολλαχοῦ τῇ στρατιᾷ
οὐκ ἦν· ἀλλὰ νύκτωρ ἠναγκάζοντο γῆν πολλὴν πορεύεσθαι καὶ πορ-
ρωτέρω ἀπὸ θαλάσσης, ἐπεὶ αὐτῷ γε ἐν σπουδῇ ἦν ἐπελθεῖν τὰ
παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς χώρας καὶ λιμένας τε ἰδεῖν τοὺς ὄντας καὶ
ὅσα γε ἐν παρόδῳ [δυνατὰ] γένοιτο τῷ ναυτικῷ παρασκευάσαι, ἢ
φρέατα ὀρύξαντας ἢ ἀγορᾶς που ἢ ὅρμου ἐπιμεληθέντας. ἀλλὰ ἦν 2
γὰρ ἔρημα παντάπασι τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῆς Γαδρωσῶν γῆς, ὁ
δὲ Θόαντα τὸν Μανδροδώρου καταπέμπει ἐπὶ θάλασσαν ξὺν ὀλίγοις
ἱππεῦσι, κατασκεψόμενον εἴ πού τις ὅρμος ὢν τυγχάνει ταύτῃ ἢ ὕδωρ
οὐ πόῤῥω ἀπὸ θαλάσσης ἤ τι ἄλλο τῶν ἐπιτηδείων. καὶ οὗτος ἐπα- 3
νελθὼν ἀπήγγειλεν ἁλιέας τινὰς καταλαβεῖν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν κα-
λύβαις πνιγηραῖς· πεποιῆσθαι δὲ τὰς καλύβας ξυνθέντας τὰς κόγ-
χας· στέγην δὲ εἶναι αὐταῖς τὰς ἀκάνθας τῶν ἰχθύων· καὶ τούτους
τοὺς ἁλιέας ὕδατι ὀλίγῳ διαχρῆσθαι, χαλεπῶς διαμωμένους τὸν κά-
χληκα, [καὶ] οὐδὲ τούτῳ πάντῃ γλυκεῖ τῷ ὕδατι.
Ὡς δὲ ἀφίκετο Ἀλέξανδρος ἐς χῶρόν τινα τῆς Γαδρωσίας ἵνα 4
ἀφθονώτερος ἦν σῖτος, διανέμει ἐς τὰ ὑποζύγια τὸν καταληφθέντα·
καὶ τοῦτον σημηνάμενος τῇ ἑαυτοῦ σφραγῖδι, κατακομίζεσθαι κελεύει
ὡς ἐπὶ θάλασσαν. ἐν ᾧ δὲ ᾔει ὡς ἐπὶ τὸν σταθμὸν ἔνθενπερ ἐγγυ-
τάτω ἦν ἡ θάλασσα, ἐν τούτῳ ὀλίγα φροντίσαντες οἱ στρατιῶται τῆς
σφραγῖδος αὐτοί τε οἱ φύλακες τῷ σίτῳ ἐχρήσαντο καὶ ὅσοι μάλιστα
λιμῷ ἐπιέζοντο καὶ τούτοις μετέδωκαν. ἐς τοσόνδε (τε) πρὸς τοῦ 5
κακοῦ ἐνικῶντο, ὡς τὸν πρόδηλον καὶ παρόντα ἤδη ὄλεθρον τοῦ ἀ-
φανοῦς τε καὶ πρόσω ἔτι ὄντος ἐκ τοῦ βασιλέως κινδύνου ξὺν λογι-
σμῷ ἔδοξέ σφισιν ἔμπροσθεν ποιήσασθαι. καὶ Ἀλέξανδρος κατα-
μαθὼν τὴν ἀνάγκην συνέγνω τοῖς πράξασιν. αὐτὸς δὲ ὅσα ἐκ τῆς
χώρας ἐπιδραμὼν ξυναγαγεῖν ἠδυνήθη εἰς ἐπισιτισμὸν τῇ στρατιᾷ τῇ

reitenden. (Ra.) § 8. διακοπῆναι. Spr. 55, 3, 5. Der passive Infinitiv, statt dessen in solchen Verbindungen der active regelmässiger ist, findet sich doch öfter, wie 3, 18, 3. 6, 24, 1. 25, 2.

23. Capitel.

§ 1. τῶν τε ἄλλων καὶ οὐκ ἦν. zu 4, 30, 6. — γῆν. τήν Pflugk. γῆν πορεύεσθαι durch Land marschiren. vgl. 6, 22, 3. zu Xen. An. 2, 5, 18. — σπουδῇ. zu 5, 27, 8. — ἐπελθεῖν für ἐλθεῖν Ellendt. — πόῤῥωτέρω für προσωτέρω Kr. So (nur) πόῤῥω ἀπό 1, 9, 2. 6, 23, 2. — ὅσα γε für ὅσα τε Kr. — δυνατά mit der besten Hs. ausgelassen hiesse γένοιτο möglich wäre. zu 2, 17, 4; vielleicht schrieb Arrian ἐνδεᾶ. § 2. ἀλλὰ ἦν γάρ. zu 4, 25, 1. — ὁ δέ. zu 1, 23, 4. § 3. ἁλιέας, sonst Ichthyophagen genannt. — ἐπί für ἀπό Bergler und Schneider. — καί vor οὐδέ ist, wie in einer Hs. 6, 23, 3, aus der vorhergehenden Sylbe entstanden. vgl. 5, 27, 5. 6, 25, 5. (zu 2, 7, 4.) § 4. καὶ ὅσοι. Man construire καὶ μετέδωκεν καὶ τούτοις ὅσοι. — τὸν κατ. τὸν σῖτον τὸν κατ. Kr. Arrian pflegt das Substantiv so nicht auszulassen. — οἱ στρατιῶται — οἱ φύλακες. zu 4, 25, 2. § 5. ἐς τοσόνδε. zu 1, 8, 5. Das unerträgliche Asyndeton zu tilgen hat Kr. τέ hinzugefügt, was angemessener schien als ἐς τοσόνδε δέ oder καὶ ἐς τοσόνδε. — ξὺν λογισμῷ mit Bedacht, nicht etwa aus Leidenschaft. — ἔμπροσθεν findet sich selten vom

περιπλεούσῃ ξὺν τῷ στόλῳ, ταῦτα κομίσοντα πέμπει Κρηθέα τὸν Καλ-
6 *λατιανόν. καὶ τοῖς ἐγχωρίοις προσετάχθη ἐκ τῶν ἄνωθεν τόπων σῖ-*
τόν τε ὅσον δυνατοὶ ἦσαν κατακομίσαι ἀλέσαντας καὶ τὰς βαλάνους
τὰς τῶν φοινίκων καὶ πρόβατα ἐς ἀγορὰν τῷ στρατῷ. καὶ ἐς ἄλλον
αὖ τόπον Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἑταίρων σὺν σίτῳ οὐ πολλῷ ἀ-
ληλεσμένῳ.

24. *Αὐτὸς δὲ προὐχώρει ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια τῶν Γαδρωσῶν, ὁ δὲ χῶρος Ποῦρα ὀνομάζεται, ἵναπερ ἀφίκετο ἐξ Ὤρων ὁρμηθεὶς ἐν ἡμέραις ταῖς πάσαις ἑξήκοντα. καὶ λέγουσιν οἱ πολλοὶ τῶν ξυγγραψάντων τὰ ἀμφ' Ἀλέξανδρον οὐδὲ τὰ ξύμπαντα ὅσα ἐταλαιπώρησεν αὐτῷ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἡ στρατιὰ ξυμβληθῆναι ἄξια εἶναι τοῖς τῇδε*
2 *πονηθεῖσι πόνοις. οὐ μὴν ἀγνοήσαντα Ἀλέξανδρον τῆς ὁδοῦ τὴν χαλεπότητα, ταύτῃ ἐλθεῖν, [τοῦτο μὲν μόνος Νέαρχος λέγει ὧδε], ἀλλὰ ἀκούσαντα γὰρ ὅτι οὔπω τις πρόσθεν διελθὼν ταύτῃ ξὺν στρατιᾷ ἀπεσώθη ὅτι μὴ Σεμίραμις [ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε]· καὶ ταύτην δὲ ἔλεγον οἱ ἐπιχώριοι ξὺν εἴκοσι μόνοις τῆς στρατιᾶς ἀποσωθῆναι· Κῦρον δὲ*
3 *τὸν Καμβύσου ξὺν ἑπτὰ μόνοις καὶ τοῦτον. ἐλθεῖν γὰρ δὴ καὶ Κῦρον ἐς τοὺς χώρους τούτους ὡς ἐσβαλοῦντα ἐς τὴν Ἰνδῶν γῆν, φθάσαι δὲ ὑπὸ τῆς ἐρημίας τε καὶ ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀπολέσαντα τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς. καὶ ταῦτα Ἀλεξάνδρῳ ἐξαγγελλόμενα ἔριν ἐμβαλεῖν πρὸς Κῦρον καὶ Σεμίραμιν. τούτων τε οὖν ἕνεκα καὶ ἅμα ὡς τῷ ναυτικῷ ἐγγύθεν ἐκπορίζεσθαι τὰ ἀναγκαῖα, λέγει Νέαρχος*
4 *ταύτην τραπῆναι Ἀλέξανδρον. τό τε οὖν καῦμα ἐπιφλέγον καὶ τοῦ ὕδατος τὴν ἀπορίαν πολλὴν τῆς στρατιᾶς διαφθεῖραι καὶ μάλιστα δὴ τὰ ὑποζύγια· ταῦτα μὲν δὴ πρὸς τοῦ βάθους τε τῆς ψάμμου καὶ τῆς θέρμης, ὅτι κεκαυμένη ἦν, τὰ πολλὰ δὲ καὶ δίψει ἀπόλλυσθαι· καὶ γὰρ καὶ γηλόφοις ἐπιτυγχάνειν ὑψηλοῖς ψάμμου βαθείας, οὐ νεναγμένης, ἀλλ' οἵας δέχεσθαι καθάπερ ἐς πηλὸν ἢ [ἔτι μᾶλλον]*
5 *ἐς χιόνα ἀπάτητον ἐπεμβαίνοντας. καὶ ἅμα ἐν ταῖς προσβάσεσί τε καὶ καταβαίνοντας τούς τε ἵππους καὶ τοὺς ἡμιόνους ἔτι μᾶλλον κακοπαθεῖν τῷ ἀνωμάλῳ τῆς ὁδοῦ καὶ ἅμα οὐ βεβαίῳ. τῶν δὲ σταθμῶν τὰ μήκη πιέσαι οὐχ ἥκιστα τὴν στρατιάν· ἀπορία γὰρ ὕδατος οὐ ξυμμέτρους μᾶλλόν τι ἦγε πρὸς ἀνάγκην τὰς πορείας ποιεῖσθαι.*

Werthe. Plat. Ges. 743 e: *σωφροσύνης ἔμπροσθεν ὑγίειαν ποιῶν τιμίαν.* — **κομίσοντα.** zu 3, 20, 4. **§ 6.** **ἄνω** binnenländisch. (Ra.) zu 3, 6, 4. *ἄνωθεν* Kr. Derselbe Fehler ist 5, 6, 6 aus einer Hs. berichtigt. — **τῶν ἑταίρων.** zu 1, 25, 1.

24. Capitel.

§ 1. **ταῖς πάσαις.** zu 1, 11, 5. — **οὐδὲ τὰ ξύμπαντα.** Xen. An. 4, 3, 2: *ἔπαθον κακὰ ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα ὑπὸ βασιλέως.* — **ξυμβληθῆναι.** zu 6, 22, 8. **§ 2.** **τοῦτο — ὧδε** tilgt Kr. — **δέ.** *δή* Kr. — **ἐξ Ἰνδῶν ἔφυγε** streicht Schm. zu 1, 16, 2. — **Κῦρον,** dessen Zug nach Indien bestritten wird. Ind. 9, 10. **§ 3.** **ἀπορίας τῆς ὁδοῦ ταύτης.** *ἀπορίᾳ τοῦ ὕδατος ταύτῃ* Kr. vgl. § 4 und 5 und zu 5, 17, 5. — **τραπῆναι** gebrauchen Spätere öfter für und neben *τραπέσθαι*, selten Attiker (wie Xen.) **§ 4.** **κεκαυμένη** durchglüht. (Dö.) — **δίψει** für *δίψῃ* Ellendt — **οἵας.** zu 4, 3, 2. — **δέχεσθαι** versinken lassen. — **ἔτι μᾶλλον** mit einer noch mehr treffenden Vergleichung, wenn es nicht aus § 5 eingefälscht ist. — **ἐπεμβαίνοντες** für *ἐπιβαίνοντας* Kr. vgl. 6, 25, 6. **§ 5.** **ἐν ταῖς προσβάσεσί τε καὶ καταβαίνοντας.** zu 6, 3, 3. — **ξυμμέτρους** für *ξύμμετρος οὖσα* Kr.: unangemessene, zu lange. — **μᾶλλόν τι,** als es sonst der Fall gewesen wäre. Passender wäre **πολλάκις.**

ὁπότε μὲν δὴ τῆς νυκτὸς ἐπελθόντες τὴν ὁδὸν ἥντινα ἀνύσαι ἐχρῆν 6
ἕωθεν πρὸς ὕδωρ ἔλθοιεν, οὐ πάντη ἐταλαιπωροῦντο· προχωρούσης δὲ τῆς ἡμέρας ὑπὸ μήκους τῆς ὁδοῦ, εἰ ὁδοιποροῦντες ἔτι ἐγκαταληφθεῖεν, ἐνταῦθα ἂν ἐταλαιπώρουν πρὸς τοῦ καύματός τε καὶ ἅμα δίψει ἀπαύστῳ συνεχόμενοι.

Τῶν δὲ δὴ ὑποζυγίων πολὺς ὁ φθόρος καὶ ἑκούσιος τῇ στρα- 25.
τιᾷ ἐγίγνετο· ξυνιόντες γάρ, ὁπότε ἐπιλείποι σφᾶς τὰ σιτία καὶ τῶν ἵππων τοὺς πολλοὺς ἀποσφάζοντες καὶ τῶν ἡμιόνων τὰ κρέα ἐσιτοῦντο, καὶ ἔλεγον δίψει ἀποθανεῖν αὐτοὺς ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντας· καὶ ὁ τὴν ἀτρέκειαν τοῦ ἔργου ἐξελέγξων ὑπό τε τοῦ πόνου οὐδεὶς ἦν καὶ ὅτι ξύμπαντες τὰ αὐτὰ ἡμάρτανον. καὶ Ἀλέξανδρον 2
μὲν οὐκ ἐλελήθει τὰ γιγνόμενα, ἴασιν δὲ τῶν παρόντων ἑώρα τὴν [τῆς] ἀγνοίας προσποίησιν μᾶλλόν τι ἢ τὴν ὡς γιγνωσκομένων ἐπιχώρησιν. οὔκουν οὐδὲ τοὺς νόσῳ κάμνοντας τῆς στρατιᾶς οὐδὲ τοὺς διὰ κάματον ὑπολειπομένους ἐν ταῖς ὁδοῖς ἄγειν ἔτι ἦν εὐμαρῶς ἀπορίᾳ τε τῶν ὑποζυγίων καὶ ὅτι τὰς ἁμάξας αὐτοὶ κατέκοπτον, ἀπόρους οὔσας αὐτοῖς ὑπὸ βάθους τῆς ψάμμου ἄγεσθαι, καὶ ὅτι ἐν τοῖς πρώτοις σταθμοῖς διὰ ταῦτα ἐξηναγκάζοντο οὐ τὰς βραχυτάτας ἰέναι τῶν ὁδῶν, ἀλλὰ τὰς εὐπορωτάτας τοῖς ζεύγεσι. καὶ οὕτως οἱ 3
μὲν νόσῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑπελείποντο, οἱ δὲ ὑπὸ καμάτου ἢ καύματος ἢ τῷ δίψει οὐκ ἀντέχοντες, καὶ οὔτε οἱ ἄξοντες ἦσαν οὔτε οἱ μένοντες θεραπεύσοντες· σπουδῇ γὰρ πολλῇ ἐγίγνετο ὁ στόλος, καὶ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ παντὸς προθύμῳ τὸ καθ᾽ ἑκάστους ξὺν ἀνάγκῃ ἠμελεῖτο· οἱ δὲ καὶ ὕπνῳ κάτοχοι κατὰ τὰς ὁδοὺς γενόμενοι, οἷα δὴ νυκτὸς τὸ πολὺ τὰς πορείας ποιούμενοι, ἔπειτα ἐξαναστάντες, οἷς μὲν δύναμις ἔτι ἦν κατὰ τὰ ἴχνη τῆς στρατιᾶς ἐφομαρτήσαντες ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν ἐσώθησαν· οἱ πολλοὶ δὲ ὥσπερ ἐν πελάγει ἐκπεσόντες ἐν τῇ ψάμμῳ ἀπώλλυντο.

Ξυνηνέχθη δὲ τῇ στρατιᾷ καὶ ἄλλο πάθημα, ὃ δὴ οὐχ ἥκιστα 4
ἐπίεσεν αὐτούς τε καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια. ὕεται γὰρ ἡ Γαδρωσίων γῆ ὑπ᾽ ἀνέμων τῶν ἐτησίων, καθάπερ οὖν καὶ ἡ Ἰνδῶν γῆ, οὐ τὰ πεδία τῶν Γαδρωσίων, ἀλλὰ τὰ ὄρη, ἵναπερ προσφέρονταί τε αἱ νεφέλαι ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναχέονται, οὐχ ὑπερβάλλουσαι τῶν ὀρῶν τὰς κορυφάς. ὡς δὲ ηὐλίσθη ἡ στρατιὰ πρὸς χει- 5
μάρρῳ ὀλίγου ὕδατος, αὐτοῦ δὴ ἕνεκα τοῦ ὕδατος ἀμφὶ δευτέραν

— ποιεῖσθαι. Spr. 50, 5, 6. — ὑπό gehört zu ἐγκαταληφθεῖεν: wenn sie wegen der Länge des Weges noch auf dem Marsche befunden wurden, sich befanden. (Ra.)

25. Capitel.

§ 1. φθόρος ist bei Attikern selten. — ἐκλιπόντας. zu 3, 30, 6. — ὁ ἐξελέγξων. Spr. 56, 3, 2. — ὑπό τε τοῦ πόνου καὶ ὅτι. zu 2, 15, 3 und 3, 13, 4. § 2. ἴασιν, οὖσαν. Spr. 56, 7, 3. — τῆς ist vielleicht zu tilgen. — ἢ τὴν ὡς γ. ἐ. als die Gestattung bei der Ansicht der Soldaten dass die Vorgänge ihm bekannt wären. — ἐπιχώρησιν. zu 1, 27, 5. — οὐδέ. zu 5, 10, 2. — ἦν es war möglich. zu 1, 27, 6 und 2, 17, 4. — ἀπορίᾳ καὶ ὅτι. zu 3, 13, 4. § 3. οἱ ἄξοντες, οἳ ἄξουσι, qui ducerent. zu Xen. An. 5, 1, 4. — οἱ μένοντες θεραπεύσοντες solche die zurückbleibend sie verpflegen mochten. — καθ᾽ ἑκάστους. zu 3. 9, 8. — ξύν. ξύμφορον Kr. Verschieden ist ξὺν ἀπορίᾳ 3, 28, 1. — γενόμενοι. zu 4, 18, 2. — ἐκπεσόντες verschlagen, eig. von Schiffen. § 4. ἐτησίων 6, 21, 1. vgl. 5, 9, 4. (Schm.)

φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν ὄμβρων ὁ χειμάῤῥους ὁ
ταύτῃ ῥέων ἀφανῶν τῇ στρατιᾷ γεγενημένων τῶν ὄμβρων, τοσοῦτος
ἐπῆλθε τῷ ὕδατι, ὡς γύναια καὶ παιδάρια τὰ πολλὰ τῶν ἑπομένων
τῇ στρατιᾷ διαφθεῖραι καὶ τὴν κατασκευὴν τὴν βασιλικὴν ξύμπασαν
ἀφανίσαι καὶ τῶν ὑποζυγίων ὅσα ἀπελείπετο, αὐτοὺς δὲ μόλις καὶ
6 χαλεπῶς ξὺν τοῖς ὅπλοις, οὐδὲ τούτοις πᾶσιν, ἀποσωθῆναι. οἱ πολλοὶ
δὲ καὶ πίνοντες, ὁπότε ἐκ καύματός τε καὶ δίψους ὕδατι ἀθρόῳ ἐπι-
τύχοιεν, πρὸς αὐτοῦ τοῦ ἀπαύστου ποτοῦ ἀπώλοντο, καὶ τούτων ἕ-
νεκα Ἀλέξανδρος τὰς στρατοπεδείας οὐ πρὸς τοῖς ὕδασιν αὐτοῖς τὸ
πολὺ ἐποιεῖτο, ἀλλὰ ἀπέχων ὅσον εἴκοσι σταδίους μάλιστα, ὡς μὴ
ἀθρόους ἐμπίπτοντας τῷ ὕδατι αὐτούς τε καὶ [τὰ] κτήνη ἀπόλλυσθαι
καὶ ἅμα τοὺς μάλιστα ἀκράτορας σφῶν ἐπεμβαίνοντας ἐς τὰς πηγὰς
ἢ τὰ ῥεύματα διαφθείρειν καὶ τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ τὸ ὕδωρ.

26. Ἔνθα δὴ ἔργον καλὸν εἴπερ τι ἄλλο τῶν Ἀλεξάνδρου οὐκ ἔδοξέ
μοι ἀφανίσαι, ἢ ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ πραχθὲν ἢ ἔτι ἔμπροσθεν ἐν Πα-
ραπαμισάδαις, ὡς μετεξέτεροι ἀνέγραψαν. ἰέναι μὲν τὴν στρατιὰν
διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος, ὅτι πρὸς ὕδωρ
ἐχρῆν ἐξανύσαι· τὸ δὲ ἦν πρόσω τῆς ὁδοῦ· καὶ αὐτόν τε Ἀλέξαν-
δρον δίψει κατεχόμενον μόλις μὲν καὶ χαλεπῶς, πεζὸν δὲ ὅμως ἡγεῖ-
σθαι· ὡς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας, οἷάπερ φιλεῖ ἐν τῷ τοι-
ῷδε, κουφοτέρως φέρειν τοὺς πόνους ἐν ἰσότητι τῆς ταλαιπωρήσεως.
2 ἐν δὲ τούτῳ τῶν ψιλῶν τινας κατὰ ζήτησιν ὕδατος ἀποτραπέντας
ἀπὸ τῆς στρατιᾶς εὑρεῖν ὕδωρ συλλελεγμένον ἔν τινι χαράδρᾳ οὐ βα-
θείᾳ, ὀλίγην καὶ φαύλην πίδακα· καὶ τοῦτο [οὐ χαλεπῶς] συλλέ-
ξαντας σπουδῇ ἰέναι παρ' Ἀλέξανδρον, ὡς μέγα δή τι ἀγαθὸν φέ-
ροντας· ὡς δὲ ἐπέλαζον ἤδη, ἐμβαλόντες ἐς κράνος τὸ ὕδωρ, προσ-
3 ενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. τὸν δὲ λαβεῖν μὲν καὶ ἐπαινέσαι τοὺς κομί-
σαντας· λαβόντα δὲ ἐν ὄψει πάντων ἐκχέαι· καὶ ἐπὶ τῷδε τῷ ἔργῳ
ἐς τοσόνδε ἐπιῤῥωσθῆναι τὴν στρατιὰν ξύμπασαν ὥστε εἰκάσαι ἄν
τινα πότον γενέσθαι πᾶσιν ἐκεῖνο τὸ ὕδωρ τὸ πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐκ-

§ 5. *ὀλίγου ὕδατος.* zu 4, 6, 6. — *τοσοῦτος* für *τοσοῦτο(ν)* oder *τοσούτῳ* Kr. und Pflugk. Spr. 57, 5, 1. vgl. 7, 7, 3. 21, 4. — *οὐδέ. καὶ οὐδέ* Pflugk. § 6. *τὸ πολύ.* zu 1, 19, 9. — *κτήνη* eine gute Hs. ohne *τά.* vgl. 1, 16, 1. — *ἀκράτορες σφῶν* impotentes sui ob sitim. Curt. 4, 7, 14. (Ra.) vgl. 7, 2, 4.

26. Capitel.

§ 1. *ἔνθα* für *ἔνθεν* eine gute Hs. vgl. zu 4, 8, 1 und 7, 14, 2. — *ἀφανίσαι* verschweigen. (Ra.) — *μετεξέτεροι*, ionisch, nur an dieser Stelle des Werkes. — *μέν.* Dem entspricht *ἐν δὲ τούτῳ* § 2. (Si.) — *διὰ ψάμμου τε καὶ — ἐπιφλέγοντος.* zu 1, 3, 6. — *ἐξανύσαι* den Weg zurücklegen. Synonym mit *τελεῖν* steht *ἀνύειν* Thuk 2, 97, 2. — *ἤδη*, indem man bei bereits vorgerücktem Tage noch marschirte, um Wasser zu erreichen. (Ra.) vgl. 6, 24, 6. — *πρόσω* für *πρόσθεν* Schneider. — *τε.* Dem entspricht *δέ* nach *ὡς.* zu 4, 4, 6. — *πεζόν* als Fussgänger, zu Fuss. (Ra.) Spr. 57, 3. — *ὡς δέ.* zu 4, 28, 1. *ὥστε* Ra. — *τοὺς ἄλλους.* zu 1, 15, 5. — *φιλεῖ.* zu 1, 7, 3. § 2. *τοῦτο οὐ. τοῦτο οὖν* Pflugk und Si., der auch das vorhergehende *καί* tilgt, weil *καὶ οὖν* bei Arrian nur in der Formel *καὶ οὖν καί* vorkomme. Doch findet es sich auch ohne dies 3, 3, 2. 4, 11, 8, freilich nicht mit Einschiebung eines Wortes. Indess ist das *χαλεπῶς* anstössig und vielleicht mit *οὐ* zu streichen. — *ἐμβαλόντες* für *ἐμβαλόντας* Kr. Dies zu *προσενεγκεῖν* gezogen, passt weniger. § 3.

χυθέν. τοῦτο ἐγώ, εἴπερ τι ἄλλο του ἔργον, εἰς καρτερίαν τε καὶ
ἅμα στρατηγίαν ἐπαινῶ Ἀλεξάνδρου.
Ξυνηνέχθη δέ τι καὶ τοιόνδε τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ. οἱ 4
γὰρ ἡγεμόνες τῆς ὁδοῦ τελευτῶντες οὐκέτι μεμνῆσθαι ἔφασκον τὴν
ὁδόν, ἀλλ' ἀφανισθῆναι τὰ σημεῖα αὐτῆς πρὸς τοῦ ἀνέμου ἐπι-
πνεύσαντος, καὶ οὐκ ἄρ' εἶναι ἐν τῇ ψάμμῳ πολλῇ τε καὶ ὁμοίᾳ
πάντῃ νενημένῃ ὅτῳ τεκμηριώσονται τὴν ὁδόν, οὔτ' οὖν δένδρα ξυν-
ήθη παρ' αὐτὴν πεφυκότα, οὔτε τινὰ γήλοφον βέβαιον ἀνεστηκότα·
οὐδὲ πρὸς τὰ ἄστρα ἐν νυκτὶ ἢ μεθ' ἡμέραν πρὸς τὸν ἥλιον μεμελε-
τῆσθαι σφίσι τὰς πορείας, καθάπερ τοῖς ναύταις πρὸς τῶν ἄρκτων
τὴν μὲν Φοίνιξι, τὴν ὀλίγην, τὴν δὲ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις, τὴν μεί-
ζονα. ἔνθα δὴ Ἀλέξανδρον ξυνέντα ὅτι ἐν ἀριστερᾷ δεῖ ἀποκλίναντα 5
ἄγειν, ἀναλαβόντα ὀλίγους ἅμα οἷ ἱππέας προκεχωρηκέναι· ὡς δὲ
καὶ τούτων οἱ ἵπποι ἐξέκαμνον ὑπὸ τοῦ καύματος, ἀπολιπεῖν καὶ
τούτων τοὺς πολλούς, αὐτὸν δὲ ξὺν πέντε τοῖς πᾶσιν ἀφιππάσασθαι,
καὶ εὑρεῖν τὴν θάλασσαν· διαμησάμενόν τε αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ
τὸν κάχληκα ἐπιτυχεῖν ὕδατι γλυκεῖ καὶ καθαρῷ, καὶ οὕτω μετελθεῖν
τὴν στρατιὰν πᾶσαν· καὶ εἰς ἑπτὰ ἡμέρας ἰέναι παρὰ τὴν θάλασ-
σαν, ὑδρευομένους ἐκ τῆς ἠϊόνος. ἔνθεν δέ, ἤδη γάρ τι γιγνώσκειν
τὴν ὁδὸν τοὺς ἡγεμόνας, ἐπὶ τῆς μεσογαίας ποιεῖσθαι τὸν στόλον.
Ὡς δὲ ἀφίκετο ἐς τῶν Γαδρωσίων τὰ βασίλεια, ἀναπαύει ἐν-27.
ταῦθα τὴν στρατιάν. καὶ Ἀπολλοφάνην μὲν παύει τῆς σατραπείας,
ὅτι οὐδενὸς ἔγνω ἐπιμεληθέντα τῶν προεπηγγελμένων· Θόαντα δὲ
σατραπεύειν τῶν ταύτῃ ἔταξε· τούτου δὲ νόσῳ τελευτήσαντος Σιβύρ-
τιος τὴν σατραπείαν ἐκδέχεται· ὁ αὐτὸς δὲ καὶ Καρμανίας σατρά-
πης ἦν, νεωστὶ ἐξ Ἀλεξάνδρου (ἐπι)ταχθείς· τότε δὲ τούτῳ μὲν Ἀραχω-
τῶν τε καὶ τῶν Γαδρωσίων ἄρχειν ἐδόθη· Καρμανίαν δὲ ἔσχε Τλη-
πόλεμος ὁ Πυθοφάνους. ἤδη τε ἐπὶ Καρμανίας προὐχώρει ὁ βασι- 2
λεὺς καὶ ἀγγέλλεται αὐτῷ Φίλιππον τὸν σατράπην τῆς Ἰνδῶν γῆς ἐ-
πιβουλευθέντα πρὸς τῶν μισθοφόρων δόλῳ ἀποθανεῖν, τοὺς δὲ ἀπο-
κτείναντας ὅτι οἱ σωματοφύλακες τοῦ Φιλίππου οἱ Μακεδόνες τοὺς
μὲν ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ, τοὺς δὲ καὶ ὕστερον λαβόντες ἀπέκτειναν.

ἐπὶ τῷδε. Spr. 68, 37, 6. — *ἄλλο του* (für *τό*) *ἔργον, εἰς* Kr. — *Ἀλεξάνδρου* hängt von *τοῦτο* ab. vgl. § 1 und zu 7, 30, 1. § 4. *τελευτῶντες* zuletzt. Spr. 56, 7, 7. — *τὴν ὁδόν.* Spr. 47, 10, 2 und gr. Spr. 47, 11, 2. — *ἀφανισθῆναι γὰρ τά* und im Folgenden *καὶ οὐκ εἶναι* ohne *γάρ* Pflugk. — *οὐκ ἄρ' εἶναι* für *οὐ γὰρ εἶναι* Kr. — *ὅτῳ τεκμηριώσονται.* 3, 3, 4: *οἷςτισι τεκμαίροιντο ἄν.* Spr. 53, 7, 6. — *οὔτ' οὖν.* zu 1, 12, 2. — *ἀνεστηκότα.* zu 3, 3, 4. Ind. 4, 7: *γηλόφοισιν ἀνεστηκυῖα.* — *μεμελετῆσθαι* seien geübt worden. (Ra.) — *πρός* gehört zu *τὴν μέν* und *τὴν δέ,* von denen *τῶν ἄρκτων* abhängt. Ueber die Stellung gr. Spr. 47, 9, 19. — *Φοίνιξι* erg. *μεμελέτηται.* — *τὴν ὀλίγην* den kleinen Bären. § 5. *Ἀλέξανδρον* knüpft wieder an *ἀνέγραψαν* § 1 an. — *ὅτι. τοῦτο* Pflugk, das *δεῖ* und *προκεχωρηκέναι* mit mehreren Hsn. auslassend. — *ἐν ἀριστερᾷ* gehört zu *ἄγειν*, wenn nicht *ἐπ' ἀριστερά* zu lesen ist. — *μετελθεῖν* er habe holen lassen. (Ra.) — *τὴν ὁδόν. τῆς ὁδοῦ* Kr.

27. Capitel.

§ 1. *παύει. παραλύει?* vgl. 4, 22, 4. Richtig ist auch jenes. Thuk. 8, 39, 2: *Ἀστύοχον παύειν τῆς ναυαρχίας.* — *Σιβύρτιος* für *Σισύρτιος* Freinsheim. — *ἐπιταχθείς* für *ταχθείς* Kr. Dies ist so nicht üblich; jenes z. B. 4, 15, 7: *σατράπης αὐτοῖς ἐξ Ἀλεξάνδρου ἐπετέτακτο.* vgl. zu 6, 30, 2. § 2. *ἀποθανεῖν — ὅτι ἀπέκτειναν.* zu 1, 3, 6. vgl. 3, 2, 3 ff. 7, 19, 4. 20,

*ταῦτα δὲ ὡς ἔγνω, ἐκπέμπει γράμματα ἐς Ἰνδοὺς παρὰ Εὔδημόν τε
καὶ Ταξίλην ἐπιμελεῖσθαι τῆς χώρας τῆς πρόσθεν ὑπὸ Φιλίππῳ τε-
ταγμένης ἔστ᾽ ἂν αὐτὸς σατράπην ἐκπέμψῃ [ἐπ᾽] αὐτῆς.*
3 *Ἤδη δ᾽ ἐς Καρμανίαν ἥκοντος Ἀλεξάνδρου Κράτερος ἀφικνεῖται,
τήν τε ἄλλην στρατιὰν ἅμα οἷ ἄγων καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ Ὀρδά-
νην τὸν ἀποστάντα καὶ νεωτερίσαντα συνειληφώς. ἐνταῦθα δὲ καὶ
Στασάνωρ τε ὁ Ἀρείων καὶ Ζαραγγῶν σατράπης ἧκε καὶ ξὺν αὐ-
τοῖς Φαρισμάνης ὁ Φραταφέρνου τοῦ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίων σα-
τράπου παῖς. ἧκον δὲ καὶ οἱ στρατηγοὶ οἱ ὑπολειφθέντες ἅμα Παρ-
μενίωνι ἐπὶ τῆς στρατιᾶς τῆς ἐν Μηδίᾳ, Κλέανδρός τε καὶ Σιτάλ-*
4 *κης καὶ Ἡράκων, τὴν πολλὴν τῆς στρατιᾶς καὶ οὗτοι ἄγοντες. τοὺς
μὲν δὴ ἀμφὶ Κλέανδρόν τε καὶ Σιτάλκην πολλὰ ἐπικαλούντων αὐτοῖς
τῶν τε ἐγχωρίων καὶ τῆς στρατιᾶς αὐτῆς, ὡς ἱερά τε πρὸς αὐτῶν
σεσυλημένα καὶ θήκας παλαιὰς κεκινημένας καὶ ἄλλα ἄδικα ἔργα ἐς
τοὺς ὑπηκόους τετολμημένα καὶ ἀτάσθαλα, ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη, τοὺς
μὲν ἀπέκτεινεν, ὡς καὶ τοῖς ἄλλοις δέος εἶναι ὅσοι σατράπαι
ἢ ὕπαρχοι ἢ νομάρχαι ἀπολείποιντο, τὰ ἴσα ἐκείνοις πλημμε-*
5 *λοῦντας πείσεσθαι· (καὶ τοῦτο, εἴπερ τι ἄλλο, κατεῖχεν ἐν κόσμῳ
τὰ ἔθνη τὰ ἐξ Ἀλεξάνδρου δοριάλωτα ἢ ἑκόντα προσχωρήσαντα, το-
σαῦτα μὲν πλήθει ὄντα, τοσόνδε δὲ ἀλλήλων ἀφεστηκότα, ὅτι οὐκ
ἐξῆν ὑπὸ τῇ Ἀλεξάνδρου βασιλείᾳ ἀδικεῖσθαι τοὺς ἀρχομένους ὑπὸ
τῶν ἀρχόντων.) Ἡράκων δὲ τότε μὲν ἀφείθη τῆς αἰτίας· ὀλίγον δὲ
ὕστερον ἐξελεγχθεὶς πρὸς ἀνδρῶν Σουσίων σεσυληκέναι τὸ ἐν Σού-*
6 *σοις ἱερὸν καὶ οὗτος ἔδωκε δίκην. οἱ δὲ ξὺν Στασάνορι καὶ Φρα-
ταφέρνῃ πλῆθός τε ὑποζυγίων παρ᾽ Ἀλέξανδρον ἄγοντες ἦλθον καὶ
καμήλους πολλάς, ὡς ἔμαθον ὅτι τὴν ἐπὶ Γαδρωσίων ἄγει, εἰκάσαν-
τες ὅτι [τὰ] αὐτὰ ἐκεῖνα πείσεται αὐτῷ ἡ στρατιὰ ἃ δὴ ἔπαθε. καὶ
οὖν καὶ ἐν καιρῷ μὲν οὗτοι ἀφίκοντο, ἐν καιρῷ δὲ καὶ αἱ κάμηλοί
τε καὶ τὰ ὑποζύγια· διένειμε γὰρ ξύμπαντα Ἀλέξανδρος τοῖς μὲν
ἡγεμόσι κατ᾽ ἄνδρα, τοῖς δὲ (στρατιώταις τοῖς μὲν) κατ᾽ ἴλας τε
καὶ ἑκατοστύας, τοῖς δὲ κατὰ λόχους, ὅπως τὸ πλῆθος τῶν ὑποζυ-
γίων τε καὶ καμήλων αὐτῷ ξυνέβαινεν.*
28. *Ἤδη δέ τινες καὶ τοιάδε ἀνέγραψαν, οὐ πιστὰ ἐμοὶ λέγοντες,
ὡς συζεύξας δύο ἁρμαμάξας κατακείμενος ξὺν τοῖς ἑταίροις καταυ-*

2. — **τοῦ. οἱ** Kr. Derselbe Artikel vier Mal 7, 20, 8. — **ἐπιμελεῖσθαι.** Spr. 50, 5, 6. — **ἐπ᾽** ist zu tilgen oder *αὐτήν* zu lesen, vielleicht *ἐς αὐτήν* wie 3, 6, 8. **§ 3.** **τόν. τινά** Kr. Verschieden 2, 12, 2. — **καί** vor *Στασάνωρ* fügt Kr. hinzu, nach *Στασάνωρ τε* eine Hs. — *ὁ* das zweite streicht Si. — **Ζαράγγων** für *Δράγγων* Schm. — **Φραταφέρνους?** vgl. jedoch 7, 6, 4. — **παῖς** für das in dieser Verbindung bei attischen Prosaikern übliche *υἱός* öfter, wie 1, 16, 3. 3, 19, 4. 7, 6, 4. gr. Spr. 47, 5, 4. — **ἐπὶ τῆς.** zu 3, 5, 5. — **Κλέανδρος** 3, 26, 3. (Si.) **§ 4.** **ὡς σεσυλημένα.** zu 1, 9, 7. — **ἀτάσθαλα**, ein poetisches und ionisches Wort, auch 7, 1, 6. 14, 3 und 5. — **ἐξηγγέλθη.** *ἐξηλέγχθη* Si. — **δέος.** zu 5, 26, 3. — **πείσεσθαι** hängt von *δέος εἶναι* ab. zu 5, 13, 3. **§ 5.** **κατεῖχεν** für *κατέσχεν* Kr. — **ἑκόντα.** zu 5, 24, 8. — **τοσόνδε δέ** für *τόσον δέ* Kr. zu 5, 19, 6. — **ὅτι** bezieht sich auf das obige *τοῦτο*. (Ra.) **§ 6.** **Φραταφέρνει?** — **ἄγει.** zu 3, 18, 6. — **αὐτά** für *τὰ αὐτά* Kr. zu 3, 30, 5. — *δὲ αἱ* oder *δὲ καὶ αἱ* für *δὲ οἱ* Kr. vgl. 3, 15, 4 und Ind. 29, 5. — *στρατιώταις τοῖς μέν* fügt Kr. zu. — **ξυνέβαινεν** stattfand, d. h. hier zureichte. Aehnlich 5, 19, 1. vgl. 5, 13, 4.

λούμενος τὴν διὰ Καρμανίας ἦγεν, ἡ στρατιὰ δὲ αὐτῷ ἐστεφανω-
μένη τε καὶ παίζουσα εἵπετο, προὔκειτο δὲ αὐτῇ σιτία τε καὶ ὅσα
ἄλλα ἐς τρυφὴν παρὰ τὰς ὁδοὺς συγκεκομισμένα πρὸς τῶν Καρμα-
νίων· καὶ ταῦτα [μὲν] πρὸς μίμησιν τῆς Διονύσου Βακχείας ἀπει-
κάσθαι Ἀλεξάνδρῳ, ὅτι καὶ ὑπὲρ ἐκείνου λόγος ἐλέγετο καταστρε- 2
ψάμενον Ἰνδοὺς Διόνυσον οὕτω τὴν πολλὴν τῆς Ἀσίας ἐπελθεῖν, καὶ
Θρίαμβόν τε αὐτὸν ἐπικληθῆναι τὸν Διόνυσον καὶ τὰς ἐπὶ ταῖς νί-
καις ταῖς ἐκ πολέμου πομπὰς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τούτῳ θριάμβους. ταῦτα
δὲ οὔτε Πτολεμαῖος ὁ Λάγου οὔτε Ἀριστόβουλος ὁ Ἀριστοβούλου
ἀνέγραψαν οὐδέ τις ἄλλος ὅντινα ἱκανὸν ἂν τις ποιήσαιτο τεκμηριῶ-
σαι ὑπὲρ τῶν τοιῶνδε. καί μοι ὡς οὐ πιστὰ ἀναγεγράφθαι ἐξήρ-
κεσεν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνα ἤδη Ἀριστοβούλῳ ἑπόμενος ξυγγράφω, θῦσαι ἐν 3
Καρμανίᾳ Ἀλέξανδρον χαριστήρια τῆς κατ᾽ Ἰνδῶν νίκης καὶ ὑπὲρ τῆς
στρατιᾶς, ὅτι ἀπεσώθη ἐκ Γαδρωσίων, καὶ ἀγῶνα διαθεῖναι μουσι-
κόν τε καὶ γυμνικόν· καταλέξαι δὲ καὶ Πευκέσταν ἐς τοὺς σωματο-
φύλακας, ἤδη μὲν ἐγνωκότα σατράπην καταστῆσαι τῆς Περσίδος, ἐ-
θέλοντα δὲ πρὸ τῆς σατραπείας μηδὲ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ πίστεως
ἀπείρατον εἶναι, ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ· εἶναι δὲ αὐτῷ ἑπτὰ εἰς 4
τότε σωματοφύλακας, Λεοννάτον Ἀντέου, Ἡφαιστίωνα [τὸν] Ἀμύν-
τορος, Λυσίμαχον Ἀγαθοκλέους, Ἀριστόνουν Πεισαίου, τούτους μὲν
Πελλαίους, Περδίκκαν δὲ Ὀρόντου ἐκ τῆς Ὀρεστίδος, Πτολεμαῖον δὲ
Λάγου καὶ Πείθωνα Κρατεύα Ἑορδαίους· ὄγδοον δὲ προσγενέσθαι
αὐτοῖς Πευκέσταν τὸν Ἀλεξάνδρου ὑπερασπίσαντα.

Ἐν τούτῳ δὲ καὶ Νέαρχος περιπλεύσας τὴν Ὤρων τε καὶ Γα- 5
δρωσίων γῆν καὶ τὴν Ἰχθυοφάγων κατῆρε τῆς Καρμανίας ἐς τὰ
πρὸς θάλασσαν ᾠκισμένα· ἔνθεν δὲ ἀνελθὼν σὺν ὀλίγοις Ἀλεξάν-
δρῳ ἀπήγγειλε τὰ ἀμφὶ τὸν περίπλουν τὸν γενόμενον αὐτῷ κατὰ τὴν
ἔξω θάλασσαν. τοῦτον μὲν δὴ καταπέμπει αὖθις, ἐκπεριπλεύσοντα 6
ἔστε ἐπὶ τὴν Σουσιανῶν τε γῆν καὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ τὰς ἐκβο-
λάς· ὅπως δὲ ἐπλεύσθη αὐτῷ τὰ ἀπὸ τοῦ Ἰνδοῦ ποταμοῦ ἐπὶ τὴν
θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τὸ στόμα τοῦ Τίγρητος, ταῦτα ἰδίᾳ ἀνα-
γράψω αὐτῷ Νεάρχῳ ἑπόμενος, ὡς καὶ τήνδε εἶναι ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου
Ἑλληνικὴν ξυγγραφήν. ταῦτα μὲν δὴ ἐν ὑστέρῳ ἔσται τυχόν, εἴποτε
θυμός τέ με καὶ ὁ δαίμων ἄγοι ταύτῃ.

Ἀλέξανδρος δὲ Ἡφαιστίωνα μὲν σύν τε τῇ πλείστῃ μοίρᾳ τῆς 7

28. Capitel.

§ 1. *ἤδη δέ.* zu 3, 3, 4. — *καταυλούμενος* indem ihm vorgespielt wurde. zu Xen. An. 5, 9, 11. — *σιτία* für *σῖτα* Kr. nach Arrians Weise. — *ὅσα.* zu 1, 5, 9. — *ἀπεικάσθαι* für *ἀπεικάσθη* Kr. § 2. *ἐξήρκεσεν* für *ἐξήρκεσαν* Ellendt. § 3. *ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς ὅτι* dafür dass das Heer. gr. Spr. 61, 6, 4. § 4. *εἰς τότε* ohne Artikel findet sich zuweilen auch bei Attikern. gr. Spr. 66, 1, 4. — *Ἀντέου.* *Ἀντιπάτρου* Ind. 18, 6, wo noch andre Verschiedenheiten. — *τόν* vor *Ἀμύντορος* tilgt Kr.; vor *Λάγου* fehlt es in einer guten Hs. So fehlt der Artikel regelmässig in Documenten: *Δημοσθένης Δημοσθένους ἔγραψεν.* § 5. *κατῆρε τῆς Κ. ἐς* für *κατῆρεν ἐς τῆς Κ.* Kr. Denn beim chorographischen Genitiv ist jene Stellung nicht üblich. gr. Spr. 47, 5, 5. — *καὶ τήν* für *καὶ τῶν* Kr. — *περίπλουν. παράπλουν* 5, 5, 1. § 6. *ἐκπεριπλεύσοντα. ἐκπεριπλεῦσαι* Kr. Doch findet sich das active Futur von *πλεῖν* auch bei Pol. 2, 12, wenn die La. richtig ist. — *ἤν ποτε ἄγῃ* für *εἰςότε ἄγοι* Kr. Oder *εἴ ποτε ἄγοι?* vgl. 5, 11, 4. — *δαίμων.* vgl. 7, 30, 3. (Ra.) § 7. *σὺν ταῖς ὑ-*

στρατιᾶς καὶ τοῖς ὑποζυγίοις, καὶ τοὺς ἐλέφαντας ἅμα οἳ ἔχοντα τὴν παρὰ θάλασσαν ἀπὸ [τῆς] Καρμανίας ὡς ἐπὶ τὴν Περσίδα ἄγειν ἐκέλευσεν, ὅτι χειμῶνος ὥρᾳ γιγνομένου αὐτῷ τοῦ στόλου τὰ πρὸς τῇ θαλάσσῃ τῆς Περσίδος ἀλεεινά τε ἦν, καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἀφθόνως ἔχοντα.

29. *Αὐτὸς δὲ ξὺν τοῖς κουφοτάτοις τῶν πεζῶν καὶ ξὺν τῶν ἱππέων τοῖς ἑταίροις καὶ μέρει τινὶ τῶν τοξοτῶν ᾔει τὴν ἐπὶ Πασαργάδας τῆς Περσίδος. Στασάνορα δὲ καταπέμπει ἐπὶ τὴν χώραν τὴν ἑαυτοῦ.*
2 *ὡς δὲ ἐπὶ τοῖς ὁρίοις ἦν τῆς Περσίδος, Φρασαόρτην μὲν οὐ κατέλαβε σατραπεύοντα ἔτι, (νόσῳ γὰρ τετελευτηκὼς ἐτύγχανεν ἐν Ἰνδοῖς ἔτι Ἀλεξάνδρου ὄντος) Ὀρξίνης δὲ ἐπεμελεῖτο τῆς Περσίδος, οὐ πρὸς Ἀλεξάνδρου κατασταθείς, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἀπηξίωσεν αὑτὸν ἐν κόσμῳ*
3 *Πέρσας διαφυλάξαι Ἀλεξάνδρῳ, οὐκ ὄντος ἄλλου ἄρχοντος. ἦλθε δὲ ἐς Πασαργάδας καὶ Ἀτροπάτης ὁ Μηδίας σατράπης, ἄγων Βαρυάξην ἄνδρα Μῆδον συνειλημμένον, ὅτι ὀρθὴν τὴν κίταριν περιθέμενος βασιλέα προσεῖπεν αὑτὸν Περσῶν [τε] καὶ Μήδων, καὶ ξὺν τούτῳ τοὺς μετασχόντας αὐτῷ τοῦ νεωτερισμοῦ τε καὶ τῆς ἀποστάσεως. τούτους μὲν δὴ ἀπέκτεινεν Ἀλέξανδρος.*
4 *Ἐλύπησε δὲ αὐτὸν ἡ παρανομία ἡ ἐς τὸν Κύρου τὸν Καμβύσου τάφον, ὅτι διορωρυγμένον τε καὶ σεσυλημένον κατέλαβε τοῦ Κύρου τὸν τάφον, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος. εἶναι γὰρ ἐν Πασαργάδαις ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ βασιλικῷ Κύρου ἐκείνου τάφον, καὶ περὶ αὐτὸν ἄλσος πεφυτεῦσθαι δένδρων παντοίων, καὶ ὕδατι εἶναι κατάῤῥυτον*
5 *καὶ πόαν βαθεῖαν πεφυκέναι ἐν τῷ λειμῶνι. αὐτὸν δὲ τὸν τάφον τὰ μὲν κάτω λίθου τετραπέδου ἐς τετράγωνον σχῆμα πεποιῆσθαι· ἄνωθεν δὲ οἴκημα ἐπεῖναι λίθινον ἐστεγασμένον, θυρίδα ἔχον φέρουσαν εἴσω στενήν, ὡς μόλις ἂν εἶναι ἀνδρὶ οὐ μεγάλῳ πολλὰ κακοπαθοῦντι παρελθεῖν. ἐν δὲ τῷ οἰκήματι πύελον χρυσῆν κεῖσθαι, ἵνα τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἐτέθαπτο, καὶ κλίνην [παρὰ] τῇ πυέλῳ· πόδας δὲ εἶναι τῇ κλίνῃ χρυσοῦς σφυρηλάτους, καὶ τάπητα ἐπιβλημάτων*
6 *Βαβυλωνίων, καὶ καυνάκας πορφυροῦς ὑποστρώματα. ἐπεῖναι δὲ καὶ κάνδυς καὶ ἄλλους χιτῶνας τῆς Βαβυλωνίου ἐργασίας. καὶ ἀναξυρίδες Μηδικαὶ καὶ στολαὶ ὑακινθινοβαφεῖς λέγει ὅτι ἔκειντο, αἱ δὲ πορφυραῖ, αἱ δὲ ἄλλης καὶ ἄλλης χρόας, καὶ στρεπτοὶ καὶ ἀκινάκαι καὶ ἐνώτια χρυσοῦ τε καὶ λίθων κολλητά, καὶ τράπεζα ἔκειτο. ἐν μέσῳ δὲ τῆς κλίνης ἡ πύελος ἔκειτο ἡ τὸ σῶμα τοῦ Κύρου ἔχουσα.*

ποζυγίοις καὶ ἔχοντα. zu 5, 22, 2. — **χειμῶνος** 325 v. Ch. G. — **τῆς** für *τῇ* Kr. — **τῶν ἐπιτηδείων.** Spr. 47, 25, 5.

29. Capitel.

§ **2.** **ὁρίοις** für *ὅροις* Kr., wie sonst (in dem Werke) von Grenzgegenden. — **ἐπεμελεῖτο** für *ἐπεμέλετο* Kr. § **3.** **κίταριν** für *κίδαριν* Kr. vgl. 4, 7, 4 und zu 3, 25, 3. § **4.** **τὸν Κα.** für *τοῦ Κα.* Kr. — **ἐκεῖνος** kann des Artikels bei Eigennamen entbehren, wie *αὐτός* 1, 7, 6. — **δένδρων.** Spr. 47, 6. — **ἐν τῷ λ.** auf der zugehörigen. § **5.** **τάφον**, jetzt der Teufelshof genannt, noch ganz so wie Arrian das Gebäude beschreibt. Grotefend zu Herders Ideen 1, 1 S. 649 f. (Si.) — **λίθου** aus Stein, materialer Genitiv. zu Thuk. 4, 31, 3: *ἔρυμα αὐτόθι ἦν λίθων πεποιημένον.* — **ἄνωθεν** für *ἄνω*, doch mit Bezug auf den unten stehenden Betrachter. vgl. gr. Spr. 50, 8, 15. — **εἴσω** für *ἔσω* Kr. — **εἶναι** für *ἐνί* Kr. zu 6, 17, 6. — **παρά.** *ὑπό* oder es tilgen will Kr. Denn *ἡ πύελος ἐν μέσῳ τῆς κλίνης ἔκειτο* § 6. § **6.** **αἱ δέ.** zu 1, 23, 3. — **πορφύρας.**

εἶναι δὲ ἐντὸς τοῦ περιβόλου πρὸς τῇ ἀναβάσει τῇ ἐπὶ τὸν τάφον φε- 7
ρούσῃ οἴκημα σμικρὸν τοῖς Μάγοις πεποιημένον, οἳ δὴ ἐφύλασσον
τὸν Κύρου τάφον, ἔτι ἀπὸ Καμβύσου τοῦ Κύρου, παῖς παρὰ πατρὸς
ἐκδεχόμενος τὴν φυλακήν. καὶ τούτοις πρόβατόν τε ἐς ἡμέραν ἐδί-
δοτο ἐκ βασιλέως καὶ ἀλεύρων τε καὶ οἴνου τεταγμένα καὶ ἵππος
κατὰ μῆνα ἐς θυσίαν [τῷ Κύρῳ]. ἐπεγέγραπτο δὲ ὁ τάφος Περσικοῖς
γράμμασι· ἐδήλου δὲ Περσιστὶ τάδε· ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κῦρός 8
εἰμι ὁ Καμβύσου ὁ τὴν ἀρχὴν Πέρσαις καταστησάμενος
καὶ τῆς Ἀσίας βασιλεύσας. Μὴ οὖν φθονήσῃς μοι τοῦ
μνήματος.

Ἀλέξανδρος δέ (ἐπιμελὲς γὰρ ἦν αὐτῷ, ὁπότε ἕλοι Πέρσας, πα- 9
ριέναι ἐς τοῦ Κύρου τὸν τάφον) τὰ μὲν ἄλλα καταλαμβάνει ἐκπεφο-
ρημένα πλὴν τῆς πυέλου καὶ τῆς κλίνης· οἱ δὲ καὶ τὸ σῶμα τοῦ
Κύρου ἐλωβήσαντο, ἀφελόντες τὸ πῶμα τῆς πυέλου, καὶ τὸν νεκρὸν
ἐξέβαλον· αὐτὴν δὲ τὴν πύελον ἐπειρῶντο εὔογκόν σφισι ποιήσασθαι
καὶ ταύτῃ εὔφορον τὰ μὲν παρακόπτοντες, τὰ δὲ ξυνθλῶντες αὐτῆς.
ὡς δὲ οὐ προὐχώρει αὐτοῖς τοῦτο τὸ ἔργον, οὕτω δὴ ἐάσαντες τὴν
πύελον ἀπῆλθον. καὶ λέγει Ἀριστόβουλος αὐτὸς ταχθῆναι πρὸς Ἀλε- 10
ξάνδρου κοσμῆσαι ἐξ ὑπαρχῆς τῷ Κύρῳ τὸν τάφον· καὶ τοῦ μὲν
σώματος ὅσαπερ ἔτι σῶα ἦν καταθεῖναι ἐς τὴν πύελον καὶ τὸ πῶμα
ἐπιθεῖναι· ὅσα δὲ λελώβητο αὐτῆς κατορθῶσαι· καὶ τὴν κλίνην ἐν-
τεῖναι ταινίαις καὶ τἆλλα ὅσα ἐς κόσμον ἔκειτο κατ' ἀριθμόν τε καὶ
τοῖς πάλαι ὅμοια ἀποθεῖναι καὶ τὴν θυρίδα δὲ ἀφανίσαι τὰ μὲν αὐ-
τῆς λίθῳ ἐνοικοδομήσαντα, τὰ δὲ πηλῷ ἐμπλάσαντα· καὶ ἐπιβαλεῖν
τῷ πηλῷ τὸ σημεῖον τὸ βασιλικόν. Ἀλέξανδρος δὲ ξυλλαβὼν τοὺς 11
Μάγους τοὺς φύλακας τοῦ τάφου ἐστρέβλωσεν, ὡς κατειπεῖν τοὺς
δράσαντας· οἱ δὲ οὐδὲν οὔτε σφῶν οὔτε ἄλλου (του) κατεῖπον στρε-
βλούμενοι, οὐδὲ ἄλλῃ πῃ ἐξηλέγχοντο ξυνειδότες τῷ ἔργῳ· καὶ ἐπὶ
τῷδε ἀφείθησαν ἐξ Ἀλεξάνδρου.

Ἔνθεν δὲ ἐς τὰ βασίλεια ἥει τὰ Περσῶν, ἃ δὴ πρόσθεν κα- 30.
τέφλεξεν αὐτός, ὥς μοι λέλεκται, ὅ τι οὐκ ἐπῄνουν αὐτοῦ ἔργον·
ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς Ἀλέξανδρος ἐπανελθὼν ἐπῄνει. καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ
Ὀρξίνου πολλοὶ λόγοι ἐλέχθησαν πρὸς Περσῶν, ὃς ἦρξε Περσῶν ἐ-
πειδὴ Φρασαόρτης ἐτελεύτησε. καὶ ἐξηλέγχθη Ὀρξίνης ἱερά τε ὅτι 2
σεσυλήκει καὶ τάφους βασιλικούς, καὶ Περσῶν πολλοὺς ὅτι οὐ ξὺν
δίκῃ ἀπέκτεινε. τοῦτον μὲν δὴ οἷς προςετάχθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἐ-
κρέμασαν. σατράπην δὲ Πέρσαις ἐπέταξε Πευκέσταν τὸν σωματοφύ-

πορφυραί Ellendt. § **7.** *ἔτι.* zu 1, 11, 1. — *ἐκδεχόμενος* für *ἐκδεχόμενοι* Kr. vgl. Strab. 17, 1 p. 795 und Gaisford zu Her. 2, 166: *τὰ ἐς πόλεμον ἐπασκέουσι μοῦνα, παῖς παρὰ πατρὸς ἐκδεχόμενος.* vgl. zu 5, 15, 5. § **9.** *ἕλοι. ἔλθοι* ἐς Pflugk: wenn er zurückgekehrt wäre. Spr. 53, 6, 4. Doch kann die Absicht auf die Zeit vor der Eroberung bezogen werden. (Ra.) § **10.** *κατ' ἀριθμόν τε καὶ ὅμοια.* zu 1, 3, 6. — *ἀποθεῖναι,* wie *ἀποδιδόναι.* Spr. 68, 42, 6. § **11.** *ἄλλου. ἄλλου του* Kr. — *ἐξηλέγχοντο* für *ξυνηλέγχοντο* Kr.

30. Capitel.

§ **1.** *λέλεκται* 3, 18, 12. — *ὅ τι* für *ὅτι* oder *ὅτε* Kr. — *αὐτοῦ* für *αὐτό* Kr., dafür *τό* eine gute Hs. — *μὲν δή.* zu 5, 26, 5. § **2.** *προςετάχθη* für *ἐτάχθη* Kr. Dies könnte so mit dem Dativ nicht stehen: es müsste heissen *οἷ ἐτάχθησαν.* vgl. 5, 29, 3. 6, 8, 5. 29, 10; jenes ist das in diesem Sinne übliche. — *ἐπέταξε* für *ἔταξε* Kr. Dies findet sich sonst

λακα, πιστόν τέ οἱ ἐς τὰ μάλιστα τιθέμενος, τά τε ἄλλα καὶ ἐπὶ τῷ ἐν Μαλλοῖς ἔργῳ, ἵνα προεκινδύνευσέ τε καὶ συνεξέσωσεν Ἀλέξανδρον, καὶ ἄλλως τῷ βαρβαρικῷ τρόπῳ τῆς διαίτης οὐκ ἀξύμφορον·
3 ἐδήλωσε δὲ ἐσθῆτά τε εὐθὺς ὡς κατεστάθη σατραπεύειν Περσῶν μόνος τῶν ἄλλων Μακεδόνων μεταλαβὼν τὴν Μηδικὴν καὶ φωνὴν τὴν Περσικὴν ἐκμαθὼν καὶ τἆλλα ξύμπαντα ἐς τρόπον τὸν Περσικὸν κατασκευασάμενος. ἐφ᾽ οἷς Ἀλέξανδρός τε ἐπῄνει αὐτὸν καὶ οἱ Πέρσαι ὡς τὰ παρὰ σφίσι πρὸ τῶν πατρίων πρεσβεύοντι ἔχαιρον.

ΑΡΡΙΑΝΟΥ

ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.

1. Ὡς δὲ ἐς Πασαργάδας τε καὶ ἐς Περσέπολιν ἀφίκετο Ἀλέξανδρος, πόθος λαμβάνει αὐτὸν καταπλεῦσαι κατὰ τὸν Εὐφράτην τε καὶ κατὰ τὸν Τίγρητα ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικὴν καὶ τῶν τε ποταμῶν ἰδεῖν τὰς ἐκβολὰς τὰς ἐς τὸν πόντον, καθάπερ τοῦ Ἰνδοῦ, καὶ τὴν
2 ταύτῃ θάλασσαν. οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ὅτι ἐπενόει Ἀλέξανδρος περιπλεῦσαι τήν τε Ἀραβίαν τὴν πολλὴν καὶ τὴν Αἰθιόπων γῆν καὶ τὴν Λιβύην τε καὶ τοὺς Νομάδας (τοὺς) ὑπὲρ τὸν Ἄτλαντα τὸ ὄρος ὡς ἐπὶ Γάδειρα εἴσω ἐς τὴν ἡμετέραν θάλασσαν· καὶ τὴν Λιβύην τε καταστρεψάμενος καὶ Καρχηδόνα οὕτω δὴ τῆς Ἀσίας πάσης
3 δικαίως ἂν βασιλεὺς καλεῖσθαι· τοὺς γάρ τοι Περσῶν καὶ Μήδων βασιλέας, οὐδὲ τοῦ πολλοστοῦ μέρους τῆς Ἀσίας ἐπάρχοντας, οὐ σὺν

in dem Werke so nirgends, jenes noch 2, 13, 7. 3, 28, 4. 29, 1. 4, 15, 7. 6, 22, 2. — *ἐν Μαλλοῖς* 6, 10 f. (Si.) — *οὐκ ἀξύμφορον.* zu 1, 6, 9. § 3. *μόνος τῶν ἄλλων.* zu 6, 1, 2. — *μεταλαβών* nachdem er durch Tausch angenommen. vgl. 4, 7, 4 und zu Thuk. 6, 87, 5. Die La. ist *μεταβαλών.* — *τε* für *γε* Pflugk. — *πρεσβεύοντι.* zu 4, 8, 6.

Siebentes Buch.

1. Capitel.

§ 2. *τὴν Ἀ. τὴν πολλήν* das Hauptland von Arabien, im Ggs. zu einzelnen Theilen. (Schm.) Ind. 43, 7: *ἐκπεριπλώσαντες τὴν πολλὴν Ἀραβίαν.* — *Νομάδας,* Numider. (Schm.) — *τοὺς ὑπέρ* für *ὑπέρ* Kr. — *εἴσω* für *ἔσω* Kr. — *Ἀσίας.* zu 3, 30, 9. — *βασιλεύς.* Spr. 55, 2, 2.

δίκῃ καλεῖν σφᾶς μεγάλους βασιλέας. ἔνθεν δὲ οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι
ἐς τὸν πόντον τὸν Εὔξεινον ἐσπλεῖν ἐπενόει ἐς Σκύθας τε καὶ τὴν
Μαιῶτιν λίμνην, οἱ δέ, ὅτι ἐς Σικελίαν τε καὶ ἄκραν Ἰαπυγίαν·
ἤδη γὰρ καὶ ὑποκινεῖν αὐτὸν τὸ Ῥωμαίων ὄνομα προχωροῦν ἐπὶ μέγα.
Ἐγὼ δὲ ὁποῖα μὲν ἦν Ἀλεξάνδρου τὰ ἐνθυμήματα οὔτε ἔχω 4
ἀτρεκῶς ξυμβαλεῖν οὔτε μέλει ἔμοιγε εἰκάζειν· ἐκεῖνο δὲ καὶ αὐτὸς
ἄν μοι δοκῶ ἰσχυρίσασθαι, οὔτε μικρόν τι καὶ φαῦλον ἐπινοεῖν Ἀλέ-
ξανδρον οὔτε μεῖναι ἂν ἀτρεμοῦντα ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἤδη κεκτημένων,
οὐδὲ εἰ τὴν Εὐρώπην τῇ Ἀσίᾳ προσέθηκεν, οὐδ' εἰ τὰς Βρεττανῶν
νήσους τῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ ἔτι ἂν ἐπ' ἐκεῖνα ζητεῖν τι τῶν ἠγνοημέ-
νων, εἰ καὶ μὴ ἄλλῳ τῳ, ἀλλὰ αὐτόν γε αὑτῷ ἐρίζοντα. καὶ ἐπὶ 5
τῷδε ἐπαινῶ τοὺς σοφιστὰς τῶν Ἰνδῶν, ὧν λέγουσιν ἔστιν οὓς κα-
ταληφθέντας ὑπ' Ἀλεξάνδρου ὑπαιθρίους ἐν λειμῶνι, ἵναπερ αὐ-
τοῖς (αἱ) διατριβαὶ ἦσαν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ποιῆσαι πρὸς τὴν ὄψιν
αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιᾶς, κρούειν δὲ τοῖς ποσὶ τὴν γῆν ἐφ' ἧς βεβη-
κότες ἦσαν. ὡς δὲ ἤρετο Ἀλέξανδρος δι' ἑρμηνέων ὅ τι νοοῖ αὐτοῖς
τὸ ἔργον, τοὺς δὲ ἀποκρίνασθαι ὧδε· ὦ βασιλεῦ Ἀλέξανδρε, ἄν- 6
θρωπος μὲν ἕκαστος τοσόνδε τῆς γῆς κατέχει ὅσονπερ τοῦτό ἐστιν
ἐφ' ὅτου βεβήκαμεν· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὢν παραπλήσιος τοῖς ἄλλοις,
πλήν γε δὴ ὅτι πολυπράγμων καὶ ἀτάσθαλος, ἀπὸ τῆς οἰκείας το-
σαύτην γῆν ἐπεξέρχῃ πράγματα ἔχων τε καὶ παρέχων ἄλλοις. καὶ οὖν
καὶ ὀλίγον ὕστερον ἀποθανὼν τοσοῦτον καθέξεις τῆς γῆς ὅσον ἐξαρ-
κεῖ ἐντεθάφθαι τῷ σώματι.

Κἀνταῦθα ἐπῄνεσε μὲν Ἀλέξανδρος τούς τε λόγους αὐτοὺς καὶ 2.
τοὺς εἰπόντας, ἔπρασσε δὲ ὅμως ἄλλα καὶ τἀναντία οἷς ἐπῄνεσεν.
ἐπεὶ καὶ Διογένην τὸν ἐκ Σινώπης θαυμάσαι λέγεται, ἐν Ἰσθμῷ ἐν-
τυχὼν τῷ Διογένει κατακειμένῳ ἐν ἡλίῳ, ἐπιστὰς ξὺν τοῖς ὑπασπι-
σταῖς καὶ τοῖς πεζεταίροις καὶ ἐρόμενος εἴ του δέοιτο· ὁ δὲ Διογέ-
νης ἄλλου μὲν ἔφη δεῖσθαι οὐδενός, ἀπὸ τοῦ ἡλίου δὲ ἀπελθεῖν
ἐκέλευσεν αὐτόν τε καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ. οὕτω τοι οὐ πάντῃ ἔξω 2
τοῦ ἐπινοεῖν τὰ κρείττω ἦν Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ἐκ δόξης γὰρ δεινῶς
ἐκρατεῖτο. ἐπεὶ καὶ ἐς Τάξιλα αὐτῷ ἀφικομένῳ καὶ ἰδόντι τῶν σο-
φιστῶν Ἰνδῶν τοὺς γυμνοὺς πόθος ἐγένετο ξυνεῖναί τινά οἱ τῶν ἀν-
δρῶν τούτων, ὅτι τὴν καρτερίαν αὐτῶν ἐθαύμασε· καὶ ὁ μὲν πρε-
σβύτατος τῶν σοφιστῶν, ὅτου ὁμιληταὶ οἱ ἄλλοι ἦσαν, Δάνδαμις ὄνο-
μα, οὔτε αὐτὸς ἔφη παρ' Ἀλέξανδρον ἥξειν οὔτε τοὺς ἄλλους εἴα.
ἀλλ' ἀποκρίνασθαι γὰρ λέγεται ὡς Διὸς υἱὸς καὶ αὐτὸς εἴη, εἴπερ 3
οὖν καὶ Ἀλέξανδρος, καὶ ὅτι οὔτε δέοιτό του τῶν παρ' Ἀλεξάνδρου,

§ 3. *ἄκραν Ἰαπυγίαν.* gr. Spr. 50, 7, 2. § 4. *οὐδενί* für *οὐδέν* Schneider. Plat. Rep. 466: *μενεῖ ἐπὶ τούτῳ τῷ βίῳ.* Sonst auch so der Genitiv. Dem. 4, 9: *οὐχ οἷός ἐστιν ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων.* — *κεκτημένων.* zu 5, 26, 6. — *οὐδέ — οὐδέ* selbst nicht — noch auch. zu 5, 10, 2. — *αὐτὸν αὑτῷ.* zu 5, 4, 2. § 5. *τῶν Ἰνδῶν.* *τοὺς Ἰνδούς* Kr. vgl. 7, 18, 6. — *ὑπαιθρίους.* Spr. 57, 5, 4. — *διατριβαί.* *αἱ διατριβαί* Pflugk. — *βεβηκότες* stehend. zu Xen. An. 3, 2, 19. — *ἑρμηνέων*, drei gibt Strabon an. — *τοὺς δέ.* zu 1, 23, 4. § 6. *ὅτου* für *ὅτῳ* Kr. — *παραπλήσιος.* *παραπλησίως* Porson. — *ἀτάσθαλος.* zu 6, 27, 4.

2. Capitel.

§ 1. *ἐπεὶ καί.* zu 4, 9, 9. — *ἐν Ἰσθμῷ.* vgl. 1, 1, 2. (Si.) § 2. *Ἰνδῶν.* *τῶν Ἰνδῶν* Si. vgl. zu 7, 1, 5. § 3. *Διός.* Denn die Bo–

ἔχειν γάρ οἱ εὖ τὰ παρόντα, καὶ ἅμα ὁρᾶν τοὺς ξὺν αὐτῷ πλανωμέ-
νους τοσαύτην γῆν καὶ θάλασσαν ἐπ' ἀγαθῷ οὐδενί, μηδὲ πέρας τι
αὐτοῖς γινόμενον τῶν πολλῶν πλανῶν. οὔτ' οὖν ποθεῖν τι αὐτὸς ὅ-
του κύριος εἴη Ἀλέξανδρος δοῦναι, οὔτ' αὖ δεδιέναι, ὅτου κρατοίη
4 ἐκεῖνος, ἔστιν οὗ εἴργεσθαι· ζῶντι μὲν γάρ οἱ τὴν Ἰνδῶν γῆν ἐξαρ-
κεῖν, φέρουσαν τὰ ὡραῖα· ἀποθανόντα δὲ ἀπαλλαγήσεσθαι οὐκ ἐ-
πιεικοῦς ξυνοίκου τοῦ σώματος. οὔκουν οὐδὲ Ἀλέξανδρον ἐπιχειρῆ-
σαι βιάσασθαι, γνόντα ἐλεύθερον ὄντα τὸν ἄνδρα· ἀλλὰ Κάλανον
γὰρ ἀναπεισθῆναι τῶν ταύτῃ σοφιστῶν, ὅντινα μάλιστα δὴ αὐτοῦ ἀ-
κράτορα Μεγασθένης ἀνέγραψεν αὐτοὺς τοὺς σοφιστὰς λέγειν, κα-
κίζοντας τὸν Κάλανον ὅτι ἀπολιπὼν τὴν παρὰ σφίσιν εὐδαιμονίαν,
ὁ δὲ δεσπότην ἄλλον ἢ τὸν θεὸν ἐθεράπευε.

3. Ταῦτα ἐγὼ ἀνέγραψα, ὅτι καὶ ὑπὲρ Καλάνου ἐχρῆν εἰπεῖν ἐν
τῇ περὶ Ἀλεξάνδρου ξυγγραφῇ· μαλακισθῆναι γάρ τι τῷ σώματι
τὸν Κάλανον ἐν τῇ Περσίδι γῇ, οὔπω πρόσθεν νοσήσαντα· οὔκουν
οὐδὲ δίαιταν διαιτᾶσθαι ἐθέλειν ἀῤῥώστου ἀνδρός, ἀλλὰ εἰπεῖν γὰρ
πρὸς Ἀλέξανδρον, καλῶς αὐτῷ ἔχειν ἐν τῷ τοιῷδε καταστρέψαι, πρίν
τινος ἐς πεῖραν ἐλθεῖν παθήματος ὅ τιπερ ἐξαναγκάσει αὐτὸν με-
2 ταβάλλειν τὴν πρόσθεν δίαιταν. καὶ Ἀλέξανδρον ἀντειπεῖν μὲν αὐτῷ
ἐπὶ πολύ· ὡς δ' οὐχ ἡττησόμενον ἑώρα, ἀλλὰ ἄλλως ἂν ἀπαλλα-
γέντα, εἰ μή τις ταύτῃ ὑπεικάθοι, οὕτω δὴ ὅπῃ ἐπήγγελλεν αὐτός,
κελεῦσαι νησθῆναι αὐτῷ πυράν, καὶ ταύτης ἐπιμεληθῆναι Πτολε-
μαῖον τὸν Λάγου τὸν σωματοφύλακα. οἱ δὲ καὶ πομπήν τινα προ-
πομπεῦσαι αὐτοῦ λέγουσιν ἵππους τε καὶ ἄνδρας, τοὺς μὲν ὡπλι-
σμένους, τοὺς δὲ θυμιάματα παντοῖα τῇ πυρᾷ ἐπιφέροντας· οἱ δὲ
καὶ ἐκπώματα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἐσθῆτα βασιλικὴν λέγουσιν ὅτι
3 ἔφερον. αὐτῷ δὲ παρασκευασθῆναι μὲν ἵππον, ὅτι βαδίσαι ἀδυνά-
τως εἶχεν ὑπὸ τῆς νόσου· οὐ μὴν δυνηθῆναί γε οὐδὲ τοῦ ἵππου ἐπι-
βῆναι, ἀλλὰ ἐπὶ κλίνης γὰρ κομισθῆναι φερόμενον, ἐστεφανωμένον
τε τῷ Ἰνδῶν νόμῳ καὶ ᾄδοντα τῇ Ἰνδῶν γλώσσῃ. οἱ δὲ Ἰνδοὶ ἔλε-
4 γον ὅτι ὕμνοι θεῶν ἦσαν καὶ αὐτῶν ἔπαινοι. καὶ τὸν μὲν ἵππον
τοῦτον ὅτου ἐπιβήσεσθαι ἔμελλε, βασιλικὸν ὄντα τῶν Νησαίων, πρὶν

ten hatten ihn zum „Sohne des Zeus" eingeladen. (Si.) — *οὔτε — καὶ ἅμα.* zu 3, 11, 1. — *τῶν παρ' Ἀ.* der Dinge die von A. ausgehen könnten. (Ra.) Alexander hatte ihm Geschenke versprechen lassen. (Si.) — *ὁρᾶν.* Uebergang von ὅτι zum Infinitiv. (Si.) — *μηδέ* für *μήτε* Ellendt. — *εἴη* für *ἦν* Kr. Dies kann nicht durch Stellen wie Xen. An. 1, 2, 21 erklärt werden. — *ἔστιν οὗ* für *ἐς τό* Kr. Man construire: *οὔτ' αὖ δεδιέναι ἔστιν οὗ* (d. h. *τινὸς*) *εἴργεσθαι ὅτου κρατοίη ἐκεῖνος* er scheue es nicht irgend etwas von dem worüber jener gebiete sich entzogen zu sehen. § 4. *ἐπιεικοῦς.* zu 4, 10, 1. — *Κάλανος* nannten ihn die Hellenen, weil er ihnen *καλέ*, indisch für *χαίρειν*, zurief; sein eig. Name war *Σφίνης.* Plut. Alex. 65. (Schm.) — *τῶν σοφιστῶν* hängt von *Κάλανος* ab. zu 1, 25, 1. — *αὐτοῦ ἀκράτορα.* zu 6, 25, 6. Er liebte Alexanders Mahlzeiten. — *ὁ δέ.* zu 2, 7, 9.

3. Capitel.

§ 1. *ξυγγραφῇ.* Hier scheint *ἀναγράφεται δὲ καὶ τάδε* oder etwas Aehnliches ausgefallen zu sein. — *ἐθέλειν* für *θέλειν* Kr. — *ἐξαναγκάσει.* Spr. 53, 7, 6. — *μεταβάλλειν. μεταβαλεῖν?* § 2. *ἐπὶ πολύ.* zu 1, 9, 2. § 3. *ἔλεγον* für *λέγουσιν* Kr. — *ἔπαινοι.* vgl. 4, 11, 2.

ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν πυρὰν Λυσιμάχῳ χαρίσασθαι, τῶν τινι θεραπευ-
όντων αὐτὸν ἐπὶ σοφίᾳ· τῶν δὲ δὴ ἐκπωμάτων ἢ στρωμάτων ὅσα
ἐμβληθῆναι ἐς τὴν πυρὰν κόσμον αὐτῷ τετάχει Ἀλέξανδρος, ἄλλα
ἄλλοις δοῦναι τῶν ἀμφ' αὐτόν. οὕτω δὴ ἐπιβάντα τῇ πυρᾷ κατα- 5
κλιθῆναι μὲν ἐν κόσμῳ, ὁρᾶσθαι δὲ πρὸς τῆς στρατιᾶς ξυμπάσης.
Ἀλεξάνδρῳ δὲ οὐκ ἐπιεικὲς φανῆναι τὸ θέαμα ἐπὶ φίλῳ ἀνδρὶ γι-
γνόμενον· ἀλλὰ τοῖς γὰρ ἄλλοις θαῦμα παρασχέσθαι οὐδέν τι πα-
ρακινήσαντα ἐν τῷ πυρὶ τοῦ σώματος. ὡς δὲ τὸ πῦρ ἐς τὴν πυρὰν 6
ἐνέβαλον οἷς προστεταγμένον ἦν, τάς τε σάλπιγγας φθέγξασθαι λέγει
Νέαρχος, οὕτως ἐξ Ἀλεξάνδρου προστεταγμένον, καὶ τὴν στρατιὰν
ἐπαλαλάξαι πᾶσαν ὁποῖόν τι καὶ ἐς τὰς μάχας ἰοῦσα ἐπηλάλαζε, καὶ
τοὺς ἐλέφαντας συνεπηχῆσαι τὸ ὀξὺ καὶ πολεμικόν, τιμῶντας Κάλα-
νον. ταῦτα καὶ [τὰ] τοιαῦτα ὑπὲρ Καλάνου τοῦ Ἰνδοῦ ἱκανοὶ ἀναγεγρά-
φασιν, οὐκ ἀχρεῖα πάντα ἐς ἀνθρώπους, ὅτῳ γνῶναι ἐπιμελές, [ὅτι]
ὡς καρτερόν τε ἐστι καὶ ἀνίκητον γνώμη ἀνθρωπίνη ὅ τιπερ ἐθέλει
ἐξεργάσασθαι.

Ἐν τούτῳ δὲ Ἀλέξανδρος Ἀτροπάτην μὲν ἐπὶ τὴν αὐτοῦ σατρα- 4.
πείαν ἐκπέμπει παρελθὼν ἐς Σοῦσα· Ἀβουλίτην δὲ καὶ τὸν τούτου
παῖδα Ὀξάθρην, ὅτι κακῶς ἐπεμελεῖτο τῶν Σουσίων, συλλαβὼν ἀπέ-
κτεινε. πολλὰ μὲν δὴ πεπλημμέλητο ἐκ τῶν κατεχόντων τὰς χώρας 2
ὅσαι δορύκτητοι πρὸς Ἀλεξάνδρου ἐγένοντο ἔς τε [τὰ] ἱερὰ καὶ τά-
φους καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑπηκόους, ὅτι χρόνιος ὁ εἰς Ἰνδοὺς στόλος
ἐγεγένητο τῷ βασιλεῖ καὶ οὐ πιστὸν ἐφαίνετο ἀπονοστῆσαι αὐτὸν ἐκ
τοσῶνδε ἐθνῶν καὶ τοσῶνδε ἐλεφάντων, ὑπὲρ τὸν Ἰνδόν τε καὶ Ὑδά-
σπην καὶ τὸν Ἀκεσίνην καὶ Ὕφασιν φθειρόμενον. καὶ αἱ ἐν Γαδρω- 3
σίοις δὲ αὐτῷ ξυμφοραὶ ξυνενεχθεῖσαι ἔτι μᾶλλον ἐπῆραν τοὺς ταύτῃ
σατραπεύοντας καταφρονῆσαι αὐτοῦ τῆς οἴκοι ἀπονοστήσεως. οὐ μὴν
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος ὀξύτερος λέγεται γενέσθαι ἐν τῷ τότε
ἐς τὸ πιστεῦσαί τε τοῖς ἐπικαλουμένοις, ὡς πιθανοῖς δὴ ἐν παντὶ
οὖσι, καὶ ἐπὶ τὸ τιμωρήσασθαι μεγάλως τοὺς καὶ ἐπὶ μικροῖς ἐξε-
λεγχθέντας, ὅτι καὶ τὰ μεγάλα ἂν ἐδόκουν αὐτῷ τῇ αὐτῇ γνώμῃ ἐξ-
εργάσασθαι.

§ 4. *τῶν τινι.* zu 2, 26, 4. — *θεραπεύειν* Aufmerksamkeiten beweisen. (Ra.) § 5. *τῇ πυρᾷ.* *τῆς πυρᾶς* Kr. zu 5, 1, 3. — *τοῖς γὰρ ἄλλοις.* *τοῖς ἄλλοις γάρ* Kr. vgl. 4, 8, 5. § 6 *προστεταγμένον.* zu 1, 23, 7. — *ὁποῖον.* Spr. 46, 3, 2. — *τὸ ὀξύ* den bekannten scharfen Ton, wenn nicht *τι* für *τό* zu lesen ist. — *ἱκανοί*, in Bezug auf Glaubwürdigkeit. (Schm.) Wenn nicht *ἐς τεκμηρίωσιν* oder etwas Aehnliches ausgefallen ist. — *πάντα.* *πάντῃ* Si. vgl. 2, 12, 8 und 7, 8, 2. — *ἐς ἀνθρώπους*, wie *ὠφέλεια ἐς ἀνθρώπους* 7, 30, 3. — *ὅτῳ.* Spr. 58, 4, 5. — *ἐπιμελές* angelegen. — *ὅτι ὡς* finden sich zuweilen pleonastisch verbunden, doch sichrer *ὡς ὅτι.* Hier dürfte das *ὅτι* zu tilgen sein. — *ἐθέλει* für *ἐθέλοι* Kr.

4. Capitel.

§ 1. *Ἀτροπάτην* 6, 29, 3. (Schm.) — *μέν.* Dem entspricht *οὐ μὴν ἀλλά* § 3. (Si.) § 2. *δορύκτητοι* für *δορύκτηται* Ell. — *ἐγένοντο.* zu 4, 18, 2 und 6, 25, 3. — *τά* verdächtigt Kr. — *ἀπονοστῆσαι* für *ἀπονοστήσειν* die beste Hs. Spr. 53, 1, 6. — *φθειρόμενον* umherschweifend, in diesem Sinne dichterisch. § 3. *ξυνενεχθεῖσαι.* Ueber die Stellung zu 3, 9, 5. — *ἐν* vor *ταύτῃ* tilgt Kr. — *καταφρονῆσαι* nicht fürchten. Platon. Apol. 28, c: *τοσοῦτον τοῦ κινδύνου κατεφρόνησε.* — *οὐ μὴν ἀλλά* indessen. gr. Spr. 67, 14, 2. — *ἐπὶ τὸ τ.* erg. *ὀξύτερος.* (Ra.)

4 Ὁ δὲ καὶ γάμους ἐποίησεν ἐν Σούσοις ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν ἑταί-
ρων· αὐτὸς μὲν τῶν Δαρείου θυγατέρων τὴν πρεσβυτάτην Ἀρσινόην
ἠγάγετο, ὡς δὲ λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ, τῶν Ὤχου
θυγατέρων τὴν νεωτάτην Παρύσατιν. ἤδη δὲ ἦν αὐτῷ ἠγμένη καὶ ἡ
5 Ὀξυάρτου τοῦ Βακτρίου παῖς Ῥωξάνη. Δρύπετιν δὲ Ἡφαιστίωνι
δίδωσι, Δαρείου παῖδα καὶ ταύτην, ἀδελφὴν τῆς αὑτοῦ γυναικός· ἐ-
θέλειν γάρ οἱ ἀνεψιοὺς τῶν παίδων γενέσθαι τοὺς Ἡφαιστίωνος
παῖδας· Κρατέρῳ δὲ Ἀμαστρίνην τὴν Ὀξυάρτου τοῦ Δαρείου ἀδελ-
φοῦ παῖδα· Περδίκκᾳ δὲ τὴν Ἀτροπάτου τοῦ Μηδίας σατράπου
6 παῖδα ἔδωκε· Πτολεμαίῳ δὲ τῷ σωματοφύλακι καὶ Εὐμένει τῷ
γραμματεῖ τῷ βασιλικῷ τὰς Ἀρταβάζου παῖδας τῷ μὲν Ἀρτακάμαν,
τῷ δὲ Ἄρτωνιν· Νεάρχῳ δὲ τὴν Βαρσίνης τε καὶ Μέντορος παῖδα·
Σελεύκῳ δὲ τὴν Σπιταμένους τοῦ Βακτρίου παῖδα· ὡσαύτως δὲ καὶ
τοῖς ἄλλοις ἑταίροις τὰς δοκιμωτάτας Περσῶν τε καὶ Μήδων παῖ-
7 δας ἐς ὀγδοήκοντα. οἱ γάμοι δὲ ἐποιήθησαν νόμῳ τῷ Περσικῷ·
θρόνοι ἐτέθησαν τοῖς νυμφίοις ἐφεξῆς καὶ μετὰ τὸν πότον ἧκον αἱ
γαμούμεναι καὶ παρεκαθέζοντο ἑκάστη τῷ ἑαυτῆς· οἱ δὲ ἐδεξιώσαντό
τε αὐτὰς καὶ ἐφίλησαν· πρῶτος δὲ ὁ βασιλεὺς ἦρξεν· ἐν τῷ αὐτῷ
γὰρ πάντων ἐγίγνοντο οἱ γάμοι. καὶ τοῦτο, εἴπερ τι ἄλλο, ἔδοξε
8 δημοτικόν τε καὶ φιλέταιρον πρᾶξαι Ἀλέξανδρον. οἱ δὲ παραλαβόν-
τες ἀπῆγον τὴν ἑαυτοῦ ἕκαστος· προῖκας δὲ ξυμπάσαις ἐπέδωκεν
Ἀλέξανδρος. καὶ ὅσοι δὲ ἄλλοι ἠγμένοι ἦσαν Μακεδόνες τῶν Ἀσια-
νῶν τινας γυναικῶν, ἀπογραφῆναι ἐκέλευσε καὶ τούτων τὰ ὀνόματα,
καὶ ἐγένοντο ὑπὲρ τοὺς μυρίους, καὶ τούτοις δωρεαὶ Ἀλεξάνδρου ἐ-
δόθησαν ἐπὶ τοῖς γάμοις.

5. Καὶ τὰ χρέα ἐπιλύσασθαι τῆς στρατιᾶς ὅσοις χρέα ἦν ἐν καιρῷ
οἱ ἔδοξε, καὶ κελεύει ἀπογράφεσθαι ὁπόσον ὀφείλει ἕκαστος, ὡς λη-
ψομένους. καὶ τὰ μὲν πρῶτα ὀλίγοι ἀπέγραψαν σφῶν τὰ ὀνόματα,
δεδιότες ἐξ Ἀλεξάνδρου μὴ πεῖρα αὕτη εἴη καθειμένη, ὅτῳ οὐκ ἀπο-
χρῶσα ἡ μισθοφορὰ τῶν στρατιωτῶν ἐστι καὶ ὅτῳ πολυτελὴς ἡ δί-
2 αιτα. ὡς δὲ ἐξήγγελτο ὅτι οὐκ ἀπογράφουσι σφᾶς οἱ πολλοί, ἀλλ' ἐ-
πικρύπτουσιν ὅτῳ τι εἴη συμβόλαιον, τὴν μὲν ἀπιστίαν τῶν στρατιω-
τῶν ἐκάκισεν· οὐ γὰρ χρῆναι οὔτ' οὖν τὸν βασιλέα δοκεῖν ἄλλο τι
ἢ ἀληθεύειν πρὸς τοὺς ὑπηκόους, οὔτε τῶν ἀρχομένων τινὰ ἄλλο τι
3 ἢ ἀληθεύειν δοκεῖν τὸν βασιλέα. καταθεὶς δὲ τραπέζας ἐν τῷ στρα-
τοπέδῳ καὶ ἐπὶ τούτων χρυσίον τοὺς ἐπιμελησομένους τῆς δόσεως

§ 4. *ὁ δέ.* zu 1, 16, 6. — *ἐποίησεν.* Spr. 52, 8, 1. — *αὐτός.* Spr. 59, 1, 4. — *Ἀρσινόην* für *Βαρσίνην* Photios; *Στάτειρα* bei Andern. — *Ῥωξάνη* 4, 19, 5 s. (Ra.) § 5. *ἐθέλειν* erg. *λέγεται.* zu 1, 25, 6. § 7. *θρόνοι.* Spr. 59, 1, 4. — *ἑκάστη.* Spr. 58, 4, 5. — *τῷ ἑαυτῆς* ihrem (künftigen) Gatten. vgl. § 8 und gr. Spr. 47, 5, 2. — *πρῶτος.* Thuk. 4, 87, 4: *ἄρξαι πρῶτοι ἐλευθερίας.* vgl. eb. zu 2, 36, 1, unten 7, 9, 2 und 14, 9. — *ἐν τῷ αὐτῷ* zugleich. vgl. 3, 22, 5. 5, 18, 1. 6, 3, 3. zu 2, 17, 4. Natürlich auch in derselben Räumlichkeit. Räumlich steht *κατὰ τὸ αὐτό* 6, 4, 1. § 8. *Ἀλεξάνδρου.* *ἐξ Ἀλεξάνδρου* Kr. vgl. 6, 15, 7 und zu Xen. An. 1, 1, 6.

5. Capitel.

§ 1. *ἐπιλύεσθαι* auf seine Kosten entrichten, wie § 3. Spr. 52, 8, 2. — *ἐν καιρῷ.* zu 1, 18, 9. — *ἐξ Ἀ.* gehört zu *καθειμένη.* — *πεῖρα* ein Versuch zu erfahren. — *καθειμένη.* Die Metapher ist vom Senkblei entnommen. § 3. *χρυσίον τούς* für *χρυσίον καὶ τούς* Kr. — *ἑκά-*

ἑκάστοις ὅστις συμβόλαιον ἐπεδείκνυτο ἐπιλύεσθαι τὰ χρέα ἐκέλευεν,
οὐκ ἀπογραφομένους ἔτι τὰ ὀνόματα. καὶ οὕτω δὴ ἐπίστευσάν τε
ἀληθεύειν Ἀλέξανδρον καὶ σὺν χάριτι μείζονι ἐγίγνετο αὐτοῖς τὸ μὴ
γνωσθῆναι μᾶλλόν τι ἢ τὸ παύσασθαι ὀφείλοντας. λέγεται δὲ γενέ-
σθαι ἡ δόσις αὕτη τῇ στρατιᾷ ἐς τάλαντα δισμύρια.
Ἔδωκε δὲ καὶ δῶρα ἄλλοις ἄλλα, ὅπως τις κατ᾽ ἀξίωσιν ἐτι- 4
μᾶτο ἢ κατ᾽ ἀρετὴν εἴ τις ἐπιφανὴς ἐγεγόνει ἐν τοῖς κινδύνοις. καὶ
ἐστεφάνωσε χρυσοῖς στεφάνοις τοὺς ἀνδραγαθίᾳ διαπρέποντας, πρῶ-
τον μὲν Πευκέσταν τὸν ὑπερασπίσαντα, ἔπειτα Λεοννάτον, καὶ τοῦ- 5
τον ὑπερασπίσαντα καὶ διὰ τοὺς ἐν Ἰνδοῖς κινδύνους καὶ τὴν ἐν
Ὤροις νίκην γενομένην, ὅτι παραταξάμενος σὺν τῇ ὑπολειφθείσῃ δυ-
νάμει πρὸς τοὺς νεωτερίζοντας τῶν τε Ὠρειτῶν καὶ τῶν πλησίον
τούτων ᾠκισμένων τῇ τε μάχῃ ἐκράτησε καὶ τἆλλα καλῶς ἔδοξε τὰ
ἐν Ὤροις κοσμῆσαι. ἐπὶ τούτοις δὲ Νέαρχον ἐπὶ τῷ περίπλῳ τῷ 6
ἐκ τῆς Ἰνδῶν γῆς κατὰ τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστεφάνωσε· καὶ γὰρ
καὶ οὗτος ἀφιγμένος ἤδη ἐς Σοῦσα ἦν· ἐπὶ τούτοις δὲ Ὀνησίκριτον
τὸν κυβερνήτην τῆς νεὼς τῆς βασιλικῆς· ἐπὶ δὲ Ἡφαιστίωνα καὶ τοὺς
ἄλλους σωματοφύλακας.
Ἧκον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ σατράπαι οἱ ἐκ τῶν πόλεων τε τῶν νεο- 6.
κτίστων καὶ τῆς ἄλλης γῆς τῆς δορυαλώτου, παῖδας ἡβάσκοντας ἤδη
ἐς τρισμυρίους ἄγοντες, τὴν αὐτὴν ἡλικίαν γεγονότας, οὓς [καὶ] Ἐπι-
γόνους ἐκάλει Ἀλέξανδρος, κεκοσμημένους Μακεδονικοῖς ὅπλοις καὶ
τὰ πολέμια ἐς τὸν τρόπον τὸν Μακεδονικὸν ἠσκημένους. καὶ οὗ- 2
τοι ἀφικόμενοι λέγονται ἀνιᾶσαι Μακεδόνας, ὡς πάντα δὴ μηχανω-
μένου Ἀλεξάνδρου ὑπὲρ τοῦ μηκέτι ὡσαύτως δεῖσθαι Μακεδόνων·
εἶναι γὰρ οὖν καὶ (τὴν) Μηδικὴν τὴν Ἀλεξάνδρου στολὴν ἄλγος οὐ
σμικρὸν Μακεδόσιν ὁρωμένην, καὶ τοὺς γάμους ἐν τῷ νόμῳ τῷ Περ-
σικῷ ποιηθέντας οὐ πρὸς θυμοῦ γενέσθαι τοῖς πολλοῖς αὐτῶν, οὐδὲ
τῶν γημάντων ἔστιν οἷς, καίτοι τῇ ἰσότητι τῇ ἐς τὸν βασιλέα μεγά-
λως τετιμημένοις. Πευκέστας τε ὁ Περσῶν σατράπης τῇ τε σκευῇ 3
καὶ τῇ φωνῇ Περσίζων ἐλύπει αὐτούς, ὅτι τῷ βαρβαρισμῷ αὐτοῦ
ἔχαιρεν Ἀλέξανδρος, καὶ οἱ Βακτρίων δὲ καὶ οἱ Σογδιανῶν καὶ Ἀ-
ραχώτων ἱππεῖς, καὶ Ζαραγγῶν δὲ καὶ Ἀρείων καὶ Παρθυαίων καὶ
ἐκ Περσῶν οἱ Εὐάκαι καλούμενοι ἱππεῖς καταλοχισθέντες εἰς τὴν ἵπ-
πον τὴν ἑταιρικὴν ὅσοι αὐτῶν κατ᾽ ἀξίωσιν καὶ κάλλει τοῦ σώματος
ἢ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ὑπερφέροντες ἐφαίνοντο, καὶ πέμπτη ἐπὶ τούτοις 4
ἱππαρχία προσγενομένη, οὐ βαρβαρικὴ ἡ πᾶσα, ἀλλὰ ἐπαυξηθέντος

στοις. zu 1, 11, 8. — ἔτι, was nicht mehr gefordert wurde. — μᾶλλόν τι erneuert den Begriff des Comparativs. (Si.) zu Xen. An. 4, 6, 11. § 4. ὅπως je nachdem. (Si.) — ἀξίωσις. zu 2, 7, 8. § 5. ὑπερασπίσαντα καὶ διά. zu 1, 3, 6. — ὅτι weil er nämlich. (Ra.) ὅτι ἄρα Kr. — ἐκράτησε. Es waren 6000 Feinde getödtet. Ind. 23, 5. § 6. ἐπὶ δέ für ἔτι δέ Kr.

6. Capitel.

§ 1. καὶ ἐπιγόνους auch einen Namen, den der Epigonen. zu 5, 1, 6. δή für καί Kr., es fehlt in der besten Hs. § 2. τὴν Μηδικὴν für Μηδικήν Kr. — πρὸς θυμοῦ. zu 3, 4, 5. — καίτοι. zu 1, 5, 7. — ἐς τόν. vgl. 4, 7, 4. Sprachgemässer wäre πρός. Thuk. 1, 6, 3: ἐς τὰ ἄλλα πρὸς τοὺς πολλοὺς οἱ τὰ μείζω κεκτημένοι ἰσοδίαιτοι μάλιστα κατέστησαν. § 3. Εὐάκαι sind unbekannt; Σάκαι Gr. — καὶ κάλλει. ἢ καὶ κάλλει Kr. vgl. 5, 1, 2. 26, 6. § 4. οὐ βαρβαρική, ἀλλὰ

γὰρ τοῦ παντὸς ἱππικοῦ κατελέγησαν ἐς αὐτὸ τῶν βαρβάρων, τῷ τε
ἀγήματι προσκαταλεγέντες Κωφήν τε ὁ Ἀρταβάζου καὶ Ὑδάρνης καὶ
Ἀρτιβόλης οἱ Μαζαίου, καὶ Σισίνης καὶ Φραδασμένης οἱ Φραταφέρ-
νου τοῦ Παρθυαίων καὶ Ὑρκανίας σατράπου παῖδες, καὶ Ἰστάνης Ὀ-
ξυάρτου μὲν παῖς, Ῥωξάνης δὲ τῆς γυναικὸς Ἀλεξάνδρου ἀδελφός,
5 καὶ Αὐτοβάρης καὶ ὁ τούτου ἀδελφὸς Μιθροβαῖος, καὶ ἡγεμὼν
ἐπὶ τούτοις ἐπισταθεὶς Ὑστάσπης ὁ Βάκτριος, καὶ τούτοις δόρατα
Μακεδονικὰ ἀντὶ τῶν βαρβαρικῶν μεσαγκύλων δοθέντα, ταῦτα πάντα
ἐλύπει τοὺς Μακεδόνας, ὡς πάντῃ δὴ βαρβαρίζοντος τῇ γνώμῃ Ἀλε-
ξάνδρου, τὰ δὲ Μακεδονικὰ νόμιμά τε καὶ αὐτοὺς Μακεδόνας ἐν
ἀτίμῳ χώρᾳ ἄγοντος.

7. Ἀλέξανδρος δὲ τῆς μὲν πεζῆς στρατιᾶς τὴν πολλὴν Ἡφαιστίωνα
ἄγειν κελεύει ἔστε ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν Περσικήν, αὐτὸς δὲ ἀνα-
πλεύσαντος αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἐς τὴν Σουσίαν γῆν ἐπιβὰς τῶν νεῶν
ξὺν τοῖς ὑπασπισταῖς τε καὶ τῷ ἀγήματι καὶ τῶν ἱππέων τῶν ἑταί-
ρων ἀναβιβασάμενος οὐ πολλοὺς κατέπλει κατὰ τὸν Εὐλαῖον ποτα-
2 μὸν ὡς ἐπὶ θάλασσαν. ἤδη δὲ πλησίον ὢν τῆς ἐκβολῆς τῆς ἐς τὸν
πόντον τὰς μὲν πλείονάς τε καὶ πεπονηκυίας τῶν νεῶν καταλείπει
αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ ταῖς μάλιστα ταχυναυτούσαις παρέπλει ἀπὸ τοῦ
Εὐλαίου ποταμοῦ κατὰ τὴν θάλασσαν ὡς ἐπὶ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Τί-
γρητος· αἱ δὲ ἄλλαι αὐτῷ νῆες ἀνακομισθεῖσαι κατὰ τὸν Εὐλαῖον
ἔστε ἐπὶ τὴν διώρυχα ᾗ τέτμηται ἐκ τοῦ Τίγρητος ἐς τὸν Εὐλαῖον,
ταύτῃ διεκομίσθησαν ἐς τὸν Τίγρητα.
3 Τῶν γὰρ δὴ ποταμῶν τοῦ τε Εὐφράτου καὶ τοῦ Τίγρητος, οἳ
τὴν μέσην σφῶν Συρίαν ἀπείργουσιν, ὅθεν καὶ τὸ ὄνομα Μεσοποτα-
μία πρὸς τῶν ἐπιχωρίων κληίζεται, ὁ μὲν Τίγρης πολύ τι ταπεινότε-
ρος ῥέων τοῦ Εὐφράτου διώρυχάς τε πολλὰς ἐκ τοῦ Εὐφράτου ἐς
αὐτὸν δέχεται καὶ πολλοὺς ἄλλους ποταμοὺς παραλαβὼν καὶ ἐξ αὐ-
4 τῶν αὐξηθεὶς ἐσβάλλει ἐς τὸν πόντον τὸν Περσικόν, μέγας τε καὶ οὐ-
δαμοῦ διαβατὸς ἔστε ἐπὶ τὴν ἐκβολήν, καθότι οὐκ ἀναλίσκεται αὐ-
τοῦ οὐδὲν ἐς τὴν χώραν. ἔστι γὰρ μετεωροτέρα ἡ ταύτῃ γῆ τοῦ ὕ-
δατος, οὐδὲ ἐκδίδωσιν οὗτος κατὰ τὰς διώρυχας οὐδὲ ἐς ἄλλον πο-
ταμόν, ἀλλὰ δέχεται γὰρ ἐκείνους μᾶλλον· ἄρδεσθαί τε ἀπὸ οὗ τὴν
5 χώραν οὐδαμῇ παρέχει. ὁ δὲ Εὐφράτης μετέωρός τε ῥεῖ καὶ ἰσοχεί-
λης πανταχοῦ τῇ γῇ, καὶ διώρυχές δὲ πολλαὶ ἀπ᾽ αὐτοῦ πεποίηνται,
αἱ μὲν ἀέναοι, ἀφ᾽ ὧν ὑδρεύονται οἱ παρ᾽ ἑκάτερα ᾠκισμένοι· τὰς

κατελέγησαν. zu 1, 5, 12. — *Κωφήν* für *Κώφης* Ellendt. — *Φραδασμένης.* *Φαρασμένης* Gr. — *Φραταφέρνους?* § 5. *ἐπί* verdächtigt Kr., wenn gleich auch 3, 21, 2 von einer Hs. geboten. Der blosse Dativ ist jeden Falls das regelmässige, wie auch 3, 5, 6. vgl. jedoch Xen. St. der Lak. 2, 1. — *ταῦτα.* Epanalepsis von § 3. zu 1, 3, 6. — *πάντῃ.* *πάντα?* Spr. 46, 3, 2. — *χώρᾳ* loco. zu Xen. An. 5, 6, 13. — *ἄγοντος.* zu 2, 16, 3.

7. Capitel.

§ 1. *ἀναπλεῖν* stromaufwärts schiffen. (Ra.) § 2. *αἱ ἄλλαι,* die zurückgelassenen. (Ra.) § 3. *τό* mit dem bekannten. — *ὄνομα.* Spr. 46, 3 und 52, 4, 3. — *κληίζεται* auch 7, 13, 1, ein ionisches Wort. — *ταπεινότερος.* vgl. § 5. 7, 21, 4 und zu 5, 9, 4. § 4. *οὐδαμοῦ,* nach Aufnahme andrer Flüsse. (Schn.) § 5. *δέ* nach *διώρυχες* für *τε* Kr., gestrichen von Si. — *παρ᾽ ἑκάτερα* an beiden Ufern. (Vu.) — *πρὸς καιρόν* für gewisse Zeiten. (Ra.) —

δὲ καὶ πρὸς καιρὸν ποιοῦνται, ὁπότε σφίσιν ὕδατος ἐνδεῶς ἔχοι, ἐς
τὸ ἐπάρδειν τὴν χώραν· οὐ γὰρ ὕεται τὸ πολὺ ἡ γῆ αὕτη ἐξ οὐρα-
νοῦ· καὶ οὕτως ἐς οὐ πολὺ ὕδωρ ὁ Εὐφράτης τελευτῶν καὶ τεναγῶδες
τοῦτο [οὕτως] ἀποπαύεται.
Ἀλέξανδρος δὲ περιπλεύσας κατὰ τὴν θάλασσαν ὅσον μεταξὺ τοῦ 6
τε Εὐλαίου ποταμοῦ καὶ τοῦ Τίγρητος ἐπεῖχεν ὁ αἰγιαλὸς τοῦ κόλ-
που τοῦ Περσικοῦ ἀνέπλει κατὰ τὸν Τίγρητα ἔστε ἐπὶ τὸ στρατό-
πεδον ἵνα Ἡφαιστίων αὐτῷ τὴν δύναμιν πᾶσαν ἔχων ἐστρατοπεδεύ-
κει. ἐκεῖθεν δὲ αὖθις ἔπλει ἐς Ὦπιν πόλιν, ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ᾠκι-
σμένην. ἐν δὲ τῷ ἀνάπλῳ τοὺς καταῤῥάκτας τοὺς κατὰ τὸν ποταμὸν 7
ἀφανίζων ὁμαλὸν πάντῃ ἐποίει τὸν ῥοῦν, οἳ δὴ ἐκ Περσῶν πεποιη-
μένοι ἦσαν, τοῦ μή τινα ἀπὸ θαλάσσης ἀναπλεῦσαι εἰς τὴν χώραν
αὐτῶν νηΐτῃ στόλῳ κρατήσαντα. ταῦτα δὲ μεμηχάνητο ἅτε δὴ οὐ ναυ-
τικοῖς τοῖς Πέρσαις· οὕτω δὴ συνεχεῖς οἱ καταῤῥάκται πεποιημένοι
ἄπορον τὸν ἀνάπλουν ἐποίουν τὸν κατὰ τὸν Τίγρητα. Ἀλέξανδρος
δὲ οὐκ ἔφη τῶν κρατούντων τοῖς ὅπλοις εἶναι τὰ τοιαῦτα σοφίσματα·
οὔκουν πρὸς αὑτοῦ ἐποιεῖτο ταύτην τὴν ἀσφάλειαν, ἥντινα ἔργῳ οὐδὲ
λόγου ἀξίαν ἀπέφηνε, οὐ χαλεπῶς διακόψας τῶν Περσῶν τὰ σπου-
δάσματα.
Ὡς δὲ ἐς τὴν Ὦπιν ἀφίκετο, ξυναγαγὼν τοὺς Μακεδόνας προ- 8.
εῖπεν ὅτι τοὺς ὑπὸ γήρως ἢ πηρώσεως τοῦ σώματος ἀχρείους ἐς τὰ
πολέμια ὄντας παραλύει μὲν τῆς στρατιᾶς, ἀποπέμπει δὲ ἐς τὰ σφέ-
τερα ἤδη· ἐπιδώσει δὲ ἀπιοῦσιν ὅσα αὐτούς τε ζηλωτοτέρους ποι-
ήσει τοῖς οἴκοι καὶ τοὺς ἄλλους Μακεδόνας ἐξορμήσει ἐς τὸ ἐθέλειν
τῶν αὐτῶν κινδύνων τε καὶ πόνων μετέχειν. Ἀλέξανδρος μὲν ὡς χα- 2
ριούμενος δῆθεν τοῖς Μακεδόσι ταῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ ὡς ὑπερορώμε-
νοί τε ἤδη πρὸς Ἀλεξάνδρου καὶ ἀχρεῖοι πάντῃ ἐς τὰ πολέμια νομι-
ζόμενοι οὐκ ἀλόγως αὖ τῷ λόγῳ ἠχθέσθησαν τῷ πρὸς Ἀλεξάνδρου
λεχθέντι, κατὰ τὴν στρατιὰν ταύτην πᾶσαν πολλοῖς καὶ ἄλλοις ἀχθε-
σθέντες, ὅτι πολλάκις ἤδη ἐλύπει αὐτοὺς ἥ τε ἐσθὴς ἡ Περσικὴ ἐς
τοῦτο φέρουσα καὶ τῶν Ἐπιγόνων τῶν βαρβάρων ἡ ἐς τὰ Μακε-

ὁπότε ἔχοι für *ὁπόταν ἔχῃ*. zu 5, 6, 6. Doch ist hier vielleicht *ἔχει* zu lesen. — *ὕδατος.* Spr. 47, 25, 5. — *τὸ πολύ.* zu 1, 19, 9. — *τεναγῶδες* für *τεναγώδης ἐς* Jacobs. — *οὕτως* tilgt Kr. — *ἀποπαύεται.* zu 3, 7, 2. Dieselbe Angabe findet sich auch 5, 5, 5; eine Mündung 7, 20, 3 und 6; dass er sich mit dem Tigres vereinigt melden Andre. **§ 6.** *ὅσον* so viel Raum als. Spr. 43, 4, 1. **§ 7.** *καταῤῥάκτας,* Dämme und Schleusen die zur Regelung des Wasserstandes erbaut waren, besonders um das Wasser aufhalten und zur Bewässerung der Gegend benutzen zu können. (Si.) — *τοῦ μή.* zu 1, 1, 9. — *νηΐτης*, ein bei Attikern seltenes Wort. zu Thuk. 2, 24, 2. — *στόλῳ κρατήσαντα*, wie § 7 *κρατεῖν τοῖς ὅπλοις.* (Ra.) **§ 8.** *ἅτε.* zu 2, 18, 5. — *ναυτικοῖς* ohne *οὖσι.* zu 6, 6, 3. — *σοφίσματα* künstliche Vorkehrungen. — *πρὸς αὑτοῦ.* zu 1, 13, 7. — *ἔργῳ. τῷ ἔργῳ* Kr. — *σπουδάσματα* mühsame Arbeiten.

8. Capitel.

§ 1. *ἀπιοῦσιν* für *μένουσιν* Kr. — *δῆθεν.* zu 4, 18, 4.
§ 2. *αὖ* ihrerseits, im Ggs. zu Alexanders Erklärung. — *κατὰ τὴν στρατιὰν ταύτην πᾶσαν* ist durch Sinn und Stellung verdächtig, vielleicht nach *ἤδη* zu stellen. — *στρατιάν.* zu 1, 1, 2. — *ὅτι. ὅτε* oder *ὅπου* Kr. vgl. 5, 4, 2. — *ἐλύπει. λελυπήκει* Kr. — *ἐς τοῦτο* darauf, auf diese Zurücksetzung. — *φέρουσα.* zu 4, 12, 6. vgl. 7, 12, 7. —

δονικὰ ἤθη κόσμησις καὶ ἀνάμιξις τῶν ἀλλοφύλων ἱππέων ἐς τὰς
3 τῶν ἑταίρων τάξεις. οὔκουν σιγῇ ἔχοντες ἐκαρτέρησαν, ἀλλὰ πάν-
τας γὰρ ἀπαλλάττειν τῆς στρατιᾶς ἐκέλευον, αὐτὸν δὲ μετὰ τοῦ πα-
τρὸς στρατεύεσθαι, τὸν Ἄμμωνα δὴ τῷ λόγῳ ἐπικερτομοῦντες. ταῦτα
ἀκούσας Ἀλέξανδρος, (ἦν γὰρ δὴ ὀξύτερός τε ἐν τῷ τότε καὶ ἀπὸ
τῆς βαρβαρικῆς θεραπείας οὐκέτι ὡς πάλαι ἐπιεικὴς ἐς τοὺς Μακε-
δόνας) καταπηδήσας σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ἡγεμόσιν ἀπὸ τοῦ βήμα-
τος ξυλλαβεῖν τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ταραξάντων τὸ πλῆθος κε-
λεύει, αὐτὸς τῇ χειρὶ ἐπιδεικνύων τοῖς ὑπασπισταῖς οὕστινας χρὴ ξυλ-
λαμβάνειν· καὶ ἐγένοντο οὗτοι ἐς τρεῖς καὶ δέκα. τούτους μὲν δὴ
ἀπάγειν κελεύει τὴν ἐπὶ θάνατον. ὡς δὲ κατεσιώπησαν οἱ ἄλλοι ἐκ-
πλαγέντες, ἀναβὰς αὖθις ἐπὶ τὸ βῆμα ἔλεξεν ὧδε.

9. Οὐχ ὑπὲρ τοῦ καταπαῦσαι ὑμῶν, ὦ Μακεδόνες, τὴν οἴκαδε ὁρ-
μήν, λεχθήσεταί μοι ὅδε ὁ λόγος, ἔξεστι γὰρ ὑμῖν ἀπιέναι ὅποι βού-
λεσθε ἐμοῦ γε ἕνεκα, ἀλλ' ὡς γνῶναι ὑμᾶς πρὸς ὁποίους τινὰς ἡμᾶς
2 ὄντας ὁποῖοί τινες αὐτοὶ γενόμενοι ἀπαλλάσσεσθε. καὶ πρῶτα γε
ἀπὸ Φιλίππου τοῦ πατρός, ἧπερ καὶ εἰκός, τοῦ λόγου ἄρξομαι. Φί-
λιππος γὰρ παραλαβὼν ὑμᾶς πλανήτας καὶ ἀπόρους, ἐν διφθέραις
τοὺς πολλοὺς νέμοντας ἀνὰ τὰ ὄρη πρόβατα ὀλίγα καὶ ὑπὲρ τούτων
κακῶς (ὡπλισμένους) μαχομένους Ἰλλυριοῖς τε καὶ Τριβαλλοῖς καὶ
τοῖς ὁμόροις Θρᾳξί, χλαμύδας μὲν ὑμῖν ἀντὶ τῶν διφθερῶν φορεῖν
ἔδωκε, κατήγαγε δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν ἐς τὰ πεδία, ἀξιομάχους καταστή-
σας τοῖς προσχώροις τῶν βαρβάρων, ὡς μὴ χωρίων ἔτι ὀχυρότητι
πιστεύοντας μᾶλλον ἢ τῇ οἰκείᾳ ἀρετῇ σώζεσθαι· πόλεών τε οἰκή-
3 τορας ἀπέφηνε καὶ νόμοις καὶ ἤθεσι χρηστοῖς ἐκόσμησεν. αὐτῶν δὲ
ἐκείνων τῶν βαρβάρων, ὑφ' ὧν πρόσθεν ἤγεσθε καὶ ἐφέρεσθε αὐτοί
τε καὶ τὰ ὑμέτερα, ἡγεμόνας κατέστησεν ἐκ δούλων καὶ ὑπηκόων, καὶ
τῆς Θρᾴκης τὰ πολλὰ τῇ Μακεδονίᾳ προσέθηκε, καὶ τῶν ἐπὶ [τῇ]
θαλάττῃ χωρίων τὰ ἐπικαιρότατα καταλαβόμενος τὴν ἐμπορίαν τῇ
χώρᾳ ἀνεπέτασε, καὶ τῶν μετάλλων τὴν ἐργασίαν ἀνενδεῆ παρέσχε·
4 Θεσσαλῶν δὲ ἄρχοντας, οὓς πάλαι ἐτεθνήκειτε τῷ δέει, ἀπέφηνε, καὶ
τὸ Φωκέων ἔθνος ταπεινώσας τὴν ἐς τὴν Ἑλλάδα πάροδον πλατεῖαν
καὶ εὔπορον ἀντὶ στενῆς τε καὶ ἀπόρου ὑμῖν ἐποίησεν· Ἀθηναίους
δὲ καὶ Θηβαίους, ἐφεδρεύοντας ἀεὶ τῇ Μακεδονίᾳ, ἐς τοσόνδε ἐτα-
πείνωσεν, ἤδη ταῦτά γε καὶ ἡμῶν αὐτῷ ξυμπονούντων, ὡς ἀντὶ τοῦ

Ἐπιγόνων. 7, 6, 1. (Ra.) — **κόσμησις.** vgl. 7, 6, 1. — **ἀλλοφύλων** 7, 6, 3. (Ra.) **§ 3.** *σιγῇ.* zu 1, 6, 1. — **ἐπικερτομοῦντες**, ein homerisches Wort, vereinzelt auch bei Herodot. — **θεραπεία** höfische Ehrfurchtsbezeigung. zu 1, 14, 4. — **ἐπὶ θάνατον** bezeichnet die Richtung, *ἐπὶ θανάτῳ* den Zweck. zu Xen. An. 1, 6, 10.

9. Capitel.

§ 1. **ἐμοῦ γε ἕνεκα**, von mir nicht gehindert. — **ἡμᾶς** für *ὑμᾶς* Facius und Si. Der Sinn: damit ihr erkennet gegen was für Männer, mich und meinen Vater, ihr wie bewährt von dannen geht, d. h. undankbar gegen hochverdiente. gr. Spr. 51, 17, 10. **§ 2.** **κακῶς.** *ὡπλισμένους* vermisst Kr. vgl. 1, 1, 12. **§ 3.** **ἤγεσθε.** zu 1, 5, 3. — **καταλαβόμενος.** Das Medium so nur an dieser Stelle des Werkes, findet sich öfter so bei Spätern, wie z. B. bei Diodor. **§ 4.** **ἄρχοντας** erg. *ὑμᾶς.* (Vu.) — **οὕς**, weil *ἐτεθνήκειτε τῷ δέει* zu einem Begriffe verschmilzt: ihr fürchtetet tödtlich. Dem. 4, 45: *οἱ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους.* — **δὲ καί** für *τε καί* Kr. — **ἐς τοσόνδε.**

φόρους τελεῖν Ἀθηναίοις καὶ ὑπακούειν Θηβαίων, παρ' ἡμῶν ἐν τῷ
μέρει ἐκείνους τὴν ἀσφάλειάν σφισι πορίζεσθαι. ἐς Πελοπόννησον 5
δὲ παρελθὼν τὰ ἐκεῖ αὖ ἐκόσμησε· καὶ ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ συμ-
πάσης τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀποδειχθεὶς τῆς ἐπὶ τὸν Πέρσην στρατιᾶς
οὐχ ἑαυτῷ μᾶλλόν τι τὴν δόξαν τήνδε ἢ τῷ κοινῷ τῶν Μακεδόνων
προσέθηκε.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐς ὑμᾶς ὑπηργμένα, ὡς 6
μὲν αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν σκέψασθαι μεγάλα, μικρὰ δὲ ὥς γε δὴ πρὸς
τὰ ἡμέτερα ξυμβαλεῖν· ὃς παραλαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς χρυσᾶ μὲν
καὶ ἀργυρᾶ ἐκπώματα ὀλίγα, τάλαντα δὲ οὐδὲ ἑξήκοντα ἐν τοῖς θη-
σαυροῖς, χρεῶν δὲ ὀφειλόμενα ὑπὸ Φιλίππου ἐς πεντακόσια τάλαντα,
δανεισάμενος ἐπὶ τούτοις αὐτὸς ἄλλα ὀκτακόσια ὁρμηθεὶς ἐκ τῆς χώ-
ρας τῆς γε οὐδὲ ὑμᾶς αὐτοὺς βοσκούσης καλῶς εὐθὺς μὲν τοῦ Ἑλλης-
πόντου ὑμῖν τὸν πόρον θαλασσοκρατούντων ἐν τῷ τότε Περσῶν ἀ-
νεπέτασα· κρατήσας δὲ τῇ ἵππῳ τοὺς σατράπας τοὺς Δαρείου τήν τε 7
Ἰωνίαν πᾶσαν τῇ ὑμετέρᾳ ἀρχῇ προσέθηκα καὶ τὴν Αἰολίδα πᾶσαν
καὶ Φρύγας ἀμφοτέρους καὶ Λυδούς, καὶ Μίλητον εἷλον πολιορκίᾳ·
τὰ δὲ ἄλλα πάντα προσχωρήσαντα λαβὼν ἑκόντα ὑμῖν καρποῦσθαι
ἔδωκα· καὶ τὰ ἐξ Αἰγύπτου καὶ Κυρήνης ἀγαθά, ὅσα ἀμαχεὶ ἐκτη- 8
σάμην, ὑμῖν ἔρχεται· ἥ τε κοίλη Συρία καὶ ἡ Παλαιστίνη καὶ ἡ
μέση τῶν ποταμῶν ὑμέτερον κτῆμά εἰσι· καὶ Βαβυλὼν καὶ Βάκτρα
καὶ Σοῦσα ὑμέτερα· καὶ ὁ Λυδῶν πλοῦτος καὶ οἱ Περσῶν θησαυ-
ροὶ καὶ τὰ Ἰνδῶν ἀγαθὰ καὶ ἡ ἔξω θάλασσα ὑμέτερα· ὑμεῖς σα-
τράπαι, ὑμεῖς στρατηγοί, ὑμεῖς ταξιάρχαι. ὡς ἔμοιγε αὐτῷ τί περί- 9
εστιν ἀπὸ τούτων τῶν πόνων ὅτι μὴ αὕτη ἡ πορφύρα καὶ τὸ διάδημα
τοῦτο; κέκτημαι δὲ ἰδίᾳ οὐδέν, οὐδὲ ἔχει τις ἀποδεῖξαι θησαυροὺς
ἐμοὺς ὅτι μὴ ταῦτα, ὑμέτερα κτήματα, ἢ ὅσα ἕνεκα ὑμῶν φυλάττεται.
ἐπεὶ οὐδὲ ἔστιν ἰδίᾳ μοι ἐς ὅ τι φυλάξω αὐτούς, σιτουμένῳ τε τὰ
αὐτὰ ὑμῖν σιτία καὶ ὕπνον τὸν αὐτὸν αἱρουμένῳ· καίτοι οὐδὲ σιτία
ἐμοὶ δοκῶ τὰ αὐτὰ τοῖς τρυφῶσιν ὑμῶν σιτεῖσθαι· προαγρυπνῶν
δὲ ὑμῶν οἶδα, ὡς καθεύδειν ἔχητε ὑμεῖς.

Ἀλλὰ ταῦτα γὰρ ὑμῶν πονούντων καὶ ταλαιπωρουμένων ἐκτησά- 10.
μην αὐτὸς ἀπόνως καὶ ἀταλαιπώρως ἐξηγούμενος. καὶ τίς ὑμῶν ἢ
πονήσας οἶδεν ἐμοῦ μᾶλλον ἢ (κινδυνεύσας ὑπὲρ ἐμοῦ μᾶλλον ἢ) ἐγὼ
ὑπὲρ ἐκείνου; ἄγε δὴ καὶ ὅτῳ τραύματα ὑμῶν ἐστὶ γυμνώσας αὐτὰ

zu 1, 8, 5. — *ἐν τῷ μέρει.* zu 3, 26, 4. **§ 6.** *ὡς* steht hier, wie in *ὡς εἰπεῖν.* Spr. 55, 1, 2. — *ὅς* bezieht sich auf das in *ἡμέτερα* liegende *ἐγώ.* — *οὐδέ* nicht einmal, auch hier Negation von *καί.* zu 5, 4, 2. — *βόσκειν* ist von Menschen selten. zu Thuk. 7, 48, 5. — *ἀνεπέτασα.* Spr. 63, 1, 2. **§ 7.** *τοὺς Δ.* für *τοῦ Δ.* Si. zu 3, 22, 1. vgl. 2, 7, 6 und 4, 15, 3. — *ἀμφοτέρους.* zu 3, 22, 3. **§ 8.** *ὅσα. ἅπερ* oder *ἅττα* Kr. — *ὑμῖν* für euch. zu Xen. An. 1, 2, 26. — *ἔρχεσθαι* und die Synonyma stehen oft von Sachen. zu Xen. An. 4, 8, 24. — *ὑμεῖς.* Xen. An. 3, 1, 37: *ὑμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί.* **§ 9.** *ὡς* denn. zu Xen. An. 2, 4, 17. — *ταῦτα.* zu 1, 13, 6. — *φυλάξω.* Spr. 53, 7, 6. — *προαγρυπνῶν.* Xen. An. 7, 6, 36: *πρὸ ὑμῶν ἀγρυπνήσαντα.* (Si.) — *ὑμῶν.* Spr. 47, 22. — *ἔχητε* für *ἔχετε* oder *ἔχοιτε* Kr.; doch vgl. zu 5, 6, 6.

10. Capitel.

§ 1. *Ἀλλά.* Ironisch selbsterhobener Einwurf. — *καί τις. καίτοι τις* Kr. — *κινδυνεύσας ὑπὲρ ἐμοῦ μᾶλλον ἤ* fügt Kr. hinzu. **§ 2.** *ἤδη.*

2 ἐπιδειξάτω καὶ ἐγὼ τἀμὰ ἐπιδείξω ἐν μέρει· ὡς ἔμοιγε οὐκ ἔστιν
ὅ τι τοῦ σώματος τῶν γε δὴ ἔμπροσθεν μερῶν ἄτρωτον ὑπολέλει-
πται, οὐδὲ ὅπλον τι ἔστιν ἢ ἐκ χειρὸς ἢ τῶν ἀφιεμένων οὗ γε οὐκ
ἴχνη ἐν ἐμαυτῷ φέρω· ἀλλὰ καὶ ξίφει ἐκ χειρὸς τέτρωμαι καὶ τε-
τόξευμαι ἤδη καὶ ἀπὸ μηχανῆς βέβλημαι καὶ λίθοις πολλαχῇ καὶ ξύ-
λοις παιόμενος ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας δόξης καὶ τοῦ ὑμετέρου
πλούτου νικῶντας ὑμᾶς ἄγω διὰ πάσης γῆς καὶ θαλάσσης καὶ πάν-
3 των ποταμῶν καὶ ὀρῶν καὶ πεδίων πάντων. γάμους τε ὑμῖν τοὺς
αὐτοὺς γεγάμηκα καὶ πολλῶν ὑμῶν οἱ παῖδες συγγενεῖς ἔσονται τοῖς
παισὶ τοῖς ἐμοῖς. ἔτι δὲ ᾧ χρέα ἦν, οὐ πολυπραγμονήσας ἐφ' ὅτῳ
ἐγένετο, τοσαῦτα μὲν μισθοφορούντων, τοσαῦτα δὲ ἁρπαζόντων, ὁ-
πότε ἐκ πολιορκίας ἁρπαγὴ γίγνοιτο, διαλέλυμαι ταῦτα. στέφανοί τε
χρυσοῖ τοῖς πλείστοις ὑμῶν εἰσι μνημεῖα τῆς τε ἀρετῆς τῆς ὑμετέρας
4 καὶ τῆς ἐξ ἐμοῦ τιμῆς ἀθάνατα. ὅστις δὲ δὴ καὶ ἀπέθανεν, εὐκλεὴς
μὲν αὐτῷ ἡ τελευτὴ ἐγένετο, περιφανὴς δὲ ὁ τάφος· χαλκαῖ δὲ αἱ
εἰκόνες τῶν πλείστων οἴκοι ἑστᾶσιν, οἱ γονεῖς δ' ἔντιμοί εἰσι, λει-
τουργίας τε ξυμπάσης καὶ εἰσφορᾶς ἀπηλλαγμένοι· οὐ γάρ τίς [γε]
φεύγων ὑμῶν ἐτελεύτα ἐμοῦ ἄγοντος.
5 Καὶ νῦν τοὺς ἀπολέμους ὑμῶν ζηλωτοὺς τοῖς οἴκοι ἀποπέμψειν
ἔμελλον· ἀλλ' ἐπειδὴ πάντες ἀπιέναι βούλεσθε, ἄπιτε ἅπαντες, καὶ
ἀπελθόντες οἴκοι ἀπαγγείλατε ὅτι τὸν βασιλέα ὑμῶν Ἀλέξανδρον,
νικῶντα μὲν Πέρσας καὶ Μήδους καὶ Βακτρίους καὶ Σάκας, κατα-
6 στρεψάμενον δὲ Οὐξίους τε καὶ Ἀραχώτους καὶ Δράγγας, κεκτημέ-
νον δὲ καὶ Παρθυαίους καὶ Χωρασμίους καὶ Ὑρκανίους ἔστε ἐπὶ τὴν
θάλασσαν τὴν Κασπίαν, ὑπερβάντα δὲ τὸν Καύκασον ὑπὲρ τὰς Κα-
σπίας πύλας, καὶ περάσαντα (τὸν) Ὦξον τε τὸν ποταμὸν καὶ Τάναϊν,
ἔτι δὲ τὸν Ἰνδὸν ποταμόν, οὐδενὶ ἄλλῳ ὅτι μὴ Διονύσῳ περαθέντα,
καὶ τὸν Ὑδάσπην καὶ τὸν Ἀκεσίνην καὶ τὸν Ὑδραώτην, καὶ τὸν Ὕφα-
7 σιν διαπεράσαντα ἄν, εἰ μὴ ὑμεῖς ἀπωκνήσατε, καὶ εἰς τὴν μεγάλην
θάλασσαν κατ' ἀμφότερα τοῦ Ἰνδοῦ τὰ στόματα ἐμβαλόντα, καὶ διὰ
τῆς Γαδρωσίας τῆς ἐρήμου ἐλθόντα, ᾗ οὐδείς πω πρόσθεν ξὺν στρα-
τιᾷ ἦλθε, καὶ Καρμανίαν ἐν παρόδῳ προσκτησάμενον καὶ τὴν Ὠρει-
τῶν γῆν, περιπεπλευκότος δὲ ἤδη αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ τὴν ἀπ' Ἰνδῶν
γῆς εἰς Πέρσας θάλασσαν, ὡς εἰς Σοῦσα ἐπανηγάγετε, ἀπολιπόντες
οἴχεσθε, παραδόντες φυλάσσειν τοῖς νενικημένοις βαρβάροις. ταῦτα
ὑμῖν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἴσως εὐκλεᾶ καὶ πρὸς θεῶν ὅσια δήπου
ἔσται ἀπαγγελθέντα. ἄπιτε.

11. Ταῦτα εἰπὼν κατεπήδησέ τε ἀπὸ τοῦ βήματος ὀξέως καὶ ἐς τὰ

δή Kr. § 3. ὑμῖν. Spr. 48, 11, 3. — ἔτι δέ für ἔτι τε Kr. nach regelmässigem Gebrauche. — οὐ πολυπραγμονήσας ohne kleinliche Untersuchung, die doch natürlich gewesen wäre, da u. s. w. (Ra.) — τοῖς πλείστοις, wie τῶν πλείστων § 4 kann nur einiger Massen wahr sein, wenn man annimmt dass Alexander nur vor seinen bedeutendsten Befehlshabern gesprochen. Oder ist vielleicht τοῖς ἀρίστοις und τῶν ἀρίστων zu lesen? — ἐξ, wie 1, 12, 10 und 7, 30, 2. — γε erwartet man nach ἐμοῦ. § 4. αἱ εἰκόνες. καὶ εἰκόνες Kr. vgl. 1, 16, 4. — οἴκοι 1, 16, 4. — λειτουργίας 1, 16, 5. — γάρ bezieht sich auf εὐκλεής. (Si.) § 5. ὅτι gehört zu οἴχεσθε § 7. (Ra.) — νικῶντα. Spr. 53, 1, 3. § 6. τὸν Καύκασον ὑπέρ. vgl. 5, 25, 5. (Schm.) — Ὦξον. τὸν Ὦξον Kr. nach Arrians Weise. — διαπεράσαντα ἄν. Spr. 54, 6, 4. § 7. οὐδείς. ἤ τις ἢ οὐδείς? vgl. 6, 24, 2 und Valckenaer zu Her. 3, 140. — πρός. Spr.

βασίλεια παρελθὼν οὔτε ἐθεράπευσε τὸ σῶμα οὔτε τῳ ὤφθη τῶν
ἑταίρων· ἀλλ' οὐδὲ ἐς τὴν ὑστεραίαν ὤφθη. τῇ τρίτῃ δὲ καλέσας
εἴσω τῶν Περσῶν τοὺς ἐπιλέκτους τάς τε ἡγεμονίας αὐτοῖς τῶν τά-
ξεων διένειμε καὶ ὅσους συγγενεῖς ἀπέφηνε, τούτοις δὲ νόμιμον ἐποί-
ησε φιλεῖν αὐτὸν μόνοις. οἱ δὲ Μακεδόνες ἔν τε τῷ παραυτίκα ἀ- 2
κούσαντες τῶν λόγων ἐκπεπληγμένοι σιγῇ ἔμενον αὐτοῦ πρὸς τῷ βή-
ματι, οὐδέ τις ἠκολούθησε τῷ βασιλεῖ ἀπαλλαττομένῳ ὅτι μὴ οἱ
ἀμφ' αὐτὸν ἑταῖροί τε καὶ [οἱ] σωματοφύλακες· οἱ δὲ πολλοὶ οὔτε
μένοντες ὅ τι πράττωσιν ἢ λέγωσιν εἶχον, οὔτε ἀπαλλάσσεσθαι ἤθε-
λον. ὡς δὲ τὰ Περσῶν τε καὶ Μήδων αὐτοῖς ἐξηγγέλλετο, αἵ τε ἡ- 3
γεμονίαι Πέρσαις διδόμεναι καὶ ἡ στρατιὰ ἡ βαρβαρικὴ ἐς λόχους
τε καταλεγομένη καὶ τὰ Μακεδονικὰ ὀνόματα, ἄγημά τι Περσικὸν
καλούμενον, καὶ πεζέταιροι Πέρσαι καὶ πεζέταιροι ἄλλοι καὶ ἀργυ-
ρασπίδων τάξις Περσικὴ καὶ ἡ τῶν ἑταίρων ἵππος, καὶ ταύτης ἄλλο
ἄγημα βασιλικόν, οὐκέτι καρτεροὶ σφῶν ἦσαν· ἀλλὰ ξυνδραμόντες 4
ὡς πρὸς τὰ βασίλεια τὰ μὲν ὅπλα αὐτοῦ πρὸ τῶν θυρῶν ἐῤῥίπτουν,
ἱκετηρίας ταύτας τῷ βασιλεῖ· αὐτοὶ δ' ἐβόων πρὸ τῶν θυρῶν ἑστη-
κότες δεόμενοι παρελθεῖν εἴσω· τούς τε αἰτίους τῆς ἐν τῷ τότε τα-
ραχῆς καὶ τοὺς ἄρξαντας τῆς βοῆς ἐκδιδόναι ἐθέλειν· οὔκουν ἀπαλ-
λαγήσεσθαι τῶν θυρῶν οὔτε ἡμέρας οὔτε νυκτός, εἰ μή τινα οἶκτον
σφῶν ἕξει Ἀλέξανδρος.

Ταῦτα ὡς ἀπηγγέλλετο αὐτῷ, ὁ δὲ σπουδῇ ἐξέρχεται, καὶ ἰδὼν 5
τε ταπεινῶς διακειμένους καὶ ἀκούσας σὺν οἰμωγῇ τῶν πολλῶν βο-
ώντων καὶ αὐτῷ προχεῖται δάκρυα. καὶ ὁ μὲν ἀνήγετο ὥς τι ἐρῶν·
οἱ δὲ ἔμενον λιπαροῦντες. καί τις αὐτῶν καθ' ἡλικίαν τε καὶ ἱπ- 6
παρχίαν τῆς ἵππου τῆς ἑταιρικῆς οὐκ ἀφανής, Καλλίνης ὄνομα, το-
σαῦτα εἶπεν· ὦ βασιλεῦ, τὰ λυποῦντά ἐστι Μακεδόνας ὅτι σὺ Περ-
σῶν μέν τινας ἤδη πεποίησαι σαυτῷ συγγενεῖς καὶ καλοῦνται Πέρ-
σαι συγγενεῖς Ἀλεξάνδρου καὶ φιλοῦσί σε· Μακεδόνων δὲ οὔπω τις
γέγευται ταύτης τῆς τιμῆς. ἔνθα δὴ ὑπολαβὼν Ἀλέξανδρος, ἀλλ' ὑ- 7

68, 33, 2. — *ἴσως*, synonym mit *δήπου* doch wohl, ohne Zweifel. zu Xen. An. 3, 1, 37.

11. Capitel.

§ 1. *ἀλλ' οὐδέ.* zu 1, 12, 2. — *συγγενεῖς.* zu 3, 11, 5. — *τούτοις δέ.* zu 1, 1, 8. — *νόμιμον*, nach persischer Sitte. **§ 2.** *τε* entspricht dem folgenden *ὡς δέ* § 3. (Si.) zu 4, 4, 6. Hier doch unpassend; vielleicht ist *μέν* zu lesen. — *αὐτοῦ πρός.* zu 3, 18, 2. — *οὐδέ.* zu 4, 11, 3. — [*οἱ*] verdächtigt Kr. — *πράττωσιν ἢ λέγωσιν* für *πράττουσιν ἢ λέγουσιν* Kr. Spr. 54, 7. **§ 3.** *τὰ Μ. ὀνόματα* ist der Accusativ zu *καλούμενον* gehörig, aus der regelmässigen Redensart *καλεῖν τινα ὄνομά τι*, passiv *καλοῦμαι ὄνομά τι.* Spr. 46, 3 und 52, 4, 3. Man übersetze: mit den makedonischen Namen benannt ein persisches Agema und persische Pezhetären. — *καὶ πεζέταιροι ἄλλοι* für *ἀσθέταιροι* oder *ἀσθέτεροι ἄλλοι* Blancard; *καὶ ὑπασπισταὶ ἄλλοι* I. Schulze; Schm. tilgt die Worte. — *ἀργυράσπιδες.* Mit Silber beschlagne Schilde gab Alexander einem Theile der Truppen als er gegen Indien aufbrach. Justin 12, 7 u. Curt. 8, 5, 4. Arrian erwähnt sie nur hier. (Schm. und Blancard.) — *καρτεροὶ σφῶν.* zu 4, 19, 6. **§ 4.** *αὐτοῦ πρό.* zu 1, 27, 6. — *ταύτας. ταῦτα* würden wir erwarten; doch s. Spr. 61, 6, 2. — *ἐθέλειν* hängt von *ἐβόων* ab. — *σφῶν.* Spr. 47, 5. vgl. 1, 19, 6. **§ 5.** *ὁ δέ.* zu 1, 23, 4. — *ἀνήγετο.* zu 5, 18, 7. **§ 6.** *τοσαῦτα* für *τοιαῦτα* Kr.: nur so viel. zu Xen. An. 1, 3, 15. Oder *τοιάδε.* — *σαυτῷ.* gr.

μᾶς γε, ἔφη, ξύμπαντας ἐμαυτῷ τίθεμαι συγγενεῖς καὶ τό γε ἀπὸ
τούτου οὕτω καλέσω. ταῦτα εἰπόντα προσελθὼν ὁ Καλλίνης τε ἐφί-
λησεν καὶ ὅστις ἄλλος φιλῆσαι ἠθέλησε. καὶ οὕτω δὴ ἀναλαβόντες
τὰ ὅπλα βοῶντές τε καὶ παιανίζοντες ἐς τὸ στρατόπεδον ἀπήεσαν.
8 Ἀλέξανδρος δὲ ἐπὶ τούτοις θυσίαν τε θύει τοῖς θεοῖς οἷς αὐτῷ νό-
μος καὶ θοίνην δημοτελῆ ἐποίησε, καθήμενός τε αὐτὸς καὶ πάντων
καθημένων ἀμφ᾽ αὐτὸν μὲν Μακεδόνων, ἐν δὲ τῷ ἐφεξῆς τούτων
Περσῶν, ἐπὶ δὲ τούτοις τῶν ἄλλων ἐθνῶν ὅσοι κατ᾽ ἀξίωσιν ἤ τινα
ἄλλην ἀρετὴν πρεσβευόμενοι, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ κρατῆρος αὐτός τε
καὶ οἱ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἀρυόμενοι ἔσπενδον τὰς αὐτὰς σπονδάς, καταρχο-
9 μένων τῶν τε Ἑλλήνων μάντεων καὶ τῶν Μάγων. εὔχετο δὲ τά τε
ἄλλα [καὶ] ἀγαθὰ καὶ ὁμόνοιάν τε καὶ κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς τοῖς τε
Μακεδόσι καὶ Πέρσαις. εἶναι δὲ κατέχει λόγος τοὺς μετασχόντας
τῆς θοίνης ἐς ἐνακισχιλίους, καὶ τούτους πάντας μίαν τε σπονδὴν
σπεῖσαι καὶ ἐπ᾽ αὐτῇ παιανίσαι.

12. Ἔνθα δὴ ἐθελονταὶ ἤδη αὐτῷ ἀπήεσαν τῶν Μακεδόνων ὅσοι
διὰ γῆρας ἤ τινα ἄλλην ξυμφορὰν ἀπόλεμοι ἦσαν· καὶ οὗτοι αὐτῷ
ἐγένοντο ἐς [τοὺς] μυρίους. τούτοις δὲ τήν τε μισθοφορὰν οὗ τοῦ
ἐξήκοντος ἤδη χρόνου ἔδωκεν Ἀλέξανδρος μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐς
2 τὴν ἀπονόστησιν τὴν οἴκαδε ξυμβαίνοντος. ἐπέδωκε δὲ καὶ τάλαν-
τον ἑκάστῳ ὑπὲρ τὴν μισθοφοράν· παῖδες δὲ εἴ τῳ ἦσαν ἐκ τῶν
Ἀσιανῶν γυναικῶν, παρὰ οἷ καταλιπεῖν ἐκέλευσε μηδὲ στάσιν κατά-
γειν ἐς Μακεδονίαν ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν
παῖδας τοῖς οἴκοι ὑπολελειμμένοις παισί τε καὶ μητράσιν αὐτῶν·
αὐτὸς δὲ ἐπιμελήσεσθαι ὡς ἐκτρέφοιντο Μακεδονικῶς, τά τε ἄλλα
καὶ ἐς τὰ πολέμια κοσμούμενοι· γενομένους δὲ ἄνδρας ἄξειν αὐτὸς
3 ἐς Μακεδονίαν καὶ παραδώσειν τοῖς πατράσι. ταῦτά τε ἀπαλλαττο-
μένοις ἀστάθμητα καὶ ἀτέκμαρτα ἐπηγγέλλετο καὶ ὅπως ἔχει φιλίας
τε καὶ πόθου ἐς αὐτοὺς τὸ ἀτρεκέστατον τεκμήριον ἐκεῖνο ποιεῖσθαι
ἠξίου, ὅτι τὸν πιστότατόν τε αὐτῷ καὶ ὅντινα ἴσον τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ
ἄγει, Κράτερον ξυμπέμπει αὐτοῖς φύλακά τε καὶ ἡγούμενον τοῦ στό-
λου. οὕτω δὴ ἀσπασάμενος ξύμπαντας αὐτός τε δακρύων καὶ δα-
4 κρύοντας ἐκείνους ἀπὸ οὗ ἀπήλλαξε. Κρατέρῳ δὲ τούτους τε ἄγειν
ἐκέλευσε καὶ ἀπαγαγόντι Μακεδονίας τε καὶ Θρᾴκης καὶ Θετταλῶν

Spr. 52, 10, 10. § 7. *ὑμᾶς γε* für *ὑμᾶς τε* Kr. § 8. *καθήμενός τε καὶ καθημένων.* zu 2, 18, 4. — *Περσῶν*, *καθημένων Περσῶν.* — *ὅσοι.* *οἱ* Kr., weil das Particip ohne *εἶναι* so nicht leicht vorkommt. Auch 4, 12, 6 möcht' ich ändern, *φέροντα* in *ἔφερε, τούτων.* — *πρεσβευόμενοι.* *πρεσβεύοντες* Kr. vgl. jedoch zu 4, 8, 6. § 9. *εὔχετο*, *Ἀλέξανδρος.* — *ἐπ᾽ αὐτῇ* nach demselben. (Ra.) — *παιανίσαι.* vgl. Xen. An. 5, 9, 5.

12. Capitel.

§ 1. *ἤδη*, nicht mehr bloss auf sein Geheiss. vgl. 7, 8, 1. (Si.) — *τούς* ist wohl wie auch 1, 16, 4 zu tilgen, da der Artikel sonst in dem Werke bei runden Summen nach *ἐς* nicht eintritt, ausgenommen vielleicht in Fällen wie 5, 2, 3. — *ἐξήκοντος* verflossen. zu Xen. An. 6, 1, 26. — *χρόνου.* Spr. 47, 6, 2. — *ἀπονόστησις* von Arrian gebildet; *νόστος* ist mehr dichterisch. — *ξυμβαίνοντος* zukommend. (Ra.) § 2. *μηδέ.* zu *οὐδέ* 4, 11, 3. — *στάσιν* als Veranlassung zum Hader. (Ra.) — *ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ.* zu 1, 3, 6. — *αὐτός.* *αὐτοὺς αὐτός* Kr. § 3. *ἀστάθμητα* unbestimmbar. zu Thuk. 3, 59, 1. — *ἀτέκμαρτα* unberechenbar. zu Thuk. 4, 63, 1. — *φιλίας.* zu 4, 2, 6. § 4. *ἐ-*

*ἐξηγεῖσθαι καὶ τῶν Ἑλλήνων τῆς ἐλευθερίας· Ἀντίπατρον δὲ δια-
δόχους τοῖς ἀποπεμπομένοις ἄγειν Μακεδόνας τῶν ἀκμαζόντων ἐκέ-
λευσεν. ἔστειλε δὲ καὶ Πολυσπέρχοντα ὁμοῦ τῷ Κρατέρῳ, δεύτερον
δὲ ἀπὸ Κρατέρου ἡγεμόνα, ὡς εἴ τι κατὰ τὴν πορείαν Κρατέρῳ ξυμ-
πίπτοι, ὅτι καὶ μαλακῶς τὸ σῶμα ἔχοντα ἀπέπεμπεν αὐτόν, μὴ πο-
θῆσαι στρατηγὸν τοὺς ἰόντας.*

Λόγος δέ τις καὶ οὗτος ἐφοίτα ἀφανὴς παρὰ τοῖς τὰ βασιλικὰ 5
*πράγματα, ὅσῳ ἐπικρύπτεται, τοσῷδε φιλοτιμότερον ἐξηγουμένοις,
καὶ τὸ πιστὸν ἐς τὸ χεῖρον μᾶλλον, ἢ τὸ εἰκός τε καὶ ἡ αὐτῶν μο-
χθηρία ἄγει, ἢ πρὸς τὸ ἀληθὲς ἐκτρέπουσιν, ἐξηττώμενον Ἀλέξαν-
δρον ἤδη τῆς μητρὸς τῶν διαβολῶν τῶν ἐς Ἀντίπατρον, ἀπαλλάξαι
ἐθέλειν ἐκ Μακεδονίας Ἀντίπατρον. καὶ τυχὸν οὐκ ἐς ἀτιμίαν τὴν* 6
*Ἀντιπάτρου ἡ μετάπεμψις αὐτοῦ ἔφερεν, ἀλλ᾽ ὡς μή τι ἐκ τῆς δια-
φορᾶς αὐτοῖς γένοιτο ἄχαρι ἐς ἀλλήλους καὶ οὐδὲ αὐτῷ ἰάσιμον.
ἐπεὶ οὐδὲν ἐπαύοντο Ἀλεξάνδρῳ γράφοντες ὁ μὲν τὴν αὐθάδειάν τε
τῆς Ὀλυμπιάδος καὶ ὀξύτητα καὶ πολυπραγμοσύνην, ἥκιστα δὴ τῇ
Ἀλεξάνδρου μητρὶ εὐσχήμονα, ὥστε καὶ λόγος τις τοιόσδε ἐφέρετο
Ἀλεξάνδρου ἐφ᾽ οἷς ὑπὲρ τῆς μητρὸς αὐτῷ ἐξηγγέλλετο, βαρὺ δὴ τὸ
ἐνοίκιον τῶν δέκα μηνῶν εἰσπράττεσθαι αὐτὸν τὴν μητέρα· ἡ δέ,* 7
*ὑπέρογκον εἶναι τῇ τε ἀξιώσει καὶ τῇ τε ἄλλῃ θεραπείᾳ Ἀντίπατρον
οὐδὲ μεμνῆσθαι τοῦ καταστήσαντος ἔτι, ἀλλ᾽ αὐτὸν γὰρ ἀξιοῦν τὰ
πρῶτα φέρεσθαι ἐν τοῖς ἄλλοις Μακεδόσι τε καὶ Ἕλλησι. καὶ ταῦτα
μᾶλλόν τι ἰσχύειν παρ᾽ Ἀλεξάνδρῳ ἐφαίνετο, ὅσῳ ἐς τοῦ Ἀντιπάτρου
τὴν διαβολὴν φέροντα ἦν, οἷα δὴ [καὶ] φανερώτερα ἐν βασιλείᾳ ὄντα.
οὐ μέντοι καταφανές γέ τι ἢ ἔργον ἢ λόγος ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρου
ἐφ᾽ ὅτου ἄν τις συνέθηκεν οὐχ ὡσαύτως εἶναι αὐτῷ πρὸς θυμοῦ Ἀν-
τίπατρον. * * * * Ἡφαιστίων.*

Τούτῳ τῷ λόγῳ ὑπείξαντα Ἡφαιστίωνα συναλλαγῆναι Εὐμένει, 13.
οὐχ ἑκόντα ἑκόντι. ἐν ταύτῃ τῇ ὁδῷ καὶ τὸ πεδίον λέγεται ἰδεῖν

κέλευε. ἐπέστειλε Si., doch s. zu 1, 26, 3. — *ἐλευθερίας. ἐπιμελεῖσθαι* oder etwas Aehnliches vermisst Kr. vgl. 6, 27, 2. — *τῶν ἀκμαζόντων.* Spr. 47, 7. — *ξυμπίπτοι.* Attiker gebrauchen *εἴ τι πάθοι* als Euphemismos für sterben. Hier jedoch kann auch an schwere Krankheit gedacht werden, wofür das Präsens spricht. — *ὅτι καί.* zu 1, 8, 1. § 5. *οὗτος.* Spr. 61, 6. — *ὅσῳ.* zu 2, 26, 3. — *τοσῷδε.* In der attischen Prosa steht mit *ὅσος* correlat in der Regel *τοσοῦτος.* vgl. 1, 1, 7. 5, 5, 2. 27, 4. — *εἰκός* ist hier mehr Scheinbarkeit. — *αὐτῶν* ipsorum. zu 3, 21, 5. — *διαβολῶν.* Spr. 47, 18. § 6. *τυχόν.* zu 1, 10, 6. — *ἔφερεν.* zu 4, 12, 6. — *οὐκ ἐς* — *ἀλλ᾽ ὡς.* zu 1, 3, 6. — *οὐδέν* für *οὐδέ* Kr. zu Xen. An. 4, 2, 4. — *τῶν* der bekanntlich erforderlichen. — *δέκα μῆνας* sagen die Griechen stets von dieser Sache, da sie nach Mondmonaten rechneten. — *αὐτόν* für *αὐτοῦ* Kr. Spr. 46, 9. § 7. *ἀξιώσει* Anmassung, Ansprüche. zu 2, 7, 8. — *ἄλλῃ.* zu 1, 15, 5. — *θεραπείᾳ,* Hofstaat und Etikette. zu 4, 9, 4. — *οὐδέ.* zu 4, 11, 3. — *τοῦ καταστήσαντος* dessen der ihn eingesetzt, Alexanders. — *τὰ πρῶτα* den ersten Rang, den eben Olympias ansprach. — *ταῦτα. ταύτῃ* Si. — *ὅσῳ* für *ὅσα* Kr. vgl. § 5 und zu 2, 26, 3. — *ἦν.* Spr. 56, 3, 2. — *φανερώτερα* für *φοβερώτερα* eine gute Hs.: hervortretender, auffallender. zu Xen. An. 7, 7, 22. — *ἐς βασιλείᾳ* kann sich nur auf Alexanders Königthum, nicht auf Antipaters Macht beziehen. — *ἐφ᾽ ὅτῳ* Pflugk, *ἐξ ὅτου* Kr.; das *ἐφ᾽ ὅτου* ist unrichtig. — *συνέθηκεν. συνῆκεν* Kr. — *πρὸς θυμοῦ.* zu 3, 4, 5.

Ἀλέξανδρον τὸ ἀνειμένον ταῖς ἵπποις ταῖς βασιλικαῖς, αὐτό τε πεδίον Νησαῖον καλούμενον καὶ αἱ ἵπποι ὅτι Νησαῖαι κλήζονται λέγει Ἡρόδοτος· εἶναι δὲ πάλαι μὲν ἐς πεντεκαίδεκα μυριάδας τῶν ἵππων· τότε δὲ Ἀλέξανδρον οὐ πολὺ πλείονας τῶν πέντε καταλαβεῖν· πρὸς ληστῶν γὰρ διαρπαγῆναι τὰς πολλὰς αὐτῶν.

2 Ἐνταῦθα λέγουσιν ὅτι Ἀτροπάτης ὁ τῆς Μηδίας σατράπης γυναῖκας ἑκατὸν αὐτῷ ἔδωκε, [ταύτας] φάσκων εἶναι τῶν Ἀμαζόνων, καὶ ταύτας σκευῇ ἀνδρῶν ἱππέων ἐσταλμένας, πλήν γε δὴ ὅτι πελέκεις ἀντὶ δοράτων ἐφόρουν καὶ ἀντὶ ἀσπίδων πέλτας· οἱ δὲ καὶ τὸν μαστὸν λέγουσιν ὅτι μείονα εἶχον τὸν δεξιόν, ὃν δὴ καὶ ἔξω εἶχον
3 ἐν ταῖς μάχαις. ταύτας μὲν δὴ ἀπαλλάξαι τῆς στρατιᾶς Ἀλέξανδρον, μή τι νεωτερισθείη κατ᾽ αὐτὰς ἐς ὕβριν πρὸς τῶν Μακεδόνων ἢ βαρβάρων· κελεῦσαι δὲ ἀπαγγεῖλαι πρὸς τὴν βασίλισσαν σφῶν ὅτι αὐτὸς ἥξει πρὸς αὐτὴν παιδοποιησόμενος. ταῦτα δὲ οὔτε Ἀριστόβουλος οὔτε Πτολεμαῖος οὔτε τις ἄλλος ἀνέγραψεν ὅστις ἱκανὸς ὑπὲρ
4 τῶν τοιούτων τεκμηριῶσαι, οὐδὲ δοκεῖ μοι ἐν τῷ τότε σώζεσθαι τὸ γένος (τὸ) τῶν Ἀμαζόνων, οὐδ᾽ ἔτι πρὸ Ἀλεξάνδρου Ξενοφῶν ἀνεμνήσθη αὐτῶν, Φασιανῶν τε μνησθεὶς καὶ Κόλχων καὶ ὅσα ἄλλα ἀπὸ Τραπεζοῦντος ὁρμώμενοι ἢ πρὶν ἐς Τραπεζοῦντα κατελθεῖν οἱ Ἕλληνες ἐπῆλθον ἔθνη βαρβαρικά, ἵναπερ καὶ ταῖς Ἀμαζόσιν ἂν
5 ἐντετυχήκεσαν, εἴπερ οὖν ἔτι ἦσαν Ἀμαζόνες. μὴ γενέθαι μὲν γὰρ παντελῶς τὸ γένος τούτων τῶν γυναικῶν οὐ πιστὸν δοκεῖ ἔμοιγε, πρὸς τοσούτων καὶ τοιούτων ὑμνηθέν. ὡς Ἡρακλέα τε ἐπ᾽ αὐτὰς λόγος κατέχει σταλῆναι καὶ ζωστῆρά τινα Ἱππολύτης τῆς βασιλίσσης αὐτῶν ὅτι ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐκόμισε, καὶ οἱ ξὺν Θησεῖ Ἀθηναῖοι ὅτι ἐπιούσας τὰς γυναῖκας ταύτας τὴν Εὐρώπην πρῶτοι μάχῃ νικήσαντες ἀνέστειλαν· καὶ γέγραπται ἡ Ἀθηναίων καὶ Ἀμαζόνων μάχη πρὸς
6 Κίμωνος οὐ μεῖον ἤπερ ἡ Ἀθηναίων καὶ Περσῶν. καὶ Ἡροδότῳ πολλάκις περὶ τῶν γυναικῶν τούτων πεποίηται, καὶ ὅσοι Ἀθηναίων τοὺς ἐν πολέμῳ τελευτήσαντας λόγῳ ἐκόσμησαν, καὶ τοῦ πρὸς Ἀμα-

13. Capitel.

§ 1. ὁδῷ, von Opis nach Ekbatana. vgl. 7, 14, 1. (Schm.) — ἀνειμένον bestimmt, wie 7, 17, 3. (Ra.) — καλούμενον καὶ λέγει. zu 1, 5, 12. — Ἡρόδοτος 7, 40. (Schm.) — εἶναι. zu 1, 1, 1. — πέντε, μυριάδων. (Vu.) — διαρπαγῆναι, eine unattische Form. § 2. Μηδίας für Μηδείας Kr. — ταύτας, das erste, durch die Stellung anstössigt, tilgt Kr. — τῶν Ἀμαζόνων. Spr. 47, 7, 2. § 4. τῶν Ἀ. τὸ (τῶν) Ἀ. Kr. vgl. 6, 21, 5. — ἢ vor Ξενοφῶν tilgt Kr., es beibehaltend liest Si. ἂν ἐμνήσθη. Erwähnt hat Xenophon die Amazonen An. 4, 4, 16. (Si.) Doch nicht als ein von den Zehntausend durchzogenes Volk. — Φασιανῶν An. 4, 6, 5. — Κόλχων eb. 4, 8, 9. 5, 2, 1. (Si.) — Κόλχων καὶ ὅσα. Spr. 51, 12. — ἂν hat Kr. zugefügt. § 5. ὡς. zu 7, 9, 9. — Ἡρακλέα. Spr. 61, 5. Da jedoch λόγος κατέχει transitiv wohl nicht vorkommt und sich sonst in dem Werke nur mit dem Infinitiv oder mit ὅτι ohne Anticipation findet (4, 13, 2. 7, 20, 1), so hat Kr. σταλῆναι für ὅτι ἐστάλη gegeben, das dem folgenden ὅτι seinen Ursprung verdankt. vgl. zu 6, 27, 2. — ἀνέστειλαν für ἀπέστειλαν Gr. zu 1, 1, 12. — γέγραπται ist gemalt. (Freinsheim.) — Κίμωνος. Νίκωνος Kuhn zu Paus. 8, 11, 2, der 1, 15, 2 dessen Amazonenschlacht erwähnt. (Si.) Vielleicht Μίκωνος. vgl. Sillig. catal. artif. unter Μίκων. § 6. Ἡροδότῳ 4, 110 ff. 117. (Si.) — πεποίηται, γέγραπται. — ἐν τοῖς. zu 1, 23, 8. — ὅτι. zu ἐλπίζειν 1, 4, 7. vgl. 7, 30, 2.

ζόνας ἔργον Ἀθηναίων ἐν τοῖς μάλιστα μνήμην ἐποιήσαντο. εἰ δὲ
ἱππικάς δή τινας γυναῖκας Ἀτροπάτης ἔδειξεν Ἀλεξάνδρῳ βαρβάρους
τινὰς ἄλλας γυναῖκας ἱππεύειν ἠσκημένας δοκῶ ὅτι ἔδειξεν ἐς τὸν λε-
γόμενον δὴ τῶν Ἀμαζόνων κόσμον ἐσταλμένας.

Ἐν Ἐκβατάνοις δὲ θυσίαν τε ἔθυσεν Ἀλέξανδρος, ὥσπερ αὐτῷ 14
ἐπὶ ξυμφοραῖς ἀγαθαῖς νόμος καὶ ἀγῶνα ἐπετέλει γυμνικόν τε καὶ
μουσικόν, καὶ πότοι αὐτῷ ἐγίγνοντο παρὰ τοῖς ἑταίροις. καὶ ἐν τούτῳ
Ἡφαιστίων ἔκαμε τὸ σῶμα· ἑβδόμη τε ἡμέρα ἤδη ἦν αὐτῷ τῆς νό-
σου καὶ λέγουσι τὸ μὲν στάδιον πλῆρες εἶναι· παίδων γὰρ ἀγὼν ἦν
ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γυμνικός· ἐπεὶ δὲ ἐξηγγέλλετο Ἀλεξάνδρῳ ὅτι κα-
κῶς ἔχει Ἡφαιστίων, ὁ δὲ παρελθὼν πρὸς αὐτὸν σπουδῇ οὐκέτι
ζῶντα κατέλαβεν.

Ἔνθα δὴ [καὶ] ἄλλοι ἄλλα ἀνέγραψαν ὑπὲρ τοῦ πένθους τοῦ 2
Ἀλεξάνδρου· (καὶ) μέγα μὲν γενέσθαι αὐτῷ τὸ πένθος, πάντες τοῦτο
ἀνέγραψαν, τὰ δὲ πραχθέντα ἐπ᾽ αὐτῷ ἄλλοι ἄλλα, ὡς ἕκαστος ἢ
εὐνοίας πρὸς Ἡφαιστίωνα ἢ φθόνου εἶχεν ἢ καὶ πρὸς αὐτὸν Ἀλέξαν-
δρον. ὧν οἱ τὰ ἀτάσθαλα ἀναγράψαντες οἱ μὲν ἐς κόσμον φέρειν 3
μοι δοκοῦσιν οἰηθῆναι Ἀλεξάνδρῳ ὅσα ὑπεραλγήσας ἔδρασεν ἢ εἶπεν
ἐπὶ τῷ πάντων δὴ ἀνθρώπων φιλτάτῳ· οἱ δὲ ἐς αἰσχύνην μᾶλλόν
τι ὡς οὐ πρέποντα οὔτ᾽ οὖν βασιλεῖ οὔτε Ἀλεξάνδρῳ, οἱ μέν, τὸ
πολὺ [μέρος] τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐῤῥιμμένον ἐπὶ τοῦ σώματος τοῦ ἑ-
ταίρου ὀδύρεσθαι οὐδ᾽ ἐθέλειν ἀπαλλαγῆναι, πρίν γε δὴ πρὸς βίαν
ἀπηνέχθη πρὸς τῶν ἑταίρων· οἱ δέ, τήν τε ἡμέραν ὅλην καὶ τὴν 4
νύκτα ὅλην ἐῤῥῖφθαι ἐπὶ τῷ σώματι· οἱ δὲ καί, τὸν ἰατρὸν Γλαυ-
κίαν ὅτι ἐκρέμασε, καὶ τοῦτον ὡς ἐπὶ φαρμάκῳ κακῶς δοθέντι, οἱ
δέ, ὅτι οἴνου περιεῖδεν ἐμπλησθέντα θεωρῶν αὐτός· καὶ κείρασθαι
Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῷ νεκρῷ τὴν κόμην, τά τε ἄλλα οὐκ ἀπεικότα τί-
θεμαι καὶ κατὰ ζῆλον τὸν Ἀχιλλέως, πρὸς ὅντινα ἐκ παιδὸς φιλοτι-
μία αὐτῷ ἦν· οἱ δὲ καί, τὸ ἅρμα ἐφ᾽ ὅτου τὸ σῶμα ἐφέρετο αὐτὸς 5
ἔστιν ὅτε ἡνιόχει, τοῦτο οὐδαμῇ πιστὸν ἔμοιγε λέγοντες· ἄλλοι δέ,
ὅτι καὶ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τὸ ἔδος ἐν Ἐκβατάνοις κατασκάψαι ἐκέλευσε,
βαρβαρικὸν τοῦτό γε, καὶ οὐδαμῇ Ἀλεξάνδρῳ πρόσφορον, ἀλλὰ τῇ
Ξέρξου μᾶλλόν τι ἀτασθαλίᾳ τῇ ἐς τὸ θεῖον καὶ ταῖς πέδαις ἃς λέ-

14. Capitel.

§ 1. **τὸ σῶμα.** zu 4, 4, 9. — **ἑβδόμη.** *ἡ κρίσιμος ἡμέρα* bei hitzigen Fiebern. (Blancard.) — **καὶ λέγουσι εἶναι** für *καὶ ἦν, ὡς λέγουσιν.* zu 2, 11, 8. — **ἐξηγγέλλετο.** *ἐξήγγελτο* Kr. — **ὁ δέ.** zu 1, 23, 4. § 2. **ἔνθα δή** als ob folgen sollte *ἐγένετο περὶ ὧν.* — **καί** vor *ἄλλα* unpassend ist vor *μέγα* zu stellen. — **τοῦ**, auch das zweite gehört zu *πένθος*: *τὸ πένθος τὸ Ἀλ.* — **ἐπ᾽ αὐτῷ**, *Ἡφαιστίωνι.* (Si.) vgl. § 3 und 4. — **ὡς εὐνοίας εἶχεν.** zu 4, 2, 6. Dem. 18, 277: *ὡς ἂν πρὸς ἕκαστον ἔχητ᾽ εὐνοίας.* § 3. **τά**, weil die *ἀτάσθαλα* durch einen Gegensatz bestimmt sind. vgl. gr. Spr. 50, 2, 8. — **φέρειν.** zu 4, 12, 6. — **οἱ δέ** erg. *φέρειν μοι δοκοῦσιν οἰηθῆναι.* — **οὔτ᾽ οὖν.** zu 1, 12, 2. — **οἱ μέν** erg. *ἀναγράψαντες.* (Si.) — **τὸ πολύ** den grössten. gr. Spr. 50, 4, 12. — **μέρος** ist vielleicht Glossem. — **οὐδέ.** zu 4, 11, 3. — **πρὸς βίαν** mit Gewalt, gezwungen. vgl. 1, 17, 2. — **ἀπηνέχθη.** *ἀπήχθη* Kr. § 4. **τοῦτον.** *τούτων οἱ μέν* Kr. — **κακῶς** unpasssend; oder ist *κακῷ* zu lesen? — **ἐμπλησθέντα.** zu 1, 12, 10. — **ἐπὶ τῷ** wegen des. (Ra.) — **τά τε ἄλλα** sowohl aus andern Gründen. (Ra.) zu 1, 18, 6. — **ἀπεικότα.** *ἀπεικός (γε)* Kr. — **τίθεμαι** stört die Construction und ist vielleicht zu tilgen. — **Ἀχιλλέως** Il. 23, 141 und 152. (Si.) § 5. **ὅτου** für *ὅτῳ* Kr. — **ἐφέρετο.** *ἐξε-*

γοῦσιν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον καθεῖναι Ξέρξην, τιμωρούμενον δῆθεν
6 τὸν Ἑλλήσποντον. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο οὐ πάντη ἔξω τοῦ εἰκότος ἀναγε-
γράφθαι μοι δοκεῖ, ὡς ἐπὶ Βαβυλῶνος ἤλαυνεν Ἀλέξανδρος, ἐντυ-
χεῖν αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδὸν πολλὰς πρεσβείας ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος, εἶναι
δὲ δὴ ἐν τούτοις καὶ Ἐπιδαυρίων πρέσβεις· καὶ τούτους ὧν τε ἐδέ-
οντο ἐξ Ἀλεξάνδρου τυχεῖν καὶ ἀνάθημα δοῦναι αὐτοῖς Ἀλέξανδρον
κομίζειν τῷ Ἀσκληπιῷ, ἐπείποντα ὅτι Καίπερ οὐκ ἐπιεικῶς κέχρηταί
μοι ὁ Ἀσκληπιός, οὐ σώσας μοι τὸν ἑταῖρον ὅντινα ἴσον τῇ ἐμαυτοῦ
7 κεφαλῇ ἦγον. ἐναγίζειν τε ὅτι ἀεὶ ὡς ἥρωι ἐκέλευεν Ἡφαιστίωνι,
τοῦτο μὲν πρὸς τῶν πλείστων ἀναγέγραπται· οἱ δὲ λέγουσιν ὅτι
καὶ εἰς Ἄμμωνος ἔπεμψεν ἐρησομένους τὸν θεὸν εἰ καὶ ὡς θεῷ
θύειν συγχωρεῖ Ἡφαιστίωνι· τὸν δὲ οὐ συγχωρῆσαι.
8 Ἐκεῖνα δὲ πρὸς πάντων ξυμφωνούμενα, ἐς τρίτην ἀπὸ τοῦ θα-
νάτου τοῦ Ἡφαιστίωνος ἡμέραν μήτε σίτου γεύσασθαι Ἀλέξανδρον
μήτε τινὰ θεραπείαν ἄλλην θεραπεῦσαι τὸ σῶμα, ἀλλὰ κεῖσθαι γὰρ
ἢ ὀδυρόμενον ἢ πενθικῶς σιγῶντα· καὶ πυρὰν κελεῦσαι αὐτῷ ἑτοι-
μάζεσθαι ἐν Βαβυλῶνι ἀπὸ ταλάντων μυρίων, οἱ δὲ καὶ πλειόνων
9 ἀνέγραψαν· καὶ ὅτι πένθος ποιεῖσθαι περιηγγέλη κατὰ πᾶσαν τὴν
χώραν τὴν βάρβαρον· καὶ ὅτι πολλοὶ τῶν ἑταίρων τῶν Ἀλεξάνδρου
ἐς θεραπείαν τὴν ἐκείνου σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὰ ὅπλα Ἡφαιστίωνι
ἀνέθεσαν ἀποθανόντι· πρῶτον δὲ Εὐμένη ἄρξαι τοῦ σοφίσματος,
ὅντινα ὀλίγῳ πρόσθεν ἔφαμεν ὅτι διηνέχθη πρὸς Ἡφαιστίωνα· καὶ
τοῦτο δὴ δρᾶσαι, [τῷ] Ἀλεξάνδρῳ ὡς μὴ ἐφήδεσθαι δοκοίη τελευτή-
10 σαντι Ἡφαιστίωνι. οὔκουν οὐδὲ ἄλλον τινὰ ἔταξεν ἀντὶ Ἡφαιστίω-
νος χιλίαρχον ἐπὶ τῇ ἵππῳ τῇ ἑταιρικῇ Ἀλέξανδρος, ὡς μὴ ἀπόλοιτο
τὸ ὄνομα τοῦ Ἡφαιστίωνος ἐκ τῆς τάξεως· ἀλλὰ Ἡφαιστίωνός τε
ἡ χιλιαρχία ἐκαλεῖτο καὶ τὸ σημεῖον αὐτῆς ἐξηγεῖτο Ἡφαιστίωνος πε-
ποιημένον. ἀγῶνά τε ἐπενόει ποιῆσαι γυμνικόν τε καὶ μουσικὸν
πλήθει τε τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τῇ εἰς αὐτὸν χορηγίᾳ πολύ τι τῶν
ἄλλων τῶν πρόσθεν ἀριδηλότερον· τρισχιλίους γὰρ ἀγωνιστὰς τοὺς
ξύμπαντας παρεσκεύασε. καὶ οὗτοι ὀλίγον ὕστερον ἐπ' Ἀλεξάνδρου
τῷ τάφῳ λέγουσιν ὅτι ἠγωνίσαντο.

15. Χρόνος τε ἦν συχνὸς τῷ πένθει καὶ αὐτός τε αὐτὸν ἤδη μετε-

φέρετο Kr. — *ἔστιν ὅτε. ἐπὶ τὴν πυρὰν ὅτι.* Kr. — *λέγουσιν.* Her. 7, 35. (Ra.) — *δῆθεν.* zu 4, 18, 4. **§ 6.** *καὶ ἐκεῖνο* müsste sich auf *οὐκ ἀπεικὸς τίθεμαι* beziehen, wenn nicht *καί* zu streichen oder *μήν* dafür zu lesen ist. — *ἐξ* in einer guten Hs. fehlend ist entbehrlich. zu Xen. An. 1, 4, 15; *παρά* steht so oben 1, 7, 11. — *ἐπειπόντα.* zu 1, 4, 8. — *ὅτι* zu 2, 12, 4. — *καίτοι* für *καίπερ* Pflugk; letzteres findet sich in diesem Werke nie bei einem bestimmten Tempus. — *ἦγον.* zu 2, 16, 3. **§ 7.** *εἰς Ἄμμωνος* erg. *τὸ ἱερόν.* (Ra.) — *συγχωρῆσαι.* vgl. 7, 23, 6. (Schm.) **§ 8.** *πλειόνων, ταλάντων.* (Ra.) **§ 9.** *ὅτι* schliesst sich an *ξυμφωνούμενα* an. zu 6, 27, 2. — *περιηγγέλη. περιήγγελλε* oder *περιήγγειλε* Kr., passender; auch findet sich in diesem Werke von *ἀγγέλλειν* nur der erste Aorist des Passivs. — *σφᾶς αὐτούς,* wie es scheint, indem sie ihn als eine Art von Schutzgott annahmen. — *σόφισμα,* in sofern es eine höfische Schmeichelei war. — *ἔφαμεν* in der ausgefallenen Stelle 7, 12, 7. (Ra.) — *ὅτι.* Spr. 65, 1, 4. vgl. 7, 18, 6. — *δή* für *δέ* Kr. — *τῷ* tilgt Kr. zu 1, 2, 2. — *Ἀλεξάνδρῳ* gehört zu *δοκοίη.* **§ 10.** *τοῦ. τό* Kr. — *ἐξηγεῖτο* für *ηγεῖτο ἐξ* Kr., *ἡγεῖτο τὸ ἐξ* Si. — *Ἡφαιστίωνος πεποιημένον* das zu Hs. Feldzeichen gemacht war. — *ἀρίδηλος* dichterisch, einzeln hier wie Her. 8, 65.

κάλει ἀπ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἑταῖροι μᾶλλόν τι ἐν τῷ τοιῷδε ἤνυτον.
ἔνθα δὴ ἐξέλασιν ποιεῖται ἐπὶ Κοσσαίους, ἔθνος πολεμικόν, ὅμορον
τῷ Οὐξίων. εἰσὶ δὲ ὄρειοι οἱ Κοσσαῖοι καὶ χωρία ὀχυρὰ κατὰ κώ- 2
μας νέμονται, ὁπότε προσάγοι δύναμις ἐς τὰ ἄκρα τῶν ὀρῶν ἀπο-
χωροῦντες ἀθρόοι ἢ ὅπως ἂν προχωρῇ ἑκάστοις οὕτω διαφεύγουσιν,
ἐς ἀπορίαν βάλλοντες τοὺς ξὺν δυνάμει σφίσιν ἐπιχειροῦντας· ἀπελ-
θόντων δὲ αὖθις εἰς τὸ λῃστεύειν τρεπόμενοι ἀπὸ τούτου τὸν βίον
ποιοῦνται. Ἀλέξανδρος δὲ ἐξεῖλεν αὐτῶν τὸ ἔθνος, καίπερ χειμῶνος 3
στρατεύσας. ἀλλ' οὔτε χειμὼν ἐγένετο ἐμποδὼν αὐτῷ οὔτε αἱ δυσ-
χωρίαι, οὔτε αὐτῷ οὔτε Πτολεμαίῳ τῷ Λάγου, ὃς μέρος τῆς στρα-
τιᾶς ἐπ' αὐτοὺς ἦγεν. οὕτως οὐδὲν ἄπορον Ἀλεξάνδρῳ τῶν πολεμι-
κῶν ἦν ἐς ὅ τι ὁρμήσειεν.
Κατιόντι δὲ αὐτῷ εἰς Βαβυλῶνα Λιβύων τε πρεσβεῖαι ἐνετύγχα- 4
νον, ἐπαινούντων τε καὶ στεφανούντων ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ τῆς Ἀσίας,
καὶ ἐξ Ἰταλίας Βρέττιοί τε καὶ Λευκανοὶ καὶ Τυῤῥηνοὶ ἐπὶ τοῖς αὐ-
τοῖς ἐπρέσβευον. καὶ Καρχηδονίους τότε πρεσβεῦσαι λέγεται καὶ ἀπὸ
Αἰθιόπων πρέσβεις ἐλθεῖν καὶ Σκυθῶν τῶν ἐκ τῆς Εὐρώπης, καὶ
Κελτοὺς καὶ Ἴβηρας, ὑπὲρ φιλίας δεησομένους· ὧν τά τε ὀνόματα
καὶ τὰς σκευὰς τότε πρῶτον ὀφθῆναι πρὸς Ἑλλήνων τε καὶ Μακεδό-
νων. τοὺς δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν εἰς ἀλλήλους διαφορῶν λέγουσιν ὅτι 5
Ἀλεξάνδρῳ διακρῖναι ἐπέτρεπον· καὶ τότε μάλιστα αὐτόν τε αὐτῷ
Ἀλέξανδρον καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν φανῆναι γῆς τε ἁπάσης καὶ θαλάσ-
σης κύριον. Ἄριστος δὲ καὶ Ἀσκληπιάδης τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου ἀνα-
γραψάντων καὶ Ῥωμαίους λέγουσιν ὅτι ἐπρέσβευσαν· καὶ ἐντυχόντα
ταῖς πρεσβείαις Ἀλέξανδρον ὑπὲρ Ῥωμαίων τι τῆς ἐς τὸ ἔπειτα ἐσο-
μένης δυνάμεως μαντεύσασθαι, τόν τε κόσμον τῶν ἀνδρῶν ἰδόντα
καὶ τὸ φιλόπονόν τε καὶ ἐλευθέριον καὶ περὶ τοῦ πολιτεύματος ἅμα
διαπυνθανόμενον. καὶ τοῦτο οὔτε ὡς ἀτρεκὲς οὔτε ὡς ἄπιστον πάντῃ 6
ἀνέγραψα· πλήν γε δὴ οὔτε τις Ῥωμαίων ὑπὲρ τῆς πρεσβείας ταύ-
της ὡς παρὰ Ἀλέξανδρον σταλείσης μνήμην ἐποιήσατό τινα, οὐδὲ
τῶν τὰ Ἀλεξάνδρου γραψάντων, οἷστισι μᾶλλον ἐγὼ ξυμφέρομαι,
Πτολεμαῖος ὁ Λάγου καὶ Ἀριστόβουλος· οὐδὲ τῷ Ῥωμαίων πολι-
τεύματι ἐπεοικὸς ἦν, ἐλευθέρῳ δὴ τότε ἐς τὰ μάλιστα ὄντι, παρὰ

15. Capitel.

§ 1. *ἐν τῷ τοιῷδε.* zu 2, 7, 9. — *ἤνυτον.* zu 2, 22, 7. — *πολεμικόν. νομαδικόν* Kr. vgl. Ind. 40, 8. § 2. *κώμας* für *χώρας* Kr. Das Wohnen in zerstreuten (*κατά*) Dorfschaften ohne befestigte Städte war bei rohen Völkern häufig. zu Thuk. 1, 5, 3 und 10, 3. — *ὁπότε προσάγοι.* zu 5, 6, 6. — *ἀποχωροῦντες ἢ διαφεύγουσιν.* zu 1, 5, 12. — *ἀπελθόντων* erg. *αὐτῶν.* zu 1, 5, 7. — *ποιοῦνται.* Thuk. 1, 5, 1: *ἥρπαζον καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο.* § 3. *ἐξεῖλεν* überwältigte. zu Thuk. 5, 43, 3. — *χειμῶνος.* Ind. 40, 7: *χειμῶνος ὥρῃ ἐπιπεσών, ὅτε ἄβατον σφῶν τὴν χώρην ἦγον.* Er gründete Städte und zwang das Volk zum Ackerbau. — *αὐτῷ*, das erste, verdächtigte Kr.; doch eine ähnliche Wiederholung Od. 3, 208: *ἀλλ' οὔ μοι τοιοῦτον ἐπέκλωσαν θεοὶ ὄλβον, πατρί τ' ἐμῷ καὶ ἐμοί.* § 4. *ἐκ τῆς Εὐρώπης* für *ἐν τῇ Εὐρώπῃ* mit Bezug auf das Herkommen der Gesandten. — *ὀφθῆναι* passt nur zu *σκευάς*, nicht zu *ὀνόματα*, ein hin und wieder auch in der Prosa vorkommendes Zeugma. § 5. *τοὺς δὲ λέγουσιν ὅτι.* zu 2, 5, 7. § 6. *οὐδέ* entspricht dem *οὔτε*, wie *δέ* dem *τέ.* zu 4, 4, 6. — *τῶν γραψάντων* hängt von den folgenden Namen ab. zu 1, 25, 1. — *οἷστισι* bezieht sich auf

βασιλέα ἀλλόφυλον, ἄλλως τε καὶ ἐς τοσόνδε ἀπὸ τῆς οἰκείας πρε-
σβεῦσαι, οὔτε φόβου ἐξαναγκάζοντος οὔτε κατ' ἐλπίδα ὠφελείας, μί-
σει τε, εἴπερ τινὰς ἄλλους, τοῦ τυραννικοῦ γένους τε καὶ ὀνόματος
κατεχομένους.

16. Ἐκ τούτου δὴ Ἡρακλείδην τὸν Ἀργαίου ἐκπέμπει ἐς Ὑρκανίαν
ναυπηγοὺς ἅμα οἷ ἄγοντα, κελεύσας ὕλην τεμόντα ἐκ τῶν ὀρῶν τῶν
Ὑρκανίων ναυπηγεῖσθαι ναῦς μακρὰς ἀφράκτους τε καὶ πεφραγμέ-
2 νας ἐς τὸν κόσμον τὸν Ἑλληνικόν. πόθος γὰρ εἶχεν αὐτὸν καὶ ταύ-
την ἐκμαθεῖν τὴν θάλασσαν τὴν Κασπίαν τε καὶ Ὑρκανίαν καλουμέ-
νην ποίᾳ τινὶ ξυμβάλλει θαλάσσῃ, πότερα τῇ τοῦ πόντου τοῦ Εὐξεί-
νου ἢ ἀπὸ τῆς ἑῴας τῆς κατ' Ἰνδοὺς ἐκπεριερχομένη ἡ μεγάλη θά-
λασσα ἀναχεῖται εἰς κόλπον τὸν Ὑρκάνιον, καθάπερ οὖν καὶ τὸν Περ-
σικὸν ἐξεῦρε, τὴν ἐρυθρὰν δὴ καλουμένην θάλασσαν, κόλπον οὖσαν
3 τῆς μεγάλης θαλάσσης. οὐ γάρ πω ἐξεύρηντο αἱ ἀρχαὶ τῆς Κασπίας
θαλάσσης, καίτοι ἐθνῶν τε αὐτὴν περιοικούντων οὐκ ὀλίγων καὶ πο-
ταμῶν πλοΐμων ἐμβαλλόντων εἰς αὐτήν· καὶ ἐκ Βάκτρων μὲν (ὁ) Ὦξος
ποταμός, μέγιστος τῶν Ἀσιανῶν ποταμῶν, πλήν γε δὴ τῶν Ἰνδῶν,
ἐξίησιν ἐς ταύτην τὴν θάλασσαν, διὰ Σκυθῶν δὲ Ἰαξάρτης· καὶ τὸν
Ἀράξην δὲ τὸν ἐξ Ἀρμενίων ῥέοντα ἐς ταύτην ἐσβάλλειν ὁ πλείων
4 λόγος κατέχει. μέγιστοι μὲν οὗτοι· πολλοὶ δὲ δὴ καὶ ἄλλοι ἔς τε
τούτους ἐμβάλλοντες καὶ αὐτοὶ ἐπὶ σφῶν ἐς τὴν θάλασσαν ταύτην
ἐξιᾶσιν, οἱ μὲν καὶ γινωσκόμενοι πρὸς τῶν ἀμφ' Ἀλέξανδρον ἐπελ-
θόντων τὰ ἔθνη ταῦτα, οἱ δὲ κατὰ τὰ ἐπ' ἐκεῖνα τοῦ κόλπου, ὡς
εἰκός, κατὰ τοὺς Σκύθας τοὺς Νομάδας, ὃ δὴ ἄγνωστον πάντῃ ἐστίν.
5 Ἀλέξανδρος δὲ ὡς τὸν Τίγρητα ποταμὸν ξὺν τῇ στρατιᾷ διέβη
ἐλαύνων ἐπὶ Βαβυλῶνος, [ἐνταῦθα] ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ Χαλδαίων οἱ
λόγιοι, καὶ ἀπαγαγόντες ἀπὸ τῶν ἑταίρων ἐδέοντο ἐπισχεῖν τὴν ἐπὶ
Βαβυλῶνος ἔλασιν. λόγιον γὰρ γεγονέναι σφίσιν ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ
Βήλου μὴ πρὸς ἀγαθοῦ οἱ εἶναι τὴν πάροδον τὴν ἐς Βαβυλῶνα ἐν

Πτολεμαῖος καὶ Ἀριστόβουλος. (Dö.) — ἐς τοσόνδε. zu 1, 8, 5. — οὔτε κατ' ἐλπίδα, μίσει τε κατεχομένους. zu 1, 3, 6. — εἴπερ τινας. zu 3, 22, 2.

16. Capitel.

§ 1. ἐκ, wie bei ἁλίσκεσθαι, ληίζεσθαι. zu Xen. An. 5, 9, 1. — κόσμον Bauart. (Dö..) § 2. οὖσαν. zu 5, 5, 4. § 3. τε αὐτήν. ταύτῃ Si. — περιοικούντων für οἰκούντων Kr. — ὁ Ὦξος für Ὦξος ohne ὁ Kr. — Ἰνδῶν. zu 5, 4, 3. — Ἰαξάρτης. ὁ Ἰαξάρτης Kr. Denn den blossen Namen eines Flusses (ohne ποταμός) scheint Arrian nie ohne Artikel gesetzt zu haben, ausser im Praedicat, wie 3, 30, 7. — Ἀρμενίων für Ἀρμενίας eine gute Hs., wie auch Ind. 42, 3 und Her. 1, 180. — ὁ πλείων λόγος. zu 1, 11, 6. § 4. μέγιστοι μέν. Erwarten würde man καὶ μ. μέν; doch s. zu 2, 5, 3. Aehnlich 3, 11, 4 A.; rein appositiv 3, 11, 4 E. und Ind. 18, 3: οὗτοι μὲν Πελλαῖοι. — ἐμβάλλοντες. ἐμβαλόντες Si. — ἐπὶ σφῶν für sich, nicht von andern aufgenommen. zu 1, 21, 1. — ὃ welche Gegend. Spr. 43, 4, 1. Vielleicht ist ἃ δὴ ἄγνωστα zu lesen. § 5. ἐνταῦθα ist unpassend, weil der Nachsatz hier, nach einer blossen Zeitbestimmung, nicht so zu markiren ist. Es wird also zu tilgen oder ἐν τούτῳ zu lesen sein. Verschieden sind 3, 14, 1. 19, 4. Dagegen 4, 18, 5. 7, 14, 6 und 1, 26, 2: ἐκ Πέργης ὡς προσῄει, ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ πρέσβεις. — ἐπισχεῖν mit dem Accusativ hemmen. zu Thuk. 2, 76, 1. — πρὸς ἀγαθοῦ glücklich. (Vu.) Eine nicht gewöhnliche Redensart. § 6.

τῷ τότε. τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι αὐτοῖς λόγος τοῦ Εὐριπίδου τοῦ ποι- 6
ητοῦ ἔπος· ἔχει δὲ τὸ ἔπος Εὐριπίδῃ ὧδε·

Μάντις δ' ἄριστος ὅστις εἰκάζει καλῶς.

σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἔφασαν οἱ Χαλδαῖοι, μὴ πρὸς δυσμὰς ἀφορῶν
αὐτὸς μηδὲ τὴν στρατιὰν ταύτῃ ἐπέχουσαν ἄγων παρελθεῖν· ἀλλὰ
ἐκπεριελθὼν πρὸς ἕω μᾶλλον. τῷ δὲ οὐδὲ τοῦτο εὐμαρὲς διὰ δυσ- 7
χωρίαν ξυνέβη· ἀλλὰ ἦγε γὰρ αὐτὸν ταύτῃ τὸ δαιμόνιον ᾗ παρελ-
θόντα ἐχρῆν ἤδη τελευτῆσαι. καί που τυχὸν καὶ ἄμεινον αὐτῷ ἦν
ἐν ἀκμῇ τῆς τε ἄλλης δόξης καὶ τοῦ πόθου τοῦ παρ' ἀνθρώπων ἀ-
πηλλάχθαι, πρίν τινα ξυμβῆναι αὐτῷ ξυμφορὰν ἀνθρωπίνην, ἧς ἕνε-
κα καὶ Σόλωνα Κροίσῳ παραινέσαι εἰκὸς τέλος ὁρᾶν μακροῦ βίου
μηδὲ πρόσθεν τινὰ ἀνθρώπων ἀποφαίνειν εὐδαίμονα. ἐπεὶ καὶ αὐ- 8
τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἡ Ἡφαιστίωνος τελευτὴ οὐ σμικρὰ ξυμφορὰ γεγένητο,
ἧς καὶ αὐτὸς Ἀλέξανδρος προαπελθεῖν ἂν δοκεῖ μοι ἐθελῆσαι μᾶλ-
λον ἢ ζῶν πειραθῆναι, οὐ μεῖον ἢ καὶ Ἀχιλλέα δοκῶ ἂν ἑλέσθαι
προαποθανεῖν Πατρόκλου μᾶλλον ἢ τοῦ θανάτου αὐτῷ τιμωρὸν γε-
νέσθαι.

Ἦν δέ τι καὶ ὕποπτον αὐτῷ ἐς τοὺς Χαλδαίους, ὡς οὐ κατὰ 17.
μαντείαν τι μᾶλλον ἢ ἐς ὠφέλειαν τὴν αὐτῶν φέροι αὐτοῖς ἡ κώ-
λυσις τῆς Ἀλεξάνδρου ἐς Βαβυλῶνα ἐν τῷ τότε ἐλάσεως. ὁ γὰρ τοῦ
Βήλου νεὼς ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἦν τῶν Βαβυλωνίων, μεγέθει τε μέ-
γιστος καὶ ἐκ πλίνθου ὀπτῆς ἐν ἀσφάλτῳ ἡρμοσμένης. τοῦτον τὸν 2
νεών, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα ἱερὰ τὰ Βαβυλωνίων, Ξέρξης κατέσκαψεν,
ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ὀπίσω ἀπενόστησεν. Ἀλέξανδρος δὲ ἐν νῷ εἶ-
χεν ἀνοικοδομεῖν οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τοῖς θεμελίοις τοῖς πρό-
σθεν, καὶ τούτου ἕνεκα τὸν χοῦν ἐκφέρειν ἐκέλευε τοὺς Βαβυλωνίους·
οἱ δέ, ὅτι καὶ μείζονα ἔτι τοῦ πάλαι ὄντος. ἐπεὶ δὲ ὑποστάντος αὐ- 3
τοῦ μαλθακῶς ἀνθήψαντο τοῦ ἔργου οἷς ταῦτα ἐπετέτραπτο, ὁ δὲ
τῇ στρατιᾷ πάσῃ ἐπενόει τὸ ἔργον ἐργάσασθαι. εἶναι δὲ τῷ θεῷ τῷ
Βήλῳ πολλὴν μὲν τὴν χώραν ἀνειμένην ἐκ τῶν Ἀσσυρίων βασιλέων,
πολὺν δὲ χρυσόν. καὶ ἀπὸ τούτων πάλαι μὲν τὸν νεὼν ἐπισκευά- 4
ζεσθαι καὶ τὰς θυσίας τῷ θεῷ θύεσθαι· τότε δὲ τοὺς Χαλδαίους

λόγος für λόγον Kr. vgl. 2, 5, 2. 5, 19, 2 und zu 1, 12, 1. — τοῦ Εὐριπίδου τοῦ. Der erste Artikel hier, weil der Name an sich berühmt ist, wie 3, 30, 8. 5, 4, 5. 6, 29, 4. vgl. 2, 16, 3. 4 und 7. 4, 28, 2. 7, 16, 3 und Krügers Stud. B. 2 S. 61. — ἔχει ὧδε. Her. 8, 20: Βάκιδι ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ χρησμός. Das Bruchstück wird öfter angeführt. — ταύτῃ ἐπέχουσαν dahin gerichtet. (Ra.) — παρελθεῖν. zu 4, 20, 3. § 7. οὐδὲ τοῦτο. οὐδὲν τούτων Kr. — Σόλωνα Her. 1, 30 ff. (Ra.) — μηδέ. zu οὐδέ 4, 11, 3. § 8. δοκεῖ für δοκῇ Schneider und Ellendt. — αὐτῷ für αὐτοῦ oder αὐτόν Kr. Plat. Apol. 28, c: τιμωρήσεις Πατρόκλῳ τὸν φόνον.

17. Capitel.

§ 1. μᾶλλον. Hier ist aus φέροι ein allgemeiner Begriff wie γένοιτο zu denken. — τὴν αὐτῶν. zu 3, 21, 5. — φέροι. zu 4, 12, 6. — Βήλου νεώς, der Thurm zu Babel, die Ruinen jetzt Birs Nimrod, 625 Fuss hoch, unten vier Stadien im Umfange. Forbiger. Geogr. 2, 619 f. (Si.) -- μεγέθει. zu 5, 19, 5. — ὀπτῆς. zu 3, 16, 4. § 2. κατέσκαψεν 3, 16, 4.

§ 3. ὑποστάντος für ἀποστάντος Kr.: nachdem er es unternommen; gut wäre auch ὑπάρξαντος. vgl. Ind. 20, 5: αὐτὸν ὑποστάντα εἰπεῖν ὅτι Ὦ βασιλεῦ, ἐγώ τοι ὑποδέκομαι ἐξηγήσασθαι τοῦ στόλου. — ὁ δέ. zu 1, 23, 4. — τήν. Spr. 50, 8, 1. § 4. ἀπὸ τούτων oder ἀπὸ τούτου für

τὰ τοῦ θεοῦ νέμεσθαι, οὐκ ὄντος ἐς ὅ τι ἀναλωθήσεται τὰ περιγι-
γνόμενα. τούτων δὴ εἵνεκα ὕποπτοι Ἀλεξάνδρῳ ἦσαν οὐκ ἐθέλειν
παρελθεῖν εἴσω Βαβυλῶνος Ἀλέξανδρον, ὡς μὴ δι' ὀλίγου τὸν νεὼν
ἐπιτελεσθέντα ἀφελέσθαι αὐτοὺς τὰς ἐκ τῶν χρημάτων ὠφελείας.
5 ὅμως δὲ τά γε τῆς ἐπιστροφῆς τῆς κατὰ τὴν εἴσοδον τὴν ἐς τὴν πό-
λιν ἐθελῆσαι αὐτοῖς πεισθῆναι λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τῇ πρώτῃ
μὲν παρὰ τὸν ποταμὸν τὸν Εὐφράτην καταστρατοπεδεῦσαι, ἐς δὲ τὴν
ὑστεραίαν ἐν δεξιᾷ ἔχοντα τὸν ποταμὸν παρ' αὐτὸν πορεύεσθαι, ἐ-
θέλοντα ὑπερβάλλειν τῆς πόλεως τὸ μέρος τὸ ἐς δυσμὰς τετραμμέ-
6 νον, ὡς ταύτῃ ἐπιστρέψαντα πρὸς ἕω ἄγειν· ἀλλὰ οὐ γὰρ δυνηθῆ-
ναι ὑπὸ δυσχωρίας οὕτως ἐλάσαι ξὺν τῇ στρατιᾷ, ὅτι καὶ τὰ ἀπὸ
δυσμῶν τῆς πόλεως εἰσιόντι, εἰ ταύτῃ πρὸς ἕω ἐπέστρεφεν, ἑλώδη
τε καὶ τεναγώδη ἦν. καὶ οὕτω καὶ ἑκόντα καὶ ἄκοντα ἀπειθῆσαι
τῷ θεῷ.

18. Ἐπεὶ καὶ τοιόνδε τινὰ λόγον Ἀριστόβουλος ἀναγέγραφεν· Ἀπολ-
λόδωρον τὸν Ἀμφιπολίτην τῶν ἑταίρων τῶν Ἀλεξάνδρου, στρατη-
γὸν τῆς στρατιᾶς ἣν παρὰ Μαζαίῳ τῷ Βαβυλῶνος σατράπῃ ἀπέλι-
πεν Ἀλέξανδρος, ἐπειδὴ συνέμιξεν ἐπανιόντι αὐτῷ ἐξ Ἰνδῶν, ὁρῶντα
πικρῶς τιμωρούμενον τοὺς σατράπας ὅσοι ἐπ' ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ χώρᾳ
τεταγμένοι ἦσαν, ἐπιστεῖλαι Πειθαγόρᾳ τῷ ἀδελφῷ, μάντιν γὰρ εἶ-
ναι τὸν Πειθαγόραν τῆς ἀπὸ σπλάγχνων μαντείας, μαντεύσασθαι καὶ
2 ὑπὲρ αὐτοῦ τῆς σωτηρίας. ἀντεπιστεῖλαι δὲ αὐτῷ Πειθαγόραν πυν-
θανόμενον τίνα μάλιστα φοβούμενος χρήσασθαι ἐθέλοι τῇ μαντείᾳ.
τὸν δὲ γράψαι αὖθις ὅτι τόν τε βασιλέα αὐτὸν καὶ Ἡφαιστίωνα.
θύεσθαι δὴ τὸν Πειθαγόραν πρῶτα μὲν ἐπὶ τῷ Ἡφαιστίωνι· ὡς δὲ
ἐπὶ τοῦ ἥπατος τοῦ ἱερείου ὁ λοβὸς ἀφανὴς ἦν, οὕτω δὴ ἐγγρά-
ψαντα καὶ κατασημηνάμενον τὸ γραμμάτιον πέμψαι παρὰ τὸν Ἀ-
πολλόδωρον ἐκ Βαβυλῶνος εἰς Ἐκβάτανα, δηλοῦντα μηδέν τι δεδιέ-
3 ναι Ἡφαιστίωνα· ἔσεσθαι γὰρ αὐτοῖς ὀλίγου χρόνου ἐκποδών. καὶ
ταύτην τὴν ἐπιστολὴν λέγει Ἀριστόβουλος κομίσασθαι Ἀπολλόδωρον
μιᾷ πρόσθεν ἡμέρᾳ ἢ τελευτῆσαι Ἡφαιστίωνα. αὖθις δὲ θύεσθαι
τὸν Πειθαγόραν ἐπὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ γενέσθαι καὶ ἐπ' Ἀλεξάν-
δρῳ ἄλοβον τὸ ἧπαρ τοῦ ἱερείου. καὶ Πειθαγόραν τὰ αὐτὰ καὶ ὑ-
πὲρ Ἀλεξάνδρου γράψαι Ἀπολλοδώρῳ. Ἀπολλόδωρον δὲ οὐ κατα-
σιωπῆσαι, ἀλλὰ φράσαι γὰρ πρὸς Ἀλέξανδρον τὰ ἐπεσταλμένα, ὡς

ἀπὸ τοῦ Kr. — *οὐκ ἄντος ἐς ὅ τι ἀναλωθήσεται* da nichts war wozu verwendet werden konnte, nachdem der Tempel zerstört war und die Opfer aufgehört hatten. (Ra.) Ueber *.οὐκ ἔστιν* Spr. 61, 4, 6 und über das Futur zu 7, 3, 1. — *τὰ περιγιγνόμενα* das Herauskommende, der Ertrag. (Vu.) **§ 5.** *ἐθέλοντα* für *θέλοντα* Kr. — *ὑπερβάλλειν* vorübergehen. (Vu.) **§ 6.** *ἐπέστρεφεν. ἐπέστρεψεν* Kr.

18. Capitel.

§ 1. *ἐπεὶ καί.* zu 4, 9, 9. — *στρατηγόν* 3, 16, 4. (Si.) — *συνέμιξεν* er, Apollodoros, war zu ihm gekommen. (Vu.) — *ἐπ' ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ χώρᾳ. ἐπ' ἄλλης καὶ ἄλλης χώρας*? wie 4, 22, 4. vgl. 3, 26, 3. Anders der Dativ z. B. 3, 6, 8. 7, 14, 10. vgl. Spr. 68, 37, 4. — *αὐτοῦ. αὑτοῦ*, das *τῆς σωτηρίας* getilgt? **§ 2.** *ἐπὶ τῷ* zur Erforschung des Schicksals des. (Schm.) vgl. zu 2, 3, 8. — *δηλοῦντα* bezieht sich auf *τὸν Πειθαγόραν.* (Vu.) — *μηδέν τι.* zu 1, 12, 2. — *δεδιέναι.* Spr. 55, 3, 7. — *ὀλίγου χρόνου.* Spr. 47, 1, 3. **§ 3.** *πρόσθεν ἤ* auch 4, 11, 7 und Xen. An. 2, 1, 10. Ueblicher wäre *πρότερον ἤ.* — *καὶ* vor *γε-*

εὔνοιαν μᾶλλόν τι ἐπιδεικνύμενον τῷ βασιλεῖ, εἰ φυλάττεσθαι παραι-
νέσειε μή τις αὐτῷ κίνδυνος ἐν τῷ τότε ξυμπέσοι. καὶ Ἀπολλόδω- 4
ρόν τε λέγει ὅτι Ἀλέξανδρος ἐπήνεσε καὶ τὸν Πειθαγόραν, ἐπειδὴ
παρῆλθεν εἰς Βαβυλῶνα, ἤρετο ὅτου γενομένου αὐτῷ σημείου ταῦτα
ἐπέστειλε πρὸς τὸν ἀδελφόν· τὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι ἄλοβόν οἱ τὸ ἧπαρ
ἐγένετο τοῦ ἱερείου· ἐρομένου δὲ ὅ τι νοοῖ τὸ σημεῖον μέγα εἰπεῖν
εἶναι (καὶ) χαλεπόν. Ἀλέξανδρον δὲ τοσούτου δεῆσαι χαλεπῆναι τῷ
Πειθαγόρᾳ, ὡς καὶ δι' ἐπιμελείας ἔχειν αὐτὸν πλείονος, ὅτι ἀδόλως
τὴν ἀλήθειάν οἱ ἔφρασε. ταῦτα αὐτὸς Ἀριστόβουλος λέγει παρὰ 5
Πειθαγόρου πυθέσθαι· καὶ Περδίκκᾳ δὲ μαντεύσασθαι αὐτὸν λέγει
καὶ Ἀντιγόνῳ χρόνῳ ὕστερον· καὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου ἀμφοῖν γενο-
μένου Περδίκκαν τε ἐπὶ Πτολεμαῖον στρατεύσαντα ἀποθανεῖν καὶ Ἀν-
τίγονον ἐν τῇ μάχῃ τῇ πρὸς Σέλευκον καὶ Λυσίμαχον τῇ ἐν Ἰψῷ γε-
νομένῃ. καὶ μὲν δὴ καὶ ὑπὲρ Καλάνου τοῦ σοφιστοῦ τοῦ Ἰνδοῦ τοι- 6
όσδε τις ἀναγέγραπται λόγος, ὁπότε ἐπὶ τὴν πυρὰν ᾔει ἀποθανούμε-
νος, τότε τοὺς μὲν ἄλλους ἑταίρους ἀσπάζεσθαι αὐτόν, Ἀλεξάνδρῳ
δὲ οὐκ ἐθελῆσαι προσελθεῖν ἀσπασόμενον, ἀλλὰ φάναι γὰρ ὅτι ἐν
Βαβυλῶνι αὐτῷ ἐντυχὼν ἀσπάσεται. καὶ τοῦτον τὸν λόγον ἐν μὲν
τῷ τότε ἀμεληθῆναι· ὕστερον δέ, ἐπειδὴ ἐτελεύτησεν ἐν Βαβυλῶνι
Ἀλέξανδρος, ἐς μνήμην ἐλθεῖν τῶν ἀκουσάντων, ὅτι ἐπὶ τῇ τελευτῇ
ἄρα τῇ Ἀλεξάνδρου ἐθειάσθη.

Παρελθόντι δ' αὐτῷ ἐς Βαβυλῶνα πρεσβεῖαι παρὰ τῶν Ἑλλή- 19.
νων ἐνέτυχον, ὑπὲρ ὅτων μὲν ἕκαστοι πρεσβευόμενοι οὐκ ἀναγέγρα-
πται· δοκεῖν δ' ἔμοιγε αἱ πολλαὶ στεφανούντων τε αὐτὸν ἦσαν καὶ
ἐπαινούντων ἐπὶ ταῖς νίκαις ταῖς τε ἄλλαις καὶ μάλιστα ταῖς Ἰνδι-
καῖς, καὶ ὅτι σῶος ἐξ Ἰνδῶν ἐπανήκει χαίρειν φασκόντων. καὶ τού-
τους δεξιωσάμενός τε καὶ τὰ εἰκότα τιμήσας ἀποπέμψαι ὀπίσω λέ-
γεται. ὅσους δὲ ἀνδριάντας ἢ ὅσα ἀγάλματα ἢ εἰ δή τι ἄλλο ἀνά- 2
θημα ἐκ τῆς Ἑλλάδος Ξέρξης ἀνεκόμισεν ἐς Βαβυλῶνα ἢ ἐς Πα-
σαργάδας ἢ ἐς Σοῦσα ἢ ὅπῃ ἄλλῃ τῆς Ἀσίας, ταῦτα δοῦναι ἄγειν
τοῖς πρέσβεσι· καὶ τὰς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας τὰς
χαλκᾶς οὕτω λέγεται ἀπενεχθῆναι ὀπίσω ἐς Ἀθήνας καὶ τῆς Ἀρτέ-
μιδος τῆς Κελκαίας τὸ ἕδος.

Κατέλαβε δὲ ἐν Βαβυλῶνι, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, καὶ τὸ ναυ- 3
τικόν, τὸ μὲν κατὰ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἀναπεπλευκὸς ἀπὸ [τῆς]

νέσθαι ist nach Ra. zugefügt. — *μᾶλλόν τι* als wenn er es verheimlichte. (Si.) Spr. 49, 2, 6. **§ 4.** *λέγει, Ἀριστόβουλος* § 1. — *ἐρομένου, Ἀλεξάνδρου.* — *νοοῖ.* zu 2, 26, 4. — *καὶ χαλεπόν* für *χαλεπον* Kr. — *μέγα. τὸν δὲ μέγα* Kr. vgl. zu 2, 7, 9. — *τοσούτου.* zu 4, 21, 9. — *δι' ἐπιμελείας ἔχειν* Aufmerksamkeit bezeigen. (Dö.) Spr. 68, 18, 2. **§ 5.** *αὐτός* gehört zu *πυθέσθαι*: dass er selbst es vernommen habe. zu Xen. An. 4, 1, 24. — *αὐτόν* für *αὐτῷ* Kr. — *ἀποθανεῖν* v. Ch. G. 321 durch eine Meuterei der Soldaten. (Si.) — *ἐν τῇ Ἰψῷ* Kr. — *γενομένῃ* 301 v. Ch. G. (Si.) **§ 6.** *καὶ μὲν δή* bilden den Uebergang zu etwas Neuem. Spr. 69, 31, 3. — *ὅτι.* zu 7, 14, 9. — *αὐτῷ.* Spr. 60, 4, 2.

19. Capitel.

§ 1. *πρεσβευσόμενοι* Kr. um gesandtschaftliche Geschäfte zu betreiben, wie Thuk. 1, 31, 3. — *δοκεῖν* wie es scheint. gr. Spr. 55, 1 3. — *τὰ εἰκότα.* zu 4, 11, 4. **§ 2.** *ὅσα ἀγάλματα ἢ εἰ.* zu 1, 3, 6. — *Ἁρμοδίου* 3, 16, 7. — *Κελκαίας,* von der nichts bekannt ist. **§ 3.** *κατὰ τὸν Εὐφράτην.* Man muss annehmen dass sie

*θαλάσσης τῆς Περσικῆς, ὅ τιπερ σὺν Νεάρχῳ ἦν· τὸ δὲ ἐκ Φοινί-
κης ἀνακεκομισμένον, πεντήρεις μὲν δύο τῶν Φοινίκων, τετρήρεις δὲ
τρεῖς, τριήρεις δὲ δώδεκα, τριακοντόρους δὲ ἐς τριάκοντα· ταύτας
ξυντμηθείσας κομισθῆναι ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐκ Φοινίκης
ἐς Θάψακον πόλιν, ἐκεῖ δὲ ξυμπηχθείσας αὖθις καταπλεῦσαι ἐς Βα-
4 βυλῶνα. λέγει δὲ ὅτι καὶ ἄλλος αὐτῷ ἐναυπηγεῖτο στόλος τέμνοντι
τὰς κυπαρίσσους τὰς ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ· τούτων γὰρ μόνων τῶν δέν-
δρων εὐπορίαν εἶναι ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Ἀσσυρίων, τῶν δὲ ἄλλων ὅσα
ἐς ναυπηγίαν ἀπόρως ἔχειν τὴν γῆν ταύτην· πληρώματα δὲ ἐς τὰς
ναῦς καὶ τὰς ἄλλας ὑπηρεσίας πορφυρέων τε πλῆθος καὶ τῶν ἄλλων
ὅσοι ἐργάται τῆς θαλάσσης ἀφῖχθαι αὐτῷ ἐκ Φοινίκης τε καὶ τῆς
ἄλλης παραλίας· λιμένα τε ὅτι πρὸς Βαβυλῶνι ἐποίει ὀρυκτὸν ὅσον
χιλίαις ναυσὶ μακραῖς ὅρμον εἶναι καὶ νεωσοίκους ἐπὶ τοῦ λιμένος.
5 καὶ Μίκκαλος ὁ Κλαζομένιος μετὰ πεντακοσίων ταλάντων ἐπὶ Φοι-
νίκης τε καὶ Συρίας ἐστέλλετο, τοὺς μὲν μισθῷ πείσων, τοὺς δὲ καὶ
ὠνησόμενος ὅσοι θαλάσσιοι ἄνθρωποι. τήν τε γὰρ παραλίαν τὴν
πρὸς τῷ κόλπῳ τῷ Περσικῷ κατοικίζειν ἐπενόει καὶ τὰς νήσους τὰς
ταύτῃ. ἐδόκει γὰρ αὐτῷ οὐ μεῖον (ἂν) Φοινίκης εὐδαίμων ἡ χώρα
6 αὕτη γενέσθαι. ἦν δὲ αὐτῷ τοῦ ναυτικοῦ ἡ παρασκευὴ ὡς ἐπὶ Ἄρα-
βας τοὺς πολλούς, πρόφασιν μέν, ὅτι μόνοι τῶν ταύτῃ βαρβάρων
οὔτε πρεσβείαν ἀπέστειλαν οὔτε τι ἄλλο ἐπιεικὲς ἢ ἐπὶ τιμῇ ἐπέπρα-
κτο Ἄραψιν ἐς αὐτόν· τὸ δὲ ἀληθές, ὥς γέ μοι δοκεῖ, (ὅτι) ἄπλη-
στος ἦν τοῦ κτᾶσθαί τι ἀεὶ Ἀλέξανδρος.
20. Λόγος δὲ κατέχει ὅτι ἤκουεν Ἄραβας δύο μόνον τιμᾶν θεούς,
τὸν Οὐρανόν τε καὶ τὸν Διόνυσον, τὸν μὲν Οὐρανὸν αὐτόν τε ὁρώ-
μενον καὶ τὰ ἄστρα ἐν οἷ ἔχοντα τά τε ἄλλα καὶ τὸν ἥλιον, ἀφ᾽ ὅ-
του ἡ μεγίστη καὶ φανοτάτη ὠφέλεια ἐς πάντα ἥκει τὰ ἀνθρώπεια·
Διόνυσον δὲ κατὰ δόξαν τῆς ἐς Ἰνδοὺς στρατιᾶς. οὔκουν ἀπαξιοῦν
καὶ αὑτὸν τρίτον ἂν νομισθῆναι πρὸς Ἀράβων θεόν, οὐ φαυλότερα
ἔργα Διονύσου ἀποδειξάμενον, εἴπερ οὖν καὶ Ἀράβων κρατήσας, ἐπι-
τρέψειεν αὐτοῖς, καθάπερ Ἰνδοῖς, πολιτεύειν κατὰ τὰ σφῶν νόμιμα.
2 τῆς τε χώρας ἡ εὐδαιμονία ὑπεκίνει αὐτόν, ὅτι ἤκουεν ἐκ μὲν τῶν
λιμνῶν τὴν κασίαν γίγνεσθαι αὐτοῖς, ἀπὸ δὲ τῶν δένδρων τὴν σμύρ-
ναν τε καὶ τὸν λιβανωτόν, ἐκ δε τῶν θαμνίσκων τὸ κινάμωμον τέ-
μνεσθαι, οἱ λειμῶνες δὲ ὅτι νάρδον αὐτόματοι ἐκφέρουσι· τό (τε)
μέγεθος τῆς χώρας, ὅτι οὐκ ἐλάττων ἡ παράλιος τῆς Ἀραβίας ἤπερ*

vom Tigres durch die Canäle in den Euphrat gekommen. (Schm.) — **ἐκ** vor *Φοινίκων* aus *ἐκ Φοινίκης* wiederholt tilgt Kr. — **κομισθῆναι** erg. *λέγει Ἀριστόβουλος*. — *ξυμπηχθείσας*. zu 5, 8, 5. **§ 4.** **τέμνοντι.** Spr. 52, 1, 4. Stehen könnte auch *τεμνόντων*. — **εἶναι** und später wieder *ὅτι*. zu 6, 27, 2. — *ὅσα ἐς*. zu 1, 5, 9. — **Βαβυλῶνι** für *Βαβυλῶνα* Kr. vgl. 7, 21, 1. — *ὅσον*. zu 1, 4, 4. **§ 5.** *θαλάσσιοι* mit dem Seewesen sich Beschäftigende. — *μεῖον ἄν* für *μεῖον* Schneider. Doch ist das *ἄν* vielleicht nach *γάρ* zu stellen. vgl 3, 1, 5. 4, 1, 4. 6, 21, 5. 7, 20, 2 und Spr. 53, 6, 4. **§ 6.** *τοὺς πολλούς*. zu 7, 1, 2. — **πρόφασιν.** zu 1, 25, 3. — *τὸ ἀληθές* für *τῇ ἀληθείᾳ* in Wahrheit auch Thuk. 6, 33, 2. — *ἄπληστος*. *ὅτι ἄπληστος*?

20. Capitel.

§ 1. *μόνον*. *μόνους*? — **Οὐρανόν** oder **Οὐρανίαν**, die sie *Ἀλιλάτ*, *Διόνυσον*, den sie *Ὀροτάλ* nannten Her. 3, 8. (Schm.) — **αὐτόν τε** für *τε αὐτόν* Kr. — *ὁρώμενον* weil er sichtbar ist. (Dö.) — **φανοτάτη**, pikant: der (ein) leuchtendste. **§ 2.** **τό τε** für *τό* Kr. — **ἐλάττων** ohne

ἡ τῆς Ἰνδικῆς αὐτῷ ἐξηγγέλλετο, καὶ νῆσοι αὐτῇ προσκεῖσθαι πολλαί,
καὶ λιμένες πανταχοῦ τῆς χώρας ἐνεῖναι, οἷοι παρασχεῖν μὲν ὅρμους
τῷ ναυτικῷ, παρασχεῖν δὲ καὶ πόλεις ἐνοικισθῆναι, καὶ ταύτας γε-
νέσθαι (ἂν) εὐδαίμονας.

Δύο δὲ νῆσοι κατὰ τὸ στόμα τοῦ Εὐφράτου πελάγιαι ἐξηγγέλ- 3
λοντο αὐτῷ, ἡ μὲν πρώτη οὐ πρόσω τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου, εἰς
ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σταδίους ἀπέχουσα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ τε καὶ τοῦ
στόματος τοῦ ποταμοῦ, μικροτέρα δὲ αὕτη καὶ δασεῖα ὕλῃ παντοίᾳ·
εἶναι δὲ ἐν αὐτῇ καὶ ἱερὸν Ἀρτέμιδος, καὶ τοὺς οἰκήτορας αὐτοὺς
ἀμφὶ το ἱερὸν τὰ τῆς τῆς διαίτης ποιεῖσθαι· νέμεσθαί τε αὐτὴν αἰξί 4
τε ἀγρίαις καὶ ἐλάφοις, καὶ ταύτας ἀνεῖσθαι ἀφέτους τῇ Ἀρτέμιδι,
οὐδὲ εἶναι θέμις θήραν ποιεῖσθαι ἀπ᾿ αὐτῶν ὅτι μὴ θῦσαί τινα τῇ
θεῷ ἐθέλοντα· [ἐπὶ τῷδε θηρᾶν μόνον·] ἐπὶ τῷδε γὰρ οὐκ εἶναι
ἀθέμιτον. καὶ ταύτην τὴν νῆσον λέγει Ἀριστόβουλος ὅτι Ἴκαρον ἐ-
κέλευσε καλεῖσθαι Ἀλέξανδρος ἐπὶ τῆς νήσου τῆς Ἰκάρου τῆς ἐν τῷ
Αἰγαίῳ πόντῳ, ἐς ἥντινα Ἴκαρον τὸν Δαιδάλου τακέντος τοῦ κηροῦ 5
ὅτῳ προσήρτητο τὰ πτερὰ πεσεῖν [ὁ] λόγος κατέχει, ὅτι οὐ κατὰ τὰς
ἐντολὰς τοῦ πατρὸς πρὸς τῇ γῇ ἐφέρετο, ἀλλὰ μετέωρος γὰρ ὑπὸ ἀ-
νοίας πετόμενος παρέσχε τῷ ἡλίῳ θάλψαι τε καὶ ἀνεῖναι τὸν κηρόν,
καὶ ἀπὸ ἑαυτοῦ τὸν Ἴκαρον τῇ τε νήσῳ καὶ τῷ πελάγει τὴν ἐπωνυ-
μίαν ἐγκαταλιπεῖν τὴν μὲν Ἴκαρον καλεῖσθαι, τὸ δὲ Ἰκάριον. ἡ δὲ 6
ἑτέρα νῆσος ἀπέχειν μὲν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Εὐφράτου ἐλέγετο ὅ-
σον πλοῦν ἡμέρας καὶ νυκτὸς κατ᾿ οὖρον θεούσῃ νηί· Τύλος δὲ αὐτῇ
εἶναι ὄνομα· μεγάλη δὲ εἶναι καὶ οὔτε τραχεῖα ἡ πολλὴ οὔτε ὑλώδης,
ἀλλ᾿ οἷα καρπούς τε ἡμέρους ἐκφέρειν καὶ πάντα ὡραῖα.

Ταυτὶ ἀπηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ τὰ μὲν πρὸς Ἀρχίου, ὃς ξὺν τρι- 7
ακοντόρῳ ἐκπεμφθεὶς ἐπὶ κατασκοπῇ τοῦ παράπλου τοῦ ὡς ἐπὶ τοὺς
Ἄραβας μέχρι μὲν τῆς νήσου τῆς Τύλου ἦλθεν, τὸ πρόσω δὲ οὐκέτι
περαιωθῆναι ἐτόλμησεν· Ἀνδροσθένης δὲ ξὺν ἄλλῃ τριακοντόρῳ
σταλεὶς καὶ τῆς χεῤῥονήσου τι τῶν Ἀράβων παρέπλευσε· μακροτάτω
δὲ τῶν ἐκπεμφθέντων προὐχώρησεν Ἱέρων ὁ Σολεὺς ὁ κυβερνήτης,
λαβὼν καὶ οὗτος παρ᾿ Ἀλεξάνδρου τριακόντορον. ἦν μὲν γὰρ αὐτῷ 8
προστεταγμένον περιπλεῦσαι χεῤῥόνησον τὴν Ἀράβων πᾶσαν ἔστε ἐπὶ

ὤν. vgl. § 3 und Spr. 56, 7, 3. Ueber die Verbindung mit dem Infinitiv zu 1, 3, 6. — οἷοι. zu 3, 17, 6. — πόλεις Plätze an denen Städte gegründet werden könnten. (Schm.) — γενέσθαι erg. ἐνόμιζε. zu 3, 17, 6. — ἄν fügt Kr. hinzu. vgl. zu 7, 19, 5. § 3. πρόσω. πόῤῥω Kr. — τὸ στόμα. zu 7, 7, 5. — δὲ αὕτη. μὲν αὕτη Kr. — τὰ τῆς. Spr. 47, 3, 4. § 4. θέμις steht in dieser Verbindung auch als Accusativ. gr. Spr. 19, 4 A. — ἐπὶ τῷδε θηρᾶν μόνον ist wohl Glossem. — ἐπὶ τῷδε zu diesem Behuf. — ἐπὶ τῆς. zu 5, 1, 6. — τῆς νήσου τῆς. vgl. § 7. 6, 18, 3. 7, 23, 7 u. zu 1, 18, 4. — καλεῖσθαι so dass genannt wurde. Spr. 55, 3, 10. § 5. ὁ λόγος die bekannte Sage. In zwei Hsn. fehlt der Artikel, wie in dieser Redensart sonst in dem Werke. Doch vgl. Thuk. 1, 10, 1: ὁ λόγος κατέχει. — ἑαυτοῦ. οὗ Kr. zu 1, 12, 10. Jenes scheint in dem Werke bei einer Praeposition nicht vorzukommen.
§ 6. ὅσον. zu 1, 4, 4. — ἡ πολλή grösstentheils. (Ra.) — πάντα jede Art von. Spr. 50, 9, 6. § 7. ταυτί. ταῦτ᾿ Si., da jene Form sich nur an dieser Stelle des Werkes finde. — τὸ πρόσω auch § 8; τοῦ πρόσω Kr. zu 4, 30, 7. — Ἀνδροσθένης δέ. Concinn wäre τὰ δὲ πρὸς Ἀνδροσθένους, ὅς. — τῶν. τῆς Kr. — μακροτάτω unattischer Superlativ zu

τὸν κόλπον τὸν πρὸς Αἰγύπτῳ τὸν Ἀράβιον τὸν καθ' Ἡρώων πόλιν· οὐ μὴν ἐτόλμησέ γε τὸ πρόσω ἐλθεῖν, καίτοι ἐπὶ [τὸ] πολὺ παραπλεύσας τὴν Ἀράβων γῆν· ἀλλ' ἀναστρέψας γὰρ παρ' Ἀλέξανδρον ἐξήγγειλε τὸ μέγεθός τε τῆς χεῤῥονήσου θαυμαστόν τι εἶναι καὶ ὅσον οὐ πολὺ ἀποδέον τῆς Ἰνδῶν γῆς, ἄκραν τε ἀνέχειν ἐπὶ πολὺ τῆς με-
9 γάλης θαλάσσης· ἣν δὴ καὶ τοὺς ξὺν Νεάρχῳ ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς πλέοντας, πρὶν ἐπικάμψαι ἐς τὸν κόλπον τὸν Περσικόν, οὐ πόῤῥω ἀνατείνουσαν ἰδεῖν τε καὶ παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν διαβαλεῖν ἐς αὐτήν, καὶ Ὀνησικρίτῳ τῷ κυβερνήτῃ ταύτῃ δοκοῦν· ἀλλὰ Νέαρχος λέγει ὅτι αὐτὸς διεκώλυσεν, ὡς ἐκπεριπλεύσας τὸν κόλπον τὸν Περσικὸν ἔχοι
10 ἀπαγγεῖλαι Ἀλεξάνδρῳ ἐφ' οἷστισι πρὸς αὐτοῦ ἐσιάλη· οὐ γὰρ ἐπὶ τῷ πλεῦσαι τὴν μεγάλην θάλασσαν ἐστάλθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ καταμαθεῖν τὴν χώραν τὴν προσεχῆ τῇ θαλάσσῃ καὶ τοὺς καιοικοῦντας αὐτὴν ἀνθρώπους, ὅρμους τε ἐν αὐτῇ καὶ ὕδατα καὶ τὰ νόμαια τῶν ἀνδρῶν καὶ εἴ τις ἀγαθὴ καρποὺς ἐκφέρειν ἢ εἴ τις κακή· καὶ οὖν καὶ τοῦτο αἴτιον γενέσθαι ἀποσωθῆναι Ἀλεξάνδρῳ τὸν στρατόν· οὐ γὰρ ἂν σωθῆναι πλεύσαντας ὑπὲρ τῆς Ἀραβίας τὰ ἔρημα, ἐφ' ὅτῳ καὶ ὁ Ἱέρων ἐπιστρέψαι ὀπίσω λέγεται.

21. Ἐν ᾧ δὲ αὐτῷ ἐναυπηγοῦντο μὲν αἱ τριήρεις, ὁ λιμὴν δὲ πρὸς Βαβυλῶνι ὠρύσσετο, ἐκπλεῖ ἐκ Βαβυλῶνος κατὰ τὸν Εὐφράτην ὡς ἐπὶ τὸν Παλλακόπαν καλούμενον ποταμόν. ἀπέχει δὲ οὗτος τῆς Βαβυλῶνος σταδίους ὅσον ὀκτακοσίους, καὶ ἔστι διῶρυξ ταύτῃ ὁ Παλλακόπας ἐκ τοῦ Εὐφράτου, οὐχὶ [δὲ] ἐκ πηγῶν τις ἀνίσχων ποτα-
2 μός. ὁ γὰρ Εὐφράτης ποταμὸς ῥέων ἐκ τῶν Ἀρμενίων ὀρῶν χειμῶνος μὲν ὥρᾳ προχωρεῖ κατὰ τὰς ὄχθας, οἷα δὴ οὐ πολλοῦ ὄντος αὐτῷ τοῦ ὕδατος· ἦρος δὲ ὑποφαίνοντος καὶ πολὺ δὴ μάλιστα ὑπὸ τροπὰς ἅστινας τοῦ θέρους ὁ ἥλιος ἐπιστρέφει μέγας τε ἐπέρχεται
3 καὶ ὑπερβάλλει ὑπὲρ τὰς ὄχθας ἐς τὴν γῆν τὴν Ἀσσυρίαν. τηνικαῦτα γὰρ αἱ χιόνες αἱ ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἀρμενίοις κατατηκόμεναι αὔξουσιν αὐτῷ τὸ ὕδωρ ἐπὶ μέγα, ὅτι δὲ ἐπιπολῆς ἐστιν αὐτῷ καὶ ὑψηλὸς ὁ ῥοῦς ὑπερβάλλει ἐς τὴν χώραν, εἰ μή τις ἀναστομώσας αὐτὸν κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐς τὰ ἕλη τε ἐκτρέψειε καὶ τὰς λίμνας, αἳ δὴ ἀρχόμεναι ἀπὸ ταύτης τῆς διώρυχος ἔστε ἐπὶ τὴν ξυνεχῆ τῇ Ἀρά-

μακράν, wie bei Spätern auch der Comparativ μακροτέρω. § 8. ἐπὶ πολύ. zu 1, 19, 2. — καὶ ὅσον. ὅσον καὶ Pflugk. gr. Spr. 51, 10, 12; doch vgl. zu 1, 4, 4. — Ἰνδῶν. Ἰνδικῆς eine Hs.; doch ist vielleicht auch 5, 9, 4 Ἰνδῶν zu lesen; ohne γῆ 7, 20, 2 und 9. — τῆς Ἰ. γῆς für τοῦ μεγέθους τῆς Ἰ. γῆς. zu Xen. An. 2, 3, 15. — ἄκραν, Μάκετα Ind. 32, 7. (Schm.) — ἐπὶ πολὺ τῆς. zu 2, 27, 4. § 9. παρ' ὀλίγον ἐλθεῖν. zu 1, 9, 3. — ταύτῃ. Xen. An. 3, 2, 32: εἴ τι ἄλλο βέλτιον ἢ ταύτῃ (δοκεῖ), τολμάτω. Eine Hs. ταῦτα. vgl. eb. zu 4, 1, 13. — δοκοῦν. Spr. 56, 8, 2. § 10. κατοικοῦντας. ἐποικεῖν sonst in dem Werke, ausser 1, 16, 7. — τὰ νόμαια καὶ εἴ τις. zu 5, 21, 2. — αἴτιον ἀποσωθῆναι. zu Xen. An. 6, 4, 8. — ἂν σωθῆναι. Spr. 54, 6, 4. — ἐφ' ὅτῳ wesshalb. (Vu.)

21. Capitel.

§ 1. ταύτῃ für αὐτῇ Kr.; αὕτη Si. und Pflugk: diess ist ein Canal. Spr. 61, 6; ὁ Παλλοκόπας stände dann etwas hart appositiv. — δέ nach οὐχί tilgt Kr. vgl. 2, 16, 3. Denn auch in diesem Werke findet es sich nach οὔ nirgends. § 2. ὑποφαίνοντες. zu 4, 18, 4. § 3. ἐπὶ μέγα. zu 1, 22, 2. — ἐπιπολῆς, ἰσοχειλής 7, 7, 5. (Schm.) — ὑπερβάλλει. ὑπερβάλλοι ἂν oder im Folgenden ἢν μή τις ἐκτρέψῃ wäre ge-

βων γῇ * * καὶ ἔνθεν μὲν ἐς τέναγος ἐπὶ πολύ, ἐκ δὲ τοῦ ἐς θά-
λασσαν κατὰ πολλά τε καὶ ἀφανῆ στόματα ἐκδίδωσι. τετηκυίας δὲ 4
τῆς χιόνος ἀμφὶ Πλειάδων μάλιστα δύσιν ὀλίγος τε ὁ Εὐφράτης
ῥέει καὶ οὐδὲν μεῖον τὸ πολὺ αὐτοῦ κατὰ τὸν Παλλακόπαν ἐκδιδοῖ
ἐς τὰς λίμνας. εἰ δή τις μὴ ἀποφράξειε τὸν Παλλακόπαν αὖθις,
ὡς κατὰ τὰς ὄχθας ἐκτραπὲν φέρεσθαι τὸ ὕδωρ κατὰ τὸν πόρον,
ἐκένωσεν ἂν τὸν Εὐφράτην ἐς αὐτόν, ὡς μηδ' ἐπάρδεσθαι ἀπ' αὐτοῦ
τὴν Ἀσσυρίαν γῆν. ἀλλ' ἀπεφράσσοντο γὰρ αἱ ἐς τὸν Παλλακόπαν 5
τοῦ Εὐφράτου ἐκβολαὶ πρὸς τοῦ σατράπου τῆς Βαβυλωνίας πολλῷ
πόνῳ, καίπερ οὐ χαλεπῶς ἀναστομούμεναι, ὅτι ἰλυώδης τε ἡ ταύτῃ
γῆ καὶ πηλὸς ἡ πολλὴ αὐτῆς, οἵα δεχομένη τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ μὴ
εὐμαρῆ τὴν ἀποστροφὴν αὐτοῦ παρέχειν· ἀλλὰ καὶ ἐς τρίτον μῆνα
Ἀσσυρίων ἄνδρες ὑπὲρ τοὺς μυρίους ἐν τῷδε τῷ πόνῳ ξυνείχοντο.
Ταῦτα ἀπαγγελθέντα ἐπήγαγεν Ἀλέξανδρον ὠφελῆσαί τι τὴν 6
χώραν τῶν Ἀσσυρίων. ἔνθεν μὲν δὴ ἐς τὸν Παλλακόπαν ἐτρέπετο
τοῦ Εὐφράτου ὁ ῥοῦς, ταύτῃ δὲ ἔγνω βεβαίως ἀποκλεῖσαι τὴν ἐκβο-
λήν· προελθόντι δὲ ὅσον σταδίους τριάκοντα ὑπόπετρος ἡ γῆ ἐφαί-
νετο, οἵα διακοπεῖσα, εἰ ξυναφὴς γένοιτο τῇ πάλαι διώρυχι τῇ κατὰ
τὸν Παλλακόπαν, οὔτ' ἂν διαχεῖσθαι παρέχειν τὸ ὕδωρ ὑπὸ στεῤῥό-
τητος τῆς γῆς, τήν τε ἀποστροφὴν αὐτοῦ τῇ τεταγμένῃ ὥρᾳ μὴ χαλε-
πῶς γίγνεσθαι. τούτων ἕνεκα ἐπί τε τὸν Παλλακόπαν ἔπλευσε καὶ 7
κατ' αὐτὸν καταπλεῖ ἐς τὰς λίμνας ὡς ἐπὶ τὴν Ἀράβων γῆν. ἔνθα
χῶρόν τινα ἐν καλῷ ἰδὼν πόλιν ἐξῳκοδόμησέ τε καὶ ἐτείχισε, καὶ ἐν
ταύτῃ κατῴκισε τῶν Ἑλλήνων τινὰς τῶν μισθοφόρων, ὅσοι τε ἑκόν-
τες καὶ ὅσοι ὑπὸ γήρως ἢ κατὰ πήρωσιν ἀπόλεμοι ἦσαν.
Αὐτὸς δὲ ὡς ἐξελέγξας δὴ τῶν Χαλδαίων τὴν μαντείαν, ὅτι οὐ- 22.
δὲν πεπόνθοι ἐν Βαβυλῶνι ἄχαρι, καθάπερ ἐκεῖνοι ἐμαντεύσαντο,
ἀλλ' ἔφθη γὰρ ἐλάσας ἔξω Βαβυλῶνος πρίν τι παθεῖν, ἀνέπλει αὖ-
θις κατὰ τὰ ἕλη θαῤῥῶν, ἐν ἀριστερᾷ ἔχων τὴν Βαβυλῶνα, ἵνα δὴ
καὶ ἐπλανήθη αὐτῷ μέρος τοῦ ναυτικοῦ κατὰ τὰ στενὰ ἀπορίᾳ ἡγε-
μόνος, πρίν γε δὴ αὐτὸς πέμψας τὸν ἡγησόμενον ἐπανήγαγεν αὐτοὺς

nauer. — *γῇ.* Die Lücke bemerkt Kr. Wenigstens ausgefallen ist ein Ausdruck für sich erstrecken. — *ἐς τέναγος ἐπὶ πολύ* in einen weit ausgedehnten Sumpf. — *ἐκ δὲ τοῦ.* Wenn mit dem pronominalen *ὁ μέν* und *ὁ δέ* eine Praeposition verbunden wird, so treten *μέν* und *δέ* gewöhnlich gleich nach dieser ein. gr. Spr. 50, 1, 13. **§ 4.** *Πλειάδων δύσιν.* zu 6, 21, 2. — *ὀλίγος.* zu 7, 7, 3. — *οὐδὲν μεῖον* als bei hohem Wasserstande. — *ἐκδιδοῖ.* zu 1, 3, 2. — *εἰ δή. εἰ δὲ* (*δή*) Kr. — *ἀποφράξειεν* für *ἀποφράξει* Ellendt. — *κατὰ τὰς ὄχθας ἐκτραπέν* in die Ufer des Euphrates hingedrängt. **§ 5.** *ἀπεφράσσοντο* pflegten verstopft zu werden. (Si.) Nämlich *τῇ τεταγμένῃ ὥρᾳ* § 6. vgl. 4. — *ἀποστροφήν* Zurükdrängung. (Vu.) — *καὶ ἐς τρίτον.* zu 5, 4, 2. **§ 6.** *ταύτῃ δέ. ταύτῃ μέν* Kr. zu 1, 1, 8. — *βεβαίως* fest, für immer. (Si.) — *ξυναφής, ἡ διακοπεῖσα διῶρυξ.* (Si.) Gemeint ist wohl dass der neue Canal mit dem alten in einem spitzen Winkel zusammentreffen sollte. — *ἄν* gehört zu *παρέχειν*, von dem auch *γίγνεσθαι* abhängt. (Si.) **§ 7.** *ἐν καλῷ.* zu 1, 19, 7.

22. Capitel.

§ 1. *ὡς ἐξελέγξας* als ob er des Irrthums überführt habe. (Gr.) — *πεπόνθοι. πεπονθὸς εἴη* die beste Hs.; doch s. Krügers hist. phil. Studien. B. 2 S. 41. — *ἀλλὰ — παθεῖν*, eingeschobene Bemerkung des Schriftstellers. (Si.) zu 1, 13, 6. — *αὐτούς.* Spr. 58, 4, 1. **§ 2.**

2 ἐς τὸν πόρον. λόγος δὲ λέγεται (καὶ) τοιόσδε. τῶν βασιλέων τῶν
Ἀσσυρίων τοὺς τάφους ἐν ταῖς λίμναις τε εἶναι τοὺς πολλοὺς καὶ ἐν
τοῖς ἕλεσι δεδομημένους. ὡς δὲ ἔπλει Ἀλέξανδρος κατὰ τὰ ἕλη, κυ-
βερνᾶν γὰρ αὐτὸν λόγος τὴν τριήρη, πνεύματος μεγάλου ἐμπεσόντος
αὐτῷ ἐς τὴν καυσίαν καὶ τὸ διάδημα αὐτῇ συνεχόμενον, τὴν μὲν οἷα
δὴ βαρυτέραν πεσεῖν ἐς τὸ ὕδωρ, τὸ διάδημα δὲ ἀπενεχθὲν πρὸς
τῆς πνοῆς σχεθῆναι ἐν καλάμῳ· τὸν κάλαμον δὲ τῶν ἐπιπεφυκότων
3 εἶναι τάφῳ τινὶ τῶν πάλαι βασιλέων. τοῦτό τε οὖν αὐτὸ πρὸ τῶν
μελλόντων σημῆναι καὶ ὅτι τῶν τις ναυτῶν ἐκνηξάμενος ὡς ἐπὶ τὸ
διάδημα ἀφελὼν τοῦ καλάμου αὐτὸ μετὰ χεῖρας μὲν οὐκ ἤνεγκεν, ὅτι
νηχομένου ἂν αὐτοῦ ἐβρέχετο, περιθεὶς δὲ τῇ κεφαλῇ τῇ αὑτοῦ οὕ-
4 τω διήνεγκε. καὶ οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἀναγραψάντων τὰ Ἀλεξάνδρου
λέγουσιν ὅτι τάλαντον μὲν ἐδωρήσατο αὐτῷ Ἀλέξανδρος τῆς προθυ-
μίας εἵνεκα· ἀποτεμεῖν δὲ [ὅτι] ἐκέλευσε τὴν κεφαλήν, τῶν μάντεων
ταύτῃ ἐξηγησαμένων, μὴ περιιδεῖν σώαν ἐκείνην τὴν κεφαλὴν ἥτις τὸ
διάδημα ἐφόρησε τὸ βασίλειον· Ἀριστόβουλος δὲ τάλαντον μὲν ὅτι
ἔλαβεν λέγει, (ἀποτμηθῆναι δὲ τὴν κεφαλὴν οὐ λέγει) αὐτόν, ἀλλὰ
5 πληγὰς λαβεῖν τῆς περιθέσεως ἕνεκα τοῦ διαδήματος. Ἀριστόβουλος
μὲν δὴ τῶν τινα Φοινίκων τῶν ναυτῶν λέγει ὅτι τὸ διάδημα τῷ
Ἀλεξάνδρῳ ἐκόμισεν· εἰσὶ δὲ οἳ Σέλευκον λέγουσι. καὶ τοῦτο (αὐ-)
τῷ τε Ἀλεξάνδρῳ σημῆναι τὴν τελευτὴν καὶ καὶ τῷ Σελεύκῳ τὴν βα-
σιλείαν τὴν μεγάλην. Σέλευκον γὰρ μέγιστον τῶν μετὰ Ἀλέξανδρον
διαδεξαμένων τὴν ἀρχὴν βασιλέα γενέσθαι [τήν τε γνώμην βασιλι-
κώτατον] καὶ πλείστης γῆς ἐπάρξαι μετά γε αὐτὸν Ἀλέξανδρον οὔ
μοι δοκεῖ ἰέναι ἐς ἀμφίλογον.
23. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς Βαβυλῶνα καταλαμβάνει Πευκέσταν ἥκοντα
ἐκ Περσῶν, ἄγοντα στρατιὰν Περσῶν ἐς δισμυρίους· ἦγε δὲ καὶ
Κοσσαίων καὶ Ταπούρων οὐκ ὀλίγους, ὅτι καὶ ταῦτα τὰ ἔθνη τῶν προσ-
χώρων τῇ Περσίδι μαχιμώτατα εἶναι ἐξηγγέλλετο. ἧκε δὲ αὐτῷ καὶ
Φιλόξενος στρατιὰν ἄγων ἀπὸ Καρίας καὶ Μένανδρος ἐκ Λυδίας
2 ἄλλους καὶ Μενίδας τοὺς ἱππέας ἄγων τοὺς αὐτῷ ξυνταχθέντας. καὶ
πρεσβεῖαι δὲ ἐν τούτῳ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἧκον, καὶ τούτων οἱ πρέσβεις
αὐτοί τε ἐστεφανωμένοι Ἀλεξάνδρῳ προσῆλθον καὶ ἐστεφάνουν αὐτὸν

λέγεται. λέγεται καί Kr. da etwas Anderes angekündigt wird, wie 3, 2, 1. 4, 12, 3. vgl. 4, 10, 2 und 5. 14, 2. 5, 2, 7. 6, 28, 1. 7, 12, 5 und 6. 18, 1. 24, 1. 26, 3. — δεδομημένους eine schlechte Form; besser, wenn auch unattisch, δεδμημένος. — οἷα δή für δὴ (οἷα) Kr. **§ 3.** σημῆναι. vgl. 7, 24, 1. Xen. Hell. 5, 4, 17: ἄνεμος σημαίνει περὶ τῶν μελλόντων. — τῶν τις. zu 2, 26, 4. — μετὰ χεῖρας. zu 2, 4, 9. — διήνεγκε. διενήχετο? **§ 4.** λέγει, ἀποτμηθῆναι δὲ τὴν κεφαλὴν οὐ λέγει αὐτόν Kr. **§ 5.** τινα λέγει ὅτι. zu 2, 5, 7. — τῶν ναυτῶν. τὸν ναύτην Kr.: ὁ ναύτης (§ 3) ὃς ἐκόμισεν ἦν τις τῶν Φοινίκων. Spr. 50, 8, 1. — [τῷ] tilgt Kr. — τῷ τε. αὐτῷ τε Kr. — τήν τε γνώμην βασιλικώτατον verdächtigt Kr. Denn dem Sinne nach ist es hier ungehörig und eine Anknüpfung einzelner Begriffe durch τέ wider Arrians Sprachgebrauch. Wahrscheinlich ist es ein Glossem zu μέγιστον. — ἰέναι ἐς. zu 5, 6, 6.

23. Capitel.

§ 1. στρατιὰν ἐς δισμυρίους. zu Xen. An. 3, 5, 16. — καὶ ταῦτα, wie die Perser. — ἔθνη ohne Artikel nach Spr. 61, 6. — Μένανδρος 3, 6, 8. (Si.) — Μενίδας 4, 18, 3. (Si.) — συνταχθέντας zugewiesen.

στεφάνοις χρυσοῖς, ὡς θεωροὶ δῆθεν ἐς τιμὴν θεοῦ ἀφιγμένοι. τῷ
δὲ οὐ πόῤῥω ἄρα ἡ τελευτὴ ἦν.
Ἔνθα δὴ τούς τε Πέρσας ἐπαινέσας τῆς προθυμίας, ὅτι πάντα 3
Πευκέστᾳ ἐπείθοντο, καὶ αὐτὸν Πευκέσταν τῆς ἐν κόσμῳ αὐτῶν ἐξη-
γήσεως, κατέλεγεν αὐτοὺς ἐς τὰς Μακεδονικὰς τάξεις, δεκαδάρχην
μὲν τῆς δεκάδος ἡγεῖσθαι Μακεδόνα καὶ ἐπὶ τούτῳ διμοιρίτην Μα-
κεδόνα καὶ δεκαστάτηρον, οὕτως ὀνομαζόμενον ἀπὸ τῆς μισθοφορᾶς,
ἥντινα μείονα μὲν τοῦ διμοιρίτου, πλείονα δὲ τῶν οὐκ ἐν τιμῇ στρα-
τευομένων ἔφερεν· ἐπὶ τούτοις δὲ δώδεκα Πέρσας καὶ τελευταῖον 4
τῆς δεκάδος Μακεδόνα, δεκαστάτηρον καὶ τοῦτον, ὥστε ἐν τῇ δεκάδι
τέσσαρας μὲν εἶναι Μακεδόνας, τοὺς μὲν τρεῖς τῇ μισθοφορᾷ προὔ-
χοντας, τὸν δὲ τῇ ἀρχῇ τῆς δεκάδος, δώδεκα δὲ Πέρσας, τοὺς μὲν
Μακεδόνας τὴν πάτριον ὅπλισιν ὡπλισμένους, τοὺς δὲ Πέρσας τοὺς
μὲν τοξότας, τοὺς δὲ καὶ μεσάγκυλα ἔχοντας.
Ἐν τούτῳ δὲ πολλάκις μὲν τοῦ ναυτικοῦ ἀνεπειρᾶτο, πολλαὶ δὲ 5
ἔριδες αὐτῷ τῶν τριηρῶν καὶ ὅσαι τετρήρεις κατὰ τὸν ποταμὸν ἐγί-
γνοντο, καὶ ἀγῶνες τῶν τε ἐρετῶν καὶ τῶν κυβερνητῶν καὶ στέφανοι
τῶν νικώντων.
Ἧκον δὲ καὶ παρὰ Ἄμμωνος οἱ θεωροὶ οὕστινας ἐστάλκει ἐρη- 6
σομένους ὅπως θέμις αὐτῷ τιμᾶν Ἡφαιστίωνα· οἱ δὲ ὡς ἥρωι ἔφη-
σαν ὅτι θύειν θέμις ὁ Ἄμμων λέγει. ὁ δὲ ἔχαιρέ τε τῇ μαντείᾳ
καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε ὡς ἥρωα ἐγέραιρε. καὶ Κλεομένει, ἀνδρὶ κακῷ
καὶ πολλὰ ἀδικήματα ἀδικήσαντι ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπιστέλλει ἐπιστολήν·
καὶ ταύτην τῆς μὲν ἐς Ἡφαιστίωνα καὶ ἀποθανόντα φιλίας ἕνεκα καὶ
μνήμης οὐ μέμφομαι ἔγωγε· ἄλλων δὲ πολλῶν ἕνεκα μέμφομαι.
ἔλεγε γὰρ ἡ ἐπιστολὴ κατασκευασθῆναι Ἡφαιστίωνι ἡρῷον ἐν Ἀλε- 7
ξανδρείᾳ τῇ Αἰγυπτίᾳ, ἔν τε τῇ πόλει αὐτῇ καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ Φά-
ρῳ, ἵνα ὁ πύργος ἐστὶν ὁ ἐν τῇ νήσῳ, μεγέθει τε μέγιστον καὶ πο-
λυτελείᾳ ἐκπρεπέστατον· καὶ ὅπως ἐπικρατήσῃ ἐπικαλεῖσθαι ἀπὸ Ἡ-
φαιστίωνος, καὶ τοῖς συμβολαίοις καθ' ὅσα οἱ ἔμποροι ἀλλήλοις

vgl. 4, 24, 10. (Ra.) § 2. *δῆθεν.* zu 4, 18, 4. — *ἄρα* bezeichnet das nicht Gedachte, noch nicht Erwartete. vgl. 7, 18, 6. 26, 3. § 3. *τῆς προθυμίας.* zu 2, 12, 8. — *πάντα.* Spr. 52, 4, 3. — *δεκάδος*, ohne Rücksicht auf die wörtliche Bedeutung sechzehn Mann. (Si.) — *ἐπὶ τούτῳ* nächst diesem. (Ra.) — *διμοιρίτην.* zu 6, 9, 3. — *δεκαστάτηρον* der zehn Statere, unstreitig Silberstatere, also gegen zehn Thaler, monatlich erhielt. Der Sold war bei den Alten, zumal wenn man den viel höhern Werth des Geldes veranschlagt, sehr bedeutend. zu Xen. An. 1, 3, 21. — *οὐκ ἐν τιμῇ* ohne Auszeichnung durch höhern Sold. § 4. *τοὺς τρεῖς.* zu Xen. An. 5, 4, 11. — *ὅπλισιν.* Spr. 52, 4, 3. § 5. *ἀνεπειρᾶτο* für *ἀπεπειρᾶτο* Kr., von Kriegsübungen das eig. Wort. zu Thuk. 7, 7, 3. — *τετρήρεις* für *καὶ τῶν τετρηρῶν ὅσαι.* vgl. Spr. 51, 12. § 6. *ἧκον* kehrten zurück. zu Xen. An. 2, 1, 9. „Ueber die Sache 7, 14, 7." (Schm.) — *Κλεομένει* 3, 5, 4. (Schm.) — *καὶ ἀποθανόντα* auch den gestorbenen. (Ra.) Eben so Xen. An. 3, 1, 19. § 7. *κατασκευασθῆναι.* Spr. 55, 3, 7. Doch ist ein passiver Aorist bei einem Verbum des Sagens so gebraucht sehr anstössig; daher *κατασκευάσαι χρῆναι* Kr., wenn nicht *ἐκέλευε* für *ἔλεγε* zu lesen ist. vgl. 6, 1, 6. 15, 2. 7, 4, 8. — *μεγέθει*, zu 5, 19, 5. — *καὶ ὅπως*, als ob *ἐπιμελεῖσθαι* oder ein ähnliches Wort vorherginge. — *ἐπικαλεῖσθαι*, *τὴν νῆσον* Ra., *τὰ ἡρῷα* Si. Jenes wäre hart, dieses verstand sich von selbst. Ich vermuthe einen Schreibfehler. — *ἄττα* für *ὅσα* Kr. Von dem so häufigen *ὅστις* findet sich *ἅτινα* in dem Werke

8 ξυμβάλλουσιν ἐγγράφεσθαι τὸ ὄνομα (τὸ) Ἡφαιστίωνος. ταῦτα μὲν
οὖν οὐκ ἔχω μέμψασθαι, πλήν γε δὴ ὅτι οὐκ ἐπὶ μεγάλοις μεγάλως
διεσπουδάζετο. ἐκεῖνα δὲ καὶ πάνυ μέμφομαι. ἢν γὰρ καταλάβω
ἐγώ, ἔλεγε τὰ γράμματα, τὰ ἱερὰ τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καλῶς κατεσκευα-
σμένα καὶ τὰ ἡρῷα τὰ Ἡφαιστίωνος, εἴ τε τι πρότερον ἡμάρτηκας,
ἀφήσω σε τούτων, καὶ τὸ λοιπόν, ὁπηλίκον ἂν ἁμάρτῃς, οὐδὲν πείσῃ
ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι. τοῦτο ἀνδρὶ ἄρχοντι πολλῆς μὲν χώρας, πολλῶν δὲ
ἀνθρώπων ἐκ βασιλέως μεγάλου ἐπεσταλμένον, ἄλλως τε καὶ κακῷ
ἀνδρί, οὐκ ἔχω ἐπαινέσαι.

24. Ἀλλὰ γὰρ αὐτῷ ἤδη Ἀλεξάνδρῳ ἐγγὺς ἦν τὸ τέλος. καί τι καὶ
τοιόνδε πρὸ τῶν μελλόντων σημῆναι λέγει Ἀριστόβουλος· καταλο-
χίζειν μὲν αὐτὸν τὴν στρατιὰν τὴν ξὺν Πευκέστᾳ τε ἐκ Περσῶν καὶ
ἀπὸ θαλάσσης ξὺν Φιλοξένῳ καὶ Μενάνδρῳ ἥκουσαν ἐς τὰς Μα-
κεδονικὰς τάξεις· διψήσαντα δὲ ἀποχωρῆσαι ἐκ τῆς ἕδρας καταλι-
2 πόντα ἔρημον τὸν θρόνον τὸν βασίλειον. εἶναι δὲ κλίνας ἑκατέρω-
θεν τοῦ θρόνου ἀργυρόποδας, ἐφ᾽ ὧν οἱ ἀμφ᾽ αὐτὸν ἑταῖροι ἐκά-
θηντο. τῶν τινα οὖν ἠμελημένων ἀνθρώπων, οἱ δὲ καὶ τῶν ἐν φυ-
λακῇ ἀδέσμῳ ὄντα λέγουσιν, ἔρημον ἰδόντα τὸν θρόνον καὶ τὰς κλί-
νας, περὶ τῷ θρόνῳ δὲ ἑστηκότας τοὺς εὐνούχους, καὶ γὰρ καὶ οἱ
ἑταῖροι ξυνανέστησαν τῷ βασιλεῖ ἀποχωροῦντι, διελθόντα διὰ τῶν
3 εὐνούχων ἀναβῆναί τε ἐπὶ τὸν θρόνον καὶ καθέζεσθαι. τοὺς δὲ οὐκ
ἀναστῆσαι μὲν αὐτὸν ἐκ τοῦ θρόνου κατὰ δή τινα νόμον Περσικόν·
περιῤῥηξαμένους δὲ τύπτεσθαι τά τε στήθη καὶ τὰ πρόσωπα ὡς ἐπὶ
μεγάλῳ κακῷ. ταῦτα ὡς ἐξηγγέλθη Ἀλεξάνδρῳ, κελεῦσαι στρεβλω-
θῆναι τὸν καθίσαντα, μή ποτε ἐξ ἐπιβουλῆς ξυντεταγμένον τοῦτο ἔ-
δρασε γνῶναι ἐθέλοντα. τὸν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἐξειπεῖν ὅτι μὴ ἐπὶ νοῦν
οἱ ἐλθὸν οὕτω πρᾶξαι· ᾗ δὴ καὶ μᾶλλον ἐπ᾽ οὐδενὶ ἀγαθῷ ξυμβῆ-
ναι αὐτῷ οἱ μάντεις ἐξηγοῦντο.
4 Ἡμέραι τε οὐ πολλαὶ ἐπὶ τούτῳ ἐγένοντο καὶ τεθυκὼς τοῖς θεοῖς
τάς τε νομιζομένας θυσίας ἐπὶ ξυμφοραῖς ἀγαθαῖς καί τινας καὶ ἐκ
μαντείας εὐωχεῖτο ἅμα τοῖς φίλοις καὶ ἔπινε πόῤῥω τῶν νυκτῶν.
δοῦναι δὲ λέγεται καὶ τῇ στρατιᾷ ἱερεῖα καὶ οἶνον κατὰ λόχους καὶ
ἑκατοστύας. ἀπὸ δὲ τοῦ πότου αὐτὸν μὲν ἀπαλλάττεσθαι ἐθέλειν ἐπὶ
κοιτῶνι εἰσὶν οἳ ἀνέγραψαν· Μήδιον δὲ αὐτῷ ἐντυχόντα, τῶν ἑταί-
ρων ἐν τῷ τότε τὸν πιθανώτατον, δεηθῆναι κωμάσαι παρὰ οἷ· γενέ-
σθαι γὰρ ἂν ἡδὺν τὸν κῶμον.

nicht und ἅττα ist öfter in ὅσα gefälscht. — *τὸ ὄνομα τό* Kr. — *Ἡφαιστίωνος*, als heiliger Beglaubigung. (Ra.) **§ 8.** *καὶ πάνυ.* zu 2, 10, 1 und 1, 22, 1. — *ἀφήσω.* zu 1, 17, 2. — *τούτων* bezieht sich auf *εἴ τι.* Spr. 58, 4, 5.

24. Capitel.

§ 1. *τέλος, τοῦ βίου*, was gew. hinzugefügt wird. **§ 2.** *ὄντα. ὄντων* wäre auch statthaft. **§ 3.** *δή* eben ist in dieser Verbindung häufig. Thuk. 1, 24, 1: *κατὰ δὴ τὸν παλαιὸν νόμον.* — *περιῤῥηξαμένους, τὴν ἐσθῆτα.* (Schm.) — *μή ποτε* ob nicht etwa. vgl. 4, 20, 2. So findet sich *μή* mit dem Indicativ in einer obliquen Frage zuweilen auch bei Attikern. Hermann z. Viger 270. — *ἐλθόν.* Spr. 56, 8, 2. — *πρᾶξαι. δρᾶσαι* Kr. — *ᾗ δή* für *ἢ δή* Ra. vgl. zu 5, 13, 2. **§ 4.** *ἐπὶ ξυμφοραῖς* schliesst sich an *νομιζομένας* an. — *νυκτῶν.* zu 1, 20, 6.

Καὶ αἱ βασίλειοι ἐφημερίδες ὧδε ἔχουσι· πίνειν παρὰ Μηδίῳ 25.
αὐτὸν κωμάσαντα· ἔπειτα ἐξαναστάντα καὶ λουσάμενον καθεύδειν τε
καὶ αὖθις δειπνεῖν παρὰ Μηδίῳ καὶ αὖθις πίνειν πόῤῥω τῶν νυ-
κτῶν· ἀπαλλαχθέντα δὲ τοῦ πότου λούσασθαι· καὶ λουσάμενον ὀλί-
γον τι ἐμφαγεῖν καὶ καθεύδειν αὐτοῦ, ὅτι ἤδη ἐπύρεσσεν. ἐκκομι- 2
σθέντα δὲ ἐπὶ κλίνης πρὸς τὰ ἱερὰ θῦσαι ὡς νόμος ἐφ᾽ ἑκάστῃ ἡμέρᾳ,
καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα κατακεῖσθαι ἐν τῷ ἀνδρῶνι ἔστε ἐπὶ κνέφας.
ἐν τούτῳ δὲ τοῖς ἡγεμόσι παραγγέλλειν ὑπὲρ τῆς πορείας καὶ τοῦ
πλοῦ, τοὺς μὲν ὡς πεζῇ ἰόντας παρασκευάζεσθαι ἐς τετάρτην ἡμέ-
ραν, τοὺς δὲ ἅμα οἷ πλέοντας ὡς εἰς πέμπτην πλευσουμένους. ἐκεῖ- 3
θεν δὲ κατακομισθῆναι ἐπὶ τῆς κλίνης ὡς ἐπὶ τὸν ποταμόν, καὶ πλοίου
ἐπιβάντα διαπλεῦσαι πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐς τὸν παράδεισον, κἀκεῖ
αὖθις λουσάμενον ἀναπαύεσθαι. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν λούσασθαί τε
αὖθις καὶ θῦσαι τὰ νομιζόμενα· καὶ εἰς τὴν καμάραν εἰσελθόντα κα-
τακεῖσθαι διαμυθολογοῦντα πρὸς Μήδιον· παραγγεῖλαι δὲ καὶ τοῖς
ἡγεμόσιν ἀπαντῆσαι ἕωθεν. ταῦτα πράξαντα δειπνῆσαι ὀλίγον· κο- 4
μισθέντα δὲ αὖθις ἐς τὴν καμάραν πυρέσσειν ἤδη ξυνεχῶς τὴν νύ-
κτα ὅλην· τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι καὶ λουσάμενον θῦσαι. Νεάρχῳ
δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἡγεμόσι παραγγεῖλαι τὰ ἀμφὶ τὸν πλοῦν ὅπως
ἔσται ἐς τρίτην ἡμέραν. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ λούσασθαι αὖθις καὶ θῦ-
σαι τὰ τεταγμένα, καὶ τὰ ἱερὰ ἐπιθέντα οὐκέτι ἐλινύειν πυρέσσοντα.
ἀλλὰ καὶ ὣς τοὺς ἡγεμόνας εἰσκαλέσαντα παραγγέλλειν τὰ πρὸς τὸν
ἔκπλουν ὅπως αὐτῷ ἔσται ἕτοιμα· λούσασθαί τε ἐπὶ τῇ ἑσπέρᾳ, καὶ
λουσάμενον ἔχειν ἤδη κακῶς. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ μετακομισθῆναι ἐς τὴν 5
οἰκίαν τὴν πρὸς τῇ κολυμβήθρᾳ καὶ θῦσαι μὲν τὰ τεταγμένα, ἔχοντα
δὲ πονήρως ὅμως ἐσκαλέσαι τῶν ἡγεμόνων τοὺς ἐπικαιριωτάτους καὶ
ὑπὲρ τοῦ πλοῦ αὖθις παραγγέλλειν. τῇ δὲ ἐπιούσῃ μόγις ἐκκομι-
σθῆναι πρὸς τὰ ἱερὰ καὶ θῦσαι, καὶ μηδὲν μεῖον ἔτι παραγγέλλειν
ὑπὲρ τοῦ πλοῦ τοῖς ἡγεμόσιν. ἐς δὲ τὴν ὑστεραίαν κακῶς ἤδη ἔχοντα 6
ὅμως θῦσαι τὰ τεταγμένα. παραγγεῖλαι δὲ τοὺς μὲν στρατηγοὺς
διατρίβειν κατὰ τὴν αὐλήν, χιλιάρχας δὲ καὶ πεντακοσιάρχας πρὸ τῶν
θυρῶν. ἤδη δὲ παντάπασι πονηρῶς ἔχοντα διακομισθῆναι ἐκ τοῦ
παραδείσου εἰς τὰ βασίλεια. εἰσελθόντων δὲ τῶν ἡγεμόνων γνῶναι
μὲν αὐτούς, φωνῆσαι δὲ μηδὲν ἔτι, ἀλλ᾽ εἶναι ἄναυδον· καὶ τὴν
νύκτα πυρέσσειν κακῶς καὶ τὴν ἡμέραν, καὶ τὴν ἄλλην νύκτα καὶ τὴν
ἡμέραν.

Οὕτως ἐν ταῖς ἐφημερίσι ταῖς βασιλείοις ἀναγέγραπται, καὶ ἐπὶ 26.
τούτοις ὅτι οἱ στρατιῶται ἐπόθησαν ἰδεῖν αὐτόν, οἱ μέν, ὡς ζῶντα
ἔτι ἴδοιεν· οἱ δέ, ὅτι τεθνηκέναι ἤδη ἐξηγγέλλετο, ἐπικρύπτεσθαι δὲ
αὐτοῦ ἐτόπαζον πρὸς τῶν σωματοφυλάκων τὸν θάνατον, ὡς ἔγωγε
δοκῶ· τοὺς πολλοὺς δὲ ὑπὸ πένθους καὶ πόθου τοῦ βασιλέως βιά-
σασθαι ἰδεῖν Ἀλέξανδρον. τὸν δὲ ἄφωνον μὲν εἶναι λέγουσι παρα-

25. Capitel.

§ **1.** *ἐφημερίδες*, von Eumenes u. Diodotos verfasst. — *αὐτοῦ, ἐν τῷ λουτρῶνι.* § **2.** *ἐφ᾽ ἑκάστῃ.* zu 2, 26, 4. vgl. unten § 4. — *ἐπιθέντα*, auf dem Altar, wie § 4. — *ἰόντας.* Spr. 55, 2, 5. vgl. 7, 26, 2. § **4.** *ἐλινύειν πυρέσσοντα* fortwährend fiebern. Spr. 56, 5, 3 und zu 3, 15, 5. § **5.** *ἐπικαιριωτάτους* für *ἐπικαιρωτάτους* Kr., da dies von Personen nicht üblich war; *οἱ ἐπικαίριοι* sind einflussreiche und brauchbare. zu Xen. An. 7, 1, 5.

26. Capitel.

§ **1.** *αὐτοῦ*, hängt von *θάνατον* ab. — *παραπορευομένους.* Sie

πορευομένης τῆς στρατιᾶς· δεξιοῦσθαι δὲ καὶ ὡς ἑκάστους τήν τε
2 κεφαλὴν ἐπαίροντα μόγις καὶ τοῖν ὀφθαλμοῖν ἐπισημαίνοντα. λέγουσι
δὲ αἱ ἐφημερίδες αἱ βασίλειοι ἐν τοῦ Σεράπιδος τῷ ἱερῷ Πείθωνά
τε ἐγκοιμηθέντα καὶ Ἄτταλον καὶ Δημοφῶντα καὶ Πευκέσταν, πρὸς
δὲ Κλεομένην τε καὶ Μενίδαν καὶ Σέλευκον, ἐπερωτᾶν τὸν θεὸν εἰ
λῷον καὶ ἄμεινον Ἀλεξάνδρῳ εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ κομισθέντα καὶ
ἱκετεύσαντα θεραπεύεσθαι πρὸς τοῦ θεοῦ· καὶ γενέσθαι φήμην τινὰ
ἐκ τοῦ θεοῦ μὴ κομίζεσθαι εἰς τὸ ἱερόν, ἀλλ' αὐτοῦ μένοντι ἔσεσθαι
3 ἄμεινον. ταῦτά τε ἀπαγγεῖλαι τοὺς ἑταίρους καὶ Ἀλέξανδρον οὐ
πολὺ ὕστερον ἀποθανεῖν, ὡς τοῦτο ἄρα ἤδη ὂν τὸ ἄμεινον. οὐ
πόῤῥω δὲ τούτων οὔτε Ἀριστοβούλῳ οὔτε Πτολεμαίῳ ἀναγέγραπται.
οἱ δὲ καὶ τάδε ἀνέγραψαν, ἐρέσθαι μὲν τοὺς ἑταίρους αὐτὸν ὅτῳ τὴν
βασιλείαν ἀπολείπει· τὸν δὲ ἀποκρίνασθαι ὅτι τῷ κρατίστῳ· οἱ δέ,
προσθεῖναι πρὸς τούτῳ τῷ λόγῳ ὅτι μέγαν ἐπιτάφιον ἀγῶνα ὁρᾷ
ἐφ' αὐτῷ ἐσόμενον.

27. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα οἶδα ἀναγεγραμμένα ὑπὲρ τῆς Ἀλεξάνδρου
τελευτῆς, καὶ φάρμακον ὅτι ἐπέμφθη παρὰ Ἀντιπάτρου Ἀλεξάνδρῳ
καὶ ἐκ τοῦ φαρμάκου ὅτι ἀπέθανε· καὶ τὸ φάρμακον ὅτι Ἀριστο-
τέλης μὲν Ἀντιπάτρῳ ἐξεῦρε, δεδοικὼς ἤδη Ἀλέξανδρον Καλλισθέ-
νους ἕνεκα, Κάσανδρος δὲ ὁ Ἀντιπάτρου ἐκόμισεν· οἱ δὲ καὶ ὅτι
2 ἐν ἡμιόνου ὁπλῇ ἐκόμισε [καὶ] τοῦτο ἀνέγραψαν. δοῦναι δὲ αὐτὸ
Ἰόλλαν τὸν ἀδελφὸν τὸν Κασάνδρου τὸν νεώτερον· εἶναι γὰρ οἰνο-
χόον βασιλικὸν τὸν Ἰόλλαν καί τι καὶ λελυπῆσθαι πρὸς Ἀλεξάνδρου
ὀλίγῳ πρόσθεν τῆς τελευτῆς· οἱ δὲ καὶ Μήδιον μετασχεῖν τοῦ ἔρ-
γου, ἐραστὴν ὄντα τοῦ Ἰόλλα· καὶ αὐτὸν γὰρ εἶναι τὸν εἰσηγητὴν γε-
νόμενον Ἀλεξάνδρῳ τοῦ κώμου, ὀδύνην τε αὐτῷ ἐπὶ τῇ κύλικι γενέ-
3 σθαι ὀξεῖαν, καὶ ἐπὶ τῇ ὀδύνῃ ἀπαλλαγῆναι ἐκ τοῦ πότου. ἤδη δέ
τις οὐκ ᾐσχύνθη ἀναγράψαι ὅτι αἰσθόμενος οὐ βιώσιμος ὢν αὐτὸς
αὐτὸν Ἀλέξανδρος ἐς τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ᾔει ἐμβαλῶν, ὡς ἀφα-
νὴς ἐξ ἀνθρώπων γενόμενος πιστοτέραν τὴν δόξαν παρὰ τοῖς ἔπειτα
ἐγκαταλείποι ὅτι ἐκ θεοῦ τε αὐτῷ ἡ γένεσις ξυνέβη καὶ παρὰ θεοὺς
ἡ ἀποχώρησις. Ῥωξάνην δὲ τὴν γυναῖκα οὐ λαθεῖν ἐξιόντα, ἀλλὰ
εἰργόμενον γὰρ πρὸς αὐτῆς ἐποιμώξαντα εἰπεῖν ὅτι ἐφθόνησεν ἄρα
δόξης αὐτῷ τῆς ἐς ἅπαν, ὡς θεῷ δὴ γεγενημένῳ. καὶ ταῦτα ἐμοὶ
ὡς μὴ ἀγνοεῖν δόξαιμι μᾶλλον ὅτι λεγόμενά ἐστιν ἢ ὡς πιστὰ ἐς
ἀφήγησιν ἀναγεγράφθω.

zogen einzeln an seinem Bette vorüber und zu einer andern Thüre hinaus. § **2.** *ἐν τοῦ Σ. τῷ ἱερῷ.* zu *ἐπί* 1, 13, 3. — ***Σεράπιδος***, wahrscheinlich eines assyrischen Gottes dem die Griechen aus irgend einem Grunde den Namen des aegyptischen Serapis beilegten. (Schm.) — ***ἐγκοιμηθέντα***, um prophetische Träume zu erhalten, nach einer sehr üblichen Weise. (Schm.) — *φήμην* Antwort. (Schm.) § **3.** *οὐ πόῤῥω* nicht sehr verschieden. (Vu.) — *κρατίστῳ* Tüchtigsten, Tapfersten. (Ra.) — *ἐφ' αὐτῷ* für *ἐπ' αὐτῷ* Ellendt.

27. Capitel.

§ **1.** *πολλὰ καὶ ὅτι.* Spr. 59, 2. — *φάρμακον.* Die Sage über die Vergiftung ward erst fünf bis sechs Jahre nach Alexanders Tode angeregt. — *καί* vor *τοῦτο* verdächtigt Kr. § **2.** *δοῦναι*, *Ἀλεξάνδρῳ.* (Vu.) — *καὶ αὐτὸν γάρ.* zu 2, 3, 4. § **3.** *ἤδη.* zu 3, 4, 4. — *βιώσιμον ὄντα αὐτὸν Ἀλέξανδρος* die Hsn. — *ἐς ἅπαν* vollen, vollendeten. vgl. zu 4, 11, 8. — *πιστὰ ἐς.* zu Prooe. 2.

Ἐτελεύτα μὲν δὴ Ἀλέξανδρος τῇ τετάρτῃ καὶ δεκάτῃ καὶ ἑκατο- 28.
στῇ Ὀλυμπιάδι ἐπὶ Ἡγησίου ἄρχοντος Ἀθήνησιν· ἐβίω δὲ δύο καὶ
τριάκοντα ἔτη καὶ τοῦ τρίτου μῆνας ἐπέλαβεν ὀκτώ, ὡς λέγει Ἀρι-
στόβουλος· ἐβασίλευσε δὲ δώδεκα ἔτη καὶ τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας,
τό τε σῶμα κάλλιστος καὶ φιλοπονώτατος καὶ ὀξύτατος τὴν γνώμην
γενόμενος καὶ ἀνδρειότατος καὶ φιλοτιμώτατος καὶ φιλοκινδυνότατος
καὶ τοῦ θείου ἐπιμελέστατος· ἡδονῶν δὲ τῶν μὲν τοῦ σώματος ἐγ- 2
κρατέστατος, τῶν δὲ τῆς γνώμης ἐπαίνου μόνου ἀπληστότατος· ξυν-
ιδεῖν δὲ τὸ δέον ἔτι ἐν τῷ ἀφανεῖ ὂν δεινότατος, καὶ ἐκ τῶν φαι-
νομένων τὸ εἰκὸς ξυμβαλεῖν ἐπιτυχέστατος, καὶ τάξαι στρατιὰν καὶ
ὁπλίσαι τε καὶ κοσμῆσαι δαημονέστατος· καὶ τὸν θυμὸν τοῖς στρα-
τιώταις ἐπᾶραι καὶ ἐλπίδων ἀγαθῶν ἐμπλῆσαι καὶ τὸ δεῖμα ἐν τοῖς
κινδύνοις τῷ ἀδεεῖ τῷ αὑτοῦ ἀφανίσαι, ξύμπαντα ταῦτα γενναιότα-
τος. καὶ οὖν καὶ ὅσα ἐν τῷ ἀφανεῖ πρᾶξαι, ξὺν μεγίστῳ θάρσει 3
ἔπραξεν· ὅσα τε φθάσας ὑφαρπάσαι τῶν πολεμίων, πρὶν καὶ δεῖ-
σαί τινα αὐτὰ ὡς ἐσόμενα, προλαβεῖν δεινότατος· καὶ τὰ μὲν ξυντε-
θέντα ἢ ὁμολογηθέντα φυλάξαι βεβαιότατος, πρὸς δὲ τῶν ἐξαπατών-
των μὴ ἁλῶναι ἀσφαλέστατος· χρημάτων δὲ ἐς μὲν ἡδονὰς τὰς αὑ-
τοῦ φειδωλότατος, ἐς δὲ εὐποιΐαν τῶν πέλας ἀφθονώτατος.

Εἰ δέ τι ἐπλημμελήθη Ἀλεξάνδρῳ δι' ὀξύτητα ἢ ὑπ' ὀργῆς, ἢ 29.
εἴ τι ἐς τὸ ὑπερογκότερον προήχθη βαρβαρίσαι, οὐ μεγάλα τίθεμαι
ἔγωγε, εἰ τὴν νεότητά τέ τις τὴν Ἀλεξάνδρου μὴ ἀνεπιεικῶς ἐνθυ-
μηθείη καὶ τὸ διηνεκὲς τῆς εὐτυχίας καὶ τοὺς πρὸς ἡδονὴν (καὶ) οὐκ
ἐπὶ τῷ βελτίστῳ τοῖς βασιλεῦσι ξυνόντας τε καὶ ἐπὶ κακῷ ξυνεσομέ-
νους· ἀλλὰ μεταγνῶναί γε ἐφ' οἷς ἐπλημμέλησε μόνῳ οἶδα τῶν πά-
λαι βασιλέων Ἀλεξάνδρῳ ὑπάρξαν ὑπὸ γενναιότητος. οἱ δὲ πολλοί, 2
εἰ καί τι ἔγνωσαν πλημμελήσαντες, οἱ δὲ τῷ προηγορεῖν αὐτοῦ, ὡς
καλῶς δὴ πραχθέντος, ἐπικρύψειν οἴονται τὴν ἁμαρτίαν, κακῶς γι-
γνώσκοντες. μόνη γὰρ ἔμοιγε δοκεῖ ἴασις ἁμαρτίας ὁμολογεῖν τε ἁ-
μαρτόντα καὶ δῆλον εἶναι ἐπ' αὐτῷ μεταγινώσκοντα, ὡς τοῖς παθοῦσί
τι ἄχαρι οὐκ (ἂν) πάντῃ χαλεπὰ τὰ παθήματα φαινόμενα, εἰ ὁ δρά-
σας αὐτὰ ξυγχωροίη ὅτι οὐ καλὰ ἔδρασεν, αὐτῷ τέ τινι ἐς τὸ μέλλον
ταύτην ἐλπίδα ἀγαθὴν ὑπολειπομένην, μή ποτε ἂν παραπλήσιόν τι
ἁμαρτεῖν, εἰ τοῖς πρόσθεν πλημμεληθεῖσιν ἀχθόμενος φαίνοιτο.
ὅτι δὲ εἰς θεὸν τὴν γένεσιν τὴν αὑτοῦ ἀνέφερεν, οὐδὲ τοῦτο ἐμοὶ 3

28. Capitel.

§ 1. Ἡγησίου Ol. 114, 1, v. Ch. G. 323, am 11 oder 13 Juni. — τούτους, die er über 32 Jahre lebte. Ueber die Stellung zu Xen. An. 4, 2, 6. — ὀξύς feurig. § 2. δαημονέστατος. zu 4, 29, 4. § 3. ὅσα πρᾶξαι. zu 4, 2, 2. — ἐν τῷ ἀφανεῖ in Dingen zweifelhaften Erfolges. (Vu.) — πολεμίων hängt von ὅσα ab. — καὶ δεῖσαι. Spr. 69, 28, 8.

29. Capitel.

§ 1. τέ stände besser vor νεότητα. — διηνεκές. zu 5, 7, 3. — πρὸς ἡδονήν. zu 2, 6, 4. — οὐκ ἐπί. καὶ οὐκ ἐπὶ Kr. — ὑπάρξαν für ὑπάρξαι Kr.: dass er die Eigenschaft gehabt. vgl. 2, 16, 6. 7, 9, 9 und über den Ausdruck zu 7, 9, 9. § 2. οἱ δέ. zu 3, 21, 5. — αὐτοῦ, τοῦ πλημμεληθέντος. (Vu.) Ueber den Genitiv Spr. 47, 22. — ὡς φαινόμενα. zu 1, 9, 7. — οὐκ ἄν für Kr. wegen der Optative. — αὐτῷ τινι einem (Jedem) selbst. zu Thuk. 1, 40, 4. — ταύτην. Spr. 61, 6, 2. § 3.

δοκεῖ μέγα εἶναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα, εἰ μὴ καὶ σόφισμα ἦν τυχὸν ἐς τοὺς ὑπηκόους τοῦ σεμνοῦ ἕνεκα. οὔκουν δοκεῖ ἔμοιγε ἢ Μίνωος γενέσθαι βασιλεὺς ἀφανέστερος ἢ Αἰακοῦ ἢ Ῥαδαμάνθυος, οἷς δὴ ἐς Δία ἀνενεχθεῖσα ἡ γένεσις πρὸς τῶν πάλαι ἀνθρώπων οὐδεμιᾷ αὐτῶν ὕβρει προστίθεται, οὐδὲ Θησέως τοῦ Ποσειδῶνος οὐδὲ Ἴω-
4 νος τοῦ Ἀπόλλωνος. ὡς ἔμοιγε καὶ ἡ Περσικὴ σκευὴ σόφισμα δοκεῖ εἶναι πρός τε τοὺς βαρβάρους, ὡς μὴ πάντη ἀλλότριον αὐτῶν φαίνεσθαι τὸν βασιλέα, καὶ πρὸς τοὺς Μακεδόνας, ὡς ἀποστροφήν τινα εἶναι αὐτῷ ἀπὸ τῆς ὀξύτητός τε καὶ ὕβρεως τῆς Μακεδονικῆς· ἐφ' ὅτῳ δὴ καὶ ἐγκαταμῖξαι μοι δοκεῖ ταῖς τάξεσιν αὐτῶν τοὺς Πέρσας τοὺς μηλοφόρους καὶ τοῖς ἀγήμασι τοὺς ὁμοτίμους. καὶ οἱ πότοι δέ, ὡς λέγει Ἀριστόβουλος, οὐ τοῦ οἴνου ἕνεκα μακροὶ αὐτῷ ἐγίγνοντο, οὐ γὰρ πίνειν πολὺν οἶνον Ἀλέξανδρον, ἀλλὰ φιλοφροσύνης τῆς εἰς τοὺς ἑταίρους.

30. Ὅστις δὲ κακίζει Ἀλέξανδρον, μὴ μόνον ὅσα ἄξια κακίζεσθαι ἐστὶ προφερόμενος κακιζέτω, ἀλλὰ ξύμπαντα Ἀλεξάνδρου εἰς ἓν [χωρίον] ξυναγαγὼν οὕτω δὴ ἐκλογιζέσθω ὅστις τε ὢν αὐτὸς καὶ ὁποίᾳ τύχῃ κεχρημένος ὅντινα γενόμενον ἐκεῖνον καὶ ἐς ὅσον εὐτυχίας τῆς ἀνθρωπίνης ἐλθόντα βασιλέα τε ἀμφοῖν τοῖν ἠπείροιν ἀναμφιλογώτατα γενόμενον καὶ ἐπὶ πᾶν ἐξικόμενον τῷ αὐτοῦ ὀνόματι κακίζει σμικρότερός τε ὢν αὐτὸς καὶ ἐπὶ σμικροῖς πονούμενος καὶ οὐδὲ (ἂν)
2 ταῦτα ἐν κόσμῳ τιθέμενος. ὡς ἔγωγε δοκῶ ὅτι οὔτε τι ἔθνος ἀνθρώπων οὔτε τις πόλις ἐν τῷ τότε ἦν οὔτε τις εἷς ἄνθρωπος εἰς ὃν οὐ πεφοιτήκει τὸ Ἀλεξάνδρου ὄνομα. οὔκουν οὐδ' ἐμοὶ ἔξω τοῦ θείου φῦναι ἂν δοκεῖ ἀνὴρ οὐδενὶ ἄλλῳ ἀνθρώπων ἐοικώς. καὶ ταῦτα χρησμοί τε ἐπισημῆναι ἐπὶ τῇ τελευτῇ τῇ Ἀλεξάνδρου λέγονται καὶ φάσματα ἄλλα ἄλλοις γενόμενα καὶ ἐνύπνια φανέντα ἄλλοις καὶ ἡ ἐς τοῦτο ἐξ ἀνθρώπων τιμή τε αὐτοῦ καὶ μνήμη οὐκ ἀνθρωπίνη οὖσα, καὶ νῦν δὲ διὰ τοσούτου ἄλλοι χρησμοὶ ἐπὶ τῇ τιμῇ αὐτοῦ τῷ
3 ἔθνει τῶν Μακεδόνων χρησθέντες. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἐμεμψάμην ἔστιν

ἀνέφερεν. zu 1, 9, 6. — *εἰ μὴ καί* wenn nicht gar. — *τυχόν.* zu 1, 10, 6. — *Μίνωος* für *Μίνω* Spätere. — *ἀνενεχθεῖσα ἡ* die Zurückführung, Ableitung der. Spr. 50, 8, 3. — *Θησέως* hängt noch von *ἀφανέστερος* ab. (Vu.) § **4.** *μηλοφόρους.* zu 3, 11, 5. — *ὁμοτίμους.* zu 3, 11, 8.

30. Capitel.

§ **1.** *προφερόμενος* anführend für *προσφερόμενος* Schneider. Spr. 52, 10, 1. Aehnlich bei Thuk. 5, 26, 4. — *Ἀλεξάνδρου,* wie *ταῦτα Ἀλεξάνδρου* 4, 9, 6 vgl. § 2. 4, 10, 1. und gr. Spr. 47, 10, 2. — *χωρίον* tilgt Kr. Regelmässig erscheint in solchen Verbindungen nur *εἰς ἕν.* vgl. 5, 25, 3. — *ὅστις ὢν ὅντινα γενόμενον.* zu 7, 9, 1. — *εὐτυχίας.* Spr. 47, 8. — *ἀμφοῖν,* Europa und Asien, Aegypten eingeschlossen. zu 3, 30, 9. — *ἂν ταῦτα* für *ταῦτα* oder *ἐνταῦθα* Kr. § **2.** *ὅτι.* zu 7, 13, 6. — *πεφοιτήκει. πεφοίτηκε* Kr. — *οὐδ' ἐμοί,* wie auch Andere nicht. — *ἔξω τοῦ θείου,* ohne unmittelbare göttliche Einwirkung. vgl. zu 1, 26, 2. — *ἂν* tilgt Kr. — *ταῦτα,* die vorstehende Behauptung. (Si.) — *ἐπισημῆναι.* zu 1, 9, 8. — *τῇ Ἀλ.* für *τοῦ Ἀλ.* Kr.; in einer Hs. fehlt der Artikel. — *ἐς τοῦτο* bis jetzt. (Vu.) zu 2, 16, 6. — *οὐκ ἀνθρωπίνη* übermenschlich. (Vu.) — *διὰ τοσούτου* nach so langer Zwischenzeit. zu *διὰ μακροῦ* 1, 9, 3. § **3.** *ἐπεὶ καί.* zu 4, 9, 9. — *θαυμά-*

ἃ ἐν τῇ ξυγγραφῇ τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων, ἀλλ' αὐτόν γε Ἀλέξανδρον οὐκ αἰσχύνομαι θαυμάζων· τὰ δὲ ἔργα ἐκεῖνα ἐκάκισα ἀληθείας τε ἕνεκα τῆς ἐμῆς καὶ ἅμα ὠφελείας τῆς ἐς [τοὺς] ἀνθρώπους· ἐφ' ὅτῳ ὡρμήθην οὐδὲ αὐτὸς ἄνευ θεοῦ ἐς τήνδε τὴν ξυγγραφήν.

[*Τέλος τῆς ξυγγραφῆς τῶν Ἀλεξάνδρου ἔργων.*]

ζων. Spr. 56, 6, 2. — *ἀληθείας* Wahrheitsliebe. (Dö.) — *ἐφ' ὅτῳ*, des Nutzens wegen. — *οὐδὲ αὐτός*, wie Alexander *οὐκ ἔξω τοῦ θείου φῦναι δοκεῖ.* (Schm.) — *ἄνευ θεοῦ.* vgl. 1, 26, 2.

Geographisches Register.

Zur Benutzung hiebei empfehlen wir H. Kieperts historisch geographischen Atlas der alten Welt. Die so [—] eingeklammerten Wörter sind die heutigen Namen.

Ἀβασταvοί eine selbständige indische Völkerschaft, wohl unfern der Mündung des Akesines in den Indos.

Ἄβδηρα, τά, Pflanzstadt von Teos an der Küste von Thrake [Ruinen bei Polystylo].

Ἄβιοι, ein europäisches Volk nach Il. 13, 6, von Alexanders Begleitern nach Asien gesetzt.

Ἄβυδος, Stadt in Kleinasien an der hier 7 bis 8 Stadien breiten Meerenge die den Hellespont mit der Propontis verbindet, wo jetzt das Cap Nagara, eine Meile nördlich von den asiatischen Dardanellen.

Ἄγκυρα, ας, [Angora] Hauptstadt des spätern Galatiens.

Ἀγριᾶνες, ein paeonisches Volk an der Rhodope und dem obern Theile des Strymon; sie dienten als Leichtbewaffnete, *ψιλοί*.

Ἀγχίαλος, ἡ (oder *Ἀγχιάλη*), Stadt in Kilikien, westlich und nicht weit von der Mündung des Kydnos.

Ἀδραϊσται, altindisch Arâschtra d. h. die Königslosen, freie indische Völkerschaft jenseits des Hydraotes.

Αἰγαί, ῶν, früher Edessa, [Vodéna], alte Hauptstadt Makedoniens, später noch Begräbnissort der Könige.

Αἰγαῖος πόντος [Archipelagos].

Αἴγινα, [Aegina], Insel im saronischen Meerbusen, südlich von Attika.

Αἰγὸς ποταμοί, ῶν, ein Ort im thrakischen Chersonnes, Lampsakos gegenüber.

Αἰθίοπες, Bewohner des südlichen Afrika.

Αἶμος [Balkan], Hauptgebirge Thrakes.

Ἀκεσίνης, ου [Tschinâb], altindisch Asikni oder Tschandrabhâga, Fluss des indischen Tieflandes Pandschab (Fünfwasser). Nachdem er den Hydaspes, Hydraotes und Hyphasis aufgenommen ergiesst er sich in den Indos.

Ἀλβανοί, Volk zwischen Iberien und dem kaspischen Meere [in Schirwan und Daghistan.]

Ἀλεξάνδρεια in Aegypten, das jetzige.

Ἀλεξάνδρεια am Kaukasos oder Parapamisos, in der Nähe von Kabul?

Ἀλεξάνδρεια am Tanais d. h. Jaxartes, nordöstlich von Marakanda.

Ἀλήιον πεδίον, eine Ebene in Kilikien, westlich vom Pyramos.

Ἁλικαρνασσός, ἡ [Budrun], Hauptstadt Kariens, von Doriern gegründet.

Ἄλινδα, τά, Feste Kariens, drei geographische Meilen südwestlich von Stratonikeia.

Ἅλυς, υος, [Kisil-Irmak], Hauptfluss Kleinasiens, der sich östlich von Sinope in den Pontos ergiesst; *ἐντὸς Ἅλυος* diesseits des H.

Ἀμαθοῦς, οῦντος, ἡ [Limisso] Stadt an der Sudküste von Kypros.

Ἀμανικαὶ πύλαι, ein Pass der durch das Gebirge Amanos nördlich von Issos, nach Kilikien führte.

Ἀμβρακία [Arta], Stadt in Epeiros, an dem von ihr genannten Meerbusen.

Ἀμφεῖον, Denkmal des Amphion bei Theben.

Ἀμφίλοχοι, Völkerschaft in Akarnanien an der Ostseite des Meerbusens von Ambrakia. Thuk. 2, 68.

Ἀμφίπολις, attische Pflanzstadt am Strymon, 25 Stadien von dessen Mündung. Thuk. 4, 102. [Ruinen bei Neochorio.]

Ἄνδακα, τά, Ort in Indien, unbekannt wo; Acadira Curt. 8, 10, 19?

Ἀνθεμοῦς, οῦντος, ὁ, Stadt in Makedonien nördlich von Olynthos.

Ἀντιλίβανος, ὁ, östlich vom Libanos, diesem parallel laufendes Gebirge in Syrien.

Ἄορνος ein von Griechen mehrern hohen Felsenburgen gegebener Name: welche Vögel (ὄρνεις) nicht erreichen.

Ἀπολλωνία [Polina], Stadt in Makedonien, südlich vom See Bolbe.

Ἄραβες wohnten in der von ihnen genannten Halbinsel, am Libanos und Antilibanos bis tief nach Mesopotamien hinein.

Ἀράβιος, sonst, wie wohl auch 6, 21, 4 zu lesen ist, Ἄρβις oder Ἄραβις [Purally? El Mend nach Heeren Ideen 1 S. 380], ein Fluss, der sich westlich vom Indos in den Ocean ergiesst.

Ἀραβῖται, richtiger Ἀρβῖται, sonst Ἄρβιες, eine indische Völkerschaft, die zwischen Pattalene und dem Lande der Oriten einen Küstenstrich von 1000 Stadien bewohnte.

Ἄραδος, ἡ [Arvad oder Ruad] eine phoenikische Stadt auf einer vom Festlande durch einen 20 Stadien breiten Sund getrennten Felseninsel, deren Umfang nur sieben Stadien betrug.

Ἀράξης, ου [Aras], Grenzfluss zwischen Albanien und Iberien, der sich ins kaspische Meer ergiesst. (Ein andrer bei Persepolis 3, 18, 6.)

Ἀραχῶτοι oder Ἀραχωτοί (nach Eustath. zum Dion. 1096), auch Ἀραχῶται, die Bewohner von Ἀραχωσία [altpersich Harachwaitis d. h. Seeanwohner, jetzt Kandahar und die südwestlichsten Theile von Kabulistan], nördlich von Gadrosien, mit diesem eine Satrapie 6, 27, 1.

Ἄρβηλα, τά [Erbil], Stadt im nördlichen Assyrien.

Ἀρεία [Herat, altpersisch Hariwa], eine Landschaft östlich von Parthiene und nördlich von Drangiane.

Ἀρεῖος [Herî-Rûd], Fluss nach dem Areia genannt war 4, 6, 6.

Ἀριάσπαι, Anwohner des Etymandros, Εὐεργέται genannt, weil sie einst dem Kyros, als er auf einem Zuge in Noth gerathen war, eine grosse Masse Getreide zugeführt.

Ἀριγαῖον, unbekannter Ort Indiens.

Ἀρίσβη, Stadt in Troas, zwischen Abydos und Perkote.

Ἀρκόννησος, ἡ, Insel bei Halikarnassos.

Ἀρτακόανα, τά (Artakavan d. h. Wohnung des Artakes), Hauptstadt von Areia.

Ἀρτεμίσιον [Cap Pondikonisi], Vorgebirge im Norden von Euboea mit einem Tempel der Artemis.

Ἀσκανία zu 1, 29, 1.

Ἀσπάσιοι, Völkerschaft zwischen dem Choes und Indos.

Ἄσπενδος, ἡ, Stadt in Pamphylien am Eurymedon, sechzig Stadien von dessen Mündung entfernt.

Ἀσσακηνοί, Völkerschaft zwischen dem Kophen und Indos, östlich von den Aspasiern und Guraeern.

Ἀσσυρία sagt Arrian auch für Συρία 2, 5, 1. 6, 1 und 3.

Ἄτλας, αντος, ὁ, eig. mythischer Name des afrikanischen Gebirges Dyrin [Nderen].

Ἀτουρία, Athur, altpersisch Athurâ, uralter Name der Ebne an der Ostseite des mittleren Tigres um die alte Hauptstadt Ninive.

Αὐταριᾶται die grösste und tapferste illyrische Völkerschaft.

Ἀχαιῶν λιμήν, Hafen an der Nordwestküste von Troas, in den sich der Xanthos und Simoeis ergiesst.

Βαβυλών, ῶνος, ἡ, Babel, Hauptstadt von Babylonien, dem südlichen Assyrien, am Euphrates. [Grosse Ruinen bei Hilleh.]

Βαγαί, Grenzfeste Sogdianes gegen die Massageten.

Βάζιρα, τά, indische Stadt diesseits des Indos.

Βάκτρα, τά [im Zend Bachdhi, neupersisch Balch] bezeichnet sowohl die Hauptstadt, die sonst auch Zariaspa heisst, als das Land, das, sonst auch ἡ Βακτρία γῆ und ἡ Βακτριανή genannt, an beiden Ufern des Oxos (persisch Wakscha) gelegen war.

Βέῤῥοια, gew. *Βέροια*, ἡ [Verria] makedonische Stadt, südlich von Pella.

Βιθυνοὶ Θρᾷκες hatten sich, aus der Gegend des Strymon ausgewandert, in Kleinphrygien am Pontos an beiden Ufern des Sangarios angesiedelt.

Βοττιαία, makedonische Landschaft westlich vom Flusse Axios.

Βουκέφαλα, τά, von Alexander am westlichen Ufer des Hydaspes gegründete Stadt.

Βούμωδος [Ghasir], Fluss in Assyrien.

Βρέττιοι, die Bruttier in Unteritalien.

Βύβλος, ἡ [Djebeil], phoenikische Stadt nördlich von Sidon.

Γάγγης, im Sanscrit Gangâ, der grösste Strom Indiens.

Γάδειρα, τά [Cadix] Stadt und Insel [St. Leon] im Südwesten des heutigen Spaniens.

Γαδρωσία, [Balutschistan], wüstes Küstenland zwischen Karmanien und dem Indos.

Γάζα, ἡ [Ghazzeh], feste Küstenstadt an der Südgrenze von Palaestina.

Γάζα, Stadt in Sogdiana [bei der Wüste Gaz?].

Γαλατία hiess im römischen Zeitalter eine von gallischen Stämmen besetzte Landschaft Kleinasiens.

Γαυγάμηλα, τά, Flecken in Aturien.

Γεραιστός [Cap Mandili], Vorgebirge im Süden von Euboea nebst Stadt und Hafen.

Γέται, Grenznachbaren der Thraker am Nordufer des Istros.

Γλαυγανῖκαι oder **Γλαῦσαι** unbekannte Völkerschaft Indiens.

Γόρδιον, alte Hauptstadt Phrygiens, seit Augustus Juliopolis.

Γορδυαῖοι [Kurden], Xenophons Karduchen, bei den Persern *Κάρδακες* d. h. tapfre Männer, dann Räuber.

Γουραῖοι, indisches Volk am Flusse *Γουραῖος*, altindisch Gauri [jetzt Pandschkôra].

Γρανικός [Kodscha Su], ein Küstenfluss Kleinphrygiens der sich in den westlichen Theil der Propontis ergiesst.

Δάαι, ein grosses skythisches Volk im Osten des kaspischen Meeres [in Dahistan].

Δαμασκός [Dimeschk esch-Schâm, bei den Arabern gew. nur Schâm], die alte Hauptstadt Koilesyriens.

Δασκύλιον [Diaskili], an der Propontis, Hauptstadt einer nach ihr genannten Satrapie: ἡ *Δασκυλῖτις σατραπεία*.

Δέλτα eine von zwei Flüssen und dem Meere gebildete Insel.

Δῖον [Agia], kleine Stadt im Süden Makedoniens, reich an Kunstwerken.

Δράγγαι oder **Ζαράγγαι**, Völkerschaft nördlich von Gadrosien, altpersisch Dranghâ d. h. Seeanwohner um den grossen See Zareh oder Hamûn mit der alten Stadt Zarang [Zarandsch; jetzt heisst das Land Seistân].

Δράψακα oder *Ἄδραψα* [Kundus?], Stadt in Baktrien am Parapamisos.

Δύρτα, τά, [Dhir?], sonst unbekannte Stadt der Assakener.

Ἕβρος [Maritza], Fluss in Thrake, der auf der Rhodope entspringt und sich in das thrakische (aegaeische) Meer ergiesst.

Ἐκβάτανα, τά [Hamadan], Hauptstadt von Medien.

Ἐλαιοῦς, *οῦντος*, ὁ, Stadt am Südwestende des thrakischen Chersonnes.

Ἐλευθεραί (*Ἐλευθέραι*?), Ort an der Grenze Boeotiens gegen Attika.

Ἐλευσίς, *ῖνος*, ἡ [Levsina], Stadt in Attika.

Ἐλεφαντίνη [Gesiret el Sag], Stadt auf der gleichnamigen Nilinsel.

Ἐλιμιῶτις, Landschaft im Südwesten Makedoniens.
Ἐμβόλιμα, τά, Stadt am Einflusse des Kophen in den Indos?
Ἐορδαία, makedonische Landschaft nördlich von Elimiotis.
Ἐορδαϊκός [Devol], Fluss in Illyrien.
Ἔπαρδος, unbekannter Fluss im Lande der Marder.
Ἐπίδαυρος, Stadt in Argolis.
Ἐρίγων, ωνος, westlicher Nebenfluss des Axios in Makedonien.
Ἕρμος [Sarabat], ein Fluss der in Phrygien entspringt, Lydien durchströmt und sich südlich von Phokaea ins Meer ergiesst.
Ἑρμωτον 1, 12, 6 ist unbekannt; Ἑρμαῖον will Kiepert, Andre anders.
Ἐρύθεια [Trocadero?] Insel bei Gadeira. Her. 4, 8.
ἐρυθρὰ θάλασσα das Meer im Süden von Asien nebst dem persischen Meerbusen; bei Arrian nur dieser 7, 16, 2.
Ἐτύμανδρος [Hilmend], von dem altpersischen Haêtument, Fluss im Gebiet der Dranger.
Εὐάκαι sind unbekannt.
Εὐάσπλα oder Εὔας πόλεως 4, 24, 1 wohl falsche La. für Χοάσπης [Chonar]. (Kiepert.)
Εὔβοια [Euripo]; die grosse Insel nordöstlich von Attika und Boeotien.
Εὐεργέται s. Ἀριάσπαι.
Εὐλαῖος [Kuren], Fluss in Susiana. vgl. Πασιτίγρης.
Εὔριπος [Euripo], Sund zwischen Euboea und Boeotien.
Εὐρυμέδων [Köprü Su], Fluss in Pamphylien.
Εὐφράτης [Ephrat, Forât, Frat] der bekannte Strom in Asien, der noch im zwölften Jahrhunderte in einem westlichern besondern Bette ins Meer floss, welches jetzt durch Wüstensand ausgefüllt trocken liegt.
Ἔφεσος, ἡ, Stadt in Jonien an der Mündung des Kaystros. [Ruinen bei Ajasluk.]

Ζαδράκαρτα, grösste Stadt Hyrkaniens; Strabon nennt ein Karta.
Ζαράγγαι s. Δράγγαι.
Ζαρίασπα, τά s. Βάκτρα.
Ζέλεια, ἡ Stadt am Ida, 180 Stadien von Kyzikos.

Ἡλίου πόλις, Stadt in Aegypten nördlich von Memphis. [Ruinen bei Matarieh.]
Ἡρακλέους στῆλαι, Meerenge von Gibraltar mit den sie bildenden Vorgebirgen.
Ἡρώων πόλις, aegyptische Stadt am κόλπος Ἡρώων, der westlichen Spitze des arabischen Meerbusens. [Ruinen bei Abu-Keischeib.]
Θάψακος, das Thiphsach der Bibel, östlich von Antiochia am Euphrates, berühmt als Uebergangsort. [Ruinen bei El-Hammâm nahe bei Rakka.]
Θῆβαι [Thiva], Hauptstadt von Boeotien.
Θήρα Stadt in Karien.

Ἰάζυγες, eine sarmatische Völkerschaft zwischen den Markomanen und Geten.
Ἰαξάρτης [Syr], ein Fluss der eig. auf dem Gebirge der Comedae [Mustag] entspringt und sich in den oxianischen [Aral-] See ergiesst.
Ἰαπυγία ἄκρα [Cap Leuka], Südostspitze Italiens.
Ἴασ[σ]ος, ἡ [Asyn Kalessi], Stadt in Karien, an dem nach ihr genannten Meerbusen.
Ἴβηρες, die Küstenbewohner Spaniens diesseits der Säulen des Herakles.
Ἴδη [Kas-Dagh], Gebirge in Troas.
Ἴκαρος, ἡ [Nikaria], Insel im südöstlichen Theile des aegaeischen Meeres, dem ikarischen. Eine andre im persischen Meerbusen 7, 20, 5.
Ἴλιον (ἡ Ἴλιος), Flecken in Troas, von Alexander zur Stadt erhoben.
Ἰνδός [Sind], altindisch Sindhu, Fluss Indiens.
Ἰόνιος κόλπος, eig. der südliche Theil des adriatischen Meeres.
Ἰσθμός, vorzugsweise die Landenge von Korinth.
Ἰσσός, Stadt an der Ostgrenze Kilikiens [bei Jüseler].
Ἴστρος, die Donau.
Ἰχθυοφάγοι, Fischesser, rohes Volk an der Küste von Gadrosia.
Ἶψος, Stadt in Grossphrygien.

Καδμεία, Burg von Theben.

Καδούσιοι, Volk an der Südostküste des kaspischen Meeres.

Καθαῖοι, altindisch Xatri, im Vulgärdialekt, wie noch jetzt, Khattia, ein kriegerischer Stamm der freien Inder, den nach Strabon Einige zwischen den Hydaspes und Akesines, Andre jenseits des Akesines und Hydraotes setzten.

Καΐκος [Bakyr-Tschai], ein Fluss des (spätern) Mysiens, der sich Lesbos gegenüber ins Meer ergiesst.

Καλλατία, thrakische Stadt am Pontos.

Καλλίπολις, Stadt in Karien.

Καλχηδών (*Χαλκηδών*), όνος, ἡ [Dorf Kadi-Köi], Stadt Byzantion gegenüber am Bosporos.

Κάνωβος oder *Κάνωπος*, Stadt an der westlichsten Mündung des Nil.

Κάρδακες s. *Γορδυαῖοι*.

Καρμανία [Kerman], Landschaft zwischen Persis und Gadrosia.

Καρχηδών, ονος, ἡ Karthago.

Κάσπιαι πύλαι, Pass in der nördlichen medischen oder tapurischen Gebirgsgegend am Nordrande der grossen iranischen Wüste.

Καύκασος eig. das Gebirge zwischen dem schwarzen und kaspischen Meere; über den indischen Kaukasos s. *Παραπάμισος*.

Καῦνος, ἡ Küstenstadt im südöstlichen Karien [Dorf Dalian].

Κάϋστρος [Kara Su und Kutschuk Meinder], Fluss in Lydien.

Κελαιναί, [Dineir], Hauptstadt Grossphrygiens, später *Ἀπάμεια Κιβωτός*.

Κερκινῖτις [Tachyno?], See am untern Laufe des Strymon?

Κιλλουτά, unbestimmbare Insel.

Κλαζομεναί [unweit Ourla oder Vourla], ionische Stadt westlich von Smyrna.

Κολχίς [Mingrelien und Imerien], Land an der Ostseite des schwarzen Meeres.

Κολωναί, Städtchen im Gebiet von Lampsakos.

Κοσσαῖοι [in Chusistan], aramäisch Chuz, kriegerisches Gebirgsvolk im Norden von Susiane.

Κουάδαι, Quaden, keltisches oder vielmehr deutsches Volk an der Donau.

Κρήτη [Kriti oder Candia], grosse Insel südlich vom Peloponnes.

Κύδνος [Kara Su], Fluss in Kilikien.

Κύθνος [Thermia], eine der Kykladen.

Κυκλάδες die rings [*κύκλῳ*] um Delos gelegenen Inseln des aegaeischen Meeres.

Κύμη, grösste Stadt in Aeolis [Ruinen bei Lamurt-köi].

Κύπρος, ἡ [türkisch Kibris], grosse Insel zwischen Kilikien und Phoenikien.

Κυρήνη, berühmte Stadt an der Nordküste von Afrika [Ruinen bei Grenneh].

Κυρούπολις oder *Κυρέσχατα*, Stadt am Jaxartes.

Κῶς, τῆς *Κῶ*, Insel an der Küste von Karien.

Κωφήν [Kabul], westlicher Nebenfluss des Indos.

Λάδη, Insel bei Milet.

Λάμψακος, ἡ [Lapsaki], Stadt am Hellespont, 170 Stadien nordöstlich von Abydos.

Λέσβος [Mytilini], grosse Insel an der Westküste von Kleinasien.

Λευκανοί, Volk in Unteritalien.

Λεῦκτρα, Stadt in Boeotien.

Λύγινος unbekannter Fluss 1, 2, 1.

Λύκος [der grosse Zab], sonst *Ζάβατος* vom syrischen Zab d. h. Wolf, östlicher Nebenfluss des Tigres.

Μαγαρσός, ἡ, kilikischer Hafenort an der Mündung des Pyramos.

Μαγνησία [Inek-Bazar], lydische Stadt am Maeander.

Μαίανδρος [Böjük Mender, der grosse M.], Fluss in Phrygien und Lydien.

Μαιάνδρου πεδίον, Landschaft an der Grenze Kariens und Lydiens.

Μαλέα [Cap Malia], das südöstlichste Vorgebirge des Peloponnes.

Μαλλοί [in Multan], altindisch Mâlava, kriegerisches Volk an beiden Seiten des Hydraotes.

Μαλλός, ἡ, Stadt in Kilikien unweit des Pyramos.

Μαντίνεια, Stadt im östlichen Arkadien [Ruinen von Paleopoli.]

Μάραθος, ἡ, Stadt an der Küste Phoenikes, Arados gegenüber.

Μαράκανδα, τά [Samarkand], Hauptstadt von Sogdiane.

Μάρδοι d. h. die Männer, oder *Ἄμαρδοι*, räuberisches Gebirgsvolk am kaspischen Meere zwischen den Kadusiern und Hyrkaniern.

Μαρία λίμνη, See und Hafen bei Alexandria in Aegypten.

Μαριάμμη, phoenikische Stadt unweit Arados.

Μαρκόμανοι keltisches oder vielmehr deutsches Volk an der Donau.

Μαρώνεια [Maronia], griechische Pflanzstadt an der Südküste Thrakes zwischen Abdera und Doriskos.

Μάσσαγα, τά, altindisch Massaka, Hauptstadt der Assakener.

Μασσαγέται, ein skythischer Volksstamm nördlich vom Oxos, im Norden des heutigen Chiwa.

Μέλας [Shere Su], ein Küstenfluss des südlichen Thrakes, der sich in den gleichnamigen Meerbusen [Busen von Saros] ergiesst.

Μέμφις, Hauptstadt von Unteraegypten.

Μεσοποταμία, biblisch Aram Naharaim, Syrien zwischen den Flüssen (Euphrates und Tigres), ein bei Herodot und Xenophon noch nicht vorkommender Name.

Μηδία [Aserbeidschan nebst Irak Adschemi], unter den Persern über Assyrien bis an den Tigres sich erstreckend.

Μήθυμνα [Molyvo], bedeutendste Stadt an der Nordküste von Lesbos.

Μῆλος, ἡ [Milo], Insel östlich von Lakonike.

Μηρός, altindisch Meru, der heilige Götterberg der Inder, zu suchen wo der Himalaja an seinem Nordweststande mit der von Osten nach Westen streichenden Kette des Paropanisus sich kreuzt und zu den höchsten Schneegipfeln erhebt. (Kiepert.)

Μίλητος, ἡ [Palatia], bedeutendste Stadt Joniens, 80 Stadien südlich von der Mündung des Maiandros.

Μιλυάς, άδος, ἡ, ein Landstrich in Pamphylien von Sagalassos bis Termessos, bei Arrian und später auch einen Theil Lykiens umfassend.

Μιτυλήνη [beglaubigter *Μυτιλήνη*], die grösste Stadt auf der Ostküste von Lesbos. vgl. *Λέσβος*.

Μυκάλη [Cap St. Maria], Vorgebirge Samos gegenüber.

Μυκῆναι, Stadt in Argolis.

Μύλασσα, richtiger *Μύλασα, τά* [Melasso?], Stadt in Karien, 80 Stadien von der Küste.

Μύνδος, ἡ [Gümüschlü-liman], karische Küstenstadt nordwestlich von Milet.

Μυρίανδος, richtiger *Μαρύανδος*, Stadt am issischen Meerbusen in Obersyrien.

Μυτιλήνη s. *Μιτυλήνη*.

Ναύτακα, τά [Karshi?], Stadt in Sogdiane.

Νέσσος [Mesto], thrakischer Fluss, welcher der Insel Thasos gegenüber mündet.

Νησαῖον oder *Νισαῖον πεδίον* eine grosse Ebene östlich und westlich von Ekbatana, durch grosse Stutereien berühmt.

Νίκαια [Beghram?], Stadt in Indien zwischen dem Gebiete der Parapamisaden und dem Kophen; eine andre am Hydaspes wo Alexander den Poros besiegte.

Νῦσα, ἡ, Stadt in Indien von unbekannter Lage nach Jones die Stadt Naischade beim Berge Meru. Heerens Ideen 3 S. 413.

Ξάθροι, eine unabhängige Völkerschaft Indiens, deren Sitze nicht näher bekannt sind. Noch jetzt wird unter dem Namen Ketri, Chetri oder Kiteri eine Kriegerkaste erwähnt. vgl. Heerens Ideen B. 1 S. 401 und oben *Καθαῖοι*.

Ξάνθος, ἡ, die grösste Stadt Lydiens, 60 Stadien von der Mündung des gleichnamigen Flusses. [Ruinen bei Günik].

Ὀγχηστός, ἡ, Stadt in Boeotien, am kopaischen See, nordwestlich von Theben.

Ὀδρύσαι, das mächtigste Volk Thrakes, dessen Reich sich zu Thukydides Zeit von Abdera bis gegen den Istros und Pontos, und vom Strymon bis Byzantion erstreckte.

Ὄλυνθος, Hauptstadt von Chalkidike in Thrake, 60 Stadien von Potidaea.

Ὀξυδράκαι, indisch Sudraka, eine grosse und tapfere Völkerschaft Indiens, den Mallern benachbart, nach Heeren Ideen 1 S. 396 die Bewohner von Outch, gleich unterhalb Multan.

Ὄρβηλος [Perin-Dagh?], Gebirge zwischen dem Strymon und dem obern Laufe des Nestos.

Ὀρεστίς, makedonische Landschaft nördlich von Elimiotis.

Ὀροβάτις, indische Stadt, sonst unbekannt.

Ὀρχομενός, ἡ und ὁ [Skripu], Stadt in Boeotien, nördlich vom kopaischen See.

Ὀσσάδιοι, Völkerschaft Indiens, sonst unbekannt.

Οὔξιοι, altpersisch Uskanghâ d. h. die Gesetzlosen, räuberisches Bergvolk, südliche Nachbaren der Kossaeer.

Πάγγαιον (*Παγγαῖον*) ὄρος, thrakisches Gebirge an der Küste zwischen dem Strymon und Nestos.

Παίονες, ein Volk nördlich von Makedonien an beiden Seiten des Axios.

Παῖτοι, Völkerschaft in Thrake am Hebros.

Παλλακόπας, Canal vom Euphrates, jetzt ausgetrocknet.

Παραιτάκαι, Völkerschaft südlich von Medien 3, 19, 2, eine andre zwischen dem Oxos und Jaxartes 4, 21, 1. 22, 1. Der Landesname Parvataka vom persischen Parouta heisst Bergland.

Παραιτόνιον, Hafenstadt in Libyen zwischen Kyrene und Alexandrien.

Παραπάμισος, richtiger *Παραπάνισος*, auch *Καύκασος* (ὁ *Ἰνδικός*) [Hindu-Kusch], Hauptgebirge des innern Asiens. Die *Παραπαμισάδαι* bewohnten das jetzige Kabulistan.

Παραναία Landschaft in Epeiros *παρὰ τὸν Αὖον* (*Ἀῶον*) *ποταμόν*.

Παρθυαῖοι (*Πάρθοι*), altpersisch Parthavâ, Sanscrit Paradâ d. i. Bergbewohner, Völkerschaft südöstlich von Hyrkanien, von dem es noch unter Alexander nur einen Theil bildete.

Πασαργάδαι (von Parsagad d. h. Perserlager nach Heeren Ideen 1 S. 265 f.), Burg in Persis, die alte Residenz der Perserkönige, südöstlich von Persepolis. [Ruinen von Fâsa oder die von Darabgerd.] Manche jedoch bezweifeln die Verschiedenheit von Pasargadae und Persepolis.

Πασιτίγρης d. h. altpersisch der kleine Tigres [Dscherrahi], Name des Eulaeos in seinem untern Laufe.

Πάταρα, τά, Stadt in Lykien südlich von Xanthos.

Πάτταλα, τά, indisch Pôtala d. h. Schiffsländer, Name des Indosdelta und einer in ihm liegenden Stadt.

Πέλλα, ἡ, seit Philippos die Residenz der makedonischen Könige.

Πέλλινα, richtiger *Πέλινα* oder *Πέλιννα*, ἡ Stadt in Thessalien.

Πέρινθος, ἡ [Eregli, von dem spätern Namen Herakleia], griechische Stadt an der Propontis, westlich von Byzantion.

Περκώτη [Bergas], Stadt zwischen Abydos und Lampsakos.

Περσέπολις, Uebersetzung des einheimischen Namens, wahrscheinlich Parsakarta, alte Hauptstadt von Persis [Ruinen Tschehil-Minâr d. h. vierzig (für viele) Säulen]. vgl. *Πασαργάδαι*.

Περσίς [Farsistan], das Stammland der Perser am persischen Meerbusen; *Πέρσαι* altpersisch und indisch Pârssâ.

Πευκελαῶτις [Pakkheli], altindisch Puschkalavati, Stadt und Landschaft unweit des Indos. Die Stadt heisst sonst *Πευκέλα*. (Vielleicht heisst *πόλις Πευκελαῶτις* 4, 28, 6 eine peukelaotische Stadt)

Πεύκη, eine Insel des Istros, die sich nicht genauer bestimmen lässt.

Πήλιον [Pliassa], Stadt in Illyrien.

Πηλούσιον [Tineh], Stadt am Ausflusse der östlichsten (pelusischen) Nilmündung.

Πηνειός [Salamvria], Hauptfluss Thessaliens.

Πιερία, die südlichste Landschaft Makedoniens.

Πιμπραμα, τά, Stadt der Adraïsten.

Πίναρα, τά, [Minara], eine der grössten Städte Lykiens, im Binnenlande.

Πίναρος, Fluss in Kilikien, der bei Issos mündet.

Πλαταιαί oder *Πλάταια* Stadt in Boeotien. [Ruinen bei Kokla.]

Πολυτίμητος [Ser-afschan, d. h. der goldführende Fluss], Fluss in Sogdiana, der sich im Sande verliert.

Ποῦρα, τά [Pura], Hauptstadt von Gadrosien. Das Wort ist der indische Name für Stadt.

Πράκτιος, Küstenfluss zwischen Abydos und Lampsakos.

Πρίαπος, ὁ, Stadt an der Propontis, nordöstlich von Lampsakos. [Ruinen bei Karabogha].

Προποντίς das Meer von Marmara.

Πύδνα, ἡ, makedonische Stadt in Pierien.

Πύλαι, vorzugsweise der Pass von Thermopylae zwischen dem Oetegebirge und dem melischen Meerbusen. vgl. *Ἀμανικαί*, *Κάσπιαι*.

Πύραμος [Dschechun], ein Fluss der in Kataonien entspringt, den Tauros durchbricht und Kilikien durchströmt.

Ῥάγαι oder *Ῥαγαί* [Rai], medische Stadt unweit des kaspischen Passes.

Ῥαμβακία, Flecken der Oriten.

Ῥῆνος. zu 5, 7, 2.

Ῥόδος, ἡ, grosse Insel südlich von Karien.

Σαγαλασσός, ἡ [Aghlasan], Stadt in Pisidien.

Σάγγαλα, τά, Stadt der Kathaeer, das altindische Sakala?

Σαγγάριος [Sakarija], Fluss der in Phrygien entspringt und durch Bithynien strömend sich in den Pontos ergiesst.

Σάκαι, ein skythischer Volksstamm östlich von Baktriane und Sogdiane.

Σακεσίναι, Völkerschaft im nordöstlichen Armenien am Kyros [Kur]. (?)

Σαλαμίς, ῖνος [Koluri], Insel an der Küste von Attika.

Σαλμακίς, ίδος, ἡ Burg von Halikarnassos mit einer gleichnamigen Quelle.

Σάμος [Sussam-Adassi], Insel der karischen Küste gegenüber.

Σάρδεις, εων [Sart], Hauptstadt Lydiens.

Σαυρομάται, lateinisch Sarmaten, im Norden der Donau, die früher in Asien wohnten.

Σέλγη, Stadt in Pisidien, südöstlich von Sagalassos.

Σηστός, ὁ und *ἡ*, Stadt im thrakischen Chersonnes, Abydos gegenüber.

Σίγειον [Jenischehr], Nordwestspitze Kleinasiens am Eingange des Hellespont.

Σίγριον [Cap Sigri], westliches Vorgebirge von Lesbos.

Σίγων 2, 13, 8 ist unbekannt; Sintenis will *Σιδών*.

Σίδη, Hafenstadt Pamphyliens. [Ruinen bei Eski-Adalia].

Σιδών, όνος, ἡ [Saida], nördlich von Tyros, nächst diesem die bedeutendste Stadt Phoenikes.

Σινδίμανα [Sihwan], Hauptstadt des Sambos.

Σινώπη [Sinub], griechische Pflanzstadt in Paphlagonien, die bedeutendste dieser Gegenden.

Σιτακηνοί, eine Völkerschaft die nach Strabon an dem Wege von Babylon nach Susa wohnte.

Σίφνος, ἡ [Siheno], eine der kykladischen Inseln.

Σκιώνη, Stadt auf der Halbinsel Pallene in Thrake.

Σκύθαι, unbestimmte Benennung der Völker im Norden von Europa und Asien.

Σογδιανή [Bukhara, von dem ein Theil noch Sogd heisst], Land zwischen dem Oxos und Jaxartes.

Σόγδοι, Völkerschaft am untern Laufe des Indos.

Σόλοι [Mesetlü], Küstenstadt Kilikiens, 500 Stadien westwärts vom Pyramos; später Pompejopolis.

Σούνιον [Cap Colonne], südlichstes Vorgebirge Attikas.

Σοῦσα, τά, Hauptstadt von Susiane [Ruinen bei Sus].

Στρυμών, *ονος*, *ὁ* [Struma], thrakischer Fluss der unweit Amphipolis mündet.

Στυμφαία oder **Τυμφαία**, Landschaft in Epeiros an der Grenze von Makedonien und Thessalien.

Σύλλιον, Feste in Pamphylien.

Συρία, *ἡ κοίλη* eig. die Thalländer zwischen dem Libanos und Antilibanos, dann mit auch die östlichen Gegenden. Vgl. **Μεσοποταμία.**

Σῶχα (**Σῶχοι**?) ist unbekannt.

Ταίναρον [Cap Matapan], südlichstes Vorgebirge Lakonikes.

Τάναϊς, *ὁ*, sonst der Don; von den Makedonern irrig für den Jaxartes gegebener Name.

Τάξιλα, *τά*, Stadt zwischen dem jetzigen Attok und Ravil Pindi (nach Ritter), indisch Takschasilâ.

Τάπουροι [neupersisch Taberistan], altpersisch Tapuristhâna Völkerschaft zwischen den kaspischen Pässen, Hyrkanien und Parthien.

Ταρσός [Tersus], Hauptstadt von Kilikien am Kydnos.

Ταρτησσός, das biblische Tarschisch, soll nach Strabon einst eine Stadt an der Mündung des Baetis [Guadalquibir] gewesen sein.

Ταυλάντιοι, illyrische Völkerschaft bei Epidamnos [Durazzo].

Ταῦρος, *ὁ*, Gesammtname für die Gebirge Vorderasiens.

Τελμισσός, Stadt und Vorgebirge an der Westküste Lykiens 1, 24, 4. 2, 3, 3.

Τελμισσός, richtiger **Τερμισσός** pisidische Stadt an der Südgrenze von Milyas 1, 27, 5. 28, 1.

Τένεδος, *ἡ*, [Bogdscha], Insel 40 Stadien von der troischen Küste.

Τίγρης d. h. Pfeil auf persisch [Didschleh], grosser Fluss Armeniens und Assyriens.

[**Τίρυνς**], *υνθος*, *ἡ*, Stadt in Argolis.

Τμῶλος, *ὁ* [Bos Dagh], Berg in Lydien.

Τράλλεις, *εων αἱ* [Aïdin Güselhissar], Stadt in Karien nördlich vom Maiandros.

Τραπεζοῦς, *οῦντος*, *ἡ* [Tarabusun, Tarabosan], griechische Pflanzstadt an der Südostküste des Pontos.

Τριβαλλοί, ein illyrisches Volk zwischen den Agrianern und dem Istros [in Serbien und Bulgarien.]

Τριόπιον [Cap Crio], Vorgebirge bei Knidos (mit einer Burg?).

Τρίπολις [Tarabülüs]; phoenikische Stadt südlich von Arados, von diesem, von Sidon und Tyros gegründet, woher der Name.

Τύλος oder **Τύρος**, eine der Baha-reininseln im persischen Meerbusen nach Heeren Ideen 1 S. 225 ff.

Τύρος, *ἡ* [Sur], die bedeutendste Stadt Phoenikes, auf einer Insel gelegen.

Τυῤῥηνοί, die eingewanderten Bewohner Etruriens.

Ὑδάσπης [Bêdscha, Behat oder Dshêlam], altindisch Vitastâ, westlicher Nebenfluss des Akesines.

Ὑδραώτης, bei Strabon **Ὑάρωτης** [Jroti oder Ravi], altindisch Jravati, ein östlicher Nebenfluss des Akesines.

Ὕπαρνα, *τά*, sonst unbekannte Feste in Karien.

Ὑρκανία [Gurgan neupersisch, Dchordschan arabisch], altpersisch Vehrkâna d. h. Wolfsland, Völkerschaft im Süden und Osten des kaspischen oder hyrkanischen Meeres.

Ὕφασις, bei Strabon **Ὕπανις**, [Vjâsa], der östlichste Nebenfluss des Akesines.

Φάρος, *ἡ*, Insel Alexandria gegenüber, 1000 römische Schritt von der Küste mit einem berühmten Leuchtthurme.

Φάρσαλος, *ἡ* [Fersala], Stadt in Thessalien.

Φασιανοί, Volk im jetzigen Passin, am obern Laufe des Araxes.

Φάσηλις [Takir-owk], lykische Seestadt am pamphylischen Meerbusen.

Φίλιπποι, Stadt am Pangaeos, von Philippos gegründet [Ruinen bei Filiba.]

Φρυγία, ἡ μεγάλη die Landschaft westlich von Lydien und Karien; ἡ μικρά oder ἡ παρ' Ἑλλήσποντον, ἡ πρός oder ἐφ' Ἑλλησπόντῳ (ου) das Küstenland am Hellespont, ungewiss wie weit nach Süden sich erstreckend. vgl. Δασκύλιον.

Χαλδαῖοι, vorzugsweise Name der babylonischen Priesterkaste.

Χαλκίς [Evripo], Stadt auf Euboea am Euripos.

Χίος, ἡ [Chio], grosse Insel südlich von Lesbos.

Χόης, bei Andern Χοάσπης [der Alingar, ein nördlicher Nebenfluss des Kabul].

Χωράσμιοι [in Chwarizm], ein Volk in den weiten Ebnen des untern Oxoslandes.

Ὦξος [Amu Darja oder Dscheihan], persisch Wakscha, ein grosser Fluss der noch im sechzehnten Jahrhunderte in mehrern noch jetzt erkennbaren Armen sich in das kaspische Meer ergoss, jetzt jedoch in den nähern Aralsee ausströmt.

Ὦπις, Stadt am Einflusse des Physkos in den Tigres.

Ὦρα, τά, nicht näher bestimmbare Stadt.

Ὠρεῖται, richtiger Ὠρῖται, Völkerschaft an der Südostgrenze Gadrosiens. „Der Name ist noch jetzt in der Stadt Haur an der Westseite des Mend übrig." Heeren Ideen 1 S. 380.

Wortregister

zu den

Anmerkungen.

ἀβέβαιος 1, 18, 8,
Ἄβιοι 4, 1, 1.
Ἀβισάρης 4, 27, 30, 7. 7. 5, 8, 3.
ἀβλαβῶς 3, 13, 6.
ἀγαθός, πρὸς ἀγαθοῦ 7, 16, 4.
ἄγαλμα 1, 10, 2.
ἀγαπᾶν 4, 29, 4.
ἀγγέλλειν 1, 12, 9. 26, 5. 7, 14, 9.
ἄγειν. ὁδόν 3, 18, 6. 6, 27, 6. καὶ φέρειν 1, 5, 3. 7, 9, 3. τῶν δώδεκα θεῶν 2, 16, 3. 7, 6, 5. zw. 1, 21, 1. ἄγων 1, 14, 6.
ἄγημα 1, 1, 11. 8, 3. 7, 11, 3.
Ἄγκυρα 2, 4, 1.
Ἀγριᾶνες 1, 1, 11. 4, 30, 5.
Ἄδα 1, 23, 7.
ἄδεια 2, 20, 3.
ᾄδειν 4, 9, 5.
ἀδόκητος 5, 27, 8.
ἀεί 2, 8, 2. οἱ ἀεὶ βασιλεῖς 2, 6, 4. 4, 8, 3. 5, 13, 2.
αἰδὼς ἡ Πινδάρου 1, 9, 9. 5, 1, 5.
αἷμα 6, 10, 2.
αἵρειν 1, 21, 1.
αἵρεσθαι 4, 27, 3.
αἰσχύνομαι θαυμάζων 7, 30, 3.
αἰτία. ἐν α. εἶναι 1, 27, 4.
αἴτιον 7, 20, 10.
ἄκανθα 6, 22, 7.
ἀκίνδυνον, τό 2, 7, 7.
ἀκμαῖος 4, 7, 1.
ἀκμή 1, 24, 5.
ἀκμῆς 4, 5, 5.
ἀκράτωρ αὑτοῦ 6, 25, 6. 7, 2, 4.
ἀκρίβεια 1, 1, 9. 9, 4.
ἀκριβής 5, 12, 3. 2, 21, 9. vgl. ἐς.
ἄκρος ὁ 4, 7, 3. τὰ ἄκρα 5, 13, 4.
ἄκων. ἄκοντι ἦν 4, 9, 5.
ἀλαλάζειν 5, 10, 2.
Ἀλέξανδρος 1, 1, 1. 2, 5, 9. ohne Artikel 1, 2, 2. 4, 3. 5, 11. 7, 7. 20, 7. 4, 4, 2.
ἀλήθεια 7, 30, 3.
ἀληθές, τὸ 7, 19, 6.
ἁλιεῖς 6, 23, 3.
ἁλίζειν 5, 17, 1.
ἀλκή 1, 8, 8. 3, 21, 8. 6, 4, 2.
ἀλλά 4, 8, 2. 7, 10, 1. verbindet Verschiedenartiges 1, 18, 5. 3, 19, 4. ἀλλὰ — γάρ 1, 8, 5. 4, 25, 1. 6, 23, 2. 7, 3, 5. ἀλλὰ — γε 4, 15, 3. ἀλλ᾽ οὐδέ 1, 12, 2. 4, 11, 7. 5, 26, 5. vgl. 5, 2, 2.
ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ 2, 21, 2. mit dem Ge. 1, 25, 6. 2, 21, 2. 4, 19, 2. 5, 9, 2.
ἄλλοθεν. ἄλλος ἄ. 2, 7, 9. 6, 13, 3.
ἄλλος 2, 2, 1. ἄλλος καὶ ἄλλος 2, 8, 2. ἄλλος überflüssig 1, 15, 5. 7, 12, 7. τἆλλα τὰ ἀνθρώπινα 2, 5, 4. vgl. 5, 22, 4. ἡ ἄλλη ἡ βασιλικὴ κατασκευή 2, 15, 1. οὐδὲν ἄλλο ὅτι μή 1, 9, 3. 19, 8. εἴ τῳ ἄλλῳ καὶ 1, 17, 12. τά τε ἄλλα 1, 18, 6. 25, 1. 8, 25, 1. 7, 14, 4.
ἄλλως δέ, τε 5, 15, 6. καὶ ἄ. 4, 18, 7. ἄ. τε καὶ 1, 7, 11. 15, 2.
ἁλωτός Fem. 4, 28, 1.
ἅμα καὶ ἅ. (ὅτι) 1, 1, 4. 3, 16, 2. ἅμα τε — καὶ 5, 7, 4. zw. 4, 29, 2. ἅμα οἱ 1, 6, 9. 6, 8, 5.
Ἀμαζόνες 7, 13, 4. 6.
ἁμαρτάνειν γνώμῃ, γνώμης 1, 18, 7.
ἀμβάτης 2, 11, 3. 6, 14, 3.
ἀμελεῖσθαι 3, 9, 8. ἠμελημένος 1, 22, 7.
ἄμπωτις 6, 19, 1.

ἀμύνειν 2, 14, 3.
Ἀμύντας 1, 20, 10. 2, 6, 3.
Ἀμφεῖον 1, 8, 6.
ἀμφί mit dem Da. 1, 22, 3. 3, 30, 1. 5, 6, 5. 6, 1, 5. οἱ ἀ. τινα 1, 10, 4. οἱ ἀ. ταῦτα τεχνῖται 3, 1, 4. ἀ. τι ἔχειν 1, 5, 3. vgl. 11, 2. τὰ ἀμφὶ ἰατρικήν 2, 4, 8. τὰ ἀ. τινα 6, 11, 8.
ἀμφίβολος 2, 23, 3. 3, 15, 1. 5, 9, 2.
ἀμφίστομος 3, 12, 1. 5, 17, 1.
ἀμφότερος 3, 22, 3. 5, 25, 4. ἀμφότερα 5, 11, 1.
ἄν mit dem Indicativ und zu ergänzenden Bedingungssatze 1, 5, 12. mit d. Opt. 5, 19, 1. mit d. Particip 4, 4, 2. 10, 6. 27, 8. 6, 6, 3. 5. 7, 21, 6. mit dem Infinitiv 1, 5, 8. 4, 17, 5. 4, 28, 2. 5, 2, 1. 7, 1. 6, 21, 5. 7, 20, 10. 7, 30, 2? εἰ ἄν 4, 3, 6? καὶ ἄν καί 5, 18, 7. ausgefallen 7, 19, 5. 20, 1.
ἀνὰ χρόνον 5, 1, 5.
ἀναβάλλειν 4, 13, 1.
ἀναβάτης 2, 11, 3.
ἀναβολεύς 1, 15, 6.
ἀνάγειν 4, 18, 3.
ἀνάγεσθαι 5, 18, 7.
ἀναγράφειν pro 1.
ἀνακαλεῖν 2, 8, 10. εῖσθαι 1, 22, 6.
ἀνακωχεύειν 2, 19, 4.
ἀνακωχή 2, 22, 3.
ἀναλαμβάνειν 1, 9, 3. 15, 7. 4, 16, 3.
ἀναλέγεσθαι pro. 3.
ἀναπαύειν 2, 10, 1. 3, 29, 7.
ἀναπειρᾶσθαι 7, 23, 5.
ἀναπλεῖν 3, 1, 3. 7, 7, 1.
ἀναπτύσσειν 2, 8, 2. 3, 12, 2.
ἀνασκευάζεσθαι 1, 10, 2.
ἀνάσπαστοι 3, 8, 5.
ἀναστέλλειν 1, 1, 12. 5, 26, 6. 7, 13, 5.
ἀναστρέφειν 3, 15, 2.
ἀναταράσσειν 4, 11, 4.
ἀναφέρειν 1, 9, 6. 5, 3, 1. 6, 18, 5. 7, 29, 3.
ἀναχωρεῖν 1, 8, 4.
ἀναψύχειν 5, 18, 8.
Ἀνδρόμαχος 4, 5, 4.
Ἀνδρομένης 3, 11, 9.
Ἀνδρότιμος 3, 6, 5.
ἀνειλεῖν 4, 5, 8.
ἀνεπαχθῶς 2, 7, 7.
ἀνέρχεσθαι 1, 17, 5.
ἀνευάζειν 5, 2, 7.
ἀνέχειν 2, 20, 6. 6, 5, 4. εσθαι 2, 17, 3.
ἀνὴρ ἀγαθὸς γίγνεται 1, 14, 6.
ἀνθρώπινος. οὐκ ἀ. 7, 30, 2.
ἀνιέναι 4, 4, 3. 8, 7. 29, 6. 6, 11. 2. τὸ ἀνειμένον 7, 13, 1.
ἀνιμᾶν 4, 30, 3.
ἀνιστάναι 5, 20, 2. ἀνεστηκώς 3, 3, 4. 6, 26, 4.
ἀνίσχειν 1, 3, 2. 4, 28, 3.
ἄνοδος 1, 12, 3.
Ἀνταλκίδας 2, 1, 4.
Ἀντέας 3, 5, 5. 6, 28, 4.
ἀντεπιέναι 1, 6, 7.
ἀντέχειν πολέμῳ 1, 9, 2.
ἀντί. ἀνθ' ὅτου Pro. 3.
ἀντιπαράγειν 3, 13, 1. 6, 18, 3.
ἀντιπαριέναι 5, 10, 3.
ἀντιπαρεξάγειν 5, 17, 1.
ἀντιπαταγεῖν 5, 12, 3.
ἀντιπέραν 3, 7, 2.
ἀντίπορος 1, 27, 6. 4, 27, 3.
ἀντίπρῳρος 1, 19, 3. 2, 20, 9.
ἀντίσχειν 1, 9, 2.
ἀνύειν 2, 22, 7. 7, 15, 1.
ἀνυστός 1, 14, 7.
ἄνω 3, 6, 4. 6, 23, 6.
ἄνωθεν 5, 6, 6. 6, 23, 6. 29, 5. ἡ ἄ. Μακεδονία 1, 2, 5.
ἀξιοστράτηγος 4, 11, 5.
ἀξιοῦν 1, 7, 11. οὐκ ἀ. 5, 15, 6.
ἀξίωσις 2, 7, 8. 3, 26, 4. 5, 27, 3. 6, 12, 2. 7, 5, 4. 12, 7.
Ἄορνος 3, 29, 1.
ἀπαγγέλλειν 1, 10, 1. εσθαι 1, 26, 5. ὅτι 4, 3, 6. ἀπηγγελμένα 4 24, 9.
ἀπαθανατίζειν 1, 3, 2.
ἅπαξ 2, 1, 5.
ἀπαξιοῦν 1, 12, 5. 17, 9.
ἀπαριθμεῖν 1, 26, 5.
ἅπας. ἐς ἅπαν 1, 15, 4. 4, 11, 8.
ἀπανθαδιάζεσθαι 4, 9, 6.
ἀπείρατον, τό 5, 27, 8.
ἀπείργειν 1, 3, 1. 3, 28, 5.
Ἆπις 3, 1, 4.
ἀπιστεῖν 4, 5, 1. 24, 9. ὅτι 6, 14, 5.
ἀπιστία. ἐς ἀ. ἰέναι 5, 6, 6.
ἁπλῆ φάλαγξ 2, 8, 6.
ἀπό 1, 16, 7. 2, 21, 2. ἠρμένος ἀπό 4, 29, 2. ἀπὸ ἵππων 1, 15, 3. οἱ ἀπὸ τῶν νεῶν 1, 19, 8. τὰ ἀπὸ τοῦ Πέρσου 1, 25, 9. σιγὴ ἀφ' ἑκατέρων 1, 14, 5. φόβος ἀπό τινος 1, 7, 11. ἀπὸ ξυνθήματος 1, 6, 2. ἀπὸ γλώσσης 1, 25, 10. ἀπὸ γένους 2, 3, 3.
ἀπογιγνώσκειν 1, 5, 8.
ἀπογράφεσθαι 3, 19, 6. 7, 5, 3.
ἀποδεικνύναι ἄρχειν 1, 25, 2. υσθαι 1, 12, 4.

ἀποδεῖν 1, 14, 4.
ἀποδιδόναι 4, 9, 5. οσθαι 1, 12, 4.
ἀποκαλεῖν 2, 22, 4.
ἀποκεῖσθαι 1, 23, 2. 5, 6, 8.
ἀποκρίνεσθαι 1, 29, 6.
ἀποκτείνειν 1, 6, 10.
ἀπομάχεσθαι 1, 1, 7. 28, 2.
ἀπονόστησις 7, 12, 1.
ἀποπαύεσθαι 3, 7, 2.
ἀποπειρᾶσθαι 7, 23, 5.
ἄποπτος 2, 10, 3.
ἄπορος 1, 3, 4. 29, 2. (τὰ) ἄπορα 6, 10, 3.
ἀποστατεῖν 5, 23, 7.
ἀποστροφή 7, 21, 5.
ἀποτείνειν 1, 6, 9.
ἀποτιθέναι 6, 29, 10. εσθαι 4, 15, 6. 6, 4, 3.
ἀποτομώτατον 1, 1, 7.
ἀποφέρεσθαι 7, 14, 3?
ἀποφέρειν 1, 17, 1.
ἀποφεύγειν 3, 27, 2.
ἀποφράσσεσθαι 7, 21, 5.
ἀπροσδόκητος 1, 6, 10.
ἄρα 1, 12, 1. 2, 17, 2. 3, 2, 4. 8, 7. 7, 23, 2.
Ἄραβες 7, 20, 1.
Ἀράβιος, Ἀραβῖται 6, 21, 3. 4.
ἀργυράσπιδες 7, 11, 3.
ἀρετή 2, 10, 2.
Ἀρέτης 1, 15, 6. 3, 13, 3.
Ἀριάκης, Ἀριαράθης 3, 8, 5.
ἀρίδηλος 7, 14, 10.
ἀριθμόν, ῷ 4, 22, 6.
Ἀρίμμας 3, 6, 8.
ἀριστερά 6, 15, 4. 21, 3. 26, 5.
ἄριστος 3, 27, 5.
Ἀριστοφάνης 3, 7, 1.
Ἀριστοφῶν 3, 22, 2.
Ἀρίστων 3, 13, 3.
ἀρκεῖν 5, 18, 5.
Ἀρκόννησος 1, 23, 3.
ἄρκτος ἡ ὀλίγη 6, 26, 4.
ἁρμάμαξα 3, 19, 2.
ἁρμονία 5, 18, 5.
ἁρπάζειν 7, 13, 1.
Ἀῤῥαβαῖος 1, 20, 10.
Ἀῤῥύβας 3, 5, 5.
Ἀρσάμης 3, 25, 7. 29, 5. 4, 7, 1.
Ἀρσινόη 7, 4, 4.
Ἀρταξέρξης 2, 1, 4. 3, 25, 3.
Ἀρτεμισία 1, 23, 7.
ἄρχειν. ἄρχοντες 3, 16, 3.
Ἀρχέλαος 1, 11, 1.
ἀρχήν 6, 21, 2.
ἀσθενής 1, 6, 10. 13, 5.
Ἀσία 3, 30, 9. 5, 6, 4. 26, 1. 7, 1, 2.
Ἀσκανία 1, 29, 1.
Ἀσκληπιόδωρος 4, 7, 2.
ἄσμενος 4, 27, 3.
ἀσπίς 1, 5, 12. ἐπ' ἀσπίδα 1, 6, 6.
ἀσπουδεί, ί 6, 9, 5.
ἀστάθμητος 7, 12, 3.
ἀσεβής 5, 11, 1.
ἀσφαλής 2, 17, 4.
ἀταλαίπωρος 6, 11, 8.
ἀτάσθαλος 6, 27, 4.
ἅτε (δή) 1, 3, 4. 2, 18, 5. 7, 7, 7.
ἀτέκμαρτος 7, 12, 3.
ἄτοπος 4, 19, 6. 6, 4, 4.
Ἀτουρία 3, 7, 7.
ἀτρεκής, ῶς 3, 3, 1.
Ἀτροπάτης 3, 8, 4. 7, 4, 1.
αὖ 5, 21, 4. 6, 3, 1. 18, 5. 7, 8, 2.
αὖθις 3, 15, 5. 19, 10.
αὐτίκα 6, 11, 3.
αὐτόθεν 2, 6, 1. 6, 3, 4.
αὐτός 1) er, betont 1, 5, 1. 9, 7. 2, 5, 3. 6, 5. 11, 9? ἡ αὐτοῦ σατραπεία 3, 21, 5. vgl. 6, 2, 3. 7, 12, 5. 17, 1. persönlich 2, 15, 5. seinerseits 2, 7, 4. allein 1, 21, 6. 2) (er) selbst 1, 7, 6. 22, 1. wiederholt 7, 15, 3. αὐτοὶ καὶ ἵπποι 6, 25, 6. αὐτὰ ἐκεῖνα 3, 30, 5. αὐτὸς Ἀλέξανδρος ohne Artikel 1, 7, 6. vgl. 1, 12, 2. 25, 6. 2, 4, 4. αὐτῆς ἡμέρας 1, 4, 5. 3, 27, 3. αὐτοῖς ἀνδράσιν 1, 9, 11. vgl. 2, 3, 5. auch nur 2, 6, 6. gerade 2, 5, 5. καὶ αὐτός gleichfalls 1, 14, 7. 15, 1. 17, 9. 2, 11, 7. 5, 13, 2. vgl. Pro. 2. schon an sich 6, 19, 1. 3) in den obliquen Casus ejus etc. unbetont 2, 5, 3. αὐτοῦ mit auf die Truppen bezogen 3, 11, 10. im Plural auf einen Singular bezogen 5, 11, 4. betont, ipsius 1, 23, 8. 4) ὁ αὐτός derselbe. ὁ mit dem Dativ 4, 8, 8. 7, 10, 3. ταὐτά Pro. 1. ἐν τῷ αὐτῷ 2, 17, 4. 7, 4, 7. κατὰ τὸ αὐτό 7, 4, 7. κατὰ τὰ αὐτά 5, 22, 2. (τὰ) αὐτὰ ἐκεῖνα 5, 30, 5.
αὐτοσχεδιάζειν 2, 7, 8.
αὐτοσχέδιος 1, 20, 7.
αὐτοῦ dort, 3, 18, 9. 7, 25, 1. vor ἐν 1, 27, 6. 4, 13, 6. vor ἐπί 2, 8, 1. 3, 7, 1. vor πρός 3, 18, 2. vor πρό 7, 11, 4.
αὑτοῦ 3, 4, 4. 6, 18, 5. 5, 20, 9. τοὺς αὑτοῦ 1, 8, 5. (τὸ) ὄνομα τὸ αὑτοῦ 1, 4, 7. 6, 14, 5. vgl. 2, 13, 6. τὰ αὑτῶν (ἤθη) 1, 17, 1. τὸ αὑτοῦ 4, 21, 7. τὰ αὑτοῦ 3, 3, 2. αὐτὸς αὑτοῦ 5, 4, 2. vgl. 7, 1, 4. vgl. ἑαυτοῦ.

Αὐτοφραδάτης 4, 18, 2.
ἀφαιρεῖσθαι 2, 11, 5. 3, 10, 3. 5, 4, 5.
ἀφανές 7, 28, 2.
ἀφανίζειν 6, 26, 1.
ἀφηγεῖσθαι 6, 21, 3.
ἄφθονος 6, 23, 4.
ἀφιέναι 1, 16, 7. 17, 2. 6, 11, 2. 7, 23, 8. mit dem Inf. 1, 17, 4. *ἠφίετο* 4, 2, 3.
ἀφθόνως ἔχειν τινός 6, 28, 7.
ἀφιστάναι. ἀποστῆναι 7, 17, 3?
ἀφορᾶν 5, 10, 2.
ἄχαρις χάρις 4, 8, 4.
ἄχθεσθαι 4, 11, 1.

βάθος ohne Artikel 1, 20, 8. von der Schlachtlinie 1, 2, 4.
βαίνειν. βεβηκώς 7, 1, 5.
Βάλακρος 3, 4, 5. 12, 3.
βαρβαρίζειν 4, 18, 6.
Βαρσαέντης 3, 8, 4. 21, 1.
Βαρσίνη 7, 4, 4.
βασιλεύειν 3, 6, 8? *ἐβασίλευσεν* 2, 14, 2.
βασιλικός 3, 17, 2.
βεβαίως 7, 21, 6.
Βῆλος 7, 17, 1.
Βῆσσος 4, 7, 2.
βία τινός 3, 2, 3. *πρὸς βίαν* 1, 17, 2. 7, 14, 3.
βιάζεσθαι 1, 3, 3. passiv 1, 1, 7.
βιαίως 4, 3, 3.
βίον ποιεῖσθαι ἀπό τινος 7, 15, 2.
βιώσιμος 2, 4, 8.
βλακεύειν 3, 6, 8.
βλάπτειν τι 1, 7, 10. *εσθαί τι* 1, 18, 6. 5, 17, 5.
βοᾶν τι 5, 29, 1. mit dem Inf. 7, 11, 4.
βοῦς. Ac. pl. *βόας* 2, 16, 5.
Βοιωτοί 1, 8, 8.
βοιωτιάζειν 6, 13, 5.
βοιωταρχεῖν 1, 7, 11.
βόσκειν 7, 9, 6.
Βουκέφαλα 5, 19, 4.
βουλή 1, 1, 8.
Βούμωδος 3, 8, 7.
Βράζας 3, 21, 1.
Βραχμᾶνες 6, 7, 4.

Γαδρωσοί 3, 28, 1.
Γαλατικός 2, 4, 1.
γάμους ποιεῖν 7, 4, 4.
γάρ 1, 3, 5. 16, 2. 2, 23, 4. 3, 24, 2. 4, 18, 4. 6, 10, 3. 7, 10, 4. *καὶ — γάρ* 2, 3, 4. cf. *καί*. *ἀλλὰ γάρ* 1, 24, 1. vgl. *ἀλλά*.
Γαυγάμηλα 3, 8, 7.
γέ 3, 27, 3. 4, 8, 5. 9, 6. 7, 10, 4.
Γέλων 1, 12, 2.
γένος 2, 3, 3. 15, 4. 3, 3, 2.
γέρρον 1, 21, 5.
Γηρόστρατος 2, 20, 1.
γίγνεται βουλή 1, 1, 8. *φόνος* 5, 17, 5. *τὰ ἱερά* 4, 4, 3. *ξυμφορὰ τῇ πόλει* 1, 10, 5. *ἀνὴρ ἀγαθός* 1, 14, 6. *δορύκτητος* vgl. 7, 4, 2. *μετάπεμπτος* 4, 18, 2. vgl. 6, 25, 3. mit einem Adverbium 1, 29, 6. 2, 17, 4. 20, 7. *κατόπιν* 2, 7, 1. zu Theil werden 5, 19, 2. möglich werden 2, 17, 4. vgl. 6, 23, 1. betragen 1, 3, 6. erg. 1, 7, 3. 3, 22, 4. kommen 1, 2, 5.
γιγνώσκειν mit dem Particip 1, 27, 2. 4, 9, 2. 5, 10, 1.
γλῶσσα 1, 26, 4. *ἀπὸ γ.* 1, 25, 10.
γνώμη προὐτέθη 1, 9, 7. *γνώμην ποιεῖσθαι* 1, 1, 7. 3, 19, 1. von Mehreren Sing. als Prädicat 2, 26, 2. vgl. *ἁμαρτάνειν* u. *δουλοῦσθαι*.
Γορδυαῖοι 3, 7, 7.
γράμματα 2, 5, 3. 3, 6, 6.
γράφειν 1, 10, 3. 25, 10. 7, 13, 5.
γυμνός 1, 2, 5. 2, 18, 6. 5, 18, 5.
γυμνοῦν 1, 20, 7.
γυναῖκες ἄρχουσιν 1, 22, 7.

δαήμων 4, 29, 4. 7, 28, 3.
δαίμων 6, 28, 6.
δαινύναι 5, 3, 2.
δάκρυον 6, 22, 4.
Δαρεικός 4, 18, 7.
Δαρεῖος 2, 1, 4. 3, 22, 2. 4, 4, 3. 11, 9. ohne Artikel 3, 22, 1. 7, 9, 7.
δέ 1, 28, 5. 5, 25, 2. 6, 11, 6. 7, 20, 3. verbindet verschiedene Casus 2, 10, 1. (eben so *μέν* und *δέ* 2, 22, 2. 3, 7, 5. vgl. *μέν*). *ὅσοι — οὗτοι δέ* 3, 8, 7. 25, 7. 6, 5, 6. 7, 11, 1. *ὅσοι δὲ — οὗτοι δέ* 1, 16, 6. 20, 2. 2, 23, 3. 6, 19, 2. *ὅσοι μὲν — οὗτοι δέ* 1, 1, 8. 6, 19, 2. *ἐν ᾧ δὲ — ἐν τούτῳ δέ* 2, 20, 4. *ἔνθεν μὲν — ταύτῃ δέ* 7, 21, 6. *ἐπὰν δὲ — ἐνταῦθα δέ* 6, 5, 7. *εἰ δὲ — σὺ δέ* 4, 20, 3. *εἰ δὲ — αὐτὸς δέ* 3, 19, 1. *ὡς — ὁ δέ* 1, 23, 4. 5, 16, 1. *ἐπεὶ* oder *ἐπειδὴ — ὁ δέ* 3, 24, 3. 4, 2, 5. 12, 2. 7, 14, 1. 17, 3. *εἰ — ὁ δέ* 3, 21, 5. *ὁ δέ* nach einem Particip 2, 7, 9. vgl. 4, 19, 6. 28, 6. epanaleptisch 2, 12, 6. anakoluthisch 4, 4, 4. *ὁ δέ*

nach dem Particip 4, 19, 6. οὐ δέ 1, 26, 4. δὲ δή 4, 4, 4. 7, 21, 4. καὶ — δέ 1, 6, 2.
δειμαίνειν 3, 7, 2.
δείμασθαι 2, 5, 4.
δεῖν 4, 21, 9. 7, 18, 4. δέον 4, 2, 5.
δεῖσαι mit dem Inf. 3, 24, 2.
δεκάς 7, 23, 3.
δεκαστατήρ 7, 23, 3.
Δέλτα 5, 4, 1.
δεξιόν 1, 6, 2.
δέος 5, 13, 3. 6, 27, 4. mit μή 5, 26, 3.
δέῤῥεις 2, 18, 6.
δεύτερα 4, 18, 7.
δέχεσθαι 1, 6, 1. 2, 25, 4. 6, 24, 4.
δή 1, 2, 6. 7, 24, 3? δὲ δή 7, 21, 4.
δῆθεν 4, 18, 4. 6, 13, 2. 7, 8, 1. 14, 5. 23, 2.
δῆλος 4, 8, 4. 6, 9, 5.
Δημάδης 1, 10, 2.
διά 1, 1, 8. φιλίας ἔρχεσθαι 1, 7, 10. vgl. 12, 9. 6, 4, 3. δι' ἀπεχθείας γενέσθαι 4, 12, 7. δι' ὑποψίας ἔχειν 1, 7, 4. vgl. 7, 18, 4. δι' ἐπιμελείας 3, 9, 8. 5, 21, 4. διὰ μακροῦ 1, 9, 3. 19, 7. δι' ὀλίγου 1, 9, 6. 2, 2, 3. vgl. 7, 30, 2. δι' αὐτόν 1, 17, 10. vgl. 9, 7. 3, 6, 6. διὰ γῆρας 4, 17, 3.
διαβαίνειν 1, 2, 2.
διαβάλλειν 1, 4, 1.
διαβιβάζειν 6, 5, 5.
διάγειν 4, 18, 5.
διαιρεῖν 5, 12, 1.
διαλανθάνειν 1, 16, 2.
διαλείπειν 4, 9, 4. 6, 2, 3.
διαμέλλον, τό 4, 30, 2.
διαπίπτειν 4, 13, 6.
διατίθεσθαι 1, 2, 1.
διαχρῆσθαι 4, 8, 9.
διαχωρεῖν 1, 1, 8. 2, 8, 7.
διδόναι 1, 17, 3. 4. 4, 1, 5. 19, 6. 2, 25, 1. οὐ μὴ δ. 2, 25, 3. 3, 5, 4. διδοῖ 1, 3, 2. διδοῦσιν 5, 6, 7.
διεκπαίειν 3, 14, 5.
διεκπίπτειν 1, 1, 8.
διέκπλους 2, 20, 6.
διέχειν 1, 1, 10. 2, 8, 9. 10, 4. 3, 13, 6.
διηνεκής 5, 7, 1.
δίκαιος 5, 27, 3.
δίκη 3, 15, 2. 18, 12.
διμοιρίτης 6, 9, 3. 7, 23, 3.
Δῖον 1, 16, 4.
Διόνυσος 5, 2, 6. 7, 20, 1.
Διόσκουροι 4, 8, 2.
διότι 4, 9, 7.
διπλάσιοι τῶν ἄλλων 5, 2, 3.
διπλῆ φάλαγξ 1, 13, 1.
διφθέρα 1, 3, 6. 2, 18, 6. 5, 9, 8.
δίψα, ος 6, 24, 4.
δοκεῖν 1, 1, 4. 9, 9. 25, 10. 3, 1, 5. 9, 4. 6, 14, 2. 7, 19, 4. δοκοῦν 6, 14, 2. 7, 20, 9. δοκεῖ μοι ohne ὅτι 6, 11, 6.
δομεῖν. δεδομημένος 7, 22, 2.
δοξασθέν 2, 6, 4.
Δοξάρης 5, 8, 3.
δόρυ, ἐπί 3, 13, 2.
δορύκτητος 7, 4, 1.
δουλοῦσθαι 2, 10, 1. 3, 11, 2.
δουπεῖν 1, 6, 4.
Δράγγαι 3, 28, 1.
δρᾶν 4, 2, 4.
δρασμός 4, 27, 3.
δρεπανηφόρα ἅρματα 3, 8, 6.
δύο. δυσίν 3, 25, 5.

ἑαυτοῦ. ἐν ἑαυτοῦ 4, 8, 6. 6, 17, 2. 7, 4, 7. 20, 5.
ἑβδόμη 7, 14, 1.
ἐγγύς 1, 20, 9. 3, 15, 3. 5, 4, 5.
ἐγκάρσιος 5, 7, 4.
ἐγκαταλαμβάνειν 6, 24, 5.
ἐγκελεύεσθαι 1, 14, 6.
ἐγκοιμηθῆναι 7, 26, 2.
ἑδραῖοι 4, 17, 5.
ἐθέλειν 3, 2, 7. 22, 2. 6, 9, 6.
ἐθελοντής 3, 25, 4. 29, 5.
εἰ 1, 5, 10. 22, 7. 4, 4, 9. 5, 11, 4. εἴ πῃ 4, 17, 3. εἴ τῳ ἄλλῳ, καί 1, 17, 12. εἰ μή τις 7, 21, 3. εἴ τε 3, 10, 3. καὶ εἴ τις 6, 5, 4. εἰ μὴ καί 7, 29, 3. εἰ δὲ μή 4, 4, 9. 6, 9, 5. (versuchend) ob 1, 2, 4. 19, 9. 20, 5. εἴ πως 2, 23, 3.
εἰδέναι mit dem Part. 7, 29, 1.
εἶδος 5, 11, 1.
εἴκασεν 1, 27, 7.
εἰκός, τό 1, 1, 9. 9, 6. 18, 7. 5, 1, 2. 7, 12, 5.
εἶναι. δίδωσιν εἶναι 1, 19, 6. 2, 25, 1. ἀποπέμπει ἀνάθημα εἶναι 1, 16, 7. προσδεχομένοις ἦν 1, 22, 1. vgl. ἄκων. ἔσται σοι 2, 14, 8. εἶναι τῶν Ἡρακλειδῶν 2, 5, 9. τῆς Φρυγίας 1, 24, 5. vgl. 2, 13, 8. πόλεως 2, 15, 5. τριῶν ὀργυιῶν 2, 18, 3. πολλοῦ ὢν ὕδατος 4, 6, 6. εἶναι ἐκ — 1, 29, 5. vgl. 5, 6, 6. dem Praedicat angefügt 5, 5, 4. 7. τὰ ὄντα 2, 1, 4. erg. ἐστίν 5, 29, 4. 6, 14, 1. vgl. ὅσος. ἦν 1, 3, 6. 3, 12, 5. ὢν 1, 6, 10. 23, 4. 2, 15, 5. 5, 2, 5. 11, 1. 6, 4, 3. 7, 20, 2. vgl. ὁρᾶν und πυνθάνεσθαι. ἦν λαμβάνειν 3, 7, 3. ὡς. οὐκ ὄντος ἐς ὅ τι ἀναλωθήσεται 7,

17, 4. (οὐκ) ἔστιν ὅστις Pro. 2. 1, 12, 4. ἔστιν οἵ 1, 7, 11. 13, 4. 7, 2, 3. ἔστιν ὅπου 5, 9, 4. vgl. 2, 10, 1. ἔστιν ὅτε 7, 14, 5? für ἐξεῖναι 6, 17, 6. vgl. 1, 27, 6. 6, 23, 4. vgl. σπουδή.
εἴπερ τι ἄλλο 1, 24, 2. 5, 27, 9. εἴπερ τινὶ ἄλλῳ μαλθακῷ 3, 22, 2. vgl. 7, 15, 6. εἴπερ οὖν 1, 12, 5.
εἷς ἀνήρ 1, 12, 4. ἕν τι 5, 9, 3. εἷς ἕν 7, 30, 1.
εἴς s. ἐς.
εἰςότε 6, 28, 6?
εἰςποιεῖσθαι 4, 11, 4.
εἰςπράττειν 2, 1, 4. 7, 12, 6.
εἰςφορά 1, 16, 5.
εἴσω 3, 28, 7. 6, 10, 4. 29, 5.
εἴτε — εἴτε 4, 1, 5.
ἐκ, ἐξ 1, 7, 1. 17, 11. 2, 22, 4. ἐκ θαλάσσης εἰς θάλασσαν 2, 1, 2. ὁ ἐκ Σιδῶνος φέρων λιμήν 2, 20, 10. ἐκ τοῦ ἵππου 4, 24, 3. ἐξ ἴσου 2, 26, 3. (anders 2, 14, 9.) ἐκ τοῦ εὐθέος 5, 27, 1. ἐκ τῶν παρόντων 1, 23, 1. ἐκ πάντων 5, 9, 3. ὠφελεῖσθαι ἐκ 1, 19, 3. für ὑπό 1, 18, 4. 2, 1, 11. 4, 2. 3, 1, 2. 4, 5, 2. 7, 10, 3. ἐκ βασιλέως ἐπετέτραπτο 1, 18, 4. 26, 2. ἐξ ὅτου δή 4, 8, 2. ἐκ τῆς μάχης 3, 15, 5. vgl. 5, 25, 2. ἐκ νότων 1, 26, 2. ἐκ πάλαι 1, 9, 8. vgl. εἶναι, ἐπίπλους, ἔφοδος, κατόχος, παρεῖναι, πολύς, τότε.
ἕκαστος 2, 12, 1. 7, 4, 5. ohne Artikel 3, 4, 2.
ἑκάτερα 1, 16, 1.
ἑκάτερος 5, 22, 6. 7, 4, 5. παρ' ἑκάτερα 7, 7, 5.
ἑκατέρωθεν 5, 7, 5.
Ἑκάτομνος 1, 23, 7.
ἐκβαίνειν 4, 4, 5.
Ἐκβάτανα 5, 27, 5.
ἐκβολὴ τοῦ λόγου 6, 11, 8.
ἐκδιδοῖ 1, 3, 2.
ἐκείνῃ 5, 8, 1.
ἐκεῖνος 6, 29, 4. ἐπ' ἐκεῖνα 2, 20, 10.
ἐκκλησία 3, 26, 1.
ἐκκυμαίνειν 2, 10, 3?
ἐκλέγειν 3, 6, 4.
ἐκλείπειν 3, 30, 6.
ἐκλιπές 1, 12, 2. 4, 29, 7.
ἑκούσιος, ως 5, 24, 8.
ἔκπαλαι 1, 9, 8.
ἐκπέμπειν 6, 15, 5.
ἐκπίπτειν 1, 1, 8. 17, 10. 3, 15, 7. 6, 25, 3.
ἔκπληξις 1, 14, 4.
ἐκπλήττεσθαι 2, 27, 1.
ἐκπονεῖσθαι 3, 9, 8.
ἐκτρέπειν 7, 21, 4.
ἐκφέρεσθαι 7, 14, 5?
ἑκών 5, 24, 8.
ἐλαύνειν 3, 30, 3.
ἐλέγχειν 3, 21, 7.
ἐλέφαντες 4, 30, 8.
ἐλινύειν 3, 15, 5. 7, 25, 4.
ἐλπίζειν ὅτι 1, 4, 7.
ἐμβάλλειν 1, 1, 10.
ἐμβοᾶν 4, 19, 3.
ἔμβολον 1, 6, 3. 3, 14, 2.
ἔμπαλιν 5, 9, 4. τό 1, 2, 4. 6, 5, 6.
ἐμπιπλάναι 1, 3, 3.
ἐμπίπτειν 1, 1, 8. 21, 1.
ἐμποδών 1, 12, 4. 4, 8, 3.
ἔμποροι 1, 1, 6.
ἔμπροσθεν 2, 6, 7. 6, 23, 5.
ἐμφανές 1, 25, 10.
ἐν 1, 19, 4. 5, 14, 2. für ἐς 4, 27, 8. 6, 15, 4? 20, 5? 26, 5? ἐν νῷ λαβεῖν 1, 23, 2. ἐν ἑαυτοῦ 4, 8, 6. unter 5, 17, 6. während 5, 14, 2.
ἐναντία 1, 16, 6. 3, 23, 8.
ἐνδεές 6, 4, 3.
ἐνδεῖν 6, 20, 5.
ἐνδεῶς τινος ἔχειν 7, 7, 5.
ἔνδηλον γίγνεσθαι 3, 24, 5.
ἐνδιδόναι 1, 7, 7. 16, 1. 17, 3. 20, 5. 26, 2. 2, 27, 5. 6, 3, 3.
ἐνδόσιμόν τι 1, 7, 8.
ἕνεκα 1, 12, 10. 2, 27, 2. 7, 9, 1.
ἔνθα 3, 17, 4. 6, 26, 1. ἔ. δή 4, 8, 1. 7, 14, 2.
ἔνθεν 1, 12, 4. 6, 4, 4. ἔ. καὶ ἔ. 2, 8, 6. 4, 5, 8. ἔνθεν (δὲ) δή 6, 11, 6. ἔ. μέν 5, 5, 2.
ἐνταῦθα 1, 3, 3. 4, 26, 3. 7, 16, 5? ἐ. δή 5, 28, 4. 7, 16, 5.
ἐντεῦθεν 4, 26, 4.
ἐντός 1, 2, 5. 5, 6, 7.
Ἐνυάλιος 1, 14, 7.
ἐνύπνιον 2, 18, 1.
ἐξαγγέλλειν 2, 8, 5. 4, 5, 3.
ἐξαιρεῖν 7, 15, 3.
ἐξακουστὸν ἦν 2, 22, 4.
ἐξανύειν 6, 26, 1.
ἐξαπατηθεὶς ὅτι 3, 2, 4.
ἐξάπτειν 2, 19, 3.
ἐξελέγχειν 3, 26, 2. 5, 4, 4. 6, 29, 11. 7, 22, 1.
ἐξηγεῖσθαι 5, 27, 8. 6, 21, 3. 7, 14, 10.
ἐξήκειν 7, 12, 1.
ἐξίησι 1, 29, 5.
ἐξοπλίζεσθαι 4, 4, 4.
ἔξω 1, 9, 6. 2, 16, 5. 4, 8, 1. 7, 30, 2.

ἐοικός 5, 17, 3.
ἐπαγγέλλειν 4, 1, 5. 2, 1.
ἐπάγειν 1, 1, 12. 2, 5, 5? 16, 6.
ἐπάγεσθαι 1, 7, 1. 2, 25, 4.
ἐπαινεῖν τιμῆς 2, 12, 8.
ἐπαίρειν 2, 7, 9. 4, 12, 7.
ἐπαλαλάζειν 6, 3, 3. 7, 3, 6.
ἐπανάγειν 2, 20, 5. 22, 4.
ἐπαναπλεῖν 2, 22, 4.
ἐπανήκειν 2, 20, 5. und ἐπανιέναι 1, 24, 2.
ἐπασκεῖν 5, 8, 1.
ἐπαφιέναι 1, 1, 7.
ἐπεὶ καί 5, 26, 6. 1, 9, 8. 4, 9, 9. 5, 22, 2. 6. 11, 4. ἐπεὶ οὐδέ 7, 9, 9. ἐπεί τε 5, 1, 1.
ἐπειδάν, ἐπειδή 3, 4, 3.
ἐπειπεῖν 1, 4, 8. 7, 14, 6.
ἔπειτα 6, 1, 3.
ἐπεμβαίνειν 6, 24, 4.
ἐπεξιέναι 1, 9, 6. 2, 7, 6.
ἐπεργάζεσθαι 6, 17, 5.
ἐπέρχεσθαι 1, 1, 9. 16, 5. 2, 7, 9. 3, 18, 11. 6, 23, 1?
ἐπεσβαίνειν 1, 6, 8.
ἐπέχειν 1, 14, 4. 5, 13, 1. 15, 7. 7, 16. 5, 6.
ἐπήρης 5, 7, 3.
ἐπί I) mit dem Genitiv. ἐπί τινος, τινί 1, 29, 5. 5, 22, 6. 7, 1, 6. 12, 7. 14, 5. 18, 1. τοῦ αἰγιαλοῦ 6, 23, 3. ἐπὶ στρατοπέδου 3, 18, 4. ἐπὶ φάλαγγος 5, 16, 4. ἐπὶ τεσσάρων 1, 5, 12. ἐπὶ μιᾶς νεώς 2, 21, 9. vgl. 6, 3, 2. ἐπ' Ἀνταλκίδου 2, 1, 4. vgl. 4, 20, 2. (αὐτοὶ) ἐπὶ σφῶν 1, 21, 1. 7, 16, 4. ἐπὶ τῆς στρατιᾶς 3, 26, 3. 6, 27, 3. vgl. 3, 5, 5. καλεῖσθαι ἐπί τινος 5, 10, 6 5, 19, 5. ἐφ' ὅσων 6, 3. 2.
II) mit dem Dativ 2, 5, 4. ἐπί τινος, ἐπί τινι 1, 29, 5. 7, 1, 4. 6, 12, 7. 14, 5. bei 1, 18, 4. 2, 22, 2. ἐπί τινι, ἐπί τι 6, 3, 5. 7, 1, 4. in Bezug 2, 3, 8. zum Behuf 7, 20, 4. ἐπὶ τῇδε τῇ ἡμέρᾳ 2, 26, 4. 7, 25, 2. ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ 6, 10, 4. ἐπ' αὐταῖς nach, örtlich 5, 24, 2. ἐπ' αὐτῷ nach, von der Zeit 2, 23, 5. 5, 23, 5. ἐπὶ τῷδε 2, 17, 3. 6, 23, 3. ἐπὶ τοῖσδε 4, 9, 2. vgl. 7, 11, 9. ἐπὶ τούτῳ (masc.) 7, 23, 3. ἐπὶ τῷδε τῷ ἀγῶνι 2, 7, 6. ἐπὶ κακῷ ξυνεῖναι 7, 29, 1. zu 1, 7, 1. 21, 5. 24, 6. 26, 4, 11, 6 5, 29, 3. halber 7, 14, 2. 30, 3. wegen 1, 9, 8. 2, 7, 7. 6, 14, 5. θύειν ἐπί τινι 7, 18, 2. vgl. θύειν 1, 9, 8. ἐπὶ τῷδε 1, 12, 5. 5, 3, 4. vgl. 7, 14, 4. 20, 3. 26, 3. ἐφ' ὅτῳ 6, 4, 3. 7, 30, 3. von einer Bedingung 1, 19, 1. 24, 6. mit ὡς 1, 19, 6. wie ἐφ' 1, 7, 1. 26, 4. 1, 27, 3. gegen 4, 28, 4. 2, 25, 2. ἐπὶ τοῖς ἡμίσεσιν 2, 1, 4. 6, 17, 3. τό γε ἐπὶ σφίσιν 4, 11, 4. vgl. 3, 17, 2. ἐπί et ὑπό τινι εἶναι 4, 10, 1. vgl. ὑπὸ φρούραρχος ἐπ' αὐτῇ 2, 1, 5. vgl. 1, 29, 4. vgl. 1, 23, 6. vgl. ὡς und ἐφιστάναι.
III) mit dem Accusativ. ἐπ' Αἴγυπτον 2, 26, 1. ἐπὶ κέρας 5, 22, 6. ὡς ἐπὶ τὸ δεξιόν 3, 13, 1. vgl. 1, 2, 1. ὡς ἐπὶ Βακτρίους 6, 2, 3. ἐπὶ τάδε 2, 17, 4. 3, 6, 4. 4, 22, 6 ἐπ' ἐκεῖνα 2, 20, 10. ἐπὶ τὴν ἕω 3, 18, 7? vgl. μέγας, πᾶς und πολύς. σατράπην ἀποδείξας ἐπὶ τοὺς συμμάχους 1, 29, 3. ἐπὶ θάνατον, ῳ 7, 8, 3. ἐπι πόδα 5, 17, 7. ἐπ' ὀλίγους 6, 10, 4. nach, zu 2, 2, 1.
IV) ἐπὶ δέ ohne Casus 1, 3, 2. 14, 2. 6, 3, 2. 7, 5, 6.
ἐπιβαίνειν 5, 1, 3. 6, 24, 4?
ἐπιβάλλειν 2, 1, 5.
ἐπιβάτης 5, 17, 3.
ἐπιγίγνεσθαι 1, 17, 6.
ἐπίγονοι 7, 6, 1.
ἐπίγραμμα 2, 5, 3.
ἐπιδιαβαίνειν 2, 11, 2.
ἐπιεικής 2, 15, 3. 4, 10, 1. 5, 25, 1. 7, 2, 4.
ἐπιέναι 1, 6, 7.
ἐπιθειάζειν 1, 11, 2.
ἐπικαλεῖν 2, 22, 4. εῖσθαι 1, 7, 1. 7, 23, 7.
ἐπικαμπή 2, 8, 7. 9, 2. 3, 12, 2.
ἐπικεῖσθαι 1, 19, 4.
ἐπικερτομεῖν 7, 8, 3.
ἐπικουφίζειν 2, 18, 4.
ἐπικρατεῖν 1, 21, 6.
ἐπιλέγειν 2, 6, 5. 5, 2, 3. εσθαι pro. 1. 4, 9, 8. 25, 4. 5, 2, 2.
ἐπιλύεσθαι 7, 5, 1.
ἐπιμαχώτερα 1, 26, 3. τατον 4, 23, 4.
ἐπιμελεῖσθαι 6, 29, 1.
ἐπιμελής 7, 3, 6.
ἐπιμηνυτής 3, 26, 2.
ἐπινοεῖν 3, 2, 1.
ἐπιπέτεσθαι. ἐπιπτῆναι 2, 3, 3.
ἐπιπίπτειν 4, 9, 2.
ἐπιπτεῖν 1, 3, 3.
ἐπιπνεῖν 1, 26, 2.

ἐπίπλους 2, 17, 3. 21, 6.
ἐπιπολῆς 7, 21, 3.
ἐπισημαίνειν 1, 9, 8. 2, 3, 8.
ἐπισκοπεῖν 3, 22, 1.
ἐπιστάτης 5, 17, 3.
ἐπιστένειν 4, 9, 7.
ἐπιστρέφειν 2, 11, 7.
ἐπιστροφή 4, 4, 7. 6, 5, 1. 2.
ἐπιτάσσειν 1, 13, 1. 2, 8, 4. 5, 9, 2? 6, 30, 2.
ἐπιτάσσεσθαι 1, 14, 1. 4, 21, 4. 6, 27, 1.
ἐπιτειχίζειν 1, 24, 6. 4, 27, 7.
ἐπιτέμνειν 6, 11, 1.
ἐπιτήδειος 1, 10, 3. 2, 6, 3. 14, 5. 4, 1, 3. 6, 13, 5.
ἐπιτιθέναι 7, 25, 2.
ἐπιτρέπειν 5, 9, 2.
ἐπιφανὴς ἐς 6, 15, 2.
ἐπιφέρειν 1, 23, 3. 2, 19, 3.
ἐπιφημίζειν 5, 3, 1.
ἐπιφρασθῆναι 3, 2, 1.
ἐπιχωρεῖν 1, 27, 5.
ἐπιχώρησις 6, 25, 2.
ἐποικεῖν 7, 20, 10.
Ἐπόκιλλος 4, 7, 2.
ἔπος 1, 11, 2.
ἐργάζεσθαι 1, 16, 6. 6, 17, 5.
ἔργον 2, 26, 3. 6, 6, 4. 7, 7, 7.
ἐρείπεσθαι 1, 21, 4. 6.
ἐρέσθαι 3, 30, 3.
ἔρημα 1, 4, 4.
ἐρημίᾳ 5, 17, 5.
ἔρμα 2, 19, 2.
ἐρυθρὰ θάλασσα 3, 8, 5.
ἐρύκειν 5, 18, 5.
ἔρχεσθαι 5, 6, 8. 7, 9, 8. διὰ φιλίας 1, 7, 10. ἐλεύσεσθαι 3, 30, 6?
ἐς 2, 7, 6. ἐς Ἄμμωνος 7, 14, 7. nach. 4, 2, 5. unter 4, 14, 2. ἐς Εὐρυσθέα ἀφικέσθαι 2, 16, 6. ὠφέλεια ἐς 7, 3, 6. vgl. 2, 1, 5. ἐς τὸ ἐμφανές 1, 25, 10. εὐκλεὴς ἐς 4, 10, 2. vgl. 2, 26, 3. 6, 28, 4. ἀξίωσις ἐς 3, 27, 4. ἄφοβος ἐς 5, 10, 4. ἐπαίρειν ἐς 4, 12, 1. ἐς τρεῖς 2, 27, 4. ἐς πέμπτην ἡμέραν 3, 19, 5. anders 6, 8, 2. ἐς μισθόν 1, 26, 3. ἐς τὰ ἴδια 5, 25, 1. vgl. 4, 24, 9. 28, 2. τὸ ἐς τὰ οἴκοι ἀσφαλές 2, 17, 4. ἐς τὸ ἐπιμένειν 2, 18, 3. ἐς ἀκριβές 1, 1, 9. ἐς κάλλος 2, 7, 7. ἐς ὀλίγον 2, 22, 7. ἀξύμφωνοι ἐς — Pro. 1. πιστός Pro. 2. ἴσος ἐς 4, 7, 4. 7, 6, 2. ἐς ἅπαν 4, 11, 8. 7, 27, 3. ἐς ὕστερον 1, 9, 2.
ἐσάγειν 2, 5, 5.
ἐσπίπτειν 1, 21, 1.
ἔστε 2, 23, 3. 6, 14, 5. 3, 20, 4? mit dem Inf. 2, 1, 3. mit ἄν und dem Conjunctiv und einem Infinitiv 6, 5, 7. ἔστε ἐπί 1, 3, 2. 8, 4. 4, 13, 5.
ἔσχατος 3, 22, 5. 4, 4, 3.
ἑταῖροι 1. 6, 5.
ἐτήσιοι ἄνεμοι 6, 21, 1. 25, 4.
ἔτι 1, 6, 10. 2, 10, 3. 3, 19, 2. 4, 24, 3. 5, 26, 3? 6, 24, 3? 7, 5, 3. ἔτι νυκτός 2, 2, 5. ὑπὸ νύκτα ἔτι 1, 6, 9. weiter 3, 15, 1. 4, 24, 3. schon 1, 11, 1. 5, 8, 1. ἔτι ἔμπροσθεν 3, 17, 4. 4, 4, 7. ἔτι δὲ 7, 10, 3. 5, 6?
ἔτους ὥρα 1, 17, 6.
Εὖα 1, 24, 1.
Εὐάκαι 7, 6, 3.
Εὐάσπλα 4, 24, 1.
Εὐδάνεμοι 3, 16, 8.
εὐδοκιμεῖν 6, 13, 5.
Εὐεργέται 3, 27, 4.
εὐεφοδώτερα 2, 10, 1.
εὐθύς, έος 2, 17, 2. ἐς εὐθύ 5, 7, 4.
εὐκλεὴς ἐς 4, 10, 2.
εὔοδμος 6, 22, 5.
εὐμαρής 1, 4, 3.
εὔπορος 5, 11, 4. 6, 1, 1. εὐπορώτερα ἦν 1, 1, 11.
εὐπρεπής 2, 16, 7.
εὐπροσοδώτατον ἦν 1, 28, 5.
εὖρος 1, 20, 8.
εὑρίσκεσθαι 1, 7, 11. 2, 15, 5. 25, 3. 3, 21, 5.
Εὐρυσθεύς 4, 10, 4.
εὐτυχεῖν μεγάλα 2, 15, 5.
ἐφημερίδες 7, 25, 1. ἐφεξῆς 4, 18, 7. 6, 11, 2.
ἐφιέναι 1, 6, 10. 3, 27, 2.
ἐφιστάναι 1, 19, 2. 3, 5, 3. (ἐπί) τινι 7, 6, 5. ἐπί τινος 3, 5, 5? τοῦ πρόσω 5, 16, 1. τοῦ πλοῦ 6, 4, 5.
ἔφοδος. ἐξ ἐφόδου 1, 18, 3.
ἐφομαρτεῖν 1, 19, 2.
ἐφορᾶν 3, 22, 4.
ἐφορμεῖν 1, 19, 2?
ἔχειν 4, 8, 5? οἱ ἔχοντες 2, 1, 5. μεῖον 1, 2, 6. τὰ ὄρη 3, 23, 3. ἐν φυλακῇ 3, 5, 7. abhalten 1, 15, 7. τοῦ μὴ οὐκ ὠσθῆναι 2, 27, 2. ἀμφί τι 1, 5, 3. 4, 2, 5. σιγῇ 1, 6, 1. 5, 1, 4. ὡς ἔχομεν 1, 13, 3. 6. 2, 6, 1. 11, 4. 4, 2, 6. 5, 2, 6. 6, 7, 2. vgl. ὡς. αὐτόθεν ὡς εἶχον 3, 18, 7. ἐκείνῃ 5, 8, 1. λόγος 2, 12, 6. τὸ ἔπος Εὐριπίδῃ ὧδε 7, 16, 6. vgl. 5, 6, 1. καλῶς οἱ ἔχει τὰ τοῦ φαρμάκου

2, 11, 10. ἐσχέθην 5, 2, 7. vgl. ἔχων nicht σχών 6, 22, 3. versetzt 1, 14, 6.
ἔχεσθαι τινός 1, 14, 2. 6, 7, 2.
ἕως, ἡ 1, 23, 5.
ἕως 1, 6, 1?

Ζαράγγαι 6, 27, 3.
ζεύγνυσθαι 3, 7, 1.

ἤ aut 7, 13, 4. verbindet verschiedene Casus 2, 24, 6. 3, 22, 2. Particip und Indicativ 7, 15, 2.
ἤ als mit dem Inf. 3, 17, 1. ἢ κατά 4, 6, 7.
ᾗ 2, 10, 5. τοῦ ὄρους 1, 1, 7. vgl. 2, 22, 7. 5, 13, 2. wesshalb 7, 24, 3. ᾗ καὶ μᾶλλον 5, 12, 3. 13, 2. ᾗ δή 7, 24, 3
ἡγεῖσθαι 2, 8, 4.
Ἡγέλοχος 3, 2, 3.
ἡγεμονία 1, 14, 6. 28, 3. 5, 13, 4.
Ἡγησίας 7, 28, 4.
ἤδη 1, 7, 2. 2, 7, 9. 3, 18, 11. 4, 8, 5? 5, 27, 8. 6, 26, 1. 7, 10, 2? 12, 1. ἤδη τινές 3, 4, 4. 4, 14, 2. 6, 22, 7. 7, 27, 3. ἤδη τε (δὲ) — καί 1, 28, 5. 6, 9, 4.
ἡδονή. καθ' ἡδονήν 1, 7, 3. 2, 6, 4.
ἦθη 1, 17, 1. 3, 28, 5.
ἥκειν 1, 24, 2. 7, 23, 6.
ἥκιστα 1, 9, 1. 3, 12, 2.
ἡμέρα 2, 5, 2. 13, 1. μιᾷ 4, 3, 4. vgl. ἕν. erg. 2, 25, 1.
ἡμέτερα 6, 26, 6.
ἡμιολία 3, 2, 4. 6, 1, 1.
ἡμίσεες, εας 1, 6, 5. 3, 12, 2 τὸ ἥ. 1, 15, 6.
ἧπερ 1, 13, 5. τοῦ λόφου 4, 25, 2.
ἥπερ 4, 3, 1.
Ἡρακλείδης 3, 11, 6.
Ἡρακλῆς 2, 16, 1. 5, 26, 5.
Ἡρόδοτος 3, 30, 8. 5, 6, 5. 7, 13, 1. 6.
ἡττῆσθαί τινος 4, 9, 1.
Ἡφαιστίων 6, 5, 6. 17, 4.
ἠώς 1, 23, 5.

θάλασσα 1, 12, 6. 5, 5, 1. μεγ'λη 2, 16, 5. 5, 5, 4. ἡ ἐντός 5, 6, 7. 6, 1, 3. ἡ ἔξω 2, 16, 5. 19, 5. ἡ ἐρυθρά 3, 8, 5. ἡ Κασπία 3, 23, 1. 29, 2.
θαλάσσιοι 7, 19, 4.
θαῤῥεῖν 4, 26, 1. ἐπὶ σφίσιν 3, 10, 1.
θαυμάζειν 4, 9, 9.
θεά, τά 3, 16, 8.
θεῖον 1, 18, 6. 25, 6. 26, 2. 3, 3, 6. 4, 11, 3. 7, 30, 2.
θέλειν 2, 14, 8.
θέμις εἶναι 7, 20, 4.
θεοὶ οἱ δώδεκα 2, 16, 3.
θεραπεία 1, 14, 4. 7, 8, 3. 12, 7. βασιλική 4, 16, 6.
θεραπεύειν 7, 3, 4. θεραπείαν 4, 9, 4. 20, 2. τὸ σῶμα 6, 12, 1.
Θηβαῖοι 1, 9, 7.
Θήρων 1, 12, 2.
θνήσκειν δέει τινά 7, 9, 4.
θόρυβος 5, 28, 1.
Θουριεύς 2, 22, 2?
Θρᾷκες 6, 15, 2.
Θρᾴκη 1, 25, 2.
θύειν ἐπί τινι 2, 3, 8. θύεσθαι ἐπί τινι 3, 1, 5. 4, 4, 3. 5, 28, 4.
θυμός 5, 16, 1. πρὸς θυμοῦ 3, 4, 5.
Θυμώνδας 2, 13, 2.
θύραι 4, 8, 9.

ἱ demonstrativum 7, 20, 7.
Ἴακχος 2, 16, 3.
Ἰάπυξ 5, 6, 3.
Ἰαξάρτης 3, 30, 7.
ἴδη 5, 2, 5.
ἰδίᾳ 3, 19, 6. 5, 5, 1.
ἴδιος σφῶν 1, 26, 4. εἰς τὰ ἴ. 5, 25, 1.
Ἰδριεύς 1, 23, 7.
ἱδρῶσαι 1, 11, 2.
ἱδρῶντα 2, 4, 7.
ἱέναι 2, 8, 1? διὰ κινδύνου 1, 12, 9. ἐς ἀπιστίαν 5, 6, 6. ἰόντι 1, 2, 1. 26, 1. 5, 26, 3. und ἰόντα 3, 18, 6.
ἱέναι φωνήν 1, 26, 4.
ἱερεῖα 5, 3, 5.
ἱερὰ ὅπλα 1, 11, 7.
ἱερά 3, 16, 5. γίγνεται 4, 4, 3.
ἱερεῖς 3, 16, 3.
Ἱέρων 1, 12, 2.
ἱκανός 4, 11, 5. 7, 3, 6.
ἵνα ubi 2, 27, 1. 3, 29, 6. 5, 23, 7. mit dem Ge. 4, 23, 4. 5, 11, 1. ἵναπερ 2, 13, 3. 3, 1, 1.
Ἰνδός 5, 4, 1 und 3. 6, 4, 2. 7, 1, 5. ἡ Ἰνδῶν γῆ 7, 20, 8.
Ἰόλαος 1, 1, 7.
Ἵππαρχος 4, 10, 3.
ἱππάσιμα 2, 8, 10.
Ἱππίας 4, 10, 3.
ἱππικόν 1, 14, 6.
ἱπποτοξόται 6, 6, 1.
ἴσος 4, 7, 4. ἐν ἴσῳ 6, 12, 2. ἐς ἴσον

2, 4, 4. 5, 6, 8. *ἐξ ἴσου* 2, 14, 9. *ὡς ἐξ ἴσου* 2, 26, 3. *ἴσα* adverbial 3, 27, 5. *τὰ ἴσα τιμᾶν* 4, 11, 4.
ἰσότης ἐς 7, 6, 2.
ἵσταται ἄνεμος 6, 21, 1. *εἱστήκειν* mit dem Augment 4, 8, 6.
Ἴστρος 1, 3, 2.
ἴσχειν 5, 9, 4.
ἰσχύς 4, 21, 5.
ἴσως 7, 10, 7.
ἰχθύς. ἰχθύας 5, 4, 3.

Καδμεία 1, 7, 1.
καθαιρεῖν 2, 1, 4.
καθαίρειν 2, 4, 8.
καθάπερ οὖν 2, 6, 7.
καθιέναι 5, 7, 3. 7, 5, 1.
καθιστάναι 3, 5, 5? 7, 12, 7. *ἄρχειν* 3, 5, 3. *κατέστη ἐς εὐθύ* 6, 5, 2. *ἐν ἴσῳ* 6, 12, 2. *ἐς ἴσον* 2, 4, 4. *θυμός* 5, 16, 1. *καταστήσασθαι* 2, 13, 6. 5, 20, 7. *καθεστηκώς* 6, 4, 3
καθομιλεῖν 4, 6, 1.
καθότι 6, 10, 4.
καί 1) und *ἄλλος καὶ ἄλλος* 2, 8, 2. 5, 17, 5. 6, 9, 6 22, 2. verbindet einen Theil mit dem Ganzen 1, 1, 11. 7, 9. vgl. Verbindung. *καὶ ἅμα* 1, 1, 4. vgl. *ἅμα* und *ἤδη*. *καὶ — τε — καί* 1, 13, 2. *καὶ — δέ* 1, 4, 6. 2, 11, 2. 5, 20, 4? 6, 22, 5? *καὶ — δή* 6, 5, 3.
2) auch 2, 21, 4. 5, 8, 2. 21, 1. 27, 2. 7, 23, 6. *λέγεται καὶ* — 7, 22, 2. ungenau 1, 15, 1. 6. 5, 1, 6. zw. 7, 6, 1. *καὶ αὐτός* Pro. 2. 1, 14, 1. 15, 1. 3, 30, 7. 6, 19, 1. *καὶ οὗτος* 1, 2, 7. 6, 8. 22, 5. 2, 3, 7. 5, 4, 1. 5, 5. 14, 4. 6, 3, 3. *καὶ ταύτῃ* 2, 21, 4. *καὶ αὖθις* 5, 2, 3. *καὶ πάλαι* 3, 14, 3. *ἢ καί* 1, 9, 1. *οἱ δὲ καί* 1, 1, 9. 5, 1. *ὅ, τι καί* 3, 23, 8. *ὅτι καί* 1, 8, 2. 2, 6, 5. 7, 12, 4 selbst, gar, sogar 5, 4, 2. bei Verben 1, 6, 11. 4, 12, 7. 6, 22, 7. (auch nur 4, 9, 1. 5, 24, 4. 6, 9, 5. 7, 28, 3. *καὶ καθ' ἕνα* 4, 21, 2) *καὶ ἀεί* 6, 22, 6. *καὶ πλείων* 1, 1, 3. *ἢ καὶ μᾶλλον* 5, 12, 3. *καὶ ἑκατόν* 5, 4, 2. 6, 2, 7. 7, 21, 5. *καὶ μηδείς* 5, 14, 3. *καὶ πάνυ* 2, 10, 1. 7, 23, 8.
3) *καὶ — γάρ* 2, 3, 4. (4, 14, 2? 19, 5? *καὶ γὰρ καί* 1, 7, 3. 2, 3, 7. *καὶ — δέ* 1, 4, 6. 2, 11, 2. 5, 20, 4? 6, 22, 5. *καὶ — δή* 6, 5, 3. *καὶ δὴ καί* 6, 1, 4. *καὶ τις καί* 1, 20, 5. vgl. *ἄν, μήτε, οὔτε.* *καὶ τινες καί* 1, 20, 5. 4, 7, 1?
καίειν 6, 24, 4.
καίπερ 1, 5, 7. 7, 14, 6.
καιρός. οὐκ ἐν καιρῷ 1, 10, 3. 18, 9. 5, 22, 5. 7, 5, 1. vgl. 4, 8, 1. *πρὸς καιρόν* 7, 7, 5.
καίτοι 1, 5, 7. 23, 4. 3, 26, 2. 4, 21, 4. 7, 6, 2. 14, 6.
καίτοιγε 1, 12, 4.
κακῶς 1, 6, 9. 7, 14, 4.
Κάλανος 7, 2, 4. 3, 6.
καλεῖν. ὄνομα 7, 11, 3. (*οὕτω*) *καλούμενος* 1, 23, 3.
κάλλος ἐς 2, 7, 7.
Καλλισθένης 4, 10, 1. 14, 3.
καλός. ἐν καλῷ 1, 19, 7. *ἐν κ. τῆς* — 4, 1, 3.
καλῶς 4, 9, 5. *ἐδόκει* 3, 9, 4.
κάματος, καματηρός 5, 19, 5.
κάμηλοι. οἱ und *αἱ* 6, 27, 6.
Καππάδοκες 1, 16, 3.
Κάρδακες 2, 8, 6.
Καρικόν 5, 6, 4.
καρτερεῖν ἄσιτον 4, 9, 4.
καρτεροί 2, 11, 2. 4, 10, 1. 14, 3. *σφῶν* 4, 19, 6. *τὸ καρτερώτατον* 5, 15, 3.
κατά I) mit dem Genitiv 2, 21, 7. *τοῦ ὀρθίου* 1, 1, 8. *τῆς ψάμμου ἱδρυμένα* 3, 29, 3. zw. 5, 7, 3.
II) mit dem Acsusativ. *κατὰ τὰ ὄρη* 1, 6, 7. *τὸ χῶμα* 2, 21, 2. *τὴν χώραν* 1, 16, 5. *τὸ αὐτό* 6, 4, 1. vgl. 5, 22, 2? *νότον* 6, 21, 1. *πρύμναν* 1, 18, 6. *μέσους* 1, 2, 6. vgl. 7, 21, 4. gegenüber 2, 21, 4 4, 25, 3 5, 11, 1. 16, 3. *τὸ κατ' αὐτούς* 3, 15, 4. für *τις καθ' αὑτόν* 3, 9, 7. *τὸ καθ' αὑτόν* 4, 8, 5. 12, 6. vgl. 8, 15, 2? *σφᾶς* 3, 21, 4? 4, 27, 3. 4, 26, 2. *ἑκάστους* 6. 25, 3. *κατ' ἄνδρα* 4, 6, 2. *καθ' ἕνα* 4, 21, 2. *αὐτό* 6, 19, 1. *μέρος* 5, 12, 2. gemäss 1, 20, 6. 26, 4. 3, 27, 5. *τὸ πλῆθος* 5, 24, 5. *οὐ κατά* 1, 12, 2. 4, 16, 7. 5, 24, 5. vergleichbar 4, 25, 3. *ἢ κατά* 1, 22, 3. 4, 6, 7. *τὰς κτήσεις* 1, 16, 5. nach Ermessen 4, 6, 2. zur Zeit 2, 16, 2. durch 4, 1, 2. *ἔθνη* 1, 10, 1. vgl. *ἡδονή.*
κατάβασις 1, 12, 3.
κατάγειν 1, 10, 1. 17, 1.
καταδέχεσθαι 1, 10, 1.
καταίρειν 1, 11, 6.
κατακλείεσθαι 5, 23, 3.
κατάκλησις, ισις 5, 2, 7.

κατακομιδή 6, 1, 1.
κατάκουσις 5, 7, 5.
κατακτείνειν 1, 6, 10.
καταλαμβάνειν 3, 12, 2. 5, 17, 5? 6, 4, 2? 19, 2. εσθαι 7, 9, 3.
κατάληψις 6, 6, 5.
καταλογάδην 1, 12, 2.
καταλύειν 1, 17, 10.
καταμανθάνειν mit dem Particip 1, 6, 9. 6, 20, 4.
καταράσσειν 5, 17, 2.
καταρράκται 7, 7, 7.
κατασκήπτειν 4, 4, 9.
καταυλεῖσθαι 6, 28, 1.
καταφέρεσθαι 1, 1, 7.
καταφράσσειν 2, 21, 5.
καταφρονεῖν 7, 4, 3.
κατειλεῖν 5, 17, 5.
κατερείπειν 1, 19, 2. 2, 22, 7. 23, 2.
κατέρχεσθαι 1, 10, 1.
κατέχειν 2, 5, 6. 6, 4, 5. landen 6, 19, 3. τοῖς βέλεσιν ἐπὶ πολύ 2, 27, 4. ἄνεμος 1, 26, 1. vgl. λόγος.
κατιέναι 1, 10, 1. 6, 18, 5.
κατόπιν 1, 13, 1. 2, 7, 1.
κάτοχος ἐκ 4, 13, 3.
κάτω 1, 24, 5.
καῦμα 5, 19, 4.
κελεύειν τινί 1, 26, 3. 7, 12, 4.
Κελκαία 7, 19, 2.
κενός 5, 10, 4.
κεραΐζειν 5, 17, 3.
Κεραμεικός 3, 16, 8.
κέρας 2, 8, 2. κατὰ κ. 1, 6, 10. 13, 5. 14, 7. 5, 16, 4. ἐπὶ κέρως 2, 8, 2. 3, 14, 1. ἐπὶ τοῦ, τῷ, τὸ κ. 5, 22, 6.
κίδαρις, κίταρις 6, 29, 3.
Κίμων 7, 13, 5.
κινδυνεύειν 3, 10, 3.
κίνησις 2, 3, 7.
κλεῖθρον 2, 24, 1.
Κλέανδρος 1, 24, 2.
κλέπτειν 3, 10, 2. 5, 10, 3.
Κλεομένης 7, 23, 6.
κληίζεσθαι 7, 7, 3.
κλίμαξ 5, 7, 5. 6, 10, 1.
κοῖλος 6, 18, 4.
κοινόν 2, 1, 5. 7, 7. 3, 21, 5. 4, 5, 1.
κοιτίς 3, 4, 3.
κομιδή 2, 13, 3.
κομίζειν 6, 14, 4?
κόπτειν 2, 22, 2.
κόρακες 3, 3, 6.
κοσμεῖν 3, 8, 5. 6, 14, 4.
κόσμησις 7, 8, 2.
κοσμίως 4, 12, 6.
κόσμος 7, 16, 1. οὐδενὶ 1, 8, 8. ξὺν οὐδενὶ 4, 26, 2. (3.)
Κουριεύς 2, 22, 2.
κρανέϊνος 1, 15, .5
κρατεῖν 7, 7, 7.
Κράτερος 6, 6, 1.
κράτιστος, ὁ 7, 26, 3. οἱ 3, 27, 5.
κρούεσθαι πρύμναν 5, 7, 3. 17, 7.
κεκτῆσθαι passiv 5, 26, 6. 7, 1, 4.
κτῆσις 1, 16, 5.
κύαμος 6, 1, 2.
Κύδνος 2, 4, 7.
κύκλος (ἐν) κ. 2, 26, 3. κύκλῳ πάντῃ 1, 27, 3. vgl. 2, 27, 3. ἐς κύκλους 4, 4, 6. 6, 8, 5.
κυμαίνειν 2, 10, 3?
Κῦρος 2, 4, 3. 3, 18, 10. 6, 24, 2.
κῦρσαι 2, 11, 5.
κώμη. κατὰ κώμας 7, 15, 2.
κώπας παραφέρειν 2, 21, 9.

Λάδη 1, 18, 4. 19, 9.
Λακεδαιμονίοι 1, 9, 4.
λαμβάνειν 1, 3, 5. 16, 6. ἐν νῷ 1, 23, 2.
λαμπάς 2, 5, 8. 24, 6. 3, 16, 9.
λαμπρός 2, 11, 3.
λαμπρῶς 2, 10, 4.
λαμπρότης 1, 14, 4.
λανθάνειν 5, 10, 1. 1, 4, 1.
λέγειν 3, 10, 1. 12, 1. 19, 3. befehlen 7, 15, 5. 22, 5. 7, 23, 2?
λέγεσθαι pro. 3. 1, 23, 3. mit dem Ac. und No. 1, 1, 1. ergänzt 1, 25, 6.
λείπεσθαί τινος 1, 13, 3. 2, 10, 6.
λειτουργία 1, 16, 5. 7, 10, 4.
Λεοννάτος 7, 5, 5.
Λευγαία 2, 9, 3.
Λεῦκτρα 1, 9, 4.
Λιβύη 3, 30, 9.
Λίβυς, Λίβυας 3, 30, 9.
λογάδην 5, 7, 3.
λογάς 5, 7, 3?
λογισμῷ ξυντιθέναι 1, 18, 9. οὐδενί 4, 5, 3. ξυν 6, 23, 5. ἐς λογισμόν 1, 9, 8. vgl. Artikel.
λογοποιός 2, 16, 5.
λόγος 4, 1, 5. 7, 16, 6. ὁ (πλείων) λόγος κατέχει 1, 11, 6. 2, 12, 6. 6, 11, 3. 7, 13, 5. 20, 5. ὡς λόγος 1, 12, 1. οἱ λόγοι 1, 12, 5. ὁ πᾶς λόγος 6, 11, 3. πρὸς λόγον τοῦ ῥοῦ 3, 29, 3.
λοιποῦ, τοῦ 2, 14, 9.
λοξός 1, 14, 7.
λόχοι 1, 28, 5. ὄρθιοι 4, 25, 1.
λυπηρός 5, 18, 4.
Λυσίμαχος 1, 18, 1.

Μαγαρσίς 2, 5, 9.
Μαζάκης 3, 1, 2. 22, 1.
Μαιμακτηριών 2, 11, 10.
μακράν τινος 4, 15, 7.
μακρός. τείχη 1, 9, 3. νῆες 1, 3, 3. διὰ μακροῦ 1, 9, 3. 19, 7. 4, 2, 5. 5, 2, 6.
μακροτέρω, τάτω 7, 20, 7.
μάλα. μᾶλλόν τι 1, 1, 7. (vgl. 5, 27, 4.) 5, 12, 3. 7, 5, 3. zw. 6, 24, 5. vgl. τις und ἔτι. μάλιστα 2, 21, 8. ὡς μ. 2, 5, 3. ἐς τὰ μ. 2, 4, 8. μ. μέν 4, 20, 3. bei Zahlen 1, 20, 2. 5, 19, 1.
μανθάνειν mit dem Particip 1, 5, 3. 7, 5. 2, 12, 1. 6, 1, 5. vgl. 6, 20, 4. ὅτι 2, 5, 7. 3, 19, 4. 6, 8, 1.
Μαντίνεια 1, 9, 4.
Μαράκανδα 4, 3, 6.
Μασσαγέται 4, 11, 9.
Μάσσαγα 4, 27, 5.
μάχη 1, 3, 1.
μεγαλήγορον, τό 3, 10, 2.
μεγαλωστί 4, 9, 1.
μέγας. ἐπὶ μέγα αὔξειν 6, 3, 3. 7, 21, 3. ἐπιφορεῖν 3, 3, 4. ἄγειν 1, 21, 1. καχλάζειν 6, 4, 4. προκαλεῖσθαι 1, 22, 2. 2, 26, 3. δυνάμεως ἔρχεσθαι 2, 5, 2. τοῦ τείχους κατασείειν 2, 23, 1. ἐπὶ μεῖζον προελθεῖν 5, 25, 2. ἐπὶ μέγα τοῦ τείχους 2, 22, 7. μεγέθει μέγιστος 5, 19, 5. 7, 17, 1.
μειρακιοῦσθαι, ίζεσθαι 4, 13, 1.
μείων, ον 1, 9, 1. 2, 11, 3. 4, 29, 3. οὐδέν οἱ μεῖον ἔσται 3, 6, 7. μεῖον ἔχειν 1, 2, 6. μείω βλάπτεσθαι 5, 17, 5.
μελετᾶν 6, 26, 4.
μέλλειν 1, 5, 11. 2, 18, 6. mit dem Infinitiv 6, 17, 4.
μέλος 1, 11, 2.
μεμπτός 5, 25, 3.
μέμφεσθαί τινος 4, 9, 1.
Μέμνων 1, 12, 9. 17, 8. 2, 2, 2.
μέν ohne δέ 3, 2, 2. 3, 1. 10, 2. 5, 4, 2. 10, 1. 11, 3. 26, 1. μὲν — δέ 1, 2, 2. 9, 2. 22, 2. 2, 7, 3. 6, 26, 1. mit gewechselter Structur 3, 7, 5. 7, 20, 7. während 1, 13, 6. μὲν — μὲν (δὲ) — δὲ — δέ 1, 1, 8. 17, 1. vgl. δέ. μέν fehlt 2, 13, 3. μὲν — ἀτάρ 4, 11, 2. μὲν — καί 5, 20, 4. μὲν — οὐ μὴν ἀλλά 7, 4, 1. καὶ μὲν δή 6, 30, 1. 7, 18, 6. μέν γε 6, 1, 2. vgl. Artikel.
Μένανδρος 7, 23, 1.
μένειν σιωπῇ 5, 27, 1.
Μενέλεως 5, 6, 5.
Μένης 4, 7, 2.
Μενίδας 3, 5, 1. 26, 3. 9. 7, 23, 1.
Μένης 3, 19, 6.
μέντοι 2, 11, 6. 1, 12, 2.
Μένων 2, 13, 7.
μέρος 7, 14, 3. ἐν τῷ μέρει 1, 9, 3. 3, 26, 4. ἐν μέρει 4, 21, 4. κατὰ μέρη 5, 12, 1.
Μεσοποταμία 3, 8, 6.
μέσος 1, 2, 6. 2, 13, 1. μέσαι νύκτες 3, 4, 2. μέσον 1, 14, 3. ἐν μέσῳ 5, 3, 4. 26, 8.
μέσως αὐτοῦ 5, 20, 9.
μετά 2, 14, 5. 17, 4. μετὰ κινδύνου 2, 7, 4. μετὰ χεῖρας 2, 4, 9.
μεταβάλλειν 4, 24, 4. 6, 30, 3.
μετάγειν 2, 17, 2.
Μεταγειτνιών 5, 19, 4.
μετακίνησις 4, 8, 4.
μετακόσμησις 4, 8, 4.
μεταλαμβάνειν 6, 30, 3.
μετανάγειν 2, 17, 2.
μετάπεμπτος 2, 27, 3.
μεταποιεῖσθαι 2, 27, 6.
μετεῖναι. μετόν 5, 26, 7.
μετεξέτεροι 6, 26, 1.
μετέρχεσθαι 6, 26, 5.
μέτρον 1, 12, 2.
μετέωρος ῥεῖ 2, 24, 1. 6, 4, 5. 5, 2. ῥεῖ 7, 7, 5.
μέτωπον. κατὰ μ. 1, 4, 4. ἐν μετώπῳ 1, 13, 4. vgl. ἐπί mit dem Ge.
μέχρι πρός 1, 6, 11.
μή und οὐ 2, 25, 3. für οὐ 5, 2, 4. μὴ οὐ 1, 13, 6. 2, 27, 2. μὴ ὅτι 3, 10, 4. 26, 3. 5, 6, 7. ὅτι μή 5, 8, 1. 6, 6, 3. 21, 3. μή fragend 7, 24, 3.
μηδέ 6, 6, 4. 7, 2, 8. 12, 2. 16, 7.
μηδέν τι 7, 18, 2.
μηκέτι 5, 2, 4.
Μῆλος 1, 9, 5.
μηλοφόροι 3, 11, 5. 7, 29, 4.
μήν. οὐ μὴν ἀλλά 7, 4, 3.
μῆνες δέκα 7, 12, 6.
μηνοειδές 1, 21, 4.
μῆνίς τινι 1, 11, 8.
μήτε — καί 5, 22, 4.
Μητρῷον 3, 16, 8.
μηχαναί 1, 6, 8.
Μιθραύστης 3, 7, 5.
Μιθροβουζάνης 1, 16, 3.
Μίλητος 1, 18, 3 s. 19, 1.
Μιλυάς 1, 24, 5.
μιμνήσκεσθαι. ὁδόν 6, 26, 4.

Μίνως, ωος, ωι, ωα 7, 29, 3.
μισθοφόροι ξένοι 1, 20, 3.
μνῆμα 2, 5, 3.
μόνον οὐ 1, 19, 2.
μόνος Pro 3. 3, 21, 1? 7, 20, 1. τῶν ἄλλων 6, 1, 2. 30, 3.
Μοῦσαι 1, 11, 1.
μύρμηκες 5, 4, 3.
μυστήρια 1, 10, 2.

ναὶ μὰ Δία 4, 11, 3.
ναῦς für νῆες 4, 30, 9. νέας 2, 10, 1.
ναυτικὸς στρατός 3, 1, 1.
ναυτικόν 7, 7, 1. 22, 1.
Νεοπτόλεμος 1, 11, 8.
Νέσσος. Νέσιος 1, 1, 5.
νεωτερίζειν 1, 1, 3. ἐς 4, 8, 2.
νηίτης 7, 7, 7.
νήπιος 2, 11, 9.
νῆσος. Σάμος ἡ νῆσος 2, 2, 5. ἡ νῆσος ἡ Λάδη 1, 18, 4. ἡ Λ. ἡ νῆσος § 5. 7, 20, 4. ἡ Λ. νῆσος 1, 19, 9.
νικᾶν 3, 9, 4. 7, 10, 5.
Νικοκράτης. Νικόστρατος 2, 11, 10.
Νικήτης 2, 24, 6.
νοεῖν 2, 26, 4. 7, 18, 4.
Νομάδες 7, 1, 2. 7, 10, 5.
νόμιμον 7, 11, 1.
νομός, νομάρχαι 3, 5, 4.
νοσεῖν. ἐνόσησε 2, 4, 7.
νόστος 7, 12, 1.
νοῦς 2, 8, 10. mit dem Inf. und ὅτι 4, 15, 2. ἐν νῷ λαμβάνειν, ἔχειν 1, 23, 2. νόῳ 6, 10, 3.
νύκτες 7, 24, 4. μέσαι 1, 20, 6. 3, 4, 2. τὴν νύκτα oder τῆς νυκτός 6, 7, 1.

ξένοι 2, 2, 1. 7, 6. 24, 5. ξένοι μισθοφόροι 1, 20, 3.
Ξενοφῶν 1, 12, 3. 2, 7, 8.
Ξέρξης 7, 14, 5. 17, 2.
ξηρὸς ὕδατος 4, 3, 2.
ξύν, ξυγ —, ξυμ — v. συν, συγ —, συμ —.
ξυστὸν κρανέϊνον 1, 15, 5.

ὁ, ἡ, τό s. Artikel.
Ὀγχηστός 1, 7, 5.
ὅδε 5, 6, 7. 6, 13, 5.
ὀδμή 6, 22, 5.
ὁδοποιεῖν 1, 26, 1. 4, 30, 7.
ὁδός erg. 1, 11, 4. ἐκ τῆς ὁδοῦ 6, 8, 5.
ὅθεν 1, 3, 2.
οἷα γάρ, δέ 1, 4, 8. οἷα δή 1, 3, 4. 9, 6. 20, 6. 2, 18, 5. 4, 3, 1. 6, 6, 3. 10, 2. 7, 22, 2.
Οἰδίπους, ποδα 2, 16, 2.
οἰκεῖν 4, 30, 5?
οἴκοθεν 3, 9, 7.
οἴκοι 2, 17, 4.
οἰκτός τινος 1, 19, 6. 7, 11, 4.
οἰνοχόος 7, 27, 2.
οἷος mit dem Inf. 3, 17, 6. 4, 3, 2. 5, 4, 5. 11, 1. 6, 24, 4. 7, 20, 2. οἷον ψυχρότατον 3, 4, 2. 5, 4, 4. οἷον ἔμβολον 1, 6, 3.
οἴχεσθαι φεύγοντα 1, 17, 9.
Ὀκονδοβάτης 3, 8, 5.
ὀλίγου 2, 9, 1.
ὀλίγος 5, 9, 4. ἄρκτος ἡ ὀλίγη 6, 26, 4. δι' ὀλίγου 1, 9, 6. 2, 2, 3. 4, 26, 2. 5, 7, 5. ἐς ὀλίγον 2, 22, 7. ἐπ' ὀλίγον 5, 15, 7.
ὀλιγοστός, ὀλίγιστος 5, 20, 4.
Ὀλύμπια 1, 11, 1.
Ὅμηρος 4, 1, 1. 5, 6, 5. 6, 1, 3.
ὁμολογία 1, 24, 4.
ὁμότιμοι 2, 11, 9. 7, 29, 4.
ὅμως 2, 11, 10.
ὄνομα 2, 16, 6. 6, 1, 3. 16, 1. 18, 2. 19, 3. 7, 7, 3. 11, 3. ὀνόματι 5, 5, 3.
ὀνομαζόμενος 1, 23, 3.
ὀνομαστί 2, 7, 7.
Ὀξάθρης 3, 8, 5. 7, 4, 1.
ὀξέως 1, 6, 1.
Ὀξυδάτης 3, 20, 3.
ὀξύς 7, 28, 1. τὸ ὀξύ 7, 3, 6. τὸ ὀξύτατον 4, 21, 5.
ὀξύτης 1, 6, 3.
ὅπῃ mit dem Opt. 1, 1, 11.
ὅπλα ἱερά 1, 11, 7.
ὅποι 5, 17, 5.
ὁπότε 1, 12, 3.
ὅπου 5, 4, 2. τῆς Ἀσίας 1, 11, 7. ἔστιν ὅπου 5, 9, 4.
ὀπτός 7, 17, 1.
ὅπως 3, 9, 7. 7, 5, 4. 5, 6, 6. ὅπως εἶχον 1, 27, 7. vgl. ἔχειν. mit dem Fu. 1, 1, 8. elliptisch 3, 9, 8. 7, 23, 7.
ὁρᾶν mit einem Prädicat ohne ὤν 1, 4, 8. 13, 4. 2, 17, 1. 6, 25, 2. vgl. 1, 23, 4.
ὀργή. πρὸς ὀργήν 2, 16, 8.
ὄρθιος 1, 1, 8. ἶλαι 4, 4, 7.
ὀρθὴ τιάρα 3, 25, 3.
ὅρια 6, 29, 1.
ὄρος 1, 1, 5. 18, 5. 18, 5. 2, 20, 4. ohne Artikel 5, 1, 5. 5, 3.
ὅρος 5, 26, 2. 6, 29, 1.
Ὀρχομενός 1, 9, 10.
ὅς 1, 3, 2. 7, 16, 4? auf ἡμέτερος bezogen 7, 9, 6. bei der ersten Person eb.

als Artikel καὶ ὅς 1, 15, 7. καὶ τόν 2, 4, 8. und ὅστις 1, 18, 4. erg. ἐστίν 5, 29, 4. mit dem Ge. 4, 3, 3. ὧν οἶδα 5, 7, 3. ἐν ᾧ 5, 23, 2. οὕς δέ für τοὺς δέ, εἰς ἅς δέ 1, 8, 8. 3, 24, 2. 6, 17, 1.
ὁσημέραι 3, 26, 2.
ὅσος 3, 1, 5. 7, 9, 8? ὅση τῆς χώρας 5, 21, 1. ὅσα τῶν πολεμίων 7, 28, 3. aufs Folgende bezogen 2, 14, 7. ohne Demonstrativ 1, 5, 2. 2, 19, 4. 6, 6, 6. ὅση ἔτη 1, 27, 4. ὅσαι ἡμέραι 3, 26, 2. erg. ἐστίν 1, 3, 6. beim Particip 7, 11, 8. hinreichend 1, 5, 9. 28, 1. 22, 2. 2, 19, 1. 3, 29, 4. 6, 17, 3. 7, 19, 4. beim Superlativ 1, 24, 2. 3, 21, 5. beim Infinitiv 4, 2, 2. 6, 20, 5. 7, 19, 4. ὅσον räumlich 7, 7, 6 ungefähr 1, 4, 4. 7, 20, 6. 8? ὅσον φυλακήν 1, 27, 7. ὅσον μετέχειν 4, 6, 2. ὅσον ἐμβεβλῆσθαι 5, 15, 7. ἐς ὅσον 2, 19, 1? 22, 7? εὐτυχίας 7, 30, 1. ὅσῳ ohne τοσούτῳ (πλείων) 1, 22, 3. 2, 26, 3. 7, 12, 5. 7. ὅσα 2, 5, 9. 5, 10, 3. 6, 20, 5? φρουρίῳ χρῆσθαι 2, 27 7.
ὅστις 1, 18, 4. 2, 12, 4. 16, 5. assimilirt 4, 26, 7. praedicativ 5. 2, 3. ἄλλος ὅστις 4, 26, 7. ὅστις δή 2, 24, 6. 4, 8, 2. 9, 1. 5, 1, 1. ἄττα 7, 23, 7.
οσπερ 3, 15, 2.
ὅτεπερ 4, 18, 2.
ὅτι 1) dass 5, 4, 1. 14, 1. 7, 14, 2. als Anführungszeichen 2, 12, 4. 5, 19, 2. 7, 14, 6. nach ἀπιστεῖν 6, 14, 5. γνώμην ποιεῖσθαι 4, 27, 5. δοκεῖν 4, 28, 2. 7, 13, 6. εἰκάζειν 5, 23, 4. ἐλπίζειν 1, 4, 7. φάναι 4, 8, 9. 7, 14, 9. φάσκειν 6, 19, 4. mit dem Infinitiv wechselnd 2, 4, 5. 3, 3, 6. 6, 27, 2. 7, 2, 3. 13, 6. 19, 4. ἀπηγγέλθησαν ὅτι 4, 3, 6. vgl. Anticipation, elliptisch 3, 26, 1. 5, 3, 6. τοῦτο ὅτι 6, 27, 5. der Umstand dass 4, 1, 5. dadurch dass 3, 2, 4. 26, 2. 4, 11, 2. 2) weil 3, 10, 2. 7, 5, 5? 3) ὅτι μή ausser 1, 1, 4. 9, 3. 16, 2. 19, 8. 26, 1. 2, 2, 3. vgl. μή. ὅτι ὡς 7, 3, 6. fehlt 6, 11, 6.
ὅτιπερ 4, 18, 2. ὅ, τιπερ eb. und 5, 29, 3.
οὗ Pronomen, direct 1, 1, 7. 21, 1. 12, 10. οἷ in Ggsn. 1, 11, 5. 3, 30, 4. mit Praepositionen 1, 12, 10. 7, 20, 5 ἅμα οἷ 1. 6, 9. 22, 4. 6, 8, 5. ἕ 1, 12, 10. σφεῖς 3, 10, 4. τὸ σφῶν δέος 1, 13, 7. 21, 1. 2, 13, 8. γνώμην τὴν σφῶν 2, 20, 3. τοὺς σφῶν 3, 13, 4. τὰ σφῶν 1, 17, 1. σφῶν auf einem Singular bezogen 2, 7, 8. 8, 7. 3, 10, 1. 13, 2. ἐπὶ σφῶν 1, 21, 1. ἴδιος σφῶν 1, 26, 4. 5, 25, 1.
οὐ, μή 2, 25, 3. οὐκ ὠφέλιμος 1, 6, 9. vgl. 2, 8, 8. 6, 30, 2 οὐχ ἥκιστα 1, 9, 1. οὐ πάντῃ 5, 1, 2. οὐκ ἀνθρώπινος 7, 30, 2. οὐκ ἐν καλῷ 1, 19, 7. οὐκ ἐν καιρῷ 1, 10, 3. 18, 8. vgl. 4, 8, 1. τὸ αὑτοῦ οὐκ ἀκίνδυνον 2, 7, 7. οὐ δέ 7, 21, 1? οὐ μὴν ἀλλά 7, 4, 2. μόνον οὐ 1, 19, 2.
οὐδαμοί 5, 4, 3.
οὐδέ 6, 9, 5. 25, 3? nicht einmal 6, 11, 1. 7, 9, 6. οὐδὲ ἠξίου 5, 15, 6. οὐδὲ τὰ ξύμπαντα 6, 24, 1. selbst nicht 4, 8, 5. οὐδὲ ἐθέλοντι 3, 22, 2. οὐδὲ πάνυ 1, 22, 1. οὐδ' ἐμοί 3, 18, 12. 7, 30, 1. οὐδὲ αὐτός 1. 22, 4. 4, 9, 5. 7, 30, 3. οὐδὲ οὗτος 1, 21, 4. 2, 17, 1. 4, 7, 4. 6, 23, 3. οὐδέ nach einem affirmativen Satze 4, 9, 4. 11, 3. 5, 2, 1. 6, 11, 2. 7, 11, 1. 12, 7. 14, 3. καί oder ἀλλ' οὐδέ 3, 18, 7. οὐδὲ γάρ 5, 14, 5. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ 1, 12, 5. οὐδὲ — οὐδέ 5, 10, 2. 6, 11, 5. 25, 2. 7, 1, 4. οὔτε — οὐδέ 6, 15, 5. 7, 15, 6.
οὐδείς. οὐδενὶ λογισμῷ 4, 5, 3. οὐδένες 5, 4, 3. οὐδὲν παύεσθαι 7, 12, 6. οὐδέν τι 1, 12, 2. 6, 1, 5.
οὐδέτερα 4, 28, 2.
οὐκέτι 4, 20, 3. 6, 11, 7.
οὔκουν — γε 4, 8, 5.
οὖν 2, 6, 7. 4, 8, 5. vgl. εἴπερ. καὶ οὖν (καί) 6, 26, 2. οὔτ' οὖν, μήτ' οὖν. 1, 12, 2. 7, 14, 3. δ' οὖν 2, 3, 8. 5, 15, 4.
οὕνεκα 4, 15, 2.
οὐρανός 7, 20, 1.
οὔτε — τε 1, 26, 5. 4, 7, 4. 6, 5, 2. οὔτε — καί 1, 28, 5. vgl. οὖν und οὐδέ.
οὗτος 2, 19, 1? 4, 3, 3? οὗτος ἐγώ 4, 8, 9. οὗτος αὐτὸς προσάγει Ἀλέξανδρος 1, 7, 6. λόγος τις οὗτος ἐφοίτα 7, 12, 5. vgl. 1, 9, 1. zw. 3, 7, 7. μέγα τι τοῦτο χρῆμά ἐστιν 4, 28, 1. Σκυθικὸν τοῦτο γένος 3,

8, 3. vgl. 15, 1. zw. 7, 21, 1. 23, 1. ταύτην δίκην οὖσαν 1, 9, 7. vgl. 3, 15, 2. vgl. 4, 8, 4. 7, 11, 4. 29, 2. χιλιάρχης οὗτος dieser ein Ch. 1, 22, 7. vgl. 2, 13, 2 5, 26, 5. 6, 19, 1. τοῦτο σμικρὸν ῥεῦμα 1, 13, 6. 5, 6, 6. τοὺς ὀκτὼ τούτους μῆνας 7, 28, 1. κόρακες δύο — τούτους 3, 3, 6. so nach einem Zwischensatze 1, 23, 5. 2, 24, 5. ähnlich epanaleptisch 1, 3, 6. 2, 15, 3. 7, 6, 5. τοῦτο 2, 6, 4. 3, 9, 7. τοῦτο, ἡ στάσις 3, 11, 2. mit dem Genitiv 6, 26, 3. ἐν τούτῳ 2, 21, 8. 3, 23, 6. nach ἤδη τε 1, 28, 5. ἐς τοῦτο 2, 16, 6. ταῦτα 1, 12, 5. 2, 18, 3. 7, 30, 2. 4, 9, 6. καὶ οὗτος 1, 2, 7. 5, 4, 1. 5, 5 27, 6. 6, 3, 3. 7, 23, 1. vgl. οὐδέ. falsch 6, 13, 5.
οὕτω pro. 3. οὕτω καλούμενος 1, 23, 3. nach einem Particip 1, 4, 1. 5, 27, 7. 6, 1, 3. 11, 3.
ὄφελος 2, 7, 6.
ὀχυρός 6, 7, 2. ἐς — 1, 28, 2.

πάθημα 1, 12, 3. 4, 8, 1. 22, 2.
παιανίζειν 7, 11, 9.
παῖς 6, 27, 3. οἱ, αἱ 4, 20, 4.
πάλαι. ἔκ παλαι 1, 9, 8.
παλτόν 1, 15, 2.
πάντῃ Pro. 1. 1, 27, 3. 4, 17, 4. 30, 3. 5, 24, 4. 7, 3, 6. 6, 5?
πάντοθεν 2, 27, 3.
πάνυ. καὶ πάνυ 7, 23, 8. οὐδὲ πάνυ 1, 22, 1. πάνυ τι 1, 22, 1.
παρά mit dem Genitiv 3, 9, 8. 19, 5. 7, 2, 3. οἱ παρά τινος 5, 29, 4 mit dem Dativ 4, 30, 7? 6, 8, 3? mit dem Accusativ. παρὰ τοὺς ἄλλους 5, 27, 2. παρὰ μέγα ἦν 1, 18, 6. παρ' ὀλίγον ἧκεν, ἦλθεν ἀφανίσαι 1, 9, 3. vgl. 7, 20, 8. wider 1, 16, 6. 4, 4, 3.
παράγειν 1, 6, 2. 14, 1. 2, 8, 2.
παραδιδόναι 1, 18, 8. 5, 16, 1.
παρακομιδή 6, 1, 1.
παραλαμβάνειν 4, 16, 2. 6, 4, 2.
παράλογος 1, 9, 1. 4, 19, 4.
πάραλος 3, 6, 2. οἱ π. eb.
παραλύειν 4, 22, 2. 6, 27, 1.
παραμείβειν 1, 11, 4.
Παραπαμισάδαι 3, 28, 1.
παραπλεῖν 2, 1, 2.
παραπλήσιος, ίως 7, 1, 6.
παράπλους 2, 1, 2. 6, 20, 4. 28, 5.
παραπορεύεσθαι 7, 26, 1.
παραρρηγνύναι 1, 16, 1. 2, 10, 4. 11, 1. 23, 1. 4, 3, 1. 26, 5. 6, 7, 5.
παρασάγγη 1, 11, 4.
παρασκευάζειν 6, 20, 5.
παρασκευή. ἐν π. εἶναι 1, 1, 3.
παρατείνειν 1, 2, 6.
Παραυαία 1, 7, 5.
παραφέρειν τὰς κώπας 2, 21, 9.
παραχωρεῖν 4, 6, 1.
παρείκειν 1, 14, 7? 2, 23, 3.
παρεῖναι ἐς 3, 21, 3. (ὡς) ἐκ τῶν παρόντων 1, 23, 1. 4, 6, 5. ἐς τὰ παρόντα 1, 13, 5.
παρέκβασις 6, 11, 8.
παρελαύνειν 1, 14, 1. εσθαι 3, 30, 3.
παρεκκλίνειν 1, 6, 6.
παρέλκειν 1, 14, 7.
παρέρχεσθαι 1, 8, 2.
παριέναι 3, 17, 1.
παρίστασθαι 2, 1, 1.
πᾶς τις 3, 15, 2. 4, 29, 7. lauter 3, 10, 4. πάντα ὡραῖα 7, 20, 6. τὸ πᾶν σῖτος 1, 15, 3. ἡ πᾶσα πολιορκία 2, 24, 4. ὁ πᾶς λόγος 6, 11, 3 οἱ πάντες 1, 11, 5. 2, 5, 6. 13, 1. 3, 15, 5. 4, 25, 4. 6, 7, 6. 24, 1. zw. 3, 8, 4. οἱ πάντες Πέρσαι 2, 9, 2. vgl. λόγος. ἐπὶ πᾶν 2, 24, 3. 4, 4, 9. ἐκ πάντων 5, 9, 3.
Πάτταλα, 5, 4, 1. und Παταλεῖς 6, 17, 2.
παύειν 6, 27, 1. εσθαι 3, 7, 2. οὐδὲν 7, 12, 6. παύσεται 6, 11, 2?
πέδαι 1, 16, 6. 4, 14, 3.
πεζέταιροι 1, 6, 6. 5, 13, 4.
πεζός 6, 26, 1.
πεῖρα 7, 5, 1.
πελάζειν 6, 13, 3.
πέμπειν mit dem Inf. 1, 16, 7.
περί mit dem Da. 1, 22, 6. vgl. 6, 18, 2. 7, 24, 2.
περιηγγέλη 7, 14, 9.
περιβάλλειν 5, 23, 3?
περιβάλλεσθαι 3, 11, 1. 4, 16, 5.
περιγίγνεσθαι 7, 17, 4.
περιοικεῖν 7, 16, 3.
περικαταλαμβάνεσθαι 1, 1, 9.
περικεῖσθαι κράνος 5, 1, 4.
περιλαμβάνειν 5, 23, 3?
περιορᾶν 1, 12, 10 7, 14, 4.
περιπετής 4, 8, 9.
Περίνθιοι 2, 14, 5.
περιπίπτειν 4, 9, 2?
περίπλους 6, 28, 5.
περίπολος 2, 20, 2.

περιρρήξασθαι 7, 24, 3.
Περσικὴ στολή 3, 25, 3.
Περσίδες πύλαι 3, 18, 2
πετᾶσθαι 3, 3, 6? πτῆναι 2, 3, 3.
πῇ 3, 9. 4.
πηγὴ ἐλαίου 4, 15, 7.
πηγνύναι. πεπηγμένος 2, 21, 1. παγθείς 5, 8, 15.
πιέζεσθαι 2, 11, 1.
πιθανός 1, 7, 2. 2, 12, 8.
Πίναρα 1, 24, 4.
Πίνδαρος 1, 12, 2.
Πιξώδαρος 1, 23, 7.
πίστεις 1, 4, 7. 25, 3. 2, 12, 8. 3, 20, 3.
πιστεύεσθαι 2, 4, 8.
πιστός 3, 6, 5. π. ἐς Pro. 2. 3, 27, 2. 4, 14, 3.
πιστόν 4, 22, 8. πιστά 2, 14, 3. 5, 1, 2.
πλάγιος 1, 4, 2.
πλαίσιον 1, 4, 2.
Πλαταιαί 1, 9, 7.
πλάτος 1, 20, 8.
Πλειάδες 6, 21, 2.
πλεῖν. πλεύσειν 6, 28, 1.
πλεονεκτεῖσθαι 1, 21, 2.
πλεονεξία τοῦ ἀγῶνος 2, 7, 5. 16.
πληγή 6, 11, 1.
πλήθει πολλοί 2, 11, 3.
πλήν γε δή 5, 1, 2.
πλίνθος ὀπτή 7, 17, 1.
πλόϊμα 6, 21, 2.
πλοῦτος 4, 7, 4.
πνεῖν 6, 18, 4.
πνεῦμα 6, 10, 1.
πόθος 1, 3, 5. 5, 27, 6.
ποιεῖν 2, 2, 3. 7, 13, 6. γάμους 7, 4, 4. κατόπιν 2, 8, 7.
ποιεῖσθαι. προσβολάς 6, 8, 6. τὴν εἰρεσίαν 1, 19, 3. τὴν ἀπόλειψιν 2, 4, 6. σπουδήν 4, 29, 3. γνώμην 1, 1, 7. 3, 19, 1. τὸν βίον ἀπό τινος 7, 15, 2. s. v. a. ἡγεῖσθαι 1, 7, 4. 13, 7.
ποίημα 5, 6, 5.
πολέμια 3, 10, 4.
πολεμικός 7, 15, 1?
Πολέμων 3, 5, 5.
πόλις 7, 20, 2. Φίλιπποι πόλις 1, 1, 5. πόλις Τάξιλα 4, 28, 6. 5, 3, 6. Ξάνθος ἡ πόλις 1, 12, 8. ἡ πόλις (τὰ) Τάξιλα 5, 3, 6. κατὰ πόλιν 4, 25, 7. Burg 1, 16, 7.
πολιτεύειν 5, 25, 1.
πολυπραγμονεῖν 2, 13, 3. 7, 10, 3.
πολύς 5, 14, 6. εἰμί 4, 8, 6. πλήθει πολλοί 2, 11, 3. τὸ πολὺ πλῆθος 1, 2, 3. ὁ φόνος πολύς 1, 9, 6. ἡ φλὸξ πολλὴ ἐνέπιπτεν 2, 19, 4. ἡ πολλή 7, 20, 6. ἡ Ἀραβία ἡ πολλή 7, 1, 2. vgl. 1, 3, 2. 9, 3. 7, 19, 6. τῆς στρατιᾶς ἡ πολλή 6, 22, 3. vgl 5, 27, 2. οἱ πολλοί 1, 9, 5. 2, 3, 7. (τὰ) πολλά 3, 1, 2. τὸ πολύ 1, 19, 9. 3, 10, 3. 6, 25, 6. räumlich 5, 4, 2. zeitlich 6, 14, 3. ἐκ πολλοῦ räumlich 1, 19, 10. zeitlich 1, 2, 2. 7, 4. 5, 12, 3. ἐπὶ πολύ räumlich 1, 19, 2. 2, 27, 4. 5, 23, 3. 6, 5, 2. 7, 21, 3. mit τό 7, 20, 8? mit dem Genitiv 2, 18, 5. 7, 20, 8. vgl 6, 21, 4. zeitlich 1, 9, 2. 23, 1. 5, 10, 4. ὡς ἐπὶ τὸ πολύ 1, 19, 9. ἐπὶ πολύ 1, 19, 9. 2, 27, 4. 7, 3, 2. 21, 3. ἐκ πολλοῦ 1, 19, 10. πολὺ πρόσθεν 4, 21, 2? πλέον γίγνεται 2, 21, 6. ὁ πλείων λόγος 1, 11, 6.
πονεῖν 6, 5, 3.
πονεῖσθαι 2, 11, 1.
πόνοι 5, 26, 1.
πορεύεσθαι γῆν 6, 23, 1.
πόρος 3, 7, 1. 5, 7, 3?
πόῤῥω 4, 11, 5. 5, 6, 4. 6, 8, 7. 9, 5. 6, 23, 1. 7, 26, 3. τοῦ προσάγεσθαι ἦσαν 1, 20, 9.
πορφύρα, οῦς 6, 29, 6.
ποταμός 3, 8, 6. 5, 3, 6. ὁ π. ὁ 6, 11, 5. vgl. 1, 3, 1. 5, 26, 1.
ποτέ 1, 7, 2.
πούς. ἐπὶ πόδα 5, 17, 7.
πράγματα 1, 23, 7.
πράττειν 2, 25, 2. 4, 2, 4. 25, 3. 7, 24, 3.
πρεσβεύειν 4, 8, 6. 6, 30, 3.
πρεσβεύεσθαι 7, 11, 8. 7, 19, 1.
Πρίαπος 1, 12, 7.
πρίν mit dem Ge. 3, 18, 6. mit dem Inf. 5, 11, 4 vgl. 3, 28, 3. 4, 4, 5. mit dem Conj. 5, 16, 3. mit dem Inf. und ἄν und dem Conj. 2, 11, 5. μὴ πρὶν — πρίν 5, 11, 4? πρίν γε 7, 22, 1. πρὶν δή 6, 13, 2.
πρό 1, 1, 11. 2, 19, 5.
προαγγέλλειν 3, 9, 2.
προάγειν 3, 24, 1.
προαγρυπνεῖν 7, 9, 9.
προβάλλεσθαι 5, 7, 5.
προβολή 1, 6, 2.
πρόβολοι 2, 21, 7.
προδοσία 1, 9, 7.
πρόδρομοι 1, 12, 7.
προέρχεσθαι 1, 8, 2?

προηγορεῖν 7, 29, 2.
προϊέναι 1, 12, 9. 2, 8, 7.
προϊππεύειν 5, 19, 1.
προΐσχεσθαι 1, 7, 2.
προκάλυμμα 2, 18, 6.
προκάμνειν 5, 26, 7.
προκηρύσσειν 5, 19, 6.
πρόξενος 1, 9, 9.
πρός. I) mit dem Genitiv 7, 10, 7. Μύνδου 1, 20, 5. 2, 20, 9. 24, 1. οἱ πρὸς γένους 2, 15, 4. τοῦ πλήθους 2, 6, 3. 3, 7, 6. πρὸς αὐτοῦ 1, 18, 9. τῆς δόξης 1, 13, 7. vgl. 7, 7, 7. πρὸς ἀγαθοῦ 7, 16, 4. πρὸς θυμοῦ 3, 4, 5. 4, 12, 1. bei Passiven Pro. 3. 1, 6, 4. bei Neutren 1, 16, 3. 17, 9.
II) mit dem Dativ 7, 19, 4. τῷ στρατεῦσαι Pro. 2.
III) mit dem Accusativ. πρός με 2, 14, 5. verglichen 5, 4, 5. in Folge 5, 10, 4. πρός τι νεωτερίζειν 1, 10, 2. ἐπαρθῆναι 1, 18, 8. vgl. 6, 4, 5. ἐκπλαγῆναι 2, 4, 10. 13, 5. 4, 30, 2. 5, 14, 2. λόγον τοῦ εὔρους 3, 29, 3. καιρόν 7, 7, 5. ὀργήν 2, 16, 7. βίαν 1, 17, 3. 7, 14, 3. zw. 5, 22, 2.
πρὸς δέ 2, 19, 1.
προσαγγέλλειν 3, 9, 2?
προσάγειν 2, 3, 4. 21, 2. 3. 5, 19, 1. 6, 9, 6. 13, 3.
προσάγεσθαι 1, 24, 4. 5, 21, 5.
προσάπτεσθαι 1, 23, 3.
προσάττειν 6, 9, 6.
προσβολή 1, 3, 4. 9, 4. 2, 1, 2. 6, 5, 4.
προσδεχομένοις ἦν 1, 22, 1.
προσεπαίρεσθαι 4, 5, 4?
προσῆκον 4, 2, 2. 6, 1, 5.
πρόσθεν 4, 29, 6. 6, 26, 1. ἤ 7, 18, 3.
προσίεσθαι 5, 28, 3.
προσκηρύσσειν 5, 19, 6.
προσιππεύειν 5, 19, 1.
προσσχών 1, 4, 1. 2, 1, 2.
προστάτης 4, 9, 6.
προσφέρεσθαι 1, 1, 11.
προσχωρεῖν 4, 22, 6. 5, 25, 6.
πρόσω 5, 6, 4? 6, 23, 1? 26, 1. 7, 20, 3. τὸ πρόσω 1, 1, 6. 5, 2, 2. 16, 1. 4, 30, 7. τοῦ πρόσω 2, 6, 4. τὰ πρόσω τοῦ 5, 25, 5.
προτάσσειν 1, 14, 1. 2, 9, 2. 5, 13, 4. 6, 30, 2.
προτάσσεσθαι 1, 28, 4.
προτείνεσθαι 4, 18, 6.
πρότερος, ον 1, 18, 4.
προτιθέναι 6, 15, 3.
πρόφασιν 1, 25, 3.
προφέρεσθαι 7, 30, 1.
προχωρεῖν 1, 1, 12. 4, 16, 3. ἔρημον 6, 22, 3.
πρύμναν κρούεσθαι 5, 7, 3. 17, 7. κατὰ π. 1, 18, 6.
Πρωτεσίλαος 1, 11, 5.
πρῶτος 1, 12, 5. ἄρχει 7, 4, 7. ὁ π. ἀναβάς 4, 18, 7 6, 10, 4. (τὰ) πρῶτα 1, 4, 4. 20, 8. 7, 12, 7. ἐπειδὴ πρῶτον 3, 22, 3. vgl. ὅπως.
πυανεψιών 3, 15, 6.
πύλαι 2, 4, 2. 5, 1. 6, 2.
πυνθάνεσθαι 1, 2, 2. νόμους 5, 2, 2. mit dem Particip 3, 1, 2. στενήν 3, 18, 4.
πύστις 3, 30, 5.
Πῶρος 5, 8, 4.

ῥᾳδιούργως 2, 5, 4.
ῥαΐζειν 2, 4, 11.
ῥεῖν. ὕδατος 5, 9, 4. μετέωρος 7, 7, 3. ῥέει 2, 4, 7. 3, 29, 2.
ῥηγνύναι. ἐρρηγμένος 2, 23, 2.
Ῥῆνος 5, 7, 2.
ῥίπτειν 1, 19, 4. 2, 4, 7. 3, 18, 9. 5, 7, 3.
ῥοῦς 3, 29, 3. vgl. πόρος. ῥόῳ 6, 18, 4.
Ῥωξάνη 7, 4, 4.

σατραπεύειν 5, 26, 8.
σαυρωτήρ 1, 15, 6.
Σέλευκος 5, 13, 1.
Σεμίραμις 6, 24, 2.
Σέραπις 7, 26, 2.
σημαίνειν 4, 4, 3. 7, 22, 3. 24, 1. 30, 1. mit dem Inf. 1, 6, 2. 4, 2, 3. 17, 7. σημῆναι 1, 6, 2.
σημεῖον 3, 3, 4?
Σιβύρτιος 5, 6, 2. 6, 27, 1.
σιγή. ἀφ' ἑκατέρων 1, 14, 5. σιγῇ ἔχειν 1, 6, 1. 5, 1, 4.
Σιδῆται 1, 26, 4.
Σιτακηνοί 3, 8, 5.
σῖτος, σιτία 6, 28, 1.
σιωπῇ 5, 27, 1.
σκαιότης 4, 12, 6.
σκεδάσειν 1, 1, 7.
σκευαγωγεῖν 1, 10, 2.
σκευή 2, 6, 3.
Σκιώνη 1, 9, 5.
σκοπεῖν 3, 22, 1?
Σκύθαι 4, 11, 9.
σμικρότης 1, 9, 5.

Σολεῖς 2, 12, 2.
Σόλων 7, 16, 7.
σόφισμα 7, 7, 8. 14, 9. 29, 3.
σπένδειν 1, 11, 6.
σπονδαί 1, 9, 7.
σπούδασμα 7, 7, 7.
σπουδή 4, 29, 3. 5, 27, 8.
σταθμός 1, 2, 1.
Στασάνωρ 4, 7, 1.
στάσις 7, 12, 2.
στενότερος, ὠτέρως 1, 22, 3.
στεφανοῦν 2, 26, 4.
στῆλαι 2, 1, 4.
στοά 1, 23, 2.
στολὴ Περσική 3, 25, 3.
στόλος 1, 1, 2. 6, 17, 1.
στόμα 7, 7, 5.
στράτευμα 2, 11, 10.
στρατηγός 6, 15, 4? ohne Artikel 2, 7, 3.
στρατιά 1, 1, 2. 18, 4. 24, 1. 7, 8, 2. ἐς δισμυρίους 7, 23, 1.
στρατόπεδον 3, 18, 4. 5, 10, 3.
στρατός 1, 1, 2. 18, 4. 3, 1, 1.
Στυμφαία 1, 7, 5.
στύραξ 1, 15, 6.
συγγενεῖς 3, 11, 5. 7, 11, 1.
συγγιγνώσκειν 2, 12, 1.
συγγνωστός 5, 27, 6.
συγγράφειν pro. 1.
συγκεῖσθαι 1, 20, 6. 29, 2. 4, 10, 5.
ξυγκινδυνεύειν 3, 6, 9.
συγκλείειν 1, 1, 9.
ξυγχωρεῖν 6, 1, 5. 7, 14, 7. ξυγχωρηθέν 1, 17, 12.
συλλελεγμένος 2, 21, 1.
σύλλογος 4, 7, 3. 5, 25, 2.
συμβαίνειν 1, 12, 2. 2, 3, 8. 5, 21, 6. 29, 4. 6, 27, 6. 7, 12, 1.
ξυμβάλλειν 1, 20, 1. 2, 3, 6.
ξυμβατικόν 4, 27, 6.
ξύμβλησις 1, 18, 7.
ξύμμετρος 2, 21, 4. 4, 21, 5. 6, 24, 5.
συμμιγνύναι 1, 1, 7. 6, 14, 4. 7, 18, 1.
ξύμπαντες, οἱ 6, 2, 1.
ξυμπίπτειν 7, 12, 4.
ξυμπεριάγεσθαι 4, 14, 3.
ξυμπονεῖν τι 7, 9, 4.
ξυμφέρεσθαι pro. 2. 1, 9, 8. 3, 22, 3. 5, 4, 5.
συμφεύγειν 1, 2, 3.
ξυμφορά 4, 8, 1.
ξύμφορος 2, 6, 3. 5, 9, 3?
σύν, ξύν 1, 15, 8. 6, 25, 3? οὐδενὶ κόσμῳ 4, 26, 3. vgl. λογισμός und νοῦς.
ξυνάπτειν 4, 30, 2.
ξυναράσσειν 5, 20, 9.
ξυνασπισμός 1, 1, 9.
ξυναφής 7, 21, 6.
ξύνδεσμος 2, 18, 3.
ξυνδιαβαίνειν 6, 7, 2.
ξυνδιαίτησις 4, 7, 4.
συνελέγχειν 6, 29, 11?
συνενδύς 1, 25, 2.
ξυνεπιλαμβάνειν 1, 25, 1. 6, 3, 3. τινός 1, 7, 4.
ξύνθημα 1, 6, 2.
ξυνιέναι 7, 12, 7.
ξυνιστάναι 4, 15, 5. ξυνεστηκός 4, 24, 9. 5, 18, 5. ξυνειστήκει μάχη 1, 15, 3. vgl. 1, 29, 6.
ξυννεύειν 1, 1, 9. 6, 10, 2.
ξυνοικεῖν 1, 23, 7.
ξυνοικίζειν 4, 16, 3.
ξυνορᾶν 5, 11, 2.
ξυνορθοῦσθαι 3, 9, 8.
ξύνταξις 1, 17, 7.
ξυντάσσεσθαι 1, 13, 1. 7, 23, 1.
ξυντελεῖν 1, 24, 5.
ξυντέμνειν 5, 8, 4.
ξυντιθέναι 1, 18, 9. 5, 1, 2. 7, 12, 7.
Συρία 3, 8, 6. 5, 25, 4.
συσκοτάζει 2, 11, 6. 13, 7.
σφαλερός 4, 25, 7.
σφέτερα 6, 26, 6.
σφῶν 1, 21, 1. vgl. ου.
σφάλλεσθαι γνώμης 4, 6, 4.
σχῆμα 1, 9, 3.
σχολαίτερος 5, 20, 9.
σώζεσθαι 5, 27, 6.
σῶμα 1, 16, 5.
σωματοφύλαξ 1, 6, 5.
σωτήρ 6, 11, 8.
σωφρονεῖν 4, 20, 2.
σωφρονίζειν 4, 11, 8.

Τάναϊς 5, 5, 5.
Ταξίλης 4, 22, 6.
τάξις. λοξή 1, 14, 7. ἐν τάξει 3, 4, 2. ἐν τῇ τ. 1, 6, 9. τάξεις 1, 6, 6.
Τάπουροι 3, 8, 4. 11, 4. 23, 1.
τεταραγμένον, τό 6, 4, 3.
τάσσειν 6, 15, 6. 30, 2. τὸ τεταγμένον 5, 7, 5. τεταγμένα 3, 17, 2. ἐτάχθην 6, 15, 6. 30, 2.
ταύτῃ hier 2, 10, 5. 19, 1. 3, 13, 5. 24, 1. 4, 3, 1. 7, 4, 3. οἱ ταύτῃ 1, 5, 2. τὰ ταύτῃ 2, 20, 5. 5, 12, 3.

dahin 6, 16, 6. so 1, 20, 1. 7, 20, 9. desshalb 1, 13, 3.
ταχίστην, τήν 2, 13, 6.
τέ 1, 4, 5. 10, 5. 18, 2? 20, 2. 1, 15, 2. 2, 7, 4. 24, 1. 3, 1, 3. 5. 3, 5, 1. 3, 14, 3. 5, 4, 4. 5, 9, 4. 6, 3, 2. 7, 22, 5. 29, 1. τὲ (—) καὶ verbindet Verschiedenes 1, 7, 2. 24, 7. 26, 3. 2, 10, 3. 3, 3, 2. 6, 3, 3. vgl. Verbindung. ἤδη τε — καί 1, 28, 5. vgl. 6, 7, 6. τε — εἴ τε 3, 10, 3. τὲ — δέ 4, 4, 6. 6, 26, 1. 7, 11, 2.
τειχίζειν 6, 18, 1.
τεκμηριοῦσθαι 6, 26, 4.
τεκμηρίωσις 4, 7, 4. 5, 4, 2.
τελευταῖος 4, 18, 2.
τελευτῶν 6, 26, 4.
τέλος 2, 24, 5. 4, 13, 1.
Τενέδιοι 3, 2, 3.
τετράπεδος 6, 29, 5.
τέως 4, 27, 2. τέως μέν 2, 6, 3. 13, 4. 3, 7, 1.
τῇ μέν 2, 8, 2. 3, 23, 1.
τιάρα ὀρθή 3, 25, 3. vgl. κίταρις.
τίθεσθαι 1, 23, 8. ἐν λόγῳ 1, 5, 3. 7, 14, 4.
τιμᾶν τὰ ἴσα 4, 11, 4. vgl. 1, 5, 4. 7, 19, 1.
τιμή 1, 12, 10. 7, 23, 3.

τιμωρεῖσθαί τινος 1, 10, 3. 4, 13, 3.
Τίρυνθι 5, 26, 5.
τὶς 3, 9, 7. τῶν τις — 2, 26, 4. anders 6, 9, 3. τινές 2, 12, 3. τις auf ὅστις bezogen Pro. 3. αὐτός τις 7, 29, 2. πᾶς τις 3, 15, 2. τι 1, 15, 7. ἕν τι 5, 9, 3. οὐδέν τι 1, 12, 2. 2, 7, 8. 6, 1, 5. 15, 5. πολύ τι 1, 12, 3. 5, 4, 4. 6, 8, 8. οὐ μεῖόν τι 1, 9, 1. οἱ δέ τινες 3, 8, 2. 24, 2. 6, 9, 5. τὸ μέν τι 1, 23, 1. 3, 3, 1. 6, 22, 6. οὐδέ τι 6, 15, 5. μᾶλλόν τι 1, 1, 7. τι μᾶλλον 4, 1, 1. πάνυ τι 1, 22, 1. οὕτω τι 1, 8, 8. τὶ fehlt 2, 19, 1.
τοι 4, 20, 2. 5, 26, 4.
τοίνυν 4, 20, 1.
τοιόνδε 2, 19, 1. τοιάδε 5, 27, 1. 7, 11, 6. ἐν τῷ τ. 2, 7, 9. 7, 15, 1. ἐν τοῖς τ. 1, 7, 3.
τόσος 5, 19, 6.
τοσοῦτος 7, 11, 6.
τοσόςδε δέ 5, 19, 6. correlat mit ὅσος 7, 12, 5. τοσῷδε μᾶλλόν τι 1, 1, 7. 5, 27, 4. τοσόνδε κλέους 5, 26, 5. ἐς τ. 1, 8, 5. 6, 11, 6. 23, 5. 7, 15, 6.
τοσοῦτος 6, 25, 6. διὰ τοσούτου 7, 30, 2.
τότε 1, 29, 5. ἐν τῷ τ. 1, 17, 12. 3, 25, 7. ἐς τὸ τ. 2, 10, 6. ἐκ τ. 1, 26, 4. εἰς τ. 6, 28, 2.
τραῦμα 5, 4, 5.
τρέπεσθαι ἐς ἀλκήν 1, 8, 8. τὴν γνώμην 4, 2, 2. τραπῆναι 6, 24, 3.
Τρίπυλον 1, 22, 1.
τρίτος. ἐπὶ τῶν τ. 5, 23, 3.
τρύζειν μεγάλα 1, 25, 6.
τυγχάνειν (ἐκ) τινός 7, 14, 6. mit dem Particip 1, 6, 6. erg. 6, 4, 2. τυχόν 1, 10, 6. 3, 26, 4. 5, 6, 5. 7, 12, 6. 29, 3.
Τυμφαία 1, 11, 5.
τυραννεῖν 4, 10, 4.
τύραννοι 3, 2, 7.
Τυριάσπης 6, 15, 3.

ὕδωρ 1, 17, 6. πολλοῦ ὕδατος (εἶναι) 4, 6, 6.
ὕλη 2, 19, 3.
ὑμέτερος 2, 14, 4.
ὑπάγειν 2, 6, 4.
ὑπαίθριος 7, 1, 5.
ὑπάρχειν 5, 28, 2. 7, 29, 1. 3, 7, 5. τι 3, 27, 5.
ὕπαρχος 1, 12, 8.
ὑπασπισταί 1, 11, 8. 5, 13, 4. 6, 13, 2.
ὑπειπεῖν 1, 4, 8.
ὑπεκτίθεσθαι 4, 18, 4. 6, 4, 3.
ὑπέρ für περί Pro. 2. 1, 26, 4. 6, 3, 6. was betrifft 6, 11, 7. zw. 3, 18, 12. τὴν ὄχθην 1, 14, 4. vgl. 2, 4, 2. 5, 15, 7. bei Zahlen 6, 2, 1. mit dem Artikel 5, 3, 5. 19, 1.
ὑπερασπίζειν 6, 11, 8.
ὑπερβάλλειν 1, 2, 1. 2, 7, 1. 7, 17, 5.
ὑπέρογκος 5, 3, 1.
ὑπερφαλαγγεῖν 2, 8, 4.
ὑπερφέρειν 5, 4, 2. 6, 22, 7.
ὕπνοι 4, 14, 2.
ὑπό mit dem Genitiv 1, 14, 5. 7. 2, 13, 3. 6, 24, 5. mit dem Dativ 2, 22, 2. 3, 21, 6. 4, 10, 1. ὑπὸ νύκτα 1, 4, 1. 6, 9. τὴν ἕω 6, 21, 4?
ὑπολείπεσθαι 1, 1, 4. 3, 15, 3. 4, 16, 1. 5, 14, 2. 6, 14, 2.
ὕποπτος 1, 10, 6. 12, 10. 3, 6, 5. ὕποπτα 3, 6, 2.
ὑπορύττειν 1, 20, 6.
ὑποστρέφειν 6, 4, 4.
ὑποφαίνειν 1, 23, 5. 4, 18, 4. 7, 21, 2.

ὑποφέρειν 5, 7, 3.
ὑποτιθέναι 6, 10, 4.
ὑποτοπεῖν 1, 7, 1.
ὕπτιος 1, 19, 4.
ὑπώρεια. τοῦ ὄρους 4, 24, 7.
ὑστερεῖν τινος 4, 13, 2.
ὕστερος 2, 5, 2. ἐς ὕστερον 1, 9, 2.
ὑφαρπάζειν 5, 10. 1.
ὑφιζάνειν 2, 27, 4.
ὑφίστασθαι 7, 17, 3.

φαίνειν 2. 3, 8. εσθαι 2, 15, 3. 3, 10, 2. 4, 1, 3.
φάναι. vgl. ὅτι.
φάλαγξ 1, 6, 10. 14, 7. ἀμφίστομος 3, 12, 1. 5, 17, 1. ἁπλῆ 2, 8, 6. διπλῆ 1, 13, 1. λοξή 1, 14, 7. für τάξις 1, 14, 3. ἐπὶ φάλαγγος 5, 16, 4.
φανερός 5, 10, 1. 7, 12, 7.
φανός 7, 20, 1.
φάος 2, 11, 6.
φαῦλος 1, 25, 8. 3, 24, 5.
φέρειν 4, 1, 2. 12, 6. 5, 26, 1. 14, 3. 7, 8, 2. ἄγειν καὶ φ. 1, 5, 3. 7, 9, 3. ἐκ Σιδῶνος 2, 20, 10. ἐς τοῦτο 7, 8, 2. ἐς καλὰ ἔργα 5, 26, 1.
φέρεσθαι 7, 14, 5.
φήμη 7, 27, 2.
φθάνειν 6, 5, 5. mit dem Infinitiv 1, 8. 5. 6, 5, 3. 15, 6. φθάσειν 1, 13, 3.
φθείρεσθαι 7, 4, 2.
φθόρος 6, 25, 1.
φιλεῖν 1, 7, 3. 4, 11, 3.
φιλία τινός 2, 15, 4.
Φίλιππος 1, 1, 1. 3, 11, 9. 5, 20, 7. 6, 5, 5.
φίλοι 3, 27, 4.
Φιλώτας 3, 27, 4.
φοβερός 3, 10, 1.
φόβος 5, 10, 4. τινός (τινι) 5, 19, 6. 6, 12, 2.
φόβον παρέχειν πελάζειν 2, 21, 3.
φραγνύναι πεφραγμένος 3, 13, 4.
Φραδασμένης 7, 6, 4.
Φραταφέρνης 3, 23, 4. 5, 20, 7.
Φρυγία 3, 22, 3. 5, 25, 4. 7, 9, 7.
φυγάς τινος 3, 22, 5.
φυγγάνειν 4, 4, 6.
φυγή 3, 6, 7. 5, 23, 3.
φυλακή 4, 16, 5. 5, 9, 3. ἐν φ. ἔχειν 3, 5, 7. ohne Artikel 5, 23, 5.
Φωκεῖς 1, 8, 8.
φωνὴν ἱέναι 1, 26, 4.

χαίρειν 1, 10, 3. 5, 20, 6.
χαλεπός 5, 18, 7. 6, 22, 8.
χάραξ 2, 19, 5. 5, 24, 1.
Χάρης 1, 12, 1.
χάρις 3, 26, 4. 4, 8, 4.
χείρ 2, 5, 2. ἐν χερσὶν 2, 7, 2. ἐς χεῖρας 1, 2, 5.
χθαμαλώτατον 4, 28, 3.
χίλιοι 4, 25, 6.
Χῖοι 3, 2, 3.
χιόνες 5, 9, 4.
χρῆναι 2, 3, 6. 6, 7.
χρῆσθαι 1, 1, 7. 5, 19, 2. ὅ, τι, ὅπως 3, 2, 7. 23, 8. ὅσα 2, 27, 7.
χρόνου 3, 24, 2. ἀνὰ χρόνον 5, 1, 5.
χωννύναι 1, 20, 8. 4, 30, 1.
χῶμα 2, 21, 4. 26, 1. 3. vgl. κατά.
χώρα 1, 16, 5. 5, 6, 4. erg. 1, 17, 1. κατὰ χώραν 5, 10, 4. χώρᾳ 7, 6, 5.
χωρεῖν 4, 12, 3. 6, 4, 2.
χωρίον 1, 12, 2? 18, 8? 5, 22, 7? 7, 30, 1.

ψιλός 1, 2, 4. ψιλοί 3, 19, 7. 4, 25, 6? 30, 6.

(ὦ) βασιλεῦ 1, 13, 3.
ᾠδή 1, 11, 2.
ὠθεῖν ob augmentirt 1, 9, 7.
ὠθισμός 1, 15, 2.
Ὦξος 7, 16, 3.
ὥρα 4, 18, 6.
ὥρα ἔτους 1, 17, 6.
Ὠρεῖται 6, 21, 3.
ὡς 2, 16, 4. τεταγμένοι ἦσαν 2, 13, 1. ἕκαστος 2, 12, 1. τάχους εἶχον 4, 2, 6. εὐνοίας 7, 14, 2. ἐν ἀπόροις 6, 10, 3. ὡς ἐπὶ πολιορκίᾳ 1, 20, 2. ἐπ᾽ Ἄβδηρα 1, 11, 4. vgl. 1, 2, 1. ὡς ἐπὶ νότον 5, 5, 5. mit dem Particip 1, 6, 7. 2, 1, 1. 7, 22, 1. mit dem Accusativ des Particips 1, 9, 7. 2, 18, 1. 3, 15, 2. 24, 3. 4, 4, 2. 9, 7. 18, 6. 5, 3, 3. 4, 3. 6, 27, 4. mit dem absoluten Genitiv 2, 15, 6. 4, 1, 5. 6,

25, 2. 7, 29, 2. ὡς ταπεινόν 4, 12, 2. nachdem 6, 4, 1. denn 7, 9, 9. 13, 5. quam 2, 7, 7. für ὅτι 2, 7, 6. ὡς ὅτι 7, 3, 6. überflüssig beim Infinitiv 5, 14, 1. mit dem Infinitiv 5, 2, 1. 7, 9, 6.

ὥς. καὶ ὥς 1, 18, 6 zweimal. 20, 6. 2, 21, 6. 4, 3, 3. 5, 15, 3. ὣς δέ 4, 28, 1. οὐδ' ὥς 1, 7, 11. 27, 3.

ὥσπερ 3, 28, 5. 5, 17, 2. ὥσπερ οὖν 4, 20, 3.

ὥστε 2, 11, 8.

ὠφελεῖν τινι 6, 11, 3.

ὠφέλιμος mit οὐκ 1, 6, 9.

Grammatisches Register.

Accusativ. ἰχθύας 5, 4, 3. ἐνύπνιον 2, 18, 1. εὐτυχεῖν μεγάλα 2, 15, 5. τρύζειν μεγάλα 1, 25, 6. vgl. βοᾶν u. ἐπαλαλάζειν, τιμᾶν (7, 19, 1). τὸ ἔμπαλιν ὑποστρέφειν 1, 2, 4. θεραπείαν θεραπεύειν τὸ σῶμα 4, 9, 4. κάμνειν τὸ σῶμα 4, 4, 9. 7, 14, 1. κατάγειν τινὰ κατάβασιν 1, 12, 3. vgl. ἄγειν. γῆν πορεύεσθαι 6, 23, 1. bei θνήσκειν δέει 7, 9, 4. bei Passiven 1, 16, 1. 6, 11, 7. 12, 1. 23, 4. πάντα ἐπείθοντο 7, 23, 3. τὰ ἄλλα ἐτιμήθη 1, 5, 4. vgl. περικεῖσθαι. ἠγγέλθη τοὺς Ἀ. ὅτι 1, 26, 5. vgl. Anticipation. des Bezuges 2, 18, 1. 5, 25, 1. τό γε ἐπὶ σφίσιν 4, 11, 4. τὸ καθ' αὑτόν 4, 8, 5. πλάτος 1, 20, 8. ἐμποδὼν τὸ μὴ οὐ γίγνεσθαι 4, 8, 3. vgl. 2, 27, 2. ἐγγενόμενον 3, 22, 2. vgl. Particip. statt des Dativs beim Infinitiv 1, 1, 4. 2, 13, 6. 4, 10, 4. 6, 22, 2. 7, 25, 2. vgl. βλάπτειν, ἐναντίος, ὡς (6, 1, 3?)

Activ. von dem auf dessen Befehl etwas geschieht 7, 19, 4.

Adjectiv. zweigeschlechtlich ἁλωτός 4, 28, 1. δεκαταῖος ἀφίκετο 1, 1. 5. 29, 1. 4, 24, 1. ohne Subject. ἑξακουστὸν ἦν 2, 22, 4. ᾗ ἀποτομώτατον ἦν 1, 1, 7. 28, 5. 4, 23, 4. 28, 3. ἱππάσιμα ἦν 2, 8, 10. πλόϊμα ἦν 6, 21, 2. ὕποπτα ἦν 3, 6, 5. ταύτῃ εὐπορώτερα ἦν 1, 1, 11. vgl. 2, 10, 1. 26, 3. κινδυνευτέα ἦν 1, 1, 8. 24, 1. 2, 26, 4. 3, 21, 6. 5, 9, 2? 6, 19, 3. substantivirt ἱππικόν 1, 14, 6. τὸ κράτιστον 1, 15, 2. (ὅτιπερ 5, 27, 3. vgl. 4, 21, 4.) τὸ πλεῖστον 4, 3, 1. vgl. ἑκάτερος, ἐκεῖνος, ὅδε.

Adverbia. ὅπου τῆς Ἀσίας 1, 11, 7. vgl. ἄλλῃ, ᾗ, ἵνα, ἵναπερ, οὕτω, πάλαι, πρόσω, ταύτῃ, τότε, ὕστερον, ὡς, γίγνεσθαι, δοκεῖν, εἶναι, ἔχειν.

Anakoluthien 1, 9, 5. 20, 1. (2, 7, 6.) 3, 9, 4. 4, 4, 4. 14, 2. 17, 3. 21, 7. (25, 2.) 5, 5, 1. 11, 1. 7, 23, 7. vgl. μέν.

Anaphora ἀσύνδετος 7, 9, 8.

Anticipation [Attraction]. μανθάνει Ἄσανδρον ὅτι 2, 5, 7. vgl. 6, 8, 1. Ἡφαιστίωνα λέγουσιν ὅτι 1, 12, 1. vgl. 7, 15, 5. 22, 5. τὴν μάχην ὅπως συνέβη πεπυσμένος 3, 1, 2 ἤλεγχε τοὺς προσχώρους εἰ εἰδεῖεν 3, 21, 7. προσέμενον τοὺς Μακεδόνας ὁπότε ἐςβήσονται 1, 14, 5. ἠγγέλθη τοὺς Ἀσπενδίους ὅτι 1, 26, 5. ἀπηγγέλθησαν ὅτι 4, 3, 6. θῦσαι ὑπὲρ τῆς στρατιᾶς ὅτι ἀπεσώθη 6, 28, 3 ἧς ἕνεκα προσθεῖναι 4, 11, 7. δεῖσθαι τῆς χώρας λαβεῖν 2, 25, 3. τῷ χωρίῳ πιστεύων μήποτ' ἂν λαβεῖν 2, 25, 4. προστιθέναι χώραν τινι σατραπεύειν 6, 16, 3. τὴν ἐπωνυμίαν ἐγκαταλιπεῖν τὴν μὲν Ἴκαρον καλεῖσθαι 7, 20, 5.

Aorist. hergestellt 6, 17. 4. 19, 5. concentrirt 5, 19, 3 εἴκασεν 1, 27, 7. ἀνέγραψεν 5, 4, 3. von öfter Vorkommendem 3. 10, 3. vom Eintreten 5, 16, 3 ἄρξαι 2, 3, 6. ἐβασίλευσε 2, 14, 2. 5, 13, 1. ἐνόσησε 2, 4, 7. der Conjunctiv 2. 14, 8. 4. 10, 2. der Optativ von der Zukunft 1, 7, 7. vgl. 2, 23, 3. der Infinitiv von der Zukunft 1, 13, 7 7, 4, 2. zw. 4, 29, 1. ἄν mit dem Particip für ἄν mit dem Optativ 4, 27, 8. 6, 6, 3 auch von der Zukunft 4, 4, 2. 6, 6, 5.

Apposition 1, 25, 1. 4, 28, 3. 7, 21, 1. ὁ ἀγὼν τὰ Ὀλύμπια 1, 11, 1. τοὺς δὲ οὐκ ὀλίγους 5, 20, 9. ἡ στρατιὰ οἱ πεζοί 6, 8, 8. vgl 6, 23, 4. οἱ Μιλήσιοι οἱ μὲν (αὐτῶν) 1, 19, 4. πολλοὺς τοὺς μέν 1, 23, 1. τοὺς Ἀγριᾶνας τοὺς ψιλούς 4, 30, 6. ὁ μέν, Ἀριστόβουλος Pro. 2. vgl. 3, 10, 3 4, 29, 3. 6, 26, 4. οἱ δέ, οἱ Μακεδόνες 1, 15, 4. 2. 21, 6. 6. 26, 4. ἐν τῇ ὑμετέρᾳ Μακεδόνων ἀρχῇ 5, 25, 5. vgl. ὅδε, οὗτος.

Artikel 1) als Pronomen. ἐν τοῖς bei Superlativen 1, 23, 8. 7, 13, 6. ὁ μὲν – ὁ δέ 4, 12, 7. ὁ μέν auf den nähern Begriff bezogen 4, 29, 6. ἡ μὲν Ἰασσέων ναῦς 1, 19, 11. ὁ δέ ohne ὁ μέν 1, 23, 3, 3, 17, 3. 6, 13, 2. 23, 6. zw. 4, 12, 7. 7, 14, 4. aufs Subject bezogen 1, (15, 6.) 16, 6. 2, 11, 5. 12, 3. 23, 2. 3, 19, 4. 4, 8, 3. 5, 10, 1. 23, 2. 6, 11, 3. 7, 4, 4. οἱ δὲ καί 1, 1, 9. 5, 1. vgl. καί und τὶς. ἐκ δὲ τοῦ 7, 21, 3. vgl. Apposition und ὅς. καὶ τόν 2, 4, 8. ὁ δέ ionisch in Nachsätzen: nach ἐπεί 3, 24, 3. nach ἐπειδή 4, 12, 2 29, 4. 5, 20, 1. nach ὡς 1, 23, 4. 6, 18, 2. 7, 1, 5. 11, 5. nach εἰ 3, 21, 5. nach einem Particip 2, 7, 9. 4, 2, 5. 4, 28, 6. 7, 18, 4. nach γάρ 6, 23, 2. vgl. δέ.

2) Der Artikel fehlt wo wir ihn erwarten. bei ἑκάτερος 5, 22, 6. Πτολεμαῖος Λάγου 6, 28, 4. συγκαλέσας στρατηγούς τε καὶ ἰλάρχας 2, 7, 3. ἐς [τὴν] προσβολήν 4, 18, 5. bei πλάτος u. ä. 1, 20, 8. ἡ ὑμετέρα Μακεδόνων ἀρχή 5, 25, 4. αὐτὸς βασιλεύς 4, 9, 7. Κῦρος ἐκεῖνος 6, 29, 4. ἐς ἄκραν Ἰαπυγίαν 7, 1, 3. vgl αὐτός, θύραι, νύξ, πύλαι. bei Ἀλέξανδρος verdächtigt 1, 2, 2 7, 7. 15, 7. 25, 7. 2, 4, 10. 3, 11, 6. 15, 2. 4, 8, 4. 9, 2. 21, 10. 7, 14, 9. 22, 5. 30, 2. vgl. Ἀλέξανδρος und Δαρεῖος 3, 21, 1.

3) Der Artikel hinzeigend: auf bekannte, notorische Gegenstände. bei Flussnamen 7, 16, 3 vgl. ποταμός. ὁ ἀετός 5, 3, 2 τὸ ὄνομα 7, 7, 3. τὸ ὀξύ 7, 3, 6. οἱ δέκα μῆνες 7, 12, 6. ὡς (ὁ) λόγος 1, 12, 1. 6, 12, 3. (ὁ) λόγος κατέχει 7, 7, 20. ὁ πᾶς λόγος 6, 11, 3. vgl. λόγος. auf zu Erwähnendes 1, 16, 3. auf Erwähntes 1, 26, 5. 2, 3, 4. 3, 15, 7. 4, 19, 3. 6, 6, 4. 17, 4. οἱ δύο 5, 6, 2. οἱ ἑκατόν 5, 2, 3. auf Zugehöriges 6, 29, 4 possessiv 1, 6, 9. 27, 2. wegen eines Gegensatzes 7, 14, 3. τὰ πλείω 5, 17, 5. so bei Zahlen: eintheilend 7, 23, 4. summarisch ἀμφὶ τὰ εἴκοσιν 1, 1, 1. 3, 15, 2? bei ὑπέρ 5, 3, 5. nicht bei ἐς 7, 12, 1. ὀλίγον ἀποδέοντες (τῶν) δισμυρίων 1, 14, 4. οὐ πλείους τῶν ὀκτακισχιλίων 3, 30, 11.

4) Der Artikel bei Appositionen. ἡ ἄκρα τὸ Σίγριον 2, 1, 2. ὁ ποταμὸς ὁ— 5, 26, 1. 6, 11, 5. ὁ Ὦξος ὁ ποταμός 4, 15, 7. 7, 10, 6. vgl. νῆσος, ὄρος, πόλις, ποταμός. τὸ ὄνομα ὁ Γηρυόνης 2, 16, 6. vgl. 6, 18, 2. ὁ Κῦρος ὁ (nicht τοῦ) Καμβύσου 6, 29, 4. ὁ Εὐριπίδης ὁ ποιητής 7, 16, 6. zw. 3, 5, 5. ἐγὼ ὁ Κλεῖτος 4, 8, 9. οἱ σωματοφύλακες οἱ Φιλίππου οἱ Μακεδόνες 6, 27, 2.

5) Der Artikel bei Attributen. οἱ Μασσαγέται [οἱ] Σκύθαι 4, 17, 7. οἱ Μακεδόνες [οἱ] τοξόται 3, 12, 2. τὸ κατὰ σφᾶς στῖφος 5, 16, 3. τὸ πένθος τὸ Ἀλεξάνδρου 7, 14, 2. ἡ χώρα ἡ ἐν τῷ παράπλῳ 6, 20, 4. οἱ ἄλλοι στρατιῶται für οἱ ἄλλοι οἱ στρ. 6, 26, 1. οἱ ἄλλοι (οἱ) πρόσχωροι 5, 22, 4. τὸ ἄλλο τὸ συμμαχικόν 2, 8, 9. τὰ ἄλλα τὰ ἀνθρώπινα 2, 5, 4. zw. 5, 21, 1. οἱ ἄλλοι οἱ τῶν Φοινίκων βασιλεῖς 2, 13, 7. ὁ ἄλλος ὁ Σκυθικὸς Καύκασος 5, 5, 3. οἱ ἄλλοι οἱ ταύτῃ βάρβαροι 4, 25, 3. vgl. 3, 22, 1 und ἄλλος. τὸ πλίνθινον τὸ ἐντὸς τεῖχος 1, 22, 1. τὴν μεγάλην τὴν ταύτῃ θάλασσαν 2, 23, 1. vgl. 5, 5, 4. 7, 6, 2. ἡ ἄνωθεν Μακεδονία 1, 2, 5. τὸ καταντικρὺ τὸ μέγα στρατόπεδον 5, 15, 3. ὁ ἐκ τῆς νήσου ὁ τελευταῖος πόρος 5, 14, 6. ἡ πᾶσα (ἡ) ξὺν Δαρείῳ στρατιά 2, 8, 8. (αἱ) δύο πόλεις αἱ μέγισται 6, 16, 2. αἱ δύο αἱ πλησίον πόλεις 4, 2, 5. ὄνομα τὸ αὐτοῦ 1, 4, 7. vgl. ἄνωθεν.

6) Der Artikel bei prädicativer Verbindung. ἐκόμισέ τις ὁ ναύτης 7, 22, 5. τὰ ὦτα ἄκρα 4, 7, 3. ἐν ἄκρᾳ τῇ πέτρᾳ 4, 28, 3. ἐξ ὑπερδεξίου τοῦ χωρίου 3, 18, 2 6, 6, 5. πολλὰ τὰ ἄπορα φαίνεται 5, 24, 1. οὐ πρόσθεν οὖσαν τὴν φωνήν 1, 26, 4. ἡ φλὸξ πολλὴ ἐνέπιπτε 2, 19, 4 εἶναι πολλὴν τὴν χώραν ἀνειμένην 7, 7, 13. πολλῷ τῷ ῥοθίῳ ἐπέπλεον 2, 20, 8. πυκνοτέρᾳ τῇ φάλαγγι συμμίξουσιν 1, 1, 7. ὀρθίαις ταῖς ἴλαις 4, 4, 7. μείζονι τῇ τόλμῃ ἐξέδραμον 1, 22, 3. βιαιοτάτῃ (τῇ) εἰρεσίᾳ χρώμενοι 6, 5, 1. ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ὑπτίων διενήχοντο 1, 19, 4.

ἀνενεχθεῖσα ἡ γένεσις 7, 29, 3. ἡ Φοινίκη ἐχομένη 2, 20, 3. ἅμα τῷ ἦρι ἀρχομένῳ 1, 11, 3. vgl. 4, 18, 4. ἡ Μύνδος οἰκεία γενομένη 1, 20, 5.

7) Das Prädicat eingeschoben. τὰ πιστότερα φαινόμενα Pro. 1. ὁ διμοιρίτης στρατευόμενος 6, 9, 3. οἱ μένοντες θεραπεύσοντες 6, 25, 3.

8) Der Artikel in Substantivirungen. ξυμπέμπειν τὸν ἡγησόμενον 3, 23, 9. οἱ ἄξοντες οὐκ ἦσαν 6, 25, 3. τὸν ἑαυτῆς 7, 4, 7. τοὺς αὐτοῦ 1, 8, 5. οἱ ἀπὸ — 2, 11, 1. 5, 15, 3. τὸ αὐτοῦ 4, 21, 7. τὸ τοῦ Πώρου 5, 10, 4. πρὸς τῷ ξυστρατεῦσαι Pr. 2. οἱ κάτω 1, 24, 5. τὸ κατ' αὐτούς 3, 15, 4. τὸ καθ' αὐτόν 4, 8, 5. τό γε ἐπὶ σφίσιν 4, 11, 4. τὰ καλά 5, 26, 1. τὰ οὐ θρυφθησόμενα 4, 19, 1. τὰ αὐτοῦ 3, 3, 3. τὰ τῆς διαίτης 7, 20, 3. τὰ τῆς ἀποστάσεως 1, 9, 6 τὰ τῆς ἐπιβουλῆς 1, 25, 2. τὰ τῆς εὐνοίας 2, 2, 2. τὰ τῆς ἀξιώσεως 6, 12, 2. τὰ ἀπὸ τοῦ 1, 25, 9. τὰ ἐφ' ἑκάτερα 1, 16, 1. οἱ ἀπὸ τῶν νεῶν 1, 19, 8. vgl. 2, 11, 1. οἱ ἐκ τῶν νεῶν 2, 22, 4. τὰ ἐκ τοῦ 1, 5, 9. τὰ παρὰ τοῦ 7, 2, 3. τὰ ἐφ' ἑκάτερα 1, 16, 1. τὰ ἐπὶ τῷ κατάπλῳ 5, 29, 3. τὰ κατὰ τὴν χώραν 1, 16, 5. τὰ καθ' ἡδονήν 1, 7, 3. 5, 27, 3.

9) Verschiedenes. Der Artikel nach καὶ nicht wiederholt 1, 20, 2. auffallender 1, 6, 9. τοῦ Ἀλεξάνδρου φόβου 6, 12, 2. ὑπὲρ (τοῦ) Διονύσου τῆς πλάνης 5, 3, 4. vgl. 5, 6, 8. αἱ ἐν Γαδρωσίοις αὐτῷ ξυμφοραὶ ξυνενεχθεῖσαι 7, 4, 3. vgl. 3, 9, 5. 4, 2, 6. 6, 20, 3. 7, 4, 3.

Assimilation. des ὅστις 4, 26, 7. des εἴπερ τις ἄλλος 3, 22, 2. πρὸς αἷς für πρὸς ταύταις ἅς 3, 6, 3. ὧν ὑπῆρξαν τιμήσας 3, 27, 5. ἄλλῳ ὅτῳ ἐτύγχανεν ἔχων 4, 27, 7.

Asyndeton. bezweifelt 3, 28, 7. 4, 21, 3. 5, 4, 2. beseitigt 4, 21, 10. 6, 23, 5. 7, 14, 2. 20, 2. hart 1, 4, 6. epexegetisches 4, 28, 1. 5, 9, 4. 7, 4, 4. 5. bei μέν 2, 5, 3. 7, 16, 4. bei ὄνομά ἐστιν 1, 2, 2. ἤρετο ὁ Φιλώτας 4, 10, 4.

Attraction s. Anticipation, Assimilation, Prädicat, ἀπό, ἐκ, οὗτος.

Augment. in ἠφίετο 4, 2, 3. εἰστήκειν 4, 8, 6. fehlt in εὔχεσθαι 5, 29, 1. ὠθεῖν 1, 9, 7. im Plusquamperfect 1, 1, 7. auch des Activs 4, 21, 3. doppelt in ὁδοποιεῖν 1, 26, 1.

Bedingungssätze s. εἰ u. ἤν. mit ergänztem Nachsatze 1, 22, 7. fehlt 1, 5, 12. zwei 4. 4. 9.

Comparativ. elliptisch 1, 7, 2. 5, 10. 1. 7, 21, 4. ἔτι μᾶλλον 6, 14, 2. zw. 6, 24, 4. μᾶλλόν τι 1, 5, 3. 19, 1. 6, 24, 5. 7, 18, 3. vgl. μάλα.

Conjunctiv und Optativ 1, 14, 7. in indirecter Frage 7, 11, 2.

Dativ. 2, 19, 3. fehlt bei ὄνομα 6, 16, 1. commodi 7, 9, 8. τοῦ θανάτου αὐτῷ τιμωρὸν γενέσθαι 7, 16, 8. ἀφανίζεται τῷ ποταμῷ τὸ ὕδωρ 4, 6, 6. παρατείνας τῷ ποταμῷ 1, 14, 4. bei Substantiven 1, 11, 8. 6, 17, 3? 7, 5, 3. σοί nach deinem Willen 4, 20, 3. οἷς nach deren Meinung 3, 30, 9. ἀρξαμένῳ 2, 8, 3. ξυντιθέντι 5, 1, 2. ἐλαύνοντι 3, 20, 1. vgl. ἰέναι. προσδεχομένοις ἦν 1, 22, 1. vgl. ἄκων. bei Passiven 1, 14, 1. κομιδὴ στρατιᾶς ποταμῷ 6, 1, 1. τῇ ἵππῳ 5, 17, 3. ξυντεταγμένῳ τῷ στρατῷ 1, 13, 1. τρισὶν ἡμέραις πρότερον 1, 18, 4. φθάνειν 6, 5, 5. vgl. αὐτός 1).

Demonstrativ. fehlt. ὧν für οὗτοι ὧν 1, 14, 2. ὅσοι für τούτους ὅσοι 3, 23, 5. 6, 6, 6. für τούτοις ὅσοι 2, 19, 4. 3. 6, 3. 4, 11, 5 6, 23, 4. ὅσοι ἄλλοι für τῶν ἄλλων τούτους ὅσοι 4, 17, 3. ὅσοι für μετὰ τούτων ὅσοι 1, 5, 2. vgl. 18, 1. 20, 9. ἵνα für ἐκεῖσε ἵνα 2, 27, 1. s. auch die einzelnen Demonstrative ὅς etc. u. Verbindung 3.

Epanalepsis 1, 3, 6. 2, 10, 5. 15, 3. 20, 8. 6, 9, 5. 7, 15, 3.

Epexegem s. Apposition u. Artikel.

Ergänzung. ἡμέρα 2, 26, 1. ὁδός 1, 11, 4. vgl. ἄγειν. μεῖον 3, 6, 7. vgl. 5, 24, 6. 7, 4, 3. ein Substantiv aus dem Vorhergehenden 1, 17, 7. 4, 9, 9. 5, 26, 2. ἔπαθεν 1, 9, 3. Neutrum aus dem Femininum 3, 9, 8. vgl. γίγνεσθαι, εἶναι, χώρα, Verbum und Wiederholung.

Euphemismos 7, 12, 4.

Frage 1, 16, 5. ὅστις (ὧν) ὄντινα 7, 30, 1. vgl. 7, 9, 1 und Conjunctiv.

Futur. auf ίσω 3, 20, 4. 5, 18, 7. 6, 23, 5 unattische 1, 1, 7. 13, 5. der Indicativ nach εἰ 1, 5, 10. 5, 19, 6. nach Relativen 1, 1, 7. von einem Zwecke 4, 18, 6. dynetisch 3, 2, 1. 6, 26, 4. 7, 3, 1. 9, 9. 17, 4. bei ὅπως 1, 1, 7. über den Optativ 1, 20, 1. οἱ ἄξοντες οὐκ ἦσαν 6, 25, 3.

Genitiv. Φιλώτα 1, 17, 7. Δοξάρεως

5, 8, 3. 1) unabhängiger Genitiv. s. πρόσω und χρόνος. ὀλίγου χρόνου 7, 18, 2. τῆς ἡμέρας, nicht τῇ ἡμέρᾳ 2, 13, 1. vgl. νύξ. absoluter Genitiv mit ergänztem αὐτοῦ, αὐτῶν 1, 5, 7. 6, 7. 8, 5. 2, 7, 9. 4, 5, 1. 21, 7. 7, 15, 2. 18, 4. erg. ἡμῶν 5, 26, 3. (τῶν) ἀνθρώπων 6, 4. 4. des Infinitivs. τοῦ ἐπελθεῖν etc. 1, 1, 9. 20, 8. 2, 19, 2. 5, 7, 3. τοῦ μὴ γενέσθαι etc. 2, 9, 1. 3, 13. 2. 25, 2. 28, 7. 6, 5, 1. 7, 7, 7.

2) subjectiver Genitiv. τροφὴ Ἀλεξάνδρου 3, 22, 6. ὁ τοῦ Διὸς Διόνυσος 2, 16, 1. τὸν ἑαυτῆς 7, 4, 7. ξύμπαντα Ἀλεξάνδρου 7, 30, 1. vgl. Artikel 7. ἐς Τρίπολιν τῆς Φοινίκης 2, 13, 2. ἀφίκετο τῆς ἐκβολῆς τοῦ ποταμοῦ ἐς λίμνην 6, 20, 3. εἰς Ἄμμωνος 7, 14, 7. Ἡφαιστίωνος πεποιημένον 7, 14, 10. χώρα τῶν προσχώρων οὖσα 1, 27, 4. vgl. εἶναι, ὅσος, τοσόσδε.

3) objectiver Genitiv. Ἀλεξάνδρου φόβος 5, 19, 6. vgl. 6, 12, 2. οἶκτος τῶν ἀνδρῶν 1, 19, 6. vgl. 7, 11, 4. πόθος γονέων 5, 27, 6. αἰδώς τινος 1, 9, 9. φιλίᾳ τῆς πόλεως 2, 15, 4. κολακείᾳ τῇ Ἀλεξάνδρου 4, 8, 3.

4) materialer Genitiv. ἄλσος δένδρων 6, 29, 4. πηγὴ ὕδατος 4, 15, 7. χειμάρρους ὀλίγου ὕδατος 6, 25, 5. χάραξ τῶν ἁμαξῶν 5, 22, 4. δύο ἡμερῶν σιτία 3, 21, 3. εἶναι τὰ δένδρα πήχεων τριάκοντα 6, 22, 7. vgl. 2, 18, 3. πολλοῦ ὢν ὕδατος 4, 6, 6. λίθου πεποιημένος 6, 29, 5. πολλοῦ ὢν ὕδατος 4, 6, 6. πολλοῦ ὕδατος ἐῤῥεον 5, 9, 4. ὅπως φιλίας εἶχον 1, 27, 4. vgl. ἔχειν u. ὡς.

5) partitiver Genitiv 2, 18, 3. τῆς φάλαγγος τὸ ἄγημα 3, 11, 9. οἱ ὑπασπισταὶ τῶν ἑταίρων 1, 14, 2 ἱππεῖς τῶν ἑταίρων 4, 3, 7. Δημάρατος τῶν ἑταίρων 1, 15, 6. 25, 3. 2, 27, 6. 3, 21, 1. Νεοπτόλεμος τῶν ἑταίρων τοῦ Αἰακιδῶν γένους 2, 27, 6. τῶν αὐτομολησάντων 1, 20, 10. vgl. 2, 11, 8. 4, 13, 7. 7, 12, 4. 15, 6. Τήλεφον κατέπεμψε τῶν ἑταίρων 6, 23, 6. vgl. 3, 5, 3. 7, 2. 4. τῶν ἑταίρων ὢν 1, 25, 1. 7, 13. 2. ἄγειν τῶν θεῶν 2, 16, 3. ἐσδύεται τοῦ ὕδατος 3, 29, 4. δαίνυσθαι τῶν σπλάγχνων 5, 3, 2. ξυνοικίσας τῶν Ἑλλήνων 4, 4, 1. ἐκπέμπει τῶν φιλῶν 1, 7, 9. vgl. 4, 1, 2. ἐπιφορεῖ τῆς ψάμμου 3, 3, 4. τοῦ χάρακος συννῆσαι 5, 24, 1. ἐπὶ μέγα τοῦ τείχους 2, 22, 7, 23, 1. vgl. μέγας und πολύς. πολλή, ὅση τῆς χώρας 5, 21, 4. τῶν ἄρκτων ἡ μέν 6, 26, 4. τῶν πυλῶν αἵ 4, 3, 3. πρῶτος τῶν Ἑλλήνων 1, 11, 5. μόνος τῶν ἄλλων 6, 1, 2. μέγιστος τῶν ἄλλων 6, 3, 1. ὀχυρώτατος τῶν πλησίον 6, 8, 7. ἀλκιμώτατοι τῶν προσχώρων 4, 25, 3. ἵνα τοῦ τείχους 4, 23, 4. 5, 11, 1. vgl. ἄλλῃ, ᾗ, ᾗπερ, ὡς.

6) Stellung u. a. τὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ 5, 6, 7. τοὺς Θηβαίων νεωτερίσαντας 1, 10, 5. τῆς Καρμανίας ἐς τὰ πρὸς θάλασσαν ᾠκισμένα 6, 28, 5. ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τῇ ὄχθῃ 1, 13, 3. vgl. 3, 6, 4. 4, 16, 5 ἐν τοῦ Σεράπιδος τῷ ἱερῷ 7, 26, 2. ξὺν τῆς στρατιᾶς τῷ καρτερωτάτῳ 5, 15. 3. πρὸς τῶν βελῶν τὴν ἄφεσιν 4, 4, 4. 6, 26, 4. ἐς τῶν Ἀσσακηνῶν τὴν χώραν 4, 30, 5. vgl. 3, 24, 4. 4, 16. 4. 29, 1. 5, 4, 3. ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τῶν ἐκβολῶν 1, 19, 7. ἐφ' ἧς τῷ οἰκισμῷ 4, 25, 5. ὑφ' ὅτων τοῦ ἑτέρου 4, 9, 1. ὑπὲρ ὧν τῆς σοφίας 6, 16, 3. αὐτῶν entfernt von ὅσοι 1, 15, 3. von οἱ μέν 6, 9, 4. vgl. τίς.

Hyperbaton 1, 1, 6. 14, 6. 2, 2, 2.

Imperfect. geändert 7, 3, 3. topographisch 2, 8, 9. 10, 4. 4, 21, 2. 5, 11, 2. 6, 5, 3 6. 11, 5? verschieden vom Präsens 2, 14, 4. vom Aorist 6, 27, 5. von Wiederholtem 7, 21, 5. für das Plusquamperfect 1, 16, 6. 23, 7. 2, 2. 1.

Inconcinnität 3, 23, 1. 5, 2, 4. 7, 20, 7. vgl. Verbindung.

Indicativ 7, 3, 6. ohne ἄν 3, 10, 3. 5, 14, 6. bei λέγω 5, 26, 1. vgl. δοκεῖν. geändert 7, 2, 3. vgl. Futur.

Infinitiv. 1) absolut δοκεῖν ἔμοιγε 7, 19, 1. imperativisch 4, 20, 3. 5, 2, 1. 27, 7. 7, 16, 6. vgl. ἤ.

2) bei Substantiven mit εἶναι. πόνος ἔσται ποιεῖν 1, 11, 2. ἦν ὠθισμὸς ἐκβαίνειν 1, 15, 2. ὁ νοῦς ἦν γενέσθαι 1, 11, 5. δέος ἦν δεῆσαι 5, 13, 3. vgl. 6, 27, 5. mit andern Verben. πόθος ἔλαβεν αὐτὸν ἐλθεῖν 1, 3, 5. 3, 3, 1. βοὴ ἐγίνετο μὴ διατρίβειν 2, 10, 2. ὁμολογίας ἐποιήσαντο ἀπελθεῖν 2, 1, 4. vgl 3, 21, 5. πίστεις διδόναι βασιλέα καταστήσειν 1, 25, 3. ἐδόθη ἐπιστολὴ φυλάξασθαι 2, 4, 9. ἐκπέμπει γράμματα ἐπιμελεῖσθαι 6, 27, 2. φόβον παρέχειν πελάζειν 2, 21, 3 ἐμβαλεῖν σπουδὴν ποιούμενοι 5, 16, 4.

vgl. 4, 29, 3. ἦγε πρὸς ἀνάγκην ποιεῖσθαι 6, 24, 25.

3) bei Adjectiven. πεδίον ἐνιππάσασθαι ξύμφορον 2, 6, 3. ἐπελαύνειν εὐπετῆ 3, 8, 7. ῥεῦμα ἄπορον προςφέρεσθαι 1, 3, 4. vgl. 1, 29, 2. ἄπορον αἱρεθῆναι 3, 18, 3. ἄξιοι ξυμβαλεῖν 5, 6, 7. χαλεπός u. andere mit passivem Infinitiv 6, 23, 8. vgl. οἷος, ὅς, ὅσος. bei ἐγγύς ἐστι mit und ohne τοῦ 3, 15, 3.

4) bei Verben. ψιλὸς λαμβάνειν ἦν 3, 7, 3. ἐλευθέρους εἶναι ἀφῆκεν 1, 17, 4. ἐλευθέρους εἶναι ἔδωκεν 1, 19, 6. vgl. 2, 25, 1. ἀποπέμπει ἀνάθημα εἶναι 1, 16, 7. δοῦναι ἀναγνῶναι 2, 4, 9. bei ἀπολείπει φυλάττειν 6, 22, 3. vgl. 1, 17, 8. 4, 30, 5. ἀπέπεμψεν ἐργάζεσθαι 1, 16, 6. vgl. 2, 5, 1. 4, 16, 3. 25, 4. 27, 1. ἧκε στεφανῶσαι 1, 24, 5. ἐτράπετο ὀρύσσειν 6, 21, 3. ἄρχειν κατέστησε 3, 5, 3. ἐπιτάξας ἕπεσθαι 1, 13, 1. ἄρχειν 2, 8, 4. zw. nach πελάζειν 6, 13, 3. nach εἰπεῖν 2, 2, 1. 6, 17, 6. δηλοῦν 7, 18, 2. vgl. λέγειν. nicht so ein passiver Infinitiv 7, 23, 7. nach σημαίνειν 1, 6. 2. 5, 17, 7. δεδιέναι 7, 2, 3. προστιθέναι σατραπεύειν 6, 16, 3. hart nach ἀγωνίζεσθαι 1, 15, 4. ἐπιέναι ἐνεγέγραπτο 4, 29, 4. ἐπεθεσπίσθη τιμᾶν 4, 11, 7. vgl. Anticipation.

5) Verschiedenes. Der Infinitiv nach γάρ von einem vorhergehenden δοκεῖ abhängig 5, 7, 1. von einem gedachten λέγεται 1, 25, 6. 5, 28, 1. 6, 1, 4. vgl. 5, 29, 4. von einem aus ἤθελεν erg. ἐνόμιζεν 5, 2, 1. vgl. 7, 20, 2. von ἐκέλευσεν aus ἔδωκεν 3, 16, 10. von dem Verbum des Zwischensatzes 3, 9, 4. Der Nominativ mit dem Infinitiv 7, 1, 2. 18, 5. vgl. 5, 28, 5. der Accusativ 6, 2, 3. statt des Nominativs 6, 2, 3. der No. und Ac. bei λέγεται 1, 1, 1. bei ἔδοξε 3, 1, 5. bei φαίνεται 4, 1, 3. mit erg. Ac. 4, 2, 3. 11, 4. 15, 3. der Dativ 3, 10, 3. 27, 3. vgl. Accusativ. Der (Accusativ mit dem) Infin. bei ἐπεί 2, 12, 5. ὅστις 6, 14, 2. ὅθεν 4, 29, 1. ὡς beim Infinitiv pleonastisch 5, 14, 2. vgl. ὅτι und Verbindung. Eine Präposition beim Infinitiv mit τό Pro. 2. 1, 21, 5.

Kürze 3, 1, 5. 1, 3, 2. 12, 5. μέγεθος οὐ πολὺ ἀποδέον (τοῦ) τῆς Ἰνδῶν γῆς 7, 20, 8.

Medium. mit dem Reflexiv verbunden 7, 11, 6.

Nachsatz s. Bedingungssatz.

Name. bedeutsam 3, 10, 2. statt eines Pronomens 1, 11, 4.

Neutrum s. Adjectiv und Verbum.

Nominativ 1, 9, 5.

Numerus im Singular appositiv zu einem Plural 5, 15, 5. 6, 29, 7. ποιήσαντες Πτολεμαῖος προςῆγεν 4, 22, 5. παρεκαθέζοντο ἑκάστη 7, 4, 7. ein Plural auf einen Singular bezogen. ἡ στρατιὰ ὡς μαχούμενοι 1, 13, 2. vgl. 19, 2. (2, 11, 7?) 3, 19, 3. 5, 14, 1. 17, 3. 6, 18, 1. 20, 5. ἡ στρατιά, οἳ 5, 19, 1. οἱ δέ auf φάλαγξ 1, 8, 5. vgl. σφῶν unter οὗ. αὐτούς auf μέρος 7, 22, 1. auf Ἀλέξανδρος 5, 11, 4. auf den Namen einer Stadt 1, 27, 1. τι–ξύμπαντα 1, 20, 3. vgl. 3, 23, 3. τι–οὗτοι 7, 23, 8. εἰς παρ' ἑκάστοις–οὗτοι 5, 6, 6. ἀνθρώπους, ὅτῳ 7, 3, 6.

Object. zwei Verben gemeinsam 2, 21, 6. 6, 6, 3. auch bei verschiedener Rection 7, 18, 6. ergänzt 6, 6, 6. vgl. προςάγειν. fehlt 2, 22, 7.

Optativ. -ειεν 3, 28, 7. und Conjunctiv 1, 14, 7. für den Conjunctiv 2, 17, 2. 5, 2, 3. 6, 28, 6? 7, 9, 9? bei ὁπότε statt ὁπόταν mit dem Conjunctiv 5, 6, 6. 7, 15, 2. iterativ 1, 1, 11.

Particip 1, 20, 7. 2, 12, 3. 3, 26, 5. 7, 20, 1. nach τοῦτο 6, 2, 3. vgl. Artikel 5. ταχυναντοῦσαι ἦσαν 2, 21, 1. vgl. 7, 12, 7. πολὺν εἶναι ἐξονειδίζοντα 4, 8, 6. wo nicht ohne εἶναι 7, 11, 8. συγγνωστοί εἰσι ποθοῦντες 5, 27, 6. ὁ ἐξελέγξων οὐδεὶς ἦν 6, 25, 1. vgl. Artikel 7. τὸ πονούμενον 2, 11, 1. τὸ ἁμαρτηθέν 4, 9, 6. τὸ διαμέλλον 4, 30, 2. τὸ τεταγμένον ἐν τῷ δρωμένῳ 5, 7, 5. τὸ τεταραγμένον 6, 4, 3. absolut ἐλθόν 7, 24, 3. μετόν 5, 26, 7. ξυγχωρηθέν 1, 17, 12. νενομισμένον, (προς) τεταγμένον 1, 23, 7. vgl. Numerus u. τυγχάνειν.

Passiv. πιστεύομαι 2, 4, 8.

Perfect. πεπόνθοι 7, 22, 1.

Pleonasmos 4, 4, 3. 24, 7, 5. 19, 5. 7, 4, 7.

Plural 1, 7, 2. ὕπνοι 4, 14, 2. αἱ χιόνες 5, 9, 4. vgl. Adjectiv und Numerus.

Plusquamperfect. -εσαν 4, 19, 1.

-*ατο* 3, 8, 5. hergestellt 3, 7, 5. 14, 3. 25, 5. 5, 13, 4. 14, 5. 24, 2.

Prädicat. *ἱππακοντισταὶ ἦσαν τάξις* 3, 24, 1. vgl. 6, 2, 4. prädicativ ein Substantiv 2, 5, 2. 3. 3, 3, 4. 4, 3. 5, 3, 5. 6, 19, 5. von *ἔς* verschieden 1, 26, 3. *γνώμην ἀπεδείκνυντο* 2, 26, 2. im Adjectiv 2, 6, 4. 4, 2, 4. 6, 26, 1. *ὑπεναντίος πνέων* 6, 18, 4. *τοσοῦτος ἐπῆλθε* 6, 25, 5. vgl. 7, 7, 3. *οὕστινας τοὺς ἀρίστους ἐπιλέγει* 5, 2, 3. vgl. *ἀντίπρῳρος*, *ἐθελοντής*, *ἑκούσιος*, *ἑκών*, *λαμβάνειν*, *οὗτος*, *πρότερος*, *πρῶτος*, *φοβερός*, Artikel 5 und 6.

Präpositionen. *οὐδεμιᾷ ξὺν δίκῃ* 4, 8, 6. vgl. 5, 26, 1. *ἦσαν οὗτοι ἐς τριακοσίους* 1, 19, 6. vgl. 6, 1, 2. *ἐκ τότε* 1, 26, 4. *ἐκ πάλαι* 1, 9, 8. vgl. die einzelnen Präpositionen und Genitiv 6.

Präsens 2, 14, 4. von *νικᾶν* 7, 10, 5. vgl. *ἥκειν*, *πυνθάνεσθαι*. Particip des Pr. wo man das des Aorists erwartet 1, 25, 4. 3, 20, 3. Infinitiv von der Vergangenheit 1, 1, 1. 4, 6, 1. 5, 2, 6. 7, 13, 1. von der Zukunft 5, 10, 1.

Pronomen s. die einzelnen.

Reflexiv. *αὑτοῦ κτήματα* 3, 18, 11. auf das Object bezogen 6, 17, 2. beim Medium 7, 11, 6 s. *αὑτοῦ* u. *ἑαυτοῦ*.

Relativ. nicht auf das nächste Wort bezogen 6, 14, 2. auf ein folgendes 7, 15, 5. nur vom Particip regiert 5, 16, 2. von dem vorhergehenden Verbum abhängig 1, 3, 1. zwei auf dasselbe Demonstrativ bezogen 2, 10. 5. vgl. *ὅς*, *ὅσος*, *ὅστις*, *ᾗ*, *ἵνα*, *ὅθεν* etc.

Satz als Object 2, 15, 3. eingeschaltet als Bemerkung des Schriftstellers 1, 13, 6. Sätze verkettet 2, 10, 5. 15, 3. einer in zwei aufzulösen 2, 11, 6. 7, 14, 1. anders 4, 8, 1. 6, 26, 1. 7, 14, 2.

Singular 1, 16, 7. eines Substantivs von Mehreren 3, 11, 2. *ὁ χάραξ* 2, 19, 5. *χῶμα* 2, 26, 3. eines Pronomens die Begleiter mit bezeichnend 2, 23, 5.

Stellung 3, 7, 2. 10, 2. *οἱ δὲ πολλοί* u. *οἱ πολλοὶ δέ* 4, 14, 1. vgl. Artikel 8, Genitiv 6.

Subject. nach Zwischensätzen wiederholt 2, 10, 5. fehlt wo wir es setzen 1, 23, 5. vgl. Adjectiv und *εἶναι*.

Substantivirung s. Adjectiv, Artikel 7 und Particip.

Superlativ. *ἑαυτοῦ θερμότατον* 3, 4, 2. vgl. 5, 4, 2 u. Genitiv 5. *ἐν τοῖς ὀχυρώτατον* 1, 23, 8 vgl. 7, 13, 6. vgl. *οἷος*, *ὅσος*, *ὅτι*, *ὡς*.

Tempora s. die einzelnen.

Uebergang. vom Besondern zum Allgemeinen 2, 6 4. von der obliquen Rede zur directen 3, 2, 5. 5, 11, 4. umgekehrt 4, 11, 2. 5, 1, 4. vom relativen Satze zum demonstrativen 2, 21, 8. 4, 2, 2. 9, 4. 6, 9, 3. *Σωπόλιδος μὲν παῖς, φιλοσοφίᾳ δὲ ἐδόκει προσέχειν τὸν νοῦν* 4, 13, 2. (vgl. 5, 17, 1.) *οὐ βαρβαρική, ἀλλὰ κατελέγησαν* 7, 6, 4. *ἦν καθεστηκὸς τά τε περὶ τὴν δίαιταν διακονεῖσθαι καὶ φυλάσσειν τούτοις ἐπετέτραπτο* 4, 13, 1. vgl. 4, 21, 10. *τῇ μὲν ἀπειργόμενα, τῇ δὲ ὄρος ἦν* 1, 5, 12. vgl. 4, 1, 2. 5, 8, 5. *προηγγελμένην, οὐ μέντοι πιστή γε ἐφάνη* 3, 26, 1. *ἐπελπίζων καὶ ἀνέπειθεν* 1, 18, 6. *Νησαῖόν τε καλούμενον καὶ λέγει* 7, 13, 1. (vgl. 1, 25, 2.) *τῶν τε ἄλλων καὶ ἔμελεν αὐτῷ* 4, 30, 6. *παλτῶν ἀπὸ μὲν τῶν Περσῶν πολλὴ ἄφεσις, οἱ Μακεδόνες δὲ ξὺν τοῖς δόρασιν ἐμάχοντο* 1, 15, 2. vgl. *μανθάνειν*, *ὅτι*, *οὗ* (*σφῶν*) und Verbindung.

Ungenauigkeit 1, 19, 4. 5, 19, 3. 6, 29, 3. 7, 14, 4?

Verbindung. verschiedener Wortarten. *πολλοὶ καὶ πεφοβημένως* 2, 11, 3. *λαμπρά τε καὶ ἐκ πάντων* 2, 11, 3. *ἀλλοφύλους τε καὶ ἐκ τῶν βαρβάρων γυναικῶν* 7, 12, 2. *κατ' ἀριθμόν τε καὶ τοῖς πάλαι ὅμοια* 6, 29, 10. *διά τε χιόνος καὶ ἐνδείᾳ* 3, 28, 9. vgl. 3, 28, 9. 5, 17, 5, *στενόν τε καὶ ὀλίγου ὕδατος* 6, 21, 4. *ξυγχωρεῖ κόσμον τε καὶ καλεῖσθαι βασιλίσσας* 2, 12, 5. vgl. 1, 7, 2. 4, 30, 3. *ἐπιθυμεῖν ἐλευθερίας τε καὶ αὐτόνομοι εἶναι* 6, 14, 2. *ἧκον περὶ φιλίας τε καὶ στεφανῶσαι* 1, 24, 5. *ὑπέρ τε τοῦ ἀργυρίου καὶ τοὺς ἵππους παραδώσειν ξυνθέμενοι* 1, 26, 3. *οὐκ ἐλάττων ἐξηγγέλλετο καὶ νῆσοι προσκεῖσθαι* 7, 20, 2. vgl. Infinitiv 5. *δίψει ἢ ὑπὸ καμάτου ἐκλιπόντες* 6, 25, 1. *ἀπορίᾳ καὶ ὁρῶν* 1, 20, 1. *διὰ στενότητα καὶ ἅμα*

ὁρῶν 2, 20, 9. ἐν ταῖς προσβάσεσί τε καταβαίνοντες 6, 24, 5. ξύν τε τῇ δυνάμει καὶ ἀναστήσαντες 5, 22, 2. ξὺν τοῖς ὅπλοις τοῖς τε ἄλλοις καὶ τὸ κράνος περικείμενος 5, 1, 4. ἐφ' ἁλιείᾳ τε καὶ ληστεύοντες 1, 3, 6. ἐκ μεγάλων τε τῶν πρέμνων καὶ οὔπω πρόσθεν ξυλλελεγμένον 6, 22, 4. ἄγων ὑπὸ σαλπίγγων τε καὶ ἀλαλάζοντας 1, 14, 7. διὰ ψάμμου τε καὶ τοῦ καύματος ἤδη ἐπιφλέγοντος 6, 26, 1. ὑπερασπίσαντα καὶ διὰ τοὺς κινδύνους 7, 5, 5. ἐς στενόν τε τὴν βοὴν ξυνάγουσα καὶ ἐπὶ μέγα ηὐξημένην 6, 3, 3. οὔτε φόβου ἐξαναγκάζοντος οὔτε κατ' ἐλπίδα ὠφελείας, μίσει τε κατεχομένους 7, 15, 6. (τὴν μὲν βίᾳ, τὴν δὲ ἐνδιδόντων τῶν κατοικούντων 3, 23, 6.) χαλεπῶς μὲν οὐδενὸς δὲ εἴργοντος 3, 7, 5. οὐ τῇ ἐγκαθορμίσει, ἀλλὰ διαβιβάσας 1, 18, 5. οὐκ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ τῶν Σκυθῶν ἐγένετο, ἀλλὰ ληστρικῷ τρόπῳ σταλέντων 4, 5, 1. οὐκ ἐκ παρεγγέλματος, ἀλλὰ τῶν κελευστῶν ἐκσιωπησάντων 6, 4, 5. οὐκ ἐς ἀτιμίαν ἔφερεν, ἀλλ' ὡς μή τι γένοιτο ἄχαρι 7, 12, 6.

2) verschiedene Casus von Participien verbunden. (ἡ φλὸξ ἐπενεχθεῖσα καὶ τοῦ ἀνέμου ἐπιφέροντος 1, 23, 3.) vgl. 2, 20, 7. προκληθέντες καὶ προτεινομένου 4, 18, 6. ἐπὶ βάθος τε ὀλίγον χωννύμενον καὶ οὐδενὸς ἐξείργοντος 2, 18, 4. vgl. 4, 26, 4. 5, 23, 2. πεπυσμένος ἐχόμενα, αὐτῷ τε οὐκ οὔσης δυνάμεως 3, 1, 2. ταῖς μὲν ἐπιτυχόντες, τῶν δὲ πληρουμένων 2, 22, 2. ἐπεοικότες οὐδὲ ἱππέων παρόντων 2, 7, 8. τῶν τε κελευστῶν ἐκσιωπησάντων καὶ αὐτοὶ μετέωροι γενόμενοι 6, 4, 5. vgl. 2, 4, 7. — πολλαχῇ μὲν ἀποκρήμνοις οὔσαις, ἔστι δ' ὅπου καὶ παρατείνας 2, 10, 1. οὐδὲν ἀνεπιεικὲς ἔργον ἀποδειξαμένῳ ἢ οὐδὲ ἐγγενόμενον αὐτῷ ἀποδείξασθαι 3, 22, 2. — εἴτε δείσαντας, εἴτε διδόντες 4, 1, 5. τῷ τε πεζῷ περιόντας καὶ αὐτοῦ παρόντος 1. 12, 9. (οὐχ) ὡς μαχουμένους ἀλλὰ κριθησόμενον 3, 9, 6. τῶν μὲν πόνων ὑμῖν μετόν, τὰ δ' ἆθλα ἄλλοις περιποιοῦντες 6, 26, 7

3) mit einzelnen Begriffen Sätze verbunden. τοὺς νόμους ἐπύθετο καὶ ὅτι ἔχεται 5, 2, 2. vgl. 7, 27, 1. ἐξελέγξαι ἄλλοις τε ἐλέγχοις καὶ ὅτι συνέφη 3, 26, 2. ἀπορίᾳ τε καὶ ὅτι κατέκοπτον 6, 25, 2. τὸ μέν τι κατοικτίσει, τὸ δὲ ὅτι συγγνωστὰ δεδρακέναι ἐφαίνοντο 2, 15, 3. ὑπὸ πλήθους τε καὶ ὅτι ἐπιθήσεσθαι ἔμελλεν 5, 10, 1. vgl. 4, 4, 4. 6, 25, 1. τῷ τε πλήθει βιαζόμενοι καὶ ὅτι πεφραγμένοι ἦσαν 3, 13, 4. vgl. 2, 24, 3. 6, 4, 3. ὡς ἐκτίσαντας καὶ ὅτι ἀπώλλυον 1, 9, 7. (ὅτι ἐπύθετο καὶ χειρωσόμενος 3 23, 1.) Φασιανῶν μνησθεὶς καὶ ὅσα ἄλλα ἐπῆλθον ἔθνη 7, 13, 4. vgl. 7, 23, 5 und Demonstrativ. τούς (τε) μαχιμωτάτους ἐπιλεξάμενον καὶ εἴ τινας ἔχοι ἐλέφαντας 5, 21, 2. ἐς τῶν ναυαγίων τε τὴν ξυναγωγὴν καὶ εἴ τινες ζῶντες ἔτι ἐφέροντο 6, 5, 4. ἐφ' ἁλιείᾳ τε καὶ εἴ ποτε στέλλοιντο 1, 3, 6.

4) verschiedenartige Sätze verbunden. ὅσα ἀγάλματα ἢ εἴ τι ἄλλο ἀνάθημα ἀνεκόμισεν 7, 19, 2. σφίσιν τε ἥντινα ἠδύναντο ὠφέλειαν εὑρισκόμενοι καὶ εἰ δή τινα καὶ τῇ πατρίδι 2, 15, 3. ὡς τῇ τε ὀξύτητι ἐκπλῆξαι καὶ τοῦ ὀλίγα βλάπτεσθαι 2, 10, 3. ὡς μήτε εὐπετὲς εἶναι, σφίσι τε ὦσι 4, 5, 6. vgl. ἔστε, ὅτι, πρίν, Infinitiv und Uebergang.

Verbale s. Adjectiv u. μετάπεμπτος.

Verbum. erste Person bei ὅς 7, 9, 6. Singular bei zwei Namen 5, 6, 2. Plural selten beim Plural eines Neutrums 6, 19, 1. 28, 2. ohne Subject mit dem Prädicat im Neutrum 1, 1, 7. ὤν nicht dem Prädicat angefügt. vgl. εἶναι und Adjectiv und die einzelnen Tempora und Modi.

2) ergänzt. nach ἀλλά 4, 6, 2. nach δέ Pro. 1. 1, 3, 6. 14, 2. 4, 29, 3. mit zugehörigem Pro. 2. 2, 7, 4. 7, 14, 3. nach καί 6, 9, 5. nach οἱ μέν 7, 14, 3. nach οἱ δέ 1, 6, 10. 6, 10, 3. nach ὅς 1, 27, 3. 5, 10, 3. nach ὅσα 2, 27, 7. nach καθάπερ 6, 26, 4. οὗτος 2, 15, 3. ὤν ergänzt 1, 6, 10. 6, 21, 3. bei καρτερεῖν 4, 9, 4. ἀποφαίνειν 1, 18, 9. μανθάνειν 3, 25, 7. ὁρᾶν 5, 18, 6. 6, 25, 2. vgl. 1, 23, 4. πυνθάνεσθαι 3, 18, 4. ἅτε 7, 7, 8. ὄν bei ὡς 4, 12, 2. vgl. εἶναι und οἷα. der Infinitiv 1, 17, 12. 2, 5, 9. 5, 23, 7. das Particip 6, 4, 2. vgl. εἶναι und γίγνεσθαι.

Verkettung 2, 11, 5. 15, 3.

Vocativ s. ὦ.
Wiederholung. eines Substantivs 1, 26, 4. 3, 16, 11. 4, 3, 7. 29, 4. 5, 14, 4. 6, 1, 5. beim Particip 6, 23, 4. einer Zahl 5, 6, 2. eines Pronomens 7, 15, 3.
Zahlen. mit καί 4, 3, 7. vgl. Art. 3.
Zeugma 7, 15, 4.
Zwischensatz s. Satz.

Nachwort.

Es ist eine bekannte Erfahrung dass die Menschen oft nichts schwerer begreifen als das einfach Vernünftige. Das ist naturgemäss. Denn es ist unsre Bestimmung nicht sowohl die Wahrheit zu finden und abzuthun als vielmehr bei dem Suchen nach derselben unsre Kräfte zu üben und zu entwickeln. Dabei entspriessen denn freilich oft seltsame, gelegentlich geistreich genannte Verkehrtheiten, mit denen man am besten verkehrt, wenn man sich an sie nicht kehrt.

Diesem Grundsatze folg' ich in Bezug auf Manches was man über Schulausgaben gesagt hat. Für die theoriensüchtigen Deutschen war dieses Feld natürlich ein höchst anlockendes. Wer sollte sich nicht für talentvoll genug halten, um auf ihm seine Kräfte zu versuchen? Unstreitig lässt sich über solche Dinge um so geistreicher sprechen je weniger man davon versteht. Wer nie einen praktischen Versuch der Art gemacht hat ist eben recht befähigt der Welt Theorien über die Sache mitzutheilen, Entwürfe zu machen und sie Andern als untrügliche Normen vorzuschreiben. In höchster Instanz zu walten sind ja bekanntlich überall die am geeignetsten die von den bezüglichen Dingen hübsch wenig verstehen und also — vollkommen unparteiisch urtheilen.

Leider muss ich gestehen dass ich von den Schriften über Schulausgaben sehr wenig gelesen, noch weniger mir angeeignet habe. Ungebessert durch die lehrreichen Theorien bin ich auch bei diesem Werke meiner Weise gefolgt. Das Princip derselben, wenn auch schon einmal angedeutet und praktisch als offenbares und offenbartes Geheimniss vorliegend, klingt zu paradox als dass ich nicht hoffen dürfte man werde es auf sich beruhen lassen, was mir einstweilen nur wünschenswerth scheinen kann. Ohne mich für jetzt über dies Princip zwecklos auszusprechen (denn die deutsche Professorenweisheit, im Schulwesen wie in der Politik sprichwörtlich, würde sich daran, wie billig, nicht kehren) will ich hier nur bemerken dass meine Schulausgaben keine Scheinschulausgaben sein sollen, welche die Masse der Anmerkungen nach dem Zollstock abmessend eben nur genug geben, um Käufer anzulocken, nicht um die Leser zu befriedigen; Leser nämlich die da lesen um zu verstehen.

Auch die vorliegende Ausgabe bezweckte für die Schule Ausreichendes zu liefern, daneben aber freilich auch sich jedem Leser des Werkes unentbehrlich zu machen. Denn da es für philologische Ausgaben kein Publikum mehr giebt, wenigstens kein die Kosten deckendes, so liegt es nahe hin und wieder Einzelnes, was schon einmal gesagt zu werden verdient, durch Schulausgaben einzusmuggeln. So ist denn freilich auch diese Arbeit um einige Seiten stärker geworden als der Hauptzweck erfordert hätte. Sehr ruhig vernehm' ich dabei Aeusserungen wie die jüngst in Bezug auf meine Ausgabe der Xenophontischen Anabasis ausgesprochene: die Kärglichkeit einer Zollstockausgabe sei der von mir gebotenen Fülle gegenüber ein Vorzug der Zoll-

stockausgabe. Einen Gastgeber der dafür gesorgt hat dass alle Eingeladenen hungrig und durstig aufstehen, darf man freilich mit unwidersprechlichem Rechte darüber beloben dass er seine Gäste vor Ueberfüllung gewahrt habe.

Der Text der vorliegenden Ausgabe ist im Wesentlichen derselbe den ich in dem Abdrucke von 1834 geliefert. Doch sind die Varianten welche H. Dübner aus den Pariser Handschriften mitgetheilt hat nach Befinden zu Besserungen benutzt worden. Leider aber boten sie verhältnissmässig selten Erhebliches; in Bezug auf sehr Vieles und einem beträchtlichen Theile nach nicht Unwichtiges sah' ich mich auf meine eignen Mittel hingewiesen. Wenn ich früher was etwa durch Conjecturen herzustellen sein möchte mit der Erscheinung meiner Additamenta und des lateinischen Commentars so ziemlich abgethan wähnte, so hat aber- und abermalige Durchlesung des Werkes mich darüber auf eine sehr unerwartete Weise enttäuscht. Die Zahl der seit Erscheinung jener Schriften von mir zu dem Werke gemachten Conjecturen beläuft sich auf mehr als sechshundert und ich schmeichle mir dass unter ihnen sich nicht wenige finden werden die entweder von selbst einleuchten oder doch durch den Sinn und bezüglich durch den Sprachgebrauch des Schriftstellers sich genügend erweisen lassen. Wenn ich dies nicht überall hinreichend gethan habe, so muss mich darüber der Mangel an Raum entschuldigen. Vielleicht find' ich später einmal Veranlassung die Kritik des Werkes nach diorthotischen Kategorien zu begründen, wodurch allerdings Manches erst sich überzeugend nachweisen liesse. Inzwischen wünsch' ich dass es Vielen gehen möge wie Hn. Sintenis. der früher manche von mir hingeworfene Conjectur mit Lebhaftigkeit bekämpfte und später mit Anerkennung an- oder aufnahm. Dies diem docet.

Wie in seinen Göttern der Mensch, so malt sich in seinen Conjecturen der Philolog. Wenn man mich des kritischen Radicalismus beschuldigt, so kann ich mir das gefallen lassen, da die Erfahrung bereits sattsam dargethan hat, wohin das conservative Verfahren zu führen pflegt. Auch den beliebten Vorwurf des pruritus conjectandi werd' ich dankbar annehmen. Denn ein gewisser pruritus muss überall vorhanden sein, wenn etwas Erhebliches geleistet werden soll; nur muss er durch Vernunft und Einsicht gelenkt werden.

Conjecturen und die Poesie lassen sich nicht commandiren. Die kritischen Fälschungen sind einem beträchtlichen Theile nach so heimtückisch verdeckt und versteckt dass man oft bei aller Aufmerksamkeit hundert Mal über sie weglesen kann ohne anzustossen, bis ein günstiges Dämonion, etwa unter der Hülle des Zufalles, leitende Winke giebt. Ungewöhnlich oft ist es mir so beim Arrian ergangen. Mehrere hundert Conjecturen habe ich erst während des Druckes gefunden, viele zu spät, um sie noch angeben oder (die etwa sichern) aufnehmen zu können. Um sie indess den Käufern des Buches nicht vorzuenthalten, hab' ich die Spätlinge in den Zusätzen mitgetheilt. Dass übrigens die sichern oder auch nur annehmlichen Conjecturen selbst bei einer Schulausgabe mit einer gewissen Consequenz wenigstens anzuführen sind, ist eine Sache die ich mir nicht die Mühe nehmen mag zu begründen.

Wenn ich mit dieser Arbeit gewisser Massen der Sintenisschen Ausgabe entgegentrete, so ist das keine Befehdung der beiden Herausgeber, sondern bloss eine Concurrenz der bezüglichen Buchhandlungen, deren H. Sintenis gewiss sich um so mehr freuen wird, wenn er es anerkennt dass sie unserm beiderseitigen Freunde Arrian nicht unbedeutende Früchte getragen. Was geht es uns an, wenn das Interesse der beiden Buchhandlungen als Opfer der guten Sache leidet? Meinerseits hab' ich nicht darüber gegrollt dass, nachdem mein lateinischer Commentar im J. 1848 herausgekommen war, Hn. Sintenis Ausgabe bereits im J. 1849 erschien und mein Buch Maculatur wurde. Denn wer kauft jetzt vollständig was er im genügenden Auszuge wohlfeiler haben kann oder doch glaubt haben zu können? Aber trotz des trägen und stockenden Alters angeregt und von mehr als einer Seite mit meinen eignen Waffen angegriffen, war es zu verwundern, wenn ich dem Kampfe nicht aus-

wich? Oder sollte ich ihn desshalb aufgeben, weil die Truppen meiner Freunde im Solde meiner Gegner fochten? Statt das zu erwarten, wird man es vielmehr als einen Beweis meiner Achtung vor diesen Truppen anerkennen, wenn ich gerade gegen sie als die besten der Gegner meine besten Kampfmittel verwende. Ich habe den Kampf nicht gesucht, aber einmal dazu genöthigt will ich ihn, so weit meine Kräfte ausreichen, bestehen. Es fällt mir also nicht ein die von mir angefangene Folge von Schulausgaben, zunächst griechischer Historiker, etwa nicht fortsetzen zu wollen, weil Andre mit einem ähnlichen Unternehmen mir entgegentreten; vielmehr werd' ich mich bemühen durch billigern Preis wie durch überwiegende Fülle des Inhalts und Gediegenheit des Gehalts meinen Gegnern den Rang abzulaufen. Dass ich den Arrian, den ich in dieser Form herauszugeben schon im J. 1834 beabsichtigte (s. den lat. Comm. zu 3, 3, 4), zunächst erscheinen lasse, hat seinen Grund theils darin dass ich für ihn am meisten vorgearbeitet hatte, theils in dem Wunsche meine bedeutendste kritische Leistung, die ich gewisser Massen übertüncht sah, durch haltbare Färbung wieder aufzufrischen.

Hn Sintenis Verdienste um den Arrian sollen durch meine Arbeit nicht in Schatten gestellt werden. Was von seinen Bemerkungen mir Billigung zu verdienen und für meine Zwecke brauchbar schien hab' ich anerkennend aufgenommen. Den Vorwurf dass ich den Vorgänger zu viel benutzt, hab' ich dabei sehr wohl vermeiden können. Was H. Sintenis etwa gefehlt hat, entschuldigt sich leicht theils durch den Eifer mit dem er, wahrscheinlich gedrängt, sein Werk auf den Markt zu bringen eilte, theils durch die Gutwilligkeit mit der er sich an einen Plan band, nach dem sich nun einmal keine vernünftige Schulausgabe anfertigen lässt. Eine andere Schwierigkeit bereitete, wenn ich nicht irre, die Reichhaltigkeit meines lateinischen Commentars, der doch nicht völlig gehertleint werden durfte. Und so kam denn Mehreres zusammen wesshalb H. Sintenis gerade in diesem Falle seine Sache nicht so gut machen konnte als er es wohl gekonnt hätte.

Wenn wir dabei dasselbe Ziel verfolgend oft den Schein haben als gingen wir nach ganz verschiedenen Richtungen, so ist das in der Ordnung. Meinerseits verschmäh' ich es etwanigem Tadel vorzubauen. Nur eins bemerk' ich gegen den Vorwurf zu grosser Fülle: besser zuweilen ein wenig zu viel als oft viel zu wenig. Gegen die welche die Genauigkeit mit der ich die unattischen Formen und Ausdrücke des Arrian überall nachgewiesen habe für pleonastisch halten, wäre jede Vertheidigung ein Pleonasmos.

Was ich von Vorgängern entlehnt habe ist überall, so weit nicht ein Versehen obwaltet, meist nur durch die eingeklammerten Anfangsbuchstaben der Namen bezeichnet: Vu. = Vulcanius, Gr. = Gronov, Ra. = Raphelius, Schm. = Schmieder, Si. = Sintenis. Hn. Sintenis Meinung dass dies nicht nöthig sei „in den Fällen wo auch ohne Vorgänger Jeder dieselbe Bemerkung zu machen veranlasst worden wäre," gemahnt an das Ei des Columbus. Was glaubt nicht „Jeder" zu können, wenn es ihm Einer vorgemacht hat, Conjecturen z. B. die gerade recht einleuchtend und doch Jahrhunderte lang übersehen sind. Ueberall wird das nächst Liegende nicht immer zunächst gefunden; oft vielmehr erst nach ziemlich weiten Umwegen.

Von den Grammatiken habe ich meine kleinere Sprachlehre, die fast überall ausreichte durch Spr., die grössere durch gr. Spr. citirt.

Das Lexikon welches ich (stillschweigend) berücksichtigt habe ist das von Jacobitz und Seiler, welches sich durch Gründlichkeit, Zweckmässigkeit und Wohlfeilheit empfiehlt.

Dass ich meinen Schulausgaben keine Einleitungen zu dem Schriftsteller beigebe ist ein absichtlicher Mangel. Wenn ich nämlich (zunächst) die Historiker welche ich in meinen Kreis ziehe herausgegeben, gedenke ich Einleitungen zu denselben in einem besondern Bändchen folgen zu lassen.

Berlin, am 11. Juni 1851.

Zusätze und Berichtigungen.

Zum ersten Buche.

C. I. § 2, 2. ἦσαν ist wohl zu streichen. — § 3, 2. ἐφόδῳ τοῦ Ἀλ. die meisten Hsn.; ἐφόδῳ τῇ Ἀλ. wird nach der Analogie anderer Stellen das richtige sein. — § 7, 5. ὅτι. vgl. zu 4, 27, 5. — § 7, 6. τοσῷδε μᾶλλον τι auch 5. 27, 4. — § 10, 1. Jetzt vermuth' ich: διέσχον, αἱ δὲ ἅμαξαι αἱ μὲν διεκπεσόντες (δι' αὐτῶν) οὐδὲν ἔβλαψαν τὴν φάλαγγα oder mit einem Hyperbaton gestellt: αἱ δὲ ἅμαξαι αἱ μὲν οὐδὲν ἔβλαψαν διεκπεσόντες τὴν φάλαγγα, so dass die Aehnlichkeit des διέσχον und des διεκπεσόντες die Lücke mit veranlasst hätte. — C. II. § 5, 4. ἐκ τῆς νάπης ἔξω, ungewöhnlich; eben so jedoch Her. 3, 16: ἐκ τῆς ταφῆς τὸν Ἀμάσιος νέκυν ἐκφέρειν ἔξω. — § 5, 5. ἐμβάλλειν. ἐμβαλεῖν les' ich. vgl. 2, 4, 1. 3, 13, 3. 14, 1. 4, 5, 4. 5, 16, 4. Auch 3, 12, 4 ist der Aorist aus der Baseler Ausgabe herzustellen. — § 6, 2. τὴν ἄλλην. zu 1, 15, 5. — § 6, 4 ἐνέβαλλεν. ἐνέβαλεν? wie 1, 1, 10. 8, 1. 2, 10, 3. 3, 14, 6. 4, 4, 7; ähnlich προσέμιξε 1, 8, 1. — C. V. § 8, 7. προσμάχοιτο. προσμαχοῖτο? — § 12, 1. τῇ μέν. zu 2, 8, 2. — C. VI. § 1, 3. παρήγγελλε. παρήγγειλε? Der Ao. scheint bei einem präcisen Commando nothwendig. — § 4, 3. πρὸς τῆς βοῆς. πρὸς τὴν βοήν? wie sonst immer bei ἐκπλαγῆναι. Jnd. in πρός. — § 6, 1. τὴν Ἀλεξάνδρου. τῶν Ἀλεξάνδρου? 3, 13, 4: ἔπιπτον πλείονες τῶν Ἀλεξάνδρου. so τοὺς σφῶν eb. u. 3, 12, 1. vgl. noch 1, 19, 3: τὴν ὁρμὴν τῶν ξὺν Ἀλεξάνδρῳ. 1, 5, 9: τὴν ὁρμὴν τῶν ἀμφὶ Φιλώταν. — § 7, 2. τελευταίοις. zu 6, 10, 4. — § 8, 3. πο῾ῤῥωτάτω. προσωτάτω? — C. VII. § 1, 1. φευγόντων. zu Xen. An. 1, 3, 3. — § 1, 3 f. τῶν ἐχόντων. vgl. Ind. im Genitiv 5. — § 3, 1. πολύς. Ind. im Artikel 6. — § 7, 4. πρεσβεύσαιντο. vgl. noch 2, 23, 3. — C. VIII. § 4, 2. ἐντεῦθεν. ἔνθεν? wie 2, 5, 9 eine Hs. giebt. Arrian hat wohl in diesem Werke nie ἐντεῦθεν δὲ gesagt und auch 1, 29, 1. 2, 15, 6. 3, 3, 3 wird zu ändern sein. — C. VIIII. §, 4, 2. τε αὖ. δ' αὖ? Diese Verbindung ist legitim. — C. XI. § 5, 4 τοῦ. τῷ? — § 5, 6. ἐς Ἴλιον. zu 4, 2, 5. — C. XII. § 4, 5. ἔνθεν. ἔνθεν δή? vgl. 4, 21, 10. 6, 11, 6. — § 5, 7. Ἀλέξανδρος. Ἀλέξανδρον? — § 7, 7 ἑταίρων. Hier ist wohl Mehreres ausgefallen. — C. XIII. § 4, 2. ἐν μετώπῳ. ἐπὶ μετώπου? Jenes pflegt anders zu stehen. — C. XIIII. § 3, 6. ξυμπάσης ist erklärlich; doch steht sonst so überall in dem Werke πάσης, wie 2, 8. 11. 9, 1. 20, 6. 5, 17, 7. vgl. 3, 11, 4. — C. XV. § 2, 2. τε streich' ich. — § 7, 1. ἀναλαβών. λαβών oder παραλαβών? — § 7, 6. τῷ tilg' ich. — C. XVI. § 1, 6. δή. ἤδη? vgl. 2, 11, 3. 4, 4, 8. — § 4, 5. τούς nach ἐς, aus dem vorhergehenden wiederholt, tilg' ich. zu 7, 12, 1. — C. XVII. § 12, 2. τοῦ. τῶν? Wenigstens bei verwandtschaftlichen Angaben wird Arrian nie anders gesprochen haben; 4, 13, 7 ist das zweite τῷ für τοῦ aus einer Hs., 7, 27, 2 das zweite τόν aus der Bas. Ausgabe hergestellt. Die Abschreiber assimiliren den Artikel oft völlig fehlerhaft dem folgenden Worte, wie 6, 29, 4 — C. XVIII. § 4, 3. ἔπεμπεν. ἔπεμψεν? — § 4, 6. πρότερον ἤ mit dem Infinitiv ist zwar ungewöhnlich, findet sich jedoch auch bei Thukydides, z. B. 1, 69, 4. — § 8, 2. παραδοῦναι, wie 5, 16, 1. — § 8, 5. ἀπαγγελίαν. ἀγγελίαν? Jenes findet sich sonst in dem Werke nicht; eben so wenig ἐπαγγελία oder ἐξαγγελία. — § 9, 2. ξυντιθείς. ξυνθείς? — C. XVIIII. § 4, 1. ἔνθα. ἔνθα δή? — § 4, 7. δὲ πολλοί. πολλοὶ δέ? vgl. zu 4, 14, 1. — § 4, 7. ἀπώλλυντο. ἀπώλοντο? vgl. 3, 17, 5. 18, 9. 22, 5. — § 7, 1. ταῖς μὲν ἡμέραις. τὰς μὲν ἡμέρας, wie 4, 21, 4 und sprachgemäss. — § 10, 5. ἐμβάλλειν. ἐμβαλεῖν? Zus. zu 1, 2, 5. — C. XX. § 6, 5. προδοσίᾳ. προδοσίᾳ ἄν? — § 8, 1. μέν, als ob folgen sollte ἔπειτα πύργους προσῆγεν. — § 10, 2. [ὁ] fehlt in zwei Hsn. zu 7, 16, 6. — C. XXI. § 6, 1. τε streich' ich. —

C. XXII. § 2, 4. ἐμβαλλόντων. ἐμβαλόντων? — C. XXIII. § 3, 1. ἐνέβαλον. ἐνέβαλλον? vgl. 1, 22, 2. — § 4, 1. ἀπηγγέλθη. ἐξηγγέλθη? — § 5, 5. ἐπ' αὐταῖς gehört zu ἀποθανόντας. gr. Spr. 50, 10, 2. — § 7, 7. κατεῖχε. κατέσχε bemächtigte sich? vgl. 2, 16, 1. 4, 30, 1; jenes entstand wohl aus § 8, 3. — § 3, 3. συνενδύς. συνενδύσας? — § 2, 5. στείλας καὶ ἀπέδειξε. vgl. Ind. in Verbindung. — C. XXVI. § 5, 3. αὐτῶν [τῶν]. oder αὐτὴν τῶν? — § 5, 6. οὔτε. οὔτ' οὖν? vgl. 6, 26, 4. (7, 5, 2. 14, 3.) Ind. 36, 4: οὔκουν ἐθέλω τὸ πρόσω οὔτ' οὖν κινδυνεύειν οὔτε ταλαιπωρέεσθαι. — C. XXVII. § 3, 4. ὡς ist mit einer Hs. zu tilgen; erträglich wäre nur οἷχ ὡς. — C. XXVIII. § 2, 4. οὗτοι. οὗτοι? — § 4, 6. προςβεβοηθηκότες. Das προς wird aus προςβεβληκότες § 5, 1. entstanden sein. Denn προςβοηθεῖν findet sich sonst in dem Werke nicht. — C. XXVIIII. § 1, 1. ἐντεῦθεν. ἔνθεν? Zus. zu 1, 8, 5.

Zum zweiten Buche.

C. I. § 2, 7. τὸν παράπλουν. vgl. 2, 21, 6. — C. III. § 1, 3. τοῦ Γ. τὴν Γ.? — § 7, 1. κρανείας für κρανέας oder κρανίας schreib' ich. — § 7, 5. οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι διέκοψε für ὡς οἱ μὲν λέγουσι, διέκοψε. gr. Spr. 55, 4, 6. — C. IV. § 5, 2. Ἀρσάμης ὅτι. zu 4, 3, 6. — § 10, 1. ὁμοῦ τόν. ἅμα αὐτόν bessr' ich jetzt, da ὁμοῦ in dem Werke so nicht vorkommt. — § 10, 6. ἐπαγγέλλοιτο. ἐπαγγέλοιτο? ἀγγέλοιτο Bas. — § 11, 2. αὐτῷ oder αὐτόθεν? — C. V. § 3, 1. τοῦ. τό? — § 9, 3. ἐντεῦθεν δέ. ἔνθεν δέ? ἐνθένδε c. Zus. zu 1, 8, 4. — C. VII. § 4, 5. καί vor οὐδέ streich' ich. vgl. zu 6, 23, 3. — C. VIII. § 2, 2. ἀνέπαυε. ἀνέπαυσε? vgl. 3, 9, 1. 15, 4. — § 7, 7. τοῦ gehört zu κέρως: τὸ κέρας τὸ Ἀλεξάνδρου. — C. X. § 1, 3. ὅπως. ὡς? — § 2, 3. μόνον. μόνων? — § 2, 7. ἐςβάλλειν. ἐςβαλεῖν? Zus. zu 1, 2, 5. — C. XI. § 4, 4. χωρίοις. τοῖς χωρίοις? — C. XII. § 7, 2. τόν. αὐτόν? oder zu tilgen. — C. XIII. § 6, 3. διδόντα für διδόντι. vgl. Index in Accusativ. — C. XIIII. § 2, 2. ὁ υἱός. ὁ υἱὸς ὅ? Zus. zu 1, 17, 12. — C. XV. § 1, 4. κατασκευῇ βασιλικῇ stellt c., daher les' ich κατασκευῇ τῇ βασιλικῇ. vgl. 3, 15, 5. 16, 7. 6, 25, 5. — § 5, 4. ὡς. ἐπεί oder ὡς ἐπί die Hsn. — § 6, 3. ἐντεῦθεν. ἔνθεν. Zus. zu 1, 8, 4. — C. XVI. § 7, 4. ἐπαγγέλλει. ἐπαγγελεῖ? — C. XX. § 2, 3. κατέσχον zu 6, 19, 3. — C. XXI. § 7, 5. προςεῖχον. προςέσχον? Der Aorist scheint so legitim zu sein. vgl. 2, 20, 3. 23, 4. — § 8, 1. γιγνόμενοι. γεγενημένοι? — § 9, 5. ἀτρέμα. ἀτρεμεῖ? Ggs. τῇ εἰρεσίᾳ ξυντόνῳ. vgl. 6, 5, 1: βιαιοτάτῃ (τῇ) εἰρεσίᾳ χρώμενοι. — C. XXIII. § 2, 2. ἐπιβάλλειν. ἐπιβαλεῖν? — § 3, 3. βιάσαιντο. zu 1, 7, 7. — C. XXIIII. § 5, 3. τοῦ. τήν? vgl. 4, 4, 2. 12, 6. 3, 21, 5. 27, 1. 5, 3, 1. 21, 3. — § 6, 8. διά. καὶ διά? — C. XXV. § 2. 3. πρόσω. τὸ πρόσω? vgl. 5, 2, 1. u. Ind. 36, 4: οὐκέτι θέλω τὸ πρόσω κινδυνεύειν. — C. XXVI. § 3, 3. εἶναι αὐτοῦ sei das seinige. — C. XXVII. § 2, 5. δή. ἤδη. — § 3, 4. διακοσίους. πέντε? denn die angegebene Höhe wäre fabelhaft.

Zum dritten Buche.

C. I. § 5, 9. ἐφαίνετο. ἐγίγνετο ohne καλά? vgl. zu 4, 4, 3. — C. II. § 1, 3. δή. δὲ δή. — § 5, 2. ἦγε. ἄγειν? — § 5, 3. Φισινόν. „Meineke, einen Ἀπολλωνίδης Χῖος aus Corp. Jnscr. Gr. n 2132 v. II. p. 1008 nachweisend, schlug Φιλῖνον vor, Zeitschr. f. Alt. 1850. VI. Nr. 63, S. 500. Allein Böckh hat längst richtig Φήσινον (oder Φησῖνον, Lobeck Prol. Path. p. 205) corrigirt. Denn das war ein Chiischer Name, den Münzen und Inschriften bestätigen C. J. G. n. 2242. n. 407. n. 3092.“ K. Keil. — C. III. § 3, 3. ἐντεῦθεν. ἔνθεν. Zus. zu 1, 8, 4. — § 4, 3. ἐπάν. ὅταν? — C IIII. § 1. ὑπέρ. ὑπὲρ τάς. zu 6, 2, 1. — C. V. § 2, 3. γυμνικόν. γυμνικόν τε? vgl. 3, 1, 4. 6, 1. 6, 28, 3. 7, 14, 1. vgl. zu 5, 3, 6. — § 2, 7. πᾶσαν. τὴν πᾶσαν? So war der Artikel auch 2 25, 3 ausgefallen. — C. VI. § 5, 2. πιστός. oder ἄπιστος? — C. VII. § 3, 3. ἐπί. τὴν ἐπί? — § 5, 5. προὐχώρει ὡς ἐς μάχην. ὡς ἐς μάχην προὐχώρει? So (συν)τάσσειν ἐς μάχην 1, 13, 2. 18, 2. 2, 8, 3. vgl. 3, 9, 2. 16, 3: τὴν δύναμιν ξυντεταγμένην ὡς ἐς μάχην ἦγεν.

— C. VIII. § 4, 4. τούς ist wohl zu streichen. vgl. 5, 6, 8 u. Ind. 4. 3: καὶ τὸν Κοσσόανον, πάντας πλωτούς. — § 6, 3. τῆς Συρίας erg. ἦσαν. vgl. Index unter εἶναι — § 6, 6. Ἰνδοῦ. Ἰνδοῦ ποταμοῦ? — C. VIIII. § 1, 4 f. ἀπολείπειν. ἀπολιπεῖν? 2, 4, 5: ἐκλιπεῖν ἐν νῷ ἔχειν τὴν πόλιν. Wenn eine Hs. 2, 6. 3 richtig ἀπολιπεῖν giebt, so dürfte es auch 2, 8, 4 herzustellen sein. — § 3, 1. ἐς ist vielleicht zu streichen; ὅσον ἐς so verbunden findet sich in dem Werke sonst wohl nirgends. — § 3, 6. εἰ ἐπάγοι ob er führen solle. Spr. 54, 7. — § 6, 5. ὑπὲρ τῆς Ἀσίας οὕστινας χρὴ ἄρχειν für ὑπὲρ τοῦ οὕστινας χρὴ ἄρχειν τῆς Ἀσίας. gr. Spr. 61, 6, 9. (vgl. 50, 6, 10.) — § 4, 5. Παρμενίων τῇ γνώμῃ. Παρμενίωνος [ἡ] γνώμη? Man sagte νικᾷ ἡ γνώμη oder νικῶ τὴν γνώμην. — C. X. § 2, 5. δοκεῖν. zu 7, 19, 1. — C. XI. § 9, 5. ἦν ist wohl zu streichen und ἐχομένη dem ἐτέτακτο angefügt — § 10, 7. οἱ κράτιστοι τε καὶ πλεῖστοι. οἱ πλεῖστοί τε καὶ κράτιστοι? wie sonst immer 2, 17, 3. 3, 15, 1. 6, 2, 2. vgl. 5, 17, 2: ἡ πολλή τε καὶ κρατίστη. — § 3, 7. οὗτοι. οὗτοι μέν? zu 7, 16, 4. — § 4, 3. ἐμβάλλειν. ἐμβαλεῖν. Zus. zu 1, 2, 5. στρατιά. στρατιὰ ἡ? wie 3, 8, 6: ἡ πᾶσα στρατιὰ ἡ Δαρείου, der zweite Artikel aus einer Hs. hergestellt ist. vgl. 2, 6, 1. 11, 9. 3, 18, 7. 5, 17, 7. 18, 1 u. 2. — C. XIII. § 2, 4. τὸν ὡδοπεποιημένον χῶρον 3, 8, 7. — § 3, 2. ἐμβάλλειν. ἐμβαλεῖν. Zus. zu 1, 2, 5. — C. XIIII. § 4, 2 f. Ich lese: Σιμμίαν, ἡ Ἀμύντου τάξις. vgl. 3, 11, 9. Ein ähnliches Epexegema war verwischt 3, 13, 3: τοὺς περὶ Ἀρίστωνα, τοὺς Παίονας. Ueber die Verdrängung eines Eigennamens durch τούτου Zus. zu 4, 8, 6 — § 5, 7. ἐμβαλλόντων. ἐμβαλόντων? — C. XVI. § 2, 6. ὁδός. ἡ ὁδός? — § 7, 6. χαλκαῖ. αἱ χαλκαῖ? — C. XVII. § 1, 1. Πασιτίγρην. Πασίτιγριν? vgl. Ind. 42, 4. — § 1, 3. τῶν. τοῦ? — C. XVIIII. § 2, 7. Σούσων. Σουσίων? vgl. 3, 16, 6. 21, 1. — 3, 6. ὡς ἐς μάχην, hier ungehörig, ist aus Z. 6. entstanden. vgl. Zus. zu 3, 7, 7. — C. XX. § 2, 7. ἐνεδίδοσαν. ἐνέδοσαν? vgl. 3, 17, 1. 24, 3. 4, 19, 4. 5, 24, 6. So ἐνεχείρισαν σφᾶς 4, 3, 4. — C. XXI. § 2, 6. ὁδούς. τὰς ὁδούς? — C. XXII. § 1, 3. βασιλεῖς. erg. τεθαμμένοι ἦσαν, wenn dies nicht ausgefallen ist. Spr. 62, 4. — § 4, 2. δὲ ὕστερον. τε ὕστερον? — § 4, 5. ἐπὶ τῷδε. ἐπὶ δέ oder ἐπὶ τῷδε δέ? — C. XXIII. § 6, 4. ἐνδιδόντων. ἐνδόντων? — § 9, 5. Ἀγέῤῥου. Ἀγυρρίου? Jener Name ist wohl beispiellos. — C. XXIIII. § 2, 2. μέρος streich' ich. — C. XXVII. § 2, 5. ἐφεθῆναι geb' ich für ἀφεθῆναι, das aus ἀφίεται entstanden; ἐφιέναι ist das legitime Wort in diesem Sinne. — § 5, 4. τοῖς κρατίστοις. τοὺς ἀρίστους? so dass καί durch als zu übersetzen wäre. gr. Spr. 69, 32, 5. — C. XXVIII. § 7, 2. μακροτάτω. zu 7, 20, 7. — § 7, 4. δυνατά möcht' ich tilgen. vgl. 4, 29, 7. und über γίγνεσθαι 2, 17, 4 6, 23, 1. — C. XXVIIII. § 1, 3. τε. μέν? — § 1, 5. τοῖς ἄλλοις Βακτρίοις ist nur zu προσχωρήσασι, zu ἐπέταξε ist bloss τοῖς Βακτρίοις zu denken. — § 3. 4. καταπηγνυμένα. καταπεπηγμένα? — § 6, 3. Δαταφέρνου. Δαταφέρνους? — C. XXX. § 1, 2. Δαταφέρνῃ. Δαταφέρνει? —

Zum vierten Buche.

C. I. § 2, 3. τι. τινα? vgl. § 4. ἐς ἀσφάλειάν τινα μᾶλλον. — C. III. § 5, 2 ἐνδόντας bezieht sich auf πόλιν. Spr. 58, 4, 1. — § 6, 4. λόγου ἂν ἄξιον. λόγου οὐκ ἀνάξιον? — § 7, 4. χιλίους. χιλίους καί? zu 4, 22, 2. — C. IIII. § 1, 2. (τῶν), von mir zugesetzt, ist nothwendig, wie 1, 12, 8. 2, 5, 1. 8, 6. 8. 9, 4. 10, 4. 3, 11, 7. 18, 1. 21, 4 24, 4. 7, 21, 7. vgl 1, 16, 6. — § 2. 5. παροξυνόμενος. παρωξυμμένος? vielleicht auch 4, 8, 4. — § 6, 2. ἐφῆκεν geb' ich für ἀφῆκεν; nur jenes ist so legitim zu 1, 6, 10. — § 8, 1. δή füg' ich zu. — § 9, 2. οὐκ ἐπί. οὐκ ἔτι? — C. V. § 1, 3. ἀπό. ἄρα ἀπό? — § 3, 7. [τοὺς] streich' ich; entsprechend οἱ Σκύθαι οἱ νομάδες 7, 16, 4. vgl. 3, 30, 9. — C. VI. § 6, 2. τά für τό geb' ich. — C. VII. § 2, 6. τε. δέ? — § 3, 3. Βήσσου. Βῆσσον? aus Βῆσσος ἀπετμήθη. zu Xen. An. 2, 6, 1. — § 4, 2. ταύτην. zu 7, 28, 1. — § 4. 2 Βήσσου, τὴν Βήσσου? oder zu streichen. — § 4, 7. οὐδαμῇ ἐπαινῶ. möcht' ich streichen. — § 5, 7.

ἀνθρώπου. ἀνθρώπῳ? — C. VIII. § 2, 2. λέγουσι möcht' ich streichen. — § 2, 3. πόῤῥω. πρόσω? — § 3, 1. καί τινας. καί τινας καί? — § 6, 5. τούτου. Ἀλεξάνδρου? Denn gerade in solcher Verbindung pflegt Arrian den nachdrucksvolleren Namen zu setzen, wie 1, 12, 3. 4, 8, 3. 10, 1. vgl. zu 3, 14, 4. — C. VIIII. § 7, 3. ἐπιστένοντα. στένοντα? — § 8, 3. τὴν streich' ich. vgl. Index unter οὗτος. — C. X. § 5, 2. τῷ streich' ich. zu 1, 2, 2. — C. XI. § 6, 3. γε für τε schreib' ich. — C. XII. § 2, 4. ταπεινόν. ταπεινοῦν? — C. XIII. § 1, 2. τοῦ τήν? — § 2, 7. αὐτόν für αὐτοῦ schreib' ich. — § 5, 1. αὐτομάτως bei Spätern; bei Attikern ἀπό oder ἐκ τοῦ αὐτομάτου. gr. Spr. 68, 16. 11. — § 5, 4. γέλωτα für γελοίαν. gr. Spr. 61, 7, 5. — C. XIIII. § 2, 5 ἔτι. τὴν ἔτι? — C. XV. § 1, 4. ἐβασίλευεν. ἐβασίλευσεν war König geworden? — C. XVII. § 1, 3. ἐρήμην. ἔρημον hier und § 2, wie sonst immer substantivirt; doch ist wohl auch 3, 3, 3. 21, 7, also überall, diese Form herzustellen. — § 3, 8. περιφερόμενον. περιφθειρόμενον oder vielmehr φθειρόμενον wird Arrian geschrieben haben, wie 7, 4, 2. — § 4, 7. συνεμβάλλειν. συνεμβαλεῖν? vgl. 3, 28, 2. — C. XVIII. § 2, 7. Ὀξοδάτης. Ὀξύδατης? wie ich auch 3, 20, 3 herstelle. So Ὀξυάρτης u. a. — § 3, 2. Βαβυλώνιος. Βαβυλωνίας oder Βαβυλωνίων, wie er pflegt. — C. XVIIII. § 5, 2. λέγουσιν. ἔλεγον? wie 7, 3, 3. Xen. An 5, 4, 34: τούτους ἔλεγον οἱ στρατευσάμενοι βαρβαρωτάτους διελθεῖν. — C. XX. § 3, 2. δή füg' ich zu. — C. XXI. § 1, 4. ἡ möcht' ich streichen. — § 7, 4. φιλίαν. Vielleicht ist hier eine Lücke. — § 10, 7. δή füg' ich zu — C. XXII. § 2, 5. (καί) füg' ich hier und 4. 3, 7 zu nach Arrians sonst festem Gebrauche. — § 6, 3. ποταμοῦ. ποταμοῦ Ἰνδοῦς? — § 6, 6. ἀριθμόν. τὸν ἀριθμόν. Doch findet sich bei Herodot dieser Accusativ öfter ohne Artikel. — § 7, 7. ξύμφορα streich' ich, da ein solches Wort in dem Werke dem ὅσα ἐς nie beigefügt wird. 3, 29, 4: εἰ μετίοιεν ὅσα ἐς τὴν γεφύρωσιν τοῦ πόρου. vgl. zu 6, 1, 1. — C. XXIII. § 2, 2. ὁδόν streich' ich. zu 6, 23, 1. — § 5, 5. ἄλλην, sonst in dem Werke nirgends so zugefügt, könnte aus ἄλλαι πόλεις entstanden sein. — C. XXIIII. § 5, 2. ἔμενον. ἔμειναν? So dies von Widerstehenden 1, 8, 7. 27, 8. 28, 6. 4, 23, 4 und sonst. — § 7, 7. τι. τό? vgl. 2, 9, 4, wo Sintenis übel ὑπὲρ τοῦ ὄρους. vgl. zu Xen. An 3, 4, 24. — C XXV. § 3, 4. εἰσίν. ἦσαν? — § 4, 2. τούς füg' ich zu. zu 5. 3, 5. — § 4, 4. ἐθέλειν möcht' ich streichen. — C. XXVI. § 1, 3. πρὸς ἕω für πρόσω geb' ich. vgl. 5, 3, 3: τὰ πρὸς ἕω μέρη τῆς γῆς. 5, 27, 7: πρὸς τὴν ἕω ᾠκισμένα Ἰνδῶν γένη. Sie galten für besonders tapfer. — C. XXVII. § 3, 5. τοῦ τῶν Μ. στρατοπέδου. τῷ τῶν Μ στρατοπέδῳ? — § 3, 7 ὅπλα. τὰ ὅπλα? — § 7, 5. Βαζιρέων geb' ich für Βαζίρων. zu Xen. An, 1, 2, 7 der dritten Ausgabe. — § 5, 1. τήν füg' ich zu nach dem Sprachgebrauche. — C. XXVIIII. § 4, 1. τῶν, das zweite, ist zu streichen. vgl. 4, 16, 4: τῶν Σογδιανῶν τινες φυγάδων. — C. XXX. § 9, 1. ἐποιήθησαν. ἐποίησαν? ναῦς findet sich sonst in dem Werke nirgends für νῆες.

Zum fünften Buche.

C. II. § 3, 3. δ' streich' ich als entstanden aus δὲ Ἄκουφιν Z. 2. Ueber das Asyndeton zu 4, 10, 4. — C. III. § 2, 2. καί τινα. καί τινα καί? vgl. 1, 18, 6. — 2, 5. τοῦ. τῶν? — 3, 6. γυμνικόν. γυμνικόν τε? vgl. 4, 4. 1. 5, 8, 3. 20, 1. 29, 2 und zu 3, 5, 2. — C. IV. § 4, 5 μέν streich' ich. — 5, 9. für τῶν γε vgl. 3, 28, 5. — C. V. § 1, 3. τό. τά? — C. VI. § 1, 3. μέγισται. αἱ μέγισται vgl. § 2 u. zu 6, 16, 2. — § 4, 1. τῆς ἄλλης χώρας. Oder πάσης ἄλλης χώρας. Her. 2, 35: πλέω θαυμάσια ἔχει ἢ ἄλλη πᾶσα χώρα. — 7, 4. ἄξιον. ἀξιῶ? — C VIII. § 4, 5. τῷ πόρῳ für τοῦ πόρου geb' ich. vgl. 4, 4, 2 u. 4. — C. VIIII. § 3, 8. ξύμφορον ist wohl zu streichen, wie 4, 22, 7. — 4, 1. τε. δέ? vgl. 3, 29, 4. — 4, 5. Ἰνδικήν. Ἰνδῶν? wie sonst. — 4, 6. αἱ ἐκ. αἱ oder ἐκ die Hsn. — C. XI. § 1, 2. εἴδει. Ind. 22, 7: νῆσος παντοίῃ ὕλῃ σύσκιος. — 4, 1. πρίν, das erste, zu streichen? — 4, 6. ἄγει. ἄξοι oder ἄγοι? — C. XVII. § 3, 2. αὐτὴ ἡ oder αὖ ἡ für αὐτῷ? — C. XVIIII. § 6, 7. οὗτος. ὁ ἵππος? — C. XX. § 4, 2. πεντακισχιλίων. τῶν πεντακις-

χιλίων. vgl. 1, 3, 5. 11, 3. 7, 13, 1 u. zu 3, 30, 11. — § 9, 11. τὸ πλατύτατον kann ohne Genitiv stehen wie τὸ στενώτατον 1, 19, 3 und τὸ βαθύτατον 5, 13, 3. — C. XXII. § 1, 4. ἔθνη vermiss' ich hier sehr ungern. Vielleicht ist zu lesen: σφίσιν ἔθνη, αὐτόνομα καὶ ταῦτα, παρακαλεῖν. — C. XXIII. § 7, 4. εἴκαζε. εἴκασε? — C. XXV. § 3, 3. ἀποστρέψεσθαι. ἀποστρέψασθαι? — 3, 5. ἐγώ. ἐγὼ ὅ? — 5, 5. τε. δέ? — C. XXVI. § 2, 3. τῷ. θάλασσαν τῷ? — 3, 1. ἀποτρεπομένων. ἀπυτραπομένων?

Zum sechsten Buche.

C. II. § 3, 5. κυβερνήτης. ἦν ist wohl ausgefallen. — C. III. § 2, 5. δέ nach καί, wie auch sonst. zu Xen. An. 3, 2, 36. — C. V. § 4, 5. τούτους τε. καὶ τούτους τε? — 7, 3. τούς. ἔστε τούς? wie πρίν 2, 11, 2 wiederholt wird. — C VIIII § 6, 4. λίθῳ, das zweite, zu tilgen genügt auch. — C. XIIII § 2, 2. ἄλλοι, ἔτι μᾶλλον αὐτοί. ἄλλοι [ἔτι], Μαλλοὶ καὶ αὐτοί? — § 4, 6. ὅτι. ὅθεν? C. XV. § 4, 9. ξὺν τῇ — γῆς ist anstössig; vielleicht eine grössere Lücke. — C. XXVIIII. § 7, 6. τῷ Κύρῳ ist zu tilgen oder ein Missverständniss. Kyros (Kohr) hiess bei den Persern die Sonne, der man Pferde opferte. Heeren Ideen 1 S. 259 f. A. 5.

Zum siebenten Buche.

C. II. § 3, 6. εἴη (ἦν) streich' ich jetzt. — C. VI. § 4, 7. τῆς γυναικός. τῆς γυναικὸς τῆς? wenn nicht etwa τῆς Ἀλεξάνδρου γυναικός zu stellen ist. — C. VII. § 7, 4. ἅτε. οἷα? zu 2, 18, 5. — C. XI. § 2, 4. δὲ πολλοί. πολλοὶ δέ? zu 4, 14, 1. — 9, 4. ἐννακ. ἐνακ.? — C. XV. § 1, 3. πολεμικός kann nicht für μάχιμος stehen, das auch gut wäre. — C. XVI. § 8, 3. αὐτός streich' ich. — C. XVII. § 1, 2. τι. τινα? — C. XX. § 7, 5. τῶν. τοῦ? § 10, 3. — κατοικεῖν auch 3, 23, 6. — Uebersehen ist, dass auch 2, 9, 4 τῶν nach Ἑλλήνων einzuschalten ist. Zus. zu 4, 4, 9.

Druckfehler.

Im Texte.

S. 5 Z. 7 streiche das Komma. — S. 8, 3 lies στρατόπεδον. — S. 18, 1 l. ὀρχομενόν. — S. 18, 24 streiche τε. — S. 24, 7 l. παρήλασεν. — S. 26, 19 l. ἐξῶσαι. — S. 27, 11 l. [τῷ]. — S. 60, 14 streiche τε. — S. 72, 24 l. αἱ für οἱ. — S. 76, 34 l. Ἡρακλεῖ. — S. 81, 9 f. l. λῃστρικαῖς — S. 81, 19 l. Κῴους. — S. 94, 3 l. ἰληδόν, τεταγμένοι. — S. 105, 21 l. πεντεκαίδεκα. — S. 142, 11 l. χωρίον. — S. 166, 25 l. τοσήδε. — S. 169, 28 l. τῆς. — S. 236, 19 l. [τῷ]. —

In den Anmerkungen.

S. 1, 18 f. l. ξυγγράψαι. — S. 3, 24 l. relative für hypothetische. — S. 13, 10 l. zu 5, 11, 4 für 2, 11, 2. — S. 15, 6. l. 6, 15, 6. — S. 24, 19 l. Μελεάγρου. — S. 31, 2 l. Pflugk. — S. 34, 4 l. Aehnlich auch sonst bei. — S. 35, 15 l. eine für keine. — S. 43, 17 l. 4, 2, 3 für 4, 3, 2. — S. 56, 3 l. αὐτοῦ οὐκ für αὐτοῦ. — S. 61, 5 l. 3 für 6 — S. 76, 4 l. 2, 20, 10. — S. 88, 9 stelle: νικᾷ. zu Xen. — S. 94, 5 l. 4, 29, 7 für 3, 15, 2. — S. 102, 4 l. τόν für τοῦ — S. 117, 3 l. 7, 14, 1. — S 126, 2 v. unten l. 2, 24, 5. — S. 134, 6 v. unten lies auch für auf. — S 142, 3 streiche οὐκ. — S 155, 15 l. ἔχειν. — S. 157, 16 l. zu Xen. An. 1, 5, 17 für 1, 16, 5. — S. 158, 5 streiche fügt Kr. hinzu. — S. 162, 6 v. unten l. 2 für 3. — S. 182, 4 l. nicht tiefer für tiefer. — S. 194, 9 l. — αἵ. ἔστιν αἵ. — S. 206, 4. l. vor Ζαραγγῶν für das zweite. — S. 224, 6 f. anstössig. — S. 233, 9. Die Anm. zu καλεῖσθαι gehört zu dem καλεῖσθαι § 5. — S. 241, 9 l. 5, 7, 1. — S. 241, 2 v. unten l. für οὐ Kr.

Gedruckt bei C. Feister in Berlin.

Frem

Arrianus, Flavius,

Alexandri Anabasis Mit erklärenden Anmerkungen herausgegeben von C. W. Krü
ger

Berlin 1851

A.gr.b. 1011
urn:nbn:de:bvb:12-bsb10235230-5